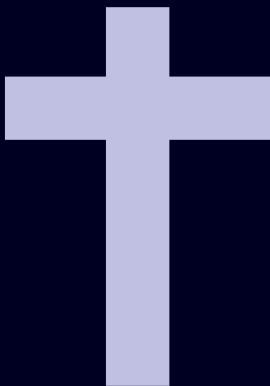

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	81
Ra Lucas	130
Ra Xuua	208
Hechos	267
Romanos	341
1 Corintios	377
2 Corintios	413
Gálatas	437
Efesios	449
Filipenses	461
Colosenses	469
1 Tesalonicenses	477
2 Tesalonicenses	484
1 ra Timoteo	488
2 ra Timoteo	498
Ra Tito	505
Ra Filemón	509
Hebreos	511
Ra Santiago	538
1 ra Bedu	547
2 ra Bedu	556
1 ra Xuua	562
2 ra Xuua	570
3 ra Xuua	572
Ra Judas	574
Apocalipsis	577

Ra Mateo Nuna ra Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

*Ja uara lista ngue yø thuhu
ya yø mboxita ra Jesucristo.*

¹ Ja ua ra lista ngue yø mboxita ra Jesucristo, guehna ra mbom'meto na ngue ra David. Ra David, ra mbom'meto na ngue ra Abraham.

² Ra Abraham, ra papá na ngue ra Isaac. Ra Isaac, ra papá na ngue ra Jacob. Ra Jacob, ra papá na ngue ra Judá co 'nɛ'ɥ mɪ'da yø n'yohɥ.

³ Ra Judá, ra papá na ngue ra Fares 'nɛhrá Zara. Nu ra mamá ya yonc'ɛi ya, ni hu ngue ra Tamar. Ra Fares, ra papá na ngue ra Esrom. Ra Esrom, ra papá na ngue ra Aram.

⁴ Ra Aram, ra papá na ngue ra Aminadab. Ra Aminadab, ra papá na ngue ra Naasón. Ra Naasón, ra papá na ngue ra Salmón.

⁵ Ra Salmón, ra papá na ngue ra Booz. Nu ra mamá na ra Booz ni hu ngue ra Rahab. Ra Booz, ra papá na ngue ra Obed. Nu ra mamá na ra Obed, ni hu ngue ra Rut. Ra Obed, ra papá na ngue ra Isaí.

⁶ Ra Isaí, ra papá na ngue ra dast'abi David. Ra David, ra papá na ngue ra Salomón. Nu ra mamá na ra Salomón, gue'a ra 'danxu mará xisu

ndu ra Urías, bi nthatui ra David.

⁷ Ra Salomón, ra papá na ngue ra Roboam. Ra Roboam, ra papá na ngue ra Abías. Ra Abías, ra papá na ngue ra Asa.

⁸ Ra Asa, ra papá na ngue ra Josafat. Ra Josafat, ra papá na ngue ra Joram. Ra Joram, ra papá na ngue ra Uzías.

⁹ Ra Uzías, ra papá na ngue ra Jotam. Ra Jotam, ra papá na ngue ra Acáz. Ra Acáz, ra papá na ngue ra Ezequías.

¹⁰ Ra Ezequías, ra papá na ngue ra Manasés. Ra Manasés, ra papá na ngue ra Amón. Ra Amón, ra papá na ngue ra Josías.

¹¹ Ra Josías, ra papá na ngue ra Jeconías co 'nɛhmɪ'da yø n'yohɥ. Gue'a ra pa'a ngue yø judío bi ma mabent'i, bi ts'its'i i map'ɥ ja ra häi Babilonia.

¹² M'mefa p'ɥya ra Jeconías, ra papá na ngue ra Salatiel. Ra Salatiel, ra papá na ngue ra Zorobabel.

¹³ Ra Zorobabel, ra papá na ngue ra Abiud. Ra Abiud, ra papá na ngue ra Eliaquim. Ra Eliaquim, ra papá na ngue ra Azor.

¹⁴ Ra Azor, ra papá na ngue ra Sadoc. Ra Sadoc, ra papá na ngue ra Aquim. Ra Aquim, ra papá na ngue ra Eliud.

¹⁵ Ra Eliud, ra papá na ngue ra Eleazar. Ra Eleazar, ra papá na ngue ra Matán. Ra Matán, ra papá na ngue ra Jacob.

¹⁶ Ra Jacob, ra papá na ngue ra José, nuna rá damme ra Maya. Guehna ra Maya rá mamá ra Jesús. A nuna ra

Jesús, nī hū ngue rā Cristo, guehna bá t'ets'i ngue di ndast'abi.

17 Janāngue 'de'ma goho yø papá bī m'mai ngue bī m'mahyø basī, bá fadi ngue rā Abraham astā rā David. 'De'ma goho yø papá bī m'mai, bá fadi ngue rā David astā gue'mø mī mbentyø judío ngue bi ts'ixpū ja rā häi Babilonia. Bá fū'u yø pa'u p'uya ngue bī m'mahmi 'de'ma goho yø papá astā gue'mø mī m'mahra Cristo.

Ya bī mīhra Jesucristo.

18 Ngūnā bá njap'u bá mīhra Jesucristo. Nunā rā Maya ya xī nhohra hyā ngue di nthatui rā José. Pε hante ngue dā mε, ya mī hā rá basī. Pε rā Espíritu Santo'a bi japi ngue bi hyā rá basī.

19 A nunā rā José, ya ja ngue dā 'yøt'e ngue rá damme. Mī zā mī badi ngue ya hā rá basī rā Maya, bī ne rā José ngue xta 'yøt'e te mmamp'u ja rā ley ngue xtī nxummi rá xisu. Pε hīmbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yøt'e.

20 Mente di n'yomfēni te ja ngue dā 'yørbūya, nu'mø mī n'aha, bī nu n'na rá anxε Oja 'mø mī n'ui. Bi 'yēmbi:

—Ague José rá mbom'meto'i rā David, oguí sū guí mme'a nī xisu rā Maya. Porque nu'a rá basī hā'a, gue'a rā Espíritu Santo bi japi bi hyā rá basī.

21 Nunā rā Maya, di m'ma'a n'na rá ts'ant'u 'nε gdi hutī ngue rā Jesús. Porque nuná,

guehna dā yanyø ja'i ja yø ts'oqui nā —bi 'yēmbi.

22 Ya bī nja gātho ya yø hyā ya para ngue di nja'a te rā hyā bi bēnnbabi rá pōngahya Oja bī mā, bi 'yēnā:

23 “Nu'a n'na rā hmūte xisu dā hyā rá basī ngue dra ts'ant'u. Nu'mø bī m'mai, di hū ngue rā Emanuel”, bi 'yēnā. A nunā rā Emanuel i nne dā mā ngue ya 'daua di 'būhmū Oja.

24 Mī nnu'a nt'aha rā José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxε nunā rá m'mēhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi.

25 Pε hīmbi dādi mente rā pa bi hyā rá basī rā Maya. Mī zā mī m'mahra madi ts'ant'u rā Maya, nunā rā José i hutī ngue rā Jesús.

2

Bī ma nthanne rā Jesús.

1 Nup'u ja rā hnīni Belén ngue rā häi Judea, ja bī mīp'u rā Jesús. Guehya yø pa mī ndast'abi rā Herodes, gā madi manda'a rā xequi'a. Nup'u ja rā danīhni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohū ngue ja yø mfadi ngue di xādi te gā 'yo yø sø, bi 'yēp'u ja n'na rā häi nī bōxyadi.

2 Bi 'yānnbūya, bi 'yēmbi:

—¿Hapū 'būhra 'uene nu'a bī mīhya, nunā rá dast'abi yø judío? Porque nup'u nī bōxyadi dá handähe n'na rā dasø, gue'a rā hmēya'a ngue ya bī mī. A nuyá, nná εhε ga thannehe ya —bi 'yēnā.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zä mi 'yøhna ra hya na, ya da zährá n'yomfēni ngue su. Da guehyø mmengu Jerusalén, gä bi nsu.

⁴ Nuna ra dast'abi bi zohni gätho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyø xännbate ngue ra ley. Bi 'yørpa ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihra Cristo nuna bá ex Oja ngue di ndast'abi.

⁵ Nuya bi t'ørpa ra nt'änni p'uya, bi 'yembra Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yotrá pøngahya Oja'a, bi 'yena:

⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gätho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judío”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu øtra nt'änni, ena ngue padi te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni tema pa bá fädi bi nequi ra sø.

⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yembi:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá timhmu. Nu'mø guá timhmu p'uya, gdí 'yehmi ua ngue gui xicju njuani, n'namhma ngue 'nequi ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yembi.

⁹ Nuya yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahømbi hyandi ngue bí ja

ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'bähra 'uene ja søp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a.

¹⁰ Mi zä mi hyandi hapu exa ja ngue da zøni, janjuani di johya.

¹¹ Mi zømp'u ja ra ngu, bi yut'ambo. Bi nu ngue 'bup'u ra 'uene connä Maya rá mamá. Gä bi ndantyøhmu'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xahyø 'beni ngue bi hyähra oro op'u, connä hoga bopo mahotho ga yäni 'ne man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, gä bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya händi map'u ha 'bähra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxε Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi 'yembi:

—Damí nangui n'na zihmantho, gui sixra 'uene co 'nehra mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'map'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yembi.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pe ra José n'na zihmantho bi nan-gui ngue bi zixra 'uene connä mamá. Bi ma, i ma Egipto.

¹⁵ Ja bá m'map'u asta gue'mø mi du ra Herodes. Nguna bi nja para ngue di nja ya yø hya bi bennbabi rá pøngahya Oja da ma ngue bi

'yɛnā: “Gā ma si mā Ts'ant'u bi 'b'u'a Egipto”, bi 'yɛn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'u ja ra hnini Belén.

¹⁶ Mī bahra Herodes ngue nuyā yø n'yohu bi nyauī ngue honnā 'uene ya hīn'i mengbu ha 'bui, man'natho bi mbøcue p'uya. Bi mɛnhyø soldado p'u ja ra hnini Belén ngue bá ho yø ts'ant'u nu'u 'b'u'a nyo jeya pani gai. Gātho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'ant'u. Porque yø n'yohu bi xifi ngue hīnguī tho'a nyo jeya xī mudi bi nu ra sø.

¹⁷ Rā ndødummui bi nja tengutho ra hyā bi 'yotra pøngahya Jeremías, bi 'yɛnā:

¹⁸ “Nup'u ja ra hnini Ramá bi t'øde ngue janjuani ngue ya dummui n'na ra xisu, 'nɛ zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Nɛ hīmbi ne xtī nhojpabi rá mmui porque ya gā xi dū yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixpu ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mī dū ra Herodes, nup'u Egipto mambi 'bahra José bi n'ui 'mø minxui ngue n'na rá anxɛ Oja bi 'yɛmbi:

²⁰ —A nuyá, dami sixra ts'ant'u conná mamá, i map'u ja ra hāi Israel. Porque ya bi dū ra Herodes nuna mī nne xtā hyo ra ts'ant'u ya —bi 'yɛmbi.

²¹ Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'ant'u conná mamá, bi ma i map'u ja ra hāi Israel.

²² Pɛ mī 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelaο rá ts'ant'u ra Herodes, guehna mī ndast'abi p'u ja ra xɛqui

mī nne xtī ma. Porque bi ponnabi ndū rá papá. Rā José p'uya bi zū xtī map'u ja ra xɛqui ngue ra hāi Judea mađi manda nā. Mahømbi n'ui ra José p'uya, bi sifi ngue di map'u ja ra hāi Galilea.

²³ Mī zømp'u ja ra hāi Galilea, bi m'mup'u ja ra hnini Nazaret. Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja ya yø hyā xī manyø pøngahya Oja ngue bi 'yɛnā: “Nuná, di hutyo ja'i ngue ra mmɛngu Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsā, da dømra Jesús bá ɛp'u.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, nuna ra Xuua mī øtra nxixya p'u ja ra hāi Judea, mī d'u'mi bi xihra hyā yø ja'i bi mpeti p'u ja ra dapo.

² Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Dami 'bā'ni mmuihu, gui hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Porque ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua —bi 'yɛmbi.

³ Nuna ra Xuua guehna bi manna pøngahya Isaias 'mø mī nya ngue bi 'yɛnā: “Da t'øde te da man'a n'na nc'ei da manna hyā p'u ja ra dapo ngue da 'yɛnā: Dami nsāhu ya, porque ya bá ɛp'u ra Hmu, da 'yɛmbyø ja'i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ngue ra ulu. Di ngat'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mī sa. 'Nɛ ra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mī si.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpu ja ra hnini Jerusalén, gätho'u yø hnini ja'a ra häi Judea, gätho'u yø xequi ngue ra dathe Jordán, Gä bá éhyø ja'i.

⁶ Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁷ Mi nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bap'u ni 'yehé di xixyabi. 'Bap'u yø fariseo, 'bap'u yø saduceo. Bi 'yembuya:

—Guí øthu tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'u ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahmu ngue bá ep'u ra ndate castigo di nja?

⁸ Dami 'yøthu ra nho, n'namhma di nequi ngue ya gá hyehmu p'u ra nts'o.

⁹ 'Yo sä guí ena ngue ya hinte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahu ra Abraham. Porque di xi'ahu ngue nuua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto ra Abraham.

¹⁰ Guí øthu tengutho yø za hingui zädi, guí njathu p'uya. Pe ya ja ra acha da 'yexyø za. Gätho yø za hingui nne di nzädi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

¹¹ A nuguí, majuaní ngue nuya yø ja'i i mma ngue da hyep'u ra nts'o, guehya dädi xixyabi connä dehe ya. Pe bá ep'u man'na da 'yøtra nxixya connä sibi 'mø bi ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna,

man'na tate na ngue nugä. ¿Hapu gue ga sácä tengü na?

¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nani ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi hinjam'mø da huét'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zøp'u ja ra dathe Jordán mi 'buhra Xuua ngue bi xixyabi.

¹⁴ Pe ra Xuua hingui nne xti xixyabi ra Jesús. Bi 'yembí:

—Nugä go di nnegä ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yehé ngue ga xixya'i ya —bi 'yembí.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Dami ne ngue gui xixyagui, porque jatho ga øt'ui'a te gä di manda Oja —bi 'yembí.

Janangu ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, entho n'na ra paloma p'u i hny, ngue bi zøp'u ja ra ya ra Jesús.

¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dädi mädi. A nuyä, janjuaní ngue ja gampähä connä guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbi ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espíritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sãmhya p'ua ra zithu, da hyonnbi ha di mestho ra hya di manda Oja.

² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui himbi zi ra hmε. M'mefa p'uya, ya bi zã ngue mathoguiho tu manthuhu.

³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bãhra Jesús. Bi hyonnbi ha di 'yotra ts'oqui, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue yø do janu da gohi di nthuhmε —bi 'yεmbi.

⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithu:

—Nup'ua ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'ua ra hya ngue εna: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmε ra ja'i, pε ya hinda zã di m'mui”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'ua ja rá 'bet'e ra nija.

⁶ Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, dami nsäcua ya. Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: “Nuna Oja, da penhyø anxe ngue da mä'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hindj un'na ni gua yø do” —bi 'yεmbi.

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'ua ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hinjonda zãnnbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuani te mma gue hin'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gätho yø naciön i ja rá ngani nximhäi. 'Nε da hyandi te gä ra nho ga 'bhi.

⁹ Bi 'yεmbi:

—Nu te gä gui handya, gä ga 'da'i ngue'mø gui ndantyøhmü gui thannegui —bi 'yεmbi.

¹⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Dami 'uegue grã zithu. Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue hont'a ra Hmu Oja ja ngue da ma nthanne, hinjom man'na.

¹¹ Nu'a ra zithu p'uya, bi zop'ua ra Jesús, bi ma. Bá εhyø anxe p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi du'mra Jesús ngue bi manna hya p'ua Galilea.

¹² Bi 'yεhra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mi 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'ua ja ra häi Galilea.

¹³ Bá sop'ua ra hnini Nazaret, bi ma danj m'map'ua ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbu ja ra nenzabi nup'ua di ntøt'a häiui ra Zabulón conna häi Neftalí.

¹⁴ Nguna ra hya bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaías ngue bi 'yεna:

¹⁵ “Nu'ua yø mmengu p'ua ja ra häi Zabulón, 'nε'ua yø mmengu p'ua ja ra häi Neftalí, guehya yø ja'i 'bap'ua jonna nenzabi, 'nε'ua rá m'map'ua man'na nguadi ra dathe Jordán, 'nεp'ua ja ra häi

Galilea, ja jap'ua n'na rā xequi ngue 'buhyø ja'i hingyø judío.

16 Nūya yø ja'i ya mi 'bua 'bexui, pē nuyá, ya bi nu xanho rā nyot'i ya. Guehya yø ja'i entho ya xi du, pē nuyá, ya bi yorpabi rā nyot'i ya", bi 'yēna.

17 Ya bi du'mi bi xihra hya yø ja'i rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Damj 'bā'ni mmui ngue gui hyēhma p'ua rā nts'o gni 'yohu. Ya da guehyø pa ja p'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya.

Rā Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yøt'e ngue yø xādi.

18 Nup'ua ja rā nenzabi Galilea, bi thop'ua n'na pa rā Jesús. Ja bi dimp'ua yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na i Simu, 'nē xquet'a i Bēdu. Nuna man'na, rā Andre. Nūya yonc'ei ya, mi entyø xit'a p'ua ja rā dehe ngue pahua.

19 Mi nu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gā mmähā n'yø. Ya hingyø hua gui theui ya, sinoque gā xān'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yēmbi.

20 'Bexpi zop'ua yø xit'a ngue bi mähā rā Jesús.

21 Mi thohmits'ua ninguer'ua p'uya, mahømbi dimp'ua mi yonc'ei di n'yohu ngue n'nat'a yø papá. Rā Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yø ts'ant'ua rā Zebedeo. 'Dap'ua mi ohu rā papá p'ua ja rā barco ngue pøtyø xit'a. Rā Jesús bi xifi ngue da mähā.

22 Nūya ts'its'i, 'bexpi mähā rā Jesús, bi zop'ua ja rā barco yø papá.

Nup'ua ja rā häi Galilea ja bi mamp'ua rā hya rā Jesús.

23 Rā Jesús bi n'yo ndap'ua bi zä gā rā häi Galilea. Nu'mø bi zømp'ua ja yø nija di mpeti yø judío, xännbabi yø ja'i rá hya Oja. Xihyø ja'i rā hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ua di zo rá 'yē Oja yø ja'i. 'Nē øthe yø ja'i di hyēnni. Hønt'a bi zä man'ua hēmyø ja'i, gā øthe.

24 Gätho rā häi Siria bi n'yo rā hya te øtra Jesús. Janangue nup'ua 'buhra Jesús bi ts'innbabi to gā xān'ua, ndana bi zä man'ua hēmbi. Nu'ua yø ja'i n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'i di guxtyø ts'i 'mø bi gā rā n'ua n'youi. Da guehyø ja'i tudyø gua bi ts'innbabi rā Jesús ngue da 'yøthe.

25 Nup'ua ni ma rā Jesús xandøngu yø ja'i tēnni. Bá nēxi'da yø ja'i p'ua ja rā häi Galilea. Bá nēxi'da yø ja'i p'ua ja rā häi Decápolis. Bá nēxi'da yø ja'i p'ua ja rā hnini Jerusalén. Bá nēxi'da yø ja'i p'ua ja rā häi Judea. Bá nēxi'da yø ja'i p'ua man'na nguadi rā dathe Jordán.

5

Rā Jesús bi xännba rā hya yø ja'i p'ua ja n'na rā nyuni.

1 Bi nu rā Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'ua bi ja n'na rā nyuni, bi hyoni hapu da mi. Nu'ua yø xādi p'uya bi mäspu hudi.

2 Nuna rā Jesús bi du'mi bi xännba rā hya yø ja'i. Bi 'yēmbi:

3 — Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i nuyā enthō hyōya, porque tinyø mm̄ai ngue di 'bēhra nho. Porque guehya yø ja'i dā zo rá 'yē Oja bí 'bū mah̄ets'i ya.

4 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i tū yø mm̄ai. Porque Oja di hojpabi yø mm̄ai ya yø ja'i ya.

5 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i h̄indi 'yēxp̄ū 'būhyø mm̄ic'ēiui. Porque guehya yø ja'i dā gohmi rā h̄ai mā yat'i ya.

6 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i nuyā ho yø mm̄ai ngue honi ha di 'yøtrā nho, tengutho 'mø di tūmanthūhū di ja ndūmm̄ai ngue honi ha di nsihm̄ē. Porque dā m̄ax Oja ngue dā zā dā 'yøt'e.

7 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i nuyā dā 'yøtrā m̄ate ngue dā m̄axyø mm̄ic'ēiui. Porque guehya yø ja'i ya dā 'yørpā rā m̄ate Oja ngue dā m̄ats'i.

8 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i ngue h̄in temā nts'o so yø mm̄ai. Porque guehya yø ja'i dā nū Oja ya.

9 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i nuyā dā japi ngue di nhojpā'ū di nsūi. Porque guehya yø ja'i dā gohi ngue yø basi Oja ya.

10 Ra mm̄enthj dij nth̄eui yø ja'i nuyā dā zā rā n'ū dā ts'ūi ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i dā zo rá 'yē Oja bí 'bū mah̄ets'i ya.

11 Ra mm̄enthj guj nth̄eui 'mø bi ts'ūi ngue guj tēngah̄ū. Dā ts'an'ah̄ū, dā ts'an'nah̄ū yø fēhni.

12 Dami johyah̄ū 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ah̄ū mpāhā, porque xangu ni

nzābih̄ū bí ja mah̄ets'i. Ya quí pah̄m̄ū ngue nu'ū yø pōngah̄yā Oja xā m'm̄ū'a m'm̄et'o xquet'a bi ts'ūi.

Bi ma mā hyēqui rā hyā te ja ngue dā n'yo yø xādi rā Cristo.

13 Nū rā ū, i ja rá 'bēfi ngue nū temā japi ya h̄indi nts'onj. Guj njath̄ū p'ū ua ja rā ximh̄ai ya, ngue guj 'būhm̄ū ua, ya xøt'atho rā nts'o dā 'yøtyø ja'i. Pē nū'mø bi m'mēhrā ts'ēdi rā ū, ya h̄inda zā to dā japi ngue xtā n'ū mah̄on'a. Ya h̄inte di muui rā ū, dā t'ēi, dā nēp'ū yø ja'i.

14 Nū'a te gnj 'yoh̄ū ya, i nnudyø ja'i 'būcua ja rā ximh̄ai. Gue'ah̄ū, tengutho n'na rā nyot'i di yorb̄ū ja rā 'bēxui, i nnutho gātho yø ja'i. Gue'ah̄ū, tengutho n'na rā hn̄inj 'mø bi ja m̄axøts'e rā nyūnj, i nnutho gātho yø ja'i.

15 Nū'mø bi mā saqui n'na rā lámpara, h̄inda thørb̄ū ja rā huada, sinoque dā thøxp̄ū ja rā nthøxanyot'i n'namh̄m̄ā ngue di yorpi gātho'ū 'bū'ambo rā ngu.

16 Dami njath̄ū p'ūya, dami neh̄ū ngue dā nū yø ja'i'a te rā nho guj øth̄ū. Nū'mø bi nū yø ja'i'a rā nho guj øth̄ū p'ūya, yø ja'i dā 'yēspabi nā nj Papāh̄ū bí 'bū mah̄ets'i.

Rā Jesús bi mā ngue xanho rá ley Oja.

17 A nuyā, 'yo guj ēhm̄ū ngue dá ēh̄ē gā hacā rā ley bi 'yotrā Moisés, oque gā hacā'ū yø hyā bi nxännbate yø pōngah̄yā Oja. Nū'a, h̄in'na'a. Sinoque dá ēh̄ē ngue nū'a te

gäma hya mmamp'ua ja ra ley, ga gue'a ga thoga'a.

18 Nugä majuanı te dı xi'ahua, mente ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ni xinga n'na ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da thaqui asta gue'mø bi nja gätho'a tema hya nt'ot'i.

19 Janangue nuyá, nu to bi zä ngue festho ra hya di manda ra ley, madague'a zits'utho, 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da mestho ra hya, guehna ra ja'i ngue hinga eda hnu mansu p'ua mahets'i na. Pe nu ra ja'i ngue da 'yøt'e te mmanna ley 'ne da ngu'a da xännbabi mi'da yø ja'i ngue da 'yøt'e, guehna ra ja'i da hnu mansu p'ua mahets'i na.

20 Nugä dı xi'ahua ngue nu'mø guı nne di ncua'ahua p'ua di manda Oja, ma datho nne ngue xtá ndønho te gdi n'yohua, ngue'a te ga 'yo yø xännbate ngue ra ley 'ne'a te ga 'yo yø fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'ua rá cu.

21 Ya xcá 'yøhma yø hya bi sännbabi yø ndiua manjam'mø ngue bi t'embı: "Yo grá hyote. A nu ra ja'i ngue di nhote, jatho da thaspa ra güenda ngue da ma ra castigo", bi t'embı.

22 Pe nugä dı xi'ahua ngue nu ra ja'i da nu man'ua rá cu, jatho da thaspabi ra güenda. A nu ra ja'i ngue xihyø ts'omhya rá cu 'mø yaui, jatho ngue di

mpeti yø ts'ut'abi da hyaspabi ra güenda. Nu to embı ngue ra ndonda rá cu, da ma ra nidu hapu di nzø.

23 A nuyá, xi'mø guı mmap'ua ja ra altar ngue guá ørpahua ra 'bøt'e Oja, 'ne ja da sop'ua ni mmui ngue hingui ho te xcá 'yørpa ni cuhua, ya hingua øthua ra 'bøt'e.

24 Sinoque bá sohni 'bøt'ehua p'ua ja ra altar, guá pengui guı nhøjpaui ni cu. Ja guá pengui guı dá ni 'bøt'ehua p'uya.

25 Nu'mø bi ma ma yap'i'ahua, nu'a di yap'ahua damı nhøjpahua p'ua ja ra 'yu, n'namhma ngue hındı dá'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'ahua p'ua ja ra ts'ut'abi, ra ts'ut'abi di dá'ahua ra policia. Ra policia p'uya da zixahua fädi.

26 Majuanı te dı xi'ahua, ngue nup'ua ja ra fädi, ya hında zä guá pønthohua, guá pømhmu asta gue'mø guá jut'i gätho ra menyü da ts'an'nahua.

Hingui ho di n'yots'om'mäi raji'i.

27 Ya xcá 'yøhma ra hya bi sännbabi yø ja'i ngue bi t'embı: "Yo grá 'yots'om'mäi".

28 Pe nugä dı xi'ahua ngue nu to hetä n'na ra xisu 'ne so rá mmui ngue di n'yots'om'mäiui, ya satho 'mø majuanı bi n'yots'om'mäui ra xisu hetı.

29 A nuyá, nu'mø guı ena ngue rá ts'oqui ni dá ngue ni n'yei p'ua guı øthua ra ts'oqui, damı hyahni dá, guı 'yei. Man'na xanho ngue di m'me'a n'na ni dähua, hında

gue'a ngue gä nī do'yohu da ma ra nidu.

³⁰ Nu'mø guí ɛna ngue rá ts'oqui nī 'yε ngue nī n'yēi p'u guí ɔthu ra ts'oqui, dami hyejni 'yε, guí 'yēi yap'utho. Man'na xanho ngue di m'me'a n'na nī 'yεhu, hinda gue'a ngue gä nī do'yohu da ma ra nidu.

Hingui ho ngue da 'yenyø xisu yø n'yohu.

³¹ Ya xcá 'yøhmü ya yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nu to da ne da 'yenná xisu, i jatho da nangra sɛcuá ngue ra nxuni".

³² Pε nugä dí xi'ahu ngue n'na ra xisu 'mø bi 'yenná ndø, nu'mø bi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui ɔt'ui na da mε. Pε go rá ts'oqui na ra n'yohu bi 'yenná xisu ngue te di nja, porque høndra xisu ngue ra 'yots'om'mäi i sä ngue da t'ei.

'Yo to di ɛxa ntestigo yø ja'i.

³³ Ya xcá 'yøhmü ya yø hya bi sännbabi yø ndiua 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nu'mø guí ɛxhu ntestigo Oja ngue majuanī di nja'a ra hya guí mmamhmu, ya ja ts'editho ngue gui 'yøthu'a te ra hya gadi yarpa nī mmic'ei hu ngue di nja".

³⁴ Pε nugä dí xi'ahu ngue 'yo guí ɛxhu ntestigo Oja p'u guí yahu ngue gdí hatra ts'edi nī hyahu. Nu te bi ja mahets'i, 'yo guí ɛxhu ntestigo, porque ja bí 'bap'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a.

³⁵ 'Yo guí ɛxhu ntestigo ra häi, porque Oja di manda gä ra ximhäi, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 'Yo guí ɛxhu ntestigo ra danihni Jerusalén, porque ja ra dast'abi p'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a.

³⁶ 'Yo guí ɛna ngue da zä da t'oc'a nī ya 'mø himma juani te guí mmamhmu. Porque nī yahu, nī xinga n'na nī xtahu da zä guí 'yøthu ngue xtá nt'axi ogue xtá mpothi.

³⁷ A nu'mø guí nne guí mamhmu n'na ra hya, njuantho dami mamhmu ngue'mø da zä, ogue hinda zä. Porque ra ja'i ngue rá n'youi ra zithu, hingui t'ɛc'ei te mma, janangue ngue honi te ɛxa ntestigo.

'Yo to dadi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcá 'yøhmü yø hya bi sännbabi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ɛmbi: "Nu ra ja'i da hyamba rá dä rá mmic'eiui, xquet'a da thambabi rá dä. Nu ra ja'i da 'yøjpa yø ts'i rá mmic'eiui, xquet'a da t'øjpa yø ts'i".

³⁹ Pε nugä dí xi'ahu, ngue nu'a te ra nts'o ɔt'ahu n'na ra ja'i, 'yo gadi cospahu. Hante gue nu'mø to bi mep'a nī hmihu, dami unman'na nguadi nī hmi ngue da mε'mi.

⁴⁰ A nu'mø to guí tupi, 'nε di yap'a'i ngue ä'i nī pahni, co 'nεhni tuhū dami unni.

⁴¹ Nu'mø to da 'yεn'i gui fäxhu n'na kilómetro made ngue gui tuspa rá 'beni, dami doblehu'a te xi'i gui fäxhu.

42 Nu'mø te'o dā 'yā'ahū n'na rā cosa, dāmī unni. Nu'a te'o dā mīp'ahū n'na rā cosa, dāmī hmiti.

Nu to 'būhyø nsūiui jatho ngue di madi.

43 Ya xcá 'yøhmū'ū yø hyā bi sānnbābi yø ja'i 'mø yø pa xa thogui ngue bi t'ēmbi: "Dāmī mahni amigohū. A nu'ū sū'ahū, 'yo gadi mahmū'ū", bi t'ēmbi.

44 Pε nugā dí xi'ahū ngue dāmī mahni nsūihū. Dāmī 'yāphū Oja ngue di japi to san'ahū. Nu te'o gā nnu mān'ū'ahū, dāmī 'yørpahū rā nho. Dāmī marpahū Oja te'o yā mants'o 'mø guí yahū. Marpahū Oja'ū hinguí ho te øt'ahū.

45 A nu'mø guí 'yøthū ya yø hyā dí xi'ahū ya, ya di nēqui ngue yø basī'ahū'a ni Papáhū bí 'bū mahēts'i 'mø. Porque rā hyadi bi hoc'a Oja, hinga hōnnbū 'būhyø hoja'i øtra nho, sinoque 'nēp'ū 'būhyø ts'oc'ēi øtra nho rā hyadi. Rā 'ye p'ūya, hinga hōndyø hoja'i 'ye p'ū ja yø huahī, sinoque 'nēhyø ts'oc'ēi 'ye p'ū ja yø huahī.

46 A nu'mø ngue hōnt'ū to di mā'ahū gadi mahmū, ¿ndana rā nho di nēqui ngue guí øthū 'mø? Conque astā yø ngūthāi njap'ū.

47 Xi'mø ngue hōnt'ū ni amigo gadi zēnguahū, ¿ndana rā nho guí øthū 'mø? Porque xquet'a njap'ū yø ja'i hinguí pā Oja.

48 Nu ni Papáhū bí 'bū mahēts'i, mā datho ngue

xandønhø te øt'e. Guí njathū p'ūya, dāmī nehū ngue mā datho xtānhø te guí 'yøthū.

6

Nu rā ja'i øtra nho, 'yo dadi 'yēts'i.

1 Nu'a te gā rā nho ja ngue guí 'yøthū, 'yo guí nnehū ngue hōnnbū 'būi xangu yø ja'i dā nu ha gdi 'yøthū rā nho. A nu'mø ngue rā 'yēts'i gni 'yøthū rā nho p'ū ha 'būhyø ja'i, nu'a ni Papáhū bí 'bū mahēts'i ya hīn temā nzābi di 'da'ahū.

2 Jananguē nuyá, nu'mø guí fāxhū yø ja'i nu'ū hyoya, 'yo guí nnehū ngue 'da di batyø ja'i te guí øthū. Porque ngu'a øt'i'da yø ja'i p'ū ja yø nija 'nēp'ū ja yø caye, hōntho nne ngue di 'yēts'i ngue dā nu yø ja'i'a rā nho øt'e. Pε majuanī te dí xi'ahū ngue nuyā yø ja'i njap'ū, nu'a gā nnu mānhø yø ja'i te øt'e, ya hōnt'a yø nzābi'a.

3 Pε nu'ahū, nu'mø guí fāxhū yø hyoya, nu te ja ngue guí 'yøthū, 'yo 'be guí xihni amigo gadi nsixui.

4 Nu'mø guí øthū rā 'bāxte, nt'aguitho dāmī 'yøthū. Nu'a ni Papáhū bí 'bū mahēts'i i nnutho te guí øthū, go dā gut'ahū'a.

Rā Jesús bi xānnbābi ha di mat'Oja yø ja'i.

5 A nu'mø ngue guí mmat'Ojahū, 'yo guí øthū tengutho øtyø ja'i ngue hīngyø mmāi gā 'yøt'a te øt'e. Di ho te ørbū ja yø nija ngue 'bāi ha gā mmat'Oja. I nnepe ngue dā nu gātho yø ja'i te

øt'e. Dā guerp'u ja yø caye i mmat'Oja p'u ni ma. Pε nugā majuanī te dī xi'ahū ngue nu'a gā nnumanho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a.

6 Pε nu'ahū, nu'mø guī mmat'Ojahū, damī cut'ambo ni nguhū, tøtra goxthi, damī mat'Ojahū p'uya. A nuna Oja ni Papáhu, ja 'bup'u ha guī 'buhmū nā, go nnu dra mhmat'Oja guī ørbū ja ni nguhū nā, 'nε go dā gut'ahū nā.

7 Nu'mø gā mat'Ojahū, 'yo ja gadi 'yopthobi yø hya guī xihmū Oja. Porque ngu'a øtyø ja'i hinguī pa Oja, i εnā ngue nu'a ya'atho guī yahni, gue'a dī 'yø Oja te xi'a.

8 Pε 'yoguí øthū tengutho øt'u. Porque nuna Oja ni Papáhu, ya padī te gā guī homhmū hante ngue guī 'yāpi te guī nnehū.

9 Janangue nu'mø gā mat'Ojahū, damī 'yεmhū: Mā Papá'ahē guī 'bū mahεts'i, damī 'yøt'e ngue dā hnu mansu'i.

10 Bā εhε guī manda ua. Dī nja'a te ni pähā ua ja rā ximhäi tengutho bí ja mahεts'i.

11 Damī 'dacje rā hmε 'nna pa ngu 'nna pa.

12 'Nε damī punnga mā ts'oquihe, tengutho gāhe xquet'a dādi punnbahe to hinguī ho te ørcahe.

13 Damī fäxcahe ngue hinga øt'āhe rā nts'o. Damī yanje ngue rā nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandasε, jase ni ts'edi, guī tate para zantho. Dā gut'atho.

14 Nu'mø guī 'bai ngue guī punnbabi yø ja'i hinguī ho te øt'ahū, nu'a ni Papáhu bí 'bū mahεts'i xquet'a di pun'na ni ts'oquihū 'mø.

15 Pε nu'mø hinguī nne guī punnbabi ni mmic'εjuī te øt'ahū, nu'a ni Papáhu bí 'bū mahεts'i xquet'a hīndi pun'na ni ts'oquihū 'mø.

Rā Jesús bi xännbabi yø ja'i ha di 'yetyø mmūi.

16 Nu'mø guī nne ngue guī 'yε'ni mmūihū, 'yo gadi hmi dūmmūihū tengutho øtyø ja'i ngue hīngyø mmūi gā 'yøt'a te øt'e. A nuyá, di hmi dūmmūi 'mø εtyø mmūi, i nne ngue dā nu yø ja'i te øt'e. Pε majuanī dī xi'ahū, nu'a gā nnu manho yø ja'i te øt'e, ya hønt'a yø nzäbi'a.

17 Pε nu'ahū, nu'mø guī ε'ni mmūihū, 'yo gadi hmi dūmmūihū, sinoque damī 'yejni yahū 'nε damī nxädāhū.

18 'Yo guī nnehū ngue di unna güenda yø ja'i ngue guī ε'ni mmūihū. Hīnda hønt'a ni Papáhu padī ngue guī ε'ni mmūihū, go dā gut'ahū nā.

Damī ne ngue bí ja ni mmεtihū mahεts'i.

19 'Yo guī nnehū ngue xøgue nma munts'itho'a te guī peshū ua ja rā ximhäi. Porque nu'a te guī peshū ua ja rā ximhäi, dā zi yø zu'ε, ya dī nts'onī. Ogue dā bε yø bε.

20 A nuyá, damī nehū ngue nup'u mahεts'i, ja bí jap'u rā nho guī nthēhū, nu'a hīnha dī m'mεdi. Ya hīnda zā dā zi yø zu'ε, 'nε hīnda zā dā zønyø bε ngue dā bε'ahū.

21 Nu'mø guí emhma ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønnbη da zo ni mmaihη p'η m'ø.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra nyot'i.

22 Nu'mø bi xogui xanho ni dāhη ya, ya guí hεthη xanho ra nyot'i i ja. Njarbutho ni n'yomfεniηhη ya, nu'mø bi xogui xanho, ya guí pahmη ndana ra nho gdi n'yohη m'ø.

23 Pε nu'mø hingui xogui xanho ni n'yomfεniηhη, ya himma juani guí pahmη ndana ra nho gdi n'yohη m'ø. Ya nsutho 'mø ngue ra ts'a'be xui p'η gni mähä, porque hingui xohni n'yomfεniηhη ngue guí pahmη ndana ra nho.

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue yoho yø hmu.

24 Hingui sä ngue yoho yø hmu ra ja'i di m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di madi, n'na'a hindi madi. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hinda 'yørpe te di manda. Gui njathη p'ηya, hingui sä ngue mbø yoho p'η di ma ni mmaihη. Di ma ni mmaihη Oja, xindi ma ni mmaihη ra mēnyū.

Nuna Oja fā'η yø ja'i ya o rá yε.

25 Nugä dí mma, nu'a te ja ngue gui sihη, ogue te ja ngue gui hyehη, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmaihη'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo

ra ja'i, man'natho di muui ngue'a te da hye.

26 Ya guí nnuhη yø ts'intshη 'yo maya, ngue hingui uahi, 'nε hingui xofu ngue te da mets'i. Pε nuna ni Papáhη bí 'bη mahets'i, go di unni te si yø ts'intshη na. Goma gue'ahη ya, ngue hinda māxahη Oja, porque man'na xammadī'ahη ngue yø ts'intshη.

27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmai ngue hingui hets'i, ζua da zä di nte man'na doyni ngue'a ga nhets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyehη. Ya guí nnuhη yø dōni bí ja dapo ngue hindi mpefi, ni xingui mpe, pε mahotho gui nεqui.

29 Dí xi'ahη na ra hya na, ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandōnho drá he bi hye, pε hinha da zadi tengu ganho yø dōni.

30 Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nεqui yø dōni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pε nixudi p'ηya, di nzø p'η ja ra orno. Goma gue'ahη ngue hindi he'ahη Oja. Pε hingá εgui εc'εihη xanho ngue fāxahη Oja.

31 Janangue nuyá, 'yo mathoguitho di tu ni mmaihη ngue sä gui 'yεmhma: “ζTe 'be'a ga sihη ya, o gue te 'be'a ga hehη ya?” gui 'yεmhma.

32 Porque yø ja'i 'bηcua ja ra ximhäi, hōnt'a te da zi 'nε'a te da hye ni ma yø mmai honi. Pε nu'ahη, nu'a ni Papáhη bí 'bη mahets'i, ya padi ngue gui homhma gātho ya yø cosa ya.

33 Janangue nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi sohá rá 'yε Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dami ja ndummái gui 'yøthá, n'namhma ngue di 'da'i te gäma cosa gui homhma.

34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmáihá'a te ja ngue gui thohma nixudi. Porque n'na ngu n'na yø pa ja te thohyø ja'i. Hontho ngue nu'a ra n'á guí thohma n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohma'a rá pa'a.

7

'Yo guí haspahá rá güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

1 'Yo guí haspahá rá güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ahá rá güenda Oja te gui øthá.

2 Porque dá that'sahá rá güenda tengutho gni haspahá rá güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøthá, xquet'a gue'a di nja'ahá'a.

3 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne dá haspa rá güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cu ngue oxra häi rá dá, pε nu'i p'áya, rá biga di o ni dá.

4 Ya hinda zä gui 'yεmni cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi rá häi o ni dá", gui 'yεmbi. A nu'i p'áya, hin gadi unna güenda ngue rá biga oxni dá.

5 Ya hinní 'yup'á te guí mma. 'Be dami yahra biga o ni dá n'namhma dá zä gui hamba rá häi o rá dá ni cu.

6 Nuná rá hya guí nnu mandaxquihá, nu rá ja'i ngue mandønts'o drá mmái hinda zä gui xihma rá hya. Porque n'na rá cosa xandaxqui, hingui sä di t'unyø fo'yo. Nu'mø bi ncuε rá fo'yo, dá za'ahá. Ximmangu n'na rá cosa ngue mandø mmaditho, hingui sä di t'unyø ts'adi, porque rá ts'adi di 'da'mi, dá nep'á häi'a te guí unhná.

Dami 'yáphá Oja te guí homhma.

7 Nuná Oja di 'da'i te guí homhma. Dami 'yápi te guí nnehá. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá jätra goxthi ngue gui nzohma Oja, dá xoc'ahá.

8 Porque nu rá ja'i ädi te nne, má t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

9 Conque nu rá ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yápra thuhmé, hingui sä rá mmái rá ja'i ngue rá do di unná basi.

10 Ogue rá huá dá 'yápra basi, hingra c'eya di unni.

11 A nuyá, i ja ni ts'oquihá, pε guí padi guí unna cosa nu'a xanho ni basihá. Man'natho'a ni Papáhá bí 'bá mahets'i ngue xandønho te di 'da'ahá 'mø guí 'yáphá.

12 Tengu gni ne ngue dá máxahá yø ja'i, dá ngu'a guí 'yøthá, dami 'yørpahá rá 'bäxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpá gätho yø hya nt'ot'i p'á ja rá ley, dá gue'á yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

Mahyejpi rá hya n'na rá goxthi hingui xidi.

13 Mente guí 'b_uhm_u ua ja ra ximhäi, dami hyaxh_u ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxh_u na ra 'yu na, dami c_uth_u p'_u ja ra goxthi hinguí xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hinguí nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'n_ε xa nxidi ra 'yu. P_ε mandøngu dyø ja'i ni map'_u.

14 P_ε nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nth_εui ra 'da'yo te, hinguí xidi ra goxthi 'n_ε hinguí xidi ra 'yu. P_ε ziy-ohotho yø ja'i ni map'_u.

Nu'a ga nho rá ndät'ä ra za, gue'a di fadi temä za'a.

15 Dami mfähm_u xandønho, nuya yø fehni xännbate da zøp'_u guí 'b_uhm_u, da 'y_εna ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di hä'ah_u, porque maxøts'itho di n_εqui ngue yø hoga n'yoh_u, p_ε nu te ga 'yo, gä ra nts'on_i ørb_u ni ma.

16 Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahm_u te'o'a. Tengutho p'_u ja ra 'uini, guí pahm_u ngue hinga ja di nzap'_u yø uva. Ni xingyø igo di nzap'_u ja yø 'uini.

17 Porque guí pahm_u ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'ä zädi. P_ε nu'a hingra hoga za, hinguí ho yø ndät'ä zädi.

18 Nu ra hoga za, hinga ja zap'_u ra ndät'ä hinguí ho. Nu'a hingra hoga za, hinga ja zap'_u ra hoga ndät'ä.

19 Nu gätho yø za hinguí ho yø ndät'ä zädi da ma nt'ets'i ngue da t'udi.

20 Janangue dí xi'ah_u ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehni xännbate, gue'a gdi pahm_u te'o'a.

Jatho gui 'yøth_u'a terá pähä ni Hmu_h.

21 Nuya yø ja'i da 'y_εngui ngue drá Hmugui, hinga gä da yarb_u ha di manda Oja. Nu'_u majuan_i ngue da yarb_u di manda Oja, gue'_u yø ja'i da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'b_u mah_εts'i.

22 Nu'mø bi zønna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'y_εngui: "Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'n_εcähe dá xicähe yø ja'i te'o'i. 'N_ε conni thuh_u dá øthegähe yø ja'i mi n'youi yø ts'onthi. 'N_ε conni thuh_u dá øt'ähe xangu yø milagro", da 'y_εngui.

23 Nu'mø dá thacä p'_uya, ga _εmbi: "Dami 'uemhm_u ua dí 'b_ucä, porque himma amigo'ah_u. Porque høndra nts'o xqui n'yoh_u", ga _εmbi.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønnigu.

24 Nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä 'n_ε da 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na ra n'yoh_u ngue ra njamm_ui na, ngue ra mmando p'_u bi hyøhrá ngu.

25 Nu'mø bi nja ra 'ye, bi mo ra dathe, bi n'yo ra ndah_i ngue bi nøn_hna ngu. P_ε himbi dägui, porque ra mmando p'_u høxrá ngu.

26 P_ε nu ra ja'i øde te gäma hya dí mmangä, 'n_ε hinda 'yøt'e te dí xifi, guehna nná hyejpabi n'na ra n'yoh_u

ngue h̄in'y_u rá n'yomfɛn̄i n̄a. Guep'_u ja r̄a 'bomu dehe bi hyøhrá ngu.

²⁷ M̄i n'ye p'uya, b̄i mo r̄a dathe, b̄i n'yo r̄a ndah̄i ngue b̄i n̄onhn̄a ngu. Bi xot'i, maxøgue b̄i n'uɛn̄i.

²⁸ M̄i juahya yø hya bi xännb̄a yø ja'í r̄a Jesús, di 'yødyø ja'í ya yø hya bi xifi.

²⁹ Porque yø xännb̄ate ngue r̄a ley h̄ingui ya manzaqui 'mø xännb̄ate, p̄e nuna r̄a Jesús ɛn̄a nts'ut'abitho 'mø xännb̄ate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahma'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh_u mi 'ya rá do'yo.

¹ Mambá ɛp'_u bí ja r̄a nyun̄i mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'í bá n'youi.

² Bi guat'a n'na r̄a n'yoh_u mi h̄embra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhm̄u p'_u 'buhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá hm̄u, nu'mø guí nne gui 'yørc̄a r̄a mate gui 'yøthegui, nugá dí pad̄i ngue da z̄agui —bi 'yɛmbi.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'yɛ, bi 'yɛmbuya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da z̄a'í ya —bi 'yɛmbi.

Høntho b̄i manna r̄a hya n̄a, nuna r̄a d̄arquɛh̄i m̄i 'ya rá do'yo, 'bexpi z̄a ha m̄i h̄emb̄i.

⁴ Ra Jesús bi 'yɛmbra n'yoh_u m̄i'ɛ:

—Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'í ya. 'Be n̄i ma ya, sømp'_u 'buhra mmäc̄ja. Da nu ngue ya bi z̄a'í. Dam̄i 'yøtra 'bøt'e tengutho b̄i manda r̄a Moisés

ngue da 'yøtyø ja'í 'mø bi z̄a ra 'ya h̄emb̄i. Janangue da b̄adi gätho yø ja'í ngue ya bi z̄a'í.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá h̄miqui n'na ra capita.

⁵ Nuna r̄a Jesús, m̄i zømp'_u ja r̄a hn̄ini Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na r̄a capita.

⁶ Bi 'yɛmbi:

—Ague grá hm̄u, nu'a n'na r̄a ts'unt'_u di mpɛp'_u ja ma ngu, sä r̄a ndate ngue tu gä rá do'yo —bi 'yɛmbi.

⁷ Ra Jesús bi 'yɛmbra n'yoh_u äpra mate:

—Ga mmagá p'_u 'mø, ga ma øthegá —bi 'yɛmbi.

⁸ Nu'a r̄a capita p'uya, mahømbi 'yɛmbra Jesús:

—P̄e ague grá hm̄u, 'yo gad̄i n'ɛni. Nugá h̄imma nsä'be ngue guí c̄arb_u ja ma ngu. A nuyá, høntho dam̄i manya ngue da z̄a r̄a ts'unt'_u dí xi'i, ya dí pad̄i ngue da z̄a r̄a n' h̄emb̄i.

⁹ Porque nugui xquet'a 'b̄ai to 'bet'o ngue di mandagui. A nugá p'uya, xquet'a dí si ma soldado dad̄i manda. Nu'mø dí xi'a n'na r̄a soldado ngue ha da ma, i pap'_u dí et'i. Ogue ga ɛmbi: “Bi 'yɛcua”, r̄a soldado p'uya bá ɛp'_u. Ogue ma h̄miqui, ga 'b̄epi te da m̄ɛfi, r̄a h̄miqui øt'e te dí xifi.

¹⁰ Nuna r̄a Jesús m̄i 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yɛmbyø ja'í n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ah_u ngue h̄injonni judío di pøn̄i ngue gdi t̄innbá rá nt'ɛc'ɛi tengu ga 'yɛc'ɛigá n̄a r̄a n'yoh_u n̄a.

¹¹ Nugá dí xi'ah_u ngue xangu yø ja'í h̄ingyø judío

dí bõmp'u ni bõxyadi 'nɛp'u ni yãhrã hyadi, ngue nup'u di mãnda Oja p'u mahɛts'i, 'dap'u di nsihmɛui ra Abraham, conna Isaac, conna Jacob.

12 A nu'u yø ja'i mi jahma ngue xta nzo rá 'yɛ Oja 'nɛ himbi ne, da t'ɛmp'u thi ja ra 'bɛxu'i'u. Ja di nzomp'u 'nɛ ja di guxp'u yø ts'i'u.

13 Ra Jesús bi 'yɛmbra capita mi nyãui:

—Ni ma ni ngu ya. Nu'a ra hyã guí ɛc'ei ngue da zã ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngũ ra ora bi manna ra hyã na, 'bexpi zã ra ts'ant'u mi'u.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Bɛdu.

14 Ra Jesús bi map'u ja rá ngu ra Bɛdu. Nu'a rá to ra Bɛdu oxpu ja rá t'ots'i ngue mi hɛmbra pa.

15 Ra Jesús bi bennba rá 'yɛ ra dãrquɛhi ngue bi gũts'i. 'Bexpi zã ra pa mi hɛmbi. Nuna ra xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dãrquɛhi.

16 Mi dãhra nde p'uya, nup'u 'bãhrã Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onthi bá ts'innbi ngue da 'yøthe. Pɛ ra Jesús hõntho da mã ngue da zã yø ja'i n'youi yø ts'onthi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hɛmbyø ja'i, pɛ gã bi 'yøthe.

17 Mi nja na ra hyã na, ya bi nja'a te ra hyã bi manna pøngahyã Isaías ngue bi 'yɛna: "Nu te gãma n'u gmí hɛmphu, gã bi hyãqui hapu mi'u", bi 'yɛna.

Yonc'ei bi nyãui ra Jesús.

18 Mi nu ra Jesús ngue mandøngu dyø ja'i di mãts'i. Bi xihyø xãdi p'uya ngue bi mãhã dí ma man'na nguadi ra zabi.

19 Nu'a n'na ra xãnnbate ngue ra ley bi guarbu 'bãhra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grã xãnnbate, nugã dí nne gã mme hapu gdí ma —bi 'yɛmbi.

20 Ra Jesús bi 'yɛmp'a yaui: —Yø haho ja yø 'bido hapu säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi hapu säya. Pɛ ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, hin'yũ rá ngu hapu di n'oxi.

21 Pɛ nu'a n'na nc'ei rá xãdi bi 'yɛmbi:

—Ague grã hmu, dami 'dacra nt'ɛdi ngue 'be da du mã papá, gã ägui, ya gã mɛ p'uya —bi 'yɛmbi.

22 Mi dãhra Jesús, bi 'yɛmbi: —Ma gã mmehma. Nu'u yø ja'i ɛntho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yãhyø mmĩnduui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fũthe.

23 Nuna ra Jesús bi yãrbu ja ra barco ngue bi ma, bi mãhã yø xãdi.

24 Pɛ nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø fũthe nangui, so mbo ra barco mɛnte atho ra Jesús.

25 Nu'u yø xãdi p'uya, bá äp'u bí aha, bi 'yɛmbi:

—Ague grã Hmu, dami yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya gã tuhu —bi 'yɛmbi.

26 Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—¿Hanja ngue guí suh̄u? ¿Ua h̄inguí εc'εi ngue gā fāxah̄u? —bi 'yεmbi.

Mi nangra Jesús, bi hejpabi rā ndah̄i 'nεhyø funthe. Mi hejpi, 'bexpi nsāya.

27 Nu'u yø xādi p'uya, di 'yøtho te bi nja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—¿Te'o ni n'yohu nā n'yø? Asta rā ndah̄i 'nεhra dehe εc'εi 'mø bi zofo —di n'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe yonc'εi mi n'youi yø ts'onthi.

28 Mi zøm man'na nguadi rā zabi, ja rā häi ni hu ngue Gadara. Ja bi nthēui p'u rā Jesús yoho yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Pε mandønts'otho, xpí 'yεp'u ja rā camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja rā 'yu.

29 Mi nu rā Jesús, bi mahra mafi. Bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua di 'bucāhe? Porque tobe h̄inguí sønna pa ngue gui penngahe rā castigo —bi 'yεmbi.

30 Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bui yø ts'adi, mā 'yonī p'u ngue sihmε.

31 Nu'u yø ts'onthi bi 'yεmbra Jesús:

—Nu'mø guí nne ngue gā hecāhe ua ya yø n'yohu 'bucua, pε dami 'dacje rā nt'εdi ngue gā cut'āhe yø mmui yø ts'adi bí 'yonu —bi 'yεmbi.

32 Rā Jesús bi unna nt'εdi yø ts'onthi, bi 'yεmbi: —I mähä nu bí 'buihyø ts'adi 'mø.

Janangue nu'u yø ts'onthi bi hyep'u yø n'yohu mi n'youi, i ncarb̄u ja yø mmui yø ts'adi. Yø ts'adi p'uya, bi gu rā 'dihī, bi nhyorb̄u ja rā zabi. Gā ja bi jarb̄u rā dehe.

33 Nu'u mi fāhyø ts'adi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja rā hnini ngue bá mā te bi nja. Bi mā tengue xi thohyø ts'adi, 'nε bi mā tengue xi tho'u yø n'yohu mi n'youi yø ts'onthi.

34 Nu'u yø ja'i mambi 'bap'u ja rā hnini, gā bi ma ngue bi zømp'u bí 'buhra Jesús. Mi zønyø ja'i p'u 'buhra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Rā Jesús bi yarb̄u ja rā barco ngue da ma, di ma man'na nguadi rā zabi ha bí ja rá hnini.

2 Mi zømp'u ja rā hnini, bá thunnabi n'na nc'εi bá oxrá fidī ngue tudyø gua. Mi nu rā Jesús te øtyø ja'i bá du rā dārquēhi, i padī ngue εc'εi yø ja'i ngue da zā da 'yøthe rā dārquēhi. Bi 'yεmbra dārquēhi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, 'yo tu ni mmui, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yεmbi.

3 Nuna rā hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xännbate ngue rā ley, bi mbøcue. Bi 'yεmp'u ja yø n'yomfēni: “Nuna rā n'yohu 'bucua,

thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma".

⁴ Pe ra Jesús i patho te mbɛnya yø n'yohu mbøcue, bi 'yɛmbi:

—Nuna ra hya gá bɛmhu ya, hinga ja rá njap'ua na.

⁵ Nugä dá xihra n'yohu 'bɛcua, dí ɛmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pe nuyá, hīndi nɛqui xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hīn'na. Pe nu'mø ga ɛmbi: “Damī nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga ɛmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja ma ts'ɛdi.

⁶ A nuyá, dami pahmu ya ngue ra N'yohu bi 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhai ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yɛmbrā n'yohu xan'ua p'uya:

—Damī nangui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

⁷ Ra dārquɛhi p'uya, bi nangui, bi ma rá ngu.

⁸ Mī nu yø ja'i te bi nja, bi nsu yø ja'i. Pe espabi Oja porque di nɛqui ngue Oja di unna ts'edi te ø'na ra n'yohu na.

Ra Jesús bi zixra Mateo, da 'yøt'e ngue rá xädi.

⁹ Mī ma ra Jesús, ni nthop'ua ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Mateo, nuna jamba ra mɛnyu yø ja'i ja te pä. Mī nu ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yɛmbi.

Ra Mateo p'uya, bi zop'ua rá oficina ngue bi mɛ ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'ɛmbi ja yø ts'oqui, 'dap'ua sihmɛui ra Jesús.

¹⁰ Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi mɛ yø xädi p'ua ja rá ngu ra Mateo ngue da nsihmɛ. Xangu yø ngathäi 'bɛp'ua, co 'nɛ hmi'da yø ja'i t'ɛmbi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'ua sihmɛui ra Jesús.

¹¹ Yø fariseo p'uya mī nu te øtra Jesús, bi 'yørpabi ra nt'änni'ua yø xädi, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ni xännbatehu ngue 'dap'ua sihmɛhu yø ngathäi co 'nɛhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yɛmbi.

¹² Mī 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yɛmp'ua di yahni:

—Nuya yø ja'i di hyɛnni, guehya ni 'yɛhra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'ua ni 'yɛ'ua.

¹³ Damī xähu te ni bonyø hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Dī nnegä ngue di nja ni nhuɛcāteh, porque guehna man'natho di muui na ngue yø 'bøt'e gui ørcāhu”, ɛn'Oja. A nugä, dá ɛhɛ ngue gue'ua yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyɛp'ua ra nts'o ga 'yo, hinga gue'ua yø ja'i ɛna ngue ya 'yo xanho dá ɛhɛ ga nzofø —bi 'yɛmbi.

Bi manna Jesús hanja ngue hingui etyø mmui yø xädi.

¹⁴ Nu'ua yø xädi ra Xuua bi guarbu 'bähra Jesús. Bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hingui etyø mmui? Conque nugähe 'nɛhyø fariseo ɛmmɛi di ɛ'ma mmuigähe —bi 'yɛmbi.

15 Ra Jesús bi 'yεmbya yaui:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hingui 'bu ndummui ngue da 'yetyø mmui mente 'dap'u 'buhmu ra novio. Njarbutho ma xadigä ya, hingui etyø mmui ngue 'daua di n'yo'be. Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfađi ngue da zä da 'yetyø mmui ya ma xädi 'mø.

16 Nunä ra 'da'yo hya di xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xädi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hindä zä di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu.

17 Tengutho ra 'da'yo vino hingui sä da sirbu ja ra zεxfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i n'namhma ngue gä yoho hindj m'medi.

N'na ra n'yohu bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

18 Mente ra Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ma t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø guí mma, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mui.

19 Ra Jesús bi nangbu mi hudi, bi me'a sits'i. Bi mähä yø xadi.

20 Mente ni 'yo ra Jesús, nunä n'na ra xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji,

bi guarbu ja rá xatha ra Jesús ngue bi därpa rá nyaní rá he.

21 I en'a mbo rá mmui: “Nu'mø ga thärpabi rá he ra Jesús, da zägui”, bi 'yεna.

22 Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yεmbaya:

—Ague t'ixu, da hyu ni mmui. Ya bi zä'i ngue gä 'yεc'eigui ngue da zä'i comma ts'edi —bi 'yεmbi.

'Bexque'a bi zä ra n'u mi hembra xisu.

23 Mi zømp'u ja rá ngu ra n'yohu na ra Jesús, bi nu ngue 'bap'u yø me'bida. Di yänni yø ja'i 'bap'u ngue zoni.

24 Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Damj pømhmu ua. Nunä ra hmute 'bæcua, hingui tu na, i atho na —bi 'yεmbi.

Pe nuya yø ja'i yaui ra Jesús, i thenthø, porque pađi ngue ya xi du ra hmute.

25 Mi bøn'athi gäthø yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'u brä 'benna hmute. Bi bennba rá 'ye ra hmute bi gats'i. Ra hmute p'uya bi bennate, bi nangui.

26 Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo ra hya ndap'u bi zä'a ra xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

27 Mambä ep'u ja ra ngu na ra Jesús, nup'u ja ra 'yu bi denni yoho yø xädä. Ni mafi, bi 'yεmbi:

—Ague rá mbom'meto'i ra David, damj huεga'be.

28 Mi yarbu ja rá ngu ra Jesús, bi guatyø xädä. Ra Jesús bi 'yεmbi:

—ǂUa guí ɛc'ɛiui ngue dā zā ga ɔt'ā nā te guí xicui ya?

Yø xādā p'uya bi 'yɛmbi:

—Ahá grá Hmu, dí ɛc'ɛi'be ngue dā zā guí 'yøt'e —bi 'yɛmbi.

²⁹ Bi macyø 'yɛ rā Jesús ngue bi dārpa yø dā yø xādā. Bi 'yɛmbi:

—Ngue guí ɛc'ɛiui ngue dā zā ga ɔthe'au, dā zā'au ya.

³⁰ Nu'ya yø xādā p'uya 'bexpī nzø yø dā. Pɛ rā Jesús di hejpi ngue hīnte dā mā, bi 'yɛmbi:

—Man'nan'yo mī 'yøt'e ngue guí mmammi te dá ɔt'au ya —bi 'yɛmbi.

³¹ Pɛ nuya mayø xādā, høntho bi nhyehmī rā Jesús, to bi zā xifi te xi 'yørpabi rā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā gone.

³² Høntho bi ma ya mayø xādā, bi zø hmī'da yø ja'ī p'ya ha 'bāhra Jesús, bá zinnbabi n'na rā n'yohya di gonebi rā ts'onthī.

³³ Nunā rā Jesús bi japra ts'onthī ngue bi hyep'ya rā ja'ī n'youi. Bi zā bi nya rā gone. Pɛ yø ja'ī bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yɛmbi:

—Nunā te dá nuhya bi nja ya, mɛnte yø pa xa thogui hīnjongui pōni ngue dā ngu'a dā 'yøt'ua ja rā hāi Israél.

³⁴ Pɛ yø fariseo bi 'yɛnā:

—Nunā rā n'yohya 'bucua, i ɔthe yø ja'ī n'youi yø ts'onthī, porque gue'a rā zithu yø hmu yø ts'onthī i fäts'i te ɔt'e —bi 'yɛnā.

Rā Jesús di huɛcyø ja'ī.

³⁵ Nunā rā Jesús bi n'yo ndap'ya bi zā yø hnīni. Nu'ya ja yø hnīni sōni, xānnbabi rá hya Oja yø ja'ī di mpeti p'ya ja yø nija yø judío. I xihyø ja'ī rā hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'ya di zo rá 'yɛ Oja yø ja'ī. Yø ja'ī 'dama 'dan'yo man'ya hɛmbi, pɛ gā bi 'yøthe rā Jesús.

³⁶ Nu'mø bi nu ngue xangu yø ja'ī di mpeti p'ya ha sōni, ɛmmɛi di huɛqui. Porque yø ja'ī 'bua ndummāi, hīngui padi te dā 'yøt'e. ɛntho yø de'yo 'mø hīnjo'o to dā mādi.

³⁷ Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbyø xādi:

—Majuani dí xi'ahya, ngue xangu rā 'befi i ja, pɛ yø mɛfi zi yohotho 'bui.

³⁸ Janāngue nuyá, nunā Oja rá mɛti rā 'befi, dami 'yāphya ngue dā menhyø mɛfi p'ya rá 'befi.

10

Rā Jesús bi 'yɛxi 'dema yoho yø xādi.

¹ Rā Jesús bi zo'ya 'de'mā yoho yø xādi ya xi huanhni. Bi unna ts'edi ngue dā 'yøthe yø ja'ī n'youi yø ts'onthī, dā gue'ya yø ja'ī hɛmbi n'na mā 'dan'yo mā n'ya, dā 'yøthe.

² Ja ua yø thūhu ya 'de'mā yonc'ei yø representante rā Jesús. Rá mādi rá thūhu rā Simu, nu'a i nhuta m'mɛfa ngue rā Bedu. Rā Andre nunā rā n'yohya rā Bedu. Rā Jacobo, 'nɛhra Xuaa, guehya yø ts'ant'ya rā Zebedeo ya.

³ Rā Lipe. Rā Bartolomé. Rā Toma. Rā Mateo nunā rā ngūthāi. Rā Jacobo nunā rá ts'ant'ya rā Alfeo. Rā Lebeo

nuna ja man'na ra thuhu
ngue ra Tadeo.

4 Ra Simu nuna n'youi ra
partido gue ra cananista.
'Nehra Judas Iscariote nuna
bi da ra Jesus.

*Bi xi'u 'de'ma yoho yø xädi
ra Jesus gue da ma da xänbba
ra hya yø ja'i.*

5 Nuya 'de'ma yoho yø xädi
ra Jesus, bi 'yet'i gue da
manna hya. Ra müdi bi
'yembj:

—'Yo gni mähä p'u ja ra
m'mahyø ja'i hingyø judío.
'Nē 'yo guí cuthu p'u ja yø
hnini ja'a ra ra häi Samaria.

6 Sinoque i mähä p'u 'bähyø
judío. Porque yø judío
tengutho yø de'yo gue xa
m'medi.

7 Guí xihma yø ja'i p'u gdi
mähä gue nuna Oja bi 'bu
mahets'i, ya da guehyø pa
jap'u da 'yudi gue di manda
ua ya.

8 Dami 'yøthehu yø ja'i di
hyenni. Gui 'yøthu gue
di bennate yø ánima. Gui
'yøthehu yø ja'i 'ya yø do'yo.
Gui 'yøthehu yø ja'i n'youi
yø ts'onthi. Nuna ra ts'edi
ga 'da'ahu, hinte dá jap'ahu.
Janangue nuyá, nu yø ja'i gui
'yøthehu, 'yo te gui jambahu.

9 'Yo guí haxhu ra menyu
ngue ra oro gue ra t'axi gue
ra cobre.

10 'Yo tema lega guí caxhu.
O guí caxni mponihu. 'Yo guí
caxhu mi'da yø thixfani gue
yø tøhø. Porque rá mēfi Oja
jatho gue di t'unni te da zi.

11 Nu'mø gá sømhmu p'u
ja n'na ra danihni gue ja

n'na ra t'anihni, dami hy-
omhmu n'na ra n'yohu nu'a
hnumanho p'u ja rá hnini,
dami 'yaphu ra nt'edi gue
di 'da'ahu ra ts'äya. Ja dami
nsayahu p'u ja rá ngu'a, asta
gue'mø guá ehmu.

12 Nu'mø gá cuthu mbo ra
ngu, gui 'yemhmu: "Oja di
japyø ja'i 'bucua".

13 Nu'mø da nu manho'ahu
yø ja'i 'bap'u ja ra ngu, ya
di tocabi na ra nzengua guí
xihma 'mø. Pe nu'mø gue
hingui nnu manho'ahu, nu'a
ra nzengua guí xihma, ya
hindi tocabi.

14 Nu'mø gue himbi hnu
manho'ahu p'u ja n'na ra
hnini gue ja n'na ra ngu
hindi n'na'ahu ra ts'äya 'nē
hinda ne da 'yøhyø ja'i na
ra hya guí xihma, ni mähä
p'uya, pømhmu p'u ja ra
hnini gue ja ra ngu. Dami
huamhmu fonthäi di n'youi
ni mbonguahu.

15 Majuaní dí xi'ahu gue
nu'mø ra pa daní hyaspa ra
güenda Oja ya yø ja'i di ja'ahu
p'u, man'na xangu ra castigo
da thohya, gue'a te ra cas-
tigo da tho'u yø ja'i mi 'bap'u
ja ra hnini Sodoma 'nep'u ja ra
hnini Gomorra.

*Bi xihyø xädi ra Jesus gue
da zä ra n'u da ts'ui.*

16 A nuyá, ga pen'nahu
p'u ha 'bähyø ts'oc'ei, gue
nts'utho, tengutho yø de'yo
'mø bi zømp'u 'bähyø zate.
Pe dami 'yøt'e gue gyø
njammäihu, gui mfähmu,
tengutho guí mfähyø c'eya. Pe
'yo to guí sahmu, gui 'yøthu

tengutho yø paloma ngue hīngyø nequisi.

17 Dami mfāhm p'ʰ b'bhhyø ja'i. Porque yø ja'i dā zixah fādi. Nup'ʰ ja yø nija yø ja'i dā mēp'ah.

18 Di dā'ah p'ʰ b'bhhyø ts'ʰt'abi n'ēp'ʰ b'bhhyø gobierno. Di ʰ'ah yø ja'i ngue guí εc'ēigah. Nu'mø ngue ya gdí b'ahm p'ʰ ha b'bhhyø ts'ʰt'abi, ngu'ʰ yø judío, ngu'ʰ hīngyø judío, gā dā zā dā 'yøhnā rā hoga 'da'yo hyā guí xihm.

19 Nu'mø bi jo'ah, 'yo sä di tū nī mmāih'a te rā hyā ja ngue guí xihm rā ts'ʰt'abi. Nu'a rā ora guí dā nī hyāh p'ʰ ja rā ts'ʰt'abi, Oja di 'da'ah rā hyā ja ngue guí mmāhm.

20 Porque rā Espíritu Santo di b'ēn'nāh rā hyā guí xihm rā ts'ʰt'abi. Hīngni n'yomfēniε guí jæcra hyā guí mmāhm.

21 Nu yø n'yoh εc'ēigui, di yapse yø n'yoh hīngui εc'ēigui ngue dā tho. Yø papá, nu'mø bi 'yεc'ēigui yø basi, di dā yø basi ngue dā tho. Yø basi p'ʰya, nu'mø bi 'yεc'ēigui yø papá, di dā yø papá ngue dā tho.

22 Hønnbū bi zā dā z'ah yø ja'i ngue guí εc'ēigah. Pē nu rā ja'i dā zēti hangū rā n'ʰ dā thogui, guehnā dī nyānnā te nā.

23 Nu'mø bá ju'ah n'na rā hnini, dami 'dagui gdī māhā mān'na rā hnini. Pē nugā dí xi'ah, tobe hīn gādī tāti gādī 'yomhm rā hyā p'ʰ ha b'bhhyø judío 'mø mī zønna pa

dā hyaspa rā güenda yø ja'i rā N'yoh bi 'yε māhēts'i.

24 Nu rā xādi, 'yo di εnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá xānnbate. Xi mmāngu rā hmiqui, 'yo di εnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá hmu.

25 Nu rā xādi, dī m'māi ngue rā conforme, ngue dā thogui tengutho dā thohrá xānnbate. Rā hmiqui p'ʰya, dī m'māi ngue rā conforme, ngue dā thogui tengutho dā thohrá hmu. Nu'mø ngue bī nū mān'ugā yø ja'i, guí huqui ngue drā zithū, goma gue'ah hīnda nū mmān'ʰ'ah yø ja'i ngue guí tēngāh.

Rā Jesús bi mā ndana ja ngue dā ts'ʰ.

26 Janāngue nūya yø ja'i s'ʰ'ah, 'yo guí sūh ya. Nu te gāma hyā njo'mi, siempre dā fāhma.

27 Nūya yø hyā dí xi'asēh, dami xihm gātho yø ja'i. Nūya yø hyā dí hut'atho nī guh, i nt'øde rā hyā gā rā hnini.

28 'Yo guí sūh'ʰ dā ne dā hyo'ah. Porque nu'mø bi hyo'ah, nū rā te ya hīnda zā te dā japi. Nūna Oja, ja rá ts'ēdi ngue di juat'a nī do'yoh 'nē nī teh p'ʰ ja rā nīdu, guehnā dami sūh nā.

29 Nu'mø bi 'bā yoho yø ts'int's'ʰ, hōnda n'na rā xani mā t'ūni. Pē hīngā n'na di m'mē'ʰ yø ts'int's'ʰ mente ngue hīndi unna nt'ēdi nī Papāh.

30 Janjuani ngue fäxahü Oja. Conque asta ni xtahü i m'mede n'na ngu n'na.

31 Janangue 'yo guí sühü yø ja'i. Porque man'na xammadi'ahü ngue yø ts'int'sü, madague'a ngue yø mmundotho'ü.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinda gomp'ü ha 'buhyø mmic'eiui.

32 Nu to gätho da mamp'ü 'buhyø ja'i ngue ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'ü 'buhmä Papá bí 'bü mahets'i ngue dadi n'amigo'be ra ja'i.

33 Pe nu te'o da gongä p'ü 'buhyø ja'i, da ma ngue hingui ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'ü ha bí 'buhmä Papá mahets'i ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

Nup'ü ha t'ec'ei ra Jesús, bi ma ngue di nja ra süi.

34 'Yo guí emhmü ngue dá ecä ua ja ra ximhäi ngue hin tema n'ü guí sähü. Nu'á, hin'na'a. Sinoque di nja ra süi.

35 Dá ecä ua ngue di nja'a di nsahyø ja'i. Ra ts'unt'ü di nsahmi ra papá. Ra hmute di nsahmi ra mamá. Ra ts'ihue di nsahmi rá cá.

36 Nu'ü yø nsuiui ra ja'i da 'yec'eigui, gue'ü 'bup'ü ja rá ngu da züi.

37 A nuyá, nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui. A nu ra ja'i ngue ma datho di mahrá ts'unt'ü, di mahrá t'ixu ngue nugui,

guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui.

38 Nu ra ja'i hingui nne da denngui ngue sü da tho, guehna ra ja'i ya hingrá nsäui da denngui.

39 Nu ra ja'i da gohrá mmüi ngue sü da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hinha ga gohrá mmüi mada tho, guehna ra ja'i di nyanná te na.

Oja da gutyø ja'i'a tera nho xa 'yøt'e.

40 Nu ra ja'i da 'yøt'ahü masu, guehna ra ja'i tengutho 'mø go di ørcagui masu na. Nu ra ja'i da 'yørcagui masu, tengutho 'mø go di ørpabi masu'a to bá penngui.

41 Nu ra ja'i ørpa masu n'na rá pøngahya Oja porque pahra ja'i ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unni rá pøngahya Oja. Ximmangu ra ja'i ørpa masu n'na ra hoga n'yohü, porque padi ngue xanho ga 'yo ra n'yohü, di t'unná nzäbi ra ja'i tengutho rá nzäbi ma t'unni ra hoga n'yohü.

42 A nuyá, ndana bi zä ya ma xädi, nu ra ja'i da 'yørpa ra nho ngue padi ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso ra dehe di unni, hindi 'bëhrá nzäbi ra ja'i, Oja da gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yet'i yoho yø xädi bi ma bá nyai ra Jesús.

1 Nuyá 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, mi juadi bi xifi te ja

ngue da 'yøt'e, bi map'u bí ja yø hnini na ra Jesús ngue da xänbä ra hya yø ja'i.

² Ra Xuua ya mi ofädi bi 'yøde te øtra Cristo. Janangue bi mēnhni yoho yø xädi ngue bá nyaui ra Jesús.

³ Mi zømp'u ha 'bui, bi 'yēmbra Jesús:

—¿Ua gue'e na ra Cristo mi ja ngue dá ēhē di ndast'abi, ua gue ga tø'mähe man'na? —bi 'yēmbi.

⁴ Ra Jesús bi 'yēmbya yaui:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua'a te ra hya gá nui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi di mmangä.

⁵ Damī xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hēmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bēnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya.

⁶ Ra mmēnthi di nthēui ra ja'i hinha di gohrä mmui ngue ēc'ēigui.

⁷ Mi mengyø m'mēnhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi dū'mi bi c'annabā yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yēmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuhū p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhū n'na ra n'yohū hīngui nzaqui rá mmui, ēntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi?

⁸ Xi'mø ngue hīn'na, ¿te'o guá nuhū 'mø? ¿Ua guá nuhū n'na ra n'yohū ngue he ra hoga ulu? Pē guí pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui.

⁹ Pē xi'mø hīnga gue'a guá nuhū'a, ¿te'o guá nuhū

'mø? ¿Ua guá nuhū n'na rá pøngahya Oja? Majuani ngue gue'a rá pøngahya Oja guá nuhū. Pēgue tate na, ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mui.

¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'mēnhni Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ēna: “Nugä ga et'ä mā m'mēnhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui”, bi 'yēna.

¹¹ Majuani di xi'ahū, nu hangu yø ja'i 'bui, hīnjongui pøni ngue di tate guehna ra Xuua bi 'yøtra nxixya. Pē nuyá, to bi zä mā ja'i ya o rá 'yē Oja ya, guehya mā datho bi nthēui ra mmēnthi ya ngue ra Xuua.

¹² Bá fu'mø yø pa bá øtra nxixya ra Xuua ya, asta quehyø pa di 'buhmu ya, janjuani di xønyø ja'i da zo rá 'yē Oja. Nuyá yø ja'i di xøni da zo rá 'yē Oja, i nne ngue xøgue ra sønitho di nja.

¹³ Hante ngue di m'mahra Xuua, nu te gāma hya bi man'a m'met'o yø pøngahya Oja, dague'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, gätho bi mā ngue bá ep'u ra pa di manda ua Oja.

¹⁴ A nuna ra Elías bi man'a m'met'o rá pøngahya Oja, nu'mø guí nne gui pahmu ha rá nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'ēmbi ngue ra Elías.

¹⁵ A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmu na ra hya di mmangä ya.

¹⁶ Ma ga honi te gda hyejpä yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Gdá hyejpabi yø basi n'yēmp'u ja

rā tāi. I mmatyø mmĩmbasiui
ngue dī n'yēmmi, i ēmbi:

17 “Dá pıxt'āhe rā xithi
ngue xquĩ nnēhm, pē hıngá
nnēhm. Dá tūt'āhe yø thũhu
ngue yø thũdũmmıi, pē
hıngá nzomhm”, bi 'yēmbi.

18 Guı njath p'ıya,
nũ'mø hımbi nja'a te guı
mmamhm, guı mbøcũeh. *Porque*
bā ēhrā Xuua, nũna bi
'yetrá mmıi, a nũ'ah p'ıya,
gá 'yēmmıi ngue n'youi rā
ts'onthi ngue'a te øt'e.

19 A nũyá, guecä drá N'yohı
dá ē mahęts'ı, dı sı'a te dı tıni,
a nũ'ah p'ıya guı enjı ngue
drá nhyøt'a zıhmē. Guı enjı
ngue dadi thegá'be'ı yø ja'ı ja
yø ts'oqui 'nē'ı yø ngũthäi. Pē
nũna rā hya njuantho, nũ'mø
dı n'yomfēni xanho yø ja'ı, da
badı ha rá nja rā hya.

*Oja da hyaspara güendayø
ja'ı hıngui nnu manho rā hya.*

20 Nũna rā Jesús, nũ'ı yø
ja'ı 'bap'ı ja yø hnıni xi 'yøt'e
xangu yø milagro, bı madi bi
hejpi te gá 'yo yø ja'ı, porque
hıngui nne yø ja'ı da hyep'ı rā
nts'o gá 'yo. Bi 'yēmbi:

21 —Hague ngu rā castigo
da thoHyø ja'ı 'bap'ı ja rā
hnıni Corazın. Hague ngu rā
castigo da thoHyø ja'ı 'bap'ı
ja rā hnıni Betsaida. Porque
hımbi 'yēc'ęıguı 'mø mı nũ yø
milagro dá ørbı ha 'bıi. A
nũ'mø xta nnu yø milagro
yø ja'ı mı 'bap'ı ja yø nyogui
hnıni Tiro 'nēp'ı Sidón, n'na
zıhmantho xta hyep'ı rā nts'o
manı n'yo yø ja'ı. Xtı n'yıxyø
'bospi 'nē xta hye yø he nũ'a
he yø ja'ı 'mø 'bı ndũmmıi.

22 Nũgá dı xi'ahı ngue
nũ'mø rā pa danı thaxra
güenda, man'na xangu rā
castigo da thoHyø ja'ı festa
rā hya ya, ngue'a rā castigo
da thoHyø ja'ı mı 'bap'ı ja rā
hnıni Tiro 'nēp'ı ja rā hnıni
Sidón.

23 A nũya yø ja'ı 'bap'ı ja rā
hnıni Capernaum, rá nzeıguı
ēna ngue da t'ęspabi ua ja rā
häi, 'nēp'ı mahęts'ı da t'ęspi.
Pē gue dı map'ı ja rā nıdu
ya. Porque hımbi hyep'ı rā
nts'o gá 'yo. Nũ'ı yø nyo-
gui ja'ı mı 'bap'ı ja rā hnıni
Sodoma, nũ'mø xta nnu yø
milagro tengutho bı njap'ı
ja rā hnıni Capernaum, xta
hyep'ı rā nts'o manı n'yo yø
ja'ı'a rā hnıni'a 'nē hınxta
nguahyø ja'ı 'mø.

24 Nũgá dı xi'ahı ngue
nũ'mø rā pa danı thaxra
güenda, man'na xangu rā
castigo da tho'ı yø mmęngu
Capernaum ngue rā castigo
da thoHyø ja'ı mı 'bap'ı ja rā
hnıni Sodoma.

Rā Jesús bi 'yęspa Oja.

25 Man'na rā ora p'ıya, rā
Jesús bi 'yēna:

—Ma Papá'ı, dadi ja
mamadı'ı, grá Hmu p'ı
mahęts'ı, grá Hmu ua ja rā
ximhäi. Porque yø ja'ı ēna
ngue yø bamhya, i ēna ngue
tıni xanho yø mmıi hanja rā
hya, pē gá 'yajpabi ya yø hya
ya. Gá japi ngue go bi bahya
yø ja'ı ngue yø 'yøde tengutho
yø basi ngue yø 'yøde.

26 Nguna gá 'yøt'e ma
Papá'ı, porque gue'a guá
sännı ngue dı nja'a.

Ra Jesús bi zohyø ja'i ya xa nyägui.

27 Ra Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu'a ma Papá, bi däqui gätho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui põni ngue dadi mpaħmi xanho'a rá Ts'unt'u Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpaħmi. Hinjongui põni ngue dadi mpaħmi'a rá Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'u di mpaħmi. Nu ra ja'i da neprá Ts'unt'u Oja ngue da badi te'o na rá Papá, da zä da badi.

28 Nu gätho yø ja'i ya xa nyägui ngue hingui hát'i da 'yøt'e te gäma hya sännbi, dami n'unì ngue ga faxah n'namhma ngue da ðini ha di nsäya ni teħa.

29 Dami 'yøt'e ngue ni Hmujħ. Dami hyaxħ na ra hya dí xän'nahħ. A nugui, dí ya mantudi, hingrá n'yets'i nna ya. Nunā ra hya dí mmangä, da hyut'a ni mmaihħ na.

30 Nuya yø hya dadi mandagä gui 'yøthħ, hinda un'ahħ ya. Porque nu te dí xännbate, hingui henni gdi 'yøthħ.

12

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

1 Nuya yø pa ya, nuna ra Jesús co 'nεhyø xädi bi tocabi ngue bi thop'ħ ja yø nuatrigo 'mø ra pa ngue ra ts'äya. Nu'ħ yø xädi bi zä ngue tu manthuhü, janangue bi daxyø trigo, bi za.

2 Mi nu yø fariseo te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu ni xädi gue di mpefi. Conque mmamp'ħ ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hingui sä ngue to di mpefi —bi 'yεmbi.

3 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mi zħhra thuhü n'na ndi ra David, co 'nε'ħ mi n'youi, ζua hinjam'mø gadi xähmħ p'ħ ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e?

4 Nu ra David bi yarbħ ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmε xi t'ħspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nε'ħ mi n'youi. Conque nu'ħ yø thuhmε'ħ, hinda unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'ħ yø thuhmε t'ħspabi Oja.

5 ζUa hin gadi xähmħ te mmamp'ħ ja ra ley, ngue yø mmäcja 'bħp'ħ ja ra nija, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya di mpefi, pe hinda t'εmbi ngue ra ts'oqui øt'e ngue njap'ħ?

6 Nugä dí xi'ahħ ya, ngue nua ha gui 'bħmħ, 'bħcua n'na nc'ei tate ngue ra nija.

7 Pe hingui tinni mmaihħ hanja'a te ra hya nt'ot'i p'ħ ja ra Maca Libro ngue εna: “Dí nnegä ngue di nja ni nhuεcateħ, porque guehna man'natho di muui'a ngue yø 'bøt'e gui ørcahħ”, i εna. Porque nu'mø di ja ni nhuεcateħ, nuya yø ja'i hin tema hya øt'e, hingui 'yεmphħ ngue ja yø ts'oqui 'mø.

8 A nu ra N'yohħ bí 'yε mahets'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja 'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrā 'yε.

9 Mī ma rā Jesús, i map'u ja rā nija yø judío.

10 Nup'u ja rā nija, mī 'bup'u n'na rā n'yohu xi 'yotrā 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi rā Jesús ngue dā ma mā yapī, janāngue bi 'yørpabi rā nt'ānni rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εmbi ngue ja rā nt'ēdi dā t'øthe n'na rā dārquehi 'mø rā pa ngue rā ts'āya?

11 Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—¿Teni 'bε'a gui 'yøthu 'mø gdi sihu n'na rā dε'yo, 'nε dā zop'u ja rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'āya? Uāngui 'bexque'a guá jats'i n'nahmantho, madague'a rā pa ngue rā ts'āya.

12 Xi rā ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammađi rā ja'i ngue rā dε'yo. Janāngue madague'a dra pa ngue rā ts'āya, i jatho ngue dā t'ørpa rā nho yø ja'i.

13 Rā Jesús bi 'yεmbra n'yohu mī'u rá 'yε:

—Đami majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Rā n'yohu p'uya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε.

14 Mī zā mī nu yø fariseo ngue bi n'øthe rā Jesús, bi ma bá nhεcahya ngue honi ha di hyo rā Jesús.

Ya nt'ot'i te gā øtra Jesús.

15 Mī bađi te mbεnnbabi yø ja'i rā Jesús, bi ma. Pε bi ntet'i xandøngu yø ja'i. Gā bi 'yøthe yø ja'i di hyēnni.

16 Pε nuya yø ja'i øthe, di 'bēpi ngue hīnjonda xifi te ørpe.

17 Nuya te gā øtra Jesús, ya bi nja'a te rā hya bi manna pøngahya Isaias ngue Oja bi 'yεna:

18 “Nuna 'bεcua ya, guehna mā mēfi ya xtā huanhni. Emmēi dadi mađi. Co nuna, i ja gāpähä. Gā japi ngue di n'youi rā Espiritu Santo ya, n'namhma ngue di hatra ts'edi te dā 'yøt'e. Guehna dā xihyø ja'i hīngyø judío na, ngue nuna Oja, dā hyaspa rā güenda te gā 'yo yø ja'i.

19 Nuna, hīndra nequisai na. Hīngra hmafi di nya p'u ha di nya. Hīn hapu dā t'øde ngue di dama yahni p'u ja rā hnini.

20 Dā zerpabi yø ja'i hīngui hā rā ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue di manda ua.

21 Gātho yø ja'i 'bε'a nximhäi p'uya dā 'yεc'ei ngue gue'a dā yan'a”.

Rā Jesús i εmyø fariseo ngue rā zithu fäts'i.

22 Nuna n'na rā n'yohu mađi gonebi 'nε mađi xādäbi rā ts'onthi mī n'youi, bi ts'ixp'u 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mī 'yøthe p'uya, bi zā bi nya rā n'yohu 'nε bi zā bi nzø yø dā.

23 Gā di 'yødyø ja'i bi nu te øtra Jesús, bi 'yεna:

—Pε guehna rá mbom'meto rā David ja ngue di thojpabi rá 'bēfi na, uague hīnga guehna.

24 Mī 'yøhyø fariseo na te ra hya mmanyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna ra n'yohu i hma, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, pε gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue njap'u.

25 Pε ra Jesús, gä padī tema hya mbεnyø ja'i, bi 'yεmbuya:

—Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'u ja n'na ra hnini ogue ja n'na ra ngu, nu'mø di nsuhyø ja'i 'bup'u, di n'uεni.

26 Njarbutho na ra hya dí xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpaεe yø mεfi ra zithu, ya rá 'bεfise di ts'onj.

27 Guí εmhmε ngue ra zithu fäxqui ngue dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hya guí xänbätehu, ¿ua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? A nuyá, ja di nequi p'uya ngue guí ya xädähu, hinguí padī te guí mmamhmε.

28 A nuguí, Oja bá pεnngaguí ra Espíritu Santo ngue ga n'yo'be, da máxqui ga øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ja di nequi p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

29 Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi n'na ra n'yohu xanzaqui, nu'mø to da dut'i, ya da zä to da yarbu ja rá ngu ngue da juppi te ja mbo. Di njadä p'uya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

30 Nu ra ja'i hingui nne ngue ma n'yo'be, guehna ra

ja'i rá n'youi ma nsai'be na. Nu ra ja'i hingui fäxqui ngue ga ør'be ra 'bεfi, guehna ra ja'i di ts'onngatho ma 'bεfi na.

31 Damí pahmu ya, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i ngue da nømman'u ra Espíritu Santo, ya hīndi punnbabi Oja.

32 Janangue nu ra ja'i da nømman'u ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, i sä ngue di mpunnbi. Pε nu ra ja'i da nømman'u ra Espíritu Santo, ya hīndi mpunnbi, ni xinga guehra pa dí 'yohu ya, ni xinga guehra pa di 'yεp'u di mpunnbi.

Nu te ganho ra ndät'ä za'a n'na ra za, gue'a di fa'a.

33 Nu ra hoga za, ra hoga ndät'ä zædi. Pε ra za hingui ho, hingra hoga ndät'ä zædi. Janangue nuyá, n'na ra za, nu te rá ndät'ä zædi, gue'a di fa'a ngue'mø ra hoga za ogue hīn'na.

34 Guí øthu tengutho yø c'εya ngue n'youi ra ndate yø ne. Porque hingui sä guí mmamhmε n'na ra hoga hya. Nu te ra hya bí mīhrá mmæi ra ja'i, gue'a pønná ne'a.

35 Nu ra hoja'i, ra hoga hya i mma, porque xanho rá mmæi. Pε nu ra ja'i hingui ho rá mmæi, xants'o ra hya ja mbo rá mmæi, gue'a pønná ne'a.

36 Nugä dí xi'ahu ngue nu'mø ra pa danī hyaxra güenda Oja, nu te gäma

ts'omhya pønni neh, gä da that'ah ra güenda.

³⁷ Nu'mø xanho ra hya xcá mamhm, ya hin tema castigo gui thohm. Pe nu'mø xants'o ra hya xcá mamhm, gue'a ra castigo gui thohm'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbate ngue ra ley bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnugähe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yembi.

³⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu yø ja'i 'buhya, ja yø ts'oqui ngue hingui pa Oja, 'bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yεc'εigui. Pe hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás.

⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmái ra hua. Di njarbatho'a ra N'yohu bí 'yε mahεts'i ya, nhyu pa da o häi.

⁴¹ Nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, nuya yø ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Nínive da nangui ngue di yäpya yø ja'i 'buhra pa ja p'aya. Porque yø ja'i mi 'bap'u ja ra hnini Nínive, bi 'bätyø mmái 'mø mi 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pe hingui nne gui 'yøhm ra hya dí mmangä ya.

⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'u sur, nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yäpya

yø ja'i 'buhra pa ja p'aya. Porque nuna ra xisu na, ndøyap'atho rá häi bí 'yεhe ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pe hingui nne gui 'yøhm ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthi bá pengbu ja rá mmái ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthi 'mø bi hyep'u ra ja'i mi n'youi, bi 'yo ra ts'onthi p'u ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, honi ha di nsäya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsäya, i εna:

⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i εna. Nu'mø bá pengbuya, da dinnbabi rá mmái ra ja'i ngue hincongi 'bap'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui.

⁴⁵ Da mengbuya, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mædi. Gä da yarb ja rá mmái ra ja'i ngue di m'map'u. M'mefa p'aya, man'na di m'mamman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sä m'met'o. Xquet'a nguna ra hya thohyø ja'i 'buhya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bøni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mæni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yäduitho yø ja'i 'mø mi zøhrá mamá conyø n'yohu. 'Bäp'u thi, i nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyai.

⁴⁷ Hindi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembi:

—Ni mamá 'ne ni n'yohu 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyai 'na —bi 'yembi.

48 M_i dahra Jesús, bi y_entho:

—Ma ga xi'ah_u ndana ma mamá, ndana ma n'yoh_u —bi y_ena.

49 Bi macyø 'y_e p'uya, bi y_uhyø xädi, bi y_embyø ja'i di mäts'i:

—'B_ucua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yoh_u.

50 Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä ma Papá bí 'b_u mahets'i, guehya entho ma n'yoh_u, ogue ma nju, ogue ma mamá —bi y_embyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bømp'u ja ra ngu mi 'b_ui, bi ma i mmip'u ja ra nenzabi.

2 P_e mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'b_ui. Janangue bi yat'a n'na ra barco ja bá mip'u. Nu gätho mi'da yø ja'i 'b_ua nenzabi.

3 Xangu yø hya bi xännbabi yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi y_embyø ja'i:

—N'na ra n'yoh_u bi ma da ponna trigo.

4 Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä.

5 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo.

6 Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi y_uhyø hmudä ya xi bøts'e.

7 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo.

8 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi, guehya emmei bi nja ya. Nu'da yø hmudä, n'na ciento bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, 'däte ma'det'a bi bøni.

9 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhm_u na ra hya dí mmangä ya —bi y_embyø ja'i.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

10 Ra Jesús bi guatyø xädi, bi y_embi:

—¿Hanja ngue gui honi te gni hyejpa yø hya gui xihyø ja'i?

11 Ra Jesús bi y_embyø xädi: —Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bí 'b_u mahets'i i nne na ngue da dinni mmaih_u hanja ya yø hya ya. P_e nu'u mi'da yø ja'i, hinda dinyø mmai ya yø hya ya.

12 A nu ra ja'i bi dinna mmai hanja ra hya ya, da mäx'Oja ngue man'na di badi. P_e nuya yø ja'i hingui ørpatho masu ya yø hya dí mma, nu'a zits'u ra hya bi badi, da thannbi.

13 Janangue dí honi te nná hyejpa yø hya dí xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te dí øt'e, p_e øtyø ja'i tengutho 'mø ngue

h̄inte b̄i nū. Nūya ȳo h̄ya b̄i 'ȳode, tengutho 'm̄o ngue h̄in tem̄a h̄ya b̄i 'ȳode, h̄imb̄i d̄inȳo mm̄ai hanja r̄a h̄ya d̄a mā.

¹⁴ Nū te otȳo ja'i, ya b̄i nja'a r̄a h̄ya b̄i 'bet'o r̄a p̄ongahya Isaiās ngue b̄i 'ȳēnā: “Ȳo ja'i d̄a 'ȳode hanja r̄a h̄ya, p̄e h̄inda d̄inȳo mm̄ai hanja r̄a h̄ya d̄a 'ȳode. Nū te d̄a nū ȳo ja'i, h̄inda d̄inȳo mm̄ai ȳo ja'i hanja'a te d̄a nū.

¹⁵ Porque nūya ȳo ja'i ya, i njot'i ȳo n'yomf̄eni. Ēntho x̄a ngotȳo gu ngue h̄inguī nne d̄a 'ȳohra h̄ya. Ēntho x̄a ts'antȳo d̄a ngue h̄inguī nne d̄a h̄yēt'a te ja ngue d̄a h̄yēt̄i. Porque h̄inguī nne d̄a d̄inȳo mm̄ai hanja r̄a h̄ya, 'n̄e h̄inguī nne di 'b̄atȳo mm̄ai ngue d̄a 'ȳēc'eigui, n'namhma ngue ḡa p̄unnb̄abi ȳo ts'oqui”, ēn'Oja.

¹⁶ P̄e r̄a mm̄enth̄i ḡá nth̄eh̄, porque nū te ḡa guī nnuh̄, bi d̄inn̄i mm̄aih̄ hanja r̄a h̄ya. Nū te r̄a h̄ya ḡá 'ȳohm̄, guī pah̄m̄ ha r̄a nja r̄a h̄ya.

¹⁷ Majuan̄i d̄i xi'ah̄, ngue ȳo pa x̄a thogui, x̄angu ȳo p̄ongahya Oja x̄a m'm̄ai, ȳo hoga n'yoh̄ x̄a m'm̄ai, b̄i ne xt̄a nnu'a te guī nnuh̄ ya, p̄e h̄imb̄i z̄a b̄i nū. B̄i ne xt̄a 'ȳo'a r̄a h̄ya guī ōhm̄ ya, p̄e h̄imb̄i z̄a b̄i 'ȳode.

Rā Jesús bi mā te n̄i b̄onya ȳo h̄ya bi hyejp̄a r̄a momhmud̄a.

¹⁸ Nūya ȳo h̄ya d̄adi hyejp̄abi r̄a momhmud̄a, d̄am̄i 'ȳohm̄ x̄anho hanja r̄a h̄ya.

¹⁹ Nūya ȳo ja'i ngue h̄ontho bi 'ȳohra h̄ya, guehya guī

nhyejpi ngue r̄a nen'yū p'ū bi zo ȳo hmud̄a ya. Bi 'ȳohra h̄ya ȳo ja'i ngue ha d̄i njap'ū d̄i zo r̄a 'ȳe Oja, p̄e h̄imb̄i d̄inȳo mm̄ai ȳo ja'i hanja r̄a h̄ya. B̄i map'ū r̄a zithū p'ūya, nūn̄a r̄a h̄ya xi 'ȳohȳo ja'i, bi japi ngue bi pumb̄eni.

²⁰ M̄i'da ȳo ja'i, guī nhyejp̄a r̄a h̄ai h̄inguī pidi ngue m̄i o r̄a do p'ū bi zo ȳo hmud̄a. M̄i z̄a m̄i 'ȳohra h̄ya ȳo ja'i, janjuan̄i di johya ngue b̄i nū manho.

²¹ Guehya ȳo ja'i h̄imb̄i bent'i x̄anho r̄a h̄ya ya. Zits'atho honi ngue ha di h̄yep'ū r̄a h̄ya. Nū'm̄o bi ts'wi ngue r̄a h̄ya ēc'ēi, 'bexi cohȳo mm̄ai.

²² M̄i'da ȳo ja'i p'ūya, guī nhyejp̄abi r̄a h̄ai ngue ja ȳo 'uini p'ū bi zo ȳo hmud̄a. Guehya ȳo ja'i bi 'ȳode hanja r̄a h̄ya ya. P̄e nū'a te ȳo 'b̄efi i ja n'na pa ngu n'na pa, h̄ondȳo 'b̄efi n̄i ma ȳo mm̄ai ȳo ja'i. Di ja ndum̄m̄ai honi ha d̄i mm̄em̄eti. Ya h̄in tem̄a ntho bi 'ȳorp̄abi n̄a r̄a h̄ya bi 'ȳode.

²³ P̄e m̄i'da ȳo ja'i, guī nhyejp̄a r̄a hoga h̄ai p'ū bi zo ȳo hmud̄a. M̄i z̄a m̄i 'ȳohra h̄ya, bi d̄inȳo mm̄ai hanja r̄a h̄ya. Bi 'ȳorp̄abi r̄a n̄o n̄a r̄a h̄ya bi 'ȳode. P̄e 'b̄u'i'da ȳo ja'i ngue mathoguitho bi 'ȳorp̄abi r̄a n̄o r̄a h̄ya bi 'ȳode.

B̄i nhyecra h̄ya ngue b̄i nuans'ui r̄a trigo r̄a hmud̄a ȳo paxi.

²⁴ Rā Jesús bi hyoni te guī hyejp̄abi n'na r̄a h̄ya bi xihȳo ja'i. Bi 'ȳēmb̄i:

—Nuua ja ra ximhäi di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huahí ua Oja bi thuhra hoga hmudä.

²⁵ Pε mī n'aha gätho yø ja'i, nu'a rá nsuiui ra mmehui bi yarbu ja ra nuatrigo ngue ra xui. Bi duprá mihyuui ra trigo. Bi ma p'aya.

²⁶ Mī nte yø trigo p'aya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nεqui p'u ndana gue'a ra paxitho p'aya.

²⁷ Mī nu yø hmiqúi ra mmehui te ja ra huahí, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yεmbi: “Ague grá Hmu, nu'mø ma tuhmu ni huahí, xanho ra hmudä dá tuhmu. ¿Hanja ngue n'youi yø paxi ra trigo ya'mø?” bi 'yεmbi.

²⁸ Ra hmu p'aya bi 'yεmbyø hmiqúi yaui: “Gue'a ma nsuigä'be bi du'u yø paxi gui mmammī ya”. Yø hmiqúi p'aya bi 'yεmbrā hmu: “¿Ua gui nne ga ma xat'ähe yø paxi n'youi ra trigo?” bi 'yεmbi.

²⁹ Pε ra hmu bi 'yεna: “Hīn'na. Ogui xathu yø paxi n'youi ra trigo, porque nu'mø gā xathu yø paxi, 'nεhra trigo da c'ats'i.

³⁰ Damī hyemhmaui hma 'dap'u di nte asta gue'mø bi thets'i. Ga xicā yø mēfi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nu'a ra trigo p'aya, da 'bespu ja ra njatrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ma ga xän'nahu ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja ya. N'na ra n'yohu bi dup'u ja rá huahí n'na zihmudä ra mostasa.

³² Majuanī ngue man'na zitchu na ra hmudä na ngue gätho mī'da yø hmudä i ja. Pε nu'mø bi nte, man'na tate ra dat'o ngue gätho mī'da yø c'anī i ja. Nup'u ja yø 'yεt'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int'su.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani pε ra levadura ngue di ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mī'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yεmbi:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yε Oja bí 'bu mahets'i, gui nhyejpabi tengutho ra íxi 'mø bi japi hyu t'εni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gā ra jani.

³⁴ Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honi te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nu'mø i ya, zant'a honi te gui hyejpa yø hya xännba yø ja'i.

³⁵ Nguna bi 'yøt'e, porque mī jatho ngue di nja ya yø hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna: “Ga honi te gdá hyejpa yø hya ga xihyø ja'i. Ga xicā yø ja'i yø hya hinguí fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yεna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuqs'ui ra trigo.

³⁶ Mī juadi bi n'yεhmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yat'ambo rá ngu p'aya. Bi guatyø xädi, bi 'yεmbi:

—Dami xicje te ga mbønya yø hya gá hyεqui ngue yø mihyuii ra trigo bi thup'ua ja ra huahi.

37 Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Nu'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohua bi 'yε mahets'i'a.

38 Nu ra huahi, ga mbøni ngue guecua ja ra ximhäi'a. A nu ra hoga hmudä, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε Oja. A nu'a rá mihyuii ra trigo, ga mbøni ngue gue'ua yø ja'i o rá 'yε ra zithu'ua.

39 A nu'a rá nsuii ra mmehui bi duprá mihyuii ra trigo p'ua ja rá huahi, gue'a ra zithu'a. A nu'mø bi thexyø trigo, ga mbøni ngue gue'mø bi gua'a nximhäi 'mø. A nu'ua yø mεfi da hyεxyø trigo, gue'ua yø anxε'ua.

40 A nu'a rá mihyuii ra trigo da ma mapeti ngue da t'udi, ga mbøni ngue gue'a ra ndate di nja 'mø bi gua'a nximhäi'a.

41 Porque ra N'yohua bi 'yε mahets'i da menhyø anxε p'ua ha 'buhyø ja'i ya o rá 'yε. Da ziqui gátho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'oqui m'i'da yø mmic'eiui, da ziqui gátho'ua xants'o te ga 'yo.

42 Nuya yø ts'oc'ei, da hyørbua ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua yø ja'i 'nε dadi guxtyø ts'i ngue ra ndate da zä.

43 Pε nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'map'ua ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Di nja ni gu ngue gui 'yøhmua ya yø hya di mmangä.

Ra Jesús bi hyεcra hya ngue ra mēnyu nt'āgui p'ua ja ra häi.

44 Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bi 'bua mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'āgui xandøngu ra mēnyu ya. Mi zä mi dini ha o ra mēnyu, ma hømbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Da mä te gä pεspøya ngue da dänna häi ha o ra mēnyu bi dini. Ya drá mmeti ra häi p'ua.

Ra Jesús bi hyεcra hya ngue ra perla.

45 Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yε Oja bi 'bua mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandøngu drá muui.

46 Nu'mø bi dinna perla mandøngu drá muui, da mä te gä pεts'i, da dänna perla bi dini.

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

47 Nuna Oja bi 'bua mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mø bi ma yø mahua p'ua ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bi the.

48 Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, da jaca nenthe p'ua, da mi ngue da huanhni. Yø hoga hua i pεts'i, pε yø hua hingui ho i ei.

49 Di njarbatho'a te ra hya di nja 'mø bi gua'a nximhäi ya. Da ma yø anxε ngue da sicyø ts'oc'ei p'ua ha di 'buhyø ja'i xanho te ga 'yo.

50 Yø ts'oc'ei da hyørbua ja ra orno di danzø. Ja di nzomp'ua 'nε ja di guxpua yø ts'i ngue ra ndate di sä.

*Bi nhyεcra hyanguera nyo-
gui xādi conna 'da'yo xādi.*

51 Bi 'yānyø ja'ī rā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua tīni xanho nī mmuīhū ya yø hyā dā māngā ya, uague hīn'na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'ī p'uya bi 'yεnā:

—Ahá, grá Hmu, tīnma mmuīgāhe hanja rā hyā guī mmanya —bi 'yεmbi.

52 Rā Jesús mahømbi 'yεmbyø ja'ī:

—Nu rā xānnbate ngue rā ley, nu'mø dā gohi ngue mā xādi, mā'da'yo di xādi ha di zo rá 'yε Oja, ya man'na xangu yø hyā dā badī. Dā gohi tengutho n'na rā n'yohū xangu te pεspū ja rá ngu, jap'ū yø cosa ngue yø nyogui, xīmī jap'ū yø cosa ngue mā'da'yo.

Nu'ū yø mmenguha rā Jesús hīngui εc'εī te ø'te.

53 Rā Jesús høntho bi juadi bi xihyø ja'ī ya yø hyā bi hyεqui, bī mā p'uya.

54 Mī zømp'ū Nazaret ja rā hnīnī bá nte. Bī map'ū ja rā nīja ngue bī xānnbā rā hyā yø ja'ī. Nūya yø ja'ī bi 'yøde hanja rā hyā bī mā, gā di 'yøtho, dī n'yεmbi:

—¿Hague go gā mba'a te rā hyā pahna? ¿Hague gā nzā øtyø milagro?

55 Conque guehna rá ts'ant'ū rā yaxi nā. Nūna rá mamá p'uya, gue'a rā Maya. Yø n'yohū p'uya, gue'a rā Jacobo, 'nεhra José, 'nεhra Simū, 'nεhra Judas.

56 Yø nju p'uya, gā 'dadua rā hnīnī dí 'būhmū. Xīna, ¿hapū

go bá hā'a te rā hyā xānnbate na? —dī n'yεmbyø ja'ī.

57 Jananguē yø ja'ī εmbi ngue to bi zā man'yohū nā rā Jesús. Hīngui ørpatho masu yø ja'ī te xifi. Pε rā Jesús bi 'yεmbyø ja'ī:

—Gātho yø pøngahya Oja n'nannī nī 'yεhε, gā hnu mānsu. Pε nu'ū yø mmenguha yø pøngahya, hīngui nnu mānsu. Nī xīngā gue'ū to 'bup'ū ja rá ngu rā pøngahya dī nnu mānsu.

58 Ya hīmbi 'yøt'e xangu yø milagro p'ū ja rā hnīnī p'uya, porque yø mmenguha hīngui εc'εītho ya yø hyā bī mā.

14

Rā Herodes εmbi ngue nūna rā Jesús, gue'a rā Xuua mī øtra nxixya.

1 Nu'ū yø pa'ū, nup'ū ja rā hāi Galilea mī ndast'abi rā Herodes. Rā Herodes mī 'yøde te mmanyo ja'ī ngue xangu yø milagro øtra Jesús.

2 Rā Herodes bi 'yεmbyø ja'ī ja yø 'bēfi p'ū ha 'bui:

—Nūgā dí εnā ngue xpi bεnnate'a rā Xuua mī øtra nxixya. Jananguē sā øtyø milagro —bi 'yεnā.

Ja mmangua ha bī nja ya ngue bi dū rā Xuua mī øtra nxixya.

3 Nu'mø yø pa bi thogui, rā Herodes bī mānda bī mbentra Xuua, bī dūt'ī conyo cadena bi got'a fādi. Bi ũpi ngue nūna rā Xuua ya xī xihra Herodes ngue hīngui ho dī m'mūhmī rá 'bεpo

Herodías nuna mará xisu'a rá n'yohu Lipe.

⁴ Nuna ra Xuua xi 'yembra Herodes: “Hin'yu ra nt'edi guí m'mahmi ni 'bepo”, xi 'yembi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pe himbi zä porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I padi ngue gätho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

⁶ Pe mi zøhrá pa bi nsännigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodías bi yurbu 'bahyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mahra hnei p'uya. Ra Herodes di ho te øtra hmute.

⁷ Ra Herodes bi 'yembra hmute: “Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugä ga 'da'i”, bi 'yembi.

⁸ Ra hmute p'uya bi ma bá änná mamá te 'be'a da 'yadi. Mi xihra mamá te da 'yap'u ya, bi ma ra hmute, bi 'yembra Herodes: “Damí 'dacrá ya ra Xuua nuna mi 'yøtra nxixya, dá o ra mohi”, bi 'yembi.

⁹ Mambi dutrá mmui ra dast'abi 'mø mi 'yø'a te sifi. Pe ya xi xihra hmute ngue di unni te da 'yäpi. Yø ja'i 'bap'u mi 'bai, gä xi 'yøde te xi ma. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi.

¹⁰ Bi 'yet'i to bá hejpa rá ya ra Xuua p'u ja ra fädi p'uya.

¹¹ Bá jät'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'uya, bi däprá mamá.

¹² Mi bahyø xädi ra Xuua ngue bi du, bi ma bá ha ra ánima ngue bi 'yägui. M'mefa

p'uya, nu'a te bi nja, bi ma bá xihra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cat'a mahua hi ma'yohu.

¹³ Nuna ra Jesús mi zä mi badi ngue ya bi du ra Xuua, bi 'yo ra barco i ma n'nanni hapu hinjo'o yø ja'i. Pe yø ja'i bi badi hapu i ma, mandøngu dyø ja'i bi denni ni netra nenthe. Nu'p'u ja yø hnini thogui, ja nexpu mi'da yø ja'i ngue tet'i.

¹⁴ Mi zøhra barco bá o ra Jesús, bi bøni. Pe ya mandøngu dyø ja'i 'bap'u. Ra Jesús bi huencyø ja'i p'uya, bi 'yøthe yø därquehi bi zispabi yø ja'i.

¹⁵ Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, nu'u yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, bi 'yembi:

—Ya bi nde, 'ne nuua dí 'bahmu ra dapo ua. Damí 'yehyø ja'i n'namhma da map'u bí ja yø hnini, da dänse ra hmε da zi —bi 'yembi.

¹⁶ Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—Hinguí ja ngue da ma yø ja'i da tai te da zi. Damí unhu ra hmε da zi yø ja'i —bi 'yembi.

¹⁷ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yembi:

—Pe hondi cat'a yø thuhme dí hagähe, 'ne yoho yø hua.

¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Bí 'dacju ua yø thuhme conyø hua —bi 'yembi.

¹⁹ Bi 'bepyø ja'i p'uya ngue bi mip'u ja ra 'batha. Bi hyan'u cat'a yø thuhme 'ne'u yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mamadi

Ojā. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xādi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i.

20 Bī nsihmε xanho yø ja'i, gā bī nniya. Mī juate ra ts'ihmε yø ja'i p'uya, nu'u yø xādi rā Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhmε bi bongui.

21 Nu'u yø ja'i bī nsihmε'a ra ora'a, cut'a mahuaḥi ma'yohu bī nsihmε. Himmā cut'i rā güenda yø xisu 'nēhyø basi.

Rā Jesús nī 'yo maxøts'e rā dehe.

22 Mēnte εhyø ja'i rā Jesús, bi xihyø xādi ngue di m'met'o da 'yo rā barco di ma man'na nguadi rā zabi.

23 Høntho bi juadi bi 'yεhyø ja'i rā Jesús, bī map'u bī ja rā nyuni bá mat'Ojā. Mī dāhra nde, bi 'buse p'u ja rā nyuni rā Jesús.

24 Pε rā barco ya bi 'yo mādē rā zabi. Nup'u ja rā zabi, bī nangrā ndate ndaḥi ngue di cosrā barco. Asta pa mayā yø fanthe.

25 Mī zū'i hyu xudī p'uya, nuna rā Jesús bī map'u bī 'bahyø xādi nī 'yo maxøts'e rā dehe.

26 Nu'mø nī ma da zømp'u 'bahyø xādi, mī hyandi ngue mmap'u nī 'yo maxøts'e rā dehe. Bi zū p'uya. Nu'a gā nzu p'uya, bi 'yεna:

—Bá εcua rā ndaḥi.

27 Pε rā Jesús bi zofø 'bexque'a, bi 'yεmbi:

—Go guecā, 'yoguī sūhu —bi 'yεmbi.

28 Rā Bēdu p'uya bi 'yεmbra Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grā Hmu, damī 'yøt'e ngue da zā

gā n'yogā maxøts'e rā dehe. Gā sōngā p'u garā εhε.

29 Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yεmbi.

Rā Bēdu p'uya bi gap'u ja rā barco, nī 'yo maxøts'e rā dehe ngue da zømp'u bá εhra Jesús.

30 Pε nu'a gā 'yo rā ndaḥi, i tønhi, bī nsu p'uya. 'Bexpi mādi bi yu'a mbonthe. Xøgue rá mafi bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grā Hmu, damī juxcagui.

31 'Bexpi macrá 'yε rā Jesús, bi gats'i. Bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ¿hanja ngue guí yobēni? Gue zits'atho guí εc'εigui.

32 Høntho bi yat'ambo rā barco rā Jesús, 'bexpi nsāya rā ndaḥi.

33 Nūya mī o rā barco p'uya bī ndantyøhmu p'u 'bāhra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Ojā.

Nup'ujara häi Genesaret bi 'yøthe yø dārquēhi rā Jesús.

34 Mī zøn'a nenthe ja rā häi Genesaret.

35 Mī bahyø ja'i 'b'a rā xequi'a ngue ya 'bap'u rā Jesús, ndap'u bi zā, bī n'yonnbase rā hyā yø ja'i ngue bá εhε. Dī nxifi ngue da zixyø dārquēhi p'u 'bāhra Jesús.

36 Yø ja'i bi 'yāpra mātē rā Jesús ngue squerangue rá nyanī rá he da darpabi yø dārquēhi, 'bexque'a sā ha hēmbi.

15

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

1 Nuya yø fariseo 'nēhyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmengu Jerusalén bi guarbu 'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'änni. Bi 'yēmbi:

2 —¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogaha yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'yε, ngue di nxu'yε hante di nsihmε.

3 Mi dahra Jesús, xquet'a bi 'yørpa ra nt'änni ya yaui, bi 'yēmbi:

—Da gue'aha, xiya yø hya di manda Oja, ¿hanja ngue guí festhoha, ngue nuya yø hya xcá sänsēha, gue'a gadi ja ndummui guí øthua'?

4 Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yēmbi: “Dami su ni papá, dami su ni mamá”. Mahombi 'yēmbi: “Nu ra ja'i da zanná papá, oque da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'nε da tho”, bi 'yēmyø ja'i Oja.

5 Pe ya xcá xännbaha yø ja'i ngue ra ja'i da zä da 'yēmbra papá oque rá mamá: “Nugä papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pεts'i, guehna Oja dadi unni”.

6 Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha ngue di jammansu rá papá oque rá mamá ra ja'i. Ja di nεqui p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí emhma ngue hinte di muui. Porque nuya yø costumbre xa nzänyø ndiua, guehya guí

emhma ngue ja ts'editho guí 'yøthua ya.

7 Ni xirbu guí ena ngue guí εc'εiha Oja. Go guí øthua na te ra hya bi 'yotra pøngahya Isaias ngue Oja bi 'yεna:

8 “Nuya yø ja'i 'bæcua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuaningue nnu mansugui. Pe himma juani ngue yø mmui ga ndannegui.

9 Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, bi 'yεn'Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbä rá n'yomfēni ra ja'i'a.

10 Ra Jesús bi zonhyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Dami 'yøhmu xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yεt'ammuiha.

11 Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

12 Yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, bi 'yēmbi:

—¿Ua guí padi ngue mbøcue yø fariseo 'mø mi 'yøhna ra hya guí xifi? —bi 'yēmbi.

13 Ra Jesús εntho 'mø mi dadi:

—Nu'a ma Papägä bí 'bu mahεts'i, nu'ua yø ja'i hingui o rá 'yε, da zijpu ha 'bøhyø ja'i.

14 Dami hyεgui, o sä guí suha. Nuya guehya yø xädä xännbabi ra hya mi'da yø mmixädäui ya. Nu'mø bi nthēui ra ots'i, nup'ua da zo ra xännbate, ja da zop'ua yø xädi.

15 Ra Bēdu bi 'yēmbra Jesús:
—Dami xicje te ga mbønya
yø hya gá hyequi ngue te si ra
ja'i.

16 Ra Jesús bi 'yēmbi:
—¿Ua xquet'a hinguí tinni
mmaih hanja ya yø hya dí
mmangä?

17 ¿Ua hinguí pahma ngue
nu te gāma cosa si ra ja'i, mbo
rá mmái ra ja'i ni ma, pε pigui
te si ra ja'i?

18 Pε nu ra hya pōnná ne ra
ja'i, mbo rá n'yomfēni ra ja'i
ní 'yēhra hya. Nu'mø xants'o
ra hya bi manna ja'i, guehna
ra ts'oqui na.

19 Porque mbo rá
n'yomfēni ra ja'i bi mihra
ts'o n'yomfēni, ra nthote,
ra n'yots'om'mái, ra mfε, ra
fehni, ra ts'ate. Gā mbo rá
n'yomfēni ra ja'i ní 'yēhra
ts'omhya.

20 Nuna ra hya naya,
guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na.
Pε nu'mø hinguí xū'yε ra ja'i
'mø bi nsihmε, hinga gue'a ra
ts'oqui'a.

*Nu'a n'na ra xisu ngue
hingra judío bi 'yāpra mate ra
Jesús ngue da mäs'i.*

21 Mí bōmp'ua mí 'bahra
Jesús, i map'ua ja n'na ra häi
ja ra hnini Tiro conna hnini
Sidón.

22 Nup'ua ja ra hnini bi zōnna
Jesús, mí 'bup'ua n'na ra xisu
hingra judío, mará mmēngu
p'ua ja ra häi Canaán. Bi ma ra
xisu p'uya, ní mafi, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, rá
mbom'meto'i ra David, dami
huεgagui. Nu ma t'ixu dí si,
n'youi ra ts'onthi. Pε εmmεi

di uní, dami 'yøthets'ua —bi
'yēmbi.

23 Pε ra Jesús hinguí thatho.
Yø xädi p'uya bi 'yēmbra Jesús:

—Dami 'yørpabi nts'edi'a te
xi'i, porque ra nxunanyatho
ngue nuercaha.

24 Ra Jesús bi 'yēmbra xisu:
—Nugä bá pengagui Oja
ngue høndyø judío ga fäts'i.
Porque yø judío εntho yø
dε'yo ya xa n'uēni, ngue
hijongui fädi.

25 Pε ra xisu bi guarbu
'bähra Jesús ngue bi
ndantyøhmu, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, dami
fäxquits'ua.

26 Ra Jesús bi 'yēmbra xisu
yauí:

—Pε nu'mø ngue 'bet'o go
ga fäxa'i, 'nε hingrá judío,
ya satho 'mø da thanbā ra
hmε yø basí, ngue yø fo'yo di
t'unni.

27 Ra xisu p'uya bi 'yēmbi:
—Ahá, grá Hmu, gue'a guí
mma. Pε yø fo'yo, gue'ua
yø xεmhme täp'ua ja ra mεxa
sihme yø hmu si'ua.

28 Ra Jesús bi 'yēmbra xisu
yauí:

—Ague grá xisu, guí εc'εigui
xandønho ngue da zä di nja'a
te guí mma. Janangue di nja
ya.

Nu'a rá t'ixu ra xisu mí
n'youi ra ts'onthi p'uya,
'bexque'a bi zä.

*Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø
därquehi.*

29 Mí thohra Jesús, i mpa
man'na nguadi ra zabi
Galilea. Nup'ua ja ra nyuni bi
zøni, bi mí.

30 Xandøngu yø ja'i bi zømp'u 'bui. Bi zispā yø dārquēhi xa nnunts'i, yø xädä, yø gone, yø do'yε, yø dogua, xangu mi'da yø dārquēhi bi ts'ispabi rā Jesús ngue bi 'yøthe.

31 Mi nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø dārquēhi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bi nya, bi zä yø do'yε, bi zä yø dogua. Bi nzø yø dä yø xädä. Mi nja'a p'uya, gätho yø ja'i bi 'yεspabi Oja nuna thanne yø judío.

Rā Jesús bi 'uin'i goho mahuahī mā'yohu.

32 Bi zonhyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Dädi huεcä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohu ya. Dí pa'a njuani ngue ya hin'ya te dä zi yø ja'i. Nugä hīndī nne gā εt'i ngue dä ma yø ngu 'nε hīndī sihmε, porque dä güennbā ja rā 'yu.

33 Nu'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Pε çhapu go gā hannbahu te dä zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xandøngu. A nuua dí 'buhmu, rā dapo ua.

34 Bi 'yänyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—çHangu yø thuhmε guí hahu 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

35 Bi manda rā Jesús ngue bi mihyø ja'i.

36 Bi hyan'u yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mammađi Oja ngue ya di nsihmε yø ja'i. Bi xenyø

thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i dä zi.

37-38 Nu'u yø ja'i bi nsihmε, goho mahuahī mā'yohu. A nu yø xisu 'nεhyø basī hinguí cätra güenda'u. Pε gā bi nniya. Mi juate rā ts'ihmε yø ja'i, nu'u yø xädi rā Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui.

39 M'mefa p'uya, rā Jesús bi 'yεhyø ja'i. Bi ma p'uya, bi 'yo rā barco, bi zømp'u ja rā häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne dä nup'u dä 'yøt'a n'na rā milagro.

1 Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bá sämhya rā Jesús. Di 'bepi ngue dä 'yøt'a n'na rā milagro nu mahets'i, para ngue di nεqui ngue rá m'menhni Oja na rā Jesús.

2 Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue rā nde, guí εmhm: “Xta nho rā tiempo ya, porque ja yø zøgui”.

3 Nu'mø xudi p'uya, guí εmhm 'mø: “Nuya hīndī ho rā pa ya, porque rā nduhmi rā c'ammahets'i ngue ja rā gui”, guí εmhm. Guí εnā ngue guí pahmu xanho te gā mbøn'a te bí ja maya. Pε nuya guí εnā ngue hinguí pahmu te gā mbønya te gāma hya guí nnuhu yø pa dí 'buhmu ya.

4 Yø ja'i 'bahya, yø ts'oc'ei ngue hinguí pa Oja. 'Bet'o nne dä nu yø milagro, ja dä 'yεC'εigui. Pε hin tema man'na mā milagro di nja

ya, hinda hont'a te bi thohra Jonás da nopa hmeya yø ja'i ya.

Bi zop'u yø ja'i p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuya yø hya xänbäte yø fariseo 'nēhyø saduceo, hinda dennabi yø hya.

⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'u yø xädi ra Jesús xi pumbēni ra thuhmε xta hyats'i ngue da zi.

⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Damī mfähmε ya, mamī sih'a ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yεmbi n'na ngu n'na'u yø xädi p'uya:

—Rá nze GUI xicjε ya ngue hinxta ha ra thuhmε ga sihε.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Gue guí εna dí xi'ahε ngue hinxcuá ha ra thuhmε guí sihε. ¿Ua hinguí 'yo ni mmaihε na ra hya dí mmanjá 'mø? Masque madí zits'u guí εc'εigahε.

⁹ ¿Ua hinguí 'yo ni mmaihε ya yø hya dí mmanjá? ¿Ua hinguí mbεmhmε'a te guí nnuhε p'u nná mähä? Xi'mø ra pa ngue hondi cut'a nthuhmε i nsihmε cut'a mahuahī ma'yohε, ¿ua hinguí mbεmhmε njammī canasta yø thuhmε bi bongui?

¹⁰ Xi'mø ra pa ngue hondi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuahī ma'yohε, ¿ua hinguí mbεmhmε njammī canasta yø thuhmε bi bongui?

¹¹ ¿Hanja ngue hinguí 'yo ni mmaihε ngue hingra thuhmε dí mma ngue dí xi'i ngue guí

mfähmε ngue ra íxi di unyø fariseo 'nēhyø saduceo?

¹² Ya bi dinyø mmai'u yø xädi te mmanjá Jesús, ngue hingra íxi pε ra thuhmε'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi, ngue hīndi xä'u yø hya xänbäte yø fariseo 'nēhyø saduceo.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nup'u ja ra xεqui ja ra hnini Cesarea ngue Filipos, ni zomp'u ra Jesús. Bi 'yānyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugä drá N'yohε dá ε mahεts'i, ¿te'o εnyø ja'i ngue guecä? —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bε i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grá Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui toni pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahε p'uya, ¿te'ogä p'u gni bεmhmε ngue guecä?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuanī ngue 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmenthi gá nthεui grá Simu, rá ts'ant'u'i Jonás. Porque hījonni ja'i bi bēn'na'i ra hya guí mma, sinoque guesε na ma Papá bi 'bε mahεts'i bi ja'i gá manna ra hya na.

18 Nūgä dí xi'i ya, gue'e gn̄i hū ngue grá Bēdu, i nne dā mā ngue tengutho n'na rā do ngue d̄p'ʰ fots'i, h̄injongui an̄i. Gue'e grá m̄adi 'yɛc'ɛi ya ngue gātho m̄i'da yø ja'i dā 'yɛc'ɛigui m'mɛfa. Nū to gā dā 'yɛc'ɛigui dā dapra ndate i ja.

19 Di nja n̄i cargo p'ʰ ha d̄i mānda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'b̄u mahɛts'i. Nū'a rā hya gui un̄na nt'ɛdi dā 'yøtyø ja'i, gue'a d̄i nja'a. Nū'a rā hya h̄ingui un̄na nt'ɛdi dā 'yøtyø ja'i ua ja rā ximh̄ai, h̄ingui s̄a dā 'yøtyø ja'i.

20 M̄i juadi b̄i māna rā hya n̄a, bi xihyø x̄adi p'ʰya ngue h̄injonn̄i ja'i dā xifi ngue guehna rā Cristo n̄a.

Ra Jesús bi mā ngue dā tho, 'nɛ b̄i mā ngue di b̄ennate.

21 Rā Jesús bi xihyø x̄adi ngue ja ts'ɛditho d̄i ma Jerusalén, ja dan̄i ma mā'ʰn̄i p'ʰ. Di ʰnyø mm̄ac̄ja 'nɛhyø x̄ann̄bate ngue rā ley, 'nɛhyø n'yoh̄u 'bɛt'o p'ʰ ja rā n̄ija. Dā hyo, pɛ rá hyu pa p'ʰya di b̄ennate.

22 Rā Bēdu p'ʰya, bi zica n'nann̄i rā Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Aguē grá Hm̄u, 'yo dā ne Oja ngue dā ngu'a gui thogui.

23 M̄i 'b̄ātr̄a Jesús, bi 'yɛmbr̄a Bēdu:

—Dami 'uegue, rá m̄efi'i rā zithu. Porque nū'i guí orcathogui. H̄inga gue'a rá ts'änn̄i Oja so n̄i mm̄ai d̄i nja. Sinoque gue'a te yø hyas̄e yø ja'i so n̄i mm̄ai d̄i nja.

Ra Jesús bi xihyø x̄adi ngue h̄injam'mø dā gohyø mm̄ai'a gā 'yɛc'ɛi.

24 Bi 'yɛmbyø x̄adi rā Jesús:

—Nū to nne dā d̄enn̄gui, h̄ingui s̄a ngue dā zāns̄e te dā n'yo. H̄inha di gohrá mm̄ai, madague'a dā thop'ʰ ja rā pont'i.

25 Nū rā ja'i dā 'uegue ngue su dā tho, guehna rā ja'i d̄i m'mɛhrá te n̄a. Pɛ nū rā ja'i h̄ingui coh̄rá mm̄ai'a gā 'yɛc'ɛigui, māda tho conn̄a ngueque, guehna rā ja'i d̄i nyann̄a te n̄a.

26 Porque h̄inte dā dahra ja'i, madague'a dā 'yøt'e ngue rá mm̄eti gā rā ximh̄ai 'nɛ d̄i m'mɛhrá te. N̄i x̄inda h̄angu rā m̄enyu dā gutra ja'i, h̄inda zā dā yann̄a te.

27 A nū'mø bá ɛhɛ mah̄on'a rā N'yoh̄u bí 'yɛ mahɛts'i, d̄i h̄ātr̄a ts'ɛdi Oja, dā n'youi yø anx̄e. Di unyø nzābi n'na ngu n'na yø ja'i, dā gut'i te x̄a 'yøt'e, x̄anho ogue x̄ants'o.

28 Majuan̄i dí xi'ah̄u ngue n̄uya 'da 'b̄acua ya, h̄inda d̄u, asta gue'mø dā nū ngue dā hya rā ts'ɛdi rā N'yoh̄u bí 'yɛ mahɛts'i d̄i mānda ua.

17

B̄i mp̄a'a te gui n̄equi rā Jesús.

1 M̄i tho'a n'nato mā pa, nūna rā Jesús bi zixra Bēdu 'nɛhya m̄i yonc'ɛi d̄i n'yoh̄u, rā Jacobo 'nɛhra Xuua. B̄i m̄ep'ʰ bí ja n'na rā nyun̄i x̄anhɛts'i ngue d̄i m'm̄as̄e.

2 Ja bá nup'ʰ yø x̄adi p'ʰya ngue b̄i mp̄a'a gui n̄equi rā

Jesús. Nū rá hmi, di yoxni tengū rā hyadi. Rá he p'uya, rā mbøse asta di yoxni.

³ Bī nū yø xādi p'uya ngue 'bāp'ua rā Moisés connā Elías ngue yaui rā Jesús.

⁴ Rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā Hmū, ya xāho ngue dí 'būhmū ua. Xiya, ŷua guí nne gā hōcāhe hyū yø t'annigū, n'na'i, n'na rā Moisés, n'na rā Elías? —bi 'yēmbi.

⁵ Tobe yađra Bēdu 'mø mī go'mra guí p'ua ha 'būi. Xøgue di yoxni rā guí. Bi 'yø p'uya ngue nup'ua ja rā guí ja bá nyap'ua Oja, bi 'yēna:

—Nūnā 'būcua ya, guehna mā Ts'unt'ua dāđi māđi. Co nūnā ya i ja gāmpāhā. Nūya yø hyā dā mānā ya, dāmī 'yēt'ammūihā —bi 'yēmbi.

⁶ Mī 'yøhyø xādi nā rā hyā bá mān'Oja māya, bī m'mēmfō hāi p'uya, pē mathoguiho bī nsū.

⁷ Nup'ua ha 'boni, bi guatra Jesús. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yēmbi:

—Dāmī nangūi, 'yo guí nsūui —bi 'yēmbi.

⁸ Mī hyētyø xādi p'uya, ya hīnjon guí 'bāp'ua yoho yø n'yohū xī nū. Ya 'bāse p'ua rā Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue nī gap'ua ja rā nguāni p'uya. Rā Jesús bi 'yēmbiyø xādi:

—'Yo to guí xifi te gā nūi ya, asta gue'mø bi hñū rā N'yohū bi 'yē māhēts'i ngue di bēnāte.

Rā Jesús bi mā ngue rā Elías ya bá ēhe, bi xihyø ja'i ngue

dī nsā porque ya bá ep'ua rā Cristo.

¹⁰ Nūya yø xādi rā Jesús bi 'yānna n'na rā hyā, bi 'yēmbi:

—¿Hanja nā rā hyā mmanyo xānbate ngue rā ley, ngue rā Elías ēmbi ngue jatho dā 'bet'o hante ngue dā ēhra Cristo?

¹¹ Mī dahra Jesús bi 'yēmbi:

—Mājuāni ngue rā Elías mī jatho ngue rá māditho dā ēhe dā xihyø ja'i ngue dī nsā.

¹² Pē dāmī pahmū ya ngue nūnā t'ēmbi rā Elías, ya bá ēhe. Pē hīmbi n'yo yø mmūi yø ja'i te'o nā. Janāngue nū hangū rā n'ua bī ne dā japi, gā bī nja. Xquet'a dī njarbutho rā N'yohū bi 'yē māhēts'i ya, di anyø ja'i.

¹³ Nū'ua yø xādi p'uya bī n'yo yø mmūi'a rā hyā mmanā Jesús ngue nūnā rā Xuua bi 'yøtra nxixya, guehna bī t'ēmbi ngue rā Elías.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ēi mī n'youi rā ts'onthi.

¹⁴ Mī zøp'ua 'būhyø ja'i rā Jesús, bi guat'a n'na rā n'yohū bī ndantyoħmū p'ua 'bāi, bi 'yēmbi:

¹⁵ —Ague grā hmū, nū mā ts'unt'ua dí si n'youi rā n'ua ngue rā ataque, janjuāni ngue di ũni. Nū'mø bi gū, høt'a sibi, ja'mø hørba ja rā dehe. Dāmī huēgagūi mā ts'unt'ua, guí 'yøthe ts'ua.

¹⁶ Ya xtā xihni xādi ngue xtā 'yøthe ts'ua, pē hīnxā nzā xā 'yøthe.

¹⁷ Rā Jesús bi 'yēmbi gātho yø ja'i 'būp'ua:

—¿Asta njām'mø dā zønna pa guí 'yēc'ēigahū? ¿Ua guí ēna

ngue hangū rā pa gā set'ahū?
Bā si ua rā ts'unt'u, gā øthegä
—bi 'yēmbi.

18 Nunā rā Jesús bi xihra
ts'onthi n'youi rā ts'unt'u
ngue bi hyep'u. Rā ts'unt'u
p'aya 'bexpi zā rā n'u mi
hēmbi.

19 M'mefa p'aya, bi 'yānsē
n'nanni yø xädi rā Jesús, bi
'yēmbi:

—¿Hanja ngue hinxā nzā
xtā øthegähe rā ts'unt'u mi
n'youi rā ts'onthi?

20 Rā Jesús bi 'yēmbiyø xädi:

—Hinxā nzāthā, porque hīn
gadi segura ni mmuihū ngue
dā zā rā dārquēhi. Majuani
dí xi'ahū, nu'mø ngue di ja
zits'u ni nt'ec'ēihū, madague'a
tengutho gā nnoho n'na zi
hmudā rā mostasa, ya dā
zā gui 'yēmphū rā nyuni
ja nū: “Dami 'uecua gui
ja grā nyuni, i ma man'na
nguadi”, gui 'yēmphū, rā
nyuni p'aya dā 'uegue. Hīnte
gui hyēmphū 'mø di ja'ahū
zits'u rā nt'ec'ēi.

21 A nunā tengū rā ts'onthi
mi n'youi rā ts'unt'u, para
ngue dā zā dā hyep'u rā ja'i
n'youi, mahyonitho ngue dā
mat'Ojā rā ja'i 'nē dā 'yetrā
mmui.

*Mahømbi manā Jesús
ngue dā tho, pē bi mā ngue di
bēnnate.*

22 Mēnte 'youi p'u ja rā häi
Galilea yø xädi rā Jesús, bi
'yēmbi:

—Nu rā N'yohū bí 'yē
mahēts'i, di ndäpyø ja'i ngue
dā hyo.

23 Nu'mø bi hyo p'aya, di
bēnnate'a rá hyu pa.

Nunā rā hyā bi xihyø xädi,
ēmmēi bi dū yø mmui.

*Rā Jesús bi gutrā mēnyu
njai p'aja rā nija.*

24 Ni n'youi yø xädi rā Jesús,
bi zømp'u ja rā hīni Capernau-
naum. Nu'u yø n'yohū juhra
mēnyu p'u ja rā nija p'aya, bi
'yēmbra Bedu:

—Xi ni xännbatehū n'yø, ¿ua
hīnda gutrā mēnyu njai p'u rā
nija? —bi 'yēmbi.

25 Rā Bedu p'aya bi 'yēmbra
n'yohū juhra mēnyu:

—Ahá, dā gutrā mēnyu rā
xännbate.

M'mefa p'aya bi ma rā Bedu
p'u bí ja rā ngu 'buhra Jesús.
Hante ngue di nya rā Bedu, rā
Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Simu, ¿te gui
mmanya? Xi yø dast'abi
'bēcua ja rā ximhäi, ¿ndana
gue'a jambabi rā mēnyu i jai,
gue'u yø basi jambi, ua gue
gue'u yø ja'i n'nan'yo jambi?
—bi 'yēmbi.

26 Mi dahra Bedu p'aya, bi
'yēmbi:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo
njamba rā mēnyu —bi 'yēmbi.

Mahømbi 'yēnna Jesús:

—Janāgue nu'u yø basi
Ojā hīngui ja ngue dā gutrā
mēnyu'u.

27 A nuyá, para ngue hīnda
zucju yø ja'i, ni map'u ja rā
zabi ya. Dami hyaxrā xone
t'ēgui, guá the n'na rā huā.
Nu'a rá madi rā huā guá
hūqui, nup'u ja rá ne rā huā,
gui tinnbabi rā mēnyu di op'u.
Di zū'a p'aya ngue gui jutra

mɛnyu t'äcä p'u ja ra nija, co
'nɛ'a ra mɛnyu t'ä'i gui jut'i.

18

*Ra Jesús bí xännba yø xädi
ndana ma datho da hnu
mansu.*

¹ Nu'a ra ora'a, bi guatyø
xädi ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ndana
hant'a ni mmui ngue ma
datho da hnu mansu p'u ha
di manda Oja bí 'bu mahɛts'i?

² Ra Jesús bi zohna n'na ra
ts'ant'u mi 'bäp'u, bi 'bämbu
made ha 'bui.

³ Bi y'ɛmbyø xädi p'uya:

—Majuani dí xi'ah, nu'mø
hingui pähni n'yomfɛnih,
gui cohmu tengutho ra
ts'ant'u 'bucua ya, hɛndi
cu'ah p'u di manda Oja bí 'bu
mahɛts'i.

⁴ A nuyá, nuna ma datho
da hnu mansu p'u di manda
Oja ya, guehna ra ja'i da
'yøt'e ngue hɛnte di muui, di
mmutho tengutho ra ts'ant'u
'bucua ngue hɛndi 'yani.

⁵ Nu ra ja'i di ja mmansu
n'na ra basi tengu na 'bucua
ya, nguna da 'yøt'e porque
pahra ja'i ngue nu te øt'e,
gue'a dí nnu manho ngue da
'yøt'a, tengutho 'mø ngue go
di jammansu gra ja'i.

*Ra Jesús di japa nts'edi
yø xädi ngue da zu da 'yøtra
ts'oqui.*

⁶ Nu'u yø basi ɛc'eigui
ndap'u bi zä, tengutho na
ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i
da japi ngue da hyɛgagui
p'u yø basi ɛc'eigui, ra ndate
castigo tø'mra ja'i da thogui.

Hante ngue da 'yøtra ts'oqui
ra ja'i, man'na xanho ngue da
t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, di
ntharpa rá 'yuga n'na ra njuni
ngue da g'mi.

⁷ Xan'utho te ja ua ja ra
ximhai, porque hɛndi 'bedi
tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø
ja'i. Porque ngutho siempre
øtra ts'oqui ra ja'i, pɛ hague
ngu ra castigo da tho ra ja'i
nu'a di japi ngue øtra ts'oqui
rá mmic'ɛiui.

⁸ Janangue nu'mø gui ɛna
ngue rá ts'oqui ni 'yɛ ogue
rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra
ts'oqui, dami hyɛqui, 'yɛi
yap'utho. Man'na xanho
ngue gará do'yɛ ogue gará
dogua 'mø gá curbu ha gui
m'mahmi Oja, hɛnda gue'a
ngue di ja yoho ni 'yɛ ogue di
ja gä yoho ni gua 'nɛ ngutho
gui mmap'u ja ra sibi para
zantho.

⁹ Nu'mø gui ɛna ngue rá
ts'oqui ni dä p'u gá 'yøtra
ts'oqui, dami hyahni dä, gui
'yɛi yap'utho. Man'na xanho
ngue da n'natho ni dä 'mø gá
curbu ha gui m'mahmi Oja,
hɛnda gue'a ngue di ja gä
yoho ni dä 'nɛ ngutho gui
mmap'u ja ra nidu di danzø.

*Bi hyɛcra hya ra Jesús ngue
n'na ra de'yo bi 'uegue.*

¹⁰ 'Yo gui ɛmhu ngue
hɛnte di muui yø basi. Nugä
dí xi'ah ngue nup'u mahɛts'i
bí 'bahma Papá, nu'u yø anxe
zamp'u ha 'bui, gue'u fäxyø
basi'u.

¹¹ Nu ra N'yohu bí 'yɛ
mahɛts'i, bi 'yɛhɛ ngue da
yanyø ja'i xa m'medi.

12 A nuyá, xi'mø ngue di 'bui to di si n'na ciento yø dε'yo, 'nε dā 'ue'a n'na ndε'yo, uangui dā zop'u'u goho 'dāte mā'dε'mā guto ndε'yo p'u ja ra dapo di 'yo. Dā ma dā honnā ndε'yo xā 'uegue.

13 Nu'mø bá timp'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na ndε'yo xí 'uegue, hinda gue'u goho 'dāte mā'dε'mā guto ndε'yo hingui 'uegue.

14 Njarbutho ni Papáhu bí 'bū mahεts'i ya, hingui nnepe ngue di mm'mε'a n'na mbasi ya yø basi 'būcua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'eiui ra ja'i.

15 Nu'mø hingui ho te øt'a ni cū, dami zofo, jūcā n'nanī ngue gui nyasεui. Dami xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hyā guí xifi, ya xanho. Ya gá nhojpauī ni cū.

16 Pε nu'mø himbi ne bi 'yøde te guí xifi, dami hyon'i yonc'ei ogue hyū nc'ei gui sits'i, dā 'yøde hapū gui nyāui ni cū, ngue guí nne gui nhojpauī.

17 A nu'mø hinda ne da 'yøde te dā xi'u gui sits'i, dami dā ra güenda p'u ja ra njja 'mø. A nu'mø hinda ne dā 'yø'a te ra hyā dā sip'u ja ra njja p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nūnā ni cū tengutho 'mø hingra 'yεc'ei ogue tengutho 'mø drā ngūthāi.

18 Dí xi'ahū ngue go gyø representantehū nguehnā Ojā bí 'bū mahεts'i. Nūnā ra hyā gui unhnū ra nt'ēdi dā 'yøtyø

ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hyā hingui unhnū ra nt'ēdi dā 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhāi, hinda sā dā 'yøtyø ja'i.

19 I ja man'nā ra hyā ga xi'ahū ya. Nūua ja ra ximhāi, nu'mø bi the yø hyā yo nc'ei ngue da'igu dā 'yāp'a Ojā, Ojā di un'a te dā t'āpi.

20 Porque nup'u ha di mpeti yø ja'i εc'ei gui, madague'a hōndi yonc'ei ogue hyū nc'ei di mpeti, pε nup'u ha 'bui, ja dí 'būcā p'u.

21 Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra Jesús:

—Aguε grā hmu, xi mā cū ya ga 'bū'a ngue hingui ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue astā nyoto nnidi?

22 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi: —Nugā hīnte dí xi'i ngue hōndi nyoto nnidi ja ngue guí punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi guí punnbi, yoto yø hyāte mā'dεt'a nnidi ja ngue guí punnbi.

Ra Jesús bi hyεcra hyā ngue n'na ra hmiqui hin'yū rá mpunnbi.

23 Janāngue jatho gui punnbabi ni mmic'ei hū, porque nūnā Ojā bí 'bū mahεts'i, mahyejpi n'na ra dāst'abi ngue ørpa ra güenda yø hmiqui hangū tupi.

24 Mī dū'mi bi 'yørpa ra güenda yø hmiqui, bā ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø mijonetho rá mēnyū mī tupi.

25 Pε nūnā ra hmiqui bā ts'i, hin'yū ra mēnyū di gūtrā güenda. Ra dāst'abi p'uya bi mānda ngue dā bā ra hmiqui,

'n_ε dā bāprá xisu, 'n_ε dā bāpyō basī, 'n_ε dā bāpi hangū p_εts'i ngue dī gutrá güenda.

26 P_ε rā hmiqūi p'uya bī ndantyōhmū p'ua 'bāhrá hmu. Bi 'yāpra m_{ate}, bi 'y_εmbi: “Ague grá hmu, dami tōgbaguī ts'ua m_{ente} ga tīngā nī m_{enyu} ga jut'a'i”, bi 'y_εmbi.

27 Nu'a rā hmu p'uya bi hu_εcrá hmiqūi, bi punnbabi rá güenda mī tupi. Bi thøgue.

28 P_ε nuna rā hmiqūi bī ma mapunnbi rá güenda, hontho bī ma mathøgue, bī nth_{eu}i man'na nc'ei ngue mī tupi zits'ua rá m_{enyu}. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yaga. Bi 'y_εmbi: “Gui jurcaguī mā m_{enyu} guī tuqūi, uague hīn'na”, bi 'y_εmbi.

29 Nu'a rā n'yoh_u mī ndupate zits'ua rā m_{enyu} p'uya, bī ndantyōhmū p'ua 'bā'a tupi, bi 'yāpra m_{ate}, bi 'y_εmbi: “Dami tōgbaguī ts'ua m_{ente} ga tīngā nī m_{enyu}, ga jut'a'i”, bi 'y_εmbi.

30 P_ε nu'a rā n'yoh_u mī thuprá m_{enyu} p'uya, hīmbi ne xta ndø'mā tupi. Sinoque bi b_{ent}'i, bi zixā fādi astā gue'mø di japi dā gutrá m_{enyu} tupi.

31 Mī nu mī'da yø hmiqūi'a te bi 'yørbaya, bi dār'man'ua yø mm_{ai}'a te bi japrá mmic'eiui. Bī ma'ua p'uya bā xiprá hmu te bi 'yøt'e.

32 Nuna rā hmu p'uya, bī m_{anda} bá ts'ofō mahøn'a, bi 'y_εmbi: “Grá ts'oc'ei n'yø. Conque nu hangū mā m_{enyu} gmī tuqūi, gā dā pun'na'i ngue gā 'yācra m_{ate}.

33 Uanguī xta nzā xqui punnbabi nī amigo mī tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'y_εmbi.

34 Nu'a rā hmu, janjuani ngue mbøc_{ue}. Bī m_{anda} p'uya ngue bi ts'ixa fādi rá hmiqūi astā gue'mø dā gutrá m_{enyu} tupi.

35 Di ja'ah_u p'ua mā Papágā bí 'b_u mah_εts'i ya, hīndi pun'nah_u, ngue'mø hīnni mm_{ai} gdi punnbabi te øt'a nī cuh_u.

19

Bi xänb_a yø ja'i rā Jesús ngue hīn'y_u rā nt'edi dī nxummi yø xisu.

1 Rā Jesús mī juadi bī manya yø hya ya, nup'ua Galilea mī 'yo, bī ma man'na nguadi rā dathe Jordán, i mpa p'ua ja rā häi Judea.

2 P_ε xandøngu yø ja'i bi d_{enni}. Nup'ua bi zøni, bi 'yøthe yø ja'i madi hy_{enni}.

3 Bi guat'i'da yø fariseo p'ua 'bahra Jesús, porque honnbi ha di zadi ngue hīnda gue'a rā hya dā mā. Bi 'y_εmbi:

—¿Ua ja rā nt'edi ngue dī nxummi rá xisu n'na rā n'yoh_u hønt'a bi zā mā hya dī øpi, uague hīn'na?

4 Mī dahra Jesús, bi 'y_εmbi:

—¿Ua hīn gadi xāhm_u'a te rā hya nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro, ngue nu'mø mambá nhohra xīmhai, Oja bi hocra n'yoh_u 'n_ε bi hocra xisu?

5 Oja bi 'y_εna: “Janangu rā n'yoh_u sop'ua rá papá, sop'ua rá mamá ngue 'bahmi rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, dī nne n'na

ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque ntho n'na nc'eitho".

⁶ Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'yua ra nt'edi ngue to di xunnabi.

⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yembj:

—¿Pe hanja na ra Moisés ngue bi 'yembj i sä da 'yøtra súa ra n'yohu ngue di nxummi rá xisu 'mø?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue da nangra súa ngue ra nxuni, pe ngue mandø naxitho yø nyomfeni yø ja'i, janangue bi njap'u. Pe nup'u rá mædi, hinga ngu'a ra hya bá sannba Oja da 'yøtyø ja'i.

⁹ Pe nugä dí xi'ahu, ngue yø n'yohu di nxummi yø xisu 'në hingra n'yots'om'mäi di api, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya ra ts'oqui øt'ui ra n'yohu bi me.

¹⁰ Nu'u yø xädi p'uya bi 'yembj:

—Man'na xanho ngue hñdi nthatra ja'i 'mø —bi 'yembj.

¹¹ Pe ra Jesús mahømbi 'yena:

—Nuna ra hya dí mma, hingui nne da ma ngue da gätho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya dí mmangä ya.

¹² I 'bahyø n'yohu ngue hingui sä di nthati. Porque 'bahyø n'yohu ya i mi'a ngue hinda zä di m'mährá xisu. Ximmi 'bahyø n'yohu ngue

m'moqui. Ximmi 'bahyø n'yohu hñdi nthati para ngue da zäp'u da 'yørpe xanho rá 'befi Oja bi 'bu mahets'i. Pe nu to ena ngue da zä di nthati, ya da 'yøt'e tengutho ra hya dí mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'bahra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'në da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i ba zi yø basi.

¹⁴ Ra Jesús, bi 'yembyø xädi: —Damj hyehmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'ye p'u ja yø ya yø basi. M'mefa p'uya, bi map'u ja ra xequi mi 'bui.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yohu bi guarbu 'bahra Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá hoga xännbate, ¿dana ra nho exa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacrä 'da'yo te para zantho? —bi 'yembj.

¹⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí pañi te guí mmanya, ngue guí engui xanhogä? Porque hønse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, damj 'yøt'u yø hya di manda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yohu p'uya bi 'yena: —Xi'u yø hya di manda Oja p'uya, ¿dana gue'a ya yø hya guí mma?

Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—'Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mái. 'Yo grá bε. 'Yo to guí sännbā rā fēhni.

19 Dāmī sū nī papá, dāmī sū nī mamá. Dāmī mahni mmic'ēiui tengutho gnī ne ngue dī ma mā madī'i.

20 Mī dahra n'yohu p'uya, bi 'yēna:

—Nūya yø hyā guí xicya, ya gā xtá øt'e astā gue'mø mará ngüēgui. Xiya, ¿ndana guehna rā hyā di 'bedi ngue hīndī øtya? —bi 'yēmbi.

21 Pε rā Jesús bi 'yēmbra n'yohu yaui:

—Nū'mø guí nne ngue gātho gui 'yøt'a te nī 'yup'u gui 'yøt'e, nī ma ya, dāmī pä te gā guí pets'i. Dāmī unna mēnyu yø hyoya. Nū'mø gā 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja nī mmeti mahets'i p'uya. Bā ep'u ya, gā mmerp'u nnā magā —bi 'yēmbi.

22 Pε mī 'yøhra n'yohu nā rā hyā bi sifi, māmbi dudrá mmái. Bī matho, porque mará ndømmēmmeti.

Bī manna Jesús ngue Oja, hīnte hēmbi.

23 Rā Jesús bi 'yēmbiyø xādi:

—Nū yø mmēmmeti, guehya dí mmā ngue xanhēnnitho ha dī n'unī dā zo rā 'yε Oja bí 'bū mahets'i ya.

24 Ya fadi ngue rā cameyo, hīnjam'mø dā zā dā thop'u ja rá xāgu n'na rā 'yofanī. Pε dí xi'āhu ngue man'na xandøn hēnnitho ngue n'na rā mmēmmeti dī n'unī dā zo rá 'yε Oja.

25 Nūna rā hyā bī manna Jesús mī 'yøhyø xādi, mān'natho bī nsu yø n'yomfēni p'uya. Dī n'yēmbi:

—Rā nzεgui ya hīnjonni ja'i dā zā dī nyānnā te ya'mø —dī n'yēmbi.

26 Bī hyētyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Nū'a ngue yø ja'itho, hīnda zā dā zānsε ha dī nyanyø te. Pε Oja hīnte hēmbi, nū te nne dā 'yøt'e, dā zā ha di japi.

Bī manna Jesús ngue di tocabi rā nho'u yø ja'i n'youi p'u nī ma.

27 Nūna rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Nūgāhe, ya xtá sohme p'u te gā dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'bē'a ja ngue di tocagāhe 'mø?

28 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'āhu ngue nū'mø rā pa dāni gom'na'yo gātho yø cosa i ja, gue'a rā pa'a ngue rā N'yohu dí 'yε mahets'i dā mīp'u ja rá nthuts'i, dī mānda te dī nja. A nū'āhu p'uya ngue guí tenngāhu, nūp'u ha di hø'i 'de'mā yoho yø nthuts'i, ja guí mmīhmū p'u ngue guí nts'ut'abihū p'u ha di 'bū'u 'de'māyo 'būi yø mbom'meto rā Israel.

29 Nū to gā xpā nzohyø ngu, xpā nzohyø cu, xpā nzo-hyø papá, xpā nzohyø mamá, xpā nzohyø xisu, xpā nzohyø basī, xpā nzohyø häi ngue tenngui, pε yø ciento nniditho gā ngu'a te dā dīni ngue'a te gā xpā nzogui. Rā pa di

'yεp'a p'uya, di t'unna te para zantho.

³⁰ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ts'utho da hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hingui hnu mansu ua, pε nu'a ra pa'a, ja danī hnu mansu p'u.

20

Rā Jesús bi hyεjpa ra hya yø nzābi tahyø mēfi.

¹ Nuna Oja bí 'b_u mahets'i da gutra nzābi. Tengutho n'na ra n'yoh_u bi ma mxuditho ngue da honyø mēfi da tacyø uva.

² Bi gohmi ra cohi yø mēfi ngue nu'a n'na pa ra 'bēfi, da gut'i co n'na ra mēnyu ni hu ngue ra denario. Bi mēnyu mēfi p'u bí ja rá huahī p'uya.

³ Mī zū'i guto xudi p'uya, mahombi ma tai ra mmehui. Bi dimp'u ja ra tai mi'da yø ja'i ngue hīnte pēfi.

⁴ Bi 'yεmbūya: “Nī mε ra 'bēfi mā huahīgā n'yø. Gā jut'auī'a te nī 'yup'u guī tahmī”, bi 'yεmbi. Nu'u bi si ra 'bēfi p'uya, bi ma ra 'bēfi.

⁵ Mī hyuxyadi p'uya, mahombi ma tai ra mmehui. Bi nthēui p'u mi'da yø ja'i ngue hīnte pēfi. Mahombi 'yεtra 'bēfi rá huahī. Mī zū'i hyu nde, mahombi ma tai ra mmehui. Bi nthēui mi'da yø ja'i ngue hīnte pēfi. Mahombi 'yεtra 'bēfi rá huahī.

⁶ Mī zū'i cū't'a nde, mahombi ma tai ra mmehui. Hombi nthēui mi'da yø ja'i ngue hīnte pēfi. Bi 'yεmbūya: “¿Hanja ngue xcá ndethohu

ua n'yø, hīnxcá mpεhmε?” bi 'yεmbi.

⁷ Bi 'yεn'u zo p'uya: “Xtá ndedāhe ua ngue hīnjon xa xicje ra 'bēfi”, bi 'yεmbi. Rā mmehui p'uya bi 'yεmbi: “Nī mε ra 'bēfi mā huahīgā 'mø. Gā jut'auī'a te nī 'yup'u guī tahmī”, bi 'yεmbi.

⁸ Mī dāhra nde p'uya, nuna ra mmehui bi xihrá hmiqūi nuna di mandabi yø mēfi, bi 'yεmbi: “Dāmī zonhyø mēfi ya, guī jut'yø nzābi. Rá mudi guī unyø nzābi'u yø mēfi rá nzequitho xa nzømp'u ja ra 'bēfi. A nu'u xa mpēfi gā ra pa, rá nzequitho guī unyø nzābi'u”, bi 'yεmbi.

⁹ Mī njutyø nzābi ya yø hmiqūi xi yutra 'bēfi cū't'a nde. Bi juarpa yø pa, bi unni 'da'a n'na ra mēnyu ngue ra denario.

¹⁰ Mī tocabi bi t'unyø nzābi ya yø hmiqūi xinde ra 'bēfi p'uya. Bi 'yεnā ngue man'na xangu yø nzābi xti t'unni porque xi mpēfi gā ra pa. Pε mī t'unyø nzābi, hōnda n'na ra mēnyu ngue ra denario bi t'unni.

¹¹ Mī hyanyø nzābi p'uya, bi zūhra mmehui.

¹² Bi 'yεmbi: “Nūya yø n'yoh_u 'bēcua, rá nzequitho bi zømp'u ja ra 'bēfi ya. Conque n'na oratho bi mpēfi, ¿hanja ngue 'da'igu gā jurcahe? Nūgāhe p'uya xtá sāgāhe ra n'u gā ra pa ngue xa mpa ra hyadi”, bi 'yεmbi.

¹³ Nu'a ra mmehui p'uya bi 'yεmbrá hmiqūi nyāui: “Ague n'yø, nūgā hīngra nts'oc'ēi dí øt'ah_u. Uanguī xtá nyah_u

ngue nu'a n'na pa ra 'befi, ga jut'au co n'na ra mēnyu ngue ra denario.

14 Damī hyanni nzābi'a n'na zi pa xca mpefi, ni ma p'uya. Nunā mā mēfi rá nze guitho xa nyatrá 'befi, dí nne ga jut'i tengutho dá jut'a'i.

15 ¿Ua gadi mandagui? ¿Ua hin'yu ra nt'edi ngue ga sanse te dí nne ga orpabi mā mēnyu? ¿Ua gue gadi seyabi ni mmic'eiui ngue'a ra nho dí nne ga orpe?" bi 'yenna mmehui.

16 Janangue nuyá, nuya yø mēfi rá nze gui xa nyatrá 'befi ya, guehya rá madi di t'unyø nzābi ya. A nuya yø mēfi rá madi xa nyatrá 'befi, guehya rá nze guitho di t'unyø nzābi ya. Mandøngu dyø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

Mahombi manna Jesús ngue da tho, pe di bennate.

17 Ra Jesús ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalén, pe bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xadi, bi 'yembi:

18 —A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nunā ra hnini na, nu ra N'yohu bí 'ye mahets'i di ndäpyø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du.

19 Di däpyø ja'i hingyø judío. Da denni, di uni, 'ne di cuatro pont'i ngue da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

Ra Jesús bi sifi ngue ra Jacobo 'nehra Xuua di nja yø cargo xtá nets'i.

20 Nunā ra Jacobo 'nehra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'dap'u 'yoi rá mamá, bi guarbu 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmu na ra xisu, bi xifi ngue da 'yørpa ra mate na ra hya nne da xifi.

21 Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Tema mate gui nne ga ot'a'i? —bi 'yembi.

Ra xisu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Dí nne ngue nup'u ha gui mmi ngue gui ndast'abi, gui unna nt'edi ya yoho ma ts'ant'u 'bucua, ngue n'na di mihni n'yei, n'na di mihni gaha.

22 Pe mi dahra Jesús, bi 'yembyø ts'ant'u:

—Ague n'yø, hingui padi te rá nsäui na ra hya gui ähmi. ¿Ua da zä gui thomi'a ra n'u ja ngue ga thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'i —bi 'yembi.

Bi 'yenyø ts'ant'u p'uya:

—Ahá, da zä ga sägä'be ra n'u.

23 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocä. Mathoguitho di un'au yø ja'i tengutho ja ngue dí ungä yø ja'i. Pe nunā ra hya gui mmammi, händi tocagui ngue go ga sänni to di mip'u ja ma n'yei, oque to di mip'u ja ma gaha. Ma Papá'a ya xa nzänni to di mi n'na ngu n'na ma hyo.

24 Nunā ra hya ähya yo nc'ei di n'yohu, bi mbøcue 'mø mi bahya mi 'det'a yø xadi ra Jesús.

²⁵ Pε ra Jesús bi peti gátho yø xádi, bi 'yεmbi:

—Ya guí pahmu ngue yø dast'abi xa t'ets'i, co gátho m'i da yø ts'ut'abi 'bɸp'u ja yø hnini, gá di manda yø ja'i. Nu te di manda yø ts'ut'abi ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a øt'a.

²⁶ Pε nu'ahμ, 'yo guí nne ngue guí mandathohμ yø ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xtá nhets'i rá cargo da mεfi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da máxyø mmic'eiui na.

²⁷ A nu'ahμ ya, nu'a da ne di m'met'o ngue gátho yø amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mεfihμ na.

²⁸ Conque ra N'yohμ bí 'yε mahets'i, himbi 'yεhε ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bi 'yεhε ngue di mpefi da máxyø ja'i. 'Nε hinga høndra 'báxte da 'yøt'e, asta da du ngue da yaní xandøngu yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädä.

²⁹ Mi bømp'u ja ra hnini Jericó ra Jesús, bi ntet'i xandøngu yø ja'i.

³⁰ Nu'p'u ja ra 'yu i nthogui, mi hup'u yoho yø xädä. Mi bahyø xädä ngue guehna ra Jesús ja ngue da thop'u hudi. Bi mahra hmafi p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be —bi 'yεmbi.

³¹ A nu'μ yø ja'i mi 'bɸp'u huyhø xädä, di hejpi ngue hīndi mmafi. Pε yø xädä p'uya, εna man'na ma'bepi

ngue nts'edi ga mafi, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'meto'i ra David, dami huεga'be.

³² Ra Jesús bi m'mäi ngue øde hmat'i. Bi zonhyø xädä p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne ngue di nja'aiui?

³³ Yø xädä p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dä'be.

³⁴ Bi huεcyø xädä na ra Jesús. Bi dospabi yø dä, pε 'bexpi nzø yø dä. Janangue bi mähä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yurbu ja ra hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zømp'u ja ra hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnini Betfagé. Ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xádi.

² Bi 'yεmbi:

—Ni mε nμ ja ra hnini bí ja nμ. Nu'mø gá cat'ui ra hnini, gui timmi p'u da nthat'i n'na ra burru, n'youi rá basj. Bá xoqui ngue guá siui ua.

³ Nu'mø to di hec'aiui ngue gui xocui ra burru, gui xihmi ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hīndä ya'atho di ndäpi.

⁴ Nguna bi 'yøt'e para ngue di nja na te ra hya bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yεna:

⁵ “Dami xihmμ yø ja'i 'bɸp'u ja ra hnini Sión, gui 'yεmphμ: Nuua guí 'bɸhμ, ya bá

εp'u ni ndast'abihū da zōcua. Pε hīngra tunhni gā 'yo ni dast'abihū, bá huxā n'na rā burru ngue rā basī n'na rā mbo'ōni ngue rā ndū, gui 'yεmphū".

6 Nūya yoho yō xādi rā Jesús bi map'u bi 'yεt'i ngue bá si rā burru, bá n'yoi rā basī.

7 Mī zōp'u 'būhra Jesús, yō tuhū yō ja'i bi gaspā yō burru ngue bi nōpā nts'at'i. Bi hyuxrā burru rā Jesús, bi ma.

8 Xangu yō ja'i di tans'yō tuhū ngue pōp'u ja rā 'yū ja ngue dā thohrā Jesús. Mī'da yō ja'i p'uya, bi saipa yō xi yō palma ngue pōp'u ja rā 'yū.

9 O made p'u ni ma yō ja'i rā Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yō ja'i 'da gā matho ngue di johya, i εnā:

—Nūnā Ojā, di japhnā rā m'mēnhni 'būcua, guehnā tate naya. Guehnā rā mbom'meto rā David. Ojā di japi. Maguesε nā Ojā bí 'bū mahεts'i.

10 Nūnā rā Jesús mī yarbū ja rā hnini Jerusalén. Gā bá yans'yō ja'i ngue bi nū. Di 'yεmbyō ja'i:

—εTe'o ni n'yohū nā n'yō?

11 Mī'da yō ja'i p'uya bi 'yεnā:

—Nūnā ya, guehnā rā Jesús, rā pōngahya Ojā nā, guehnā rā mmēngu Nazaret ja rā hāi Galilea nā.

Rā Jesús bi 'yetyō ja'i mī mpāp'ū ja rā nija.

12 Nūnā rā Jesús bi map'u ja rā nija Ojā. Nū'u yō ja'i mī mpāp'ū thinnija, dā gue'u

mađi ntāi, gā bi 'yεt'i. Nūya yō ja'i di pōspa yō mēnyū yō ja'i yap'u ni 'yεhε, bi 'yennbā yō mēxa. 'Nε bi 'yennbā yō nthuts'i'ū pā yō paloma.

13 Bi 'yεmbyō ja'i:

—Nūp'u ja rā Maça Libro, nt'ot'i p'u rā hyā ngue εn'Ojā: “Nūnā mā ngungā, ni hū ngue rā ngungā mhmat'Ojā nā”. Pε nū'ahū, guí øthū ngue ja di mpeti ua yō bε.

14 Nūp'ū ja rā nija, bi guatyō xādā 'nēhyō dogua p'u 'bāhra Jesús ngue bi 'yøthe.

15 Pε yō hmū yō mmācja conyō xānbate ngue rā ley, mī nū yō milagro øtrā Jesús, 'nε bi 'yøde te mmanyō basī p'u ja rā nija, ngue εnyō basī: “Nūnā rā mbom'meto rā David i tate nā”, εnyō basī. Janangue bi mbøcūε.

16 Bi 'yεmbrā Jesús:

—εUa hīnguī øde te mmanyō basī? Damī hejpi.

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahā, dí øde. Pε, ua hīn gadi xāhmū'u yō hyā nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, uanguī ja nt'ot'i p'u te øtyō basī ya, ngue εnā: “Nū yō t'ūbasī, dague'u sutho, gā japi ngue dā 'yεts'a'i", uanguī εnā.

17 Bi zop'u yō ja'i p'uya, i map'u ja rā hnini Betania, ja bá n'oxpū.

Rā Jesús bi otrā za ngue rā igo.

18 Mī hyaxpūya, hōmbā pengui, i ma Jerusalén. Nūp'ū ja rā 'yū p'uya, nūnā rā Jesús bi zā ngue tū manthūhū.

19 Bi hyandā n'na nza rā igo p'u ja rā nen'yū. Bi ma bá

nu 'mø ngue di zædi. Pɛ h̄inte m̄i zædi, sinoque h̄ontho xi c'amyø xi. Rā Jesús bi 'yɛmbra za:

—Ya h̄inni mantho di nzuhni ndät'ä ya grá za —bi 'yɛmbi.

'Bexpi m'manhna za ngue da 'yot'i.

²⁰ M̄i nu yø xädi rā Jesús ngue ya fædi otra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yotra za? —bi 'yɛmbi.

²¹ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Majuani dí xi'ah̄u, a nu'mø guí ɛc'ɛih̄u xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihm̄u, 'nɛ h̄ingui yobɛni ni mm̄aih̄u, h̄inga h̄ont'a te gá nuh̄u dá jap̄a rā za da zä gui 'yøth̄u, sinoque da zä gui 'yɛmph̄u rā nyuni ja n̄u: “Dam̄i 'uegue grá nyuni, i map'uh̄ ja rā jathe”, gui 'yɛmph̄u. Rā nyuni p'uya da 'uegue, di map'uh̄ gui xihm̄u ngue di ma.

²² Janangue nu'mø te guí äph̄u Oja, dam̄i 'yɛc'ɛih̄u ngue di 'da'ah̄u Oja te guí äph̄u. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yäph̄u.

Nu'uh̄ yø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío bi 'yännq Jesús ngue to bi unna nt'ɛdi te øt'e.

²³ M̄i zømp'uh̄ ja rā nija rā Jesús, bi xännbā rā hya yø ja'i. Mɛnte xännbate p'uya, bi guatyø hm̄u yø mm̄äcja conyø n'yoh̄u 'bet'o ngue yø judío, bi 'yɛmbra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí øt'e? ¿To bi 'da'i rā nt'ɛdi'a te guí øt'e?

²⁴ M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a gā øt'ah̄u n'na rā nt'änni ya. Pɛ gue gui xicj̄u hanja'a rā hya gā ä'n'nah̄u, n'namhm̄a ngue xquet'a gā xi'ah̄u to bi 'dacā rā nt'ɛdi'a te dí øt'ä ua.

²⁵ Xiya, ¿te'o bi unna nt'ɛdi rā Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'ɛdi, uague yø ja'itho rá nt'ɛdi'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dad̄i. Di n'yɛmbi:

—¿Teni 'be'a gā xihm̄u ya 'mø? Nu'mø gā xihm̄u ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛnj̄u p'uya: “Xina rā hya bi manna Xuua conná ngueque, ¿hanja ngue h̄ingá 'yɛc'ɛih̄u 'mø?” da 'yɛnj̄u p'uya.

²⁶ A nu'mø gā xihm̄u ngue yø ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i. Porque gätho yø ja'i ɛc'ɛi ngue rá pøngahya Oja nā rā Xuua.

²⁷ M̄i dahyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbra Jesús:

—H̄indí paçähe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua.

M̄i dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ya h̄ingá xicj̄u nā rā hya dí ä'n'nah̄u, ni xinga guecā gā xi'ah̄u to di 'dacra nt'ɛdi nā te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya yoho yø ts'unt'uh̄.

²⁸ Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i yaui:

—¿Tengu p'u gdí bεmhmu na ra hya ga mmangä ya? N'na ra n'yohu di si yoho yø ts'ant'u. Da 'yεmba n'na'u yø ts'ant'u: “Ague ts'ant'u, ni ma ra 'befi p'u ja ma huahigä”, da 'yεmbi.

²⁹ Nu'a ra ts'ant'u t'etra 'befi, da 'yεntho: “Nugä hingä mma”, da 'yεmbrá papá. Pe m'mefa p'uya di pährá n'yomfεni, da ma ra 'befi t'et'i.

³⁰ Nu'a man'na rá ts'ant'u p'uya hōnda xifi ngue da ma ra 'befi. Nuna ra ts'ant'u p'uya di n'unni ngue da ma ra 'befi, da 'yεmbi: “Ahá papá, ga mmagä 'mø”, da 'yεmbi. Pe himma juani ngue da ma.

³¹ Xiya, ¿dana guehna ya yoho yø ts'ant'u ngue bi 'yøt'e te di manda rá papá?

Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Gue'a ra ts'ant'u rá mudi bi ts'ofu, bi 'yøt'e te di manda rá papá —bi 'yεmbi.

Ma hōmbi 'yεnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu, ngue yø nguthäi 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'mäi, man'na m'met'o da zo rá 'ye Oja'u ngue'ahu.

³² Porque ra Xuua bi 'yøtra nxixya, bá εhe bi xän'nahu ra 'yu njuantho, pe hingá 'yεc'εihu te bi ma. Pe nuya yø nguthäi 'nεhyø xisu ngue yø 'yots'om'mäi, bi 'yεc'εi te bi manna Xuua. Pe nu'ahu, madague'a gui nnuhu te øtyø ja'i di pähyø n'yomfεni ngue hep'u ra nts'o ga 'yo, pe hingá ne xqui pähni n'yomfεnihu ngue xqui 'yεc'εihu te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahingue ra jomhmi.

³³ Dami 'yøhm ha rá nja na ra hya ga hycä ya. N'na ra n'yohu bi 'yøt'a n'na rá nuu'uva. Bi føt'e gä rá häi. Bi hoqui haru da dεmyø uva 'mø bi nja. 'Nε bi hocra n'nøque haru da mihra mähu. Bi hyoni to da gonhui rá huahi, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehu'i'a te di tocabi. Bi ma yap'atho ra mmehu'i p'uya.

³⁴ Mi zonna pa da thacyø uva p'uya, nuna ra mmehu'i bi menhyø hmiqui ngue da tu yø uva di tocabi.

³⁵ Pe nu'u yø mefi mambi 'bep'u bí ja rá huahi, bi bennbabi yø hmiqui ra mmehu'i ngue bi ani. Bá ho 'da, bá pando 'da.

³⁶ Ra mmehu'i p'uya man'na xangu yø hmiqui hōmbi mennbu bí ja rá huahi. Pe nu'u yø mefi ya mambi 'bep'u ja rá huahi, mahōmbi anyø mefi bi zømp'u 'bui.

³⁷ Rá nzequi p'uya, nuna ra mmehu'i ya rá ts'ant'use bi mennbu bí 'bhyø mefi conhui rá huahi. Bi 'yεna: “Nuyá, ma ga penhnä na ma ts'ant'u ya. Nu'mø bi nu yø mefi p'uya, da nu mansu, porque ma ts'ant'u na”, bi 'yεna.

³⁸ Pe nu'mø mi zømp'u 'bhyø mefi na rá ts'ant'u ra mmehu'i, yø mefi di n'yεmbi: “Nuna ya, guehna ra ts'ant'u ja ngue da gohmi ra huahi naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmetihu ra huahi”, di n'yεmbi.

39 Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mm̄hui p'uya, bi gujmaxòts'e ra huah̄i, ja bá hop'u.

40 Nuna ra Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yēmbi:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ah̄u ya, ζten̄i 'bē'a da 'yøtra mm̄hui 'mø bi zømp'u 'b̄ahyø mēfi conhui rá huah̄i?

41 Bi 'yēnyø ja'i 'mø m̄i dad̄i:

—ζTe 'bē'a da jap'u 'mø? Gā da hyo'u yø mēfi ngue yø dondo, h̄ind̄i huεqui. Nu'a rá huah̄i p'uya, n'nan'yo m̄i'da yø mēfi hōnda gonhui ra huah̄i. Nuya yø mēfi da gonhui rá huah̄i p'uya, nu'mø bi zōnna pa da thucyø uva, di dāpra mm̄hui'a te di tocabi.

42 Ra Jesús mahømbi 'yēmyø ja'i:

—Guí pah̄m̄u xan̄ho ra hya mm̄amp'u ja ra Maca Libro ngue εna: “Nuna ra do h̄imbi nu man̄ho yø hyønn̄igu, gueh̄na ra do brá 'bēbo p'u brá f̄h̄ra jado na. Nguna ra hya xa nzān'Oja ngue di nja ya. A nuju p'uya, dí εhm̄u ngue mazihotho te øt'Oja”, εnna hya.

43 Janangue nuyá, m̄i ja ngue xqui soh̄a rá 'yε Oja, pε ya h̄in'na ya. Nu'u yø ja'i da zo rá 'yε Oja ya, gue'u yø ja'i da 'yøtra n̄ho i nne Oja da 'yøtyø ja'i.

44 Nu ra ja'i da zoxma xòts'e ra do, da f̄h̄ra ja'i. A nu'mø da dāh̄ra do ngue da zoxra ja'i, da xen̄i.

45 Nu'u yø hm̄u yø mm̄äcja 'nēhyø fariseo m̄i 'yøh̄na ra hya bi hyεcra Jesús, bi n'yo yø

mm̄ai ngue go sih̄na ra hya na.

46 'Bexque'a bi ne xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zupi xti mbøcue yø ja'i, janangue h̄imbi bent'i. Porque gātho yø ja'i εmbi ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyεjpa ra hya n'na ra dants'ihm̄ε di nja.

1 Ra Jesús mahømbi hyoni te gui hyεjpa yø hya xihyø ja'i. Bi 'yēmbi:

2 —Nuna Oja bí 'b̄u mah̄εts'i di mbita yø ja'i ngue da zo rá 'yε. εntho n'na ra dast'abi di mbita yø ja'i ngue da nu ra ngo 'mø bi nthatrá ts'ant'u.

3 Bi mēnyø mēfi ngue da si yø ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra nthati. Pε nu'u yø ja'i bá ts'i, h̄imbi ne bá εhε.

4 Mahømbi mēnhm̄i'da yø mēfi p'uya, bi 'yēmbi: “Gā 'youi, bá xihm̄i yø ja'i ya xtá mbitagā, ngue ya xtá nsä tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndan̄i xi noqui. Ya xtá nsä xan̄ho. Bá xihm̄u ngue da εhε da nu ra nthati”, bi 'yēmyø mēfi.

5 Pε yø ja'i bi ts'i h̄imbi ne bá εhε. Nu'a n'na nc'εi bi ma dra 'bēfi rá huah̄i. Man'na nc'εi p'uya, di sigue ngue mpātho.

6 M̄i'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi mēnhna ndast'abi, bi un̄i, bi hyo 'da.

7 Ra dast'abi p'uya bi 'yēmm̄ei bi mbøcue. Bi mēnyø soldado ngue da ho'u yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hn̄ini ya yø hyote.

8 Māhōmbi 'yēmbiyø mēfi p'uya: “Nugā ya xtá nsä ngue rā nthati di nja, pē nu'u yø ja'i ya xtá zofo, hinni 'yup'u ngue xtabá thocua'u.

9 Pē nuya ni mähä p'u ja yø 'yu ya. To bi zä mā ja'i gui nthēu, bá xihmu ngue dā ēhē dā nu rā nthati”, bi 'yēmbi.

10 Nu'u yø mēfi p'uya bi map'u bí ja yø 'yu bi sifi. Nu hangū yø ja'i bi nthēui, gā bá si. Bá si yø ts'oc'ēi, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyø ja'i p'u ja rā ngu.

11 Rā dast'abi p'uya, mi yut'ambo rá ngu ngue dā nu yø ja'i xi ts'ofō. Bi nu p'uya ngue 'bap'u n'na nc'ēi hingui he rá he tengutho yø he yø ja'i sännigo ngue rā nthati.

12 Bi 'yēmbuya: “Ague n'yø, ¿hague xqui cātua ya? 'Nē hingui he ni he tengu he yø ja'i nuya sännigo ngue nnu rā nthati”, bi 'yēmbi. Pē nuna rā n'yohu hinte gā ndatho.

13 Rā dast'abi p'uya bi 'yēmbiyø mēfi: “Nuna rā n'yohu 'bucua, dami turpau yø gua 'nēhyø 'yē. 'Yēmmi p'u thi ja rā 'bexui, ja di nzomp'u, 'nē ja di guxpū yø ts'i”, bi 'yēmbi.

14 Porque xangu yø ja'i bi ts'ofō, pē ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue dā 'yēmbi hingui ja ts'edi di njutra mēnyu i nji.

15 Yø fariseo p'uya bi nhēcahya ha di japi ngue dā jajpatho häi te gā yā rā Jesús para ngue dā zāp'u di yapa m'mēfa.

16 Janangue bi mēnhyø n'yohu p'uya, bi mähä 'da yø ja'i rā Herodes ngue bá nyai rā Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ague grā xännbate, di pacāhe ngue grā hoga n'yohu, porque gā pønmanho rā hya guí mma. Majuani ngue guí xännbate'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Ni xingui su'a te mbēn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yai, pē hingui su gui xifi ndana rā hya majuani.

17 A nuyá, dí nne gui xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mēnyu ähra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yēmbi.

18 Pē rā Jesús ya patho te mbēnnabi yø ja'i nguehna rā nt'änni ørpe, i sāmhyatho. Bi 'yēmbuya:

—¿Hanja ngue gui sāmhyagah?

19 Dami 'yurcahu rā mēnyu nu'a gadi umhmu 'mø bi gap'ahu rā mēnyu rā dast'abi.

Bi unna mēnyu p'uya ngue dā nu.

20 Mi nu rā mēnyu rā Jesús, bi 'yēmbi:

—¿To rá hmi nā n'youi rā mēnyu ja ua? ¿To rá thuhu nā rā thuhu n'youi rā mēnyu?

21 Mi dahyø ja'i yai rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehna rā dast'abi naya —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yēmbiyø ja'i yai:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami unhnū rā mēnyu di tocabi rā dast'abi. Dā gue Oja p'uya, dami unhnū'a te di tocabi.

22 Nuna rā hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsaiui, di 'yøtho, ya himbi zā ha xti japi te mbennbi. Bi zop'u p'uya.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

23 Nu'a rā pa'a p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue hīndi bennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

24 —Ague grā xännbate, nup'u ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u rā hya ngue ɛna: nu'mø bi du n'na rā n'yohu, 'nɛ hīndi m'mahyø basi, nu rá xisu rā ánima dā zoguī, nu'a rá n'yohu rā ánima gue'a di nthatui rā 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi rā ánima.

25 A nuyá, nuua dí 'buhmu ya, xi'mø gā ɛmhma ngue di 'bu'i yoto ma'yohu ngue ɛdadi ncu. Nu'a rā n'yohu mā dā, di nthati. Pɛ dā 'yehra pa dā du, 'nɛ hīndi m'mahyø basi. Janangue nu'a rá n'yohu rā ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui rā 'danxu'a.

26 Pɛ xquet'a dā du rā n'yohu 'nɛ hīndi m'mahyø basi. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rā ndø, asta gue'mø bi du gā yoto ma'yohu.

27 Mi zādi ngue bi m'mahmi gā yoto ma'yohu nā rā xisu p'uya, xquet'a 'nɛhsɛ rā xisu dā du.

28 A nuyá, xi'mø rā pa danī bennate yø ánima ya, ɛndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti rā xisu? Porque gā bi m'mahmi.

29 Mi dahra Jesús, bi 'yembra ja'i yauī:

—Hinguī padī ha rá nja rā hya guī mmamhma. Porque hinga gup'u gā ndinni mmah'a te rā hya nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro. 'Nɛ hinguī pahmu hangū rá ts'edi Oja i ja.

30 A nu'mø bi bennate yø ánima, dā gohi tengutho yø anxɛ Oja bí 'bu mahɛts'i, ya hīndi nthatyø ja'i.

31 Nuna te rā hya nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, ja di nɛqui p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u rā hya bi man'Oja ngue bi 'yena: “Guecā drá Ojagā ngue rā Abraham. Drá Ojagā ngue rā Isaac. Drá Ojagā ngue rā Jacob”, bi 'yɛn'Oja.

32 Ja di nɛqui p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hinguī tu yø te yø ánima.

33 Mi 'yøhyø ja'i nā rā hya xännbate rā Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana rā hya mā datho ja ts'edi dā yøtyø ja'i.

34 Mi 'yøhyø fariseo ngue rā Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nhɛcā hya p'uya ngue honī ha di japra hya dā xihra Jesús.

35 Nu'a n'na'u yø fariseo xännbate rā ley, bi ma bá sāmhyā rā Jesús, bi 'yembī:

36 —Ague grā xännbate, xi'u yø hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, ɛndana rā hya ɛxa mā datho di ja ts'edi Oja ngue dā 'yøtyø ja'i?

37 Mi dahra Jesús, bi 'yembra:

—Nuna ra hya gui ännui, guehna ra hya ngue ena: “Dami ja ndummai ngue mathoguiho gui mahma Oja co gätho ni mmaih. Hont'a gui mbemhma'a”.

38 Nuna ra hya naya, guehna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yotyø ja'i naya.

39 Nuna ra yoho ra hya di manda Oja p'aya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yotyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Dami mahni mmic'eiui, tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya.

40 Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho mi'da yø hya di manda Oja. Porque nuya ga mi'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nehyø pøngahya Oja, hontho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nehyø mmic'eiui di madi.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

41 Nup'ua 'bähra Jesús, tobe 'bärpütho yø fariseo.

42 Ra Jesús bi 'yembi:

—Xi'a t'embi ra Cristo, lua gui pahma to ra ts'ant'ua'a?

Yø fariseo p'aya bi 'yena:

—Nu'a ra Cristo, gue'a ra mbom'meto ra David —bi 'yembi.

43 Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Pe çhanja na ra hya bi bennbabi ra Espiritu Santo ra David 'mø? Porque ra David, bi ma ngue ra Hmu'a ra Cristo. Ra David bi 'yena:

44 “Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembi:

Dami micua ja ma n'y eigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gätho'ua ni nsaiui”, bi 'yembi.

45 Ja di nequi p'aya ngue ra David, nu'mø nnonna Cristo, ni huü ngue ra Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue ra mbom'meto ra David.

46 Ni xinga n'na nc'ei xta mbadi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi ma'a ra pa'a p'aya ngue nuya yø nsaiui ra Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'anni.

23

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue hindä yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nehyø fariseo.

1 Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nehyø xädi, bi 'yembi:

2 —Nu'ua yø xännbate ngue ra ley 'nehyø fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'ünyø 'befi ngue di nxännbate te ga mbonna ley bi 'yotra Moisés.

3 Janangue nuya yø hya di manda ngue gui 'yøth, dami 'yec'eiha. Nu'mø te di 'bep'aha ngue gui 'yøth, dami 'yøth. Pe 'yogui øth tengutho ga 'yo ya yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a.

4 A nuna ra ley xänbä yø ja'i ngue da 'yøt'e, hinjongui hät'i da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'beni di dutyø ja'i, pe yø ja'i hingui hät'i da duts'i. Ni xinga n'na ra saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'beni.

⁵ Nū te gā øt'e, gā 'yøt'e ngue høntho di 'yεxp̄ ha 'b̄ahyø ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'u ja yø dε 'nεp'u ja yø guyuni, xā cuatyø s̄acua ngue nt'ot'i rā hya Oja. 'Nε di ho ngue s̄øt'a häi yø he.

⁶ Nup'u ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'u ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xāho ngue ja hup'u.

⁷ 'Nε di ho ngue nup'u ja yø tai, di respeta yø ja'i ha gui zengua. 'Nε di ho 'mø t'εmbi ngue yø xännbate.

⁸ Pε nu'ah̄, 'yo guí nne gui 'yεx̄ ngue di hu'ah̄ yø ja'i ngue gyø xännbateh̄. Porque n'natho ni xännbateh̄ 'bai, gue'a εmbyø ja'i ngue rā Cristo'a. A nu'ah̄, gā gadi ncuthoh̄.

⁹ Nūua ja rā häi, 'yo toni ja'i gni hut̄i ngue ni Papáh̄. Porque nu'a ni Papáh̄, hōnda n'na i 'bai, pε mah̄ets'i bí 'bai.

¹⁰ 'Yo guí nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ah̄ yø ja'i. Nū'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hōndra Cristo'a rā hmu.

¹¹ Nū rā ja'i di mpefi ngue fāxrá mmic'εiui, guehna tate na ngue gātho'ah̄.

¹² Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u gā mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Rā Jesús bi mā te øtyø xännbate ngue rā ley, da guehyø fariseo.

¹³ Ague gyø xännbateh̄ ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohm̄,

ngue himma juani gyø hoja'ih̄. Go guí coth̄ rā 'yu, hin gadi japh̄ yø ja'i ngue da zo rá 'yε Oja bí 'b̄ mah̄ets'i. Ni xinga gue'ah̄ guí nne gui soh̄ rá 'yε Oja. Nū'u yø ja'i nne ngue da zo rá 'yε Oja, hin gadi japh̄.

¹⁴ Ague gyø xännbateh̄ ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohm̄, ngue himma juani gyø hoja'ih̄. Porque guí tunnbaḥ̄ yø ngu yø 'danxu. Guí hāt'i ngue guí εmbi gui xännbaḥ̄ te pets'i. Pε para ngue guí corpaḥ̄ yø dā yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Ojah̄. Pε nuyá, mathoguitho rā castigo gui thohm̄ ngue guí njah̄ p'u.

¹⁵ Ague gyø xännbateh̄ ngue rā ley conyø fariseo, hague ngu rā n'u gui thohm̄, ngue himma juani gyø hoja'ih̄. Ndap'u bi zā gui 'yoh̄ ua ja rā häi, gui 'daxh̄ yø jathe ngue gui homhm̄ yø ja'i da denna hya guí xännbateh̄. Nū'mø ya gā 'bāth̄ n'na rā ja'i ngue da denna hya guí xännbateh̄, nūna rā ja'i gui 'bāth̄, da gohi ngue ndoble rā castigo da thop'u ja rā nidu ngue'ah̄.

¹⁶ Nū to gā guí xännbateh̄ rā hya 'nε hingui pah̄m̄ teni bōnna hya guí mmamhm̄, hague ngu rā n'u gui thohm̄. Porque nuyā yø ja'i di yat'a n'na rā hya ngue da 'yøt'e, 'nε bi 'yεx̄ ntestigo rā nija, guí xännbateh̄ yø ja'i ngue hingui ja ts'edi di nja'a rā hya bi manna ja'i. Pε nū rā ja'i

εxa ntestigo ra oro ja mbo ra nija, guí xihma ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yot'a te ra hya bi ma.

17 Πε ngue ma'bēdi ni mmāihū, hinguí tihma teni bōnna hya guí mmāmhū. ¿Ua guí emhma ngue mits'u tate ra oro ngue ra nija, nuna øt'e ngue xandaxqui ra oro?

18 Xquet'a nuya yø ja'i εxa ntestigo ra altar ngue tema hya di yatra ja'i da 'yot'e, guí xānnbahū ra ja'i ngue hinguí ja ts'edi da 'yotra ja'i'a ra hya bi ma. Πε nu'mø ngue bi'yεxa ntestigo ra ja'i'a ra 'bøt'e xa jāxpū ja ra altar, guí xihma ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yotra ja'i na ra hya bi ma.

19 Πε ngue ma'bēdi ni mmāihū, hinguí tihma teni bōnna hya guí mmāmhū. ¿Ua guí emhma ngue mits'u tate ja ra ts'edi ra 'bøt'e ngue ra altar, ngue'a ga ndaxqui ra 'bøt'e?

20 Πε nu ra ja'i ngue εxa ntestigo ra altar hinga hōndra altar εxa ntestigo, sinoque εxa ntestigo'a te gā ja p'ū ja ra altar.

21 A nu ra ja'i ngue εxa ntestigo ra nija, hinga hōndra nija εxa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'ū ja ra nija εxa ntestigo ra ja'i.

22 Xi mmangu ra ja'i εxa ntestigo mahets'i, gue'a rá nthuts'i Oja εspabi ntestigo. Da guesε Oja p'ūya, porque go bí hup'ū bí ja rá nthuts'i mahets'i'a.

23 Ague gyø xānnbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui thohmū,

ngue himma juani gyø hoja'ihū. Nu'a ra diezmo gadi unhnū Oja, gadi unni te gā guí tihma asta ra xac'andehe gadi unhnū ra diezmo Oja. Da guehra anís, da guehra comino gadi unhnū ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna guí øthu, pe nup'ū ja ra ley, i mmamp'ū man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yøthū. Porque nt'ot'i ra hya ngue mahyonitho gui n'yo manhohū, 'nε di nja ni nhuεcatehū, 'nε majuaní ngue gā da gue'a te gdi n'yohū. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yøthū naya, da guehra diezmo dami siguetho guí unhnū Oja.

24 Nuya te gāma hya guí xānnbatehū, 'nε hinguí pahma te ni bōni. Go gui ørpahū masu ya yø hya zits'atho ja ts'edi, pe nuya yø hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yøthū, hinga εguí ørpahū masu xanho ya.

25 Ague gyø xānnbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui thohmū, ngue himma juani gyø hoja'ihū. Porque maxøts'etho di nεqui ngue gyø hoja'ihū, pe mbo ni mmāihū, gyø bεhū ngue hont'a te pes'yø ja'i so ni mmāi gui hyānnbahū.

26 Ague gyø fariseohū, hinguí tinni mmāi teni bōn'a guí øthū. 'Be da bo mbo ni mmāihū, n'namhma ngue 'nεhma xøts'e ni do'yohū di nεqui ngue xtanho.

27 Ague gyø xānnbatehū ngue ra ley conyø fariseo, hague ngu ra n'ū gui

thohm_u, ngue h_imm_a ju_an_i gy_o hoj_a'ih_u. Porque nu'_ah_u, tengutho y_o panteón, ngue mazihotho gui n_equ_i max_ots'e ngue mat'axqui, p_e mbo y_o panteón mand_o nts'otho ngue yup'_u y_o do'yo y_o ánima.

28 Guí njath_u p'_uya, max_ots'etho di n_equ_i ngue xanho te gn_i 'yoh_u, p_e mbo n_i mm_uih_u, madits'_u ha dadi n_equ_i p'_ua tengue majuan_i, h_ondra nts'o i ja mbo n_i mm_uih_u.

29 Ague gy_o xännbateh_u ngue r_a ley cony_o fariseo, hague ngu r_a n'_u gui thohm_u, ngue h_imm_a ju_an_i gy_o hoj_a'ih_u. Nuy_a y_o p_ongahya Oj_a x_a tho manjam'm_o, go gadi hojpa_h y_o panteón. Nuy_a y_o ánima x_a 'y_otra nho, ast_a xcá japh_u y_o d_oni y_o do 'báp'_u ha o y_o ánima.

30 Guí emhm_u p'_uya: “Nu'm_o xcabá m'm_uhm_u'_u y_o pa bá m'm_uhm_a mboxitah_u, h_inxca f_ax_u ngue xc_a hoh_u y_o p_ongahya Oj_a”, guí emhm_u.

31 P_e nu'm_o ngue ngun_a r_a hy_a guí mmamhm_u, ya guí pahm_u xanho ngue y_o bas_i'ah_u y_o hyote nuy_a bi hyopy_o p_ongahya Oj_a.

32 ¿Te guí t_omh_u ya? Dam_i y_oth_u nts'edi tengutho x_a 'y_ot'_a m'met'o n_i mboxitah_u.

33 Guí 'b_uhm_u tengutho y_o c'ey_a ngue n'youi r_a ndate. ¿Ha di z_a guí mpomhm_u r_a castigo p'_u ja r_a n_idu?

34 A nuy_a, g_a penhnä y_o p_ongahya p'_u ha guí 'b_uhm_u, g_a penhnä p'_u y_o bamhya, g_a penhnä p'_u y_o xännbate.

Nu 'da'_u p'_uya gui hyoh_u, gui cuath_u r_a pont'i. Mi'da p'_uya, gui umhm_u p'_u ja y_o nija. Mi'da p'_uya gui c_uhm_u, nu'm_o bi 'dagui ngue di ma mi'da y_o hn_in_i, gui mma guá homhm_u.

35 Janangue nup'_u ha guí 'b_uhm_u, g_a ja d_a ma ma pen'nah_u p'_u r_a castigo i ja ngue di nja ngue y_o hoj_a'i x_a tho. D_a fup'_u bá tu r_a hoj_a'i Abel ast_a guerp'_u i nt_u r_a ts'unt'_u r_a Berequías, nuna r_a Zacarías bi hyo n_i mboxitah_u p'_u ha guí nhyacui r_a nija r_a altar.

36 Majuan_i dí xi'ah_u ya, ngue nuna r_a castigo ja ngue di nja, ngun_a d_a thogui g_atho y_o ja'i 'b_uhya.

R_a Jesús bi d_ar'man'_u r_a mm_u 'm_o mi hyandra hn_in_i Jerusalén.

37 Ague gy_o mm_enguh_u Jerusalén, gue'e gui hoph_u y_o p_ongahya Oj_a, d_a gue'_u y_o mamhya Oj_a bi 'ben'nah_u gui p_andothoh_u. Xangu y_o nn_idi dá ne ngue g_a pen'nah_u tengutho r_a _oni 'm_o di pety_o bas_i ngue di huit's'i cony_o zahua, dadi ja'ah_u p'_u. P_e h_ingá neh_u.

38 A nuy_a, d_a h_ye'c'ah_u p'_u Oj_a ya.

39 Dí xi'ah_u ngue ya h_inn_i mantho gui nnuj_u ast_a gue'm_o d_a 'y_eh_ra pa gui 'y_ehm_u: “Dí j_aprá m'm_enh_ni Oj_a bá penhua”, gui 'y_ehm_u.

24

B_i manna Jesús ngue bá

εp'u rā pa da xotra nija.

1 Nunā rā Jesús mī bøm̄mma xøts'e rā nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyø xādi ngue uti te ja rā nija.

2 Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Ya guí nnuh̄u te ja rā nija ya. Pε gā xi'ah̄u'a te majuani. Nunā rā nija naya, bá εp'u rā pa da xotyø ja'i nā. Xøgue di nx̄uđi, h̄in hap̄u nmi nεqui rā nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzēgui yø pa.

3 Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u rā nyuni bí ja rā mbonza ja yø olivos. Ja i mεp'u yø xādi rā Jesús. Bi mip'u bi zøni. Bi guatyø xādi p'uya ngue yas̄eui, bi 'yεmbi:

—Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mma, ngue da xotra nija yø ja'i. 'Nε dami xicje tema hm̄eya di nja'mø guá εh̄ε, da gue'mø bi gua'a nx̄imh̄ai, te 'be'a ma hm̄eya di nja.

4 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø xādi:

—Dami mfāhm̄u xandønho, 'yo guí nne ngue to da hyā'ah̄u.

5 Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: “Go guecā drá Cristogā ya”, da 'yεmbi. Gue'a di hyāt'i xangu yø ja'i'a p'uya.

6 Nu'mø gá 'yøhm̄u ngue ya ja yø datunh̄ni, ogue gui 'yøhm̄u ngue ya ja ngue di nja yø tunh̄ni, 'yo sã guí suh̄u. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pε h̄inga gue'u yø hm̄eya'u ngue rá nzēgui.

7 Da nangyø naciõn ngue da 'yørpa rā tunh̄ni mī'da yø naciõn. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa rā tunh̄ni mī'da yø dast'abi. Di nja yø thuh̄u, di nja yø guēhi. Di 'yan'ah̄ai ndap'u bi zã.

8 Ja da fup'u rā n'u ja ngue da tho'a m'mεfa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xādi rā Jesús ngue da zã rā n'u, da ts'ui.

9 Da ma madā'i ngue da ma ma'uni'ah̄u, 'nε da tho'ah̄u. Ndap'u bi zã da zh'ah̄u yø ja'i ngue guí εc'εigah̄u.

10 Xangu yø ja'i da hyep'u yø nt'εc'εi. Asta di dāse yø mmi'yεc'εiui da zai.

11 Xangu yø feh̄ni pøngahya di m'mui, da 'yεnā ngue Oja di bennbabi rā hya da ma. Gue'a di hyāt'i xangu yø ja'i'a.

12 Nu'mø ya bi zeh̄ra nts'o, xangu yø ja'i da 'yεspu'a guí mahyø mmi'yεc'εiui.

13 Pε nu rā ja'i h̄inda hyεgagui, x̄inda hangū rā n'u da thogui, gā da zeti, guehna rā ja'i di nyanná te nā.

14 Hante ngue da zεgui te ja ngue gā di nja, da ma ma'yon̄i nā rā hoga 'da'yo hya gā rá nḡuñi mx̄imh̄ai n'namhma ngue gātho yø ja'i da bad̄i ha di njap'u di nzo rá 'yε Oja.

15 Xquet'a guí nnuh̄u ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja rā xεqui mad̄uxquibi, ja di ts'omp'u yø ja'i. (A nuyá, nu rā ja'i di xādi, di n'yo rá mm̄ui 'mø bi nu ngue di nja ya yø hya ja ua.)

16 Nu'mø gá nuh̄u ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di

'bup'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø.

17 Nu ra ja'i di tømha xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui.

18 Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hĩndi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmantho.

19 Pε huεcate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sadyø basi.

20 Dami 'yāphu Oja ngue nuya yø hya ja ua, hĩnda gue'mø ra pa ngue xta nse di nja, ni xinga gue'mø ra pa ngue ra ts'aya di nja.

21 Porque xandøn'utho te da thohyø ja'i'a ra pa'a. Nu te di nja, hĩnjam'mø xa njap'u asta gue'mø mambá fu'a nximhäi. 'Nε ya hĩnni mantho da hnu ngue mahøndi njap'u.

22 Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hĩnga ya'atho yø pa di nja na ra ndate na. A nu'mø ngue ya'atho di nja, ya hĩnjonda bongui. Pε da 'yøt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya yø ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yø ja'i da ne ngue da hyätya yø ja'i ya εc'ei.

23 Nu'u yø pa'u, 'yo sä gui εc'ei'u ya yø ja'i da 'yεn'ahu: "Nuua, ja bí 'bucua ra Cristo", ogue da 'yεn'ahu: "Nĩnguehnu ja bí 'buhn", da 'yεn'ahu.

24 Porque xangu yø ndøbethani di n'yo ngue da 'yεmbyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yεmbi:

"Go guecä rá pøngahyagä Oja ya", da 'yεna. 'Nε da zä da 'yøtyø milagro. Nuya yø milagro da 'yøt'e, guehya da ne ngue di hyätyø ja'i nuya yø thanhni Oja ya.

25 Pε nuyá, dadi 'bet'o'ahu ya yø hya ja ngue di nja m'mεfa.

26 Nu'mø toni ja'i da 'yεn'ahu: "Nun bi ja ra dapo, ja bí 'buhn ra Cristo", da 'yεn'ahu, 'yo sä gui pähä p'u ha da si'ahu. Ogue da 'yεn'ahu: "Nup'u bí ja n'na ra cuarto ma'yagui, ja bí 'bup'u", da 'yεn'ahu, 'yo sä gui εc'ei'u.

27 Porque nu'mø bi zønna pa da εhra N'yohu di 'yε mahεts'i, gätho yø ja'i da nu. Tengutho ra huei 'mø bí yot'i, gä handyø ja'i ndap'u bi zä.

28 Nup'u ha di 'bøhyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

Bi manna Jesús ngue mahønda εcua ja ra ximhäi.

29 Nu'mø bi tho'u yø ndate di nja, di m'mεxui ra hyadi 'nεhra zana. Da tähyø sø bí ja mahεts'i. Nu te gä bí ja maya, gä di pädi ha thogui.

30 Nunu maya, di nja ra hmεya ngue ra N'yohu di 'yε mahεts'i. Ndap'u bi zä dara zonyø ja'i 'mø bi thandra N'yohu di 'yε mahεts'i, da n'youi ra gui. Da nu yø ja'i ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'edi.

31 Ngu di nya ra corneta, nu'u yø anxε da n'youi, da mεnhni gä rá ngani nximhäi, ngue di perpabi yø ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyejpabi ra hya n'na nza ra igo.

³² Dami pahmu na ra hya ga hycä ya, ngue gdä hycapabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, gui pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi.

³³ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gä nuhu ngue bi nja ya yø hya dí xi'ahu ya, dami pahmu ngue ya xma nguerruho ga ma ehε.

³⁴ Nuya yø hmeya dí xi'ahu ya, dami pahmu ngue guehya di nja ya hante ngue da du yø ja'i 'bhyø pa ja p'uya.

³⁵ Nu te bí ja maya, 'nεcua ja ra häi hingui zai. Pe nuna ra hya dí mmangä, ja para zantho na.

Hingui fadi tema pa da εp'u ra N'yohu di 'yε mahets'i.

³⁶ I pase Oja tema pa di nja ya yø hya dí xi'ahu. Ni xingyø anxε di padi, ni xinga gueque dí padi tema pa di nja, madague'a ngue rá Ts'ant'ugui Oja.

³⁷ Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'muhra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da εhra N'yohu di 'yε mahets'i ya.

³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi sihme yø ja'i, madi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pe himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yarbu ja ra barco ra Noé.

³⁹ Ja bi bhyø ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'u ra ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahøndi njarbatho yø ja'i 'mø bá εhra N'yohu di 'yε mahets'i ya.

⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'u di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangué dami ndø'matehu, porque hingui padi tema pa, tema ora da εp'u ni Hmuhu.

⁴³ Dami pahmu na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmenniugu, nu'mø da badi tema ora da zøhra bε p'u ja rá ngu'a di nxui, di mfädi xanho, hindi n'aha. Porque hindi n'uni da sojpa rá ngu ngue da fε.

⁴⁴ Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndø'matehu. Porque nu'a ra ora ngue hinte di so ni mmuihu, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yohu di 'yε mahets'i'a.

Ra Jesús bi hycpa ra hya yoho yø hmiqui, n'na ra hmiqui ngue ra 'yøde, n'na ra hmiqui ngue hingrá 'yøde.

⁴⁵ Ga xi'ahu te 'bε'a da 'yøtra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya, nu te sifi da 'yøt'e, gue'a da 'yøt'a. Guehna tengutho n'na ra hmiqui ngue da ma mafäti te'o 'bap'u ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihme yø ja'i mafäti, da 'uini.

⁴⁶ Ra mmenthü di nthui ra hmiqui nuna da 'yøt'e te di 'bεprá hmu. Nu'mø bi zøhrá hmu da dini ngue dadi mpefi.

⁴⁷ Majuanü dí xi'ahu ngue nu te gä pesrá hmu, gä di fätrá hmiqui.

⁴⁸ Pe nuna ra hmiqui ngue ra ts'oc'ei, da 'yεmp'u ja rá

mm̄ai ngue h̄im'be dā zōhrá hmu.

49 Dā m̄adi dā m̄atyō mm̄imhm̄iquiui. Dā ma rā hm̄inhni p'aya.

50 Nu'a rá hmu rā hm̄iqui p'aya, nu'a rā pa rā ora ngue h̄ingui tō'mrá hmu, dā gue'a rā ora dā zō'a.

51 Nu'a rá hmu p'aya, m̄athoguitho dā m̄ei, p̄ets'i ngue dā xeni. Di 'yemp'u ni gohyō ja'i h̄imma juani yō hoja'i. Ja di nzomp'u p'aya, 'n̄e ja di guxp'u yō ts'i.

25

'Det'a yō hm̄ute i hyejpa rā hya rā Jesús.

1 Nūya yō ja'i ya o rá 'yε Oja, gui nhyejpabi 'det'a yō hm̄ute bi duxyō nyot'i gā zō conna aceite. Guehya ndō'mate ngue di hyanna novia 'mō bi zōhrá ndō bá ep'u.

2 Nūya 'det'a yō hm̄ute p'aya, cāt'a'u yō m'memm̄ai, xim̄m̄i cāt'a'u yō njamm̄ai.

3 A nu'u cāt'a yō hm̄ute mā'bēdi yō mm̄ai, bi duxyō nyot'i, pε h̄imb̄i dux hman'na rā aceite dā hyom'mō bi guahra aceite gā zō yō nyot'i.

4 A nūya yō hm̄ute ngue yō njamm̄ai bi duxyō nyot'i, pε bi dux hman'na rā aceite dā hyoni.

5 A nu'a rā novio nthō'mi p'aya, h̄inha ni 'yani. M̄i nnetha yō hm̄ute p'aya, gā bi n'aha.

6 M̄i zo m̄ade rā xui p'aya, bi t'ōde ngue bá enna h̄m̄afi n'na nc'ei, bi 'yena: “Bá εcua rā novio ya. Gā 'yo ni ma güi c'athu”, bi 'yemb̄yō hm̄ute.

7 M̄i nangui gātho yō hm̄ute, ya m̄i ts'utho zō yō nyot'i, bi ne xta xirpa man'na rā aceite ngue di nzō xanho.

8 Nūya cāt'a yō hm̄ute mā'bēdi yō mm̄ai bi 'yem̄bya yō hm̄ute ngue yō njamm̄ai: “Dami 'dacjets'u ni aceiteui, porque mā nyot'igāhe ya nne dā huēt'i”, bi 'yemb̄i.

9 Pε nu'u yō hm̄ute ngue yō njamm̄ai, εntho 'mō m̄i dadi: “H̄inda zā'a, porque nu'mō gā 'da'āhe rā aceite guí homhm̄u, m'mēfa ya h̄in'yu te di nzō mā nyot'ihe. A nūyá, man'na xanho ni m̄ähā p'u bí 'bā rā aceite, bá tanna aceite guí hyomhm̄u”, bi 'yemb̄i.

10 Bi ma rā thān'aceite'u yō hm̄ute mā'bēdi yō mm̄ai p'aya. Pε rā novio ya bi zōhō. A nūya yō hm̄ute ya xi nsā, 'da i ȳth̄u mbo rā ngu rā novio ya. Bi nōtra goxthi p'aya.

11 M̄i ma n'nōt'e rā goxthi p'aya, ja bi zō'u m̄i cāt'a yō hm̄ute xi ma rā thān'aceite, bi 'yemb̄aya: “Ague grá hmu, dami xogahe rā goxthi”, bi 'yemb̄i.

12 Pε rā novio bi 'yemb̄i: “Majuani dí xi'āhu ngue nūgā h̄indí pā'āhu”, bi 'yemb̄i.

13 Dami njathu p'aya, ya xqui nsāhu 'mō rā pa dā ep'u rā N'yohu di 'yε mah̄ets'i. Porque h̄ingui pah̄m̄u temā pa, temā ora dā εhε.

Bi hyecra hya rā Jesús ngue rā m̄enyu bi ma mafāti yō m̄efi.

14 Nūna Oja bí 'bu mah̄ets'i di m̄anda yō ja'i ua, gui nhyejpi tengutho n'na rā

n'yohā ja ngue dā ma n'na rā häi yap'utho. Bi zonhyø mēfi ngue di dāprā mēnyu, dā 'yørpabi rá 'bēfi mēnte rā pa dā ma.

15 N'na ngu n'na yø mēfi bi unna mēnyu hangū dā zā dā 'yørpabi rá 'bēfi. Nu'a n'na rā mēfi bi unni cāt'a māhuahī rā mēnyu. Man'na rā mēfi p'uya, bi unni yo māhuahī rā mēnyu. Man'na rā mēfi p'uya, bi unna n'na māhuahī rā mēnyu. Mī dāpra mēnyu yø mēfi nā rā hmu, bi ma yap'utho p'uya.

16 Nunā rā mēfi bi ndāpi cāt'a māhuahī rā mēnyu, bi 'yørpa rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mī cāt'a māhuahī rā mēnyu bi dāhā.

17 Nunā rā mēfi bi ndāpi yo māhuahī rā mēnyu, bi 'yørpa rá 'bēfi rā mēnyu bi t'unni. Mī yo māhuahī rā mēnyu bi dāhā.

18 Pe nunā rā mēfi bi ndāpa n'na māhuahī rā mēnyu, bi 'ya'mā n'na rā ots'i. Ja bi gārpa p'ū rá mēnyu rá hmu.

19 Mī ma ya'ātho yø pa p'uya, bi zøhrā hmu yø mēfi. Bi 'yørpabi rā güenda'a rā mēnyu xi dāpi.

20 Rá mudi bi zo'a rá mēfi xi dāpi cāt'a māhuahī rā mēnyu. Gā bi dāprā hmu'a 'det'a māhuahī rā mēnyu mī hā. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, cāt'a māhuahī rā mēnyu gā dāqui, pe jaua mī cāt'a māhuahī rā mēnyu dá taha”, bi 'yēmbi.

21 Nu'a rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ya xanho grā hoga mēfi, hīngā nhyetho. Gā pømmanho co nu'a zits'ū rā

mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu gā fāt'a'i ya. Nuya hangū rā pa di nja'i mpähā ya”, bi 'yēmbi.

22 Bi zø'a rā mēfi xi ndāpi yo māhuahī rā mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, yo māhuahī rā mēnyu gā dāqui, pe jaua mī yo māhuahī rā mēnyu dá taha, ya goho māhuahī'a ya”, bi 'yēmbi.

23 Rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ya xanho grā hoga mēfi, hīngā nhyetho. Gā pømmanho co nu'a zits'ū rā mēnyu dá fāt'a'i. A nuyá, man'na xangu gā fāt'a'i ya. Nuya hangū rā pa di nja'i mpähā ya”, bi 'yēmbi.

24 Rā nzequitho bi zø'a rā mēfi xi ndāpa n'na māhuahī rā mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, nugā dí padī ngue guí ya manzaqui. Guí ä'a te hīxcā taha. Guí xoc'a te hīxcā pēfi.

25 Jananguē nugā dí su'i. Dā cāt'a häi nī mēnyu. Pe nuyá, jaua nā te nī mmeti ya”, bi 'yēmbi.

26 Nu'a rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ua go grā ts'omēfi n'yø, gue grā ndø danhyēi. Guí ēngui ngue dí äcä'a te hīxtā taha. Guí ēngui ngue dí xocä'a te hīxtā pēfi.

27 Uanguī xtā nzā xqui dā mā mēnyugā p'ū ja rā banco. Nu'mø mā søhø, uanguī xtī ndācrā nzäbi mā mēnyu”, bi 'yēmbi.

28 Nunā rā hmu p'uya bi 'yēmbi: “Ague grā hmu, cāt'a māhuahī rā mēnyu gā dāqui, pe jaua mī cāt'a māhuahī rā mēnyu dá taha”, bi 'yēmbi.

“Nūnā rā mēfi 'b_ucua, dāmī hyannbāui'a n'na mahuahī rā mēnyu hā. Dāmī unnuī rā mēnyu'a rā mēfi hā 'dēt'a mahuahī rā mēnyu.

²⁹ Porque nū'a rā mēfi ya xangu rā mēnyu hā, gue'a man'natho mā t'unni'a. Pē nū'a rā mēfi zits'utho hā, da thannbabi'a zits' u rā mēnyu hā.

³⁰ A nūnā rā mēfi hinguī nne te da mēfi, dāmī 'yēmhm_u p' u thi nā. Ja dī nzomp' u 'nē ja di guxp_u yō ts' i", bi 'yēmbi.

Gātho yō ja' i 'b_u' a nximhāi da thaspā rā gūēnda.

³¹ Nūnā rā N'yoh_u di 'yē mahēt's' i, 'mō bā ēhē ngue dī ndast'abi, da n'youi yō anxē. Nūp' u da mī, ja dī njap' u rā ts' ut'abi.

³² Gātho yō ja' i 'b_u' a nximhāi ja dī mpētī p' u dī hutī. Di 'ueque n'na ngu n'na yō ja' i tengutho rā mändē'yo 'mō sicyō chivo p' u ha 'b_uhyō dē'yo.

³³ Nū' u yō dē'yo di go'a n'yēi, nū' u yō chivo di go'a ngahā.

³⁴ Nū'a rā dast'abi da 'yēmbyō ja' i di gop' u ja rā n'yēi: “Bí 'yēhm_u ua dí 'b_ui, di jap'ah_u mā Papá. Porque ngu'a bā sānni ngue dī nja hante ngue dī nhohra ximhāi, ngue nūua ha dí mända ja guí m'mahm_u ua.

³⁵ Porque nūgā dá ntu manthuh_u, pē gá 'dacj_u rā hmē dá si. Nū'mō mā nthuthe, gá 'dacj_u rā dehe dá si. Nū'mō mā n'yo n'nanni n'na rā hāi, gá 'dacj_u rā ts'āya.

³⁶ Nū'mō hin'y_u rā ulu ga he, gá 'dacj_u rā ulu dá he.

Nū'mō mā hyēnni, gá ma güi zenguagah_u. Nū'mō mā o rā fādi, gá ma güa nuj_u”, da 'yēmbi.

³⁷ Nūya yō ja' i ya bi nhohyō ts'oqui, da 'yēmbra Hm_u: “Ague grá Hm_u, ĩnjām'mō dá nū' ahe ngue gui tu manthuh_u, 'nē dá 'da' ahe rā hmē gá si? ĩNjam'mō dá nū' ahe ngue gui tūthe, 'nē dá 'da' ahe rā dehe gá si?

³⁸ ĩNjam'mō dá nū' ahe ngue gá n'yo n'nanni n'na rā hāi, 'nē dá 'da' ahe rā ts'āya? ĩNjam'mō dá nū' ahe ngue hin'y_u rā ulu gui hye, 'nē dá 'da' ahe rā ulu gá hye?

³⁹ ĩNjam'mō dá nū' ahe ngue gá hyēnni, oque gá 'yo rā fādi, 'nē dá ma di zengua' ahe?”

⁴⁰ Nū'a rā dast'abi da 'yēmbyō ja' i: “Majuani dí xi'ah_u, ngue nū'a te gá gá 'yōrpah_u ya mā cugā 'b_ucua, madague'a hinguī nnu mānsu yō ja' i, pē nū te rā 'bāxte gá 'yōrpah_u ya, go gá fāxcāh' a”, da 'yēmbi.

⁴¹ Rā dast'abi p' uya da 'yēmbyō ja' i nī gop' u ja rā gahā: “Dāmī 'uehm_u ua dí 'b_ui, porque hinguī nnu manho'ah_u Oja. A nuyá, guí mmähā rā castigo ja rā sibi i ja para zantho. Guehna rā sibi bi zān'Oja ngue dī ma rā zithu co 'nē' u yō anxē tēnni.

⁴² Porque nūgā, nū'mō mā ntu manthuh_u, hīngá 'dacj_u rā hmē xcá si. Nū'mō mā ntunthe, hīngá 'dacj_u rā dehe xcá si.

⁴³ Dá n'yo n'nanni n'na rā hāi, pē hīngá 'dacj_u rā ts'āya.

Ja'mø h̄in'y_u rā ūlu gā he, p_e h̄ingá 'dacj_u rā ūlu xcá he. B̄i nja rā ora dá hy_εnni, 'n_ε dá o rā fādi, p_e h̄ingá ma güi z_εnguagah_u".

44 M̄i dā'ḡ yø ja'j̄i ts'o p'ḡya, bi 'y_εmbrā Hmū: "Ague grā Hmū, ¿njam'mø dá nu'ahe ngue guí tu manthuhū, 'n_ε h̄indá 'da'ahe rā hm_ε xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gui t̄uthe, 'n_ε h̄indá 'da'ahe rā dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá n'yo n'nanni n'na rā hāi, 'n_ε h̄indá 'da'ahe rā ts'āya? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue h̄in'y_u rā ūlu gui hye, 'n_ε h̄indá 'da'ahe rā ūlu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'ahe ngue gá hy_εnni, oque gá 'yo rā fādi, 'n_ε h̄indá ma xcabi z_εngua'ahe?"

45 Rā dast'abi p'ḡya dā 'y_εm̄bi: "Majuani dí xi'ah_u, ngue nu'mø h̄in tema 'bāxte gui 'yørpah_u ya yø ja'j̄i 'b_ucua h̄ingui nnu mansu yø ja'j̄i, go gueque h̄ingui nne gui fāxcāh_u", dā 'y_εm̄bi.

46 Nūya yø ja'j̄i ya, guehya dā ma rā castigo para zantho ya. A nu'ḡ yø ja'j̄i ya b̄i nho-hyø ts'oqui, di t'unna te para zantho.

26

Yø ns̄iui rā Jesús ya s̄anni ngue dā hyo.

1 Rā Jesús, m̄i juadi b̄i ma gātho ya yø hya ya, bi 'y_εm̄byø xādi:

2 —Guí pahm_u ngue manyo patho d̄i nja rā ngo ngue rā pascua ya. Dā gue'mø εdi ja rā ngo dā ma mā dā rā N'yoh_u

b̄i 'y_ε mah_εts'i ngue dā ma ma cuati rā pont'i.

3 Nu'ḡ yø hmū yø mmācja conyø xānbate ngue rā ley, conyø n'yoh_u 'bet'o ngue yø judío, gā b̄i mpeti p'ḡ ja rā ngu rā Caifás, nūna rā 'bet'o mmācja.

4 Ja b̄i nhēca hya p'ḡ, bi zānni ha di japi ngue di bētra Jesús dā hyo.

5 Nūna rā hya bi zānni, di n'y_εm̄bi:

—H̄inga gue'mø εrā ngo d̄i mbēnt'i, n'namhmā ngue h̄inda nangyø ja'j̄i, dā yan̄i —d̄i n'y_εm̄bi.

N'na rā xisu bi xispa rā aceite rá ya rā Jesús.

6 Nūna rā Jesús, ya 'b_up'ḡ ja rā hn̄ini Betania ja rá ngu rā Simū nūna xi 'yøthe m'met'o ngue m̄i 'ya rá do'yo.

7 Nūna rā Jesús, ya sih_εm_ε p'ḡ ja rā m_εxa. Nu'a rā ora'a, bi y_ut'ambo n'na rā xisu n̄i dū n'na rā m'mo aceite ngue rā alabastro. I y_up'ḡ rā aceite mazihotho gā yan̄i, xāndøngu rá m̄ui. Bi xispabi rā aceite rá ya rā Jesús.

8 Nu'ḡ yø xādi rā Jesús m̄i nu te øtrā xisu, b̄i mbøc_ue p'ḡya, bi 'y_εm̄bi:

—¿Hanja ngue b̄i ma mā'un̄itho nā rā aceite nā?

9 Xāndøngu rá m̄ui nā, xtā nzā xtā 'bā ngue xti t'unna m_εnyu yø hyoya.

10 M̄i 'yøhrā Jesús te mmanyø xādi, bi 'y_εm̄bi:

—Oguí s̄ahm_u nā rā xisu 'b_ucua, porque xānho te ørque.

11 A nūya yø hyoya guí mmamhm̄, hangū rā pa guí nnuh̄ ya yø hyoya. Pɛ nūgā hīngā nzamhm̄ ua.

12 A nūnā rā aceite bi xisca mā ya nā rā xisu, ya bī nja'a te mī ja ngue xtī nja'mø dā n'yāguī.

13 Majuanī dí xi'ah̄ ngue nup'ū ha dā hmanā hoga 'da'yo hyā gā rá ngunī nximhāi, xquet'a 'nɛ'a te bi 'yørcaguī nā rā xisu, dā hma. Gue'a di fɛn'a.

Rā Judas di cwt̄yø hyā ha di japi ngue di dā rā Jesús.

14 Nūnā rā Judas Iscariote, guehnā n'na nc'ɛi'ū 'de'mā yoho yø xādi rā Jesús, bī ma bá nyaui yø hmu yø mmācja.

15 Bi 'yɛmbi:

—¿Hangū rā mɛnyu guí nne guí 'dacjū n'namhmā gā dā'ah̄ rā Jesús? —bi 'yɛmbi.

Nū'ū yø mmācja p'ūya, 'dāte mā'dɛt'a yø mɛnyu ngue rā t'axi bi unni.

16 Janāngue nūnā rā Judas, bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmācja rā Jesús.

Yø xādi rā Jesús bi hoqui te dā zi'a rā nde bī nsännigo ngue rā pascua.

17 Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i rā thuhmɛ hīngui n'youi rā íxi. Bi guatyø xādi rā Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Hapū guí nne gā hocāhe rā nzibde gdā nsännigoh̄ ngue rā pascua ya? —bi 'yɛmbi.

18 Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbyø xādi:

—Nī mɛ nū bī ja rā hnini ya, guí sømmi p'ū ja rá ngu n'na

rā n'yoh̄. Gui 'yɛnui: “Rā xānbate i ɛnā: Ya bi zōnna ora ya. Nūua ja nī ngu ja gā sägāhe ua rā ngo ngue rā pas-cua, comma xādi, ɛn'a mma”, guí 'yɛnui.

19 Nūya yø xādi mī yaui rā Jesús, bi 'yøt'e te bi xifi. Nup'ū ja rā ngu bi zōni, ja bi hojpu rā nzibde ngue rā pascua.

Bi xihyø xādi rā Jesús ngue padī ndana rá xādi ja ngue di dā.

20 Mī dahra nde p'ūya, nūnā rā Jesús, gātho'ū 'de'mā yoho yø xādi, gā 'bup'ū ja rā mɛxa.

21 Mɛnte sīhmɛ p'ūya, bi 'yɛmbyø xādi:

—Nūyá, dí xi'ah̄ ngue 'bucua n'na nc'ɛi ngue jūgatho hāi, ya xā hyoni ha di japi ngue di dāguī.

22 Nūya yø xādi rā Jesús ɛmmɛi bi dū yø mmāi nā rā hyā bi xifi. Bī mudi bi 'yānni 'da mī'da p'ūya te'o nā i mma, bi 'yɛmbi:

—Ague grā Hmu, ¿ua go guecā'a guí mmanya? —bi 'yɛmbi.

23 Mī dahra Jesús, bi 'yɛnā:

—Nūnā dí com'me mā mohi ua dí sīhmɛ ya, guehnā di dāgā naya.

24 Majuanī ngue rā N'yoh̄ bí 'yɛ mahets'i, dā tho'a te rā n'ū ja ngue dā thogui, tengutho nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro ngue dī nja. Pɛ hague ngu rā castigo dā thohnā rā n'yoh̄ ja ngue di dāguī. Nūnā rā n'yoh̄ nā, man'na xāho ngue'mø hīn xtabá m'mūi.

25 Nūnā rā Judas ja ngue di dā p'ūya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, ¿ua go guecä nä rä hyä guí mmanya? —bi 'yembj.

Mi dahra Jesús, bi 'yemthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di nzibde.

²⁶ Mente sihmε p'uya, bi hyajman'na rä thuhmε rä Jesús. Mi ja mammadi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xädi ngue da zi. Bi 'yembj:

—Damj sihmε rä thuhmε ja ua ya. Nuná, guehna ma do'yogä nä.

²⁷ Bi decra vaso po rá ngui rä uva p'uya. Mi ja mammadi Oja, bi unyø xädi ngue da zi 'da'its'ε. Bi 'yembj:

—Damj si gätho'ahε näya.

²⁸ Nunä po rä vaso ja ua ya, guehna mä jigä nä. Porque guehna rä hmεya näya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi rä 'da'yo cohi øt'ahε Oja. Porque nu'a di mfämma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui.

²⁹ A nuyá, dí xi'ahε ngue ya hinni mantho 'dap'ε ga sihmε rá ngui rä uva, asta gue'mø bi zonna pa ngue ma'da'yo honga sihmε p'ε ha di manda mä Papá.

³⁰ Mi juate rä nsihmε p'uya, bi dutä n'na rä thuhε ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'ε bí ja rä nyuni ja rä mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue da zop'ε m'mefa yø xädi.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Gätho'ahε ya, gui sogahε p'ε'a di nxui. Porque di nja'a te mmamp'ε ja rä Macä Libro ngue εna: “Ga øt'ä ngue da du rä mändε'yo. Yø dε'yo p'uya di n'uεni”, i εna.

³² Pε nu'mø dá bεnnate, ganj mpagä Galilea ja ganj tøp'ahε p'ε.

³³ Ra Bedu p'uya bi 'yembj:

—Madague'a ngue gätho da zoc'a'i p'ε ya mi'da mä n'yohε, pε nugä hinga soc'a'i —bi 'yembj.

³⁴ Ra Jesús bi 'yembrä Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mø tobe händi mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hinguí paqui —bi 'yembj.

³⁵ Pε rä Bedu p'uya mahøn'a εna:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'ε ga tuui, pε nugä hinga cøn'a'i —bi 'yembj.

Gätho'ε mi'da yø xädi p'uya, 'da'igu bi mä.

Ra Jesús bi mat'Oja p'ε ja rä xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁶ Nunä rä Jesús bi mähä yø xädi, bi zømp'ε ja rä xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'ε bi zøni, bi 'yembj:

—Damj mihmj ua ya, mente ga thocä mits'ε ni guehne ngue ga ma mat'Oja —bi 'yembj.

³⁷ Bi thohmits'ε ni nguer'ε rä Jesús, bi mε rä Bedu nε bi mε'ε yoho yø ts'ant'ε rä Zebedeo. Bi müdi bi där'man'ε rá mmäi rä Jesús, mathoguito ngue bi dü rá mmäi.

³⁸ Bi 'yembyø n'youi p'uya:

—Janjuani ngue tu ma mmwigä, nup'u nnä sä, ya ja ngue 'bexca tu. Dami cohmi ua ya, pe 'yogui ahmi. Ma ga ä ma t'ahaha —bi 'yembj.

39 Ra Jesús bi thohmits'u ní nguep'u. Bi m'memfo häi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø guí nnu manho, dami yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocä. Pe hinga nu'a go ga sännä gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yena.

40 Mi juadi bi mat'Oja p'uya, bi 'yep'u 'bu'u hyu yø xädi. Pe bi dini ngue ya mi aha. Bi 'yembra Bedu p'uya:

—¿Ua xinga n'na ora di sä guí 'yá ni t'ahaha n'yø?

41 Dami mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mø hinga mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a guí 'yøthu. I nne ni mmui ngue guí 'yøthu na ra hya di mmangä, pe emmei cuen'ni do'yohu.

42 Mahombi zop'u yø xädi, bi mengbu xpi 'yehē ngue bá mat'Oja. Bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, nu'mø ya hinguí nnu manho ngue guí yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni pähä 'mø.

43 Mambá pengbuaya, mahombi dinyø xädi ngue mi aha, porque emmei ne tha.

44 Mahombi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja.

45 Mahombi 'yep'u 'bahyø xädi p'uya, bi 'yembj:

—Gue mahønguí ahmi n'yø. A nuyá, ya bi zønna ora ngue di ndäpyø ts'oc'ei ra N'yohu bi 'yē mahets'i ya.

46 Dami nangüi. Ya bá εcua na di dägui, ma ga ma c'athu.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente nzohyø xädi ra Jesús, bi zøhna ra Judas rá n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi, bá n'youi xangu yø ja'i, bá gu yø juai, bá gu yø za. Guehya yø ja'i xi menhyø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija.

48 Nuna ra Judas, ya xi xihyø ja'i tema senya da 'yøt'e, xi 'yembj: “Nu'a ra n'yohu ga zengua ga ya, 'nē ga sarpa rá hmi, gue'a guí homhmu'a p'uya. Dami benthu”, xi 'yembj.

49 Janangue mi zømp'u 'bähra Jesús, bi guat'i ngue bi zengua. Bi 'yembj:

—Xcade grá xännbate —bi 'yembj.

Bi zurpa rá hmi p'uya.

50 Ra Jesús bi 'yembj:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gni 'yehya.

'Bexque'a bi bentyø ja'i ra Jesús.

51 Mi ma ma bent'i ra Jesús, bi gaxrá juai'a n'na nc'ei rá xädi. Bi zennabi rá 'yehē ra 'bet'o mmäcja, bi hiejpabi rá gu.

52 Ra Jesús bi 'yembra zete:

—Dami fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai,

xquet'a conna juai ja ngue di du.

⁵³ ¿Ua hinguí padí ngue nu'mø ga äpä ma Papá ngue da mäxqui, da penngagui tho'i 'de'ma yo'bai yø anxε ngue da mäxqui?

⁵⁴ Pε nu'mø ngu'a ga øt'e, ya hinda zä di nja'a te ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro 'mø. Porque nu te dí thocä ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesús bi 'yεmbyø nzite:
—¿Ua guí εmhmu ngue drá begä, ngue guí cahu yø juai, 'nε guí cahu yø za ngue guí benngahu? Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbä ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Uangui xtä nzä ngue ja xqui benngahu p'ua.

⁵⁶ Pε nu te guí ørcahu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'ua ja ra Maca Libro —bi 'yεmbi.

Gä bi zop'ua yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güenda ra Jesús.

⁵⁷ Nuna ra Jesús bi ts'ixpu 'buhra Caifás, nuna ra 'bet'o mmäcja. Nup'ua ja rá ngu na ra mmäcja na, ja bi mpeti p'ua yø xännbate ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o p'ua ja ra nija.

⁵⁸ Pε ra Bedu ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zømp'ua ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo ra dathi. 'Dap'ua bi mihmi yø policia. I tø'mi tengü da thohra Jesús.

⁵⁹ Nu'ua yø hmu yø mmäcja co 'nε'ua yø n'yohu 'bet'o ngue

yø judío, 'dap'ua bi mpeti ngue bi nhεca hya, honi ha di japyø fehni, da 'yεmbi ngue ni 'yup'ua da du ra Jesús.

⁶⁰ Pε hinguí tini ha di japra hya, madague'a xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapra Jesús. M'mεfa p'uya, mahømbi guar'mi yonc'ei ngue di yapi.

⁶¹ Bi 'yεmbi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, bi 'yεn'a n'na ndi: “Nügä da zä ga xorpabi rá nija Oja, 'nε nhyu patho gdä hojman'na ra nija ma'da'yo”, bi 'yεna.

⁶² Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yεmbrä Jesús:

—¿Te guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yεmbi.

⁶³ Pε ra Jesús hinte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yεmbi:

—Nuna Oja i 'bai, dami 'yεxa ntestigo, dami xicje njuani ya ngue'mø majuaní gue'e grá Cristo rá Ts'ant'ui Oja.

⁶⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, go guεcä tengutho ra hya guí mmanya. 'Nε dí xi'ahu, guí nuhu ra N'yohu bí 'yε mahεts'i dani mmip'ua bí ja rá n'yεi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nε da 'yεhra pa ngue honda εhε, di 'yε mahεts'i da n'youi ra guí.

⁶⁵ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuε. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na. Nuya mfadi ya ngue hin tema

man'na mā testigo dí homhmu ya. Ya gá 'yøsehu ya ngue thenmahya Oja.

⁶⁶ Xiya, ¿te guí mmamhmu na ra hya bi manya? —bi 'yembyø ja'i.

Yø ja'i p'uya bi 'yena:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁷ Yø ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'ne bi mat'i. Mi'da p'uya bi memba rá hmi.

⁶⁸ Yø ja'i bi 'yembra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grá Cristo, dami pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yembi.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

⁶⁹ Ya hup'u ja ra dathi ra Bedu. Nuna n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu bi guarbu hu ra Bedu. Bi 'yembi:

—'Ne'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Galilea.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, nuna ra hya bi ma, gá bi 'yøhyø ja'i mi 'bup'u ngue bi 'yena:

—Hin'na, hinda pacá tema hya guí nne guí xicya.

⁷¹ Ra Bedu p'uya i map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'uya, mahombi 'yembyø ja'i 'bup'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'youi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

⁷² Ra Bedu p'uya asta bi 'yexa ntestigo Oja ngue bi 'yena:

—Hin'na, hinda pacá na ra n'yohu guí manya.

⁷³ Mi tho hman'na ts'uquits'u p'uya, nu'u yø ja'i 'bup'u, bi guatra Bedu, bi 'yembi:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nequi ngue ni mmengu'a, xøgue nt'ødetho'a te gni ya —bi 'yembi.

⁷⁴ Mi dahra Bedu p'uya, mahombi 'yena:

—Da jacá ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ahu. Pe nuna ra n'yohu guí xicju, hinda pacá te'o na.

Mi juadi bi manna ra hya na, bi mmahra øni.

⁷⁵ Ra Bedu p'uya bi zo rá mmái na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yembi: “Tobe hinda mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yembi. Ra Bedu p'uya, asta ra zondummái bi bøn'athi.

27

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mi necahäi p'uya, bi mpeti gätho yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija. Bi nhēcahya ngue sänni ha di japi da hyo ra Jesús.

² Bi dutra Jesús ngue bi zixpu 'buhra Pilato mará gobierno.

Ra Judas bi nhyose.

³ Nuna ra Judas xi dä ra Jesús, mi badi ngue ya bi nhēcahya yø ja'i ngue da hyo ra Jesús, bi där'man'u rá mmái p'uya. Bi map'u bí 'buhyo hmu yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija. Bi cospabi'u 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue ra t'axi xi unni.

⁴ Bi 'yembi:

—Ra ts'oqui dá øt'ä ngue dá dä'ah_u nā rā n'yoh_u h_inte ndupate ngue da tho —bi 'y_εmbi.

Pe nu'_u yø mmäcja p'uya, bi 'y_εmbra Judas:

—Nu'a guí mmanya, ya h_indi mportagähe'a ya. Ya guí nn_uε p'_u te guí øt'e.

⁵ Nunā rā Judas bá εnyø m_εnyu p'_u ja rā nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga conna nthah_i i nz_udi ngue bi du.

⁶ Nup'_u ja rā nija p'uya, nu'_u yø hm_u yø mmäcja bi hyaxra m_εnyu xi 'yenna Judas, di n'y_εmbi:

—Nuyá, h_ingu_i sä ngue ga uanspah_u rā m_εnyu ngue rā ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dá rā ja'i ngue da tho nā.

⁷ Bi nya p'uya, bi zänni ngue nunā rā m_εnyu, da dän'a n'na rā häi ni hu ngue rā njats'øye. Bi ne ngue nunā rā häi da däi, ja da 'yāp'_u yø ja'i da du, ngue h_ingyø mm_εngu p'_u.

⁸ Janangue nunā rā häi naya, gui hut_yø ja'i ngue rā Ji.

⁹ Ya bi nja nā te rā hya xi manā p_øngahya Jeremias ngue bi 'y_εnā: “Bi njo'_u 'dāte ma'det'a yø m_εnyu ngue rā t'axi. Guehnā rā nzābi xi zānyø judío ngue da gut'i.

¹⁰ Nunā rā m_εnyu nā p'uya, guehnā i thännā häi ni hu ngue rā njats'øye nā. Ya bi nja tengutho rā hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja”, bi 'y_εnna Jeremias.

Nunā rā Jesús ya 'bāp'_u 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixp_u 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'y_εmbra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'y_εnā:

—Ahá, go guecā tengutho rā hya guí mmanya.

¹² Nu'_u yø hm_u yø mmäcja p'uya co 'n_ε'_u yø n'yoh_u 'bet'o p'_u ja rā nija, gā di yapra Jesús. Pe rā Jesús h_inte ga ndatho te sifi.

¹³ Ra Pilato bi 'y_εmbra Jesús:

—¿Ua h_ingu_i øde te gāma hya guí nyap'a'i ya?

¹⁴ Pe ngutho rā Jesús h_ingu_i thadi. Janangue rā gobierno di 'yøtho ngue h_in temā hya ga ndatho.

Bi manda rā Pilato ngue da ma macuati rā pont'i rā Jesús.

¹⁵ Nunā rā Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na rā ofādi 'mø ja rā ngo ngue rā pascua. Pe yø ja'i'_u huanhni ndanā rā ofādi da ma mathøgue.

¹⁶ Nu'a rā pa'a p'uya, mi ofādi n'na rā n'yoh_u ni hu ngue rā Barrabás. 'N_ε gātho yø ja'i pad_i ngue xanhets'i rá ts'oqui mi ja nā.

¹⁷ Nup'_u bi mpeti yø ja'i, rā Pilato bi 'y_εmbyø ja'i:

—¿Ndanā guí nneh_u ngue ga thøcā ya, rā Barrabás, uague rā Jesús nunā gui hut_yø ja'i ngue rā Cristo?

¹⁸ Ngunā bi xihyø ja'i rā Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque pad_i ngue rā nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi dāpra Pilato nā rā Jesús.

19 Ya hup'u ja rá nhudi ra Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. Pε nu'a rá xisu ra Pilato bi mēnnabāi ra hya, bi 'yεmbi: "Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ga 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uiji ngue da thogui", bi 'yεmbi.

20 Pε yø hmu yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja εmmēi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø ra Barrabás, go da tho ra Jesús.

21 Ra gobierno mahømbi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei guí nnehu ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

22 Ra Pilato mahømbi 'yørpa ra nt'änni yø ja'i, bi 'yεmbi:

—Xina ra Jesús gui hutyo ja'i ngue ra Cristo, ¿te guí nnehu ga japä na? —bi 'yεmbi.

Yø ja'i p'uya, gätho bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

23 Ra Pilato p'uya bi 'yεmbyø ja'i:

—Pε ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yεna:

—Da guatra pont'i na.

24 Ra Pilato p'uya bi badi ngue hinda zä ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguiho mahyø ja'i ngue ncuε. Bi manda bá thanbā ra dehe p'uya ngue yø hmi

yø dä yø ja'i p'u bi nxu'yε. Bi 'yεmbyø ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hinte ndupate na. Himma ts'oquigä p'u ngue da tho na. Ya gui nnuεhu p'u te gui øthh.

25 Yø ja'i p'uya bi 'yεna:

—Nugähe co 'nεhma basihe, go ma ts'oquigähe p'u da du na ra n'yohu na.

26 Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, 'nε da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

27 Nu'u yø soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'u ja rá dathi ra cuarte. Bi ma mapeti gätho yø soldado p'uya ngue di mäts'i.

28 Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he ra Jesús, bi heta n'na ra tuhu ngue ra jøpoi.

29 Yø soldado ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. Bi gärpa n'na ra t'o rá 'yε ngue rá n'yεi. 'Nε bi ndantyøhmu p'u ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanī hnu mansu n'na ra dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yεmbi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yεmbi.

30 Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo rá 'yε p'uya, di jännbabi rá ya.

31 Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpuya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatro pont'i ra Jesús.

32 Nup'u ja ra 'yu, bi nthēui p'u n'na ra n'yohu ngue ra mmēngu p'u ja ra hnini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'u yø soldado manī zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús.

33 Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'u ja ra xēqui ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu.

34 Nup'u bi zōnna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbēnibi. Mi zā te ja p'uya, hīmbi ne bi zi.

35 Bi cuatro pont'i p'uya, mi juadi bi nō'mi. Bi ma ra taħa yø soldado p'uya ngue to xta ra taħa, gue'a da gaca n'na xēqui rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manná pōngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yēna: "Da ma ra taħa yø ja'i ngue to di tocabi mā he", bi 'yēna.

36 Bi mihyø soldado p'uya ngue hētho te di ja ra Jesús.

37 Nup'u ja rá ya ra pont'i cuatro Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'u te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ēna: "Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna ra Jesús rá dast'abi yø judío na", ēnna letrero.

38 'Nē yoho yø bē bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yēi, n'na i gohrá gahā.

39 Asta huatyø ya yø ja'i thop'u ja ra pont'i cuatro Jesús ngue thenni.

40 I ēmbi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nē guí ēna ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuanī rá Ts'ant'u'i Oja ya.

41 Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xänbāte ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, gā thenmahya ra Jesús. Di n'yēmbi:

42 —Mi mmānna ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pē nuyá, hīnda zā ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuanī ngue rá dast'abi yø judío ya, da zā da cahna ja ra pont'i ya n'namhma ngue gā ēc'ēihā te da mā.

43 Mi mma ngue rá Ts'ant'u Oja, 'nē mi mma ngue fāx Oja. A nuyá, ma gā nnuhu ya ngue'mø nne Oja ya, da mǎx'mø —di n'yēmbi.

44 Nuya yø bē 'dap'u cuathu ra pont'i ra Jesús 'nēhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

45 Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mēxui gā ra ximhāi asta hyunde.

46 Nu'mø ni ma da zū'i hyunde p'uya, ra Jesús ra ndōts'edi bi 'yēna:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —bi 'yēna.

I nne da manna ra hya na: "Mā Oja'i, mā Oja'i, ¿hanja ngue gā hyēgagui p'u?"

47 Ja mi 'bārpūtho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yēmbi:

—Nūnā rā n'yohū nā, i nzohrā Elías.

48 'Bexque'a bī ma n'na nc'ei mī 'bāp'ū, bá hā n'na xεqui rā esponja xā ntudī, bī pop'ū ja rā vino xān'ixi. Bī nōtrā t'o p'ūya ngue bī cuarpabī rá ne rā Jesús ngue da zəts'i.

49 Pε mī'da yø ja'ī 'bāp'ū bī 'yεmbi:

—Mā gā nnuhū ya ngue'mø da εhnā rā Elías i nzofo ngue da yanya.

50 Rā ndøts'edi bī 'yεn'a n'na rá hmafi rā Jesús. Bī dū p'ūya.

51 Nū'a rā ora'a p'ūya, nū'a rā ulu mī zəp'ū ja rā goxthi nīja, bī xεt'i, i gāi. 'Nε bī 'yan'ahāi, yø t'øhø bī hyegue.

52 Bī xohyø panteón mī o yø ánima. Bī bεnnate xāngu yø ja'ī mī εc'ei Oja.

53 Nū'mø mī bεnnate, bī bømp'ū ja yø panteón. Pε nū'mø mī bεnnate m'mεfa rā Jesús, nūya yø ja'ī xi bεnnate bī map'ū ja rā maça hnīnī Jerusalén. Ja bī nup'ū xāngu yø ja'ī ngue ya 'būi mahøn'a p'ūya.

54 Nū'a rā capita co 'nεhyø soldado 'bāp'ū nī hyandra Jesús. Mī nū ya p'ūya ngue bī 'yan'ahāi 'nε bī nū te gā bī 'yøtrā Jesús mεnte bī dū. εmmεi bī nsū, dī n'yεmbi:

—Majuani ngue nūnā rā n'yohū nā, rá ts'ant'ū Oja nā.

55 Xāngu yø xisu yap'ūtho mambī 'bāi ngue hantho te gā bī nja. Nūya yø xisu ya, bá nεxā Galilea ngue bá ten'mø manī ma Jerusalén rā Jesús. 'Nε guehya yø xisu mī fāts'i ngue di unni te mī honī.

56 Nūya yø xisu ya, n'youi p'ū rā Maya nūnā rā mmεngu Magdala, co 'nεhnā rā Maya rá mamá rā Jacobo 'nεhra José, co 'nεhnā man'na rā xisu, rá mamá'ū yoho yø ts'ant'ū rā Zebedeo.

Ya bī ma nt'āgui rā Jesús.

57 Ya nī ma da dāhrā nde p'ūya, bī zø'a n'na rā n'yohū ngue rā mmεmεti nī hū ngue rā José, rā mmεngu p'ū ja rā hnīnī Arimatea. Xquet'a 'nεhnā mará xādi rā Jesús.

58 Nūnā rā José, bī ma bá nyauī rā Pilato, bá āpra nt'ēdi ngue da hyajpa rá do'yo rā Jesús. Rā Pilato p'ūya bī unna nt'ēdi ngue da thacra Jesús.

59 Nūnā rā José, mī hyajpū ja rā pont'ī rā Jesús, bī 'uεnnabī rá do'yo co n'na rā sávana mā'da'yo.

60 Rā José ya xi 'yambū ja rā t'øhø n'na rā 'da'yo panteón ngue xtā 'yo 'mø xtā ndū, ja bī gārbū rā Jesús. Bī gotra goxthi co n'na rā ndø do. Bī ma p'ūya.

61 A nūnā rā Maya ngue rā mmεngu Magdala co 'nεhnā man'na rā Maya, hūpūtho gā i ma nt'āgui rā ánima ya.

Bī māhyø soldado p'ū o rā Jesús.

62 Ya rā pa ngue rā ts'āya 'mø mī hyats'i. Nū'ū yø hmu yø mmācja conyø fariseo bī ma bá nyauī rā Pilato.

63 Bī 'yεmbi:

—Ague grā ts'ət'abi, nū'mø mī ya nā rā fehnī n'yohū bī dū, mī εnā ngue nū'mø bī gua'a nhyū pa xtā ndū, di bεnnate p'ū da nt'āgui.

64 Janāngue nuyá, dami 'yetyø soldado ngue da fādi ha o rā ánima astā gue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'āgui. Ya hinda zāp'u da ma yø xādi 'mø rā xui ngue da hyaxrā ánima, m'mefa p'uya da hyatyø ja'i, da 'yēmbi ngue ya bi bēnnate. Ya man'natho bi thār'mants'ojū p'uya ngue m'met'o.

65 Rā Pilato bi 'yēmyø mmācjā:

—'Bup'u yø soldado guí āhm. Ni mähā, bi fāthū rā panteón, pē dami segurahu xandønho.

66 Gā bi ma p'uya ngue bá fādi xānho rā panteón. Bi mēpyabi rá njo'mi rā panteón. Bá sop'u'u yø soldado ngue yø mādi p'uya.

28

Ya bi bēnnate rā Jesús.

1 Nu'a rā pa ngue rā ts'āya ya bi thogui. Mi hyaxā ndomingo rá mēdi rā pa ngue rā semana. Nūnā rā Māya rā mmēngu Magdala co 'nē'a man'na rā Māya bi ma ngue bá nū rā panteón.

2 Nu'mø ya ni ma da zōni, nthambēni'tho bi 'yan'āhāi. Porque n'na rá anxē Ojā bi 'yē mahets'i, bi zōp'u ja rā panteón. Bi dūntrā do mi co'mra panteón. Ja bi hyuxpū p'uya.

3 Nūnā rā anxē di yoxni tengūtho rā huei 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xandønt'axi.

4 Yø soldado ngu i nū rā anxē, astā rā huaquī ngue rā ts'ū. Xntho ya xi dū ngue rā ngüent'i.

5 Mi sønya yø xisu, rā anxē bi 'yēmbi:

—'Yo guí suui. Porque di pacā ngue guí hommi rā Jesús nūnā bi cuatrá pont'i yø ja'i.

6 Dami nūui ua bi 'bēgui, ya hīnjo'o ua, ya xa bēnnate tengūtho rā hyā bi xi'āhu 'mø mi 'bui.

7 A nūya ni mē n'nahmantho ya, ni xihmi yø xādi ngue ya xa bēnnate rā Jesús 'nē danī dōp'āhu Galilea, ja gni nūhu p'u. Guehnā ja ngue gā xi'āhu nāya.

8 Nu'u yø xisu p'uya, n'na zihmantho bi ma. Made di johya, mādi i su, pē ni tihī ngue danī xipyø xādi te xi nja.

9 Nup'u ja rā 'yu p'uya, mi dambēni ya bi nthēui rā Jesús ngue di zēngua. Nu'u yø xisu p'uya bi guarbū 'bāhrā Jesús ngue bi dospā yø gua ha gā ndanne.

10 Rā Jesús bi 'yēmyø xisu:

—'Yo guí suui ya. Ni mē ya bá xihmi'u mā cūgā ngue jatho da ma Galilea, ja gāni nūhu p'u.

Yø mmācjā bi gūtrā mēnyū yø soldado ngue da manna fehni.

11 Mēnte ni hyā rā 'yu yø xisu, nūya 'da yø soldado mi fāhrā panteón, bi map'u ja rā hnini, bá xipyø hmu yø mmācjā te gā xi nja.

12 Yø mmācjā p'uya, bi ma bá nyaui yø n'yohū 'bet'o p'u ja rā nija, bi gohrā acuerdo te 'bē'a ja ngue da 'yøt'e. Bi zānnbūya ngue nūya yø soldado xi nup'u xi bēnnate

ra Jesús, da gut'i xangu ra mɛnyu.

13 Bi 'yɛmbyø soldado:

—Nuya gui 'yɛmphɘ yø ja'i ya: “Manxui xa nzɛcje ra t'aha. Mɛnte dí ahme p'uya, xa nzøhyø xädi ra Jesús ngue xa hyats'i”, gui 'yɛmphɘ yø ja'i ya.

14 Nu'mø da bahra ts'ut'abi ngue gui mmammj ngue xa nzɛ'ahɘ ra t'aha, a nu'mø ngue da zɛ'ahɘ, 'yo te gui mbɛmhɘ h̄inte da ja, go ga hojpähe rá mmɛi.

15 Yø soldado p'uya, bi hyanna mɛnyu bi t'unnj, bi ma tengutho ra hya bi sifi ngue da ma. Nuna ra hya bi manyø soldado, gue'a ra hya sihyø judío'a ya asta guehra pa ja p'uya.

Ya bi nyai gä 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

16 Nu'ɘ 'de'ma'da yø xädi ra Jesús j ma Galilea. Nup'ɘ ja ra nyuni mi mmana Jesús ngue dij nthɛɘ, ja bi zømp'ɘ.

17 Ja mj nu yø xädi ra Jesús ngue ya 'bɛp'ɘ, gä bi danne. Pɛ yobɛni di'da ngue'mø majuanj ngue gue'a ra Jesús ogue hin'na.

18 Pɛ ra Jesús bi guarbɘ ha 'bɛhyø xädi, bi 'yɛmbj:

—Nugä, bi n'najhma cargo ngue ga manda mahɛts'i 'nɛ cua ja ra ximhäi.

19 Janangue nuyá, dí xi'ahɘ ya ngue gui mmähä gä rá ngɛni nximhäi. Damj hyoni ha gdí japhɘ yø ja'i ha di gohi ngue ma xädi. Damj xixyabahɘ yø ja'i da 'yɛc'ɛjgui, gue'a di nɛqui'a ngue n'youi

ra Papá, n'youi rá Ts'ant'ɘ Oja, n'youi ra Espiritu Santo.

20 Nuya te gäma hya xtá xi'ahɘ gui 'yøthɘ, damj xännbahɘ yø ja'ingue dangu'a da 'yøt'e. Damj pahmɘ ngue dí n'yohɘ hangu ra pa, asta gue'mø danj njua'a nximhäi. Da ngut'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Ja bi mæcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo rá Ts'unt'u Oja.

² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mæfa. Bi 'yembyø ja'i: "Nuna Oja bi 'yembrá ts'unt'u: Nuyá, ga et'ä mä m'menhni, di m'mæt'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi.

³ Di m'mæp'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mæi, da xifi te da 'yøt'e, da 'yembi: Damí nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i".

⁴ Ya mam'mæt'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'mæp'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'nε bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Damí hyεhmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Damí nxixyahu, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquihu Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'bæhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nεxp'u ja ra hnini Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'bæhyø hnini ja'a

ra häi Judea. Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dathe Jordán.

⁶ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ra ulu. Di ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nεhra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si.

⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'adyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga sæcä tengu na?

⁸ A nugä, dá xixya'ahu connä dehe. Pe nuna ra n'yohu dí xi'ahu, guehna da 'yøt'e ngue di ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nu'p'u ja ra hnini Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nεxp'u ra Jesús ngue bi zøp'u 'bæhra Xuua. Ra Xuua p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dathe Jordán.

¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahεts'i. Bá ep'u ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja rá ya ra Jesús.

¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yεna:

—Gue'e mä Ts'unt'u, dadi ma'i. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä connä ngue'e —bi 'yεna.

Ra zithu bi hyonnbu ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espiritu Santo bi zixpu ja ra dapo ra Jesús.

13 Nup'u 'buhyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmei bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxε Oja p'uya, gue'u bi máxra Jesús.

Bi du'mi bi manna hya p'u Galilea ra Jesús.

14 Mi 'yehra pa ngue bi n'ofadi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo rá 'ye Oja.

15 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, dami hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Dami 'yεc'εih ra hoga 'da'yo hya.

Bi zixi goho yø mahua ra Jesús, bi 'yø'te ngue yø xädi.

16 Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuya yonc'εi ya, mi entyø xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua.

17 Mi nu ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua gui theui ya, sinoque ga xän'näui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yεmbi.

18 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús.

19 Mi thohmits'u ninguerp'u p'uya, bi dimp'u mi yonc'εi di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'ant'u

ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a.

20 Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehyø hmiqij.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

21 Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra nija ra Jesús ngue bi xännbä ra hya yø ja'i.

22 Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xännbate ra Jesús, gä di 'yøtho. Porque nu'mø xännbate ra Jesús, εna nts'ut'abitho ngue ya manzaqui. Pε yø xännbate ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

23 Mi 'bup'u ja ra nija n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yεmbi:

24 —Ague Jesús grá mmengu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gni 'yεhe gui juacje? Nugä dí padi te'o'i, go gue'e'a ra Maca Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

25 Pε ra Jesús bi 'yεmbra ts'onthi:

—Xanhεn'i grá ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu gui n'youi.

26 Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, asta ra pāni bi 'yεn'ahäi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra n'yohu p'uya.

27 Nu'ʌ yø ja'j̄i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Di n'yɛmbi n'na ngu n'na:

—Hinj̄am'mø ha xtá øhm̄a n'na ra hya tengu xännbate na ra n'yoh̄a 'bɛcua. Di nɛqūi ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nɛhyø ts'onthi ɛc'ɛj̄i 'mø xifi ngue da hyɛp'ʌ ra ja'j̄i n'youi.

28 N'na zihmantho bi n'yo ra hya gä ra häi Galilea, ngue di nxihyø ja'j̄i te bi 'yøtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nuna i Bɛdu.

29 M̄i bømp'ʌ ja ra nija ra Jesús, bi mähä ra Jacobo 'nɛhra Xuua co 'nɛ'ʌ m̄i'da yø xädi. I map'ʌ ja rá ngu ra Simu 'nɛhra Andre.

30 Nu'a rá to ra Simu oxp̄a ja rá t'ots'i ngue hɛmbra pa. M̄i zønna Jesús, bi sifi ngue di hyenni.

31 Bi yarb̄a ha 'benna därkehi ra Jesús, bi bennba rá 'yɛ ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zä ra pa m̄i hɛmbi. Nuna ra xisu m̄i'ʌ p'ʌya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'j̄i na.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

32 Ya xi yahra hyadi, ya bi nxui. Mandøngu dyø ja'j̄i bi map'ʌ 'bahra Jesús. Bi zixyø därkehi co 'nɛhyø ja'j̄i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe.

33 Bi mpeti p'ʌ ja ra goxthi gätho yø ja'j̄i 'bup'ʌ ja ra hnini.

34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'j̄i maði hyenni. 'Nɛ bi 'yøthe yø ja'j̄i m̄i n'youi yø ts'onthi. Pɛ nu'ʌ yø ts'onthi h̄indi japi di nya, porque yø ts'onthi i nne da ma te'o na ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hyap'ʌ ja ra häi Galilea.

35 M̄i hyaxp̄aya, bi nangma xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bɛxuiθo 'mø m̄i bømp'ʌ ja ra hnini, bi ma dapo ngue da mat'Oja.

36 M'mɛfa p'ʌya, bi ma ra Simu co 'nɛ'ʌ m̄i'da yø xädi, ngue bi honi haru 'bui.

37 M̄i d̄imp'ʌya, bi 'yɛmbi: —Xandøngu yø ja'j̄i sɔp'ʌ ja ra ngu ngue hon'a'j̄i —bi 'yɛmbi.

38 Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Ja ua m̄i'da yø hnini ga mmähä ngue ga ma mamhm̄a ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá ɛcä'a ngue ga mman̄a hya.

39 Bi n'yo gä ra häi Galilea ra Jesús, sømp'ʌ ja yø nija ngue mman̄a hoga 'da'yo hya. 'Nɛ øthe yø ja'j̄i n'youi yø ts'onthi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh̄a m̄i 'ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'ʌya, nup'ʌ 'bahra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yoh̄a m̄i hɛmbra ts'o'ya. Bi ndantyøhm̄u p'ʌ ha 'bäi, bi 'yɛmbi:

—Nu'mø gui nne gui 'yørc̄a ra mate gui 'yøtheguits'ʌ, nugä dí paði ngue da zägui —bi 'yɛmbi.

41 Ra Jesús bi huɛcra n'yoh̄a m̄i'ʌ, bi dots'i conná 'yɛ. Bi 'yɛmbaya:

—Ahá, dí nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yɛmbi.

42 Høntho bi man̄a ra hya na, nuna ra därkehi m̄i 'ya

rā do'yo, 'bexpi zā rā n'ua mi hēmbi.

⁴³ Hante ngue di n'yēhmi'a rā n'yohu, bi zēmba mazaqui, bi 'yēmbi:

⁴⁴ —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be ni ma ya, sōmp'u 'bāhra mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rā Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zā rā 'ya hēmbi. Janangue da badī gātho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

⁴⁵ Mi ma rā n'yohu p'uya, to bi zä ni ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe rā Jesús. Janangue bi n'yo dapo rā Jesús, ya hinga edi 'yup'u ja yø hnini, porque mathoguitho di mpeti yø ja'i 'mø bi nu rā Jesús. Pē madague'a di n'yanī, ndap'u bi zä ni 'yēhyø ja'i, pap'u bi 'bāhra Jesús ngue bi nnu.

2

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹ Man'na rā pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja rā hnini Capernaum. Mi bahyø ja'i ngue ya 'bap'u ja rá ngu rā Jesús.

² N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, astā hinni 'yenyø ja'i p'u ja rā goxthi. Nuna rā Jesús bi xännba yø ja'i rá hya Oja.

³ Mēnte ya rā Jesús, bi zø hmi'da yø ja'i. Nu'u goho nja'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua.

⁴ Bi ne xti cātra dārquehi p'u mbo rā ngu brá 'bāhra Jesús. Pē himbi zä xti cāt'i,

porque xändøngu yø ja'i 'bap'u. Janangue bi tets'a yannigu rā dārquehi p'uya. Bi xots'a n'na xēqui rā 'bet'e ha brá 'bāhra Jesús. Ja i camba rā dārquehi ni oxrá fidi.

⁵ Mi nu te øtyø ja'i rā Jesús, i padī ngue εc'ei yø ja'i ngue da zä da 'yøthe rā dārquehi. Bi 'yēmbra dārquehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'i, ya dá pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yēmbi.

⁶ Nu'u yø xännbate ngue rā ley mi hup'u, bi mbøcuc 'mø mi 'yø'a rā hya mmanā Jesús. Bi 'yēmp'u ja yø n'yomfēni:

⁷ “Nuna rā n'yohu 'bæcua, thenmahya Oja na co nu'a rā hya i mma. Porque hīnjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hinda hønt'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni.

⁸ Pē rā Jesús 'be xi patho te mbēmp'u ja yø n'yomfēni ya yø xännbate ngue rā ley. Bi 'yēmbaya:

—¿Hanja ngue nguna guí mbēmhma?

⁹ Nugä dá xihra n'yohu 'bæcua, dí εmbi: “Ya dá pun'na ni ts'oqui ya”. Pē nuyá, hīndi nēqui xāho ngue'mø bi mpunnbi ogue hīn'na. Pē nu'mø gā εmbi: “Dami nangui, gui caxni fidi, gui mma”, gā εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahma xāho ngue ja ma ts'edi.

¹⁰ A nuyá, dami pahma ya ngue rā N'yohu bi 'yē mahēts'i, ja rá ts'edi ua ja rā

ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugä dí xi'i, dami nan-gui, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Ra dárquēhi p'uya, bi nan-gui. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gátho yø ja'i bi nu te bi nja, gä di 'yøtho. Yø ja'i p'uya, εspabi Oja, i εna:

—Hinjam'mø xtá nuh'u'a te dá nuh'u bi nja ya.

Nuna ra Leví, bi 'yøt'e ngue rá xädi ra Jesús.

13 Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahombi map'u ja ra nenzabi. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui, pe gä bi xännbabi ra hya.

14 Mi tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Leví. Guehna rá ts'ant'u ra Alfeo, guehna jumba ra mēnyu yø ja'i ja te pä. Mi nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma gä mme n'yø, gä øt'e ngue mā xädi'i —bi 'yēmbi.

Nuna ra Leví bi zop'u rá oficina, bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'ēmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

15 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xädi p'u ja rá ngu ra Leví ngue da nsihmēui. Xangu yø ngüthäi 'bup'u, da gue hmi'da yø ja'i t'ēmbi ngue ja yø ts'oqui, gä 'dap'u sihmēui ra Jesús. Porque xquet'a 'nēhya nne da dēnna hya mmanā Jesús.

16 Pe nu'u 'da yø xännbate ngue ra ley, 'nē'da yø fariseo,

mi nu te øtra Jesús ngue 'dap'u sihmēhu yø ja'i nu'u t'ēmbi ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yēmbya yø xädi ra Jesús:

—Nu ni xännbatehu, hingui ho ngue 'dap'u sihmēhu yø ngüthäi co 'nēhyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui.

17 Mi 'yøde te sipyø xädi ra Jesús, bi 'yēmp'u di yahni p'uya:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya ni 'yēhra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'yē'u. A nugä, dá εhe ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui gä xifi da hyep'u ra nts'o gä 'yo, hinga gue'u yø ja'i εna ngue ya 'yo xanho dá εhe gä nzofu.

Bi manna Jesús hanja ngue hingui etyø mmui yø xädi.

18 Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'u yø xädi ra Xuua 'nē'u yø fariseo mi etyø mmui. Janangue bi ma 'da yø ja'i p'u 'buhra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue hingui etyø mmui? Conque yø xädi ra Xuua 'nēhyø fariseo etyø mmui'u —bi 'yēmbi.

19-20 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbyo ja'i yau:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hingui etyø mmui mente 'dap'u 'buhmu ra novio. Njarbutho mā xädigä ya, hingui etyø mmui ngue 'daua dí n'yo'be. Pe bá ep'u ra pa ngue da zigagui mā nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfadi ngue da zä da 'yetyø mmui ya mā xädi 'mø.

21 Nuna ra 'da'yo hya dí xännbate, n'nan'yo na ngue ra

nyogui xādi. Tengutho n'na rā 'da'yo ulu, hinda zā di 'bōtra zε'ulu. Porque rā 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu.

²² Tengutho rā 'da'yo vino hingui sā da sirb_u ja rā zεxfani ngue da zεdi. Porque rā 'da'yo vino da xetra zεxfani 'mō da sit'i, ja di m'mεp'ū p'uya. Janangue rā 'da'yo vino, rā 'da'yo xifani da sit'i.

Ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu te da zānni di nja'mō rā pa ngue rā ts'āya, gue'a di nja'a.

²³ Man'na rā pa ngue sāya yō ja'i p'uya, nuna rā Jesús co 'nεhyō xādi bi tocabi bi thop'ū ja yō nuatrigo. Nuya yō xādi p'uya, bi daxyō trigo bi za.

²⁴ Pε nuya yō fariseo bi 'yεmbra Jesús:

—¿Hanja ni xādi ngue di mpefi? Conque mmamp'ū ja rā ley ngue nu'mō rā pa ngue rā ts'āya, hingui sā ngue to di mpefi —bi 'yεmbi.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mō mi zūhra thūhū n'na ndi rā David, co 'nε'ū mi n'youi, ¿ua hinjam'mō gadi xāhm_u p'ū ha nt'ot'i'a te bi 'yōt'e?

²⁶ Conque nup'ū ja rá ngu Oja mi 'bahra mmäcja Abiatar, nuna mađi manda yō mmimmacjai. Ja bi yarbu rā David ngue bi zi yō thūhmε xi t'uspabi Oja ngue da nu. Bi zi rā David co 'nε'ū mi n'youi. Conque nu'ū yō thūhmε'ū, hīndi unna nt'εdi rā ley ngue to bi zā da zi, hinda hōndyō mmäcja yō ts'i'ū yō thūhmε t'uspabi Oja.

²⁷ A nuyá, nu'a te bi 'yōtya mā xādigā, uangui Oja bá sānni bá nja rā pa ngue rā ts'āya para ngue di dīnna nho yō ja'i. Hingue masque bi zān'Oja rā pa ngue rā ts'āya ngue di m'mamman'ū yō ja'i.

²⁸ Janangue rā N'yoh_u bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'εdi ngue nu'a go da zānni, gue'a di nja'mō rā pa ngue rā ts'āya'a.

3

Rā Jesús bi 'yōthe n'na rā n'yoh_u xi 'yotrá 'yε.

¹ Man'na rā pa p'uya, mahōmbi map'ū ja rā nija rā Jesús. Nup'ū ja rā nija, mi 'bup'ū n'na rā n'yoh_u xi 'yotrá 'yε.

² Yō fariseo p'uya, tōjtho te otra Jesús. I nne da nu 'mō ngue di n'ōthe 'mō rā pa ngue rā ts'āya, para ngue da zāp'ū di yapi, da 'yεmbi ngue hingui supra ley.

³ Pε rā Jesús bi 'yεmbra n'yoh_u xi 'yotrá 'yε:

—Bá nangui n'yō, ga 'bācua mađe —bi 'yεmbi.

⁴ Ya njuantho bi zohyō fariseo p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te 'bε'a mā hya mmamp'ū ja rā ley ja ngue ga oth_u 'mō rā pa ngue rā ts'āya? ¿Ga oth_u rā nho, ogue rā n'ū? ¿Da t'ōthe rā ja'i 'mō xan'ū, ogue di njapi da du?

Nu'ū ts'o p'uya, hīnte ga ndātho.

⁵ Rā Jesús bi hyεti gātho yō ja'i 'bup'ū, pε di nεqui ngue mbōcue. Pε tū rá mmāi ngue mandō nnaixitho yō mmāi yō

ja'i. Bi 'yεmbrā n'yohu mi'ua p'uya:

—Damī majnī 'yε ya —bi 'yεmbī.

Rā n'yohu p'uya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mi'ua.

⁶ Mī zā mī nū yø fariseo ngue bi n'øthe rā Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtrā junta. 'Dap'ua bi mpetih yø ja'i rā Herodes, bi zänni ha di japi dā hyo rā Jesús.

Rā Jesús mahømbi 'yøthe xangu yø dārquēhi.

⁷⁻⁸ Rā Jesús bi mε yø xādi, i map'ua ja rā nenzabi Galilea. Pε xandøngu yø ja'i bi dēnni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro rā Jesús. Nūya yø ja'i ya, yø mmεngu 'da p'ua ja rā häi Galilea, yø mmεngu 'da p'ua ja rā hnīni Jerusalén, yø mmεngu 'da p'ua ja rā häi Judea, yø mmεngu 'da p'ua ja rā häi Idumea, yø mmεngu 'da p'ua man'na nguadi rā dathe Jordán, xangu mi'da yø hnīni ja'ua yø häi ha ja rā hnīni Tiro 'nēhra hnīni Sidón, gā ja bi 'yεp'ua yø ja'i.

⁹⁻¹⁰ Xangu yø dārquēhi bi zøp'ua mī 'bāhra Jesús. Gā bi 'yøthe, astā dī ntøtyø ja'i ngue nne dā zømp'ua 'bāhra Jesús. Porque høntho dā dārpa rá he rā Jesús, 'bexi sä ha hεmbyø ja'i. Janangue bi xihyø xādi rā Jesús ngue dī nsä n'na rā barco, ja dā yurbu. Porque hīnga mbεnnbu ngue nī mantho dī mpeti mi'da yø ja'i.

¹¹ Xquet'a 'bap'ua 'da yø ja'i ngue n'youi yø ts'onthi. Nū'mø bi guarbu 'bāhra Jesús, rā ts'onthi di japrā ja'i ngue

ndantyøhmū. 'Nε di japi ngue nts'edi ga ya rā ja'i, i εna:

—Gue'e rá Ts'ant'ua'i Oja —i εmbi.

¹² Pε rā Jesús janjuani ngue di hejpi ngue hīnda mā te'o.

Rā Jesús bi 'yεxi 'dema yoho yø xādi.

¹³ M'mεfa p'uya, bi map'ua bi ja n'na rā nyūni rā Jesús. Bi zonhni hangū bi neprā mmui dā zofu ngue bi map'ua 'bui.

¹⁴ Ja bi zijpu 'dε'mā yonc'ei yø xādi, bi 'yεts'i ngue 'dap'ua dī n'youi. Guehya dā mēnhni dī map'ua ja yø hnīni ngue dā xihyø ja'i rá hya Oja.

¹⁵ Bi unna ts'edi ngue dā zā dā 'yøthe yø dārquēhi, 'nε dā 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

¹⁶ Ja ua yø thūhu ya 'dε'mā yonc'ei bi thanhni: rā Simū nūna i nhuta m'mεfa ngue i Bedu,

¹⁷ rā Jacobo, 'nēhra Xuua guehya yø ts'ant'ua rā Zebedeo ya, 'nε guehya i hutra Jesús ngue rā Boanerges porque nūna rā hya na, i nne dā mā ngue ya manzaqui, εntho rā ngāni 'mø ya,

¹⁸ rā Andre, rā Lipe, rā Bartolomé, rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nūna rá ts'ant'ua rā Alfeo, rā Tadeo, 'nēhna man'na rā Simū yø n'yohu yø ja'i n'youi rā partido ngue rā cananista,

¹⁹ rā Judas Iscariote nūna bi dā rā Jesús.

'Nu'ua yø mēni rā Jesús bi ma ngue dā sijpu ha 'būhyø ja'i.

Nūna rā Jesús, mī juadi bi 'yεxyø n'yohu ja ngue dā

mep'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo.

²⁰ Mi zonná ngu p'uya, mahombi mpeti xandøngu yø ja'i, asta xinga mbongui ra ora da ziui ra hmε yø xädi ra Jesús.

²¹ Mi 'yøhyø mēni'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzijpu ha 'buhyø ja'i. I εna:

—Hantho sührá nloco'a —εnyø mēni.

Nu'u yø xännbate ngue ra ley εmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga mmanyø ja'i te øtra Jesús, nu'u yø xännbate ngue ra ley xpí 'yε'a Jerusalén, bi 'yεn'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu na, ra zithu n'youi na. Porque nu'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi, gue'a di hatra ts'edi'a ngue sä øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²³ Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gui pahmu ngue nu'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i, gue'u yø mēfi ra zithu'u. Pe hinda ne ra zithu di hejpasε yø mēfi.

²⁴ Xip'u ha di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zεhyø hya.

²⁵ Xip'u ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bap'u, da 'yεhra pa di n'uεni.

²⁶ Njarbutho na ra hya di xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mēfi ra zithu, ya rá 'bεfise di ts'oni.

²⁷ Xi n'na ra n'yohu xanzaqui, 'bu'ambo rá ngu, hinda zä to da yut'ambo rá ngu ngue da wjpi te pets'i.

Nu'mø da thutra mmennigu, gue'mø da zä to da yut'ambo 'mø. Di njadä p'uya, di tut'ä ra zithu di manda yø ts'onthi, janangue sä di øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

²⁸ A nuyá, dami pahmu ngue majuaní na ra hya ja ua, ngue nu'a te gäma ts'oqui øtyø ja'i, da gue'a te gäma hya man'u ga ya yø ja'i, da zä di mpunnbi.

²⁹ Pe nu ra ja'i da nømman'u ra Espíritu Santo, ya hinda punnba Oja.

³⁰ Nuna ra nya bi manna Jesús, porque εmbyø ja'i ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bōni ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

³¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nuna ra Jesús bi zøhrá mamá 'nεhyø n'yohu 'bäp'u thi. Bi manda bá ts'o ra Jesús ngue di nyai.

³² Xangu yø ja'i di mäspu 'buhra Jesús. Bi t'εmbaya:

—Ni mamá 'nε ni n'yohu 'bäcua thi, i nzo'i ngue gui nyai 'na —bi t'εmbi.

³³ Mi dahra Jesús, bi 'yεntho:

—Ma ga xi'ahu ndana ma mamá, ndana ma n'yohu —bi 'yεna.

³⁴ Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bai, bi 'yεmbaya:

—'Bäcua ya yø ja'i di nnøpe ngue ma mamá, di nnøpe ngue ma n'yohu.

³⁵ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä Oja, guehya εntho ma mamá ya, ogue ma n'yohu ya, ogue ma nju.

4

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra momhmudä.

1 Man'na ndi p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yarbua ja n'na ra barco ja bá mip'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi.

2 Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yembyø ja'i:

3 —Dami 'yørpahua ra güenda xandønho ya yø hya ga xi'ahua ya. N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo.

4 Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä.

5 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo.

6 Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e.

7 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudä.

8 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mi bøts'e, mazihotho gui nequi. Mi nja p'uya, 'date ma'det'a bi bøni ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, hyate bi bøni

ngue n'na mhmudä. Mi'da p'uya, n'na ciento bi bøni.

9 A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmua na ra hya di mmangä ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

10 Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, da guehyø ja'i nu'u tobe 'burpu bi guat'i. Bi 'yännbaya te ga mbønya yø hya xi hyequi.

11 Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmaihua hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mi'da yø ja'i, guehya di honi te dadi hyejpa yø hya di xifi.

12 Nu te gä nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nu. Nuya yø hya øde di mmangä, entho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya hindi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

13 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yau:

—Xquet'a 'ne'ahua hingui pahua te ni bønya yø hya dadi hycä 'mø. ¿Pe Hague gdä japi da dinni mmaihua te ni bønya yø hya ga hycä mahøn'a 'mø?

14 Nuna ra momhmudä di mmangä, guehna ra ja'i pap'u 'buhyø ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na.

15 Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'u

bi zo yø hmudä ya. Høntho juadi bi 'yøhrā hya, bi map'ʉ ra zithu, bi japi bi pumbɛnī ra hya xi 'yøde.

16 Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'ʉ bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhrā hya yø ja'i, janjuanī di johya ngue bi nu manho.

17 Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'ʉtho honi ha di hyep'ʉ ra hya. Nu'mø bi ts'ʉi ngue ra hya ɛc'ɛi, 'bexi cohyø mm̄ai.

18 Mi'da yø ja'i p'ʉya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uinī p'ʉ bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya.

19 Pe nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mm̄ai yø ja'i. Di ja ndum̄m̄ai honi ha di mm̄emm̄eti. Hinga ngut'a te gä sänni da 'yøt'e. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde.

20 Pe mi'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'ʉ bi zo yø hmudä. Nu'mø mi 'yøhrā hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pe 'bu i'da yø ja'i ngue mathoguitho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

21 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hinda gomb̄ ja ra huada. 'Nɛ hinda hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxp̄ ja ra

nthøx̄anyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu.

22 Njarbatho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mm̄ai hanja ra hya. Pe da 'yɛhrā pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya.

23 Di nja ni gu ngue gui 'yøhm̄ ya yø hya di mm̄angä.

24 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Dami 'yɛt'amm̄aih̄ teni bønya yø hya di mm̄angä. Nu'mø gui 'yørpah̄ masu ya yø hya ya, da dinni mm̄aih̄ xanho hanja ra hya.

25 A nu ra ja'i da dini xanho ra mm̄ai hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu ra ja'i hingui nne da 'yørpabi masu ra hya di mma, nu'a zits'ʉ ra hya padi, da thanbi.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra hmudä 'mø bi thuhu.

26 Ra Jesús bi 'yɛna:

—Nuya yø ja'i di manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mø bi thu'a n'na ra hmudä.

27 Nu ra ja'i bi duhra hmudä, di sigue di mpetho mente 'danyø pa brá o häi ra hmudä, sär'mø da bogui, da bøxp̄ya. Pe nuna ra ja'i bi duhra hmudä, hingui padi hanja ngue bá te ra hmudä.

28 Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudä, da bøts'e, di ndaxi, da 'yot'i.

29 Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na mhmudä ra mostasa.

30 Mahømbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Maḥønga hyεcä man'na ra hya ya. Ma ga xän'naḥu ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja ya.

³¹ Nup'u rá mudi, tengutho n'na zihmudä ra mostasa, ngue man'na zitchu ngue gätho mi'da yø hmudä ja ua ja ra ximhäi.

³² Pε nu'mø bi ma nthuhu na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yεt'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int's'u.

³³ Xangu yø hya bi hyεcra Jesús. I honnbi ndana ra hya da dini xanho p'u ja yø mmui yø ja'i, gue'a xännbabi'a.

³⁴ Nu'mø yaεui yø xädi p'uya, i xifi te ga mbønyø hya di hyεqui. Pε nu'mø gue'u mi'da yø ja'i xännbabi ra hya, guehya honi te gui hyejpa yø hya xännbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø fanthe.

³⁵ Mi dähra nde'a ra pa'a, bi 'yεmbyø xädi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähä man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús, mi juadi bi 'yεhyø ja'i, bi yurbu ja ra barco mi o ra Jesús, bi ma. Bi mähä mi'da yø barco mi jap'u.

³⁷ Nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø fanthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyu.

³⁸ Pε ra Jesús mambi oxpu ja n'na ra nhudi jap'u ja rá xutha ra barco ngue aha. Nu'u yø

xädi p'uya, bá är'u bi aha, bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, ya ga tuh. Nu'a'i p'uya, gui atho —bi 'yεmbi.

³⁹ Mi nangra Jesús, bi hejpbabi ra ndahi 'nεhyø fanthe. Bi xifi ngue di nsäya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, ga bi nsäya.

⁴⁰ Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—¿Hanja ngue gui suhu? ¿Ua hingui εc'ei ngue ga faxahu? —bi 'yεmbi.

⁴¹ Mi nu yø xädi ra Jesús ngue te bi 'yøt'e, bi ntinnbatho yø ts'u mi ja. Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nεhra dehe εc'ei 'mø bi zofo —di n'yεmbi.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi.

¹ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara.

²⁻³ Høntho bi bømp'u ja ra barco ra Jesús, ya xpa εp'u n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra n'yohu na, mi nnøpa ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pε xejtho. Janangue ya hujungui sä da zammí.

⁴ Xangu yø nnidi ngue nthat'i yø 'ye 'nεhyø gua conyø cadena. Pε xejtho, hingui hät'i da zammí.

⁵ Ra pa ra xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ánima, i mafi haru ni ma. 'Nε xa nguahyø

nsä'mi rá do'yo ngue di nte yø do.

⁶ Yap'utho mambá ehε, pε mi hyandra Jesús. Bi ntihi i ndantyøhmü p'u 'bäi.

⁷ Rā ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bäi? Nguet'Oja'i, 'yo gadi ungu.

⁸ Nguna rá hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi rá Jesús ngue da hyep'u rá n'yohu n'youi.

⁹ Rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Rā n'yohu p'uya bi 'yεna:

—Nná hugä ngue yø mmundotho gähe, porque xangugähe —bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mi 'bäi, hinga yap'utho da menhni.

¹¹ Ja mi 'yorbatho n'na 'bäi yø ts'adi, ma'yoni p'u bí ja ra nguan.

¹² Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Damí 'dacje rá nt'edi ga cat'ähe p'u ja yø mmüi yø ts'adi bí 'yo nu —bi 'yεmbi.

¹³ Rā Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'u. Janangue bi hyep'u rá n'yohu mi n'youi, bi ma, i ncarbua ja yø mmüi yø ts'adi p'uya. Nu'u yø ts'adi mi jua'i yo mahuah.

Bi gu rá 'dihy yø ts'adi p'uya, bi nhyorbua ja rá zabi. Gä ja bi jarbu rá dehe.

¹⁴ Nu'u mi fähyø ts'adi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja rá hnini ngue bá ma

te bi nja. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nanni bí 'bäi, gä bá xifi. Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá ehε da nu.

¹⁵ Mi zønyø ja'i p'u 'buhra Jesús, 'dap'u 'buhmi'a rá n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya hinte di ja, ya he rá ulu, ya xi dits'i. Pε bi zu yø ja'i'a te xi nja.

¹⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, 'nε'a te xi thohyø ts'adi, gä xihyø ja'i nuya ja søhø.

¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yarbua ja rá barco rá Jesús ngue da ma. Nu'a rá n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'u ni ma.

¹⁹ Pε himbi nepra Jesús, sinoque bi 'yεmbi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Damí xihni mení te dá øt'a'i. Xihni amigo. Damí xifi ha bi nja ngue bi huεc'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yεmbi.

²⁰ Bi ma rá n'yohu p'uya, bi n'yo gätho p'u ja yø hnini Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi rá Jesús. Nu to gä bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, gä di 'yøtho.

Rā Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi rá zabi rá Jesús, xandøngu yø ja'i hømbi mpeti.

²² Bi zø'a n'na rá n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja rá njia p'uya, ni hu ngue rá

Jairo. Bī ndantyøhmū p'ʰ
'bāhṛa Jesús.

²³ Janjuani ngue āpra mate,
bi 'yɛmbi:

—Nugā nná ɛhɛ ga xi'i ngue
mā t'ixū dí si, ya pa man'ʰ,
ya ja ngue da dū. Xi'mø
gui 'yørca rā mate ga mme,
gui japni 'ye p'ʰ ja rá do'yo,
janangue da zā rā n'ʰ hɛmbi.

²⁴ Nunā rā Jesús bi mɛ nā rā
n'yohʰ bi zits'i. Xangu mī'da
yø ja'i bi dɛnni astā dī ntørbʰ
ja rā 'yū.

²⁵ Nu'ʰ yø ja'i nī dɛnna
Jesús, n'youi p'ʰ n'na rā xisu
ngue ya n'ne'ma yonjɛya mī
hɛmbrā m'mäciji.

²⁶ Nunā rā xisu madī
hyɛnni, xandøngu rá mɛnyū
xi ʰni ngue honyø 'yøthe da
'yøthe. Ya xi ʰni gātho'a te
mī pɛts'i, porque nne ngue
da zā te hɛmbi. Pɛ hin'i zā'a
ngue madī n'yøthe. Sinoque
man'na manī ma man'ʰ.

²⁷⁻²⁸ Mī zā mī 'yøhna rā xisu
ngue øtyø milagro rā Jesús,
bi 'yɛnna xisu p'ʰaya: “Nu'mø
ga thārpabi rá he rā Jesús, da
zāgui”, bi 'yɛnā. Janangue
bī nthinnbʰ ha mma yø ja'i
p'ʰaya, astā gue'mø mī guatra
Jesús ngue bi dārpā rá he.

²⁹ Ngu'i dārpā rá he p'ʰaya,
'bexpī nsāya rā ji, bi zā rā n'ʰ
mī hɛmbrā xisu.

³⁰ Mī bahṛa Jesús ngue bi
zā n'na nc'ɛi conná ts'edi, bī
m'mā p'ʰaya ngue hɛtyø ja'i. Bi
'yɛmbi:

—¿Te'o bi dārcagui mā he?
—bi 'yɛmbyø ja'i.

³¹ Bi 'yɛm'mø mī dahyø xādi
rā Jesús:

—Guí änni to bi dāt'a nī
he. Conque guí nnu ngue
xandøngu yø ja'i dī ntøt'ua
nnā mähā —bi 'yɛmbi.

³² Pɛ rā Jesús bi sigue di za
di hɛti yø ja'i, ngue nne da
badī te'o bi dādi.

³³ Nu'a rā xisu p'ʰaya, ya
padī te xi 'yøt'e, mmap'ʰ
p'ʰaya nī huaquī ngue sū. Bī
ndantyøhmū p'ʰ 'bāhṛa Jesús.
Bi xi'a njuani ngue xi dārpabi
rá he.

³⁴ Nunā rā Jesús bi 'yɛmbi:
—Ague t'ixū, ya bi zā'i ngue
gá 'yɛc'ɛi ngue di zā'i comma
ts'edigā. Nī ma ya, da hyū nī
mmāi ngue bi zā'i —bi 'yɛmbi.

³⁵ Nunā rā Jesús, mɛnte
yauī rā xisu madī hyɛnni, bi
zø hman'na nc'ɛi bá nɛxpʰ ja
rá ngu rā Jairo, bi 'yɛmbrā
Jairo:

—Ya bi dū nī t'ixū n'yø,
'yonī mantho gui sixra
xännbate —bi 'yɛmbi.

³⁶ Nunā rā hyā bi sihṛa
Jairo, bi 'yøhṛa Jesús,
pɛ hingui ørpatho maşu.
Sinoque bi 'yɛmbrā Jairo:

—'Yo sä guí su'a si'i ngue
bi dū nī t'ixū. Sinoque damī
'yɛc'ɛiguī ngue da zā ga fāxa'i
—bi 'yɛmbi.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui
gātho yø ja'i. Sinoque høndra
Bedu bi zits'i, co 'nɛhya
yonc'ɛi dī n'yohʰ, rā Xuua
'nɛhṛa Jacobo.

³⁸ Mī zømp'ʰ ja rá ngu rā
Jairo p'ʰaya, ya zonyø ja'i,
tār'man'ʰ yø mmāi ngue ya xi
dū rā hmute.

³⁹ Pɛ ngu'i zønna Jesús, bi
yut'ambo, bi 'yɛmbyø ja'i:

—¿Te 'bɛ'a guí ɔthɯ ua gadi yännihɯ? 'Yonj mantho gui zomhmɯ. Nuna ra hmute hingui tu na, i atho na.

40 Pɛ nuya yø ja'i yau ra Jesús, i thenthó, porque padj ngue ya xi du ra hmute. Mj bøn'athi gátho yø ja'i p'uya, ra Jesús bi thop'ɯ brá 'benna hmute. Nj n'youi rá papá ra hmute 'nɛhrá mamá. Co 'nɛ'ɯ yø xádi nj n'youi.

41 Ra Jesús bi bennba rá 'yɛ ra hmute xi du, bi 'yɛmbj:

—Talita cumi —bi 'yɛmbj.

Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ɛna: “Ague grá hmute, dí xi'i, dami nanguj”.

42 Hontho bj manna ra hya na p'uya, 'bexpj nangra hmute, bj n'yo. Ra hmute p'uya, ya 'de'ma yonjɛya mj 'bɛi. Nuya bj nup'ɯ bi bennate ra hmute, di 'yøtho.

43 Pɛ ra Jesús emmɛj di hejpa yø ja'i ngue hijnondá ma te bi 'yøt'e. Bj manda p'uya ngue di t'unna hmɛ da zi ra hmute.

6

Nu'ɯ yø mmɛnguɯ ra Jesús hingui ɛc'ɛi te ɔt'e.

1 Mambá ɛp'ɯ ja rá ngu ra Jairo ra Jesús, i map'ɯ ja rá häi bá nte, bj mɛ yø xádi.

2 Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, pap'ɯ ja ra njja ra Jesús, ngue bi xännbabi ra hya yø ja'i. Xangu yø ja'i ɔxra hya bj má. Pɛ gá di 'yødyø ja'i hanja'a ra hya øde, di n'yɛmbj:

—¿Harɯ go bá ha'a ra hya xännbate na ra n'yohɯ ya ua? ¿Hague go ga mba'a ra hya

padj? ¿Hague ga nzä ɔtyø milagro?

3 Conque guehna ra yaxi rá ts'ant'ɯ ra Maya na. Yø n'yohɯ p'uya, guehna ra Jacobo, 'nɛhra José, 'nɛhra Judas, 'nɛhra Simu. Yø nju p'uya, gá 'dadua ra hnini dí 'bɛhmɯ.

Janangue ɛmyø ja'i ngue to bi zä man'yohɯ na ra Jesús. Hingui ɔrpatho masu yø ja'i ra hya xifi.

4 Pɛ bi 'yɛmbj ja'i ra Jesús:

—Gátho yø pøngahya Oja n'nanni nj 'yɛhɛ, gá hnu mansu. Pɛ nu'ɯ yø mmɛnguɯ yø pøngahya, hingui nnu mansu. Nj xinga gue'ɯ to 'bɛp'ɯ ja rá ngu ra pøngahya di nnu mansu.

5 Ja bj njap'ɯ ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro ra Jesús. Høndi zi hangutho yø dárquɛhi bi japrá 'yɛ ngue bi 'yøthe.

6 Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui ɛc'ɛi yø mmɛnguui.

Nu'ɯ 'de'ma yoho yø xádi ra Jesús, bi 'yɛt'ingue da xännba ra hya yø ja'i.

Mj bømp'ɯ ja ra hnini mj 'bɛhra Jesús, bj ma bá n'yop'ɯ ja yø hnini, manyarɯ i ma ngue xännba ra hya yø ja'i.

7 Nuya 'de'ma yoho yø xádi ya xi huanhni, bi zofo ngue da mɛnnbɯ ja yø hnini. Bi xifi ngue yø yonc'ɛi p'ɯ da ma. Bi unna ts'ɛdi ngue da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

8 Bi xi p'uya, ngue hin tenj buxa da gats'i. 'Nɛ hin temá thuhmɛ da hyats'i. 'Nɛ hin temá mɛnyu da hyats'i.

Sinoque høndra tōhø da hyats'i.

⁹ Bi xifi ngue da guxyø thixfanì 'nε hinda gaxrá mponi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá sømhmμ p'μ ja n'na rā hnini, nu'mø to da zixahμ rá ngu ngue di säya'ahμ, ja m'mahmμ p'μ ja rā ngu di n'na'ahμ rā ts'äya, astā gue'mø guá εhmμ.

¹¹ Nu'p'μ ja n'na rā hnini gui sømhmμ, 'nε hinda n'na'ahμ rā ts'äya, ogue hijnonda 'yøt'ahμ masu, dami thogui, gdi mahä n'nanni rā hnini. Pε dami huamhmra fonthäi di n'youi ni mbonguahμ, gue'a rā hmεya'a ngue ya da thep'μ ya yø ja'i himbi 'yøt'ahμ masu.

¹² Nu'μ yø xädi rā Jesús bi ma bá n'yop'μ ja yø hnini. I xihyø ja'i ngue da hyεp'μ rā nts'o gā 'yo.

¹³ Xangu yø nnidi bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi gospabi rā aceite yø därquēhi, 'bexi sä ha hεmbi.

Ra Herodes embi ngue nuna rā Jesús, gue'a rā Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nuna rā dast'abi Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yεmp'μya:

—Nugä dí εnā ngue xpí bεnnate'a rā Xuua mi øtra nxixya. Janangue sä øtyø milagro —bi 'yεnā.

¹⁵ Mi'da yø ja'i p'μya bi 'yεnā:

—Nuna rā n'yohμ i hma, rá nze'gui guehna rā pøngahya Elías.

Pε mi'da yø ja'i p'μya, bi 'yεnā:

—Nugä dí εnā ngue 'bwi toni pøngahya Oja nā.

¹⁶ Ra Herodes bi 'yεn'a p'μya:

—Pε nugä dí εnā ngue gue'a rā Xuua mi øtra nxixya xpí bεnnate ya. Porque nuna rā Xuua, guehna dá mandagä bi thejpabi rá ya nā.

Ja mmangua ya ha bi nja ngue bi du rā Xuua mi øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, bi manda rā Herodes ngue bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fädi. Bi wpi ngue nuna rā Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mahmi nā rá 'bεpo Herodías nuna mará xisu nā rá n'yohμ Lipe.

¹⁸ Nuna rā Xuua, xi 'yεmbra Herodes: "Hijn'μ rā nt'εdi gui m'mahmi ni 'bεpo", xi 'yεmbi.

¹⁹ Mi 'yøhra xisu nā rā hya mmanā Xuua, bi mbøcue rā xisu, i sahra Xuua ngue'a te rā hya bi ma. I nnepe ngue da tho rā Xuua.

²⁰ Pε rā Herodes hingui nne da hyo, porque nuu mansu nā rā Xuua, 'nε parpi ngue rā hoga n'yohμ. Nu'a te rā hya mi mmanā Xuua, ma' di ho da 'yøde, pε mi yobεnitho ha ga 'yøde te gāma hya mmanā Xuua.

²¹ Pε nuna rā Herodías bi dini ha di jpra Xuua nuna sai. Mi zøhra pa bi nsännigo rā Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi rā nts'ihmε. Gätho yø hmu yø soldado, gä bi

zofo. Nup'u ja rā häi Galilea, gätho'u yø ja'i hnu mansu p'u ja yø hnini, gä bi zofo.

²² Nuna rā t'ixu rā Herodias, bi yurbu 'bahyø ja'i xi petra Herodes ngue sännigo, bi mahra hnei p'uya. Rā Herodes co gätho yø ja'i bi ho te øtra hmute. Janangue bi 'yembra hmute rā Herodes: "Nu'mø tema cosa gui 'yäqui, nugä ga 'da'i", bi 'yembi.

²³ Rā Herodes bi 'yexa ntestigo Oja ngue majuanī di unna hmute'a te gäma cosa da 'yäpi, madague'a di un made'a te gä pets'i.

²⁴ Rā hmute p'uya, hinga 'bexpi xifi te 'be'a nne da 'yäpi. Sinoque 'be bá äna mamá. Bi 'yembi: "Ague mamá, ¿teni 'be'a ga ädi?" Nu'a rá mamá rā hmute p'uya, bi 'yembi: "Damī 'yäpya ngue di 'da'i rá ya rā Xuua mī øtra nxixya", bi 'yembi.

²⁵ Nu'a rā hmute p'uya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá embra dast'abi: "Nu'a rá ya rā Xuua mī øtra nxixya ya, damī 'daqui, di o n'na rā mohi", bi 'yembi.

²⁶ Mī zä mī 'yøde te 'be'a t'äpra dast'abi, mambi dudrá mmwi. Pe ya xi mā ngue di unna hmute'a te da 'yäpi. Yø ja'i 'bur'u ha mī 'bwi, gä xi 'yøde te xi mā. Bi mānda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi.

²⁷⁻²⁸ Bi 'yet'a n'na rā soldado da hejpa rá ya rā Xuua p'u ja rā fädi p'uya. Bá jät'a n'na rā mohi, bi t'unna hmute. Rā hmute p'uya, bi dāprā mamá'a rā ya bi t'unni.

²⁹ Mī bahyø xädi rā Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hannba rá do'yo rā ánima ngue bi 'yägüi.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmε cut'a mahuañi mā'yoñu.

³⁰ Mambá pengyø xädi rā Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hnini, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e, bi dāpra güenda tema hya xi nxännbate.

³¹ Nu'u yø pa'u, ni ma ni 'yehyø ja'i p'u 'bura Jesús. Nuna rā Jesús co 'nēhyø xädi, ni xingra hmε da mbongui rā ora da zi. Janangue bi 'yembyø xädi:

—A nuyá, ma ga mmähä p'u hinjo'o yø ja'i ya, n'namhma ga nsayahu zits'u.

³² Bi yurbu ja n'na rā barco rā Jesús conyø xädi, i map'u hinjongui 'bwi.

³³ Xangu yø ja'i bi nu 'mø mī ma rā barco, pe padī te'o ni op'u ja rā barco. Bi ma yø ja'i p'uya, ni n'yoguatho, bi denna nenzabi. Nup'u ja yø hnini thohyø ja'i, i ter'mi'da yø ja'i, mandøngurbu ni ma yø ja'i. M'met'o bi zonyø ja'i p'u ha ja ngue da zonna barco.

³⁴ Mī zøhra barco bá o rā Jesús, bi bōni. Pe ya mandøngu dyø ja'i 'bur'u. Bi huejpya, porque yø ja'i 'bwi tengutho yø de'yo 'mø hinjo'o to da mädi, njarbatho. Janangue ndø ya'atho rā ora bi xännbabi rā hya yø ja'i rā Jesús.

³⁵ Ya ni ma di nde p'uya, bi guatyø xädi rā Jesús, bi 'yembi:

—Ya bī nde, 'nε nūua dí 'būhmε rā dāpo ua.

³⁶ Dāmī 'yεhyø ja'ī, n'nāmhā dā map'ū bī ja yø hnīni, dā dānse rā hmε dā zi.

³⁷ Bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Dāmī unhnε rā hmε dā zi yø ja'ī —bi 'yεmbī.

Nū'ū yø xādi p'ūya, bi 'yεmbī:

—¿Harū gue gā hāhū'a yo ciento mā pa rā nzābi ngue gā tāmphū rā hmε dā zi yø ja'ī 'būcua? —bi 'yεmbī.

³⁸ Māhømbi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Dāmī nū hangū yø thūhmε guī hāhū.

Nū'ū yø xādi p'ūya, bī nū hangū yø thūhmε hā. Bi 'yεmbūya:

—Ja ua cat'a yø thūhmε 'nε yoho yø huā.

³⁹ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi yaui:

—Dāmī xihmū yø ja'ī dā micua ja rā 'batha. Dā 'yøtyø zimundo p'ū dā mī.

⁴⁰ Bī mīhyø ja'ī p'ūya ngue dī nsihmε. Yø ciento nja'ī p'ū bī mī i'da, yø yote mā'det'a nja'ī p'ū bī mī i'da.

⁴¹ Rā Jesús bi hyan'ū cat'a yø thūhmε 'nε'ū yoho yø huā. Bi hyanmā hεts'ī p'ūya, bi ja māmmādi Oja. Bi xenyø thūhmε p'ūya, bi unyø xādi ngue dī 'darpābi yø ja'ī. Dā guehyø huā bi dat'ī.

⁴² Bī nsihmε xāho yø ja'ī, gā bī nniya.

⁴³ Mī juate rā ts'ihmε yø ja'ī p'ūya, nū'ū yø xādi rā Jesús bi pēti 'dε'māyo canasta yø

thūhmε bi bonguī. Xquet'a bī mēs'yø huā bi bonguī.

⁴⁴ Nū'ū yø ja'ī bī nsihmε'a rā ora'a, cat'a māhuāhī mā'yohū bī nsihmε.

Nī 'yo māxøts'e rā dehe rā Jesús.

⁴⁵ Mēnte εhyø ja'ī rā Jesús, bi xihyø xādi ngue dī m'met'o dā 'yo rā barco, dī mā mān'na nguadi rā zabi ha bī ja rā hnīni Betsaida.

⁴⁶ Mī juadi bi 'yεhyø ja'ī rā Jesús, bī map'ū bī ja rā nyunī ngue bá mat'Oja.

⁴⁷ Mī nxuī p'ūya, ya bī 'yo māde rā zabi rā barco nī o yø xādi, pε rā Jesús bi 'būse p'ū bī ja rā nyunī.

⁴⁸ Bi bahra Jesús ngue hangū pēfi dī 'yonnā barco'ū yø xādi, pε hīnguī sā dā thogui, porque rā ndāhī dī cots'i. Mī zū'ī hyū xūdi p'ūya, bī map'ū bī 'būhyø xādi rā Jesús, nī 'yo māxøts'e rā dehe. Bī ne ngue xtā nuīts'ī.

⁴⁹ Pε mī hyandyø xādi ngue mmāp'ū nī 'yo māxøts'e rā dehe. Nū'ū yø xādi rā Jesús bi 'yεnā ngue rā ndāhī i nnu. Bī māhra māfi p'ūya ngue sū.

⁵⁰ Gā bi hyandi, pε gā bī nsū. Pε rā Jesús 'bexpi zofo, bi 'yεmbī:

—Go guecā, 'yoguī sūhū —bi 'yεmbī.

⁵¹ Mī yarba ja rā barco mī o yø xādi rā Jesús, 'bexpi nsāya rā ndāhī. Mī nū yø xādi'a te bi 'yøt'e, mān'natho bī nsū.

⁵² Madague'a xī nū yø xādi'ū yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thūhmε

bi zi yø ja'i, pε hinguĩ 'yo yø mm̄ai te'o na ra Jesús.

Nup'ua ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därkehi ra Jesús.

53 M̄i zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bøn̄i.

54 Høn̄tho bi bøn̄na barco ra Jesús, 'bexpi bahyø ja'i mi 'bup'ua ngue te'o.

55 B̄i ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnbabi mi'da yø ja'i ngue da εhε. Xifi ngue da tu yø därkehi da oxyø fidi, da zøp'ua 'buhra Jesús.

56 Høn̄nb̄a bi zä søn̄na Jesús, somp'ua ja yø hn̄ini, somp'ua ja yø ngunhui, høn̄nb̄a ts'ua hap̄a sōni, bi nj̄aqui yø därkehi ngue 'bop'ua ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyani rá he da dārpabi yø därkehi. 'Be xi sä ha hēmbi.

7

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hinguĩ nnu manho ra Jesús.

1 N̄uya 'da yø fariseo 'nεhyø xännbate ngue ra ley ngue yø mm̄engu Jerusalén bi guarb̄a 'bähra Jesús ngue di nyai.

2 B̄i mb̄ocue 'mø mi n̄u te øt'i'da yø xädi ra Jesús, ngue hinguĩ x̄u'ye hante di nsihmε, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'ye.

3 N̄uya yø fariseo 'nε gätho mi'da yø judío, i øtyø costumbre xa nzänyø ndiua. Zant'a x̄u'ye hante di nsihmε.

4 N̄u'mø bá penga tai xquet'a x̄u'ye, porque εna ngue pecra ts'oqui ja yø 'ye. Xangu mi'da yø costumbre

øt'e, x̄utyø ts'øye, x̄utyø mohi, punnb̄i da dātra häi. 'Nεhyø t'ots'i nts'ihmε pet'e.

5 M̄i zä mi n̄urpi te øtyø xädi ra Jesús ngue hinguĩ øt'e tengutho ga 'yo, bi mb̄ocue p'uya, bi 'yörpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogah̄a yø ndiua? Porque hinguĩ pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nx̄u'ye hante di nsihmε.

6 M̄i dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ni xirb̄a guí εna ngue guí εc'εih̄a Oja. Go guí øth̄a na ra hya bi 'yotra pōngahya Isaías ngue bi 'yεn'Oja: “N̄uya yø ja'i 'b̄acua, n̄u'mø bi nya, xøgue εna majuan̄i ngue nnu mansugui. Pε himma juan̄i ngue yø mm̄ai ga ndannegui.

7 Ya hinte ni bøn̄tho ngue thannegui yø ja'i. N̄u te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue εmbi di manda Oja”, nguna bi man'Oja.

8 Nu'ah̄a, guí festhoh̄a yø hya di manda Oja ngue go gadi ja ndumm̄ai guí øth̄a yø costumbre bi zohyø ndiua. Porque xangu yø costumbre guí øth̄a, tengu yø ts'øye 'nεhyø mohi guí x̄ath̄a, punnb̄i da dātra häi.

9 Go xcá 'yεmh̄ma n'na nguadi ya yø hya di manda Oja ngue go guí øth̄a yø costumbre bi zohyø ndiua.

10 Nuna ra Moisés bi xi-hyø ja'i te 'bε'a ja ngue da 'yøt'e, bi 'yεmbi: “Dam̄i su ni papá, dam̄i su ni mamá”. Bi xi man'na ra hya p'uya, bi

'yɛmbi: "Nu ra ja'i da zanná papá, ogue da zanná mamá, i ja ngue di njapra castigo 'ne da tho", bi 'yɛmbyø ja'i.

11 Pɛ ya xcá xännbahya yø ja'i, ngue ra ja'i da zä da 'yɛmbrá papá ogue rá mamá: "Nugá papá, nugá mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pɛts'i, guehna Oja dadí unni".

12 Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i.

13 Xangu mi'da yø hya jap'ua hinguí øthya, tengutho ya yø hya dí xi'ahya ya. Nu'mø nguna guí øthya p'uya, ya guí øthya ngue hinte di muui ya yø hya di manda Oja p'uya, ngue guí ɛmhya go ja ts'editho guí 'yøthya ya yø costumbre bi zo-hyø ndiua.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbá rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

14 Bi zonhyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dami 'yøhmua xanho ya yø hya ga mmangä ya. Dami 'yɛt'ammuiha.

15 Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

16 Di nja ni gu ngue guí 'yøhmua na ra hya dí mmangä ya —bi 'yɛmbi.

17 Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'ua ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'ua ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yäpi ngue da

xifi te ga mbønya yø hya ja juadi bi ma.

18 Ra Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—¿Ua xquet'a hinguí tinni mmuiha hanja ya yø hya dí mmangä 'mø? ¿Ua hinguí pahmua na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a?

19 Porque nu'a te gä si ra ja'i, hinda nuansui rá n'yomfɛni ra ja'i'a, sinoque rá mmui ra ja'i ni ma'a te si, pɛ pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nɛqui xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue da ts'i.

20 Ra Jesús bi sigue bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfɛni ni 'yɛhra ts'oqui.

21 Porque mbo rá n'yomfɛni ra ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, tengu ra n'yots'om'mäi, ra nthote,

22 ra mfe, ra nts'o, ra fehni, ra 'yøt'its'oqui, ra zeya, ra zate, ra n'yets'i, ra m'memmui, da gue'a so rá mmui ngue da hyannba rá mmɛti rá mmic'ɛiui.

23 Gätho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfɛni ra ja'i ni 'yɛhe. Guehya di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu hingra judío bi 'yäpra mate ra Jesús ngue da mäts'i.

24 Mi bømp'ua mi 'buhra Jesús, i map'ua ja n'na ra häi ja ra hnini Tiro conna hnini Sidón. Nup'ua ja ra ngu bi nsäya, hinguí nnepe to xta

mbadi ngue 'bap'ua. Pe himbi zā bi n'yanī.

²⁵ Nu'a rā hnini'a, mi 'bap'ua n'na rā hmute mi n'youi rā ts'onthi. Mi 'yøhrā mamá rā hmute ngue 'bap'ua rā Jesús. Bi ma rā xisu p'ua 'bħrā Jesús, bi ndantyøhmū p'ua 'bāi.

²⁶ Pe hingrā judío nā rā xisu, porque rā mmengu p'ua ja rā hāi Sirofenicia. Bi 'yāpra mate rā Jesús ngue dā 'yøthebi rá t'ixu n'youi rā ts'onthi.

²⁷ Pe rā Jesús bi 'yēmbi:

—Nugā, gue'ua yø judío ja ts'edi gā fāts'i. A nuyá, nu'mø 'bet'o go gā fāxā'i, ya satho 'mø dā thannbā rā hmē yø basī, ngue yø fo'yo di t'unni —bi 'yēmbi.

²⁸ Rā xisu p'uya, bi 'yēmbi:

—Ahá, grā Hmū, gue'a guí mma. Pe nu'ua yø fo'yo, guerp'ua 'bimēxa sihmē'ua. I jo yø xemhmē hēhyø basī p'ua sihmē.

²⁹ Rā Jesús bi 'yēmbra xisu:

—Xanho te guí mma. Ni ma ni ngu ya, nu ni t'ixu n'youi rā ts'onthi, ya bi zā.

³⁰ Rā xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi zønná ngu p'uya, nu'a rá t'ixu mi n'youi rā ts'onthi ya hup'ua ja rá t'ots'i, ya xi zā te mi hēmbi.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohua ngue mi gogu 'nē mi c'ane.

³¹ Mi 'danyø pa p'uya, bi bømp'ua mi 'bħrā Jesús, i map'ua ja rā zabi Galilea. I nthop'ua ja rā hnini Sidón, i mpa p'ua ja rā hāi Decápolis.

³² Nup'ua ja rā hāi Decápolis mi zømp'ua rā Jesús, bá

ts'innbabi n'na rā n'yohua ngue rā gogu 'nē rā c'ane. Bi t'āpra mate ngue bi japyø 'yē p'ua ja rá ya ngue dā zā te hēmbi.

³³ Nuna rā Jesús bi zica n'nani nā rā n'yohua, bi carpa yø saha p'ua ja yø gu. Bi pohrā saha conná jini ngue bi dārpa rá jani.

³⁴ Bi hyanma hēts'i p'uya, bi 'yēn'a n'na rā jats'i. Bi 'yēmbra dārquēhi p'uya:

—Efata —bi 'yēmbi.

Nuna rā hya bi ma, i nne dā mā ngue ēnā: “Dā xohni ne, dā xohni gu”.

³⁵ Nu'a rā ora'a, nuna rā n'yohua mi gogu bi 'yøde xanho rā hya, 'nē bi zā bi nya xanho.

³⁶ Pe rā Jesús bi xihyø ja'i ngue hinjonda xifi te bi nup'i bi 'yøt'e. Pe ēnā man'na ngue di hejpa'i yø ja'i ngue hinte dā mā, i mmanyø ja'i p'ua ni ma'a te xi nup'i xi øtra Jesús.

³⁷ Nu to gā bi 'yøde te bi nja, gā di 'yødyø ja'i, di n'yēmbi:

—Gā xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'nē di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Rā Jesús bi 'uin'i goho mahua'hi mā'yohua.

¹ Man'na rā pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpēti p'ua 'bħrā Jesús. Ya hin'ya te dā zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzēdi. Bi zonhyø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

² —Dadi huēcā yø ja'i 'bācua, porque ya rá hyu pa 'daua dí 'yohua ya. Dí pa'a

njuanī ngue ya hīn'yū te da zi yō jā'i.

³ Nū'mō gā etyō jā'i ngue da ma yō ngu, 'nē hīngui sihmē, da güennbū ja rā 'yū. Porque yap'ū yō ngu 'da yō jā'i.

⁴ Nū'ū yō xādi bi 'yēmbi:

—Pē ħhapū go gā hannbahū te da zi ya yō jā'i 'būcua? A nūua dí 'būhmū, rā dapo ua.

⁵ Bi 'yānyō xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Ĥhangu yō thūhmē guí hahū 'mō?

Nū'ū yō xādi p'ūya, bi 'yēmbi:

—Hōndi yoto yō thūhmē ja ua.

⁶ Bi mānda rā Jesús ngue bi mīhyō jā'i. Bi hyān'ū yoto yō thūhmē p'ūya, bi ja māmmādi Ojā. Bi xenyō thūhmē p'ūya, bi ūnyō xādi ngue di 'darpa yō jā'i da zi.

⁷ Xquet'a mī hā zihangu yō hūa. Rā Jesús bi ja māmmādi Ojā. Bi ūnyō xādi p'ūya, ngue di 'darpa yō jā'i da za.

⁸⁻⁹ Nū'ū yō jā'i bi nsihmē, goho māhuāhī mā'yohū. Pē gā bi nniyā. Mī juate rā ts'ihmē yō jā'i, nū'ū yō xādi rā Jesús bi peti yoto canasta yō thūhmē bi bongui. 'Bexque'a bi n'yēhmī yō jā'i rā Jesús ngue bi ma.

¹⁰ Bi yūrbū ja rā barco p'ūya, co 'nēhyō xādi, ĭ map'ū ja rā hāi Dalmanuta.

Yō fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'ū da 'yōt'a n'na rā milagro.

¹¹ Ngu ĭ zōhra Jesús, nūya yō fariseo bi ma bā sāmhya rā Jesús. Di 'bēpi da 'yōt'a

n'na rā milagro nū māhēts'i para ngue di nēqui ngue rā m'mēnhni Ojā rā Jesús.

¹² Bi ngasra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hōndyō milagro guí nne guí nnuhū di nja. Pē nūgā dí xi'ahū ngue hīn temā milagro gā ōt'ā guí nnuhū —bi 'yēmbi.

¹³ Bi zop'ū yō jā'i p'ūya, bi yūrbū ja n'na rā barco conyō xādi, ĭ ma mān'na nguadi rā zabi.

Rā Jesús bi xihyō xādi ngue di mfādi xanho, hīnda dēnna hyā xānnbāte yō fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nū'ū yō xādi rā Jesús xi pūmbēni rā thūhmē xtā hyāts'i da zi. Hōnda n'na rā thūhmē mī hap'ū ja rā barco.

¹⁵ Rā Jesús bi 'yēmbi yō xādi:

—Dāmī mfāhmū ya, māmi sih'ā rā ĭxi di ūnyō fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Dī n'yēmbi n'na ngu n'na'ū yō xādi p'ūya:

—Rā nzequi xicjū ya ngue hīnxtā hā rā thūhmē gā sihū.

¹⁷ Mī bahra Jesús te di nxi-hyō xādi, bi 'yēmbūya:

—Gue guí enā dí xi'ahū ngue hīnxcuā hā rā thūhmē guí sihū. Ĥua hīngui 'yo ni mmūihū nā rā hyā dí mmāngā 'mō? Rā nzequi mā'bēdi ni mmūihū 'mō.

¹⁸ Guí nnuhū te dí ōt'ā, pē tengūtho 'mō ngue hīnte gdī nnuhū. Guí ōhmū yō hyā dí mmāngā, pē tengūtho 'mō hīn temā hyā gdī ōhmū. Ĥua hīngui mbēmhmū'a te guí nnuhū p'ū ha nnā māhā?

¹⁹ Xi'mō rā pa mā xēngā'ū cāt'a yō thūhmē ngue bi

zi cat'a mahuahī mā'yohu, ħnjammī canasta yø thuhmε bi bongui?

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Dε'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui.

20 —Xi'mø mā xengä'u yoto nthuhmε ngue bi zi goho mahuahī mā'yohu, ħnjammī canasta yø thuhmε bi bongui? —bi 'yεmbi.

Yø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Yoto canasta yø thuhmε bi bongui.

21 Ra Jesús bi 'yεmbi mahøn'a p'uya:

—Pε ħhanja ngue ħingui 'yo ni mmaihū ya yø hya dí mmangä 'mø?

Nup'u ja ra hnini Betsaida, ja bi 'yøthe p'u n'na ra xädä ra Jesús.

22 Mi zømp'u ja ra hnini Betsaida ra Jesús, bá ts'innbabi n'na ra xädä. Bi t'äpra mate da 'yøthe.

23 Ra Jesús bi bennbabi rá 'yε ra xädä, bi zixā nenihni. Nup'u bi zøni, bi zorpa yø dä. Bi dospa maxøts'e yø dä p'uya, bi 'yεmbi:

—ĸUa guí hεti zits'u ya?

24 Nu'a ra xädä p'uya, bi nhanni, bi 'yεmp'uya:

—Dí hεtyø ja'i ngue 'yo, pε εntho ra 'bänza p'u nnā hεti, porque di hmar'ma dä —bi 'yεmbi.

25 Mahømbi dospa yø dä p'uya. Nu'a ra n'yohu mi xädä, bi japi ngue di za di hεti p'u hεti. Bi nzø xanho yø dä p'uya, handi yap'utho.

26 Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ni ma ni ngu ya, 'yo 'be gui 'yo ua ja ra hnini ngue gui xihyø ja'i te dá øt'a'i.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo'a.

27 M'mεfa p'uya, bi mε yø xädi ra Jesús. Nup'u ja'a ra hnini Cesarea ngue Filipos, mathεti ja yø hnini, ja bi ma da 'yop'u ra Jesús. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi 'yännyø xädi, bi 'yεmbi:

—ĸTe'ogä p'u ga mbεnyø ja'i ya'mø? —bi 'yεmbi.

28 Nu'u yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'i εmbi ngue gue'e grá Xuua gmi øtra nxixya. Mi'da yø ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grá Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bai toni pøngahya Oja.

29 Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ĸte'ogä p'u gni bεmhmε ngue guecä?

Ra Bedu p'uya bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grá Cristo, bá εxa'i Oja ngue guí ndast'abi —bi 'yεmbi.

30 Ra Jesús mahømbi 'yεmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogä ya —bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'nε bi ma ngue di bεnnate.

31 Ra Jesús bi xihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Nu ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, da 'yεmmei da ma ma'uni. Nu'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra ni ja da zui, da guehyø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue ra ley, gä da zui 'nε da hyo. Pε rá

hyū pa p'uya, di bēnnate — bi 'yēmbi.

32 Ngūnā rā hyā bi mānna Jesús, bi xifi xanho yø xādi hanja'a te dā thogui. Janāngue rā Bēdu bi zica n'nannī rā Jesús, bi xifi ngue dā hyoni ha dī mpommī rā ndate.

33 Pē rā Jesús mī 'yøde te sifi, bi 'bārbūya ngue hērhmī'da yø xādi. Bi zūhrā Bēdu p'uya, bi 'yēmbi:

—Damī 'uegue, rā mēfi'i rā zithū. Porque hīngā gue'a rā ts'ānnī Ojā so nī mmāi dī nja, sinoque gue'a yø hyāse yø ja'i i so nī mmāi dī nja — bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hīnjām'mø dā gohyø mmāi'a gā 'yēc'ēi.

34 Bi zonhyø xādi rā Jesús, dā gue hmī'da yø ja'i. Bi 'yēmbi:

—Nū to nne dā dēnngui, hīngui sā dā zānse te dā n'yo. Hīnha di gohrā mmāi, mādague'a dā thop'ū ja rā pont'i.

35 Nū rā ja'i dā 'uegue ngue sū dā tho, guehnā rā ja'i dī m'mēhrā te nā. Pē nū rā ja'i hīngui cohra mmāi'a gā 'yēc'ēigui, mādague'a dā tho connā ngueque 'nē connā guehra hoga 'da'yo hyā, guehnā rā ja'i dī nyānnā te nā.

36 Porque hīnte dā dahra ja'i, mādague'a dā 'yøt'e ngue rā mmēti gā rā xīmhāi, 'nē dī m'mēhrā te.

37 Nī xīndā hangū rā mēnyū dā gūtrā ja'i, hīndā zā dā yānnā te.

38 A nūya yø ja'i ngue yø 'yøt'its'oqui ngue hīngui ørpā masū Ojā, guehya dā den'nathohū ngue guī εc'ēihū mā hyagā ya. A nūyā, nū rā ja'i ngue pēsra sā connā ngueque, ogue pēsra sā connā guehra hyā dī xānnbāte, xquet'a dā 'yēhra pa ngue nūgui drā N'yohū dá ε mahēts'i, xquet'a gā pēs'mā sā connā ngue'ū to di jagbū. Guehnā rā pa gā ma pengui connā ts'ēdi Ojā, gā ma n'yo'be yø maça anxε Ojā.

9

1 Nunā rā Jesús mahømbi 'yēmbiyø ja'i:

—Majuānī dī xi'ahū ngue nūya 'da 'bācua ya, hīndā dū, astā gue'mø dā nū ngue dā hyā rā ts'ēdi Ojā dī mānda ua.

Bi mpā'a te gui nēqui rā Jesús.

2 Mī tho'a n'nato mā pa, nūnā rā Jesús bi zixrā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua. Bi mēp'ū bī ja n'na rā nyūnī xānhēts'i ngue dī m'mūse. Ja bá nūp'ū yø xādi ngue bī mpā'a guī nēqui rā Jesús.

3 Nū rā he, di yoxnī, xāndønt'axi bi gohi. Hīnjo'o n'na rā menī ua ja rā xīmhāi dā zā dā mennā ulu tengū gā nt'axi bi gohrā he rā Jesús.

4 Bī nū yø xādi p'uya ngue 'bāp'ū rā Elías connā Moisés ngue yaui rā Jesús.

5 Rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue dí 'buhm̄ ua. Ma gā hocāhe hyū yø t'annigū, n'na'i, n'na rā Moisés, n'na rā Elías —bi 'yεmbi.

6 Ngūnā rā hyā bi xifi, porque rā Bēdu co 'nε'u yø amigo, εmmei bi nsū, astā hīngui mbεni ha gā mman'a rā hyā bi mā.

7 'Bexque'a rā ora'a p'uya, bi go'mrā gui p'u mi 'bui. Bi 'yø p'uya ngue nup'u ja rā gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yεna:

—Nūnā 'bucua ya, guehna mā Ts'ant'u dadī madī. Nūya yø hyā dā manna ya, dami 'yεt'ammuihā —bi 'yεmbi.

8 Mī hyetyø xādi p'uya, ya hīnjongui 'bāp'u'u yoho yø n'yohū xī nū. Ya 'bāse p'u rā Jesús.

9 Ya bá 'yo ngue nī gap'u ja rā nguani p'uya. Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—'Yo to gui xifi te gā nūui ya, astā gue'mø bi hnu rā N'yohū bí 'yε mahets'i ngue di bεnnate —bi 'yεmbi.

10 Nū'u yø xādi rā Jesús, nū'u yø hyā bi xifi hont'a mbεn'a, pε hīnjombi xifi te bi nū. Sinoque di nyānse'u yø xādi te 'be'a gā mbønna rā hyā bi manna Jesús ngue εnā di bεnnate.

Bi manna Jesús ngue rā Elías yā bā εhε bi xihyø ja'i ngue di nsä, porque ya bá ep'u rā Cristo.

11 Nūya yø xādi rā Jesús bi 'yännbū ja rā 'yu, bi 'yεmbi:

—¿Hanja nā rā hyā mmanyø xännbate ngue rā ley, εmbi

ngue jatho dā 'bet'o rā Elías hante ngue dā εhrā Cristo?

12 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue rā Elías i jatho ngue rā mūditho dā εhε dā xihyø ja'i ngue di nsä. Pε dami bεmhm̄ rā hyā mmamp'u ja rā Maca Libro ngue te dā thohra N'yohū bí 'yε mahets'i. I mmamp'u ngue dā zā rā n'u, dā zahyø ja'i.

13 Pε dami pahm̄ ya ngue nūnā t'εmbi rā Elías, ya bá εhε. Ya bi nja tengutho rā hyā mmamp'u ja rā Maca Libro ngue di nja. Porque nū hangū rā n'u bi ne dā japyø ja'i, gā bi nja.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi rā ts'onthi.

14 Nū'mø nī ma dā zøp'u mi 'bū hmi'da yø xādi p'uya, bi nū ngue nūya yø xännbate ngue rā ley di māspabi yø xādi ngue di njun'mahyāui. Xangu mi'da yø ja'i xī mpeti p'u 'bui.

15 Pε rā Jesús, εnā ha bi 'yεtho, ja mi nū yø ja'i ya bi zøhø, bi ma yø ja'i p'uya ngue di zεngua.

16 Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—¿Te 'be'a gni njun'mahyāhū ya 'bucua?

17 Bá tha'a n'na nc'ei p'u 'bahyø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, nūnā mā ts'ant'u 'bucua, n'youi rā ts'onthi astā di gonebi, xtā sigā ua ngue gui 'yøthets'u.

18 Nū'mø bi gū rā ts'onthi n'youi, εn'a hāi 'nε sohyø fūgui. Di gūxyø ts'i, astā di 'yøts'e. Ya xtā xihni xādi ngue

xtā 'yøthets'ʰ, pɛ h̄inxā nzā xa 'yøthe.

19 Rā Jesús bi 'yɛmbi gātho yø ja'j 'bʰp'ʰ:

—¿Astā njam'mø da zōnna pa gui 'yɛc'ɛigahʰ? ¿Ua guíɛna ngue hangū rā pa gā set'ahʰ? Bā si ua rā ts'ant'ʰ, gā øthegä —bi 'yɛmbi.

20 Bi zispabi p'ʰya. Nu'mø mi nu rā ts'onthi rā Jesús, bi gū rā ts'onthi rā ts'ant'ʰ p'ʰya. Bi 'yɛn'ahāi astā di danni. 'Nɛ sohyø fūgui.

21 Rā Jesús bi 'yɛmbra papá rā ts'ant'ʰ:

—¿Njammī pa nja p'ʰya?

Mi dahra n'yohu p'ʰya, bi 'yɛna:

—Ya njap'ʰ astā guerp'ʰ bá ngūɛ rā ts'ant'ʰ.

22 Nu'a rā ts'onthi n'youi, mø bi gū, xangu yø nnidi ya ja ngue da hyo. I høt'a sibi, ogue hørba ja rā dehe. Dami huɛgā'be, fāxca'be 'mø ngue da zā gui 'yøthets'ʰ.

23 Rā Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua h̄ingui ɛc'ɛigui? Nu rā ja'j ngue da 'yɛc'ɛigui, nu te gā man'ʰ hɛmbi, h̄inga hɛmbi gā øthe.

24 Nu'a rá papá rā ts'ant'ʰ p'ʰya, astā rā mafi ha i 'yɛna:

—Nugā dí ɛc'ɛi'j. Pɛ dami 'yøt'e ngue man'na gā ɛc'ɛi'j xanho.

25 Mi nu rā Jesús ngue gā ba ɛp'ʰ yø ja'j da zøp'ʰ 'bāi. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi rā ts'ant'ʰ, bi 'yɛmbi:

—Ague grá ts'onthi, gādi gogubi 'nɛ gādi gonebi rā ts'ant'ʰ 'bɛcua. Nu'ya dí xi'i ngue dami hyep'ʰ ya.

'Yoni mantho güi pengui —bi 'yɛmbi.

26 Nu'a rā ts'onthi p'ʰya, bi japra ts'ant'ʰ ngue xøgue rā mafi, astā pāni. Rā ndussutho te ørpe. Bi 'yɛn'ahāi 'mø mi hyep'ʰ. ɛntho bi dū. Gātho yø ja'j p'ʰya, di n'yɛmbi:

—Bi dū nā cuø —bi 'yɛna.

27 Pɛ rā Jesús bi bennbabi rá 'yɛ rā ts'ant'ʰ, mahotho i xots'i.

28 Ya 'bʰp'ʰ ja rā ngu rā Jesús. Nu'ʰ yø xādi p'ʰya, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue h̄inxā nzā xtā øthegähe rā ts'ant'ʰ mi n'youi rā ts'onthi?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nunā tengū nā rā ts'onthi mi n'youi rā ts'ant'ʰ, para ngue da hyep'ʰ rā ja'j n'youi, mahyonitho da mat'Oja rā ja'j, 'nɛ da 'yetrá mm̄ai.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pɛ bi mā ngue di bennate.

30 M'mefa p'ʰya, rā Jesús co 'nɛhyø xādi bi map'ʰ ha mi 'bāi, i nthop'ʰ ja rā hāi Galilea. Pɛ h̄ingui nnepe xta mbahyø ja'j harʰ di ma.

31 Porque bi xännbase yø xādi rā Jesús. Bi 'yɛmbi:

—Nu rā N'yohʰ bí 'yɛ mahɛts'i, da ma mā dāpyø ja'j ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'ʰya, di bennate'a rá hyu pa.

32 Pɛ nu'ʰ yø xādi h̄imbi d̄inyø mm̄ai nā rā hya bi xifi. I su xta 'yānni te gā mbønya yø hya xi manna Jesús.

Rā Jesús bi xännba yø xādi ndana mā datho da hnu mansu.

33 Mī zōmp'ᵃ ja rā hnīnī Capernaum, mī yᵃrbᵃ ja rā ngu sāya. Rā Jesús bi 'yānyō xādi, bi 'yᵃmbī:

—¿Tema hyā gādī nxihmᵃ p'ᵃ ja rā 'yū?

34 Nū'ᵃ yō xādi p'ᵃya, hīnjonguī thādī. Porque xī njun'mahya p'ᵃ ja rā 'yū ngue n'na ngu n'na nne ngue mā datho dā hnu mānsū.

35 Janāngue nup'ᵃ bi mīhra Jesús, bi pēti gā 'de'mā yoho yō xādi, bi 'yᵃmbī:

—Nū'a nne dī m'mēt'o ya ngue nū'ahᵃ, jatho dā 'yōtra 'bēfi ngue dā māxyō amigo, pēgue hīndī 'yᵃts'ī ngue te dā 'yōt'e.

36 Rā Jesús bi zohnā n'na rā ts'unt'ᵃ mī 'bāp'ᵃ, bi 'bāmbᵃ māde ha 'būi. Bi gᵃspᵃya bi dets'ī. Bi 'yᵃmbyō xādi p'ᵃya:

37 —Nū rā ja'ī di ja mmānsū n'na rā bāsī tengu nā 'bᵃcua ya, ngūnā dā 'yōt'e porque pahra ja'ī ngue nū te øt'e, gue'a dī nnu mānho ngue dā 'yōt'a, ěntho go di jammānsū grā ja'ī. Nū rā ja'ī di ja mmānsugūi, hīnga hōngthogūi di ja mmānsugūi, sinoque gue'a Ojā bā pēnngūi di ja mmānsū.

Rā Jesús di hejpa yō xādi nūya sahyō ja'ī nnōnnbābi rā thūhu 'mō øthe yō ja'ī.

38 Rā Xuua p'ᵃya, bi 'yᵃmbrā Jesús:

—Ague grā xānnbāte, xtā nūgāhe n'na nc'ēi ngue nnōn'nā nī thūhu ha gā 'yōthe yō ja'ī n'yōuī yō ts'onthī. Pē xtā hejpahe, porque hīndī n'yohᵃ p'ᵃ nnā māhā.

39 Pē rā Jesús bi 'yᵃmbī:

—'Yo gādī hejpaᵃ yō ja'ī nnōnnga mā thūhu 'mō bi 'yōthe yō ja'ī. Porque hīnga hōntho dā nōnnga mā thūhu rā ja'ī, xīnda ma dā zanguī.

40 Porque nūya yō ja'ī hīngūi sᵃcᵃ, mā n'yohᵃ ya.

41 Nūya yō ja'ī dā 'yōt'ahᵃ rā nho ngue i padī ngue guī tēhnᵃ rā Cristo, Ojā dā gūt'ī. Xquet'a ja rá nzābi rā ja'ī, mādague'a n'na rā zi vāsotho rā dehe di ūnī.

Rā Jesús di japa nts'ēdi yō xādi ngue dā zū dā 'yōtra ts'oqui.

42 A nūyā, nū'ᵃ yō bāsī ěc'ēigūi ndap'ᵃ bi zā, tengūtho nā rā bāsī 'bᵃcua ya, nū rā ja'ī dā japi ngue dā hyēgagūi p'ᵃ yō bāsī ěc'ēigūi, rā ndate castigo tō'mrā ja'ī dā thogūi. Hante ngue dā 'yōtra ts'oqui rā ja'ī, mā'nna xānho ngue dā t'ēnnbᵃ ja rā jathe rā ja'ī, dī ntharᵃpā rá 'yuga n'na rā njūnī ngue dā gᵃ'mī.

43 Janāngue nū'mō guī ěnā ngue rá ts'oqui nī 'yē p'ᵃ gā 'yōtra ts'oqui, damī hyējnī 'yē, guī 'yēi. Mā'nna xānho ngue garā do'yē 'mō gā cᵃrbᵃ ha guī m'mᵃhmī Ojā, hīnda gue'a ngue di ja gā yoho nī 'yē 'nē ngūtho guī mma rā nīdu hapᵃ ja rā sibi di dānzō para zāntho.

44 Nup'ᵃ ja rā nīdu 'bahyō dōnxᵃ hīnha rá nzeᵃguī dā zi'a nī ngō. Rā sibi p'ᵃya, hīnjam'mō dā huēt'ī.

45 Nū'mō guī ěnā ngue rá ts'oqui nī gua p'ᵃ gā 'yōtra ts'oqui, damī hyēqui, guī 'yēi.

Man'na xanho ngue gará dogua 'mø gá carbũ ha guĩ m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni gua 'nε ngũtho guĩ mma ra nidu hapũ ja ra sibi di danzø para zantho.

⁴⁶ Nup'ũ ja ra nidu 'bahyø dønxx hinha rá nze GUI da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da huεt'i.

⁴⁷ Nu'mø guĩ εnã ngue rá ts'oqui ni dá p'ũ gá 'yøtra ts'oqui, dami hyahni dá, guĩ 'yεi. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá carbũ ha guĩ m'mahmi Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'nε ngũtho guĩ mma ra nidu.

⁴⁸ Nup'ũ ja ra nidu 'bahyø dønxx hinha rá nze GUI da zi'a ni ngø. Ra sibi p'uya, hinjam'mø da huεt'i.

⁴⁹ Porque nu to gá da ma ra nidu, di nzø conã sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xanho ngue te di ma ma'ut'i. Pε nu'mø ya hingui u, ya hĩnte di muui. Xquet'a guĩ njathũ p'uya, 'yo guĩ nnehũ ngue hĩnte dadĩ muui'a te gni 'yohũ. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahũ.

10

Bi xãnbã yø ja'i ra Jesús hin'yũ ra nt'εdi di nxummi yø xisu.

¹ Nunã ra Jesús mi 'bup'ũ ja ra hnini Capernaum, pε bi ma i mpa p'ũ ja ra hãi Judea. Bi thogui i ma man'na nguadi ra dathe Jordán. Mandøngu dyø ja'i bi zømp'ũ 'bui. Gã bi xãnbã ra hyã yø ja'i, tengũtho xi 'yørbũ ja yø hnini xi thogui.

² Bi guat'i 'da yø fariseo p'ũ 'bahra Jesús ngue da 'yørpa yø nt'änni, porque honnbĩ ha di zadi ngue hinda gue'a ra hyã da ma. Bi 'yεmbi:

—¿Ua ja ra nt'εdi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohũ, ua gue hin'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'bε'a ma hyã mmamp'ũ?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yεmbi:

—Nup'ũ ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'ũ ngue da zã da 'yøtra sacua n'na ra n'yohũ ngue di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nunã ra Moisés bi unna nt'εdi ngue da nangra sacua ngue ra nxuni, pε ngue mandø nnaixitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'ũ.

⁶ Pε nup'ũ rá mudi hinga ngu'a ra hyã bá sãnbã Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'ũ ja ra Maça Libro ngue nu'mø mambã nhohra ximhãi, Oja bi hocra n'yohũ 'nε bi hocra xisu.

⁷ Janangue ra n'yohũ sop'ũ rá papá, sop'ũ rá mamá ngue 'bahmi rá xisu.

⁸ Nuya yo nc'εi ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'εi, sinoque εntho n'na nc'εitho.

⁹ Janangue nuyá, nuya yo nc'εi bi pen'na Oja, hin'yũ ra nt'εdi ngue to di xunnbãbi.

¹⁰ Nup'ũ ja ra ngu p'uya, nuya yø xadi ra Jesús bi 'yãnni te nne da manya yø hyã xi ma.

¹¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu ra n'yohu di nxummi rá xisu, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui øtra n'yohu.

¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'nε høndi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui øtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'nε da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi.

¹⁴ Bi mbøcue 'mø mi nu te øtyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Damj hyεhmu yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya.

¹⁵ Majuanj dí xi'ahu ngue n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrä 'yε p'u ja yø ya yø basi, i äp'a Oja ngue di japi.

Ra mmεmmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja ngue da ma ra Jesús, pe bá ju ra 'dihi n'na ra n'yohu. Bi ndantyøhmu p'u 'bäi, bi 'yεmbi:

—Ague grá hoga xännbate, ζte 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yεmbi.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—ζUa gui padj te gui mmanya, ngue gui εngui

xanhogä? Porque hønse Oja xanho.

¹⁹ Ua hingui padj hanja'u yø hya di manda Oja ngue εna: “Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá bε. 'Yo to gui sämba ra fehni. 'Yo grá hyäte. 'Damj su ni papá, damj su ni mamá” —bi 'yεmbi.

²⁰ Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, nuya yø hya gui xicya, ya gä xtä øt'e asta gue'mø mará ngüεgui.

²¹ Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohu yau, pe di nequi ngue di madj. Bi 'yεmbuya:

—Di 'be hman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Ni ma ya, damj pä te gä gui pεts'i. Damj unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gä 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, ga mme madague'a da tho'i p'u ja ra pont'i —bi 'yεmbi.

²² Pe mi 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi dudrä mmai. Bi matho, porque mará ndømmεmmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hεmbi.

²³ Bi hyetyø xädi ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xandøn hεnnitho ha di n'unyø mmεmmeti ngue da zo rá 'yε Oja.

²⁴ Nu'u yø xädi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pe ra Jesús mahømbi 'yεmbi:

—Ague ts'ant'u'ahu, nuya di mmangä ngue xanhεnnitho ha di zo rá 'yε Oja, guehya yø ja'i xøgue mahøndra mēnyu ni ma yø mmai ya.

25 Ya fadi ngue rā cameyo, h̄injam'mø dā zā dā thop'ʰ ja rā xagu n'na rā 'yofani. Pε man'na xandøn h̄ennitho ngue n'na rā mm̄emm̄eti di n'uni dā zo rā 'yε Oja.

26 Nunā rā hyā bi manna Jesús, mi 'yøhyø xādi, man'natho bi nsu yø n'yomfēni p'uya. Di n'yεmbi:

—Rā nzēgui ya h̄injonni ja'i dā zā di nyānnā te ya'mø —di n'yεmbi.

27 Bi hyetyø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, h̄inda zā dā zānsε ha di nyanyø te. Pε Oja h̄inte h̄ēmbi, nu te nne dā 'yøt'e, dā zā ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di to-cabi ra nho'ʰ yø ja'i n'youi p'ʰ ni ma.

28 Nunā rā Bεdu bi 'yεmbra Jesús:

—Nugāhe, ya xtā sohme p'ʰ te gā dí peshe ngue dí ten'nahe.

29 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'ahʰ, ngue nu to gā xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø basi, xpā nzo-hyø hāi ngue tenngui ngue mmanna hoga 'da'yo hyā,

30 pε m̄ente 'b̄acua ja rā ximhāi rā ja'i, yø ciento nn̄iditho gangu'a te gā dā din̄i ngue'a te gā xpá nzogui. Madague'a dā ts'ui, pε rā pa di 'yεp'ʰ, di t'unna te para zantho.

31 Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pε nu'a rā pa'a, ja ts'utho dan̄i hnu mansu p'ʰ. Xangu

yø ja'i h̄ingui hnu mansu ua, pε nu'a rā pa'a, ja dan̄i hnu mansu p'ʰ.

Mahombi manna Jesús ngue dā tho, pε bi mā ngue di bennate.

32 Ya ni hyā rā 'yu ngue ni ma Jerusalén, ni 'bet'otho p'ʰ ni ma yø xādi rā Jesús. Nu'ʰ yø xādi ya i su, di 'yøtho hanja'a te øtra Jesús ngue ni ma Jerusalén. Pε rā Jesús bi zica n'nanni'ʰ 'de'mā yoho yø xādi, bi xifi xanho hanja'a te dā thogui. Bi 'yεmbi:

33 —A nuyá, ya nnā mähā Jerusalén. Nunā rā hn̄ini nā, nu rā N'yohʰ bí 'yε mah̄ets'i di ndäpyø hmu yø mm̄äc̄ja conyø xännbate ngue rā ley. Nuya p'uya, guehya dā zännbi ngue dā du. Di däpyø ja'i h̄ingyø judio ngue dā hyo.

34 Nuya yø ja'i di ndäpi, dā n'yεmmahya, dā zots'i, dā mēi. M'mefa p'uya, dā hyo. Pε rá hyu pa di bennate.

Rā Jacobo cona Xuua bi 'yäpra Jesús ngue di nja yø cargo xta nh̄ets'i.

35 Rā Jacobo cona Xuua, guehya yø ts'ant'ʰ rā Zebedeo ya, bi guarbu 'bähra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā xännbate, dí nne gā ä'a'be n'na rā mate ya.

36 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Tema mate gui nne gā øt'aūi? —bi 'yεmbi.

37 Bi 'yεn'ʰ ähra mate p'uya:

—Dí nnegä'be ngue nup'ʰ ha gui mmi ngue gui ndast'abi, n'na dí m̄ihni n'yēi, n'na dí m̄ihni gahā.

38 Pε mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø'auī, hinguī padī te rá nsäui nā rā hyā guī ähmī. ¿Ua dā zā guī thohmī'a rā n'ü i ja ngue gā thocä? Porque nugä mathoguitho ja ngue di ungä yø ja'ī —bi 'yεmbi.

39 Bi 'yεmbuya:

—Ahá, dā zā gā sägä'be rā n'ü.

Mī dahra Jesús, mahømbi 'yεmbi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu rā n'ü ja ngue guī säui, tengutho rā n'ü ja ngue gā thocä. Mathoguitho di un'auī yø ja'ī tengutho ja ngue dī ungä yø ja'ī.

40 Pε nūnā rā hyā guī mmammī, hīndī tocagū ngue go gā sānnī to dī mīp'ü ja mā n'yēi, oque to dī mīp'ü ja mā gahā. Nūnā Oja, ya xā nzānnī to dī mī n'na ngu n'na mā hyo.

41 Nūnā rā hyā ähya yo nc'ēi mī yaui rā Jesús, bi mbøcūe 'mø mī bahya mī 'det'a yø xādi, i sūhra Jacobo 'nēhra Xuua.

42 Pε rā Jesús bi peti gātho yø xādi, bi 'yεmbi:

—Ya guī pahmü ngue yø dast'abi xā t'ets'ī, co gātho mī'da yø ts'ut'abi 'bup'ü ja yø hnīnī, gā dī mānda yø ja'ī. Nu te dī mānda ngue dā 'yøtyø ja'ī, gue'a øt'a.

43 Pε nū'ahü, 'yo guī nne ngue guī mandathohü yø ja'ī. Nū rā ja'ī nne ngue xtā nhets'ī rá cargo dā mēfi, guehnā rā ja'ī jatho ngue dī mpēfi dā mäxyø mmīc'ēiui nā.

44 A nū'ahü ya, nū'a dā ne dī m'met'o ngue gātho yø amigo ya, guehnā jatho dā gohi ngue nī mēfi hū nā.

45 Conque rā N'yohü bí 'yε mahets'ī, hīmbī 'yεhε ngue n'narbü dā mī dī mandatho. Sinoque bí 'yεhε ngue dī mpēfi dā mäxyø ja'ī. 'Nε hīnga høndra 'bāxte dā 'yøt'e, astā dā dū ngue dā yanī xandøngu yø ja'ī.

Rā Jesús bi 'yøthe rā Bartimeo mī xädä.

46 Mī zømp'ü ja rā hnīnī Jericó rā Jesús, bi thogui nī n'youi yø xādi. Pε xandøngu yø ja'ī bi ntet'ī. Nup'ü nenīhni p'üya, mī hup'ü nā rā Bartimeo mī xädä, rá ts'ant'ü rā Timeo. Mī hup'ü ja rā nen'yü ngue äpra mēnyü yø ja'ī thop'ü.

47 Mī bahra xädä ngue nūnā ja ngue dā thop'ü hūdj, guehnā rā Jesús rā mmēngu Nazaret. Bi mahra hmafi p'üya, bi 'yεmbi:

—Damī huεgagū ague Jesús rá mbom'meto'i rā David —bi 'yεmbi.

48 Nu'ü yø ja'ī 'bup'ü mī hūhra xädä, di hejpi ngue hīndī mmafi. Pε rā xädä p'üya, enā man'na mā'bēpi ngue nts'ēdi gā mafi, bi 'yεmbi:

—Damī huεgagū ague rá mbom'meto'i rā David —bi 'yεmbi.

49 Bi m'mähra Jesús ngue øde hmat'ī. Bi 'yεmbyø ja'ī p'üya:

—Damī xihmī ngue dā εcua.

Bi ma bá ts'ohra xädä p'uya, bi t'εmbi:

—Da hyu ni mmui ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xädä p'uya, bi 'yemp'u rá tuhu, bi nangui, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'u bi 'bähra Jesús.

⁵¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yεna:

—Ague grá xännbate, di nne ngue di nzø ma dä.

⁵² Ra Jesús bi 'yεmbrä xädä:

—Ya dä zä guí mma ya, bi zä ni dä ngue guí εc'εigui ngue jagä rä ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yø dä rä xädä p'uya. Bi zä bi n'yo ngue bi mep'u ni ma rä Jesús.

11

Ra Jesús bi yarbä ja rä hnini Jerusalén, pε εspabi yø ja'i, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma dä zømp'u ja rä hnini Jerusalén, ya 'yop'u ja rä nyuni ja rä mbonza ja yø olivos. Ja jarbätho rä hnini Betfagé 'nεhra hnini Betania. Nuna rä Jesús bi 'yεt'i yoho yø xädi.

² Bi 'yεmbi:

—Ni mε nū ja rä hnini bí ja nū. Nu'mø gá cat'ui rä hnini, gui tmmi p'u dä nthat'i n'na rä burru ngue ma'da'yotho, hñjongui sä. Bá xoqui ngue guá siui ua.

³ Nu'mø to dä 'yεn'au, hanja ngue guí xocui rä burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pε dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bi ma'u yoho yø xädi bi 'yεt'i. Bi dimp'u manthat'i rä burru jonna goxthi ja ra nen'yu. Bi xojp'uya.

⁵ Nu'u yø ja'i mi 'bäp'u p'uya, bi 'yεn'a n'na nc'εi:

—¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui rä burru?

⁶ Nu'u xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'u yø n'yohu p'uya, bi unna nt'εdi bi zixra burru.

⁷ Mi zøp'u 'bähra Jesús, bi gaspa rä burru yø tuhu ngue bi nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru rä Jesús, bi ma.

⁸ Nup'u ja rä 'yu ja ngue dä thohra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pøp'u ja rä 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja rä 'yu.

⁹ O made p'u ni ma yø ja'i rä Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pε yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i εna:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bucua, guehna tate naya.

¹⁰ Oja di japhna rä dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pεhra dast'abi David. Maguesε nā Oja bí 'bū mahεts'i.

¹¹ Nuna rä Jesús mi yarbä ja rä hnini Jerusalén, bi zømp'u ja rä nija. Bi nu te øtyø ja'i 'bäp'u. Mi dähra nde, bi men-gui, i ma Betania. Bi mε'u 'dε'mä yoho yø xädi.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹² Mi hyaxp'uya, nuna rä Jesús bá εp'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja

rā 'yū p'uya, bi zā ngue tu manthuhū rā Jesús.

¹³ Bi hyanda n'na nza rā igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bā nū ngue'mø di zadi. Pε hingui zadi, porque hingra pa p'ua ngue di nzadi.

¹⁴ Bi 'yø'ua yø xadi te bi xihra za, ngue bi 'yεmbi:

—Ya hinni mantho di nzuhni ndät'ä ya grā za —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'ua ja rā nija.

¹⁵ Nuna rā Jesús, nu'mø mi zømp'ua ja rā hnini Jerusalén, bi map'ua ja rā nija. Nu'ua yø ja'i mi mpäp'ua thinnija, da gue'ua mađi ntäi, gā bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mēnyu yø ja'i yap'ua ni 'yεhε, bi 'yennba yø mεxa. 'Nε bi 'yennba yø nthuts'i'ua pä yø paloma.

¹⁶ Nu'ua yø ja'i ja te ha, ya hīndi japi da thop'ua ja rā thinnija.

¹⁷ Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nup'ua ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ua rā hya ngue Oja i εna: “Nuna mā ngungä, ni hu ngue rā ngunga mhmat'Oja na, 'nε ja ndanne ua gātho yø ja'i 'b'a'ä nximhäi”. Pε nu'ahua, guíøthua ngue ja di mpεti ua yø bε.

¹⁸ Pε nu'ua yø hmu yø mmäcja 'nεhyø xännbate ngue rā ley mi badi te bi 'yøtra Jesús, hingui nnu manho. Bi hyoni ha di japi ngue da hyo rā Jesús. Pε hinga 'bexpi zā ha di japi, porque supi di mbøcue yø ja'i. Porque nu'ua yø hya xännbate rā Jesús, gā di 'yødyø ja'i.

¹⁹ Mi dāhra nde p'uya, bi bømp'ua ja rā hnini rā Jesús, bi mε yø xadi.

Jatho da 'yεc'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yäpi.

²⁰ Mi hyaxpuya, bi thop'ua 'bāhra za ngue rā igo. Bi nū rā za p'uya ngue xi 'yot'i asta yø 'yua.

²¹ Rā Bεdu p'uya bi zo rá mmäi'a te rā hya xi manna Jesús. Bi 'yεmbuya:

—Ague grā xännbate, nuna rā za gā sū hmande, gue xa 'yot'i —bi 'yεmbi.

²² Mi dāhra Jesús, bi 'yεna:

—Damī 'yεc'ei ngue nu'mø guí mmat'Ojaha, da māxaha Oja.

²³ Nu'mø guí εc'eiha xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te guí xihma, 'nε hingui yobēni ni mmäiha, da zā guí 'yεmphua rā nyuni ja nu: “Damī 'uegue grā nyuni, i map'ua ja rā jathe”, guí 'yεmphua. Rā nyuni p'uya, da 'uegue, di map'ua guí xihma ngue di ma.

²⁴ Janangue dí xi'aha, nu'mø te guí äpha Oja, damī 'yεc'eiha ngue di 'da'aha Oja te guí äpha. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue di nja'a te guí 'yäpha.

²⁵ Nu'mø guí mmat'Ojaha, 'nε bi zo ni mmäi ngue hingui nnu manho te øt'a ni mmic'eiui, damī punnbi, n'namhma ngue xquet'a di pun'na ni Papāha bí 'bua mahets'i.

²⁶ Pε nu'mø ngue hīn gadi punnabi ni mmic'eiui,

xquet'a h̄indi pun'na n̄i
Papáh̄u bí 'b̄u mah̄ets'i m̄o.

*Ra Jesús bi t'änni to bi unna
nt'edi te ot'e.*

²⁷ Ra Jesús, mi zomp'ua ja
ra hn̄ini Jerusalén, i 'yop'ua
ja ra n̄ija. Bi guatyø hmu
yø mmäc̄ja p'uya, 'n̄ehyø
xännbate ngue ra ley, 'n̄ehya
yø n'yoh̄u 'bet'o p'ua ja ra n̄ija.

²⁸ Bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, ¿hanja te guí
øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'edi'a te
guí øt'e?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nugä xquet'a ga øt'ah̄u
n'na ra nt'änni ya. Pe gue
guí xic̄ju hanja'a ra hya ga
än'nah̄u, n'namhma ngue
xquet'a ga xi'ah̄u to bi 'dacä
ra nt'edi'a te dí øt'ä ua.

³⁰ Xiya, ¿te'o bi unna nt'edi
ra Xuua ngue bi xixyabi yø
ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edi,
uague yø ja'itho rá nt'edi'a te
bi 'yøt'e?

³¹ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te
di dadi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmu
ya'mø? Nu'mø ga xihmu ngue
Oja bi unna nt'edi te bi 'yøtra
Xuua, da 'yenj̄u p'uya: “Xina
ra hya bi manna Xuua connä
ngueque, ¿hanja ngue h̄ingä
'yec̄'ej̄ih̄u 'mø?” da 'yenj̄u
p'uya.

³² A nu'mø ga xihmu ngue
yø ja'itho bi unna nt'edi te bi
'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i
—di n'yembi.

Rá nzequi p'uya, bi zanyø
ja'i ngue ya h̄inte da xifi te'o
bi unna nt'edi'a te bi 'yøtra
Xuua, i sup̄i di mbøcue yø ja'i.

Porque gätho yø ja'i ec̄'ej̄i ngue
rá pøngahya Oja na ra Xuua.

³³ Janangue bi 'yembaya:

—H̄indi pacähe to bi unna
nt'edi'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ya h̄ingä xic̄ju na ra hya
dí än'nah̄u, n̄i xinga guecä ga
xi'ah̄u to di 'dacra nt'edi na te
dí øt'e.

12

*Ra Jesús i hyejpa ra hya
n'na ra huah̄i ngue ra jomhmi.*

¹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te
gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i.
Bi 'yembi:

—Mi 'b̄u'a n'na ra n'yoh̄u
ngue bi 'yøt'a n'na rá nu'a'ua.
Bi føt'e gä rá häi. Bi ho-
qui hap̄u da de'myø uva 'mø
bi nja. 'N̄e bi hocra n'nøque
hap̄u da mihra mähui. Bi hy-
oni to da gonhui rá huah̄i,
n'namhma ngue nu'mø bi nja
yø uva, di t'unna mm̄ehui'a te
di tocabi. Bi ma yap'utho ra
mm̄ehui p'uya.

² Mi zonna pa da thacyø
uva p'uya, nuna ra mm̄ehui bi
menhna n'na rá hmiq̄ui ngue
da tu yø uva di tocabi.

³ Pe nu'ua yø mefi mambi
'b̄u'p'ua bí ja ra huah̄i, bi bentra
hmiq̄ui 'mø mi zomp'ua 'b̄ui. Bi
uni, bá erbaya. Pe h̄inte bi
unni.

⁴ Ra mm̄ehui p'uya,
mahombi menhman'na rá
hmiq̄ui p'ua bí ja ra huah̄i.
Nu'ua yø mefi ya mambi
'b̄u'p'ua, hombá mbøcue. Bá
p̄andothobi rá hmiq̄ui ra
mm̄ehui. Bá serpa rá ya.

⁵ Ra mm̄ehui p'uya,
mahombi menhman'na rá

hmiq̄ui. Pε ya bá tho'a bi mēnnb̄aya. Bi sigue bi mēnnbabi mī'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'b̄a i'da bi p̄t'i, 'b̄a i'da bi ho.

6 Nūnā rā mm̄hui p'uya, mī si n'na rá ts'unt'ū ngue εmm̄i dī mađi. Ya εmp'uya: “Ma ga pēnhnā nā mā ts'unt'ū ya. Nū'mø bi nū yø mēfi nā, da nū mansu, porque mā ts'unt'ū nā”, i εnā.

7 Pε nū'mø mī zømp'ū 'b̄ahyø mēfi nā rá ts'unt'ū rā mm̄hui, dī n'yēmb̄yø mēfi: “Nūnā ya, guehnā rā ts'unt'ū ja ngue da gohmī rā huahī naya. Ma ga hoh̄a ya, n'namh̄ma ngue ya mā mm̄tih̄a rā huahī”, dī n'yēmb̄i.

8 Bi bēnnb̄aya ngue bi hyo. Bī ma bá εmma xøts'e rā huahī p'uya.

9 Nūnā rā Jesús, bi 'yānyø ja'i, bi 'yēmb̄i:

—Xi'mø ya bi nja ya yø hya dí xi'ah̄a ya, ¿teni 'bē'a da 'yøtrā mm̄hui? Siempre da ma rā mm̄hui p'uya, da ho yø mēfi conhui rá huahī. N'nan'yo mī'da yø ja'i di fātra huahī p'uya.

10 Guí pah̄ma xan̄ho rā hya mm̄amp'ū ja rā Macā Libro ngue εnā: “Nūnā rā do himbi nū man̄ho yø hyønnigu, guehnā rā do brá 'bēbo p'ū brá fū rā jađo naya.

11 Ngūnā rā hya xā nzān'Oja ngue dī nja. A nuj̄a p'uya, dí εmh̄ma ngue mazihotho te øt'Oja”, εnna hya.

12 Rā Jesús høn̄tho bi xi-hyø ja'i ya yø hya ya, bi ne

yø ja'i xti bēntra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pah̄yø ja'i ngue go xihya yø hya bi hyecra Jesús. Pε himbi zā xti bēnt'i, porque sup̄i dī mbøcue mī'da yø ja'i. Jan̄ngue h̄inte bi japi.

I nnepyø ns̄iui rā Jesús ngue da 'yēmbi h̄ingui ja ts'edi dī njutra mēnyu njai.

13 Nūya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i rā Herodes, bi 'bēnhni ngue da j̄aj̄patho h̄ai te ga ya rā Jesús, para ngue da zāp'ū dī yapa m'mēfa.

14 Bi 'yēmb̄i:

—Ague grá xānnb̄ate, dī paçāhe ngue grá hoga n'yoh̄a, porque gā pømm̄an̄ho rā hya guí mma. 'Nε h̄ingui su'a te mbēn'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yoh̄a guí yaui, pε h̄ingui su guí xifi ndana rā hya majuan̄i. Sinoque majuan̄i ngue guí xānnb̄ate'a rā hya nne Oja ngue gdá n'yoh̄a. Damī xicje ya, ¿ua xan̄ho ngue dī njutra mēnyu āhra dast'abi, uague h̄in'na? —bi 'yēmb̄i.

15 Pε rā Jesús ya pađi te mbēnnbabi yø ja'i ngue'a rā nt'ānni ørpe, bi 'yēmb̄aya:

—¿Hanja ngue guí sām̄hyagah̄a? Damī 'yurcah̄a rā mēnyu —bi 'yēmb̄i.

16 Bi unna mēnyu p'uya ngue da nū. Mī nū rā mēnyu rā Jesús, bi 'yēmb̄i:

—¿To rá hm̄i nā n'youi rā mēnyu ja ua? ¿To rá thuh̄u nā rā thuh̄u n'youi rā mēnyu?

Mī dahyø ja'i yaui rā Jesús, bi 'yēmb̄i:

—Guehnā rā dast'abi naya
—bi 'yēmbi.

17 Rā Jesús bi 'yēmbiyø ja'i
yau:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthū
ya, dami unhnū rā mēnyū di
tocabi rā dast'abi. Dā gue Oja
p'uya, dami unhnū'a te di to-
cabi.

Nūnā rā hyā i dahra Jesús,
di 'yødyā yø ja'i yau.

*Bi manā Jesús ngue di
bēnnate yø ánima.*

18 M'mēfa p'uya, bi ma 'da
yø saduceo, nūya ēmbi ngue
hīndi bēnnate yø ánima. Bi
'yēmbra Jesús:

19 —Ague grā xānnbate,
nup'ū ja rā ley bi 'yotra
Moisés, nt'ot'i p'ū rā hyā ngue
ēnā: nu'mø bi dū n'na rā
n'yohū, 'nē hīndi m'māhyø
basī, nū rá xisu rā ánima
dā zogui, nu'a rá n'yohū rā
ánima, gue'a dī nthatui rā
'danxu'a, n'namhma ngue dī
m'māhyø basī tengutho 'mø
xti m'māhyø basī rā ánima.

20 A nuyá, xi'mø di 'bū'i
yoto mā'yohū ngue ēdadi ncu
ya. Nu'a rā n'yohū mā dā, dī
nthati. Pē dā 'yēhra pa dā dū,
'nē hīndi m'māhyø basī.

21 Janāngue nu'a rá n'yohū
rā ánima m'mēfa bī m'mūi, go
dī nthatui rā 'danxu'a. Pē
xquet'a dā dū rā n'yohū 'nē
hīndi m'māhyø basī. Nu'a
rá hyū rá n'yohū p'uya, hōndi
nthatui rā 'danxu' mø bi dū rá
n'yohū.

22 Di siguetho dī nthatra
xisu 'mø bi dū rá ndø,
astā gue'mø bi dū gā yoto
mā'yohū. Gā dī nthatui rā

xisu, 'nē gā bi dū yø n'yohū.
Pē hīmbi m'māhyø basī. Rā
nzēgui p'uya, dā dū rā xisu.

23 A nuyá, xi'mø rā pa danī
bēnnate yø ánima ya, zndana
gue'a ya yoto mā'yohū rá
mmēti rā xisu? Porque gā bi
m'māhmī.

24 Mī dahra Jesús, bi
'yēmbiyø ja'i yau:

—Hīngui padī ha rá nja rā
hyā guī mmāmhmū. Porque
hīngā guep'ū gā ndīnni
mmāihū'a te rā hyā nt'ot'i p'ū
ja rā Macā Libro. 'Nē hīngui
pahmū hangū rá ts'edi Oja i
ja.

25 A nu'mø bi bēnnate yø
ánima, dā gohi tengutho yø
anxe Oja, ya hīndi nthatyø
ja'i.

26 Nup'ū ja rā hyā bi 'yotra
Moisés, ja dī nēqui p'ū ngue
di bēnnate yø ánima. Porque
nt'ot'i p'ū rā hyā bī man'Oja
'mø mī nyap'ū bī nzø rā
ndūt'o, ngue bi 'yēnā: “Guecā
drā Ojagā ngue rā Abraham.
Drā Ojagā ngue rā Isaac.
Drā Ojagā ngue rā Jacob”, bi
'yēn'Oja.

27 Ja dī nēqui p'uya, ngue
nup'ū 'bū Oja, hīngui tū yø te
yø ánima. Janāngue hīngui
padī ha rá nja'a rā hyā guī
mmāmhmū.

*Nūya yø hyā dī manda Oja,
bī manā Jesús ndana rā hyā
mā datho ja ts'edi dā 'yøtyø ja'i.*

28 Nu'a n'na rā xānnbate
ngue rā ley, bi 'yøde ha i dapra
hyā yø ja'i mī yau rā Jesús. I
nnū ngue bi dadi xanho. Bi
'yēmbūya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'ua ja rá ley, ¿ndana ra hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

29 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Ague gyø judioha, dami 'yøhma na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Ojah, 'dase na.

30 Dami ja ndummui ngue mathoguiho gui mahma Oja co gátho ni mmuiha. Hont'a gui mbemhma'a”.

31 Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja.

32 Mi dahra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yēmbi:

—Xanho te gui mma grá xännbate. Majuani te gui mma ngue nuna Oja ma Hmuha 'dase na.

33 Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahra mmui ra ja'i ngue di ma Oja, 'ne di mahra mmic'eiui. Nu'mø ngue ngu'a dí øtha p'uya, ya man'natho nu manho Oja te dí øtha p'uya, ngue'ua yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'ua ja ra nija, da gue'ua mi'da yø cosa ma t'unni Oja.

34 Bi nu ra Jesús ngue padi te mman'a ra n'yoha yau, bi 'yēmbuya:

—Ya mi zits'utho gadi 'bedi ngue gui so rá 'ye Oja —bi 'yēmbi.

Mi xifi tengui na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hønxta 'yānyø ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

35 Nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'ua ja ra nija. Bi 'yēmbi:

—Nuna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue ra ley p'uya, i mman'ua ngue dague'a n'na'ua yø mbom'meto ra David. Pe nugä ga xi'aha hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pe nuna i hma, hingra ja'itho na.

36 Porque ra David, gue'a ra Espíritu Santo bi bēnnabi ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'yēna: “Nuna Oja, nu'mø mi zobjagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yēmbi: Dami micua ja ma n'yēigä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gátho'ua ni nsuiui”, bi 'yēmbi.

37 Ja di nequi p'uya ngue ra David, nu'mø nnonna Cristo, ni hutu ngue ra Hmu. Janangue ra Cristo di nequi ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue ra ley.

Xandøngu yø ja'i 'bap'ua ja ra nija. Nuna ra hya xännbate ra

Jesús, janjuani ngue yø mmæi ga 'yøxyø ja'i.

³⁸ Bi sigue bi xännbabi ra hya yø ja'i ra Jesús. Bi 'yëmbi:

—Damí mfähmæ xanho ya, 'yo dí hä'ahæ yø xännbate ngue ra ley. 'Yo guí øthæ tengutho ga 'yo'æ. Porque di ho ngue söt'a häi yø he. 'Në di ho ngue di respeta yø ja'i ha gui zengua p'æ ja ra tai.

³⁹ Nup'æ ja yø nija p'æya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'æ. Nup'æ øt'a ngo yø ja'i p'æya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha da mi.

⁴⁰ I tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti ngue ëmbi di xännbi te pets'i. Nunä ra hya ga ngorpa yø dä yø ja'i p'æya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yëmyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yoha. Pë nuyá, guehya mathoguitho ra castigo da thohya ngue gätho mi'da yø ja'i.

N'na ra 'danxu bi unna mentyu Oja.

⁴¹ Nunä ra Jesús, mi hup'æ ja ra nija ha ja ra huada ætyø mentyu yø ja'i. Hëti ha ga yætyø mentyu yø ja'i p'æ ja ra huada. Bi nu xangu yø ja'i ngue yø mmæmmeti xandøngu ra mentyu di uni.

⁴² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'æ ja ra njæmentyu.

⁴³ Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yëmbæya:

—Majuani dí xi'ahæ ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu

bi unna mentyu ya, pë man'natho nnu manho Oja ra mentyu bi unna, hinda gue'æ yø mentyu mi'da yø ja'i di uni.

⁴⁴ Porque nuyä mi'da yø ja'i, yø mmæmmeti ya, pë gue'a rá mentyu xä pongui di uni. A nunä ra 'danxu, zits'æ drä mentyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mentyu bi uni.

13

Bi manna Jesús ngue bá ëp'æ ra pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'æ ja ra nija ra Jesús, nunä n'na rá xädi bi 'yëmbi:

—Ague grä xännbate, nu ra nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Në mazihotho yø hmi yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ahá, mazihotho gui nëqui ra nija. Pë nunä ra nija naya, bá ëp'æ ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxædi, hin hapæ nmi nëqui ra nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nzequi yø pa.

³ Nup'æ ni hyandra nija, ja ni gop'æ ra nyuni bí ja ra mbonza ja yø olivos. Ja i mëp'æ yø xädi ra Jesús. Nup'æ bi zøni, bi mi. Bi guatra Bëdu p'æya, connä Jacobo, ra Xuua, ra Andre. Bi nyææui ra Jesús, bi 'yëmbi:

⁴ —Dí nne gui xicje njam'mø di nja ya yø hya guí mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i. ¿Tema hmeyä di nja'mø ya ni ma da zønna pa di nja na te guí mmanya?

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yëmyø xädi:

—Damj mfähmu xandønho, 'yo guj nne to da hyä'ah.

6 Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yembyø ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", da 'yembi. Gue'a di hyät'i xangu yø ja'i'a p'uya.

7 Nu'mø gä 'yøhmü ngue ya ja yø datunhni, ogue gui 'yøhmü ngue ya ja ngue di nja yø tunhni, 'yo sä gui sühü. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'u yø hmeyä'u ngue rá nze gui.

8 Da nangyø nación ngue da 'yørpa rá tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa rá tunhni mi'da yø dast'abi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. Di nja yø thühu. Ja da fap'u rá n'u ja ngue da tho'a m'mefa yø ja'i p'uya.

Bi xihyø xädi rá Jesús ngue da zä rá n'u, da ts'ui.

9 Damj mfähmu. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixahü fädi. Da mep'ahü yø ja'i p'u ja yø nija. Da ma mä dä'ahü p'u 'bähyø dast'abi. Di ndä'ahü p'u 'bähyø gobierno. Nguna da ja'ahü yø ja'i ngue gui εc'εigahü. Ngue nguna di nja'ahü, nu'mø ya gdi yahü yø ts'ut'abi, ja gui xihmü p'u rá hoga 'da'yo hyä p'uya.

10 Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna rá hoga 'da'yo hyä jatho ngue da ma mä yoni gä rá ngüni nximhäi.

11 Nu'mø bi ma mä bent'i'ahü, 'yo sä di tu ni mmähü'a rá hyä ja ngue gui xihmü rá ts'ut'abi. Porque nu'a rá ora gui dä ni hyahü p'u

ja rá ts'ut'abi, gue'a rá Espiritu Santo di ben'na rá hyä gui xihmü rá ts'ut'abi. Ya hingni n'yomfenise gui jücju rá hyä gui mmamhmü.

12 A nu yø n'yohü εc'εigui, di dase'u yø n'yohü hingui εc'εigui ngue da tho. Yø papá p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø basi, di dase yø basi ngue da tho. Yø basi p'uya, nu'mø bi 'yεc'εigui yø papá, di dase yø papá ngue da tho.

13 Ndap'u bi zä da zu'ahü yø ja'i ngue gui εc'εigahü. Pe nu rá ja'i hinda hyεgagui, xinda hangü rá n'u da thogui, gä da zeti, guehna rá ja'i di nyannä te na.

14 Xquet'a gui nnuhü ngue di nja ya yø hyä bi manna pøngahya Daniel, ngue nup'u ja rá xequi hin'yü rá nt'εdi di m'mahyø ja'i, ja da 'yørbü rá nts'onj yø ja'i. (A nuyá, nu rá ja'i di xädi, di n'yo rá mmäi 'mø bi nu ngue di nja ya yø hyä ja ua.) Nu'mø gä nuhü ngue ya bi nja'a p'uya, nu yø ja'i di 'bap'u ja rá häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø.

15 Nu rá ja'i di tømü xøts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da hä, sinoque da 'dagui.

16 Nu rá ja'i di 'yo rá 'befi, händi ma rá ngu ngue da ca rá tühü, sinoque da 'dagui n'nahmantho.

17 Pe huεcate yø xisu di hadyø basi'a rá pa'a, ogue di sadyø basi.

18 Damj 'yäphü Oja ngue nuya yø hyä ya, hinda gue'mø rá pa ngue xtä nse di nja.

19 Porque xandøn'utho te dā thoꝃyø ja'i nā rā pa nā. Nū te dī nja, hīnjam'mø xā nnu yø ja'ingue xā njap'ua asta gue'mø mambá f'u'a nximhäi. 'Nε ya hīnni mantho dā hnu ngue mahøndi njap'ua.

20 Nūna Oja, ya xā nzänni ngue hīnga ya'atho yø pa dī nja nā rā ndate nā. A nū'mø ngue ya'atho dī nja, ya hīnjondā bongui. Pε dā 'yøt'e ngue dā thoꝃo, porque Oja dī mahya yø ja'i ya xā huanhni.

Rā Jesús bi mā ngue dī n'yo xangu yø ja'i dā ne ngue dā hyätya yø ja'i ya εc'εi.

21 Nū'ua yø pa'ua, 'yo sä guí εc'εihua ya yø ja'i dā 'yεn'ahua: "Nūua, ja bí 'bucua rā Cristo", oꝃue dā 'yεn'ahua: "Nī nguehna ja bí 'buhna", dā 'yεn'ahua.

22 Porque xangu yø ndøbethani dī n'yo ngue dā 'yεmbyø ja'i: "Go guecā drā Cristogā ya", oꝃue dā 'yεmbi: "Go guecā rā pøngahyagā Oja ya", dā 'yεnā. 'Nε dā zā dā 'yøtyø milagro. Nūya yø milagro dā 'yøt'e, guehya dā ne ngue dī hyätyø ja'i nūya yø thanhni Oja ya.

23 Māmī n'unī dā thā'ahua. Janangue dādi 'bet'o'ahua ya yø hyā ja ngue dī nja m'mefa.

Bi mānna Jesús ngue mahønda εcua ja rā ximhäi.

24 Nū'mø bi tho'ua yø ndate dī nja, dī m'mexui rā hyadi 'nehra zana.

25 Dā tāhyø sø bí ja mahεts'i. Nū te gā bí ja maya, gā dī pādi ha thogui.

26 Dā thandra N'yohua di 'yε mahεts'i ngue dā n'youi rā guí. Dā hnu ngue maguese, porque mathoguiho ja rá ts'εdi.

27 Nū'ua yø anxε dā n'youi, dā mεnhni gā rá ngūni nximhäi, ngue dī pεrpabi yø ja'i nūya xā huanhni.

Bi nhyεjpabi rā hyā n'na nza rā igo.

28 Dāmī pahmua nā rā hyā ga hyεcā ya, ngue gā hyεjpabi rā hyā n'na nza rā igo. Nū'mø ya bi c'amyø 'yεza ngue bi 'dogui, guí pahmua p'uya ngue ya nī ma dī pat'i xānho häi.

29 Ngūnā rā hyā ja ngue dī nja ya. Nū'mø gā nūhua ngue bī nja ya yø hyā dí xi'ahua ya, dāmī pahmua ngue ya xma nguερatho gā ma εhe.

30 Nūya yø hmεya dí xi'ahua ya, dāmī pahmua ngue guehya dī nja ya, hante ngue dā dū yø ja'i 'buhyø pa ja p'uya.

31 Nū te bí ja maya, 'nεcua ja rā häi, hīngui zai. Pε nūna rā hyā dí mmangā, ja para zantho nā.

Bi hyεcra hyā rā Jesús ngue yø mεfi hīngui pādi temā pa dā zøhyø hmu dī mānda.

32 I pāse Oja temā pa dī nja ya yø hyā dí xi'ahua. Nī xīngyø anxε dī pādi, nī xīnga gueque dí pādi temā pa dī nja, mādague'a ngue rá Ts'unt'ugui Oja.

33 Janangue dāmī ndø'mātehua, mat'Ojahua hangū rā pa. Porque hīngui pahmua temā pa, temā ora gā søcā ua.

34 A nūyā, tengutho n'na rā n'yohua bī ma yap'utho, pε

hĩmbi zohra hya tema pa da pengui. Nu'ũ yø mefi bi fãti te pets'i. N'na ngu n'na yø mefi bi zãnnba yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'ũ ja ra goxthi, bi 'bãmbũ n'na ra mãngoxthi, bi xifi ngue da mãdi xanho ra goxthi.

³⁵ Pε nuya bi ma mafãti ra 'befi, hĩngui padĩ tema pa da zøhyø hmu. Da gue'ahũ ya, damĩ mfãhmũ xandønho. Porque xquet'a hĩngui pahmũ tema ora da zøhni hmuhũ, o nuhma ndetho da zøhø, ogue mãde ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nεcahãĩ da zøhø.

³⁶ Porque hont'a goma ora da zøhø, pε man'nan'yo mi 'yøthũ ngue hĩnjondi ndø'mate 'mø bi zøhø.

³⁷ Nuna ra hya dí xi'ahũ ngue gui ndø'matehũ, hĩnga høn'athohũ dí xi'ahũ na ra hya na, sinoque gãtho yø ja'i dí xifi ngue di ndø'mate xandønho.

14

Nuya yø nsuiui ra Jesús ya sãnni ngue da hyo.

¹ Ya mã nyo patho di nsãnnigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i ra thũhmε hĩngui n'youi ra íxi. A nu'ũ yø hmu yø mmãcja 'nεhyø xãnnbate ngue ra ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho.

² Di n'yẽmbi:

—A nuyá, hĩnga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthũ ya,

n'namhma hĩnda nangyø ja'i da yãni.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rá ya ra Jesús.

³ Ya 'bup'ũ ja ra hĩni Be-tania ra Jesús. Xa sikhmε p'ũ ja rá ngu ra Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rá do'yo. Bi yat'ambo n'na ra xisu ni du n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'ũ ra aceite mazihotho ga yãni, bi ma mahoqui conna paxi ngue ra nardo, pε xandøngu rá muui. Bi 'yøjpa rá 'yuga ra m'mo aceite p'uya, bi xispabi rá ya ra Jesús.

⁴ Bi mbøcue 'da yø ja'i mi 'bup'ũ, di n'yẽmbi:

—¿Hanja ngue bi ma ma'ũnitho na ra aceite na?

⁵ Xta nzã xta 'bã na ngue xti t'unna mɛnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bã ra aceite ngue'a te ra nzãbi tãhra ja'i n'na jeya.

Hĩngui nuu manho yø ja'i te bi 'yøtra xisu.

⁶ Pε ra Jesús bi 'yẽmbyø ja'i:

—Damĩ hychmũ na ra xisu 'bũcua. 'Yogui sãhmũ, porque xanho te ørque.

⁷ A nuya yø hyoya gui mmãmhmũ, hangũ ra pa gui nuhũ ya yø hyoya. Da zã gui fãxhũ te honi hont'a goma ora gui nne gui fãxhũ. Pε nugã hĩnga nzãmhmũ ua.

⁸ A nuna ra xisu gui mmãmhmũ, bi 'yørcagui'a te bi zarpabi rá ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dá n'yãgui.

⁹ Majuani dí xi'ahũ ngue nup'ũ ha da hmanna hoga

'da'yo hya gä rá nguní nximhäi, xquet'a 'nɛ'a te bi 'yɔrcaguí nā rā xisu, dā hma. Gue'a di fɛn'a.

Ra Judas di cɔtyø hya ha di japi ngue di dā rā Jesús.

¹⁰ Nuna rā Judas Iscariote, guehna n'na nc'ɛi'ɥ 'dɛ'ma yoho yø xädi rā Jesús, bi ma bá nyaui yø hmu yø mmäcja. Bá nhɛca hyaui yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús.

¹¹ Mí 'yø'a rā hya sihyø mmäcja, astā rā ndijohya. Bi xi p'ɥya ngue di unna mɛnyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús.

Yø xädi rā Jesús bi hoqui te dā zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

¹² Ya fähra ngo nguehya yø pa ts'i rā thuhmɛ hingui n'youi rā íxi. Nuna rā pa fähra ngo, guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua. Bi yɛmbyø xädi rā Jesús:

—¿Hapɥ guí nne gā hocähe rā nzibde gdā nsännigohɥ ngue rā pascua ya? —bi 'yɛmbi.

¹³ Bi 'yɛmbya yoho yø xädi rā Jesús:

—Ní mɛ nɥ bí ja rā hnini ya. Gui nthɛui n'na rā n'yohɥ ní ma rá ngu, di tu n'na xøni rā dehe. Dami tɛnnui hapɥ dā zøni.

¹⁴ Nup'ɥ ja rā ngu dā zømp'ɥya, dami 'yɛnui rā mmɛnnigu: “Rā xännbate i ɛnā: ¿Hapɥ ja rā cuarto gā nzibdehe mā xädi ya, ja

gā sähe p'ɥ rā ngo ngue rā pascua?” gui 'yɛnui.

¹⁵ Rā mmɛnnigu p'ɥya, dā 'yut'aui n'na rā dācuarto ya mahoqui, bí ja maya rā tɔcangu. Ja dami hocui p'ɥ'a te ja ngue gdā nzibdehɥ p'ɥya.

¹⁶ Nuya yø xädi mi yaui rā Jesús, bi map'ɥ ja rā hnini bi xifi ngue dā ma. Mí zømp'ɥ ja rā hnini, nuna rā hya xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinnā ngu tengutho xi xifi, ja bi hojprɥ rā nzibde ngue rā pascua p'ɥya.

Bi xihyø xädi rā Jesús ngue padí ndana rá xädi ja ngue di dā.

¹⁷ Mí dähra nde p'ɥya, nup'ɥ ja rā ngu xi ma mahojpi te dā zi, ja bi zømp'ɥ rā Jesús, ní n'youi'ɥ 'dɛ'ma yoho yø xädi.

¹⁸ Mɛnte sihmɛ p'ɥ ja rā mɛxa p'ɥya, bi 'yɛmbyø xädi:

—Nuyá, dí xi'ahɥ ngue nua ja rā mɛxa dí sihmɛhɥ, 'bɛcua n'na nc'ɛi jügatho häi, ya xā hyoni ha di japi ngue di dāgui.

¹⁹ Nuna rā hya bi manna Jesús, ɛmmɛi bi du yø mmɥi yø xädi. Bi madi bi 'yänni 'da mi'da p'ɥya te'o nā i mma, bi 'yɛmbi:

—¿Ua go guecä'a guí mmanya? —bi 'yɛmbi.

²⁰ Bi 'yɛntho 'mø mi dahra Jesús:

—Nuna dí com'be mā mohi ua dí sihmɛ ya, guehna di dägä naya. Guehna n'na nc'ɛi ngue gui 'dɛma yohohɥ naya.

²¹ Majuaní ngue rā N'yohɥ bí 'yɛ mahɛts'i dā tho'a te

ra n'ua ja ngue da thogui, tengutho nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue di nja. Pe Hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohua ja ngue di dagui. Nuna ra n'yohua na, man'na xanho ngue'mo hin xtaba m'mai.

Ra Jesús bi xihyo xadi ngue di nzibde.

²² Mente sihmε ra Jesús, bi hyajman'na ra thuhmε. Mi ja mamadi Oja p'uya, bi xenna thuhmε, bi unyø xadi da zi. Bi 'yεmbi:

—Damj sihua ra thuhmε ja ua ya. Nuna, guehna ma do'yoga na.

²³ Bi decra vaso po ra ngui ra uva p'uya. Mi ja mamadi Oja, bi unyø xadi da zi 'da'its'ua.

²⁴ Bi 'yεmbi:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ma jigā na. Porque guehna ra hmεya naya ngue nu'mo dá tu, di nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahua Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyø ts'oqui.

²⁵ Majuanj dí xi'ahua ya, ngue ya hinj mantho 'dap'ua ga sihua rá ngui ra uva, asta gue'mo bi zønna pa ma'da'yo honga sihua p'ua di manda Oja.

²⁶ Mi juate ra nsihmε p'uya, bi duta n'na ra thuhu ngue εspabi Oja. Bi ma p'uya, i map'ua bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

Ipahra Jesús ngue da zop'ua m'mefa yø xadi.

²⁷ Ra Jesús bi 'yεmbyø xadi:

—Gätho'ahua ya, gui sogahua p'ua di nxui. Porque di nja'a te mmamp'ua ja ra Maca Libro

ngue εna: “Ga øt'ä ngue da du ra mändε'yo. Yø dε'yo p'uya di n'uεni”, i εna.

²⁸ Pe nu'mø dá bεnnate, ganj mpagā Galilea, ja ganj tøp'ahua p'ua.

²⁹ Ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Madague'a ngue gā da zoc'a'i p'ua ya mī'da ma n'yohua, pe nugā hinga soc'a'i —bi 'yεmbi.

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui cønga nhyundi, gui mma ngue hingu paqui —bi 'yεmbi.

³¹ Pe ra Bedu p'uya n'nat'a mma ngue bi 'yεna:

—A nu'a, hīn'na'a. Madague'a ngue 'dap'ua ga tuui, pe nugā hinga cøn'a'i —bi 'yεmbi.

Gätho'ua mī'da yø xadi p'uya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesús bi mat'Oja p'ua ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³² Nuna ra Jesús bi mähä yø xadi, bi zømp'ua ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'ua bi zøni, bi 'yεmbi:

—Damj mihmi ua ya, mente gā thocā mīts'ua ní guehna ngue gā ma mat'Oja —bi 'yεmbi.

³³ Bi thohmits'ua ní nguep'ua ra Jesús, bi mε ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi madi bi dār'man'ua rá mmui ra Jesús, mathoguitho ngue bi du rá mmui.

³⁴ Bi 'yεmbyø n'youi p'uya:

—Janjuanj ngue tu ma mmuigā, nup'ua nna sä, ja ja

ngue 'bexcā tū. Dāmī cohmi
ua ya, pε 'yogui ahmī —bi
'yεmbi.

35 Rā Jesús bi thohmits'ū
nī nguēp'ū. Bī m'mεmfo hāi
p'ūya ngue mmat'Oja. Bi
'yāp'Oja ngue'mø dā ne, dā
yanī ngue'a rā ndate ja ngue
dā thogui.

36 Bi 'yεmp'ūya:

—Ague mā Papá'i, nu'i,
gātho dā zā'i. Dāmī yangui
ngue'a rā ndate ja ngue gā
thocā. Pε hīngā nu'a go gā
sānnā gue'a dī nja'a, sinoque
nu te guí sānnī, gue'a dī nja'a.

37 Mī juadi bī mat'Oja p'ūya,
bī 'yεp'ū 'bū'ū hyū yø xādi. Pε
bi dīnī ngue ya mī aha. Bi
'yεmbrā Bedu p'ūya:

—Ague Simū, ¿hanja ngue
guí aha? ¿Ua xīngā n'na ora di
sā guí 'yā nī t'aha?

38 Dāmī mat'Oja, 'yo-
gui ahmū. Nu'mø hīngā
mat'Ojahū, nthambenītho
hīnda gue'a guí 'yøthū. I nne
nī mmūi ngue guí 'yøthū nā
rā hyā dī mmāngā, pε εmmēi
cuen'ni do'yohū.

39 Mahømbi zop'ū yø xādi,
bī mengbū xpī 'yεhε ngue bá
mat'Oja. Tengūtho xī mān'a
m'mεt'o, ngu'a rā hyā xi Oja.

40 Māmbā pengbūya,
mahømbi dīnyø xādi ngue mī
aha, porque εmmēi nethā. Mī
dāmbēnī yø xādi ya nzofō,
hīngui padī te di dadī.

41 Bī ma'a rá hyū ndī p'ūya
ngue bá mat'Oja. Māmbā
pengui, bi 'yεmbyø xādi:

—Gue mahønguí ahmī n'yø.
Gā nuhmī, ya bi zønna ora dī

ndāpyø ts'oc'ēi rā N'yohū bī 'yε
mahεts'i.

42 Dāmī nangūi. Ya bá εcua
nā di dāgui, ma gā ma c'athū
yā.

Ya bī mbentra Jesús.

43 Mēnte nzohyø xādi rā
Jesús, bi zøhnā Judas rá
n'youi'ū 'dε'mā yoho yø xādi,
bā n'youi xangu yø ja'i, bā gū
yø juai, bā gū yø za. Guehya
yø ja'i xī mēnyø hmū yø
mmācja, co 'nεhyø xānnbāte
ngue rā ley, co 'nε'ū yø n'yohū
'bet'o p'ū ja rā nīja.

44 Nunā rā Judas, ya xi xi-
hyø ja'i temā senya dā 'yøt'e,
xi 'yεmbi: “Nu'a rā n'yohū
gā zεnguagā ya, 'nε gā sūrpa
rá hmī, gue'a guí homhma'a
p'ūya. Guí benthū, pε gue
māmī thøhmū”, xi 'yεmbi.

45 Janāngue mī zømp'ū
'bāhrā Jesús, bi guat'i ngue bi
zεngua. Bi 'yεmbi:

—Ague grā xānnbāte —bi
'yεmbi.

Bi zūrpa rá hmī p'ūya.

46 'Bεxpi bentyø ja'i rā Jesús.

47 Bi gūxrá juai n'na nc'ēi
rá xādi rā Jesús. Bi zεnnbābī
rá 'yεhε rā 'bet'o mmācja, bi
hyεjpābī rá gu.

48 Rā Jesús bi 'yεmbyø ja'i bi
bent'i:

—¿Ua guí εmhmu ngue drā
bεgā, ngue guí cūhū yø juai,
'nε guí cūhū yø za ngue guí
bεnngahū?

49 Conque n'na pa ngu n'na
pa nmī xānnbā rā hyā yø ja'i
p'ū ja rā nīja. Uāngui xtā nzā
ja xqui bεnngahū p'ū. Pε nu
te guí ørcāhū ya, ya bī nja'a te

rā hya mmamp'u ja rā Maça Libro —bi 'yεmbi.

50 Gā bi zop'u yø xādi rā Jesús ngue bi 'dagui.

51 Nu'mø ya ni zi yø ja'i rā Jesús, bi ntet'a n'na rā ts'ant'u. Hōnda n'na rā sávana di mpāt'i. Xquet'a 'nēhna rā ts'ant'u bi ne xti bentyø ja'i ngue xta nzits'i.

52 Pε nuna rā ts'ant'u bi guas'yø ja'i ngue bi 'dagui. Bi zop'u rā sávana mi tuhu, bi ma mangøtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi rā güenda rā Jesús.

53 Nuna rā Jesús, bi ts'ixpu 'buhra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu rā mmäcja, ja bi mpeti p'u gātho yø hmu yø mmäcja, co 'nē'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, conyø xānbate ngue rā ley, gā 'dap'u bi mpeti.

54 Pε rā Bedu ní 'befa ya'atho p'u ní ma yø ja'i ní zi rā Jesús. Mi zomp'u ja rá ngu rā 'bet'o mmäcja, bi yat'ambo rā dathi. 'Dap'u bi mihmi yø policia mađi nharp'u ja rā sibi.

55 Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nē'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhēca hya, honi ha di japi ngue da 'yεmbi ni 'yup'u da du rā Jesús. Pε hingui tini ha di japra hya.

56 Xangu yø ja'i bi manyø fehni ngue di yapra Jesús. Pε hīndi ntinyø hya ngue da 'da'igu da mamp'u di yapate.

57 M'mefa p'uya, bi guar'mi'da yø ndøbethani ngue di yapi. Bi 'yεna:

58 —Nuna rā n'yohu 'bucua, ya xtá øcāhe tema hya xa mman'a m'met'o na, ngue mi εna: “Gā xot'ā na rā nija ngue rā ja'itho bi hoqui. Rā hyu pa p'uya, dí jap'u man'na rā nija ngue hīnjonni ja'i di hoqui”, mi εna.

59 Nguna rā hya bi hma, mi'da yø ja'i p'uya, n'nan'yo rā hya i mma. Ya hīndi ntinyø hya.

60 Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yεmbra Jesús:

—¿Te gui mmanā rā hya gui nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hīn tema hya gdi thadi? —bi 'yεmbi.

61 Pε rā Jesús hīnte ga ndatho. Rā 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yεmbi:

—¿Ua gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna maguesε?

62 Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Ahá, go guecā. 'Nε gui nnuhu rā N'yohu bí 'yε mahets'i danī mmip'u bí ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nε da 'yεhra pa ngue hōnda εhe, di 'yε mahets'i da n'youi rā gui.

63 Mi 'yøhra mmäcja na rā hya bi manā Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuε. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Nuya mfadi ya ngue hīn te man'na ma testigo dí homhmu ya.

64 Ya gá 'yøsehū ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te gui mmamhmu na rā hya bi manya? —bi 'yεmbyø ja'i.

Gātho yø ja'i p'uya 'da'igu bi ma, bi 'yεna:

—Nuna, ni 'yup'a ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dä conna ulu, 'nɛ bi mɛ'mi, bi 'yɛmbi:

—Damj padj te'o bi mɛp'a'i ya —bi 'yɛmbi.

Yø soldado p'uya, xquet'a bi mɛ'mi.

Bi manna Bedu ngue hingui padj te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bɛp'a ja ra dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gani p'a ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'a 'bɛhra Bedu.

⁶⁷ Mi nu ngue di nharp'a ja ra sibi, bi za di hɛti p'uya. Bi 'yɛmbi:

—'Nɛ'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—Nu'a ra Jesús guí mmanya, hindí pacä te'o na. Janangue hindí pacä tema hya guí nne guí xicya.

Ra Bedu p'uya, bi map'a bí ja rá goxthi ra dathi. Hontho bi zøn'a goxthi p'uya, bi mmahra øni.

⁶⁹ Mahømbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bi 'yɛmbyø ja'i 'bɛp'a:

—Nuna ra n'yoh'a 'bɛcua, guehna n'na nc'ɛi yø xädi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, mahømbi ma ngue hingui padj te'o ra Jesús. Mi tho hman'na ts'aquits'a p'uya, yø ja'i 'bɛp'a hømbi 'yɛmbrä Bedu:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nɛqui

ngue grá mmɛngu Galilea, nt'ødetho'a te gni ya.

⁷¹ Mi dahra Bedu p'uya, mahømbi 'yɛna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'ah'a. Pɛ nuna ra n'yoh'a guí xicj'a, hindí pacä te'o na.

⁷² Mi juadi bi manna ra hya na p'uya, mahømbi mmahra øni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmái na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yɛmbi: “Tobe hindí ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yɛmbi. Mi zo rá mmái ra Bedu na ra hya na p'uya, asta ra zondummai.

15

Bi ts'ixp'a 'bɛhra Pilato ra Jesús.

¹ Mi nɛcahäi p'uya, bi mpeti gätho yø hmü yø mmäcja, conyø n'yoh'a 'bet'o p'a ja ra nija, conyø xännbate ngue ra ley, conyø n'yoh'a 'bet'o ngue yø judío. Bi nhɛcahya ngue sänni ha di japi di yapra Jesús. Bi durp'uya, bi zixp'a 'bɛhra Pilato.

² Ra Pilato bi 'yɛmbrä Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

—Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mmanya.

³ Yø mmäcja p'uya, xangu mi'da yø hya guí yap'i.

⁴ Ra Pilato mahømbi 'yɛmbrä Jesús:

—Ya guí øse te gäma hya guí nyap'a'i ya. ¿Ua hin tema hya gdi thadi?

⁵ Ra Pilato di 'yøtho ngue hin temā hyā gā ndatho ra Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

⁶ Nunā ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofādi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pε yø ja'i'ñ huanhni ndana ra ofādi da ma mathøgue.

⁷ Nu'a ra pa'a p'ñya, mi ofādi n'na ra n'yohñ ni hu ngue ra Barrabás. 'Dap'ñ ofādiui mi'da yø ja'i ngue yø hyote, xi n'øt'a tunhni.

⁸ Mi peti yø ja'i ngue da xihra Pilato ngue di thø'a n'na ra ofādi.

⁹ Ra Pilato bi 'yεmbyø ja'i:

—¿Ua guí nnehñ ngue ga thøcā'a rá dast'abi yø judío? —bi 'yεmbi.

¹⁰ I pahra Pilato ngue ra nts'eya øtya yø mmäcja xi dāpra Jesús. Janāngue ngūñā bi xihyø ja'i, porque bi ne xti thøgue.

¹¹ Pε yø hmū yø mmäcja εmmēi di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yāpra Pilato ngue di thøhra Barrabás.

¹² Mahømbi 'yεmbyø ja'i ra Pilato:

—Xina ra n'yohñ guí εmhññ ngue rá dast'abi yø judío p'ñya, ¿te guí nnehñ ga japā na? —bi 'yεmbi.

¹³ Yø ja'i p'ñya, xøgue n'na hmāfitho bi 'yεnā:

—Da guatra pont'i nā guí mñāñya.

¹⁴ Ra Pilato p'ñya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Pε ¿temā nts'o xa 'yø'nā p'ñya?

Yø ja'i p'ñya, man'natho ngue mafi, bi 'yεnā:

—Da guatra pont'i nā.

¹⁵ Ra Pilato p'ñya, bi ne di hojpa yø mmñi yø ja'i mbøcñe. Janāngue bi thøhra Barrabás. A nunā ra Jesús, bi xihyø soldado ngue da fei, 'nε dā zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

¹⁶ Bi zixyø soldado ra Jesús, i map'ñ ja ra dathi cuarte. Ja bi ma mapeti p'ñ gātho yø soldado.

¹⁷ Yø soldado p'ñya bi heta n'na ra ulu ngue ra jəpoi ra Jesús. Ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uñi, bi gāspa rá ya ra Jesús.

¹⁸ I thenmahya p'ñya, bi 'yεmbi:

—I tate nā rá dast'abi yø judío ya —bi 'yεmbi.

¹⁹ Bi jāñbā rá ya co n'na ra t'o. 'Nε bi zots'i. Bi ndantyoñmū p'ñ 'bāhra Jesús tengutho 'mø ngue majuañi hñu mansu n'na ra dast'abi.

²⁰ Mi juadi bi denmahya, bi gajpabi ra tuhū xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'ñya. Bi zixpñya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

²¹ Nup'ñ ja ra 'yū, bi nthēui p'ñ n'na ra n'yohñ xpi 'yεhra 'bēfi. Rá mmēngu Cirene nā ra n'yohñ, ni hu ngue ra Simū. Guehñā rá papá ra Alejandro 'ñēhra Rufo. Nu'ñ yø soldado man'i zi ra Jesús, bi japra Simū ngue bi duxra pont'i nunā da ma macuati ra Jesús.

22 Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'ua ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na, i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu.

23 Nup'ua bi zonna Jesús, bi t'unna vino n'youi ra mirra para ngue di pumbenibi. Pe ra Jesús himbi ne bi zi.

24 Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taħa yø soldado p'uya ngue to xta ra taħa, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús.

25 Guto xudi'a ra ora bi ma macuati ra pont'i ra Jesús.

26 Nup'ua ja rá ya ra pont'i bi cuati, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'ua te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohua 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na", enna letrero.

27 'Ne yoho yø be bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yei, n'na i gohrá gaha.

28 Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue ena: "Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui".

29 Asta huatyø ya yø ja'i thop'ua ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Ne guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija.

30 Dami nyanse ya, bá cap'ua ja ra pont'i guí cuatya —embyø ja'i.

31 Nu'ua yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xännbate ngue ra ley, ga thenmahya ra Jesús. Di n'yembi:

—Mi mmanna ra n'yohua ngue da yanyø ja'i. Pe nuyá,

hinda zä ha di japi di nyanse ya.

32 A nu'mø majuaní ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zä da cahna ja ra pont'i ya, n'namhma ga ec'ei hu te da ma.

Xquet'a 'ne'ua yonc'ei 'dap'ua cuathu ra pont'i thenmahya.

Ya bi du ra Jesús.

33 Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mexui ga ra ximhai asta hyu nde.

34 Nu'mø ni ma da za'i hyu nde p'uya, ra ndøts'edi bi 'yenna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabac-tani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue ga hyegagui p'ua?"

35 Ja mi 'bärpütho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yembi:

—Nuna ra n'yohua na, i nzohra Elías.

36 Nuna n'na nc'ei mi 'bäp'ua, bi ma n'na 'dihitho bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'ua ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra 'to p'uya ngue bi cuarpa rá ne ra Jesús ngue da zats'i. I embyø n'youi p'uya:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø da ep'ua ra Elías i nzofu ngue da hyajhna ja ra pont'i.

37 Pe ra ndøts'edi i 'yena n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya.

38 Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zap'ua ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai.

39 Nu'a ra capita mi 'bäp'ua ni hyandra Jesús, bi nu te 'be'a ga bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yena p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, ra ts'ant'u Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bí 'bäp'u yap'utho, hantho te gä bi nja. Nu'u yø xisu'u p'uya, n'youi p'u ra Salomé, conna Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra t'u Jacobo 'nehra José.

⁴¹ Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'u ja ra häi Galilea ra Jesús, mi n'youi p'u ni ma, guehya mi fäts'i ngue di unni te honi. 'Ne xangu mi'da yø xisu 'bäp'u ngue bi den'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bäp'u n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, i 'bet'o ngue yø judío, 'ne di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tøm'i ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pe comma ngue ya bi nde, ya da yatra pa ngue ra ts'äya, go guehna ra José bi hya ra ts'edi bi ma bá nyai ra Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús.

⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du ra Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yänni ngue'mø majuaní ya xi du, ogue hin'na.

⁴⁵ Ra capita bi ma ngue ya xi du. Ra Pilato p'uya, bi unna nt'edi ra José ngue da hyaxra Jesús.

⁴⁶ Nuna ra José bi dän'a n'na ra sábana ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpa ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mi jap'u n'na ra panteón ngue xi ma nt'a'mi p'u

ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpa ngue bá ägui. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo.

⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi mähä ya ngue bi nu ha bi t'ägui.

16

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mi thohra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala, conna Maya rá mamá ra Jacobo, conna Salomé bi danyø 'yethi ya p'uya, ngue da map'u bí o ra Jesús, da cots'i.

² Mi hyaxa ra pa ndomingo rá madi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'u bí ja ra panteón.

³ Nup'u ja ra 'yu p'uya, di n'yembí:

—Xiya, zte'o gue da hyacra do juaxpa ja ra goxthi ya?

⁴ Mi zømp'u ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanni 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui.

⁵ Mi yat'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mihra hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mi nu.

⁶ Pe ra anxε bi 'yembí:

—'Yo guí suui. Dí pacä ngue guí hommi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuatra pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damí nuui nε ha bi 'begui.

⁷ A nuyá, ni mε ya, ni xihmi ra Bedu co 'ne'u mi'da yø xädi ngue daní döp'ahε p'u Galilea

ra Jesús. Ja gñi nuha p'ua tengutho bi xi'ahua m'met'o.

⁸ Mi bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pe hñjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuditho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá muditho bi nthui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi.

¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi'da yø xädi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmui.

¹¹ Mi 'yøhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'ne i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pe hinguí ec'eitho te sifi.

Ra Jesús mahombi nthui yoho yø xädi.

¹² M'mefa p'uya, ra Jesús mahombi nthui p'ua ja ra 'yu mi yoho yø xädi, maní map'ua ja ra hnini. Pe nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'ua i nequi.

¹³ Nuya yonc'eí ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pe mahøn'a hinguí ec'eitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gä 'de'ma'da yø xädi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuya 'de'ma'da yø xädi ra Jesús 'darbu 'bai, sihmε p'ua ja n'na ra mεxa. Ja mi dannbeni, ya 'bäp'ua ra Jesús. Bi zu p'uya,

ngue hinguí ec'eí 'mø mi sifi ngue ya xi bennate.

¹⁵ Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yεmbi:

—A nuyá, ni mähä rá ngani nximhäi ya, gui xihma ra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i.

¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'eí ra hya 'ne di nxixya, guehna di nyanná te na. Pe nu ra ja'i hinda 'yεc'eí ra hya, da ma ra castigo.

¹⁷ Nu'ua yø ja'i da 'yεc'eí ra hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque hontho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Ne da zä da nya yø hya hinxä xädi.

¹⁸ Da zä di bentyø c'εya, pe hñte da japi. Mada zi ra 'yεthi ngue ra ndate, pe hñte da japi. Da japyø 'yε p'ua ja yø ya yø därkehi, 'ne da zä ha hēmbi.

Ya bi ma mahets'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahets'i p'uya, i mmip'ua ja rá 'yεi Oja.

²⁰ Nu'ua yø xädi p'uya, bi ma ndap'ua bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a ra Hmu p'uya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø ja'i ngue majuaní na ra hya sifi. Da ngut'atho.

Ra Lucas Nuna ra Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ra Lucas bi ma hanja ngue bi 'yøtra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'nε bi cuarta sɔcua ya yø hya xa nja ua dí 'bɔhmɔ.

² Guehya bi cuarta sɔcua'a te gäma hya bi nxännbate yø mamhya nuya bi nu te gä bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambá fadi bá xännba ra hya yø ja'i.

³ Nugä xquet'a dadi ja ndummai dí honi ha bi njap'ɔ bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugä dí nnu manho ngue ga ɔtra hya ga cuarpɔ ja ra sɔcua, ga pɛn'na'i.

⁴ Porque dí nne guí padí xanho ngue majuaní na ra hya bi sän'na'i.

N'na rá anxε Oja bi ma ngue di m'mahna ra Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵ Nu'a ra tiempo mi ndast'abi p'ɔ ja ra häi Judea ra Herodes, mi 'bɔ'a n'na ra mmäcja ngue yø judío ni hu ngue ra Zacarías. Nuna ra Zacarías, yø mmimmemfih'ɔ yø mmäcja tenna ndu ra mmäcja Abías. Nu'a rá xisu ra Zacarías, ni hu ngue ra Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto ra mmäcja Aarón.

⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a ra nho nne Oja ngue da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. Gä bi 'yøt'ɔ yø hya mmamp'ɔ ja rá ley Oja. Hinjongui pøni da 'yɛmbi ngue hinga gue'a øt'e.

⁷ Pε himbi m'mahyø basi, porque mará 'yabasi na ra Elisabet. 'Nε ya gä yø dac'ei.

⁸ Nuna ra mmäcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zønna ora di m'met'o p'ɔ ja ra danija ngue da danne Oja.

⁹ Nu'ɔ yø mmäcja, ja yø costumbre ngue jɔcra suerte ndana gue'a ra mmäcja da yɔrbɔ ja ra njja dá uhra bopo. Nu'a ra ora'a, bi tocabi ra suerte ra Zacarías ngue da uhra bopo.

¹⁰ Gätho 'bɔ'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mente brá ombo ra Zacarías ngue brá uhra bopo.

¹¹ Ra Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxε Oja, bi m'mäp'ɔ ja rá hyo ra altar ngue n'yɛi, ha zø ra bopo.

¹² Emmei bi nsu 'mø mi nu ra anxε ra Zacarías. Hingui padí te da 'yøt'e.

¹³ Pε ra anxε bi 'yɛmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque da 'yøt'a Oja ngue di nja'a te guí äpi. A nuyá, di m'mɔ'a n'na rá ts'ant'ɔ ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue di Xuua.

¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mɔi, di nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i di johya 'mø bi m'mɔi.

¹⁵ Porque da nu manho Oja ni ts'ant'ɔ. Nuna ni ts'ant'ɔ hinjam'mø da zi ra vino, 'nε hinte man'na ma cosa da zi

ngue di n'iti. Mente yø pa di m'mai, di n'youi ra Espiritu Santo.

16 Da 'yøt'e ngue xangu yø judío di 'bärpa yø mmui da 'yεc'ei Oja nuna 'bui ngue ra Hmu.

17 Nuna ra Xuua di m'met'o p'u di ma ra Hmu. Tengutho ra pøngahya Elías ngue bi ma mahati ra ts'edi, xquet'a di njarbatho ni ts'ant'u ya, da ma mahati ra ts'edi. Da japyø ja'i di 'bätyø mmui, da 'yøt'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'u yø mmejhmahya, da badi ngue da dennbabi yø hya yø hoja'i bá dinna hya. Da japyø ja'i ngue di nsäp'u ja yø mmui ngue da 'yεc'ei Oja.

18 Nuna ra Zacarías bi 'yørpa ra nt'änni ra anxε, bi 'yεmbi:

—¿Hanja na ra hya gui xiqui? Porque nugä ya dá ndø, da guehma xisu p'uya, ya ra dac'ei —bi 'yεmbi.

19 Bi 'yεnna anxε p'uya:

—Guecä drá Gabriel. Dí 'bucä p'u ja rá hmi rá dä Oja. Go xpä mmengä Oja ya ngue ga xi'i na ra hoga 'da'yo hya dí xi'i.

20 Pε nuya ngue hingui εc'ei na ra hya dí xi'i ya, gui ngone ya, hinda zä gui nya, asta gue'mø di m'mahni ts'ant'u dí xi'i. Nuna ra hya dí xi'i, bá ep'u ra pa di nja na.

21 Nu'u yø ja'i 'b'u'athi p'uya, i tøm'ingue da pønna Zacarías. Di 'yødyø ja'i ngue ya'atho ra ora bá ombo nnija ra Zacarías.

22 Ya hingui sä di nya 'mø mambá pøni. Janangue bi

bahyø ja'i ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yεtho ga 'yøtra senya p'uya, porque ya hingui sä di nya.

23 Nu'mø mi dät'ra pa ngue øtrá ndanne p'u ja ra nija ra Zacarías, bi ma rá ngu p'uya.

24 M'mefa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'märpu ja rá ngu, hin hapu i ma mente ncät'a zana. Ya en'a nbemp'uya:

25 “Nguna bi jacä Oja ya, i nnepe ngue ya hinnj mantho da denngagui yø ja'i”, i ena.

Bi manná anxε Oja ngue di m'mahra Jesús.

26 Mi dät'a n'nato zana ngue hä rá basi ra Elisabet, nuna Oja hømibi menhna anxε Gabriel, bi map'u ja n'na ra hnini ni hu ngue Nazaret, ja ra häi Galilea.

27 Bi ma da nyaui n'na ra hmute xisu ni hu ngue ra Maya. Nuna, ya ja ngue di nthatui n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Nuna ra José, rá mbom'meto ra dast'abi David.

28 Nu'a ra anxε bi zøp'u mi 'bahra hmute, bi 'yεmbi:

—Nná han'na'i ra nzengua ngue gá nthēui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'nε man'na di jap'a'i ngue gätho mi da yø xisu —bi 'yεmbi.

29 Nu'mø mi nu ra Maya ngue 'bäp'u ra anxε, di 'yøtho hanja na ra hya xifi. I ena: “¿Tegue manzengua'a xicä na?”

30 Ra anxε p'uya bi 'yεmbi:

—Ague Maya, 'yo gui su. Nu'i, gá nthēui rá mate Oja.

31 A nuya gui hya ni basi ya, 'ne drá ts'ant'u'a gui òni. Nu'mò bi m'mui, gdí hutí ngue ra Jesús.

32 Hinjonda zadi tengü na. 'Ne di hu ngue rá Ts'ant'u Oja maguese. Nuna Oja ma Hmuha, da japi ngue di ndast'abi na ni ts'ant'u tengütho mi pehra mboxita David.

33 Janangue di manda para zantho yò judío, 'ne di ndast'abi hinha rá nzequi.

34 Ra Maya p'uya bi 'yörpa ra nt'anni ra anxε, bi 'yembi:

—¿Ha di zä di nja'a guí xiqui, conque tobe hin dadi nthati?

35 Bi 'yenna anxε p'uya:

—Ra Espíritu Santo da zöp'u gdi bai. Nuna Oja maguese ja rá ts'edi, da zä da 'yöt'e ngue gui hya ni basi. Janangue nuna ra ts'ant'u di m'mui, gä ra nho da n'yo, 'ne di nhuti ngue rá Ts'ant'u Oja.

36 A nuyá, xquet'a 'ne'a ni mēni Elisabet di m'mu'a n'na rá ts'ant'u ya, 'ne guí padí ngue ya ra dac'ei'a ra xisu. 'Ne t'embi ngue ra 'yabasi na ra xisu na. A nuyá, ya n'nato zana ha rá basi naya.

37 Nuna Oja, hinte hēmbi.

38 Bi 'yenna Maya p'uya:

—Ya dí ocä na ra hya mman'Oja 'mò. Da jacä Oja na ra hya guí xiqui.

Mi manna Maya na ra hya na p'uya, bi ma ra anxε.

Bi ma ra Maya di zengua ra Elisabet.

39 A nuyá, nuna ra Maya bi ma n'nahmantho p'u ja n'na

ra hnini rá njap'u ja yò xanthò ja'a ra häi Judea.

40 Mi zomp'u ja rá ngu ra Zacarías, bi yat'ambo ra Maya, bi zengua ra Elisabet.

41 Nu'mò mi 'yøhra Elisabet ngue di zenguate ra Maya, ra Elisabet bi 'yanná basi o rá mmui. Ra Espíritu Santo bi bennbabi ra hya da xihra Maya.

42 Bi ts'edi bi 'yembuya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gätho mi'da yò xisu. 'Ne xquet'a bi unná njapi ni basi.

43 ¿Hague ngu ra njama mmađi ja ngue ga øt'ä, ngue bá ehε bi zenguagui rá mamá ma Hmu?

44 Hontho bi zo ma gu ngue gadi zenguagui, nuna ma basi o ma mmui bi 'yani ngue di johya.

45 Ra mmenthi gá nthēui ngue gá 'yεc'ei ra hya bi si'i, porque nu'a te mman'Oja, di nja'a —bi 'yenna Elisabet.

46 Ra Maya bi 'yēna:

—Nugä dí εspabi Oja.

47 Di johya ma mmui conná nguehna Oja ma yantegä.

48 Porque bi 'yørcagui ma su Oja, 'ne hinga njuanigui, nugä drá mēfitho. Nu ra pa di ma p'uya, gätho yò ja'i da 'yēngui ngue ra mmenthi dá nthē'be.

49 Porque jase rá ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yørcagui? Nuna Oja, maguese na.

50 Hangu ra pa di huεcyò ja'i suprä xudi Oja.

51 I ja ts'edi te bi 'yöt'e. Bi hyejpa yò hya yò ja'i di 'yεts'i.

52 Bi 'yenspə ja yø nhudī yø dast'abi. Bi japi bi hyā rā ts'edi yø ja'ī hinga njuani.

53 Bi 'yøt'e ngue mbonguitho te da zi yø ja'ī mī tumanthuhu. Bi 'yetyø mmεm̄eti, hīndī japi te da hyats'ī.

54 Bī nja rá yemm̄i conná ngue'ə yø judío mī thanne, hīmbi pumbēni bī mäs't'ī.

55 Bī nja tengutho rā hyā bi sihmā mboxitahə Abraham, ngue para zantho da ma mahuequi'ə yø mbom'meto.

56 Nunā rā Maya, nhyushna bá m'məp'ə 'bəhra Elisabet. Bī ma rá ngu m'məfa p'əya.

Bī mīhra Xuua nunā bi yøtrā nxixya.

57 Mī zōnnā pa di ønná ts'ant'ə rā Elisabet.

58 Bī ma di zengua'ə yø besino, 'nəhyø mēni. Bi bahyø ja'ī ngue xandøngu rā nho bi 'yørpabi Oja.

59 Ya rá hyato mā pa xī mīhra ts'ant'ə, bī ma mhmēpya p'əya, bī njapra circuncisión. Yø ja'ī p'əya nnepe di hu rā ts'ant'ə tengutho gui hu rá papá Zacarías.

60 Pē rá mamá rā ts'ant'ə bi 'yēnā:

—Hīn'nā. Man'na xanho di hu ngue di Xuua —bi 'yēnā.

61 Bi t'ēmbəya:

—¿Hanja? Conque hinga n'na nī mēni nī hu'a rā thuhu guī mmanya.

62 Bi t'ørpā rā senya rá papá rā ts'ant'ə p'əya, ngue t'änni te di hu.

63 Bi 'yā'a n'na rā xithe p'əya, bi cuatrá thuhu di

ho, bi 'yēnā: “Di hu ngue di Xuua”. Gätho yø ja'ī p'əya, di 'yøtho.

64 'Bexque'a rā ora'a p'əya, bi zā bī nya rā Zacarías. Janjuani ngue di ja mammadi Oja p'əya.

65 Gä di 'yøtho'ə yø besino'a te bī nja. Gätho'a rā xequi mī 'bāi ja rā häi Judea, i mmanyo ja'ī te bī nja.

66 Gätho ya yø ja'ī bi badi te bī nja, di n'yomfēni, 'nē di n'yänni n'na ngu n'na, Hague nja'a ya. Di n'yēmbyo ja'ī:

—¿Te 'be'a gätho da 'yør'mø bī ndan'yohə nā rā ts'ant'ə nā? —di n'yēmbi.

Porque εm̄ei di unná njapi Oja.

Ja ua yø hyā bī manna Zacarías.

67 Nunā rā Zacarías rá papá rā Xuua, bi bēnnabī rā Espiritu Santo rā hyā da mā. Bi 'yēnā:

68 —Ma gā εspabi nā mā Hmu Oja. Porque da εε ua 'bahyø judío ngue di pøhø.

69 Da pēngahə n'na rā Yante ja rá ts'edi. Guehnā n'na rá mbom'meto rā David nunā bi 'yøt'e te nne Oja.

70 Nu'mø yø pa xā thogui ngunā rā hyā bi bēnnabī yø pøngahya Oja 'mø mī yat'a rā hyā bī nepe bī mā.

71 Bī mā ngue da yanjə p'ə 'bəhma nsəihə. 'Nē da yanjə ngue'ə to gā nnu man'əjə.

72 Bī mā ngue di huε'ə mā mboxitahə xā m'məi. 'Nē bī mā ngue nu'a rá macā hyā bī xifi, hīndī pumbēni.

⁷³ Guehna rā hya bi yarpabi Oja nā mā mboxitahu Abraham.

⁷⁴ Bi xifi ngue da yanju p'u 'buhma nsuihu, n'namhma ngue ya hinga su ga thannehu Oja.

⁷⁵ 'Nε ga nsuphu, gā rā nho gdā n'yohu mente rā pa ga m'mahma.

⁷⁶ A nu'i grā zits'unt'u, gdi hu ngue rā pōngahya'i nā Oja maguesε ya. Porque gui m'met'o ngue gui xojpa yø mmui yø ja'i hante dā εhra Hmu.

⁷⁷ Nu'i gui japi da bahyø ja'i ngue ya da ma nhyani, 'nε di mpunnbabi yø ts'oqui.

⁷⁸ Nuna Oja di macju, 'nε di huεgahu. Tengu rā hyadi di yor'mø mā pa, asta maya bi nεxrá nyot'i søcua ja rā häi.

⁷⁹ Nu'u yø ja'i 'bu 'bexui da zā da dinna 'yu. Njarbutho ya, nuya yø ja'i xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthεui rā ndate. Da xojpa Oja yø mmui. Da japi da bahyø ja'i ha di nhojpaui Oja —bi 'yεnna Zacarías.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'unt'u, bi nte 'nε man'na ni ba Oja. Pε bá m'map'u ja rā dapo asta gue'mø mi zonna pa da xihra hya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, gātho'u yø nación di manda rā dast'abi Augusto, bi manda ngue da ma nsots'i rā censo.

² Guehna rá mudi rā censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi rā Cirenio p'u ja rā häi Siria.

³ Gātho yø ja'i, ja ngue da map'u ja rā hnini xa m'mahyø mboxita, ngue di cuatyø thuhu.

⁴ Janangue nuna rā José bá nεxp'u ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea, i map'u ja rā hnini Belén ja rā häi Judea mará mmengu rā David. Porque rā José, rá mbom'meto rā David.

⁵ Bi ma rā José di cuatrá thuhu connā Maya rá xisu. Nuna rā José himbi dāhrá xisu, pε rā Maya ya ha rá baši.

⁶ Mente 'bap'u ja rā hnini Belén, nuna rā Maya bi zonna ora di m'meni.

⁷ Bi m'mahrá mudi ts'unt'u. Bi 'uε rā ulu 'mø mi mi. Bi gārba ja rá mosa yø fani, porque hin'yu ha di nsäya, hinda hōnnbu ja rā ngumfani i sä.

Bi zøhyø anxε p'u 'buhyø mände'yo.

⁸ Mi 'bap'u yø mände'yo p'u jon'a Belén, mādi haxpu ngue fādi gā rā xui yø de'yo.

⁹ Mi dambeni, ya 'bap'u n'na rá anxε Oja. Rá nyot'i Oja p'uya, bi yot'i gātho p'u 'bui. Pε εmmεi bi nsu.

¹⁰ Rā anxε p'uya bi 'yεmbi:

—'Yo gui suhu. Porque nnā han'nahu rā hoga 'da'yo hya ya, 'nε hōnnbu bi zā di johya yø ja'i 'mø bi 'yøhna rā hya nnā hagā ya.

¹¹ A nuyá, ya bi mihni Yantehu p'u ja rā hnini mi 'buhra David. Guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi naya.

¹² Gā xi'i te jap'u ha gui timhma. I nt'ε rā ulu nā rā

ts'ant'u, op'u ja rá mosa yø fani.

13 Mente ya ra anxε p'uya, bi nequi mī'da yø anxε bí 'yε mahεts'i. Gä εspabi Oja yø anxε, i εna:

14 —Maguesε na Oja bí 'bu mahεts'i. 'Nεcua ja ra ximhäi, da hyurpa yø mmui yø ja'i da nurpa rá mate.

15 Hontho bi manyø anxε na ra hya na p'uya, bi mengui, i ma mahεts'i. Yø mändε'yo p'uya, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Ma ga mmähä Belén. Ga ma nuh'a ra hya bi ørcäh Oja ngue bi nja ya.

16 N'nahmantho bi ma yø mändε'yo p'uya. Bi dimp'u mi 'buhra Maya n'εhra José. Nu'a rá ts'ant'u, op'u ja rá mosa yø fani.

17 Mi nup'u ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxε ngue xi mihra 'uεne.

18 Nu'u yø ja'i bi 'yøhya yø hya bi manyø mändε'yo, di 'yøtho hanja na ra hya sifi.

19 Pε ra Maya hinha gui pumbεni na ra hya bi sifi, hont'a mbεn'a.

20 Nu'u yø mändε'yo bi mengbu xpi 'yεhε, pε εspabi Oja, 'nε di ja mammađi ngue'a te ra hya xi 'yøde, 'nε'a te ga xi nu. Gä bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpu ja ra nija ra Jesús ngue da ma madäpi Oja.

21 Ja rá hyato ma pa xi m'mähra ts'ant'u p'uya, bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión. 'Nε i hutı ngue ra Jesús, tengutho ra thuhı bi manna

anxε nuna bi nyaui ra Maya hante da hya rá basi.

22 Nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'u njammı pa xa m'mähra basi 'mø da zä da ma nija. Janangue nu'mø mi dätra pa, bi ts'ixra 'uεne p'u ja ra hnini Jerusalén ngue da ma ma däpi Oja.

23 Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rá ley Oja, i nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: “Nu'a rá mudi basi ra ja'i di m'mui ngue drá ts'ant'u, da ma ma däpi Oja”, i εna.

24 Bi ma p'uya ngue bá øtra 'bøt'e tengutho nt'ot'i p'u ja ra ley, ngue da hyo yoho yø ts'int'su ngue ra tørtola, ogue yoho yø paloma.

25 Nu'a ra tiempo'a p'uya, mi 'bup'u Jerusalén n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simeón. Guehna n'na ra hoga n'yohu mi thanne Oja, 'nε mi tømı ngue da ma nhyani yø judío. Rā Espiritu Santo di bεnnbi te da 'yø'na ra Simeón.

26 Ya xi 'yuti ngue hante da du, 'be da nu ra Cristo nu'a ja ngue da pen'Oja ngue di ndast'abi.

27 Nuna ra Simeón bi bεnnbabi ra Espiritu Santo ngue bi map'u ja ra nija. A nuna rá papá 'nεhrá mamá na ra t'uts'ant'u Jesús, ya bi zøp'u ja ra nija, nnepe ngue da ma ma däpi Oja na ra Jesús, tengutho mmamp'u ja ra ley.

28 Nuna ra Simeón bi hyanna ts'ant'u ngue bi dets'i. Bi ja mammađi Oja p'uya, bi 'yεna:

29 —Ma Oja'i, bi hyu ma mmaigä ya. Porque ya bi

nja'a te gá yarqui ngue di nja hante ga tu.

³⁰ Ya dá nugā nā ja ngue di nyante ya.

³¹ Guehna guá sänni ngue da badī gātho yø ja'i nā.

³² Nunā ya guehna da xojpa yø mm̄i yø ja'i hingyø judío nā. Conná guehna da ma maya yø judío.

³³ Nunā rā hya bi xihra zi'uene rā Simeón, rā José 'nēhrā mamá rā Jesús di 'yøtho hanja'a rā hya øde.

³⁴ Nunā rā Simeón, bi 'yāp'a Oja ngue di japi. Bi t'embra Maya rá mamá rā Jesús:

—Nunā rā zi'uene 'bucua, bá ts'ännabāi nā ngue nu'mø bi ndan'yoh̄, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pē nu to da nu manho, guehna rā ja'i di nyani.

³⁵ Guehna di fadi te mbēmp'ua ja yø mm̄i n'na ngu n'na yø ja'i nā. Dí xi'i te ja ngue di nja, ngue rā dum̄m̄i gui thogui, tengutho 'mø da thohra juai p'ua ja ni mm̄i.

³⁶ Nup'ua ja rā nija p'uya, mi 'bap'ua n'na rā xisu ngue di bēnnabāi Oja rā hya xihyø ja'i. Ni hū ngue rā Ana nā rā xisu, rá t'ixu'a ndū rā Fanuel, rá mbom'meto rā Aser. Rá ngüetho 'mø mi nthati, pē hōnda nyoto jeya bi m'mahmi rá ndø. Pē ya rā bōdāc'ei ya.

³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeja rā 'danxu ya. Hinha ni bōmp'ua ja rā nija. I thanne Oja rā pa rā xui, mmat'Oja hin'ya p'ua rá nzequi 'nē etrá mm̄i.

³⁸ Mi yatra Ana p'ua 'buhra zi'uene Jesús, bi mat'Oja, di ja mammadi Oja. M'mefa p'uya, bi xihyø ja'i 'bap'ua ja rā nija, ngue nu'a rā 'uene 'bap'ua, gue'a rā Yante mi tø'myø judío p'ua Jerusalén.

Rā José 'nēhra Maya bi mengui, i ma Nazaret.

³⁹ Mi juadi bi 'yøt'e te gā nt'ot'i p'ua ja rá ley Oja, bi mengbaya, i map'ua ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea.

⁴⁰ Nu'a rā zits'unt'ua, man'na ni zaqui, i te, 'nē man'na ni dinna hya, porque Oja emmēi bi japi.

Bi map'ua ja rā nija nā rā ts'unt'ua Jesús.

⁴¹ Nunā rā José 'nēhra Maya, njeja njeja pa Jerusalén, bí nnu rā ngo ngue rā pascua.

⁴² Ya hā n'nema yo njeja rā Jesús, xquet'a 'nēhna 'da i ma dra ts'ännigo p'ua Jerusalén.

⁴³ Mi guahra ngo, bi mengui, i ma yø ngu. Pē rā Jesús bá cop'ua Jerusalén, hingui pahrá papá 'nēhrā mamá ngue bá cohi.

⁴⁴ T'ēmbi ngue ni n'yoh̄ yø ja'i p'ua ja rā 'yu nā rā Jesús. Bi n'yo n'na pa, ja bi mudi bi hyomp'uya, anyø menī 'nēhyø mpadih̄.

⁴⁵ Pē himbi dini. Hōmbi mengbaya, i ma Jerusalén ngue bá honi.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bi dimp'ua ja rā nija nā rā Jesús, 'dap'ua humhm̄ yø xāmbate ngue rā ley. Nunā rā Jesús øts'e te mman'ua yaui, 'nē ørpa rā nt'anni.

47 Pɛ xquet'a t'ørpabi rā nt'änni p'uya. Pɛ nu'u to gä øde te gā ndadi, di 'yøtho hanja rā n'yomfɛni bá dīni ngue'a te gā ndadi.

48 Nunā rā José 'nɛhra Maya di 'yøtho 'mø mi nu ngue hup'u rā Jesús. Rā mamá rā Jesús bi 'yɛmbi:

—Ague mā basi'i, ¿hanja ngue ngu'a guí ørcá'be? Nī papá co 'nɛqui hīndī padī te gā ør'be ngue dí hon'a'be —bi 'yɛmbi.

49 Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Ua hīnguī pahmī ha dí 'bui ngue gui hongüi? ¿Ua hīnguī pahmī ngue jatho gā m'mæcua ha ja rā xādi ngue rá hya mā Papá?

50 Pɛ nuya yaui, hīmbi dīnyø mmui ya yø hya bi xifi.

51 Bī mengbaya, i ma Nazaret, 'da i mähā rā Jesús. Pɛ ɛc'ɛi te xifi. Nunā rá mamá rā Jesús, nu'a rā hya bi xifi hont'a mbɛn'a.

52 Mɛnte 'danyø pa p'uya, bī ndan'yohu rā Jesús, man'na nī dīnna hya. 'Nɛ nnu manho Oja'a te gā 'yo, dā guehyø ja'i xquet'a nnu manho.

3

Rā Xuua bi 'yøtra nxixya, bi xihra hya'u to gä bi mpɛti p'u ja rā dapo.

1 Ya n'nɛ'mā cāt'a nɛya mī 'yop'u rā ndast'abi n'na rā n'yohu nī hu ngue rā Tiberio. Nunā rā Poncio Pilato mará dast'abi p'u ja rā häi Judea nā. A nunā rā Herodes mará dast'abi p'u ja rā häi Galilea nā. Nunā rā Lipe rá n'yohu

rā Herodes mará dast'abi p'u ja rā häi Iturea nā, 'nɛp'u ja rā häi Traconite mađi manda. Nunā rā Lisaniās mará dast'abi p'u ja rā häi Abilinia nā.

2 Nunā rā Anās 'nɛhna rā Caifás, guehya yø 'bet'o mmäcja ya. Oja bi zoprá mmui nā rā Xuua rá ts'ant'u rā Zacariās mambí 'bup'u ja rā dapo.

3 Nunā rā Xuua, bi n'yo gätho'u yø xɛqui jap'u ja rā dathe Jordán. Bi xihyø ja'i ngue dā hyɛp'u rā nts'o gā 'yo, n'namhma ngue dī mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'uya.

4 Bi 'yøtra Xuua tengutho rā hya mmamp'u ja rā libro bi 'yøtra pøngahya Isaiās, ngue ɛnā: “Dá t'øde te dā man'a n'na nc'ɛi dā manna hya p'u ja rā dapo ngue dā 'yɛnā: Dami juannbahū rá 'yu rā Hmu. Dami cāhmū rā 'yu dā gohi xanho.

5 Dā ma majuanni gätho yø nenhäi. Dā ma manihibi gätho yø nyuni 'nɛhyø nguanī. Dā ma majuanni'u yø 'yu xampāni. Nu'u yø 'yu xants'onī, dā ma majuanni.

6 Gā dā nu yø ja'i'a rā Yante dā pɛn'Oja”, bi 'yɛnā.

7 Nu'u yø ja'i bi zøp'u mī 'bakra Xuua ngue di xixyabi. Rā Xuua bi 'yɛmbi:

—Guí øthu tengutho øtyø c'ɛya ngue 'da'mø bá ɛp'u rā sibi. Xiya, ¿hague gnī pahmu ngue bá ɛp'u rā ndate castigo dī nja?

8 Dami 'yøthu rā nho, n'namhma dī nɛqui ngue ya gā hyɛhmū p'u rā nts'o. 'Yo

sā guí ɛnā ngue ya h̄inte guí jah̄a ngue yø mbom'meto'ah̄a rā Abraham. Porque dí xi'ah̄a ngue nuua ja yø do ja ua, da zā da 'yøt'Oja ngue da bōcua yø mbom'meto rā Abraham.

⁹ Guí øth̄a tengutho yø za h̄inguí z̄adi, guí njath̄a p'uya. Pɛ ya ja rā acha da 'yɛxyø za. Gātho yø za h̄inguí nne d̄i nz̄adi, da t'ets'i ngue da ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'i p'uya, bi 'yänna Xuua, bi 'yɛmbi:

—¿Teni 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

¹¹ Bi 'yɛnna Xuua p'uya:

—Nu'a cā yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to h̄in'ȳa rá pahni. Nu'a ja te da zi, ja ngue da xepi to h̄in'ȳa da zi.

¹² Xquet'a bi zø i'da yø nguth̄ai p'uya, ngue nne da ma maxixyabi. Bi 'yørp̄a rā nt'änni rā Xuua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, ¿te 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe?

¹³ Rā Xuua bi 'yɛmbi:

—'Yo di tho'a guí juh̄m̄a ngue'a te d̄i marca rā ley.

¹⁴ Xquet'a 'nɛ 'da yø soldado bi 'yørp̄a rā nt'änni, bi 'yɛmbi:

—Xigähe, ¿teni 'bɛ'a ja ngue ga øt'ähe?

Mi dahra Xuua, bi 'yɛmbi:

—'Yo to gadi pih̄m̄a. 'Nɛ 'yo te guí hannbah̄a yø ja'i. 'Yo sä gadi yaph̄a n'na rā ja'i ngue h̄inte øt'e. Ya da h̄ont'a te ni nz̄abi guí tah̄a guí hyam̄h̄m̄a.

¹⁵ Pɛ yø ja'i, h̄inguí nnu rā pa da bad̄i te'o nā rā Xuua. ɛnyø ja'i ngue nuua rā Xuua, xam̄matho guehna rā Cristo

bá pɛn'Oja ngue d̄i ndast'abi nā.

¹⁶ Pɛ rā Xuua bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nugä majuan̄i dadi xixya'ah̄a connā dehe. Pɛ bá ɛp'̄a man'na da 'yøtra nxixya connā sibi 'mø bi h̄a'ah̄a rā ts'edi rā Espiritu Santo. A nuua, man'na tate nā ngue nugä. ¿Har̄a gue ga s̄cā tengu nā?

¹⁷ Guehna da huanhyø ja'i nā, tengutho 'mø mahoqui rā trigo, n'nani ni ma yø xi. Rā trigo p'uya, map̄eti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'̄a ja rā sibi h̄injam'mø da huɛt'i.

¹⁸ Xangu m̄i'da yø hya bi manna Xuua ngue honi h̄a guí opan'yū yø ja'i di øtra hoga 'da'yo hya.

¹⁹ Bi hejpābi rā Xuua'a te xi 'yøtra dast'abi Herodes, porque nuua rá 'bɛpo Herodias rá xisu'a rá 'nyoh̄a Lipe, ya xi 'yøt'e ngue rá xisu. Xquet'a xangu m̄i'da yø hya xants'o xi 'yøt'e, pɛ gā bi hejpi.

²⁰ Pɛ mahømbi 'yør'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fadi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mø tobe h̄im man̄i jo-tra Xuua, bi xixyabi gātho yø ja'i. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahets'i.

²² Nu'a rā Espiritu Santo, ɛntho n'na rā paloma p'̄a i h̄nu, ngue bi zøp'̄a ja rá ya rā Jesús. 'Nɛ bi t'ø'a n'na rā hya bá nya mahets'i, bi 'yɛnā:

—Gue'e mā Ts'unt'u, dadi mā'i. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yø thuhu yø mboxita rā Jesús.

23 Nū'mø mi dū'mi bi xännbabi rā hya yø ja'i rā Jesús, ya mi hā 'dāte mā'det'a njeja. I t'embj ngue rá ts'unt'u rā José. Pē nu'a erá xita rā Jesús, gue'a rā Elí.

24 Nūya mi'da yø mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José,

25 rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai,

26 rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá,

27 rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri,

28 rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er,

29 rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat,

30 rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eli-aquim,

31 rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán,

32 rā David, rā Isai, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón,

33 rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá,

34 rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor,

35 rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala,

36 rā Cainán, rā Arfaxad, rā Sem, rā Noé, rā Lamec,

37 rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán,

38 rā Enós, rā Set, rā Adán. Pē rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithu bi hyonnbi ha di yøtra ts'oqui rā Jesús.

1 Nūna rā Jesús ya n'youi rā Espíritu Santo, mambá ep'u ja rā dathe Jordán. Rā Espíritu Santo bi zixpū bí ja rā dapo.

2 Ja bá m'map'u nyote mā pa. Pē nū'u yø hya di mānda Oja, emmēi bi hyonna zithu ha di mestho rā hya rā Jesús. Nū'u yø pa'u, himbj zi rā hmē rā Jesús. M'mēfa p'uya, bi zā ngue mathoguithe tu manthuhu.

3 Rā zithu p'uya bi 'yēmbj:

—Nū'mø ngue gue'e rā Ts'unt'u'i Oja, dami 'yøt'e ngue nūna rā do 'bēngua, da gohi di nthuhmē —bi 'yēmbj.

4 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbra zithu:

—Nūp'u ja rā Maca Libro, nt'ot'i p'u rā hya ngue ena: “Nū rā ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi rā hmē rā ja'i, pē ya hinda zā di m'mai”.

5 Rā zithu p'uya bi zixpū bí ja n'na rā danyuni. Nū'a rā ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yø nación i ja rā nguni nximhäi.

6 Rā zithu bi 'yēmbra Jesús:

—Nūgä dí exa'i ngue gui ndast'abi, gui mānda gātho yø nación. Nū te gā pets'i, gā ni mmeti. Porque go bi ndacā yu. Nū te'o gā nne gā unni, gā unni.

7 Nū'mø gui ndantyøhmu ngue gui thannegui ya, nū te

gä ja nūya, gä nī mmeti —bi 'yεmbi.

8 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Damī 'uegue grá zithū. Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro ngue hōnt'a rā Hmū Oja ja ngue dā ma nthanne, hīnjom man'na.

9 M'mεfa p'ūya, nup'ū ja rā hnini Jerusalén, ja i zixpū rā zithū nā rā Jesús. Bi ntōp'ū ja rá 'bet'e rā nija. Bi 'yεmbi:

—Nu'mø gue'e rá Ts'unt'ū'i Oja ya, damī nsācua ya.

10 Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro rā hya ngue εnā: “Nūnā Oja dā penhyø anxε ngue dā mā'i.

11 Dā 'yōt'e ngue njanate gdi sōt'a häi, n'namhma ngue hīndi un'na nī gua yø do” —bi 'yεmbi.

12 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xquet'a nt'ot'i rā hya p'ū ja rā Maca Libro ngue nūnā Oja, hīnjondā zānnbi te dā 'yōt'e para ngue dā fadi ngue'mø majuani te mma ogue hīn'na.

13 Rā zithū, ya hīmbi dīnna forma ha xti japi ngue xta 'yōtra ts'oqui rā Jesús. Bi zop'ū njammī pa p'ūya, bī ma.

Bi dū'mi bī manna hya p'ū Galilea rā Jesús.

14 Bī mengra Jesús, i ma Galilea. Pε n'youi rá ts'edi rā Espiritu Santo. Yø ja'i p'ūya, ndap'ū bi zā di c'a rā Jesús.

15 Dā zōmp'ū dā zōnna Jesús, pap'ū ja yø nija yø judío ngue xānnbabi rā hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i rā hya mmanā Jesús.

Rā Jesús ya 'bup'ū ja rā hnini Nazaret.

16 Bī map'ū ja rā hnini Nazaret bá nte rā Jesús. Mī zōhra pa ngue rā ts'āya, bī map'ū ja rā nija, gä ngu'a xi 'yōrbū ja yø hnini xi thogui ngue pap'ū ja yø nija. Bī m'māhra Jesús ngue dā manna letra nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro.

17 Bi t'unna libro bi 'yotra pōngahya Isaías. Mī xospūya, bī nthēui p'ū nt'ot'i nā rā hya ja ua ngue εnā:

18 “Dī n'yogā'be rā Espiritu Santo. Porque bá t'εxqui ngue gā xicā rā hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue gā hojpa yø mmāi yø ja'i 'bū ndummāi. Nu'ū yø ja'i xa mbent'ui rā ts'oqui, gā xifi ngue ya dā ma nhyani. Gā xōjpa yø n'yomfēni yø ja'i ngue dā bā Oja. Gā japi ngue ya hīnni mantho dā zā rā n'ū yø ja'i di unyø hmū.

19 Gā xicā yø ja'i ngue ya bi zōnna pa dā yan'Oja”.

20 Mī juadi bī manna letra nt'ot'i p'ū ja rā sūcua rā Jesús, bi dā rā sūcua p'ūya, bi un'na rā māxte p'ū ja rā nija. Bī mī p'ūya. Nu'ū yø ja'i 'bup'ū ja rā nija p'ūya, gā di zadi hēti rā Jesús.

21 Mahømbi mēdi bī nya rā Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Nu rā ora ja p'ūya, ya bī nja'a te nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro, ngue nī hmī nī dā guī nnujū ngue dí 'bēcā ua ya.

22 Bī nu manho gātho yø ja'i rā Jesús. Nūnā rā hoga hya xihyø ja'i, gā di 'yōdyø ja'i nā

ra hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yēmbi:

—¿Ua hinga guehna rá ts'ant'ua rā José na?

23 Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Rá nzequi guehna rā hya ja ua guí nne gui xicj, ngue ēna: “Ague grá 'yøthe, 'be dami n'yøthe se”. Gui nne gui 'yēnj: “Nu'a dí øcähe guá ørb Capernaum, nuua ja ni hnini ya, xquet'a da ngu'a gui 'yøt'ua ya”, guí nne gui 'yēnj.

24 Bi sigue bi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Majuani dí xi'ah, ngue hinga n'na rā pøngahya di pøni ngue da hnu mansu p'ua ja rá hnini.

25 Njarbutho na rā hya dí xi'ah ya, tengutho rā pa bá m'mahra pøngahya Elías, bi nja rā ndäte thuhü p'ua ja rā häi mi 'bui, ngue himbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judío mi 'bu 'mø ya.

26 Pe hinga n'na'ua yø 'danxu ngue yø judío xta mmennabi Oja rā Elías ngue xtabá mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá fäxa n'na rā 'danxu mi 'bup'ua ja rā hnini Sarepta, querputho rā hnini Sidón.

27 Nu'a rā tiempo bi m'mahra pøngahya Eliseo, xangu yø judío mi hembra n'ua ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hijnombi 'yøthe ya yø judío mi. A nuna rā Naamán ngue rā mmengu p'ua ja rā häi Siria, go bi ma bá øthe na.

28 Gä bi mbøcue yø ja'i mi 'bup'ua ja rā nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manna Jesús.

29 Bi nangyø ja'i p'ua, bi bentra Jesús ngue bi gujpua ja rā hnini. Bi zixpua bí ja rā nyanguani ngue da hørbua ja rā t'øhø.

30 Pe bi guasyø ja'i rā Jesús, bi thop'ua made, bi ma.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi n'youi rā ts'onthi.

31 Nuna rā Jesús, i map'ua ja rā hnini Capernaum ngue rā häi Galilea. Nu'mø rā pa ngue rā ts'äya, nhyato, nhyato pap'ua ja rā nija ngue xännba rā hya yø ja'i.

32 Di 'yødyø ja'i'a rā hya xännbabi, porque nu'mø xännbate rā Jesús, ēna nts'ut'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

33 Nup'ua ja rā nija p'ua, mi 'bup'ua n'na rā n'yohu n'youi rā ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yēmbi:

34 —Ague Jesús grá mmengu Nazaret, dami hyegahe p'ua. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bucähe? ¿Ua gní 'yēhē gui juacje? Nugä dí padi te'o'i, gue'e rá maca Ts'ant'ua'i Oja.

35 Pe rā Jesús bi 'yēmbra ts'onthi:

—Xanhēn'i grá ts'onthi. Dami hyep'ua rā n'yohu guí n'youi.

Rā ts'onthi p'ua, yø hmi yø dä yø ja'i p'ua bi 'yēn'ahäi rā n'yohu. Pe hinha bi zet'i. Bi ma rā ts'onthi p'ua.

36 Gä di 'yødyø ja'i bi nu te bi nja. Di n'yēmbi n'na ngu n'na:

—Hijnongui padi tema hya'a ya. Di nequi ngue ja rá ts'edi na rā n'yohu, porque

asta 'nɛhyø ts'onthi ɛc'ɛi 'mø xifi ngue da hyɛp'ʊ rā ja'i n'youi.

37 Ndap'ʊ bi zä di c'a yø ja'i te øtrā Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthebi rá to rā Simu nuna i Bedu.

38 I map'ʊ ja rá ngu rā Simu 'mø mambá pøn'a nija rā Jesús. Mi hɛmbrā pa na rá to rā Simu p'ʊya. Bi t'äpra mate rā Jesús ngue bi 'yøthe na rā xisu madī hyɛnni.

39 Nuna rā Jesús bi ndojpʊ 'benna dārquɛhi. Bi hejpa rā pa, pɛ 'bexpi bønna pa. Bi nangra xisu ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø dārquɛhi rā Jesús.

40 Mi dāhra nde p'ʊya, gātho yø ja'i si yø dārquɛhi ngue hɛmbi 'dama 'dan'yo man'ʊ, bi zispabi rā Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyø dārquɛhi yø 'yɛ rā Jesús ngue bi 'yøthe.

41 Bʊp'ʊ xangu yø dārquɛhi ngue n'youi yø ts'onthi, pɛ rā Jesús bi japyø ts'onthi ngue hɛp'ʊ yø ja'i n'youi. Asta mahyø ts'onthi, i ɛna:

—Nu'i, gue'e rá Ts'ant'ʊ'i Oja.

Pɛ rā Jesús di hejpa yø ts'onthi, hīndi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi da fadi ngue gue'a rā Cristo.

Bi 'yonna hya p'ʊ ja rā häi Galilea rā Jesús.

42 Mi nɛcahäi p'ʊya, bi bømp'ʊ ja rā hnini rā Jesús, bi ma dapo. Pɛ ɛmmɛi honyø ja'i hapʊ 'bʊi. Mi zønyø ja'i p'ʊ

bí 'bʊi, i sammu, hīngui nnepe xtā nzop'ʊ.

43 Pɛ rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Jatho ngue gā mma mangä rā hoga 'da'yo hya mi'da yø hnini. Porque guehna bi 'bɛnnä na ngue gā xihyø ja'i ha di njap'ʊ da zo rá 'yɛ Oja.

44 Janangue gä bá n'yop'ʊ ja rā häi Galilea rā Jesús ngue bi manna hya p'ʊ ja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahua.

1 Nup'ʊ ja rā nenzabi ni hu ngue Genesaret, ja 'bäp'ʊ n'na pa rā Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'ʊya, asta di ntøt'e ngue nne da 'yørpabi rá hya Oja.

2 Bi nu yoho yø barco p'ʊ ja rā nenzabi rā Jesús, ngue hīnjongui o. Ya xi bønyø mahua ngue petyø xit'a.

3 Bi yarbʊ ja rá barco rā Bedu rā Jesús. Bi xi p'ʊya ngue da zoquits'ʊ rā nningui, di map'ʊ xanhɛ rā dehe. Bi mip'ʊ ja rā barco rā Jesús ngue ja bá nya p'ʊ, ngue bi xännbā rā hya yø ja'i.

4 Mi juadi bi man'a rā hya nne da mamp'ʊya, bi 'yɛmbrā Bedu:

—Damī 'yonna barco, di manʊ xanhɛ rā dehe. Ja gui 'yɛnt'ui nʊ rā xit'a ngue gui pau yø hua.

5 Bi 'yɛnna Bedu p'ʊya:

—Ague grā xännbate, ya xtā mmpɛhme gä rā xui, pɛ hīn teni hua xtā thehe. Pɛ ngue gui ɛngui gā ɛnt'a rā xit'a, ma gā ɛnt'a rā xit'a ya.

6 Mī 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bá the, asta ya nne xta xetra xit'a.

7 Bi 'yørpabi rā senya'u yø n'yohu bí o man'na rā barco ngue bá ehē, dā mäts'i. Bá ε'u p'uya, pε bi yuts'i gā yoho yø barco'u yø hua, asta ya nne dā thunt'a mbonthe yø barco ngue'a ganhyu.

8 Mī nu rā Bedu'a te bi nja, bi ndantyøhmu p'u 'bähra Jesús, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, dami 'ue-cua dí 'bucä, porque ja ma ts'oqui.

9 Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'nε'u yø n'yohu bi nsu 'mø mi nu ngue xandøngu yø hua bi de.

10 Xquet'a bi nsu rā Jacobo 'nεhra Xuua, yø ts'unt'u rā Zebedeo, gā mi n'youi rā Bedu. Pε rā Jesús bi 'yembra Bedu:

—'Yo guí su ague Bedu. Nuya hinnj mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmäi —bi 'yembji.

11 Bi sønna nenthe'u yø barco p'uya, bi zop'u yø barco ngue bi denna Jesús.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohu mi 'ya rá do'yo.

12 Ya mi 'bup'u ja n'na rā hnini rā Jesús. Bi zøn'a n'na rā n'yohu p'u ha 'bui, ngue mi hembra ts'o'ya. Mī nu rā Jesús, asta bi m'memfo häi ngue äpra mate, bi 'yembji:

—Ague grá hmu, nu'mø guí nne gui 'yørca rā mate gui 'yøtheguits'u, nugä dí padj ngue dā zägui —bi 'yembji.

13 Bi dosra därkehi conná 'yε rā Jesús, bi 'yembuya:

—Ahá, dí nne gā øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembji.

Høntho bi manna rā hya na, nuna rā därkehi mi 'ya rá do'yo, 'bexpi zä rā n'u mi hembji.

14 Nuna rā Jesús, bi 'bepi ngue hijnonda xifi te bi japi, bi 'yembji:

—Høntho ni ma ya, sømp'u 'bähra mmäcja. Dā nu ngue ya bi zä'i. Dami 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rā Moisés ngue dā 'yøtyø ja'i 'mø bi zä rā 'ya hembji. Janangue dā badj gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

15 Pε nu'a gā 'yo rā hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadi. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i dā 'yøthebi haru xan'u.

16 Pε mi pa dapo rā Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue dā fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

17 Nup'u mi xänbäte n'na pa rā Jesús, hup'u 'da yø fariseo, hup'u 'da yø xänbäte ngue rā ley. Xpi 'yεp'u ja yø hnini ja'a rā häi Galilea, 'nεp'u ja yø hnini ja'a rā häi Judea, 'nεp'u Jerusalén xpi 'yε i'da. Pε n'youi rá ts'edi Oja na rā Jesús ngue sä øthe yø därkehi.

18 Bi zø i'da yø ja'i bá du n'na rā därkehi ngue tudyø gua, bá oxrá fidj. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra därkehi p'u brá 'bähra Jesús.

19 Pε himbi zä ha xti yut'i, porque hinga nzäni yø ja'i.

Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e. Ja i cambu ra dāarquēhi nī oxrā fidi. Bi zorbu 'buhyo ja'i brā 'bāhra Jesús.

20 Mī nu te otyo ja'i na ra Jesús, i padī ngue εC'ei yō ja'i ngue da zā da 'yøthe ra dāarquēhi. Bi 'yembra dāarquēhi p'uya:

—Ague n'yø, ya dá pun'na nī ts'oqui ya —bi 'yēmbi.

21 Yø xānnbate ngue ra ley p'uya, 'nēhyø fariseo, bi 'yēmp'u ja yø n'yomfēni: “¿Te go māngu na ra n'yohu na, i then'na Oja na ngue ngu'a mma? Porque hīnjonda zā di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hīnda hōnt'a Oja sā ngue da 'yøtra mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni.

22 Pē ra Jesús i patho te mbēnyø ja'i mbøcue, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue nguna guí mbēmhmū?

23 Nugā dá xihra n'yohu 'bucua, dí εmbi: “Ya dá pun'na nī ts'oqui ya”. Pē nuyá, hīndi nēqui xāho ngue'mø bi mpunnbi ogue hīn'na. Pē nu'mø ga εmbi: “Damī nangui, guí caxni fidi, guí mma”, ga εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xāho ngue ja ma ts'edi.

24 A nuyá, damī pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yē mahets'i, ja rá ts'edi ua ja ra xīmhāi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembra n'yohu xān'u p'uya:

—Nugā dí xi'i, damī nangui, caxni fidi, nī ma nī ngu.

25 'Bexque'a p'uya, nuna mará dāarquēhi, yø hmi yø dá yø ja'i p'u bi nangui, bi gaxra fidi, bi ma rá ngu. Pē di ja mammadi Oja.

26 Gā di 'yodyø ja'i'a te bi nja, pē gā εspabi Oja yø ja'i. Asta nsu ha ga 'yēnyø ja'i:

—A nuyá, dá nuhu yø cosa ngue hīnjam'mø xtá nuhu ya —bi 'yēna.

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue rá xādi ra Leví.

27 Mī ma m'mefa ra Jesús, nī nthop'u ja rá oficina ra Leví, nuna jamba ra mēnyu yø ja'i ja te pä. Mī nu ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga øt'e ngue mā xādi'i —bi 'yēmbi.

28 Bi zop'u rá oficina ra Leví ngue bi mē ra Jesús.

Nuya yø ja'i t'ēmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sīhmēui ra Jesús.

29 Nup'u ja rá ngu ra Leví, bi 'yørpabi n'na ra dants'ihmē ra Jesús. Nup'u ja ra mēxa 'dap'u 'buhmu mī'da yø ngūthāi, da guehmi'da yø ja'i.

30 Pē yø fariseo 'nēhyø xānnbate ngue ra ley bi zamba yø xādi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue 'dap'u guí sīhmēhu yø ngūthāi 'nēhyu mī'da yø ja'i ja xāngu yø ts'oqui? —bi 'yēmbi.

31 Mī dahra Jesús, bi 'yēna:

—Nuya yø ja'i di hyēnni, guehya nī 'yēhra 'yøthe ya. Pē yø ja'i xāzaqui, hīnga gue'u nī 'yē'u.

³² A nuḡä, dá ɛhɛ ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi da hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i ɛna ngue ya 'yo xanho dá ɛhɛ ga nzofu.

Bi manna Jesús hanja ngue hinguí etyø mmái yø xädi.

³³ Yø ja'i p'aya, bi 'yembra Jesús:

—¿Hanja ni xädi ngue zant'a si'a te tini? Conque yø xädi ra Xuua 'nɛhyø fariseo ɛmmɛi etyø mmái, 'nɛ ɛmmɛi mmat'Oja —bi 'yɛmbi.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue da nu ra nthati, hinguí etyø mmái mente 'dap'u 'bɛhmɛ ra novio. Njarbutho ma xädigä ya, hinguí etyø mmái ngue 'daua di n'yo'be.

³⁵ Pɛ bá ep'u ra pa ngue da zigagui ma nsui'be. Nu'a ra pa'a p'aya, mfaði ngue da zä da 'yetyø mmái ya ma xädi 'mø.

³⁶ Hømbi hyɛcra hyä bi xi-hyø ja'i. Bi xifi ngue ra 'da'yo xädi, hinga 'da'iguui ra nyogui xädi. Bi 'yɛmbi:

—Hinda zä to da hyɛcä n'na xɛqui ra 'da'yo ulu ngue da møtra nyon'ulu. A nu'mø ngue da japi, di ts'onna 'da'yo ulu. Ra 'da'yo xɛn'ulu hinda nɛjmanho ngue di bøtra nyon'ulu.

³⁷ Tengutho ra 'da'yo vino hinguí sä da sirbu ja ra zɛxfani ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zɛxfani 'mø da sit'i, ja di m'mep'u p'aya.

³⁸ Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani da sit'i,

n'namhma ngue gä yoho hinda m'medi.

³⁹ Nu'u si ra nyogui vino, hinjongui pøni ngue di nne ra 'da'yo vino, porque i ɛna: "Xandønho dra nyogui vino".

6

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya, gue'a di nja'a.

¹ N'na ra pa ngue säya yø ja'i, bi thop'u ja n'na ra nuatrigu ra Jesús, ni n'youi yø xädi. Nu'u yø xädi p'aya, bi daxtyø trigu ngue sa.

² Nu 'da yø fariseo p'aya, bi 'yɛmbi:

—¿Hanja ngue gadi mɛhmɛ? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, hinguí sä to di mɛfi —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø mi zähra thuhu n'na ndi ra David, co 'nɛ'u mi n'youi, çua hınjam'mø gadi xähmɛ p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yøt'e?

⁴ Nuna ra David bi yarbɛ ja rá ngu Oja ngue bi zi yø thuhmɛ xi t'ɛspabi Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'u mi n'youi. Conque nu'u yø thuhmɛ'u, hinda unna nt'edi ra ley ngue to bi zä da zi, hinda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhmɛ t'ɛspabi Oja.

⁵ Mahømbi 'yɛmbi:

—Nu ra N'yohɛ bí 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'äya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohɛ xi 'yoträ 'yɛ.

6 Mañ'na rā pa ngue rā ts'äya p'üya, nuna rā Jesús bi yarbū ja rā nija ngue bi nxännbate rā hya. Mi 'bup'u n'na rā n'yohū xi 'yotrá 'yε ngue rá n'yεi.

7 Nu'u yø xännbate ngue rā ley 'nε'u yø fariseo p'üya, tøjtho te øtra Jesús. Inne da nu 'mø ngue di n'øthe 'mø rā pa ngue rā ts'äya, para ngue da zäp'u di yapi, da 'yεmbi ngue hingui supra ley.

8 Nuna rā Jesús ya patho te mbεnnbabi yø ja'i. Janangue bi 'yεmbra n'yohū xi 'yotrá 'yε:

—Bá nangui n'yø, ga 'bäcua made —bi 'yεmbi.

Nuna rā n'yohū p'üya, bi nangui, bi m'mäp'u sifi di m'mäi.

9 Rā Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Nüya ga øt'ahū n'na ra nt'änni ya. ¿Te 'be'a ma hya mmamp'u ja rā ley ja ngue ga øthu 'mø rā pa ngue rā ts'äya? ¿Ga øthu rā nho, ogue rā n'u? ¿Da t'øthe rā ja'i 'mø xan'u, ogue di njapi da du?

10 Rā Jesús bi hyεti gätho yø ja'i di mäts'i. Bi 'yεmbra n'yohū mi'u p'üya:

—Damī majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Rā n'yohū p'üya bi macrá 'yε, pε 'bexpi zä rá 'yε mi'u.

11 Pε bi mbøcuc'u mi'da yø ja'i. Di n'yänni n'na ngu n'na ngue te da japra Jesús.

Bi 'yεxi 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús.

12 Mi ma njammī pa p'üya, bi map'u ja n'na rā nyuni rā

Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxa mhmat'Oja gā rā xui.

13 Mi hyaxpüya, bi zonhyø xädi ngue bi huanhni 'de'ma yonc'ei, i hutī ngue yø representante.

14 Ja ua yø thuhū ya yø n'yohū bi thanhni: rā Simu nu'a ja mañ'na rā thuhū ngue i Bedu, rā Andre rá n'yohū na rā Bedu, rā Jacobo, rā Xuua, rā Lipe, rā Bartolomé,

15 rā Mateo, rā Toma, rā Jacobo nu'a rá ts'ant'u rā Alfeo, rā Simu nu'a n'youi n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandase p'u ja yø häi,

16 rā Judas nu'a rá n'yohū rā Jacobo, 'nεhra Judas Iscariote nuna bi da rā Jesús.

Xandøngu yø ja'i bi xännba ra hya rā Jesús.

17 Rā Jesús bá εp'u ja rá hyo rā nyuni mambi 'bui, bi zøp'u xanjuanī, bá n'youi yø xädi. Xangu yø ja'i mi 'bup'u bi zøhø, bá nεxpü ja yø hñini ja'a rā häi Judea, rā hñini Jerusalén, gā bá εhyø ja'i 'bui gā rá nnengui rā jathe ha ja yø hñini Tiro 'nε Sidón. Di ho yø ja'i da 'yøxra hya mmanna Jesús, 'nε nne da t'øthebi p'u ha hεmbi.

18 Xquet'a bi t'øthe yø ja'i mađi unyø ts'onthi.

19 Gätho yø ja'i, gā nne ngue da dāhra Jesús, porque ja rá ts'edi rā Jesús ngue nu'u yø ja'i thädi, gā sä ha hεmbi.

Bi manna Jesús to di nthui ra mmenthi.

20 Bi hyetyø xädi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Rā mmēnthi gā nthēhū
ngue guí hyoyahū. Porque ya
guí ohū rá 'yē Oja.

21 Rā mmēnthi gā nthēhū
'mø guí tūmanthuhūhū.
Porque Oja dā 'yøt'e ngue gui
tini te gui sihū.

Rā mmēnthi gā nthēhū 'mø
guí zomhmū. Porque m'mēfa
dī nja'ahū mpähā ngue gui
nthehmū.

22 Rā mmēnthi gā nthēhū
'mø nnu man'uh'ahū yø ja'i
ngue guí tēnhnū rā N'yohū
bí 'yē mahēts'i. Porque dā
'yēhrā pa dā zū'ahū yø ja'i, dā
hyøn'ahū thi p'uhā 'būi. Dā nu
ts'oc'ēi'ahū.

23 Dāmī johyahū, dī nja'ahū
rā ndøpähā'a rā pa'a, porque
xangu ni nzābihū bí ja
mahēts'i. Xquet'a bī njarbū
m'mēt'o yø mboxita'uh yø ja'i'uh
ya, bī nu man'uh byø pøngahya
Oja xā m'mūi.

24 Pē huēcate'uh ēnā ngue yø
mmēmēti. Ya bi tho'a rā
pähā xanja mēnte rā pa xā
m'mūi.

25 Huēcate'uh ēnā ngue
hīnte dī 'bēdi, porque dī
ntumanthuhū.

Huēcate'uh ja mpähā ngue
thede, porque dā 'yēhrā pa dī
nzoni ngue rā dūmmūi.

26 Huēcate'ahū, 'mø gā
nnu manho'ahū yø ja'i. Mī
njarbatho'uh yø mboxita yø ja'i
ya, mī nnu manho te mī øt'ui
yø fēhni pøngahya.

*Nu to 'būhyø nsūiui jatho
ngue dī madi.*

27 Dī xifi te'o gā øde te dī
mma, dāmī mahni nsūihū.
Dāmī 'yørpahū rā nho'uh gā
nnu man'uh'ahū.

28 Dāmī 'yāphū Oja ngue
dī japi to san'ahū. Dāmī
marpahū Oja'uh sū'ahū.

29 Nu'mø to bī mēp'a ni
hmihū, dāmī un man'na
nguadi ni hmi ngue dā mē'mi.
Nu'mø te'o dā gan'na ni tuhū,
'nēhni pahni dāmī unni dā
gats'i.

30 Nu'mø te'o dā 'yā'ahū
n'na rā cosa, dāmī unni. Nu
te'o dā ne ngue dā hyan'na'i'a
te ni mmēti, 'yo gui mmađi.

31 Tengutho gni ne ngue
dā māxahū yø ja'i, dā ngu'a
gui 'yøthū, dāmī 'yørpahū rā
'bāxte mī'da yø ja'i.

32 A nu'mø ngue hønt'uh dī
ma'ahū gadi mahmū, ¿ndana
rā nho dī nēqui ngue guí øthū
'mø? Conque astā yø ts'oc'ēi
njap'uh.

33 Nu'mø hønt'uh to øt'ahū rā
nho guí ørpahū rā nho, ¿ndana
rā nho dī nēqui ngue guí øthū
'mø? Porque xquet'a 'nē'uh yø
ts'oc'ēi njap'uh.

34 Xi'mø ja'a maçosa gadi
hmithū n'na rā ja'i, 'nē
gui tø'mi ngue xquet'a dī
hmi'ahū, ¿ndana rā nho guí
øthū 'mø? Porque xquet'a
njap'uh yø ts'oc'ēi ngue dī hmi
n'na rā cosa, pē xi mmi tø'mi
ngue dā ma mahmiti.

35 Pē nu'ahū, dāmī
mahmū'uh sū'ahū. Dāmī
yørpahū rā nho. Dāmī hmihū
n'na rā cosa, pē nu'a rā ja'i
gadi hmithū n'na rā cosa,
'yo gui tø'mi ngue xquet'a dī
hmi'ahū. Nu'mø gā 'yøthū
tengu nā rā hyā dī xi'ahū
ya, xangu rá njapi Oja dī
'da'ahū. 'Nē dī nēqui ngue ya
yø basi'ahū nā Oja maguesē.

Porque xquet'a ørpabi rā nho Oja'ua yø ts'oc'ei, maðaque'a hĩndi ja mammaði Oja.

36 Di nja ni nhuēcatehũ tengutho Oja ni Papáhu i ja rá nhuēcate'a.

'Yo guí haspahũ rā güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

37 'Yo guí haspahũ rā güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda hyats'ahũ rā güenda Oja te guí øthũ. 'Yo sä guí mmamhmu ngue da ma rā castigo mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hĩnda men'nahũ rā castigo Oja. Damĩ punnbabi ni mmic'eiũ, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahũ Oja.

38 Damĩ fāxhũ'ũ sä rā n'ũ, n'namhma ngue da māxahũ Oja. Da 'yēn'nahũ xanho, di dũtra t'eni, da huati asta da bonspũ guí 'yũthũ. Porque tengutho guí 'yøthũ, xquet'a gue'a di nja'ahũ'a.

39 Bi hyēcra hya rā Jesús ngue hĩga te bi zā māxadi da deñyø ja'i. Bi 'yēna:

—Xi n'na rā xädä, ¿ua da zä di m'met'o p'ũ di ma rá mmĩnxädäui? Hĩnda zä di m'met'o, porque nu'mø bi nthēui n'na rā ots'i, 'dap'ũ da zo.

40 Nu'a ngue rā xäditho, hĩn man'na xangu paði ngue rá xännbate, pē da zä da baði te gāma hya pahrá xännbate.

41 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa rā güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø guí xihni cü ya ngue oxra häi rá dä, pē nu'i p'uya, rā biga di o ni dä.

42 Ya hĩnda zä guí 'yēmnĩ cü: "Ague n'yø, tø ga hahmi rā häi o ni dä", guí 'yēmbi. A nu'i p'uya, hĩn gaði unna güenda ngue rā biga oxni dä. Ya hĩnni 'yup'ũ te guí mma. 'Be damĩ hyahra biga oxni dä, n'namhma da zä guí hyambabi rā häi o rá dä ni cü.

Nu'a ga nho rá ndät'ä rā za, gue'a di faði temā za'a.

43 Nu rā hoga za, hĩga ja zup'ũ rā ndät'ä hĩngui ho. Nu'a hĩgra hoga za, hĩga ja zup'ũ rā hoga ndät'ä.

44 N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndät'ä zēdi, gue'a di fa'a. Tengutho p'ũ ja rā 'uini, hĩga ja zup'ũ yø igo. Ni xingyø uva di zup'ũ ja yø 'uini.

45 Njarbutho n'na rā hoga n'yohũ ya, rā hoga hya mma, porque xanho rá mmũ. Pē rā ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o rá mmũ. Nu'a rā hya pønna ne, mbo rá mmũ ni 'yēhē, oque xanho, oque xants'o.

Bi nhyējpa rā hya yoho yø hyønnigu.

46 ¿Hanja ngue guí enjũ ngue ni hmujũ, 'nē hĩngui øthũ'a te di nnegä ngue guí 'yøthũ?

47 Nu te'o gä tēngui, i øde hanja rā hya di mma, 'nē da 'yøt'e te di xifi, ga xi'ahũ rā hya nna hyējpi.

48 Nna hyējpabi n'na rā n'yohũ ngue nne di nhønnigu. Xtanhē rā häi da 'ya'mi. Nup'ũ ja rā mmũndo, ja da fup'ũ rā jado. Nu'mø bi tho'a n'na rā dathe p'uya, rā dehe nts'edi ga nnønhna ngu, pē hĩnda 'yanna

ngu, porque rā mmundo p'ua hōts'e.

⁴⁹ Pε nu rā ja'i ngue øhra hya dí mma, 'nε hinda 'yøt'e te dí xifi, nna hyejpabi n'na rā n'yohu ngue guerp'ua ja rā häitho bi hyøhrá ngu. Himbi hyøxpua ja rā mmundo. Nu'mø mi tho rā dathe, bi nønna ngu. Bi hyømbuya, bi xadi.

7

Rā Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na rá capita.

¹ Mi juadi bi manna rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi ma, i map'ua ja rā hnini Capernaum.

² Nuna rā hnini na, mi 'bup'ua n'na rā capita ngue mi si n'na rā hmiqúi emmei di madi. Nuna rā hmiqúi, madi hyenni, ya ja ngue da du.

³ Mi zä mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi menhni 'da yø judío 'bet'o p'ua ja rā nija ngue bá äpra mate rā Jesús ngue da ehε da 'yøthebi na rá hmiqúi rā capita.

⁴ Nu'ua yø judío bi guarbu 'buhra Jesús. Bi 'yäpra mate, bi 'yεmbi:

—Nuna rā capita, ni 'yup'ua gui fäxna.

⁵ Porque di mahyø judío na, 'nε bi hogahe n'na rā nija ngue bi guεhε.

⁶ Rā Jesús bi mε'ua yø judío sits'i. Pε nu'mø ya xmanguerpua da zømp'ua ja rā ngu, nuna rā capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embrā Jesús:

—Aguε n'yø, 'yo gadi n'uni, porque himma nsäga'be ngue gui cärbua ja ma ngu.

⁷ Janangue nugä ni xinga gue'a xca masegä p'ua ngue xcabá ä'i rā mate. A nuyá, høntho dami manya ngue da zä ma hmiqúi dí xi'i, ya dí padi ngue da zä rā n'ua hεmbi.

⁸ Porque nugui xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagui. Nugä p'uya, xquet'a dí si ma soldado dadi manda. Nu'mø dí xi'a n'na rā soldado ngue ha da ma, pap'ua dí et'i. Ogue ga εmbi: “Bi 'yεcua”, rā soldado p'uya bá εp'ua. Ogue ma hmiqúi ga 'bepi te da mεfi, rā hmiqúi øt'e te dí xifi.

⁹ Nuna rā hya t'εmbi bi manna n'yohu, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yεmbyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahu ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbä rá nt'εc'ei tengu ga 'yεc'εigä na rā n'yohu na —bi 'yεmbi.

¹⁰ Mi zøp'ua ja rā ngu'ua yø m'menhni, nu'a rā hmiqúi bi dini ngue ya xi yani.

Rā Jesús bi japi ngue bi bennate rá ts'ant'ua n'na rá 'danxu.

¹¹ M'mεfa p'uya, nup'ua ja rā hnini Naín, ja i map'ua rā Jesús. Ni n'youi yø xädi, xangu mi'da yø ja'i ni n'youi.

¹² Nu'mø ni ma da zømp'ua ja rā hnini, bi nu ngue mmap'ua n'na rā ánima ni du yø ja'i ngue da ägui. Hønt'a rá 'dants'ant'ua mi si n'na rā 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmengu p'ua ja rā hnini.

¹³ Mi nu rā 'danxu rā Jesús, bi huεqui, bi 'yεmbi:

—Ogui zoni.

14 Nuna ra Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jati. Bi m'mä'u ni du p'uya. Ra Jesús bi 'yembra ánima:

—Ague n'yø, dí xi'i ngue dami nangui.

15 Nu'a ra du p'uya bi nangui bi mi. 'Nε bi nya. Nuna ra Jesús bi dāprá mamá na mará du.

16 Emmεi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pe εspabi Oja yø ja'i, i εna:

—Hin hapu xa hnu n'na ra pøngahya tengu na bi zøcua dí m'mahmu ya.

Mahøn'a εmp'uya:

—Ya dá nurpahu rá ts'edi Oja, ngue fäxte ua dí 'buhmu ya.

17 Gä ra häi Judea bi n'yo ra hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'u bi zä bi fadi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xädi ra Xuua ngue bi ma bá nyai ra Jesús.

18 Nu'u yø xädi ra Xuua, bi xifi te 'be'a gä øtra Jesús. Ra Xuua p'uya, bi zonhni yoho yø xädi.

19 Bi 'yet'i ngue da ørpa ra nt'änni ra Jesús ngue'mø majuanj gue'a ra Cristo ja ngue da εhe di ndast'abi, ogue da thøm'man'na.

20 Nuya yø m'menhni ra Xuua, mi zømp'u 'buhra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Xuua øtra n-xixa, xpä mmεnga'be ngue ga øt'a'be ra nt'änni 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da εhe di ndast'abi, ogue ga tøm'ähe man'na —bi 'yembj.

21 Nu'a ra ora bi zøn'u yø m'menhni p'uya, bi 'yøthe xangu yø dārquēhi ra Jesús, bi 'yøthe'u mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xädä bi nzø yø dä.

22 Ra Jesús bi 'yεmbya yai:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yø hya gá 'yøhmi dí mmangä. Dami xihmi ngue yø xädä ya zø yø dä. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zä ha hεmbi. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bεnnate. Yø hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya.

23 Ra mmεnthi di nthεui ra ja'i hinha di gohrá mmwi ngue εC'εigui.

24 Mi mengyø m'menhni ra Xuua, nuna ra Jesús bi d'mi bi c'annabj yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yεmbj:

—¿Te'o gá ma guá nuh'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuh'u n'na ra n'yohu hinguj nzaqui rá mmwi, εntho n'na ra zafani 'mø anna ndahi?

25 Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuh'u 'mø? ¿Ua guá nuh'u n'na ra n'yohu ngue he ra hoga ulu? Pe guj pahmu ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'bu mmapähä, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bai.

26 Pe xi'mø hinga gue'a guá nuh'u'a, ¿te'o guá nuh'u 'mø? ¿Ua guá nuh'u n'na rá pøngahya Oja? Majuanj ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuh'u. Pe gue tate na ngue gätho mi'da yø pøngahya xa m'mwi.

27 Nuna ra Xuua, guehna rá m'menhni Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue εna: “Ga

et'ä mā m'mēnhni, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogui", bi 'yēna.

28 Dī xi'ahū, nu hangū yō ja'i 'bai, hinjongui pōni ngue di tate ngue rā Xuua. Pē nuyá, to bi zā mā ja'i ya o rá 'yē Oja ya, guehya mā datho bi nthēui rā mmēnthi ya, ngue rā Xuua.

29 Mī 'yōhyō ja'i nā rā hya nā. Gātho yō ja'i p'uya, co 'nēhyō ngūthāi xi xixyabi rā Xuua, bi bahyō ja'i ngue xanho te mman'Oja.

30 Pē yō fariseo 'nēhyō xānnbate ngue rā ley, himbi ne'a rā nxixya bi 'yōtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yōrpabi himbi nu manho.

31 Janangue bi 'yēnna Jesús:

—¿Tegue gda hyejpä ya yō ja'i ya? ¿Ter'u gui nēqui?

32 Gda hyejpabi yō basi n'yēmp'u ja rā tai. I mmatyō mmimbasiui ngue di n'yēmmi, i ēmbi: “Dá pixt'āhe rā xithi ngue xqui nnēhmū, pē hingá nnēhmū. Dá tut'āhe yō thuhū ngue yō thundummū, pē hingá nzomhmū”, bi 'yēmbi.

33 Guí njathū p'uya, nu'mō himbi nja'a te guí mmamhmū, guí mbōcūehū. Porque bá ēhra Xuua nuna mī ōtra nxixya 'nē bi 'yētrá mmū, nu'ahū p'uya, gá 'yēmhū ngue n'youi rā ts'onthi ngue'a te ōt'e.

34 A nuyá, guecā drá N'yohū dá ē mahēts'i, dī si'a te dī tīni, nu'ahū p'uya guí ēnjū ngue drá nhyōt'a zihmē. Guí ēnju

ngue dadi thegā 'be'u yō ja'i ja yō ts'oqui 'nē'u yō ngūthāi.

35 Pē nuna rā hya njuantho, nu'mō di n'yomfēni xanho yō ja'i, da badi ha rá nja rā hya.

Nup'u ja rá ngu n'na rā fariseo, ja 'bup'u rā Jesús.

36 Nu'a n'na nc'ēi yō fariseo bi zixrā Jesús ngue da nsihmē p'u ja rá ngu. Mī zōmp'u ja rā ngu rā Jesús, bi mīp'u ja rā mēxa p'uya.

37 Nuna n'na rā xisu mará 'yots'om'māi p'u ja rā hnīni, mī badi ngue bi ma da nsihmē p'u ja rá ngu rā fariseo nā rā Jesús. Bi zōmp'u ja rā ngu p'uya, nī dū n'na rā m'mo'aceite, yup'u rā aceite mahotho gā yūni.

38 Bi ndantyoħmu p'u 'bahra Jesús ngue bi dannebi yō gua. Mēnte zoni, nu'u yō guidā tāgui, soxpū ja yō gua rā Jesús, thuqui conyō xta. Bi gospabi rā aceite mahotho gā yūni.

39 Nuna rā fariseo xi zixrā ts'ihmē rā Jesús, mī nu te ōtra xisu, nguna rā hya bi bēni, bi 'yēna: “Nu'mō ngue nmajuani rá pōngahya Oja nā rā n'yohū nā, di padi te rá m'māi nā rā xisu cuar'mō, ngue rā 'yots'om'māi”.

40 Rā Jesús bi 'yēmbra fariseo:

—Ague Simū, jap'u n'na rā hya dī nne gā xi'i —bi 'yēmbi.

ēnna fariseo p'uya:

—Damī xiqui grā xānnbate.

41 Bi 'yēnna Jesús:

—Yoho yō n'yohū di tupra mēnyu'a to di hmī rā mēnyū. Nu'a n'na rā ndupate p'uya, nu'a hangū pōxa cut'a ciento

ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ei p'uya, nu'a hangu pøxa yote ma'det'a ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a.

⁴² Pε nu'u mi ndupate, ya himbi zä bi gutyø güenda. Nu'a bi hmi ra mēnyu p'uya, bi punnbi gä yoho. Damī xicya, ɿndana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mammađi rá hmu?

⁴³ Bi 'yenna Simu p'uya:

—Nup'u nná bēngä, man'natho tate di ja mammađi'a xangu mi ndupate, 'nε bi punnbi.

Bi 'yenna Jesús:

—Nu'a gá manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyetra xisu na ra Jesús, bi 'yembra Simu:

—Guí nnu na ra xisu 'bæcua ya. Dá cut'ä ua ja ni ngu, pε hingá 'dacrā dehe xca nxægua. Pε nunā ra xisu 'bæcua, bi merca mā gua conyø guidä, 'nε bi duqui conyø xtā.

⁴⁵ Nu'i, hincá zēnguagui conn'na ra beso, pε nuná, mente ra ora xtā cut'ä ua ja ni ngu ya, hingui säya thannegui mā gua.

⁴⁶ Nu'i, hincá cosca ra aceite mā yā. Pε nuná, mahotho gā yanna aceite bi goscagui mā gua.

⁴⁷ Guehna dí xi'i naya, ngue emmei di maqui, ja di nequi p'u ngue xangu rá ts'oqui, pε di mpunnbi. Pε nu ra ja'i ngue ts'utho mapunnbi, ts'utho di nequi ngue di ma'a n'na.

⁴⁸ Ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya dá pun'na'i ni ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'u mi'da yø ja'i xi ts'ofu 'dap'u 'bæhm p'u ja ra mēxa p'uya, di n'yembī:

—ɿTe'o ni n'yohu na ena ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pε ra Jesús bi 'yembra xisu:

—Ya gá nyanya ngue gá 'yεc'eiguī. Dā hyu ni mmwi ya, ni ma.

8

Ja ua yø thuhu yø xisu bi mäxra Jesús.

¹ M'mefa p'uya, xangu yø hniñi bi thohna ra Jesús ngue xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. Ni n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi.

² Xquet'a n'yohu 'da yø xisu xi 'yøthe ngue mi n'youi yø ts'onthi, da gue'u mađi hyenni. N'yohu p'u ra Maya nunā ja man'na rá thuhu ngue ra Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi.

³ N'youi p'u ra Juana nunā rá xisu ra Chuza, guehna di manda gätho yø mefi p'u ja rá palacio ra Herodes. 'Nε ra Susana n'youi p'u. N'youi p'u xangu yø xisu ngue ja te pets'i, nu'mø te honna Jesús, guehya fäxya.

Ra Jesús i hyeppa ra hya n'na ra momhmudä.

⁴ Xangu yø ja'i bá ep'u ja yø hniñi ngue nne da 'yøde te mmanna Jesús. Mi mpeti xangu yø ja'i, bi hyoni te gui

hyejpa ra hya xihyø ja'i. Bi 'yembi:

5 —N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi nxyhø ja'i thop'u ja ra 'yu. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä.

6 Mi'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hinguï pidi ra häi ngue o ra do. Bi 'yotra hmudä 'mø mi bøts'e, ngue hinguï xa ra häi.

7 Mi'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mi nte yø 'uini p'uya, bi ts'onyø hmudä ngue bi hyøt'ambo.

8 Mi'da yø hmudä, bi zop'u ja ra hoga häi, guehya emmei bi nja ya. Nu'a n'na mhmudä bi bøn'a n'na ciento yø hmudä.

Nu'mø mi manna ra hya na, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhm na ra hya di mmangä ya —bi 'yembi.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyø ja'i.

9 Nu'u yø xädi bi 'yänni te ga mbønya yø hya xi hyequi.

10 Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hinguï fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmaih ya yø hya ya. Pe nuya mi'da yø ja'i, dá thonna hya di nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te da nu, tengutho 'mø ngue hinte da nu. Nuya yø hya da 'yøde, tengutho 'mø ngue hin tema hya da 'yøde.

Ra Jesús bi ma teni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

11 Ma ga xi'aha te ga mbønna ra hya dá ma. Nu ra hmudä bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a.

12 Nuya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo ra hmudä ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'u ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. Hinguï nnepe ngue da 'yεc'ei ra hya, ngue di nyanyø te yø ja'i.

13 Mi'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hinguï pidi ngue mi o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mi zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Bi 'yεc'ei njamm pa. Nu'mø bi ts'ai, 'bexi cohyø mmæi.

14 Mi'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pe nu'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyø 'befi ni ma yø mmæi yø ja'i. Di ja ndummei honi ha di mmemmeti. Nu'a te yø pähäse, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hin tema ntho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde.

15 Pe mi'da yø ja'i, gui nhyejpi ngue ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i ngue yø mmæi ga 'yøhra hya ya, 'nε εt'ammæi ra hya øde. Hinguï hegui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

16 Nu'mø to di s̄aca n'na r̄a nyot'i, h̄inguĩ s̄a ngue d̄a go'mi, ogue d̄a hyøt'a 'bit'ots'i. Sinoque d̄a hyøxm̄aya, n'namhma ngue nu'x c̄at'ambo r̄a ngu d̄a hyetra nyot'i.

17 Njarb̄atho ya yø hya h̄inguĩ f̄adi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i t̄inyø mm̄ai hanja r̄a hya. P̄e d̄a 'ȳehra pa ngue ḡatho yø ja'i d̄a b̄adi hanja r̄a hya.

18 Jan̄angue d̄ami 'ȳet'am̄m̄u h̄u 24 Nu'x yø x̄adi r̄a Jesús, bá teni b̄onya yø hya d̄i mm̄anḡa. A nu r̄a ja'i d̄a d̄ini x̄anho r̄a mm̄ai hanja r̄a hya, d̄a m̄ax Oja ngue m̄an'na di b̄ahra hya. P̄e nu r̄a ja'i h̄inguĩ nne d̄a 'yørp̄abi masu r̄a hya d̄i m̄ma, nu'a zits'x r̄a hya pad̄i, d̄a th̄ann̄bi.

Bi m̄anna Jesús ndana gue'a d̄a b̄oni ngue d̄a 'yøt'e tengutho 'mø dr̄a m̄eni.

19 Nup'x mi 'b̄ahra Jesús, ja bi zømp'x r̄a mamá, 'n̄ehyø n'yoh̄x. P̄e h̄inguĩ s̄a d̄a guat'i ngue d̄i nȳai, porque m̄andøngu dyø ja'i 'b̄ap'x.

20 Hindi 'b̄edi to bi xihra Jesús, bi 'ȳemb̄i:

—Ni mamá 'n̄ehni n'yoh̄x 'b̄acua thi. I nzo'i ngue gui nȳai 'na —bi 'ȳemb̄i.

21 Mi d̄ahra Jesús, bi 'ȳentho:

—Nuȳa 'b̄acua øsp̄abi r̄a hya Oja, nu'a r̄a hya øde gue'a øt'a, guehya ãntho m̄a mamá ya, guehya ãntho m̄a n'yoh̄x ya.

Ra Jesús bi s̄ayabi r̄a ndahi conyø f̄unthe.

22 N'na r̄a pa r̄a Jesús bi yurb̄x ja n'na r̄a barco conyø x̄adi. Bi 'ȳemb̄i:

—A nuȳá, ma ga 'das̄x r̄a zabi gd̄a m̄ähä m̄an'na nguadi —bi 'ȳemb̄i.

Bi ma p'uya.

23 M̄ente ni 'yop'x ja r̄a dehe r̄a barco, bi n'ahra Jesús. ãna ha bi 'ȳet̄a n'na r̄a ndønthi bi n'yo. Nu'x yø f̄unthe nangui, so mbo r̄a barco. Ya ja ngue d̄a thunt'a mbonthe r̄a barco.

24 Nu'x yø x̄adi r̄a Jesús, bá äp'x bi äha, bi 'ȳemb̄i:

—Ague gr̄a x̄ännb̄ate, ague gr̄a x̄ännb̄ate, ya ja ngue d̄a thunt'a mbonthe r̄a barco. Ya ga t̄uh̄x —bi 'ȳemb̄i.

Mi nangra Jesús, bi hejp̄abi r̄a ndahi 'n̄ehyø f̄unthe. Ngu i hejpi, 'bexp̄i ns̄aya. M'm̄efa ya h̄in tem̄a di 'yan̄i.

25 Bi 'ȳemb̄yø x̄adi p'uya:

—¿Hanja ngue h̄inguĩ ãc'ei ngue ga f̄ax̄ah̄x? —bi 'ȳemb̄i.

Nu'x yø x̄adi di 'yøtho hanja'a te bi nu, 'n̄e bi nsu. Di n'ȳemb̄i n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yoh̄x n̄a n'yø? Nu'mø bi zohra ndahi 'n̄ehra dehe, i ãc'ei —d̄i n'ȳemb̄i.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh̄x n'youi yø ts'onthi.

26 Mi zønna barco p'x ja r̄a häi Gadara, m̄an'na nguadi r̄a zabi ha d̄i nhyandui r̄a häi Galilea.

27 Mi b̄ømp'x ja r̄a barco r̄a Jesús, bi guat'a n'na r̄a n'yoh̄x ngue r̄a mm̄engu p'x. Ya rá ya'atho yø pa mi n'youi yø ts'onthi n̄a r̄a n'yoh̄x. Ni x̄ingra ulu di he. Ni x̄inguĩ 'b̄ap'x ja rá ngu, sinoque

guep'ua ja ra camposanto bí 'bui.

²⁸ Ngu i nu ra Jesús, bi ndantyøhmü p'ua ha 'bäi. Ra ndøts'edi i zofo, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, ra Ts'ant'ua'i Oja nuna jase rá ts'edi. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua dí 'bui? Dí ä'i ra mate ngue 'yo gadi angui.

²⁹ Nguna ra hya bi manna n'yohua, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hyep'ua ra n'yohua n'youi. Xangu yø nnidi ngue εmmei di am'mø bi gu. Yø ja'i p'uya turpa yø 'ye 'nεhyø gua conyø cadena, pe di c'uaqui. Ra ts'onthi p'uya di japra n'yohua ngue 'dagui, ni ma dapo.

³⁰ Ra Jesús bi 'yāmi, bi 'yεmbi:

—¿Teni hu'i?

Ra n'yohua p'uya bi 'yεna:

—Nná hugā ngue yø mmundotho gāhe —bi 'yεna.

Bi manna tengü na porque xangu yø ts'onthi mi n'youi ra n'yohua.

³¹ Nu'ua yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hinda 'yerbu ha ja ngue da jot'i.

³² Ja mi 'yorbatho n'na 'bui yø ts'udi ma'yoni p'ua ja ra nguaní p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yadi ngue da yarbu ja yø mmui yø ts'udi. A nuna ra Jesús bi unna nt'edi.

³³ Janangue yø ts'onthi bi hyep'ua ra n'yohua mi n'youi, bi yarbu ja yø mmui yø ts'udi. Nuya yø ts'udi p'uya, bi gu ra 'dihí, bi nhyorbua ja ra zabi. Gä ja bi jarbu ra dehe.

³⁴ Nu'ua yø n'yohua mi fahyø ts'udi, mi nu te bi nja. Bi gu

ra 'dihí bi ma bá mamp'ua bí ja ra hnini. Da gue'ua yø ja'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gä bá xifi.

³⁵ Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá εhe da nu. Mi zonyø ja'i p'ua 'buhra Jesús, 'dap'ua 'buhmi'a ra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi. Ya xi dits'i. Ya hinte di ja, ya he yø ulu. Pe bi zu yø ja'i'a te xi nja.

³⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi tho ra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi, gä xihyø ja'i nu'ua ja søhø.

³⁷ Nuna ra hya bi nja, nguya yø mmengu Gadara, nguya yø ja'i ndap'ua bi zä bi 'ye'a ra xequi'a, 'da ga xityø ja'i ra Jesús ngue da ma. Porque εmmei su yø ja'i te bi 'yøt'e. Janangue hømbi yarbu ja ra barco ra Jesús ngue bi mengui.

³⁸ Nu'a ra n'yohua mi n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xta mme ra Jesús. Pe ra Jesús himbi nepe, sinoque bi 'yεmbi:

³⁹ —Man'na xanho ni ma ni ngu, n'namhma gui xihyø ja'i'a te gä bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yεmbi.

Bi ma ra n'yohua p'uya, bi xifi gätho yø ja'i p'ua ja ra hnini'a te xi 'yørpabi ra Jesús.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mi zøm man'na nguadi ra zabi ra Jesús. Mi nu yø ja'i ya mambi 'bur'ua, ra ndi johya. Porque ya mi ndø'mate gätho yø ja'i.

⁴¹ Bi zø'a n'na ra n'yohua 'bet'o ngue di manda p'ua ja

rā nija p'uya, ni hu ngue rā Jairo. Bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. Bi 'yāpra mate ngue dā map'u bí ja rá ngu.

42 Porque ya ja ngue dā du n'na rá t'ixū mī si. Ya n'ne'ma yonjeya mī 'bui, pē hont'a rá 'dant'ixū mī si'a. Mī ma rā Jesús. Xangu yø ja'i bi denni astā dī ntørbu ja rā 'yū.

43 Nu'u yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'u n'na rā xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mī hembra m'mäcji. Nunā rā xisu mađi hyenni, xandøngu rá mēnyu xi anī ngue mī honyø 'yøthe dā 'yøthe. Pē xinga n'na'u yø 'yøthe xtā nzā dā 'yøthe.

44 Nunā rā xisu, bi m'mefa p'u ni ma rā Jesús, bi guarbu ja rá xatha, bi dārpa rá nyani rá he. Ngu'i dārpa rá he p'uya, 'bexpi nsāya rā ji mī hēmbi.

45 Bi 'yenna Jesús:

—¿Te'o bi dārcaguī mā he? —bi 'yembyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya, i mma ngue hīnjo'o. Pē rā Bēdu 'ne'u mī'da yø n'yohu bi 'yembra Jesús:

—Ague grā xännbate, guī änni to bi dāt'a ni he. Conque guī nnu ngue dī ntøtyø ja'i, 'ne tøn'na'i.

46 Pē rā Jesús bi 'yēnā:

—Hīn'na. 'Bui to bi dārca mā he. Porque dāđi unna güenda ngue bi zā n'na nc'ei comma ts'edi.

47 Bi nu rā xisu p'uya, ngue fātho te bi 'yø'te. Ni huaquī mmap'u. Bi ndantyøhmū p'u 'bāhra Jesús. Yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi xi'a njuani te nnepe

ngue bi dādi. 'Nē bi xifi ngue 'bexpi zā rā ji mī hēmbi.

48 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague t'ixū, ya bi zā'i ngue gá 'yēc'ei ngue di zā'i comma ts'edigā. Dā hyū ni mmui ya, ni ma —bi 'yēmbi.

49 Nunā rā Jesús, mēnte yaui rā xisu mađi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá nēxpū ja rá ngu rā Jairo. Bi 'yembra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixū n'yø, 'yonī mantho guī sixra xännbate.

50 Pē rā Jesús, mī 'yø'a te si rā Jairo, bi 'yēmbi:

—'Yo sä guī su'a si'i ngue bi du ni t'ixū. Sinoque dāmi 'yēc'ei guī ngue dā zā gā øthegā ni t'ixū —bi 'yēmbi.

51 Mī zømp'u ja rā ngu p'uya, hīnjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, 'nēhrá papá 'nēhrá mamá rā hmute bi japi bi yat'ambo.

52 Gä zonyø ja'i, i ya dūmmui yø ja'i conná ngue'a bi du. Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo guī zomhmu. Nunā rā hmute hīngui tu na, i atho na.

53 Pē nuya yø ja'i yaui rā Jesús i thenthø, porque pađi ngue ya xi du rā hmute.

54 Nunā rā Jesús bi bēnba rá 'yē rā du, nts'edi bi 'yēmbi:

—Ague grā hmute, dāmi nanguī.

55 Nunā rā hmute p'uya, mahømbi nja rá te. Bi nanguī 'bexque'a. Bi mānda rā Jesús ngue di t'unna hme dā zi rā hmute.

56 Nuna rá papá 'nēhra mamá ra hmute di 'yøtho te bi nja. Pē ra Jesús bi manda ngue hīnjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yēt'u 'dē'ma yoho yø xādi ra Jesús, ngue dā xāmbabi ra hya yø ja'i.

1 Nuna ra Jesús, mi peti gātho'u 'dē'ma yoho yø xādi ya xi huanhni. Bi unna nt'ēdi ngue dā hya ra ts'ēdi dā 'yøthe gātho yø ja'i n'youi yø ts'onthi, dā 'yøthe yø ja'i hēmbi 'dama 'dan'yo man'u.

2 Bi menhni ngue dā xihra hya yø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. 'Nē dā 'yøthe yø dārquēhi p'u di ma.

3 Bi 'yēmbi:

—'Yo te gui hax'mø gā mähā, ni xingra tōhø, ni xingra bolsa, ni xingra thuhmē, ni xingra mēnyu. 'Yo gui cax man'na ni pahniha.

4 Nup'u ja ra ngu di n'na'ahū ra ts'āya, ja gui n'oxha p'u, astā gue'mø guá ehma.

5 A nup'u hīndi n'na'ahū ra ts'āya, gui pōmhma p'u ja ra hīni. Pē dami huamhra fonthāi di n'youi ni mbonguahū, gue'a ra hmēya'a ngue ya dā thēp'u ya yø ja'i hīmbi 'yøt'ahū masu.

6 Bi ma'u bi t'et'i, i mpa p'u ja yø hīni. Bi xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya, 'nē bi 'yøthe yø dārquēhi p'u ni ma.

Ra dast'abi Herodes hīngui nnu ra pa dā nu ra Jesús.

7 Mi 'yøhra dast'abi Herodes te mmanyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Di

'yøtho'a te øde, porque en'i'da yø ja'i ngue nuna ra Jesús, guehna ra Xuua xi bēnnate p'u bī nt'āgui.

8 Mi'da yø ja'i p'uya, ēmbi ngue ya 'yop'u ra Elías. Mi'da p'uya, ēmbi ngue 'bui toni nyogui pōngahya Oja xpi bēnnate.

9 Pē ra Herodes bi 'yēna:

—Nu'a ra Xuua dā mandagā bi t'øjpabi rá ya'a, hīnga gue'a 'yop'u'a. ¿Pē te'o ni n'yohū nā dí øcā ngue xangu yø cosa øt'e?

Ya hīngui nnu ra pa ra Herodes ngue dā nu ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihmē cut'a mahuaḡi ma'yohū.

10 Mambá pengyø xādi ra Jesús ngue bá manna hya p'u ja yø hīni, bi dāpra güenda te xi 'yøt'e. Nuna ra Jesús bi zixyø xādi ngue bi ma dapo, jonna hīni Betsaida.

11 Pē nu'mø mi bahyø ja'i hapū bī 'būhra Jesús, bi map'u bī 'bui. Di sāyabi yø ja'i sōmp'u 'bui. I xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yē Oja. Xquet'a bi 'yøthe yø dārquēhi.

12 Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, bi guat'u 'dē'ma yoho yø xādi ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dami 'yēhyø ja'i, n'namhma dā hyoni ha di n'oxi, ja dā dāmp'u ra hmē dā zi. Porque nuua dí 'būhma, ra dapo ua.

13 Ra Jesús bi 'yēmbiyø xādi:

—Dami unhnū ra hmē dā zi yø ja'i —bi 'yēmbi.

Nu'u yø xādi p'uya, bi 'yēmbi:

—Pε hōndi cat'a yō thūhmε dí hāgāhe, 'nε yoho yō huā. Rā nzεgui gā mmācāhe 'mō, gā ma tāmhme rā hmε dā zi yō ja'i.

¹⁴ Yō ja'i p'uya, comma cat'a mahuahī mā'yohu. Pε rā Jesús bi 'yεmbyō xādi:

—Dāmī xihmu yō ja'i dā mī. Dā 'yōtyō zimundo ngue dyō yote mā'det'a nja'i p'u dā mī.

¹⁵ Gue'a bi 'yōt'a p'uya. Bī mī gātho yō ja'i.

¹⁶ Rā Jesús bi hyan'u cat'a yō thūhmε 'nε'u yoho yō huā. Bī hyanmā hεts'i p'uya, bi ja mammādi Oja. Bī xenyō thūhmε p'uya, bi unyō xādi ngue di 'darpā yō ja'i dā zi. Dā guehyō huā bi 'dat'i.

¹⁷ Bī nsihmε xanho yō ja'i, gā bī nniya. M'mefa p'uya, bī ma mapeti yō thūhmε bi bongui, bi zui 'de'mayo canasta bi bongui.

Bī manā Bedu ngue rā Jesús, gue'a rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bī ma n'nanni rā Jesús ngue bá mat'Oja, n'youi yō xādi. Bī 'yānnbaya, bi 'yεmbi:

—ζTe'ogā p'u gā mbεnyō ja'i 'mō?

¹⁹ Mī dahyō xādi p'uya, bi 'yεmbi:

—'Bū i'da yō ja'i εmbi ngue gue'e grā Xuua gmi otra nxixya. Mī'da yō ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e grā Elías. Mī'da yō ja'i p'uya, εmbi ngue gue'e n'na'u yō nyogui pōngahya Oja xpi bεnnate.

²⁰ Rā Jesús mahōmbi 'yεmbyō xādi:

—Xi'āhu p'uya, ζte'ogā p'u gni bεmhmū ngue guecā?

Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grā Cristo bā exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yεmbi.

²¹ Rā Jesús mahōmbi 'yεmbi:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogā ya —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi mā ngue dā tho, 'nε bī mā ngue di bεnnate.

²² Bī xihyō xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu rā N'yohu bí 'yε mahεts'i, dā 'yεmmēi dā ma mā'uni. Nu'u yō ja'i 'bet'o p'u ja rā nija dā zui, dā guehyō hmu yō mmācja, 'nεhyō xānnbate ngue rā ley, gā dā zui 'nε dā hyo. Pε rá hyu pa p'uya di bεnnate —bi 'yεmbi.

Rā Jesús bi xihyō xādi ngue hīnjam'mō dā gohyō mmūi'a gā 'yεc'ei.

²³ M'mefa p'uya, bī 'yεmbi gātho yō ja'i:

—Nu to nne dā dεnngui, hīngui sā ngue dā zānsε te dā n'yo. Hangū rā pa, hīnha di gohrá mmūi, mādague'a dā thop'u ja rā pont'i.

²⁴ Nu rā ja'i dā 'uegue ngue su dā tho, guehna rā ja'i di m'mεhrá te nā. Pε nu rā ja'i hīngui cohra mmūi'a gā 'yεc'εigui, māda tho conná ngueque, guehna rā ja'i di nyanná te nā.

²⁵ Porque hīnte dā dahra ja'i, mādague'a dā 'yōt'e ngue rá mmeti gā rā xīmhāi, 'nε di m'mεhrá te.

²⁶ A nuyá, nu rā ja'i ngue pεsrá sā conná ngueque, ouge i pεsrá sā conná

nguehṛa hya dí xānṅbate, xquet'a da 'yēhṛa pa ngue nūguī drā N'yohṁa dá ε māhēt's'i, xquet'a ga pēs'ma sā conná ngue'ṁ to di jagbṁ. Guehṅa rā pa ga ma pengui ngue ga ndast'abi, conná ts'edi Oja ga ma n'yo'be yø maça anxε Oja.

27 Majuañi dí xi'ahṁ, ngue nūya 'da 'bṁcua ya, hīnda dū, astā gue'mø da nū ngue da hya rā ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpā'a te gui nεqui ra Jesús.

28 Ya rá hyato mā pa xi mānna rā hya nā p'ṁya, bi map'ṁ bí ja n'na rā nyunī rā Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixrā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua.

29 Mente mmat'Oja rā Jesús, bi mpā'a guī nεqui rá hmi. Rá he p'ṁya, astā di yoxñi'a ga nt'axi.

30 Bi hnū p'ṁya, ngue 'bāp'ṁ yoho yø n'yohṁa yaui. Nūya p'ṁya, guehṅa rā Moisés 'nēhṛa Elías.

31 'Nēhya xquet'a di yoxñi p'ṁ i nεqui ya. Nūp'ṁ ha bi nyauī rā Jesús, bi c'a'a rā ndate ja ngue danī nthop'ṁ Jerusalén.

32 Pε rā Bēdu co 'nē'ṁ mī'da yø n'yohṁa, bi n'aha ngue netha. Nū'mø mī nnuhū, bi nū p'ṁya ngue di yoxñi p'ṁ 'bāhṛa Jesús, co 'nē'ṁ mīyoho yø n'yohṁa 'dap'ṁ 'bāhmi di yoxñi.

33 Nūna rā Moisés 'nēhṛa Elías, ya ja ngue da zop'ṁ rā Jesús. Pε rā Bēdu bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānṅbate, ya xanho ngue dí 'bāhmṁ ua. Ma ga hocāhe hyu yø t'annigu, n'na'i, n'na rā Moisés, n'na rā Elías —bi 'yēmbi.

Pε rā Bēdu hīnguī pađi te mma.

34 Mente bi mānna rā hya na, bi nja n'na rā guī ngue bi go'mi. Emmēi bi nsu 'mø mī go'mra guī.

35 Bi 'yø p'ṁya ngue bá nya Oja p'ṁ ja rā guī, bi 'yēna:

—Nūna 'bṁcua ya, guehṅa mā Ts'ant'ṁ dadī madī. Nūya yø hya da mānna ya, damī 'yēt'ammūihṁ —bi 'yēna.

36 Mī juadi bá nya'a ya p'ṁya, bi nū ngue 'bāse p'ṁ rā Jesús. Pε hīnjombi xi'a te bi nū.

Rā Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mī n'youi rā ts'onthi.

37 Mī hyaxpṁya, bá εp'ṁ ja rā nyunī māmbi 'būi. Pε xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui rā Jesús.

38 Nūp'ṁ 'bāhyø ja'i p'ṁya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yēmbra Jesús:

—Ague grā xānṅbate, damī nūrquits'ṁ mā ts'ant'ṁ 'bṁcua, porque hōnna dí si na.

39 Nū'mø bi gṁ rā ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqui 'nē sohyø fāgui. Hīnguī nne da hyεgui, emmēi di hñi.

40 Ya xtā xihñi xādi ngue xtā 'yøthe ts'ṁ, pε hīnxā nzā xa 'yøthe.

41 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Astā njam'mø da zōnna pa gui 'yēc'eigahṁ? ¿Ua guī ena ngue hangū rā pa ga set'ahṁ?

Bi t'εmbrá papá rā dārquēhī p'uya:

—Bá si ua nī ts'unt'ua ya.

42 Pε nu'mø nī ma dā guatra ts'unt'ua p'ua 'bāhrā Jesús, asta rā huaquī bi 'yēn'a hāi rā ts'onthī. Rā Jesús bi xihra ts'onthī n'youi rā ts'unt'ua ngue bi hyep'ua. Mī zā'a te mī hēmbra ts'unt'ua, bī ndāprá papá p'uya.

43 Gä di 'yodyø ja'ī te bī nja. Bi bahyø ja'ī ngue mā datho ja rá ts'edi Oja.

Mahømbi manna Jesús ngue dā tho.

Mēnte di 'yøtho gātho yø ja'ī'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yēmyø xādi p'uya:

44 —Dāmī 'yøhmua xāho nā rā hya gā xi'ahua ya. Māmī pumbēnīhua ngue rā N'yohua bī 'yē mahēts'ī dī ndāpyø ts'oc'ēi.

45 Pε nu'ua yø xādi hīmbi dīnyø mmāi nā rā hya xifi, porque tobe hīngui xojpabi Oja yø mmāi ngue dā ba'a xifi. I sū yø xādi dā 'yānnī te gā mbøn'a rā hya mmānā Jesús.

Rā Jesús bi xāmba yø xādi ndana mā datho dā hnu mansu.

46 Nu'ua yø xādi rā Jesús dī njūn'mahya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue mā datho dā hnu mansu.

47 Pε bi bahra Jesús te mbēmp'ua ja yø mmāi yø xādi. Bi zohnā n'na rā basī, bi 'bāmbū ha 'bāi.

48 Bi 'yēmbuya:

—Nu rā ja'ī di ja mmānsu nā rā basī 'bācua ya, ngūnā dā 'yøt'e porque pahra ja'ī

ngue nu te øt'e, gue'a dī nnu manho ngue dā 'yøt'a, εntho go di ja mmānsu grā ja'ī. Nu rā ja'ī di ja mmānsugui, εntho go di ja mmānsu'a to bá pēngui. Gātho'ahua ya, nu'a dā t'εmbi ngue hīnte dī muui ya, gue'a mā dā'a p'uya.

Rā Jesús di hejpa yø xādi nuya sahyø ja'ī nnønnbabi rá thuhu 'mø øthe yø ja'ī.

49 Rā Xuua bi 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, xtá nugāhe n'na nc'ēi ngue nnøn'nā nī thuhu ha gā 'yøthe yø ja'ī n'youi yø ts'onthī. Pε xtá hejpahe, porque hīndi n'yohua p'ua nnā mähā.

50 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—'Yo gādi hejpahea yø ja'ī nnønnagui mā thuhu, porque nuya hīngui sacja, mā n'yohua ya.

Rā Jesús bi hejpa bi rā Jacobo 'nēhra Xuua te i mma.

51 Man'na, man'na nī guatra pa ngue dā ma mahēts'ī rā Jesús. Bi hya rā ts'edi p'uya ngue dī ma Jerusalén.

52 Bi 'bet'o 'da yø amigo ngue xtānī 'yāhra nt'ēdi ha dānī nsāya. Mī zømp'ua ja n'na rā hnīnī jap'ua ja rā hāi Samaria, bī ne ngue ja xtānī 'yāp'ua rā nt'ēdi xti n'oxi.

53 Pε yø mmēngu Samaria hīmbi nepe xti n'oxi, porque padī ngue dā thotho dī ma Jerusalén.

54 Nu'ua yø xādi rā Jesús, rā Jacobo 'nēhra Xuua, mī nu ngue ya hīmbi t'unna ts'āya. Bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmu, çua guī nne gā āhmua ngue dā tāhyø

sibi mah̄ets'i ngue di juadi, tengutho bi 'yøtrā pøngahya Elías?

⁵⁵ Bi hyet'ua yaui rā Jesús, bi hejpi, bi 'yembj:

—Nu'auī hinguī pahmī ngue hinguī ho nā rā hyā guī mmammī.

⁵⁶ Porque rā N'yohua bí 'yē mah̄ets'i, himbi 'yēhē ngue di juahyø ja'i, sinoque bí 'yēhē ngue da yañi.

I ma man'na rā hnini p'uya.

Hyu nc'ei bi nyauī rā Jesús.

⁵⁷ Mente ni 'yop'ua ja rā 'yu p'uya, n'na rā n'yohua bi 'yembra Jesús:

—Ague grā hmu, nugā dī nne gā mmē hapua gdī ma —bi 'yembj.

⁵⁸ Rā Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue sāya. Yø ts'int'sua ja yø 'bafi ngue sāya. Pē rā N'yohua bí 'yē mah̄ets'i hīn'yu rá ngu ha dī n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yemba n'na nc'ei rā Jesús:

—Ma gā mmēp'ua nnā magā —bi 'yembj.

Pē nu'a ts'o p'uya, bi 'yēnā:

—Ague grā hmu, damī 'dacra nt'ēdī ngue 'be dā du mā papā gā āgui. Ya dā zā gā mmē p'uya —bi 'yembj.

⁶⁰ Rā Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Nu'ua yø ja'i entho ya xa ndū ngue hinguī pā Oja, gue'ua dā 'yāhyø mmīnduui'ua. Pē nu'i, ma gā mmēhma, n'namhma gui xihyø ja'i ha dī njap'ua di zo rá 'yē Oja.

⁶¹ Mah̄ombi 'yēn man'na nc'ei p'uya:

—Ague grā hmu, nugā dī nne gā mmē, pē damī 'dacra nt'ēdī ngue 'be gā ma ē'ua bí 'bap'ua ja mā ngu.

⁶² Pē rā Jesús bi 'yembj:

—Nu'a bi bentra t'abi ndañi ngue dī nuafani, 'nē cohra mmāi m'mēfa, gue'a ya hīngrā nzāui dā mā ha dī njap'ua dī zo rá 'yē Oja yø ja'i'a.

10

Rā Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i dā manna hya.

¹ M'mēfa p'uya, nuna rā Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni dī m'met'o p'ua dī ma. Yø yonc'ei p'ua dā ma n'na ngu n'na, i map'ua ja yø hnini ja ngue danī nthohra Jesús.

² Bi 'yembuya:

—Majuani dī xi'ahua ngue rā 'befi xangu i ja, pē yø mēfi zi yohotho 'bui. Janangue nuyā, damī 'yāphua nā Oja rá mmēti rā 'befi, ngue dā menhyø mēfi p'ua ja rá 'befi.

³ Nuyā gui mmähā ya. Pē damī mfāhma, porque gui cūthua p'ua 'būhyø ja'i ngue yø nduc'ei, tengutho yø de'yo 'mø 'yop'ua ha 'būhyø zate, gui njathua p'uya.

⁴ 'Yo temā bolsa gui caxua, 'yo temā njamēnyu gui caxua. 'Yo gui cax hmi'da ni thixfanih. 'Yo to di ot'ahua 'mø gā nzenguahua p'ua ja rā 'yu.

⁵ Nu'mø gā sōmp'ua ja n'na rā ngu, gui zēnguate 'mø gā cūthua mbo. Gui 'yēnā: “Oja di japra ngu ja ua ya”.

6 Nu'mø 'bʌp'ʌ yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a ra nzengua gadi unj ngue Oja di japyø ja'i, da gohmi ra nzengua. Pɛ nu'mø hingui nne yø ja'i, ya hin'na 'mø.

7 Dami nsäya p'ʌ ja ra ngu gui sømhmʌ. Dami sih'a te si yø ja'i 'bʌp'ʌ. Porque ni 'yup'ʌ ngue di t'unná nzäbi ra mɛfi. 'Yo høntho gui pøn'a n'na ra ngu, gni mpa man'na ra ngu. Nu'a, hin'na'a.

8 Nu'mø bi n'na'ahʌ ra ts'äya p'ʌ ja ra hnini gui sømhmʌ, dami si'a te di n'na'ahʌ.

9 Gui 'yøthɛhʌ yø dārquɛhi di 'bʌp'ʌ. Gui 'yɛmhmʌ: “Nu'yá, ya guerp'ʌ gui pahmʌ ha gdi sohʌ rá 'yɛ Oja ya”.

10 Pɛ nu'mø himbi n'na'ahʌ ra ts'äya p'ʌ ja ra hnini gui sømhmʌ, gui 'yɛm'mø ga thohmʌ p'ʌ ja yø caye:

11 “Dá huambʌ ja ra hnini yø fonthäi bá n'youi mā mbonguahe. Gue'a ra hmɛya'a ngue ya dá thɛc'ahʌ p'ʌ. Pɛ dami pahmʌ ngue ya mi ja ngue xtá si'ahʌ ha gdi sohʌ rá 'yɛ Oja”, gui 'yɛmphʌ yø ja'i.

12 Dí xi'ahʌ ngue nu'mø ra pa dani thaxra güenda, man'na xan'ʌ ra castigo da thohya yø ja'i himbi unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'ʌ yø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra hnini Sodoma.

Xandøngu ra castigo da thohyø ja'i hingui nne di 'bät'yø mmʌi.

13 Hage ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini

Corazín. Hage ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini Betsaida. Porque himbi 'yɛc'ɛigui 'mø mi nu yø milagro dá ørbʌ 'bʌi. A nu'mø xtá nnu yø milagro yø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra nyogui hnini Tiro, 'nɛp'ʌ ja ra hnini Sidón, n'nahmantho xtá hɛp'ʌ ra nts'o manj n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi, 'nɛ xtá hɛ yø he yø ja'i nu'a xti nɛqui ngue 'bʌ ndummmʌi.

14 Pɛ nu'mø ra pa dani thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mi 'bʌp'ʌ ja ra hnini Tiro 'nɛp'ʌ ja ra hnini Sidón.

15 A nu'ʌ yø ja'i 'bʌp'ʌ ja ra hnini Capernaum, rá nzɛgui ɛna ngue da t'ɛspabi p'ʌ mahɛts'i, 'nɛcua ja ra häi da t'ɛspi. Pɛ gue di map'ʌ ja ra nidu.

16 Bi 'yɛmbyø xädi ra Jesús: —Nu'ʌ yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmʌ, tengutho 'mø go da 'yørcasɛ mā hyagä'ʌ. Nu te'o hinda nu manho'ahʌ, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pengui.

Ya bá penc'ʌ hyate ma'det'a bi 'bɛnhni.

17 Mambá penc'ʌ hyate ma'det'a nja'i bi 'bɛnhni, ɛmmɛi di johya. I ɛna:

—Ague grá Hmu, nu'mø dá nøngähe ni thuhʌ, asta 'nɛhyø ts'onthi n'youi yø ja'i hɛp'ʌ.

18 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gue'a guí mmammi. Dá nugã rá Satanás ngue gá taphu, bi ma häi tengutho ra huεi 'mø ni gai.

19 Nugã dá 'da'ahu ra ts'edi ngue madague'a guí nnεshu yø c'eya 'nε gui nnεshu yø ix-tehe, pε hinte da ja'ahu. 'Nε gui taphu gátho rá ts'edi na ra zithu ma nsuihu.

20 Pε 'yo gadi johyahu ngue hontho guí nnøngahu ma thuhugã, 'bexi hεp'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gdi johyahu, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhu p'u mahεts'i.

Di johya ra Jesús.

21 Nu'a ra ora'a p'uya, ra Espíritu Santo bi japi ngue εmmei di johya ra Jesús. Bi 'yεna:

—Ma Papá'i, dadi ja mamadi'i grã Hmu p'u mahεts'i, grã Hmu ua ja ra ximhäi. Porque yø ja'i εna ngue yø bamhya, i εna ngue tini xanho yø mmui hanja ra hya, pε gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yøde. Nguna gá 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sãnni ngue di nja'a.

22 Ma Papágã bi däqui gátho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui põni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'unt'u Oja, sinoque hønse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui põni ngue dadi mpahmi'a ra Papá, sinoque hønse'a rá Ts'unt'u di mpahmi. Nu ra ja'i da neprá

Ts'unt'u Oja ngue da badi te'o na ra Papá, ya da zã da badi.

23 Bi hyetyø xädi p'uya, bi 'yεmsēbi:

—Bi toca'ahu ra mmεnthi ngue gá nuse conni dāhu'a te guí nnuhu ya.

24 Porque dí xi'ahu ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mui, 'nεhyø dast'abi xa m'mui, bi ne xta nnu'a te guí nnuhu ya, pε himbi zã bi nu. Bi ne xta 'yø'a ra hya guí øhmā ya, pε himbi zã bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmεngu Samaria.

25 Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley p'uya, bi guat'i ngue thämmahya ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grã xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinna te para zantho?

26 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Teni 'be'a nt'ot'i p'u ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tim'mø gadi xädi?

27 Nu'a ra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yεna:

—Nuna ra hya na, guehna εna: “Dami ja ndummui ngue mathoguitho guí mahma Oja co gátho ni mmuihu. Hangu ra pa hont'a guí mbεmhmu'a. 'Nε dami mahni mmic'εiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, i εna hya.

28 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xanho te guí mma. Dami 'yøt'e tengutho ra hya guí mmanya n'namhma ngue guí tinna te para zantho.

29 Pε nuna ra xännbate ngue ra ley, i εna ngue ya gue'a te

øt'e ngue hinga gātho yø ja'i
'da gui matho. Janangue bi
'yembra Jesús:

—Pε, ¿dana gue'a ma
mmic'ei'be p'uya?

³⁰ Mī dahra Jesús, bi 'yembi:

—N'na ra n'yohu bá hya
ra 'yu xpi 'yε'a Jerusalén, ni
map'ua ja ra hnini Jericó. Bi
nthēui yø bε, bi hyannbabi'a
te mi ha, asta bi møjpe. Bi unj,
bi zop'ua p'uya. Ya sä ra ndate
'mø mi zop'ua.

³¹ Nu'a ra ora'a p'uya,
bi thop'ua ja ra 'yu n'na ra
mmäcja. Bi nu ngue 'bemp'ua
ra n'yohu sä ra n'ua. Bi mäqui,
i gata n'na nguadi, bi thogui.

³² Xquet'a bi thop'ua n'na ra
n'yohu mi ja rá 'befi p'ua ja ra
nija. Nu'mø mi nu'a sä ra n'ua,
bi mäqui, bi thogui.

³³ Pε nunā n'na ra n'yohu
ngue ra mmengu p'ua ja ra häi
Samaría, bi thop'ua ja ra 'yu.
Mī nu ngue 'bemp'ua na xi ma
ma'unj, bi huεqui.

³⁴ Bi guarbu benna n'yohu
p'uya, bi gospabi ra aceite,
'nehra vino bi gospa p'ua xi
ts'erpi. Bi durpabi rá ts'et'i. Bi
'yεxp'ua ja rá fanj p'uya, bi zits'i
ngue da hyonnbj ha di nsäya.
Bi mädi.

³⁵ Mī hyaxp'uya, nunā ra
mmengu Samaría 'mø ya ja
ngue da ma, bi hya'i yoho yø
mēnyu nuya di nthēui n'na
pa ra nzäbi n'na mmēnyu. Bi
unna mmēnnigu, bi 'yembi:
“Damj färquits'ua na ra n'yohu
'bucua. Nu'mø hīndj gua'i
na ra mēnyu ja ua, man'na
xangu gui unj, ga jut'a'i 'mø

dá pengui te gui unj”, bi
'yembi.

³⁶ Xiya, ¿dana gue'a ya
hyu nc'ei di nequi ngue rá
mmic'eiui na ra n'yohu bi
unyø bε ya?

³⁷ Nu'a ra xānbate ngue ra
ley p'uya bi 'yεna:

—Nu'a bi huεqui, gue'a rá
mmic'eiui'a.

Mī dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nj ma ya, damj 'yøt'e
tengutho na ra hya gui
mmānya.

*Ya 'bup'ua jarā ngura Marta
ra Jesús.*

³⁸ Bi thop'ua manj ma ra
Jesús, bi zomp'ua ja n'na ra
hnini. Nup'ua ja ra hnini bi
zoni, 'bup'ua n'na ra xisu ni hu
ngue ra Marta. Nup'ua ja rá
ngu na, bi säyabi ra Jesús.

³⁹ Nunā ra Marta, 'bua n'na
rá juhue ni hu ngue ra Maya.
Nunā ra Maya bi mip'ua ni
hyandra Jesús ngue øxra hya
xihyø ja'i.

⁴⁰ Pε ra Marta hūmbj di
mpetho. Bi guarbu hu ra
Jesús, bi 'yembi:

—Ague grā Hmu, ¿ua xanho
te ør'ma juhue ngue hīndj
zequi? Damj xifi ngue da
mäxqui —bi 'yembi.

⁴¹ Mī dahra Jesús, bi
'yembra Marta:

—Ague Marta, ague Marta,
hīngui padj te gui 'yøt'e.
Janjuanj gui ho ni mmā'a te
gä ja ngue gui 'yøt'e.

⁴² Pε hōnda n'na ra hya ja
ngue ma datho di mporta.
Nunā ra Maya xa huanhna
hya nu'a ma datho di mporta
'ne hīnjonda hyannbj.

11

Bi xännbabi ha di mat'Oja yø ja'i ra Jesús.

¹ Man'na ra ora p'uya, nuna ra Jesús mi mmat'Oja p'u ja n'na ra xequi. Mi juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na'u yø xädi bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, dami xänngahe ra mhmat'Oja, tengutho ra Xuua bi xännbi da mat'Oja yø xädi —bi 'yεmbi.

² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø gui mmat'Ojahu, gui 'yεmhmu: “Ma Papá'ahē gui 'bū mahεts'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. Bá εhε gui manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bi ja mahεts'i.

³ Dami 'dacje ra hmε n'na pa ngu n'na pa.

⁴ 'Nε dami punnga ma ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dadi punnbahe to hingui ho te ørcahe. Dami faxcahe ngue hinga øt'ähe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o”.

⁵ Ra Jesús bi sigue bi 'yεmbi:

—Xi'mø ngue n'na ra n'yohu gadi n'amigo n'na'ahu ya. Nu'mø made ra xui p'uya, da zømp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yεmbi: “Ague ma amigo'i, dami hmiqui hyu yø thuhmε.

⁶ Porque n'na ma amigo bi zøp'u ja ma ngu, jap'u xpi 'yεhε. Pε hin'yū te ga unni”.

⁷ Nu'a ts'o p'uya, da 'yεntho 'mø bá tha'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'nøt'e ma goxthi. Ma basi ya xa 'yoi. Ya hinda zä ga nnangui ga 'da'i'a gui ädi”, da 'yεmbi.

⁸ Madague'a ngue rá amigo, pε hingui nne da nangui ngue di unni te honi. Pε nugä dí xi'ahu ngue da nanghma, di unni te gä honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya.

⁹ Janangue nugä dí xi'ahu, nuna Oja di 'da'i te gui homhmu. Dami 'yäpi te gui nnehu. Nu te gui honi, gui tini. Nu'mø gä jätra goxthi ngue gui nzohmu Oja, da xoc'ahu.

¹⁰ Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätra goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu ra ja'i 'bührá basi, nu'mø bi 'yäpra thuhmε, hingui sä rá mmui ra ja'i ngue ra do di unná basi. Ogue ra hua da 'yäprä basi, hingra c'εya di unni.

¹² Ogue ra do'ni da 'yäprä basi, hingra ixtehe di unni.

¹³ A nuyá, i ja ni ts'oquiha, pε gui padi gui unna cosa xanho ni basihu. Nu'a ni Papáhu bí 'bū mahεts'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yäprä Espiritu Santo, da pεnnbabi.

Yø ja'i εmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu madi gonebi ra ts'onthi mi n'yoi. Nu'mø mi hyep'u ra ts'onthi mi n'yoi ra n'yohu, bi nya p'uya. Yø ja'i p'uya di 'yøtho.

¹⁵ Pε εn'i'da yø ja'i:

—Nuna ra n'yohu na, øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi, pε

gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fáts'i ngue jap'ua.

16 Mi'da yø ja'i p'uya, bi xifi ngue nunu mahets'i xtabá 'yøtyø hmeya hñjongui sä da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bí 'bu mahets'i di unna ts'edi.

17 Pε ra Jesús gä patho te mbenyø ja'i, bi 'yembí:

—Xip'ua di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hñjam'mø da zä da zehyø hya. Xip'ua ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsase yø ja'i 'bap'ua, da 'yehra pa di n'ueni.

18 Njarbutho na ra hya di xi'ahua ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mεfi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. Di mmangä na ra hya na ngue gui enjua ngue ra zithu fäxcä'mø dí øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

19 A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohua tenna hya gui xänbätehua, lua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi? Nuyá, ja di nequi p'uya ngue gui ya xädähua, hñguí padí te gui mmamhmu.

20 Pε xi'mø ngue di 'dacrä ts'edi Oja ngue gä øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi, ja di nequi p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

21 Hingra zithu øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yohua xanzaqui, cu yø juai gui mfäp'ua ja rá ngu, hñte da ja'a te fädi.

22 Pε nu'mø bá ep'ua man'na ra n'yohua ngue man'na xta nzaqui, da dapi, da gannbabi

yø juai gui mfädi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadä p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sä dí øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

23 Nu ra ja'i hñguí nne ngue ma n'yo'be, guehna ra ja'i rá n'youi ma nsai'be na. Nu ra ja'i hñguí fäxqui ngue gä ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'ongatho ma 'befi na.

Ra ts'onthi bá pengbua ja rá mmui ra ja'i.

24 Nu'mø bi hyep'ua ra ts'onthi n'youi ra ja'i, nup'ua ja ra xequi mathoguitho xa 'yot'i, ja bí 'yop'ua ra ts'onthi, honi ha di nsäya. Pε nu'mø hñmbi dñni ha di nsäya, di n'yomfēni p'uya, i ena: “Gä pengä p'ua ja ma ngu dá pōni”, i ena.

25 Nu'mø bá pengbua, da dñnbabi rá mmui ra ja'i ngue hñjongui 'bap'ua, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui.

26 Da mengbua, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mædi. Gä da yarbua ja rá mmui ra ja'i ngue di m'map'ua. M'mefa p'uya, man'na di m'mua man'ua ra ja'i ngue'a te ra n'ua mi sä m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthēui ra mmēnthi.

27 Nuna ra Jesús, mente mmānya yø hya ya, nup'ua ha 'bahyø ja'i, bá tha'a n'na ra xisu, bi 'yembí:

—Ra mmēnthi bi nthēui ra xisu bi øn'a'i, nε bi sät'a'i —bi 'yembí.

28 Ɛm'mø mī dahra Jesús:

—Ma datho rā mm̄en̄thi bī nth̄eui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hya mman'Oja, nu'a te rā hya øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

29 Man'na nī mpetitho yø ja'i p'ua 'bāhra Jesús. Mī nya ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya, yø ts'oc'ei. 'Bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yēc'ei gui. Pē hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nōpa hm̄eya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pōngahya Jonás.

30 Porque tengutho ra Jonás, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nōpa hm̄eya yø ja'i mī 'bap'ua ja ra hn̄ini Nínive'a. Njarbatho rā N'yoh̄a bí 'yē mah̄ets'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nōpa hm̄eya yø ja'i 'bāhra pa jap'ua ya.

31 Nu'mø rā pa ngue danī hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na rā xisu mī ndast'abi p'ua sur, da nangui ngue di yāpya yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nuna rā xisu na, ndø yap'utho rá häi bi 'yēh̄e ngue bi 'yøxra hya mī pahra Salomón. Conque man'na dí tategā ya ngue rā Salomón, pē h̄inguí nne gui 'yøhm̄a rā hya dí mm̄angā ya.

32 Da gue'ua yø ja'i mī 'bap'ua ja ra hn̄ini Nínive da nang'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, di yāpya yø ja'i 'bāhra pa ja p'uya. Porque nu'ua yø ja'i mī 'bap'ua ja ra hn̄ini Nínive, bi 'bātyø mm̄ai 'mø mī 'yø'a rā hya bī manna Jonás.

Conque man'na dí tategā ya ngue rā Jonás, pē h̄inguí nne gui 'yøhm̄a rā hya dí mm̄angā ya.

Rā Jesús bi hyejpabi rā hya n'na rā nyot'i.

33 H̄inguí sã ngue to di sacra nyot'i 'nē da 'yaqui, ogue da go'mi con n'na rā huada. Sinoque da hyøxm̄aya, n'namhma ngue da nu rā nyot'i yø ja'i da yut'ambo.

34 Nu'mø bi xogui xanho nī dāh̄a ya, ya gui h̄eth̄a xanho rā nyot'i i ja. Njarbatho nī n'yomfēnih̄a ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pah̄ma ndana rā nho gd̄i n'yoh̄a 'mø. Pē numø h̄inguí xogui xanho nī n'yomfēnih̄a, ya h̄imma juani gui pah̄ma ndana rā nho gd̄i n'yoh̄a 'mø. Ya nsutho 'mø ngue rā ts'a'bexui p'ua gn̄i mäh̄a.

35 Njarbatho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfēnih̄a, n'namhma ngue da zã gui timhma rā 'yu xanho.

36 Tengutho n'na rā ja'i 'mø ha rā nyot'i, h̄etra 'yu ha nī ma, gui njath̄a p'uya. Nu'mø tinn̄i mm̄aih̄a ndana rā nho, ya gui hyeh̄ma p'ua rā nts'o ngue gui n'yo manhoh̄a.

Bi manna Jesús te øtyø fariseo 'nēhyø xännbate ngue rā ley.

37 Nu'mø mī juadi bī nya rā Jesús, nuna n'na rā fariseo bi zits'i ngue da nsih̄m̄eui p'ua ja rá ngu. Mī yut'ambo rā ngu rā Jesús, bī mīp'ua ja rā mēxa.

38 Nuna rā fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesús

ngue h̄imb̄i n̄x̄a'yε 'mø mi
nsihm̄ε.

³⁹ Pε rā Jesús bi 'yεmb̄i:

—Ague gyø fariseoh̄a,
guí pec̄j̄a m̄ax̄øts'e rā vaso
'nε m̄ax̄øts'e rā mohi. Pε
m̄ax̄øts'etho d̄i nεqui ngue
gyø hoja'ih̄a. Nū mbo n̄i
mm̄aih̄a, gyø bεh̄a, ngue
h̄ont'a te pεs'yø ja'ī so n̄i mm̄ai
gui hyānbah̄a.

⁴⁰ H̄ingui pad̄i te guí
mm̄amhm̄a. ¿Ua h̄ingui
pah̄m̄a ngue m̄ax̄øts'e mā
do'yoh̄a, Oja bi hoqui, xquet'a
'nε mbo mā mm̄aih̄a bi
hoqui?

⁴¹ Pε dami fāxyø hyoya co
nū'a te guí pεts'ī. Ya gā da
gommanho p'uya.

⁴² Ague gyø fariseoh̄a,
hague ngu rā n'ūa gui thohm̄a.
Nū'a rā diezmo gadi unhn̄a
Oja, gadi unni te gā guí
t̄imhm̄a, astā rā xac'āndehe
gadi unhn̄a rā diezmo Oja.
Dā gue'ūa gātho m̄i'da yø c'ani
gadi unhn̄a rā diezmo Oja. Ya
xanho ngue ngūnā guí øth̄a,
pε nū te rā n̄ho ja ngue gui
'yøth̄a, 'nε'a gdi mah̄m̄a Oja,
h̄ingui øth̄a'a.

⁴³ Ague gyø fariseoh̄a,
hague ngu rā n'ūa gui thohm̄a.
Porque guí huanthoh̄a yø
nthuts'ī t̄ate xanho p'ūa ja yø
n̄j̄a. 'Nε guí nneh̄a ngue con
n'na rā respeto di zengua'ah̄a
yø ja'ī p'ūa ja yø 'yu.

⁴⁴ Ague gyø xānbateh̄a
ngue rā ley, conyø fariseo,
hague ngu rā n'ūa gui thohm̄a.
Porque m̄ax̄øts'etho d̄i nεqui
ngue xanho'ah̄a, h̄imma
juani ngue xanho n̄i mm̄aih̄a.
Nū'ah̄a, tengutho p'ūa o rā

ánima h̄indi nεqui, thohyø ja'ī
m̄ax̄øts'e, pε h̄ingui pad̄i te ja
mbo rā h̄ai.

⁴⁵ M̄i da'a n'na nc'ei'ūa yø
xānbate ngue rā ley p'uya, bi
'yεmb̄i:

—Ague grā xānbate, ngue
guí mm̄anna rā hyā naya,
xquet'a 'nεcāhe guí s̄ac̄je ya
'mø —bi 'yεmb̄i.

⁴⁶ M̄i dahra Jesús, bi 'yεmb̄i:

—Xquet'a 'nεhyø xānbate
ngue rā ley, hague ngu rā n'ūa
gui thohm̄a. Porque nūnā rā
ley gui xānbah̄a yø ja'ī ngue
dā 'yøt'e, h̄injongui h̄āt'i dā
'yøt'e. Entho rā ndate 'beni
gadi d̄uth̄a yø ja'ī. Yø ja'ī
p'uya, h̄ingui h̄āt'i dā duts'ī.
Pε nū'ah̄a, n̄i x̄inga gue'a n'na
n̄i saha guí nne gdi t̄øxh̄a'a rā
'beni guí h̄øspah̄a yø ja'ī.

⁴⁷ Hague ngu rā n'ūa gui
thohm̄a. Porque guí h̄ømbah̄a
yø panteo'ūa yø p̄ongah̄ya Oja
xā hyo n̄i mboxitah̄a.

⁴⁸ Ja d̄i nεqui p'uya ngue
gadi theh̄a'ūa n̄i mboxitah̄a
bi hyopyø p̄ongah̄ya Oja.
Mah̄ongui nne guí njath̄a
p'uya, madague'a gadi
hojpah̄a yø panteo'ūa yø
p̄ongah̄ya ya xand̄u.

⁴⁹ Janangue ya patho Oja te
d̄i n̄ja. Bi 'yεnā: “Gā p̄enhn̄a
mā p̄ongah̄ya 'nε m̄i'da yø
m'm̄enhn̄i. Nū 'da'ūa p'uya, dā
tho. M̄i'da p'uya, dā ju'ī”.

⁵⁰ Pε nūya yø ja'ī 'bah̄ra
pa ja p'uya, gā ja dā mā
map̄enn̄bi p'ūa'a rā castigo
ja ngue d̄i n̄ja, ngue yø
p̄ongah̄ya xā tho astā gue'mø
m̄ambā fū'a nx̄imh̄ai.

51 Dā fup'u bá tū rā Abel, astā guerp'u i ntū rā Zacarías nuna bi thop'u ha guí nhyacui rā nija rā altar. Guehna dí xi'ahū naya, da hyaspabi rā güenda Oja ya yø ja'i 'buhya, gue'ā te i du'ū.

52 Ague gyø xännbatehū ngue rā ley, Hague ngu rā n'ū guí thohmū. Porque go guí hahū rā nsogui ngue rā mfadi. Pε ni xinga gue'ahū gdi pahmū, ni xinga di japhū da ba'ū yø ja'i nne da badi.

53 Nuna rā Jesús, hontho bi juadi bi manya yø hyā ya, mathoguiho bi mbøcue yø xännbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo. Bi guarbūya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni.

54 Honi ha di zūdi ngue tema hyā da manna Jesús ngue hinda gue'ā, para ngue da zā di yapi.

12

Rā Jesús bi xännba yø ja'i ngue hanja'ū yø ja'i maxøts'etho di nēqui ngue xanho.

1 Nu'a rā ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, astā di ntøtyø ja'i. Rā Jesús bi mādi bi 'yεmbyø xādi:

—'Yo gni 'yohū tengutho gā 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nēqui ngue xanho te gā 'yo, himma juani ngue xanho.

2 Hin'yū n'na rā hyā da bεmp'ū ja rá mmūi rā ja'i ngue hinda fadi. Madague'a da 'yεna da go'mi, pε gā fatho.

3 A nuyá, nu'a te gāma hya nt'aguitho gadi nxihmū ngue

hingui nnephū da fadi, hinga nt'aguia, i fadi xandønho. Nu'a rā hyā gadi nhyarpatho ni guhū, ogue n'nøt'e rā ngu p'ū guí yahū, i nt'øde gātho rā hnini'a te guí mmamhmū.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'ū.

4 Ague mā amigo'ahū, dí xi'ahū ngue 'yo guí suhū'ū da ne da hyo'ahū. Porque nu'mø bi hyo'ahū, ya hinda zā te da japra te.

5 Nugā gā xi'ahū ndana ja ngue guí suhū. Dami suhū Oja, ngue nu'mø bi hyac'a ni tehū, ja rá ts'edi ngue da mεn'nahū rā nidu. Nuna ya, guehna dami suhū naya.

6 Xi'mø bi 'bā cut'a yø ts'int'sū, uangui hōndi yoho yø zixani mā t'unī. Pε nuna Oja, hinga n'na di pumbeni'ū yø ts'int'sū.

7 Janjuani ngue fāxahū Oja. Conque astā ni xtahū m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo guí suhū yø ja'i. Porque man'na xammadi'ahū ngue yø ts'int'sū, madague'a yø mmūndotho'ū.

Rā Jesús bi xihyø xādi ngue hinda gømp'ū ha 'buhyø mmic'ēiui.

8 Dí xi'ahū ngue nu to gātho da mamp'ū 'buhyø ja'i ngue εc'ēigui, xquet'a gā mmangā p'ū 'buhyø anxε Oja ngue dadi n'amigo'be rā ja'i.

9 Pε nu te'o da gøngā p'ū 'buhyø ja'i, da mā ngue hingui εc'ēigui, xquet'a gā mmangā p'ū 'buhyø anxε Oja ngue hin dadi n'amigo'be rā ja'i da gøngui.

10 Nū to bi zā dā nōmman'ua rā N'yohua bī 'yε mahets'i, i sā ngue dī mpunnbi. Pε nū rā ja'i dā nōmman'ua rā Espiritu Santo, ya hīndi mpunnbi.

11 Nū'mø bi ts'ixahua p'ua ja yø nija, ogue dā ts'ixahua p'ua ja rā ts'ut'abi, 'yo sā di tū nī mmāihua nā rā hya ja ngue gdi thahma.

12 Porque nū'mø bi zōnna ora gui nyaha, guesε rā Espiritu Santo di bεn'naha rā hya gui mmāmhua'a rā ora'a.

Nū rā ja'i ja rā mēnyu, hīnga gue'a rā mēnyu ja ngue dī ma rā mmāi.

13 Mambā nya n'na nc'ei p'ua 'bāhyø ja'i, bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grā xānnbate, dami xihma n'yohugā ngue di 'dajma parte ngue rā erensia.

14 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, ζte'o bi 'yεxqui ngue gā nts'ut'abi ngue gā hec'ahua te guí peshu?

15 Mahømbi 'yεmbi:

—Dami mfāhma, 'yo sā gui εmhua ngue gue'a rā mēnyu mā datho dī muui. Porque rā ja'i nne ngue dī m'mua manho, hīnga gue'a rā mēnyu xtangu dī pets'i dī m'mua manho.

16 Bi hyejpabi nā rā hya ja ua p'uya, bi 'yεmbi:

—Mī 'bua n'na rā n'yohua ngue rā mmεmmei. Emmēi bī nja yø huahi.

17 Nunā rā mmεmmei p'uya, ngūnā bi bεni, bi 'yεnā: “ζTeni 'be'a gā øt'e? Hīn'yu hapu gā pets'a te jap'ua xtā pεfi”.

18 Ya εmp'uya: “Ya dī padī te gā øt'e. Nūya gā xotmā t'ū, man'na xtannocho gā hoqui. Ja gā pεsp'ua te gā gā xoqui, 'nε'a te gā dī pets'i.

19 Gā εngā p'uya, Nūya, xangu te jap'ua gdā si xangu yø jεya. Dī nja gampāhā ya. Ma gā nsāya, ma gā si te gā tīni”, dā 'yεnā.

20 Pε Oja p'uya, dā 'yεmbi: “Ague n'yø, hīnguī padī te guí mma. Nūya gui tū'a dī nxui ya. Xi'a te xcá pets'i, ζto dā gohmi'a?”

21 Njarbatho rā ja'i nū'a nne ngue xtangu te dā mets'i, hīnte dī muui p'ua ja rā hmi rā dā Oja.

Nūnā Oja i fāhya yø ja'i ya o rā 'yε.

22 Bi 'yεmba m'mefa yø xādi rā Jesús:

—Nūgā dī mma, nū'a te ja ngue gui sihua, ogue te ja ngue gui hyehua, 'yo gue'a mathoguitho gā ndu nī mmāihua'a.

23 A nūyā, nū rā te rā ja'i man'natho dī muui ngue'a te dā zi. Nū rā do'yo rā ja'i man'natho dī muui ngue'a te dā hye.

24 Ya guī nnuhua yø ca ngue hīnguī uahi, 'nε hīnguī xofu ngue te dā mets'i. Pε Oja dī unni te si yø ts'int'sua. Gomā gue'ahua ya, ngue hīndā māxahua Oja, porque man'na xammadī'ahua ngue yø ts'int'sua.

25 Xiya, xi rā ja'i tū rā mmāi ngue hīnguī hets'i, ζua dā zā dī nte man'na doyni ngue'a gā nhets'i?

26 Nu'mø hinda zä ngue man'na gui nteha mits'u, çhanja ngue tu ni mmaihü mi'da yø cosa 'mø?

27 Ya gui nnuhä yø døni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xingui mpe, pe mahotho gui nequi. Dí xi'ahü ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandønho drá he bi hye, pe hinha da zadi tengu ga nho yø døni.

28 Porque guesε Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø døni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzøp'u ja ra orno. ¿Goma gue'ahü ngue hinda he'ahü Oja? Pe hingá εgui εc'εihü xanho ngue faxahü Oja.

29 Nuya 'yo mathoguitho di tu ni mmái ha gdi hyoni te gui sihü.

30 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi ni ma yø mmái honi. Pe nu'ahü, 'buhnü Papáhu, 'ne ya padi ngue gui homhmü gátho ya yø cosa ya.

31 Janangue dami ja ndummái gui 'yøthü'a te di manda Oja. Gue'a di 'da'i te gäma cosa gui homhmü'a.

Dami ne ngue bí ja ni mmetihü mahets'i.

32 Madague'a ziyohotho'ahü, pe 'yo gui sühä. Nugä ga fá'ahü tengutho ra mändε'yo 'mø fáhyø dε'yo. Nuna Oja ni Papáhu i ja mpähä ngue gui m'mahmü p'u ha di manda.

33 Dami pä te gä gui peshü, gui unhnü ra mēnyu yø hyoha. Dami nehü ra buxa hinjam'mø di nts'oni. Porque

nu'mø bí ja ni mmetihü mahets'i, hinha rá nzεgui da bøhø. Nup'u hinda zønna bε, 'ne hinda zi ra zu'ε'a te gui pets'i.

34 Nu'mø gui emhmü ngue bí ja mahets'i'a ra nho tate di muui, hønbnü da zo ni mmaihü p'u 'mø.

Ya xqui nsähü 'mø bi zøhni Hmuhä.

35 Ya xqui nsähü 'mø bi zøhni Hmuhä. Madra xui da zøhø, ya di zø ni nyot'ihü.

36 Gui 'yøthü tengutho yø hmiqúi n'na ra hmu 'mø tømü ngue da pengbü da nu ra nthati. Ngu di zøhø di jätra goxthi, 'bexta xojpi.

37 Ra mmēnthi di nthēui ra hmiqúi nuna dinná hmu 'mø bi zøhø ngue di ndø'mate. Majuanü dí xi'ahü ngue nu'a rá hmu, di nsä ngue da 'yεp'u ja ra mεxa yø hmiqúi ngue da 'uini.

38 Madague'a made nxui da zøhø, ogue tobe hinda hats'i da zøhø, pe ra mmēnthi bi nthēui yø hmiqúi da thini ngue di ndø'mate.

39 Dami pahmü na ra hya ja ua. Ngue n'na ra mmēnnigu, nu'mø da badi tema ora da zøhra bε p'u ja rá ngu, di mfädi xanho, hinda n'unü da sojpa rá ngu ngue da fε.

40 Xquet'a dami njathü p'uya, dami ndø'matehü. Porque nu'a ra ora hinte di so ni mmaihü, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yohü di 'yε mahets'i'a.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yø hmiqúi, n'na ra

hmiqūi ŋgue rā 'yøde, n'na rā hmiqūi hīngṛá 'yøde.

41 Rā Beḍu bi 'yānna Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague grá Hmu, ḷhōngtho gāhe guí xicje nā rā hya gadi hyecya, ua gue gātho yø ja'i guí xifi?

42 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna rā hya dī mmangā, gue'a rā hmiqūi 'bet'o bá dīnna hya dī xicā nā, nu'mø dā 'yøt'e te dī xifi. Guehna tengutho n'na rā hmiqūi da ma mafāti'u to 'bup'u ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zōnna ora dī nsihmē yø ja'i mafāti, da 'uini.

43 Rā mmēnthi dī nthēui rā hmiqūi dā 'yøt'e te di 'bēprá hmu. Nu'mø bi zōhrá hmu, da dīni ŋgue dadī mpefi.

44 Majuanī dī xi'ahū ŋgue nu te gā pēsṛá hmu, gā di fātrá hmiqūi.

45 Pē nuna rā hmiqūi da 'yēmp'u ja rá mmāi ŋgue hīm'be dā zōhrá hmu, da mādi dā matyø mmihmiqūiui conyø xisu. Dā mī dī nsihmē, ogue dī n'iti.

46 Nu'a rá hmu rā hmiqūi p'aya, nu'a rā pa rā ora ŋgue hīngui tømṛá hmu, gue'a rā ora dā zø'a. Nu'a rá hmu p'aya, mathoguitho dā mēi, pēts'i ŋgue dā xēni. Di 'yēmp'u nī gohyø ja'i hīngui ēc'ei rā hya.

47 Nuna rā hmiqūi bi badī xanho hanja nā rā hya nneprá hmu dā 'yøt'e, pē hīmbi 'yørpabi'a te rá pähā rá hmu, dā 'yēmmēi dā ma m'mēi.

48 Pē nu'a rā hmiqūi hīmbi badī xanho'a te rá pähā rá hmu, dā 'yøtyø cosa nī n'yup'u ŋgue di 'bēi, ts'utho dā ma m'mēi, porque hīngui padī te øt'e. Nu te'o bi badī xanho rā hya, jātho ŋgue dā 'yøt'e te sifi. Nu te'o man'na xangu rā hya mafāti, man'natho xangu ja ŋgue dā 'yøt'e.

Bī manna Jesús ŋgue dī nja rā sui.

49 Nugā rā sibi dá ēhē ga ucā ua ja rā ximhäi. Dī nnegā ŋgue dī nzø nā rā sibi nā.

50 Xquet'a ja ŋgue ga thocā n'na rā n'u, pē dī xōmmi ŋgue dī nja.

51 ḷUa guí ēmhmu ŋgue dá ēcā ua ja rā ximhäi ŋgue hīn temā n'u guí sāhū? Nu'a, hīn'na'a. Sinoque dī nja rā sui.

52 Porque rā pa dī ma p'aya, cut'a nja'i 'dat'a rā ngu di 'bēi, gā dī nsai. Hyu nc'ei dī nsahmi'u yo nc'ei di ēc'ēigui. Ogue yo nc'ei dī nsahmi'u hyu nc'ei di ēc'ēigui.

53 Nu rā papá hīnda nu manho rá ts'ant'u di ēc'ēigui. Nu rā ts'ant'u hīnda nu manho rá papá di ēc'ēigui. Nu rā mamá hīnda nu manho rá t'ixu di ēc'ēigui. Nu rā t'ixu hīnda nu manho rá mamá di ēc'ēigui. Nu rā cā hīnda nu manho rá ts'ihuē di ēc'ēigui. Nu rā ts'ihuē hīnda nu manho rá cā di ēc'ēigui.

Ija yø hmēya ŋgue te dī nja.

54 Nuna rā Jesús bi 'yēmbi yø ja'i:

—Nu'mø gā nuhū ŋgue bá nangyø 'bogui, guí ēmhmu

p'uya ngue di n'ye. 'Nε gue'a di nja'a.

⁵⁵ Nu'mø 'yo rā ndahi ni 'yε'a sur, guí εmhmu p'uya: "Xta mpa ya". 'Nε gue'a di nja'a.

⁵⁶ εna xø gā guí pahmu p'u gni bεmhmu, pε hin'na. Nu'ahu guí pahmu te nne da manna tiempo 'mø guí hanthu yø guí bí ja maya, 'nεcua ja rā häi guí pahmu te di nja'mø 'yo rā ndahi. ¿Hanja ya'mø ngue hinguí pahmu te gā mbøn'a te gāma hya guí nnuhu yø pa dí 'buhmu ya?

Dami ja ndummui guí nhojpaui ni nsuiui.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hinguí haçsehu rā güenda ndana gue'a xanho?

⁵⁸ Nu'mø bi nyap'ahu, nu'a di yap'ahu dami nhojpaui p'u ja rā 'yu, n'namhma ngue hīndi dā'ahu p'u ja rā ts'ut'abi. Porque nu'mø ya bi ndā'ahu p'u ja rā ts'ut'abi, rā ts'ut'abi di dā'ahu rā policia. Rā policia p'uya, da zixahu fādi.

⁵⁹ Dí xi'ahu ngue nup'u ja rā fādi, ya hīnda zā guá ponthohu p'u, guá pōmhmu asta gue'mø guá jut'i gātho rā mēnyu da ts'an'nahu.

13

Jatho ngue da thep'u ra nts'o.

¹ Nu'a rā ora'a p'uya, bi guat'i 'da yø ja'i p'u 'bāhra Jesús, bi xifi te xi 'yøtra Pilato ngue xi hyo 'da yø ja'i ngue yø mmengu Galilea. 'Nε ja xi thop'u ha thohyø zu'ε nu'u tho ngue rā 'bøt'e.

² Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a te rā n'u bi thohya yø mmengu Galilea bi tho, ¿ua guí εmhmu ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya ngue mi'da yø mmenguhu?

³ Dí xi'ahu ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyεhmu p'u rā nts'o gni 'yohu, xquet'a 'nε'ahu 'da gdi m'mεhmu'u.

⁴ Xi'u 'de'ma hyato nja'i bi hyo rā torre Siloé 'mø mi dāgui, ¿ua guí εmhmu ngue man'na mi ja yø ts'oqui ya bi du ngue gātho mi'da yø mmengu Jerusalén?

⁵ Nugā dí xi'ahu ngue hin'na. Nu'mø hinguí hyεhmu p'u rā nts'o gni 'yohu, 'nε'ahu 'da gni m'mεhmu'u.

Rā Jesús bi hyejpa rā hya n'na rā za hinguí zadi.

⁶ Bi hyoni te guí hyejpa rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—N'na rā n'yohu bi 'yεt'a n'na nza rā igo p'u ja rá häi. Bi ma da nu p'uya ngue'mø zadi. Pε hin tema igo bá tini.

⁷ Bi 'yεmbrá mēfi mi fāhra häi p'uya: "Ague n'yø, ya rá hyu jeya dí εhε dí hongā yø ndāt'ā ua ja rā za ja ua. Pε hīnte dí tini. Dami 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja rā häi", bi 'yεmbi.

⁸ Pε nu'a fāhra häi p'uya bi 'yεna: "Ague n'yø, dami tømra jeya ja ua ya. Ma gā cunnbagā rā häi 'nε gā pojpa rā 'yai.

⁹ Xamhmatho di nzadi ngue gā jap'u. Nu'mø ya hīmbi nzadi, ya gā expraya", bi 'yεmbi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xisu mi mo'mi.

10 Man'na ra pa ngue ra ts'äya, mi xännbate p'ua ja n'na ra nija ra Jesús.

11 Nup'ua ja ra nija, mi 'bup'ua n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma hyato njeya madi hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'youi, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mø di sä di juänná xutha.

12 Nu'mø mi nu ra Jesús, bi zonnbaaya, bi 'yembi:

—Ague grá xisu, ya da zä ra n'ua gui hembya.

13 Bi japyø 'ye p'ua ja rá ya p'uya. Pe 'bexpi zä'a ra ora'a, bi njuänná xutha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mammadi Oja.

14 Pe nu'a di manda p'ua ja ra nija p'uya, bi mbøcue ngue ra ts'äya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—N'nato ma pa ja ngue di nja ra 'bæfi. Gue'ua yø pa guá ehé da t'øthe'ahua mø. Pe hinga gue'mø ra pa ngue ra ts'äya da t'øthe'ahua.

15 Mi dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Ya gä gue'a guí mmamp'ua gni bëmhma ya mø. Xi'mø guí si n'na ni ndani, oque n'na ni burru, çua hinguí xoc'mø ra pa ngue ra ts'äya ngue da ma da nsithe?

16 Xina ra xisu, rá mbom'meto ra Abraham, ya n'ne'ma hyato njeya di unna zithu ngue'a te hembi. Çua hindá zä da t'øthe mø ra pa ngue ra ts'äya na'mø?

17 Mi manna ra hya na p'uya, mambi mesta yø sä'ua nnu man'ua ra Jesús. Pe

gä di johya yø ja'i, porque hinjonda zä da 'yøt'e te nnurpi øtra Jesús.

Bi hyecra hya ra Jesús ngue n'na rá hmudá ra mostasa.

18 Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—ÇHa di njap'ua gdi pahma ngue ha di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja? ÇTegue gdá hyejpa ra hya?

19 Tengutho n'na zihmudá ra mostasa, zitchua mø bi thup'ua ja ra huahi. Pe di nte asta gue'mø di ndat'o. Xta nhets'i da gohi, da 'yøtyø 'bafi yø ts'int's'ua p'ua ja yø 'yet'o.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani i pe ra levadura ngue di ixqui.

20 Mahømbi 'yenna Jesús:

—Nu'a di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja, gui nhyejpabi

21 ra íxi mø bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mø di ixqui gä ra jani.

Mahyejpi ra hya n'na ra goxthi hinguí uant'i.

22 Bi sigue bi n'yo ra Jesús ni ma Jerusalén, xännbabi ra hya yø ja'i p'ua ja yø hnini thogui.

23 Bi 'yemba n'na nc'ei p'uya:

—Ague grá hmu, çua ziy-ohotho yø ja'i di nyani?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

24 —Damí ja ndummai gdi cutha p'ua ja ra goxthi hinguí uant'i. Porque dí xi'ahua ngue xangu to da ne da yat'i, pe hindá zä da yat'i.

25 Porque nu'mø bi nangra mmennigu da nøtra goxthi, nu'ua da go'athi di jättra goxthi, da 'yembi: “Ague grá Hmu, damí xogahe ra goxthi”, da

'yēmbi. Pē da 'yēnna Hmu 'mø bi dadi: "Hīn'na. Hīmma amigo'ahū".

²⁶ Da 'yēn'u di 'bā'athi p'uya: "Pē 'nē 'dap'u dá nsihmēhū. Nup'u ja mā hninigāhe ja gá xāngāhe p'u ni hyā".

²⁷ Da 'yēnna Hmu 'mø bi dadi: "Ya dí xi'ahū ngue hīmma amigo'ahū. Dami 'uehmū ua dí 'būi, porque xants'o te xcá 'yøthū".

²⁸ Ja di nzonp'u'u di 'bā'athi p'uya, di guxtyø ts'i 'mø bi nu rā Abraham, rā Isaac, rā Jacob, co gātho mī'da yø pøngahya Oja di 'bup'u di mānda Oja. Nu'u di 'bā'athi, da gop'u'u.

²⁹ Porque di bønnyø ja'i p'u ni hyūhra hyadi, da guerp'u ni bøxyadi, norte, 'nē sur di bønnyø ja'i da mip'u ja rā mēxa ngue di nsihmē p'u di mānda Oja.

³⁰ A nuyá, 'būi'da ngue 'befa ua ya, gue'u danī m'mēt'o p'u'u. 'Būi'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u danī m'mēfa p'u'u.

Bi nzonna Jesús ngue handra hnini Jerusalén.

³¹ Nu'a rā pa'a p'uya, bi zø i'da yø fariseo, bi 'yēmbra Jesús:

—Dami pøngua ni ma, porque nne da hyo'i rā Herodes —bi 'yēmbi.

³² Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Hantho enā da hyäcā nā rā Herodes. Nī mähā ya bā xihmū ngue nuyā 'nē nixudi, gā øthegā yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Gā øthe yø ja'i hēmbi 'dama 'dan'yo mān'u. Nīmani p'uya, gā juadi te dí pēfi.

³³ Pē jatho ngue gā thogui hapū nnā ma. Nixudi 'nē nīmani gā n'yo astā gue'mø gā søn'a Jerusalén. Nuua hīmma juani ngue da thogā ua, nup'u Jerusalén hīmma punnbi yø pøngahya sømp'u, gā i tho.

³⁴ Ague gyø mmēnguhū Jerusalén, gue'e gui hopū yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahū, gā gui pūndothohū. Xāngu yø nnidi dá ne ngue gā pēn'nahū tengutho rā øni 'mø di petyø baši ngue di huit's'i conyø zahua, dadi ja'ahū p'u. Pē hīngā nehū.

³⁵ A nuyá, da hyc'ahū p'u Oja ya. Dí xi'ahū ngue ya hīnni mantho gui nnuju, astā gue'mø da 'yēhra pa gui 'yēmhū: "Di japrā m'mēnhni Oja bā pēnhua", gui 'yēmhū.

14

Bi 'yøthe n'na rā dārquēhi rā Jesús.

¹ N'na rā pa ngue rā ts'äya, nūnā rā Jesús bi ma da nsihmē p'u ja rá ngu n'na rā n'yohū 'bet'o ngue yø fariseo. Nuyā p'uya, fātho te øtra Jesús.

² Nup'u hudi, 'bup'u n'na rā n'yohū ngue neni.

³ Nūnā rā Jesús, bi 'yørpa rā nt'änni yø xānnbate ngue rā ley 'nēhyø fariseo, bi 'yēmbi:

—¿Ua da zā ngue da t'øthe n'na rā dārquēhi 'mø rā pa ngue rā ts'äya, uague hīn'nā?

⁴ Nu'u nzofo hīmbi dadi. Bi bēntrā dārquēhi rā Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma.

5 Bi t'εmbyø fariseo p'uya:

—A nuyá, xi'mø gdi sih_u n'na ra burru ogue n'na ra ndani, da zop'ua ja n'na ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uangui guá juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a ra pa da zop'ua ja ra ots'i.

6 Hinte ga ndatho'ua yø ja'i nzofo.

Ra Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu ra nthati.

7 Nu'ua yø ja'i xi ts'ofu, hεtho ra Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'ua ja ra mεxa. Bi 'yεmbuya:

8 —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuh_u ra nthati, 'yogui huanthoh_u yø nthuts'i tate xanho ngue ja gui mmihm_u p'ua. Nthambenitho da zø hman'na nc'ei, nu'a tate hnu mansu ngue nu'i.

9 Nu'a xa nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yεn'i: “Dami unna nthuts'i na 'bεcua n'yø”. Ya gui pes'ni sä p'uya ngue gni mmip'ua ja ra nthuts'i hinga njuani.

10 Nu'mø bi ts'o'i, dami mip'ua ja ra nthuts'i bí ja nyani, n'namhma ngue nu'mø bi zø'a xa nzo'i, da 'yεn'i p'uya: “De gui mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø”. Xquet'a 'nε'ua 'dap'ua gdi hūhm_u p'ua ja ra mεxa da nu mansu'i p'uya.

11 Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'ua ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

12 Ra Jesús bi 'yεmbra n'yoh_u xi zixp_u ja rá ngu:

—Nu'mø guí øt'a n'na ra nts'ihmε, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'ua ni n'yoh_u, ni xinga gue'ua ni mεni, ni xinga gue'ua ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'ua, xquet'a da 'yεhra ora da zo'i ngue gui nsihmεui. Ya bi ma ma cots'i'a ra mate xcá 'yørbuya.

13 A nuyá, nu'mø guí øtra nts'ihmε, dami zo'ua yø hyoya di nsihmε, dami zo'ua yø do'yε, dami zo'ua yø dogua, dami zo'ua yø xädä ngue gui 'uini.

14 Janangue di toca'i ra mmēnthi p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yørpe. Pε nu'mø ra pa dani bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcá 'yøt'e.

Bi ma mahyεqui ra hya ngue n'na ra dants'ihmε di nja.

15 Nu'a n'na nc'ei mi hup'ua ja ra mεxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani ngue ra mmēnthi di tocabi'a to sihmε p'ua ha di manda Oja 'mø.

16 Mi nya ra Jesús, bi 'yεna:

—N'na ra n'yoh_u, bi 'yøt'a n'na ra dants'ihmε ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bá ts'ofu xangu yø ja'i.

17 Nu'a ra nde ja ngue di nja ra nts'ihmε p'uya, bi mēnhná hmiqui ra mmēnnigu ngue bá si'ua to ya xi ts'ofu. Bi 'yεmbi: “Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te da ts'i”.

18 Nu'ua bá ts'i p'uya, εna ngue hingui pongui. Nu'a rá madi bá ts'ofu bi 'yεna: “Ja dá tän'a n'na ra häi, jatho

ngue gā ma nū ya. Dami punngui, nugā hinguī pongui gā mmagā p'ʉ".

19 Nū'a man'na p'ʉya bi 'yɛnā: "Ja dí tǎn'i cǎt'a nt'ei yø ndani. Nūya dí nne gā sǎ ya. Dami punngui, nugā hinguī pongui gā mmagā p'ʉ".

20 Man'na p'ʉya bi 'yɛnā: "Ja ɛdadi nthati, janangue hinda zǎ gā mmagā p'ʉ".

21 Nū'mø mambá pengra hmiqúi, bi xihrá hmu te bá sifi. Bi mbøcue rā hmu p'ʉya. Bi 'yɛmbrá hmiqúi: "Ní ma n'nahmantho p'ʉ ja rā tǎi ya, 'nɛp'ʉ ja yø caye ua ja rā hnini. Bá si ua yø hyoya. Bá si ua yø do'yɛ, bá si ua yø dogua 'nɛhyø xādǎ".

22 Mambá pengra hmiqúi p'ʉya, bi 'yɛnā: "Ague grá hmu, ya dá øt'e te gá 'bɛjpagui ya. Pɛ tobe mbonguitho yø nthuts'i".

23 Bi 'yɛnā hmu p'ʉya: "Nūya ní ma mahøn'a p'ʉ ja yø caye 'nɛp'ʉ ja yø 'yū ya. Bí ja ts'edi ngue dǎ ɛcua yø ja'i n'namhma ngue dǎ yuhma ngu.

24 Porque dí xi'ahʉ ngue nū'ʉ yø n'yohʉ dá zocǎ m'met'o, ya hinda zǎ dǎ ɛhɛ di nsihmɛua'ʉ".

Ja ua rā hyā ja ngue dǎ yøtrǎ ja'i 'mø nne dǎ dɛnna Cristo.

25 Xangu yø ja'i ní 'bɛfa p'ʉ ní ma rā Jesús. Bi 'bǎrbuya, bi 'yɛmbi:

26 —Nū te'o tɛnngui 'nɛ zits'utho di maqui ngue'a te gui mahrá papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue

yø basi, ogue yø n'yohʉ, ogue yø nju, ogue sū dǎ tho conná ngueque, nuná, guehna himmǎ xädigǎ nǎ.

27 Nū rā ja'i hinguī nne dǎ dɛnngui ngue sū dǎ tho, guehna rā ja'i himmǎ juani mā xädigǎ nǎ.

28 A nū'ahʉ ya, xi'mø to dǎ ne dǎ hyø'a n'na rā torre, uanguī 'bet'o dǎ 'yøtrǎ güenda, dǎ nū 'mø ngue ja te di ʉni para ngue dǎ hyätǎ 'bɛfi, ogue hin'na.

29 Porque nū'mø sǎ di dʉ'mi, 'nɛ hinda hyät'a m'mɛfa, dǎ dɛnni to dǎ nū p'ʉya.

30 Dǎ 'yɛnā: "Nūna rā n'yohʉ 'bɛcua bi dʉ'mrǎ 'bɛfi, pɛ hinguī sǎ dǎ hyät'i", dǎ 'yɛnā.

31 Xi'mø ngue n'na rā dast'abi ja ngue dǎ 'yørpabi rā tunhni man'na rá mmidast'abiui, uanguī dǎ mi di n'yomfɛni, dǎ zǎnni ngue'mø dǎ zǎ di jǎui 'dɛt'a mahuaʉi yø soldado 'mø bá ɛp'ʉ 'dǎte mahuaʉi ngue ne tunhni.

32 Pɛ nū'mø hinda zǎ p'ʉya, nū'mø tobe yap'utho bá ɛhrǎ nsuiui, dǎ mɛnnbǎ rā hyā rá mmɛnst'abiui p'ʉya ngue di nhøjpai.

33 Gui njathʉ p'ʉya, ngue gui hyacjʉ rā güenda, porque rā ja'i ngue tǎte di ma'a te pɛts'i, a nugā p'ʉya, zi ts'utho di maqui, guehna rā ja'i himmǎ xädigǎ nǎ.

Bi ma mahyɛqui rā hyā ngue'mø bi m'mɛ'a te gǎ n'ū rǎ ũ.

³⁴ Conque rā ū, xānho'a. Pē nu'mø ya hīngui ū, ya hīnte dī muui.

³⁵ Nī xīngra 'yai rā hāi dā zā, sinoque dā t'ēntho. A nuyá, dī nja nī gu ŋgue gui 'yøhm̄ na rā hyā dī mmāngā ya.

15

Bi hyēcra hyā rā Jesús ŋgue'mø bi 'ue'a n'na rā dē'yo.

¹ Gātho yø ŋgūthāi 'nē'm̄ mī'da yø jā'i t'ēmbi ŋgue ja yø ts'oqui bi guarbū 'bāhra Jesús ŋgue øts'e te mma.

² Gue'a gā nnemhya yø fariseo'a 'nēhyø xānnbate ŋgue rā ley, bi 'yēnā:

—Nunā rā n'yohū 'būcua, guehya yø jā'i ja yø ts'oqui nne dī nyāui 'nē 'dap'ū sihmēui nā.

³ Janāngue rā Jesús bi hyēca n'na rā hyā bi xifi, bi 'yēmbi:

⁴ —Nū'āhū ya, xi'mø di 'būi to di si n'na ciento yø dē'yo, dā 'ue'a n'na ndē'yo p'ūya, uāngui dā zop'ūhū goho 'dāte mā'dē'mā gūto ndē'yo p'ūja rā dāpo. Dā ma dā honnā n'na ndē'yo xā 'uegue astā gue'mø bā tīnī.

⁵ Nū'mø bā tīmp'ūya, dādi johya, dā hūxrá xīxi, dā ēhē.

⁶ Nū'mø bi zøp'ūja rā ŋgu, di petyø amigo 'nēhyø besino, dā 'yēmbi: “Bā ēhm̄ ya, 'dā gdā johyathohū, porque ya dā tīngā mā dē'yo xī m'mēdi”, dā 'yēnā.

⁷ Njarbūtho nā dī xi'āhū ya, ŋgue'mø bi hyēp'ū rā nts'o gā 'yo n'na rā jā'i ja rā ts'oqui. Mān'na rā ndøpāhā bī ja māhēts'i, hīnda gue'ū

goho 'dāte mā'dē'mā gūto nja'i ēnā ŋgue yø hojā'i, hīn'yū yø ts'oqui.

Bi ma mahyēqui rā hyā ŋgue rā mēnyū bī m'mēdi.

⁸ Xi n'na rā xisu 'mø cū 'dēt'a yø mēnyū, di 'bē'a n'na p'ūya, uāngui di sacra nyot'i dā gocrā ŋgu, māhotho di hy-onī astā gue'mø bi dīnī.

⁹ Nū'mø bi dīmp'ūya, di petyø amigo 'nē mī'da yø besino, dā 'yēmbi: “Ma 'dā gdā johyathohū ya, porque dā tīngā mā mēnyū dā 'bēdi”, dā 'yēmbi.

¹⁰ Njarbūtho nā rā hyā dī xi'āhū ya, ŋgue bī ja rā johya p'ū bī 'būhyø anxē Ojā ŋgue n'na rā jā'i ja rā ts'oqui, dā hyēp'ū rā nts'o gā 'yo.

Bi ma mahyēqui rā hyā ŋgue n'na rā n'yohū di ūntho'a te mā t'ūnnī.

¹¹ Mī nyā rā Jesús, bi 'yēnā: —Mī si yoho yø ts'ūnt'ū n'na rā n'yohū.

¹² Nunā rā ts'ūnt'ū cohi bi 'yēmbi papá: “Ague papá, dāmī 'dac'a te mā mmeti di tocagui”, bi 'yēmbi. Nunā rā papá p'ūya, bi ūnnī n'na ŋgu n'na yø ts'ūnt'ū'a te di tocabi.

¹³ Hīmma ya'atho yø pa p'ūya, nunā rā ts'ūnt'ū cohi, bi peti gātho'a te rā mmeti, bi hyāts'i, bī ma mān'na rā hāi yap'ūtho. Ja bi ūmma ūnītho p'ū rā mēnyū p'ūya.

¹⁴ Pē nū'mø mī hyāti gā bi ūnnā mēnyū, nūp'ūja rā hāi 'būi, bī nja n'na rā thūhū. Ya hīn'yū te dā zi p'ūya.

¹⁵ Bī map'ū 'bū'a n'na rā n'yohū ŋgue bi 'yānnā 'bēfi

p'uya. Nuna rā n'yohu p'uya, bi 'bepi ngue da mārpa yø ts'adi p'u bi ja rá häi.

16 I nne da za'u yø juza sa yø ts'adi p'uya, pε hinjondi unni.

17 Ya εmp'uya: “Nup'u ja rá ngu mā papágä, xangu yø hmiqúi di mpep'u, pε mbonguitho te da zi. Nugä p'uya, dí tugä rā thuhū ua.

18 Ma ga pengä p'u bi 'buhma papá ya. Ga εmbi: Ague papá, rā ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ørpabi Oja.

19 Ya hinni 'yup'u gui 'yεna ngue ni basigui ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nugä tengutho'u ni mεfi gui si, di njarbutho p'u gdi bεngui, ga εmbi”.

20 Bi hya rā 'yu p'uya bi mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'utho bá ε p'uya, bi hyandrä papá, bi huεqui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hæfi 'nε di unna beso.

21 Nuna rā ts'ant'u p'uya, bi 'yεmbrá papá: “Ague papá, rā ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a rā ts'oqui dá ørpabi Oja. Ya hinni 'yup'u gui 'yεngui ngue ni basigui ya”.

22 Nu'a rá papá p'uya, εmbyø hmiqúi: “N'nahmantho bá cahmi rā ulu tate xanho, dami hetui. Dami hyurpau n'na rā mfo'yε rá 'yε. Dami unnu yø 'boxthi da dit'i.

23 Bá siui n'na rā ndani xanoqui ga hohu. Ma ga n'øt'a ngohu, ga nsihmehu.

24 Porque nuna mā ts'ant'ugä 'bucua, tengutho 'mø xi du na, a nuyá, tengutho 'mø ma'da'yo bi

m'mai. Ya xi m'medi, pε mahøndá nuhu ya”. Bi mudi bi n'øt'ango p'uya.

25 Mambí 'yo rā 'befi'a rá ts'ant'u mā dap'uya. Nu'mø ni ma da zøp'u ja rā ngu'a rā ts'ant'u mambí 'yo rā 'befi p'uya, bi 'yøde ngue ja yø 'bida, 'buhyø nei.

26 Bi zohna n'na'u yø hmiqúi p'uya, bi 'yänni te 'be'a mā ngo i ja.

27 Nu'a rā hmiqúi p'uya bi 'yεmbi: “Ni papá'a øt'ango ngue ni n'yohu xa nzøhø. Xa manda ngue xa tho n'na rā ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'ant'u ngue hinte di ja”.

28 Bi mbøcue p'uya, hingui nne da yut'ambo. Bá pønna papá p'uya, bi xifi ngue da yut'ambo.

29 Pε nu'mø mi da p'uya, bi 'yεmbrá papá: “Ya xa mma yø jeya dí øt'a ni 'befi, nugä hinjam'mø xtá fets'i te gui mma. Pε hinjam'mø xcá 'daca n'na rā zichivo ngue ga nsännigo'be mā amigo.

30 Pε nuyá, nu'mø mi zøhna ni ts'ant'u bi an'na ni mēnyu ngue yø 'uesi, go xcá hyopra ndani naya”.

31 Nuna rá papá p'uya, bi 'yεmbrá ts'ant'u: “Ague ts'ant'u, nu'i ya 'daua dí 'buhmi. Nu'a te gä dí pets'a, gä ni mmeti.

32 Pε nuyá, xanhotho ngue di njaju mpähä, ga øthu rā ngo. Porque nuna ni n'yohu, tengutho 'mø ya xi du na, ma'da'yo ngue bi m'mai. Ya xi m'medi, pε mahøndá nuhu

ya”.

16

Bi h̄yεcra h̄ya rā Jesús ngue n'na rā h̄miqui dī mānda yø m̄efi.

¹ Rā Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Mī 'b̄u'a n'na rā mm̄εmm̄eti ngue si n'na rā h̄miqui dī māndabi yø m̄efi. Nūnā rā mm̄εmm̄eti p'uya, bi sifi ngue di ʌnnbatho rá m̄enyu nā rá h̄miqui.

² Rā mm̄εmm̄eti p'uya, bi 'yεmbi: “Ague n'yø, ¿hanja nā rā h̄ya dí øcā si'i? Dami dācra güenda'a rā 'b̄efi guí øt'e, porque ya h̄innī mantho guí mādagui mā h̄miquigā”, bi 'yεmbi.

³ A nūnā rā h̄miqui dī mānda yø m̄efi p'uya, i εn̄sc: “¿Teni 'b̄e'a gā øt'ä 'mø ya h̄indī 'dacā rā 'b̄efi mā h̄mu ya'mø? Nugā ya h̄ingui sā gā m̄p̄efi. Nu'mø gā h̄axra limosna, dí p̄es'mā sā.

⁴ A nuyá, ya dí padī te gā øtya para ngue ya di 'b̄ai to bi 'dacra ts'äya p'ʌ ja yø ngu 'mø bi thaga mā 'b̄efi”, i εnā.

⁵ Bi m̄adi bi zonhni 'da mī'da'ʌ to tuprá h̄mu p'uya. Nūnā rá m̄adi bi zonhni, bi 'yεmbi: “¿Hangu guí tuh̄ma hmugā?”

⁶ Rā n'yoh̄u p'uya bi 'yεnā: “Dí tupa n'na ciento barre rā aceite”. Nūnā rā h̄miqui p'uya bi 'yεmbi: “Ja ua rā s̄acua n'youi nī güenda 'mø. P̄ε d̄ami mī ya, guí 'yør'man'na, guí cuati ngue yote mā'det'a barre guí ndupate”, bi 'yεmbi.

⁷ M'm̄efa p'uya, bi 'yän man'na nc'ei, bi 'yεmbi: “Xi'i, ¿hangu guí tuh̄ma hmugā?” Bi 'yεn'a ts'o p'uya: “N'na ciento t'eni rā trigo”. Bi 'yεmbuya: “Ja ua rā s̄acua n'youi nī güenda 'mø. P̄ε d̄ami 'yør'man'na ya, ngue h̄ondi goho 'dāte t'eni guí cuati ngue guí ndupate”, bi 'yεmbi.

⁸ Nu'a rā h̄mu, i εspa'a rā ts'om̄efi ngue padī ha di japi dā hyätyø amigo. Yø ja'i 'b̄u'a nximh̄ai janjuani gā mbadi ha di hyätyø amigo, a nu yø ja'i ngue yø 'yεc'ei h̄ingui njap'ʌ.

⁹ Nugā dí xi'ah̄u, d̄ami usah̄u rā m̄enyu nu'a di usa yø ts'oc'ei ua ja rā ximh̄ai ngue gdī hyonni amigoh̄u. A nu'mø gā hyä'ni m̄enyuh̄u p'uya, ya di 'b̄ai to di 'da'ah̄u rā ts'äya p'ʌ ha guí m'm̄ah̄mu para zantho.

¹⁰ Nu'a dā b̄ømmanho, mādague'a ts'ʌtho dā ma māfāti, man'natho dā b̄ømmanho 'mø dā ma māfāti xangu. A nu'a h̄inda b̄ømmanho, 'n̄ε ts'ʌtho dā ma māfāti, mā xtangu dā ma māfāti, p̄ε h̄inda b̄ømmanho.

¹¹ Xi'mø h̄ingui p̄ømmanhoh̄u 'mø māfāti'ah̄u rā m̄enyu ja ua ja rā ximh̄ai, ¿te'o guí εnā di fāt'ah̄u'a majuanī ngue xanho 'mø?

¹² Xi'mø ngue h̄ingui p̄ømmanhoh̄u 'mø māfāti'ah̄u rā m̄enyu ndan'yo to rá m̄meti, ¿te'o guí εnā dī 'da'ah̄u'a ja ngue dā zo nī 'yeh̄u 'mø?

¹³ H̄inga n'na rā h̄miqui dā zā ngue yoho yø h̄mu dī

m'mai. A nu'mø ngue yoho yø hmu di m'mai, n'na'a di madi, n'na'a hīndi madi. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hīnda 'yørpe te di manda. Gui njathu p'uya, hīngui sä ngue mbø yoho p'u di ma ni mmaihū. Di ma ni mmaihū Oja, xīndi ma ni mmaihū rā mēnyu.

14 Nu'ū yø fariseo, ngue hōndra mēnyu nne, gā bi 'yøxtho nā rā hya mmanā Jesús. Pē thenthō'a te øde hma.

15 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—A nuyá, gui hārpahū yø dā yø ja'i, porque xøgue ena majuanī ngue gyø hoja'ihū p'u gui nēqui. Pē nunā Oja hīnda zā gui hyāthū nā, i padī te ja mbo ni mmaihū nā. Porque nu'a ngue yø ja'itho nnu manho te øt'e, hīnga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xānba yø ja'i rā Jesús ngue hanja rá ley Oja.

16 Nu'ū yø pa bá m'mahra Xuua, ya mī hmanā ley bi 'yotra Moisés, ya mī hman'a te rā hya bi nxānbate yø pōngahya Oja. Astā gue'ū yø pa'ū ya, i sihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ha di zo rá 'yē Oja. Gātho yø ja'i di ja ndūmmi ngue da zo rá 'yē Oja.

17 Pē man'na hīngui hēnni ngue dā guahra c'amahets'i 'nēhra hāi, hīnda gue'a ngue dā t'ēmbi hīngui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'ū ja rá ley Oja, maḍague'a ts'utho.

Bi xānba yø ja'i rā Jesús ngue hīngui sä dā 'yenyø xisu.

18 Nu'ū yø n'yohū di nxūmmi yø xisu, nu'mø hōmbi nthatra n'yohū, dā mē man'na rā xisu, ya rā ts'oqui øtra n'yohū. Nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei, ya rā ts'oqui øt'ui rā n'yohū bi mē.

Rā mmēmeti cona Lázaro, gā bi dū.

19 Mī 'bū'a n'na rā n'yohū ngue rā mmēmeti. Mī he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'ū sihme.

20 Xquet'a mī 'bū'a n'na rā hyoya ni hu ngue rā Lázaro. Xi guahyø sasi nā rā Lázaro, hup'ū ja rá goxthi rā mmēmeti.

21 Nunā rā hyoya nā, i nnehma dā zi'ū yø xēmhmē tāp'ū ja rá mēxa rā mmēmeti, pē hīndi unni. Nu'mø bi thop'ū yø fo'yo, tespabi yø sasi.

22 Pē bi zōnna pa bi dū nā rā Lázaro. Yø anxē Oja p'ūya, bi zixpū 'būhra Abraham. Xquet'a bi dū rā mmēmeti p'ūya, bá t'āgui.

23 Nup'ū ja rā nidū sä rā n'ū p'ūya, bi nhanni, bi hyannbū yap'utho p'ūya, ngue bí 'būp'ū rā Abraham, 'dap'ū 'būhmi rā Lázaro.

24 Rā mmēmeti bi 'yēnā: “Ague mā papá'i Abraham, dami huēgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha cona dehe. Dā ēhē di pogbagui mā jani. Porque dí sǎgā rā n'ū ua ja yø sibi”, bi 'yēnā.

25 Rā Abraham bi 'yēmbi: “Ague ts'ant'ū'i, dami bēni ngue gā m'mammanho

mēnte rā pa gá m'mui. Anuna rā Lázaro bi zā rā n'ua nā. A nuyá, go 'bamma pāhā ua naya, go guí sá rā n'ua ya.

²⁶ I ja man'na rā hya ya. Xandōnhē ua hapu nná nhyacjū. Janāngue nu to da ne dī map'ū, hinda zā da thogui. A nu'ū nī gop'ū, hinda zā dī 'yēcua'ū".

²⁷ Bi 'yēnna mmēmmeti p'uya: "Pē dī ā'i rā mate mā papá'i Abraham, ngue guī penhna Lázaro p'ū ja rá ngu mā papágā.

²⁸ Porque 'bup'ū mic'ū'ta ma n'yohū. Da zā da xifi te dī thocā ua, n'namhā hinda ēcua ha dī ságā rā n'ū 'mø bi du'ū".

²⁹ Rā Abraham bi 'yēmbi: "Nuyā guí mma, da zā dī xā'ū yø hyā bi 'yotra Moisés, da gue'ū bi 'yotyø pōngahya Oja. Da 'yørpa masu'a rā hya hmamp'ū".

³⁰ Enna mmēmmeti p'uya: "ahā mā papá'i Abraham, gue'a guí mma. Pē nu'mø da ma n'na rā ánima da xifi te ja ua, da hyep'ū rā nts'o ga 'yo'ū".

³¹ Rā Abraham bi 'yēmbi: "Nu'mø hinguí t'ēc'ēi'a te rā hyā bi 'yotra Moisés 'nē'a te bi 'yotyø pōngahya Oja, madague'a di bēnnate n'na rā ánima da ma da nyāui, xquet'a ngutho hinda 'yēc'ēi rā hyā da sifi".

17

Xandōngu rā n'ua da zā to da japi da 'yotra ts'oqui rá mmic'ēiui.

¹ Rā Jesús bi 'yēmyø xādi:

—Nuyá, hīndi 'bēdi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'ī. Pē hague ngu rā castigo da thohra ja'ī da japi da 'yøtra ts'oqui rá mmic'ēiui.

² Man'na xanho ngue da thorbū ja rā jathe dī ntharpa n'na rā jani p'ū ja rá 'yuga ngue da gu'mi, hinda gue'a ngue da japi da 'yøtra ts'oqui ya yø ja'ī zits'ūtho ēc'ēigui.

³ Damī mfāhmu māmi njahu p'ū.

Nu'mø hinguí nnu manho te bi 'yøt'a'ī nī cu, damī hējpi. Nu'mø bi hyep'ū rā nts'o øt'e, damī punnbi.

⁴ Madague'a nyoto nnidi n'na pa da 'yøt'a'ī'a hinguí nnu manho, 'nē nyoto nnidi da 'yēn'i: "Damī punngui", da 'yēn'i, damī punnbi.

Yø xādi rā Jesús bi 'yāpi ngue di hatra ts'ēdi yø nt'ēc'ēi.

⁵ Bi 'yēmyø xādi rā Jesús:

—Ague grā Hmu, nu'mø te nt'āpi Oja, damī 'yøt'e ngue ga ēc'ēihe xanho ngue dī nja.

⁶ Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'mø di ja zits'ū nī nt'ēc'ēihū, madague'a dangū ga nnoho n'na zihmudā rā mostasa, nunū n'na nza rā sicómoro 'bāhnū, da zā guí 'yēmphū: "Damī 'uecua guí 'bāi, i m'map'ū ja rā jathe", guí 'yēmphū. Nuna rā za, dī map'ū guí xihmū.

Nu rā hmiqūi øt'a te rá 'bēfi ja ngue da 'yøt'e.

⁷ Nu'ahū ya, xi'mø di 'bū'a n'na nc'ēi ngue di si n'na rá hmiqūi, nu'mø bi zøhra 'bēfi rā hmiqūi ngue xpā nuafani ouge fānde'yo, lua da 'yēmbi

hmiqui: “Damī mihya gui nsihmε?”

⁸ Uanguī hīn'na. Sinoque da 'yembrá hmiqui: “Damī hogagui te ga si. Damī nsä gui 'daqui te ga si mente ga nsihmεgä. Nu'mø dá juategä rä nts'ihmε p'uya, ja gui nsihmε”, da 'yembī.

⁹ ¿Ua di ja mammadi rá hmiqui ngue bi 'yøt'e te bi 'bepi? Conque hīn'na.

¹⁰ Xquet'a gui njathu p'uya, nu'mø gá juadi gá 'yøth'u'a rä 'befi di 'bep'ahü Oja, gui 'yεmhmu p'uya: “Hīn'yu te dí hnu manhogähe, porque nu'a rä 'befi bī m'mεjpahe ga øthe, hont'a dá øthe'a”.

Ra Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mī hεmbra ts'o'ya.

¹¹ Nuna rä Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'u ja rä hyodi di ntøt'ui rä häi Samaria'a rä häi Galilea.

¹² Mī zømp'u ja n'na rä hnīni p'uya, mambá εp'u 'det'a nja'i yø dārquēhi mī hεmbra ts'o'ya. Yap'utho bá εhyø dārquēhi 'mø mī hyandi, pε 'bexpá m'mäi.

¹³ Bī marp'uya, bi 'yembī:

—Ague grá xännbate Jesús, huεgahe, damī 'yøthegahe.

¹⁴ Mī hyandyø dārquēhi rä Jesús, bi 'yembī:

—Nuya damī sømhmu p'u 'būhyø mmäcja ya, gui xifi ngue ya bi zä'ahü.

Mente ni 'yo yø dārquēhi ngue ni map'u 'būhyø mmäcja p'uya, bi zä rä n'u mī hεmbī n'na ngu n'na.

¹⁵ Nu'a n'na nc'εi'u mī u p'uya, mī nu ngue ya bi zä rä

n'u mī hεmbī, bi mengb'uya. Pε janjuani ngue nts'edi gui ja mammadi Oja.

¹⁶ Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús, asta di søt'ahäi rá hmī ha gui ja mammadi. Nuna rä n'yohü na, rä mmεngu p'u ja rä häi Samaria.

¹⁷ Bi 'yεnna Jesús:

—¿Uanguī 'det'a nja'i bi zä rä n'u mī hεmbī? ¿Haru 'b'u mī guto ya?

¹⁸ Hīnjo mman'na xtabá mmengu ngue di ja mammadi Oja, hīnda hønna n'na nc'εi hīngrä judío bá pengui.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yembra n'yohü mará dārquēhi:

—Damī nanguī, ni ma. Ya bi zä'i ngue gá 'yεc'εigui.

Bī manna Jesús ha di njap'u di nεqui ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yø fariseo bi 'yänna Jesús ngue njam'mø da zøcua Oja ngue di manda ua. Bi 'yεmb'uya:

—Nu'mø bi zøcua Oja ngue di manda ua, hīngrä cosa di nεqui ngue da hnu'a.

²¹ Porque hīnda zä da 'yεnyø ja'i: “Nuua, ja bí ja ua”, ogue “Nuna, ja bí ja na”. Porque Oja ya di manda ua gui 'bahmu'a ya.

²² Bi 'yεmbyø xädi p'uya:

—Da 'yεhra pa gui nne gui nnuh'u'a rä pa da zøhra N'yohü di 'yε mahets'i, pε hīngui nnuhü.

²³ Da 'yεn'ahü yø ja'i'a rä pa'a: “Ma nuhü nīnguehna”, ogue “Ma nuhü nīnguecua”, da 'yεn'ahü. 'Yo sä gui tēnhü

hapu di ma yø ja'i ngue guá honju.

24 Porque nu'mø bi zønna pa da ehra N'yohu di 'yε mahεts'i, gátho yø ja'i da hyandi. Tengutho 'mø bi yotra huei, to bi zä handi, di njarbu.

25 Pε nuyá, jatho ngue 'be ga sägä xangu ra n'u, ngue hinda nu manhogä yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

26 Tengutho bá nja'mø yø pa mambá m'məhra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'yε mahεts'i ya.

27 Porque nu'a ra pa'a, mi sihmε yø ja'i, mađi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pε himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yutra Noé p'u ja ra barco. Mi nja ra ndate 'ye p'uya, bi juadi gátho yø ja'i.

28 Njarbutho'a te bi nja'mø yø pa mi m'məhra Lot. Mi sihmε yø ja'i, te'o di ntäi, te'o i mpä, te'o tuhyø huahi, mi hønnigu 'da.

29 Pε nu'a ra pa bi sihra Lot ngue bi bømp'u ja ra hnini Sodoma, bá høhmaya yø asufre ngue danzø, bi juadi gátho'u mi 'bup'u ja ra hnini.

30 Mahøndi njarbutho yø ja'i 'mø bá ehra N'yohu di 'yε mahεts'i ya.

31 Nu'a ra pa'a, nu ra ja'i dí tømā xøts'e rá ngu, 'yo di εna ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu ra ja'i dí 'yo ra 'bεfi, hīndi ma rá ngu ngue

te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho.

32 Damī bεmhm'a te bi thohrá xisu ra Lot.

33 Nu'a te'o nne di mpommi ra ndate, gue'a di m'mε'a. Pε nu'a te'o da 'yenná te conná nguecä, gue'a di nyan'a.

34 Dí xi'ahū ngue nu'a ra xui'a, yo nc'ei di oxpu ja rá t'ots'i. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

35 Yoho yø xisu 'dap'u di ncuni. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

36 Yoho yø n'yohu 'dap'u dadi mpεfi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

37 Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na, εnyø ja'i p'uya:

—¿Pε hapu di nja na ra hya guí mmamp'uya grá hmu?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nup'u dí 'bähyø ja'i ni 'yup'u da thaspa ra güenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hyεcra hya ra Jesús ngue n'na ra 'danxu mi n'äst'abi.

1 Bi hyεcra hya bi xihyø ja'i ra Jesús. Bi xännba yø ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyø mmäi.

2 Bi 'yεmbuya:

—Nup'u ja n'na ra hnini, mi 'bup'u n'na ra ts'ut'abi ngue hinguī su rá mmic'εiui, ni xinga gue Oja di su.

3 Nu'a ra hnini'a p'uya, xquet'a mi 'bup'u n'na ra 'danxu ngue njandyatho pap'u 'bahra ts'ut'abi ngue äpra ts'ut'abi rá nsuiui.

4 Nunā ra ts'ut'abi, bi ma njammi pa ngue hinguī ørpa

masu nā rā 'danxu. Pε m'mefa p'uya, bi 'yεnā: “Nugā hindī sugā Oja, ni xinga guehma mmic'ei'be dī su.

⁵ A nuyá, para ngue hinni mantho di xunanyagā ua nā rā 'dansu, ma ga ørpa rā ts'at'abi, n'namhma ngue ya hinni mantho da εhe di xunanyagui”.

⁶ Bi sigue bi 'yεnna Jesús:

—Guehna rā hya bi manna ts'at'abi ngue rā ts'oc'ei naya.

⁷ Xi Oja ya, ζua hinda 'yørpabi rā ts'at'abi ya yø ja'i xa huanhni, i nzofa rā pa rā xui? Xi'mø bi zofa, ζua hinga 'be xta mäts'i?

⁸ Dī xi'ahε ngue n'na zihmantho da mäts'i. Nu'mø bi zøhra N'yohε di 'yε mahεts'i, ζua da dinyø ja'i di εc'ei ua ja rā ximhäi?

Yoho yø n'yohε bi ma rā mhmāt'Oja p'ε ja rā nija.

⁹ Mahømbi hyej man'na rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, porque 'buhyø ja'i εnā ngue man'na xanho ngue mi'da yø mmic'eiui. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yø n'yohε bi ma bá mat'Oja p'ε ja rā nija. Nu'a n'na nc'ei, rā fariseo'a. Nu'a man'na nc'ei p'uya, rā ngüthäi'a.

¹¹ Nu'a rā fariseo 'bäi ha ga mmat'Oja, i εnā: “Ma Oja'i, dadi ja mammadi'i ngue nugā hindī øt'ä tengütho ør'mi'da yø ja'i ngue yø bε, yø ts'oc'ei, yø 'yots'om'mäi. Ni xinga gue'a te ø'nā rā ngüthäi 'bäcua dī øt'ä.

¹² Nugā nyondi n'na semana dī øt'ä mā mmäi. Nu'a te dī taha, dī hacra diezmo dadi uni”, bi 'yεnā.

¹³ Pε nu'a rā ngüthäi p'uya, yap'atho bá m'mäi. Ni xinga gue'a di nnøsmaya, sinoque mente pännā tija mente εnā: “Ma Oja'i, dami huεgagui. Nugā ja mā ts'oqui”, bi 'yεnā.

¹⁴ Dī xi'ahε, ngue nu'a rā ngüthäi bá εhrá ngu, pε ya bi hojpabi Oja. A nuna man'na p'uya, hin'na nā. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pε nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'ε ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Rā Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'ε 'buhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'nε da xi Oja ngue di japyø basi. Pε nu'mø mi nu ya yø xädi rā Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi.

¹⁶ Pε nuna rā Jesús bi zonyhyø basi, bi 'yεmbi:

—Dami hyehmε yø basi da thocua dī 'bäi. Porque tengütho yø ja'i ya o rá 'yε Oja, xquet'a njarbutho ya yø basi ya.

¹⁷ Majuanī dī xi'ahε ngue n'na rā ja'i hingra 'yøde tengütho n'na rā basi ngue rā 'yøde, hinda zä da zo rá 'yε Oja.

Rā mmεmmeti himbi ne da 'yøt'e te bi xihra Jesús.

18 Nūnā n'na rā n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi 'yørpa rā nt'änni rā Jesús. Bi 'yēmbi:

—Ague grā hoga xānnbate, ζte 'be'a ja ngue ga øt'e n'nammā ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zāntho? —bi 'yēmbi.

19 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—ζUa guí padī te guí mmanya, ngue guí enguī xanhogā? Porque hønse Oja xanho.

20 Ua hinguī padī hanja'u yø hyā dī manda Oja ngue enā: “Yo grā 'yots'om'māi. 'Yo grā hyote. 'Yo grā bē. 'Yo to guí sānba rā fēhni. Damī sū nī papá, damī sū nī mamá” —bi 'yēmbi.

21 Nu'a rā n'yohu p'uya, bi 'yēnā:

—Nūya yø hyā guí xicya, ya gā xtā øt'e asta gue'mø mará ngüēgui.

22 Nūnā rā hyā bi mamp'uya, mī 'yøhra Jesús, bi 'yēmbi:

—Di 'behman'na rā hyā ja ngue guí 'yøt'e. Damī pä te gā guí pets'i, guí unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gā 'yøt'aya, ya bí ja nī mmeti mahēts'i p'uya. Bá ε p'uya, gā mēp'u nnā magā —bi 'yēmbi.

23 Nūnā rā n'yohu, nu'mø mī 'yøhna rā hyā sifi, mambi dūdrā mmāi, porque mará ndømmēmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hīnte hēmbi.

24 Mī nu rā Jesús ngue bi dū rá mmāi rā mmēmeti, bi 'yēmbi yø xādi p'uya:

—Xandøn hēnnitho ha dī n'unyø mmēmeti ngue dā zo rá 'yē Oja.

25 Ya fādī ngue rā cameyo, hīnjam'mø dā zā dā thop'u ja rá xagu n'na rā 'yofani. Pē man'na xandøn hēnnitho ngue n'na rā mmēmeti dī n'unī dā zo rá 'yē Oja.

26 Mī 'yøhyø xādi nā rā hyā bi manna Jesús, dī n'yēmbi:

—Rá nze'gui ya hīnjonni ja'i dā zā dī nyānnā te ya'mø —dī n'yēmbi.

27 Rā Jesús bi sigue bi 'yēmbi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hīnda zā te dā 'yøt'e. Pē Oja, hīnte hēmbi.

Bi manna Jesús ngue di to-cabi rā nho'u yø ja'i n'youi p'u nī ma.

28 Nūnā rā Bēdu bi 'yēmbi:

—Nūgāhe, ya xtā sohme p'u te gā dí peshe ngue dí ten'nahe.

29 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Majuani dí xi'āhu, ngue nu to gā xpā nzohyø ngu, xpā nzohrá papá 'nēhrā mamá, xpā nzohyø n'yohu, xpā nzo-hyø xisu, xpā nzohyø basī, ngue ørpa rá 'bēfi Oja,

30 pē mēnte 'bucua ja rā ximhāi rā ja'i, nu'a gā ngu'a te xpā nzogui, man'natho xangu'a te dā dīni. Rā pa di 'yēp'u p'uya, di t'unna te para zāntho.

Mahømbi manna Jesús ngue dā tho, pē bi mā ngue di bēnnate.

31 Bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xādi rā Jesús, bi 'yēmbi:

—A nuyá, ya nná mähä Jerusalén. Nup'ü, ja daní njap'ü'a te gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohü bí 'yε mahets'i.

32 Di ndäpyø ts'oc'ei, ngue da n'yemmahya, da zwi, da zots'i.

33 Di üni, m'mefa p'üya, da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

34 Nu'ü yø xädi himbi diní hanja nā rā hyā xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmüi'a te rā hyā bi xifi, porque nuya yø hyā ya, xanhennitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rā xädä.

35 Nu'mø ni ma da zømp'ü ja rā hnini Jericó rā Jesús, mi hup'ü ja rā 'yu n'na rā xädä ngue äpra mēnyu yø ja'i thop'ü.

36 Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a rā xädä p'üya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i.

37 Bi si p'üya, ngue nuna ja ngue da thop'ü hudi, guehna rā Jesús rā mmēngu Nazaret.

38 Bi mührā mafi p'üya, bi 'yεmbi:

—Damí huεgagui ague Jesús, rá mbom'meto'i rā David —bi 'yεmbi.

39 Nu'ü yø ja'i ni 'bet'o p'üya, di hejpi ngue hindí mmafi. Pe rā xädä, εnā man'na nts'edi ga mafi, bi 'yεmbi:

—Damí huεgagui ague rá mbom'meto'i rā David.

40 Bi m'mährā Jesús, bi mānda bá ts'i rā xädä. Nu'mø ni ma da zøp'ü 'bā p'üya, bi 'yεmbi:

41 —¿Te guí nne di nja'i?

Rā xädä p'üya, bi 'yεnā:

—Ague grā Hmu, dí nne ngue di nzø mā dā.

42 Rā Jesús bi 'yεmbrā xädä:

—Di nzø ni dā 'mø. Bi zä'i ya ngue guí εc'εigui ngue jagā rā ts'edi ga øthe'i.

43 Nu'a rā ora'a p'üya, 'bexpi nzø yø dā rā xädä. Bi mep'ü ni ma rā Jesús, pe di ja mammadi Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gā εspabi Oja.

19

Ra Jesús bi nyauí rā Zaqueo.

1 Mi yurbü ja rā hnini Jericó rā Jesús, ya ni 'yop'ü ja rā hnini p'üya.

2 Nu'a rā hnini'a, mi 'bap'ü n'na rā n'yohü ngue rā mmεmmeti ni hu ngue rā Zaqueo, rá hmu'ü to juhra mēnyu njüi.

3 Nuna rā Zaqueo p'üya, i nne da nu rā Jesús ngue da badí te'o. Pe hingui sä da hyannbüya, porque xangu yø ja'i n'youi rā Jesús, 'nε hingui hets'i.

4 I nne ngue da nu xanho. Bi nti p'üya, ni 'bet'o. Bi nexa n'na rā za ngue rā sicómoro 'bap'ü ja ngue daní nthohra Jesús.

5 Mi thop'ü ja rā za tøhra Zaqueo nā rā Jesús, bi nös'maya, bi 'yεmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsäyagā p'ü ja ni ngu ya.

6 Nuna rā Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'ü

ja rá ngu, ja bi säyabi p'ua ra Jesús.

7 Yø ja'i p'uya, himbi nu manho te øtra Jesús, embi ngue guerp'ua ja rá ngu ra ja'i ja rá ts'oqui ja säya p'ua.

8 Rā Zaqueo p'uya, bi m'mäi, bi 'yembra Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te dí pets'i, ga unnä made yø hyoya. Nu'mø 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinní 'yup'ua ga hannbi, pε ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yembí.

9 Mí nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Nu rā ora ja p'uya, ya di nyanna to 'bührā ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nēhna rá mbom'meto rā Abraham.

10 Porque rā N'yohua bí 'yē mahets'i, bi 'yēhē da hyonyø ja'i xa m'mēdi, ngue da yāni.

Bi hycra hya rā Jesús ngue 'det'a yø mēnyu bi t'uni.

11 Mente øxyø ja'i rā hya mmanā Jesús, bi hycra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerp'ua da zøn'a Jerusalén. Nup'ua ga mbēnyø ja'i p'uya, embi ngue 'bexti nēqui'a rā ora'a ngue di manda ua Oja.

12 Bi 'yēmyø ja'i p'uya:

—Mí 'bua n'na rā n'yohua ngue mī nnu mansu yø ja'i. Ya ja ngue da ma n'na rā häi yap'utho, ja di t'unnbua rá cargo ngue di ndast'abi p'ua ja rá häi 'bui, da éhrā ngu p'uya.

13 Pε hante ngue da ma rā n'yohua, bi zonhni 'det'a yø hmiqui. N'na ngu n'na yø hmiqui, bi dāpa n'na rā mēnyu xandøngu rá muui.

Bi 'yembuya: “Nuna rā mēnyu dá 'da'ahua ya, dami 'yørpahua rá 'befi asta gue'mø dá pengä”.

14 Pε nuya yø mmēnguhua ra n'yohua, mī nnu man'ua p'uya. Bi mēnhyø m'mēnhni ngue da mamp'ua ha bi zønna n'yohua, bi 'yēna: “Hindí nnegähe na rā n'yohua ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yēna.

15 Pε siempre bá t'ets'i ngue bi ndast'abi na rā n'yohua. Mī zøp'ua ja rá häi p'uya, bi manda bá ts'i'ua yø hmiqui xi unnä mēnyu. I nne da badí hangu xa ndaha n'na ngu n'na.

16 Nu'a rá mēdi bi zøp'uya, bi 'yēna: “Nu ni mēnyu gá dāqui, ya jap'ua 'det'a yø mēnyu xa ndaha”.

17 Rā dast'abi p'uya, bi 'yēna: “Ya xanho 'mø, grá hoga mēfi. Madague'a zits'utho bi ma mafäti'i, pε gá pøngmanho. A nuyá, dí exa'i ya ngue gui manda 'det'a yø danihni ya”.

18 Bi zøhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grá hmu, nu'a ni mēnyu gá dāqui, ya jap'ua cut'a yø mēnyu xa ndaha”.

19 Bi t'ēmbuya: “Nu'i ya, dí exa'i ngue gui manda cut'a yø hnini”.

20 Mī zøhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grá hmu, ja ua ni mēnyu gá dāqui. Nugä dá 'ue rā bayu dá pets'i.

21 Porque dí su'i ngue gui ya manzaqui, gui ä'a te hincá taħa. Guí xoc'a te hincá pēfi”.

22 Bi 'yēnna dast'abi p'uya: “Hingrá hoga mēfi n'yø. Nu'a

ra hya guí mmanya, gue'a gdá hats'a'i ra güenda'a ya. Porque guí enguì ngue dí ya manzaquigä. Guí enguì ngue dí hangä'a te hinxtä n'ani, ogue dí äcä'a te hinxtä pefi.

23 ¿Hanja ngue hingá dá mā mēnyugä p'ua ja ra banco, n'namhma ngue nu'mø dá sœcua ja mā ngu, xtj ndäcä'a te rá nzäbi mā mēnyu?"

24 Bi t'emp'ua 'bär'ua p'uya: "Hyannbauì ra mēnyu na, n'yø. Dami unui'a hä 'det'a yø mēnyu".

25 Nu'ua ts'o p'uya, bi 'yēna: "Ague grá hmu, pē ya hä 'det'a yø mēnyu na".

26 Bi 'yēna dast'abi p'uya: "Nugä dí xi'ahua ngue nu'a ya hä xangu, gue'a man'na di t'un'na. Pē nu'a zits'utho hä, dá thannbabì'a zits'ua hä.

27 A nuyá, nu'ua mā nsuigä'be hingui nneque xca ndast'abigä, bá siui ua ya. Ga nnuägä hä gdi hyohua".

Rā Jesús bi zøp'ua ja ra hnini Jerusalén.

28 Mì juadi bì manna ra hya na, ra Jesús bi thogui, ì ma Jerusalén.

29 Mì zømp'ua ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos, ja jarbutho ra hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Bi 'yet'i yoho yø xädi p'uya.

30 Bi 'yēmbi:

—Nì mē nua ja ra hnini bí janua ya. Nu'mø gá cut'ui ra hnini, gui timmì p'ua dá nthat'i n'na ra burru mā'da'yotho, hñjongui sä. Bá xoqui guá siui ua.

31 Nu'mø to dá 'yēn'auì, hanja ngue guí xocui ra burru, guí xihmì p'uya ngue honna Hmu.

32 Nu'ua yø xädi p'uya, bì ma. Nup'ua bi zømp'uya, bi ðimp'ua nthat'i ra burru, tengutho xì manna Jesús.

33 Mì xojp'uya, nu'ua yø mmēmburru bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

34 Bi 'yēmbuya:

—Porque honna Hmu.

35 Bi ts'ispabi ra burru ra Jesús. Nu'ua yø xädi p'uya, bi gaspa ra burru yø tuhu yø ja'i ngue bì nøpa nts'at'i. Bi hyuxra burru ra Jesús, bì ma.

36 Xangu yø ja'i di tansyø tuhu ngue pøp'ua ja ra 'yu ja ngue dá thohra Jesús.

37 Nu'mø ya xmanguerpu dá zøn'a Jerusalén, ya 'yop'ua ja ra ngai ja ra mbonza ja yø olivos. Bì mahra hmafi gätho yø xädi p'uya ngue di johya. I espabi Oja ngue yø milagro xì nurpi øtra Jesús.

38 Dì n'yēmbi:

—Oja di japa dast'abi bá 'benhni ngue bi zœcua. Ya bì nhojpauì yø ja'i na Oja bí 'bua mahets'i. Nuya maguesē na Oja bí 'bua mahets'i ya.

39 Bi 'yēn'ida yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xännbate, dami hejpa nì xädi. 'Yo dì mmanna ra hya na.

40 Mì dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Dí xi'ahua ngue nu'mø dá ma mahējpi ya yø ja'i escagui ya, dì nya yø do ja ua ngue dá 'yescagui.

41 Mī zōn'a nenihni rā Jesús, bi hyandra hnini Jerusalén. Bī nzomp'uya, ngue padī te da tho'a m'mefa yō ja'i 'bap'ua ja rā hnini.

42 Bī 'yembra mēhnini p'uya:

—Nū rā pa ja p'uya, dī nnehmagā ngue gui pahmu hanja nā rā hya dā 'yot'ahū rā nho. Pē njot'i nī n'yomfēnihū ya.

43 Dā 'yēhra pa ngue gui m'mū mman'uhū, dī māt's'a nī nsūihū, mathēt'i rā hnini dā 'yotyō njūdi. Dī nexpu dī nexyō soldado dā 'yot'ahū rā tunhni, dā 'yē'ahū mādē.

44 Dā t'en'ahū hāi p'uya, ngue dā tho yō ja'i 'bucua ja rā hnini. Dā ma nsūdi yō ngu. Ngūnā dī nja, porque hīmbi n'yo nī mmūihū'a rā pa bi zōcua rā m'mēnhni Oja ngue xi'i ha gdī nyamhmu —bi 'yēmbi.

Rā Jesús bi 'yetyō ja'i mī mpār'ua ja rā thinnija.

45 Bī map'ua ja rā nija rā Jesús. Gā bi 'yetyō ja'i mī mpār'ua thinnija p'uya.

46 Bī 'yēmyō ja'i:

—Nup'ua ja rā Macā Libro, nt'ot'i p'ua rā hya ngue Oja i ēnā: “Nūnā mā ngūngā, nī hū ngue rā ngūngā mhmat'Oja nā”. Pē nū'ahū, guī ōthū ngue ja dī mpeti ua yō bē.

47 N'na pa ngu n'na pa bi xānnbāte p'ua ja rā nija rā Jesús. Pē nū'ua yō hmu yō mmācja p'uya, 'nē'ua yō xānnbāte ngue rā ley, 'nē'ua yō n'yohū dī mānda p'ua ja rā hnini, gā

honnā forma ha di hyo rā Jesús.

48 Pē hīngui tīni ha di japi ngue dī nja'a te mbēni, porque gā 'batyō ja'i ngue ōxra hya mmānā Jesús.

20

Rā Jesús bi t'ānni to bi unna nt'ēdi'a te ōt'e.

1 N'na rā pa ya, nūnā rā Jesús bi xānnbā rā hya yō ja'i p'ua ja rā nija, xihyō ja'i rā hoga 'da'yo hya. Bī zōhyō hmu yō mmācja p'uya, 'nēhyō xānnbāte ngue rā ley, bā 'yohū'ua dī mānda p'ua ja rā nija.

2 Bī 'yembra Jesús:

—Ague n'yō, ħhanja'a te guī ōt'e? To bi 'da'i rā nt'ēdi'a te guī ōt'e? —bi 'yēmbi.

3 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūgā xquet'a gā ōt'ahū n'na rā nt'ānni ya. Pē dami xicū hanja'a rā hya gā ān'nahū.

4 ħTe'o bi unna nt'ēdi rā Xuua bi xixyabi yō ja'i? ħUa Oja bi unna nt'ēdi, uague yō ja'itho rā nt'ēdi'a te bi 'yōt'e?

5 Yō ja'i p'uya, dī n'yānni te di dadi. Dī n'yēmbi:

—ħTeni 'be'a gā xihmū ya 'mō? Nū'mō gā xihmū ngue Oja bi unna nt'ēdi te bi 'yōtra Xuua, dā 'yēnjū p'uya: “Xina rā hya bī mānā Xuua connā ngueque, ħhanja ngue hīngā 'yēc'ēihū 'mō?”, dā 'yēnjū p'uya.

6 A nū'mō gā xihmū ngue yō ja'itho bi unna nt'ēdi te bi 'yōtra Xuua, di hyojthogahū yō ja'i ngue dā māndogahū.

Porque gā εc'εi yø ja'i ngue rá pøngahya Oja nā ra Xuua.

7 Mī dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbra Jesús:

—Hīndī pacāhe to bi unna nt'εdī'a te bi 'yøtra Xuua.

8 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ya hīngá xicjū nā ra hya dí ān'nahū, nī xīngā guēcā gā xi'ahū to di 'dacra nt'εdī te dí øt'e.

Rā Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahī ngue ra jomhmī.

9 Nūna ra Jesús, bi hyonī te gui hyejpa yø hya bī xihyø ja'i. Bī 'yεmbi:

—Mī 'bū'a n'na ra n'yohū ngue bi 'yøt'a n'na rá nuā'uva. M'mēfa p'uya, bi hyonī to da gonhui rá huahī, n'namhma ngue nū'mø bī nja yø uva, dī t'unna mmēhui'a te di tocabi. Bī ma p'uya, ya'atho yø pa i ma.

10 Mī zønna pa da thucyø uva p'uya, nūna ra mmēhui bī mēnhna n'na rá hmīquī ngue da tū yø uva di tocabi. Pē nū'ū yø mēfi māmbi 'būp'ū ja rá huahī, bi unna hmīquī, bá εrbūya. Pē hīnte bi unni.

11 Rā mmēhui p'uya, māhømbi mēnhman'na rá hmīquī p'ū bī ja rá huahī. Pē xquet'a ngūt'atho bá ts'ūi. Bī ma mā'ūnī, hīnte bi t'unni.

12 Rā mmēhui p'uya, māhømbi mēnhman'na rá hmīquī. Yø mēfi p'uya, māhømbi untho, bá εt'i.

13 M'mēfa p'uya, εnna mmēhui: “¿Tenī 'bē'a gā øt'a 'mø? Nūna mā ts'ant'ū dadī madī, ma gā pennbī.

Xamhmatho da nū mansu 'mø bī nūna”, bi 'yēna.

14 Pē nū'mø mī zømp'ū 'būhyø mēfi nā rá ts'ant'ū ra mmēhui, dī n'yεmbyø mēfi: “Nūna ya, guehna ra ts'ant'ū ja ngue da gohmi ra huahī naya. Ma gā hohū ya, n'namhma ngue ya mā mmētihū ra huahī”, dī n'yεmbi.

15 Bī bennbabi rá ts'ant'ū ra mmēhui p'uya, bi gūjmaxøts'e ra huahī, ja bá hop'ū.

Rā Jesús bi 'yānyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Xi'mø ya gā bī nja ya yø hya dí xi'ahū ya, ¿tenī 'bē'a da 'yøtra mmēhui?

16 Siempre da ma ra mmēhui, da ho yø mēfi conhui rá huahī. N'nan'yo mī'da yø ja'i di fātrā huahī p'uya.

Nū'mø mī 'yøhyø ja'i nā ra hya nā p'uya, dī n'yεmbi:

—'Yo da ne Oja ngue da ngu'a dī nja —dī n'yεmbi.

17 Pē ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Te 'bē'a gā mbøn'a ra hya nt'ot'i p'ū ja ra Maça Libro ngue εna: “Nūna ra do hīmbi nū manho yø hyønningū, guehna ra do brā 'bēbo p'ū brā fūhra jado nā”, i εna.

18 Nū'mø da zoxra ja'i maxøts'e ra do, da føhra ja'i. A nū'mø da dāhra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

19 Nū'ū yø hmū yø mmäcja 'nē'ū yø xānbate ngue ra ley, bī ne xti bētra Jesús ngue xtā ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hyecra Jesús. Pē hīmbi zā xti

bent'i, porque supi di mbøcuc mi'da yø ja'i.

I nnepyø nsuiui rā Jesús ngue da 'yēmbi hingui ja ts'edi di njutra mēnyu nji.

20 Yø fariseo p'uya, bi mēnhni to da jujpatho hāi te gā yā rā Jesús. Nuya bi 'benhni xøgue yā manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja temā hyā da dinnbā rā Jesús ngue hinda gue'a da mā, para ngue da zāp'ua di yapa m'mefa.

21 Janangue bi t'ørpā rā nt'änni nā rā hyā ja ua, bi t'ēmbi:

—Ague grā xännbate, di pacāhe ngue gā xanho te guí mma, 'nē gā gue'a rā hyā njuantho guí xännbate. 'Nē hingui su'a te mbēn'nā'i yø ja'i. Sinoque majuani guí xännbate'a rā hyā nne Oja ngue gdā n'yohū.

22 Damī xicje ya, ¿ua xanho ngue di njutra mēnyu ähra dast'abi, uague hin'nā? —bi 'yēmbi.

23 Pē rā Jesús, ya padī te mbēnnabāi yø ja'i ngue'a rā nt'änni ørpe, bi 'yēmbūya:

—¿Hanja ngue guí sāmhyagahū?

24 Damī 'yurcāhū rā mēnyu —bi 'yēmbi—. ¿To rá hmi nā n'youi rā mēnyu ja ua ya? ¿To rá thuhū nā rā thuhū n'youi nā rā mēnyu? —bi 'yēmbi.

Mi dahya yaui rā Jesús, bi 'yēmbi:

—Guehnā rā dast'abi naya —bi 'yēmbi.

25 Rā Jesús bi 'yēmbūyø ja'i yaui:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthū ya, damī unhnū rā mēnyu di tocabi rā dast'abi. Da gue Oja p'uya, damī unhnū'a te di tocabi —bi 'yēmbi.

26 Ya hīmbi zā xtā ndinī ha xti gujpa hāi'a rā hyā ännbūya. Hante gue di 'yøtho'a rā hyā i dahra Jesús. Ya hīnte māmbi mantho.

Bi manna Jesús ngue di bēnnate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya ēmbi ngue hīndi bēnnate yø ánima. Bi 'yēmbra Jesús:

28 —Ague grā xännbate, nup'ua ja rā ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'ua rā hyā ngue ēnā: nu'mø bi du n'na rā n'yohū, 'nē hīndi m'māhyø basī, nu rá xisu rā ánima da zogui, nu'a rá n'yohū rā ánima gue'a di nthatui rā 'danxu'a, n'namhū mā ngue di m'māhyø basī tengutho 'mø xti m'māhyø basī rā ánima.

29 A nuyá, xi'mø di 'bū'i yoto mā'yohū ngue edadi ncu ya. Nu'a rā n'yohū mā da, di nthatī. Pē da 'yēhra pa da du, 'nē hīndi m'māhyø basī.

30 Janangue nu'a rá n'yohū rā ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui rā 'danxu'a. Pē xquet'a da du rā n'yohū, 'nē hīndi m'māhyø basī.

31 Nu'a rá hyū rá n'yohū p'uya, hōndi nthatui rā 'danxu 'mø bi du rá n'yohū. Di siguetho di nthatū rā xisu 'mø bi du rá ndø, astā gue'mø bi du gā yoto mā'yohū. Gā di nthatui rā xisu, 'nē gā bi du

yø n'yohu. Pɛ hĩmbĩ m'mahyø basi.

³² Rā nʒɛgui p'uya, bi dũ ra xisu.

³³ A nuyá, xi'mø rā pa danĩ bɛnnate yø ánima ya, ʒndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmɛti rā xisu? Porque gā bĩ m'mahmi.

³⁴ Mĩ dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nũua ja rā ximhã, dĩ nthatui yø xisu yø n'yohu.

³⁵ Pɛ nũ to di tocabi rā mmɛnthĩ ngue dĩ ma mahɛts'ĩ 'mø bi bɛnnate yø ánima, ya hĩn danĩ nthatĩ.

³⁶ Porque ya hĩnjonda dũ, da gohi tengutho yø anxe. Ya yø basi Oja, porque da 'yøt'Oja ngue ma'da'yo hõndĩ m'mui.

³⁷ Nup'u ja rā hya bi 'yotra Moisés, ja dĩ nɛqui p'u ngue di bɛnnate yø ánima. Porque nt'ot'ĩ p'u rā hya bĩ man'Oja 'mø mĩ nya p'u bĩ nzø rā ndat'o, ngue bi 'yɛna: “Guecã drã Ojagã ngue rā Abraham. Drã Ojagã ngue rā Isaac. Drã Ojagã ngue rā Jacob”, bi 'yɛn'Oja.

³⁸ Ja dĩ nɛqui p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hĩngui tũ yø te yø ánima. Nup'u 'bu Oja, hĩnjongui tũ.

³⁹ Bi 'yɛn'ida yø xãnnbate ngue rā ley p'uya:

—Majuani'a guĩ mma, grã xãnnbate —bi 'yɛmbi.

⁴⁰ Pɛ ya bi zũ xti sigue xta 'yørpa mĩ'da yø nt'ãnni p'uya.

Rā Jesús bi xihyø ja'ĩ ngue rā Cristo hĩngra ja'itho.

⁴¹ Mĩ nya rā Jesús, bi 'yɛmbyø ja'ĩ:

—Nũ'a rā Cristo bá ɛx Oja ngue dĩ ndast'abi, i mmanyø ja'ĩ ngue da gue'a n'na'u yø mbom'mɛto rā David. Nũgã gā xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'mɛto rā David, pɛ nũna rā Cristo hĩngra ja'itho nã.

⁴² Porque rā David, ɛnna hya bi 'yørpu ja rā Salmo: “Nũna Oja, nu'mø mĩ zø-jbagui ma Hmu, ngũna rā hya bi xifi, bi 'yɛmbi: Damĩ mĩcua ja ma n'yɛigã ya,

⁴³ asta gue'mø gā øt'e ngue guĩ manda gãtho'u nĩ nsãiui”, bi 'yɛmbi.

⁴⁴ Ja dĩ nɛqui p'uya, ngue rā David, nu'mø nnõnna Cristo, nĩ hutĩ ngue rá Hmu. Janangue rā Cristo dĩ nɛqui ngue hĩngra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'mɛto rā David.

Bi xihyø ja'ĩ rā Jesús ngue dĩ mfãdi xanho, hĩnda hyãtyø xãnnbate ngue rā ley.

⁴⁵ Gã bi 'yøhyø ja'ĩ rā hya bĩ manna Jesús ngue ɛmbyø xãdi:

⁴⁶ —Damĩ mfãhma xanho ya, 'yo di hã'ahu yø xãnnbate ngue rā ley. 'Yo guĩ øthu tengutho gā 'yo'u. Nũya yø n'yohu ya, di ho ngue söt'a hã yø he. Di ho ngue di respeta yø ja'ĩ ha guĩ zɛngua p'u ja rā tã. Nup'u ja yø nija p'uya, huantho yø nthuts'ĩ tãte xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'ĩ p'uya, xquet'a nne ngue tãte xtãho p'u da mĩ.

⁴⁷ 'Nɛ tunnba yø ngu yø 'danxu, i hãti, ɛmbi ngue di

xannbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yembyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pe nuyá, guehya mathoguiho ra castigo da thohya ngue gätho mi'da yø ja'i.

21

Rā 'danxu bi unna mēnyu Oja.

¹ Nup'u ja ra nija, hētho ra Jesús ha ga yutyø mēnyu yø mmēmmeṭi p'u ja ra huada cu ra mēnyu ngue ra ofrenda.

² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'u ja ra njamēnyu.

³ Bi 'yēna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unna mēnyu ya, pe man'natho nnu manho Oja'a rá mēnyu bi unna, hinda gue'u yø mēnyu mi'da yø ja'i di uni.

⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmēmmeṭi ya, pe gue'a rá mēnyu xa pongui di uni. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mēnyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mēnyu bi uni.

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja ra nija. I mmanyø ja'i ngue mazihotho gui nequi ra nija. Mazihotho gui nequi yø hmi yø do n'youi. Gui nhohra nija'a tema cosa di unyø ja'i ngue nnopa ofrenda. Ra Jesús bi 'yēmbi:

⁶ —Ya gui nnuhu te ja ra nija ya. Pe nuna ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxadi, hin hapu nmi nequi ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzequi yø pa.

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'ēmbi:

—Ague grá xännbate, ¿njam'mø di nja ya yø hya gui mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i? ¿Tema hmeya di nja'mø ya ni ma da zonna pa di nja'a te gui mmanya?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yēmbyo xädi:

—Dami mfähmu xandønho, 'yo gui nne ngue to da hyä'ahu. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yēmbyo ja'i: “Go gucä drá Cristogä ya”, da 'yēmbi. Xquet'a da 'yēna: “Nuya, ya da guehra ora jap'u da gua'a nximhäi ya”, da 'yēna. Pe 'yo sä gui ec'ēihu.

⁹ Nu'mø gá 'yøhmü ngue ya ja yø datunhni, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä gui suhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'u yø hmeya'u ngue rá nzequi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yēmbaya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpa ra tunhni mi'da yø dast'abi.

¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahäi. Di nja yø thuhu, di nja yø guehi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nu yø hmeya dá nja maya.

Bi xihyø xädi rá Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

12 Pε hante ngue dī nja ya yø hya dí xi'ahū ya, da gu'ahū yø ja'i ngue di bent'ahū, di dā'ahū p'ū ja yø nja, da jo'ahū. Dī ndā'ahū p'ū 'būhyø dast'abi. Di ja'ahū p'ū yø ja'i ngue guí εC'εigahū.

13 Ngue ngu'a dī nja'ahū, nu'mø ya gdi yahū yø ts'ut'abi, ja gui xihmū p'ū rā hoga 'da'yo hya p'uya.

14 Nu'mø bi ma ma bent'i'ahū, 'yo sä di tu nī mmāihū'a rā hya ja ngue gui xihmū rā ts'ut'abi.

15 Porque ga 'da'ahū rā hya, ngue gui padī te guī mmāmhmū p'ū 'bū'u di sū'ahū. Hīnjondā zā dā dācra hya ga 'da'ahū.

16 A nuyá, asta nī papáse di dā'ahū. Nī n'yohūse di dā'ahū. Nī mēnise di dā'ahū, nī amigose di dā'ahū. Pε dī m'mū'ida da tho'ahū.

17 Da zū'ahū yø ja'i ndap'ū bi zā ngue guí εC'εigahū.

18 Pε nī xīngā n'na nī xtahū dī m'mēdi.

19 Nu'mø hīngui hyεgahū, gue'a dī n'na'ahū rā 'da'yo te'a.

20 Nu'mø gá nuhū ngue ya dī mäs'yø soldado rā hnīnī Jerusalén, gui pahmū p'uya ngue n'na zihmantho da ma majuadi rā hnīnī.

21 Nu'ū yø mmēngu p'ū ja rā häi Judea, dā 'dagui, dī map'ū ja yø xanthø. Nu'ū di 'būp'ū ja rā hnīnī Jerusalén, da 'dagui. A nu'ū dí 'yo rā 'bēfi, ya hīndī map'ū ja rá hnīnī.

22 Porque ya bi zøhrā pa dī nja rā castigo. Nu te gā nt'ot'i

p'ū ja rā Maça Libro, da gue'a rā ora'a ngue dī nja'a.

23 Huεcate yø xisu di hadyø basī'a rā pa'a, oque di sadyø basī. Porque rā ndate dī nja ua ja rā häi. Rā ndussutho rā castigo da tho'hyø ja'i.

24 Da tho yø ja'i conyø juai. Mī'da p'uya, da ts'ixa fādi, dī ma rā fādi ndø yap'utho n'nannī yø häi. 'Nε nu'ū yø ja'i hīngyø judío p'uya, da nε'ahāi yø mmēngu Jerusalén asta gue'mø da ne Oja dī m'mēhyø hya.

Bi manna Jesús ngue mahōnda εcua ja rā xīmhāi.

25 Dī nja yø hmεya p'ū ja rā hyadi, 'nεp'ū ja rā zana, 'nεp'ū ja yø sø. Nuua ja rā xīmhāi p'uya, hīnda badī te da 'yøtyø ja'i 'būp'ū ja yø nación. Dī nsu yø ja'i ngue'a gui thonī yø fanthe di ja rā jathe.

26 Nu'mø bi zo yø mmāi yø ja'i'a te ja ngue dī nja ua ja rā xīmhāi, asta da güentyø ja'i ngue rā ts'ū. Nu te gā bí ja maya, gā di pädi hapū thogui.

27 Da thandra N'yohū di 'yε mēhεts'i ngue da n'youi rā guī. Da hnū ngue maguesε, porque mathoguitho ja rá ts'εdi.

28 Nu'mø ya bi mūdi dī nja ya yø hya ya, damī hya rā ts'εdi gui juxnī yahū, gui hyanthū mayá. Porque ya xma nguerpūtho da εhni Nyātehū.

Bi nhyεjpa rā hya n'na nza rā igo.

29 Mahømbi hyεj hman'na rā hya bi xihyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

22

—Guí nnuh̄ n'na rā za ra igo, ogue ndana bi zā mā za.

³⁰ Nu'mø ya bi c'amm̄ ngue bi 'dogui, guí pah̄m̄ p'uya ngue ya ni ma di pat'i xan̄ho h̄ai.

³¹ Nguna rā hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuh̄ ngue ya bi nja ya yø hya dí xi'ah̄, dam̄ pah̄m̄ ngue ya xma nguep̄atho di mānda Oja ua ja rā xim̄h̄ai.

³² Nuya yø hm̄ya dí xi'ah̄ ya, dam̄ pah̄m̄ ngue guehya di nja ya, hante ngue da dū yø ja'i 'b̄h̄ra pa ja p'uya.

³³ Nu te bí ja maya, 'n̄cua ja ra h̄ai, h̄ingui zai. P̄e nuna rā hya dí mmanḡa, ja para zantho na.

³⁴ Dam̄ mfāhm̄ xan̄ho, 'yo dad̄i mbentui rā nts'o ni mm̄ih̄. Man̄ma th̄a'i ngue guí n'it̄ih̄, ogue h̄ondra m̄nyu guí ja ndum̄m̄i ha gdi tim̄hm̄. Porque nu'mø bi zonna pa rá n̄zegui, ja guí thamb̄n̄ih̄, ya di jap'h̄.

³⁵ Tengutho 'mø te bi zo rā 'dih̄i, di njarbutho'a te da thogui gātho yø ja'i 'b̄i rá ngun̄i nxim̄h̄ai.

³⁶ Gue'a ngue gdi mfāhm̄ xand̄onho'a. Dam̄ mat'Ojah̄ hangū rā pa, n'namh̄m̄ ngue guí mpom̄hm̄ rā ndate ja ngue di nja. Jan̄angue da zā guí s̄om̄hm̄ p'ua di 'b̄h̄ra N'yoh̄ di 'ȳe mah̄ets'i.

³⁷ Nu'mø rā pa, i xännbate p'ua ja rā nija rā Jesús. Rā xui p'uya, pa bi op'ua bí ja rā nyuni ja rā mbonza ja yø olivos.

³⁸ Gātho yø ja'i, xudi xudi pap'ua ja rā nija ngue øxra hya mmana Jesús.

Yø ns̄iui rā Jesús ya sänni ngue da hyo.

¹ Ya mi ts'udra ngo ngue rā pascua, guehna rā pa ts'i rā thuh̄m̄ h̄ingui n'youi rā íxi.

² Nu'ua yø hmu yø mmäcja 'n̄ehyø xännbate ngue rā ley, guehya ya rá ya'atho yø pa honi ha di hyo rā Jesús. P̄e sup̄i di mb̄c̄ue yø ja'i.

³ Rā zithu p'uya bi yarbu ja rá mm̄i rā Judas Iscariote, guehna n'na n̄'ei'ua 'de'ma yoho yø xadi rā Jesús.

⁴ Nuna rā Judas, bi ma bá nyaui yø hmu yø mmäcja, 'n̄ehyø n'yoh̄ di mānda p'ua ja rā nija. Bá nh̄ca hyaui yø mmäcja ha di japi di dāpra Jesús.

⁵ Rā ndijohya ya yø mmäcja 'mø dini ha di z̄adi. Bi xihna rā Judas ngue di unna m̄nyu.

⁶ Bi nu manho te bi sihna rā Judas ngue di t'unna m̄nyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rā Jesús, p̄e da gue'a rā ora ngue 'b̄se rā Jesús.

Yø xadi rā Jesús bi hoqui te da zi'a rā nde bi nsännigo ngue rā pascua.

⁷ Ya f̄h̄ra ngo nguehya yø pa ts'i rā thuh̄m̄ h̄ingui n'youi rā íxi. Guehna rā pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue rā pascua.

⁸ Nuna rā Jesús bi 'ȳetra Bedu 'n̄eh̄ra Xuua, bi 'ȳemb̄i:

—Ni m̄e ya, bí hocui'a te gdá nzibdeh̄, ga nsännigoh̄ ngue rā pascua —bi 'ȳemb̄i.

⁹ Bi 'ȳen'ua yø xadi p'uya:

—¿Haru guí nne ga ma hocä'be'a te ga sihu p'uya?

10 Mí dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'mø gá cut'ui mbo ra hnini, gui nthēui n'na ra n'yohu ni ma rá ngu, di tu n'na xōni ra dehe. Dami tennui haru da zōni.

11 Gui 'yēnui ra mmēnnigu p'uya: “Rā xānbate i ēnā: ¿Haru ja ra cuarto ga nzibdehe mā xādi, ja ga sāhe p'u ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yēnui.

12 Rā mmēnnigu p'uya da 'yut'auí n'na ra dācuarto bí ja maya ra tōcangu. Ja dami hocui p'u'a te ja ngue gdá nzibdehu p'uya.

13 Bī ma'u yoho yø xādi mī yaui ra Jesús. Mī zōmp'u ja ra hnini, tengutho ra hya xi manna Jesús, gue'a bī nja'a. Bī dīnna ngu tengutho xi xifi, ja bī hojpu ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Rā Jesús bi zi ra nzibde ngue ra pascua.

14 Nu'mø mī zōnna ora dī nsihmē p'uya, nūna ra Jesús, gātho'u 'de'mā yoho yø xādi, gā 'bup'u ja ra mēxa.

15 Rā Jesús bi 'yēnā:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpähā mā mmui ngue 'daua ga nsihmēhu nā ra ngo ngue ra pascua.

16 Porque dí xi'ahū ngue ya hīnni mantho ga nsānnigohū, astā gue'mø dī nja'a te ja ngue dī nja, ya gdi 'būhmū p'u ha dī mānda Oja p'uya.

17 Bī decra vaso p'uya ngue di ja mammadi Oja. Bī 'yēmyø xādi p'uya:

—Dami ndarpuhu naya, sihu 'da'its'u.

18 Porque dí xi'ahū ngue ya hīnni mantho ga sigā rá ngui ra uva, astā gue'mø bi zōnna pa dī mānda Oja ua ja ra ximhāi.

19 M'mefa p'uya, bi hyajman'na ra thūhmē. Mī ja mammadi Oja p'uya, bi xēnna thūhmē, bi unyø xādi ngue da zi. Bī 'yembj:

—Nūna ya, guehna mā do'yogā naya. Nu'mø gá sihu yø pa dī map'u naya, gue'a gdī bēnjū'a ngue dādi dā mā do'yo ngue dá dū connā ngue'ahū.

20 Mī juadi bī nsihmē p'uya, bi decra vaso, bi 'yēnā:

—Nūna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hmēya naya ngue nu'mø dá tu, dī nja rá ts'edi ra 'da'yo cohi øt'ahū Oja. Porque dī mfāmā ji connā ngue'ahū.

21 Nūua ja ra mēxa dī sihmēhu ya, 'būcua n'na nc'ei ngue jūgātho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāgui.

22 Nū ra N'yohū bí 'yē mahēts'i ja ngue da tho. Nū te xpā ts'ānnbi ngue da thogui, da thomhā'a. Pē hague ngu ra castigo da thohnā ra n'yohū di dāgui.

23 Bī mūdi dī n'yānni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di dā ra Jesús.

Dī ntør'mahya yø xādi ra Jesús ndana ja ngue dī m'met'o.

24 Bī mādi bī njūn'mahya yø xādi rā Jesús ngue nne dī m'met'o n'na ngu n'na.

25 Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nup'u ja yø nación, i 'būhyø dāst'abi ngue dī mānda p'u ja yø hāi. Nu'a rā ts'ut'abi dī mānda yø ja'i p'uya, i εnyø ja'i ngue xāho te ørpabi rā ts'ut'abi.

26 Pε nu'ah, 'yo guí nne guí māndathoh, yø ja'i. Nu rā ja'i nne ngue xtā nhets'i rá cargo dā mēfi, guehna rā ja'i jatho ngue dī mpefi dā māxyø mmic'εiui nā. Nu'a dā ne dī m'met'o ngue gātho yø amigo, guehna jatho dā gohi ngue nī mēfithoh nā.

27 Porque nuyá, ¿dana gue'a nt'εmbi mā dāya, gue'a hup'u ja rā mēxa mā dā, ua gue gue'a 'uīte mā dā? Uāngui hup'u ja rā mēxa'a mā dā. A nuyá, dí 'bucā ua ha guí 'būhm ya, pε hīn dādī māndathogā. Sīnoque dādī mpefi.

28 A nuyá, gue'ah, xtā n'yoh mēnte yø pa xtā sāgā rā n'u.

29 Mā Papá bá εxqui ngue ga mānda gātho yø ja'i. Nugā xquet'a dí εxah ya ngue

30 nup'u dādī māndagā, 'dap'u ga mmihm p'u ja rā mēxa ga nsihmεh. Guí mmihm p'u ja yø nthuts'i ngue guí māndah'u 'de'ma yo'būi yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'mefa rā Bedu.

31 Nunā rā Jesús bi 'yεmbra Bedu:

—Ague Bedu, nu'a rā zithu, āpra nt'εdi Oja ngue dā hyoni ha di japi ngue gui hyεgah p'u.

32 Pε xquet'a dí āpra mate Oja connā ngue'e ngue hīngui 'bēhni nt'εc'εi. Pε nu'i 'mø bī n'yo nī mmūi'a te guí øt'e, dāmī hatra ts'edi nī cū.

33 Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, nugā xquet'a dí 'būi mādague'a 'da gdā mε fādi, ogue astā 'dap'u ga tūui —bi 'yεmbi.

34 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Ague Bedu, nugā dí xi'i, nu'mø tobe hīndī mahra øni, ya xqui cōnga nhyūndī, guí mma ngue hīngui paqui —bi 'yεmbi.

Ya bi zōnna ora da ma mā'ūni rā Jesús.

35 Bi 'yānyø xādi rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi'mø mā xi'ah ngue hīnte gui hyaxh p'u gā mähā, xīngra būxa, nī xīngra njmēnyu, 'nε hīngui cux mī'da nī thixfanīh, ¿ua ja temā cosa gā 'bēhm?

Bi 'yεmbyø xādi p'uya:

—Hīn'na, hīnte bī m'mēdi.

36 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—A nuyá, nu to ja rá būxa, dā gats'i. Dā gaxrá njmēnyu. Nu to hīn'yu rá juai, dā mā rá pahni ngue dā dān'a n'na rā juai.

37 Porque dí xi'ah ngue jatho ngue ga thocā'a te nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro ngue εna: “Dā tho tengutho n'na rā ts'oc'εi”, i εnā. Porque nu'a

te nt'ot'i ngue gā thocä, jatho
ngue dī njahmä'a.

³⁸ Nū'ḡ yø xädi p'ḡya, bi
'yḡmbi:

—Ague grā Hmū, ja ua
yoho yø juai.

Mī dahra Jesús, bi 'yḡna:

—Co nū'a 'mø —bi 'yḡmbi.

*Rā Jesús bi mat'Oja p'ḡ ja ra
xεqui nī hu ngue Getsemaní.*

³⁹ Nūp'ḡ bí ja rā nyunī
māmbi o'a m'met'o rā Jesús
ja rā mbonza ja yø olivos, ja
ī map'ḡ rā Jesús, bī mähä yø
xädi.

⁴⁰ Mī zømp'ḡ ha ja ngue dā
zømp'ḡya, bi 'yḡmbyø xädi:

—Damī mat'Ojahḡ ya.
Nū'mø hīngā mat'Ojahḡ,
nthāmbenītho hīnda gue'a
gui 'yøthḡ.

⁴¹ Bi thohmīts'ḡ nī nguep'ḡ
rā Jesús. Nūp'ḡ bi zøni, tengū
gā yap'ḡ dā zøn'a n'na rā do
'mø bi t'ei. Bī ndantyøhmū
p'ḡya ngue dā mat'Oja.

⁴² Bi 'yḡna:

—Ague mā Papá'i, nū'mø
guī nū mānho, damī yangūī
ngue'a rā ndate ja ngue gā
thocä. Pε hīngā nū'a go gā
sännä gue'a dī nja'a, sinoque
nū te guī sänni, gue'a dī nja'a
—bi 'yḡna.

⁴³ Bī nū p'ḡya ngue bi zø'a
n'na rā anxε bí 'yḡ māhḡts'ī, dī
hātrā ts'edi.

⁴⁴ Nū'a gā ndär'mā n'ḡ rā
mmāi'a te ja ngue dā thogui,
mān'na ngue rá mmāi gā
mmat'Oja. Nū'ḡ yø xānthē i ja,
i 'yūguī so häi, tengūtho 'mø
pønna jī p'ḡ ja n'na rā ts'et'i.

⁴⁵ Mī juadi bī mat'Oja p'ḡya,
bī nangūī, bī map'ḡ bí 'bḡhyø

xädi. Nū'ḡ yø xädi p'ḡya, ya
mī āhā, bi dapra t'āhā ngue rā
dūmmāi.

⁴⁶ Bi 'yḡmbḡya:

—ζHanja ngue guī āhmī?
Damī nangūī, guī mmat'Ojahḡ.
Nū'mø hīngā mat'Ojahḡ,
nthāmbenītho hīnda gue'a
gui 'yøthḡ.

Ya bī mbentra Jesús.

⁴⁷ Mente yaui yø xädi rā
Jesús, bi zøhnā rā Judas nī zī
xāngū yø jā'i. Guehnā n'na
nc'ei ya 'dε'mā yoho yø xädi rā
Jesús. Bi guat'ī ngue bi zεngua
p'ḡ 'bāhrā Jesús, bi zεrpa rā
hmī p'ḡya.

⁴⁸ Nūnā rā Jesús bi 'yḡmbi:

—Ague Judas, con n'na rā
beso guī dā rā N'yohḡ bí 'yḡ
māhḡts'ī ya'mø.

⁴⁹ Yø amigo rā Jesús mī nū
te bī nja, bi 'yḡmbḡya:

—Ague grā Hmū, ζua guī
nne gā japhḡ rā juai? —bi
'yḡmbi.

⁵⁰ Bi gḡxrá juai n'na nc'ei
rá xädi rā Jesús. Bi zεnnbābī
rá 'yḡhε rā 'bet'o mmācja, bi
hyεjpa rá guī ngue rá n'yεi.

⁵¹ Pε rā Jesús bi 'yḡmbi:

—Damī hyεgui, 'yo gādi
japhḡ —bi 'yḡmbi.

Nūnā rā Jesús bi dārpa rā
guī nā bi thejpa rá guī ngue bi
'yøthe.

⁵² Nūya yø hmū yø mmācja,
'nεhyø policia fāhrā nīja,
'nεhyø n'yohḡ 'bet'o p'ḡ ja rā
nīja, gā nī 'yḡhrā nzite. Rā
Jesús bi 'yḡmbi:

—ζUa guī εmhmḡ ngue drā
bεgā, ngue guī cḡhḡ yø juai
'nε guī cḡhḡ yø za ngue guī
benngahḡ?

53 Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbä rä hya yø ja'i p'ua ja rä nija. Uangui xta nzä ja xqui benngha p'ua. Pe ya guehna rä ora gui 'yohu naya, ngue nu'mø rä 'bexui i ja rä pähä rä zithu.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o rä Jesús.

54 Ya bi bentyø ja'i rä Jesús. Bi zixpu ja rä ngu rä 'bet'o mmäcja. Pe rä Bedu, ni 'befa ya'atho p'ua ni ma yø ja'i ni zi rä Jesús.

55 Nup'ua made rä dathi, bi t'ua n'na rä sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nēhra Bedu bi mi ngue di nhat'i.

56 Nunā n'na rä xisu ngue rä gūni p'ua ja rä ngu, mi nu rä Bedu ngue hup'ua ja rä sibi. Bi za di hēti p'uya, bi 'yēmbi:

—Nunā rä n'yohu 'bucua, xquet'a rä n'youi rä Jesús.

57 Pe mi dahra Bedu, bi 'yēna:

—Hin'na cuø, hīndi pacā na rä n'yohu gui mmanya.

58 Mi tho man'na ts'ūquits'ua p'uya, hōmbi nu man'na nc'ēi p'ua mi huhra Bedu, bi 'yēmbi:

—Nu'i, xquet'a ni n'youi'ua tenna Jesús.

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yēna:

—Hin'na n'yø, hinga 'nēcä.

59 Mi tho hman'na ora m'mēfa p'uya, man'na nc'ēi ngut'a bi ma, bi 'yēmbi:

—Majuani ngue nunā rä n'yohu 'bucua, rä n'youi rä Jesús, porque di nēqui ngue rä mmēngu Galilea nā.

60 Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yēna:

—Ague n'yø, hīndi pacā tema hya gui nne gui xicya.

Nu'a rä ora'a p'uya, tobe hin manī juadi mmanā Bedu'a te mma, bi mmahra øni p'uya.

61 Bi 'bätra Jesús ngue bi hyannbu bi huhra Bedu. Rä Bedu p'uya, bi zo rä mmāi nā rä hya xi xihra Jesús ngue xi 'yēmbi: “Tobe hīndi mahra øni, ya xqui cōnga nhyūndi, gui mma ngue hīngui paqui”, xi 'yēmbi.

62 Rä Bedu p'uya, asta rä zondummai bi bøn'athi.

Rä Jesús rä n'yemmahya yø ja'i.

63 Nu'ua yø n'yohu fāhra Jesús, i thenni 'nē i pe'mi.

64 Bi gorpa yø dā conā ulu, bi mē'mi, bi 'yēmbi:

—Damī pahya te'o bi mēp'a'i ya —bi 'yēmbi.

65 Xangu mi'da yø hya xifi ngue gā ndenni.

Ya bi 'bup'ua ja rä dajunta rä Jesús.

66 Mi nēcāhāi p'uya, bi mpeti gātho yø n'yohu di manda p'ua ja rä nija, conyø hmu yø mmäcja, conyø xännbate ngue rä ley. Rä dajunta bi nja, ja bi ts'ixpu rä Jesús ngue dā t'ørpa rä nt'änni, bi t'ēmbi:

67 —Damī xicje ya ngue'mø gue'e grā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, ogue hin'na. ¿Te gui mmanā rä hya naya?

Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø gā xi'ahū ngue guēcā, hīngui 'yεc'εīgahū.

⁶⁸ Nu'mø xīngā øt'ahū n'na rā nt'änni p'uya, xquet'a hīngui nne gui mmāmhmū'a te gā ān'nahū. 'Nε hīngui nne gui thōgahū p'uya.

⁶⁹ Ya ni ma dā zōnnā ora ya, ngue rā N'yohū bī 'yε mahεts'i dāni mmīp'ū ja rā n'yεi Oja nūnā jase rā ts'edi.

⁷⁰ Gātho yø ja'i p'uya bi 'yεmbi:

—¿Ua guí εnā ngue gue'e rá Ts'ant'ū'i Oja 'mø?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ahá, go guēcā tengutho guí mmāmhmū.

⁷¹ Di n'yεmbyø ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na mā tes-tigo gā nnehū ya'mø? Ya dá øsehū rā hyā pōnnā ne ya.

23

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Gā bi nangyø ja'i p'uya, bi zixpu 'buhra Pilato rā Jesús.

² Bi mahyø ja'i ngue di yapra Jesús, εnyø ja'i:

—Dí tinnbāhe n'na rā hyā nā rā n'yohū 'būcua, ngue di ts'onnbā yø mmūi yø ja'i. I εmbi ngue hīngui ja ngue di unyø ja'i'a rā mēnyū āhra dast'abi 'bū'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna rā Cristo nā, i nne dā mā ngue n'na rā dast'abi.

³ Rā Pilato bi 'yānnā Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ahá, go guēcā tengutho rā hyā guí mmanya —bi 'yεmbi.

⁴ Rā Pilato bi 'yεmbyø hmu yø mmācja, dā guehmi'da yø ja'i:

—Hīn tema ts'oqui dí tinnbā nā rā n'yohū 'būcua —bi 'yεmbi.

⁵ Pε yø ja'i mahømbi 'yεnā:

—Nūnā rā hyā xānnbate p'ū ja rā hāi Judea nā, di ts'onnyø ja'i nā rā hyā nā. Bi fū'a Galilea xānnbate rā hyā, asta sōcua ya.

Bi ts'ixpu 'buhra Herodes ra Jesús.

⁶ Mi 'yøhra Pilato nā rā hyā mmanyø ja'i, bi 'yānnbūya ngue'mø rā mmεngu p'ū Galilea nā rā Jesús.

⁷ Nu'mø mi xi p'uya ngue ja rā mmεngu p'ū, bi mēnnbā nā rā Herodes mi ndast'abi p'ū Galilea. Porque rā Herodes, nu'ū yø pa'ū, mi 'būp'ū Jerusalén.

⁸ Rā Herodes, nu'mø mi nū rā Jesús, εmmεi di johya. Porque ya rá ya'atho yø pa i nne dā nū, ngue øde te mmanyø ja'i t'εmbi øtra Jesús. Mi tø'mi ngue dā nūrpī tema milagro dā 'yøt'e.

⁹ Xangu yø nt'änni bi 'yørpe, pε rā Jesús hīnte gā ndatho.

¹⁰ Xquet'a 'būp'ū yø hmu yø mmācja 'nēhyø xānnbate ngue rā ley. Di yapī hīn'yū p'ū rá nzεgui.

¹¹ Nūnā rā Herodes co 'nēhyø soldado xquet'a hīmbi nū manho rā Jesús. I thenthō, bi heta n'na rá he mažihōtho tengutho rá he

n'na rā dast'abi. Rā Herodes mahōmbi mēnhnā Jesús, i map'u 'buhra Pilato.

¹² Madague'a madi nsahmi m'met'o rā Pilato rā Herodes, pε bi n'amigo m'mefa.

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesús.

¹³ Nuna rā Pilato bi peti gātho yø hmū yø mmäcja, gātho yø ts'at'abi, gātho mi'da yø ja'i.

¹⁴ Bi 'yεmbi:

—Ya guá singahua ua nā rā n'yohā 'bucua. Guí εmhmu ngue di ts'onoyø ja'i. Pε ni hmi ni dāhū hapū dí änni, 'nε guí nnuhū ngue hin tema ts'oqui dí tinnbabi ngue'a te gni yaphū.

¹⁵ Ni xinga guehra Herodes ngue xtabá ndinnba rá ts'oqui, porque bi costho hōmbi 'yεcua. Ja guí nnuhū p'uya ngue hin tema hya di nεqui para ngue da t'εmbi ja te rángue'a ngue da tho.

¹⁶ Nugā gā mända ngue da 'bei, pε gā thøgue.

¹⁷ Rā Pilato i ja ngue da 'yøt'e te rā costumbre ja yø ja'i, nu'mø rā ngo ngue rā pascua, pa mathøgue n'na rā ofādi.

¹⁸ Gātho yø ja'i p'uya, bi mahra mafi, i εnā:

—Nunā rā Jesús da tho nā. Go dami thøhra Barrabás.

¹⁹ Pε nuna rā Barrabás, guehna n'na nc'ei mi ofādi ngue rā 'yøt'i sai, 'nε rā hyote p'ua ja rā hnini.

²⁰ Rā Pilato hōmbi xihyø ja'i ngue da zā di thøhra Jesús.

²¹ Pε yø ja'i p'uya, man'na nts'edi gā mafi, i εnā:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i rā Jesús.

²² Rā hyū ndi p'uya, bi 'yεnna Pilato:

—¿Pε tema nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugā hin tema ts'oqui di tinnbi ngue da t'εmbi da tho. Nugā gā mända da 'bei, pε gā thøgue.

²³ Pε yø ja'i hingui säya ngue mafi, ädi ngue da ma macuati rā pont'i rā Jesús. Nu'a gā mahyø ja'i co 'nε'ua yø hmū yø mmäcja, bi nja'a te ädi.

²⁴ Rā Pilato p'uya bi zänni ngue di nja'a te manyø ja'i.

²⁵ Bi ma mathøgue nā rā Barrabás xi manyø ja'i ngue di nthøgue. Guehna xi jot'i ngue rā 'yøt'i sai 'nεhra hyote nā. Go bi ndā nā rā Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatra pont'i rā Jesús.

²⁶ Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue da tho, bi nthēui p'ua ja rā 'yu n'na rā n'yohū xpi 'yεhra 'befi ni hu ngue rā Simū, rā mmengu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i nā p'uya, ni 'befatho p'ua ni ma rā Jesús.

²⁷ Pε xangu yø ja'i bi denni. I ma'a nts'onj yø xisu, tu yø mmāi ngue te da thøhra Jesús.

²⁸ Pε bi hyetyø ja'i rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague gyø xisu guí 'buhmu ua Jerusalén, 'yo guí zomhmu conná gueque. Sinoque dami nzoni ngue conná ngue'ahū 'nε conná guehni basihū.

29 Porque dā 'yɛhyø pa gui 'yɛmhm̄: Xan̄ho 'b̄ai te'o h̄injo'o yø b̄asi, ogue h̄imbi hya yø b̄asi, ogue h̄imbi sat̄ate.

30 Yø ja'i p'uya dā 'yɛmbyø t'øhø: "Bá t̄agui, gui soxcahe". Dā 'yɛmbyø nyun̄i: "Dami cogbahe", dā 'yɛmbi.

31 A nuya ngue h̄inte gadi uph̄a'gadi umhm̄ ya, Hague ngu rā n'ua dā tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

32 Xquet'a ni ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'ua dā duui ra Jesús.

33 Mi zømp'ua ja rā nyun̄i gui hutyø ja'i ngue rā Nj̄ayaxhmu, ja bi ma macuati p'ua rā pont'i rā Jesús. 'Nɛ'ua yoho yø ts'oc'ei bi ma macuati rā pont'i, n'na rá n'yɛi, n'na rá gaha i gohi.

34 Nu'mø ema cuati rā pont'i rā Jesús, bi 'yɛna:

—Mā Papá'i, dami punnba yø ja'i 'b̄acua, porque nuya h̄ingui padi te øtya —bi 'yɛna.

Yø soldado p'uya bi ma rā taha ngue to xta rā taha, gue'a dā gaca n'na xequi rá he rā Jesús.

35 Yø ja'i 'b̄ap'ua p'uya, i h̄ɛtho. Nu'ua yø judío 'bet'o, i thenthø'ua, i ɛna:

—Mi mman̄na rā n'yoh̄ua ngue dā yanyø ja'i. Pɛ di nyanse ya, ngue'mø majuan̄i ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'ɛmbi rā Cristo.

36 Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi dā zi.

37 Bi t'ɛmbaya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

38 Nu'ua ja rá ya rā pont'i, bi t'ot'a n'na rā letrero ngue ɛna: "Nuna rā n'yoh̄ua 'b̄acua, guehna rá dast'abi yø judío na". Rā letrero p'uya, nt'ot'i conna hya ngue rā griego, rā latín, rā ebreo.

39 Nuna n'na rā ts'oc'ei ya cuarb̄ua ja rā pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yɛmbi:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Nɛc'a'be gui nyan'be p'uya.

40 Nu'a man'na nc'ei rā ts'oc'ei bi 'yɛmbrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'ua ja rā pont'i ya.

41 Nugui ja te rángue'a ngue dí saui rā n'ua, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'ua te dí thohmi. Pɛ nuna rā n'yoh̄ua 'b̄acua, h̄in tema nts'o xa 'yø'na.

42 Bi 'yɛn'a m'mɛfa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø rā pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbɛngui.

43 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuan̄i dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'ua mahɛts'i ya.

Ya bi du rā Jesús.

44 Comma huxyadi, bi m̄adi bi m'mɛxui gā rā ximh̄ai asta hyu nde.

45 Rā hyadi bi m'mɛxui. Nu'a rā ulu mi zap'ua ja rā goxthi nija bi hyehmade i gai ngue bi xet'i.

46 Bi 'yɛn'a n'na rá hmafi rā Jesús, bi 'yɛna:

—Ague mā Papá'i, dadi fāt'a'i mā tegā ya —bi 'yɛna.

Hontho bī man'a p'uya, 'bexpi du.

47 N'na rā capita ngue rā mmengu Roma bī nu te bī nja, bi 'yεspabi Oja p'uya, bi 'yεna:

—Majuani ngue nuna rā n'yohu 'bucua, hin'yū rá ts'oqui na.

48 Gä bī nu yø ja'i mī 'bäp'ū te bī nja. Bī ma yø ja'i p'uya, pε patyø tiya ngue tu yø mmui.

49 Gätho'ū yø mpadiui rā Jesús, conyø xisu bá nexa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'ūtho bi 'bäi, Gä hantho te bī nja.

Ya bi ma nt'ägui rā Jesús.

50 Mī 'bu'a n'na rā hoga n'yohu ni hu ngue rā José, mī øt'e te Gä mmamp'ū ja rā ley, rā mmengu p'ū ja rā hnini Arimatea ja rā häi Judea. 'Nεhna di manda p'ū ja rā nija na.

51 Xquet'a 'nεhna mī tø'mi ngue di manda ua Oja. Janangue hingui 'bui ngue rā acuerdo'a te rā hya bi ts'ännbu ha bī mpeti yø ja'i.

52 Nuna rā n'yohu na, bī ma bá nyauī rā Pilato, bi 'yäpra nt'ēdi ngue da hyajpū ja rā pont'i rā Jesús.

53 Mī hyajpū ja rā pont'i p'uya, bi 'uennbabi rá do'yo rā Jesús co n'na rā sávana ngue rā hoga ulu. Bi hyaxpū ja rā panteón xi ma nt'a'mi p'ū bí ja n'na rā 'bido ngue bá ägui. Nuna rā panteón, hinjongui o.

54 Nde mbēhi'a rā pa'a, ya da yätra pa ngue rā ts'äya.

55 Nu'ū yø xisu bá nexa Galilea ngue bá n'youi rā

Jesús, bī ma bá nu rā n'yägui. Bī nu ha bi t'ägui.

56 Mī zøp'ū ja rā ngu ya yø xisu, bi hocyø 'yεthi mazihotho ga yanī ngue da goxra ánima. Bī nsäya'a rā pa ngue rā ts'äya p'uya, porque gue'a di manda rá ley Oja'a.

24

Ya bi bennate rā Jesús.

1 Mī hyaxa rā pa ndomingo, zi xuditho bī ma mahøn'a yø xisu p'ū bí o rā Jesús. Bi hyaxyø 'yεthi xi hoqui. Bī mähä mī'da yø xisu.

2 Mī zømp'uya, bi dīni ngue ya n'nanni 'benna do mī nnøpa nju'mi rā panteón.

3 Bi yat'ambo p'uya, pε ya himbi dīmp'ū rā Jesús.

4 Bi nsu p'uya, hingui padi te da 'yøt'e. Mī nu p'uya, 'bäp'ū yoho yø anxε di yoxni yø he.

5 I hēmtho häi'ū yø xisu ngue εmmēi su. Yø anxε p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue guí homhmu ua mant'ägui'a ya 'bui?

6 Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damī bēmhmū rā hya bi xi'ahū 'mø tobe mambi 'būta Galilea.

7 Conque bī mā ngue rā N'yohu bí 'yε mahets'i, mī ja ngue da ma madäpi yø ja'i ja yø ts'oqui ngue di cuatra pont'i. Rá hyu pa p'uya, di bennate.

8 Nu'ū yø xisu p'uya, bi zo yø mmui na rā hya xi man'a m'met'o rā Jesús.

9 Nuya yø xisu 'mø mambá pengbū ja rā panteón, nu'a te

bá nu, bi xi'ua 'de'ma'da nc'ei yø xādi rā Jesús. Bi xifi gātho mi'da yø ja'i.

¹⁰ Nūya yø xisu bi hyaspabi rā hya ya yø xādi rā Jesús, guehna rā Maya Magdalena, 'nehra Juana, 'nehra Maya rā mamá rā Jacobo, 'ne hmi'da yø xisu p'uya.

¹¹ Pε nūya bi thaspa rā hya p'uya, hingui εc'ei'tho te mmanya yø xisu. Sinoque εntho: “Hantho loco ya yø xisu”, gue emma εntho.

¹² Pε rā Bedu bi bøn'athi, bi ma n'nahmantho p'ua bí ja rā panteón. Mi zomp'uya, bi hyεt'ambo. Bi nu ngue ya n'nanni 'bønna ulu mant'ε rā Jesús. Bi mengbu ha sāya p'uya, pε di 'yøtho hanja'a te xi nja.

Bi ntimmip'uja rā yu yoho yø xādi rā Jesús ngue manī map'uja rā hnini Emaús.

¹³ Nū'a rā pa'a p'uya, yoho yø xādi rā Jesús manī map'ua ja rā hnini Emaús. Nūna rā hnini na, di nsocui Jerusalén como 'de'ma'da kilómetro.

¹⁴ Mente 'yo, mente di c'a'a te xi nja.

¹⁵ Nūna rā Jesús mi zā mi zadi, ya 'dap'ua ni n'yo.

¹⁶ Madague'a ngue hēti, pε εna te corpatho yø dā ngue hinda badī te'o na rā Jesús.

¹⁷ Rā Jesús bi 'yānbūya, bi 'yεmbi:

—¿Teni 'be'a mā hya gadi nxihmi mente guí 'youi ua ja rā 'yu n'yø? Nup'ua nná bεngā, εna gue tu ni mmuiui.

¹⁸ Nūna n'na nc'ei ni hu ngue rā Cleofas bi 'yεmbi:

—Gātho yø ja'i bá 'yo Jerusalén, gā padī te bi nja mantenni pa. 'Nε go gui 'yεna ngue hingui pahya.

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmp'ua yaui:

—¿Tema hya n'yø?

Nū'ua ts'o p'uya, bi 'yεna:

—Xigue rā Jesús nūna rā mmεngu Nazaret. Guehna n'na rā n'yohua ngue rá pøngahya Oja, di nequi ngue ja rá ts'edi ngue bi 'yøtyø milagro, 'ne ja rá ts'edi ngue rā hya bi mā. Porque bi nu manho Oja te bi 'yøt'e, dā guehyø ja'i bi nu manho te bi 'yøt'e.

²⁰ Dí mmangä'be ngue nū'ua yø hmu yø mmäcja, dā gue'ua mā hmuh di mända p'ua ja rā nija, bi dā rā Jesús. Bi zixpu ja rā ts'at'abi, ja bá ts'annbu ngue dā dup'ua ja rā pont'i.

²¹ Pε nugähe nmi εngähe ngue nūna rā n'yohua na, guehna xta nyanyø judío na. A nuyá, ya mangunde bi nja na rā hya dí xi'a'be ya.

²² Nū'ua 'da yø xisu 'da'igu mā nt'εc'eihe, xa pijthogähe. Porque xa mma mxuditho p'ua mambí o rā ánima.

²³ Pε ya hinjonxpa ndini ngue di op'ua. Xpa mmengbūya, xa xicje ngue xi nu yø anxε. A nū'ua yø anxε p'uya, i mma ngue ya 'buhna rā Jesús.

²⁴ 'Bexque'a p'uya, nū'ua 'da mā n'yohe xa mmap'ua mambí o rā ánima, pε xa ndini tengutho rā hya xa mmanyo xisu. Pε rā Jesús ya hinxa hnu na 'na.

25 Nunā rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua hinguí ts'ua di 'yo ni mmaih'ua te rā hya i ja? ¿Ua hinjam'mø guí øhmua para ngue gui 'yεc'ei'ua te gā rā hya bi manyø pøngahya Oja?

26 ¿Ua hinguí pahmua ngue rā Cristo mi ja ngue dā zā rā n'ua hante ngue di ndast'abi ngue di mandā ua?

27 Ya bi dū'mi bi xifi gātho'ua yø hya nt'ot'i p'ua ja rā Maçā Libro ngue'a te gui c'a rā Jesús. Bi dunnbabi'a te mmamp'ua ja yø libro bi 'yotra Moisés. Bi sigue bi xi mi'da yø hya te gā nt'ot'i p'ua ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja.

28 Nu'mø mi zømp'ua ja rā hnini manī ma p'uya, rā Jesús bi 'yøt'e ngue εnā xø nne da thogui.

29 Pε nu'ua yø n'yohua p'uya, bi japi ngue di nsāya, bi 'yεmbi:

—Ma 'daua gā nsāyahua. Guí nnu ngue ya bi nde. Ya ni ma dā dāhra nxui.

Bi yat'ambo rā ngu rā Jesús ngue di nsāya.

30 Mi mip'ua ja rā mεxa p'uya ngue di nsihmε. Bi hyacra thuhmε, bi ja mammadī Oja. Bi xemp'uya, bi un'nua hup'ua ja rā mεxā.

31 Nu'a rā ora'a p'uya, bi xohyø n'yomfēni ngue bi badī te'o. Pε 'bexpi m'merpθtho rā Jesús.

32 Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:

—Pε uanguí hurca mā mmāiui mēnte darā yahua gā rā 'yu, 'nε bi xicui tema hya nt'ot'i p'ua ja rā Maçā Libro.

33 Ya hinte mambi dø'mi. Bi mengui 'bexque'a, i ma Jerusalén. Bi dini ngue ya xi mpeti'ua 'dε'ma'da yø xādi rā Jesús co 'nε'mi'da yø n'yohua.

34 A nuya xi mpeti p'uya, bi 'yεmbya ja bi zøhø:

—Majuani xā bεnnate rā Hmu n'yø. Ya xā nnu rā Bedu.

35 A nuya ja bi zø p'uya, xquet'a bi mā te xi thop'ua ja rā 'yu. Bi mā ngue hinguí padī te'o nā rā Jesús mēnte yaui, bi badī, ja gue'mø mi xenna thuhmε.

Ya bi zømp'ua 'buhyø xādi rā Jesús.

36 Mēnte tobe di yahnitho'ua yo nc'ei, ngue mma te xi nu, mi dambēni p'uya, ya 'bāp'ua made rā Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yεmbi:

—Dā hyu ni mmaih'ua —bi 'yεmbi.

37 A nu'ua yø xādi p'uya, di fetyø mmāi ngue su. I εnā ngue rā 'yø'a hēti.

38 Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue guí suhua? ¿Hanja ngue guí εmhua ngue himma juani dí 'bucā ua?

39 Damī nurcahua mā 'yε 'nεhma gua. Guí nnuhua ngue xquethocā. Damī thānjua n'namhma guí nnuhua ngue guēcā. A nu'a rā 'yø, rā ndahitho'a, hin'ua rá do'yo'a. Pε nugā guí nnuhua ngue drā jā'i.

40 Mi juadi bi xi'a ngu'a p'uya, bi 'yutyø 'yε 'nεhyø gua ha bi mε yø clavo.

41 Pε nu'ua yø xādi hinga ε'εc'ei xanho, ngue'a gui johya

'nε εnā sudyø n'yomfεni. Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Ua hinguī ts'ua ua te ga sigā ts'ua? —bi 'yεmbi.

⁴² Bi unna n'na xεqui rā hua ngue nthaxi p'uya, 'nε bi unna n'na mhmε rā t'afi t'asa.

⁴³ Bi hyamp'uya, yø hmi yø dā yø xādi p'ua ha bi zi.

⁴⁴ Bi 'yεmbuya:

—Nuna te dā thocā ya, guehna rā hya ya xtā xi'ahu m'met'o na. Ya xtā xi'ahu ngue mi jatho di nja'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro. Porque rā Moisés co 'nε'ua mi'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue ga thocā, xquet'a ngu'a mmamp'ua ja yø Salmo.

⁴⁵ Bi xojpa yø n'yomfεni p'uya, ngue dā dini te mmamp'ua ja rā Macā Libro.

⁴⁶ Bi 'yεmbuya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rā hyu pa p'uya, di bεnnate p'ua dā nt'āgui.

⁴⁷ Guehna rā hya dā thaspabi yø ja'i 'bui ndap'ua bi zā yø nación, connā nt'ēdi rā Jesús, nu to dā hyep'ua rā nts'o ga 'yo, di punnbabi yø ts'oqui. Pε rá māditho dā manna hya p'ua Jerusalén.

⁴⁸ Nuyá, go gui xihma yø ja'i na te gā nuha dā thocā ya.

⁴⁹ Nuna rā hya bi yat'ahu mā Papágā, ga ma penhā naya. Pε 'yogui 'uehma ua ja rā hñini Jerusalén asta gue'mø bi n'na'ahu rā ts'ēdi di 'yε mahεts'i, ya gui mmähä p'uya.

⁵⁰ Bi gajpa mi 'buehyø xādi rā Jesús, i map'ua jonna hñini Betania. Bi macyø 'ye p'uya ngue di japi.

⁵¹ Mente di jap'uya, hεtho ha i nangui, bi ma mahεts'i.

⁵² Mi juadi bi danne'ua yø xādi, bi mengui, i ma Jerusalén. Janjuani ngue di johya.

⁵³ N'na pa ngu n'na pa, i pa nija ngue badi ja mammadi Oja.

Bi ma mēhεts'i rā Jesús.

Ra Xuua Nana ra Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'unt'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

1 Nuna rá Ts'unt'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'bu'mø mi nhohra ximhai. 'Dap'u 'buhmi Oja, pe 'nehna Oja na.

2 Hante ngue di nhohra ximhai, ya rá n'youi Oja.

3 Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'yu n'na ra cosa ngue hinxti hoqui.

4 Nuna go badi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmæi yø ja'i ngue da badi ndana majuaní. Nuna badi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmæi yø ja'i.

5 Nu ra nyot'i di yorbu ja ra 'bexui, pe hingui hãtra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

6 Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Xuua.

7 Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmæi yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yεc'ei gátho yø ja'i na.

8 Nuna ra Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmæi yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmæi yø ja'i.

9 Nuna bi zøcua ja ra ximhai, guehna majuaní ngue xojpa yø mmæi gátho yø ja'i na.

10 Nuna rá Ts'unt'u Oja bi m'mæcua ja ra ximhai. Madague'a ngue go bi hocra ximhai na, pe himbi bahyø ja'i te'o na.

11 Bi m'mæp'u ja rá hai, pe himbi nu manho yø mmænguh.

12 Pe nuya to gã bi nu manho, 'nε bi 'yεc'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya.

13 Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'bui tengutho ga 'bahyø basi yø ja'i, oque dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'u. Sinoque guesε Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

14 Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mæcua dí 'buhmu. Pe dá nuhe ngue maguesε. Maguesε porque rá 'dants'unt'u Oja. Gã majuaní te bi ma, 'nε hinha rá nzequi di mahyø ja'i.

15 Nuna ra Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yεmbi:

—Nuna ya, guehna nmi mmangã m'mæt'o naya. Porque ya xta mangã ngue dí εna: “Nuna da εp'u m'mefa, man'na tate na ngue nugã, porque hante ngue ga m'mæcã, ya mi 'buhna”.

16 Nu'a te gã badi uni, gã di tocagahu. Badi thijpatho rá mate badi uni hinha rá nzequi.

17 Conná nguehṛa Moisés bi fahrá ley Oja. Pɛ conná nguehṛa Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'nɛ bi fahná rā hya majuaní.

18 Nuna Oja hinjam'mò to dī nnu ná. Hont'a rá 'dants'ant'u Oja bí 'bap'u bí 'bahrá Papá, go bī mā hanja Oja ná.

Rā Xuua nuna bi 'yotra nxixya bī mā hanja ná rā Jesucristo.

19 Nu'u yò judío 'bet'o p'u Jerusalén bī menhyò mmácja bī mɛ yò n'yohu ja yò 'befi p'u ja rā nija. Bī map'u 'bahrá Xuua ngue bá änni te'o.

20 Rā Xuua p'uya, njuantho bī mā, bi 'yɛnā:

—Hinga guecä ná rā Cristo bá ɛx Oja ngue dī ndast'abi —bi 'yɛnā.

21 Mahombi 'yännbɔya, bi 'yɛmbi:

—¿Pɛ te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e ná rā pŋgahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Hinga guecä.

Bi 'yänni mahon'a p'uya, bi 'yɛmbi:

—Masque gue'e ná rā pŋgahya ja ngue dā ɛcua 'mò —bi 'yɛmbi.

Bi 'yɛnā mahon'a p'uya:

—Hin'nā.

22 Bi t'ɛmbɔya:

—Pɛ ¿te'o'i p'uya? Dami xicje n'namhmā ga haspahe rā hya'u to xpā menngahe. Dami mā te'o'i.

23 Mi dahra Xuua, bi 'yɛnā:

—Go guecä ná bī mmanā pŋgahya Isaiás ngue bi 'yɛnā:

“Dī m'mu'a n'na nc'ɛi ngue nts'edi dī manna hya p'u ja rā dapo. Dā 'yɛnā: Dami nsähya, porque ya nī ma dā ɛp'u rā Hmu”, bi 'yɛnā.

24 Nuya yò n'yohu bī ma bá nyaui rā Xuua, guehya yò m'mɛnhni yò fariseo ya.

25 Mahombi 'yännbɔya, bi 'yɛmbi:

—¿Pɛ hanja ngue guí otra nxixya 'mò ngue hinga gue'e ná rā Cristo, nī xingrá Elías, nī xingrá pŋgahya dí xi'i?

26 Mi dahra Xuua, bi 'yɛmbyò ja'i:

—Nugä dí otra nxixya connā dehe. Pɛ nuaa dí 'bāhm, 'yo ua n'na nc'ɛi ngue hingui fadi te'o.

27 Nugä dá 'bet'o, pɛ nuna dí xi'ahū dā ɛp'u m'mɛfa ná. Man'na tate ná ngue nugä. ¿Haru gue gā sɛcä tengu ná?

28 Gä guehya yò hya ja ua bī manna Xuua p'u ja rā hñini Betábara, man'na nguadi rā dathe Jordán mambi otra nxixya.

Bī manna Xuua te'o ná rā Jesús.

29 Mi hyaxpɔya, bī nu rā Xuua ngue mmap'u rā Jesús dā zomp'u ha 'bäi. Bi xihyò ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nuna rā n'yohu bá ɛcua ya, guehna dā hnɔpā 'bòt'e naya. Tengutho rā de'yo thop'u ja rā nija ngue pa m'mòt'e, dī njarbū ná. Porque guehna bá pɛn'Oja ná, ngue di hojpa yò ts'oqui yò ja'i 'bwi gā rá nguñi nximhäi.

30 Guehna dá mmangä 'mò dí xi'ahū naya ngue dí ɛnā:

“Nugä dá 'bet'o, pε bá εp'ua man'na rā n'yohu tate ngue nugä. Porque hante ngue ga m'mäcä, ya mi 'buhna”.

31 Nugä xquet'a hinmi pacä te'o na t'εmbi rā Cristo, pε bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'nε ga japi gätho yø judío ngue da badj te'o na rā Cristo.

32 Mahømbi 'yenna Xuua:

—Dá nugä rā Espiritu Santo bi 'yε mahets'i tengutho n'na rā paloma ngue bi zøp'ua 'bähra Jesús ngue di n'youi.

33 Nugä tobe tobe hinmi pacä te'o na rā Cristo, pε nu'mø mambä 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i conna dehe, Oja bi 'yεngui: “Nuna rā n'yohu gui nnurpi ngue da zøhra Espiritu Santo p'ua ja rá ya, guehna da japyø ja'i ngue di hatra ts'edi rā Espiritu Santo na”, bi 'yεngui.

34 Nguna dá nugä ya, janangue dadi jagä majuanj ngue guehna rá Ts'ant'ua Oja na.

Yø mudi xädi rā Jesús.

35 Mi hyaxp'ua, mahøn'a 'bup'ua rā Xuua n'youi yoho yø xädi.

36 Nu'mø mi nu ngue bi thop'ua rā Jesús, rā Xuua bi 'yεna:

—Nuna bá εcua ya, guehna bá pen'Oja ngue da nøpa 'bøt'e yø ja'i na, tengutho rā de'yo thop'ua ja rā nijä ngue pa m'møt'e.

37 Nuna rā hya bi manna Xuua, mi zä mi 'yø'ua yoho yø xädi, bi denna Jesús.

38 Rā Jesús bi nyεgui, bi nu ngue ni thenni. Bi 'yεmbya ni denni:

—¿Te gui hommi ya?

Nu'ua ni denni bi 'yεmbi:

—Ague grá xänbäte, ¿hapu gui säya?

39 Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmähä, ga ut'au.

Bi me p'ua, bi 'yuti hapu säya. Nu'a rā ora'a, ya mmapp'ua 'det'a xudi. Pε ja bá the'inde p'ua bi zøni.

40 Nuna n'na nc'ei bi 'yøde te mmanna Xuua, bi denna Jesús, guehna rā Andre rá n'yohu rā Bedu na.

41 Nuna rā Andre 'bexpi ma bá honná n'yohu Bedu. Bi 'yεmbi:

—Dá tingä'be rā Mesías —bi 'yεmbi.

Nuna rā Mesías i nne da ma ngue guehna rā Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi.

42 Nuna rā Andre p'ua, bi zixrá n'yohu p'ua 'bähra Jesús. Pε mi nu rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Gue'e grá Simu, rá ts'ant'ua'i rā Jonás. Nuya gdi hu ngue grá Cefas, 'nε gdi Bedu ya.

Rā Jesús bi zixra Lipe conna Natanael.

43 Mi hyaxp'ua, bi map'ua ja rā häi Galilea rā Jesús. Hante ngue da ma, bi nthēui rā Lipe, bi 'yεmbi:

—Ma ga mmεp'ua ga mmagä ague Lipe.

44 Nuna rā Lipe, rā mmεngu p'ua ja rā hñini Betsaida. Xquet'a rā mmεngu p'ua na rā Andre 'nehra Bedu.

45 Nuna rā Lipe bi ma bá honná Natanael. Bi 'yεmbi:

—Dá tingä'be na rā n'yohu mmamp'ua ja rā Maça Libro bi

'yotra Moisés dā gue'u mī'da yø pøngahya. Guehna rá ts'ant'u rá José, nuna rá Jesús rá mmēngu Nazaret.

46 Mī dahra Natanael, bi 'yēna:

—Xip'u Nazaret, ɥua dā zā dā pømp'u n'na nc'ēi ngue xtanho?

Bi 'yēnna Lipe p'uya:

—Gue mmēxa guī nnu.

47 Mī nu rá Jesús ngue mmap'u rá Natanael dā guarbu 'bui, bi 'yēmbuya:

—Ya guī nnuh'u ya, bá ɛcua n'na rá judío ngue majuanī xanho te gā 'yo, 'nɛ hīngra fēhniho.

48 Rā Natanael bi 'yānnbuya, bi 'yēmbi:

—ɥHague go gni paqui?

Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Conque nu'mø tobe hīmmañi zo'i rá Lipe ya, dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra za ngue rá igo.

49 Bi 'yēnna Natanael:

—Ague grā xānnbate, gue'e rá Ts'ant'u'i Oja. Gue'e rá dast'abi'i yø judío.

50 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Hønt'a guī 'yɛc'ēiguī'a ya, ngue dí xi'i ngue dí nnu'i 'mø guī 'bup'u 'bāhra igo ya. A nuyá, man'na xanhenñi yø cosa guī nnu ya, para ngue man'na gdi pađi xanho te'ogā.

51 Mahømbi 'yēnna Jesús:

—Majuanī dí xi'ah'u, guī nnuh'u ngue dā xohra c'amahets'i ya. Yø anxɛ Oja p'uya, ni ma ni 'yɛp'u 'bāhra N'yohu bí 'yɛ mahets'i.

2

Bi nja n'na rá nthati p'u ja rá hnini Caná.

1 Rá hyu pa p'uya, bi nja n'na rá nthati p'u ja rá hnini Caná ngue rá hāi Galilea. Xquet'a bi m'map'u ja rá nthati rá mamá rá Jesús.

2 Xquet'a bi ma mambita rá Jesús conyø xādi, ngue bi map'u ha bi nja rá nthati.

3 Mī guahra vino p'uya, bi 'yēmbirá mamá rá Jesús:

—Bi guahra vino —bi 'yēmbi.

4 Rā Jesús bi 'yēna:

—Ague mamá, ɥhanja ngue go guī xic'a ya? Porque tobe hīngui sōnna ora ngue tema hmɛya gā øt'ä.

5 Pɛ rá mamá rá Jesús bi 'yēmbiyø ja'i nu'u u'ite:

—Damī 'yøt'e te gā dā xi'ah'u nu —bi 'yēmbi.

6 Mī jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po rá dehe gā nx'u'yɛ yø ja'i. N'na ngu n'na'u p'uya hāti goho 'dāte ogue n'na ciento litro rá dehe.

7 Rā Jesús bi 'yēmbiyø 'u'ite:

—Damī 'yushu rá dehe ya yø mamohi ja ua —bi 'yēmbi.

Bi yuɣp'uya.

8 Rā Jesús bi 'yēmbi mahøn'a:

—A nuyá, hyaspaui zits'u rá mmēnnigu ya, ngue dā zā.

Bi hyaspaui p'uya.

9 Rā mmēnnigu p'uya, bi zā rá dehe ya xi gohi ngue rá vino. Pɛ hīngui pađi ha bá tha rá vino. Nu'u to bá ha rá dehe go pađi hanja'u. Rā

mmennigu p'uya bi zonhna novio.

¹⁰ Bi 'yembj:

—Gätho yø ja'i, rá mūditho di un'a rá vino xanho. Pε nu'u to si rá vino 'mø ya bi zi xangu, ya di un'na rá vino hinga njuani p'uya. Pε nu'i, man'na gue go xcá pestho rá hoga vino ngue rá nzeɣui.

¹¹ Nunā ya guehna rá mudi rá milagro bá ørbu ja rá hnini Caná ngue rá häi Galilea rá Jesús. Ja bi nequi p'u ngue maguesε rá Jesús. Nu'u yø xädi p'uya, man'na bi 'yεc'ei ngue guehna rá Cristo na.

¹² M'mefa p'uya, bi map'u ja rá hnini Capernaum, ni n'youi rá mamá, co 'nεhyø n'yohu, conyø xädi. Ja bá m'map'u njammj pa p'uya.

Rā Jesús bi 'yet'u mi mpä p'u thinnija.

¹³ Ya xmanguerpatho di nsännigo yø judío ngue rá pascua. Rā Jesús bi ma Jerusalén.

¹⁴ Nup'u thinnija p'uya, bi dimp'u'u mi pä yø ndani 'nεhyø dε'yo, 'nεhyø paloma. Hup'u ja yø nthuts'i'u di pøspa yø mεnyu yø ja'i yap'u ni 'yεhε.

¹⁵ Mi nu te jap'u, bi fat'a n'na rá nthahi rá Jesús ngue bi hyøn'athi gätho'u mi mpä p'u thinnija. 'Da i mε yø dε'yo 'nεhyø ndani. Nu'u maði pähyø mεnyu p'uya, bi c'uaspabi yø mεnyu, bi 'yennba yø mεxa.

¹⁶ Nu'u yø mäpaloma p'uya, bi 'yembj:

—Damj jucui ya te ja ua. 'Yo gui nnøpa täihua ja ja rá ngu ma Papágä.

¹⁷ Nu'u yø xädi p'uya, bi zo yø mmäi'a te nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro ngue εna: “Ma ga 'bεcä ma te ngue dí nnu mansugä ni ngu”.

¹⁸ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yørpa rá nt'änni, bi 'yembj:

—¿Tema milagro gui 'yurcahe n'namhma ga pacähe ngue'mø majuanj Oja di 'da'i rá nt'edi'a te gui øt'e?

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damj hyømhmu häi rá nija ja ua, 'nε nhyu patho gda høcä mahøn'a.

²⁰ Nu'u yø hmu yø judío p'uya, bi 'yembj:

—Nyote ma'dato njeya i nangra nija ja ua, 'nε go gui 'yεna ngue nhyu patho gdi hoqui mahøn'a.

²¹ Pε nu'a rá nija bi manna rá Jesús, gue'a rá do'yo bi ma ngue da thømmi.

²² Janangue nu'mø mi bennate p'u bi ma nt'ägui rá Jesús, bi zo yø mmäi yø xädi'a te xi xifi. Bi baði ngue majuanj na rá hya mmanna Maca Libro p'uya, 'nε'a te xi manna Jesús.

Rā Jesús parpabi yø n'yomfeni yø ja'i.

²³ Nunā rá Jesús ya 'bap'u Jerusalén gä i nja rá ngo ngue rá pascua. Xangu yø ja'i bi 'yεc'ei ngue guehna rá Cristo na, porque nnu yø ja'i ngue hijnonda zä da 'yøtyø milagro øtra Jesús.

24 Pε nuna rā Jesús hīndi unna mm̄ai ya yø ja'i ya, porque gā p̄atho te mb̄enyø ja'i.

25 Hīmma hyoni to dā xifi te ja rā n'yomf̄eni rā ja'i, porque p̄asε te ja rā n'yomf̄eni n'na rā ja'i.

3

Rā Nicodemo bi nyai rā Jesús.

1 Bi m'm̄'a n'na rā n'yoh̄u ngue rā fariseo ni hū ngue rā Nicodemo. Guehna n'na rā hmu yø judío nā.

2 Bi ma n'na xui nā rā Nicodemo bá nyai rā Jesús. Bi 'yεmbi:

—Ague grā xān̄bate, dí p̄acāhe ngue bá p̄en'na'i Oja ngue gui n̄xān̄gahe. Porque h̄injonda zā dā 'yøtyø milagro guí øt'e ngue'mø h̄ingui n'youi Oja.

3 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'i, ngue rā ja'i hīmma 'da'yo di m'm̄ai, h̄inda zā dā zo rá 'yε Oja.

4 Rā Nicodemo bi 'yānni ha rānja rā hya, bi 'yεmbi:

—Pε xina rā hya guí mma, ¿ha di njapi? ¿Ua dā zā ngue mā'da'yo hōndi m'm̄'a n'na rā daja'i? ¿Ua dā zā hōnda yarb̄u ja rá mm̄ai rá mamá ngue mā'da'yo dā mī?

5 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Majuani dí xi'i, jatho ngue dā ma māx̄iyabi rā ja'i connā dehe 'nεhra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, jan̄angue dā zo rá 'yε Oja rā ja'i.

6 Numø ja bi m̄ihra basi rā ja'itho rá papá, xquetho ngue rā ja'itho rā basi. Pε para ngue mā'da'yo di m'm̄ahra ja'i, hōndra Espiritu Santo dā zā dā 'yøt'a.

7 'Yo gadi 'yøtho nā rā hya dí xi'i. Gātho yø ja'i ja ngue mā'da'yo di m'm̄ai.

8 Guí pad̄i ngue ndap'ua bi zā 'yo rā ndahi, nup'ua go nne di ma. Guí øde ngue di hi, pε h̄ingui pad̄i ha ni 'yεhε, ni x̄ingui pad̄i ha ni ma. Njarb̄atho nā rā Espiritu Santo di unna 'da'yo te rā ja'i ya, h̄indi nεqui.

9 Mī dahra Nicodemo, bi 'yεmbi:

—H̄indí p̄acā hanja nā rā hya guí m̄anya.

10 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go grā xān̄bate p'ua 'bahyø judío, 'nε h̄ingui pahna rā hya dí xi'i ya.

11 Majuani dí xi'i, dí mm̄angāhe'a te dí pahme. Nuna te dí nnuhe, guehna dadi jahe majuani nā. Pε h̄ingui εc'εih̄u te dí mm̄angāhe.

12 Xi'mø ngue dí mm̄angā ya yø hya ja ngue di nja ua ja rā ximhāi, 'nε h̄ingui εc'εigah̄u, ¿goma gue'mø gā xi'ah̄u'a te bí ja mah̄ets'i gui 'yεc'εigah̄u?

13 H̄injon xp̄a mmengb̄u mah̄ets'i, h̄inda hōndra N'yoh̄u bí 'yε mah̄ets'i dā zā dā mā te bí jap'ua, porque ja rá ngump'ua'a.

14 Nup'ua ja rā dapo, rā Moisés bi hoca n'na rā c'eya ngue rā t'εgui, bi 'bā'mā n'na

ra za bi 'yɛts'i. Di njarbutho rā N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i ya, i ja ngue da ma ma'bä'mi ra pont'i di ncuat'i.

15 Ja da thop'u, n'namhma ngue nu te'o gätho da 'yɛc'ɛi, hĩndi m'mɛdi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

Nuna Oja di mahyø ja'i b'ucua ja ra ximhäi.

16 Janjuani ngue di ma Oja yø ja'i 'b'ucua ja ra ximhäi. Janangué bá penhua rá 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to gä da 'yɛc'ɛi na, hĩndi m'mɛdi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

17 Nuna Oja, hĩmbi benhná Ts'ant'u ua ja ra ximhäi ngue da mɛnhnā castigo yø ja'i. Sinoque bá penhua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i.

18 Nu to gä ɛc'ɛibi rá Ts'ant'u Oja, ya hĩnda ma ra castigo. Pɛ nuya yø ja'i hĩnguĩ ɛc'ɛi, ya da ma ra castigo ngue hĩnguĩ ɛc'ɛibi rá 'dants'ant'u Oja.

19 Porque rá Ts'ant'u Oja bá ɛcua ja ra ximhäi, a nuya yø ja'i hĩnguĩ ɛc'ɛi ya, gue'a di ma masentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na ra nyot'i di nɛqui gätho yø cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pɛ hĩnguĩ nnu manho yø ja'i nuya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e.

20 Nu to gä øtra nts'o hĩnguĩ nnepe da fadi te øt'e. Janangué hĩnguĩ nnu manho brá Ts'ant'u Oja, 'nɛ hĩnguĩ nne da guarbu ha ya.

21 Pɛ nuya yø ja'i 'yo manho, cuarbu ha ya rá Ts'ant'u Oja. Porque nnepe da fadi ngue gue'a rá pähä Oja ørpabi yø ja'i.

Nuna ra Xuua bi yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

22 M'mɛfa p'uya, bi mähä yø xädi ra Jesús, i mpa p'u ja ra häi Judea. Ja bá m'map'u njammĩ pa, ja bi ma maxixyabi p'u yø ja'i.

23 Nuna ra Xuua xquet'a mi øtra nxixya p'u ja ra häi Enón, ha di ntøt'ui ra häi Salim, porque xangu yø dehe pop'u. Ja bí ɛp'u yø ja'i ngue di xixyabi.

24 Tobe hĩm manĩ ma fädi ra Xuua 'mø mi nja naya.

25 Nu 'da yø xädi ra Xuua, bi njun'mahyauĩ 'da yø judío ngue ndana man'na xanho ra nxixya øt'e.

26 Bi ma da xihra Xuua p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grá xännbate, nuna ra n'yohu gá man'a m'met'o, guehna gá nyauĩ nu man'na nguadi ra dathe Jordán, nuya gä ni map'u yø ja'i badi xixyabi ya.

27 Bi 'yɛnna Xuua p'uya:

—Nuna Oja, ya xpá nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mi'da.

28 Ya gá 'yøsehu te dá mangä m'met'o, ngue hĩngä guecä drá Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi. Sinoque bí ma ma'bɛt'ogä hante ngue da ɛ'a.

29 Xi'mø ja ngue di nthata n'na ra n'yohu, da ma ra hmute p'u 'bahrá ndø. Nu'a rá

amigo rā n'yohu p'uya, 'bāp'u
ngue øde te mma, di johya
ngue ya da mε rá ndø ra
hmute. Di njadā p'uya, dadi
johya ngue dí ma yø ja'i p'u
'bāhra Jesús.

30 A nuná, man'na di
bahyø ja'i ngue tate na, nugā
man'na gdā cocā hāi.

*Bi manna Xuua ngue bí 'yε
mahets'i ra Jesús.*

31 Nunā bí 'yε mahets'i, tate
na ngue gātho. A nu rā ja'i
ngue rā mmengu ua ja rā
ximhāi, ya rā mmengu ua'a,
'nε mmanyø cosa ja ua ja rā
ximhāi. Pε nu'a bí 'yε mahets'i
tate'a ngue gātho.

32 'Nε i mma te bi nnup'u
mahets'i. Nu'a rā hyā bi øde,
gue'a mman'a. Pε hinjongui
εc'ei na rā hyā i mma.

33 Pε nuya yø ja'i bi 'yεc'ei
na rā hyā na, guehya haxa
njuani ngue majuani te bi
man'Oja connā guehna rā
hyā øde i hma.

34 Nunā rā Jesús bá pen'Oja,
rá hyā Oja mmana. Hinha
rá nzequi di hatra ts'edi rā
Espíritu Santo rā Jesús.

35 Nunā rā Papá di mahrá
Ts'ant'u, 'nε bi unnā ts'edi
ngue di manda'a te gā ja ya.

36 Nu rā ja'i da 'yεc'ēibi rá
Ts'ant'u Oja ja rā 'da'yo te
para zantho. Pε nu'a hingui
εc'ēibi rá Ts'ant'u Oja, hīndi
nthēui rā 'da'yo te rā ja'i,
sinoque gue'a rā castigo da ja
Oja da zāui.

4

*Rā Jesús bi nthēui n'na
rā xisu ngue rā mmengu*

Samaria.

1 Bi bahyø fariseo ngue
xangu yø xādi di petra Jesús,
'nε man'na xangu yø ja'i di
xixyabi ngue rā Xuua.

2 Pε hingo di jase rā nxixya
rā Jesús, sinoque gue'u yø xādi
di xixyabi yø ja'i.

3 Mī bahra Jesús ngue ya
fadi te øt'e, bá εp'u Judea ngue
i ma Galilea.

4 Mī ma p'uya, ja ngue dani
nthop'u ja rā hāi Samaria.

5 Nī ma da zømp'u ja rā
hnini Sicar ngue rā hāi
Samaria, ja orbu n'na rá
hāi rā Jacob, nunā bi unnā
ts'ant'u José.

6 Nunā rā xequi na, jap'u
n'na rā poso ngue t'ēmbi bi
hocra Jacob. Rā Jesús ya xpí
yāp'u ja rā 'yu, bi mīp'u ja rā
poso. Ya 'dato nde'a rā ora'a.

7 Ya mī hup'u 'mø mī zø'a
n'na rā xisu ngue rā mmengu
Samaria, nī 'yēhra 'yai. Rā
Jesús bi 'yēmbi:

—'Daqui ts'u rā dehe gā si
—bi 'yēmbi.

8 Ya xī map'u bí ja rā hnini
yø xādi rā Jesús ngue da tanna
hmε da zi.

9 Nu'u yø judío di
nnu man'ui yø mmengu
Samaria, janangue nu'mø mī
'yāhra dehe rā Jesús, rā xisu bi
'yēmbi:

—¿Hanja? Nu'i grā judío,
'nε guí ācra dehe guí si. A
nugā p'uya drā mmengugā
Samaria.

10 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:
—Nu'mø ngue gdi pađi te di
un'Oja ya, oque gdi pađi te'o
na ā'i rā dehe da zi, nu'i p'uya
gui 'yācra dehe guí si. A nugā

p'uya gā 'da'i rā dehe di unna 'da'yo te.

11 Mī dahra xisu, bi 'yεmbi:

—Ague zi'ue, pε hin'yε te gdi 'yāhra dehe ngue xanhyε rā poso. ¿Ha gui hya'a rā dehe di unna 'da'yo te gui 'daqui?

12 Nuna mā mboxitahε rā Jacob, bi zogahe nā rā poso ja ua. Ja mī tuxua rā dehe mī si'a. Bi zi yø bāsi co 'nε'ε yø mbo'oni mī si, bi zi rā dehe. ¿Ua mā da'i ngue nu'a ya?

13 Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Nu gātho yø ja'i dā zi rā dehe ja ua, mahōndi ntuthe.

14 Pε nu rā ja'i dā zi rā dehe gā ungā, hinjam'mø di ntuthe. Porque rā dehe dadi ungā, tengutho 'mø dí pøhra dehe mbo rá mmēi rā ja'i dā zi ngue di unna 'da'yo te para zantho.

15 Mī dahra xisu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague zi'ue, dami 'dajna rā dehe guí mma, n'namhma ngue ya hinni mantho gā ntuthegā. 'Nε ya hinni mantho gā ma εcā rā 'yai ua ja rā poso ja ua.

16 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Gā 'yo, bá si nī damme, bá εcua p'uya.

17 Mī dahra xisu p'uya, bi 'yεnā:

—Hinjo'o mā damme.

Rā Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a guí mmanya, majuan'i'a ngue hinjo'o nī damme.

18 Porque ya rá cat'a nī damme xcā m'māhmi. A nu'a guí 'bāhmi ya, hingni ndø'a. Ja di nεqui p'uya ngue majuan'i guí mma.

19 Bi 'yεnā xisu 'mø mī 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'ε nná bεngā, εnā gue gue'e n'na rá pøngahya Oja.

20 Nuya mā mboxitagāhe yø mmεngu Samaria, mī thanne Oja ua ja rā nyuni ja ua. Pε nu'ahε ngue gyø judíoε, guí εmhme ngue nup'ε Jerusalén, gue'a rā xεqui ja ngue di thanne Oja'a.

21 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Dami 'yεc'εigui grā xisu, porque dā 'yεhra ora ngue guí thanne rā Papá, pε himma hyoni guá εmhme ua ja rā nyuni ja ua, nī xinga guep'ε Jerusalén di ja ngue 'be guí mmähä.

22 Nu'ε yø mmεngu Samaria hingui pā Oja i thanne'ε. Pε yø judío i pā Oja i thanne. Porque Oja bi zānni ngue dā pøn'a n'na nc'εi rá judío ngue dra yante.

23 Pε dā 'yεhra pa, 'nε ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'ε majuan'i dā danne rā Papá, pε gue majuan'i ngue yø mmēi dā ndanne. Guehna nnepra Papá dā 'yøt'e te'o ngue dā danne naya.

24 Nuna Oja, hīndi nεqui nā ngue hin'yε rá do'yo. A nu'ε yø ja'i thanne Oja, pε gue majuan'i ngue yø mmēi dā ndanne.

25 Mī dahra xisu p'uya, bi 'yεnā:

—Nugā dí pađi ngue ja ngue dā εhra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø bá εhna p'uya, go dā mā xanho hanja gātho nā.

26 Mī dahra Jesús, bi 'yεnā:

—Nu'a ra Cristo guí mmanya, go guecä'a ya.

27 Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dīmp'u mī yaui n'na ra xisu ra Jesús. Pε hīnjombi 'yānmi hanja te'be'a mađi nxifi.

28 Nunā ra xisu p'uya, bi zop'u rá ts'øye, bi map'u ja rá hnīni. Bá xihyø mmengu'u, bi 'yεmbi:

29 —Mmähā ga ma nu'u n'na ra ja'i bi xiqui te gātho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna ra Cristo na.

30 Bi nεxyø ja'i p'u ja ra hnīni bi zømp'u bi 'bahra Jesús.

31 A nu'u yø xädi ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague grá xānmbate, dami nsihmε ya.

32 Pε ra Jesús bi 'yεna:

—Nugā jaga n'na ra cosa ga si. Nunā ra cosa na, hīnguī pahmu na.

33 A nu'u yø xädi p'uya di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Rá nεgui 'bui to ya xa 'uini.

34 Pε ra Jesús bi 'yεmbyø xädi:

—Entho dí sīhmεgā 'mø dí ørpabi rá pähä'a bá pengui, 'nε ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui.

35 Guí εmhu ngue mangoho zana di 'bedi di nja ra nsofo. Pε nugā dí xi'ahu, dami hyanthu yø ja'i bá εcua. Hīnni mantho ga huxhu ra pa, ya da 'yεc'εigā yø ja'i.

36 Nu'a xofa da hyannā nzäbi. Di njarbutho ra ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigā ya, xquet'a da

hyannā nzäbi. A nu'u yø ja'i εc'εigā di nja ra 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di du'mra hya, 'nε'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigā, 'da guí johyatho.

37 I t'en'a ra hma: “N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui”.

38 Nugā dí ε'ahu ngue güi hathu ra ts'edi yø ja'i ngue da 'yεc'εigā. Pε gdi mähā p'u hapu ya xa tho'a n'na ra mamhya. Nu'a ra hya bi du'mi bi man'u, go güi hathu ra ts'edi yø ja'i na ra hya bi xifi.

39 Co nuna ra hya bi manna xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue ra häi Samaria bi 'yεc'εi ra Jesús. Porque bi 'yenna xisu: “Bi xiqui te gātho xtá øt'e”, bi 'yεna.

40 Mi zøhya yø mmengu p'u ja ra häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxpu ha bi 'bui. Janangue bi m'mup'u nyo pa ra Jesús.

41 Xangu mi'da yø ja'i bi 'yεc'εi 'mø mi 'yø'a ra hya pønna ne ra Jesús.

42 Ya t'embrā xisu p'uya:

—A nuya dí εc'εigāhe ya, pε hīnga hont'a ra hya gá xicje nnā εc'εigāhe ya, sinoque ya dí øsehe ra hya mmanya. 'Nε dí pahme njuani ngue guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na, 'nε guehna ra yante ua ja ra ximhäi na.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá ts'unt'u n'na ra n'yohu.

43 Mī tho'a nyopa p'uya, bi thop'u Samaria ra Jesús, i mpa p'u ja ra häi Galilea.

44 Porque ya xi manse ra Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hingui hnu mansu p'u ja rá xequi bi m'mai.

45 Nu'mø mi zømp'u Galilea, bi nu manho yø mmengu p'u, porque 'nēhya ya xi ma ra ts'ännigo ngue rá pascua bá njap'u Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørbu ja ra ngo.

46 Bi mengra Jesús, i map'u ja ra hnini Caná ngue ra häi Galilea, nup'u bá øt'e ngue bi gohi ngue ra vino ra dehe. Nuna n'na ra n'yohu ngue ra mmengu Capernaum i ja rá 'bēfi xanhets'i, di mpehmi ra gobierno. I si n'na rá ts'ant'u mađi hyenni.

47 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yøde ngue ya bi zøp'u Galilea ra Jesús, xpi 'yē'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá äpra mate ngue da ep'u ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'ant'u, porque ya ja ngue da du.

48 Ra Jesús bi 'yēna:

—Nu'mø ngue hingdi nnuhu yø milagro dí øt'ä, ya hingui 'yēc'ēigah.

49 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yēmbra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørcā ra mate mme nts'edi, 'nē da du ma ts'ant'u.

50 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ni ma ni ngu ya. Nu ni ts'ant'u guí mma, ya bi zä ya.

Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yēc'ēi te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu.

51 Nu'mø ni ma da zønná ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqui di c'at'ui, bi 'yēmbi:

—Ya bi zä ni ts'ant'u —bi 'yēmbi.

52 Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yänni temā ora bi zä. Bi t'ēmbaya:

—Comma yoto nde mande bi bønna pa mi n'youi.

53 Bi bēn'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zä na rá ts'ant'u mi u. Gätho'u to 'bup'u ja rá ngu p'uya, Gä bi 'yēc'ēi ra Jesús.

54 Nguna bi 'yørmø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondi na ra hmeya bi 'yørbu ja ra häi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

1 M'mēfa p'uya, bi nsännigo yø judío. Janangue nuna ra Jesús bi ma Jerusalén.

2 Nup'u Jerusalén pop'u n'na ra dehe guí nuđi conna hya ngue ra ebreo "Betesda". Pop'u jonna goxthi guí nuđi ngue rá Goxthi yø Dē'yo. Ja jap'u cāt'a yø 'døscuangu di thesra dehe.

3 Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø därkehi. 'Bomp'u yø xädä, 'bomp'u xannunts'i, 'bomp'u tudyø gua. I tø'mi ngue di 'yanna dehe.

4 Porque njandyatho mi sø'a n'na ra anxē ngue anna dehe p'u po. Nu'a ra därkehi rá mađi da yørbu ja ra dehe 'mø bi 'yanī, da zä ndana bi zä man'u di hēmbi.

⁵ Mī 'bemp'ʰ n'na rā n'yohʰ
ngue ya n'nāte mā'de'ma
hyāto njeʰya mādi hyɛnni.

⁶ Nu'mø mī nū rā Jesús
ngue 'bemp'ʰ, bi badi'ngue ya
rā ya'atho yø pa mādi hyɛnni.
Bi 'yānnbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí nne dā zā'i n'yø?
—bi 'yɛmbi.

⁷ Mī dahra dārquɛhī p'ʰya,
bi 'yɛnā:

—Ague n'yø, hīnjo'o to di
cājhna ja rā dehe 'mø bi 'yanī.
N'na ndī ngu n'na ndī dī ɛnā
ngue gā cānhna ja rā dehe
'mø bi 'yanī, n'nan'yo'a nī
'bɛt'o.

⁸ Bi 'yɛmbra dārquɛhī rā
Jesús:

—Damī nangui. Caxnī fīdī,
nī ma.

⁹ 'Bexque'a rā ora'a p'ʰya,
bi zā rā dārquɛhī. Bi gaxrā
fīdī, bī ma. Pɛ rā pa ngue rā
ts'āya'a rā pa bī n'øthe rā Jesús.

¹⁰ Nūya yø hmu yø judío
p'ʰya, bi 'yɛmbra n'yohʰ mī'ʰ:

—Hīnda zā guí caxnī fīdī
ya, porque rā ts'āya rā pa ja
p'ʰya.

¹¹ Bi 'yɛnna n'yohʰ p'ʰya:

—Nu'a rā n'yohʰ bi
'yøthegui, gue'a bi xiqui ngue
gā caxmā fīdī, gā mma.

¹² Bi t'ānnbaya, t'ɛmbi:

—¿Te'o nā ɛn'i guí caxnī fīdī,
gui mma?

¹³ Pɛ nūnā rā n'yohʰ p'ʰya,
hīngui padī te'o nā xi 'yøthe,
porque xāngu yø ja'i 'yop'ʰ,
'nɛ ya xī ma rā Jesús.

¹⁴ M'mɛfa p'ʰya, nūnā rā
n'yohʰ xi 'yøthe rā Jesús bī
nthɛui p'ʰ ja rā nīja. Bi
'yɛmbaya:

—Ya bi zā'i n'yø. Pɛ 'yo
nīmantho guí øtrā ts'oqui,
n'namhma'ngue hīm mān'na
gui mma mān'ʰ.

¹⁵ Nu'mø mī 'yø'a te bi si-
hna rā n'yohʰ xi t'øthe, bī ma
bā xipyø hmu yø judío ngue
guehna rā Jesús xi 'yøthe.

¹⁶ Janāngue bī mudi
honnabāi rā gua rā Jesús,
porque t'ɛmbi'ngue dī
mpɛtho 'mø rā pa ngue rā
ts'āya.

¹⁷ Pɛ rā Jesús bi 'yɛnā:

—Dā guehma Papāgā dī
mpɛtho astā guehya, dā
gucā p'ʰya dadī mpɛfi.

¹⁸ Nūnā rā hyā nā p'ʰya,
guehna gā nne yø hmu yø
judío ngue dā hyo. Porque
t'ɛmbi'ngue hīngā hōndra pa
ngue rā ts'āya hīngui supī,
sinoque dī ōpi ngue i mma
ngue 'da'iguui Oja, ngue
mma'ngue Oja rā Papā.

*Bi 'yuhra' ts'edi rā Ts'unt'ʰ
Oja.*

¹⁹ Mī nya rā Jesús, bi 'yɛnā:

—Majuani dī xi'ahʰ ngue rā
Ts'unt'ʰ Oja hīnda zā te dā
jasc. Tengutho nūrpī øtrā
Papā, gue'a øt'a. Janāngue
nū'a te øtrā Papā, xquet'a
gue'a øtrā Ts'unt'ʰ'a.

²⁰ Nūnā rā Papā dī mahra
Ts'unt'ʰ 'nɛ utī te gā øt'e. A
nuyá, mān'na xtā nhɛnnī
mī'da dā 'yudi, astā gādī
'yøthohʰ 'mø gā nūhʰ.

²¹ Nūnā rā Papā, øt'e
ngue dī bɛnnate yø ánima.
Njarbutho rā Ts'unt'ʰ Oja ya,
nū to dā nepe dī bɛnnate, dā
'yøt'e.

22 Nūnā rā Papá h̄injonn̄i ja'ī di sentenc̄ia nā. Nu'a rā Ts'ant'ū go bi un̄nā ts'edi ngue go dā zānna sentenc̄ia'a.

23 Porque nnepe ngue go dā hnu mānsu nā rā Ts'ant'ū, tengutho ga hnu mānsu rā Papá. Nu'a h̄ingui nnu mānsu brá Ts'ant'ū Oja, ya h̄imma juan̄i ngue nnu mānsu brá Papá bá penhni.

24 Majuan̄i dí xi'ah̄u, nu rā ja'ī ørpabi masu rā hya dí mmangā, 'nε εc'ei'a to bá penngui, ya ja rā 'da'yo te para zantho rā ja'ī. Ya h̄inda ma rā castigo. Ya bi mpomm̄i rā sentenc̄ia m̄i ja, ya ja rā 'da'yo te para zantho.

25 Majuan̄i dí xi'ah̄u, da 'yεhra ora d̄i nja te dí mma, 'nε ya dā guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'ī 'b̄uhya tengutho 'mø ya xandū, pε nu'mø bi 'yøhra hya mman̄nā Ts'ant'ū Oja 'nε dā 'yεc'ei, ya di t'unna 'da'yo te.

26 I ja rā ts'edi rā Papá ngue di un̄nā 'da'yo te yø ja'ī. Njarbutho rā Ts'ant'ū ya, bi un̄nā ts'edi ngue di un̄nā 'da'yo te yø ja'ī.

27 'Nε bi un̄nā ts'edi ngue go dā zānna castigo'a, porque gue'a rā N'yoh̄u bí 'yε mahεts'ī'a.

28 'Yo gadi 'yøtho nā rā hya dí xi'ah̄u. Porque dā 'yεhra ora ngue nu'ū xandū, dā 'yø'mø bi zo'a rā Ts'ant'ū Oja.

29 Dā pømp'ū dā nt'āgui. Nu'ū xā n'yo manho, di bεnnate ngue mā'da'yo d̄i m'mai. A nu'ū xā n'yo mants'o, di bεnnate ngue da

ma rā castigo.

Bi nepe dā bahyø ja'ī ngue ja rā ts'edi rā Jesús.

30 Nugā h̄inda zā ga s̄anse te ga øt'e. Ga øt'ä rā ts'ut'abi, pε gue mā'bejpagui. Nu te ga s̄annā d̄i nja, gue'a d̄i nja'a, pε gue dā gue'a n̄i 'yup'ū. H̄inda zā ga s̄anse te ga øt'e. Nu'a te nnuman̄ho mā Papá bá penngui, gue'a ga øt'a.

31 Nu'mø dadi jase majuan̄i te dí mmangā, 'yogui 'yεc'ei'gah̄u 'mø.

32 Pε 'b̄u hman'na di ja majuan̄i te'ogā. 'Nε dí pacā ngue majuan̄i te gā mman̄na connā ngueque.

33 Conque gā 'yeth̄u to bá ørpa rā nt'änni rā Xuua. Nūnā p'uya, nu'a te rā hya bá mā, gā majuan̄i.

34 Pε nugā h̄imma hyoni ngue toni ja'ī di ja majuan̄i te dí mmangā. Nu'a rā hya bi man̄na Xuua connā ngueque, gue'a dadi bεn'nah̄u'a ya, n'namhma ngue gui 'yεc'ei'hu nā rā hya nā, 'nε guehna gdi nyamh̄m̄u nā.

35 Nūnā rā hya bi man̄na Xuua, tengutho n'na rā nyot'i ngue di petyø 'uε, ja gā mpetih̄u p'ū bi nya'a. Gā johyah̄u n'na ts'ūquits'ū ngue te bi mā.

36 Pε nugā, nuya yø hmεya dí øt'e ngue h̄injonda zā dā 'yøt'e, guehya di ja majuan̄i te dí mmangā ya. Nūnā rā hya bi man̄na Xuua, zits'utho nā. Nuya yø hmεya dí øt'ä, mā Papá di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja d̄i nεqui p'uya

ngue majuanī bá pēnngagui mā Papá.

37 Nūna mā Papá bá pēnngui, go di ja majuanī te dī mmangā nā. 'Nē hīngā como quiera guí ørpahū rā hyā nā. Porque hīnjām'mø guí nnuhū nā.

38 Pē nūnā rá hyā bá pēnhni, hīnguí nne gui 'yøhmū. Porque hīnguí nne gui 'yēc'ēi te dī xi'ahū, 'nē nūgā rá m'mēnhnīgā rā Papá.

39 Nu'ahū gadi ja ndummai gadi xāhmū rā Macā Libro guí cahū, porque ja guí nne gui tīhmū p'ū hanja ngue ja nā rā 'da'yo te para zantho i ja. Conque nūnā rā Macā Libro gadi xāhmū, nu'a to mmanā hyā nt'ot'i p'ū, go guēcā'a.

40 'Nē hīnguí nne gui 'yēc'ēigahū, n'namhū ngue dī nja'ahū rā 'da'yo te.

41 Nūgā hīndī honī to da 'yēsqui.

42 Nūgā dī padī ngue hīn gadi mahmū Oja.

43 Nūgā, mā Papá bá pēnngui, pē hīnguí ēc'ēigahū. Nu'mø tonī n'yohū dā ēhē ngue rá hyāse dā mā, man'na go guí ēc'ēihū'a p'ūya.

44 Hague dā nzā gui 'yēc'ēigahū ngue'mø gadi nnu manhose n'na ngu n'na'ahū, 'nē hīnguí honī ha dī nū manho'ahū Oja.

45 'Yo guí ēnā ngue go gā yap'ahū p'ū ha 'būhma Papá. Nu'a, hīn'na'a. Nu'a di yap'ahū, gue'a rā Moisés guí ēnā ngue guí nnoxū'a ya.

46 A nu'mø gdi ēc'ēihū nā rā hyā bī manā Moisés,

xquet'a 'nēcā gui 'yēc'ēigahū 'mø. Porque bi 'yotrā hyā p'ū ja rā libro rā Moisés ngue i mma te'ogā.

47 Pē nu'mø hīnguí ēc'ēihū nā rā hyā bi 'yotrā Moisés, ¿hague dā nzā gui 'yēc'ēi te dī xi'ahū 'mø?

6

Rā Jesús bi 'yøt'e ngue bī nsihmē cāt'a mahuaḥi mā'yohū.

1 M'mēfa p'ūya, nūnā rā Jesús bi 'dasrā zabi Galilea, nūnā ja man'na rá thūhū, nī hū ngue Tiberias.

2 Xandøngu yø ja'i bi dēnni, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dārquēhi.

3 Bī Map'ū bī ja n'na rā nyunī rā Jesús, ja i mmihmī p'ū yø xādi.

4 Ya xma nguerpūtho dī nsännigo yø judío ngue rā pas-cua.

5 Mī nu rā Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'ū nī dēnni, bi 'yēmbra Lipe p'ūya:

—¿Hapū gā tāmhmū rā thūhmē dā zi ya yø ja'i bá ēcua ya?

6 Ngūnā bi xifi, porque nne dā nu te dā manā Lipe. A nūnā rā Jesús ya padī te ja ngue dā 'yøt'e.

7 Pē rā Lipe bi 'yēnā:

—Nu'mø ngue dā thānna thūhmē'a te dī mporta yo ciento mā pa rā nzābi, hīndī zādi ngue dā zi 'da'i zits'ū yø ja'i.

8 Nūnā n'na nc'ēi yø xādi rā Jesús, guehnā rā Andre rá n'yohū rā Bēdu. Bi 'yēnā:

9 —'Bucua n'na rā ts'ant'u ha cāt'a yø thuhmε 'nε yoho yø hua. Pε hapu gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bi 'yεmbi.

10 Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—Damī xihmε yø ja'i ngue gā da mī.

Comma cāt'a mahuahī yø ja'i bi mīp'u ja rā 'batha.

11 Nunā rā Jesús bi hyan'u cāt'a yø thuhmε, bí ja mammadi Oja. M'mefa p'uya, bi unyø xādi ngue di darpī gātho yø ja'i da zi p'u hūdi. Xquet'a ngut'atho yø hua bi darpabi yø ja'i da za. Bi nsahua yø ja'i hōnt'a hangū bi ne bi za.

12 Nu'mø mī nniya yø ja'i, bi 'yεmbyø xādi rā Jesús:

—Damī pethu yø thuhmε bi bongui, n'namhma ngue hīnte di n'antho.

13 Cāt'a nthuhmε bi ma nseni ngue bi zi yø ja'i. Nu'u bi bongui, 'dε'ma yo canasta yø thuhmε bi bongui.

14 Mī nu yø ja'i rā milagro bi 'yøtra Jesús, bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Majuani ngue guehna rā pøngahya Oja mī ja ngue da εcua ja rā ximhäi na.

15 Bi zānyø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue di ndast'abi. Pε nu'mø mī badi te sānyø ja'i p'uya, bi zop'u yø ja'i rā Jesús, bi ma mayā rā nyuni.

Bi n'yo maxøts'e rā dehe rā Jesús.

16 Nu'mø mī dahra nde, nu'u yø xādi rā Jesús bi map'u brā ja rā zabi.

17 Pε rā Jesús hīnni zorpu 'bāhyø xādi, 'nε ya bi nxui. Nu'u yø xādi p'uya, bi yat'a n'na rā barco, bi ma ngue di 'dasra dehe da zømp'u ja rā hīnni Capernaum.

18 Bi madi bi n'yo n'na rā ndønthi p'uya, bi nangyø fanthe.

19 Nu'mø mī n'yo'a cāt'a o 'dato kilómetro p'u ja rā dehe, bi nu p'uya ngue mmap'u rā Jesús da guatra barco, nī 'yo maxøts'e rā dehe. Bi nsu'u yø xādi p'uya.

20 Pε rā Jesús bi 'yεmbi:

—Go guecā. Oguī sūhu —bi 'yεmbi.

21 Nu'u yø xādi p'uya, rā ndi johya ngue ya mmap'u rā Jesús, da zømp'u ja rā barco. N'na zihmantho bi zøn'a nnengui hapu manī ma p'uya.

Yø ja'i εmmēi honna Jesús.

22 Mī hyaxpuya, nuya yø ja'i xpī gop'u man'na nguadi rā dehe ya padi ngue hōnda n'na rā barco mī jap'u, gue'a bi 'yo yø xādi rā Jesús. Pε rā Jesús bá cohi.

23 Ya hīmma ya'atho p'uya, bi zø hmi'da yø barco bá nεxp'u ja rā hīnni Tiberias, bi zøp'u ja rā xequi bi ja mammadi Oja 'mø bi 'uīnyø ja'i.

24 Nuya yø ja'i ya, mī nu ngue hīnjo'o p'u rā Jesús, nī xīnga guehyø xādi di 'bap'u. Bi 'yo'u yø barco bi zø p'uya, bi ma da homp'u Capernaum.

Nunā rā Jesús, guehna rā hmε di unna 'da'yo te na.

25 Mī zōm mān'na nguadi rā zabi yø ja'i p'uya, ja nī dīmp'ua rā Jesús. Bī 'yānnbūya, bī 'yēmbi:

—Ague grā xānnbate, ¿ha bī nja guí sōcua ya?

26 Mī dahra Jesús, bī 'yēmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahua, guí honju ya, porque ngue gá nsihmē 'nē gá nniyahua. Hingue masque gñi hyonju ngue di tinnī mmuihua hanja ya yø hmēya dí øt'e.

27 'Yo 'be go gadi ja ndūmmui ha gdi tīmhmu'a rā hmē dā thogui. Sinoque dāmī ja ndūmmui ha gdi tīmhmu'a rā hmē dī nja para zantho, nūna guehna di 'da'ahua rā 'da'yo te na. Nūna guehna rā hmē di 'da'ahua rā N'yohua bī 'yē mahets'i na. Porque nūna Oja rā Papá, guehna bī 'daca rā ts'edi ngue ngu'a gā øt'e.

28 Bī t'ānnbūya, bī t'ēmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue gā øt'āhe p'uya para ngue dā nūmanho Oja ya yø hyā nneque gā øt'āhe?

29 Mī dahra Jesús, bī 'yēna:

—Nu'a rā hyā nne Oja guí 'yøthua, gue'a ngue guí 'yēc'ēihua to bá penhni.

30 Bī t'ēmbūya:

—¿Tema hmēya guí 'yøt'e gā nnugāhe, n'namhma ja gā ēc'ēi'āhe p'uya? ¿Te 'be'a dā zā guí 'yøt'e?

31 Conque mā mboxitahua, bá nsihmē p'ua bī ja rā dapo, tengutho nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro ngue ēna: “Nūna rā Moisés bī unyø ja'i rā hmē bī 'yē mahets'i”, i ēnna hya.

32 Mī nya rā Jesús, bī 'yēna:

—Majuani dí xi'ahua, nūna rā Moisés hingo bī unna hmē bī 'yē mahets'i na, sinoque guehna mā Papágā bī un'a. 'Nē guehna majuanī ngue di 'da'ahua rā hmē bī 'yē mahets'i na.

33 Porque nu'a rā hmē di un'Oja, gue'a bī 'yē mahets'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja rā ximhāi.

34 Bī t'ēmbūya:

—Ague grā hmu, zant'a guí 'dacje na rā hmē guí mmam'mø.

35 Mī dahra Jesús, bī 'yēmbiyø ja'i:

—Nugā guecā'a rā hmē di unna 'da'yo te. Nu rā ja'i dā denngagui, hīnjam'mø dī ntuma nthuhū. Nu'a dā 'yēc'ēigui, hīnjam'mø dī ntuthe.

36 Pē ya dí xi'ahua ngue hīnguí ēc'ēigahua, madague'a guí nnuhua te dí øt'e.

37 Nu'ua yø ja'i bī dācā rā Papá tenngā'ua. Nu'ua to tenngui, hīnjonda 'yēmbi: “Yo guí tenngui”.

38 Porque hīmbi 'benngā mahets'i ngue dā gue'a te mā pāhāse gā øt'e, sinoque dā ēhē ngue gā ørpabi rá pāhā'a to bá penngui.

39 Pē nu'a te rá pāhā mā Papá bá penngui, i nne'a ngue nu'ua yø ja'i bī dāqui, hīnjondī m'mēdi, sinoque gā øt'e ngue di bēnnate 'mø rā pa rá nzequi.

40 Nu'a te rá pāhā'a to bá penngui, guehna ngue dī nja rā 'da'yo te para zantho te'o gā dā badi te'o'a rá Ts'ant'ua

Oja 'nε da 'yεc'εi. Nugä ga øt'e ngue di bεnnate 'mø rā pa rá nζεgui.

41 Gue'a ga nzahyø judío na rā hya bi manna Jesús, di upi ngue bi 'yεna: "Go guecä'a rā hmε bí 'yε mahεts'i".

42 Dī n'yεmbuya:

—¿Ua hinga guehna rā Jesús, rá ts'unt'u rā José na? A nuju p'uya, dí pahmε rá papá 'nεhra mamá na. ¿Hanja ngue εna ngue bí 'yε mahεts'i 'mø?

43 Mī nya rā Jesús, bi 'yεna:

—'Yo nimantho guí nemhyahε.

44 Nu'mø hinna ngue hra Papá bá penngui da 'yøt'e ngue dī ntetyø ja'i, ya hijnonda denngui. Pε nu'u tenngui, nugä ga øt'e ngue di bεnnate 'mø rā pa rá nζεgui.

45 Nunā rā hya nt'ot'i p'ε ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i εna: "Nunā Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na". Janangue nuyá, nu to gä øde te mmanā Papá, 'nε da 'yεt'a mmεi rā hya xānnbabi, gue'u tenngä'u.

46 Hingue masque to ya xpá nnu'a rā Papá. Sinoque nu'a bí 'yεp'u 'bε Oja, gue'a go pa'a.

47 Majuanī dí xi'ahε, ngue nuyā yø ja'i εc'εigä ya, ya ja rā 'da'yo te para zantho.

48 Go guecä'a rā hmε di unna 'da'yo te.

49 Conque nu mā mboxitahε p'ε ja rā dapo, bi zi n'na rā hmε bí 'yε mahεts'i. Pε himbi m'mεi para zantho, sinoque bi du dam'mεfa.

50 Pε nunā rā hmε dí mmanğä, guehna bí 'yε

mahεts'i na. Nu to da zi na rā hmε naya, ya hinda du.

51 Nugä guecä'a rā hmε bí 'yε mahεts'i, madague'a drā ja'igä. Nu to da zi na rā hmε na, dī m'mεi para zantho. Nu'a rā hmε ga unğä p'uya, guehna mā do'yogä na. Dadi unğä mā do'yo para ngue dī nja rā 'da'yo te yø ja'i 'bεcua ja rā ximhäi.

52 Dī njun'mahyasε yø judío p'uya, dī n'yεmbi:

—¿Pε ua da zä di 'dacjε rá ngø 'mø ngue ga sahu? —dī n'yεmbi.

53 Mī nya rā Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahε, jatho ngue gui saphε rá ngø rā N'yohε bí 'yε mahεts'i, 'nε gui siphε rá ji, n'namhma ngue dī nja'ahε rā 'da'yo te.

54 Nu'a da zacä mā ngø 'nε da zicä mā ji, ya ja rā 'da'yo te para zantho rā ja'i. 'Nε ga øt'e ngue di bεnnate 'mø rā pa rá nζεgui.

55 Porque mā ngøgä, majuanī ngue guehna nnøpa nts'ihmε yø ja'i na. Mā jigä p'uya, gue'a gui thocra dūthe yø ja'i'a.

56 Nu rā ja'i da zacä mā ngø 'nε da zicä mā ji, guehna dí n'yogä'be na.

57 Nu'a mā Papá i 'bεi, 'nε dí 'bεcä conná ngue'a. Nunā mā Papá bá penngui para ngue ga japi dī m'mεi te'o da zacä mā ngø.

58 Janangue ja n'na rā hmε bí 'yε mahεts'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nunā rā hmε na, hinga ngu'a rā

hmε bi zi'η ma mboxitahη 'nε siempre bi du dam'mefa.

59 Nunā rā Jesús, ngunā rā hyā bi xännbā yø ja'ī bī mpeti p'η ja rā nīja Capernaum.

Rā Jesús bī manyø hyā ngue rā te para zantho.

60 Nu'mø mi 'yøhyø ja'ī nā rā hyā bī nxännbate rā Jesús, nu'η yø ja'ī tennbη nī ma, xangu bi 'yεnā:

—Nunā rā hyā mmanya, xanhenñitho di fahna. ¿Hague dā mbā'a n'na'a te mmanñη?

61 Bi bahra Jesús ngue dī njun'mahya yø ja'ī co nunā rā hyā bī mā. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Ua guí mbøcuehη nguehñā rā hyā naya?

62 ¿Tegue ngu guí mbεmhma 'mø guí nnuhη rā N'yohη bī 'yε mahεts'ī ngue hōnda mengui dī map'η bī 'yεhε?

63 Hønsε rā Espíritu Santo di unñā 'da'yo te. Nunā rā hyā dí xi'ahη ya, ī nne dā mā ngue guí 'yεc'εigahη, hīngue dí εn'ahη ngue guí sañη.

64 Pε nūya 'bη i'da ngue hīngui εc'εigahη.

Bī manñā ngunā rā Jesús, ngue ya m'mεt'o mī padī ndanā gue'a hīngui εc'εī, 'nε padī te'o ja ngue di dā.

65 Bi 'yεmbaya:

—Janāngue ya xtá xi'ahη m'mεt'o ngue nu'mø hīnñā ngue hra Papá dā 'yø't'e ngue dī ntetyø ja'ī, ya hīnjonda dεnngui.

66 'Bexpi mudi bi go'a nxηtha xangu yø ja'ī mī tenna Jesús. Bi zop'η p'ηya, ya hīnga 'dap'η n'youi.

67 Nunā rā Jesús bi 'yānya 'de'mā yoho yø xādi, bi 'yεmbi:

—¿Ua xquet'a guí nne guí 'yøthη tengutho øtyø ja'ī ngue hεgā p'η?

68 Bi dahra Bēdu p'ηya, bi 'yεmbi:

—Aguε grā Hmu, hīnjon man'na dā zā gā tennāhe. Nunā rā hyā guí mma, rā hyā ngue rā 'da'yo te para zantho nā.

69 A nugāhe p'ηya, dí εc'εigāhe 'nε dí pahme ngue rá Ts'ant'η'i Oja.

70 Mī dahra Jesús, bi 'yεmbyø xādi:

—Nugā go dá huan'nahη 'de'mā yo nc'εī. A nunā n'na nc'εī ngue'ahη ya, rá pāhā rā zithū ørpe.

71 Rā Jesús bī manñā rā hyā nā, pε nunā bī mā, guehñā rā Judas Iscariote rá ts'ant'η rā Simu nā. Porque rā Judas guehñā ja ngue di dā rā Jesús, 'nε guehñā n'na nc'εī'η 'de'mā yoho yø xādi nā.

7

Nī xīngā gue'η yø cū rā Jesús di εc'εī.

1 M'mefa nā rā hyā nā p'ηya, bī n'yop'η ja yø xεqui ngue rā hāi Galilea rā Jesús. Pε hīngui nne dā n'yop'η ja rā hāi Judea porque nne dī nhote yø hmu yø judío.

2 Ya xma nguerpātho dī nsännigo yø judío nguehñā rā ngo mahoqui yø ngumpaxi.

3 Nu'η yø cū rā Jesús bi 'yεmbi:

—¿Hanja ngue n'nadua guí 'bui? Dami pøngua ni ma Judea, n'namhma ngue 'nɛ'u yø ja'i ɛc'ɛi'i p'u, da nu te guí øt'e.

⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho da 'yøt'a te øt'e. Ya guí øtya tengu ya, pɛ gue da badi gätho yø ja'i na te guí øt'e.

⁵ Nguna bi xifi porque ni xinga gue'u yø cu di ɛc'ɛi.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:
—Tobe hinguí sønna ora ga mmagä p'u guí xicui. Pɛ nu'ahɛ, hønt'a goma ora sä ngue guí mmähä.

⁷ Nu'ahɛ, hinguí nnu man'ahɛ yø ja'i. Pɛ nugä nnu man'ägä yø ja'i, porque dadi jagä majuaní ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i.

⁸ Ni mähä ra ngo ya. Nugä hinga mma porque tobe hinguí sønna ora ga mmagä p'u.

⁹ Mi juadi bi xihyø ja'i na ra hya na p'uya, bá cop'u Galilea ra Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'u ha bi nsännigo yø judío.

¹⁰ Mi juadi bi ma ra ts'ännigo yø cu ra Jesús, xquet'a 'nɛɛ ra Jesús bi ma ra ts'ännigo. Bi 'yøt'e ngue hinguí pahyø ja'i ngue 'yop'u, ya mme nt'aguitho ga 'yo.

¹¹ Nuya yø hmu yø judío homp'u ja ra ngo ngue'mø di 'yop'u ra Jesús. Di n'yɛmbi:

—¿Haru 'bu'a ra n'yohu'a? —di n'yɛmbi.

¹² Nup'u ha 'buhyø ja'i, xangu to di c'a na ra Jesús. 'Bu i'da ɛna: “Rā hoga n'yohu'a

n'yø”. Pɛ mi'da p'uya i ɛna: “¿Tegue dra hoga n'yohu na 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i ɛna.

¹³ Pɛ nuya yø ja'i nnu manho ra Jesús, hinguí nnepe da fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

¹⁴ Comma emade ra ngo 'mø mi yurbu ja ra nija ra Jesús ngue bi nxännbate.

¹⁵ Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te ra hya mmanna Jesús, di n'yɛmbi:

—¿Haru go bá ha'a ra hya mmanna? 'Nɛ hindí nnuhu ngue xtā mma ra xädi.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:
—Nuna ra hya di xännbategä, himma hyasägä na. Nu'a bá penngui, go rá hya'a.

¹⁷ Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá pähä Oja, guehna da bahna ngue'mø ni 'yɛp'u 'bu Oja na ra hya di xännbate, ogue ma hyasɛ di mma.

¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá hyasɛ mma, ga 'yøt'e ngue da nu manhose yø ja'i. Pɛ nu'a di ja ndummui ngue da hnu manho'a to bá penhni, guehna majuaní ra hya mmanna. 'Nɛ hin tema fɛhni da thinnbi.

¹⁹ ¿Ua himma juani ngue bi 'da'ahɛ ra ley ra Moisés? Conque nu'a ra ley'a, hijnongui põni ngue gdi ɛc'ɛihɛ'u ya yø hya mman'a. ¿Hanja ngue guí nne gui hyojɛ, guí ɛnjɛ ngue hindí ɛc'ɛigä te mmamp'u ja ra ley?

²⁰ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Rā ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí ɛnā ngue nne da hyo'i?

21 Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Hōnda n'na rā hya dá øt'ä 'mø rā pa ngue rā ts'äya, 'nɛ gä gadi 'yøthohu.

22 Nunā rā Moisés, bi zoc'ahu n'na rā hmɛpya, nī hu ngue rā circuncisión, madague'a hingo bi fut'a, sinoque gue'u yø mboxita bi futi. Janangue njap'u guí mmɛpyahu yø ts'unt'u 'mø bi m'mai, madague'a di tocabi rā pa ngue rā ts'äya, pɛ ngutho guí mmɛpyahu.

23 A nuyá, para ngue hinguí 'dasthohu'a te mmanā ley bi 'yotra Moisés, guí mmɛpyahu n'na rā ts'unt'u 'mø bi m'mai, madague'a rā pa ngue rā ts'äya. ¿Hanja ngue guí sacju ngue dá øthegä n'na rā n'yohu 'mø rā pa ngue rā ts'äya 'mø?

24 'Yo hontho guí nnuhu n'na rā cosa sä 'bexqui haxhu rā güenda. Nu'mø guí nne guí hyaxhu rā güenda, pɛ 'bet'o nmajuani gdi padī hanja'a te guí mmamhmu.

Bi mā hapu rā mmɛngu rā Jesús.

25 Bī mudi di n'yānmi 'da'u yø mmɛngu Jerusalén, di n'yɛmbi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue da tho nā 'mø?

26 Pɛ ya 'buhnū ya, ya yahū yø ja'i 'nɛ hinte xifi. ¿Ua di ɛc'ei yø ts'ut'abi ngue da guehna rā Cristo nā 'mø?

27 Pɛ dí pahmu hapu rā mmɛngu nā. A nu'mø bá ɛ'a

rā Cristo, hīnjonda badi ha di 'yɛ'a.

28 Nup'u ja rā nija mī xānnbate rā Jesús, mī 'yøde te mmanyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yɛmbi:

—Ya guí ɛnā ngue guí pahmu ha dá ɛcä. Pɛ himma partesɛ ngue dá ɛcä. Sinoque dá ɛcä ngue nuna majuanī Oja i 'bui, guehna bá penngā nā. Pɛ hinguí pahmu te'o nā.

29 Nugä go dí pacä te'o nā, porque ja dá ɛcä p'u bí 'bu'a, 'nɛ go bá penngä'a.

30 Co nuna rā hya nā p'uya, bi ne xti bentyø ja'i rā Jesús ngue xta ngot'i. Pɛ hīnjombi bent'i porque him manī zøhrā ora.

31 Xangu yø ja'i bi 'yɛc'ei rā Jesús ngue guehna rā Cristo nā. Dī n'yɛmbi:

—Nunā rā n'yohu 'bucua, ya øtyø hmɛya tengutho t'ɛmbi da 'yotra Cristo 'mø bá ɛhɛ.

Yø fariseo bi mɛnhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

32 Nuyā yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'i ngue ɛmbi guehna rā Cristo nā rā Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmäcja bi mɛnhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

33 Mī nya rā Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Zits'arbu guí nnuju ua guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagä p'u bí 'bu'a to bá pennguī.

34 Guí hyonju p'uya, pɛ ya hīnha guí tīnju, porque

hinda zā guí thohm̄ p'ua ha gā m'm̄cā.

³⁵ Dī n'yānse yø judío p'uya, dī n'yembī:

—¿Har̄ go dī ma nā p'uya, ngue ɛnā hinga timhm̄ ha dī ma? ¿Ua danī mpa man'na nguadi yø hāi yap'utho ngue dā xānbnā rā hyā yø judío dā timp'ua? ¿Ua gue gue'ua yø mm̄nguh̄ dā ma dā xānbnī?

³⁶ ¿Mbe te nne dā manna rā hyā xicj̄ nā, ngue ɛnā: “Guí hyonj̄, pɛ ya hinha guí tinj̄, porque ya hinda zā guí thohm̄ p'ua ha gā m'm̄cā?”

I pøhr̄a dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nunā rá nzēgui rā pa ngue rā ngo, guehna rā pa ɛmbyø ja'ī ngue tate rā dannigo nā. Nunā rā pa nā p'uya, bī nangrā Jesús, bī ts'edi bi 'yɛmbyø ja'ī:

—Nu'mø te'o tũthe ya, dá ɛcua dī nsithe.

³⁸ Nu rā ja'ī ɛc'ɛigā ya, nup'ua ja rá mm̄ai rā ja'ī tengutho 'mø di pøhr̄a dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mm̄anna Macā Libro.

³⁹ Nunā rā hyā nā, bī ne bī mā ngue nu to da 'yɛc'ɛi, ya dī n'youi rā Espíritu Santo. Porque tobe him̄ manī ma mah̄ɛts'ī rā Jesús ngue da pɛnnbābī rā Espíritu Santo yø ja'ī.

Hinga 'da'igu mm̄anyø ja'ī.

⁴⁰ Mī t'øhna rā hyā mm̄anna Jesús, bi 'yɛn'ī'da yø ja'ī p'uya:

—Majuani ngue nunā rā n'yoh̄ nā, guehna rá pøngahya Oja mī ja ngue da ɛcua ja rā ximhāi nā.

⁴¹ Mī'da yø ja'ī p'uya, bi 'yɛnā:

—Nunā ya, guehna rā Cristo naya —bi 'yɛnā.

Pɛ mī'da yø ja'ī dī n'yembī:

—Himma juani'a. Porque rā Cristo hinga Galilea di 'yɛ'a.

⁴² I mm̄amp'ua ja rā Macā Libro ngue nunā rā Cristo, dā guehna n'na rá mbom'meto rā dast'abi David. 'Nɛ drá mm̄ngu Belén nup'ua ja rā mm̄ngu rā David.

⁴³ Ya hinga n'nat'a mm̄anyø ja'ī ngue dī nxifi te'o nā rā Jesús.

⁴⁴ Bī ne 'da yø ja'ī xtí bentra Jesús ngue xtā ngot'ī, pɛ h̄injombī bent'ī.

Yø ts'ut'abi hinguí ɛc'ɛi rā Jesús.

⁴⁵ Nu'ua yø policia bá nɛxp̄ua ja rā nija, bī mengui bi zømp'ua 'bahyø fariseo conyø hm̄u yø mm̄cja xī menhni. Bi t'ɛmbuya:

—¿Hanja ngue hinguá sihu p'uya?

⁴⁶ Mī dahyø policia, bi 'yɛnā:

—Pɛ h̄injam'mø ha di t'øde dā man'a n'na rā ja'ī tengu mm̄anna rā n'yoh̄ nā.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yɛmbyø policia:

—Xquet'a 'nɛ'ah̄ ya bá thā'ah̄ ya.

⁴⁸ Ya guí nnuh̄a ngue h̄injongui pøni ngue di ɛc'ɛi'ua mā hm̄uh̄ nā rā n'yoh̄ nā, ni xinga gue'ua yø fariseo di ɛc'ɛi nā.

⁴⁹ Pɛ nuya yø ja'ī ɛc'ɛi nā rā n'yoh̄ nā, guehya hinguí

pahra ley ya, 'nε guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui ba nyaui ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yenna p'uya:

⁵¹ —Nup'u ja ra ley dí cahu, mmamp'u ja ra ley ngue hinga sä da ma masentencia n'na ra ja'i, mente tobe hingui ja ra ts'ut'abi ngue da t'ode tema hya da man'a ma yapí.

⁵² Bi t'embra Nicodemo p'uya:

—¿Xquet'a 'nε'i grá mmengu Galilea 'mø? Damí xädi te mmanna Maca Libro. Ja guí nnup'u p'uya ngue hinga n'na rá pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi bi ts'ixp'u 'buhra Jesús.

⁵³ Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

¹ Pε ra Jesús bi map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos.

² Mi hyaxp'uya, ya nεcahäi, bá pengui, bi zøp'u ja ra nija. Bi guat'i gätho yø ja'i p'u ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xänbä ra hya yø ja'i.

³ A nu'u yø xänbäte ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohu hinga ndø. Bi ma ma'bä'mi p'u mädε na ra xisu p'uya.

⁴ Bi t'embra Jesús:

—Ague grá xänbäte, nuna ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i

'mø mi thinnbabi n'na ra n'yohu ngue hinga ndø.

⁵ A nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'u ngue da tho ya yø xisu njap'u, ngue da 'bando. Xi'i, ¿te guí mmanna ra hya nya?

⁶ Bi xihna ra hya na, porque nne da nup'i ngue'mø hinga gue'a ra hya da manna Jesús, para ngue da zä di yapí. Nuna ra Jesús bi ndoqui, ot'a häi conná saha.

⁷ Pε hingui säya'u yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'mä p'uya, bi 'yembi:

—Nua guí 'buhma ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá madi da mando ra xisu'a —bi 'yembi.

⁸ Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a häi conná saha.

⁹ Pε mi 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi dār'man'u yø mmui yø ja'i porque padí ngue gä ja yø ts'oqui. Bi bōni 'da mi'da p'uya. Rá madi bi bōnyø daja'i. Nu'mø mi bōni gätho p'uya, bi gosε p'u ra Jesús co 'nεhra xisu ma yapí bi gosεui p'u.

¹⁰ Mi guxrá ya ra Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bup'u, ya mahøndra xisu 'bup'u. Bi 'yembuya:

—Ague grá xisu, ¿hapu 'bu'u madi yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yεna:

—Ya hin'na ya, grá hmu.

Bi 'yembra xisu mahøn'a ra Jesús:

—Ni xinga guecä ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya,

pε 'yonī mantho hōnguí ōtra ts'oqui.

Da xojpa yō mm̄ai yō ja'i ra Jesús.

12 Nūnā rā Jesús, mahōmbi zohyō ja'i, bi 'yēmbi:

—Nūgā gā ōt'e ngue dā xohyō mm̄ai yō ja'i. Nū rā ja'i dā dēnnguí, guehna rā ja'i dī nja rā 'da'yo te nā, pε ya hīnnī mantho dī n'yo mants'o rā ja'i.

13 Yō fariseo bi 'yēmbra Jesús:

—Nū'i gadi jase majuanī rā hyā guí mma. Hīnte dī muui rā hyā guí mma.

14 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nūnā rā hyā dī mmangā, dī muui nā, madague'a dadi jase majuanī rā hyā dī mma. Pε nūgā dī padī ha dá ēhē, 'nē dī padī ha nná ma. Pε nū'ahū hīnguí pahmū ha dá ēcā, nī xīnguí pahmū ha nná magā.

15 Nū'ahū guí haxhū rā güenda tengutho gā hyaxra güenda yō ja'i ua ja rā ximhāi. Nūgā hīnjondī haspa rā güenda.

16 A nū'mō xīngā haxā rā güenda, nū te gā sännā ngue dī nja, pεgue dra hyā njuantho gā sännī. Porque hīndī 'dase gā haxā rā güenda. Nūnā rā Papá bá penngagui, guehna 'da gā haxā'be rā güenda nā.

17 Nūp'ū ja rā ley guí cahū, nt'ot'i p'ū rā hyā ngue nū'mō yoho yō testigo 'da'igu mma, jatho ngue dā t'ēc'ēi te mma.

18 A nuyá, guecā dadi jase majuanī rā hyā dī mmangā. Nūnā rā Papá bá penngui,

'nēhna dī ja majuanī rā hyā dī mmangā nā.

19 Bi t'ēmbuya:

—¿Harū go 'buhnī Papá?

Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Nū'ahū hīnguí pacjū, nī xīngā guehna mā Papágā guí pahmū. Nū'mō ngue gdi pacjū, xquet'a 'nēhma Papágā gdi pahmū 'mō.

20 Nū'mō mī xānba rā hyā yō ja'i p'ū ja rā nija rā Jesús, guehya yō hyā ja ua bi xifi. Bī m'mā p'ū ja yō njūmēnyū ngue rā ofrenda. Pε hīnjombi bent'i ngue xta ngot'i, porque tobe hīm manī zōnna ora.

Hīnda zā da deryō ja'i p'ū dī ma rā Jesús.

21 Mahōmbi 'yēmbi yō ja'i rā Jesús:

—Gā mmagā, 'nē guí hyonjū. Guí tūhū, pε hīmma hoquitho nī ts'oquihū. Nūp'ū ha gā magā, hīnda zā guí tēngahū.

22 Yō judío p'ūya, dī n'yēmbi:

—¿Ua dā zā dī nhyose nū, ngue hīnda zā gā tēnhnū ha dī ma?

23 Mī nya rā Jesús, mahōmbi 'yēmbi:

—Nū'ahū, gyō mmēnguhū ua ja rā ximhāi. Pε nūgā drā mmēngugā mahēts'i. Nū'ahū gyō mmēnguhū ua ja rā hāi, pε nūgā hīndrá mmēngugā ua ja rā ximhāi.

24 Janāngue nūgā dī xi'ahū ngue guí tūhū 'nē hīmma hoquitho nī ts'oquihū. Guehna hīnguí nhohnī ts'oquihū nā ngue hīnguí ēc'ēigahū ngue dī mma te'oqui.

25 Bi t'ännbūya, bi t'εmbi:

—¿Pε te'o'i p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ya xtá xi'ahū m'mεt'o te'ogā.

26 Xangu mi'da yø hya da zā gā xi'ahū, 'nε da zā gā hats'ahū rā güenda. Pε nūna rā hya dí xicā yø ja'i ua ja rā ximhāi, guehna rā hya dí øde mman'a to bá penngui, pε gue majuanī rā hya mman'a.

27 Pε himbi dinyø mmāi yø ja'i ngue guehna rá Papá i mma.

28 Janangue bi 'yεmbi:

—Nu'mø gá cuathū rā pont'i rā N'yohū bí 'yε mahεts'i, guí pahmū te'ogā p'uya. Hinda zā gā sänse rā hya gā mma. Nūna rā hya xāngagui rā Papá, guehna dí mmangā nā.

29 Porque dí n'yogā'be'a to bá penngui. Nugā hingui hegase mā Papá, porque nū te nnu manho, que'a zant'a dí øt'a.

30 Mi manna rā hya nā p'uya, xangu yø ja'i bi 'yεc'ei rā Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi Oja.

31 Rā Jesús bi 'yεmbyø judío xi 'yεc'ei:

—Nu'mø hingui hyehmū nā rā hya dí xi'ahū ya, majuanī ngue gue'ahū mā xādi'ahū 'mø.

32 'Nε gui pahmū xāho nā rā hya majuanī. Nūna rā hya majuanī p'uya, guehna da yan'ahū nā.

33 Mi dahyø ja'i, bi 'yεmbi:

—Nugāhe yø mbom'meto gāhe rā Abraham. 'Nε

hinjam'mø to xtá øt'e ngue mā hmūhe. ¿Hanja'a guí mma ngue guí enā da ma nhyanigāhe?

34 Nūna rā Jesús bi 'yεmbyø ja'i:

—Majuanī dí xi'ahū ngue nū to gā øtra ts'oqui, guehya ya xā mbent'ui rā ts'oqui ya.

35 Nū rā ja'i ngue rā hmiqūtho, 'bup'ū ja rá ngu rá hmu, hingui zamp'ū ja rā ngu nā rā hmiqui. Pε nū'a ngue rá ts'unt'ū rā hmu, zamp'ū ja rá ngu'a.

36 Janangue nuyá, nū'mø ngue da yan'ahū rá Ts'unt'ū Oja, ya majuanī gá nyamhmū 'mø.

37 Nugā dí padī ngue yø mbom'meto'ahū rā Abraham. Pε guí nne gui hyoju, porque hingui nnu manho rā hya dí mmangā.

38 Ya dá xi'ahū te gā dí nnugā p'ū bí 'būhma Papá. Pε nū'ahū gadi siguetho guí øthū'a te xi'a ni papáhu.

39 Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yεmbi:

—Nu'a mā papágāhe gue'a rā Abraham.

Mahømbi 'yεnna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ahū rā Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abraham guí 'yøthū 'mø.

40 Pε nūya guí nne gui hyoju. Conque dí xi'ahū rā hya majuanī, nūna rā hya dí øcā mman'Oja, guehna dí xi'ahū nā. Pε nū'a guí nne gui 'yøthū ya, hinga ngu'a bi 'yøtra Abraham.

41 Nu'ahū guí øthū tengutho ø'ni papáhu.

Mahømbi 'yɛnyø ja'i p'uya:

—Nugähe, hĩndyø thĩmbasitho⁴⁸ gähe. N'nat'a mā papägähe 'bui, gue'a Oja'a.

42 Mahømbi 'yɛnna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuani ngue guehna Oja ni papáhu, gadi macjhu 'mø. Porque nugä dá ɛcä p'hu 'bhu Oja, 'nɛ ya dí 'bhcuu ya. Hĩndá sãnsɛ ngue dá ɛcuu, sinoque Oja bá bɛnngui.

43 ¿Hanja ngue hĩngui sä gui tímhmhu nã rã hyã dí mmangã? Hĩngui tímhmhu hanja rã hyã, porque hĩngui nne gui 'yøhmhu nã rã hyã dí xãn'nahhu.

44 Nu'a gui nnøpa papáhu, gue'a rã zithu'a. Nu'a rã hyã nnu manho nã p'uya, guehna gui nne gui 'yøthhu nã. Nuna rã zithu, guehna rã hyote nã astã guerp'hu bá fãdi. Hĩjam'mø dí mman'a te majuanĩ. Nu'mø ya, gã rã fehni gã ya. Gã rá hyasɛ gã ya porque rã fehni. 'Nɛ guehna nnøpa papá'hu to mmanã fehni nã.

45 Pɛ nugä ngue majuanĩ nã rã hyã dí xi'ahhu, hĩngui ɛc'ɛigahhu.

46 Gãtho'ahhu ya, hĩjonda bønĩ da 'yɛngui ngue ja mā ts'oqui. Xi'mø ngue majuanĩ rã hyã dí xi'ahhu, ¿hanja ngue hĩngui ɛc'ɛigahhu 'mø?

47 Nu'a rá basi Oja ya, gue'a di ho da 'yøde te mman'Oja'a. Pɛ nu'ahhu ngue hĩngyø basi'ahhu Oja, janangue hĩngui nne gui 'yøhmhu rã hyã mman'Oja.

Ya mi 'buhra Cristo hante di m'muhra Abraham.

48 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Ni 'yup'hu te dí mmangähe ngue grã mmɛngu p'hu ja rã häi Samaria, nu'i gui n'youi rã ts'onthi.

49 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi: —Hĩn teni ts'oqui dí n'yogã'be. Nu'a te dí øt'ã, dí nnu mansugã mā Papá. Pɛ nu'ahhu hĩngui nnu mansujhu.

50 Nugä hĩndĩ honi ha di nu mansugyø ja'i. Nuna Oja go honngui ha di nu mansugã yø ja'i nã. 'Nɛ haxta rã güenda Oja ya, te'o ngue hĩngui sugui.

51 Nugä majuanĩ dí xi'ahhu ngue nu to ørpa masu rã hyã dí mmangã, guehna rã ja'i hĩjam'mø da du nã.

52 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbi:

—A nuyá, dadi seguragähe ya ngue gui n'youi rã ts'onthi. Xi rã Abraham 'nɛ gãtho mi'da yø pøngahya xã m'mui, gã xã ndu. Nu'i p'uya gui ɛnã: “Nu'a to da 'yørpa masu rã hyã dí mmangã, guehna rã ja'i hĩjam'mø da du nã”, gui ɛnã.

53 ¿Ua man'na go mā da'i ngue'a mā papägähe Abraham? A nuna bi du. 'Nɛhyø pøngahya xã m'mui gã xã ndu. ¿Te'o gui ɛnã ngue gue'e 'mø?

54 Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nu'mø ngue go gdi honi ha di nu mansugã yø ja'i, hĩnte di muui 'mø ɛscã yø ja'i 'mø. Pɛ nu'a honi ha di hnu mansugã, guehna mā Papägã

na. Nuná guí ɛnā ngue nī Ojah.

⁵⁵ Pɛ hinguí pahm na p'uya. Nugā go dí pacā na. Nu'mø gā ɛnā ngue hīndī pacā Oja, xquet'a dí fɛhnīgā 'mø tengutho'ah ngue gyø fɛhñih. Pɛ nugā majuanī dí pacā na, 'nɛ dí ørpa masu te xiqui.

⁵⁶ A nuna mā mboxitah ra Abraham, bi johya na ngue mambá ɛp'ra pa gā sōcā ua. Bi bađi hanja, janangue ɛmmɛi bi johya.

⁵⁷ Mī dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbra Jesús:

—Tobe hinguí 'b'ua nyote ma'det'a nɛya, 'nɛ go gui 'yɛnā gā nu ra Abraham.

⁵⁸ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Majuanī dí xi'ah ngue ya nmī 'b'ucā hante dī m'mahra Abraham.

⁵⁹ Bi gaxyø do yø ja'i p'uya, ngue da mando ra Jesús. Pɛ ra Jesús bi thop'ra mādē ha 'b'hyø ja'i, bi bømp'ra ja ra nija, bi ma.

9

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yoh ngue ra xādā.

¹ Nup'ra nī nthohra Jesús, bi nu n'na ra n'yoh ngue ra xādā asta gue'mø mamba mī.

² Bi 'yānya yø xādi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ague grā xānnbate, ¿hanja ngue ya ra xādā 'mø mambá mihna ra n'yoh na? ¿Ndana gue'a ja rá ts'oqui, guehna ra n'yoh, ua rá papá, ua gue rá

mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'ra?

³ Mī dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Hīn'i nxādā na ra n'yoh ngue conná ts'oquis, ogue rá ts'oqui rá papá ogue rá mamá. Sinoque bi nxādā para ngue conná guehna da fādī ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe.

⁴ Mente jap'ra ra tiempo ya, jatho ngue gā ørpabi rá 'b'efi'a to bá pɛnngui. Porque da 'yɛhra pa ngue ya himma nzā te gā pɛfi.

⁵ Mente dí 'b'ucua ja ra ximhāi, ma gā øt'e ngue da xohyø mmāi yø ja'i.

⁶ Mī juadi bi manna ra hya na, bi zo'a hāi rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra bøhāi conná jini, bi gōspa maxøts'e yø dā ra xādā.

⁷ Bi 'yɛmbaya:

—Nī ma ya, bá nxādā p'ra ja ra dehe Siloé —bi 'yɛmbi.

Nuna ra Siloé gā mbøni ngue “Bi 'b'enhñi”. Nuna ra xādā bi ma bá nxādā. Mambá pengui, ya zø yø dā.

⁸ A nu'ra yø besino p'uya, 'nɛ hmī'da yø ja'i ya mī padī ngue mará xādā, gā dī n'yɛmbi:

—¿Ua hinga guehna ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mī'da yø ja'i p'uya, bi 'yɛna:

—Guehna.

Pɛ mī'da yø ja'i bi 'yɛna:

—Guehna p'ra gui nɛqui, pɛ gue hinga guehna.

Pɛ nuɛ na mará xādā p'uya, bi 'yɛna:

—Ahá, go guecā —bi 'yɛna.

¹⁰ Ya bi t'ännbaya, bi t'ɛmbi:

—¿Hanja ngue ya zø ni dā ya 'mø?

11 Bi 'yɛnna mará xädä p'uya:

—Nuna ra n'yohu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra bøhäi. Bi goscaqui ma dä. Bi 'yɛngui: “Ni map'u ja ra dehe Siloé, bá nxädä”, bi 'yɛngui. Dä magä p'uya ngue dá nxädä, pɛ 'bexpi nzø ma dä 'mø ma nxädä.

12 Bi t'ännbaya, t'ɛmbi:

—¿Haru 'buhna ra n'yohu gui mmanya?

Bi 'yɛmbaya:

—Hindí pacä —bi 'yɛmbi.

Yø fariseo bi 'yøra ra nt'änni na mará xädä.

13 Bi ts'ixpu 'buhyo fariseo na mará xädä p'uya.

14 Ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi 'yøtra bøhäi ra Jesús ngue bi xojpa yø dä ra xädä.

15 Nuya yø fariseo p'uya, xquet'a bi 'yän'na mará xädä ngue ha bi nja ngue ya zø yø dä. Bi 'yɛmbaya:

—Bi gosca ra bøhäi maxøts'e ma dä. Dä ma da nxädä p'uya. A nuyá, ya zø ma dä ya.

16 Bi 'yɛn'ida yø fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra hya na, hingrá m'mɛnhni Oja na, porque hinguí supra pa ngue ra ts'äya.

Mi'da p'uya, bi 'yɛna:

—A nu'mø di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hindä zä da 'yøtya yø milagro ør'mø.

Ya di njun'mahyase p'u yø ja'i p'uya.

17 Mahømbi t'än'na mará xädä p'uya, bi t'ɛmbi:

—Xi'i n'yø, ¿te gui mma nguehna ra n'yohu bi xoc'a ni dä?

Nuna mará xädä p'uya, bi 'yɛna:

—Nugä dí ɛna ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

18 Pɛ yø hmu yø judío, hinguí ɛ'ɛi ngue mará xädä na ra n'yohu yaui. Bi 'yɛ'ɛi, ja gue'mø mi zonnabäi rá papá 'nɛhra mamá na mará xädä.

19 Bi 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guehna ni ts'unt'ui na 'bɛcua, nuna t'ɛmbi ngue ya ra xädä 'mø mambá mi? ¿Hanja ngue ya zø yø dä ya 'mø?

20 Bi 'yɛn'a rá papá 'nɛhra mamá p'uya:

—Dí padj ngue guehna ma ts'unt'u'be na. 'Nɛ ya ra xädä 'mø mambá mi.

21 Pɛ nuyá, hindí pa'be hanja ngue ya zø yø dä ya. Ni xindí pa'be to bi 'yøthebi yø dä. Damí 'yänseh. Ya ra dan'yohu, da xi'asehu hanja.

22 Nuna rá papá 'nɛhra mamá na mará xädä, bi manna tengü na ngue supyø hmu yø judío. Porque ya xi nhɛca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a.

23 Janangue nguna bi man'u yø daja'i p'uya, ngue bi 'yɛna: “Yänseh, ya ra dan'yohu, da xi'asehu hanja”.

24 Nu'u yø hmu yø judío, mahømbi zon'na ra n'yohu mará xädä. Bi 'yɛmbi:

—Hønt'a Oja gui 'yɛspabi ngue bi nzø ni dä. Nugähe dí

pahme ngue ja rá ts'oqui na
ra Jesús.

²⁵ Bi 'yɛn'mø mi da p'uya:

—Nugä hīndī padī ngue'mø
ja rá ts'oqui ogue hīn'na.
Hønt'a dí padī ngue nugä
nmará xädä, 'nɛ ya zø ma dä
ya.

²⁶ Mahømbi t'ännbuya, bi
t'ɛmbi:

—¿Te 'be'a bi ja'i? ¿Te bi
'yøt'e para ngue bi nzø ni dä?

²⁷ Mī da p'uya, bi 'yɛna:

—Ya xtá xi'ahɯ, 'nɛ hīnguī
ørcahɯ masu. ¿Hanja ngue
mahøn'a guī nne ga xi'ahɯ ya?
¿Uague guī nne ngue 'nɛ'ahɯ
dyø xädi'ahɯ na ra n'yohɯ na?

²⁸ Bi zɯ p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nu'i go rá xädi'i na ra
n'yohɯ na. Pɛ nugähe yø
xädigähe ra Moisés.

²⁹ Nugähe dí pahme ngue bi
nyauī Oja ra Moisés. Pɛ nuna
ra n'yohɯ na, hīnjonguī padī
harɯ ra mmɛngu na.

³⁰ Bi 'yɛn'a ra n'yohɯ p'uya:

—Xquet'a guehna ngue
nná 'yøthogä naya, ngue
hīnguī pahmɯ harɯ ra
mmɛngu na, pɛ bi xogaguī mā
dä.

³¹ Conque dí pahmɯ ngue
nuna Oja, hīnguī ø'mø nzo'ɯ
yø ja'i ja yø ts'oqui na. Pɛ
nu'mø nzo'ɯ yø ja'i thanne 'nɛ
ørpabi rá pähä, i øde.

³² Astä guehyø pa xa thogui
hīnguī t'øde ngue da bøn'a
n'na ra n'yohɯ da xojpa yø
dä n'na ra xädä astä gue'mø
mambá mi.

³³ Ngue'mø hīndrá
m'mɛnhni Oja na ra n'yohɯ
na, hīnda zä te da 'yøt'e.

³⁴ Ya bi t'ɛmbuya:

—Nu'i gä ra ts'oqui gni 'bui
astä gue'mø gambá mi, 'nɛ go
gui 'yɛna gui xänngahe —bi
t'ɛmbi.

Bi hyøn'a thi p'uya.

*T'ɛmbi ngue xädä yø ja'i
ngue njot'i yø n'yomfɛni.*

³⁵ Bi bahra Jesús ngue ya
bá thøn'a thi p'ɯ ja ra nija na
mará xädä. Mī nthɛui p'uya,
bi 'yɛmbi:

—¿Ua guī ɛc'ɛibi rá Ts'ant'ɯ
Oja n'yø?

³⁶ Bi 'yɛnna n'yohɯ p'uya:

—Te'o'a p'uya grá hmɯ,
n'namhma ga ɛc'ɛigä —bi
'yɛmbi.

³⁷ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ya guī nnugya. Go guecä
dí nyauī ya —bi 'yɛmbi.

³⁸ Nuna ra n'yohɯ p'uya bi
ndantyøhmɯ p'ɯ 'bahra Jesús,
bi 'yɛmbi:

—Nuya grá hmɯ, dí ɛc'ɛi'i
ya.

³⁹ Mī nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Dá ɛcä ua ja ra ximhäi,
n'namhma ngue nu'ɯ yø xädä
dí nzø yø dä. A nu'ɯ ɛna ngue
zø yø dä p'uya, tengutho 'mø
di xädä'ɯ.

⁴⁰ Nu'ɯ 'da yø fariseo mi
'bäp'ɯ p'uya, mi 'yøde te
mmanna Jesús. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua guī ɛna ngue 'nɛcähe
dyø xädägähe?

⁴¹ Mī dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'mø ngue gyø xädähɯ,
hīndī ja ni ts'oquihɯ 'mø. Pɛ
nuya ngue guī ɛna ngue zø ni
dähɯ, ya guī padī ngue ja ni
ts'oquihɯ ya.

10

Bi hyejpa yø fõt'e yø dɛ'yo'a rā hya bi manna Jesús.

1 Majuanī dí xi'ah̄u, nu'a h̄inni yarb̄u ja rá goxthi fõt'e yø dɛ'yo, sinoque n̄i nexman'na nguadi, guehna rā bɛdɛ'yo nā.

2 Pɛ nu'a n̄i yarb̄u ja rā goxthi fõt'e, gue'a rā mändɛ'yo'a.

3 Nu'mø bi zøhø, dā xojpa rā māngoxthi dā yut'ambo. Nu'u yø dɛ'yo p'uya, parpabi rá hya. I nzohyø dɛ'yo conyø thuh̄u, dā gacathi p'uya.

4 Nu'mø bá j̄ajmā xøts'e rā fõt'e gātho'u yø dɛ'yo p'uya, n̄i 'bet'o p'u n̄i ma yø dɛ'yo. Yø dɛ'yo p'uya tenn̄i porque parpabi rá hya.

5 Pɛ nu'a h̄ingui parpabi rá hya, h̄ingui tɛn'nā. Hante 'da 'mø bi n̄u, porque h̄ingui parpabi rá hya.

6 Bi hyon̄i te gui hyejpa rā hya bi xihyø ja'ī rā Jesús. Pɛ nu'u nzofø h̄imb̄i d̄inyø mm̄i te n̄i bøn̄nā hya bi xifi.

Nunā rā Jesús, guehna rā hoga mändɛ'yo nā.

7 Bi sigue bi zohyø ja'ī rā Jesús, bi 'yɛmb̄i:

—Majuanī dí xi'ah̄u, guecā tengutho n'na rā goxthi n̄i yatyø dɛ'yo.

8 Gātho'u yø mād̄i bi m'm̄u'a m'm̄et'o hante ngue gā ma ɛcā, h̄inni yarb̄u ja rā goxthi, gue'u yø bɛdɛ'yo'u. Janangue h̄imb̄i 'yørpa mā sū yø dɛ'yo 'mø nzofø.

9 Go guecā tengutho n'na rā goxthi. Nu'a gā japā dā thogui, gue'a d̄i nyan'a. 'Nɛ dā 'yøt'e tengutho n'na rā dɛ'yo

ngue n̄i yat'i, n̄i bømp'u ja rá fõt'e, 'nɛ t̄ini te si.

10 A nu'a rā bɛ, hōndrā mfɛ gā 'yo'a, di ɛmmaho dyø dɛ'yo. Pɛ nugā dā ɛhɛ para ngue d̄i nja'ah̄u rā 'da'yo te, 'nɛ gui m'm̄amma pāhāh̄u.

11 Nugā guecā tengutho n'na rā hoga mändɛ'yo. Nu'a rā hoga mändɛ'yo ɛnnā te ngue nyanyø dɛ'yo.

12 Pɛ nu'a rā mād̄i ngue rā hm̄iquitho, h̄inga gue'a rā mād̄i ngue yø dɛ'yo'a. Porque h̄ingrā mm̄eti. Nu'mø bi n̄u ngue bá ɛp'u rā zate, dā zop'u yø dɛ'yo, dā 'dagui. Rā zate p'uya, di bentyø dɛ'yo, d̄i n'uɛn'u h̄indi bɛnt'ī.

13 Nunā rā n'yoh̄u nā, 'dagui porque ngue rā hm̄iquitho. H̄ingui t̄u rá mm̄i 'mø te dā ja yø dɛ'yo.

14-15 Nugā guecā tengutho n'na rā hoga mändɛ'yo. Nunā mā Papāgā pacā nā, nugā xquet'a d̄i pacā nā mā Papā. Njarb̄utho ya, dí pacā gātho'u mā dɛ'yo. Dā gue'u p'uya, xquet'a paqūi. 'Nɛ dí ɛngā mā te ngue d̄i nyangā'u mā dɛ'yo.

16 Xquet'a 'b̄up'u m̄i'da mā dɛ'yo ngue h̄ingyø n'youi ya 'b̄ucua. Xquet'a jatho ngue gā mma si, 'nɛ dā 'yø'mø dā zofø. Ya n'na 'b̄uitho d̄i nja p'uya, 'nɛ n'na drā mändɛ'yo d̄i m'm̄i.

17 Nunā mā Papā d̄i macā nā, porque dí ɛngā mā te connā ngueh̄mā dɛ'yo. A nugā dā zā ngue mahōnga m'm̄i.

18 Pɛ nu'mø gā nnegā, h̄injondā hyogui, pɛ d̄i nnesɛ ngue dí ɛngā mā te. I ja grā

ts'edi ngue dadi ungä ma te,
'ne ja gra ts'edi ngue mahonga
m'mai. Nuna ya, guehna ra
hya bi xica ma Papa na.

¹⁹ Nu'mø mi 'yøhyø judío
na ra hya na p'uya, ya hinga
'da'igu mma.

²⁰ Xangu yø judío bi 'yena:

—¿Hanja ngue guí ørpah
masu te mmanna? Nuna di
locobi ra ts'onthi n'youi na
—bi 'yena.

²¹ Mi'da yø judío p'uya, bi
'yena:

—Pe nu'mø ngue di n'youi
ra ts'onthi, hinda za da ma
tengu na ra hya na 'mø. A
nu'a n'youi ra ts'onthi, hinda
za da 'yøt'e ngue di nzø yø da
yø xäda'a.

*Nu'u yø judío himbi nu
manho ra Jesús.*

²² Mi ja yø se'ye'a ra ora'a.
Ya di nsä yø ja'i p'u Jerusalén
ngue di nsännigo p'u ja ra nija.

²³ Nuna ra Jesús, nup'u ja
ra ngun'yu nija ni hu ngue ra
Salomón, ja 'yop'u.

²⁴ Nu'u yø judío bi mäsa
Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua guí nnepe ngue xøgue
gä ra tiempo di 'yot'itho ma
mmäigähe? Nu'mø ngue
gue'e grá Cristo, n'na nditho
dami xicje njuani.

²⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ya di xi'ah, pe hinguí
εc'εigah. Nu te Gä guí nnuh
dí øt'ä conná nguehra ts'edi di
'dacä ma Papá, ja di nequi p'u
na ra hya di xi'ah ya.

²⁶ Pe hinguí εc'εigah,
porque hinga gue'e ma
de'yo'ah, tengutho ra hya ya
xtá xi'ah m'met'o.

²⁷ Nu'u ma de'yogä, xa
mbarcatho ma hyagä'u.
A nugä p'uya, xquet'a di
pathogä ndana gue'a ya ma
de'yo. Nu'mø bi nugä ma
de'yo, tenngui.

²⁸ Nugä ga unnä ra 'da'yo
te para zantho'u ma de'yo,
'ne hinjam'mø di m'medi.
Porque hinjonda guasca p'u
ja ma 'ye.

²⁹ Nu'a ma Papá bi 'dacä'u.
Hinjo mman'na tengu na, 'ne
hinjonda guaspabi p'u ja rá
'ye ma Papá.

³⁰ Tengutho ma Papágä,
xquet'a di njadä p'uya.

³¹ Yø judío p'uya, mahombi
go yø do ngue da mando ra
Jesús.

³² Pe mi nya ra Jesús, bi
'yena:

—Ni hmi ni däh hap'u di
øt'ä xangu yø cosa xanho
conná nguehra ts'edi di 'dacä
ma Papá. ¿Ndana gue'a ya yø
hya ya ngue gdi pændogah
ya?

³³ Mi dahyø judío p'uya, bi
'yembi:

—Nu'u yø cosa xanho
guí øt'e, hinga gue'a gdä
pando'ah'e'a. Sinoque gdä
pando'ah'e ngue hinguí supra
xudi Oja, co nuna ra hya guí
mma. Conque nu'i grá ja'itho
tengutho gähe, 'ne sä guí ena
ngue go 'da'igu'au Oja.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley
guí cah ngue bi 'yēn'Oja:
“Nu'ah, εntho Oja'ah”, bi
'yena.

³⁵ Ne guí pahm'a te
nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro,

h̄injondā zā dā ḡon'a te mmamp'u. A nūnā Ojā, b̄i mā ngue nū'u ȳo ja'i di fātrā hyā, tengutho Ojā'u.

³⁶ Xi'mø ngue bā εxcā Ojā ngue bā p̄enngā ua ja rā x̄imhāi, ζua dā zā guī 'yεmhm̄ ngue h̄indī supā rā xudī Ojā ngue'mø dī mma ngue rā ts'unt'u guī Ojā?

³⁷ A nū'mø h̄indī s̄ā gā øt'ä ȳo cosa tengutho ør'mā Papá, 'yo guī εc'εigah̄'u m'ø.

³⁸ Pε nū'mø ngue s̄ā dī øt'e tengutho øt'a, madague'a h̄inguī εc'εigah̄, pε damī 'yεc'εigah̄ co nū'a te dī øt'e. Ja guī pah̄m̄ p'u, 'nε ja dā d̄imp'u nī mm̄uīh̄ ngue mā Papá dī n'yo'be.

³⁹ Co nūnā rā hyā b̄i mānna Jesús, mah̄ømbi ne ȳo ja'i xtī b̄ent'i ngue xta ngot'i, pε h̄imbi zā, porque 'bexpi ma.

⁴⁰ Mah̄ømbi mengrā Jesús ngue i ma mān'na nguadi rā dathe Jordán, ha māmbi øtra nxixyā m'met'o rā Xuua. Ja bā n'yop'u p'uya.

⁴¹ Xandøngu ȳo ja'i b̄i ma bā nū rā Jesús. Dī n'yεmbyø ja'i:

—Majuani ngue rā Xuua h̄in tema milagro bi 'yøt'e, pε nū'a te gāma hyā b̄i mānna Xuua connā ngueh̄rā Jesús, gā majuanī.

⁴² Ja bi 'yεc'εi p'u xangu ȳo ja'i rā Jesús ngue majuanī gueh̄nā rā Cristo nā.

11

Bi du rā Lázaro.

¹ Mī 'b̄u'a n'na rā n'yoh̄u mādi hyēnni nī hū ngue rā Lázaro rā mm̄engu Betania,

ja rā h̄nini mī 'b̄uhra Maya connā juh̄ue Marta.

² Nūnā rā Maya, rā nju nā rā Lázaro mādi hyēnni. Gueh̄nā bi duxrā aceite mazihotho gā ȳani ngue bi gōspā ȳo gua rā Hmū Jesús. 'Nε bi d̄ujpi conyø xta.

³ Nūya ȳo nju rā Lázaro, b̄i mēnnbā rā hyā rā Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmū, x̄an'u nī amigo gādī nsixui —bi 'yεmbi.

⁴ Mī 'yøh̄nā rā hyā b̄i 'bēnnbā rā Jesús, bi 'yεnā:

—Pε h̄inga hyēmbra n'u nā rā Lázaro ngue dā hyo. Sinoque ja dā bap'u ȳo ja'i ngue maguesε Ojā. 'Nε dā bahyø ja'i ngue xquet'a maguesε rā Ts'unt'u Ojā.

⁵ Nūnā rā Lázaro, connā Marta, connā Maya, n'na ngu n'na, εmm̄ei mādi mah̄ra Jesús.

⁶ Madague'a bi 'yøde ngue mādi hyēnni, pε bā m'mah̄ma nyopa p'u ha māmbi 'b̄ai.

⁷ M'mefa p'uya, bi 'yεmbyø xādi:

—Ma gā mmähā mah̄øn'a Judea ya.

⁸ Nū'u ȳo xādi p'uya bi 'yεmbi:

—Ague grā xānnbate, conque ja xma nguehya nne dā hyo'i ȳo hmū ȳo judío ngue xtabā mm̄ando'i, 'nε mah̄ønguī nne gdī ma p'uya.

⁹ Bi hyεcra hyā b̄i xihyø xādi rā Jesús, ngue tobe h̄im māni zōnnā ora p'u dā du. Bi 'yεmbi:

—ζUa h̄imma juani ngue 'dε'mā yo ora ja rā nyot'i m'ø mā pa? A nū'a 'yo ngue rā

pa, hinha di fets'e, porque ga 'yo rā nyot'i di yot'ua ja rā ximhāi.

¹⁰ Pε nu'mø to 'yo xui, di fesrá gua, porque hin'yua rā nyot'i p'ua ni ma.

¹¹ M'mefa p'uya, bi 'yenna Jesús:

—Nuna mā amigohua rā Lázaro bí aha. Pε ga ma ägä ya.

¹² Nu'ua yø xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue bi aha, ya hinte da ja 'mø.

¹³ Bi ne xta mmanā Jesús ngue ya xi du rā Lázaro, pε nup'ua i bεnyø xädi, bi 'yembi ngue mma ngue bi atho.

¹⁴ Pε njuantho bi man'a m'mefa te nne xta mmanā Jesús. Bi 'yembi:

—Ya bi du rā Lázaro ya.

¹⁵ Para ngue nu'ahua ya, ya xanho ngue hin dabi 'bucä p'ua 'mø mi du rā Lázaro, porque nuya man'natho gui 'yεc'εigahua ya. Nuya ga ma nuhua ya.

¹⁶ Nuna rā Toma t'εmbi ngue rā cuate p'uya, bi 'yembyø mmixädiha:

—Ma 'da gda mmähä ya, n'namhā ngue 'dap'ua danī thoju nua.

Rā Jesús da 'yøt'e ngue di nja rā bεnnate, 'nε di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zøn'a Betania rā Jesús, pε ya rá gupa xi ma nt'ägui rā Lázaro.

¹⁸ Nup'ua ja rā hnini Betania, como yo kilómetro made gui nhyacui Jerusalén.

¹⁹ Xangu yø judío xi ma ngue badi zengua rā Marta conā Maya, di hojpa yø mmhai ngue rá ida bi du.

²⁰ Nuna rā Marta 'mø bi badi ngue ya mmap'ua rā Jesús, bi ma bí c'at'ui. Pε rā Maya bi gop'ua ja rá ngu'a.

²¹ Rā Marta bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hinxta ndu mā idagä 'mø.

²² Pε nugä dí padi ngue di 'da'i Oja te gä gui 'yäpi.

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu ni ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yenna Marta p'uya:

—Ahá, dí padi ngue nu'mø rā pa rá nzequi, mahøndi bennate yø ánima.

²⁵ Rā Jesús bi 'yena:

—Go ga øt'ä ngue di bennate yø ánima, 'nε ga unna 'da'yo te. Nu'a da 'yεc'εigä, madague'a xta ndu, pε høndi bennate.

²⁶ A nuyá, nu'ua yø ja'i 'bahya 'nε εc'εigui, ya hinjam'mø da du, ya ja rā 'da'yo te yø ja'i. ¿Ua gui εc'εi na dí xi'i ya?

²⁷ Rā Marta p'uya bi 'yena:

—Ahá, grá Hmu, dí εc'εigä ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'ua'i Oja nu'a mi ja ngue da εcua ja rā ximhāi.

Rā Jesús bi nzomp'ua ha nt'ägui rā Lázaro.

²⁸ Mi juadi bi manā rā hua na p'uya, nuna rā Marta bi ma bá zo rá juhue Maya. Bi xifi njanate, bi 'yembi:

—Bá ɛp'u rā xännbate. Bá pɛn'nā rā hyā ngue bī nzo'i nā.

²⁹ Nu'mø mī 'yøhrā Maya ngue bī ts'ofō, bī nanguī, bī ma bá nū rā Jesús.

³⁰ Nūnā rā Jesús, tobe hīn mañi yət'ambo rā hnīni, bī 'bārpə ha bī nthēui rā Marta.

³¹ Mī nū yø ja'i ngue bī nangrā Maya, bi bōni n'nahmantho, bī ma. Janangue xquet'a bī ntetyø ja'i p'uya, ɛmbi ngue bī ma dá nzomp'u bī o rā ánima.

³² Bī ma rā Maya p'u mambī 'bāhrā Jesús. Bī ndantyoħmu p'u ha 'bāi, bi 'yɛmbi:

—Ague grā Hmu, nu'mø ngue gdi 'bɛcua, hīnxtā ndu mā idagā m'ø.

³³ Nu'mø mī nū rā Jesús ngue zonnā Maya co 'nɛ'u yø judío nī n'youi, bi dār'mañ'u rá mmāi p'uya.

³⁴ Bī 'yännbaya, bi 'yɛmbi:

—¿Harə nt'āgui ya? —bi 'yɛmbi.

Mī dā p'uya, bi 'yɛnā:

—Ague grā Hmu, bá ɛhɛ guī nnu.

³⁵ Xquet'a bī nzonna Jesús.

³⁶ Dī n'yɛmbyø judío p'uya:

—Ya guī nnuħa te øtya. Ja dī nɛqui p'uya ngue janjuanī ngue mađi mađi.

³⁷ Bī 'yɛn'i 'da yø judío p'uya:

—A nūnā, ngue bi zā bi xojpā yø dā rā xādā, rá nɛguī xtā nzā xtā 'yøt'e ngue hīnxtā ndū rā Lázaro.

Ya bi bɛnnate rā Lázaro.

³⁸ Maħømbi dār'mañ'u rá mmāi rā Jesús. Bi guarbħ ja

rā 'bido o rā ánima p'uya ngue dā hyajpā rā ndødo nnøpā njo'mi.

³⁹ Bī 'yɛnna Jesús:

—Damī hyacjə rā do —bi 'yɛnā.

Bi 'yɛnna Marta nūnā rá nju rā ánima p'uya:

—Ague grā Hmu, rá nɛguī ya yanya, porque ya rá ġupa nt'āgui ya.

⁴⁰ Mī dahrā Jesús, bi 'yɛmbi:

—Uanguī dí xi'i ngue nu'mø guī 'yɛc'ɛigui, guī pā p'uya ngue maġuesɛ Oja.

⁴¹ Mī ma nthāqui rā do p'uya. Bī nøs'maya rā Jesús, bi 'yɛnā:

—Mā Papá'i, dādi ja māmādi'i ngue guī ø'mø dī nzo'i.

⁴² Nūgā dí pađi ngue zant'a guī ø'mø dī nzo'i, pɛ dá māngā nā rā hyā nā n'namħmā ngue nūya yø ja'i 'bɛcua, dā 'yɛc'ɛi ngue go guā pɛnngaguī ua.

⁴³ Mī juadi bī mānna rā hyā nā p'uya, bī matrā ánima, bi 'yɛmbi:

—Ague Lázaro, bá pømp'u guī o —bi 'yɛmbi.

⁴⁴ Bá nangrā ánima p'uya, bá ɛp'u, bá m'mät'i yø ulu yø 'yɛ conyø gua. Rā hmī p'uya bá n'youi rá njo'mi. Rā Jesús bi 'yɛmbyø ja'i:

—Damī xħhmī ya, thøhmī p'uya, dā ma.

Bī nhɛcə hyā yø ja'i p'uya, ngue di bɛntrā Jesús.

⁴⁵ Nūya yø judío mī 'bəp'u ja rá ngu rā Maya mī nū te bi 'yøtrā Jesús, gue'a i 'yɛc'ɛi'a p'uya.

46 Pε mī'da yø judío, bī ma bá xihyø fariseo te bi 'yøtra Jesús.

47 Nūya yø fariseo p'uya conyø hmu yø mmäcja, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Dī n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øthu? Nūna ra n'yohu na, xandøngu yø milagro øt'e.

48 Nu'mø ngue ga hehmu p'u, gä yø ja'i da 'yεc'ei te mmanna. A nu'u yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da demhra maca nija ja ua, 'nε da 'yøtra sui ua ja ma häih.

49 Bi da'a n'na nc'ei ni hu ngue ra Caifás, guehna ra hmu yø mmäcja'a ra jeya'a. Bi 'yεmyø ja'i:

—¿Ua hinguí pahmu ha di nja te ga øthu ya?

50 ¿Ua hin gadi umhmu ra güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'eitho da du conná guehyø ja'i, hinda gue'a ngue di m'medi gätho yø ja'i 'bucua ja ma häih.

51 Pε nūna ra Caifás hīngrá hyasε na ra hya bī mā, sinoque Oja bi bεnnbī ngue ngu'a bī mā. Porque guehna ra jeya ngue bī nōpa hmu yø mmäcja. Bī mā ngue ra Jesús guehna ja ngue da du conná guehyø judío na.

52 'Nε hīnga hōnt'u yø judío p'uya, sinoque da du conná guehyø ja'i 'bai ndap'u bi zä. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zä di m'muhyø ja'i ngue dyø basī Oja.

53 Gue'a ra hya bī nja'a p'uya, nu'u yø judío mī nts'ut'abi, bī mudi bī nhεca hya ngue da hyo ra Jesús.

54 Janangue ya him mambi zōp'u ha 'buehyø judío ra Jesús, sinoque bī ma n'nanni n'na ra xequi ja ra häi Judea. Ya mme ra nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'muhamu p'u p'uya co 'nεhyø xädi.

55 Ya xmá nguerp'utho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nūna εmbi ra pascua. Xangu yø ja'i bī ma Jerusalén ngue dí hocyø ts'oqui p'u ja ra nija hante di nja ra ngo.

56 I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honna Jesús. Nu'mø bi zōmp'u nija di n'yänni n'na ngu n'na, i εna:

—¿Tep'u gni bεmhmū? ¿Ua da εcua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

57 Nu'u yø fariseo p'uya, co 'nε'u yø hmu yø mmäcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø to da badī ha bī 'buehna Jesús, da mā. Porque bī ne di 'bentra Jesús ngue da got'i.

12

N'na ra xisu bi gōspa ra aceite ra Jesús.

1 Man'nato mā patho di nja ra ngo ngue ra pascua. Bī ma ra Jesús bá sōn'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bī bεnnate.

2 Ja bá t'ørpa p'u ra nts'ihmε ra Jesús, bī n'uīte ra Marta. Conna Lázaro 'dap'u hu hmi p'u ja ra mεxa ngue sīhmεui.

³ Nūna rā Maya p'uya bá ha made litro rā aceite mahotho ga yūni, pē xandømmadi rá muui. Bi gospabi yø gua rā Jesús, bi dujpi conyø xta. Bi yu'ambo rā ngu'a ga yūna aceite.

⁴ Mi 'bup'u rā Judas Iscariote rá ts'ant'u rā Simu. Guehna n'na nc'ei yø xādi rā Jesús, 'nē guehna bi dā nā. Nūna rā Judas bi 'yēna:

⁵ —¿Hanja ngue himbi 'bā rā aceite, ngue xtí t'unna mēnyu yø hyoya? Porque xtí 'bā rā aceite'a te pøxi hyu ciento mā pa rā nzābi.

⁶ Pē nūna rā Judas hini mmanā rā hya nā ngue di tū rá mmāi dā māxyø hyoya. Sinoque bi manā rā hya nā ngue rā bē. Porque go mafāti rā buxa cū rā mēnyu nā. I pē rā mēnyu njāti p'u ja rā buxa.

⁷ Mi nya rā Jesús, bi 'yēna:

—Damī hyēmhma, 'yo te guí mma. Porque nūna rā xisu guí sui, ya mi pēsra aceite xta ngosca mā do'yo 'mø dá n'yāgui.

⁸ A nūya yø hyoya guí mma, jap'u rā pa guí fāxhu ya, porque 'daua guí 'buhmu ya yø hyoya. Pē nūgā ya himma ya'atho rā pa dí n'yohu ua.

Bi nhēcahya yø ja'i ngue hōnda hyo rā Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bi badi ngue bi 'bup'u Betania rā Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pē hinga hōntho nne yø ja'i ngue dā nu rā Jesús, sinoque xquet'a nne dā nu rā Lázaro nūna xi japi xi bēnnate p'u mant'āgui.

¹⁰ Janangue bi nhēcahya yø hmu yø mmācja ngue xta hyo rā Lázaro conna Jesús.

¹¹ Porque nu'a i bēnnate rā Lázaro, ya hēp'u yø mmijudioui yø judío p'uya ngue go ēc'ei rā hya mmanā Jesús.

Bi yurbu ja rā hini Jerusalén rā Jesús.

¹² Nup'u ja rā hini Jerusalén, xandøngu yø ja'i bi ma dā nsānigo ngue rā pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue dā zøp'u ja rā hini rā Jesús.

¹³ Yø ja'i p'uya, bi dūjpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui rā Jesús. Bi mēhra hmafi yø ja'i p'uya, i ēna:

—Nūna rá m'mēnhni Oja 'bēcua, guehna tate nā. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'bēnhni.

¹⁴ Bi dīn'a n'na rā burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue ēna:

¹⁵ “Ague gyø mmēnguhu p'u ja rā hini Sión, 'yogui suhu. Guí nnu ngue bá ēp'u ni dast'abihu, bá hyuxa n'na rā burru”.

¹⁶ Nup'u rá mēdi hingui pahyø xādi rā Jesús hanja'a te øt'e. Pē nu'mø mi ma mahēts'i rā Jesús, ja bi zo yø mmāi p'uya, ngue nu'a te gāma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

¹⁷ Nūya yø ja'i n'youi rā Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi bēnnate rā Lázaro, gā mmanyo ja'i te gā xi nup'i ngue øt'e.

18 Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui ra Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a ra milagro xi 'yøt'e, hinjonda zä da 'yøt'e.

19 Yø fariseo p'uya, di n'yεmsεbi:

—Ya guí nnuh_u ya, ya hingui sä te ga øth_u. Guí nnuh_u ngue gä ni mε yø ja'i ra Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

20 Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja ra ngo, n'youi p'ü 'da yø mmεngu Grecia.

21 Nuya p'uya bi guarb_u 'bähra Lipe nuna ra mmεngu Betsaida ngue ra häi Galilea. Bi 'yäpra mate p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague n'yø, dí nne ga nyagähe ts'ü ra Jesús.

22 Nuna ra Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuna ra hya bi sifi, 'da i matho gä yoho ngue bá xihra Jesús.

23 Nuna ra Jesús bi 'yεntho 'mø mi dädi:

—Nu ra N'yoh_u bí 'yε mahεts'i, ya ni ma da zønna pa p'ü da hnu ngue maguesε.

24 Majuaní dí xi'ah_u, ngue nugä, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da dinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudä ra trigo, mente hinga nthuhu ra hmudä, xquetho n'na mhmudä tho i ja. Pε nu'mø ya bi thuhu, da bøxra hmudä, pε ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja.

25 Nu ra ja'i honi ha di mpommi ra ndate, guehna di

'behrá te na. Pε nu ra ja'i enná te ua ja ra ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho nä.

26 Nu ra ja'i nne da 'yørcagui ma pähä, da denngui. Nup'ü ha ga m'mücä, ja di m'mup'ü. Nu ra ja'i da 'yørcagui ma pähä, guehna nnu manho ma Papágä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

27 A nuyá, hindí padi te ga øtya. ¿Teni 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga εna: “Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui”, ga εna. Porque ya dá εcä'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagä'a.

28 Bi 'yεmp'uya:

—Ague ma Papá'i, da fadi ngue mague'ase'i ya.

Nu'a ra ora'a p'uya, bi t'øde ngue bá nya Oja maya, bi 'yεna:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecsεgui. Pε mahønga øt'e ngue da fadi ngue maguecsεgui ya.

29 Nu'ü yø ja'i mi 'bäp'ü, bi 'yøde ngue bá nya Oja maya, pε εnthobi ngue ra ngäni'a øde. Mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Rá anxε Oja i nzohn_u —bi 'yεna.

30 Mi nya ra Jesús, bi 'yεmbyø ja'i:

—Nuna ra hya bi t'øhya, himma partegä p'ü ngue bi t'øhna ya, sinoque ni parteh_u na.

31 Ya ni ma da zønna ora da thaxra güenda ua ja ra ximhäi ya. Da thejpa rá hya

rā zithū dī mānda ua ja rā ximhāi.

³² Nū'mø bī ma mā'bā'mī rā pont'ī dā n'nø'migā, ndap'ū bī zā, da denyø ja'ī mā hyagā.

³³ Bī mānna rā hya nā, ngue di opān'yū yø ja'ī tema forma di dū 'mø bi tho.

³⁴ Bi 'yēnyø ja'ī p'uya:

—Ya xtá øcāhe te nt'ot'ī p'ū ja rā libro ngue rā ley, ngue rā Cristo i 'būi para zantho. 'Nē nu'ī guī ēnā ngue rā N'yohū bī 'yē mahēts'ī, i ja ngue dā ma macuati rā pont'ī. ¿Ndana gue'a'a rā n'yohū bī 'yē mahēts'ī guī mmām'mø?

³⁵ Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuyá, ya mīts'ū dra pa guī hēthū ua'a ja ngue dā xoc'a nī mmāihū ya. Nū'mø bi dīnī xanho nī mmāihū nā rā hya dí xi'ahū ya, guehna rā hya gdī n'yohū nā. Pē nūnā rā ja'ī hīnda ne dā 'yøt'e te dí mmāngā, guehna rā ja'ī hīngui padī te ga 'yo nā.

³⁶ Dāmī 'yēc'ēihū nā rā hya dā xoc'a nī mmāihū mēnte dā zā gā xi'ahū ha di xohnī mmāihū. 'Nē majuanī da xoc'a nī mmāihū nā rā hya nā.

Mī juadi bī mānya yø hya ya p'uya, bī ma rā Jesús, hīngui fādī ha i ma.

Nt'ot'ī p'ū ja rā Macā Libro ngue yø judío hīngui ēc'ēi rā Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yø mi-lagro bī nū yø ja'ī bi 'yøtra Jesús, pē hīngui ēc'ēi te xifi.

³⁸ Pē ya ja ngue dā ngu'a dī nja, tengutho rā hya bi 'yøtra pøngahya Isaiás ngue bi 'yēnā: “Ague grā Hmū, ¿ndana gue'a

bi bønī ngue bi 'yēc'ēi nā rā hya dá xicāhe ya? ¿Ndana gue'a pønī ngue dā badī ngue ya uhrá ts'edi Oja ya?”

³⁹ Rā Isaiás xquet'a bi 'yot'ī hanja rā hya ngue hīmbi 'yēc'ēi rā hya yø ja'ī, bi 'yēnā:

⁴⁰ “Nūnā Oja bi gorpabi yø nthandī yø ja'ī, n'namhma ngue hīnda hyēti conyø dā. 'Nē bi gorpabi yø mmāi, n'namhma ngue hīnda dīmp'ū ja yø mmāi hanja rā hya. 'Nē hīndī 'bātyø mmāi ngue dā dēn'Oja para ngue hīndī punnbi”.

⁴¹ Rā Isaiás bī mānna rā hya nā, ngue parpi ngue maguesē rā Jesús, janāngue bī mā hanja'a rā Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yø judío ja yø cargo bi 'yēc'ēi rā Jesús. Nja hīngui xihyø ja'ī ngue ēc'ēi, porque sū yø fariseo, i nne ngue hīnda dujpa yø thūhū p'ū ja rā nīja.

⁴³ I ēnā ngue mān'na xanho ngue dā nū manho yø ja'ī, hīnda gue'a ngue Oja dā 'yēmbi ngue xanho te øt'e.

Dā ma rā castigo yø ja'ī hīngui ēc'ēi te mmānna Jesús.

⁴⁴ Nūnā rā Jesús bi ts'edi bī nya, bi 'yēnā:

—Nū rā ja'ī ēc'ēigā ya, hīnga hōngthogui ēc'ēigui rā ja'ī, sinoque xquet'a ēc'ēi'a mā Papá bá pēngui.

⁴⁵ Nū rā ja'ī hērcā ya, tengutho 'mø go di hēt'a to bá pēngui.

⁴⁶ Nūgā guecā gā xoc'a nī mmāihū. Dā ēcā ua ja rā ximhāi, n'namhma ngue nū'a dā 'yēc'ēigā, hīndī m'māi

tengutho ga 'buhyø ja'i 'yo mants'o.

⁴⁷ A nuyá, i 'bui to øhra hya dí mmangä ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegä p'ua da ma ra castigo ra ja'i. Porque hindä ecä ngue 'bexca sänni da ma ra castigo yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá chε ngue ga nyani.

⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'nε hingui ørpa masu na ra hya dí mmangä, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya dí mmangä ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yø ja'i 'mø ra pa rá nεgui na, ngue hingui εc'ei yø ja'i te dí mma.

⁴⁹ Porque himma hyase dí mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya dí xän'nahna na.

⁵⁰ Pe dí pacä p'uya, ngue nu to da 'yεc'ei na ra hya di 'bejpagui ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya dí mmangä na.

13

Bi merpa yø gua yø xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pascua, nuna ra Jesús ya padí ngue ya bi zonna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bí 'bührá Papá. Nuna ra Jesús hinha rá nεgui di ma'ua yø xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmäi ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'ua ra Simu ngue di dá

ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya padí ngue bi 'yεp'ua bí 'bua Oja, 'nε mahøndi map'ua bí 'bua Oja. 'Nε padí ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gätho yø cosa i ja.

⁴ Mente sihme p'uya, bi nangbu ja ra mεxa mi hudí, bi møhrá tuhu, bi ngat'a n'na ra toaya p'uya.

⁵ Bi xitra dehe p'ua ja n'na ra bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa ra dehe conna toaya di ngat'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'ua da merpa yø gua ra Bedu p'uya, ra Bedu bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua 'nεcä gui percagui ma guagä?

⁷ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi: —A nuyá, hingui padí te ga mbøn'a te dí øt'ä ya, pe gui pa'a m'mεfa te ga mbøni.

⁸ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—A nugä hindä zä gui perca ma gua.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbra Bedu:

—Nu'mø ngue hinga pet'a ni gua, ya himma n'youi 'mø.

⁹ Bi 'yεnna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, hinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui ma 'ye 'nε gui hiqui.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu ra ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä rá do'yo. Ya hindä høndyø gua ja ngue da 'berpabi ra ja'i. Ya gä m'meque'ahua ngue ra nts'o, hindä hønnda n'na'ahua ngue hinga m'meque.

¹¹ Bi manna ra hya na ngue hinga gätho m'mequebi yø

mm̄ai yø xādi ngue rā nts'o, porque padī ndana gue'a ja ngue di dā.

12 Mī juadi bī mejpā yø gua yø xādi p'uya, mah̄ombi hye rā tuhū rā Jesús. Bī mīp'ua ja rā mēxa mah̄on'a p'uya. Bī 'yēmbi:

—¿Ua guí padī te dá øt'ah̄u ya?

13 Nu'ah̄u guí en̄j̄u ngue drá xān̄bategā, 'nē drá hmugā. Pē gue nī 'yup'ua te guí xic̄j̄u, porque go guecā drá xān̄bategā 'nē drá hmugā.

14 A nu'mø ngue drá xān̄bategā 'nē drá hmugā, 'nē dí pet'a nī guah̄u, xquet'a nne ngue guí njah̄u p'uya. Guí mpejpa nī gua n'na ngu n'na'ah̄u.

15 Nugā, ya dá ut'ah̄u te ja ngue guí 'yøth̄u, n'namhma ngue tengutho dá øt'ah̄u ya, dā ngu'a guí n'yørpe n'na ngu n'na'ah̄u.

16 Majuanī dí xi'ah̄u, ngue n'na rā mēfitho, 'yo di en̄a ngue h̄inda zā dā 'yøt'e tengū øtrā hmū. Nu'a n'na rā m'mēnh̄nī, 'yo di en̄a ngue h̄inda zā dā 'yøt'e tengū øt'a to pēnh̄nī.

17 Nu'mø ngue t̄innī mm̄aih̄u ya yø hya dí xi'ah̄u guí 'yēt'a mm̄aih̄u ya, rā mm̄enthī gā nthēh̄u 'mø.

18 Nu te dí mm̄angā ya, h̄inga gātho di toca'ah̄u nā rā mm̄enthī nā. Porque dí padī te'o ya xta huanh̄nī, gue'ua di tocabi'ua. Pē jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro ngue en̄a: “Nunā 'daua dí s̄ihmēgā'be ya, guehna 'b̄ai

ngue mā ns̄uigā'be nā”.

19 Dí xi'ah̄u nā rā hya nā hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bī nja p'uya, guí 'yēc'ēih̄u ngue go guecā.

20 Majuanī dí xi'ah̄u ngue nu rā ja'i di un̄na s̄āya'a to dí pēnh̄nā, tengutho 'mø go dādi 'dacra ts'āya rā ja'i. Nu to di 'dacā rā ts'āya p'uya, tengutho 'mø go dādi un̄na ts'āya'a to bá pēnngui.

Bī manna Jesús ngue guehna rā Judas i ja ngue di dā.

21 Mī juadi bī manna rā hya nā p'uya, bi zā ngue tār'man'ua rā mm̄ai rā Jesús. Bī mā njuantho p'uya, bi 'yēnā:

—Majuanī dí xi'ah̄u ya, ngue 'b̄ucua n'na nc'ēi j̄ugatho h̄ai, ya honī ha di japi ngue di dāgui.

22 Nu'ua yø xādi p'uya bī m̄adi di nhyētī n'na ngu n'na, h̄ingui fadī te'o sihna rā hya i h̄ma.

23 Nu'a n'na nc'ēi 'dap'ua hūhmī ngue s̄ihmēui rā Jesús, guehna rā xādi ēmmēi di madī.

24 Rā Bedu p'uya, bi 'yørpā rā senya'a 'dap'ua hūhmī rā Jesús ngue dā 'yānnī te'o nā i mma.

25 Nu'a bi t'ørpā rā senya p'uya, man'na bi guarb̄u hu rā Jesús ngue bi 'yānnī, bi 'yēmbi:

—Ague grā Hmū, ¿te'o nā guí mma? —bi 'yēmbi.

26 Mī dahra Jesús, bi 'yēnā:

—Ma gā pocā n'na xēqui rā th̄uhmē ya. Nunā gā un̄nā p'uya, guehna dí mm̄angā nā.

Bi po'a n'na xequi ra thuhmε p'uya, bi unna Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu.

27 Nuna ra Judas, ngu i hyanna ra thuhmε, bi yatra zithu p'u ja rá mmái. Rā Jesús bi 'yεmbuya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

28 Pε nu'u 'dap'u hūhmε p'u ja ra mεxa ngue sihmε, hīnjombi n'yo yø mmái hanja na ra hya bi sihná ts'ofó.

29 A nuna ra Judas ngue mā fāti ra buxa njumεnyu, bi 'yεmp'u i bεn'i'da, ngue nuna ra Jesús bi xifi ngue da dai temā hyoni ngue ra ngo, ogue di unni zi algo yø hyoya.

30 Hontho bi zi ra thuhmε bi t'unna Judas, bi bōni, bi ma. Pε ya nxui p'uya.

Mā'da'yo ra hya di manda ra Jesús ngue di nja.

31 Mi bōnna Judas, bi 'yεnna Jesús:

—A nuya ja di nequi p'uya ngue maguesε ra N'yohu bí 'yε mahεts'i. 'Nε conná ngue'a te øt'e, ja di nequi p'u ngue maguesε Oja.

32 Xi'mø ngue ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, nu te øt'e, gue'a gui nequi ngue maguesε Oja'a, nuna Oja ya, xquet'a da 'yudi ngue maguesε'a rá Ts'ant'u ya. 'Nε ya mi ts'adyø pa di nja na dí xi'ahū ya.

33 Ague mā basī'ahū, ya mi ts'adra ora dí 'būhmū ua ya. Tengutho ra hya xtá xicā yø judío, xquet'a ngut'atho ra hya dí xi'ahū ya. Gui hyonjū, pε hīnda zā gui tenngahū hapū gdá magā.

34 Mā'da'yo høn dadi 'bεp'ahū ya, ngue gui mmahmū n'na ngu n'na'ahū. Tengutho nná mā'ahū, gui njathū p'uya ngue gui mmahmū n'na ngu n'na'ahū.

35 Nu'mø ngue gui mmahmū n'na ngu n'na'ahū, di unna güenda gātho yø ja'i ngue gue'e mā xādi'ahū 'mø.

Bi manna Jesús ngue da gøn'a m'mefa ra Bedu.

36 Rā Bedu bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hapū gue gdi ma p'uya?

Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Nup'u ha gdá magā, ya hīnda zā gui tenngahū. Pε da zā gui tenngahū m'mefa.

37 Rā Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, ¿hanja ngue gui εna ngue hīnda zā ga ten'na'i ya? Nügä dí emma te conná ngue'e.

38 Mi dahra Jesús, bi 'yεna:

—Gui εna ngue gui enni te conná nguecā. Pε majuaní dí xi'i ngue hante di mmahra øni, ya xquí cōnga nhyu ndi.

14

Nuna ra Jesús, guehna ra yu na ngue di zōnna ja'i p'u 'būhra Papá.

1 'Yo di tu ni mmāihū. Gui hyahnī mmái gui 'yεc'ēihū Oja, da guecā dami 'yεc'ēigahū.

2 Nup'u ja rá ngu mā Papágā, xangu yø ts'āya bí jap'u. Nu'mø da hīn'yū p'u yø ts'āya, hīnte ga sānni ga xi'ahū 'mø. Pε nuyá, ga mmagā

ya ngue güi nsägä ha gui nsäyahü.

³ Nu'mø dá magä p'uya ngue güi nsägä ha gui nsäyahü, ga ma εcä mahøn'a p'uya ga sixahü, n'namhma ngue 'dap'ü ga m'mähmü.

⁴ Guí pahmü p'uya hapü gda magä, 'nε gui pahmü rä 'yü.

⁵ Mi dahra Toma p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grá Hmu, hīndi pacähe ha gdi ma, ¿ha da nza ga pacähe rä 'yü gdi ma?

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Conná nguecä da zä gui sømhmü p'ü 'bü Oja. 'Nε conná nguecä gui pahmü ndana majuanī. Go dadi ungä rä 'da'yo te. Nu to gä da 'yεc'εigui, gue'ü da zømp'ü 'bühmä Papá'ü.

⁷ Ngue hīngmi pahmü te'ogä mä m'met'o, janangue hīngmi pahmü te'o na rä Papá. A nuyá, ya gui pahmü ya, porque ya gui nnuhü ya.

⁸ Bi 'yεmbrä Lipe p'uya:

—Ague grá Hmu, 'yøt'e ngue da zä ga nnuägähe rä Papá 'mø. Co nu'a p'uya.

⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague Lipe, ya xa mma yø pa dí n'yohü, ¿'nε tobe hīngui paqui? Nu'a to bi nügä, ya bi nu rä Papá'a. ¿Hanja'a gui xiqui ngue gui εngui ga øt'a ngue gui nnu rä Papá?

¹⁰ ¿Ua hīngui εc'εigui ngue tenguthogä ya, njarbutho mä Papá? Tengutho mä Papágä p'uya, xquet'a di njadä p'ü. Nuna rä hya ya xtá xi'ahü, hīngo dí mmansega na. Nu'a

rä Papá dí n'yo'be, go øt'a te dí øt'a'a.

¹¹ Dami 'yεc'εigahü ngue tenguthogä ya, njarbutho mä Papá. Tengutho mä Papágä ya, xquet'a di njadä p'ü. A nu'mø hīngui εc'εihü na rä hyatho, dami 'yεc'εigahü 'mø gä nuhü'a te dí øt'e.

¹² Majuanī dí xi'ahü, nu rä ja'i ngue rá mmüi ga 'yεc'εigui, xquet'a da zä da 'yøtra ja'i tengutho dí øt'e. Man'na xangu da 'yør'mø ngue da zä, porque nügä ga mmagä p'ü bí 'bühmä Papá.

¹³ Rāngue gui εc'εigahü, nu'mø gä mat'Ojahü, gui hya rä ts'edi gui 'yädi te gui nnehü. Nügä ga 'da'ahü'a te gä gui 'yähmü, n'namhma da fadi ngue maguesε na mä Papá.

¹⁴ Rāngue gui εc'εigahü, nu'mø gui hya rä ts'edi gui 'yädi te gui nnehü, nügä ga 'da'i ndana bi zä macosa gui 'yähmü.

Bi xihyø xädi rä Jesús ngue da penhna Espiritu Santo.

¹⁵ Nu'mø gadi macjü, dami 'yøt'e te dadi 'bep'ahü 'mø.

¹⁶ Ga äpa rä mate mä Papá ngue da penhni te'o da mäxahü, 'nε di hoc'a ni mmühü, tengutho dí øt'ahü ya. Nuna da 'benhni, guehna rä Espiritu Santo da gäp'ahü rä 'yü majuanī. 'Nε guehna gui n'yohü para zantho na.

¹⁷ Nu yø ja'i hīngui εc'εi Oja, hīngui sä di n'yoi rä Espiritu Santo, porque hīngui hēti 'nε hīngui padi te'o. Pε nu'ahü, ya gui pahmü te'o na, porque rä Espiritu Santo ya 'bücua gui

'bǎhmǎ, 'nɛ guí n'yohǎ para zantho na.

¹⁸ Nügǎ hinga soc'asǎhǎ ua, gǎ ma pengǎ ngue gǎ n'yohǎ.

¹⁹ Ya mǐ ts'ǎtho ya, ya hinni mantho da nügǎ yø ja'i. Pɛ nu'ǎhǎ guí nnujǎ mahø'n'a. 'Nɛ di nja'ǎhǎ rǎ 'da'yo te, ngue mahøngdi 'bǎcǎ.

²⁰ Nu'a rǎ pa'a p'ǎya, guí umhmǎ rǎ güenda ngue dí n'yogǎ'be mǎ Papá. Da gue'ǎhǎ p'ǎya, dí n'yohǎ p'ǎ guí 'bǎhmǎ.

²¹ Nu rǎ ja'i da 'yøt'e te dadǐ 'bɛpi, guehna di nɛqui ngue majuanǐ di maqui. Mǎ Papágǎ p'ǎya, xquet'a di maǐ gǎtho ya yø ja'i di maqui. Nügǎ p'ǎya xquet'a dadǐ maǐ, 'nɛ gǎ øt'e ngue da faǐ ngue dí n'yo'be rǎ ja'i di maqui.

²² Bi 'yɛnna Judas, nuna hinga Iscariote:

—Ague grǎ Hmu, ¿hanja ngue hønǐthogǎhe guí 'yudi ngue dí n'yohǎ, 'nɛ hinga gǎtho mǐ'da yø ja'i da baǐdi?

²³ Mǐ dahra Jesús, bi 'yɛnǎ:

—Nu rǎ ja'i di maqui, guehna da 'yørpabi masu te dí xifi, 'nɛ guehna di mahma Papágǎ na. Nügǎ ya, co 'nɛhma Papá, ya dí n'yohe rǎ ja'i di maqui.

²⁴ A nu rǎ ja'i hǐndǐ maqui, guehna hinguǐ ørcǎtho masu te dí xǎnbi. Nuna rǎ hyǎ dí xi'ǎhǎ ya, hǐmma hyǎsegǎ na, go rá hyǎ'a mǎ Papá bá pɛnnguǐ.

²⁵ Dí xi'ǎhǎ gǎtho ya yø hyǎ ya, mɛnte tobe 'daua dí 'bǎhmǎ.

²⁶ A nügǎ gǎ äpra mate rǎ Papá ngue da pɛnhna Espírítu Santo, n'namhma da máxǎhǎ 'nɛ di hoc'a nǐ mmǎihǎ. Gue'a go da xǎn'nahǎ gǎtho'a p'ǎya, 'nɛ gǎ di bɛn'nahǎ ya yø hyǎ ya xtǎ xi'ǎhǎ.

²⁷ Ya gǎ soc'ǎhǎ ya, pɛ di hut'a nǐ mmǎihǎ. Nügǎ gǎ øt'e ngue da hyu nǐ mmǎihǎ, hinga tengu rǎ hyǎ mmanyø ja'i ngue ɛmbǐ nthummǎi. 'Yo sǎ di tu nǐ mmǎihǎ 'nɛ 'yo guí suhǎ.

²⁸ Ya guí øde te xtǎ xi'ǎhǎ ngue gǎ mmagǎ p'ǎ bí 'bǎhra Papá, 'nɛ hønga ma ɛcǎ ngue 'dap'ǎ gǎ n'yohǎ. Nu'mø majuanǐ gǎdi macǐ, damǐ johyahǎ ngue gǎ mmagǎ. Porque nuna rǎ Papá, tǎte na ngue nügǎ.

²⁹ Dí xi'ǎhǎ na rǎ hyǎ na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mø bi nja, ya guí 'yɛc'ɛihǎ na rǎ hyǎ ya xtǎ xi'ǎhǎ p'ǎya.

³⁰ Ya hinga ya'atho gǎ nyǎhǎ ya, porque ya bá ɛp'ǎ rǎ zithu nu'a di manda yø ja'i hinguǐ ɛc'ɛigǎ. Pɛ cohra ts'ɛdi na, hǐnda zǎ da dajpi.

³¹ Pɛ ya jatho ngue ngu'a di nja, para ngue da bahyø ja'i ngue dadǐ macǎ mǎ Papá. 'Nɛ dí øt'e te di 'bɛjpi gǎ øt'e. Nanjǎ ya, ma gǎ 'uehmǎ ua.

15

Rǎ Jesús bi hyɛjpabi rǎ hyǎ bi mǎ ngue n'na 'bǎi rǎ uva conyø yet'o.

¹ Go guecǎ tengutho n'na 'bǎi rǎ uva, 'nɛ hǐnjom man'na tengugǎ. Mǎ Papágǎ

p'uya, tengutho n'na rā mēfi
ngue fāhṛa nua'uva.

² Sajpa yø 'yēt'o hinguī nne
dī nzadi. Pē nu'ū yø 'yēt'o
zadi, fādi 'nē øjpa yø 'yont'o,
n'namhmaṁ gue man'na dī
nzadi xāho.

³ A nu'āh, tengutho yø
'yēt'o gue zadi, porque guī
ørpahṁ masu te dī xān'nāh.

⁴ 'Yo guī hēgahṁ p'ū,
tengutho gā hīndī hēc'āhṁ p'ū.
Xi n'na rā 'yēt'o ya, nu hīnda
zā dī nzahrā ndāt'ā 'mø 'yose,
ya hīmbī thēp'ū ja rā dā'yū.
Guī njathṁ p'uya, hīnda zā
guī n'yo manhohṁ 'mø guī
hyēgahṁ p'ū.

⁵ Nūgā tengutho n'na
rā dā'yū. A nu'āhṁ p'uya,
tengutho yø 'yēt'o. Nu'a
hinguī hēgaguī ya, man'na
dī n'yo manho, porque dī
n'yo'be. A nu'mø guī hyēgahṁ
p'ū, ya hīnda zā te guī 'yøthṁ.

⁶ A nu rā ja'i hēp'ū mā
hyagā, dī njapi tengutho rā
'yēt'o hinguī zadi. I nthēqui
ngue mā'ot'i. Nu'mø bi 'yot'i,
dā mā mapēti gue dā t'ūdi.

⁷ Nu'mø hinguī hyēgahṁ
p'ū, guī 'yēt'a mmūi te dī
xān'nāhṁ, dāmī 'yādi te guī
nne guī 'yāhmṁ, guī nnu gue
dī n'na'āhṁ.

⁸ Nūnā mā Papāgā, dā
hnu mānsu 'mø gue guī
n'yo manhohṁ nā. Gue'a dī
nēqui'a p'uya gue majuani
mā xādi'āhṁ.

⁹ Tengutho guī macā mā
Papā, njarb'ho nnā mā'āhṁ
ya. Nu te dī nnu manhogā,
gue'a guī 'yøth'ā.

¹⁰ Nu'mø guī 'yøt'e te dādi

'bēp'āhṁ, ya nī mantho ga
mā'āhṁ 'mø. Nūgā dī øt'e te dī
'bējpaguī mā Papā, janāgue
dī maqui.

¹¹ Dī xi'āhṁ nā rā hyā nā,
n'namhmaṁ gue tengutho
nnā johyagā, ngu'a gdi
johyahṁ. 'Nē hangu rā pa guī
johyahṁ.

¹² Nūnā rā hyā naya, dādi
'bēp'āhṁ gue tengutho nnā
mā'āhṁ ya, dā ngut'a gdi
mmahmṁ n'na ngu n'na'āhṁ.

¹³ Nu'a mā datho ja gue dā
'yøt'a n'na gue'mø dī mahṛā
amigo, dā 'yennā te connā
nguehrā amigo.

¹⁴ Nu'āhṁ, ya mā amigo'āhṁ
ngue'mø guī 'yøt'e te dādi
'bēp'āhṁ.

¹⁵ Nūyā, ya hīnga ēn'āhṁ
ngue gyø mēfithohṁ ya,
porque nu'a rā mēfitho
hinguī padī te øtrā hmu'a.
Nūya dī mma gue mā
amigo'āhṁ, porque ya dā
o'āhṁ n'yū te gāma hyā xicā
mā Papā.

¹⁶ Hīngo gā huangahṁ,
nūgā go dā huan'nāhṁ. A
nūyā, gue guī ēc'ēgahṁ, dī
nne gue zant'a guī n'yo
manhohṁ, n'namhmaṁ gue
dī n'na'āhṁ'a te gā guī 'yāphṁ
rā Papā.

¹⁷ Nūnā rā hyā naya, dādi
'bēp'āhṁ gue guī mmaḍi
n'na ngu n'na'āhṁ.

*I nnu man'ū yø ja'i rā Jesús
co 'nē'ū yø xādi sambābi.*

¹⁸ Nu'mø gue nnu
man'ū'āhṁ yø ja'i, ya guī
pahmṁ gue ya mam'mēt'o
xā hnu man'ūguī.

19 Nu'mø ngue gadi n'amigohu yø ja'i hingui ec'igä, dadi ma'ahu yø ja'i 'mø tengutho gui mahyø amigo. Pe nugä, go dá huan'nahu p'u 'buhyø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuyá, ya hin gadi n'amigohu yø ja'i ya. Janangue nnu man'ahu.

20 Dami benna hya ya xtá xi'ahu m'met'o. Hijnjo'o n'na ra mefitho da 'yena ngue hindá thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mø ngue bi nu man'ugä yø ja'i, xquet'a guí njathu p'uya, da nu man'ahu yø ja'i. Nu'mø ngue hingui t'ec'ei'a te dí xännbategä, ni xinga gue'ahu da t'ec'ei'ahu 'mø.

21 Nu te gä dí xi'ahu ya, da ja'ahu yø ja'i, porque ngue ma xadi'ahu. Nuna Oja bá penngui, hingui pahyø ja'i te'o na, janangue di ja'ahu p'u yø ja'i.

22 Nu'mø hin xcabá ehε ga nzohyø ja'i, ya hinda jase yø ja'i p'u da ma ra castigo 'mø. Pe nuyá, di jase p'u da ma ra castigo ya ngue hingui ec'igui.

23 A nuyá, nu'a ga nnu man'ugä yø ja'i ya, xquet'a 'ne'a ma Papägä nnu man'ahu ya.

24 Hin tema castigo di nja 'mø ngue hin tema hmeya xcá øt'a p'u ha 'buhyø ja'i. 'Ne nu'a te gä dí øt'e, hijnjongui pøni ngue di sä da 'yøt'e. Madague'a bi nu yø ja'i te gä dí øt'e, pe co ngu'a nnu man'ahu gyø ja'i, co 'ne'a ma Papá i hnu man'ahu ya.

25 Nuyá yø hya dí mmangä,

di nja ya, porque jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'uja ra Maca Libro ngue ra ley ca yø ja'i, i ena: "Hingui ja te rangu'e'a i hnu man'ugui".

26 Ga xicä ma Papá ngue da penhna Espiritu Santo da máxahu 'ne di hoc'a ni mmaih. A nu'á, go di ja majuaní te'ogä'a.

27 Xquet'a 'ne'ahu dami jahu majuaní te'ogä, porque dí n'yohu asta guep'u bá fahra hya.

16

1 Dí xi'ahu ya yø hya ya, n'namhma hingui nyobeni.

2 'Ne da ma nthuqui ni thuhu p'u ja yø nija yø judío. Da 'yehra ora ngue di m'mu i'da da hyo'ahu, da 'yena ngue ørpa rá 'befi Oja.

3 Nguna ra hya da ja'ahu yø ja'i, porque hijnjam'mø di nne da ba'a ma Papá, ni xinga gueque di pacyø ja'i.

4 Dí xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø bi zønna ora di nja, da zo ni mmaih na ra hya ya xtá xi'ahu.

Ja di nequi p'u'a te øtra Espiritu Santo p'uya.

Mam'met'o hinte dí xi'ahu na ra hya na, porque 'daua dí 'bahma.

5 A nuyá, ya ga mmagä ya, ganí m'map'u bi 'bahma Papá bá penngui. A nu'ahu ya, ya hijnjonda bøni da 'yengui: "¿Нару гни ма ya?"

6 Pe nuyá ngue dá xi'ahu na ra hya na, bi du ni mmaih ya.

7 Pε majuanī te dí xi'ah̄, go nī nhoh̄ ngue gā mmagā. Porque nu'mø hinga mmagā, ¿hague di 'yε'a rā Espiritu Santo da māxah̄ 'nε di hoc'a nī mm̄ih̄ 'mø? Pε nu'mø gā mmagā, ya gā ma penhnā p'uya.

8 Nu'mø bá ε'a p'uya, go da 'yøt'a ngue da bahyø ja'i 'b̄cua ja rā ximh̄i ngue ja yø ts'oqui, 'nε da badī hanja na rā 'yu njuantho. 'Nε da bahyø ja'i ngue da zømnā pa da japra castigo Oja.

9 Da badī ngue rā ts'oqui øtyø ja'i himbi 'yεc'εigui.

10 A nugā ngue njuantho dá 'yogā, ya gā mmagā p'̄ bí 'b̄hma Papá. 'Nε ya h̄inī mantho gui nnuj̄ ua. Janangue da hyaxa njuani yø ja'i p'uya ndana gue'a rā 'yu njuantho ja ngue da n'yo.

11 Da hyaxa njuani yø ja'i p'uya hanja na rā hya xā nzān'Oja. Porque ya da ts'ännbi ngue da ma rā castigo na rā zithū dī manda ua ja rā ximh̄i.

12 Xangu mī'da yø hya jap'̄h̄ dī nne gā xi'ah̄, pε tobe h̄inguī sønna ora p'̄ da zā gui timhm̄ te gā mbøn'a te dí xi'ah̄ ya.

13 Nu'mø bá εhra Espiritu Santo ya, go di o'ah̄ n'yu hanja'a te majuanī'a. 'Nε gā majuanī'a te da xān'nah̄'a, porque h̄ingrá hyase da mā, a nūnā tengutho rā hya da sifi, da ngu'a da mā. Da 'yøt'e ngue gui timhm̄ hanja'a te ja ngue dī nja.

14 Nu'a go da 'yøt'e ngue da hnu mansugā'a, porque da

ha'a rā hya gā xifi, 'nε da 'yøt'e ngue gui pah̄m̄ hanja rā hya.

15 Nu te gāma hya mmanna Papá, gā gue'a rā hya dī mmangā'a. Janangue dí xi'ah̄ ngue rā Espiritu Santo da hanngagui mā hya, 'nε di ja'ah̄ ngue gui pah̄m̄ hanja rā hya.

Da gohi ngue rā johya'a rā dum̄m̄i ja yø xādi.

16 Ya mī ts'udra ora ngue h̄in hap̄ gui nnuj̄ ya. M'mefa p'uya, ya h̄inda ya'atho gui nnuj̄ mahøn'a, porque gā mmagā mahets'i bí 'b̄hma Papá.

17 Nuya 'da yø xādi p'uya, dī n'yänni n'na ngu n'na, dī n'yεmbi:

—¿Te gā mbøn'a xic̄m̄ na? ngue εnā ya mī ts'udra ora ya, ya h̄in hap̄ gā nnuh̄. Ximmi ts'udra ora ngue gā nnuh̄ mahøn'a p'uya, ximmi mmamp'uya ngue da ma mahets'i bí 'b̄hra Papá.

18 ¿Teni 'be'a gā mbøn'a mmanna? ngue εmbi ya mī ts'atho. H̄indī pah̄m̄ tema hya mmanna.

19 Bi b̄hra Jesús ngue nne da 'yānyø xādi na rā hya bi mā, bi 'yεmb̄ya:

—Nugā dí xi'ah̄, ya h̄inda ya'atho h̄in hap̄ gui nnuj̄. M'mefa p'uya, ya h̄inda ya'atho gui nnuj̄. ¿Ua guehna rā hya gadi n'yānh̄n̄ naya?

20 Majuanī dí xi'ah̄ ngue gui nzomhm̄ 'nε da du nī mm̄ih̄. Nu'mø bī nu'ah̄ yø ja'i 'b̄'a nximh̄i p'uya, dadi johya. Pε h̄inte ja'a. Nu nī

dummaih_u da gohi ngue ra johya'a.

²¹ Conque nu'mø ja ngue di m'mährá basi n'na ra xisu, tu rá mmái porque ya bi zønna ora da zā ra n'ü. Pe nu'mø ya bi m'mährá basi p'üya, ya hinni mantho mbēn'a ra n'ü mi sä. Porque di johya ngue ya bi m'mährá basi ua ja ra ximhäi.

²² Xquet'a gui njath_u p'üya. Bá ep'ü ra ora da du ni mmaih_u. Pe nugä ga ma pengui ga nnu'ah_u. Gä ra johya di nja ni mmaih_u p'üya. Gue'a n'na ra johya hijnonda zä da hyaqui.

²³ Nu'a ra pa'a p'üya, ya himma hyoni te gui 'yänngah_u. Nugä majuan_i di xi'ah_u, nu'mø gá mat'Ojah_u rángue gui ec'eigah_u, dami hya ra ts'edi gui 'yädi te gui nneh_u. Ma Papágä p'üya di 'da'i te gui 'yaph_u.

²⁴ Asta guehya tobe hinte gui äph_u Oja di 'da'ah_u rángue gui ec'eigah_u. Dami 'yähm_u n'namhma di n'na'ah_u. Janjuan_i ngue gä ra johya di nja'ah_u p'üya.

Bi ntate ra Jesucristo ua ja ra ximhäi.

²⁵ Nuya yø hya ya xtä xi'ah_u, dá honi te nná hyejpabi ra hya dá ma. Pe da 'yehra ora ngue nuya yø hya di xi'ah_u, ya hingä honi te gda hyejpi. Sinoque ga xi'ah_u njuantho ha di njap'ü gdí pahm_u ra Papá.

²⁶ Nu ra pa ja p'üya, ya da zä gui 'yaph_u ra Papá'a te gui nneh_u rángue gui ec'eigah_u.

Ya himma hyoni ngue 'bet'o ga äpä ra mate ma Papá conná ngue'ah_u.

²⁷ Porque di ma'asēh_u ra Papá. Di ma'ah_u, porque gadi macj_u, 'nē gá 'yēc'eih_u ngue dá ecä p'ü bí 'b_u Oja.

²⁸ Bī nēxcä ma Papá 'mø dambá ecua ja ra ximhäi. A nuyá, ga pøngä ua ja ra ximhäi ya, ga mma mahets'i bí 'bahma Papá.

²⁹ Mī dahyø xädi p'üya, bi 'yēna:

—A nuyá, njuantho gui xicje ya. Hīn temä hya gni hyejpi te gui mmanya.

³⁰ A nuyá, ja dí tingähe p'üya ngue gá gui parpabi yø n'yomfēni yø ja'i. Himma hyoni ngue 'bet'o da t'øt'a'i ra nt'änni. Guehna nná ec'eigähe naya ngue güi 'yēp'ü mahets'i bí 'b_u Oja.

³¹ Rā Jesús bi 'yēna:

—A nuyá, ya gui ec'eih_u ra hya dí mmangä ya.

³² Ya mme 'bexque'a ya, ya ni ma da zønna ora ga nhyehm_u, 'da'a n'nani gdí mähä. Ya gui sogasēh_u p'üya. Pe nugä hīndi 'dasēgä, porque di n'yogä'be ma Papá.

³³ Nu'mø ngue gui unni mmaih_u ya yø hya di xi'ah_u ya, guehya yø hya da hyut'a ni mmaih_u ya. Nua ja ra ximhäi gui säh_u ra n'ü ua. Pe dami hyah_u ra ts'edi, ya xtä tap'a'ä secua ja ra ximhäi.

17

Bi marpabi Oja yø xädi ra Jesús.

1 Mj juadi bi manya yø hya ya p'uya, bi hyanma hets'i ra Jesús, bi 'yεna:

—Ma Papá'i, ya bi zonna ora ya. Da bahyø ja'i ya ngue maguesε'a ni Ts'unt'u, n'namhma ngue xquet'a 'nɛhni Ts'unt'u da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue mague'ase'i.

2 Nu'i gá unna ts'edi ni Ts'unt'u ngue nu'u to gá gá dāpi, di unna 'da'yo te para zantho. 'Nε gá unna nt'edi ngue nu'a te da zanni gue'a di nja'a.

3 Nu'a ra 'da'yo te para zantho, gue'a di dinna ja'i da ba'i'a, 'nε da baqui. 'Nε høn'atho'i ngue majuanj grá Oja. A nugā p'uya, guecā drā Jesucristo guá pɛnhua.

4 Nugā dá øt'e ngue bi bahyø ja'i ua ja ra ximhāi ngue mague'ase'i. Dá juacā ra 'befi gá 'bejpi ga øt'e.

5 A nuya ma Papá'i, dami 'daqui ngue nup'u ja ni hmi ni dā, maguecsεgaui tengutho nmi jai m'met'o hante di nhohra ximhāi.

6 Nuya yø ja'i gá huanhua ja ra ximhāi ngue gá dāqui, dá japi bi badi te'o'i. Mi o ni 'yε yø ja'i, pε go gá dāqui, 'nε bi 'yεc'ei na ni hya guá pɛnnbi.

7 A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gāma hya dí mmangā.

8 Dá unnā na ni hya gá xiqui gá xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yεc'ei. 'Nε haxa njuani yø ja'i ya ngue majuanj dá εcā p'u güi 'bui, 'nε εc'ei ngue go guá pɛnngagui ua.

9 Dí ä'i ra mate ya ngue gui fähyo ja'i. Nuna ra mate dí ä'i, hin dadi tɛrpā p'u gātho yø ja'i 'b'uā nximhāi. Nu'u yø ja'i gá dāqui, gue'u dí xi'i guí fā'u, porque o ni 'yε.

10 Nu'u to gá o ma 'yεgā, gá o ni 'yε'u. Nu'u to o ni 'yε p'uya, o ma 'yεgā'u. 'Nε da hnu mansugā conná ngue'u.

11 Nugā ya hinnj mantho ga m'mæc'ei ua ja ra ximhāi. Nugā ga mmagā p'u guí 'bui, ja ga m'mæcā p'u. Pε nuya da gocua ja ra ximhāi, guehya dí xi'i guí fāhya. Ma Papá'i, xanduxqui'i. Conni ts'edi dami fādi te'o gá dāqui, n'namhma ngue xøgue n'na hyatho da gohi, tenguthogüi, n'na hyatho dí jai.

12 Mente ra pa 'daua dá m'mæhme ua ja ra ximhāi ya gá dāqui, conni ts'edi nmará fādi. Hijnombj m'mædi, hinda hōnda n'na nc'ei, nuna ya bá nt'ot'i ngue di m'mædi, para ngue di nja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macā Libro.

13 A nuyá, ga mmagā p'u guí 'buhya. Pε mente tobe dí 'butā ua ja ra ximhāi, dí mmangā ya yø hya ya, n'namhma ngue nuya ma ja'iu, gā ra johya di nja, tengutho nnā johyagā.

14 Nuna ra hya guá pɛnnba yø ja'i ngue ga xānnbi, bi nu manho ra hya. Pε nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'u ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinnj mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogā ngue hindā øt'ā ra nts'o ga 'yo yø ja'i.

15 Hīnna ä'i rā mate ngue guí j̄acua ja rā ximhāi ya yø ja'j̄i dí xi'i. Sinoque dí ä'i rā mate ngue guí fādi ngue rā zithū hīndī ts'onnbā yø nt'εc'εi.

16 Tengutho gā hīndā øt'ä rā nts'o øtyø ja'j̄i, dā guehya mā ja'j̄iui, xquet'a hīngui øtra nts'o gā 'yo yø ja'j̄i ya.

17 Damī 'yøt'e ngue dā hyo yø mm̄ai conná ngue'e, dā hyonna nho dā n'yo conná nguehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuanī na.

18 Tengutho güi p̄ennagui ua ja rā ximhāi, xquet'a dí njadā p'uya, dá øt'ä ya mā ja'j̄iui ngue dā ma dā manna hya p'ua ha 'b̄ahyø ja'j̄i.

19 Dí engā mā te conná nguehma ja'j̄iui, n'namhma ngue xquet'a 'nε'ua dā hyo yø mm̄ai ngue xtā nho te dā n'yo conná nguehna rā hya majuanī.

20 Pε hīnga hønt'ua dí ä'i rā mate guí fā'ua, sinoque 'nε'ua yø ja'j̄i dā 'yεc'εigā m'mεfa conná nguehra hya dā manya mā ja'j̄iui, xquet'a dí xi'i ngue guí fādi.

21 Gätho ya dí xi'i ya, dí ä'i ngue xøgue n'na hyatho dā gohi tenguthogüi, ngue n'na hyatho di j̄ai. Gā njathu p'uya, n'na hyatho gā cohmu ya mā ja'j̄iui, mā Papá'i, gue'a di badī gätho yø ja'j̄i'a ngue guá p̄ennagui ua ja rā ximhāi.

22 Nugā dá japā ya mā ja'j̄iui tengutho guí jajpagui m'met'o, n'namhma ngue gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jahua p'uya,

tengutho'i co 'nεcā n'na hyatho di j̄ai.

23 Nugā dí n'yogā'be ya mā ja'j̄iui. Nu'j̄i p'uya dí n'youi. Gue'a di gohi ngue xøgue n'na hyatho di jahua. 'Nε gue'a di bā hmī'da yø ja'j̄i'a ngue nu'j̄i go guá p̄ennagui ua, 'nε gadi mā'ua mā ja'j̄iui, tenguthogā, gadi maqui.

24 Mā Papá'i, nuya mā ja'j̄iui gā dāqui, dí nnegā ngue 'nεhya di m'map'ua ha gā m'mucā ya, n'namhma ngue dā nu te guí ørcagui, ngue guí øt'e ngue 'nεcā dí tategā hapu guí 'b̄ai. Porque nu'j̄i gadi maqui hante di nhohra ximhāi.

25 Mā Papá'i, gā rā nho guí øt'e. Nuya yø ja'j̄i 'b̄acua ja rā ximhāi, hīngui pa'j̄i ya. Pε nugā dí pa'j̄i. A nuya mā ja'j̄iui p'uya, ya padī ngue go guá p̄ennagui ua.

26 'Nε dá xifi hanja rā hya ngue te'o'i. 'Nε tobe ni mantho dí xifi te'o'i ya, n'namhma ngue tengu'j̄i ngue gadi maqui, dā ngu'a dā 'yøt'e. A nugā p'uya, dí n'yogā'be ya yø ja'j̄i ya.

18

Bi ts'ixrā Jesús ngue da jot'i.

1 Mj̄i juadi bi manya yø hya ya, bi ma rā Jesús, bi mε yø xādi, bi ma man'na nguadi rā 'yuthe Cedrón. Nup'ua ja n'na rā nuaza p'uya, ja bi yarbu rā Jesús conyø xādi.

2 Xquet'a 'nεhna rā Judas bi dā rā Jesús, ya mj̄i pa'a rā xequi'a, porque xangu yø

nnīdī ja mađī pεrpu yø xādi ra Jesús.

³ Nūna ra Judas bi zømp'ua 'buhra Jesús. Nī n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nēhyø policia yø m'menhni yø mmācja conyø fariseo. Nī gu yø juai, 'nē hā yø lámpara guī nyot'i. Mī'da yø ja'ī, nī gu yø za tōhra sibi yø nyā ngue guī nyot'i.

⁴ Pε ra Jesús ya gā pađi te ja ngue da thogui. Bī ma di c'at'ui ngue bi 'yānni, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

⁵ Nū'ua yø ja'ī p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongāhe ra Jesús nūna ra mmεngu Nazaret.

Mī dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Go guēcā masque guí honjū.

Nī n'youi yø ja'ī na ra Judas bi dā ra Jesús.

⁶ Nū'mø mī 'yεmbyø ja'ī ra Jesús: “Go guēcā”, i gohyø xūtha yø ja'ī, bi t'unga hāi.

⁷ Nūna ra Jesús mahømbi 'yānbūya, bi 'yεmbi:

—¿Te'o guí homhmu?

Nū'ua yø nzite p'uya, bi 'yεmbi:

—Dí hongāhe ra Jesús nūna ra mmεngu Nazaret.

⁸ Mī dahra Jesús, mahømbi 'yεmbi:

—Ya dí xi'ahū ngue go guēcā. Nū'mø go guí honjū, pε dami thøhmu ya 'būcua, da ma.

⁹ Ngūna bī mā, para ngue dī nja'a te ra hya xī manna Jesús ngue xi 'yēna: “Mā Papá'i, nū'ua gā dāqui, hīnjombi m'mēdi”, xi 'yēna.

¹⁰ Rā Bēdu p'uya bi guxrā juai mī hā, bi hyεjpa rá gu ngue rá n'yēi'a n'na nc'ēi nī hu ngue ra Malco, nūna rá 'yēhe ra 'bet'o mmācja.

¹¹ Pε ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague Bēdu, dami fos'nī juai. ¿Ua guí εnā ngue ya hīndi nja'a te ra n'ua xpā nzānma Papá ga thogui?

Ya 'bup'ua 'buhra hmu yø mmācja ra Jesús.

¹² Nī n'youi n'na rá hmu ya yø soldado conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío, bi bētra Jesús, bi dut'i.

¹³ Bi zixpu ja rá ngu ra Anás. Nūna ra Anás mará ndøhya ra Caifás nūna mađi manda yø mmācja'a ra jeya'a.

¹⁴ Nūna ra Caifás xi 'yεmbyø hmu yø judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'ēitho da tho connāngue gātho yø ja'ī.

Bī manna Bēdu ngue hīngui pađi te'o ra Jesús.

¹⁵ Nūp'ua ja rá ngu na rá hmu yø mmācja, nū'a ra dāthi ja mbo, ja i ts'ixpu ra Jesús. Nūna ra Bēdu co 'nēhna man'na nc'ēi rá xādi, bi dēnna Jesús. Nūna n'na nc'ēi rá xādi na, mađi mpahmī ra mmācja. Janāngue bī tho'ambo 'mø mī yut'ambo ra Jesús.

¹⁶ Pε nūna ra Bēdu bi gohmaxøts'e ra goxthi na. Janāngue bá pøn'a ra xādi mará mpađiui ra mmācja ngue bī nyāui na ra xisu fāhra goxthi ngue da tho'ambo ra Bēdu.

17 Nu'a rā xisu fāhra gox-thi p'aya, bi 'yānna Bedu, bi 'yēmbi:

—¿Ua hinga 'nē'i rá xādi'i na rā n'yohu nā?

Mi dahra Bedu, bi 'yēna:

—Hin'na, hinga 'nēcā.

18 Nu'a rā ora'a mi se, janangue nu'u yø hmiqūi 'bap'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi p'u 'bāi ngue di nhat'i. Rā Bedu p'aya xquet'a 'nē'a 'dap'u 'bāhm'a ngue di nhat'i.

Nuna rá hmu yø mmäcja bi yørpa rā nt'änni rā Jesús.

19 Nuna rá hmu yø mmäcja bi du'mi bi 'yānna Jesús ndana gue'a yø xādi, änni te 'be'a mā hya xännbi.

20 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nuna rā hya ya xtá mangä, yø hmi yø dä yø ja'i xtá mangä nā rā hya nā. Xtá nxännbategä p'u ja yø t'änija, da guerp'u ja rā danija di mpeti gātho yø judío. Hin temā hya xtá mangä ngue da nt'aguitho.

21 ¿Hanja ngue ja guí ännui temā hya xtá mangä ya? Damī 'yānhnu yø ja'i ya, go da xi'ahū hanja rā hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u temā hya xtá mangä.

22 Hontho bi manna nguna rā Jesús, mi 'bāp'u n'na rā policia di mper'u ja rā danija, bi mēmbā rá hmi, bi 'yēmbi:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yāui rá hmu yø mmäcja ya?

23 Mi dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nu'mø ja mā n'u te dá mangä, damī mā te gui sä

man'u 'mø. Pē nu'mø ngue njuantho dí yagä, ¿hanja ngue guí pēgbagui mā hmi?

24 Rā Anás bi dūtra Jesús, bi mennbabi nā rā Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahombi gønna Bedu rā Jesús.

25 Mēnte di sigue 'bāp'u ja rā sibi rā Bedu ngue di nhat'i, bi t'ēmbūya:

—¿Ua hinga 'nē'i rá xādi'i na rā n'yohu nā? —t'ēmbi.

Mi dahra Bedu p'aya, hombi ncøni, bi 'yēna:

—Hin'na, hinga 'nēcā.

26 Mi 'bāp'u n'na rá hmiqūi nā rá hmu yø mmäcja. Nuna rā hmiqūi p'aya, di mmēniui nā rā n'yohu xi zēnna Bedu xi hyejpa rā gu ngue rá n'yēi. Bi 'yännbūya, bi 'yēmbi:

—Pē, uāngui gue'e xtá nu'i p'u ja rā nuāza ngue guí n'youi rā Jesús —bi 'yēmbi.

27 Rā Bedu p'aya mahombi ncøni. Nu'a rā ora'a p'aya, bi mmahra øni.

Ya 'bāp'u 'būhra Pilato rā Jesús.

28 Nup'u ja rá ngu rā Caifás, bá njucra Jesús ngue i map'u ja rā palacio 'būhra gobernador. Pē ya 'yo haxpūya. Nu'u yø judío p'aya, hīmbi yurbu ja rā palacio'u. I ja yø costumbre, i enā ngue nu'mø ja ngue di nsännigo, hīngui sä di ntøt'ui yø ja'i hīngyø judío. Nu'mø xtā nyut'i, enā ngue ya hīnda zā di nsihmē p'u ja rā ngo ngue rā pascua.

29 Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyāui yø judío. Bi 'yēmbi:

—¿Te 'be'a mā hya gñi yaphu na ra n'yohu 'bucua?

³⁰ Bi 'yenyø hmu yø judío p'uya:

—Nu'mø ngue hindra ts'oc'ei nu, hinxca dägähe ua 'mø.

³¹ Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Uanguí guí cahu ra ley p'uya, da zā guí sixhu guí 'yøsehu ra ts'ut'abi.

Yø judío p'uya bi 'yena:

—Pe nugähe ngue yø judío, hin'yugähe ra nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go nnetho gui sänni te di nja.

³² Ja bi bømp'u'a te xi man'a m'met'o ra Jesús, ngue ya xi mā ngue da thop'u ja ra pont'i.

³³ Nu'mø mi yut'ambo ra palacio ra Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da 'yørpa ra nt'änni. Bi 'yembj:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yembj.

³⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí äanse, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecä?

³⁵ Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yembj:

—¿Ua go mā mmijudío hu p'uya? Nu'u ni mmijudío hu 'ne'u yø hmu yø mmäcja go xa dä'i ua di 'bucä'u. ¿Teni 'be'a gá 'yøt'e?

³⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nup'u dadí mandagä, hinga guecua ja ra ximhäi jaua p'u. Nu'mø ngue ja gadí mandagä ua, gdi sigä to da 'yøtra sui 'mø, ngue hinxta mma madägä p'u 'bhyø judío. Pe nup'u dadí mandagä, hinga guecua p'u.

³⁷ Rā Pilato bi 'yembj:

—¿Janangue gue'e grá dast'abi 'mø?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá ecä ua ja ra ximhäi'a, ngue ga m'mui para ngue ga mmangä na ra hya majuaní. Nu to gätho nne da badí hanja na ra hya majuaní, da 'yøde te di mmangä ya.

³⁸ Rā Pilato p'uya bi 'yembj:

—¿To go da bøní ngue da badí hanja'a ra hya majuaní p'uya?

Ya nts'änni ngue da tho ra Jesús.

Mi juadi bi 'yørpa ra nt'änni p'uya, bi bøn'athi ra Pilato ngue bi nyauí yø judío. Bi 'yembj:

—Hin tema ts'oqui di tinnbä na ra n'yohu 'bucua.

³⁹ Pe ja'ahu ra costumbre ngue pa mathøgue n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. ¿Ua guí nnehu ngue ga thøcä na rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ Bi mührä hmafi gätho yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Nu'a, hin'na'a. Go dami thøhrä Barrabás.

Pe nuna ra Barrabás, guehna n'na ra be na.

19

¹ Nuna ra Pilato, bi manda ngue bi ma m'mei ra Jesús.

² Nu'u yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. 'Ne bi heta n'na ra he ngue ra 'bojəpoi.

³ Bi guarb_u 'bāhrā Jesús, bi 'y_εmbi:

—Guí tate ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'y_εmbi.

M_εnte p_εmbā rá hmi p'uya.

⁴ Rā Pilato p'uya, mahømbi bøn'athi, bi 'y_εmbiyø judío:

—Para ngue guí umhm_u ra güenda ngue h_{in} temā ts'oqui dí tinnbā nā rā n'yoh_u nā, guí nnuh_u ngue gā ma j_εcā ua ya —bi 'y_εmbi.

⁵ Māmbā pønnā Jesús, bá oxrā yā n'na rā corona ngue yø 'uini. 'N_ε he rā 'boj_upoi xi ma mahete. Rā Pilato p'uya, bi 'y_εmbiyø ja'i:

—'Bucua nā rā n'yoh_u ya.

⁶ Nu'x yø hmu yø mmäcja 'mø mi nu p'uya, co 'n_ε'x yø policia, bi mahra hmafi, bi 'y_εnā:

—Dā guatra pont'i. Dā guatra pont'i.

Bi 'y_εnā Pilato p'uya:

—P_ε dami siseh_u 'mø, bi cuath_u rā pont'i, porque nugā ya h_{in} temā ts'oqui dí tinnbi.

⁷ Nu'x yø hmu yø judío p'uya, bi 'y_εmbi:

—Nugāhe dí cahe n'na rā ley. Conforme rā ley dí cagāhe, jatho ngue dā tho, porque mma ngue rá Ts'ant'x Oja.

⁸ Nunā rā Pilato 'mø mi 'yøhnā rā hyā nā p'uya, man'natho bi nsu.

⁹ Hømbi yat'ambo rā palacio p'uya, bi 'yānna Jesús, bi 'y_εmbi:

—¿Har_u grā mm_εngu n'yø?

P_ε rā Jesús h_{in}te gā ndatho.

¹⁰ Rā Pilato p'uya, bi 'y_εmbi:

—Hinguí nne gui thā 'mø di nzo'i 'mø. ¿Ua hinguí padí ngue jagā rā ts'edi gā cuat'a'i rā pont'i? 'N_ε xquet'a jagā rā ts'edi ngue gā thøc'a'i.

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'y_εmbi:

—H_{in} temā ts'ut'abi dā zā gui 'yøt'e, ngue'mø h_{in} nāngue Oja xti 'da'i ni cargo. Janāngue nu'a bi dāgā ua gui 'bui, mā datho ja rá ts'oqui'a.

¹² Nu'a rā ora'a p'uya, bi hyonna forma rā Pilato ngue xti thøhra Jesús. P_ε janjuan_i ue yø judío ngue bi 'y_εmbi:

—Nu'mø ngue gui thøhnā rā n'yoh_u nā, ya h_{in}ni amigo rā dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zā dā 'y_εnā ngue rā dast'abi ya, ya rá nsaiui rā dast'abi Roma.

¹³ Nu'mø mi 'yøhra Pilato nā rā hyā nā p'uya, bi ma dan_i mmip'x ja rá nhudi nhøt'a hyā 'mø bi nyā. Bi manda p'x hudi ngue bá ts'innbabi rā Jesús. Guehnā rā xequi ni hu connā hyā ebreo, "Gabata". I nne dā mā ngue "Mats'axti xanho p'x bi t'ado".

¹⁴ Tobe jadyø ngo ngue rā pascua'a rā ora'a, ya mme 'dato xudi. Gue'a rā pa di nsā yø ja'i hante rā pa ngue rā ts'āya. Nunā rā Pilato, bi 'y_εmbiyø judío:

—'Bucua ni dast'abih_u ya —bi 'y_εmbi.

¹⁵ Bi mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'y_εnā:

—Dā tho naya, dā tho naya. Dā guatra pont'i.

Rā Pilato p'uya, bi 'y_εmbiyø ja'i:

—¿Gā cuatā rā pont'i ni dast'abih_u 'mø?

Bi 'yεn'ʰ yø hmu yø mmäcja p'ʰya:

—Nu'a ma dast'abihʰ, gue'a rā dast'abi Roma'a, 'nε h̄injom man'na.

¹⁶ Mī manyø ja'i nā rā hya nā p'ʰya, rā Pilato bi dāpyø ja'i rā Jesús ngue dā ma di cuatṛa pont'i. Bi zixyø judío nā rā Jesús.

Bi ma maçuati rā pont'i rā Jesús.

¹⁷ Bī ma rā Jesús nī hya rā pont'i. I map'ʰ ja rā xεqui nī hū ngue rā Njuyaxhmu. Nūna rā hya ngue rā ebreo, nī hū ngue rā Gólgota.

¹⁸ Ja bī ma maçuati p'ʰ ja rā pont'i rā Jesús. 'Da i ma maçuatiui rā pont'i mī yonc'εi. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na. Nūna rā Jesús, bi gohmade na.

¹⁹ Bī manda rā Pilato ngue bī ma maçuati p'ʰ ja rá ya rā pont'i n'na rā letrero, i εnā: “Guehna rā Jesús, rā mmεngu Nazaret ngue rá dast'abi yø judío naya”.

²⁰ Xangu yø judío bī nū nā rā letrero, porque nup'ʰ bī ma maçuati rā pont'i rā Jesús, guerp'ʰtho rā dan̄ihni. Nūna rā letrero, nt'ot'i conna hya ngue rā ebreo, conna hya ngue rā griego, 'nε nt'ot'i conna hya ngue rā latín.

²¹ Janangue bi 'yεmbrā Pilato'ʰ yø hmu yø mmäcja:

—'Yo guí ot'i ngue dā 'yεnā: “Rá dast'abi yø judío”. Sinoque dami 'yot'i ngue dā 'yεnā: “Nu'a t'εmbi rá dast'abi yø judío”.

²² Mī dahra Pilato p'ʰya, bi 'yεnā:

—Ya di nja p'ʰ'a te nt'ot'i ya —bi 'yεnā.

²³ Mī juadi bi cuatṛa pont'i rā Jesús, nūya goho yø soldado bi gajpa rá he rā Jesús ngue di ndarpi n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'ʰya. Nūna rā pahni h̄inha nt'eti, n'na thoguitho bī mε rá 'be gā rá do'yo rā pahni.

²⁴ Dī n'yεmbyø soldado p'ʰya:

—Hinga xεmhmu naya. Man'na xanho ga mmähā rā taḥa. Nu'a dā dāḥa, gue'a dā ganna pahni'a.

Ya bī nja'a te nt'ot'i p'ʰ ja rā Maça Libro ngue εnā: “Bī ndarpabi n'na ngu n'na'ʰ ma he. Bī ma rā taḥa ngue to dā ganī”. Ngūna rā hya bi 'yøtyø soldado.

²⁵ Nup'ʰ bī ma maçuati rā pont'i rā Jesús, ja 'bārp'ʰtho rá mamá co 'nε'a rá juhue'a rá mamá, conna Maya rá xisu rā Cleofas, co 'nεhra Maya Magdalena 'bāp'ʰ.

²⁶ Nūna rā Jesús mī hyεtrā mamá ngue 'bāp'ʰ, 'dap'ʰ 'bāhmi n'na rá xādi εmmei di mahra Jesús. Bi 'yεmbrā mamá p'ʰya:

—Ague mamá, gui 'yøt'e ngue nī basi nā mā xādigā ya.

²⁷ Mahømbi 'yεmbrā xādi p'ʰya:

—Gui 'yøt'e ngue nī mamá nā mā mamāgā ya —bi 'yεmbi.

'Bexque'a rā ora'a p'ʰya, nū'a rá xādi rā Jesús bi zixra Maya p'ʰ ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi dū rā Jesús.

28 Mī thohnā rā hyā nā p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bī nja gātho'a te ja ngue dī nja. Para ngue dī nja'a te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, bi 'yenna Jesús:

—Dí tuthegā ya.

29 Mī jap'u n'na rā xano yuhra vino xan'ixi. Bī ma mapobo p'u ja rā vino n'na rā esponja xanthuti. Bī nōta n'na rā 'yet'o ngue rā isopo. Bi cuarpa rá ne ngue dā zuts'i.

30 Nūna rā Jesús mijuadi bi zi rā vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gā bī nja'a te ja ngue dī nja ya.

Mī man'a p'uya, bī mengrá ya ngue bi dū.

Nū'a n'na rā soldado bi hyespa rá hyo rā Jesús conna lansa.

31 Mī hyats'i, ya rā pa ngue rā ts'āya. Nū'u yø judío, hinguī nnepe ngue di cuatho p'u ja rā pont'i yø ánima 'mø rā pa ngue rā ts'āya, porque gue'a rā pa ngue rā ngaxango ngue rā pascua'a. Janangue nū'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue dī manda dā ma nthemhmi yø gua'u mī cuatra pont'i, n'namhma ngue dā dū nts'edi. Janangue dā thacyø ánima p'u ja rā pont'i 'mø bi dū.

32 Bī ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bī map'u'a man'na nī guatrā hyo rā Jesús.

33 Mī map'u cuatra Jesús, bī nū p'uya ngue ya xi dū.

Janangue ya himbi dēnnba yø gua nā p'uya.

34 Pε nū'a n'na rā soldado siempre bi hyespi conna lansa rá hyo rā Jesús. Nūp'u bi thexpuya, bi bōnna ji 'nehra dehe.

35 Nūgā go dá ot'ä rā sacua ja ua, dá cuati te dá nū. Majuanī te dī mma. Dí padī ngue majuanī te dī mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yεc'eiha.

36 Porque nūya yø hyā ya, bī nja para ngue dī nja'a te nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue i εna: “Hīnda thēnnbabi yø do'yo”, i εna.

37 Man'na parte nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro, i εna: “Dā hnu ngue dā thespa rá do'yo”.

Ya bi ma nt'ägui rā Jesús.

38 M'mefa p'uya, nūna n'na rā mmengu Arimatea nī hu ngue rā José, bī ma bá apra nt'edi rā Pilato ngue dā hyajpa ja rā pont'i rā Jesús ngue dā 'yāgui. Xquet'a 'nehna rā José mī tenna hyā mī mmanā Jesús. Pε hinguī nnepe dā ba'u yø mmijudioui, porque su. Rā Pilato p'uya bi unna nt'edi. Bī ma rā José ngue bá hajpa ja rā pont'i rā Jesús.

39 Xquet'a bi zomp'u nā rā Nicodemo nūna bī ma n'na xui bá nyai rā Jesús. Nī hyā 'dāte mā'det'a kilo yø 'yεthi mauants'i, i n'youi'a nī hu ngue rā mirra, 'ne'a rā 'yεthi nī hu ngue rā áloes.

40 Nūna rā José conna Nicodemo bi hyajpa rá do'yo rā Jesús. Bi 'ue conna ulu

mā njots'i rā 'yε̄thi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a.

41 Nup'u bi ma maçuati rā pont'i rā Jesús, guerp'u mi ja n'na zant'i yø za, ja jarb'u n'na rā 'bido ngue hinjom mi o, ya xi ma mahoqui ngue to da 'yop'u.

42 Nunā rā 'bido nā, ja bi jarb'u rā Jesús, porque ja mi jarb'utho, 'nε ya bi zōnnā ora da yatra pa säya yø judío.

20

Ya bi bennate rā Jesús.

1 Mi hyaxā rā pa ndomingo p'uya, zixuditho bi ma rā Maya Magdalena p'u mambi o rā Jesús. Tobe 'bōndra 'bexui. Bi nu p'uya ngue ya hinte juaxp'u rā do mi cotra 'bido.

2 Bi g'u rā 'dihī p'uya, bi map'u bi 'bāhra Bedu co 'nε'a man'na rā xādi εmmēi mādi māhra Jesús. Bi 'yεmbuya:

—Ya xā thaxp'u ha mi o rā Hmu 'nā, pε hindī pahme hap'u xā jātya.

3 Rā Bedu p'uya, co 'nε'a man'na rā xādi, bi map'u mambi o rā Jesús.

4 'Dap'u bi nεts'i gā yoho ngue ni tihi. Pε nu'a man'na nc'ei, man'na bi nti'a ngue rā Bedu. Rā mādi bi zōmp'u mi o rā Jesús.

5 Bi ndojp'uya ngue c'at'ambo. Bi nu ngue 'bōmp'u yø ulu bi 'bānnabi rā Jesús. Pε himbi yat'ambo.

6 'Bexque'a mmarb'utho rā Bedu p'uya, go bi yat'ambo rā 'bido nā. Xquet'a bi

nu ngue 'bōnnb'utho yø ulu mam'mant'i.

7 Da gue'a rā ulu bi jomba rā ya rā Jesús bi nu ngue 'bōmp'u, pε hinga 'dap'u 'bōmhmu'u yø ulu mam'mānhni rā Jesús. Ma nunni'u 'bōn'a n'nani.

8 Xquet'a bi yat'ambo nā rā xādi m'met'o bi zōmp'u ja rā 'bido p'uya. Bi nu te jarp'u mi o rā Jesús. Bi 'yεc'ei p'uya ngue ya 'bui mahōn'a.

9 Ja bi dimp'u'a te rā hya nt'ot'i p'u ja rā Macā Libro p'uya, ngue rā Jesús mi jatho ngue di bennate p'u da nt'āgui.

10 Bā penc'u yø xādi p'uya, bi 'yεp'u ja rā ngu.

Bi nthēui rā Maya Magdalena rā Jesús.

11 Pε nunā rā Maya, 'bārma xōts'e rā 'bido ngue zoni. Mente zomp'uya, bi ndoqui ngue hεt'ambo rā 'bido.

12 Bi nu ngue 'bup'u yoho yø anxε p'uya, he yø t'axcahe, ngue hup'u mi o rā Jesús. Nunā n'na rā anxε hup'u manī go rā ya. Man'na p'uya, hup'u manī go yø gua.

13 Nunya yø anxε p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague grā xisu, ¿hanja ngue guí zoni?

Mi dahra xisu p'uya, bi 'yεnā:

—Dí zoni thā, porque xā thascagui mā Hmu. A nuyá, hindī padī hap'u xā jātya.

14 Mi manā rā hya nā p'uya, bi 'bāt'i, bi nu p'uya ngue 'bāp'u rā Jesús, pε hinguī padī ngue gue'a rā Jesús.

15 A nuna ra Jesús bi 'yännbaya, bi 'yēmbi:

—Ague grá xisu, ¿hanja ngue guí zoni? ¿Te' o guí honi?

Nuna ra xisu p'aya, embi ngue gue'a ra mádi p'u'a 'bäp'u, bi 'yēmbaya:

—Ague grá ja'i, nu'mø ngue go xcá hyats'i, dami xiqui hapu xcuá pegui, n'namhma ngue ga ma hats'i.

16 Mi dahra ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Ague Maya —bi 'yēmbi.

Ra Maya p'aya, bi 'bät'i, bi zofa conna hya ngue ra ebreo p'aya, bi 'yēmbi:

—Raboni.

Nuna ra Raboni, i nne da ma “Ague grá xännbate”.

17 Mi nya ra Jesús, bi 'yēmbi:

—O gadi benngui, porque ja ngue ga mmagä p'u bí 'buhma Papá. A nuyá, ni ma ya, bá xi'u ma cugä ngue ya ga mmagä p'u bí 'buhma Papá, nu'a ni Papáhu. Ga mmagä p'u bí 'buhma Oja, nu'a ni Ojahu.

18 A nuna ra Maya Magdalena p'aya, bi ma bá xipyø xädi ra Jesús. Bá xifi ngue ya xi nu'a ra Hmu, 'ne bá xifi te gäma hya xi xifi.

Ya bi nnuhu yø xädi ra Jesús.

19 Mi dahra nde'a ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana p'aya, bi mpeti yø xädi ra Jesús. Pe n'nøt'e xanho yø goxthi p'u ha 'bai ngue su yø judío. Mi hnu p'aya, ya 'bäp'u ra Jesús, bi m'mäp'u made ha 'bähyø xädi. Bi zengua p'aya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, da hyu ni mmaihya ya —bi 'yēmbi.

20 Mi juadi bi xihna ra hya na p'aya, bi 'yutyø 'ye ha bi mfoxyø clavo 'mø mi 'dø'mi, 'ne bi 'yuträ hyo bi me ra lansa. Janjuani ra ndijohya'u yø xädi 'mø mi nu yø Hmu.

21 Nuna ra Jesús mahombi 'yēmbi:

—Da hyu ni mmaihya ya. Nugä, tengutho bi mengä ua ma Papá, guí njathu p'aya, xquet'a dí pen'nahu ngue guá mamhma ra hya.

22 Bi japrä hyane p'u 'bä'u yø xädi p'aya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, guí n'yohu ra Espiritu Santo ya.

23 Nu'u yø ja'i guí punnbahu yø ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hingui punnbahu yø ts'oqui, gue'u yø ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu ra Toma ngue ya 'bährä Hmu.

24 Nuna ra Toma, guehna n'na nc'ei'u yø xädi t'ēmbi ngue ra cuate. Hijnjo'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o ra Jesús.

25 Nu'u mi'da yø xädi p'aya, bi 'yēmbi:

—Ya xtä nugähe ra Hmu.

Mi dahra Toma p'aya, bi 'yēna:

—Mente händi nnuε, 'ne ga nnuṛpa yø 'ye ha bi mfoxyø clavo, händi εc'ei ngue 'bai. Nu'mø ngue ga thädi conma saha p'u ha bi yähyø clavo, 'ne ga thännba rá hyo bi me ra lansa, ya ga εc'ei.

26 Mi dätträ hyato ma pa p'aya, mahombi mpeti p'u ja

n'na rā ngu'u yø xädi. Mī 'bup'u rā Toma'a rā ora'a p'uya. Ma nnøt'e xanho yø goxthi, pē ja mī hnu ya 'bāp'u rā Jesús. Bi zengua p'uya, bi 'yēmbi:

—A nuyá, da hyu ni mməihə ya —bi 'yēmbi.

27 Bi 'yēmbra Toma p'uya:

—Damī thāni conni saha ya, damī nu yø mēdi n'youi mā 'yē. 'Nē damī cə'ni 'yē ngue gui thāngua ja mā hyo bi mē rā lansa. 'Yodi yobēni ni mməi, damī 'yēc'ēigui —bi 'yēmbi.

28 Bi 'yēnna Toma p'uya:

—Ague grá Hmu, mā Oja'i.

29 Rā Jesús bi 'yēmbi:

—Ague Toma, nuya gui ēc'ēigui ya ngue gá nuse hanja. Pē rā mmēnthi di nthēui te'o hīmbi nuguī, 'nē bi 'yēc'ēigui.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

30 Nunā rā Jesús, yø hmi yø dä yø xädi p'u bi 'yøt'e xangu yø milagro. Pē hīngā gā nt'ot'i ua ja rā libro ja ua'u yø milagro bi 'yøt'e.

31 Pē nuya yø hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yēc'ēihə ngue nunā rā Jesús, guehna rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi nā, 'nē guehna rá Ts'ant'u Oja nā. Nu'mø ngue gá 'yēc'ēihə nā p'uya, ya di nja'ahə rā 'da'yo te.

21

Ya bi nyai yoto nja'i yø xädi rā Jesús.

1 Man'na rā pa p'uya, nup'u ja rā nenzabi Tiberias, ja

maħømbi nyai p'u yø xädi rā Jesús.

2 Ja ua yø thūhu ya 'dap'u mī 'yo: Rā Bēdu, rā Toma nunā t'ēmbi rā cuate, rā Natanael nunā rā mmēngu Caná ngue Galilea, 'nē'u yø ts'ant'u rā Zebedeo, 'nē mami yoho yø xädi rā Jesús.

3 Nunā rā Bēdu bi 'yēmbi yø amigo:

—Nugä gā mma rā 'bahua —bi 'yēmbi.

Nu'u nzo p'uya, bi 'yēnā:

—'Nēcähe gā mmähä 'mø.

Bi yut'a n'na rā barco p'uya, bi ma. Pē nu'a rā xui'a p'uya, hīn teni hua bi dīni.

4 Mī nēcāhāi p'uya, bi hnu rā Jesús ngue 'bāp'u ja rā nenthe. Pē hīngui pā'u yø xädi ngue gue'a.

5 Bi 'yēnna Jesús:

—Ague n'yø'ahə, ħua hīn teni hua gui theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yēmbi:

—Hīngui ts'u cuø.

6 Mī dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Damī 'yēntra xit'a p'u ja rá hyo rā barco ngue n'yēi ya'mø, gui theui yø hua p'uya.

Bi 'yēntra xit'a p'uya. M'mēfa, asta hīngui hāt'i da jaxra xit'a p'u ja rā dehe, ngue xangu yø hua bá cəp'u.

7 Nu'a rā xädi ēmmei di mahra Jesús bi 'yēmbra Bēdu'a p'uya:

—Guehna mā Hmuə nā n'yø.

Høntho bi 'yøhra Bēdu ngue t'ēmbi gue'a rā Hmu'a 'bāp'u, bi hye rá pahni p'uya, porque xi mmøgue. Mī hye p'uya, bi

nhyørbu ja rā dehe ngue bi zøn'a nts'edi p'u bi 'bäi.

⁸ Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe rā barco. Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nnengui, nı gatra xit'a ca yø hua.

⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø rā sibi, oxpu 'da yø hua ngue nthaxi. Jap'u rā thuhmε.

¹⁰ Nunā rā Jesús bi 'yεmbi:

—Bá cūi ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja rā barco rā Bedu p'uya, ngue bá janna xit'a, bi zøp'u hingui hε rā dehe. Pe bá yuhyø ndøhua rā xit'a, n'na ciento 'nε yote ma'dε'mā hyu yø hua bá cap'u. Xandøngu, pe himbi xetra xit'a.

¹² Bi 'yεmbyø xädi rā Jesús:

—'Dε gui nzimxudıui ya.

Nu'u yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o nā rā Jesús, porque ya pađi te'o.

¹³ 'Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhmε, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rá hyu ndi nā rā ora nā, ngue mahombi nyaui yø xädi 'mø mi bennate rā Jesús.

I nzohra Bedu rā Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihmε p'uya, nunā rā Jesús bi 'yännā Bedu, bi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i rā Jonás. ¿Ua man'na gađi maqui ngue tengū gui macā ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbuya:

—Damı fähyø ja'i nu'u εc'εigā ya'mø.

¹⁶ Rá yondi p'uya, mahombi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i rā Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, grá Hmu. Gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi nya rā Jesús, bi 'yεmbuya:

—Damı fähyø ja'i nu'u εc'εigā ya'mø.

¹⁷ Rá hyu ndi p'uya, mahombi 'yεmbi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i rā Jonás. ¿Ua gađi maqui?

Nunā rā Bedu p'uya, bi du rá mmai porque ya rá hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di mađi. Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gätho gui pađi. 'Nε gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yεmbuya:

—Nu'mø ngue gađi maqui, damı fähyø ja'i nu'u εc'εigā ya'mø.

¹⁸ Majuanı dí xi'i ngue nu'mø mará ngüε'i, bi zä gá datni ngat'i, gui pa hapu gui nne gui mma. Pe da zonna pa ngue gui ndac'ei, gui majni 'ye p'uya ngue n'nan'yo rā ja'i di dat'a'i, nup'u hapu hingui nne gui mma, ja di zixa'i p'u.

¹⁹ Nguna rā hya bi manna Jesús, di opan'yu rā Bedu te rā forma ja ngue di tho, gue'a di

'yεspābi Oja'a di dū. M'mεfa p'uya bi 'yεmbi:

—Ogui hegagui —bi 'yεmbi.

Bi 'yānna Bedu teni 'be'a da tho'a man'na ra xādi.

²⁰ Bi nyehra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'u'a man'na rā xādi emmei di mahra Jesús. Guehna rā xādi bi 'yōrpa ra nt'ānni'a ra ora 'dap'u mi sihmēui yø xādi ra Jesús. Bi 'yεmbi: “Ague grā Hmu, ζte'o'a ja ngue di dā'i?” bi 'yεmbi.

²¹ Mi nu ra Bedu na p'uya, bi 'yānna Jesús, bi 'yεmbi:

—Xina 'bucua, ζte 'be'a da tho na?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nu'mø ga nnegā ngue di m'mucua nu asta gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ζte go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hegagui.

²³ Ya bi n'yo ra hya p'u ha 'bη hmi'da yø 'yεc'ei p'uya, ngue t'εmbi ya hinda dū na ra xādi na. Pε nuna ra Jesús hingue masque bi ma ngue hinda dū. Sinoque bi 'yεna: “Nu'mø ngue ga nnegā di m'mucua nu asta gue'mø dá pengui, xi'i, ζte go di mporta'i?” bi 'yεna.

²⁴ Nuna ra xādi naya, guehna ra xādi di ja majuanī na ra hya naya, 'nε bi 'yot'ua ja ra sacua na ra hya mma. Pε dí pahmη ngue majuanī te mma.

²⁵ Xangu te gā bi 'yōtra Jesús. Pε nu'mø ngue xta mma nt'ot'i ua ja ra sacua n'na ngu n'na'η yø hya ya, rá nεgui hinxti 'yεngua ja

ra ximhāi yø libro xta mma nt'ot'i 'mø. Dā ngut'atho.

Hechos

Ja ua yø hya bá øtyø xädi ra Jesucristo p'ua bá fadi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyai yø xädi mø bi bennate.

1 Ague Teófilo, nuna rá mædi rá libro dá ot'i, gá dá cuatrá sœcuá te gá bá ørbu bá fadi bi nxänbæte rá Jesús,

2 asta gue'mø mi ma mahets'i. Pæ hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhni ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo dá 'yøt'e.

3 Porque nu'mø mi bennate p'ua bi t'ægui, søp'ua 'bæhyø xädi rá Jesús ngue yai. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hnu rá Jesús. Janangue bi fadi ngue majuaní 'bæi mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi rá Jesús ngue ha di njap'ua di zo rá 'yε Oja yø ja'i.

4 Nu'mø tobe 'dap'ua 'bæhmæ yø xädi rá Jesús, bi xifi ngue hindá bœmp'ua ja rá hnini Jerusalén. Bi 'yæmbi:

—Damí tœmhæ ná rá hya ya xtá xi'ahæ ngue di yat'ahæ má Papágá.

5 Majuaní ngue bi 'yøtrá nxixya rá Xuua conná dehe, pæ ya himmá ya'atho yø pa di ha'ahæ rá ts'edi rá Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i rá Jesús.

6 Mahømbi nyai yø xädi rá Jesús. Pæ bi 'yørpá rá nt'änni ya yø xädi, bi 'yæmbi:

—Ague grá Hmu, ¿ua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandasε yø ja'i ua ja rá häi Israel?

7 Mi dahra Jesús, bi 'yæmbi:

—Nu'a rá hya xá nzænna Papá dá 'yøt'e, hingui ja ngue go gui pahmæ temá pa, ogue temá ora daní nja'a.

8 Pæ di ha'ahæ rá ts'edi rá Espiritu Santo ngue gui japhæ majuaní yø ja'i te'ogá. Nguna rá hya gui xihmæ yø ja'i 'bæp'ua Jerusalén, gátho mi'da yø ja'i 'bæp'ua ja rá häi Judea, dá guerp'ua ja rá häi Samaria, asta gue'mø gá tæthæ rá ngæni nximhäi.

9 Mi juadi bi manna rá hya bi mæmp'uya, hætho yø xädi ha i ma maya rá Jesús. Bi yærbu ja n'na rá gui p'uya, ya hinni mantho bi hyandi.

10 Hingui hægui hantho mahets'i ha i mpa. Mi nu p'uya, 'bæp'ua yoho yø anxε, he yø t'axcahe.

11 Bi 'yæmbæya:

—Ague gyø mmænguæ Galilea, ¿hanja ngue gui hanthæ maya? Ya gá nuæ ngue bi ma mahets'i rá Jesús, pæ mahønda ep'ua tengutho gui nuæ ngue i ma ya.

Bi thanhná Matías.

12 Nuya yø xädi mæmbi 'bæp'ua ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos, bá εhε, bi zø'a Jerusalén. Nuna rá nyuni ná, guerpætho ngue Jerusalén, commá n'na kilómetro.

13 Mī zømp'ʰ ja rā hnīnī p'ʰya, bī nexpʰ ja rā tøcangu mī nsäya. Nūya yø xädi, guehnā rā Bēdu, rā Jacobo, rā Xuua, rā Andre, rā Lipe, rā Toma, rā Bartolomé, rā Mateo, rā Jacobo nūnā rā ts'ʰnt'ʰ rā Alfeo, rā Simū nūnā n'yohʰ rā partido ngue rā zelote, rā Judas nūnā rā n'yohʰ rā Jaco-
cobo.

14 Gätho ya p'ʰya, 'dap'ʰ bī mpeti ngue mmat'Oja. Mī 'bʰp'ʰ mī'da yø xisu, 'nēhra Māya rā mamá rā Jesús, 'nē'ʰ yø cū rā Jesús.

15 N'na rā pa p'ʰya, xī mpeti commā n'na ciento 'nē 'däte nja'ī. Bī nangrā Bēdu p'ʰya, bī m'mäp'ʰ mādē 'bʰhyø 'yēc'ēi. Bī yēmbʰya:

16 —Ague mā zi cū'ahʰ, jatho ngue dī nja'a te nt'ot'i p'ʰ ja rā Macā Libro. Porque rā David, rā Espiritu Santo bī bēnnabī nā rā hya bi 'yot'i ngue bī mā te dā thohra Judas. A nūnā rā Judas, guehnā bī m'mēt'o ngue bī zixyø ja'ī bi bēntra Jesús.

17 Māmā n'yogähe nā rā Judas, porque xquet'a bi tocabi rā 'bēfi ngue rā representante rā Jesús.

18 A nūnā p'ʰya, nū'a rā nzäbi bi dāhā ngue bi dā rā Jesús, bi thän'a n'na rā häi. Nūnā rā häi nā, ja bi dup'ʰ rā Judas ngue bi dāgui, i m'mänya. Bi bønī gätho yø xēfo ngue bi føgue.

19 Nu'mø mī 'yøhyø mmēngu Jerusalén te bī nja, i hūtra häi ngue rā Acéldama, gue'a rā hya gā yā yø ja'ī'a. I

nne dā mā, nī hū rā häi ngue rā ji.

20 Ngūnā rā hya bi cuarpʰ ja rā libro ngue yø Salmo rā David, bi 'yēnā: “Dā dū rā mmēnnīgu, ya hīnjondī m'mʰp'ʰ ja rā ngu”, bi 'yēnā. Xquet'a bi 'yēnā: “Ndan'yo to di thojpā rā 'bēfi”.

21 A nūua dī 'bʰhmʰ ya, 'bʰcua 'da yø n'yohʰ ngue hīngui hēgahe mēnte yø pa dā n'yohe rā Hmū Jesús.

22 Bī nūp'ʰ bi xixyabi rā Xuua, 'nē bī nū 'mø mī ma mahēts'ī. A nūyá, jatho ngue dā guehya 'da yø n'yohʰ ya, dā t'ēts'ī ngue 'dap'ʰ gā n'yohe ngue di ja majuañī p'ʰ bi bēnnate rā Jesús.

23 Bi thanhñī yo nc'ēi p'ʰya, rā Matías 'nēhra José. Nūnā rā José p'ʰya, ja mī'da yø thūhū ngue i Barsabás 'nē i Justo.

24 Mī mat'Oja yø ja'ī p'ʰya, bi 'yēnā:

—Mā Oja'ī, nū'ī guí parpabi yø n'yomfēñī yø ja'ī. Dāmī 'yūhya ndanā guí huanhya yo nc'ēi 'bʰcua ya.

25 Nūnā rā n'yohʰ guí huanhñī, di thocra 'bēfi, ngue rā representante mī pēhra Judas, nūnā bi hyep'ʰ rā 'bēfi 'mø mī 'yøtra ts'oqui, nūp'ʰ nī 'yūp'ʰ dī ma, ja i map'ʰ.

26 Bi gūcra suerte yø ja'ī p'ʰya. Nūnā rā suerte, bī nthēui rā Matías. 'Bexque'a rā ora'a p'ʰya, 'dap'ʰ bī n'yohʰ'ʰ 'dē'mā'da nc'ēi yø represen-
tante nā rā Matías.

2

Rā Espiritu Santo bi hatra

ts'edi yø xädi.

1 Nu'mø mi zøhra pa ngue ra ngo Pentecostés, gä xi mpeti yø 'yεc'ei p'ua ja n'na ra ngu.

2 Xøgue nthambenitho bi 'yεhmaya, εna n'na ra ndønthi ra ndi fut'ambo ra ngu. Gä bi 'yup'ua ja ra ngu xi mihyø 'yεc'ei.

3 Bi hnu p'uya ngue εna yø janī yø sibi di nxamp'ua hudi n'na ngu n'na.

4 Guehna ra Espiritu Santo di hatra ts'edi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo, bi japyø ja'i ngue ga ya yø 'dan'yo hya hingui padī. N'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra Espiritu Santo xännbi tema hya da ma.

5 Nu'a ra pa'a p'uya, nup'ua Jerusalén mi 'bap'ua 'da yø judío xpī 'yεhε 'dama 'dan'yo yø häi ngue da nu ra dannigo.

6 Guehya xi mpeti 'mø mi 'yøde ngue εna 'yo ra ndønthi ya. Mi 'yøde ngue di yahni yø 'yεc'ei p'uya, hingui padī hanja ngue ga ya yø 'yεc'ei'a te yø hya. Porque øhyø ja'i ngue ga ya yø 'yεc'ei'a te yø hya ga yap'ua ja yø häi xpī 'yεhε.

7 Gä di 'yødyø ja'i, hingui padī te da 'yøt'e. Di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Nuya yø n'yohua di yahni ua, gä yø mmengu Galilea ya.

8 Pε ¿hague nja ngue dí øhma ga ya'a te ma hyaha n'na ngu n'najua?

9 A nuyá, 'bucua yø mmengu Partia, yø mmengu Media, yø mmengu Elam, yø mmengu Mesopotamia, yø mmengu Judea, yø mmengu

Capadocia, yø mmengu Ponto, yø mmengu Asia,

10 yø mmengu Frigia, yø mmengu Panfilia, yø mmengu Egipto, yø mmengu Africa nuya ra m'map'ua man'na rá nguep'ua ngue ra hnini Cirene. Xquet'a 'bucua yø mmengu Roma. Nu 'da'ua p'uya, yø judío p'ua bá mi, mi'da p'uya, ya xa bennbabi yø nt'εc'ei yø judío.

11 Xquet'a 'bucua yø mmengu Creta, yø mmengu Arabia. 'Nε dí øhma ngue εspabi Oja yø ja'i, 'nε ga ya'a te ma hyaha n'na ngu n'najua.

12 Gä di 'yødyø ja'i, hingui padī hanja ngue ga ya yø 'yεc'ei'a te yø hya ga ya. Di n'yänni n'na ngu n'na p'uya, di n'yεmbi:

—¿Hanja'a te hmangua? —di n'yεmbi.

13 Pε thentho mi'da yø ja'i, i embi ngue iti'ua di yahni.

Bi zohyø ja'i ra Bedu.

14 Nuna ra Bedu mi 'bap'ua p'uya, 'dap'ua 'bähma'ua 'de'ma'da yø representante ra Jesús. Bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague gyø judío guí søthua, da guehyø mmengu ua Jerusalén, dami pahma hanja na ra hya jap'ua ya. Dami 'yøhma xanho ra hya ga xi'aha ya.

15 Nuya yø n'yohua 'bucua, hingui iti'ua ya tengutho guí mbemhma. Porque hinjongui iti'a guto xudi.

16 Nuna te bi nja ya, guehna ra hya bi manna pøngahya Joel ngue bi 'yεna:

17 “Gā xi'ahū rā hya mman'Oja. Bi yēna: Dā 'yēhra pa gā pēnnabāi rā Espiritu Santo gātho yø ja'i 'bui rā ngūni nximhāi. Guehna di bēnnabāi rā hya dā manni ts'ant'uhū 'nēhni t'ixuhū nā. Yø ts'ant'uhū dā nu yø cosa hinguī nnu mī'da yø ja'i. Yø dāc'ei dā 'ui yø t'i.

18 Nu'uh yø pa'uh, gā pēnnabāi rā Espiritu Santo mā mēfi ngue yø n'yohū 'nēhyø xisu. Guehna di bēnnabāi rā hya dā manna.

19 Gā øt'ä yø milagro nū mayā. Nuua ja rā häi p'uya, di nja yø hmēya ngue rā ji, 'nēhra sibi, dā nangra 'bifi.

20 Ya hindī yotra hyadi. Xtá nthēni rā zana tengutho rā ji. Guehna di nja naya hante ngue dā zōnna pa dā ep'uh rā Hmū. Guehna rā pa di nēqui rā ts'edi Oja maguesē.

21 Nu te'o gā nzo Oja, gue'uh di nyanyø te'uh", i ēn'Oja.

22 Rā Bēdu p'uya, bi sigue bi 'yēmyø ja'i:

—Ague gyø judíoħū, dami 'yøhmū rā hya gā mmangä. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø milagro p'uh guī 'buhmū connā guehna rā Jesús rā mmēngu Nazaret. Janangue guī pahmū ngue guesē Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús.

23 Pē gā dāphū yø ts'oc'ei rā Jesús ngue bi cuatā pont'i, bi hyo. Pē ya manjam'mø xpā nzän'Oja ngue bi zo ni 'yehū rā Jesús ngue gā jahū p'uh.

24 Pē nuyá, Oja bi japi ngue bi bēnnate rā Jesús. Bi gūjpūja rā ndate mī o, porque hinguī

sä ngue dā cop'uh.

25 Ja bi bōmp'uh'a te bi manna David connā nguehra Jesús ngue bi 'yēna: “Zant'a gā n'yo'be Oja. Oja 'bup'uh ja mā n'yēi, n'namhma ngue hīnjonda 'yanguī.

26 Janangue dādi johya, gā mma hanja ngue ja grā pähā. 'Nē hu mā mmūi ngue te dā thohma do'yo 'mø dā tu.

27 Porque hinguā sogagui mā tegā p'uh ha o yø ánima. Hinguī jaqui dā 'ya mā do'yo, porque ni mēfigui gādī maqui.

28 Nu'i gā xogagui mā mmūi ngue dā padī ngue ja grā te para zantho. Ya man'natho di njaga mpähā 'mø gā nnu'i", bi 'yēna.

29 Ague n'yø'ahū, dī nne gā xi'ahū te bi thohnā mā mbox-itahū rā David. Bi dū nā, 'nē bi t'ägui. A nu'a rá panteón, i jatho asta guehra pa jap'uh'a ya.

30 Pē nūna rā David marā pōngahya Oja nā. Mī padī te xi yarpābi Oja, ngue nūna n'na'uh yø mbom'meto, guehna rā Cristo naya. Go di pōnnabāi'a rā ndast'abi mī pēhra David.

31 Nūna rā David, ya mī pa'a m'met'o ngue di bēnnate rā Cristo nā. Janangue bi mamp'uya ngue rá te rā Cristo, hīnda ts'ojpābi p'uh ha o yø ánima. Bi mā ngue hīnda 'ya rá do'yo.

32 Oja bi japi ngue bi bēnnate rā Jesús. Gāthogähe ya, gā dādi jahe majuanī ngue bi bēnnate nā.

33 Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesus, bi zixpe bi ja ra n'yei. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japra Jesus ngue ba penhni, bi zocua di b'ahma. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go ot'a te gui nnuha ya, 'ne'a ra hya gui ohma ya.

34 A nuna ra David, himbi ts'ixmate p'u ja ra n'yei Oja na. Sinoque bi 'yena: "Nuna Oja, nu'mo mi zoipagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembi: Damí micua ja ma n'yeigá ya,

35 asta gue'mo ga ot'e ngue gui manda gátho'u ni nsuiui", bi 'yembi.

36 Gátho yø judío rá m'map'u ja ra häi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o na ra Jesus. Guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Pe nu'ahá, gá cuathá ra pont'i na.

37 Gä bi där'man'u yø mmái yø ja'i 'mø mi 'yøhna ra hya bi manna Bedu p'uya. Bi 'yørpa ra nt'änni ra Bedu p'uya co 'ne'u mi'da yø representante ra Jesus, bi 'yembi:

—Ague n'yø'ahá, zte 'be'a ja ngue ga ot'áhe p'uya?

38 Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Damí hyehma p'u ra nts'o n'na ngu n'na'ahá. Jatho ngue gui nxixyahá, gue'a di fadi ngue gui ec'eiha ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na ni ts'oquihá, 'ne da pen'nahá ra Espiritu Santo.

39 Porque go di toca'ahá na ra hya ya xa mma mayat'i, 'ne ni basihá, 'ne'u to gá rá

m'map'u 'yapatho. Nuna Oja ma Hmuha, i nzohni hangu yø ja'i nne prá mmái da zofó.

40 Ra Bedu p'uya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'i. Bi consejo yø ja'i, bi 'yembi:

—Damí hyehma p'u'a te gáma nts'o ga 'yo yø ja'i —bi 'yembi.

41 Nuya yø ja'i bi nu manho ra hya manna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yec'ei ra hya'a ra pa'a p'uya, comma hyu mahuahí nja'i bi zadi.

42 Gátho ya yø ja'i ya, hingui nne da hyc'a ra hya xänbáte yø representante ra Jesus. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'ne 'dap'u mmat'Oja. 'Dap'u xenna thuhme da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesus.

Ya xangu to bi 'yec'ei ra Jesús.

43 Gä bi nsu yø ja'i ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesus.

44 Nu'u ya xi 'yec'ei ra hya p'uya, gá 'dap'u di mpeti. Nu'a te gá pets'i, 'da gui mmétitho.

45 Bi mä yø häi yø ja'i, nu'u ja mi'da te mi pets'i, gá bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi.

46 N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'u ja ra nija. Nup'u ja yø ngu yø ja'i, gá 'dap'u di mpeti ngue sihme. Gä 'dagui johyatho yø ja'i ngue 'dap'u sihme 'ne hinjondi 'yets'i.

47 Gä espabi Oja. Nuya yø ja'i 'bap'u ja ra hnini, gátho nnu manho ya yø 'yec'ei. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja ot'e

ngue man'na ni hyuxta yø
'yεc'ei di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

1 N'na ra pa, nuna ra Bedu
'nεhra Xuua, 'da i marbu bi
ja ra nija di mpeti yø judío.
Comma hyu nde bi ma, gue'a
ra ora pa ra mhmat'Oja yø
ja'i'a.

2 Mi zomp'u ja ra goxthi
nija ni hu ngue ra Goxthi
Mahotho. Mi hup'u n'na
ra n'yohu ngue tudyø gua
asta gue'mø mamba mi. I
t'εp'u ngue hnepe da 'yäpra
limosna'u yø ja'i cut'ambo
nnija.

3 Nu'mø mi nu ra Bedu
'nεhra Xuua ngue mmap'u
da yarbua ja ra nija, nuna
ra dogua p'uya bi 'yäpra
limosna.

4 Ra Bedu p'uya 'nεhra Xuua
bi hyεti. Bi 'yεmbra dogua na
ra Bedu p'uya:

—Damj hyerca'be —bi
'yεmbi.

5 Nuna ra dogua p'uya, bi
hyεti. I tømij ngue te xti unni.

6 Pε ra Bedu bi 'yεmbi:

—Hin tema mēnyu nna
hagä ngue ga 'da'i. Pε nu te
da zä ga 'da'i, ga 'da'i. Conná
ts'edi ra Jesucristo nuna ra
mmengu Nazaret, dí xi'i ya,
damj nangui, gui n'yo.

7 Nuna ra Bedu p'uya,
bi bennba rá 'ye ngue rá
n'yei, bi gats'i. 'Bexque'a ra
ora'a p'uya, bi hu xanho yø
hyundo'yo ngue yø dägua. Bi
zä bi m'mäi xanho.

8 Nuna ra dogua p'uya,
xøgue ra n'nas'mø mi nangui

ngue bi n'yo. 'Da i yarbua ja
ra nija p'uya. Ya ni 'yo, 'nε ni
sägui mente di ja mammadi
Oja.

9 Gätho yø ja'i mi 'b'ambo
nnija, bi nu ngue mente ni 'yo
na mará dogua, mente di ja
mammadi Oja.

10 Nuya yø ja'i, i padi ngue
gue'a ra dogua xi t'εp'u ja
ra goxthi nija ni hu ngue ra
Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra
n'yohu mi äpra limosna yø
ja'i'a. Yø ja'i p'uya, di 'yøtho
'nε i su ngue nnu yø ja'i ngue
ya bi zä na mará dogua.

*Ra Bedu bi zohyø ja'i 'b'p'u
ja ra nija.*

11 Nuna mará dogua 'mø mi
zä, asta hingui nne di thøhra
Bedu 'nεhra Xuua, i sammj.
Gätho yø ja'i p'uya, gä di fetyø
n'yomfeni ngue su. Bi map'u
bi 'bähra Bedu ja ra ngun'yu ni
hu ngue ra Salomón.

12 Mi nu ra Bedu p'uya
ngue xangu yø ja'i 'b'p'u, bi
'yεmbuya:

—Ague gyø judío'u, ¿hanja
ngue gadi 'yøthohu'a te bi nja?
¿Hanja ngue gui εmhmu ngue
comma ts'εdisε'be, oque ngue
dí sugä'be Oja, dá japä'be bi
n'yo na ra n'yohu 'bucua?

13 Sinoque nu'a ma Ojah
mi thanne ma mboxitahu ra
Abraham 'nεhra Isaac 'nεhra
Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya,
para ngue da t'εspabi'a rá
Ts'unt'u Jesús. Pε nuna ra
Jesús, guehna gä däh'u p'u
'bahyø ts'at'abi na. Nu'mø mi
ne xti thøhra Pilato, pε nu'ahu
hingá neh.

14 Pɛ nuna ra Jesús hin tema nts'o bi 'yøt'e, gä ra nho maní n'yo. A nu'ahü p'üya, hingá nehü ngue xtá ma mathøgue na, sinoque go gá 'yähmü ngue bi ma mathøgue n'na ra hyote.

15 Go gá hyohü na bádi unna te. Pɛ Oja bi japi ngue bi bennate p'ü ha bi t'ägüi. A nugä'be ya, go dadi jagä'be majuaní ngue bi bennate ra Jesús.

16 A nuna ra n'yohü 'bücua ya, guí pahmü ngue mi dogua na. Pɛ ni hmi ni dähü ngue bi zä na ra n'yohü na. Rängue bi 'yɛc'ei ngue ra Jesús da zä da 'yøthe, janangue bi zä xandønho ya.

17 Ague n'yø'ahü, nugä dí padí ngue hinguí padí te ga mbøn'a gá 'yøthü. Xquet'a njarbatho ni hmühä di manda p'ü ja ra nija ya, aha bi hyo ra Jesús.

18 Pɛ nuna Oja, bi japi ngue bi nja'a te gä bi 'yotyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'ü yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'ü.

19 Janangue nuyá, damí hyehmü p'ü'a te gní 'yohü. Damí 'yɛc'eihü Oja, n'namhmá ngue di mpun'na ni ts'oquihü. Ja da hyut'a ni mmühü Oja p'üya.

20 A nuna Oja da penhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpä t'ets'i ngue di manda ua na.

21 A nuyá, ra Jesucristo jatho ngue da m'müp'ü mahets'i asta gue'mø da 'yøt'Oja ngue da gom'na'yo

gätho yø cosa i ja. Nguna ra hyä bi man'ü yø maca pøngahya Oja xa m'mü'mø ya mandønjam'mø tho.

22 Nu'mø mi zohyø nyo-gui ja'i ra Moisés, bi 'yɛmbi: "Nuna Oja ma Hmühä, nu'ü yø judío, da bøn'a n'na nc'ei ngue di mpøngahya tengütho bi jacä. Nu'a ra pøngahya'a p'üya, damí 'yøhmü te gäma hyä da xi'ahü.

23 Nu ra ja'i hinda 'yɛc'ei na ra pøngahya na, da ts'ijpü ha 'bühyø judío ngue da tho", bi 'yɛna.

24 Bá fudi asta ra Samuel, gätho'ü mi'da yø pøngahya xa m'müi, gä bi ma ngue di nja'a te gä di nnuhü ra pa ja p'üya.

25 Nuna ra hyä ya xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di nja, tengütho ra hyä bi bennbabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuna ra hyä na, da 'yøt'ahü ra nho na. Oja bi 'yøt'ui n'na ra cohi ma mboxitahü Abraham, bi 'yɛmbi: "Conná guehna n'na ni mbom'meto di m'müi, da ma majapi gätho yø ja'i 'bü'a nximhäi", bi 'yɛmbi.

26 Nuna Oja bi unná cargo na rá Ts'ant'ü, rá müdi i mennbü guí 'bühmü ngue di jap'ahü. I nnepe ngue gui hyehmü p'ü ra nts'o gní n'yo n'na ngu n'na'ahü.

4

Ra Bedu 'nɛhra Xuua bi 'bäp'ü ha 'bühyø mmäcja.

1 Mente yahü yø ja'i ra Bedu 'nɛhra Xuua, bi zøhyø mmäcja p'üya, bá n'youi ra 'bet'o asminyö co 'nɛ'ü yø saduceo.

² I mbøcue'u p'uya, ngue ra Bødu 'nēhra Xuua xännba ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'u xa ndu i ja ngue di bennate, porque bi bennate ra Jesús.

³ Bi bent'i bi got'a fädi, ja gue'mø mi hyats'i xtí nja ra hya. Porque ya bi nde bi got'i.

⁴ Pε nu'u yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yεc'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yεc'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yohu, ya ni ma da za'i cat'a mahuahí.

⁵ Mi hyaxpuya, bi mpeti yø hmu yø mmäcja p'u Jerusalén, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, ni n'yohu yø xännbate ngue ra ley.

⁶ Ni n'yohu na ra Anás rá hmu mmäcja. Ni n'yohu ra Caifás, 'nēhra Xuua 'nēhra Alejandro. 'Nε gátho yø mēni ya yø hmu mmäcja ni n'yohu.

⁷ A nuya p'uya, bi manda ngue bá ts'i ra Bødu 'nēhra Xuua, bi ma ma'bä'mi p'u made ngue da t'øpra ra nt'änni. Mi 'yännbuya, bi 'yεmbi:

—¿Te'o bi 'da'auí ra nt'εd'i'a te guí øt'ui n'yø, o gue te'o bi 'da'auí ra ts'edi ngue guí øt'ui tengu na ra hya na? —bi 'yεmbi.

⁸ Nuna ra Bødu ts'o p'uya, ra Espíritu Santo di hatra ts'edi bi 'yεmbya yaui p'uya:

—Ague n'yø'ahü, nuya yø n'yohu di manda ua ja ra hnini, da guehyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío.

⁹ Guí ännga'be ha bi nja'a ra nho dá ørpä'be na ra n'yohu mi'u, ngue ha bi njarp'u i yaní.

¹⁰ A nuyá, ga xi'ahü ha bi nja, n'námhma ngue da badí gátho yø judío. Nuna ra n'yohu 'bøcua bi yaní conná ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmøngu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gá cuathu ra pont'i ngue bi tho na. Pε Oja bi japi bi bennate p'u bi t'ägui. Conná guehna ya, ni hmi ni dähü p'u bi yanna ra n'yohu 'bøcua.

¹¹ Gá 'yøthu tengutho yø gado 'mø bi 'yεn'a n'na nguadi n'na ra do, εmbi ngue hingui ho. Pε m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brá 'bebo p'u brá fahra jado na. Guí njathu p'uya, hingá nu manho ra Jesús. Pε guehna rá thanhi Oja na.

¹² Hijnom man'na da zä gdá nyámhma. Porque bá sän'Oja ngue nua ja ra ximhäi, høndra Jesús ja rá ts'edi da yanju.

¹³ Nu'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija p'uya, bi nu te øtra Bødu 'nēhra Xuua ngue ya manzaqui. 'Nε pahyø ja'i ngue nuya yø n'yohu ya, himbi ma ra xädi, i εmbyø ja'i ngue hñte pađi. Janangue di 'yøtho. Pε pahyø ja'i ngue mi n'youi mam'met'o ra Jesús.

¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'u 'bähmu na ra n'yohu mará dogua ya xi zä. Ya hingui säp'u da 'yεmbyø ja'i ngue ra fehni'a te bi nja.

¹⁵ Bi xi p'uya ngue bi ma bá m'mä'athi, mente bi nhεcahya, bi zänni te da japi.

¹⁶ Di n'yεmbi:

—¿Te 'be'a ga japhu ya yø n'yohu 'youa dí 'bähmu?

Porque gätho yø mmɛngu Jerusalén, ya padí ngue h̄injonda zä dä 'yøt'a te bi 'yøt'e. Ya h̄ingui sä gä ɛmhmu ngue h̄imma juani'a te bi 'yøt'e.

17 A nuyá, ma gä pihmu ya, n'namhma ngue h̄inni mantho dä manna hya p'u ha 'buhyo ja'i. Ma gä xihmu ya ngue ra pa di map'u, ya h̄inni mantho dä xihyo ja'i hanja na ra Jesús.

18 Mi juadi bi nhɛcahya yø ja'i p'uya, bi zohni ngue bi 'yɛmbi:

—A nuyá n'yø'au, 'yo h̄ongui xihmu ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho h̄ongui xänbahu yø ja'i rá hya ra Jesús.

19 Mi dahra Bɛdu 'nɛhra Xuua, bi 'yɛmbi:

—Damí hyacjɛ xanho ra güenda ya. ¿Ua gui haxɛ njuani ngue dä nü manho Oja ngue go di nja'a te gui mmamhma ya'mø, h̄ingo di nja'a te mman'Oja 'mø?

20 Nuna ra Jesús, jatho ngue gä mmamhmagä'be'a te dá nü'be bi 'yøt'e, 'nɛ'a te dá ø'be bi ma.

21 Hontho juadi bi pidi, bi thø p'uya. Porque ya h̄imbi dini ha xti japi ngue xta ngot'i. Porque sup̄i di mbøcɛ ya yø ja'i ɛspabi Oja ngue te xi nja.

22 A nuna ra dogua xi t'øthe conná ts'edi Oja, i tho'a nyote nje ya 'bai.

Bi 'yäprá ts'edi Oja yø 'yɛc'ɛi ngue h̄indi nsu.

23 Nu'mø mi ma mathøgue ra Bɛdu 'nɛhra Xuua, bi map'u 'buhyo amigo. Bi xifi gätho'a te xi manyø hmu yø mmäcja, 'nɛ'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío.

24 Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yɛna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gä bí ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gätho yø cosa i ja.

25 Nu'i ma Oja'i, conna Espiritu Santo gá japni mɛfi ra David ngue bi man'a te gui nne gui mma, porque ra David bi 'yɛna: “¿Hanja ngue mbøcɛ yø ja'i 'bap'u ja yø nación? 'Nɛ h̄indi nja'a te sanni di nja.

26 Di mpeti yø dast'abi p'u ja yø nación. Dä guehyø ts'ut'abi 'bap'u ja yø h̄ini 'da'igu sanni. I sɛ Oja 'nɛ sambabi'a ra Cristo bá ɛts'i”, bi 'yɛnna David.

27 Porque majuaní ngue nuua ja ra h̄ini Jerusalén, nuna ra dast'abi Herodes conna Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i h̄ingyø judío, gä bi mpeti, bi nhɛcahya ngue s'a ni maca Ts'unt'u Jesús guá ɛts'i.

28 Pɛ nuna ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja.

29 A nuya grá Hmu, ya gui nnu te gui pite yø ja'i ya. Damí hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue h̄indi nsu ni mɛfi dä mamp'a'i ni hya.

30 Conni ts'edi damí 'yøt'e ngue dä zä'u to xan'u. Damí

'yuhyø hmεya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maca Ts'ant'u Jesús.

31 Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a häi p'u xi mpeti yø ja'i. Gä bi zä yø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. Ya hingui su da mambrá hya Oja p'uya.

Nu'a te pes'yø ja'i, gä 'da gui mmetitho.

32 Gätho yø 'yεc'ei, 'bæi tengutho 'mø ngue da n'na nc'εitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbeni. Ni xinga n'na nc'ei ngue da 'yεnā jase rá mmeti. Nu te gä pets'i, gä comhmi.

33 A nuya yø representante p'uya, gä hä ra ts'edi di ja majuanj ngue bi bennate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unná njapi.

34 Yø 'yεc'ei p'uya, hinjo'o ngue da hin'ya te da hyonj. Porque nu to gä ja yø häi, ogue yø ngu, i pä ngue di unnā mentyu ngue mā darpi yø ja'i.

35 Nu'mø bi zøp'u 'bæhyø representante ra Cristo, di dāpra mentyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i mā t'unni'a te honi.

36 Mi 'bæp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita nā ngue ra mmengu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'uya, gui hutj ngue ra Bernabé. I nne da mā ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mmæi yø mmic'eiui.

37 Nuna ra José p'uya, bi mä n'na rá häi mi ja. Bi dāpra

mentyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nēhra Safira.

1 Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías conna Safira rá xisu, bi mä n'na rá häi ya p'uya.

2 Pe bi hyaca n'na parte ra mentyu i mä rá häi, co 'nēhrá xisu bi badi. Nuna man'na parte p'uya, bi dāpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hñte xtā hyaqui.

3 Ra Bedu p'uya bi 'yεmbi:
—Ague Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfεnj ra zithu ngue gui nne gui hyätra Espiritu Santo? Porque gä hyacra mentyu gui pä ni häi.

4 Xina ra häi, ¿uangui ni mmeti nā? Ya gä pä, 'nε mi o ni 'yε ra mentyu, uangui xqui 'yøt'e te gui nne. ¿Hanja ngue gä beni gui mmanna fehni? Hingyø ja'i'u gui nne gui hyäti, sinoque Oja gui nne gui hyäti —bi 'yεmbi.

5 Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bexpi du, bi dā p'uya. Gä bi 'yεmmæi bi nsu ya yø ja'i bi badi te bi nja.

6 Bi nangui 'da yø n'yohu ni 'bæp'u, bi 'uennbabi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

7 Mi thogui commā nhyu ora p'uya, bi yat'ambo nā ra Safira rá xisu ra ánima. Pe hingui padi te xi nja.

8 Ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:
—Damj xiqui, ¿ua gue'a gui pä ni häiui'a ra hya xa

hmangua mahε'mø, uague hin'na?

Mi dahra Safira, bi 'yεna:

—Ahá, gue'a dá pá'be'a —bi 'yεna.

⁹ Ra Bεdu p'uya bi 'yεmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhεcahya ngue guíhyär'mahyauJerusalén.

ra Espíritu Santo? 'Bäp'ux goxthi'ux to xpá 'yác'a'i ni damme. 'Nε mahønda hyaxa'i ya ngue guá n'yägui —bi 'yεmbi.

¹⁰ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi dähra xisu p'ux mi yaui ra Bεdu, ngue bi dü. Mi yut'ambo yø 'yäte p'uya, mahømbi diní ngue ya xi dü ra xisu. Bá jup'aya, bi ma bá ägui 'dap'ux bi 'youi rá damme.

¹¹ Gä bi nsu yø 'yεc'ei. Ximmangu'ux hingyø 'yεc'ei p'uya, xquet'a bi nsu mø mi 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

¹² Nup'ux ja ra ngun'yu ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'ux xangu yø 'yεc'ei. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmεya bi 'yutyø ja'i, porque hinjongui sä da 'yøtyø milagro bi 'yørbu bi mpeti yø ja'i.

¹³ Madague'a hingui cuarbu 'buhyø 'yεc'ei ya yø ja'i hingyø 'yεc'ei, pε nnu manho yø 'yεc'ei, hingui sui.

¹⁴ Man'na man'na ni hyuxta yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús. Yø n'yohu, yø xisu bi 'yεc'ei.

¹⁵ Asta bi jucyø därkehi yø ja'i ngue pop'ux ja yø caye.

'Bu'o bá oxyø t'ots'i, 'bu'o bá oxyø fidi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'ux ra Bεdu, madrá xatho di nthεui ra därkehi, 'bexi sä ra n'ux hεmbi.

¹⁶ Nu'ux yø hnini guerpätho bí ja, bá εhyø ja'i bi zø'a Jerusalén. Bá dü yø därkehi, bá dü yø ndunthi. Pε gä bi t'øthe.

Bi n'ofädi yø representante ra Cristo.

¹⁷ Nuna rá hmu yø mmäcja p'uya, gätho ya mi'da yø n'yohu, nuya ja yø nt'εc'ei ni hu ngue yø saduceo, gä bi nseyä 'mø mi nu ngue xandøngu yø ja'i n'youi ya yø representante ra Cristo.

¹⁸ Bi ma mabent'i ya yø representante p'uya, bi jot'i.

¹⁹ Pε rá anxε Oja p'uya, bi xocra goxthi fädi 'mø minxui ngue bá jucui. Bi 'yεmbi:

²⁰ —Ni mε ya, ni m'mähmi p'ux ja rá nija di mpeti yø judío. Damí xihmi yø ja'i hanja na ra hya ngue ra 'da'yo te.

²¹ Nu'ux yø representante ra Cristo 'mø mi 'yøhna ra hya bi xihra anxε, bi ma mxuditho p'ux ja ra nija ngue bi xännba ra hya yø ja'i. Nu'a ra ora εbí mmanna hya p'ux ja ra nija p'uya, ja bi øt'a junta'ux yø hmu yø mmäcja. Bi petyø n'yohu di manda p'ux ja ra nija. Ja bi manda ngue da njacyø ofädi p'uya.

²² Pε nu'mø mi zøp'ux ja ra fädi'ux yø policia, ya himbi dimp'ux yø ofädi. Bá pennbaya, bi ma ngue ya hinjo'o p'ux yø ofädi.

23 Bi 'yɛnɑ:

—Dá tɪngähe ngue n'nøt'e xanho rɑ fädi, 'bäp'ʰu yø mädi p'ʰu ja rɑ goxthi. Pɛ nu'mø mā xocähe rɑ goxthi p'ʰuya, ya hɪndá tɪngähe p'ʰu mbo yø ofädi.

24 Mɪ 'yøhyø hmu yø mmäcja nɑ te xɪ nja p'ʰuya, 'nɛ'a rá hmu'ʰu yø n'yohu ja yø 'bɛfi p'ʰu ja rɑ nɪja, ngue hɪnjo'o p'ʰu yø ofädi, dɪ n'yɛmbɛya:

—¿Xø Hague xpí bøn'ʰu p'ʰuya? —dɪ n'yɛmbɪ.

25 Nu'a rɑ ora'a p'ʰuya, bi zø'a n'na nc'ɛɪ, bi 'yɛmbɪ:

—Nu'ʰu yø n'yohu gá cothu fädi 'mø mɪnde, ya bi 'bɛp'ʰu ja rɑ nɪja. Bɪ xännbɑ rɑ hyɑ yø ja'ɪ —bi 'yɛmbɪ.

26 Nu'a rá hmu yø policia p'ʰuya, bi mähä'ʰu yø mmipoliciaui ngue da si'ʰu yø representante rɑ Cristo. Pɛ hɪmbɪ unɪ, porque sɪ da mɑndo yø ja'ɪ.

27 Nu'mø mamba ts'i'ʰu yø representante rɑ Cristo p'ʰuya, bi ma mā'bä'mi p'ʰu ja rɑ junta. Nu'a rɑ hmu mmäcja bi 'yɛmbɪ:

28 —¿Uɑ hɪnguɪ øhmɑ rɑ hyɑ, uɑnguɪ dá hɛc'ahe ngue nu'a rá hyɑ rɑ Jesús, ya hɪnnɪ mantho guɪ xännbɑhʰu yø ja'ɪ? A nɪya gätho rɑ hnɪnɪ Jerusalén, ya xcá sinnbɑhʰu'a rɑ hyɑ guɪ xännbatehʰu ya. 'Nɛ guɪ ɛmhmu ngue go mā ts'oquigähe p'ʰu bi dɪ nɑ rɑ n'yohu guɪ mmamhmʰu.

29 Mɪ dahra Bɛdu p'ʰuya, co 'nɛ'ʰu mɪ'da yø representante, bi 'yɛnɑ:

—Nugähe dɪ ɛmhme ngue jatho da t'ɛc'ɛɪ te mman'Oja, hɪnda gue'a ngue yø ja'itho da t'ɛc'ɛɪbi yø hyɑ.

30 Nuna rɑ Jesús dɪ mmangähe ya, guehna gá cuathʰu rɑ pont'ɪ ngue bi dɪ nɑ. Pɛ nuna Oja mɪ thanne mā mboxitahʰu, bi japi ngue bi bɛnnate.

31 Oja p'ʰuya, bi zixpʰu bí ja rá n'yɛɪ nɑ rɑ Jesús, guehna bi 'yɛts'ɪ ngue dɪ ndast'abi ngue da yanyø ja'ɪ nɑ. Anɪyá, nɪya yø judío, mat'unni rɑ tiempo ngue da hɛp'ʰu rɑ nts'o ga 'yo, n'namhma ngue dɪ mpunnba yø ts'oqui.

32 Guesɛ rɑ Espíritu Santo dɪ ja majuanɪ nɑ rɑ hyɑ nɑ. Da guecähe p'ʰuya, xquet'a dadi jahe majuanɪ nɑ rɑ hyɑ nɑ. Nuna rɑ Espíritu Santo p'ʰuya, guehna bá pɛnnbabi Oja'ʰu yø ja'ɪ bi 'yɛc'ɛɪbi rá hyɑ nɑ.

33 Mɪ 'yøhna rɑ hyɑ bi si p'ʰuya, janjuanɪ ngue bi mbøcɛ. Bɪ ne ngue xtɑ hyopyø representante rɑ Cristo.

34 Nup'ʰu 'bɛhyø mmäcja, n'youi p'ʰu n'na rɑ n'yohu nɪ hu ngue rɑ Gamaliel, ja rá nt'ɛc'ɛɪ ngue rɑ fariseo 'nɛ rɑ xännbate ngue rɑ ley. 'Nɛ gä nnu mansu yø ja'ɪ nɑ rɑ Gamaliel. Bɪ m'mä p'ʰuya, bi mānda ngue bi njacathi n'na ts'ʰquits'ʰu ya yø representante rɑ Cristo.

35 Bi 'yɛmbyø ja'ɪ nɑ rɑ Gamaliel:

—Ague gyø judíoʰu, damɪ n'yomfɛnɪ te guɪ nne guɪ 'yørpahʰu ya yø n'yohu 'bɛcua.

36 Dami bεmhm te bi nja 'mø yø pa xa thogui ngue mi 'yonna hya ra Teudas. Bi 'yεna ngue maguesε, 'nε bi denni comma goho ciento nja'i. Mi zä mi tho p'uya, Gä bi n'uen'ua mi tenni. Bi m'mεp'ua ra hya p'uya.

37 M'mεfa p'uya, nu'mø mi nja ra censo, mahømbi 'yonna hya ra Judas nu'a ra mmεngu Galilea. Xquet'a xangu to bi dennba rá hya. A nu'mø mi tho, Gä bi n'ueni to mi tenni.

38 Janangue dami hyehm p'uya yø n'yohu 'bucua. 'Yo gadi nthint'i ngue gui sahmu. Porque nu'mø yø hyase'a ra hya i mma, di m'mehyø hya 'mø.

39 Pε nu'mø ngue rá hya Oja i mmamp'uya, hinda zä gui hejpahe te mmam'mø. Man'na n'yo mi 'yøthu ngue go ga cohmu ngue ma nsuihu Oja.

40 Gä bi nu manho yø ja'i te bi manna Gamaliel. Bi ma macat'i mbo ya yø representante ra Cristo p'uya ngue bi 'bei. Bi xi p'uya ngue ya hinni mantho da xihyø ja'i hanja na rá hya ra Jesús. Bi thø p'uya.

41 Mi bømp'ua ja ra junta'ua yø representante ra Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zä ra n'ua conná guehra Jesús.

42 N'na pa ngu n'na pa hingui säya bi xänbäte p'ua ja ra nija di mpeti yø judío, 'nεp'ua ja yø ngu i mmanna Jesucristo p'ua ni ma.

6

Bi t'exi yoto nja'i ngue di nfäxte.

1 Nu'ua yø pa'ua p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yø 'yεc'ei. Nu'ua ga ya ra hya ngue ra griego p'uya, bi müdi bi za'ua yø judío ga ya ra hya ngue ra ebreo. I εna ngue hingui t'ørpabi masu xanho'ua yø 'danxu 'mø ma dat'i ra hme n'na pa ngu n'na pa.

2 Janangue nu'ua dεma yoho yø representante ra Cristo p'uya, bi peti gätho'ua yø 'yεc'ei, bi 'yεmbi:

—Hinda zä'a ngue go ga hecähe p'ua nná mangähe rá hya Oja, ngue gui 'yεmhm ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'ua ja ra nts'ihmε.

3 Janangue nu'ua ma zi cu'ahu, nuua ha di 'buhmu ya, dami hyomhm yoto yø n'yohu da ma mafäti na ra 'befi na. Pε gue da gue'ua yø n'yohu bá dinna hya, 'nε nuu mansu gätho yø ja'i, 'nε dadi nεqui ngue n'youi ra Espiritu Santo.

4 A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhmat'Oja, 'nε ga nxänbähe yø ja'i rá hya Oja.

5 Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'εts'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui rá nt'εc'ei, 'nε n'youi ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmεngu Antioquia, guehna ya xi 'yεc'ei bi m'mεt'o yø nt'εc'ei yø judío na.

6 Nu'ua yø n'yohu bi thannbäya, bi ts'ixpu 'bähyø representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nu'ua yoto

nja'i bi t'unyø cargo, bi japyø 'yε p'ɥ ja yø ya.

7 Rá hya Oja p'ɥya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yεc'eiθo yø ja'i p'ɥ ja ra hnini Jerusalén. Xquet'a xangu yø mmäcja bi nu manho ra hya, 'nε bi 'yεc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

8 Xandøngu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yø hmɛya bi 'yørbu 'bɥhyø ja'i. Nuya yø milagro bi 'yøt'e, hinjongui sä da 'yøt'e.

9 Bi mædi bi njuntui ra Teba ya yø n'yohu pap'ɥ ja rá nija yø judío ni hu ngue ra Libertos, 'nɛhya yø judío ngue yø mmɛngu Cirene, 'nɛhya yø mmɛngu Alejandría, 'nɛhya yø mmɛngu Cilicia, 'nɛhya yø mmɛngu Asia, gä tønmahya ra Teba.

10 Pε himbi zä xtá ndäjpä rá hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmanna Teba.

11 Asta bi dahra mɛnyu 'da p'ɥya, sifi ngue da ma ngue xi 'yøde ngue ya mants'o ra Teba ngue sahra Moisés, 'nε sa Oja.

12 Janangue bi yans'yø ja'i p'ɥya, bi mpeti yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'nɛhyø xännbate ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta.

13 Bi t'εxyø ja'i da manyø fehni p'ɥya, bi 'yεnā:

—Nuna ra n'yohu 'bɥcua, hingui säya ngue nnømman'ɥ ra maça nija ja ua, 'nε nnømman'ɥbi rá ley Oja.

14 Ya xtá øcähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra

mmɛngu Nazaret, embi ngue da demhra nija 'na. 'Nε embi ngue di pähyø costumbre bi zogahu ra Moisés.

15 Nu to gä mi hup'ɥ ja ra junta p'ɥya, herpabi rá hmi ra Teba ngue enthø rá hmi n'na rá anxε Oja.

7

Bi zohyø nsuivi ra Teba.

1 Nu'a rá hmu yø mmäcja p'ɥya bi 'yεmbi:

—¿Ua majuania si'a'i ya n'yø? —bi 'yεmbi.

2 Mi dahra Teba p'ɥya, bi 'yεnā:

—Ague n'yø'ahu, dami 'yøhm na ra hya gä mmangä ya. Nuna ma mboxitahu ra Abraham, nu'mø mi m'mɥ p'ɥ ja ra häi Mesopotamia, tobe himmani map'ɥ ja ra häi Harán, bi nthœui na Oja maguesε.

3 Oja bi 'yεmbi: “Dami sop'ɥ ni häi ya, gätho'ɥ ni mɛni da gop'ɥ. Guimmap'ɥ ja ra häi ga xi'i”, bi 'yεmbi.

4 Nuna ra Abraham, bá pømp'ɥ ja rá häi ni hu ngue Caldea mi 'bui. Bi ma, i m'mɥ p'ɥ Harán. M'mεfa p'ɥya, bi du rá papá. Oja p'ɥya, bi xihra Abraham ngue bá εcua ja ra häi dí 'bɥhmɥ ya.

5 Pε nu'mø mamba εhε, ni xinga n'na xequi xtí unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'ɥ di 'bämra gua xtí unni. Pε madague'a, nuna Oja bi yarp'i ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mø bi du p'ɥya, da gohmi yø basi. Nu'ɥ yø pa'ɥ p'ɥya, tobe him mani m'mɥhyø basi ra Abraham.

6 Nunā Oja bi 'yεmbra Abraham, “Nu'η nī mbom'mεto, goho ciento njeya danī m'map'u ja n'na ra 'dan'yo hāi. Ja da ma ma'ani p'u, porque jatho da 'yøtra 'bεfi di manda yø hmu”.

7 Pε Oja bi 'yεmbi: “Ga haspagā ra güenda ya yø ja'i da 'yøt'e ngue yø hmu. M'mεfa p'uya, da εcua ya ma ja'i ngue da dannegui”, bi 'yεn'Oja.

8 Nunā Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xεqui ra xifani rá do'yo yø ts'ant'u mø bi m'mai. Gue'a nī hu ngue ra circuncisión, guehna da nøpa hmεya na ngue'a ra cohi bi 'yøt'e. Janangue nu'mø mi m'mahra Isaac, bi mεpya 'mø mi gua'a nhyato ma pa. Nunā ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yør'mø mi m'mahra ts'ant'u nī hu ngue ra Jacob. Nunā ra Jacob xquet'a ngu'a bi japyā 'de'mā yoho yø ts'ant'u bi m'ma'a m'mεfa, guehya yø xita ya ngue yø judío.

9 Nuya yø ts'ant'u ra Jacob, gā bi seyabi na ra José yø n'yohu. Janangue bi 'bā na ra José p'uya, bi dānyø ja'i manī ma Egipto. Pε ra José, bi māx Oja.

10 Nu hangu ra n'u bi zā ra José, bi yan'Oja. 'Nε bi unnā n'yomfεni xanho. Bi 'yøt'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nunā ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra hāi Egipto, guehna bi 'yεxra José ngue di manda p'u Egipto na, 'nε bi 'yεts'i ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

11 N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra hāi Egipto, 'nεp'u ja ra hāi Canaán bi nja ra ot'i. Ndummitho te bi nja. A nu'u ma mboxitahu p'uya, hinha tini te da zi.

12 Ngu i 'yøde ngue bí ja te da ts'i p'u ja ra hāi Egipto, bi menhyø ts'ant'u ngue da tu ra trigo. Ya rá maditho na ra 'yogui na p'uya.

13 Rá yondi bi ma p'uya, ya bá mpate'u yø n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yø mēni ra José p'uya.

14 Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gātho'u mi'da yø mēni bá ts'i, hyate ma'dε'mā cat'a nja'i mi sudi ngue gātho.

15 Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'nε'u 'de'mā yoho yø ts'ant'u bá tup'u.

16 Pε himbā t'äp'u Egipto 'mø mi du, porque nuya yø ts'ant'u ra Hamor ngue yø mmengu Siquem, ya xi mā n'na ra panteón ngue xi dānna Abraham, ja i thuxpu ngue bá t'ägui.

17 Pε εna bi ba'mø nī ma da zonna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguitho bi nxandyø judío p'u Egipto.

18 Nup'u Egipto, bi m'ma'a m'mεfa n'na ra dast'abi ngue himbi badī te'o na ra José.

19 Nunā ra dast'abi na, bi nu man'u ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyø basi 'mø bi m'mai, n'namhma da du.

20 Gue'ua yø pa'ua p'uya, ngue bi mihra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'ua bi nu manho Oja. Pe hōnda nhyushna bi zi rá mamá p'ua ja rá ngu.

21 Nu'mø mi 'yemp'uya, nuna rá t'ixu ra Faraón guese na bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drá basi.

22 Nuna ra Moisés, gā bi barpabi yø mfađi yø mmengu Egipto. 'Ne bi 'yehra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Ne pađi xanho ha di japi te da 'yøt'e.

23 Nu'mø mi gua'a nyote njeya 'bahra Moisés, bi zo rá mmwai ngue da ma di zengua ya yø judío ngue yø mení.

24 Mi zomp'ua 'buhyo mení p'uya, bi nu n'na ra mmengu Egipto ngue di annbabi n'na rá mení. Bi cospabi'a te mi ørbaya, pe bi hyo'a ra mmengu Egipto.

25 Nuna ra Moisés bi 'yena ngue di mmeya'ua yø mení ngue bi mennbabi Oja ngue da yaní para ngue da ma mathøgue p'ua sã ra n'ua. Pe himbi mmeya yø judío te t'ørpabi.

26 Mi hyaxpaya, nuna ra Moisés bi dimmi yo nc'ei yø judío ngue di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yembí: “Ague n'yø'auí, gađi mmenniui. ¿Hanja ngue gađi ndunseui?” bi 'yembí.

27 Nu'a mi pæte p'uya, bi nōnhna Moisés, bi 'yembí: “¿Te'o bi 'yexa'i ngue guí nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?”

28 ¿Ua guí nne gui hyogui

tengutho gá japa n'na nc'ei ra mmengu ua Egipto mande?” bi 'yembí.

29 Mi 'yøhra Moisés ngue t'embí xi nhoté, bi 'dagui, i map'ua ja ra hāi Madián. Ja i m'map'ua p'uya, 'ne ja bá mip'ua yoho yø ts'ant'ua.

30 Nuna ra Moisés, mi gua'a nyote njeya ngue 'bap'ua Madián. Nu'ua ja ra dapo jonna t'øhø Sinai, bi nu n'na ra ndat'o ngue tøhra sibi. Ja bá nyap'ua rá anxø Oja p'uya.

31 Nu'mø mi hyetra sibi ra Moisés, di 'yøtho hanja'a te bi nu. Bi guarbaya ngue da nu xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yembí:

32 “Guecã drá Oja mi thannegã ni mboxita Abraham. Drá Ojagã ngue ra Isaac, drá Ojagã ngue ra Jacob”, bi 'yēn'Oja. Pe asta huacra Moisés ngue bi nsu. Ya hingui hã nzammwai ngue da hyeti xanho.

33 Bi 'yēn'Oja p'uya: “Đami c'ojhni thixfani, porque nuua guí 'bāi, ra ndaxcahāi ua.

34 Dí nnuğã ra n'ua i thohma ja'igã rá m'mu'a Egipto. Dí ø'mø dants'i. Dã ecã ya ngue ga nyaní n'namhma ngue da ma mathøgue. Ague Moisés, dí nne ga pen'na'i Egipto ya” —bi 'yembí.

35 Madague'a himbi nu manho m'met'o yø judío na ra Moisés ngue xi 'yembí: “¿Te'o xpá 'yexa'i ngue guí nts'at'abi, ngue guí hyasca'be ra güenda?” xi 'yembí, pe guehna bi 'yex Oja ngue dyø hmu yø ja'i nuya da jæqui.

Nguna bi xihra anxε bi nup'u ja ra ndat'o mi danzø.

³⁶ Nuna ra Moisés, guehna bá wjpru ja ra häi Egipto ma mboxitahu na. Ja bá up'u yø hmεya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbu ja ra Thenga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mεnte bi n'yo dapo nyote njeya.

³⁷ Nuna ra Moisés bi xihyø ja'i, bi 'yεmbi: "Nuna Oja, da 'yεxa n'na ra pøngahya ngue yø judío tengutho bi jacä. Nuna ra pøngahya na p'uya, dami 'yøhmε te gäma hya da xi'ahu", bi 'yεmbi.

³⁸ Guehna 'dap'u bi n'yohu yø ja'i p'u ja ra dapo na ra Moisés. 'Nε bi map'u ja ra t'øhø Sinai ngue bá nyaui rá anxε Oja. Ja bá sip'u rá hya Oja p'uya. Bá εp'u 'buhma mboxitahu ngue di thojpabi na ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unni ngue di thogahu naya.

³⁹ Pε ma mboxitahu himbi 'yεc'ei na ra hya bi manna Moisés. Bi mεspatho te bi ma, sinoque bi ne xtabá mmenga Egipto mahøn'a.

⁴⁰ Bi 'yεmbyø ja'i ra Aarón: "Ague Aarón, dí nnegähe ngue gui hocyø dahmu di m'met'o p'u gdá mähä. Porque nuna ra Moisés bá jagahu p'u ja ra häi Egipto, hindí pahmu te bá jana", bi 'yεmbi.

⁴¹ Bi hoca n'na ra dahmu ngue ra t'andani p'uya. 'Nε bi hyo yø mbo'øni ngue bi 'yørpä ra 'bøt'e ra dahmu. Di johya yø ja'i ngue ya bi hocra dahmu da danne.

⁴² Nuna Oja p'uya, bi hyεp'u yø ja'i. Bi unna 'yu yø ja'i ngue yø sø bí ja maya, gä ørpa yø dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'i p'u ja ra libro bi 'yotyø pøngahya Oja ngue εna: "Ague gyø judío hu, mεnte gá n'yo dapohu nyote njeya, çua gá hyocju yø mbo'øni ngue gá 'yø'ni 'bøt'ehu? Nu'a, hin'na'a.

⁴³ Hante gue nup'u gni mähä, gadi 'yønnbahu rá ngu ra dahmu Moloc, 'nε gui tuhü n'na ra dahmu ngue ra sø ni hu ngue ra Renfan. Guehya yø dahmu gadi hocse gui thannehu. Janangue nuyá, ga høn'ahu thip'u ja ra häi gui 'buhmu ya, gdá pen'nahü man'na rá nguεp'u ngue ra häi Babilonia", bi 'yεna.

⁴⁴ Bi sigue bi nya ra Teba p'uya, bi 'yεna:

—Nup'u ja ra dapo, nuya ma mboxitahu mi ja n'na ra ngun'ulu ngue mi nnøpā nija yø ja'i. Ja pεspu yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nuna ra ngun'ulu p'uya, bi xi Oja ra Moisés ngue da 'yøt'e tengutho ra forma xi 'yuti.

⁴⁵ Nuna ra ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba çhra Josué bá n'youi ma mboxitahu, go bi søcua ra ngun'ulu ua dí 'buhmu'u ya. Mi zøhø bi hyannba yø häi yø 'dan'yo ja'i mi 'bucua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmehäi. Bi nja ra ngun'ulu asta gue'mø mi m'mahra dast'abi David.

⁴⁶ Nuna ra David, xangu rá mate Oja bi dinnbi. Bi ne

ngue xta hyø'a n'na ra nija, ngue rá ngu na rá Oja mi thanne ra Jacob.

47 Pε go bi hyøhra nija na ra Salomón rá ts'ant'u ra David.

48 A nuna Oja maguese, hinguí 'bap'u ja yø nija di hocyø ja'i na. Porque rá pøngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yεna:

49 "Dí hucä p'u mahets'i ngue dadi manda. Nua ja ra ximhäi p'uya, di nnøpa nhnets'i. ¿Te 'bε'a mangu guí εna gui hogah? Ogue ¿hapu guí εmhmu ngue ga nsäyagä?

50 ¿Ua hindá hocä ya te gäma cosa i ja?" bi 'yεn'Oja.

51 Bi sigue bi zohyø ja'i ra Teba, bi 'yεmbi:

—Xandø nnaxi ni mmaih. Ni guh xancot'i, zant'a guí festhoh te mmanä Espiritu Santo. Tengutho bi 'yør'ma mboxitah, guí njath p'uya.

52 Nuya ma mboxitah, gätho yø pøngahya Oja xa m'mai, gä xa nzwi. 'Nε bi hyo'u yø pøngahya bi xihyø ja'i ngue da εp'u n'na nc'ei ngue gä ra nho da n'yo. A nuyá, ya bá ε'a to bi man'u yø pøngahya'u. Pε gá däh ngue bi tho.

53 Madague'a bá pεnsε yø anxε Oja ngue bi 'da'ah ra ley, pε hinguí εc'εih ra hya.

Ya bi tho ra Teba.

54 Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi si p'uya, bi ndanzø yø mmaih ngue ra cuε, pεts'i da zadra Teba.

55 Nuna ra Teba p'uya, di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. Bi hyanma hets'i p'uya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'nε

bi hyandi ngue nup'u ja rá n'yei Oja ja 'bap'u ra Jesús.

56 Bi 'yεnna Teba p'uya:

—Dí handä ngue bi xohra c'ammahets'i. Nuna ra n'yohu bí 'yε mahets'i p'uya, ya 'bahnu ja rá n'yei Oja nu —bi 'yεna.

57 Bi mähra hmafi yø judío p'uya, bi gotyø gu, porque hinguí nne da 'yøhna ra hya mmanä Teba. Bi nyuntyø ja'i p'uya ngue bi bent'i.

58 Bi gajma xøts'e ra hnini ngue bá pando. Nu'u yø testigo xi manna fehni p'uya, bi gacyø tuhü ngue bi møp'u 'bä'a n'na ra n'yohu ni hü ngue ra Saulo. Bi mendo ra Teba p'uya.

59 Mente 'bando ra Teba p'uya, bi zo Oja, bi 'yεmbi:

—Ague ma Hmu'i Jesús, dadi dä'i ma te —bi 'yεmbi.

60 Bi ndantyo hmu p'uya, ra ndøts'edi bi 'yεna:

—Ague ma Hmu'i Jesús, 'yo-gui mbεnnbab'i'a te ra ts'oqui øtya yø ja'i 'bucua.

Høntho bi man'a p'uya, bi du.

8

Bi sigue ra Saulo ngue suhyø 'yεc'ei.

1 'Da'igu bi mammi ra Saulo'u to bi hyo ra Teba. Nu'a ra pa'a p'uya, bi nanga n'na ra dasai p'u Jerusalén ngue bi ts'ahyø 'yεc'ei. Gä bi n'uεnyø 'yεc'ei, i mpa mi'da yø hnini rá njap'u ja ra häi Judea. I mpa 'da asta ra häi Samaria. Pε nuya yø representante ra Cristo himbi 'dahya.

2 Nuya yø n'yohu suprá xudí Oja, guehya bi 'yähra Teba ya. Janjuani zoni ngue mbeni.

3 Pe di sigue ngue sahyø 'yεc'ei na ra Saulo. I huaxyø ngu, bi jacyø n'yohu 'nehyø xisu ngue cot'i.

Bi ma ma'yoní ra hoga 'da'yo hya p'u Samaria.

4 Nuya yø ja'i bi 'dap'u Jerusalén, ndap'u bi zä i mpa yø ja'i, pe gä mmanna hoga 'da'yo hya p'u ni ma.

5 Nu'a ra Lipe guehna n'na nc'ei ra 'dagui na, i mpa p'u ja n'na ra hnini ngue ra häi Samaria. Bi mudi bi xihyø ja'i ra Cristo p'uya.

6 Bi mpeti gätho yø ja'i ngue øxra hya mmanna Lipe. Mi nu yø ja'i yø milagro bi 'yøtra Lipe p'uya.

7 Mi 'bap'u xangu yø ja'i ngue yø ndunthi, pe gä bi t'øthe. Nu'mø xihyø ts'onthi ngue da hyep'u yø ja'i n'youi, asta mafi. Xangu yø dogua bi 'yøthe, xangu yø ja'i tudyø gua bi 'yøthe.

8 Janangue gä di johya yø ja'i 'bap'u ja ra hnini.

9 Nup'u ja ra hnini, mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu. Mi hyätyø ja'i p'u ja ra häi Samaria conná mfadi ngue ra magia, mi εna ngue maguese.

10 A nuna, dingüe dinnoho mi ørpa masu. Di n'yemyø ja'i: "Nuna ra Simu, janjuani ngue n'youi rá ts'edi Oja na", di n'yembí.

11 Mi t'ørpabi masu, porque ya rá ya'atho yø pa mi hätyø ja'i conná mfadi.

12 Pe ra Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. Bi xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. 'Ne xifi hanja na ra Jesucristo. Nu'mø mi t'εc'ei'a te bi manna Lipe p'uya, yø n'yohu yø xisu bi nxixya.

13 Xquet'a 'nehra Simu bi 'yεc'ei ra hya 'ne bi nxixya. Asta ya hingui nne da hyehra Lipe na ra Simu. Di 'yøtho 'mø bi nu yø milagro øtra Lipe.

14 Mi 'yøhyø representante ra Cristo mi 'bu'a Jerusalén ngue ya 'nep'u Samaria xi t'εc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennbu ra Bedu 'nehra Xuua p'uya.

15 Nu'mø mi zømp'u Samaria'u bi 'benhni, bi marpabi Oja yø 'yεc'ei ngue nnepe di n'youi ra Espiritu Santo.

16 Porque tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque høntho xi nxixya para ngue da fadi ngue εc'ei ra Hmu Jesús.

17 Ra Bedu 'nehra Xuua, nu'mø mi japyø 'ye p'u ja yø ya yø 'yεc'ei, yø 'yεc'ei p'uya bi n'youi ra Espiritu Santo.

18 Mi nu ra Simu'a te øtyø representante ra Cristo, ngue nu'a gui japyø 'ye p'u ja yø ya yø 'yεc'ei, 'be xi n'youi ra Espiritu Santo yø 'yεc'ei. Ra Simu p'uya, bi ne xta ngutra mentyu ngue di njap'u.

19 Bi 'yembí:

—Damí 'dacui na ra ts'edi ja'ai, n'namhma ngue nu to bi zä ga japä ma 'ye p'u ja rá

ya, di n'youi ra Espiritu Santo —bi 'yɛmbi.

²⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ni mɛnyu 'da gdi m'mɛhmi'a. ¿Hanto guí ɛna ngue nu'a bádi un'Oja, ra mɛnyu gdi tin'a?

²¹ Nu'i hin'yɛ ni mmɛnthi ngue guí nthɛui na ra 'bɛfi na. Porque nup'ɛ ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuaniho ni mmɛi.

²² Damí hyɛp'ɛ ra nts'o ja ni mmɛi. Damí 'yáprá mate Oja, xamhmatho di pun'na'i te guí mbɛni.

²³ Porque dí nnugä ngue grá zɛya, 'nɛ gä rá nts'o xa mbɛnt'ui ni mmɛi.

²⁴ Bi 'yɛnna Simu 'mø mi da p'uya:

—Damí marcauits'ɛ Oja n'namhma ngue hinga thocä'a te guí xicui.

²⁵ M'mɛfa p'uya, nuya yø representante ra Cristo, nu'mø mi juadi bi xihyø ja'i ngue majuaní na rá hya Oja, bá pengbɛya, bí 'yɛ'a Jerusalén. Nup'ɛ ja yø hnini ja'a ra häi Samaria bá thogui, gä bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

Ra Lipe bi nthɛui n'na ra mmɛngu Etiopía.

²⁶ M'mɛfa p'uya, n'na rá anxɛ Oja bi xihra Lipe, bi 'yɛmbi:

—Nuyá, ja ngue guí mma gdi ma Sur. Gui hyaxra 'yu bá nɛxa Jerusalén, i ntho'a Gaza —bi 'yɛmbi.

Nup'ɛ i nthohna ra 'yu na, hinjongui 'bɛi.

²⁷ Bi map'ɛ sihna ra Lipe. Bi nthɛui p'ɛ ja rá 'yu n'na ra n'yohɛ ngue ra mmɛngu Etiopía, ngue xpí 'yɛhra ndanne Jerusalén. Rá 'bɛ'to mɛfi na n'na ra xisu ni hu ngue ra Candase mi ndast'abi p'ɛ Etiopía, mi ja rá cargo ngue ra tesorero.

²⁸ Ni huxrá carro jutyø fani ni ma rá häi Etiopía. Mɛnte ni 'yo p'uya, di xähra libro bi 'yotra pøngahya Isaías.

²⁹ Pɛ ra Espiritu Santo bi 'yɛmbra Lipe:

—Damí cuatro n'yohɛ ni huxrá carro mma nu.

³⁰ Ra Lipe p'uya bi guarbɛ ja ra carro. Bi 'yøde ngue nuna ra n'yohɛ di xäp'ɛ ja ra libro bi 'yotra Isaías. Bi 'yɛmbɛya:

—¿Ua guí pađi te gađi xähya? —bi 'yɛmbi.

³¹ Mi dahna ra n'yohɛ p'uya, bi 'yɛna:

—Pɛ ¿hague gda pacä p'uya, 'nɛ hinjo'o to da xiqui hanja ra hya? —bi 'yɛmbi.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bi nexp'ɛ ja ra carro, 'dap'ɛ bi mihmi.

³² Nu'a ra parte nt'ot'i p'ɛ ja ra Maca Libro di xä p'uya, guehna ra hya ngue ɛna: “Tengutho n'na ra dɛ'yo 'mø ni ma da tho, di mmuđi. Ogue nt'axi n'na ra dɛ'yo hĩndi 'yani. Di njarbatho na ra n'yohɛ 'mø ni ma da tho ya, hĩndi 'yani.

³³ Da ma ma'berpi rá sä ngue hĩnda ma m'mäts'i. ¿To go da bádi hague ngu ra nts'o da 'yøtyø ja'i di 'bɛ'a ra pa'a? Porque da thajpabi rá te ua ja ra ximhäi”.

34 Nūnā rā n'yoh_u p'uya, bi 'yānna Lipe, bi 'yēmbi:

—Damj 'yōrcā rā mātē xiqui te'o nā mmanna rā pōngahya naya. ¿Uague nuse, uague 'bui te'o man'na mmanna?

35 Mī dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'i p'ua ja rā Maça Libro madi xadi, bi xihra hoga 'da'yo hya ngue ha bi nja rā Jesús.

36 Nu'mø mī thop'ua po n'na rā dehe p'uya, bi 'yēn'a rā n'yoh_u yaui rā Lipe:

—I poua rā dehe ya, ¿ua hinda zā gā nxixyagā 'mø?

37 Mī dahra Lipe p'uya, bi 'yēmbi:

—Nu'mø guí hahnī mmui guí εc'ei rā hya, da zā njam'mø dā hīn'na.

Mī dahra n'yoh_u p'uya, bi 'yēmbi:

—Dí εc'ei gā ngue rā Jesu-cristo guehna rá Ts'unt'ua Oja na.

38 Bī manda rā n'yoh_u ngue bi ma mā'bā'mī rā carro p'uya. Bī mēp'ua ja rā dehe ngue bi xixyabi rā n'yoh_u na rā Lipe.

39 Nu'mø mī bōn'a nenthe p'uya, bi gus'ra Espiritu Santo rā Lipe. Nūnā rā n'yoh_u bi nxixya p'uya, ya hīnha mambi nu rā Lipe. Bi sigue bi n'yo p'uya, pē di johya gā rā 'yu.

40 Mī dambēni rā Lipe p'uya, ya 'bap'ua ja rā hīni Azoto. Bī n'yo ngue bi hya 'da yø hīni ngue bi manna hoga 'da'yo hya, asta gue'mø mī zōmp'ua ja rā hīni Cesarea.

9

Nūnā rā Saulo, bi mudi bi 'yεc'ei rā Jesús.

1 Nūnā rā Saulo, hīngui sāya di pihyø ja'i ngue nne dā hyo'ua εc'ei rā Hmu Jesús. Bī map'ua 'bahrā hmu yø mmäcja p'uya.

2 Bi 'yāpra sūcua dā gats'i, di map'ua ja yø nija p'ua ja rā hīni Damasco, ni hya rā ts'edi ngue dā si'ua to εc'ei rā hoga 'da'yo hya. Nu'mø yø n'yoh_u ogue yø xisu dā tīni, dā tut'i dā sip'ua Jerusalén ngue di n'ofadi.

3 Pē nu'mø ni ma dā zōt'a Damasco p'uya, nthambēnitho bi yot'a n'na rā nyot'i mayā ngue bi nthēui.

4 Bi dā'a hāi rā Saulo p'uya. Bi 'yø p'uya ngue ts'ofō, bi t'ēmbi:

—Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue εmmēi guí sūqui?

5 Mī dahra Saulo p'uya, bi 'yēmbi:

—¿Te'o'i p'uya, grā Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'yēmbi:

—Go guecā drā Jesús ngue εmmēi guí sūqui. Pē gadi n'ansē, tengutho rā ndani 'mø embrā nhēt'i rā za mā sūni.

6 Astā huacrā Saulo ngue bi nsu. Bi 'yēmbaya:

—Ague grā Hmu, ¿teni 'be'a guí nneque gā øt'ā p'uya?

Mī dahra Hmu Jesús, bi 'yēmbi:

—Damj nangui, ni manua bi ja rā hīni. Ja dani si'i na te ja ngue gui 'yøt'e.

7 εmmēi di 'yødya yø n'yoh_u mī n'youi rā Saulo, porque bi 'yøde ngue bi ya may'a'a

nzohra Saulo, pe h̄injombi nu.

⁸ Nu'mø mi nanga häi ra Saulo p'uya, i nne di nhanni, pe bi nxäda. Janangue bi ma macanhni, bi zøn'a Damasco.

⁹ Bi m'map'u nhyu pa, pe h̄inha h̄eti. Xingra hmε, ni xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'u Damasco, mi 'bap'u n'na ra 'yεc'ei ni hu ngue ra Ananías. Nuna ra Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'yεmbi:

—Ague Ananías —bi 'yεmbi.

Mi da p'uya, bi 'yεna:

—Dí 'bɛcua grá Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ga 'yo, ni map'u ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Carbu ja rá ngu ra Judas. Dami 'yänmbu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Saulo, ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya.

¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'u i nu, bi zøn'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yat'ambo, bi japrá 'ye p'u ja rá ya para ngue di nzø yø dä.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yεna:

—Ague grá Hmu, xangu ra nts'o dí øcä xa 'yø'na ra Saulo ngue di anyø ja'i nu'u εc'ei'i p'u Jerusalén.

¹⁴ A nuyá, bá apra sacua yø hmu yø mmäcja ya, ngue bá εcua ngue nu'u yø ja'i nzo'i, gä da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yεmbra Ananías:

—Ni mahma. Porque nuna ra n'yohu na, ya xta huanhnä na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mu'a n'nanni yø nación, 'nεp'u ha 'buhyø dast'abi da ma te'ogui, 'nεp'u 'buhyø judío da xifi te'ogui.

¹⁶ Nugä ga uti hague ngu gangu ra n'u da thogui conná ngueque.

¹⁷ Nuna ra Ananías bi map'u ja ra ngu mambi 'buhra Saulo. Mi yat'ambo p'uya, bi japrá 'ye p'u ja rá ya ra Saulo, bi 'yεmbi:

—Ague ma zi cu'i Saulo, nuna ra Hmu Jesús bá zo'i p'u ja ra 'yu, xpá mmengä ya ngue da zä di nzø ni dä, 'nε gui n'youi ra Espiritu Santo —bi 'yεmbi.

¹⁸ Bexque'a bi nzø yø dä ra Saulo p'uya. Bi hyø'u εna yø xihua mi ja yø dä. Bi nxixya p'uya.

¹⁹ Mi nsihmε p'uya, mahømbi hya ra ts'edi. Bá m'mahma njammī pa p'u 'buhyø 'yεc'ei p'u Damasco.

Ra Saulo bi mambrá hya Oja p'u Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manna hya ra Saulo p'u ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'u Oja'a.

²¹ Nuya gätho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yεmbi:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohu 'b'u'a Jerusalén, nuna t'εmbi sahyø ja'i εc'ei ra Jesús? Huangui gue'a ni 'yεcua'a ya

ngue dā dūt'u to dā dīnī, dā zispabī yø hmū yø mmäcja.

22 Pε man'na nī hyadra ts'edi rā Saulo ngue mmanā hya. I utyø jā'i te mmamp'u ja rā Macā Libro, ngue rā Jesús guehnā rā Cristo xā 'yεx'Oja ngue dī ndast'abi nā. Asta hīngui padī te dā 'yøtyø judío mī 'bū'a Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na rā Saulo.

23 Mī ma ya'atho yø pa p'uya, bī nhεcahya yø judío ngue xtā hyo rā Saulo.

24 Nu'u yø hyote, i fāhyø goxthi ngue rā nenīhni ngue dā hyo 'mø bi thop'u. Pε mī mmεya'a te fennbabi rā Saulo.

25 Nu'mø mīnxui p'uya, nūya yø 'yεc'ei bi 'yεt'a n'na rā canasta nā rā Saulo. I cambu ja rā jado di thesrā nenīhni. Bi bømp'uya.

Rā Saulo bī ma Jerusalén.

26 Nūnā rā Saulo, mī zōn'a Jerusalén, bī ne xtī mpēnhui'u yø 'yεc'ei mī 'būp'u. Pε gā su 'mø mī nū, porque εmbi ngue hīmma juani rā 'yεc'ei nā rā Saulo.

27 Nūnā rā Bernabé go bi zixrā Saulo p'u 'būhyø representante rā Cristo nā. Go bī manā p'uya ha bī njap'u i nū rā Saulo p'u ja rā 'yū nā rā Hmū Jesús. Bī mā ha bī nja ngue bi zofō. Gue'a i hya rā ts'edi rā Saulo ngue bī mamp'u Damasco hanja nā rā Jesús.

28 Nup'u ja rā hnini Jerusalén, 'dap'u 'yoh'u yø representante nā rā Saulo.

Nup'u nī ma yø representante, ja nī map'u rā Saulo.

29 Nūnā rā Saulo bi hya rā ts'edi ngue mma hanja nā rā Hmū Jesús. Dī nju'mahya 'mø yaui ya yø judío gā yā rā hya ngue rā griego. Pε nūya yø judío ya, i nne dā hyo rā Saulo.

30 Mī mmεya yø 'yεc'ei p'uya ngue nne dā tho rā Saulo. Bi zixp'uya, i ma Cesarea ja bi thøp'u. Ya bī mase p'u ja rā hnini Tarso nā rā Saulo p'uya.

31 Ya 'būmmanho gātho yø 'yεc'ei rá m'mup'u ja rā hāi Judea, dā guerp'u Galilea, dā guerp'u Samaria. Man'na nī hyadra ts'edi'u rá m'mup'u. I 'būi ngue suprā xudi Oja, 'nε fāxrā Espiritu Santo. Man'na manī 'yεc'eitho mī'da yø jā'i.

Bi t'øthe rā Eneas.

32 Bī n'yo rā Bedu ngue bi zengua yø cū. Xquet'a bī ma bī zengua'u yø 'yεc'ei rá m'mup'u ja rā hnini Lida.

33 Nu'a rā hnini'a p'uya, bi dīmp'u n'na rā n'yoh'u nī hu ngue rā Eneas. Ya nhyato jeya mī oxrá t'ots'i, porque mī tudyø gua.

34 Nūnā rā Bedu bi 'yεmbi:

—Ague Eneas, dā 'yøthe'i rā Jesucristo ya. Dāmī nangui, pεs'ni fidī.

Nūnā rā dārquehi 'bexpī nangui.

35 Nu'u yø mmεngu Lida 'nε'u yø mmεngu Sarōn mī nū ngue bi zā rā Eneas. Bi hyep'u yø nyogui nt'εc'ei p'uya, bi 'yεc'ei rā Hmū Jesús.

Bi bēnnate rā Dorcas.

36 Nup'u ja ra hnini Jope mi 'bap'u n'na ra 'yεc'ei ngue ra xisu manī hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutī ngue ra Dorcas. Nunā ra xisu nā, mente ra pa bī m'mui bi 'yøtra nho, i fäxyø ja'i hin'ya te da hyoni.

37 Mī 'yε'a n'na ra pa p'uya, nuna ra Dorcas bi hyenni, pe bi du p'uya. Nu'mø mī 'beta ánima, bi 'ber'u ja n'na ra cuarto bí ja mayá ra tōcangu.

38 Nup'u ja ra hnini Lida ja mī dup'u ra Dorcas, querpūtho bí ja ra hnini Jope mambi 'buhra Bedu. Nu'mø mī bahyø 'yεc'ei p'uya ngue bí 'bap'u Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi menhni yo nc'ei ngue bá si ra Bedu.

39 Nu'mø mī zømp'u bí 'buhra Bedu'u yø nzite p'uya, 'bexpa ehra Bedu. Mī zøp'u ja ra ngu ra Bedu p'uya, bi ts'ixp'u ja ra cuarto mayá bí 'benna ánima. Xøgue di mäs'yø 'danxu p'u 'beni ngue zoni. Bi t'utra Bedu'u yø tuhu 'nēhyø vestido mī ør'mø mī 'buhra Dorcas.

40 Nuna ra Bedu p'uya, bi xihyø ja'i ngue gä da bøn'athi. Bi ndantyøhmū p'uya, bi mat'Oja. Mente hētra ánima nā ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Ague Tabita, dami nangui —bi 'yεmbi.

Bi nzø yø dä ra ánima p'uya, bi hyētra Bedu, bi nangui bi mi.

41 Nuna ra Bedu, bi bennba rá 'ye ra Dorcas ngue bi xots'i. Mī xoxp'uya, bi ma macat'i mbo yø 'yεc'ei conyø 'danxu ngue bi däpi, pe ya i te.

42 Bi fadi gä ra hnini Jope nā ra hya nā p'uya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yεc'ei ra Hmu Jesús.

43 Nuna ra Bedu p'uya, ya'atho yø pa bá m'map'u Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfani xquet'a ni hu ngue ra Simu.

10

Bi nyqui ra Bedu ra Neyo.

1 Nup'u ja ra hnini Cesarea, mī 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Neyo. Mará capita nā ra n'yohu nā, rá hmu n'na 'bui yø soldado ni hu ngue ra Italiano.

2 Nuna ra n'yohu nā, gä thanne Oja'u 'bap'u ja rá ngu, 'nε gä suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra menyū madī unī ngue fäxyø judío. 'Nε zant'a mmat'Oja.

3 N'na ra pa p'uya comma hyu nde, bi mpä rá nthandi ra Neyo tengutho 'mø di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxε Oja bi yarbu ha 'bui, bi 'yεmbi: —Ague Neyo —bi 'yεmbi.

4 Bi hyētra anxε ra Neyo p'uya, pe bi nsu. Bi 'yännbaya, bi 'yεmbi:

—¿Tema hya, grá Hmu?

Mī dahra anxε p'uya, bi 'yεmbi:

—I nnu manho Oja ngue guí mmat'Oja 'nε nnu manho te guí øt'e ngue guí fäxyø ja'i hin'ya te da hyoni.

5 A nuyá, dami 'yet'i to da si ra Simu bí 'bua Jope, nuna ga ts'ofø ngue i Bedu.

6 Nuna ra Bedu, 'bap'u ja rá ngu ra hyuxfani nuna

xquet'a i Simu. I ja rá ngu p'ua ja rá nnengui rá jathe. Nuna go da xi'i te 'be'a ja ngue guí 'yø'na —bi 'yɛmbi.

7 Mí ma rá anxɛ p'uya, nuna rá Neyo bi zohni yoho yø mɛfi 'nɛ n'na rá soldado. Nuna rá soldado, rá n'youi rá Neyo ngue xquet'a 'nɛhna mi thanne Oja na.

8 Bi xifi te xi nu p'uya. M'mɛfa p'uya, bi mɛnhyø nzite p'ua ja rá hnini Jope.

9 Mí hyaxp'uya, ya ni 'yo rá 'yu yø nzite, ni ma da zømp'ua ja rá hnini. Comma huxyadi p'uya. Nuna rá Bɛdu bi nexma xøts'e rá ngu ngue da mat'Oja

10 Nuna rá Bɛdu p'uya bi ntɔ manthuhu. Mɛnte mahojpi te da zi, bi mpá rá nthandi tengutho 'mø di 'ui.

11 Bi nu ngue bá xohra c'ammahɛts'i. Bá cacua hã n'na rá manta xanno, bá nthut'i yø ts'at'i.

12 Nup'ua ja rá ulu p'uya, bá cap'ua xangu yø zu'ɛ ngue ja goho yø gua. Bá cap'ua yø c'ɛya, bá cap'ua yø ts'int's'ua.

13 Bi 'yøhra Bɛdu p'uya ngue ts'ofu, bi t'ɛmbi:

—Ague Bɛdu, dami nan-gui. Guí hyo yø zu'ɛ 'bɛcua n'namhã gui sa.

14 Mí dahra Bɛdu p'uya, bi 'yɛna:

—Hin'na grã Hmu. Porque hinjam'mø xtã sigã n'na rá cosa nu'a hin'ya rá nt'ɛdi ga si, ogue xants'o —bi 'yɛmbi.

15 Nu'a bi ya maya p'uya, mahømbi zofo, bi 'yɛmbi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutí ngue xants'o'a.

16 Nhyu ndi bi 'yøhra Bɛdu ngue ts'ofu. M'mɛfa p'uya, bi mengra manta, i ma mahɛts'i.

17 Pɛ rá Bɛdu hingui padí te da 'yøt'e. Di n'yomfɛni hanja te ga mbøn'a bi nu. Bi zøp'ua ja rá goxthi'ua yø nzite rá Neyo p'uya. Ya xpí n'anni harua ja rá ngu rá Simu.

18 Bi 'yãnni ngue'mø di 'bap'ua n'na rá n'yohua ni hu ngue rá Simu 'nɛ i Bɛdu.

19 Mɛnte sodrá mmã rá Bɛdu'a te xi nu p'uya, rá Espíritu Santo bi 'yɛmbi:

—'Bãcua ja rá goxthi hyu yø n'yohua hon'i.

20 Ga 'yo, dami cai. 'Yo guí yobɛni ngue guí mmɛ, porque nugã go xtã et'ã'ua.

21 Nuna rá Bɛdu p'uya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyau'i'ua yø nzite rá Neyo bi zøhø. Bi 'yɛmbi:

—Dí 'bɛcã ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hyã gni 'yɛhmi?

22 Nu yø nzite p'uya bi 'yɛmbi:

—Nu'a rá capita ni hu ngue rá Neyo xpã mmɛnngahe ngue ga sixahe. Nuna rá Neyo, guehna n'na rá hoga n'yohua ngue suprá xudi Oja. 'Nɛ nnu manho gãtho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá maça anxɛ Oja p'ua ha 'bãi, bi xifi ngue da pɛnhni to da zixa'i, para ngue da 'yø'a rá hyã ja ngue guí mma —bi 'yɛmbi.

23 Nuna ra Bedu p'uya, bi cat'ambo'u yø nzite ngue di n'oxi. Mi hyaxp'uya, bi mähä ya yø nzite. 'Ne bi mähä mi'da yø 'yεc'ei ngue yø mmengu Jope.

24 Rá yo pa p'uya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndø'mate p'u ja rá ngu. Ya xi petyø mēni conyø amigo di nsixui.

25 Mi zøhra Bedu, 'bexpra nangra Neyo ngue bi nzenguau. Bi ndantyøhmū p'uya ngue nne xtā ndanne.

26 Pe ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yεmbi:

—Dami nangui. Nugä xquet'a drá ja'ithogä tengutho'i.

27 Mente yaui p'uya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yø ja'i 'bap'u xi mpeti.

28 Ra Bedu p'uya bi 'yεmbyø ja'i:

—Guí pahma ngue n'na ra judío, hingui nneprá nt'εc'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbū ja rá ngu. Pe Oja, ya xa xiqui ngue hinjonni ja'i ga εmbi ngue hingui sä ga nya'be, ogue ga εmbi ngue xants'o.

29 Janangue nu'mø mambá ts'igui, hinte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá εhe. A nuyá, dí nne ga padí te guí zoqui.

30 Mi dahra Neyo p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho ra ora ja p'uya, ya mmap'u comma hyu nde. Him mará nsihmε'a ra ora'a. Mente dí mmat'Oja ua ja

ma ngu, bi mpä ma nthandi tengutho 'mø gdi 'ui. Dá nugä n'na ra n'yohū bi zøcua, di yoxni rá he.

31 Bi 'yεngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja guí øt'e, i ø Oja'a.

32 Dami 'yet'i to da si n'na ra n'yohū ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. Bí 'bap'u ja ra hnini Jope. I säya p'u ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue ra Simu. Ra hyuxfani'a ra n'yohū, 'bap'u ja rá nnengui ra jathe. Nu'mø bi zøcua'a p'uya, go da xi'i hanja'a”, bi 'yεngui.

33 Janangue dá penhnä p'u te'o da si'i. Ya xanho ngue xcuá εhe. A nuyá, gätho dí 'bucähe ua ja rá hmi rá dä Oja ya. Dí nne ga øcähe te gäma hya di 'bep'a'i Oja guí xicje —bi 'yεmbi.

Ra Bedu bi xihra hya yø ja'i 'bap'u ja rá ngu ra Neyo.

34 Mi nya ra Bedu p'uya, bi 'yεna:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue Oja hinjongui en'a.

35 Sinoque i nnu manho hønt'o bi zä maja'i 'bucua ja ra ximhäi ngue suprá xudi 'ne øtra nho.

36 Nuna Oja bi zohyø judío, bá pennbabi ra hoga 'da'yo hya ngue di nhojpau yø ja'i conná guehra Jesucristo. 'Ne guehna nnøpa hmu gätho yø ja'i naya.

37 Nu'ahū guí pahma te bá njap'u Galilea 'ne cua Judea 'mø mi manna hya ra Xuua bi 'yøtra nxixya.

38 Guí pahm̄a ngue nuna Oja, bá pennbabi ra Espiritu Santo ra Jesús nuna ra mm̄engu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi da 'yøtra nho p'u di ma. Bi 'yøthe gätho yø ndunthi madi unna zithu. Bi zä bi 'yøt'e tengu na ra hya na, porque n'youi Oja.

39 A nugähe ya, dädi jagähe majuan̄i te gä bi 'yøtra Jesús, tengutho te bi 'yørbu ja ra xequi rá njap'u Judea 'nɛp'u ja ra hnini Jerusalén. M'mefa p'uya, bi ma macuati ra ponti ngue ja bi dup'u.

40 Pe nuna Oja, bi japi bi bennate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahøndá nuhe 'mø ya xi bennate.

41 Hingue masque gätho yø ja'i bi nu 'mø mi bennate ra Jesús, sinoque go dá nugähe. Ya m'met'o xpí zän'Oja ngue ga jahe majuan̄i p'u bi bennate ra Jesús. Nugähe p'uya, 'dap'u dá nsihm̄ehe 'mø mi bennate p'u mant'ägüi.

42 'Nɛ gue'a bi 'bejpahe'a ngue ga japähe majuan̄i yø ja'i, ngue nuna ra Jesús guehna bá ex Oja ngue di ndast'abi na, ngue da hyaspa ra güenda'u i te 'nɛ'u xandu.

43 Nuna ra Jesús, guehna bi ma gätho yø pøngahya Oja na, ngue nu to gätho da 'yɛc'ei na, di mpunnba yø ts'oqui connä guehna.

Ba 'bennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i hingyø judío.

44 Tobe di yahnitho ra Bedu 'mø mi zøhra Espiritu Santo p'u 'buhyø ja'i mi øxra hya mmana Bedu.

45 Nu'u yø judío xí 'yɛc'ei m'met'o ra Jesús bá n'youi ra Bedu ngue di hyani, di 'yøtho'u p'uya, ngue 'nɛ'u yø ja'i hingyø judío bá 'bennbabi ra Espiritu Santo.

46 Mbønequi xanho, porque øde ngue n'nan'yo ra hya ga ya'u 'bup'u. 'Nɛ øde ngue espabi Oja.

47 Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Xiya, çua hinda zä di nxixya ya yø ja'i bá 'bennbabi ra Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'met'o? —bi 'yena.

48 Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi ma maxiyabi, gue'a di fadi ngue ɛc'ei ra Jesucristo'a. M'mefa p'uya, ya himma thøgue ra Bedu, xihyø ja'i ngue di m'mup'u njamm̄i pa.

11

Ra Bedu bi däpra güenda yø 'yɛc'ei p'u ja Jerusalén.

1 Nuya yø representante ra Cristo co 'nɛ'u mi'da yø 'yɛc'ei rá m'mup'u Judea, bi 'yøde ngue 'nɛ'u hingyø judío ya xí ɛc'ei bi rá hya Oja.

2 Nu'mø mi zønna Bedu p'u Jerusalén, bi mbøcue 'da yø judío ngue ya mayø 'yɛc'ei.

3 Bi 'yemb̄i:

—çHanja ngue gá sømp'u 'buhyø ja'i hingyø judío, 'nɛ 'dap'u gá nsihm̄eui? —bi 'yemb̄i.

4 Nuna ra Bedu p'uya, bi dä ra güenda te gä xi nja, bi 'yena:

5 —Nu'mø dämbi 'bucä p'u ja ra hnini Jope, ma mat'Ojagä p'uya. Bi mpähma nthandi tengutho 'mø gdi

'uì. Dá nügä n'na rā manta xannoho bí gahmaya, bā nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zōp'u dí 'bui.

6 Nu'mø mā hētā p'uya, dá nu te 'bē'a cūmbo. Dá nu ngue bá cūp'u yø zū'ε ja goho yø gua, bá cūp'u yø zate, bá cūp'u yø c'εya, bá cūp'u yø ts'int's'u.

7 Dá øcā p'uya ngue nzoqui bi 'yεngui: “Ague Bēdu, dami nangui. Guí hyo yø zū'ε 'būcua n'namhma gui sa”, bi 'yεngui.

8 Nügä p'uya dí εmbi: “Hīn'nā grā Hmū. Porque hīnjam'mø xtā sigä n'na rā cosa nu'a hīn'ya rá nt'εdi gā si, ogue xants'o”, dí εmbi.

9 Nu'a nzojp'uya, mahømbi 'yεngui: “Nu'a mman'Oja ngue xānho, 'yo gni hut'i ngue xants'o'a”, bi 'yεngui.

10 Nhyu ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextā nügä p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahets'i.

11 Nu'a rā ora'a p'uya, nup'u ja rā ngu nmi 'bui, bi zøn'i hyu nc'εi xi nεxa Cesarea, ni ma da sigui.

12 Rā Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hīngā nyobēni, gā mmε'be'u yø n'yohu bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dá mēcāhe ya 'dato mā zi cūhu 'būcua. Gā dá cat'āhe p'u ja rá ngu n'na rā n'yohu ngue rā mmεngu Cesarea.

13 Nunā rā n'yohu p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na rā anxe bi zōp'u ja rá ngu. Rā anxe p'uya bi 'yεmbi: “Dami 'yēt'i to da si n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Simu, 'būp'u ja

rā hñini Jope, nu'a xquet'a ja man'na rā thūhu ni hu ngue rā Bēdu.

14 Nunā rā Bēdu, go da xi'i na ha di njap'u gdi nyani, co 'nε'u 'būp'u ja ni ngu”, bi 'yεmbi.

15 Pε høntho dá fūdi dá xicā rā hya yø ja'i p'uya, 'bexque'a bá 'bennbabi rā Espiritu Santo, tengutho bi njacju m'met'o.

16 Bi zo mā mmūigä p'uya ngue ngūnā rā hya bi man'a m'met'o rā Hmū Jesús, bi 'yεnā: “Rā Xuua bi 'yøtra nxixya connā dehe'a. Pε nu'āhu, rā Espiritu Santo di ha'āhu rā ts'edi”, bi 'yεnā.

17 Pε xi'mø ngue bi ne Oja ngue bi japyø ja'i tengutho bi jacju 'mø mā εc'εihu rā Hmū Jesucristo, çua da zā gā tājpagā'a te nne da 'yøt'a Oja p'uya?

18 Nuya yø 'yεc'εi mi 'būp'u Jerusalén, mi zā mi 'yøhya yø hya bi manā Bēdu, mambi nsāyatho. Bi 'yεmp'uya:

—Maguesε nā Oja, ngue xquet'a 'nε'u hīngyø judío bi ne Oja ngue bi hyεp'u rā nts'o, 'nε bi tocabi rā 'da'yo te para zantho.

Yø mmεngu Antioquía bi 'yεc'εi rā Jesucristo.

19 Bi 'yεmmēi bi ts'ahyø 'yεc'εi 'mø mi tho rā Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquía i mpa 'da. A nuya p'uya, nunā rā hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pε høndyø judío bi xifi, hīnjom mi'da ni ja'i xtā xifi.

20 Da gue 'da yø 'yɛc'ɛi ngue yø mmɛngu Chipre, 'nɛ'u yø mmɛngu Cirene bi zømp'u ja ra hnini Antioquía. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. Bi xihyø ja'i hanja'a ra Hmu Jesús.

21 Di hatra ts'edi Oja ngue da manna hya. Janangue xangu yø ja'i bi hyɛp'u yø nyogui nt'ɛc'ɛi ngue bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús.

22 Nuna te bi nja, mi zä mi 'yø'u yø 'yɛc'ɛi p'u Jerusalén, 'bexpɪ mɛnhna Bernabé ngue i ma asta Antioquía.

23 Nu'mø mi zonna Bernabé, bi nu p'uya ngue nuna Oja ya xi japi xandønho yø ja'i. Ra ndijohya p'uya. Bi xifi gätho yø ja'i ngue da hyahyø mmæi da hya ra ts'edi ngue da den'na ra Hmu Jesús, hinda hyɛgui.

24 Nuna ra Bernabé, rá hoga n'yohu na, n'youi ra Espiritu Santo, di zajpabi rá nt'ɛc'ɛi. Janangue xangu yø ja'i bi dapyø mmæi ngue bi 'yɛc'ɛi ra Hmu Jesús.

25 Ja bi nɛxpɪ ra Bernabé ngue bi map'u ja ra hnini Tarso ngue bá honna Saulo. Nu'mø mambá timp'uya, bá n'youi, bi 'yɛ'a Antioquía.

26 N'na jɛya xanho bi m'map'u ha 'bɛhyø 'yɛc'ɛi. Xandøngu yø ja'i bi xännbabi ra hya. Ja bá fɛp'u Antioquía p'uya, ngue nuya yø ja'i tenna Cristo i nhuti ngue yø cristiano.

27 Nu'u yø pa'u p'uya, nu'u 'da yø pøngahya Oja bá nɛxpɪ Jerusalén ngue i ma Antioquía.

28 Nuna n'na nc'ɛi ni hu ngue ra Agabo bi nangui bi m'mäp'u 'bɛhyø 'yɛc'ɛi. Bi bɛnnbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'uya, ngue i ja ngue di nja n'na ra thuhu gä rá ngæni rá häi. Nu'a te bi mamp'uya, bi nja, gue'u yø pa ngue mi ndast'abi ra Claudio.

29 Janangue nuya yø 'yɛc'ɛi p'u Antioquía bi 'yørpabi rá 'bäxte'u yø mmi'yɛc'ɛiui ni m'mu'a Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zɛrpa yø ts'edi di uni.

30 Nguna bi 'yøt'e ngue bi petra mɛnyu, bi mɛnnbabi yø 'yɛc'ɛi p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra mɛnyu, guehna ra Bernabé 'nɛhra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'nɛ bi n'ofädi ra Bedu.

1 Nuna ra tiempo na p'uya, bi bent'i 'da yø 'yɛc'ɛi na ra dast'abi Herodes ngue bi æni.

2 Nuna ra Jacobo rá n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa rá ya conna juai.

3 Bi nu ra Herodes ngue di ho yø judío te bi 'yøt'e, bi bent'i mahøn'a ra Bedu p'uya. Nuna ra hya na p'uya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhmɛ hingui n'youi ra íxi.

4 Nu'mø mi ma mæbent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nu'p'u ja ra fädi p'uya, bi mä'i goho poni yø soldado ngue yø goho nja'i n'na poni. Bi zänni ngue ja xti sentencia 'møxta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua.

5 Ya ofädi rä Bedu, pε m'mädi xandønho. Janangue hīngui säya'u yø mmī'yεc'εiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja bá jwjpμ ja ra fädi ra Bedu.

6 Nu'a rä xui'a p'uya, høntho xta hyats'i xta mma njμqui rä Bedu ngue xta mma mā sentencía ngue da tho. Nunā rä Bedu, xi 'yεt'inde yoho yø soldado p'μ mī aha. Mā nthut'i co yoho yø cadena. Nu'μ mī'da yø soldado p'uya, 'bäp'μ ja rä goxthi fädi ngue dī mfädi.

7 Mī zø'a n'na rá anxε Oja p'uya, bi yot'i gä mbo rä fädi. Nunā rä anxε, bi dospa rá hyo rä Bedu ngue bi 'yā, bi 'yεmbi:

—Damī nangui n'nahmantho.

Bi xo'μ yø cadena manthut'i yø 'yε rä Bedu p'uya.

8 Nu'a rä anxε bi 'yεmbi:

—Damī dμ'ni nguti ya, damī ti'ni thixfanī —bi 'yεmbi.

Nu'mø mī 'yøtra Bedu'a te sifi, rä anxε mahømbi 'yεmbi:

—Damī hye nī tuhū ya, bá nterbaya.

9 Nunā rä Bedu p'uya, nī 'befatho p'μ nī ma rä anxε ngue bi bønī. Pε hīngui padī ngue'mø majuanī ogue hīmma juanī'a te ørpabi rä anxε, bi 'yεnā ngue i 'ui.

10 Pε nu'mø mī thop'μ rá mudi 'bui yø soldado, bi 'uix'a rá yo 'bui, mī zømp'μ ja rä goxthi ngue gä rä t'εgui p'uya. Bi xose rä jut'i, bi bømbaya. M'mefa p'uya, ya nī 'yop'μ ja rä caye. Bi zop'μ rä anxε p'uya, bī ma.

11 Bi hyaxa njuani rä Bedu p'uya ngue majuanī'a te ørpabi rä anxε bi nu, bi 'yεmp'uya:

—A nuyá, dí haxä njuani ya ngue majuanī bá penhna anxε Oja ngue bi yangä p'μ ja rá 'yε rä Herodes. Bi yangui ngue rä ndate mī mbεnngagui yø judío.

12 Mente sodrá mmui rä Bedu'a te tho p'uya, bi zømp'μ ja rá ngu rä Maya rá mamá rä Xuua. Nunā rä Xuua xquet'a nī hū ngue i Marco. Xangu yø 'yεc'εi xi mpeti p'μ ja rá ngu na p'uya ngue mmat'Oja.

13 Nunā rä Bedu p'uya, bi jätra goxthi p'μ thi. Bá pøn'a n'na rä hmute nī hū ngue rä Rode ngue da padī te'o di jätra goxthi.

14 Pε nu'mø mī ba p'uya ngue rä Bedu 'bähma xøts'e, nu'a gui johya, bī ntihi i ma mbo ngue bá mā. Gue hīnga 'be bi xojpi.

15 Mī mamp'uya ngue 'bäp'μ thi rä Bedu. Bi t'εmbaya:

—Antho guí loca ya, tegue da hyongua'a 'mø.

Pε rä hmute n'nat'a mma ngue majuanī gue'a rä Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yεnyø ja'i p'uya:

—Hīnga gue'a, sinoque rá ndahī'a.

16 Pε rä Bedu bi sigue di jätra goxthi. Bī ma to bá xocra goxthi p'uya. Mī nu yø ja'i ngue gue'a rä Bedu, εmmēi bī nsu.

17 Rä Bedu p'uya, ørpatho yø senya conna 'yε ngue hīndi 'yanī. Bi xihyø ja'i ha bī nja ngue bá juc'a Oja p'μ ja rä fädi. Bi 'yεmbi:

—Nu te dá thocä ya, dami xihm_u rā Jacobo 'nē'u mī'da mā zi cūh_u —bi 'yēmbi.

Bi bōmp'uya, bī ma man'na rā xēqui.

18 Mī hyaxpuya, janjuani ngue hinguī padī te da 'yōtyō soldado. Porque hinguī padī ha xī nja rā Bēdu.

19 Bī manda rā Herodes ngue bá thonna Bēdu, pē hīmbá thini. Bī ma nt'anni yō mādi p'uya. M'mēfa p'uya, bī manda ngue bi tho'u yō mādi. Mī nhote rā Herodes, bi bōmp'u ja rā hāi Judea, bī ma i m'map'u ja rā hāi Cesarea.

Ya bi du rā Herodes.

20 Nunā rā Herodes mādi nsahmī yō mmēngu Tiro 'nēhyō mmēngu Sidón. Pē bī nhēcahya yō ja'i ngue da mēnhnā n'na rā comisiō ngue da ma da nyāui rā Herodes. Pē 'be bi hyōspabi rā mēnyu nā rā Blasto dī manda p'u ja rá ngu rā Herodes. Go bi cātrā hyā nā p'uya ngue dī nhojpauī yō ja'i rā Herodes. Porque nup'u ja rā hāi Tiro 'nēp'u ja rā hāi Sidón, ja manī map'u'a te mī pōmp'u ja rá hāi rā Herodes ngue si yō ja'i.

21 N'na rā pa p'uya, bī mēnnbā rā hyā yō ja'i rā Herodes ngue bá ēhyō ja'i bī nyāui. Nunā rā Herodes bi hye rá he ngue rā hedast'abi. Bī mip'u ja rā nthuts'i ngue bī nhōt'a hyā p'uya.

22 Mī juadi bī nya p'uya, bi 'yēnyō ja'i:

—Nunā ya ya, hīngra ja'itho nā, sinoque Oja nā —bi 'yēnyō ja'i.

23 'Bexque'a p'uya, n'na rá anxē Oja bi japi ngue bi hyēnnā Herodes, bi gūmyō mase mī cā rá mmāi, bi du. Porque bi hōtho te mmanyō ja'i ngue ēmbi Oja, hīmbi hējpi ngue ēspabi yō ja'i.

24 Pē nunā rá hyā Oja, man'na man'na nī zētho ndap'u bi zā i hma.

25 Nunā rā Bernabé 'nēhrā Saulo mī dā rā mēnyu i 'benhni ngue danī dāp'u Jerusalén. Hōmbá pengui, bi 'yē'a Antioquía. Bá si rā Xuua nunā nī hu ngue i Marco.

13

Bī mādi dī mpēhra Bernabé 'nēhrā Saulo ngue bi 'yonna hyā.

1 Nu'u yō 'yēc'ēi 'bap'u ja rā hnini Antioquía, i n'youi p'u 'da yō pōngahya Oja 'nēhyō xānnbate 'da. Guehnā rā Bernabé, rā Simu nunā nī hu ngue rā Niger, rā Lucio nunā rā mmēngu Cirene, rā Manaén nunā rá tede rā Herodes mī ndast'abi p'u Galilea, 'nēhrā Saulo.

2 N'na rā pa bī mpēti yō 'yēc'ēi ngue thanne Oja. 'Nē etyō mmāi yō ja'i 'mō ndanne. Rā Espiritu Santo bi 'yēnā:

—Dami 'yēxui rā Bernabé 'nēhrā Saulo, para ngue da 'yōtra 'bēfi gā 'bēpi, porque ya xtá huanhnā ya.

3 Mī juadi bī mat'Oja yō ja'i p'uya, 'nē etyō mmāi, bi japyō 'yē p'u ja yō yā p'uya, para ngue da fadi ngue ya bi t'ēts'i. Bī n'yēte p'uya, bī ma.

Ya bi manna hya p'u Chipre.

4 Nuna ra Espiritu Santo bi menhna Bernabé 'nehra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'u ja ra hnini Seleucia. Ja bi 'yop'u ra barco ngue i mpa p'u ja n'na ra häi brá ja made ra jathe ni hu ngue Chipre.

5 Mi zomp'u ja ra hnini Salamina, nu'u yø judío xi mpeti p'u ja ra nija p'uya, gä bi xihrá hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mäxte.

6 Bi n'yo p'uya, xangu p'u bi thogui. Sär'mø mi zomp'u ja ra hnini Pafos. Ja bi nthëui p'u n'na ra judío ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra badj pε mmanña fehni, εna ngue rá pøngahya Oja.

7 Nuna ra Barjesús mará amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfëni. Bi zohna Bernabé 'nehra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja.

8 A nuna ra badj p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi däjpi te mmanya yaui ra dast'abi, bi ne xti hejpi ngue hinda 'yεc'ei ra hya sifi.

9 Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pε ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hetj ra Elimas.

10 Bi 'yεmbuya:

—Nu'i grá ndøbethani, gä ra nts'o gni 'yo. Rá bas'i ra zithu. Ni nsuiui'a te gä xanho. ¿Ua hinjam'mø guí 'yεts'a gni ts'onnbabi'a ra hya njuantho di un'Oja?

11 A nuyá, di castiga'i Oja ya. Gui nxädä njammj pa ya, hinda zä gui nnurpa rá nyot'i ra hyadi —bi 'yεmbi.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'u ha hetra Elimas, honi to di cænhni, porque hinha hetj.

12 Nu'mø mi nu ra dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yεc'ei ra hoga 'da'yo hya. 'Nε janjuani di 'yøtho'a te ra xädi i ja ngue sifi hanja'a ra Hmu Jesús.

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi ma man'na ra hnini xquet'a ni hu ngue ra Antioquia.

13 Nuna ra Pablo 'nehya mi'da yø n'yoha, gä bi 'youi ra barco p'u ja ra hnini Pafos ngue i map'u ja ra hnini Perge, ja yø xεqui rá njap'u Panfilia. Ja bá nsote p'u ra Xuua p'uya, porque bá pengui ngue bi zø'a Jerusalén.

14 Mambá thop'u Perge p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Antioquia ngue Pisidia. Nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, bi yærbu ja ra nija di mpeti yø judío. Bi mi p'uya.

15 Nu'mø mi juadi bi hman'a te nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, 'nε'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, nu'u di manda p'u ja ra nija bi mennba ra hya, bi 'yεmbi: “Ague n'yø'aui, nu'mø ja tema hya gni hyaui ngue gui xihmi yø ja'i, da zä guí mmammj ya”.

16 Ra Pablo p'uya, bi nan-gui. Bi 'yøtra senya conna 'yε, di hejpabi yø ja'i ngue hinda 'yani. Bi 'yεmbuya:

—Ague gyø judío_h, te'o gá suprá xudí Oja, damí 'yøhm_u ya yø hya ja ua.

17 Nuná Oja thanne yø judío, bá huan'ü mā mboxitah_u. Bi 'yøt'e ngue bi zε'ü yø mbom'meto rá Israel mente bá m'map'ü ja rá 'dan'yo häi Egipto. Conná ts'edi Oja bá jcyø ja'í p'ü Egipto.

18 Mente bi n'yo dapo nyote njeya yø ja'í, nuna Oja bi zeti te øtyø ja'í.

19 Bi jua Oja yoto yø nación maní njap'ü ja yø häi Canaán. Yø häi ya yø ja'í bi gua p'üya, go bi t'unmā mboxitah_u ngue da gohmi.

20 M'mefa p'üya, mente bi zøn'i goho ciento 'nε yote ma'det'a njeya, bi 'yεxyø ts'üt'abi ngue di manda yø judío astā gue'mø mambá m'mahra pøngahya Samuel.

21 Nuya yø judío, bi 'yädi ngue da t'εxra dast'abi di manda. Nuna Oja p'üya, bi 'yεxa n'na rá dast'abi ngue bi mpe'a nyote njeya. Guehna rá Saúl bi t'εts'í, nuna rá ts'ünt'ü rá Cis. Nuna rá n'yoh_u ná, rá mbom'meto rá Benjamín.

22 M'mefa p'üya, bi hyajpabi Oja rá 'bēfi rá Saúl. Bi 'yεx hman'na rá dast'abi ni hü ngue rá David. Bi 'yεn'Oja p'üya: “Nuna rá David rá ts'ünt'ü rá Isaí, guehna n'na rá n'yoh_u dí nnu manhogä ná. Nu'a te gä dí nnegä ngue di nja, nuna go da 'yø'na”, bi 'yεn'Oja.

23 A nuna rá Jesús, rá mbom'meto rá David, guehna bá εx Oja ngue da yanyø

judío tengutho xi yarpa Oja m'met'o yø judío.

24 Hante ngue da fahna rá Jesús, nuna rá Xuua bi xihyø judío ngue jatho da hyep'ü rá nts'o ga 'yo yø ja'í n'namhma di nxixya.

25 Nu'mø ni ma da zønna pa da dü ná rá Xuua, bi 'yεna: “Nu'a rá Cristo guí mmamhm_u, hinga guecä'a. Da ep'ü m'mefa'a, pegue nmaguesε 'mø bá εhε. ¿Haru gue ga sacä tengu'a?” bi 'yεna.

26 Ague gyø judío ni mēni_h rá Abraham, gätho mi'da yø ja'í suprá xudí Oja. Go bá 'ben'nah_u ná rá hya ja ua ngue gdi nyamhm_u ná.

27 Nu'ü yø mmengu Jerusalén conyø ts'üt'abi hinguí 'yo yø mmai te'o ná rá Jesús. Nuna rá hya bi 'yotyø pøngahya Oja, nhyato nhyato di xäp'ü ja rá njä yø ja'í, pe hinguí tinyø mmai'a te rá hya nt'ot'i. I njarbatho ya, nu'mø mi sentencia rá Jesús, ya bi nja'a te rá hya nt'ot'i.

28 Madague'a himbi dinnba rá ts'oqui ngue xtí dü, pe bi xihyø judío ná rá Pilato ngue di manda da tho.

29 Mi zä mi njapi gätho'a te nt'ot'i p'ü ja rá Maca Libro p'üya, bá thajpu ja rá pont'í p'üya ngue bi t'ägui.

30 Pe nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate p'ü ha bi t'ägui.

31 Nu'ü yø xädi 'dap'ü mi 'youi rá Jesús, n'youi 'mø mambá nexp_u Galilea ngue ni ma Jerusalén. Pe xangu yø nnidi mahømbi nyäui 'mø

mī bennate. Nūya yø xädi ya, guehya 'bui ngue di ja majuanī rā hya p'ua ha 'buihyø judío ya, ngue hanja nā rā Jesús.

³² Dadi øt'ahē nā rā hoga 'da'yo hya, ngue nu'mø yø pa xa thogui, ya bī nja nā rā hya xi yarpabī Oja'ua mā mboxi-tahua.

³³ Porque ngue yø mbom'metøjua ya, nūna Oja, ya bī nja'a te rā hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua rā Jesús. Ya bī nja nā rā hya nt'ot'i p'ua ja rā Salmo rá yoho ngue enā: "Gue'e mā Ts'ant'ua'i, go dí exa'i ya ngue guī ndast'abi", bi 'yēn'Oja.

³⁴ Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'ua ha da nt'ägui rā Jesús. Porque hingui nnepe da 'ya rá do'yo. Ngūna bī manya ngue bi 'yēna: "Ga øt'ä ngue guī timhmu'a rā nho dá yarpagā rā David".

³⁵ Xquet'a nt'ot'i man'na rā hya p'ua ja rā Salmo ngue i enā: "Nū'a nī Maca Ts'ant'ua, hingui japi da 'ya rá do'yo'a", i enā.

³⁶ Majuanī ngue bi 'yørpabī rá pähä Oja mente rā pa bī m'mahra David. Nū'a rā hya di 'berp'a Oja da 'yøt'e, gue'a bi 'yøt'a. M'mefa p'ua, bi dū, 'dap'ua bi tähmi rá mboxita. Pe bi 'ya rá do'yo.

³⁷ Pe nūna rā Jesús, bi 'yøt'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya rá do'yo nā.

³⁸ Ague n'yø'ahua, nūna rā hya mā øt'e'ahua ya, jatho guī pahma ngue nūna rā Jesús, guehna di punnga mā

ts'oquihua nā.

³⁹ Hangu bī mēhyø ja'i ngue nne xtī mpunnbī ngue xta 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i p'ua ja rá ley rā Moisés, pe himbi zā. Di mpunnbabī rā ja'i ya, pe gue gue'a da 'yēc'ei rā Jesús.

⁴⁰ Dami mfähmu, man'na n'yo mī 'yøt'e ngue go guī thohmu'a te bi 'yotyø pøngahya Oja ngue bi 'yēna:

⁴¹ "Ague gyø dennatehua, nū'a te gā nuhua ya, madague'a guī suhua, pe ngutho guī m'mehmu. Porque guecā drā Ojagā, da zønna pa gā øt'ä yø cosa ngue tate mazihotho, asta hingui 'yēc'eihua 'mø to da xi'ahua hanja", bi 'yēna.

⁴² Mī jua'a rā hya bī manna Pablo p'ua, bi bømp'ua ja rā nija n'youi ya mī'da yø n'yohua. A nu'ua hingyø judío p'ua, bi xifi ngue nu'mø bi dātra pa säya yø ja'i, hōnda ngu'a rā hya da manna Pablo.

⁴³ Mī n'uenyø ja'i p'ua ja rā nija p'ua, nūna rā Pablo 'nehra Bernabé, bi denni xangu yø judío, da gue'ua yø ja'i ya xa bennba yø nt'ēc'ei yø judío xquet'a nī tet'i. Nūya nī terbua, majapi nts'edi ngue hīnda hyejpabī rá mate Oja.

⁴⁴ Mī dātra hyato mā pa säya yø ja'i p'ua, ya mme gā rā hnīnī bī mpēti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja.

⁴⁵ Pe mī nu yø judío p'ua ngue enā yø xajua yø ja'i, bī nseyā p'ua. Bi dājpi te mmanna Pablo, bi zai.

⁴⁶ Rā Pablo p'ua, 'nehra Bernabé bi hya rā ts'edi ngue

bi nya, bi 'yembyo ja'i:

—Ague gyø judío_h, mi jahma_h ngue go rá mudi dá si'ah_h rá hya Oja. Pe ya hinguí nth_h rá 'da'yo te para zantho, ngue hinguí nnu manho_h na rá hya na. A nuyá, gdá macáhe p'á rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya.

47 Porque guehna_h bi menngáhe Oja na ngue bi 'yena: “Nuya dí exa'i ya ngue gui cánnabi rá 'yu da n'yo yø ja'i hingyø judío, tengutho n'na rá nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue dá zä di nyanyø ja'i rá ngani nximhäi”.

48 Mi 'yøhyø ja'i na rá hya si p'aya, janjuaní ngue rá ndi johya'á hingyø judío. Immanyø ja'i p'aya ngue xandønho rá hya Oja. 'Né gä bi 'yéc'ei'á yø ja'i ya xpá ts'ännbi ngue di nth_hui rá 'da'yo te para zantho.

49 Bi ma ma'yoni rá hya Oja gátho'a rá xequi'a p'aya.

50 Nuya yø judío mbøc_{ue}, bi 'y_utya yø xisu ya suprá xudi Oja, guehya hnu mansu p'á ja rá hnini ya yø xisu. Dá guehyø n'yoh_h di manda p'á ja rá hnini, gä bi 'yat'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'aya, ngue bi zähra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yét'i, xifi ngue ya hinda pengui.

51 Pe nuya yø representante rá Cristo, bi huamhyø fonthäi mi n'yoi yø mbongua, gue'a rá hmeya'a ngue ya bi th_hep'á yø ja'i nuya himbi nu manho rá hya. Bi tho p'aya, i mpa p'á ja rá hnini Iconio.

52 Nu'á yø ja'i ya xi 'yéc'ei

rá hya p'aya, janjuaní ngue di johya 'né di hatra ts'edi rá Espíritu Santo.

14

Rá Pablo 'nehra Bernabé bi manna hya p'á Iconio.

1 Nu'á ja rá hnini Iconio, jap'á rá nija di mp_heti yø judío, ja bi y_urb_h rá Pablo 'nehra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'aya, xangu yø judío bi 'yéc'ei, 'né'á hingyø judío bi 'yéc'ei rá hya.

2 Pe nu'á yø judío himbi 'yéc'ei rá hya p'aya, bi 'y_utyø mm_hengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'á yø 'yéc'ei.

3 Janangue ya'atho yø pa bá m'map'á, bi hya rá ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e m_hente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fäx Oja ngue øtyø milagro para ngue dá fadi ngue majuani te mma.

4 Pe nu'á yø ja'i 'bap'á ja rá hnini, yo 'bái i nja. Nu'a n'na 'bái 'da'igu mmamhm_h yø judío. Man'na 'bái p'aya, 'da'igu mmamhm_h yø representante rá Cristo.

5 Yø judío, 'né'á hingyø judío, bi nh_hecahyah_h yø ts'at'abi ngue dá zamba yø representante rá Cristo, 'né dá m_hundo.

6 Mi zä mi badi te f_hennabi rá Pablo 'nehra Bernabé, bi bømp'aya, i map'á ja rá hnini Listra. Bi thogui, i mpa p'á ja rá hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'á Licaonia ya. Gä bá n'yop'á ja yø hnini querp_h bí ja.

7 Ja bi mmamp'ua ra hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bando ra Pablo.

8 Nup'ua ja ra hnini Listra, bi dimp'ua n'na ra n'yohua mi hup'ua ngue hingui sa di n'yo. Porque ra dogua mente ra pa xa m'mai, hinjam'mo di 'yo.

9 A nuna ra n'yohua na, mi 'yode te mmana Pablo. Ra Pablo bi hetai, bi ba p'uya ngue eci ngue da za yø gua.

10 Nuna ra Pablo bi ts'edi bi 'yembi:

—Damj nangui ga 'bai —bi 'yembi.

Nuna ra n'yohua p'uya, bi m'mai. Bi 'yen'a n'na ra sagui p'uya, bi n'yo.

11 Mi nu yø ja'i'a te bi 'yotra Pablo p'uya, bi mahra hafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i ena:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zocua di 'bahuua ya —bi 'yena.

12 Nuna ra Bernabé, t'embi ngue ra dahmu Júpiter. Nuna ra Pablo p'uya, t'embi ngue ra dahmu Mercurio na, porque guehna ra Pablo bi manna hya.

13 Nu'a rá mmäcja ra dahmu Júpiter i ja rá nija p'ua ja ra nenihni ni yatra 'yu. Bá zi yø ndani na p'uya, xpí tøtyø thødøni, ni map'ua 'bahuuø representante ra Cristo. Bá n'youi yø ja'i di nhomndani ngue da 'yøpra ra 'bøt'e ngue da danne.

14 Pe ra Bernabé 'nehra Pablo, bi mmya'a te nne da 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a

gui nequi ngue hingui nnu manho te nne da 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbua ha 'bahuuø ja'i p'uya, ni mafi, i ena:

15 —Ague n'yø'ahu, ¿hanja'a gui nne gui 'yøthu? Nugä'be xquet'a dyø ja'itho gä'be tengutho'ahu. A nuyá,

nná ehé ga øt'a'be na rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhma gui hyehma p'ua te gui øthu, hinte di muui'a. Damj 'yec'eiha Oja nuna 'bai. Guehna bi 'yøt'e te gä bí ja mahets'i, 'nehra häi, 'nehra jathe. 'Ne bi 'yøt'e gätho yø cosa di nnuhua.

16 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hingui nnu manho te øtyø ja'i, pe bi unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'e te di ho.

17 Pe zant'a di nequi te'o na Oja, ngue gä ra nho ørcahu. Di 'dacja ra 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'dacja te ga sihu, 'ne di unna pähä ma mmuihu.

18 Madague'a ngue nguna ra hya bi manna Pablo, pe xanhennitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani da 'yørpabi ra 'bøt'e.

19 Bi zøhyø judío ngue yø mmengu Antioquia p'uya, 'nehuø mmengu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue da mando ra Pablo. Mi mando p'uya, ena ngue ya bi hyo. Bi gurpuya, bá emma xøts'e ra hnini.

20 Pe bi mpeti yø 'yec'ei p'ua ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahømbi yarbua ja ra hnini. Mi hyaxpuya, bi ma, bi me ra Bernabé, i mpa p'ua ja ra hnini Derbe.

21 Mī juadi bī mānna hoga 'da'yo hya p'ua ja ra hnini Derbe p'uya, xandøngu yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya. Bī mengui mahøn'a p'uya, i map'ua ja ra hnini Lистра. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquia.

22 Di hatra ts'edi yø 'yεc'ei p'ua ja yø hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya εc'ei. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yurbu di manda Oja, jatho da zä ra n'ua ja ra ximhai ngue da ts'ui.

23 Xquet'a bi 'yεxyø n'yohu n'na ngu n'na yø hnini ngue di m'met'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Da zømp'ua da zøni, øtyø mhmat'Oja 'ne etyø mmui. Nuna ra Pablo di fät'a Oja ya yø ja'i bi 'yεc'ei ra hya.

Bi mengra Pablo 'nehra Bernabé ngue i ma Antioquia.

24 Mambá εp'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia.

25 Mī zøp'ua ja ra hnini Perge p'uya, bī mānna hoga 'da'yo hya. Mī thop'ua p'uya, i mpa p'ua ja ra hnini Atalia.

26 Mambá thop'ua p'uya, bá o ra barco i ma Antioquia. Guehna ra hnini na ngue bi t'äprá mate Oja ngue da mäp'ua di ma ra Pablo 'nehra Bernabé ngue'a ra 'befi ya bi juadi bi 'yøt'e.

27 Mī zømp'ua ja ra hnini Antioquia p'uya, bī mpeti yø 'yεc'ei. Bi xihyø ja'i te xi 'yøt'Oja conná ngue'ua. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'ne'ua yø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei ra Jesucristo.

28 Ya'atho yø pa bá m'map'ua 'bøhyø 'yεc'ei na ra Pablo 'nehra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'ua Jerusalén.

1 Nu'ua yø pa'ua p'uya, bá nexa Judea 'da yø n'yohu, bi zø'a Antioquia. Bī madi bi xännbabi yø 'yεc'ei p'uya, bi 'yεmbi:

—Para ngue gui nyamhmu, jatho ngue gui 'yøthu tengutho bī manda ra Moisés ngue da hmεpya'ahu conna circuncisión —bi 'yεmbi.

2 Nuna ra Pablo 'nehra Bernabé, bi 'yεmmei bī njunt'ui'ua mman'a p'uya. M'mεfa p'uya, bi t'εxra Pablo 'nehra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bī mähä mī'da yø 'yεc'ei ngue da nyahu yø representante ra Cristo co 'ne'ua 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei p'ua Jerusalén. Janangue da nu ha di jap'na ra hya na.

3 Nu'ua yø 'yεc'ei p'ua Antioquia, bī ma bi thøp'ua ja ra 'yu ra Pablo 'nehra Bernabé. Nī nthop'ua ja yø häi Fenicia 'ne Samaria. I mma ha bī nja ngue bi hyεp'ua yø nyogui nt'εc'ei yø ja'i ngue bi 'yεc'ei Oja. Gätho yø 'yεc'ei p'uya, εmmei di johya 'mø mī 'yøhna ra hya na.

4 Nuna ra Pablo 'nehra Bernabé bi zømp'ua Jerusalén, bī mpeti yø 'yεc'ei conyø representante ra Cristo 'ne'ua yø n'yohu 'bet'o p'ua di mpeti yø 'yεc'ei. Bī ma te xi 'yørpabi Oja p'uya.

⁵ Bi nangui 'da yø fariseo ya xi 'yεc'εi ra hya p'uya, bi 'yεmbi:

—Jatho ngue da ma mhmεpya ya yø 'yεc'εi hīngyø judío, di njapra circuncisión. 'Nε di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yεmbi.

⁶ Janangue bi mpeti yø representante ra Cristo p'uya, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, para ngue da hnu ha di njapra hya.

⁷ Mi juadi mi nyaui ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yεna:

—Ague ma zi cu'ahu, gui pahmu ngue nu'mø yø pa xa thogui, bá huanngä Oja p'u ha gui 'bahu, ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hīngyø judío. I nnepe ngue 'nεhya da 'yεc'εi ra hya ya.

⁸ Nuna Oja, i parbabi yø n'yomfεni yø ja'i. 'Nε di nεqui ngue bi nu manho Oja ngue 'nεhyø ja'i hīngyø judío da 'yεc'εi, porque bá pennbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi jacju m'met'o.

⁹ Tengutho bi jacju Oja, bi jarbatho ya hīngyø judío ya. Bi punnbabi ya yø ja'i bi 'yεc'εi.

¹⁰ Xiya, ¿hanja ngue gui täcju'a te nne da 'yøt'Oja ya? Porque gui xihmu yø 'yεc'εi ngue jatho da denna ley nuna hīnjam'mø di sä da 'yøtyø ja'i, ni xinga guehma mboxitahu xta nzä xta 'yøt'e, ni xinga guecju di sä ga øth'u'a te gäma hya di manda ra ley.

¹¹ Pε dí εc'εihε ngue gdá nyahmu conná mate

ra Hmu Jesús. Xquet'a njarbatho yø ja'i hīngyø judío ya.

¹² Gä bi nsäya'a gui njun'mahya yø ja'i p'uya. Bi 'yørpä masu ra hya mmanna Bernabé 'nεhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mø mi map'u 'bahu yø ja'i hīngyø judío, ngue bi 'yøtyø milagro Oja conná ngue'u.

¹³ Mi juadi bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yεnna Jacobo:

—Ague ma zi cu'ahu, dami 'yøhmu te ga mmangä ya.

¹⁴ Nuna ra Simu, ya bi xicju ha bi nja te bi 'yørpabi Oja 'mø rá mudi mi map'u 'bahu yø ja'i hīngyø judío. Nuna Oja, ya xpä huanhyø ja'i ja ngue da zo rá 'yε.

¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthεui na ra hya bi 'yøtyø pøngahya Oja naya, ngue εna:

¹⁶ “Nu'mø bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra njja bi hyøhra David, ma'da'yo ga hoqui hapu xants'onj, porque ya xa xot'i.

¹⁷ Dí nne ngue gätho yø ja'i hīngyø judío da hyongui n'namhma da zo ma 'yε.

¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'nε bi japi bi bahu yø ja'i xa m'mahu yø pa xa thogui”, bi 'yεna.

¹⁹ Nugä dí εna ngue nuya yø ja'i hīngyø judío, ngue ya 'yo di 'bätyø mmui ngue εc'εi Oja, ya hīngui sä ga ts'onnbahu yø mmui ya.

²⁰ A nuyá, para ngue hīndi nsahmi ya yø judío ngue yø 'yεc'εi ya, høndya yø hya ja ua da ma macuarpi ra sacua

ya. Ngue hinda za ra ngø, nu'a i tho ngue i t'ørba ra 'bøt'e yø dahmu. 'Nε hīndi n'yots'om'māi. 'Nε hīnda zapra ngø yø zu'ε hīngui pōnna ji 'mø bi du, 'nε hīnda zi ra ji.

21 Porque asta guehyø pa xa thogui, ya mandø njam'møtho, n'na ngu n'na yø hnini i 'bui te'o mmanā ley bi 'yotra Moisés. Nunā ra ley nā, nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, nhyato nhyato hmamp'u ja yø nija di mpeti yø judío.

22 A nuya yø representante ra Cristo p'uya, co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, 'nε gätho yø 'yεc'ei, bi zānbūya ngue dā huanhni to dā menhni, di ma Antioquía, dā mε ra Pablo 'nεhra Bernabé. Bi t'εxra Judas nu'a ja man'na ra thuhu ngue ra Barsabás. 'Nε bi t'εxra Silas. Guehya yø n'yohu 'bet'o p'u 'būhyø 'yεc'ei ya.

23 Bi ma nt'øt'e ra sūcua da gaxpūya, i εnna sūcua:

“Nugāhe yø representante gahe ra Cristo, 'nεhya 'bet'o ua ja ra nija, 'nεhya mī'da mā zi cūhu 'būcua, dādi zεnguagāhe'u mā zi cūhu hīngyø judío rá m'map'u ja ra hnini Antioquía, 'nε'u rá m'map'u ja ra häi Siria, co 'nεp'u ja ra häi Cilicia.

24 Dí øcāhe ngue bi nεxua 'da yø n'yohu ngue hīndā εt'āhe. A nuya p'uya, hīngui padī te gui 'yøthu ngue bādi ts'on'na ni mmāihū 'nā ra hyā i mma, ngue di manda di nja'ahu ra hmεpya ngue ra circuncisión, 'nε gui sūphu

gätho'a te di manda ra ley bi 'yotra Moisés.

25 Janāngue dā mpetigāhe ngue dā nhεcāhyahe. Dā εxāhe yø n'yohu bi map'u, bi mähā nā mā zi cūhu ra Bernabé 'nεhra Pablo.

26 A nuna ra Bernabé 'nεhra Pablo i εnyø te connā nguehna mā Hmūhu Jesu-cristo.

27 Nuya yø n'yohu dā εt'āhe p'uya, guehna ra Judas 'nεhra Silas. Nuya p'uya dā zā guī nyasεhu, guehya dā xi'ahu tema hyā dā sännāhe ya.

28 Nu'a te bi zānna Espíritu Santo p'uya co 'nεcāhe, dā nu manhohe ngue hīngui ja ts'edi dā 'yøtyø ja'i'a te gā gā 'yo yø judío. Hīnda hōndya yø hyā i ja ngue gui 'yøthu p'u ha 'būhyø judío dā si'ahu.

29 'Yo gui sahu ra ngø i tho ngue t'ørba ra 'bøt'e yø dahmu. 'Nε ra ji p'uya, 'yo gui sihu. Nu'a ra ngø hīngui pōnna ji 'mø bi du, 'yo gui sahu. 'Nε 'yo gui 'yots'om'māihū. Nu'mø ngue gā 'yøthu nā ra hyā dí xi'āhe ya, ya xanho te gui øthu 'mø. Hønt'Oja dā mā'ahu”.

30 Ya bi ma'u bi t'erbūya. Mī zømp'u ja ra hnini Antioquía, bi petyø 'yεc'ei, bi dā ra sūcua p'uya.

31 Nu'mø mī nu ra sūcua yø 'yεc'ei p'uya, εmmēi di johya ngue ya bi nhohyø mmāi.

32 Nunā ra Judas 'nεhra Silas xquet'a yø pōngahya Oja ya, bi hojpabi yø mmāi yø 'yεc'ei ya p'uya, 'nε bi hatra ts'edi nā ra hyā bi xifi.

16

33 Bá m'məp'ə njammi pa p'ə Antioquía. M'məfa p'əya, bá n'yəte ngue bi mengui i ma Jerusalén.

34 Pɛ nuna ra Silas bi nu manho ngue bá cop'ə nə.

35 Xquet'a 'nəhra Pablo, 'nəhra Bernabé bá cop'ə Antioquía. Bi sigue bi xännbabi yø ja'i nə rá hoga 'da'yo hya Oja. Bi mfäxui mi'da yø mməngu p'ə ngue xännba ra hya yø ja'i.

Nuna ra Pablo, ya rá yo ndi bi ma ngue di yonna hya.

36 Mi ma njammí pa p'əya, ra Pablo bi 'yembra Bernabé:

—Mahønga mməp'ə ja yø hnini ya xtá mammí rá hya Oja ya. Ga ma nuui te di ja'ə mā zi cūhə —bi 'yembí.

37 Nuna ra Bernabé, bi ne xtá nzixra Xuua nuna ja man'na ra thuhū ngue ra Marco.

38 Pɛ ra Pablo himbi nu manho ngue xtá nzits'i, porque ra Xuua ya xpí nsote p'ə Panfilia, hingui nne da mɛp'ə ni ma ngue di yonna hya.

39 Bi n'ueñi n'na ngu n'na ngue hinga 'da'igu i mma. Nuna ra Bernabé bi zixra Marco nə. Bi 'yo ra barco i map'ə ja ra häi Chipre.

40 Ra Pablo p'əya, guehna ra Silas bi ne bi mɛ nə. Yø 'yɛc'ɛi p'əya bi 'yäprá mate Oja ngue da mädi ha ni ma.

41 Ra Pablo 'nəhra Silas i mpa p'ə ja ra häi Siria, 'nɛp'ə ja ra häi Cilicia. Di hatra ts'edi yø 'yɛc'ɛi p'ə ni ma.

Ra Timoteo bi mähä ra Pablo 'nəhra Silas.

1 Ra Pablo 'nəhra Silas bi zømp'ə ja ra hnini Derbe. Mi thop'ə p'əya, i mpa p'ə ja ra hnini Listra. Nup'ə ja ra hnini p'əya, bi dimp'ə n'na ra 'yɛc'ɛi ni hu ngue ra Timoteo. Ra judío'a rá mamá, pɛ ya ra 'yɛc'ɛi. Rá papá p'əya, hingra judío'a.

2 Nu'ə yø 'yɛc'ɛi mi 'bup'ə ja ra hnini Listra bi nu manho nə ra Timoteo, da gue'ə yø 'yɛc'ɛi p'ə ja ra hnini Iconio, xquet'a bi nu manho.

3 Ra Pablo p'əya, bi ne bi mähä nə ra Timoteo. Bi japi ngue bi ma mhəpya, bi njapra circuncisión n'namhma ngue hindi mbøcue yø judío p'ə di ma. Porque ya fadi ngue hingra judío rá papá nə ra Timoteo.

4 Nup'ə ja yø hnini ntho p'əya, bi xihyø 'yɛc'ɛi ngue da 'yøt'e te mmanna sacua bi menhyø representante ra Cristo, conyø n'yohə 'bet'o p'ə di mpeti yø 'yɛc'ɛi p'ə Jerusalén.

5 A nuya yø 'yɛc'ɛi p'əya, bi hya ra ts'edi yø nt'ɛc'ɛi. N'na pa ngu n'na pa, man'na ni 'yɛc'ɛitho mi'da yø ja'i.

Ra Pablo bi 'ui n'na ra n'yohə ngue ra mməngu Macedonia.

6 Ra Espíritu Santo himbi nepe xtani manna hya p'ə ja ra häi Asia nə ra Pablo. Janangue bi 'damp'ə ja ra häi Frigia p'əya, i mpa Galacia.

⁷ M̄i zømp'u ja rá hyodi rá häi Misia p'uya. Ja bi bẽmp'u p'uya ngue xt̄i map'u ja rá häi Bitinia. Pε rá Esp̄iritu Santo h̄imbi nepe xt̄i map'u.

⁸ Jan̄angue bi 'dastho'a rá häi Misia p'uya, i mpa p'u ja rá hn̄ini Troas.

⁹ Ja bi n'ui p'u na rá Pablo 'mø minxui p'uya. Nu'a rá t'i p'uya, bi nu ngue 'bãp'u n'na rá n'yohu ngue rá mm̄ngu p'u ja rá häi Macedonia. Bi 'yẽmbi:

—Bí 'yεcua Macedonia, guí fáxcãhe —bi 'yẽmbi.

¹⁰ M̄i n'ui rá Pablo p'uya, dá sãnni ngue dá m̄acãhe Macedonia. Dí haxhe njuani ngue nzongahe Oja ngue ja gan̄i mangãhe p'u rá hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogãhe rá barco p'u ja rá hn̄ini Troas. Dan̄i mpãcãhe p'u ja n'na rá häi bí ja mbo rá jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá søngãhe p'u ja rá hn̄ini Neápolis.

¹² Dá n̄exãhe p'u p'uya, dan̄i mpãcãhe p'u ja rá hn̄ini Filipos, gue'a n'na 'bui yø ja'i ngue yø romano. Nu'a rá dan̄ihni'a p'uya, tate sedi ngue'u mi'da yø hn̄ini jap'u ja rá häi Macedonia. Dá m'mãcãhe p'u njamm̄i pa p'uya.

¹³ M̄i zøhra pa ngue rá ts'äya, dá mähme nen̄ihni ha ja n'na rá dathe. Nu'a rá xequi'a, ja zai di mp̄eti p'u yø judío ngue mmat'Oja. Dá mihme 'mø ma sømhme. Dá

xihme rá hoga 'da'yo hya yø xisu ya xi mp̄eti.

¹⁴ Nu'a n'na'u yø xisu p'uya, ni hu ngue rá Lidia, rá mm̄ngu p'u ja rá hn̄ini Tiatira. Mará mä'ulu na rá xisu na, pε ya thanne Oja. Pε bi xojpabi Oja rá mm̄i na rá xisu ngue bi 'yørpabi masu te mmanna Pablo.

¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'u mi 'bãp'u ja rá ngu, gã bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yεnje:

—Nu'mø guí haxhu njuani ngue majuan̄i dí εc'εigã rá Jesús, mmähã p'u ja ma ngungã 'mø, guí nsayahu p'u —bi 'yεnje.

Bi jacje ngue dá mähme p'u ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na rá ora p'uya, nmará mähme p'u ja rá mhmat'Oja dí n'yohe rá Pablo, dá nth̄ehe n'na rá hmute mará bad̄i ngue mi n'youi rá ts'onthi. Nuna rá hmute na, mi tapi xangu rá m̄enyu yø hmu ngue mi ja rá mfadi conna ts'onthi.

¹⁷ Nuna rá hmute p'uya, ni d̄enna Pablo ngue mmarcãhe, i εna:

—Nuya yø n'yohu 'b̄cua, guehya yø m̄efi Oja maguesey ya. Nuya guehya xãn'nahu ha di zã guí nyahmu ya —bi 'yεna.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme rá mhmat'Oja, di jaje p'u na rá hmute. Mi sørpabi rá Pablo p'uya, bi 'bät'i, bi 'yẽmbra ts'onthi mi n'youi rá hmute:

—Conná ts'edi rá Jesu-cristo, dí xi'i ngue dami

hyɛp'ɥ rā hmute guí n'youi
—bi 'yɛmbi.

'Bexque'a rā ora'a p'ɥya, bi
hyɛp'ɥ rā ts'onthi mī n'youi rā
hmute.

¹⁹ Pɛ nu'ɥ yø hmū rā hmute
p'ɥya, bi nu ngue ya hingui
tø'mi ngue hōnda dapra
mɛnyu rā hmute. Bi bentra
Pablo 'nɛhra Silas. Bi zixpɥ ja
rā centro 'bɥhyø ts'ut'abi.

²⁰ Bi ma madäpi yø ts'ut'abi
p'ɥya, bi t'ɛmbi:

—Nɥya yø n'yohɥ 'bɥcua,
yø judío ya. Di ts'onnyø ja'i
'bɥcua ja mā hninihɥ.

²¹ I xännbate yø costumbre
nu'ɥ hingui ja ngue gā øthɥ,
porque dyø romanohɥ.

²² Bi nangyø ja'i p'ɥya ngue
bi zɥi. Yø ts'ut'abi p'ɥya bi
manda ngue dā bøjba yø ulu
ngue dā 'bei conyø t'o.

²³ ɛmmɛi bi 'bei. M'mɛfa
p'ɥya, bi got'i. Bi sihra
alcaide p'ɥya ngue dā mādi
xandønhø.

²⁴ A nu'a rā alcaide 'mø mi
si p'ɥya ngue dā mādi xanho,
bi cɥrpɥ ja rā ngumm'mɛxui
astā mbo rā fädi. Bi japyø za
nt'ät'i, gā ts'ɛmbā yø gua yø
ofädi p'ɥya.

²⁵ Pɛ nu'mø mi zo made
rā xui p'ɥya, nuna rā Pablo
'nɛhra Silas i mmat'Ojatho,
'nɛ tɥrpabi yø alabansa Oja.
Øxta'ɥ mi da yø ofädi te gā øt'e.

²⁶ Nthambɛniho bi 'yan'a
häi p'ɥya. Xøgue rā huatyø
ndɥcjado p'ɥ ja rā fädi. 'Bexpi
xogui gätho yø goxthi, 'nɛ bi
nxɥhyø cadena manthut'i yø
za n'youi yø gua yø ofädi.

²⁷ Nu'a rā alcaide p'ɥya, mi
nu ngue gā xi xohyø goxthi

fädi. Bi 'yɛmbi ngue ya xi ma
gätho yø ofädi p'ɥya. Bi gɥxrā
juai p'ɥya, bi ne xtí nhyosɛ.

²⁸ Pɛ bi matra Pablo, bi
'yɛmbi:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e gui
nhyosɛ ague n'yø. Gä di
'bɥcähe ua —bi 'yɛmbi.

²⁹ Nuna rā alcaide p'ɥya,
bi 'yähra nyot'i. Ni tihī bi
yut'ambo. Ni huaqui ngue
bi nsu. Bi guarbɥ 'bähra
Pablo 'nɛhra Silas ngue bi
ndantyøhmū.

³⁰ Bá jɥcathi p'ɥya, bi
'yɛmbi:

—Ague n'yø'auī, çte 'be'a ja
ngue gā øt'e para ngue gā
nyani?

³¹ Nɥya yø ofädi p'ɥya, bi
'yɛmbi:

—Dami 'yɛc'ɛi rā Hmū
Jesucristo n'namhma gui
nyani. 'Nɛ'ɥ to 'bɥp'ɥ ja ni
ngu, di nyan'mø dā 'yɛc'ɛi —bi
'yɛmbi.

³² Nuna rā alcaide p'ɥya,
gätho'ɥ 'bɥp'ɥ ja rá ngu, bi sifi
xanho hanja'a rā Hmū Jesús.

³³ Tobe ndaxuiho'a rā
ora'a. Nuna rā alcaide bi
mejpaḃi yø n'ani mi n'youi.
Bi nxixya p'ɥya, gätho'ɥ 'bɥp'ɥ
ja rá ngu bi nxixya.

³⁴ M'mɛfa p'ɥya, bi zixrá
ngu ngue bi unna hmɛ dā zi.
Nuna rā alcaide p'ɥya, gätho'ɥ
'bɥp'ɥ ja rá ngu, janjuani di
johya ngue bi 'yɛc'ɛi Oja.

³⁵ Nu'mø mi hyaxpɥya,
nu'ɥ yø ts'ut'abi bi mɛnhyø
policía dā xihra alcaide ngue
di thøhyø ofädi.

³⁶ Rā alcaide p'ɥya bi
'yɛmbra Pablo:

—Bá pɛnngä rā hyā yø ts'ut'abi ngue gā thøc'au. Janangue 'yo te guí mbɛmbi ya, nī mɛhma —bi 'yɛmbi.

37 Mī dahra Pablo, bi 'yɛmbyø policia:

—A nugä'be dyø ro-manogä'be. 'Nɛ nnu yø ja'i p'u bi mɛgba'be, nī xinga 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Nɛ dā 'yɛnā go nt'aguitho di thøga'be ya. Nu'á, hin'na'a. Guí xihmī ya dā ɛsɛ dā guga'be ua ja rā fādi.

38 Yø policia p'uya, bi mengui bā xihyø ts'ut'abi te mmanyø ofādi. Yø ts'ut'abi p'uya, bi nsu 'mø mī badi ngue yø romano ya yø ofādi.

39 Mī zøp'u ja rā fādi yø ts'ut'abi p'uya, bi 'yāpa mpunnbate. Bá jwjp'uya, bi xifi ngue dā bømp'u ja rā hnini.

40 Nu'mø mī bømp'u ja rā fādi nā rā Pablo 'nɛhra Silas, i map'u ja rá ngu rā Lidia. Ja bi nyahu p'u mī'da yø 'yɛc'ɛi p'uya. Høntho bi zajpa yø mmwi yø ja'i, bi ma p'uya.

17

Bi ts'u p'u Tesalónica rā Pablo.

1 Mī ma rā Pablo 'nɛhra Silas, i mpa p'u ja rā hnini Anfípolis, i nthop'u ja rā hnini Apolonia. Bi zømp'u ja rā hnini Tesalónica p'uya. Mī jap'u rā nija di mpeti yø judío.

2 Nunā rā Pablo bi yarbu ja rā nija, ya gā ngu'a ørbu ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábadu bi mɛmbi bi nyahu yø judío p'u ja rā nija.

3 Di opan'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja rā Maca Libro, ngue rā Cristo jatho ngue dā zā rā n'u, dā tho, dā t'āgui. M'mɛfa p'uya, di bɛnnate p'u dā nt'āgui. Bi 'yɛmbuya:

—A nuna rā Jesús dí xi'ahu ya, guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi nā.

4 Ngue nguna xifi, bi 'yɛc'ɛi 'da yø judío. Bi guarbu ha ya rā Pablo 'nɛhra Silas. Xquet'a bi 'yɛc'ɛi xangu yø ja'i hingyø judío ya mī thanne Oja. 'Nɛ xangu yø xisu nuya hnu mansu p'u ja rā hnini bi 'yɛc'ɛi rā hya.

5 Bi nseyā ya yø judío himbi 'yɛc'ɛi rā hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ɛi mī 'yop'u ja rā caye, bá yans'yø ja'i p'u ja rā hnini p'uya. Bi mäspa rá ngu rā Jasón ngue honna Pablo 'nɛhra Silas. Bi ne xta nzits'i ngue xti dāp'u 'buhyø ja'i.

6 Pɛ ngue himbā timp'u p'uya, bā jucra Jasón 'nɛ'u mī'da yø 'yɛc'ɛi. Bá si ngue bi dāp'u ja rā ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i ɛnā:

—Nu'u yø n'yohu di mmangähe ya, ndap'u bi zā di ts'onnyø ja'i. A nuyá, xquet'a 'youa ja mā hninihu ya.

7 Go di säyabi p'u ja rá ngu nā rā Jasón. Gätho ya p'uya, hingui ɛc'ɛi'a rā ley gā 'yo rā dast'abi Roma. Porque ɛmbi ngue 'bu hman'na rā dast'abi nī hu ngue rā Jesús.

8 Mī 'yøhyø ja'i nā rā hya nā p'uya, co 'nɛhyø ts'ut'abi, di maxni yø ja'i p'uya ngue ncuɛ.

⁹ Nuna ra Jasón co 'nɛ'u mi'da yø mm̄i'yɛc'ɛiui, bi guṭra mɛnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nɛhra Silas.

¹⁰ Mi nxui p'uya, nu'u yø 'yɛc'ɛi n'na zihmantho bi japi bi bønna Pablo 'nɛhra Silas. I mpa p'u ja ra hnini Berea. Mi zømp'u p'uya, bi map'u ja ra nija di mpɛti yø judío.

¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmɛngu p'u, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmɛngu Tesalónica. Janjuani ngue yø mm̄i ga 'yøhra hoga 'da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maça Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuania te sifi ogue hin'na.

¹² Janangue xangu yø judío bi 'yɛc'ɛi ra Jesús. Da gue'u hingyø judío, xangu bi 'yɛc'ɛi. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hnu mansu, ga bi 'yɛc'ɛi ra hya.

¹³ Mi mambrá hya Oja p'u ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmɛngu Tesalónica, 'bexp̄i ma yø judío ngue bá atyø ja'i p'u ja ra hnini.

¹⁴ Nu'u yø 'yɛc'ɛi p'uya, n'na zihmantho bi 'yɛtra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pɛ nuna ra Silas 'nɛhra Timoteo bi gop'u Berea'u.

¹⁵ Nu'u bi mähä ra Pablo p'uya, bá emp'u ja ra hnini Atenas. Mambá penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nɛhra Timoteo ngue dani zædi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mente ndø'mate ra Pablo p'u Atenas, bi m'mähra sibi ra mm̄i p'uya ngue nnu yø ja'i p'u ja ra hnini ngue ga sihyø dahmu thanne.

¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'u ja ra nija, da gue'u ya thanne Oja, ga bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthɛui p'u ja ra tai.

¹⁸ 'Bu'i'da yø n'yohu, ngue madi xä'a ra hya mi xänbäte ra Epicuro. Mi'da p'uya, madi xä'a ra xädi ngue ra estoico. Bi madi bi nyau ra Pablo'u p'uya. Bi 'yɛn'i'da p'uya:

—¿Teni 'bɛ'a ma hya mmanna ra n'yohu 'bucua? Hin'ya p'u rá nzegui di yahni ua —bi 'yɛna.

Mi'da p'uya, bi 'yɛna:

—ɛna gue di 'yonna hya na ngue yø 'da'yo dahmu.

Bi manna nguna, porque ra Pablo bi xihyø ja'i hanja ra Jesús, 'nɛ xifi ngue bi bɛnnate.

¹⁹ Bi ts'ixra Pablo p'u ja n'na ra xequi ni hu ngue ra Areópago p'uya, nup'u zai di mpɛti yø ja'i ngue ma consejo. Bi t'embuya:

—Dí nne ga pacähe teni 'bɛ'a ma'da'yo xädi na ra hya guí mma n'yø.

²⁰ Porque hinjam'mø xtä øcähe te guí mmanya. Dí nne gui xicje te ga mbønya yø hya guí mma —bi 'yɛnyø ja'i.

²¹ Nu'u yø mmɛngu p'u Atenas co 'nɛ'u yø 'dan'yo ja'i ya mi 'bup'u, hin tema n'nama hya di ørpa masu, hinda hont'a te ma'da'yo nne da sifi ogue da 'yøde.

22 Bì m'mä inde rā Pablo p'ua ja rā junta ngue rā Areópago p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague gyø mmεnguħua ja rā hnini Atenas. Ya xtá nugä te guí øthua ua guí 'bħmħ. Dì nεqui ngue εmmεi guí thannehua yø dahmu.

23 Porque nup'ua xtá thocä, xtá nugä n'na rā altar ngue nt'ot'i n'na rā letrero ngue εnā: “Guehna rá altar Oja nu'a hinguí fadi te'o naya”, i εnna letrero. A nuyá, guehna Oja guí thannehua naya, pε hinguí pahmħ te'ona, guehna Oja dadi øt'ahua naya.

24 Nunā Oja bi hocra ximhäi 'nε bi hoqui gätho yø cosa i ja. Gue'a rá mmeti te gä bí ja mahεts'i'a ya, 'nεcua ja rā ximhäi. Pε hinguí 'bup'ua ja yø ngunja di hocyø ja'i na Oja na.

25 Nunā Oja, hinte honna ngue da 'yεnyø ja'i te di unni. Porque go badi 'dacħ rā te'a, 'nεhma hya dí jaxħ, 'nε gätho mi'da yø cosa go badi un'a.

26 Nunā Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yatho p'ua bá fadi ngue bi nxandyø ja'i 'bui gä rá ngunni nximhäi. Bi zännbabi rā pa di m'mui. 'Nε bi zännbabi rā xεqui harħ di m'mui.

27 I 'yøt'Oja'a, n'namhma ngue gätho yø ja'i da hyon'Oja, 'nε da badi te'o. Majuanñ ngue nuya, hinga yap'ua 'bħ Oja ngue gätho gahħ.

28 Porque connāgue Oja dí 'bħmħ, 'nε dadi 'yamħmħ, 'nε ja mā tehħ. Tengutho rā hya bi man'i'da ni 'yot'a sħcuaħ, bi mā ngue yø basigahua Oja.

29 Pε xi'mø ngue yø basigahua Oja, hinguí sä ga εmhħmħ ngue nunā Oja, gdā hyεjpaħua yø dahmu ngue yø oro, ogue yø dahmu ngue yø t'axi, ogue yø dahmu ngue yø do. Porque nuya yø dahmu ya, rá n'yomfεnise rā ja'i guí hoqui.

30 Nu'mø yø pa xa thogui, nunā Oja mi serpabi yø ja'i thanne yø dahmu, porque him manñ bahyø ja'i hanja. Pε nu rā pa dí 'bħmħ ya, nunā Oja hønmbi bi zä di 'bεpi gätho yø ja'i ngue da hyεp'ua yø dahmu thanne.

31 Porque Oja, ya xpá nzānna n'na rā pa ngue da hyaspñ xandønho rā güenda gätho yø ja'i 'bħ'a nximhäi. Nunā da hyaxra güenda p'uya, guehna n'na rā n'yohua ya xpá huanhni. Nunā Oja, i nnepe ngue gätho yø ja'i da badi te'ona ya xpá huanhni. Janāgue bi japi bi bεnnate p'ua ha bi t'ägui.

32 Nu'mø mi 'yøhyø ja'i ngue εmbi bi bεnnate p'ua ha bi t'ägui, i thentho 'da. Mi'da p'uya bi 'yεmbi:

—'Bet'o man'na rā pa ya, mahøngui xicje nā rā hya nā —bi 'yεmbi.

33 Bì map'ua ha säya rā Pablo p'uya.

34 Pε nuya 'da yø ja'i bi nu manho rā hya mmanna Pablo, 'nε bi 'yεc'εi. N'youi p'ua rā Dionisio, guehna n'na'ua yø ts'at'abi p'ua ja rā Areópago. Xquet'a n'youi p'ua n'na rā xisu bi 'yεc'εi rā hya, ni hu

ngue ra Dámaris. 'Nε n'youi p'ua mi'da yø ja'i.

18

Ra Pablo ya 'bup'ua ja ra hnini Corinto.

¹ M'mεfa p'uya, nuna ra Pablo bi nεxpua ja ra hnini Atenas, bi zømp'ua ja ra hnini Corinto.

² Nuna ra hnini na p'uya, bi dimp'ua n'na ra judío ni nu ngue ra Aquila, ra mmengu Ponto. Nuna ra Aquila n'youi na ra Priscila rá xisu, hinna ya'atho yø pa xi zøp'ua Corinto. Bá ep'ua ja ra häi Italia, ngue nuna ra dast'abi Claudio bi manda ngue Gä bi thøn'athi yø judío mi 'bup'ua ja ra hnini Roma. Bi ma ra Pablo ngue bá nyaui.

³ Nuna ra Pablo mi pa'a ra 'befi mi pehna ra Aquila. 'Dap'ua bi m'mahmi p'uya ngue bi mpefi, di hocyø ngun'ulu.

⁴ Nu'mø ra pa säya yø ja'i p'uya, nhyato nhyato pa ra Pablo p'ua ja ra nija di mpeti yø judío, ngue nne di 'bätyø judío 'nε'ua hingyø judío, ngue da 'yεc'ei ra Jesucristo.

⁵ Mi zøhra Silas 'nehra Timoteo ngue xpí 'yε'a Macedonia. Ra Pablo p'uya, hingui säya ngue mmanna hoga 'da'yo hya. Di opan'yu yø judío ngue ra Jesús, guehna ra Cristo bá εx Oja ngue di ndast'abi na.

⁶ Pe nuya yø judío, ya mants'o ngue sahra hya. Bi huacrá pahni ra Pablo p'uya, gue'a ra hmεya'a ngue ya bi hyep'ua yau, bi 'yεmbaya:

—Gadi jascha p'ua gui mmähä ra castigo ya, ya hinni ma ma güendagä'a ya. Nuyá, gdá magä p'ua rá m'mahyø ja'i hingyø judío ya —bi 'yεmbi.

⁷ Mi bømp'ua ja ra nija ra Pablo p'uya, i map'ua ja rá ngu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Justo. 'Bup'ua ja rá hyo nija, ya thanne Oja na ra n'yohu na.

⁸ Man'na ra n'yohu ni hu ngue ra Crispo p'uya, mi 'bet'o p'ua ja ra nija di mpeti yø judío, 'nehna bi 'yεc'ei ra Hmu Jesús gätho'ua 'bup'ua ja rá ngu. Xquet'a xangu mi'da yø mmengu p'ua Corinto bi 'yεc'ei ra Jesús. Mi zä mi 'yøhra hoga 'da'yo hya yø ja'i, bi 'yεc'ei 'nε bi nxixya.

⁹ Bi n'ui 'mø mi nxui ra Pablo p'uya, bi nu ngue embrä Hmu Jesús:

—'Yo gui su ague Pablo. Damí sigue manna hya, o gui säya.

¹⁰ Nugä go dí n'youi, hinte da ja'i yø ja'i. Nuna ra hnini ja ua, dí paçä ngue xangu yø ja'i da 'yεc'ei gä ua —bi 'yεmbi.

¹¹ Janangue bá m'ma'a n'na jeya made p'ua ja ra hnini Corinto ra Pablo p'uya, ngue bi xänbabi rá hya Oja yø ja'i.

¹² Mi 'yεhra pa p'uya ngue bi ndast'abi p'ua ja ra häi Acaya na ra Galiön. Bi mpeti yø judío p'uya ngue bi zahra Pablo. Bi zixpu ja ra ts'ut'abi.

¹³ Bi t'embrä dast'abi p'uya: —Nuna ra n'yohu 'bucua, di japa nts'edi yø ja'i ngue da danne Oja. Pe hinga gue'a ni 'yup'ua i mma, tengutho

mmanna ley ngue gdá thanneh_u Oja —bi 'yenyø ja'í.

14 Ya mmap'ua ngue da dahra Pablo, pe nuna ra dast'abi Galión bi 'yembyø judío:

—Nu'mø ngue da n'na ra ts'oqui xtanhets'i na ra hya guí mmamh_u, da zä ga øt'ah_u ra ts'ut'abi conforme ra ley 'mø.

15 Pe nja ngue yø hyatho'ua guí mmamh_u, 'n_e yø thuhutho yø ja'í, 'n_e ni leys_eh_u'a guí ørpa_hu rá hya, dami hocse ni asuntoh_u. Porque hindí nne ga øt'ä ra ts'ut'abi na ra hya na.

16 Bi hyøn'athi p'ua bi nja ra hya p'ua.

17 Nu'ua yø ja'í hingyø judío p'ua, bi bentra Sóstenes nuna 'bet'o p'ua ja ra nija, ngue bi ma ma'uni rá hmi rá dä ra ts'ut'abi. Pe himbi 'yørpatho masu na ra Galión te bi 'yøtyø ja'í.

Mahømbi mengra Pablo, i ma Antioquia.

18 Nup'ua ja ra hnini mi 'bakra Pablo, bi m'map'ua ma njammí pa. M'mefa p'ua, bi 'yehyø 'y_ec'ei ngue bi ma, bi mahä ra Priscila 'nehra Aquila, i mpa p'ua ja ra hnini Cencrea. Ja bi zandi bi 'yaxpu rá ya ra Pablo p'ua, ga mbøni ngue ra ndanne ga 'yo. Ja bi n_expu ngue bi 'yo ra barco i mpa p'ua ja ra häi Siria.

19 Mi zømp'ua ja ra hnini Efeso p'ua. Ja bá cop'ua ra Priscila 'nehra Aquila. Hante ngue da tho p'ua, bi map'ua ja

ra nija di mpeti yø judío na ra Pablo ngue bá nyah_u.

20 Nu'ua yø judío p'ua Efeso p'ua, i xifi ngue xtabá m'map'ua njammí pa. Pe ra Pablo himbi ne.

21 Em'mø mambá *edi*:

—I ja ngue ga søngä Jerusalén. Ja gani sägä p'ua ra ngo bá ep'ua. Pe nu'mø da ne Oja, ga ma pengä mahøn'a ngue ga nnu'ah_u —bi 'yembi.

Bi 'yo ra barco p'ua, bi ma.

22 Nu'mø mi zønna Pablo p'ua Cesarea p'ua, bi thogui, i ma Jerusalén. Mi juadi bi zengua yø 'y_ec'ei 'bap'ua, bi tho p'ua, i mpa Antioquia.

23 Mi zømp'ua p'ua, bi m'map'ua njammí pa. Mambá *eh_e*, bá thop'ua ja yø hnini ja'a ra häi Galacia, 'nep'ua ja ra häi Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gätho yø 'y_ec'ei.

Ra Apolos bi manna hya p'ua Efeso.

24 Nu'ua yø pa'ua p'ua, bi zøp'ua ja ra hnini Efeso n'na ra judío ni hu ngue ra Apolos, ra mmengu Alejandria. I mma xandønho ra hya, 'n_e padí xandønho'a te nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro.

25 Ya xi xädi xanho hanja'a te bi 'yøtra Hmu Jesús. I ha ra ts'edi ngue mmanna hya, 'n_e xännbate xanho hanjana ra Jesús, madague'a ngue hønt'a ra nxixya bi nxännbate ra Xuua mi padí hanja.

26 Nuna ra Apolos bi hya ra ts'edi bi manna hya p'ua ja ra nija di mpeti yø judío. Pe nu'mø mi 'yøhra Priscila 'nehra Aquila te i mma, bi

zica n'nannj rā Apolos. Bi opān'yū xandōnho hanja na rā 'da'yo hya Oja.

²⁷ Bi ne bi thohnā rā Apolos i map'ū ja rā hāi Acaya. Yø 'yɛc'ɛi p'uya, bi māxmahya. Bi 'yørpā n'na rā sūcuā bi gats'i ngue danj dāpyø 'yɛc'ɛi rā m'map'ū Acaya, n'namhma ngue di unni xanho rā ts'āya. Nū'mø mī zømp'ū Acaya p'uya, bi 'yørpā rā nho ya yø 'yɛc'ɛi ya xi 'yɛc'ɛi rā hya connā mate Oja.

²⁸ Porque yø hmi yø dā yø ja'i p'ū, bi hya rā ts'edi bi dājpi te mmanyø judío. I uti te nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro, ngue rā Jesús guehna rā Cristo bá ɛx Oja ngue di ndast'abi nā.

19

Ya 'bup'ū ja rā hnini Efeso rā Pablo.

¹ Rā Apolos ya 'bup'ū ja rā hnini Corinto. Nuna rā Pablo p'uya, bi 'damp'ū ja yø xanthø ngue bi zøn'a Efeso. Ja i dīmp'ū 'da yø 'yɛc'ɛi p'uya.

² Rā Pablo bi 'yānyø 'yɛc'ɛi, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø gmī 'yɛc'ɛihū rā hya ya, ¿ua 'bexquí n'yohū rā Espiritu Santo, uague hin'nā?

Mī dahyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Hīn'nā. Hīnjam'mø xtá øcāhe ngue di 'bū'a rā Espiritu Santo.

³ Nuna rā Pablo p'uya, bi 'yɛmbyø ja'i:

—¿Tema nxixya bi nja'ahū p'uya?

Bi 'yɛm'mø mī dahyø ja'i p'uya:

—Gue'a rā nxixya bi manñā Xuua.

⁴ Bi 'yɛnñā Pablo p'uya:

—Nuna rā Xuua bi xixyabi yø ja'i nā, gue'a rā hmɛya'a ngue dā fadi ngue ya bi hyɛp'ū rā nts'o yø ja'i. Pɛ xquet'a bi xifi ngue jatho dā 'yɛc'ɛi'a n'na nc'ɛi dā ɛp'ū m'mɛfa ngue rā Xuua. Nuna bi mā, guehna rā Jesucristo nā.

⁵ Mī 'yøhyø ja'i nā rā hya nā p'uya, mahømbi nxixya para ngue dā fadi ngue ya ɛc'ɛi rā Hmū Jesús.

⁶ Rā Pablo p'uya, bi japrā 'yɛ p'ū ja yø ya yø ja'i. Yø ja'i p'uya di hatra ts'edi rā Espiritu Santo. N'nan'yo yø hya gā ya p'uya, øt'a Oja p'uya ngue sā dā manyø ja'i'a rā hya nnepe dā mā.

⁷ 'Dɛ'mā yonc'ɛi'ū yø n'yohū bi nxixya.

⁸ Nhyushna bi mɛmbabi rā Pablo ngue pap'ū ja rā nija di mpɛti yø judío. Bi hya rā ts'edi ngue ja bi mmamp'ū rā hya. I nne di 'bātyø ja'i, porque xihyø ja'i ha di njap'ū di zo rā 'yɛ Oja.

⁹ Pɛ hīngui nne dā 'yɛc'ɛi 'da yø ja'i, nū te ja, ya ja. Sinoque bi nyā man'utho p'ū ha 'bahyø ja'i, ngue sūhra hoga 'da'yo hya. Bi zop'ū rā Pablo'ū p'uya. Nū'ū yø 'yɛc'ɛi, bi zixrā Pablo p'ū ja n'na rā escuela 'bū'a n'na rā xānnbate nī hū ngue rā Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bi mmamp'ū rā hya p'uya.

¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo jɛya p'uya. Janangue gātho'ū yø ja'i rā m'map'ū ja rā hāi Asia, ngu yø judío, ngu'ū hīngyø

judío, gä bi 'yøde hanja na rá hya rá Hmu Jesús.

11 Nuna Oja, xangu yø milagro bi japi bi 'yøtra Pablo.

12 Madra bayutho, ogue tema ulu di ngut'i, i jaspabi yø dárquēhi ngue da dādi. 'Bexta zā rá n'u di ja p'uya. Yø ts'onthi p'uya, i hēp'u yø ja'i n'youi.

13 Mi 'yop'u 'da yø judío ngue yø mpønthi p'uya. Bi zāpi bi marpabi rá thuhu rá Jesús, ngue di japi da hēp'u yø ts'onthi n'youi rá ja'i. Bi 'yēna:

—Dadi 'bēp'a'i ya grá ts'onthi ngue gui hēp'u rá ja'i. Dí xi'i ngue gui hēp'u conná ts'edi rá Jesús nuna mmanā Pablo —bi 'yēna.

14 Nuna n'na rá judío ngue rá hmu mmäcja, ni hu ngue rá Esceva, mi si yoto yø ts'ant'u ngue gä yø mpønthi. Nguna bi man'u p'uya.

15 Nu'mø mi dahra ts'onthi, bi 'yēmbi:

—Dí pacā te'o na rá Jesús gui mmanya. 'Nē dí pacā te'o na rá Pablo. Pē nu'āh, hīndi pacā te'o'āh —bi 'yēmbi.

16 Bi bentyø mpønthi na rá n'yohu mi n'youi rá ts'onthi p'uya, bi nē'āhāi. Bi dapī gātho. Janāngue bi 'dap'u ja rá ngu'u yø mpønthi p'uya, ngue bi zēt'i nē bi nxennba yø ulu.

17 Gātho'u yø mmēngu Efeso p'uya, ngu yø judío, ngu'u hīngyø judío, gä bi nsu 'mø mi 'yø'a te bi nja. Gā ēspabi yø ja'i na rá Hmu Jesús.

18 Nuya yø ja'i bi guarbu ha bi nja rá hya, xangu bi 'yēc'ēi

rá hya. I mmanyø ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'mēt'o.

19 Nuya yø ja'i ya manī n'yo'a ngue rá mfađi, xangu to bá cahyø libro mfađi p'uya, ngue yø hmi yø dā yø ja'i p'u bi 'yudi. Bi t'øtra güenda hangū di muui yø libro p'uya, bi bøxra güenda comma yote mā 'dēt'a māhuahī rá t'axi di nthēui.

20 Nu'mø bi hma hanja na rá Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hāt'i di 'bātyø ja'i ngue ēc'ēi.

21 M'mefa p'uya, bi zo rá mmāi rá Pablo ngue di ma Jerusalén. Pē 'bet'o danī n'yop'u ja rá häi Macedonia, 'nēp'u ja rá häi Acaya. Bi 'yēna:

—Nu'mø da juadi dá n'yogä p'uya, jatho gā thogui ganī mpagä Roma —bi 'yēna.

22 Nuna rá Pablo, bi mēnhni yoho yø mäxte ngue di ma Macedonia. Guehna rá Tīmo-teo 'nēhra Erasto. Pē rá Pablo bi gōse njammī pa p'u ja rá häi Asia.

Bā ts'uhra Pablo p'u Efeso.

23 Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na rá dasūi conná nguehrā hya rá Jesucristo.

24 Go bi 'yuhra sibi na rá Demetrio mi øtyø nt'ēmbi ngue rá t'axi, mi øt'e tengutho ja rá nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu rá mēnyu mi jatyø mēfi.

25 Nuna rá Demetrio bi peti gātho'u 'da'igu rá 'bēfi pēhmi, bi 'yēmbi:

—Aguē n'yø'āh, gui pahmu ngue nuna rá 'bēfi jajū

ya, ja dí t̄imhm̄ p'ua n̄a r̄a n̄ho nn̄á 'b̄uhm̄.

26 Ya guí nn̄uh̄ te øtra Pablo 'yop'ua, i xihyø ja'í ngue nu'ua yø dahmu di hocra ja'í, h̄inga gue'ua Oja'ua. 'N̄ε dí øhm̄ p'uya ngue h̄inga h̄øndua Efeso njap'ua, sinoque ya mme ḡätho r̄a häi Asia, ya h̄ingui εC'ei yø dahmu yø ja'í co nu'a r̄a hya mman̄a Pablo.

27 Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'b̄efi dí p̄ehm̄. Nu'a rá n̄ija r̄a maca dahmu Diana p'uya, xquet'a ya h̄inni mantho da zupyø ja'í. Di m'me'a ga 'yεspabi r̄a dahmu yø ja'í p'uya, conque guehna r̄a dahmu Diana thanne ḡätho yø mm̄engu Asia, 'n̄ε thanne ḡätho yø ja'í 'b̄u'a n̄ximhäi.

28 Bi ndεcue yø ja'í 'mø mi 'yøhna r̄a hya n̄a p'uya. I mahyø ja'í p'uya, bi 'yεna:

—Maguesε n̄a r̄a dahmu Diana thanne yø mm̄engu Efeso —bi 'yεna.

29 Bi mađi bi yans'yø ja'í p'ua ja r̄a hn̄ini p'uya. Bi bentra Gayo, 'n̄ehra Aristarco, guehya yø n'yoh̄a ngue yø mm̄engu Macedonia mambá n'yoi r̄a Pablo. Bi zixp̄a ja r̄a estadio di mpeti ḡätho r̄a hn̄ini 'mø øt'a junta p'uya.

30 Bi ne r̄a Pablo ngue xta mmap'ua ha 'b̄ahyø ja'í, p̄e h̄imbi japyø 'yεc'ei bi ma.

31 Xquet'a mađi m̄pahmi r̄a Pablo 'da'ua yø ts'ut'abi di mađa p'ua ja r̄a häi Asia, guehya bi m̄ennba r̄a hya r̄a Pablo ngue h̄inda z̄a da zømp'ua ha di mpeti yø ja'í ya.

32 Nup'ua bi mpeti yø ja'í, n'nan'yo mman'í'da, n'nan'yo bi mmanmi'da. Xøgue 'dagui nuanstho yø ja'í p'ua ha mafi, xandøngu yø ja'í h̄ingui pađi hanja ngue bi mpeti yø ja'í.

33 Nun̄a n'na r̄a judío ni hu ngue r̄a Alejandro, bi bøn'í'da yø mm̄ijudioui ngue bi xifi hanja r̄a hya. Mi bađi hanja r̄a hya p'uya, bi 'yøtra senya conná 'yε ngue nne di hejpabi yø ja'í. Bi ne xtí nyar'ua 'b̄ahyø ja'í ngue di catra swi p'ua 'b̄ahyø mm̄ijudioui.

34 P̄ε nu'mø mi b̄ahyø ja'í p'uya, ngue xquet'a r̄a judío n̄a nne di nya, bi m̄ehra mafi ḡätho yø ja'í p'uya. Comma nyo ora bi m̄m̄afi, i εna:

—Maguesε n̄a r̄a dahmu Diana thanne yø mm̄engu Efeso.

35 A nun̄a go n'na r̄a secretario p'ua ja r̄a hn̄ini p'uya, go bi z̄a bi hejpi te mman̄yø ja'í na, bi 'yεmbi:

—Ague gyø mm̄enguh̄a ua ja r̄a hn̄ini Efeso. Ḡätho yø ja'í ndap'ua bi z̄a, ḡa pađi ngue nuua ja r̄a hn̄ini Efeso i høxyø xi yø ja'í ngue da m̄ehra n̄ija hap̄a 'b̄ehra dahmu Diana nun̄a maguesε bí 'yε mahets'í.

36 Nun̄a r̄a hya dí xi'ah̄a ya, ḡa guí pahm̄a ngue majuan̄i na. Jan̄angue nuyá, dami nsäyah̄a. Dami n'yomf̄eni te guí nne gui 'yøth̄a.

37 ¿Hanja ngue sä gni sihu ua ya yø n'yoh̄a 'b̄ucua? 'N̄ε h̄ingui xocra n̄ija, ni xinga gue'a ni dahmuh̄a di nnømman'ua.

38 A nu'mø 'b̄ui to di ns̄ahmi n̄a r̄a Demetrio, da gue'ua yø

mɛfi n'youi, uanguí gue'a ga 'buhyø ts'ut'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na.

³⁹ Nu'mø ja te man'na ma hya guí nnehu, guí mmamhmü 'mø bi nja ra junta, ja di nhop'u.

⁴⁰ Asta guehya dí 'bu mman'uhu 'mø da fadi te xa nja ya. Da t'embí ngue dyø nequisihü. Nu'mø da t'änngahü hanja'a ra njunt'i xanja ya, hin'yu p'u te ga mmamhmü.

⁴¹ Høntho bi juadi bi man'a ra hya'a p'uya, bi n'yete yø ja'i ngue bi ma.

20

Ra Pablo bi map'u ja ra häi Macedonia 'nep'u ja ra häi Grecia.

¹ Nu'mø mi thohra sui, bi zonhyø 'yεc'εi na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bi n'yete p'uya, bi ma i map'u ja ra häi Macedonia.

² Bi zengua gätho yø 'yεc'εi rá m'map'u ja yø xequi rá njap'u. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'u ja ra häi Grecia.

³ Ja bá m'map'u nhyushna. Ya ja ngue xta 'yo ra barco ngue xti ma Siria p'uya. Pε bi ba p'uya ngue sänyø judío ngue da hyo. Janangue bi zännbuya ngue bi n'yoguatho, mahøn'i map'u ja ra häi Macedonia.

⁴ Nuya yø n'yohu ra Pablo 'dap'u 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmengu Berea, 'nε'u yø mmengu Tesalónica ra Aristarco 'nεhra

Segundo, 'nεhra Gayo nuna ra mmengu Derbe, 'nεhra Timoteo, 'nεhyø mmengu Asia, ra Tíquico 'nεhra Trófimo.

⁵ Bi m'met'o ya ngue i ndø'mate p'u ja ra hnini Troas.

⁶ Nugähe ja dá macähe 'mø mi tho ra ngo ts'i ra thuhmε hingui n'youi ra íxi. Dá nεxähe p'u Filipos, daní nthegähe p'uja ra hnini Troas. Ja dá m'macähe p'u nyoto ma pa p'uya.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Troas.

⁷ Nu'a ndomingo p'uya, bi mpeti yø 'yεc'εi ngue di nxennba ra thuhmε da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya, bi xännbabi ra hya yø ja'i. Pε comma ya ja ngue da ma 'mø mi hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mi zo made ra xui.

⁸ Xi mpeti yø ja'i p'u ja ra cuarto bi ja maya, nup'u bí ja xangu yø lámpara di yot'i.

⁹ Mi huxpu ja ra ventana n'na ra ts'ant'u ni hu ngue ra Eutico. Comma ra Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na ra ts'ant'u p'uya, rá hyu ra piso p'u bá tãgui. Ya xi du 'mø mambá thats'i.

¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'i. Bi 'yεmbyø ja'i p'uya:

—Yo sä guí suhu, i te na ra ts'ant'u —bi 'yεna.

¹¹ Mahømbi nexmaya ra Pablo. Ja bi xenna thuhmε da ts'i p'uya, tengutho ra hya bi

zohra Jesús. M̄i tho'a p'uya, bi sigue b̄i nya asta gue'mø m̄i hyats'i. Ja b̄i ma p'uya.

12 A nuna ra ts'unt'u xi dāgui, bi ts'ixrá ngu na, p̄e ya ja manho. Gā bi hyu yø mm̄i yø ja'i.

Ra Pablo ba nexa Troas, i mpa p'u ja ra hnini Mileto.

13 B̄i ne b̄i n'yoguatho ra Pablo asta ra hnini Asón. Ja dan̄i nthegāhe p'u p'uya ngue dá ohe ra barco.

14 Mā nthegāhe ra Pablo p'u ja ra hnini Asón, ya 'da dá mähme p'uya, dá ohe ra barco dan̄i mpähme p'u ja ra hnini Mitilene.

15 Dá pøngāhe p'u'a rá yo pa p'uya. Dan̄i nthogāhe p'u ja rá nnengui ra häi Quío. Rá hyu pa p'uya, dá søngāhe p'u ja ra häi Samos. Dan̄i nsäyahe p'u ja ra hnini Trogilio. Rá gu pa p'uya, dá søngāhe p'u ja ra hnini Mileto.

16 Nuna ra Pablo, ya xi zänni ngue da thorp̄u ja ra hnini Efeso. H̄imb̄i ne di nsäya p'u ja ra häi Asia. Bi xøn̄i bi zøn'a Jerusalén, xamhmatho da z̄adi ngue dan̄i zäp'u ra ngo ngue ra Pentecostés.

B̄i nyau i ra Pablo'u yø 'ȳc'ei 'bet'o p'u ja ra hnini Efeso.

17 Nup'u ja ra hnini Mileto, b̄i m̄ennbatho ra hya ra Pablo'u yø 'ȳc'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'ȳc'ei'a ra hnini Efeso, ngue bá ç̄e b̄i nyau i.

18 Nu'mø m̄i zø'u bá ts'i p'uya, ra Pablo bi 'ȳemb̄i:

—Ya guí pahmu te dá n'yogä 'mø rá m̄adi yø pa ma søcä ua Asia ja n̄i häih̄u.

19 H̄ingra n'yets'i dá n'yogä p'u guí 'bahmu m̄ente ra pa dá ørpä rá 'b̄efi ra Hmu Jesús. Dá ungä ma mm̄i conná nguehyø ja'i nu'u h̄ingui nne da 'yøhra hya. 'N̄e xangu ra n'u dá sägä ngue nne xtā hyogä yø judío.

20 Nu'mø mā xi'ah̄u ra hya, dá xi'ah̄u'a te gāma hya ja ngue da 'yøt'ah̄u ra nho. Dá xän'nah̄u ra hya p'u gadi mpetih̄u, 'n̄ep'u ja n̄i nguuh̄u dá xän'nah̄u ra hya.

21 Ngu'u yø judío, ngu'u h̄ingyø judío, dá xicä ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo, da den'na Oja, 'n̄e da 'ȳc'ei na mā Hmuuh̄u Jesucristo.

22 A nuyá, di 'bejpagä ra Espiritu Santo ngue gan̄i mpagä Jerusalén. P̄e h̄ind̄i pad̄i te gan̄i nthocä p'u.

23 Hønda n'na ra hya di pad̄i, ngue nup'u ja yø hnini xtā thogui, ra Espiritu Santo xiqui ngue nup'u Jerusalén, ya nthø'miguí ngue da joqui, 'n̄e da ma ma'uniguí.

24 P̄e h̄inga gue'a di du mā mmaigä'a. Asta dí engä mā te squerángue ga jua'a te nná 'yo con n'na ra pähä. D̄i nne ga juahna ra 'b̄efi bi färca mā Hmu Jesús. I nne ra Jesús ngue ga xicä yø ja'i na ra hoga 'da'yo hya bá n'youi rá mate Oja.

25 Nu to gā guí 'bahmu ua ya, ya gā xtā xifi ha di njap'u di zo rá 'ȳe Oja, dadi se-guragä ngue ya h̄inni mantho

da nurcagui mā hmi yø ja'i.

²⁶ Ra ora ja p'uya, dí nne ga xi'ahū ngue ya hinni ma ma xigā te'o da ma ra castigo.

²⁷ Porque nu'a te gāma hya xpá nzän'Oja ngue di nja, ya gā xtā xi'ahū, hin tema hya di 'bedi.

²⁸ Damī hyoni ha gdi n'yo manho n'na ngu n'na'ahū ya. Xquet'a damī fāhmū yø 'yεc'ei. Guehna ra Espiritu Santo εxahū ngue guī fāhmū ya yø ja'i εc'ei Oja. Guehya yø ja'i bi pøhra Jesús conná maça ji bi mämp'ū ja ra pont'i.

²⁹ Dí padī ngue nu'mø dá magā ua, dá ep'ū mī'da yø mamhya da ne da 'uεnyø 'yεc'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbū.

³⁰ Guesε ni amigohū da bøni ngue di nxännbate ra fehni, go da garpabi yø 'yεc'ei'ū p'uya.

³¹ Damī mfāhmū 'yo di hä'ahū ya n'nan'yo ra hya da xän'nahū. Gui'yøthū tengutho dá øt'ä mente nhyu jeya, ra pa ra xui dá xän'nahū ra hya, hindá nsäya. Asta ma guidä nná xi'ahū ra hya n'na ngu n'na'ahū.

³² A nuya ma zi cu'ahū, hont'Oja da mä'ahū ya. Damī fāhmū xanho na ra hya ngue rá mate Oja. Nuná, i ja rá ts'edi na ngue man'na gdí timhmū ra hya. Oja di japi te'o gā o rá 'yε.

³³ Hinjonni ja'i dá nepä rá mεnyu ogue rá ulu.

³⁴ Guī pahmū xanho ngue nu'a te di honi co 'nεhya mī'da dí n'yohe, dá mpεhme n'namhma ga tini te dí

homhme.

³⁵ Guī njathū p'uya, porque jatho ngue di mpε'a n'na, n'namhma da zā da mats'i to hin'yū te da hyoni. Damī bεmhmu'a ra hya bi mam'mø mi 'yεnna Hmu Jesús: "Man'na xanho ngue di un'a n'na, hinda gue'a ngue da ma mat'unni".

³⁶ Høntho bi juadi bi manna Pablo na ra hya na, bi ndantyøhmū gātho yø ja'i mi n'yohū ngue bi mat'Oja.

³⁷ Asta zoni gātho yø ja'i ha guī nhyhmi ra Pablo ngue εdi.

³⁸ Porque εmmei tu yø mmui yø ja'i na ra hya xi manna Pablo ngue ya hinni mantho da nurpa rá hmi. Bi mähä p'ū ja ra barco p'uya, ja bi n'yεp'ū.

21

Ra Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mø dambá n'yεtegähe p'ū ha 'bahma zi cuhū, dá ogähe ra barco ngue dá macähe njuantho p'ū ja ra häi Cos. Rá yo pa p'uya, danī nthocähe p'ū ja ra häi Rodas. Ma thocähe p'ū p'uya, danī mpäcähe p'ū ja ra hnini Pátara.

² Nup'ū Pátara, ja dá tingähe p'ū man'na ra barco ngue i mpa p'ū ja ra häi Fenicia. Dá ogähe'a p'uya, dá mähme.

³ Nu'mø ma thocähe p'uya, danī nugähe ra häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mø ma thocähe na ra häi na, danī nthocähe p'ū ja ra häi Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue danī zohrá 'bεni p'ū ja

ra nenthe ngue ra hnini Tiro. Janangue ja danī mpähme p'ua.

4 Dá nthegähe p'ua 'buhyo 'yεc'ei p'uya. Ja dá m'mucähe p'ua nyoto ma pa. Pe ra Espiritu Santo bi 'yutyø 'yεc'ei'a te ja ngue da thohra Pablo. Janangue hīndi japyø 'yεc'ei ngue xtī ma Jerusalén.

5 Pe mi gua'a nyoto ma pa p'uya, siempre dá mähme. Gätho yø 'yεc'ei conyø xisu 'nēhyø basī 'da dá mähme asta nenihni. Dá ndantyøhmu gähe p'ua ja rá nnengui ra jathe p'uya, ngue dá mat'Ojahe.

6 Nu'mø ma n'yēhme p'uya, dá cethe ra barco. Bi mengyø ngu yø 'yεc'ei p'uya.

7 Dambá nēxähe p'ua Tiro, dá sōngähe p'ua ja ra hnini Tolemaida. Ja bi zerp'ua nna ogähe ra barco p'uya. Ma sømhme p'ua ja ra hnini, dá zenguahe ya ma zi cūh. Ja dá m'mucähe p'ua n'na pa p'uya.

8 Mi hyaxp'uya, dá thogui ngue dá mähme p'ua ja ra hnini Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nēhya mī'da man'yohe. Dá mächähe p'ua ja rá ngu ra Lipe mādi 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ei'ua yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfäxui yø representante ra Cristo. Ja dá n'oxähe p'ua ja rá ngu na p'uya.

9 Nunā ra Lipe, mi si goho yø t'ixu ngue him mādi nthati. Nuya yø hmute p'uya, nu'a ra hya di bennbabi Oja da ma, gue'a mman'a.

10 Ya nmi 'bucähe p'ua njammī pa p'uya, bi zø'a n'na rá pøngahya Oja ni hu ngue ra

Agabo, xpī 'yε'a Judea.

11 A nuna p'uya, ni 'yēhe da nuje. Bi gajpa rá ngut'i ra Pablo p'uya, bi dūtyø gua 'nēhyø 'yε. Bi 'yεmp'uya:

—Ngunā ra hya mmanna Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohu rá mmeti ra ngut'i ja ua ya, di jaua yø judío p'ua Jerusalén ngue da dūt'i. 'Nē di ndäpyø ja'i hīngyø judío —bi 'yēmbi.

12 Nu'mø ma øcähe na ra hya na p'uya, hangū dá xicähe ra Pablo, da gue'ua yø mmengu p'ua, xifi ngue hīndi ma Jerusalén.

13 Bi 'yēnna Pablo p'uya:

—¿Teni 'bc'a guī øt'e ngue sä guī zomhmu? Gadi unngahu ma mmägä. Nugä dí 'bui hont'a go te ts'ua ga thogui, hīnga hont'a di tharcagui, sinoque xquet'a da zä ga tugä p'ua Jerusalén connā nguehma Hmu Jesús —bi 'yēna.

14 Ya hīndā taphe ngue hīnxti map'ua, da hēcähe p'ua p'uya, di εmphe:

—A nuyá, di nja'a te rá pähä Oja ya 'mø.

15 M'mēfa p'uya, 'nēcje dá nsähe ngue da mähme p'ua Jerusalén.

16 Bi hyungähe 'da yø 'yεc'ei ngue yø mmengu Cesarea. Nuya yø 'yεc'ei ya p'uya, n'youi p'ua n'na ra mmengu Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya mará nyogui 'yεc'ei na. Go bi zixcähe rá ngu na p'uya ngue ja dá nsäyahe p'ua.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

17 Nu'mø mā sōngähe Jerusalén, εmmεi di johya yø 'yεc'εi ngue dá nnuhe.

18 Mi hyaxpaya, dá mähme ra Pablo ngue di zεnguahe ra Jacobo. Gä mi 'bap'ya yø 'yεc'εi 'bet'o p'ya ha di mpeti yø 'yεc'εi.

19 Mi juadi bi nzεnguau i yø 'yεc'εi na ra Pablo, bi da'mi bi mā te xi 'yøt'e, manyarbui ma ra hya bi mā ngue xifi hanja ngue xi māx Oja ra Pablo p'ya ha 'bahyø ja'i hingyø judío.

20 Mi 'yø'a te sihyø ja'i p'ya, bi 'yεspabi Oja. Bi t'embra Pablo p'ya:

—A nuyá mā zi cu'i Pablo, ya guí nnu ngue yø mahuañitho yø judío εc'εi ra Jesús. Pε gätho ya p'ya, hingui nne da hyep'ya yø costumbre n'youi p'ya ja ra ley bi 'yotra Moisés.

21 I hma ngue t'εmbi n'nan'yo ra hya guí xännbabi yø judío rá m'ma hman'na nguadi yø häi. T'εmbi ngue guí xifi ngue hinda 'yørpa masu'ya yø hya bi manda ra Moisés, 'nε hinda 'yøtyø costumbre nná 'yoha. T'εmbi ngue guí xifi ngue hinda mεpya yø ts'unt'ya 'mø bi m'mai.

22 ¿Ha di nja te ga øtho co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yø ja'i 'mø bi badi ngue ya gá søhø.

23 Man'na xanho gui 'yøt'a te ga xi'ähe ya. I 'bucua dí 'bucähe goho yø n'yoha ja ngue da 'yøtyø ndanne.

24 Dami sixa nija'ya ya, guí nhoqui tengutho da 'yøt'ya. Jurpabi yø gasto ngue da

'yaxyø ya. Nu'mø gá 'yøt'a p'ya, gätho yø ja'i da dinyø mmai ngue himma juani'a te si'i. Sinoque xquet'a 'nε'i guí εc'εi 'nε guí hats'i xanho te mmamp'ya ja ra ley.

25 Pε nuya yø ja'i hingyø judío ngue ya εc'εi ra Jesús, ya xtá orpahe ra sacua te dá sännähe ya. Ya xtá xihme ngue hinde da ma nts'upi ya yø hya ya. Sinoque hontho ngue hinda za ra ngø 'bøspabi yø dahmu, 'nε hinda zi ra ji. 'Nε hinda zapra ngø yø zu'ε hingui pønná ji 'mø bi du. 'Nε hinda n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

26 Mi hyaxpaya, bi me ra Pablo'ya goho yø n'yoha ngue 'da di nhojtho. Bi yarba ja ra nija di mpeti yø judío p'ya para ngue da mā tema pa da ze'a guí nhoqui. Nu'mø bi dātra pa p'ya, da 'yøtyø 'bøt'e n'na ngu n'na.

27 Pε nu'mø tobe him man'i dāt'a nyoto mā pa, nuya yø judío ngue yø mmεngu Asia bi nu ngue 'bap'ya ja ra nija ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yø mmai gätho yø ja'i p'ya. Janangue bi ma mabent'i ra Pablo.

28 Bi mahra hmafi yø judío p'ya, bi 'yεna:

—Ague gyø judío'ya, dami fäxçähe ua. Nuna ra n'yoha 'bucua ya, guehna xännbabi yø ja'i ndap'ya bi zä na ngue hingui nnu manho'a te nná 'bahma. I xännbabi yø ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'nε hingui nnu manho ra nija jaua. I ja man'na ra hya

p'uya, ya xa cutua ja ra nija 'da yø ja'i hingyø judío. Di ts'ongua ja ra maca nija jaua.

29 Nguna ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'u ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohu hinga judío, ni hu ngue ra Tróximo ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'embj ngue ya xi carpu ja ra nija'a ra n'yohu xi hnurpi ngue mi n'youi.

30 Bá yants'i gätho yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bá tihi ngue di bentra Pablo. Bá jajma xøts'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndøt'e yø goxthi 'bexque'a.

31 Ya nne yø ja'i ngue xta hyo ra Pablo. Bi zønna hya p'u bí 'bahrá hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gä ra hnini Jerusalén.

32 Janangue bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gätho yø soldado, da ma da nu tema hya bi nja. Ni tihi bi zømp'u 'bähyø ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'u yø soldado, bi hyep'u'a gui unna Pablo.

33 Mi guarbu 'bähyø ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'nε bi thut'i co yoho yø cadena. Bi 'yänni te'o na ra Pablo, 'nε bi 'yänni te'be'a xi 'yøt'e.

34 Pe nup'u mahyø ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmi'da. Janangue hinguí sä da hyaxa njuani tema hya, porque janjuani di uexhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'u bí ja ra cuarte p'uya.

35 Nu'mø mi zømp'u ja yø 'dexto ngue ra cuarte, xøgue ni gæstho yø soldado na ra Pablo, porque di mä's'yø ja'i ngue nne da guaspi.

36 Bá mafi gätho yø ja'i bá 'bæfa, bi 'yεna:

—Da du ra Pablo —bi 'yεna.

Bi manna Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'u ha 'bähyø ja'i.

37 Nu'mø ni ma da yarbhu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yεmbrá hmu yø soldado:

—¿Ua da zä ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangä? —bi 'yεmbi.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yεmbrá Pablo:

—¿Ua gui padí gui nya ra hya ngue ra griego p'uya?

38 ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxa n'na ra sui 'mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda'u goho mahuañi nja'i yø hyote bá m'map'u ja ra dapo?

39 Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεna:

—Nugä drá judiogä, drá mmengugä p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'u ja ra häi Cilicia na. Pe dami 'yørcä ra mate gui 'dacrä nt'edi ga nzocä yø ja'i —bi 'yεmbi.

40 Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'mäp'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue ørpa ra senya yø ja'i ngue di nsäya. Nu'mø mi nsäya'a gui maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yεmbi:

22

1 —Ague n'yò'ahũ, nuna ra hya gda nyangä ua guí 'bũhmũ ya, dami 'yòhmũ ha rá nja ra hya ga xi'ahũ.

2 Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ofò conna ebreo ga ya yø ja'i, man'natho ngue hĩnjondi 'yanĩ. Ra Pablo p'uya bi 'yembĩ:

3 —Nugä drá judiógä. Drá mmengugä p'u Tarso ja ra häi Cilicia. Pe bi ma ma tedegä ua Jerusalén. Ja dá ogä ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel ma xännbategä. Bi xännagui'a ra ley manĩ n'yo ma mboxitahũ. Nugä dá ja ndummũ ngue dá supä rá xudi Oja co gätho ma mmũ, tengutho guí øthũ ra pa ja p'uya.

4 Nugä 'mø yø pa xa thogui, xtá sũcä'ũ yø ja'i mi 'c'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohũ 'nøhyø xisu di tut'i ngue di cot'i, 'nø dí nne ga ho 'da.

5 Nu'a rá hmũ yø mmäcja, 'nø'ũ yø n'yohũ 'bet'o ngue yø judío, da zä da ma hanja'ũ, porque go bi 'dacä ra sũcua dá cats'i ngue xcani dápä yø judío p'u Damasco. Dá magä p'u ngue di hongä yø 'yec'ei, xcambá sigä ua Jerusalén ngue xti n'ofädi.

Bi manna Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jesús.

6 Pe nup'ũ ja ra 'yu p'uya, commä huxyadi ya ni ma ga søn'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi gogbagui.

7 Dá täcä häi p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui:

“Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmei guí nnu man'ugui?” bi 'yengui.

8 Ya dí embä p'uya: “¿Te'o'i p'uya grá Hmu?” Hømbä tha p'uya, bi 'yengui: “Guecä drá Jesús, drá mmengũ Nazaret, janjuani ngue guí nnu man'ugui”, bi 'yengui.

9 A nu'ũ ma amigo nmi n'yo'be p'uya, majuanĩ ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe hĩmbi mmeya ma amigo te 'be'a xicä'a nzoqui.

10 Nugä p'uya, dí embi: “Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya, bi 'yengui: “Dami nangui, guí thogui gdi ma Damasco. Nup'ũ ja dani si'i p'u te gä ja ngue gui 'yøt'e”.

11 Bi xädägui'a ra nyot'i dá nthø'be. Bi cännagui'ũ ma n'yo'be, gä dá søn'a Damasco.

12 Nup'ũ Damasco p'uya, mi 'bup'ũ n'na ra n'yohũ ni hu ngue ra Ananías. Gue'a n'na ra n'yohũ ngue mi øt'e gätho'a te mmamp'ũ ja rá ley Oja. 'Nø di nnu manhoui gätho yø judío.

13 Bá øhe bi nugä na ra Ananías. Mi zøp'ũ dí 'bui, bi 'yengui: “Ague ma zi cu'i Saulo, di nzø ni dä ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi nzø ma dä, dá hetĩ ha 'bäi.

14 Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne ma mboxitahũ ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue guí parpabi rá pähä. Bi ne ngue guí nnurpabi rá hmi'a rá Ts'ant'ũ Oja nuna gä ra nho øt'e, 'nø gui 'yø'a ra hya

bì ma.

¹⁵ A nuyá, ndap'ua bi zä guí ja hmajuani gátho yø ja'i na ra hya dí xi'i ya. Guí xihyø ja'i te gá nu ya, 'ne guí xihyø ja'i tema hya gá 'yøde.

¹⁶ Xiya, ¿te guí tøm'ya? Damì nanguí, guí nxixya nts'edi, n'namhma dì nequì ngue guí ec'ei ra Hmu Jesús, 'ne di pun'na'i nì ts'oqui", bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'ua ha 'buhyø ja'i hingyø judío.

¹⁷ Dámhá pengä p'uya, ngue dá sò'a Jerusalén. Dá map'ua ja ra nija ngue dá mat'Oja. Bi mpähma nthandi p'uya.

¹⁸ Dá nugä ra Jesús ngue engui: "Damì xøni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'ørpa masu ra hya guí mma conná nguecä", bi 'yengui.

¹⁹ A nugä p'uya, dí embi: "Ague grä Hmu, ya pahyø ja'i ngue nmì pagä p'ua ja yø nija, dambi sigä yø ja'i ec'ei'ngue di cot'i, 'ne dadi uni.

²⁰ Nu'mø mì tho na nì mefi ra Teba bi xihyø ja'i nì hya, dí 'bäcä p'ua 'mø, xquet'a dá negä ngue bi dü na. Nu'mø mì tho na, dá färpagä yø tuhu'ua to bi hyo".

²¹ Pε ra Jesús bi 'yengui: "Ga 'yohma. Nugä yap'atho ga pen'na'i, guí mmap'ua rá m'mahyø ja'i hingyø judío", bi 'yengui.

Yø soldado bi bentra Pablo.

²² Bi 'yøxhyø ja'i p'ua bá fadi ngue bì nya, asta gue'mø

mì manna ra hya ngue εna da map'ua 'buhyø ja'i hingyø judío. Bi mähra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Dá tho na ra n'yohua na. Hinni 'yup'ua ngue 'bahna —bi 'yεna.

²³ Mente mafi, mente cacyø tuhu, εn'a häi. 'Nε εns'maya yø fonthäi ngue ra cue.

²⁴ Bi manda na rá hmu yø soldado p'uya ngue bì ma macut'i mbo ra cuarte ra Pablo. 'Nε bi manda ngue bi 'bei, bi njapi dá ma hanja ngue sahyø ja'i.

²⁵ Pε nu'mø mì dut'ingue da mei, nuna ra Pablo bi 'yembra capita 'bäp'ua:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne gui fehmu n'na ra n'yohua ngue ra romano, 'ne hinga 'bet'o guí haxha ra güenda hanja ra hya? —bi 'yεmbi.

²⁶ Nu'mø mì 'yø'a ra hya sihra capita p'uya, bì ma bá xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yεmbi:

—Damì n'yomfeni te guí nne gui 'yøt'e, porque nuna ra n'yohua guí nne gui fei, ra romano na —bi 'yεmbi.

²⁷ Nu'a ra hmu p'uya, bi guarbua 'bähra Pablo, bi 'yεmbi:

—¿Ua majuani ngue grä romano ague n'yø?

Mì dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Ahá, majuani.

²⁸ Nu'a ra hmu p'uya, mahømbi 'yεmbi:

—Pε nugä, xangu ra menyu xa cuestagä ngue dá cohi ngue drá romano.

Ra Pablo p'uya, bi 'yεna:

—Pe nugä drä romanogä p'ua dá micä.

²⁹ Co nuna ra hya na p'uya, bi zop'ua ra Pablo'ua mi nne xti mfete. Da guehna ra hmu, xquet'a bi zop'ua 'mø mi hyaxa njuani ngue ra romano. Bi nsu p'uya ngue xi dut'i.

Ra Pablo 'bäp'ua ha bi 'yøtra junta yø judío.

³⁰ Mi hyaxp'uya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xta hyats'i xanho ra güenda teni 'bε'a gui yapyø judío na ra Pablo. Bi xojpa yø cadena ma nthat'i p'uya, bi manda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmäcja. Bi nja ra dajunta. Bá njmra Pablo p'uya, bi ma ma'bä'mi p'ua 'bähyø ja'i.

23

¹ Nuna ra Pablo bi hyetyø ja'i 'bäp'ua ja ra junta. Bi 'yεmbuya:

—Ague n'yø'ahua, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yεp'ua, 'nε asta guehya, co n'na ra hoga mmæitho nnä 'bæi.

² Nuna ra hmu mmäcja Ananías, bi 'bεp'ua 'dap'ua 'bähmi ra Pablo ngue da memba rá ne.

³ Bi 'yεnna Pablo p'uya:

—Go di un'i Oja ngue hinga njuantho gui øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mip'ua ngue gui 'yøtra ts'ut'abi conforme ra ley? ¿Hanja ngue gui nuixra ley ngue gadi manda da 'bεgbä ma ne? —bi 'yεmbi.

⁴ Nu'ua 'bäp'ua p'uya, bi 'yεmbra Pablo:

—Guí thennbabi rá da mmäcja Oja 'mø —bi 'yεmbi.

⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Pe hīndi pacä n'yø, ngue'mø guehna ra da mmäcja na. Porque nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro ngue εna: “Yo guí nnømman'ua nnøpa ts'ut'abi yø ja'i”, i εnna hya.

⁶ Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bäp'ua 'da yø judío p'ua ja ra junta ngue tenna nt'εc'ei ni hu ngue ra saduceo. Man'na 'bæi yø judío p'uya, ni hu yø nt'εc'ei ngue ra fariseo. Ra Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague n'yø'ahua, nugä drä fariseogä, rá ts'ant'ugä n'na ra fariseo. Nu'a nnä εc'εigä ya ngue bá εp'ua ra pa di bεnnate yø ánima, gue'a ga thascä ra güenda'a ya.

⁷ Nu'mø mi manna ra hya na p'uya, nu'ua yø fariseo, conyø saduceo, di njun'mahyase p'uya. Ya yo 'bæi bi gohyø ja'i.

⁸ Porque yø saduceo mman'ua ngue hīndi bεnnate yø ánima, ni xingyø anxε di 'bæi, ni xingra ndahi. Pe yø fariseo p'uya, gä εc'ei ya yø hya ya.

⁹ Bi mahra hmafi gätho yø ja'i p'uya. Bi nangui 'da yø xänbäte ngue ra ley, yø n'yohua yø fariseo. Bi 'yεn'ua p'uya:

—Nuna ra n'yohua 'bæua, hin tema nts'o dí ø'na. Nu'mø da t'εmbi ngue n'na ra anxε bi zofa, hingui ho ga cohi ngue ma nsæihua Oja.

¹⁰ Mathoguitho bi nsahyø ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i da xenyø ja'i ra Pablo. Bi 'bepyø soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'u ha 'b'ahyø ja'i, bi zixp'u ja ra cuarte.

¹¹ Rá nyohra xui p'uya, bi nu ra Pablo ra Hmu Jesús, ngue bi 'yembj:

—Damj hya ra ts'edi ague Pablo. Tengutho guá ørbu Jerusalén ngue gá ma hanja ma hyagä, dá ngut'a ra hya gnj man'a Roma ya.

Inthoni ha di tho ra Pablo.

¹² Mi hyaxpaya, bi nhēcahya 'da yø judío ngue da hyo ra Pablo. Bi 'yena:

—A nuyá, ni xingra hme, ni xingra dehe ga sih ya, asta gue'mø dá nuhu bi du ra Pablo. Da zæcjæ Oja 'mø hĩndi nja'a te dí mmamhmu —di n'yembj.

¹³ Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo.

¹⁴ Bi map'u 'b'ahyø hmu yø mmäcja p'uya, 'næp'u 'b'ahyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi 'yembuya:

—Nuna ra hya xtá mangähe, hinga nsihmehe asta gue'mø dá nuhe bi du ra Pablo. Dí engähe ngue da zæcje Oja 'mø hĩndi nja'a te dí mmamhme.

¹⁵ A nu'ahu ya, co 'n'e'u yø n'yohu 'bet'o ngue ra junta, damj xihmu rá hmu yø soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'b'ahmu. Gui 'yemp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni. Nugähe

p'uya, ya xa nsähe ngue ga hohe hante da zøcua.

¹⁶ Pe nu'a n'na rá 'b'e'ue ra Pablo p'uya, bi 'yøde temä hya nts'änni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yøde.

¹⁷ Nu'mø mi xihra Pablo'a te fennbi, bi zohna n'na ra capita p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra ts'ant'u 'bæcua, damj sixp'u 'b'ahni hmu. Porque jar'u n'na ra hya da xifi.

¹⁸ Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'ant'u p'u 'b'ahra hmu yø soldado. Bi 'yembj:

—Nuna ra Pablo ofädi, bi zonngagui ngue da sin'na'i ua na ra ts'ant'u 'bæcua. Ja te nne da xi'a'i 'na —bi 'yembrá hmu.

¹⁹ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi bennba rá 'yæ ra ts'ant'u, bi zica n'nanni, bi 'yembj:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yø?

²⁰ Nuna ra ts'ant'u p'uya bi 'yembj:

—A nuyá, nu yø judío, ya xa nhēcahya ya, ngue nu'mø da xudi, da 'yä'i ngue gui sixp'u ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yænui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'änni 'na.

²¹ Pe nu'i 'yo gui æc'ei, porque pongui yote nja'i yø judío xa nzänni ngue da gorpa ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Næ i mma ngue ni xingra hme, ni xingra dehe da zi, asta gue'mø da nu ngue da du ra Pablo. Xna ngue da zæ Oja 'mø hĩndi nja'a te xa nzänni 'na. A nuyá, ya xa nsäya,

ngue tømtho tema hya gui mmanya.

²² Nu'a rá hmu yø soldado bi xihra ts'ant'u ngue hinjonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yøde.

Bi 'bennbabi ra Pablo na ra gobierno Félix.

²³ Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi zonhni yoho yø capita. Bi 'bepi ngue di nsä yo ciento yø soldado ngue yø 'yogua, 'ne hyate ma'det'a yø togue, 'ne yo ciento nja'i yø nya lansa ngue da zixra Pablo 'mø bi z'u'i guto nxui, da menhni di ma Cesarea.

²⁴ 'Ne bi manda ngue da thøspabi ra nthuts'i ra fani da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hinte di njapra Pablo, sinoque di ndäpra gobierno Félix.

²⁵ Bi 'yøt'a n'na ra sũa ra hmu p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi däpra Félix. I enna sũa:

²⁶ "Nugä drä Claudio Lisias, dadi zengua'i grä hoga gobierno Félix.

²⁷ Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bũa, bi gotyø judío, ya ja ngue xta hyo. Pe nu'mø ma paçä p'uya ngue ra romano, dá pennbabi yø soldado ngue bá yanì.

²⁸ Dá ne ngue xca pađi te gui yapì. Dá sixä p'u bi 'yøtyø junta yø judío p'uya.

²⁹ Pe nuna ra hya bi nequi, guehna ja ua naya. Gui yapì ngue'a ra ley ga 'yo judío. Pe himbi nequi ra hya ngue te xti hyo, ni xinga gue'a di sä ngue da jot'i.

³⁰ Pe dá mmeyagä p'uya, ngue nu'u yø judío, ya xi nhëcahya ngue xta hyo. Janangue nuya dí pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Ne xquet'a dí xicä'u di yapì ngue da map'u gui 'bui ngue da xi'i te gá nzaì. Hønt'a ra hya'a ya".

³¹ Nu'u yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mepi. Bi zixra Pablo 'mø mi nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hnini Antipatris.

³² Mi zä mi neçahäi p'uya, bá penc'u yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'u ja ra cuarte. Go bi mähä ra Pablo'u yø togue.

³³ Mi zømpu ja ra hnini Cesarea p'uya, bi ndäpra sũa ra gobierno, 'ne xquet'a bi ndäpra Pablo.

³⁴ Nu'mø mi juadi bi nu ra sũa ra gobierno p'uya, bi 'yänni haru ra mmengu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmengu p'u ja ra häi Cilicia.

³⁵ Bi 'yembuya:

—Ga øcä'a ra hya gui mmam'mø bi zøcua'u di yap'a'i —bi 'yembi.

Nup'u ja rá ngu na ra dašt'abi Herodes, bi manda ngue ja da mäp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha 'buhra Félix.

¹ Ya rá cut'a ma pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmäcja Ananías, ni n'youi 'da yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. 'Ne ni n'youi n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue

ra Tértulo. Bi zomp'u 'bahra gobierno ngue di yapra Pablo.

² Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi mudi di yapra Pablo, bi 'yembra Félix:

—Ague grá gobierno, dadi ja mamma'di'ahé ngue hin temá hya, dí 'bú manhogáhe. Conná nguehni mfadi gá 'búmanho yø ja'i.

³ Gátho'a te guí øt'e, dí 'búmanhogáhe ndap'u bi zä. Gä guehna nná ja mamma'di'ahé naya, grá ts'ut'abi Félix.

⁴ Pε hĩndĩ nne ga 'bet'ahé xangu ni tiempo. Dí ácáhe ra mate n'na ts'uhquits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'ahé.

⁵ Dí tĩngáhe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bucua, i 'yo ndap'u bi zä gá rá nguñi nximhái ngue di ts'onnyø ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sui p'u ha 'buhyø judío na, porque 'bet'o na ngue'u to εc'εi na ra mmengu Nazaret.

⁶ Nugáhe dá benthe, dá uphe ngue bi ne xtí ts'onna nija. Dí nne xca haspahe ra güenda conna ley ngue ma nt'εc'εihe p'uya.

⁷ Pε nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi 'yøt'e ngue bi yarbú di yahe ngue bi zingáhe na ra Pablo.

⁸ Bi xicje p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, dá εcua guí 'bú. Pε nuyá, dá zä ngue gui 'yánsε ya. Gui pásε p'uya ngue majuaní'a te gá nná yapáhe.

⁹ A nuyá, gátho'u yø judío n'yohu ya, 'da'igu mma ngue εmbi majuaní'a te xifi.

¹⁰ Ra gobierno p'uya, bi 'yøra ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yεna:

—Co n'na ra pähätho ga nyangá ua guí 'bú grá ts'ut'abi. Porque dí pacá ngue ya xa mma yø jεya guí nts'ut'abi ua ja ra häi dí 'búhmu.

¹¹ Nu'i dá zä gui hyaxa njuani hanja ra hya. Tobe hĩngui tho'a n'ne'ma yomma pa xtá magá Jerusalén ngue dí thanne Oja.

¹² Pε hĩmbi thĩngui ngue to gadi njun'mahya'be. Ni xĩnga guerp'u ja ra danija xta thĩngui ngue to gdi orpabi, ni xĩnga guerp'u mi'da yø nija, xta thĩngui ngue to gdi ya'be. Ni xĩnga guerp'u ja ra hĩni p'uya.

¹³ Nuyá yø n'yohu 'bucua, nu'a ra hya gui yajpagui, hĩnda zä ha di japi ngue di ja majuaní'a te mma.

¹⁴ Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue dí εc'εigá Oja nuna mi εc'εi má mboxitahe. Dá gue'a ra 'da'yo hya εmbyø ja'i 'bucua ngue ra 'dan'yo nt'εc'εi, gue'a ra hya dí tenná'a ya. Pε gá dí εc'εigá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, dá gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja.

¹⁵ Tengutho yø nt'εc'εi yø judío, di njadá p'uya. Dí εc'εigá ngue dá 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'i, gue'u yø ts'oc'εi, gá di bennate.

¹⁶ Janangue dadi ja ndummái ngue ga n'yo

xanho, n'namhma ngue h̄in tema hya da d̄inngagui Oja, ni x̄inga guehyø ja'ĩ da z̄a da 'ȳenguĩ ngue h̄inga gue'a nná 'yo.

17 M̄i ma njamm̄i j̄eya ngue n'nann̄i r̄a naciòn d̄ambi 'yo, mah̄ondá pengui asta Jerusalén ngue dá dá ma limosna, 'n̄e dá ørpabi r̄a 'bøt'e Oja.

18 P̄e nu'a r̄a ora'a p'uya, nu'ũ 'da yø judío ngue yø mm̄engu Asia, bi d̄ingui ngue dí 'bap'ũ ja r̄a n̄ija ngue nmad̄i nhoqui conforme r̄a costumbre ja ngue da 'yøt'a n'na. P̄e h̄ingui ngup'ũ dí 'yohe. 'N̄e h̄imbi th̄ingui ngue gadi yah̄nihe.

19 N̄uya yø n'yohũ dí mm̄angã ya, guehya ja ngue da thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nz̄aqui.

20 A nu'mø ngue h̄in'na, n̄uya yø n'yohũ 'b̄acua, go da manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi th̄inngagui 'mø ma thocã p'ũ bi 'yøtra dajunta yø judío.

21 H̄onda n'na zine nts'edi dá mangã p'ũ ja r̄a junta m̄i 'b̄ahyũ, ngue dá ɛna: “Nu'a nná ɛc'ɛigã ya, ngue bá ɛp'ũ r̄a pa di b̄ennate yø ánima, gue'a ga thascã r̄a güenda'a ya”, dá ɛna.

22 Nu'a r̄a Félix, m̄i z̄a m̄i 'yøhna r̄a hya bi manna Pablo, m̄ambi njarb̄tho r̄a hya. Porque r̄a Félix ya pad̄i xanho hanja'a r̄a nt'ɛc'ɛi i ja ngue r̄a Cristo. Bi hyuspa r̄a pa yø ja'ĩ p'uya, bi 'ȳembi:

—Nu'mø bá ɛhra Lisias rá hm̄u yø soldado ya, ja ga pacã

xanho hanja n̄a r̄a hya gui mm̄amhm̄u p'uya.

23 N̄una r̄a Félix, bi 'b̄epa n'na r̄a capita ngue di sigue da ma m'mädi r̄a Pablo. P̄e bi xihra capita ngue ya h̄inda ma nthut'i, 'n̄e bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyau'i nne da mäts'i te honi.

24 M̄i ma njamm̄i pa p'uya, mah̄ombi zønna Félix, ni n'yoi n̄a r̄a Drusila rá xisu, r̄a judío n̄a r̄a xisu. Bi manda bá ts'i r̄a Pablo p'uya. Bi japi da ma hanja rá nt'ɛc'ɛi i ja ngue r̄a Jesucristo.

25 N̄una r̄a Pablo, bi ma hanja'a r̄a nho ja ngue da n'yo r̄a ja'ĩ, 'n̄e bi ma ngue jatho da zamrá mm̄ai n'na. Bi ma hanja n̄a r̄a castigo di nja m'm̄efa. N̄una r̄a hya bi 'yøhra Félix, bi zu. Bi 'ȳembra Pablo p'uya:

—'Be ni mahma. Nu'mø bi bongagã, mah̄onga nzon'na'ĩ ga nyau'i —bi 'ȳembi.

26 N̄una r̄a Félix i tøm̄i ngue xta ngutra m̄enyu r̄a Pablo ngue xtí thøgue. Jan̄angue xangu yø nn̄idi bi zonhni ngue bi nyau'i.

27 M̄i gua'a nyo j̄eya p'uya, bi dá rá cargo m̄i p̄hna r̄a Félix ngue r̄a gobierno. Bi ponn̄abi n'na r̄a n'yohũ ni hu ngue r̄a Porcio Festo. N̄una r̄a Félix bi ne ngue da nu manho yø judío, jan̄angue bi sigue bi ma m'mädithe r̄a Pablo.

25

Ra Pablo bi nyau'i ra Festo.

1 Nunā rā Festo p'uya, bi ma di bentrā cargo ngue di ngobierno. Ja rá hyu patho xi bentrā cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá nexpru ngue i ma Jerusalén.

2 Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja, 'nē'u yø judío tate ngue t'εc'εj, bi map'u 'buhra Festo ngue di yapra Pablo.

3 Bi 'yäpra mate ngue da pennbabi rā Pablo di 'yε'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhεcahya ngue da hyo rā Pablo p'u ja rā 'yu.

4 Mi dahra Festo p'uya, bi 'yεmbi:

—Ya m'mädi p'u Cesarea nā rā Pablo. Pε ya himma ya'atho gā pengā p'u Cesarea.

5 Nu'u yø n'yohu εxā hā rā ts'εdi ngue di yapra Pablo, guí xihmu ngue gā mmäcähe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui rā Pablo, da zā gui yapu.

6 Pε nunā rā Festo, comma manhyato mā pa, ogue n'net'a mā pa, bá m'mu'a Jerusalén. Bá pengui, bí 'yε'a Cesarea p'uya. Mi hyaxpuya, bi mip'u ja rá nthuts'i hu'mø øtra ts'ut'abi. Bi manda bá ts'i rā Pablo p'uya.

7 Nu'mø mi yut'ambo rā Pablo, bi mäsyø judío xpí 'yε'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'u gue gui yapí, pε yø judío hingui sä di ja majuaní'a te mma.

8 Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yεna:

—Nugā hin temā ts'oqui dí øt'e. Ni xinga guehra ley da

t'εngui hindí nnu manho, ni xinga guehra danija, ni xinga guehra dast'abi Roma ngue di tingga mā ts'oqui.

9 Pε nunā rā Festo, bi ne ngue da nu manho yø judío. Janangue bi 'yεmbra Pablo:

—¿Ua guí nne gdi ma Jerusalén, ja gani hocā p'u ni asunto?

10 Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Nuua 'buhra ts'ut'abi bi 'yεxra dast'abi Roma. Ja i ja ngue da thascagui ua rā güenda. Nu'i guí padí xanho ngue hin temā nts'o dí ørpā yø judío.

11 Nu'mø ngue di ja mā ts'oquigā, ogue xtí nεqui n'na rā hya ngue ni 'yup'u gā tu, hindí su gā tugā. Pε nu'mø ngue hin temā hya di nεqui'a te gui yajpā ya 'bucua, hinjonda zā di dāgui ngue gā sogā yø 'yεyu. Man'na xanho ngue gā thocā p'u 'buhra dast'abi Roma 'mø.

12 Nunā rā Festo, nuya yø n'yohu di nfāxui p'u ja rā ts'ut'abi, bi nhεcahya ngue bi zänni te da 'yøt'e. Bi 'yεmbra Pablo p'uya:

—Guí ädi guí thop'u 'buhra dast'abi Roma. Pε ja gdi ma p'uya.

Rā Pablo i 'bäp'u 'buhra ts'ut'abi Agripa.

13 Mi ma njammí pa p'uya, bi map'u Cesarea nā rā ts'ut'abi Agripa, ni n'youi rá nju Berenice, ngue bí zengua rā Festo.

14 Pε bá m'map'u njammí pa p'uya, nunā rā Festo bi xihra

ts'at'abi'a rá asunto rá Pablo.
Bi 'yεmbi:

—Gosque 'bucua n'na rá n'yohu ngue m'mäditho, bi zocua 'mø mi nts'at'abi rá Félix.

¹⁵ Nu'mø dambá 'yogä p'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmäcja co 'nε'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, bi map'u dí 'bui. I ädi ngue da ma ma sentencia na rá n'yohu na.

¹⁶ Pε nugä p'uya dí εmbi: “Nu rá dast'abi Roma hñdi costumbra ngue to sä di sentencia'a ngue da tho, mente tobe hñdi n'yunnba hñiui rá nsuiui'a ma yapi, para ngue da fadi ndana gue'a di dunna hya”.

¹⁷ Janangue nu'mø mi zocua'u ya, hñdá 'betä rá tiempo. 'Bexque'a 'mø mi hyats'i, dá magä p'u ja rá ts'at'abi. Dá mandagä bá ts'i'a rá n'yohu p'uya.

¹⁸ Dí engä ngue mi ja rá ts'oqui, pε nu'mø mi zø'u yø yapate p'uya, hñ tema ts'oqui bi nεqui ngue'u yø hya gui yapi.

¹⁹ Nu'a rá hya gui nyapi, gue'u yø nt'εc'ei yø judío'a, 'nε'a n'na rá n'yohu bi du ni hu ngue rá Jesús, i mmanna Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzu'a ya.

²⁰ Nugä p'uya, hñdi padí ha gdä japi ga øt'ä rá ts'at'abi tengu na rá hya na. Janangue dá ännä rá Pablo p'uya, ngue'mø da ne xtí ma Jerusalén, ja xtabá njap'u rá ts'at'abi na rá hya na.

²¹ Pε rá Pablo p'uya, bi 'yädi ngue da thop'u 'buhra

Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. Dá manda p'uya ngue bi sigue bi 'bädi, 'be da bonngaguí ja ga penhni, di map'u 'buhra dast'abi Roma.

²² Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te da manna rá n'yohu na.

Rá Festo bi 'yεmbi:

—'Bex hñixudi gui 'yøde te da manya 'mø.

²³ Mi hyaxp'uya, nuna rá Agripa 'nεhra Berenice bi yurbu ja rá cuarto bi nja rá hya. Xandøngu p'u ni 'yo, tengutho 'mø di sännigo. Ni n'yohu yø hmu yø soldado, 'nε'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja rá hñini. Bi manda rá Festo p'uya ngue bá ts'i rá Pablo.

²⁴ Bi 'yεnna Festo p'uya:

—Ague grä dast'abi Agripa, gätho ya yø n'yohu 'daua xtä mpetihu ya. Xangu yø judío bi xiqui ngue hñgui nnu manho na rá n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, nguaa Cesarea. Hñgui säya yø ja'i xiqui ngue jatho da tho na rá n'yohu na.

²⁵ Pε nugä p'uya, dí tingä ngue hñ tema ts'oqui di øt'e ngue sä da tho. Nuna rá Pablo ädi ngue da thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nuyá, dí sänni ngue ga pennbabi ya.

²⁶ Pε nja ngue nuna rá n'yohu dí nne ga pennbabi na ma hmu rá dast'abi, madits'u tema hya dí tinnbi ngue di ja ts'edi ga pennbi. A nuyá, dá sigä ua ha gui 'buhmu ya. Ma datho go nná sin'na'i

ya grá ts'ut'abi Agripa, ngue guí juannbabi xanho ha exa hanja rá asunto. Nu'a ra hya da bønna ne p'uya, gue'a da cuatrá sũcua ga penbã ra dast'abi'a.

²⁷ Porque nup'ũ nnã bẽngã, ẽna gue hingui pønna güenda ngue ga penhna n'na ra ofãdi, 'nẽ hinda mep'ũ ja ra sũcua'a ra hya gui nyapi.

26

Bi manna hya ra Pablo p'ũ buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bi 'yẽmbra Pablo:

—Da zã guí mma te guí nne guí mmanya n'yø.

Bi madi bi nya ra Pablo p'uya, i anyø 'yẽ ha ga ya. Bi 'yẽna:

² —I jaga mpãhã ngue da zã ga nyagã ua ha guí 'bui, grá ts'ut'abi Agripa. Dí nne ga nyangã ngue'a te gãma hya guí yajpã yø judío.

³ Dadi johyagã ngue guí padĩ gãtho yø costumbre øtyø judío, 'nẽ guí padĩ te guí njunt'i. 'Yorca ra mate guí 'yøde xanho na ra hya ga mmangã ya.

Bi manna Pablo te manĩ n'yo 'mø him manĩ 'yẽc'ẽi ra Cristo.

⁴ Nu'ũ ma mmjudiohe gã padĩ te xtã m'mucã p'ũ Jerusalén. I fadi te xtã m'mucã p'ũ ja ra hnini Tarso mente marã ngüegui.

⁵ Nuyũ p'uya, i padĩ xanho hapũ dá ngüẽ astã yø pa xpí 'yẽp'ũ. Nu'mø nne da ma, da ma ha bá njap'ũ dá ngüegã

ngue drã fariseo. 'Nẽ da gue'e guí padĩ ngue nu'a rá nt'ẽc'ẽi yø fariseo, gue'a hats'i xandønho'a te nt'ot'i p'ũ ja ra ley ga 'yo ma nt'ẽc'ẽihe'a.

⁶ A nuyã, guehna nnã n'yost'abigã naya, ngue dí tømã da 'yøt'Oja'a te bi yarpabi ma mboxitahe ngue di bennate yø ánima.

⁷ Gãtho'ũ 'dẽ'mã yo'bui yø judío di mmẽni ya, i tømĩ ngue da nu di nja'a te xã mma ma yat'i. Janangue njap'ũ thanne Oja ra pa ra xui. Pẽ nuna ra hya dí xi'i ngue nthø'mĩ ya grá ts'ut'abi Agripa, guehna gui yajpã yø judío naya.

⁸ ¿Hanja ngue hingui ẽc'ẽihũ ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'ũ mĩ ẽc'ẽi ra Cristo.

⁹ Nugã 'mø mam'met'o, dí ẽna ngue xanho te nmĩ øt'e, ngue nmĩ sũcã yø ja'i mĩ ẽc'ẽi ra Jesús nuna ra mmẽngu Nazaret.

¹⁰ Nguna ra hya xtã øt'ã p'ũ Jerusalén. Pẽ gue yø hmu yø mmãcja'ũ madi 'dacrã nt'ẽdi ngue dí cot'ã fãdi yø 'yẽc'ẽi. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nẽqui dí nnu manho te øt'e.

¹¹ Xangu yø nnidi dá ungã yø ja'i ngue dí nnepe da hyep'ũ yø nt'ẽc'ẽi. Da guerp'ũ n'nanni yø nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuani gue jo ma xiyyu ngue ra cue, ngue di sũcã yø ja'i ẽc'ẽi ra Jesucristo, astã xtã magã n'nanni yø hnini ngue dí honi hapũ ga tini.

Mahømbi manna Pablo te bi nup'ua ja ra 'yu.

12 Conque gue'a nná 'yogá 'mø mā magā Damasco'a. Gue'ua yø hmū yø mmäcja bi hacra ts'edi ngue da magā p'ua.

13 Pε ague grā ts'ut'abi, nup'ua ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugā ngue bí 'yε mahets'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'nε'ua yø n'yohua nmi n'yo'be. Pε man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a gui yotra hyadi.

14 Gä dá täcähe häi p'uya. Dá øde ngue nzoqui conma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yεngui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue gui sūqui? Gadi n'ansε tengutho n'na ra ndani 'mø embrā hnet'i ra za mā sūni”, bi 'yεngui.

15 Nugā p'uya, dí εmbi: “¿Te'o'i p'uya grā Hmu?” Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yεngui: “Go guecā drá Jesús ngue εmmei gui sūqui”.

16 Mahøn'a bi 'yεngui: “Damī nangui, gā 'bäi. Porque guehna dá nthēui nā ngue gui 'yøtra 'befi gā xi'i. Conná guecā gui ja hmajuani yø ja'i'a te gā nu ya, da gue'a te gui nnu m'mefa.

17 Pε gā nyan'a'i 'mø bi z'u'i yø judío. 'Nε gā pen'na'i p'ua 'buhyø ja'i hingyø judío. Nu'mø bi z'u'i, gā nyan'i.

18 Dí pen'na'i p'ua rá m'mua'ua ya, ngue gui xojpa yø n'yomfēni yø ja'i. Ya hinni mantho di n'yo mants'o, sinoque di n'yo manho, n'namhma ngue hinni man-

tho da 'yo rá 'yε ra zithu. Sinoque Oja da zo rá 'yε. Nu'mø bi 'yεc'εigā yø ja'i, di mpunnba yø ts'oqui, 'nε di tocabi tengutho di tocabi yø ja'i ya o rá 'yε Oja”.

Bi 'yεc'εi ra Pablo'a ra hya bi sip'ua ha bi nu ra nyot'i.

19 Nunā ra hya bí 'yε mahets'i, grā ts'ut'abi Agripa, hindá festhogā nā.

20 Sinoque rá mudi dá xicā ra hya yø mmēngu Damasco. M'mefa p'uya, dá magā p'ua Jerusalén, 'nε dá n'yogā gätho yø häi Judea ngue dá manna hya. 'Nε'ua hingyø judío dá xicā ra hya. Dá xihyø ja'i ngue da hyep'ua ra nts'o gā 'yo, di 'bätyø mmui da 'yεc'εi Oja. Da 'yøtra nho para ngue di nεqui ngue ya bi 'bätyø mmui.

21 Conná guehna ra hya naya, bi bēnnga yø judío p'ua ja ra danija ngue nne xta hyogui.

22 Pε fäxcatho Oja, hindi hēcā ra hya asta guehya. Dí xicā ra hya gätho yø ja'i, di ngüε, di nnoho. Hinte man'na mā hya dí xifi, hinda hont'ua yø hya bi manna Moisés, gätho mi'da yø pøngahya Oja, gā bi mā te ja ngue di nja m'mefa.

23 Bi mā ngue ra Cristo i ja ngue da zā ra n'ua, 'nε da dü. M'mefa p'uya, gue'a rá mudi di bēnnate p'ua da nt'ägui'a. Janangue nu'ua yø judío 'nε'ua hingyø judío da badī ngue majuanī di bēnnate yø ánima.

Nunā ra Pablo, nnepe ngue da 'yεc'εi ra Cristo nā ra Agripa.

24 Nguna ra hya i nyanna Pablo p'ua bi nya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yεmbi:

—Hantho guí loco ya Pablo. Hantho ngue hinguí sáya gadi xadi asta guí cohi gui loco ya —bi 'yεmbi.

25 Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yεmbi:

—Hindí locogá grá ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuani na.

26 Bcua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padí xanho ya yø hya dí mmangá na. Janangue di ha ra ts'edi dí mmangá ra hya ua hapu 'bui. Porque dadi seguragá ngue 'nehna padí xanho ya yø hya dí mmangá na. Nuna ra hya dí mmangá ya, hinga nt'aguitho bi nja na.

27 Ague grá ts'ut'abi Agripa, zungui guí εc'ei'ua yø hya bi manyø pøngahya Oja? Nugá dí padí ngue guí εc'ei.

28 Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbrá Pablo:

—Hantho guí ena zits'utho dí honi ngue ga εc'εigá ra Jesús guí mmanya.

29 Ra Pablo p'uya bi 'yεmbi:

—Gue'mø gue ts'utho guí honi, gue'mø gue hin'na, pe da ne Oja ngue hinga høn'atho'i guí 'yεc'ei, sinoque dí nne ngue 'nehya 'bcua øde te dí mma, gá da 'yεc'ei ra hya tengutho nná εc'εigá. Pe hindí nne ngue nu'mø bi 'yεc'ei yø ja'i ra Jesús, da ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocá —bi 'yεnna Pablo.

30 Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nehra Festo conna

Berenice. Gátho mi'da yø ja'i mi hup'ua bi nangui.

31 Bi ma n'nanni p'uya, di n'yänni ha di nja na ra hya mmanna Pablo. Di n'yεmbuya:

—Nuna ra n'yohu na, hin tema ts'oqui xa 'yøt'e ngue da t'εmbi da tho, ni xinga gue'a ngue di sä di n'ofädi.

32 Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yεmbrá Festo:

—I sä da ma mathøgue na ra n'yohu na, ngue'mø hindí ädi da thop'ua 'buhra dast'abi Roma.

27

Bi 'benhna Pablo, i ma Roma ja ra häi Italia.

1 Mi zä bi ts'änni ngue da 'benngähe p'uya, gdá mähme p'ua ja ra häi Italia. Nuna ra Pablo, da guehmi'da yø ofädi, bi ndäpa n'na ra capita ni hu ngue ra Julio ngue da zits'i. Nuna ra Julio, yø n'yohu'ua yø federal ni hu ngue ra Augusto.

2 Dá ohe ra barco bi nεxpua ja ra hnini Adramitio, i mpa p'ua ja ra nnenga jathe ngue ra häi Asia. 'Da dá mäcähe ra Aristarco nuna ra mmengu Tesalónica ja ra häi Macedonia.

3 Mi hyaxpuya, dá søngähe p'ua ja ra hnini Sidón. Nuna ra Julio, εmmei di n'yørpau masu ra Pablo na. Janangue bi unna nt'edi bi ma bá nu yø amigo p'ua ja ra hnini bi zøni. Nu'ua yø amigo ra Pablo bi 'yørpabi masu, bi mäts'i.

4 Ma pøngähe p'ua ja ra hnini Sidón, daní nthocähe p'ua ja ra

häi Chipre nuna ja mbo ra jathe. Pe ngaha i go 'mø ma thocähe p'u ha ja na.

⁵ Dä 'dangähe ra jathe, danj mpäcähe p'u ja ra nnenga jathe ngue ra häi Cilicia 'nehra häi Panfilia. Dä songähe p'u ja ra hnini Mira, gue'a n'na ra danihni jap'u ja ra häi Licia'a.

⁶ Nuna ra capita p'uya, ja bi dimp'u n'na ra barco bi nexpu ja ra hnini Alejandria, manj map'u ja ra häi Italia. Ja dá ogähe p'u ra barco p'uya ngue dá thohme p'u nnä mähme.

⁷ Bi ma njammj pa ngue njanate ga 'yo ra barco. Xandøn hennitho ha dá thocähe p'u ja ra jathe handra hnini Gnido. Pe comma tobe di coscähe ra ndahj p'uya, danj nthocähe p'u handra häi Salmón. Dä nthets'ähe ra häi ja made ra jathe nj hu ngue ra Creta p'uya.

⁸ Xandøn hennitho ha dá thogähe p'u ja rá nnenguja'a ra häi'a. Sär'mø ma songähe p'u ja n'na ra xequi säya yø barco nj hu ngue ra Buenos Puertos. Ya xma nguerpätho ja ra hnini Lasea.

⁹ Pe ya xangu yø pa xi m'me p'uya. Ya nts'utho ngue to di n'yop'u ja ra jathe, porque ya tihj bá cuatyø pa ngue ra se'ye. Ra Pablo p'uya, tobe ximhma'u to di 'yonna barco,

¹⁰ bi 'yembj:

—Agué n'yø'ahh, ena gue nts'utho ga thohmu ya. Porque di m'mehra barco 'ne di m'mehyø 'benj, asta 'necju ga tuh —bi 'yembj.

¹¹ Pe himbi 'yøpatho masu ra capita'a te mmanna Pablo, sinoque go bi 'yec'eitho te mman'a to di 'yonna barco, 'ne'a ra mmädi ngue ra barco.

¹² Di n'yembj ngue nu'a rá ts'äya ra barco jap'u bi uits'i, hingui ho ngue ja da thop'u ra se'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Di n'yembj ngue xamhmatho da zä da zømp'u ja ra hnini Fenice ngue ja xta thop'u ra se'ye. Gue'a n'na rá ts'äya yø barco jap'u ja ra häi Creta'a. I et'inde ra dehe ra häi, nj nja ra häi norte 'ne nj nja ra häi sur.

Bi nangra ndate ndahj p'u ja ra jathe.

¹³ Bi müdi bi n'yo ra huinna ndahj nj 'yë'a sur. Bi 'yemp'uya ngue da zä da thogui. Dä thocähe p'uya, dá tenhne ra nnenga jathe ngue ra häi Creta.

¹⁴ Himma ya'atho p'uya, bi nthëui n'na ra ndonthj ra barco. Gui hutyo ja'i na ra ndahj ngue ra Noreste.

¹⁵ Bi gatra barco ra ndahj p'uya, ya hingui hät'i da hyegui. Dä thøjpahe ra 'yu ngue bi nønnp'uya.

¹⁶ Danj nthogähe p'u ja rá xutha n'na ra zit'u häi ja made ra jathe, nj hu ngue ra Claudia. Ya hints'ë hmisu 'yo ra ndahj'a ra xequi'a. Dä ne dá cut'ähe mbo ra dabarco n'na ra t'ubarco mambá gat'i, pe xanhennitho i yat'ambo.

¹⁷ Nu'mø ma cut'ähe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahj ra dabarco p'uya ngue ts'upj di nxahyø xithe. I su

ngue xtani mpa p'ua ja yø 'bomudehe ni hu ngue ra Sirte. Janangue bi gajpabi ra ulu nu'a enna ndahi p'uya. Bi japi ngue bi nonhna ndahi ra barco.

¹⁸ Mi hyaxpuya, tobe nts'edi 'yodra ndahi. Bi thorbua ja ra jathe yø 'beni ra barco p'uya.

¹⁹ Ra hyu pa p'uya, da hot'ähe p'ua ja ra jathe yø cosa mi ja mbo ra barco.

²⁰ Bi ma njammi pa ngue hindá nuhe ra hyadi, ni xingyø sø xcá nuhe ngue ra xui. Høndra ndate ndahi fexcahe. Ya dí ena ngue hinxca ponje.

²¹ Bi ma njammi pa ngue hindá nsihmehe. Bi m'mä inde ra Pablo p'uya, bi 'yembyø ja'i:

—Ague n'yø'ahua, nu'mø xqui 'yörpahua masu'a ra hya dá mangä ngue hin xcabá põmhua p'ua Creta, hinxti nts'onna barco ja ua 'mø, 'ne hinxti m'mehyø 'beni 'mø.

²² Pe nuyá, 'yo tu ni mmaihua ya. Hinjonda du, hinda høndra barco di m'medi.

²³ Porque dí ogä rá 'ye Oja, 'ne dí ørpa rá 'befi. Xtá nugä n'na ra anxε 'mø manxui ngue rá m'menhni Oja.

²⁴ Xa 'yengä ra anxε: “Yo guí su ague Pablo. Jatho gui sømp'ua 'buhra dast'abi Roma. Conná ngue'e da yan'Oja ya yø ja'i guí n'youi ua ja ra barco ngue hinda du”, xa 'yengui.

²⁵ Janangue nuya n'yø'ahua, 'yo di tu ni mmaihua ya, porque nugä dadi seguragä

ngue nu'a ra hya xa xicä rá anxε Oja, di nja'a.

²⁶ Pe nuyá, jatho ngue ga thehua n'na ra häi ja made ra jathe ya.

²⁷ Mi dähra nde'a rá 'de'ma goho ma pa p'uya, dá thocähe p'ua ja ra jathe ni hu ngue ra Adria. Ni 'yenje ua, ni 'yenje nu ra ndahi. Nu'mø mi zo made ra xui p'uya, nu'ua di 'yonna barco bi mmeya ngue ya ni ma di nthēui ra häi.

²⁸ Bi 'yeni hangu ganhe ra dehe p'uya, 'däte ma'de'ma 'dato metro bi zadi. Dá n'yogähe mits'ua p'uya, mahombi 'yeni hangu ganhe ra dehe. Ya mamí 'däte mayoto metrotho bi zadi.

²⁹ Dí suhe p'uya, ngue di nthēui ra barco yø do ja mbo ra jathe. Bi 'yemmi goho yø xone t'egui p'ua ja rá xatha ra barco p'uya ngue bi zammí. Dí xønhne ngue da hyats'i.

³⁰ Nu'ua madi 'yonna barco p'uya, bi zanni ngue xtá 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'ua ja rá ya ra dabarco. I hätyø ja'i, embi ngue da 'yemmi mi'da yø xone t'egui p'ua ja rá ya ra barco ngue da zammí xanho.

³¹ Pe ra Pablo bi 'yembra capita co 'ne'ua yø soldado:

—Nu'mø ngue hīndi m'macua ja ra barco yu yø n'yohua di 'yonna barco, hīngui ponju 'mø —bi 'yēmbi.

³² Nu'ua yø soldado p'uya, bi hyejpa yø nthahi manī nzähra t'ubarco, bi hyørbua ja ra jathe.

33 Mí nēcahāi p'uya, bi xi-hyø ja'í ra Pablo ngue gā dī nsihmē. Bi 'yēmbi:

—Ya rá 'dē'mā goho mā pa ya ngue hīnjonguī sīhmē, 'nē hīnjonguī aha.

34 Dī ācā ra mātē ya ngue guī nsihmēhū, n'namh mā guī hyahū ra ts'edi. Ya hīnjonda dū ya, nī xīngā n'na nī xtahū dī m'mēdi.

35 Mí mānā Pablo nā ra hyā nā p'uya, bī macrā 'yē ngue bi hyacrā hmē. Yø hmī yø dā yø ja'í p'ū bi ja māmādi Oja. Bi xējpūya ngue bī mādi bī nsihmē.

36 M'mēfa p'uya, gā bi hyū yø mmūi yø ja'í. Janāngue bī nsihmē.

37 Nu'a gangū'ū mī op'ū ja ra barco p'uya, mī juadi comma yo ciento 'nē hyate mā'dē'mā 'dato mā'yohū.

38 Mī juate rā ts'ihmē yø ja'í p'uya, bi hyøtrā trigo p'ū ja ra jathe, i nnepe ngue hīndī hyū rā barco.

Ya bi thunt'a mbonthe ra barco.

39 Nu'mø mī hyats'i xanho p'uya, nu'ū mādi 'yonnā barco hīnguī padī temā hāi handī. Mī hyandā n'na rā 'yēthe ngue gā rā 'bomūdehe p'uya. Bi zānnī ngue ja xtī carpū rā barco.

40 Bi hyējpābi yø nthahī māmbi the yø xone t'ēguī p'uya, bi zop'ū ja rā jathe'ū. Bi 'yannā rā palanca gā 'yo rā barco p'uya. Bi gāspābi rā ulu p'ū ja rā za 'bāp'ū ja rā yā rā barco, i nnepe ngue dā nōnhnā ndahī. Rā barco p'uya, bi guarbū ja rā nenthe.

41 I mpa p'ū dī nthē yø ts'edi yø dehe p'uya. Bī ndup'ū ja yø 'bomūdehe rā barco, ya hīnguī sā di 'yanī. Bi 'uahrá xātha rā barco p'uya ngue ēmmēi tōnhyø fūthe.

42 Yø soldado p'uya bī ne xta hyo yø ofādi, porque supī xtī nxaha ngue dā 'dagui.

43 Pē nūnā rā capita bī nepe ngue dā bongrā Pablo, hīmbī japyø soldado xtā hyo yø ofādi. Sinoque bi 'bēpyø ja'í ngue nu'ū pahra nxaha, dī nhyørbū ja rā dehe, dā zōn'a nenthe.

44 Nu'ū hīnguī pahra nxaha p'uya, dā gūxyø xēcā xithe jap'ū ja rā barco ngue di 'yoxmā xōts'e rā dehe, ogue te mān'na mācosa jap'ū ja rā barco, dā hyats'ī ngue dī nxaha, dā zōn'a nenthe. Gue'a bī nja'a p'uya, ya hīnjombī dū.

28

Rā Pablo ya 'bup'ū ja rā t'uhāi ja mbo rā jathe nī hu ngue rā Malta.

1 Nu'mø gā mā sōngāhe nenthe p'uya, dā mmēyahe ngue nu'a rā hāi dā nthēhe nī hu ngue rā Malta.

2 Mī se'ū yø pa'ū, ngue marā 'ye. Pē nu'ū yø mmēngu p'ū ja rā hāi dā sōmhme bi 'yōrcāhe māsu, bi 'yu'a n'na rā sibi ngue dī nhatyø ja'í. Bi xicje p'uya ngue gā cuat'ī gā nhathe.

3 Bī ma rā Pablo ngue bī honnā 'yonza. Mī 'yats'a sibi rā za māmbā gū p'uya. Bā hsā'a n'na rā c'ēya ngue sū rā pa. Bi zaprā 'yē.

4 Nu'mø mi nu yø mmengu p'ua ngue di nts'anna c'eya p'ua ja rá 'ye ra Pablo, di n'yembi n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, rá nzegui ra hyote na. Ya xpá mbongbu ja ra jathe ya, pe di castiga Oja ngue nnepe da du.

5 Bi huacra c'eya p'ua ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pe hinte bi ja rá 'ye.

6 Gátho yø ja'i p'uya, tømí ngue xta nnenna 'ye ra Pablo, ogue n'na ts'quits'atho xta ndägui ngue da du. Tømí, tømýø ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pe bi nu p'uya ngue hinte di jatho. Bi 'bätyø n'yomfeni yø ja'i p'uya, bi 'yembi ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

7 Nu'p'ua dá n'uspigähe p'uya, ja orbutho yø häi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publio. Gue'a di manda p'ua ja ra t'uhäi dá sòngähe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje ra ts'äya.

8 Nu'a rá papá ra Publio p'uya, mi oxpu ja rá t'ots'i ngue mađi hyenni. Mi hembra pa, 'ne ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue bá nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'ua ja rá do'yo ra därquchi. Bi zä p'uya.

9 Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya, nu'ua yø därquchi ngue yø mmengu p'ua, bá ehē ngue bi hmarpabi Oja, 'ne bi zä ha hēmbi.

10 Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mefa p'uya, nu'mø ma ohe ra barco ngue dá mähme, bi 'dacje te ga homhme p'ua ja ra 'yu.

Bi zøn'a Roma ra Pablo.

11 Mi gua'a nhyushna dá m'mähme p'ua ja ra t'uhäi ja mbo ra jathe, mi jap'ua n'na ra barco mi tømí ngue da thohra se'ye, gue'a dá ohe'a p'uya. Bi nexpu ja ra hnini Alejandría na ra barco. Nu'a nnøpa senya ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cástor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pólux.

12 Dá sòngähe p'ua ja ra hnini Siracusa p'uya. Ja dá m'mähme p'ua nhyu pa.

13 Ma mähme p'uya, dá tenthohe ra nnenga jathe, dá sømhme p'ua ja ra hini Regio. Mi hyaxpuya, bi n'yo ra ndahi ni 'y'e'a sur. Rá yo pa p'uya, dá sòngähe p'ua ja ra hnini Puteoli.

14 Ja dá tinnähe p'ua yø 'yec'ei p'uya. Bi xicje ngue dá m'mähme p'ua nyoto ma pa. M'mefa p'uya, dá mähme Roma.

15 Nu'ua yø 'yec'ei bí 'bap'ua Roma, mi zä mi 'yøde ngue dará mpäcähe p'ua, bá ehē p'uya ngue da c'athe p'ua ja ra hnini Tres Tabernas. Mi'da p'uya bi thogui ngue bá thacje p'ua ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mø ma nthegähe'ua bá thacje p'uya, bi ja mammađi Oja ra Pablo, 'ne bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmi'yec'eiui.

16 Nu'mø ma sòngähe Roma p'uya, nuna ra capita mi n'yogähe, bi däpyø ofädi na rá mmimhmui. Pe ra Pablo bi njapi ngue bi m'mu'a n'nanni, hōnda n'na ra soldado bi mädi.

Ra Pablo bi mambrá hya

Oja p'ua Roma.

17 Rá hyu patho xtá sɔngähe Roma p'uya, bi zohna Pablo ya yø n'yohu di manda p'ua ja yø nija di mpeti yø judío, ngue bi nyaui. Bi 'yɛmbi:

—Ague n'yø'ahɛ, hɪn tema nts'o dá øt'ä ngue'a te ga nzucä yø judío. Ni xinga gue'u yø costumbre ma mboxitahɛ di thɪngaguɪ n'na ra hya ngue gdi nnømman'u. Pɛ madague'a, bi jocä p'ua Jerusalén, bi ma ma dägä p'ua 'bɛhyø mmɛngu Roma.

18 Pɛ comma ngue hɪn tema hya bi dɪngaguɪ ya bi 'yørcä ra nt'änni, janangue bi ne xtí thøgaguɪ. Porque hɪn tema hya bi nɛqui ngue da t'ɛmbi ni 'yup'ua ga tu.

19 Pɛ hɪmbi ne yø judío ngue xti thøgaguɪ. Da guecä p'uya, dá ädi ngue da thocä ua Roma 'bɛhra dast'abi, ngue da 'yørcaguɪ ra ts'ut'abi, madague'a hɪnguɪ ja te rángue'a gui yajpä yø judío.

20 Janangue guehna ra hya dá zon'nahɛ naya, ngue ga nyaɛ. Porque jatho ngue ga mmangä hanja na ra hya tø'myø judío ngue di nja. Nuna ra hya naya, guehna ga nthut'igä conyø cadena naya.

21 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yɛmbi:

—Hɪn tema sacua di sɔcua ngue di 'yɛ'a Judea ngue nmayapi'i. Ni xinga gue'u ma mmijudíoɛ di sɔcua dadi yap'a'i, ogue di nnømman'u'i.

22 Nu'a ra hya guɪ mbɛni guɪ mmana, di nne ga øcähe hague rá nja'a. Porque

dí pacähe ngue ndap'ua bi zä hnømman'u na ra 'da'yo nt'ɛc'ɛi na —bi 'yɛmbi.

23 Janangue bi hyuspabi tema pa di mpeti p'uya. Pɛ xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ua säya ra Pablo 'mø mi zonna pa. Bi du'mra hya ra Pablo 'mø mixudi, asta gue'mø mi dähra nde. I xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rá 'yɛ Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi dɪnyø mmɛi'a te mmana ley bi 'yotra Moisés, 'nɛ'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya da 'yɛc'ɛi ra Jesús.

24 Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. Mi'da p'uya, hɪnguɪ ɛc'ɛi te xifi.

25 Pɛ comma ngue hɪnga 'da'igu mmamp'uya, bi mudi bi bønyø ja'i ngue bi ma. Ra Pablo p'uya bi 'yɛmbi:

—Majuani na ra hya bi manna Espiritu Santo 'mø mi bennba ra hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihma mboxitahɛ, bi 'yɛmbi:

26 “Ni ma ya, bá xihyø judío na ra hya jaua, gui 'yɛmbi: Da 'yøhyø ja'i hanja ra hya ja ua, pɛ hɪnda dɪnyø mmɛi hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hɪnda dɪnyø mmɛi yø ja'i hanja'a te da nu.

27 Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfɛni. ɛntho xa ngotyø gu ngue hɪnguɪ nne da 'yøhra hya. ɛntho xa ts'antyø dä ngue hɪnguɪ nne da hyɛt'a te ja ngue da hyɛti. Porque hɪnguɪ nne da dɪnyø mmɛi hanja ra hya, 'nɛ hɪnguɪ nne di 'bätyø mmɛi ngue da 'yɛc'ɛigui, n'namhma ngue ga

punnbabi yø ts'oqui", en'Oja.

²⁸ A nuyá, dami pahmu ya ngue nuna ra hya bá p'en'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennbá rá m'mahyø ja'i hingingø judío naya. Nu'u p'uya da 'yø'mø bi sifi.

²⁹ Mi manna Pablo na p'uya, bi má yø judío, pε di nju'mahyase p'u ni ma.

³⁰ Nuna ra Pablo, nyo jeya bi m'map'u ja ra ngu bi hmihi. Pε gä di unna ts'äya'u yø ja'i bádi zengua p'u 'bui.

³¹ Bi hya ra ts'edi xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'yε Oja. Bi xännba yø ja'i ha exa nja na ra hya ngue ra Hmu Jesucristo. Pε hinjondi hejpi.

Romanos

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Roma.

1 Nugä drá Pablo, rá mɛfigä ra Jesucristo. Nunä Oja bi 'yɛxqui ngue drá representegä ra Jesucristo. Bi huangagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya.

2 Ya mandønjam'mø tho bi 'yorpɛ ja ra Maca Libro yø pøngahya Oja ngue da 'yɛhra pa di nja ya yø hya n'youi na ra hoga 'da'yo hya.

3 Nunä ra hoga 'da'yo hya na, i mma hanja na ma Hmuɥɥ Jesucristo rá Ts'ant'ɥ Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nɛ quehna rá mbom'meto ra dast'abi David.

4 Pɛ nu'a rá maca te ra Jesucristo, di nɛqui xanho ngue hɪngra ja'itho, porque bi bɛnnate 'mø mi du. Janangue nts'ɛditho di nɛqui ngue rá Ts'ant'ɥ Oja.

5 Ra Jesucristo bi 'yøtra mate bi 'dacra 'bɛfi ngue rá representantegui. I nneque ngue ndap'ɥ bi zä yø häi, ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i, 'nɛ da 'yɛc'ɛi. Da 'yøtyø ja'i'a ra hya ga xifi. Co nunä ra hya na, yø ja'i da 'yɛspabi ra Jesucristo.

6 A nuya yø ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ɛi ra Jesucristo, xquet'a nzon'nahɥ Oja ngue gui 'yɛc'ɛihɥ ra Jesucristo ya.

7 Dadi zɛngua'ahɥ, ague gyø mmɛnguhɥ Roma. Bi ma'ahɥ Oja, gue'a i zon'nahɥ'a ngue gui sohɥ rá 'yɛ. Dí nnegä ngue nunä Oja ma Papáhɥ co 'nɛhna ma Hmuɥɥ Jesucristo di jap'ahɥ 'nɛ da hyut'a ni mmaihɥ.

8 A nuyá, ngue dí ɛc'ɛi ra Jesucristo, ya da zä ga mmat'Oja. Nu'mø dí mmat'Oja, dadi ja mammadí Oja conná ngue'ahɥ. Porque dadi johya ngue nunä ni nt'ɛc'ɛihɥ i ja, ya i hma ndap'ɥ bi zä.

9 A nugä, dí hahma mmɥi ngue dí ørpabi rá 'bɛfi Oja. Dí mmangä ra hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'ant'ɥ Oja. Pɛ pa Oja ngue nu'mø dí mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahɥ p'ɥ dí mmat'Oja.

10 Nugä, ɛmmei dí äpra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nu ha di japi ngue da zä ga mmagä p'ɥ gui 'buhmɥ.

11 Porque dí nne ga mmagä p'ɥ ga ma nu'ahɥ. Gue'a di zä ga o'ahɥnyu xanho hanja Oja'a, n'namhma ngue man'na gui hyahɥ ra ts'ɛdi.

12 Dí nnegä ngue nunä ma nt'ɛc'ɛihɥ i ja, man'na ga nhyathɥ ra ts'ɛdi n'na ngu n'najɥ.

13 Ague ma zi cu'ahɥ, dí nne gui pahmɥ ngue ya xangu yø nnidi xtá sänni ga ma nu'ahɥ. Pɛ astä guehya hɪngui sä ga mmapp'ɥ. Nu'a nna ne ga mmagä p'ɥ, dí nne ga japä mi'da yø ja'i ngue da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo tengutho dí ørpabi yø ja'i 'bɛi ndap'ɥ bi zä.

14 A nugä 'yo mā güenda ngue gā xihra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. Gā xihra hya yø basꞥcua, gā xihra hya'ü hingyø basꞥcua.

15 Janangue nugä, nu'ü ni mmenguüü 'bup'ü ja rā hnini Roma, janjuani ngue di nne gā xicā rā hoga 'da'yo hya'ü.

16 Nugä hīndi pēs'mā sā ngue gā mmangā nā rā hoga 'da'yo hya. Porque nuna rā hya nā, n'youi rā ts'edi Oja para ngue di nyani gätho yø ja'i da 'yēc'ei rā hya. Hinga hōndyø judío di nyanyø te, sinoque xquet'a 'nē'ü hingyø judío di nyanyø te 'mø da 'yēc'ei rā hya.

17 Nuna rā hoga 'da'yo hya nā, ja timp'ü mā mmuihü ngue Oja di hojpa rā ts'oqui rā ja'i, hōntho da 'yēc'ei rā Jesucristo n'na. Nguna rā hya mmamp'ü ja rā Macā Libro ngue enā: "Nu to da 'yēc'ei Oja, gue'a rā ja'i di hojpabi rā ts'oqui'a 'nē di unna 'da'yo te rā ja'i".

18 Ya di nnuhü ngue nuna Oja bí 'bū mahets'i, rā ndussutho rā castigo dā japyø ja'i ngue yø ts'oc'ei. Porque nuya yø ja'i ya, nuna te rā nts'o øt'e, hīndi japi dā fahna rā hya majuanī.

19 I jahmā ha rā nja nguep'ü di fadi ngue 'bū Oja. Porque nuna Oja i udi hanja ngue 'būi.

20 A nuyá, nuna Oja nā, hīnjongui nnu nā, pē nu te bi hoqui, gā di nnuhü. Ja di

nēqui p'ü ngue 'bū Oja. Mi zā mi nja rā ximhäi, ya bi nēqui ngue 'bū Oja, 'nē ja rā ts'edi para zantho. Ya hīngui sãp'ü da 'yēnyø ja'i ngue hīngui padi ngue 'bū Oja.

21 Madague'a pahyø ja'i ngue 'bū Oja, pē hīngui εspi ngue da 'yēmbi gue'a Oja'a. Ni xīndi ja mammadi. Nu'a te gāmā hya ngue yø hyase yø ja'i, gā hīnte di muui. Gue'a corpabi yø n'yomfēni'a.

22 Yø ja'i enā ngue ja yø mfadi, pē nu te øt'e, gue'a gui nēqui ngue hīnte padi.

23 Porque yø ja'i hīngui εspabi nā Oja maguesε hīnjam'mø dā du. Guego εspabi'ü yø dahmu ja yø hmī tengutho rā ja'i nuna dā thotho. Bi hocyø dahmu ngue yø ts'int'sü, bi hocyø dahmu ngue yø c'εya, bi hocyø dahmu ngue yø zu'ε ja goho yø gua, εmbi ngue gue'ü Oja'ü.

24 Ngue nguna bi 'yøtyø ja'i, nuna Oja ya bi hyep'ü, bi unna 'yu yø ja'i ngue dā 'yøt'a te rā nts'o so yø mmüi. A nu yø ja'i p'üya, rā 'bē'isätho te di n'yørpe n'na ngu n'na.

25 Guehya yø ja'i hīmbi ne dā 'yēc'ei nā rā hya majuanī para ngue dā badi hanja Oja. Sinoque nu'a rā fēhni, gue'a εc'ei'a. Pē yø ja'i hīngui thanne Oja, nuna bi hoqui te gāmā cosa i ja. Sinoque gue'ü yø cosa bi hoc'a Oja thanne yø ja'i. 'Nē gue'ü nnu mansu'ü. Conque nuna majuanī ngue Oja p'üya, hōnt'a ni 'yup'ü ngue dā ma thanne para

zantho'a. Da ngut'atho.

²⁶ Janangue nuna Oja, di unna 'yu yø ja'i ngue da 'yøt'a te yø 'b'e'isä ga 'yo. Nu yø xisu hingui nne di nthati ngue di m'mahyø ndø, sinoque yø mmixisuui'ua di n'uni ngue di 'b'espabi yø sä.

²⁷ Xquet'a njarbutho yø n'yohua p'uya, hingui nne ngue di nthati ngue di m'mahyø xisu. Sinoque di n'uni ngue yø mm'in'yohuui di 'berpabi yø sä. Pë nu'a ra nts'o ga 'yo ya yø ja'i ya, ya ja rá njut'i'a te øt'e, ngue gä ra m'medi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hingui nne da badi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'ua, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mm'ui ngue hinni 'yup'ua da 'yøt'e.

²⁹ Ya xa bennba yø mm'ui yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mäi, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te pets'i, yø zeya, yø hyote, yø nequisui, yø hyäte, yø mambethani.

³⁰ En'a häi yø mmic'eiui p'ua ha ya. 'Në nnu man'ua Oja, hnjongui su, yø dennate, di 'yets'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hingui ec'ei rá papá ogue rá mamá 'mø nzofu.

³¹ Ma 'bedi yø mm'ui. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hingui øt'e. Hin'ya yø yemmui, 'në hñdi punnbabi yø mmic'eiui. Hin'ya yø huëcate.

³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japra castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui.

Pë yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di johya.

2

¹ Nu to gä haspa ra güenda te ga 'yo rá mmic'eiui, embi ngue da ma ra castigo ngue ra ts'oqui øt'e, pë nuna ra ja'i haxra güenda, guehna di jase p'ua da ma ra castigo na, porque xquet'a ja rá ts'oqui.

² Dí pahmu njuani ngue nuna Oja, go ni 'yup'ua da hyaspa ra güenda'a te gä ra nts'o øtyø ja'i na.

³ Nu to gätho mma ngue da ma ra castigo rá mmic'eiui ngue xants'o te øt'e, 'në xquet'a njase p'ua ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'nëhya hñdi mpommi ra castigo ya.

⁴ ¿Ua hñdi unna güenda na ra ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di japra castigo ra ja'i 'mø xants'o te øt'e? Ra ja'i i jonnababi rá mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyep'ua ra nts'o ga 'yo.

⁵ Nu ra ja'i xandønnaxi rá mm'ui ngue hingui nne da hyep'ua ra nts'o ga 'yo, pë nu'mø ra pa dani hyaxra güenda Oja, man'na xangu ra castigo da thohna ra ja'i njap'ua.

⁶ Nuna Oja, nu te xa 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na.

⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'o ya ga 'bu'a ngue høndra nho øt'e, i honnbi ngue ha di hnu manho Oja 'në

di ja ndummai ngue honi ha di yurbu di manda Oja para zantho.

⁸ Pε Oja, da japra castigo ya yø ja'i festho ra hya 'nε hingui nne da 'yεc'ei na ra hya majuanī, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo.

⁹ Ra ndø dummai da thogui te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judío, sinoque 'nε'u hingyø judío mathoguiho ra n'u da zä.

¹⁰ Pε nu'u yø ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, gä ra nho di t'unnī. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'nε da hyurpa yø mmāi. Hinga høndyø judío, sinoque xquet'a 'nε'u hingyø judío di nthēui ra nho.

¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho ra güenda.

¹² A nuyá, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pε nuna Oja da hyaspabi ra güenda. A nu yø ja'i ngue hingui pa'a ra ley ga 'yo yø judío, xquet'a da thaspa ra güenda co nu'a te ra hya padī. Pε nu yø ja'i padī te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío, da thaspabi ra güenda co nu'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley.

¹³ Porque Oja hīndi nu manho yø ja'i'a ngue høntho da badī te mmamp'u ja rá ley Oja. Nu'u yø ja'i nnu manho Oja, gue'u yø ja'i da 'yøt'a te ra nho mmamp'u ja rá ley Oja'u.

¹⁴ A nuyá, madague'a 'bähyø ja'i ngue hīnjam'mø xa 'yøde te ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo yø judío, pε xquet'a ya pase'a te ra nho di manda Oja ngue da

n'yo. Porque pase p'u ja yø n'yomfēni'a te ra nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthēdui'a te ra nho mmamp'u ja rá ley Oja.

¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nεqui'a ngue pap'u ja yø n'yomfēni'a te ra nho mmamp'u ja ra ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue'mø xanho te øt'e, ogue hingui ho te øt'e.

¹⁶ Nu te gäma hya mbēmp'u ja yø mmāi yø ja'i, nuna Oja, da 'yēhra pa da pēhna Jesucristo ngue da hyaspa ra güenda yø ja'i te gäma hya mbēni. Guehna ra hya di mmangä naya mente ngue dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'u yø judío, di nne ga xi'ahu te ra hya ja ngue da thogui. Guehya padī xanho te mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés. 'Nε di 'yets'ingue padī xanho hanja Oja.

¹⁸ Yø judío padī xanho hanja'a te rá pähä Oja, porque nuna ra ley i ca, guehna xännbabi na ndana gue'a ra nho i jatho ngue da 'yøt'e.

¹⁹ I εna ngue yø mbadi xandønho, da zä da xännbabi yø ja'i εntho yø xädä ngue 'yo 'bexui.

²⁰ Iεna ngue padī xandønho ha di japra hya da xännbabi'u yø ja'i hīnte padī. I εna ngue padī xandønho ha di japra hya di opan'yu'u yø ja'i hingui padī hanja ra hya. Porque nu'u ja ra ley, i εna ngue gä ja bi jajpu'a ra hya majuanī ngue xännbabi yø ja'i.

21 Pε xi'mø εnā ngue majuan̄i'a te rā hyā xānnbabi m̄i'da yø ja'i, ζhanja'mø ngue h̄ingui øt'a te rā hyā xānnbate 'mø? I εmbi ngue h̄ingui ho di mpε yø ja'i, ζhanja'mø ngue go i mpεse?

22 I εmbi ngue h̄ingui ho di n'yots'om'mäi yø ja'i, 'nε go 'yots'om'mäise. I εnā ngue h̄ingui nnu manho yø dahmu, pε nuya p'uya, guehya pεse'a rā mēnyu di mpεti p'ua ja rā nija ya.

23 Di 'yets'i ngue εnā pad̄i xandønho'a te rā hyā mmamp'ua ja rā ley. Pε nuyá, guehya h̄ingui øtya yø hyā mmamp'ua ja rā ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nguep'ua h̄ingui nnu mansu Oja yø ja'i.

24 I nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro ngue εnā: “Go n̄i ts'oquih̄u p'ua nnømman'ua Oja ya yø ja'i h̄ingyø judío”, i εnna hyā.

25 Nu rā ja'i bi mi ngue rā judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gāma hyā mmamp'ua ja rā ley gā 'yo yø mmijudíoui. Pε nu'mø h̄ingui øt'e te gāma hyā mmamp'ua ja rā ley, ya h̄inte di muui, madague'a bi mi ngue rā judío.

26 A nu rā ja'i h̄ingra judío, 'nε da 'yøt'e te mmamp'ua ja rā ley gā 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío.

27 Nu rā ja'i ngue h̄ingra judío pε øt'e te mmamp'ua ja rā ley, ya di nεqui xanho ngue ja rá ts'oqui rā judío. Porque ja ha nt'ot'i rā ley i ca, 'nε h̄ingui øt'e te mmamp'ua ja rā ley i ca.

28 I t'εmbi ngue rā judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pε h̄imma juani ngue rá ja'i Oja rā ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá bas̄i rā judío, ogue n'youi rā hmεpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi rā circuncisión.

29 A nu'a majuan̄i ngue rá ja'i Oja, gue'a rā ja'i hahrá mmäi ngue hεp'ua rā nts'o'a. Guehna rā ja'i nnu manho Oja na p'uya, madague'a ngue h̄ingo nnu manho yø ja'i.

3

1 Pε nuna rā hyā di mmangä, h̄indí mmangä ngue h̄inte di muui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'nε bi manda bi njapra hmεpya ngue rā circuncisión.

2 Porque xangu ha rá nja rā hyā. Porque gue'ua yø judío, mā datho ngue bi fātrá hyā Oja.

3 A nuyá, nu 'da'ua yø judío ya, ya bi hyep'ua Oja. Pε, ζua rángue bi hyep'ua Oja'ua, ua go 'nε'a Oja da hyep'ua'a rá hyā bi mā ngue da 'yøt'e?

4 Nu'a, hin'na'a. Madague'a gā yø fehni yø ja'i, pε nuna Oja h̄injam'mø di fehni na. Ngunā rā hyā nt'ot'i p'ua ja rā Maca Libro, i εnā: “Nu'i mā Oja'i, di nεqui ngue nu'a te rā hyā guí mma, gā xanho. Hinjonni ja'i da bøni da 'yεmbi ngue h̄inga gue'a rā hyā guí mma”, i εnā.

5 Pε xi'mø ngue gue'a rā nts'o dí øth̄u, ja di nεqui p'ua ngue tate xandønho Oja,

¿ndana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? ¿Ua da zä ga emhmu ngue ya hinní 'yup'u te da 'yørcahu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a.

6 Nu'a ra hya'a, hinda zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hinní 'yup'u te ørcahu Oja, ¿ha di zä da hyaspabi ra güenda yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø?

7 Pe xi'mø mmanna fèhni n'na, ja di nequí p'u ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hínjam'mø di fèhni Oja, ¿ua sä ga emhmu ngue ya hinní 'yup'u da hasca ra güenda ma ts'oquihu na Oja 'mø?

8 Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthu 'mø, n'namhma ngue da zä ga mamhmu ngue dí honnbahu ha di nequí ngue xandønho Oja. Nuna ra hya naya, i 'bu i'da yø ja'i di yajpagui ngue engui ngue ngu'a ra hya dí xännbate. Pe himma juani ngue xants'o te dí xännbate. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'u da ma ra castigo ya.

9 Xi ya 'mø, ¿ua man'na tate xanho'u yø judío ngue gätho mi'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hinda zä'a. Porque ya dí mmangä ngue ngu'u yø judío, ngu'u hingingø judío, Gä ja yø ts'oqui.

10 Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: "Hinjonní ja'i di pøni ngue

xtanho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei.

11 Hinjonní ja'i di pøni ngue di tini hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei di pøni ngue da hyon'Oja.

12 Gätho yø ja'i ya xa hyep'u Oja. Porque xøgue Gä ra m'medi ga 'yo. Hínjongui pøni ngue xtanho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei.

13 Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'u o ra ánima, njapu ga nts'o ra hya pønna ne. Gä ra fèhni ga ya. Ra ndate n'youi yø hya pønna ne ra ja'i, tengutho ra poz'u 'mø bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'u ha sa.

14 Høndra ts'ate ga ya, hínjam'mø di ya manho.

15 Høndra nthote nne.

16 Nup'u ha ni ma, Gä ra nts'oni ørpa yø ja'i.

17 Nu'a da japi ngue hínđi nsuhyø ja'i, hínđui padí ha rá nja'a ra hya'a.

18 Ni xinga gue'a di so yø mmái ngue da nu mansu Oja".

19 Nguna ra hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hínđui sä ngue to da 'yena ngue hín'yü rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi, Gä ja yø ts'oqui.

20 Nu'a te Gä ra nho di manda ra ley ga 'yo yø judío, hínjongui pøni ngue di øt'e. Janangue nuyá, nu to ena ngue ga 'yo'a te di manda ra

ley, pɛ hĩngá gue'a dī nyanná te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmɛ ngue ja ma ts'oquihɛ.

 21 A nuyá, rá hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja rá hya ngue di hoga ma ts'oquihɛ Oja. Ya dī nɛqui ngue bi hogátho ma ts'oquihɛ Oja, hĩngá gue'a rá ley ga 'yo yø judío i nhohma ts'oquihɛ. Nup'ɛ ja rá ley, nu'ɛ yø pøngahya Oja bi 'bɛt'o rá hya ngue dá zønná pa dá yanju Oja.

22 Nuná Oja, di hoga ma ts'oquihɛ 'mø ga ɛc'ɛihɛ ngue ya bi yanju rá Jesucristo. Hønt'o bi zã má ja'i dá 'yɛc'ɛi, di hojpa bi rá ts'oqui. Porque gátho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpa bi yø ts'oqui.

23 Porque gátho yø ja'i, gã ja yø ts'oqui. Hĩjongui pøni ngue di øt'a te rá nho i nne Oja ngue dá 'yøtyø ja'i.

24 Nuná Oja, rá matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga má ts'oquihɛ. Porque rá Jesucristo gue'a bi gurca má ts'oquihɛ'a.

25 Nuná Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dá yø ja'i p'ɛ dá tho. Bi dū ngue di hojpa yø ts'oqui gátho yø ja'i dá 'yɛc'ɛi. Nu'mø mi dū rá Cristo, ya bi nɛqui hanja rá hya ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i. Nu'mø yø pa xa thogui, xa nzerpa yø ja'i ná Oja, hĩmbi mɛnhna castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'a m'met'o.

26 Pɛ nuyá ngue ya bi dū rá Cristo, ya dī nɛqui ngue njut'i gátho yø ts'oqui yø ja'i. A nuyá, ya dí haxhɛ njuani ngue Oja, njuantho rá ts'ut'abi øt'e, nu te'o gátho ɛc'ɛi rá Jesucristo, gue'ɛ di hojpa yø ts'oqui'ɛ.

27 Xi ya, ¿hapɛ dī nɛqui yø hya'ɛ di 'yɛts'i, ɛná ngue ja temá nho bi 'yøt'e ngue i nhohyø ts'oqui ya? Ya hĩnha dī nɛqui'a ya. Porque nu'a i nyanma teha, hĩngá gue'a ngue ga øthɛ'a te mmamp'ɛ ja rá ley'a. Sinoque nu'a i nyanma teha, gue'a má nt'ɛc'ɛihɛ ja'a.

28 A nuyá, ya dí nnuhɛ ngue nu'a i nhohma ts'oquihɛ, hĩngá gue'a ngue ga øthɛ'ɛ yø hya mmamp'ɛ ja rá ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a dī nhohra ts'oqui, gue'a ngue dá t'ɛc'ɛi rá Jesucristo'a.

29 Xi Oja, ¿ua ɛn'a ngue hønt'ɛ yø judío yø Oja'a? ¿Uangui mman'Oja ngue 'nɛ'ɛ hĩngyø judío yø ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'nɛ'ɛ.

30 Porque nuná Oja, 'dase ná. 'Nɛ guehna di hojpi gátho yø ja'i dá 'yɛc'ɛi rá Jesucristo ná, ngu yø judío, ngu'ɛ hĩngyø judío, gã di hojpi.

31 Xi ya, ngue ja má nt'ɛc'ɛihɛ, ¿ua dá zã ga ɛmhɛ ngue ya hĩngá øthɛ'a te rá nho mmamp'ɛ ja rá ley ya'mø? 'Yo gui mman'a tengu'a. Hante gue man'na gue'a di zãp'ɛ ga øthɛ'a te mmamp'ɛ ja rá ley'a.

4

1 Xi mā mboxitahu rā Abraham, ζte 'bε'a bi 'yøt'e ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui?

2 Nu'mø ngue rā Abraham ja temā nho bi 'yøt'e janāngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, ya säp'u da 'yεna di 'yεx'mø. Pε pā Oja ngue hinguī sā di 'yεts'i.

3 I mmamp'u ja rā Maca Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpabi rā Abraham ngue εna: "Rā Abraham bi 'yεc'εi ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'εi p'uya, Oja bi hojpabi", i εna.

4 A nuyá, nu'mø ngue to øt'a n'na rā 'bεfi, nu'a rā nzäbi mā t'unni, ya hinga matetho t'ørpe ngue'a te mā t'unni, sinoque thupi.

5 Pε Oja hinguī εnjū ngue ja temā 'bεfi gā øthū ngue di hoga mā ts'oquihū. Porque Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquihū. A nuyá, høntho gā εc'εihū ngue Oja di nja'a te bi mā.

6 Rā David bi mā ngue rā mmēnthi di nthēui yø ja'i nu'u di hojpabi Oja, madague'a hinguī øt'e gātho'a te rā nho ja ngue da 'yøt'e.

7 Bi 'yεna: "Ya rā mmēnthi bi nthēui yø ja'i, nu'u di punnbabi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yø ts'oqui xa 'yøt'e.

8 Ya rā mmēnthitho bi nthēui yø ja'i nu'u ja yø ts'oqui 'nε di hojpatho Oja yø ts'oqui", i εna.

9 Xina rā mmēnthi na, ζua høndyø judío mmēpya yø do'yo di nthēui nā rā hya

na? Nu'a, hin'na'a. Sinoque 'nε'u yø ja'i hinga mhmēpya yø do'yo di nthēui nā rā mmēnthi na. Porque di xi'ahū ngue rā Abraham bi 'yεc'εi ngue di nja'a te rā hya bi xi Oja. Nu'a i 'yεc'εi p'uya, gue'a i hojpabi Oja'a.

10 Xi'mø mi ma mahojpi rā Abraham, ζua ya mhmēpya, ua gue tobe himmanī hmēpya 'mø mi ma mahojpi? Nuná, bi ma mahojpi hante ngue da hmēpya.

11 M'mεfa p'uya, rā Abraham bi njapra hmēpya ngue rā circuncisión, gue'a bi nōpa hmēpya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yεc'εi. Janāngue nuyá, guehna rā Abraham i nnōpa papá to gātho ja yø nt'εc'εi ya. Madague'a hinguī n'youi rā hmēpya ngue rā circuncisión, pε Oja di hojpi.

12 Xquet'a rā Abraham guehna bi nōpa papá'u to gā bi njapra hmēpya ngue rā circuncisión. Pε hinga høntho bi nōpa papá ngue n'youi rā hmēpya, sinoque bi nōpa papá ngue bi dennbabi rá nt'εc'εi bi nja rā Abraham hante ngue da hmēpya.

13 Nuná Oja, bi yarpabi n'na rā hya rā Abraham ngue nu'u yø mbom'mεto, di t'unna häi da gohmi gā rá ngūni nximhäi. Pε hingue i t'unna häi da gohmi ngue da t'εmbi bi 'yøt'e gātho'a te mmamp'u ja rā ley. Nu'a, hin'na'a. Sinoque bi 'yεc'εi ngue Oja bi hojpabi yø ts'oqui, janāngue bi t'un'na rā häi da gohmi.

14 Nu'mø di t'ɛnjɘ ngue jatho gá øthɘ te gä mmamp'ɘ ja rã ley, ja di n'nacjɘ'a te rã hyã di yat'a Oja, ya hĩnte nĩ bøntho mã nt'ɛc'ɛihɘ 'mø. Xi mmangu'a rã hyã di yat'a Oja p'ɘya, xquet'a hĩnte nĩ bøntho 'mø, porque gä ja yø ts'oqui yø ja'i.

15 'Nɛ nu'a rã ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'ɘ hapɘ fadi temã hyã mmanã ley, ya pahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui, porque hĩngui øt'e te mmamp'ɘ ja rã ley.

16 Nunã rã hyã di yat'a Oja, i mma ngue gue'ɘ yø ja'i da 'yɛc'ɛi, di japi. Ya di nɛqui p'ɘya ngue Oja rã matetho bi 'yøt'e ngue di japi to da 'yɛc'ɛi. Hĩngui mman'Oja ngue da høn'tɘ to da 'yøt'e te mmamp'ɘ ja rã ley di japi. Porque rã ja'i ja rá nt'ɛc'ɛi tengutho rá nt'ɛc'ɛi bi nja rã Abraham, ya guehna rã Abraham i nnøpe ngue rá papá rã 'yɛc'ɛi.

17 Guehna i nne da manã hyã bi xi Oja rã Abraham ngue bi 'yɛmbi: "Ague Abraham, gá øt'ã ngue guí cohi grã papá ya. Porque xangu nĩ basĩ di nxandi gä rá nguni nximhäi", bi yɛmbi. Nunã rã Abraham bi 'yɛc'ɛi te bi man'Oja, porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bɛnnate'ɘ to ya xa ndu. Ximmĩ sä da 'yøt'e ngue di m'mɘ'ɘ yø basĩ tobe hĩngui 'bãi.

18 Rã Abraham bi xi Oja ngue di m'mæhrã basĩ, nunã rá basĩ di m'mæi, di nxandi ndap'ɘ bi zã gä rã ximhäi. 'Nɛ hĩngui sä di 'bede hangu ga

ngu. Rã Abraham hĩmbi badi ha di zã di nja nã rã hyã nã, pɛ nu'a te rã hyã bi xi Oja, bi 'yɛc'ɛi ngue di nja.

19 Rã Abraham rá nzɛgui ya mmɛmĩ 'bɘ'a n'na ciento njɛya. Rã Sara p'ɘya, xquet'a ya rã bødac'ɛi. Ya xi thohyø pa p'ɘ xtĩ m'mæhrã basĩ. Pɛ rã Abraham hĩmbi 'bæhrã nt'ɛc'ɛi bi nja.

20 Hĩnjam'mø bi nyobɛni. Sinoque n'nat'a bi bɛni ngue di njã'a te rã hyã xi xi Oja. Bi hyã rã ts'edi ɛc'ɛitho ngue di m'mæhrã basĩ xi xi Oja ngue di m'mæi. Janangue ɛspatho Oja.

21 Nunã rã Abraham ya man'natho di segura p'ɘya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yøt'a te gãma hyã di yat'i ngue di nja.

22 Nunã rá nt'ɛc'ɛi bi nja rã Abraham, guehna i hojpabi Oja yø ts'oqui mĩ ja nã.

23 Nu'mø mĩ ma nt'ot'i rã hyã ngue ya bi ma mahojpi rã Abraham, hin'i ma nt'ot'i nã rã hyã nã ngue høntho da hnu manho rã Abraham.

24 Sinoque bi ma nt'ot'i nã rã hyã nã, ja gã pahmɘ p'ɘ ngue Oja xquet'a di hogahɘ 'mø gã ɛc'ɛihɘ nã Oja bi 'yøt'e ngue bi bɛnnate mã Hmũhɘ Jesucristo 'mø mĩ du.

25 Nunã rã Jesús, bi n'uni bi tho ngue bi gurca mã ts'oquihɘ. M'mɛfa p'ɘya, bi bɛnnate. A nuyá, gue'a i hogahɘ Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquih_u ngue dá εc'ei_h na ma Hmu_h Jesucristo. Conná nguehra Jesucristo ya dá nhojpa_h Oja.

² Ya dá tinnba_h rá mate Oja ngue dá εc'ei_h rá Jesucristo. 'Nε dadi johyah_u ngue bá εp'_u rá pa ga nnu_h'a rá nho di un'Oja.

³ Pε hinga hōndra_u nho di un'Oja gdá johyah_u ya, sinoque 'nε'mø dí sãh_u rá n'u jatho ga johyah_u. Porque nu'mø sä rá n'u n'na, ja fup'_u ngue seti hangū rá n'u sä rá ja'i.

⁴ Nu'mø dí seti hangū rá n'u dí thohm_u, ya nnu manhoj_u Oja 'mø. A nu'mø ya nnu manhoj_u Oja p'uya, ya dí pahm_u ngue bá εp'_u rá pa ga nnu_h'a rá nho di unj.

⁵ Nunā rá nho ja ngue di n'nacj_u, hinga_u fehnitho na. Porque ya bá 'benngah_u rá Espíritu Santo ga n'yoh_u, gue'a xoga ma mmih_u ha gdá pahm_u ngue majuanj di macj_u Oja'a.

⁶ A nuj_u, hinda zã ngue ga honse ha di nyamma_u teh_u. Pε bi zonna_u pa bi nja'a te bá sãn'Oja, ngue rá Cristo bi du conná nguehma_u ts'oquih_u.

⁷ Conque nuj_u, hijnonj ja'i di pøn_u da 'yenná te da tho conná nguehrá mmic'ei_u, madague'a rá hoja'i'a ja ngue da tho. Pε rá nze_u 'bui te'o da 'yenná te da tho conná ngue'a rá ndø hoja'i.

⁸ A nuyá, di nequj xanho ngue di macj_u Oja, porque rá

Cristo bi du conná nguecj_u, conque ja ma ts'oquih_u.

⁹ Rá Cristo ya bi du ngue bi hoga ma ts'oquih_u. Janangue nuyá, man'natho dí hãxh_u njuanj ngue ya bi yanj_u p'_u ja rá castigo di nja'mø rá nze_u.

¹⁰ Conná nguehma_u ts'oquih_u, mama nsu_u Oja. Pε bi 'yøt'Oja ngue da nhojpa_h conná ngue'a i du rá Ts'unt'_u. A nuyá, ya dadi n'amigoh_u Oja ya. Ya man'natho dí hãxh_u njuanj ngue hingu_u encj_u rá Cristo, sinoque 'bui ngue da yanj_u p'_u ja rá castigo.

¹¹ Pε hinga hōntho ga johyah_u ngue ya bi yanj_u p'_u ja rá castigo, sinoque ma datho dadi johyah_u ngue ya dá nhojpa_h Oja conná nguehna_u ma Hmu_h Jesucristo.

¹² Nua ja rá ximhäi, n'na nc'eitho rá mædi bi 'yøtra ts'oqui. Ja bá fup'_u rá ndate p'uya ngue'a rá ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gãtho yø ja'i 'bui, gã i tu porque gã øtra ts'oqui.

¹³ Nu yø ja'i bi m'mæi hante ngue da fahra_u ley bi 'yøtra Moisés, gã bi 'yøtra ts'oqui. Nu'u yø ja'i'u, hingu_u sä da 'yena_u ngue hingu_u padj ndana'a rá nho ja ngue da 'yøt'e.

¹⁴ Di nequj ngue rá ts'oqui bi 'yøtyø ja'i, porque gã bi du. Rá mæditho rá Adán bi 'yøtra ts'oqui, m'mæfa p'uya gãtho mi'da yø ja'i bi 'yøtra ts'oqui, madague'a ngue

hinga 'da'iguui ra ts'oqui bi 'yøtra Adán.

Nu'a te ra ts'oqui bi 'yøtra Adán, gue'a bi ts'oní gátho yø ja'i'a. Pε m'mefa bi m'mahra Cristo, guehna bi 'yørpabi ra nho yø ja'i na.

15 Ja uana te bi nja ngue ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacjε. A nuna ra Adán, mi zā mi 'yøtra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pε nuna ra Jesucristo guehna bá hannbabi rá mate Oja, 'nε xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yøtra Jesucristo ngue ra Adán.

16 Nu'mø mi mædi bi nja ra ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a ra ts'oqui, di nja ra njut'i ngue ra castigo. Pε nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi ma ngue da 'yøtra mate di nhojpathoui yø ja'i ja yø ts'oqui.

17 Co nuna n'na nc'ei bi 'yøtra ts'oqui, m'mefa p'aya, gátho yø ja'i ja ngue da tho ra ndate. Pε nu to gā di nthēui rá mate Oja ngue di punnba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná nguehra Jesucristo.

18 Nuna ra Adán bi 'yøtra ts'oqui, gátho yø ja'i mi ja ngue da ma ra castigo. Pε nuna ra Jesucristo bi 'yøtra nho, gátho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahojpi yø ts'oqui 'nε di nthēui ra 'da'yo te.

19 Ra Adán himbi 'yøt'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yøt'its'oqui. Pε ra Jesucristo ngue bi 'yøt'e te

bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpabi Oja.

20 Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue man'na gdá padi ngue ja ma ts'oquihε. A nuyá, nu'mø dí padi ngue xangu ma ts'oquihε i ja, ya man'na gdá pahmε ngue nuna rá mate Oja bi 'dacjε, ma datho ngue xangu na.

21 Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga ma mmaihε, gue'a bá hanngahε ra ndate'a. Pε nuyá, ngue ya bi bennga ma mmaihε rá mate Oja ya, guehna bá hanngahε ra 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquihε conná nguehma Hmuhε Jesucristo.

6

1 ¿Ndana εxa ja ngue ga øthε ya'mø? ¿Ua sä ngue ga sigue ga øthε yø ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu rá mate di 'dacjε?

2 Nu'a, hingui sä'a ngue ga sigue ga øthε yø ts'oqui. Sinoque ya bi zεp'a'a te ra ts'oqui xtá øthε m'met'o. ¿To go εna ngue ga sigue ga øthε yø ts'oqui?

3 ¿Ua hingui pahmε ngue nu to gátho ya dá nxixyahε, ya dá mbenthε ra Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho 'mø ya dá tuhε.

4 Nu'mø ma nxixyahε, ya dí ør'ma güendahε ngue ya bi zεp'a'a ra nts'o xtá øthε m'met'o. Entho ya bi ma nt'äguigahε tengutho ra Cristo ngue bi t'ägui. Pε nuna ra Cristo conná ts'edi rá Papá

bi japi ngue bi bennate p'u bi t'ägui. A nuju ya, tengutho 'mø ya dá bennatehü ngue ma'da'yo dá m'mahmü.

5 Porque nu'mø dí øthü rā güenda ngue ya dá tuhü tengutho rā Cristo ngue bi dü, xquet'a ya dí øthü rā güenda ngue ya ma'da'yo høndá m'mahmü tengutho rā Cristo ngue ma'da'yo bi m'mai.

6 Nu'mø mi 'dømbü ja rā pont'i rā Cristo, tengutho 'mø ngue mā do'yohü bi 'dø'mi. Porque ya bi zep'ü yø ts'oqui xtá øthü m'met'o, ya hinni mantho di mandagahü rā ts'oqui tengutho 'mø gdi øt'e ngue mā hmühü'a.

7 Porque nu rā ja'i øtrá güenda ngue bi dü rá do'yo, ya bi hyep'ü rā ts'oqui.

8 Pe nu'mø dí ør'mā güenda ngue ya dá tuhü 'mø mi dü rā Cristo, ya dí εc'ëihü ngue ma'da'yo høndá m'mahmü tengutho rā Cristo ngue ma'da'yo hømbi m'mai.

9 Porque dí pahmü ngue nu'mø mi dü rā Cristo, bi bennate, 'nε ya hinni mantho dá dü. Sinoque 'bui para zantho.

10 Rā Cristo n'na nditho bi dü conná nguehyø ts'oqui yø ja'i. A nuya ngue ya 'bui, ga 'bühya ngue ørpabi rá pähä Oja.

11 Dā guecjü ya, ma ga njathü p'üya, ga øthü ngue ya bi zep'ü rā ts'oqui ngue ya mā n'yohü rā Jesucristo. Ya gdá 'bühmü'a ya ngue ga ørpahü rā pähä Oja.

12 Janangue nuyá, mente yø pa dí 'bühmü ua ja rā ximhäi, ya hinni mantho ga unhmü rā 'yu'a rā ts'oqui. Hinga nnehü ngue dá dajpahü'a tengue rá pähäε mā do'yohü.

13 Hinga unna 'yu mā mmaihü ngue ga øthü rā nts'o. Sinoque ma ga unma mmaihü Oja ngue rā nho ga øthü. Porque ya ma'da'yo høndá m'mahmü.

14 Nu'a rā ts'oqui xí bennga mā mmai ngue mādi mandagahü, ya hinni mantho di mandagahü'a ya. Nu'a rā ley mi haxrä güenda ngue mā ts'oquihü, ya hinni mantho hascahü rā güenda'a ya. Porque Oja, rā matetho bi 'yøt'e ngue bi yangthogahü.

15 Ya bi nyamma tehü, pe hinga gue'a ngue ga øthü te gā mmamp'ü ja rā ley i nyamma tehü. Sinoque Oja rā matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga mā ts'oquihü. Xi ya, ngue ya bi ma mahoqui mā ts'oquihü, ¿ua sä ga sigue honga øthü yø ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a.

16 Ya guí pahmü ngue nu'mø ga homma hmu di mandagahü, ya dí ohü rá 'yε'a mā hmühü. Janangue nuyá, nu'mø ga øt'e ngue mā hmühü'a rā ts'oqui, ya jatho ngue ga tuhü 'mø. Pe nu'mø ga øt'e ngue mā hmühü Oja, ya di hoga mā ts'oquihü.

17 A nugä, dädi ja mammadi Oja porque ya gá hyehmü p'ü rā ts'oqui xí bent'a ni mmaihü. 'Nε ya gá

unn̄i mm̄ai gá 'yɛc'ɛi'a ra hya bi s̄an'nah̄u.

¹⁸ Ya bá nj̄ac'ah̄u p'ua ja ra ts'oqui. A nuyá, gá gue'a ra nho guí nn̄ope ni hm̄uh̄u ya.

¹⁹ Nun̄a ra hya dí mm̄angá, dí hon̄i te nna hyeɣpa ra hya, n'namhma ngue da din̄i xan̄ho ni mm̄aih̄u hanja ra hya. A nuyá, nu'm̄o ȳo pa xa thogui, xcá unhn̄u ra 'yu'a ra nts'o ngue mi tap'ah̄u, mathoguiho ȳo ts'oqui xcá 'ȳoth̄u. Pɛ nuyá, dam̄i unn̄i mm̄aih̄u ngue gá ra nho gui 'ȳoth̄u ya. Jan̄angue nu'a te gá gui 'ȳoth̄u, da gue'a te rá 'bɛfi Oja gui 'ȳoth̄u.

²⁰ Nu'm̄o ȳo pa xa thogui ngue gá ra nts'o xtá ̄oth̄u, hin̄mi pad̄i ga ̄oth̄u ra nho.

²¹ ¿Teni 'bɛ'a dá tah̄mu ngue'a ra nts'o xtá ̄oth̄u? Porque ra 'bɛ'is̄atho te xtá ̄oth̄u. Gá ra ndate bá n'youi.

²² Pɛ nuyá, ya dá p̄omhm̄u p'ua ja ra ts'oqui ya, ya ȳo m̄efigah̄u Oja ya. Jan̄angue ya ȳo ja'igah̄u Oja 'nɛ ya di 'dacj̄u ra te para zan̄tho.

²³ Nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. Pɛ nu'a di un'Oja, gue'a ra te para zan̄tho di 'dacj̄u rángue dí n'yoh̄u ma Hm̄uh̄u Jesu-cristo.

7

¹ Ague ma zi cu'ah̄u, ya guí pah̄mu ngue ra ley i ja, i ja rá ts'ɛdi ra ley ngue di m̄anda ra ja'i m̄ɛnte 'b̄ai. Pɛ nu'm̄o bi du ra ja'i, ya hin̄ni mantho di m̄anda ra ley ra ja'i.

² Ya guí nn̄uh̄u tengutho n'na ra xisu 'm̄o bi nthati, i ja n'na ra ley hap̄u mma ngue hin'ȳu ra nt'ɛdi da hyeɣp'ua rá damme ra xisu. Pɛ nu'm̄o ya bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi samm̄ra xisu.

³ Pɛ nu'm̄o h̄ondi nthatra xisu 'nɛ 'b̄utrá damme, ya ra ts'oqui ̄otra xisu. A nu'm̄o bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi ja ngue ra nthati. Ya sá di nthati mah̄on'a, 'nɛ ya hingra ts'oqui ̄otra xisu ngue di nthati.

⁴ A nuyá ma zi cu'ah̄u, ya dí ̄otra güenda ngue dá tuh̄u p'ua ja ra pont'i bi du ra Cristo. Nu'a ra ley mi sangbah̄u, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hin̄di mandagah̄u ra ley ya. Ya ma n'yoh̄u'a ra Cristo bi b̄ennate p'ua ha bi t'águi. Ya da zã ga ̄orpah̄u rá 'bɛfi Oja ya.

⁵ Nu'm̄o ȳo pa xa thogui, gá ra nts'o xtá n'yoh̄u. Ma pah̄mu'a te mm̄amp'ua ja rá ley Oja, ɛna man'na bi 'yannga ma mm̄aih̄u ra ley ngue ra ts'oqui ga ̄oth̄u. Pɛ nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a.

⁶ Pɛ ya bi xotrá hya'a ra ley mad̄i mandagah̄u ya. Porque ya dí ̄oth̄u ra güenda ngue ya dá tuh̄u. A nuyá, ma'da'yo dá m'm̄ah̄mu para ngue ga ̄orpah̄u rá 'bɛfi Oja. Guehna ra Esp̄iritu Santo di 'dacj̄u ra p̄ah̄a ga ̄orpah̄u rá 'bɛfi Oja ya, pɛ hin̄na ̄oth̄u rá 'bɛfi Oja ngue ga suh̄u'a te mm̄amp'ua ja ra nyogui ley.

7 Ngue ya dí mmangä nã ra hyã nã, çua guí emhmã ngue dí mma ngue ya hingui ho rá ley Oja? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra ley xandõho. Xi'mø ngue hĩndi ja ra ley, ya hĩxcã pahmã te 'bẽ'a nã ra ts'oqui 'mø. Tengũtho mmanna ley ngue ẽna: "Yo guí nnehũ n'na ra cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti", i ẽna. Janangue nuyá, dí pahmã ngue ra ts'oqui dí øthũ 'mø dí nnehũ n'na ra cosa ngue n'nan'yo to rá mmeti.

8 Nu'mø mã pahmã te mmamp'ũ ja ra ley, ẽna man'na bi hacjũ ra ts'edi ngue dí nnehũ n'na ra cosa nu'a n'nan'yo to rá mmeti. Mente ra pa hĩmbi fadi te mmamp'ũ ja ra ley, hĩndi nẽqui te 'bẽ'a nã ra ts'oqui.

9 Nugã, nu'mø hĩmmarã padĩ te mmamp'ũ ja rá ley Oja, ya dí ẽna ngue xanho te dí øt'e. Pẽ nu'mø mã padĩ te mmamp'ũ ja ra ley, bi dĩnma mmũ p'ũya ngue hĩndĩ øt'e te mmamp'ũ ja rá ley Oja. Ya dá padĩ ngue ja ngue gã mma ra castigo ngue mã ts'oqui.

10 Porque nunã ra ley mi ja ngue xti 'dacra 'da'yo te 'mø xcã øt'e te gã di manda, guehnã ra ley bi zãngui ngue gã mma ra castigo nã, porque hĩndã øt'e te di manda ra ley.

11 Nu'a ra ts'oqui mi jagui, gue'a mi hãrcã mã n'yomfẽni'a, dí ẽna ngue da zã gã øt'e te gã mmamp'ũ ja ra ley. Pẽ nup'ũ ja ra ley p'ũya, dá timp'ũ mã ngue gã mma ra castigo ngue mã ts'oqui.

12 Janangue nunã rá ley Oja, xandõho nã. Nu te gãma hyã di manda, gãtho xandõho.

13 Hĩngui sã gã emhmã ngue hingui ho rá ley Oja ngue i mã ngue jatho gã mmãhã ra castigo. Nu'a ja ngue gdã mãhã ra castigo, ngue ja mã ts'oquihũ. Janangue co nu'a te gãma hyã mmanna hoga ley, gue'a guí nẽqui ngue xandõnts'o mã ts'oquihũ'a.

14 Dí pahmã ngue nu'a ra ley, gã gue'a ra hoga hyã bi un'Oja i mmamp'ũ. Pẽ nujũ ngue dyø ja'ithohũ, gã gue'a ra ts'oqui xã bẽnga mã mmũihũ.

15 Hĩndĩ padĩ hanja te nmi øt'e. Porque nu'a ra nho nmi nne gã øt'e, hĩngã gue'a nmi øt'a. Nu'a tengue hĩndĩ nnu manho p'ũya, go gue'a dí øt'a.

16 Pẽ nu'mø ngue 'nẽqui hĩndĩ nnu manhosẽ te dí øt'e, ya dí padĩ ngue nu'a te ra hyã mmamp'ũ ja ra ley, xandõho.

17 Janangue nuyá, hingui nne mã mmũ ngue dá øt'a te ya xtã øt'e. Sinoque gue'a ra ts'oqui mi jagui, gue'a go di mpẽ'a ngue'a te xtã øt'e.

18 Porque dí padĩ ngue hĩn temã nho xtã øt'e. Nu'a ra nho nmi nne gã øt'e, hĩmbi zã xcã øt'e.

19 Hĩndã øt'a te ra nho nmi nne gã øt'e, sinoque nu'a te ra nts'o hĩndĩ nnu manho ngue gã øt'e, gue'a xtã øt'a.

²⁰ Janangue nuyá, nu'mø xtá øt'ä'a ra nts'o hindí nne ga øt'e, pe hingo dadi jagä'a, sinoque gue'a ra ts'oqui xa bennga ma mmái, gue'a go di ja'a.

²¹ Nguna ra hya xtá thocä ya. Nu'mø nmi nne ga øtra nho, pe xøgue høntra nts'o mi so ma mmái ga øt'e.

²² A nugui, dadi hogä'a te ra hya mmamp'u ja rá ley Oja.

²³ Nua ja ma mmái mi ja ua n'na ra n'yomfēni ngue hinmi nnu manho'a te ra nho nmi sänni ga øt'e. Pe nuna ra hya na, nu'a ra ts'oqui xa benngagui ma mmái, gue'a himmi nneque ga øtra nho'a.

²⁴ Pe huεcate yø ja'i njap'u. ¿Te'o da zä da yāni ngue hinda thohra castigo ja ngue da thogui?

²⁵ Porque conná n'yomfēni rajajii nnu manho'a te ra nho mmamp'u ja rá ley Oja. Pe nu rá do'yo ra ja'i, gä gue'a rá pähä ra ts'oqui nne da 'yørpe. Pe dadi ja mammadi Oja ngue ma Hmuha Jesucristo go bi zä bá jagaha p'u ja ra nts'o'a.

8

¹ A nuyá, ngue ya ma n'yoha ra Jesucristo ya, ya hinga mmähä ra castigo ya. Porque nu to n'youi ra Jesucristo, ya bi n'uni ngue gue'a ra Espíritu Santo da xännbi te da n'yo. Ya hinni mantho ngue øtra nts'o mi ja rá mmái m'met'o.

² A nuyá, i ja rá ts'edi ra Espíritu Santo ngue di 'dacju ra 'da'yo te ngue man'yoha

ra Jesucristo. Ya bá jagaha p'u ja rá ts'edi ra ts'oqui madi mandagaha, ya bi yanju ngue ra castigo mi ja ngue ga thohma.

³ Dä pahma hanja'a rá ley Oja, pe himbi hyät'i bi gagaha p'u ja rá ts'edi ra ts'oqui'a ra ley. Porque himbi zä dá øtha gätho'a te gäma hya di manda ra ley. Pe nuna Oja bi yanju. Bi 'yøt'e ngue bi nja'i rá Ts'ant'u bá penhua. Bi hnu ngue ra ja'i, pe himbi 'yøtra ts'oqui. Guehna bi tho na ngue bi gurca ma ts'oquih. Bi hyejpabi rá ts'edi ra ts'oqui xi bennga ma mmáih.

⁴ Nguna bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a ra Espíritu Santo da gägbaha ra 'yu gdá n'yoha, n'namhma ngue da zäp'u ga øtha ra nho mmamp'u ja ra ley. Pe nu'a ra nts'o mi ja ma mmáih m'met'o, ya hinguí sä ngue ni mantho ga øthä'a ya.

⁵ A nu ra ja'i ngue rá n'yomfēniε jaqui te ga 'yo, hont'a te ra nts'o ga 'bahyø ja'i di ja ndummái ngue øt'e. Pe nu ra ja'i ngue gue'a ra Espíritu Santo di unna hoga n'yomfēni ga 'yo, gue'a ra ja'i ngue høndrá pähä Oja di ja ndummái ngue øt'e.

⁶ Janangue nuyá, nu to di ja ndummái ngue da 'yøtra nts'o ga 'bahyø ja'i, da ma ra castigo. Pe nu ra ja'i di ja ndummái ngue gue'a rá pähä Oja da 'yørpe, gue'a ra ja'i hu rá mmái ngue di t'unna 'da'yo te'a.

⁷ Nu yø ja'i ngue høndra nts'o di ja ndummái ngue

øt'e, guehya yø nsaiui Oja ya. Porque hinguï nne da 'yεc'εi te mmamp'u ja rá ley Oja. Ni xinga gue'a Oja di sä ha di 'yεc'εi.

8 Janangue nuyá, nu'u yø ja'i ngue høndra nts'o di ho da 'yøt'e, guehya hinguï nnu manho Oja te ga 'yo ya.

9 Pε nuju ngue ya dá hehm p'u ra nts'o, gue'a ra Espiritu Santo i cágbah ra 'yu nna 'yoh. Porque ra Cristo bá penhna Espiritu Santo ngue di n'youi te'o gä εc'εi. A nu yø ja'i ngue hinguï n'youi ra Espiritu Santo, guehya yø ja'i hinguï εc'εi ra Cristo ya.

10 Nu ma do'yoh, ya bá ep'u ra pa da du ngue ra ts'oqui i ja. Pε ngue dí n'yoh ra Cristo, nu ma teh di sigue di m'matho, porque ya bi hoga ma ts'oquih Oja.

11 Nuna Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Xquet'a da japi di bennate ma do'yoh 'mø ya xtá ndu, porque ya dí n'yoh ra Espiritu Santo.

12 Ague ma zi cu'ah, i ja ts'editho ga øth'a te ra hya xänngah ra Espiritu Santo. Ya hinda dajpah ra nts'o so ma mmaih.

13 Porque nu'mø ga siguethoh ra nts'o xtá øth m'met'o, ya ga mmähä ra castigo. Pε nu'mø ga øth'a te xänngah ra Espiritu Santo, ngue ga hehm p'u ra nts'o, ya di 'dacju ra 'da'yo te para zantho.

14 A nuyá, nu to gätho ya ga 'yo'a te ra hya xänbabi ra

Espiritu Santo, gue'u yø basi Oja'u.

15 Ya ma n'yoh ra Espiritu Santo ya. Ya hinguï ja ngue hønga nsuh ya, tengutho n'na ra ja'i 'mø su rá hm. Porque majuanï ngue ya yø basigah Oja ya. Nuna ra Espiritu Santo dí n'yoh, guehna annga ma mmaih na ngue dí emph Oja: "Ma Papá'i", dí emph.

16 A nuna ra Espiritu Santo dí n'yoh, guehna øt'e ngue dí pahm p'u ja ma mmaih ngue ya yø basigah Oja na.

17 Pε ngue ya yø basigah Oja ya, xquet'a di tocagah'a ra nho di yat'Oja di unï. Tengutho ra nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø dí nne di n'nacju na ra nho di t'unna Cristo ya, pε gue'mø ga n'unï ga säh ra n'u tengutho ra n'u bi zä ra Cristo.

18 Ma ga ør'ma güendah ya, ngue zits'urb dí säh ra n'u ya, porque nu'a ra nho di 'dacju Oja m'mefa, ma datho xandøngu'a.

19 Nu te gäma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja ra ximhäi, a nuyá, i ndø'matetho asta gue'mø da zønna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi.

20 Porque Oja bi hocra ximhäi, pε bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njapra castigo'a ra ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pε xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yεhra pa mahønda gom'da'yo ra ximhäi.

21 Gue'a ra pa'a ngue ya h̄inn̄i mantho d̄i nja ra ndate'a ra x̄imh̄ai'a. Ya h̄ind̄i nts'onyø cosa nu'u ja yø te. Nuya yø hya ya, gä guehya d̄i nja'mø bi zønn̄a pa di unna nho yø bas̄i Oja ya.

22 A nuyá, dí pahm̄a ngue nu'a te gāma cosa ja ua ja ra x̄imh̄ai, gä s̄a ra n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zønn̄a ora d̄i m'm̄hrá bas̄i n'na ra x̄isu i s̄a ra ndate, i njarbutho yø cosa ja ya.

23 'N̄e h̄inga h̄ont'a te ja nx̄imh̄ai s̄a ra n'u, x̄quet'a 'n̄ec̄j̄a d̄i nneh̄a ngue da tho'a ra n'u dí s̄ah̄u, da 'ȳehra pa ngue da gom'na'yo ma do'yoh̄u. Ya d̄i n̄eq̄ui ngue dyø bas̄igah̄u Oja p'uya. Madague'a ngue ya dí n'yoh̄u ra Esp̄iritu Santo, p̄e dí nne ga nnuh̄u te gāma nho d̄i nja m'm̄efa.

24 A nuyá, ya dí ̄ec'̄eīh̄u ngue d̄i nja'a te mman'Oja, jan̄angue bi yan̄j̄u. P̄e xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya h̄ingui ja ngue te n̄imantho ga tømhm̄a 'mø.

25 A nuj̄u, dí tømhm̄a'a te ja ngue d̄i nja m'm̄efa. Ma ga s̄eth̄a'a te gä ra n'u dí thomhm̄u, ast̄a gue'mø d̄i nja'a te dí tømhm̄u d̄i nja.

26 A nujá, nu'mø dí nne ga mmat'Ojah̄u 'n̄e h̄ind̄i pad̄i te ga xih̄m̄u Oja, go ra Esp̄iritu Santo i f̄ax̄te. Madague'a ra j̄ats'itho nna b̄emhm̄u Oja, p̄e ra Esp̄iritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue ra mhmat'Oja'a ra hya h̄ingui pøts'e ga mm̄amhm̄u.

27 Porque nuna Oja, ya

pad̄i tem̄a hya ja mbo ma mm̄aih̄u. I tin̄i tem̄a hya i nne da man̄na Esp̄iritu Santo. Porque nu'a te ra hya nne Oja ngue di ts'ofø, go ra Esp̄iritu Santo'a äpra mate Oja conn̄a nguec̄j̄u.

28 Dí pahm̄a ngue nu to gä dad̄i mahm̄u Oja, gue'mø xanho ogue xan'u te dí thomhm̄u, p̄e Oja hon̄i ha gui japi ngue da 'yørc̄ah̄u ra nho. Porque ya xp̄a nzänn'Oja tengu ga coh̄m̄u m'm̄efa.

29 Hante ngue d̄i nhohra x̄imh̄ai, nuna Oja ya pad̄i te'o ja ngue da 'ȳec'̄eī m'm̄efa, guehya yø ja'i bi zänn̄bi ngue da gohi tengutho rá Ts'unt'u Oja ya. Jan̄angue nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna 'bet'o na ngue d̄i ncuui gätho yø 'ȳec'̄eī.

30 Nuna Oja, ya mam'met'o xp̄a nzänn̄i te'o ja ngue da zofo, guehya yø ja'i bi zohya. A nuya yø ja'i bi zofo, ya bi hojpb̄i yø ts'oqui. Nuya yø ja'i ya bi hojpb̄i yø ts'oqui, bá ep̄u ra pa da gohyø ja'i tengutho rá Ts'unt'u Oja.

31 ¿Ndana man'na ra hya ja ngue ga mm̄amhm̄u 'mø? Ya ma amigoh̄u Oja ya. Nu te'o nne da z̄ac̄j̄u ya, ya h̄inte d̄i muui'u ya.

32 Nuna Oja h̄imb̄i nya rá mm̄ai ngue bá p̄enhua rá Ts'unt'u ngue bi d̄u conn̄a nguej̄u. Ja dí h̄ax̄u p'u njuan̄i ya ngue nu te gāma hya bi man'Oja ngue di 'dac̄j̄u, di 'dac̄j̄u'a.

33 Gätho gah̄u, ya xa huanngah̄u Oja, ya h̄ingui s̄a to da

'yεmbi ngue ni mantho ja ma ts'oquihε. Porque guesε Oja bi hoga ma ts'oquihε.

34 Ya hinda zā to da 'yεna ngue ga mmähā ra castigo. Porque ya bi du ra Cristo connā nguejε, 'nε bi bennate, ya bí 'bεp'ε ja rá n'yεi Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a ma mäxtehε p'ε ha 'bε Oja'a ya.

35 Ya hinte da zā da hyaqui te gui macjε ra Cristo. Madague'a ga sähε ra n'ε, pε ngutho di macjε ra Cristo. Ogue tu ma mmähε, pε ngutho di macjε. Ogue sacjε yø ja'i, pε ngutho di macjε. Ogue hin'yε te ga sihε, pε ngutho di macjε ra Cristo. Ogue hin'yε ra ulu ga hehε, pε ngutho di macjε ra Cristo. Ogue dí 'bεmma n'εhε, hingui nne ha da nuhε yø ja'i, pε ngutho di macjε ra Cristo. Ogue ya ja ngue da thojε, pε ngutho di macjε ra Cristo.

36 I nt'ot'i p'ε ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Di ucähe yø ja'i ngue dí εc'εi'ahe, n'na pa ngu n'na pa i nne da hoye. εntho ho de'yo yø ja'i p'ε ga mbεni", i εna.

37 Madague'a ga sähε ra n'ε 'mø ngue dí thohmε tengü ya yø hya ya, pε ma ga hähmahε ra ts'edi'a te gui macjε ra Cristo.

38 Janangue ma ga segu-rahε ngue nuna Oja zant'a di macjε na. Ya hinda zā da hyac'a te ra n'ε dí thohmε mεnte dí tehε. Ni xinga gue'mø da thojε. Ni xinga guehyø anxε da zā da hyaqui. Ni xingra zithu da zā da

hyaqui. Porque Oja di macjε ra pa ja p'εya, daguehra pa di 'yεp'ε di majcε Oja.

39 Nu te gätho bi hoc'a Oja, ngup'ε mahεts'i, ngu ua ja ra häi, ya hinjonda zā da hyagah'a gui macjε Oja. Porque ya ma n'yohε na ra Hmü Jesucristo.

9

1 Nugä dí εc'εi ra Cristo, janangue nuna ra hya dí nne ga xi'ähε ya, hingra fehni na. Guesε ra Espiritu Santo xijpa ma n'yomfεni ngue majuanī na ra hya dí xi'ähε.

2 Mathoguiho dí 'bε ndummai. I 'bεmman'ε ma mmäi ngue ma mmijudíohe hingui nne da 'yεc'εi ra Cristo.

3 Nu'mø dí sä ha gdä japi ngue ga nyangä ma mmijudíohe, nugä ga øt'e, madague'a go ga mmagä ra castigo, ya hinga nnugä ra Cristo. Pε nja ngue hingui sä.

4 Nuya yø judío ya, guehya yø mbom'mεto ra Israel. Bi zo Oja ngue da 'yøt'e ngue yø basī. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yührá ts'edi Oja ya. 'Nε bi gohmī ra cohi ya yø judío ya. Bi dāpra ley nu'a ja ngue da n'yo. Bi xifi ha di japyø ndanne ja ngue da 'yøt'e. Mazihotho na ra hya bi yarpabi Oja yø judío ngue da 'yøpe.

5 Guehya yø mbom'mεto yø ndiua judío ya. Nu'mø mi mihra Cristo, xquet'a ra judío na. 'Nε guehna Oja na ngue di manda gätho'a tengue i ja.

'Nε guehna t'εspabi na para zantho na. Da ngut'atho.

6 A nuyá, xangu yø judío hinguí nne da 'yεc'εi ra Cristo. Pε hinguí sá ga εmhma ngue ya hīndi nja'a te ra hya bi xi Oja yø judío. Porque himma juani ngue gátho yø judío yø ja'i Oja. Janangue hinga gátho yø judío di tocabi ya yø hya xa yat'Oja ngue di nja.

7 Porque bi xi Oja ra Abraham ngue hinga gátho'u yø mbom'meto da gohi ngue yø ja'i Oja. Nuná Oja bi 'yεmbi: "Nu'u yø basi ra Isaac, hont'u da gohi ngue yø basi Oja'u", bi 'yεmbi.

8 Gátho yø ja'i 'bui, hinga gátho yø basi Oja. A nuyá yø ja'i ngue yø basi Oja, guehya yø ja'i ya xpá nzānbi ngue di tocabi ra hya di yat'a Oja ya, hōndya yø basi Oja ya.

9 Porque nguna ra hya bi xi Oja ra Abraham, bi 'yεmbi: "Bá εp'u ra pa ga ut'auí ngue ja mā ts'edi. Nuná ra Sara ni xisu, di m'mu'a n'na rá ts'ant'u", bi 'yεmbi.

10 Mi ma yø jeya p'uya, bi nte ná rá ts'ant'u ni hu ngue ra Isaac, bi nthatui ra Rebeca. Mi hya ra basi na ra Rebeca p'uya, yø cuate bi øni.

11-13 Pε hante ngue da mihya yø basi ya, nuná Oja, bi xihra Rebeca ngue ra Esau rá mudi da mi'a. Nuná ra Jacob ngue ra zaxinya, di manda rá n'yohu na. Nguna nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue bi man'Oja, bi 'yεna: "Dadi macá ra Jacob, pε ra Esau, hin dadi madi". Guehna ra hya bi man'Oja naya hante

da mihyø basi. Hinga 'be bi dømá Oja ngue di m'mahya yø basi para ngue da hnu ndana di n'yo xanho, ndana hinguí 'yo xanho. Ja di nεqui ua ya ngue ya mam'met'o xpá nzān'na Oja te 'be'a ja ngue di nja m'mefa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'be'a da gohyø basi, sinoque nu'a te xa nzānni ngue da huanhni, gue'a nja'a.

14 Xi ya, ¿ua i sá ga εmhma ngue hinguí ho te øt'Oja? Nu'a hinguí sá'a. Porque nu te gá øt'Oja, gá gue'a ni 'yup'u øt'e.

15 Porque Oja bi 'yεmbra Moisés: "Nu te'o dí sanni ga huεqui, gue'a dadi huεc'a 'nε ja mā yemmái conná gue'a".

16 Janangue nuyá, nuná ra nho di un'Oja, hīnda 'yenna ja'i ngue bi 'yεmmei bi hyoni ha di dinna nho. Porque Oja ya xa nzānni to di huεqui.

17 I nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro te bi xi Oja ra dast'abi madi manda p'u ja ra hai Egipto. Bi 'yεmbi: "Dí εxa'i ya ngue gui ndast'abi n'namhma ngue nu'u yø hmeya ga ut'a'i, da bahyø ja'i ndap'u bi zā ngue te'o gá. 'Nε da badi ngue ja mā ts'edi", bi 'yεmbi.

18 Ja di nεqui ua ya ngue nuná Oja, nu'a go da zānni ngue di huεqui, gue'a di huεc'a. Nu'a go da zānni di untho ra 'yu ngue xta naxi rá mmái, gue'a di unna 'yu'a.

19 Rá nεgui 'bui to nne da 'yεngya: "Hanja Oja 'mø ngue εmbi ja yø ts'oqui yø ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzānni

ngue da 'yøt'e, h̄injonn̄i ja'i da z̄a da d̄äqui te s̄änni da 'yøt'e", da 'y_εngui.

20 A nūj̄a ngue dyø ja'i thoh̄a, ζten̄i 'be'a go gūi εna ga japh̄a Oja ngue'mø ga εna h̄inga n̄nu man̄hoh̄a te s̄änni da 'yøt'e? Xi n'na ra ts'øye, ζua sä da 'y_εmbr̄a 'yøt'ats'øye: "H̄ind̄i n̄nu man̄hoḡa te ra forma gūi hogagui", da 'y_εmbi?

21 Nu ra 'yøt'ats'øye, nu'a gom̄a forma da nepe da gohra ts'øye di hoqui, ya gue'a da go'a. Madague'a ngue n'nat'a ra bøh̄ai, pε da z̄a da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue nts'up̄i, x̄inda z̄a da 'yøt'a n'na ra ts'øye ngue h̄inga nts'up̄i.

22 A nuyá, nuna Oja, nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ngue jase rá ts'edi. 'Nε nnepe ngue man'na di bahyø ja'i ja yø ts'oqui ngue da japra castigo. Janangue tobe serpabi ya yø ja'i ni 'yup'ua ngue da ma ra castigo.

23 Bi nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguiho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huεgah̄a 'nε ya dí pah̄m'a te ra nho xa nzänni ngue di 'dacj̄a ya.

24 Bi zongah̄a Oja. H̄inga høndyø judío bi zofo, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i h̄ingyø judío bi zofo.

25 Bi nja tengutho mmamp'ua ja ra libro bi 'yotra pøngahya Oseas, ngue Oja bi 'y_εna: "Nuyá yø ja'i xtá man'a m'met'o ngue h̄imma ja'i, a nuyá dí mma ngue ma ja'i ya.

Guehya yø ja'i ngue h̄in mađi mađi, pε nuyá dad̄i maħya", bi 'y_εna.

26 Nu'ua yø mmεngu p'ua ja ra xequi bi xihyø ja'i Oja ngue εmbi: "Nuḡa, h̄imma ja'i'ah̄a", pε ja 'bexpi xip'ua p'ua ngue εmbi: "Nuḡa drá Oja, majuani ngue dí 'bui, guec̄a ma bas̄i'ah̄a ya", bi 'y_εmbi.

27 A nu'ua yø ja'i ngue yø judío, nuna ra pøngahya Isaías bi 'y_εna: "A nu'ua yø judío, madague'a mandøngutho'ua, tengutho yø 'bomu dehe p'ua ja ra jathe, pε zi yohotho'ua da bøn̄i ngue di nyan̄i.

28 Porque nu'mø ra pa da japra castigo Oja ḡatho yø ja'i rá nḡni nximh̄ai, n'na zihman̄tho di nja".

29 Ra Isaías mahømbi 'y_εna: "Nuna Oja jase rá ts'edi, nu'mø h̄in dad̄i huεcyø ja'i na, n'na zihman̄tho di jua'ua yø judío, tengutho 'mø mi jua'ua yø ja'i mi 'bup'ua ja ra h̄ini Sodoma 'nεp'ua ja ra h̄ini Gomorra".

30 Guehna ra hya naya ngue nuyá yø ja'i h̄ingyø judío, guehya h̄immi hon̄i ha di nhøjpaui Oja ya. Pε bi 'y_εhra pa ngue bi 'y_εc'ei Oja yø ja'i, gue'a i nhøjpaui Oja'a ya.

31 Pε nuyá yø judío mi hu yø mm̄ai xti nhøjpaui Oja, ngue mi εna xta 'yøt'e te ḡa mmamp'ua ja ra ley. Pε h̄injombi bøn̄i ngue xta mma mahøjpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'ua ja ra

ley, porque hinjongui pøni
ngue da 'yøt'e te gāma hyā dī
manda rā ley.

³² ¿Hanja 'mø gue hĩmbi
nhojpāui Oja yø ja'ĩ? Porque
mĩ nne gue xtĩ nyanyø te yø
ja'ĩ gue xtā 'yøt'a te gā rā nho
mmāmp'ũ ja rā ley. Pε hĩmbi
ne xtā 'yεc'εi yø ja'ĩ gue rā
Cristo nā dā zā dā yanĩ. Ja
bi fespũ yø gua p'ũya, porque
rā Cristo tengutho 'mø 'benna
do p'ũ ha dā tho rā ja'ĩ, dī
fets'e.

³³ Nup'ũ ja rā Maçā Libro
nt'ot'i p'ũ rā hyā gue Oja bi
'yεnā: “Gā pεcā p'ũ Siõn n'na
rā do gue di fesyø ja'ĩ. Pε
guedrā ndø mεdo dā 'yøt'e
gue dā dāhyø ja'ĩ. Pε nũ to
gātho dā 'yεc'εi nā rā do nā,
dā dīnĩ xanho p'ũ ja yø mmũ
gue nũ te rā hyā εc'εi, gātho
majuanĩ gue dī nja”.

10

¹ Ague mā zi cū'āhũ,
janjuanĩ dī hāhma mmũ
dī mmarpābi Oja'ũ yø judío
gue dī nyānĩ.

² Porque dī pacā gue yø
mmũ gā ndanne Oja. Pε nja
gue nu'a rá ndanne øt'e,
hĩngui tĩnyø mmũ hanja
nā rā hyā nne Oja gue dī
nyanyø ja'ĩ.

³ Porque hĩngui nne da
badĩ temā hyā xā zān'Oja gue
dī nhojpābi yø ja'ĩ. I εnā gue
dā hyonε ha dī japi gue di
hojpābi Oja. Janāgue hĩngui
nne dā 'yεc'εi nā rā hyā di
hojpābi Oja yø ja'ĩ.

⁴ Nũ to gātho ya εc'εi rā
Cristo, guehya yø ja'ĩ bi nho-
hyø ts'oqui ya. Ya hĩnnĩ man-
tho dā 'yεnyø ja'ĩ gue 'be da
'yøt'e te gā mmāmp'ũ ja rā ley,
ja dī nyanyø te.

⁵ Pε nuyā yø ja'ĩ εnā gue
di hojpa Oja yø ts'oqui gue
dā 'yøt'e te gā mmāmp'ũ ja
rā ley bi 'yotrā Moisés, pε rā
Moisés, i ja ua nā rā hyā bi
'yot'i, gue εnā: “Nũ rā ja'ĩ dā
hyāt'i dā 'yøt'e gātho'ũ yø hyā
dī manda rā ley, guehnā rā
ja'ĩ dī nyānā te nā”, i εnā
hyā.

⁶ Pε ja man'na rā hyā,
guehnā rā hyā naya dī
nhohmā ts'oquihũ gue gā
εc'εihũ rā Jesucristo. Porque
nt'ot'i rā hyā gue εnā:
“Janāgue nuyā, 'yo sã guĩ
εmhũ gue jatho gue to dā
ma mahεts'i, dā si rā Cristo
gue dī nyante. Porque ya bi
zøcua rā Cristo.

⁷ 'Yo sã guĩ εmhũ gue
nuyā jatho gue to dā
map'ũ o yø ánima gue dā
honna Cristo. Porque ya bi
bεnnate”.

⁸ Yā hĩngui ja gue ja guĩ
hyomhũ hanja rā hyā gue
ha dī nhohyø ts'oqui yø ja'ĩ.
Porque nt'ot'i rā hyā gue
εnā: “Nunā rā hyā nā, hĩngā
yap'ũtho ja gue nu'ĩ. Ya
gadĩ nxihmũ nā rā hyā nā ya.
Ya jap'ũ ja nĩ mmũihũ nā rā
hyā nā”, i εnā. Nunā rā hyā
mmānā ya, guehnā rā hyā dī
xi'i gue guĩ 'yεc'εihũ nā.

⁹ Nũ'mø gā mamhũ gue
rā Jesús, gue'a mā Hmũhũ'a,
'nε gā εc'εi p'ũ ja mā mmũihũ
gue Oja bi japi bi bεnnate

'mø bi du, ya di nyanma teh.

10 Porque Oja gue'a di hogah'a ngue'mø dí εc'ei p'u ja ma mmaih. 'Nε'mø ga xihm yø ja'i ngue dí εc'ei hu ra Hmu Jesucristo, ya da yanju Oja.

11 Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue εna: "Nu to ga da 'yεc'ei ra Cristo, hinjam'mø da zä da 'yenna ja'i ngue hingui ho te εc'ei".

12 I mma ngue gätho yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, ga n'nat'a Oja nnope ngue yø Hmu. 'Nε nuna Oja, xandøngu ra nho di unni te'o gä nzofu.

13 Porque nu to gä nzohna ra Hmu, guehna ra ja'i di nyanna te na.

14 Xi'u yø ja'i hingui εc'ei ra Cristo ya, çhague di zohra Cristo 'mø? Pε çhague di 'yεc'ei 'mø ngue hingui øde hanja ra hya? 'Nε çhague di 'yøhyø ja'i hanja ra hya 'mø ngue hinjongui xifi hanja?

15 'Nε çhague da m'mahyø ja'i da ma hanja ra hya 'mø ngue hinjongui et'i ngue da ma da manna hya? Nup'u ja ra Maca Libro i εna: "Nu'u yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha di zä ga nhojpah Oja, mazihotho 'mø da zøcua'u ngue da xicju rá hya Oja".

16 Pε nja ngue hinga gätho yø ja'i εc'ei ra hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Ra Isaías nguna ra hya bi ma, bi 'yεna: "Ague ma Oja'i, çhanja ngue hingui εc'ei yø ja'i na ra hya dí mmangähe?" bi 'yεna.

17 Pε nu to bi 'yεc'ei, ya εc'ei ngue bi 'yøde hanja ra hya bi sifi. 'Nε nuna ra hya bi sihyø ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

18 Pε xi'u yø judío ngue himbi 'yεc'ei ra hya, çua himbi 'yøde hanja ra hya'u? Majuaní ngue bi 'yøde hanja ra hya. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nuna ra hya na, ndap'u bi zä nt'øde na ra hya bi manyø mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yoní gä rá nguni nximhäi".

19 Xiya yø judío ya 'mø, çua hingui 'yo yø mmái hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pε nu mi'da yø ja'i bi dinyø mmái hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yenna Moisés: "Nuna Oja, da yanyø ja'i hingyø judío, n'namhma ngue yø judío di seyabi yø ja'i nu'u di nyani. Di ncuε yø judío ngue nuya yø ja'i hin'yu yø n'yomfεni go da dinnbabi rá njapi Oja ya".

20 Pε ra Isaías njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue εna: "Nu'u yø ja'i himmi hongui, gue'u bi dinyø mmái ha di badi te'o gui'u. Nu'u yø ja'i himmi änni te'o gui, gue'u da nthε'be'u", bi 'yεn'Oja.

21 Pε nu'u yø judío, Oja bi 'yεna: "N'na pa ngu n'na pa dí nzocä yø judío. Pε nuya p'uya, hingui nne da 'yøhna ra hya dí xifi".

11

1 Xi ya, xi'Oja, çua ya bi hyep'u'u yø judío ya 'mø?

Hin'na, hingui hep'u. Porque nugä drá judío, ma mbox-itagä nã rã Benjamín, nuna rá mbom'meto rã Abraham.

² Nu'u yø judío, ya ma m'met'o xã huan'na Oja'u ngue da gohi ngue yø basi. Janangue hingui hep'u Oja ya yø judío. Damí bεmhma te mmamp'u ja rã Macã Libro ngue rã Elías bi yapyø judío 'mø mi mat'Oja, bi 'yεna:

³ “Ague ma Oja'i, nu yø judío, ya bi hyo'u ni pøngahya. A nu'a ni altar hapu thanne'i yø ja'i, ya bi themhmi. Ya mahøngsegui dí 'bwi ngue dí thanne'i ya. Pε xquet'a nne da hyogyø ja'i”, bi 'yεna Elías.

⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yεmbi: “Hin'na, hinga høn'atho'i guí thannegui. Sinoque 'bærpætho mi yoto mahuahí yø judío ngue thannegui, 'nε hingui ndantyøhmu p'u 'bæhra dahma Baal ngue da danne”, bi 'yεn'Oja.

⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbætho ya, hinga gátho yø judío xã hyep'u Oja. Sinoque 'bã i'da ngue conná mate Oja bi gohi ngue yø thanhni Oja.

⁶ ¿Ua di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque rã matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xta 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingrá matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna rã hya naya ngue nu'u yø judío mi honi ha xtí nhohyø ts'oqui, pε

hingui ngu'u bi dini ha di nhøjpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpã huan'na Oja ngue bi ma mahøjpi. A nu'u mi'da yø judío, bi jorpabi yø n'yomfεni'u ngue himbi dinyø mmæi hanja rã hya.

⁸ I mmamp'u ja rã Macã Libro rã hya ngue εna: “Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda dinyø mmæi yø ja'i'a rã hya da 'yøde. Nu'a te da nu, hinda dinyø mmæi hanja rã hya. Da 'yøhyø hya da hma, pε hinda n'yo yø mmæi hanja'a rã hya da 'yøde. Ngu'a bá nja'u yø pa xã thogui, da guehya mahøn'a njarbætho”.

⁹ Rã David nguna rã hya bi ma ngue bi 'yεna: “Nup'u ha di sännigo yø ja'i, di εna ngue ja mpähã, di εna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pε himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e.

¹⁰ Nu'a te da hyetyø ja'i, hinda dinyø mmæi hanja. Janangue di m'mammãn'u hangu rã pa”.

¹¹ Xi ya 'mø, ¿ua xma ma da hyep'u Oja yø judío ya 'mø? ¿Ua hinjam'mø da 'yεhra pa di nyanyø te mi'da yø judío ya 'mø? ahá, da 'yεhra pa di m'mahyø judío di nyanyø te. Majuani ngue nuya yø judío bi hyep'u Oja, pε Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yø ja'i hingyø judío da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yø judío bi hyep'u Oja, di seyabi ya yø ja'i ya.

12 Nu'a i hyep'u Oja yø judío, nuya yø ja'i hingyø judío, gue'a di dinnbabi rá njapi Oja'a. Pɛ nu'mø bi zønna pa ngue 'nɛhyø judío da 'yɛc'ɛi ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gátho yø ja'i 'bɛ'a nximhái.

13 A nuyá, i ja man'na ra hya dí nne ga xihyø ja'i ngue hingyø judío. Nuya yø ja'i ya, bá penngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pɛ nuna ra 'bɛfi bi 'dacá Oja, dí honnbabi yø ja'i ha di badí ngue dí nnu mansugá na ra 'bɛfi na.

14 Porque nu'u ma mmijudíohe hingui ɛc'ɛi ra Cristo ya, dí nnegá ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthɛui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'nɛ'u da 'yɛc'ɛi'u n'namhma di nyanyø te.

15 Mazihotho 'mø da 'yɛhra pa ngue mahøndi nhojpauí Oja yø judío nuya ya xi hyep'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hingyø judío bi nhojpauí. Pɛ nuyá, nu'mø di 'bátyø mmui yø judío ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo, ɛntho ja di bɛnnate yø ja'i ngue ya xí du.

16 Nuna ra Abraham, guehna rá mæditho ra judío na, 'nɛ ya o rá 'yɛ Oja. Xquet'a nu'u yø judío ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'yɛ Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judío ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yɛza'u. Pɛ o rá 'yɛ Oja gá rá do'yo ra za.

17 Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pɛ bi ma nts'aqui 'da yø 'yɛza ra za. Guehya yø judío bi hyep'u Oja ya. Nu'ahɛ ya, ngue hingyø judíohe, tengutho 'mø ngue yø 'yɛza'ahɛ n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yɛza ra hoga za, ja bi ma nt'ɛts'i'ahɛ p'u. A nuyá, ya ni n'yohu'u yø ja'i Oja ya.

18 Pɛ mahsä mi 'yɛna ngue man'na tate xanho'ahɛ ngue'u yø judío bi hyep'u Oja. Damí bɛmhmɛ ngue yø 'yɛza i ja yø te ngue bi thep'u ja ra daza. Hingue masque ja ra te ra daza conná ngue'u yø 'yɛza.

19 ¿Ua guí ɛna ngue man'na tate xanho'ahɛ ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janangue bi ts'ajpa yø 'yɛ ra hoga za ngue ja bi ma nt'ɛts'ahɛ p'u? Nu'a, hinda zá'a.

20 Nuya yø judío mi nnøpa 'yɛza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue himbi ne bi 'yɛc'ɛi ra Cristo. Pɛ nu'ahɛ ja dapo ra za mi nnøpa 'yɛza'ahɛ. Nu'a ni nt'ɛc'ɛihɛ bi nja, gue'a i ma nt'ɛts'i'ahɛ p'u ja ra hoga za'a. Janangue nuyá, 'yo sä gadi 'yɛxhɛ, damí mfähmɛ xanho. Nu'mø hinga mfähmɛ, ya da ma nthequi'ahɛ mahøn'a.

21 Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue himbi 'yɛc'ɛi ra Cristo, da gue'ahɛ ya, nu'mø hingui 'yɛc'ɛihɛ ra Cristo, da hyɛc'ahɛ p'u.

22 Nuna Oja, ya guí nuhu ngue nu'a rá mate i ja, mandønhotho te øt'e. Pɛ xquet'a da japra castigo yø

ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japra castigo'u yø judío himbi 'yεc'ei. Go bi 'da'ah ra mate ngue gá 'yεc'eih. Pe nu'mø gui hyehm p'u Oja, xquet'a di ja'ah ra castigo.

23 A nuyá, nu'mø da 'yεhra pa ngue yø judío da 'yεc'ei Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahønda 'yεspu ja ra za bá saqui.

24 Porque man'na hingui henni di t'εsra 'yεza nu'a bá ts'ajpu ja ra hoga za, hinda gue'ah ngue ja dapo ra za gambi theh.

25 Ague ma zi cu'ah, nuna ra hya hingui fadi hanja, di nnegá ya ngue gui pahma xanho hanja ya. Porque hinda nnegá ngue gui 'yεna ngue gui tateh ngue yø judío. Majuaní ngue xangu yø judío hingui nne da 'yεc'ei ra Cristo. Pe da 'yεc'ei, ja gue'mø bi zønna pa ngue ya mandøngu dyø ja'i hingyø judío da 'yεc'ei ra Cristo.

26 Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gátho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna: "Nuna ra Yante, guerp'u Sión di m'mahna. Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yamεni p'u bá fadi ba m'mahra Jacob.

27 Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", εn'Oja.

28 Nu'u yø judío ngue festho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsuiui Oja. Janangue i menhna hya Oja p'u ha 'bathyø ja'i hingyø

judío. Pe madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'u yø judío. Porque nu'u yø mboxita'u gue'u yø thanhni Oja'u.

29 Nuna Oja, hinjam'mø ngue di cohra mmui na. Nu to gá bi zofo, hangu ra pa di madi 'nε di japi.

30 Nu'mø ma m'met'o, xa mcestho te mi man'Oja'u yø ja'i hingyø judío. Pe nuya ngue 'nehyo judío bi cestho te mman'Oja ya, janangue Oja bi unná mate'u yø ja'i hingyø judío ya.

31 Nuya yø judío bi mespatho te mman'Oja. Pe nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'u yø ja'i hingyø judío.

32 Nuna Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gátho yø ja'i bi mespatho te mma, para ngue da záp'u 'da di untho rá mate gátho yø ja'i.

33 Hingongi pøni ngue di padi xandønho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hingongi padi hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hingongi padi hangu gangu rá n'yomfeni i ja. Porque hingongi pøni ngue di padi xandønho tengu εga 'yo Oja.

34 Hingonni ja'i di pøni ngue di tini xandønho hanja rá n'yomfeni Oja, 'nε hinjonni ja'i di t'εmbi ngue bi xannbi te øt'e.

35 Nuna Oja, hingra mihi na ngue da 'yεnyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni.

36 Porque nu te gäma cosa di nnuh ngue ja, Oja bádi

un̄i. Go bi hoc'a 'n̄ε gā go rá mm̄eti'a. A nuyá, h̄on̄se Oja i ja ngue da t'εspi para zantho. Da ngut'atho.

12

1 Ague mā zi cū'ah̄u, mathoguiho ngue bi 'dacj̄u rá mate Oja. Janangue dí hagā rá ts'edi dí xi'ah̄u ngue gui un̄ni mm̄aih̄u Oja, n'namhma ngue hangū rá pa gui 'yøth̄u'a te rá pähä Oja. Guehna rá ndanne i ja ngue gui 'yørp̄ah̄u Oja naya.

2 A nuyá, dami pähni n'yomf̄en̄ih̄u ya. 'Yo guí øth̄u tengutho øtyø ts'oc'ei ua ja rá ximhäi. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gd̄i n'yoh̄u. Janangue da zäp'u gui pah̄mu xanho'a te rá pähä Oja. Nuna te rá nho nne Oja ngue gd̄i n'yoh̄u, da gue'a gui 'yøth̄u'a.

3 Oja bi 'yøtra mate bi 'dacä rá ts'edi ngue gā xi'ah̄u te ja ngue gui 'yøth̄u. 'Yo to di nne man'na rá 'bēfi xanh̄ets'i ngue'a te rá 'bēfi bi un'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'bē'a mā'bēfi bi t'un̄ni.

4 Ya guí nnuh̄u ngue rá do'yo rá ja'i, xangu yø xequi i ja ngue 'dama 'dan'yo i pēfi.

5 Xquet'a njarbatho yø 'yεc'ei ya. Madague'a xanguj̄u, pε εntho n'na nc'εitho di jah̄u. Porque gätho mā n'yoh̄u rá Cristo. Pε nuna rá 'bēfi bi 'dacj̄u Oja, 'dama 'dan'yo mā 'bēfi na.

6 Oja bi zänni tema 'bēfi di tocabi n'na ngu n'naj̄u.

Ya gue'a rá 'bēfi ja ngue gā øth̄u'a p'uya. I 'b̄ahyø ja'i ngue bi t'un̄ná 'bēfi ngue drā p̄ongahya Oja. Pε nu'a te ra hya di b̄ennba Oja da mā, h̄ont'a da man'a.

7 I 'b̄ahyø ja'i bi t'un̄ná 'bēfi ngue da mäxrā mm̄ic'eiui. Pε i jatho ngue co gätho rá mm̄ai di 'yøtra 'bäxte. I 'b̄ahyø ja'i bi t'un̄ná 'bēfi ngue di nxännbate rá hya Oja. Pε i jatho ngue di nxännbate xanho.

8 I 'b̄ahyø ja'i bi t'un̄ná 'bēfi ngue di hatra ts'edi yø mm̄i'yεc'eiui. Pε di ja ndumm̄ai ngue da 'yøt'a te rá 'bēfi pēfi. I 'b̄ahyø ja'i ngue bi t'un̄ná 'bēfi ngue co nu'a te p̄ets'i, da mäxyø mm̄ic'eiui. Pε 'yo di ya yø mm̄ai ngue'a te rá 'bäxte da 'yørpa rá mm̄ic'eiui. I 'b̄ahyø ja'i ngue bi t'un̄ná 'bēfi ngue di m'met'o p'u di mp̄eti yø 'yεc'ei. Pε jatho ngue da gäm̄f̄en̄i da 'yøt'e xanho'a te rá 'bēfi pēfi. I 'b̄ahyø ja'i bi t'un̄ná 'bēfi ngue da mäts'i to ja te h̄emb̄i. Pε nu'a rá 'bäxte da 'yørp̄abi rá mm̄ic'eiui, co n'na rá pähätho di 'yøt'e.

9 Pε gue majuan̄i ngue ni mm̄ai gd̄i mah̄ni mm̄ic'eiui n'na ngu n'na'ah̄u. Dami hyeh̄mu p'u rá nts'o. Dami 'yøth̄u rá nho.

10 I jatho ngue gui mah̄ni mm̄ic'eiui n'na ngu n'na'ah̄u porque gätho gad̄i ncuh̄u ngue rá Cristo. N'na ngu n'na'ah̄u dami hyonnb̄i ha di hnu mansu mi'da ni cuh̄u.

11 'Yo guí säyathoh̄u, dami hyah̄u rá ts'edi'a te ja ngue gui

'yøth_u. Co gätho n_i mm_ui gd_i
'yørpah_u rā 'bēfi mā Hm_uh_u
Jesucristo.

12 Zant'a dam_i johyah_u
ngue bi d_inn_i mm_uih_u
hanja'a rā n_ho ja ngue d_i
nja. Nu'mø gu_i säh_u rā
n_u, dam_i seti xan_ho. 'N_ε
dam_i mat'Ojah_u hang_u rā pa,
'yogui säyathoh_u.

13 Nu'_u n_i mm_i'y_εc'ei_h'mø
ngue hin'y_u te dā hyon_i, dam_i
fäx_h. A nu'_u yø 'y_εc'ei yap'_u
n_i 'y_εh_ε, dam_i unhn_u rā ts'äya.

14 A nu'_u yø ja'i s_u'ah_u, dam_i
'yāph_u Oja ngue di jap_i. 'Yo
temā yanth_i gu_i āph_u Oja
ngue dā thogui.

15 Nup'_u ha di johya n_i
mm_ic'ei_h, xquet'a dam_i
johyah_u. Nup'_u zonn_i
mm_ic'ei_h, xquet'a ja dam_i
nzomhm_u p'_u.

16 Gätho dam_i nnu manho
n'na ngu n'na'ah_u. O gadi
'y_εxh_u. Dam_i 'yøt'e ngue
'da'igu'ah_u'yø ja'i hinga
njuani. 'Yo sä gu_i enā ngue
go jase n_i mfadih_u.

17 'Yo gadi cospabi'a te
rā nts'o øt'a'i n_i mm_ic'ei_h.
Dam_i ja ndum_uih_u ngue
nu'a te xan_ho, dā gue'a gu_i
'yøth_u'a.

18 Dam_i hyon_i ha gd_i
n'amigoh_u gätho yø ja'i astā
nup'_u go dā zā. Gui ja
ndum_uih_u ngue 'yo gadi
njunth_u.

19 Ague mā zi cu'ah_u, 'yo
gadi cots'i te t'øt'ah_u. Dam_i
hyemh_uh_u hma, nu'a Oja go
di cots'a. Porque nt'ot'i p'_u
ja rā Macā Libro rā hya ngue
en'Oja: "Nugä, go n_i 'y_ε mā xi

ngue ga jagä rā castigo. Go ga
jut'a'a te øt'ah_u yø ja'i", en'Oja.

20 Xquet'a nt'ot'i rā hya
ngue en'Oja: "Nu'mø gā nu
n_i ns_uiui ngue tu manth_uh_u,
dam_i unna hm_ε dā zi. Nu'mø
gā nu ngue t_uthe, dam_i unna
dehe dā zi. Nu'mø gu_i ørpabi
n_i ns_uiui teng_u nā rā hya
naya, ya dā m_εs_rā sä, porque
dā zo rá mm_ui'a te rā nts'o xa
'yøt'a'i".

21 Manma ndap'ah_u rā
nts'o ngue gu_i 'yøt'e teng_utho
øt'a n_i ns_uih_u. Sinoque
dam_i taph_u rā nts'o ngue gu_i
'yørpabi rā n_ho n_i ns_uih_u.

13

1 Gätho yø ja'i 'b_ui, jatho
ngue dā 'y_εc'ei yø ts'ut'abi.
Porque gätho yø ts'ut'abi, Oja
bi zännb_i ngue ja yø cargo.
Hinjo'o rā ts'ut'abi ngue dā
zänse ngue d_i nja rá cargo.

2 A nu rā ja'i f_εs_patho te
mmanna ts'ut'abi, nuna Oja
bi 'y_εx_rā ts'ut'abi, go guehna
f_εs_pabi rá hya nā. Ya rá
ts'oquis_ε rā ja'i p'_u dā jap_ra
castigo rā ts'ut'abi.

3 Porque yø ts'ut'abi hinga
'b_ui ngue di pihyø ja'i n_uya
øtrā n_ho. Sinoque guehya
yø ja'i xants'o te øt'e i cot'i.
Nu'mø gu_i nne ngue hing_ui
s_uh_u yø ts'ut'abi, dam_i 'yøth_u
rā n_ho n'namh_u ngue dā
hnu manho'ah_u.

4 Porque yø ts'ut'abi, rá
'bēfi Oja ørpe para ngue dā
mäx_u. P_ε nu'mø ngue
xants'o te gu_i øth_u, ya gu_i
s_uh_u rā ts'ut'abi p'_uya. Ya
sāp'_u hā rā ts'edi rā ts'ut'abi

ngue di ja'ah_u ra castigo. Porque rá 'bɛfi Oja ørpe ngue da japr_a castigo yø ja'i xants'o te øt'e.

⁵ Janangue ja ts'editho ngue da t'ɛc'ɛi te di manda yø ts'at'abi. Pɛ hĩndi 'yøtyø ja'i'a ngue da 'yɛc'ɛi ra ts'at'abi ngue høntho di mpommi ra castigo, sinoque da 'yɛc'ɛi te mmanyø ts'at'abi porque ni 'yup'ɥ ngue da t'ɛc'ɛi te di manda yø ts'at'abi.

⁶ Janangue dami juth_u ra njuthäi 'mø nji. Porque yø ts'at'abi øtra 'bɛfi nuna bi un'Oja.

⁷ Nu to gä guí tuph_u, dami juth_u. Nu to ndupate ra njuthäi, da gutra njuthäi. Ogue ndupate ra cooperaci3n, da gut'i. Dami nu mansuh_u te'o gätho ja yø cargo.

⁸ Nu'mø ngue guí ndupateh_u, 'yo di njarbætho, dami juth_u. Nu'a ja ngue gui 'yøth_u hangu ra pa, dami mahni mmic'ɛiui n'na ngu n'na'ah_u. Porque nu ra ja'i di mahrá mmic'ɛiui, ya ga 'yo tengutho ra hya mmamp'ɥ ja ra ley ja ngue da n'yo yø ja'i.

⁹ A nuna ra hya di manda ra ley i ɛna: "Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bɛ. 'Yo to guí sãnbã ra fɛhni. 'Yo guí nneh_u n'na ra cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yø hya ja ua di manda ra ley ya. 'Nɛ ja mi'da yø hya ngue di manda. Pɛ gätho ja di mpɛnhua yø hya mmamp'ɥ ja ra ley ngue ɛna: "Dami mahni mmic'ɛiui

tengutho gnĩ ne ngue di ma mamadi'i".

¹⁰ Porque ra ja'i di mahrá mmic'ɛiui, ya hĩn temã nts'o ørpabi rá mmic'ɛiui. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'ɛiui, ɛntho 'mø di padĩ xanho te mmamp'ɥ ja ra ley, porque gue'a te mmamp'ɥ ja ra ley ga 'yo.

¹¹ Guehya yø hya jatho ngue gdĩ n'yoh_u ya. Ya guí nnuh_u, nu'mø ra pa dambã ɛc'ɛih_u ra hoga 'da'yo hya, madĩ 'bettyø pa 'mø. Pɛ nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyø pa ngue da ɛp'ɥ ra Cristo ma Yanteh_u. Ya hĩnguĩ ja ngue ga nsäyathoh_u ya.

¹² Ya ni ma da gaxyø pa di m'mæhm_u ua ja ra ximhäi, ya bá cuatyø pa ga m'mæhm_u p'ɥ 'bɥ Oja. Janangue nuyá, dami hyehm_u p'ɥ ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi. Gä gue'a te xanho gui 'yøth_u. 'Yo di tap'ah_u ra nts'o.

¹³ Ma gda 'yoh_u'a ra nho ni 'yup'ɥ gdá 'yoh_u. Hĩnga n'itih_u. 'Nɛ hĩnga m'mæhm_u p'ɥ ha 'bɥhyø minhni. Hĩnga n'yots'om'mäih_u. 'Nɛ hĩnga ndunhn_u. 'Nɛ hĩnga nsɛyah_u.

¹⁴ Nu'a ma Hmuh_u Jesu-cristo, gä ra nho i n'yo'a, da ngut'atho gdĩ n'yoh_u ya. 'Yo sä guí ɛmh_u ngue i sätho gui 'yøth_u ra nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hĩn'na'a.

14

¹ Nu ra 'yɛc'ɛi ngue tobe hĩnguĩ tini xanho rá mmæi hanja'a ra hya ɛc'ɛi, nup'ɥ ha gadĩ mpɛtih_u dami unhn_u ra

ts'äya. 'Yo guí nne ngue gui njun'ma hyathohu.

² Porque 'bu i'da yø 'yεc'εi ngue tini xanho p'u ja yø mmui ngue sä da zi gätho'a te ts'i. Pε 'bu hmi'da yø 'yεc'εi p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yø mmui hanja'a ra hya εc'εi. I εna ngue ra ts'oqui da 'yøt'e ngue da zi ra ngø, janangue εna ngue høndyø cosa ngue hingra ngø sä da zi.

³ A nuyá, nu ra 'yεc'εi ngue si gätho'a te si yø ja'i, 'yo di εmbi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu ra 'yεc'εi nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di εmbi ngue hingui ho te øtra 'yεc'εi nu'a si gätho'a tengue ts'i. Porque ya ra 'yεc'εi, ya o rá 'yε Oja.

⁴ Nu ra mεfi n'nan'yo to di mpehmi, ζteni 'bε'a guí εna go gui japi ngue gui 'yεmbi hingra gue'a te øt'e? Nu'a rá hmu ra mεfi, go da man'a ngue'mø xanho te øtrá mεfi ogue hin'na. Pε nu ra ja'i ngue ra 'yεc'εi da gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gommanho.

⁵ I 'bu i'da yø 'yεc'εi ya, εmbi ngue ja dra pa tate xanduxqui ngue mi'da yø pa. Ximmi 'bu hmi'da p'uya, εmbi ngue gätho yø pa, gä 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yεc'εi, nu te ra hya timp'u ja rá 'yomfεni ngue εmbi xanho, da 'yøt'a te ra hya tini.

⁶ Nu ra 'yεc'εi ngue ja n'na ra pa supi, ga nzup'a ra pa'a

ngue nnu mansu Oja. A nu ra 'yεc'εi ngue hingui supra pa supra mmi'yεc'εiui, hingui sup'a ra pa'a porque nu te øt'e, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu ra 'yεc'εi ngue si gätho'u yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mammaði Oja ngue'a te gä si. A nu ra 'yεc'εi εna ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te øt'e. 'Nε xquet'a di ja mammaði Oja ngue te si.

⁷ Hinjo'o ngue to da zänse te da n'yo, porque gäthogahu dí ohu rá 'yε ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø dí tehu, dí ohu rá 'yε. Nu'mø dá tuhu, dí ohu rá 'yε.

⁸ Janangue nuyá, mente dí 'bähu, ya gdá 'bähu'a ngue ga ørpahu rá pähä ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuhu, gue'a ma Hmuhu sänni ngue ga tuhu. Janangue nuyá, gue'mø dí tehu, ogue xtá tuhu, gue'a ra Hmu dí ohu rá 'yε.

⁹ Ra Cristo bi du 'nε mahømbi m'mai para ngue da gohi ngue gue'a ma Hmuhu'a. Ngu'mø dí tehu, ngu'mø xtá tuhu, gue'a ma Hmuhu'a.

¹⁰ Nu'a ngue ra ja'itho, hingui sä ngue da hyaspa ra güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sä ngue sä da 'yεmbi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá εp'u ra pa ngue gäthogahu ga sømhmu p'u ja rá hmi rá dä ra Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahu ra güenda na.

¹¹ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue εna:

“Nu te dí mmangä, majuaní ngue dí nja'a, enna Oja i 'bui. Nugä dí xi'ahü ngue gätho yø ja'i dí ndantyøhmü p'ü ha ga m'mäcä. Gätho yø ja'i p'üya da ma ngue guecä drä Ojagä”, enna hya.

12 Janangue nu'a ra ora'a p'üya, n'na ngu n'najü ga däpsehü ra güenda Oja te xtá n'yohü.

13 Ya hingui sä ngue ga haspahü ra güenda ma mmi'yec'eiü ngue ga emphü hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndümmü ngue hingo ma ts'oquihü p'ü da 'yøtra ts'oqui ma cühü.

14 A nuyá, ngue ya dí ec'eiü ra Hmü Jesucristo, nu tengue dí sihü, ya dí pahmü njuani ngue hin temä cosa di ja ngue ga emhmü ngue ra ts'oqui dí øthü 'mø dá sihü. Pε nu ra 'yec'ei ena ngue ra ts'oqui bi 'yør'mø bi zi'a te dí sihü, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e, porque bi zi 'nε embi ngue hingui ho.

15 Janangue nu'mø majuaní ngue gadi mahni cü, 'yo guí sihü n'na ra cosa nu'a di ts'onnbabi rá mmüi ni cü. Ra Cristo ya bí dü ngue bí yaní. 'Yo gni 'yøthü'a ngue guí ts'onnbahü rá n'yomfεni, ngue høntho go guí nne guí sihü n'na ra cosa xancühi.

16 Madague'a guí pahmü njuani ngue xanho te guí øthü, pε 'yo gni 'yøthü'a ngue da 'yεmbyø ja'i ngue ra ts'oqui guí øthü.

17 Porque nuyá, ngue gue'a Oja dí ørpahü rá pähä, ya

hingui ja ts'edi ngue ga sihü'a te gä dädi ho ga sihü. A nu'a ja ts'edithe ngue ga øthü, gue'a ngue ga hahmä mmüi ga n'yohü xanho, 'nε ja ts'edi ngue ga nhojpahü te'o dädi nsühmü, ma ga johyahü ngue ya dí n'yohü ra Espiritu Santo.

18 Porque nu ra 'yec'ei ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangä nnepe ngue da n'yo ra ja'i. 'Nε nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyø ja'i p'üya xquet'a da nu manho.

19 Ma ga homhmü ra hya ngue hinga njun'mahyahü. N'na ngu n'najü, ma ga honnbahü ha di zacyø nt'ec'ei ma mmi'yec'eiü.

20 'Yo gadi ts'onnbahü rá 'befi Oja ngue co nu'a te guí sihü. Majuaní ngue gätho'a te i ts'i, gä xanho ngue da ts'i. Pε nu'mø 'büp'ü ha dí 'bühmü n'na ra 'yec'ei nu'a ena ngue ra ts'oqui da 'yør'mø da zi'a te dí sihü, man'na xanho ngue hinga sihü'a te ena ngue di 'yøtra ts'oqui 'mø da zi.

21 Man'na xanho ngue hinga sahü ra ngø, ni xingra vino ga sihü, hinga nne ngue ga øthü'a tengue di 'yøtra ts'oqui ma cühü. Hinga øthü'ü yø hya di ts'onnbabi rá nt'ec'ei i ja.

22 'Yo guí nne ngue nu te guí sihü, gue'a gdi njunt'ui ni cühü'a. Ya guí ec'eiü ngue gä xanho'a te guí sihü, da gue Oja p'üya, ya padi te guí øthü. A nuyá, ra mmεnthi bi nthüi ra 'yec'ei nu'a padi xanho p'ü ja rá mmüi ngue

xanho te øt'e, 'nε hinguĩ εnná n'yomfεni ngue ra ts'oqui øt'e ngue te ga 'yo.

²³ Pε nu ra 'yεc'εi ngue si n'na ra cosa nu'a embi ngue hinguĩ ho, nu'mø bi zi, ya ra ts'oqui bi 'yøt'e. Porque hingrá mmái ga nzi'a te si. Nu ra ja'i da 'yøt'a te embrá mmái ngue hinguĩ ho da 'yøt'e, nu'mø bi 'yøt'e, ya ra ts'oqui øt'e.

15

¹ A nuju, ngue ya tini xanho ma n'yomfεnih'a te ja ngue gdá 'yohu, i jatho ngue ga serpah ma mmi'yεc'εih nu'u hinguĩ tini xanho p'u ja yø n'yomfεni te ja ngue di n'yo. Hinga honsεhu ra nho ngue di tocagahu, sinoque ga honnbahu ra nho mi'da yø ja'i.

² N'na ngu n'naju, jatho ngue ga øth'u'a te nnu manho ma mmi'yεc'εih. Nu'a te dí pahmu ngue da 'yørpabi ra nho mi'da yø ja'i, gue'a ga øth'u'a, para ngue da hya ra ts'edi yø nt'εc'εi.

³ Porque ra Cristo himbi hyonse ra nho di tocabi. Ya mmanna Maca Libro te ra hya bi xi Oja, ngue bi 'yεmbi: "Nu'u yø ja'i s'u'i, xquet'a 'nεqui bi zεqui", bi 'yεmbi.

⁴ Nu te gāma hya nt'ot'i ra Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xāhmu 'nε ga pahmu hanja'a ra hya i mma. Nuna ra hya mmanna Maca Libro, 'nε timma mmaih hanja, di hatra ts'edi ma mmaih ngue ga seti te dí thohmu. Porque

dí pahmu ngue di nja'a te ra hya nt'ot'i.

⁵ Nuna Oja di hatra ts'edi ma mmaih ngue ga seti te gā ra n'u ja ngue ga thohmu. Dí nnegā ngue Oja da 'yøt'e ngue n'na ngu n'na'ahu, da zā gui n'yohu tengutho i n'yo ra Jesucristo. 'Nε da 'yøt'e ngue xøgue da 'da'igu ni n'yomfεnih.

⁶ Janangue da zäp'u ngue xøgue n'na hyatho gui 'yεspahu na Oja rá Papá ma Hmuhu Jesucristo.

⁷ Gue'a di t'espabi Oja'a, ngue gui 'yøt'e ngue gui n'amigohu n'na ngu n'na. Nuna ja ngue gui 'yøthu porque ra Cristo bi 'yøt'e ngue dá n'amigoh'a.

⁸ Ya gui nnuhu ngue ra Cristo bi 'yεhε ngue di japyø judío. Nu'a te ra hya bi ma mayat'ibi'u ma mboxitahu 'mø manjam'mø, gue'a bi 'yεhε bi 'yøt'a. Ja di nεqui p'uya ngue Oja hīndi pumbeni'a te ra hya xa yat'i ngue di nja.

⁹ Co 'nεhyø ja'i hingyø judío bi 'yεhra Cristo ngue bi japi n'namhma ngue 'nε'u di ja mamadi Oja ngue ya bi dīnnabai rá mate. I nt'ot'i ra Maca Libro te ra hya bi xihra Papá ra Cristo ngue bi 'yεmbi: "Nup'u ha 'bøhyø ja'i hingyø judío, ga εts'a'i. 'Nε ga t'ut'a'i yø alabansa n'namhma di bøhyø ja'i ngue gui tate", bi 'yεmbi.

¹⁰ I mmanna hya nt'ot'i ra Maca Libro ngue εna: "Nu'u

yø ja'i hīngyø judío, 'da di johyathou'i'ua yø judío ngue yø thanhni Oja".

11 Man'na parte ra Maca Libro i nt'ot'i ra hya ngue ena: "Gätho yø ja'i hīngyø judío, dami 'yēspahua Oja. Hønnbua bi zä 'buhyø ja'i, gä da 'yēspabi Oja".

12 Ra pøngahya Isaías bi 'yēna: "Dí m'mua'ä n'na rá mbom'meto ra Isaí. Nuná, guehna da bøni ngue hønnbua bi zä dí manda yø ja'i ngue hīngyø judío. 'Nē nuya yø ja'i ya, guehya da 'yēc'ei ya ngue gue'a yø Yante'a".

13 Da ne Oja ngue gä ra johya di nja'ahua, 'nē da 'yøt'e ngue da hyu ni mmui ngue ya guí ēc'eiha. 'Nē da 'yøt'e ngue ra Espíritu Santo da xoc'a ni mmuiha ngue man'na gdi pahua ngue nu'a te ra nho guí tømhmua di nja, majuaní ngue di nja.

14 Ague ma zi cu'ahua, dí haxä njuani ya ngue guí padi xanho ndana ra nho ja ngue gdi n'yohua ya. Ya bi dinni mmuiha xanho hanja na ra hya na. A nuyá, ya sä ngue n'na ngu n'na'ahua gui opan'yu ni cuhua hanja ra hya ya.

15 Pe nugä njuantho dá xi'ahua hanja ya yø hya dá cuatä ra sacua ja ua. Høntho dadi bēn'nahua hanja ra hya, n'namhma ngue hīnguí pumbēnihua. Nugä dadi ha'ahua ra ts'edi, porque gue'a ma 'befi bi 'dacä Oja'a ngue ga ha'ahua ra ts'edi.

16 Nuná Oja bi 'dacä ma 'befi ngue ga mmambra hya ra Jesucristo p'ua ha 'buhyø ja'i hīngyø judío. Dí mmambra hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'ua yø ja'i hīngyø judío ga dāpä Oja tengutho 'mø ngue ra 'bøt'e t'ørpabi Oja. Nuná Oja p'uya, da nu manho yø 'yēc'ei, porque ra Espíritu Santo ya xa 'yøt'e ngue ya yø ja'i Oja.

17 Dadi ja mammadigä ra Jesucristo ngue ya bi bønmanho na rá 'befi Oja dí ørpe.

18 Hīnte man'na mahya di nne ga mma, høntho dí nne ga xi'ahua te bi 'yørcagui ra Jesucristo. Nuná ra hya dá xicä yø ja'i hīngyø judío, ra Jesucristo bi 'yøt'e ngue yø ja'i bi 'yēc'eibi rá hya Oja. Go bi 'dacrä ts'edi ngue dá mangä na ra hya na. 'Nē bi 'dacrä ts'edi te dí øt'e.

19 Conná ts'edi ra Espíritu Santo bi nja yø milagro. Janangue nuyá, ya dá täti dá mangä ra hoga 'da'yo hya ya, ngue ra Jesucristo gue'a ra Yante'a. Bá fudi asta Jerusalén ngue dá mangä ra hya ndap'ua bi zä. Daní mpagä asta ra häi Ilírico ngue dá mangä ra hya.

20 A nugä, nup'ua hapu hījam'mø xa 'yøtyø ja'i rá thuhu ra Cristo, ja dá ja ndummui dá mangä p'ua ra hoga 'da'yo hya. Porque nup'ua ya fahra hya, ngue n'nan'yo to xa mpefi, hīndá ne ngue ja hønga mmangä p'ua ra hya.

21 Dí øt'e tengutho ra hya

man̄na Maça Libro ngue ɛna: “Nu'u yø ja'i h̄injam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pɛ da ma ma'øte rá hya ya. Nu yø ja'i maða n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pɛgue nuya da sifi hanja rá hya ya”.

22 Janangue njap'u ngue h̄inga mbongui ga mmagã p'u gui 'buhmu ga ma nu'ahu. Madague'a xangu yø nnidi di sanni ga mmap'u, pɛ h̄ingui sä.

23 Pɛ nuyá, ya da zã ga mmagã p'uya, porque ya dá tãti dá mangã rá hya yø xequi rá njaua ya. Pɛ ya xa mma yø jeya di sanni ga mmagã p'u gui 'buhmu ngue ga ma nu'ahu.

24 Nu'mø dá magã p'u ja ra häi España, nup'u gui 'buhmu gani nthocã p'u ngue ga nzenguahu. Porque ja gampãhã ngue ga nuhu. M'mefa p'uya ga n'yɛhm.

25 Pɛ nuyá, dí nne 'be ga mmagã Jerusalén. Ga ma dägã rá mɛnyu, nuna bi ma mapɛti ngue di t'unyø 'yɛc'ɛi nu'u hyoya.

26 Porque nu'u yø 'yɛc'ɛi 'bap'u ja ra häi Macedonia conyø 'yɛc'ɛi 'bap'u ja ra häi Acaya, gã bi petra mɛnyu da mɛnhni ngue di t'unyø 'yɛc'ɛi ngue hyoya p'u Jerusalén.

27 Nuya yø 'yɛc'ɛi hingyø judío i ja mpãhã ngue da 'yørpabi rá 'bãxte ya yø judío ngue yø mmi'yɛc'ɛiui. Ni 'yup'u ngue da mãts'i, porque yø ja'i hingyø judío bi ma mathoquibi rá hoga 'da'yo hya mi ɛc'ɛi ya yø judío.

Janangue nuyá, nuya yø judío bi thocra hya mi ɛc'ɛi ngue bi xihra hya yø ja'i hingyø judío. A nuya yø ja'i hingyø judío bi sihra hya ya, 'nɛ ja te pɛts'i, nu'a gui ja mammadi ya to bi xihra hya, i fãts'i to hyoya.

28 Pɛ nuyá, hontho ga ma dägã na rá mɛnyu bi ma mapɛti, 'bexque'a ga mmagã España p'uya. 'Nɛ dí nne gani thocã p'u gui 'buhmu ngue ga nzenguahu.

29 Nu'mø dá sɔngã p'u gui 'buhmu, nuna te rá hya ga xi'ahu, dí haxa njuani ngue rá Cristo mathoguitho di jaijah.

30 Ague ma zi cu'ahu, ngue ya gui ɛc'ɛi ma Hmuhu Jesu-cristo, rá Espíritu Santo i øt'e ngue gadi macju. Janangue nuyá, dí äcã rá mate ya ngue gui fãxcahu, gui mmarcahu Oja ngue Oja da mãxcagui.

31 Dami 'yãphu Oja ngue nup'u ja ra häi Judea, Oja da yangã p'u 'buhyø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ dami 'yãphu Oja ngue nuna rá mɛnyu ga haspã'u yø 'yɛc'ɛi 'bap'u ja ra hniñi Jerusalén, da ne da hanyi.

32 Da ne Oja ngue ngu'a di nja. Janangue nu'mø dá sɔngã p'u gui 'buhmu, ga johya. Porque ya da zãp'u ga nsäyats'u.

33 Oja da hyut'a ni mmaih, 'nɛ di japi gãtho'ahu. Da ngut'atho.

16

1 Nuna n'na ma cuhu ngue ra xisu ni hu ngue rá Febe,

dami pahmu te'o na. Nuná, guehna di mper'u ja ra nija jap'u ja ra hnini Cencrea na.

² Nuná, ra 'yεc'ei xanho na, dami unhn ra ts'aya 'mø bi map'u. Porque ni 'yup'u ngue ngu'a da 'yøtyø 'yεc'ei. Nuna ra Febe, nu'mø tema hya da hyembu gui 'buhmu, dami faxhu. Porque nuná, xangu ra 'baxte xa 'yørpabi yø ja'i 'bucua, da gueque 'nεqui faxcagui 'mø te di honi.

³ Dami zenguagahu ts'ap'u ra Priscila co 'nehra Aquila nuna rá damme ra Priscila. Nuyá, guehya ma mmimεfihe ngue di ørpahe rá 'befi ra Jesucristo.

⁴ Nu'mø mi zucä yø ja'i, nuya guehya bi 'yenyø te ya ngue bi yangui. Janangue dadi ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Nε hinga høngthogui dadi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nehyo 'yεc'ei hingyo judío di ja mammadi ngue bi yangui.

⁵ 'Nε dami zenguagahu ts'ap'u gätho yø 'yεc'ei di mpeti p'u ja rá ngu ra Aquila. Co 'nε'a ma ndø'amigo ra Epeneto, dami zenguagui ts'ap'u. Nuná, guehna rá mudi bi 'yεc'ei ra Cristo p'u ja ra häi Acaya na.

⁶ Co 'nehra Maya, dami zenguagui ts'ap'u. Nuná, guehna mathoguitho xangu ra 'befi xa 'yørbu ha gui 'buhmu na.

⁷ Da guehya ma mmenguhe ra Andrónico co 'nehra Junias dami zenguaguits'u p'uya. Guehya 'dap'u dá n'ofädigähe

ya. Xquet'a dami pahmi xanho ngue 'nehya yø representante ra Cristo ya. 'Nε guehya m'mæt'o bi 'yεc'ei ra Cristo ya ngue nugä.

⁸ Nuna ra Amplias ma ndø'amigo ngue εc'ei ra Hmu Jesús, dami zenguagui ts'ap'u na.

⁹ Dami zenguagui ts'ap'u ra Urbano, guehna ma mmimεfihe na ngue di ørpahe ra 'befi ra Jesucristo. Co 'nehna ma amigo ra Estaquis dami zenguagui ts'ap'u.

¹⁰ Dami zenguagui ts'ap'u na ra Apeles. Nuná, xandøngu ra n'u bi zä 'mø mi 'yεc'ei ra Cristo. Da gue'u yø ja'i εc'ei ra Cristo p'u ja rá ngu ra Aristóbulo, dami zenguagui ts'ap'u.

¹¹ Nuna ma mmengu'be ra Herodión, dami zenguagui ts'ap'u. Co 'nε'u yø ja'i 'bap'u ja rá ngu ra Narciso ngue ya εc'ei ra Cristo, xquet'a dami zenguagui ts'ap'u.

¹² A nuya ma cuhu ngue yø xisu, nuna n'na ni hu ngue ra Trifena, nuna man'na ni hu ngue ra Trifosa, dami zenguagui ts'ap'u. Nuya yo nc'ei ya, εmmei di mpefi xandønho, ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Co 'nehna man'na ma cu ngue ra xisu ni hu ngue ra Pérsida, dami zenguagui ts'ap'u. 'Nehna xquet'a εmmei di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús.

¹³ Dami zenguagui ts'ap'u ra Rufo. Nuná, ya fadi xanho ngue εc'ei xanho ra Hmu Jesús. Co 'nε'a rá mamá ra

Rufo, dami zenguagui ts'ap'u. Nunā rā xisu nā, 'nēqui xogue entho mā mamāgā nā.

14 Dami zenguagui ts'ap'u ya yō jā'i gā xi'ahū ya: guehna rā Asíncrito, rā Flegonte, rā Hermas, rā Patrobas, rā Hermes, co gātho'u mī'da mā cūhū 'bap'u ha 'bāhya p'ūya, dami zenguagui ts'ap'u.

15 Dami zenguagui ts'ap'u rā Filólogo, connā Julia, connā Nereo, co 'nē'a rá nju, connā Olimpás, co gātho'u mī'da mā cūhū 'bap'u ha 'bā'u ya, dami zenguagui ts'ap'u.

16 Co n'na rā respeto dami nzengua n'na ngu n'na'ahū. Gātho ya yō jā'i 'bāi ndap'u bi zā ngue ya xā 'yēc'ēi rā Cristo, gā di zengua'ahū.

17 Ague mā zi cū'ahū, nugā dí xi'ahū ngue dami mfāhmū xandōnho. Porque 'bā i'da ngue hōndrā sūi nne. I 'uēnyō jā'i, astā di ts'onna hyā. Nūya yō jā'i ya, guehya hīngui nnu manho rā hyā bi sān'nāhū. O gadī nsixhū ya to o'trā sūi.

18 Porque nūya yō n'yohū ya, hīngā gue'a rá 'bēfi rā Hmū Jesucristo o'rpabi, s n que gue'a te nnepsebi yō mmāi dā n'yo, gue'a o't'a. 'Nē di hoc'a te rā hyā xihyō jā'i nū'u hīngui hēnni gā thāt'i.

19 Nū hangū yō 'yēc'ēi i 'bāi, gā padī xānho ngue ya guí ēc'ēihū rā hoga 'da'yo hyā. Janāngue nugā, nū te gā 'yōthū, janjuānī dādī johya. A nūyá, dí nne gā xi'ahū ngue dami pahmū xānho ha gdí

'yōthū rā nho. A nū'a rā nts'o, 'yogui 'yōthū'a.

20 Nunā Ojā dā zā dā 'yōt'e ngue dā thohrā sūi, ya hīngui njunthū. A nū'a rā zithū nne dā 'uēnyō jā'i p'ūya, Ojā dā 'yōt'e ngue dā mā hāi rá hyā'a. Dí nnegā ya ngue di jap'ahū mā Hmūhū Jesucristo.

21 Nunā mā mmimmedfigā'bē rā Timoteo di zengua'ahū. 'Nē di zengua'ahū ya hyū mā mmēnguhe 'bācua, rā Lucio, rā Jasón 'nēhrā Sosipater.

22 A nugā drā Tersio, dādī cuatā ua ja rā sūcua nā te rā hyā mmānā Pablo, xquet'a 'nēcā dādī zengua'ahū connā nguehrā Jesucristo.

23 'Nēhnā mā cūhū rā Gayo di zengua'ahū. Go rá mmeti rā ngu hapū dí sāyagā nā. 'Nē xquet'a di hmī nā rá ngu ngue ja di mpeti ua yō 'yēc'ēi 'bācua. Xquet'a di zengua'ahū nā rā Erasto, nunā ja rá 'bēfi ngue rā tesorero ua ja rā hnīni. Nunā mā cūhū nī hu ngue rā Cuarto, xquet'a di zengua'ahū.

24 Nunā mā Hmūhū Jesucristo, dí nne ngue di japi gātho'ahū. Dā ngut'atho.

25 A nūyá, mā gā ja māmādihū Ojā ya. Nunā, guehna dā 'yōt'e ngue dā zā dī ndū nī nt'ēc'ēihū i ja nā. Ngūnā rā hyā n'yoi rā hoga 'da'yo hyā dá o't'ahū 'mō mā xi'ahū hanja rā Jesucristo. Nunā rā hyā nā, ya māndō njām'mōtho hīngui fādī hanja.

²⁶ Pε nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nε nuna Oja i 'bui para zantho, guehna di 'bepyø ja'i ngue di 'yonna hya naya, i nnepe ngue ndap'u bi zã da 'yεc'εi yø ja'i na ra hya na 'nε da 'yøtyø ja'i'a te ra hya ma'bepi da 'yøt'e.

²⁷ A nuna Oja, hønse na i ja rá mfadi. 'Nε conná nguehra Jesucristo i t'εspabi Oja para zantho. Da ngut'atho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representegä rá Jesucristo. Co 'nɛhna mä zi cühü rá Sóstenes 'bucua,

2 dadi zenguagä'be'ü to gätho ya o rá 'ye Oja, rá mmüp'ü ja rá hnini Corinto. Ya yø ja'í'ahü Oja ngue guí ɛc'ɛihü rá Jesucristo. Bi zon'nahü Oja ngue gui hyemhmü p'ü rá nts'o. Porque gue'a i ts'ofó gätho yø ja'í ɛc'ɛi rá Jesucristo'a ngue da hyep'ü rá nts'o. Ngüjü, ngu mī'da yø ja'í, gue'a rá Jesucristo gä øt'e ngue mä Hmühü.

3 Dí nnegä'be ya ngue nuna Oja mä Papá'hü co 'nɛhna mä Hmühü Jesucristo di jap'ahü 'nɛ da hyut'a ni mmühü.

4 Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja conná ngue'ahü. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gätho ya guí n'yohü rá Jesucristo.

5 A nuyá, ngue ya guí n'yohü rá Jesucristo ya, ɛmmɛi di jap'ahü Oja. Porque xoc'a ni mmühü Oja, ngue guí pahmü xanho hanja rá hyä. 'Nɛ øt'e ngue guí padí ha gdi japra hyä gui xihmü yø ja'í.

6 A nuyá, nu te rá hyä dá xi'ahü ngue di nja'mø gä 'yɛc'ɛihü rá Cristo, gue'a rá hyä bi njap'ü guí 'bühmü'a ya.

7 Janangue nuyá, mente rá pa guí tømhmü ngue da ɛp'ü mä Hmühü Jesucristo, ya hinte gadi 'behmü'a rá njapi Oja di uní.

8 Di hä'ahü rá ts'edi Oja ngue guí ndühü xandønho asta guerp'ü rá nzegui. Porque nnepe ngue hin temä hyä da din'nahü 'mø rá pa da ɛp'ü mä Hmühü Jesucristo.

9 Nuna mä Hmühü Jesucristo, rá Ts'ant'ü Oja. Bi zongahü Oja ngue 'dap'ü ga n'yohü nä. Nu'a rá hyä di yarcähü Oja ngue di nja, gue'a di nja'a.

10 Ague mä zi cü'ahü, gue'a mä Hmühü Jesucristo di 'dacä rá ts'edi ngue dí xi'ahü nä rá hyä ja ua. Dí xi'ahü ngue hinga 'da'a n'nanni di n'yo ni hyähü, sinoque 'dap'ü di n'yo ni hyähü. I jatho ngue da 'da'igu ni n'yomfɛnihü, da 'da'igu guí yøthü.

11 Dí xi'ahü nä rá hyä nä mä zi cü'ahü, porque nu'ü yø mɛni rá Cloé bi xiqui ngue gadi njunthü.

12 Porque hinga n'na hyätho guí mmähmü. I 'bü i'da ni n'yohü ngue ɛnä: “Nugä dí tennä rá hyä mmanna Pablo”. Mī'da p'üya ɛnä: “Nugä dí tennä rá hyä mmanna Apolos”. Mī'da p'üya ɛnä: “Nugä dí tennä rá hyä mmanna Bèdu”. Mī'da

p'uya ɛna: “Nugä dí tenna ra hya mmana Cristo”.

13 A nuyá, xi'a ra Cristo, ɛua 'b'witi'da yø 'yɛc'ɛi ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ɛua guí ɛmhmɛ ngue bi ma ma cuatigä ra pont'i conná ngue'ahɛ? ¿Uague gá nxixya 'da'ahɛ ngue gui tennгахɛ?

14 Nugä dadi ja mammaɗi Oja ngue hinjon dá xixya'ahɛ, hinda hõndra Crispo 'nɛhra Gayo dá xixyabi.

15 Janangue hingui sä gui 'yɛmhmɛ ngue dá xixyabi yø ja'i para ngue da denngui.

16 Bi zo ma mmɛi ya ngue ra Estéfanos co nɛ'u 'b'wip'u ja rá ngu'a, xquet'a dá xixyabi. Hindí paɗi ngue'mø 'b'hm'i'da yø ja'i dá xixyabi, ogue hin'na.

17 Pɛ ra Cristo himbi mɛnngui ngue ga xixyabi yø ja'i. Sinoque bi mɛnngui ngue ra hoga 'da'yo hya ga xihyø ja'i. Nugä hindí mmangä yø hya mahotho ga nt'ode ngue hõntho ga nnepe da 'yɛc'ɛigui yø ja'i te dí mma. Sinoque hõnt'a ja ts'edi ga mma ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a dí mman'a.

18 Nuna ra hoga 'da'yo hya na, i hma ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo ngue bi yanju. A nu yø ja'i ngue di m'medi, embi ngue hinte di muui na ra hya na. Pɛ nuju ngue di nyamma tehɛ, n'youi rá ts'edi Oja na ra hya na.

19 I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya te bi man'Oja ngue ɛna: “Nu'u yø ja'i ɛna ngue

ja xangu yø mfadi, nugä ga uɗi ngue hinte di muui yø hya paɗi. Nu ra ja'i da 'yɛna ngue ra bamhya, di nɛqui ngue hinte di muui rá hya paɗi”, ɛn'Oja.

20 Nua ja ra ximhäi, i 'b'hyø ja'i ɛna ngue ja yø mfadi. I 'b'hyø ja'i ɛna ngue yø xännbate. I 'b'hyø ja'i ɛna ngue yø mbaɗi xandõnho, i paɗi te gä ja nximhäi. Pɛ nuna Oja i embi ngue hinte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya.

21 Nuna Oja majuaní ngue jase rá mfadi. Bi zänni ngue nu'a te yø mfadi yø ja'i 'b'ucua ja ra ximhäi, hinga gue'a ja ngue di faɗi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zänni ngue nu'u yø ja'i da 'yɛc'ɛi ra hoga 'da'yo hya, gue'u di nyanyø te'u. Nuna ra 'da'yo hya na, ɛmbyø ja'i nu'u hingui ɛc'ɛi ra hya, ngue hinte di muui ra hya.

22 Yø judío, i nne ngue 'be da nu yø milagro, ja da 'yɛc'ɛi ra hya. A nu yø ja'i hingyø judío, gue'a te yø mfadi yø ja'i 'b'ucua ja ra ximhäi di ho da 'yøde.

23 Pɛ nugähe, nuna ra hya ja ts'editho ga mmangähe, guehna ngue da sihyø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo na, ngue di hoga ma ts'oquihɛ. Hõnt'a di mmangähe'a. Pɛ yø judío p'uya, i ɛna ngue ra 'be'isátho 'mø øhna ra hya na. A nu'u yø ja'i hingyø judío p'uya, embi ngue hinte di muui na ra hya na.

24 Pɛ nuju, ngue ya dí ɛc'ɛihɛ ra Cristo, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, gä bi

zonngah_u Oja 'nε bi xoga ma n'yomfεnιh_u para ngue ga pahm_u ngue ra Cristo hapr_u ts'edi Oja 'nε hapr_u mfadi Oja.

25 Nu'a te i du ra Cristo, yø ja'i εmbi ngue Oja hingui padi te øt'e. Pε Oja i pase te øt'e. A nu yø ja'i hingui padi hanja'a te øt'Oja. Porque yø ja'i εmbi ngue hingui nzaqui Oja. Pε Oja mathoguitho ga ndønzahui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

26 Ague ma zi cu'ah_u, ya guí nnuh_u te gāma ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'εi ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'εmbi ngue ja yø mfadi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhāi. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hnu'c'εi p'u ja yø hnini.

27 A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hin'y_u yø mfadi ua ja ra ximhāi para ngue di 'berpabi yø sã'u yø ja'i εna ngue ja yø mfadi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hingui nzaqui yø hya ua ja ra ximhāi para ngue di 'berpabi yø sã'u yø ja'i εna ngue xanzaqui yø hya.

28 Nunā Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'εmbi ngue hinga njuani ua ja ra ximhāi xøque mā høt'e p'u, para ngue da hyεjpabi yø hya'u yø ja'i εna ngue ja yø ts'edi.

29 Janangue nup'u ja rá hmi rá dā Oja ya hinjonni ja'i da zäp'u da 'yεna ngue di 'yεts'i.

30 Nunā Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yoh_u ra Jesucristo

ya. Oja bi ne ngue conná nguehra Cristo dá pahm_u hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná nguehra Cristo, ya bi hoga mā ts'oquih_u. 'Nε go øt'a ra Cristo ngue ya dí oh_u rá 'yε Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca mā ts'oquih_u.

31 Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu to i nne di 'yεts'i, pε gue da 'yεspabi'a rá Hmu bí 'b_u mahεts'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yεts'i", i εna.

2

1 Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø mā magā p'u guí 'b_uhm_u ngue dá xi'ah_u rá hya Oja, hindá mangā yø hya ga ya yø ja'i εna ngue yø bamhya. Ni xindá mangā yø hya nu'u mahotho da nt'øde.

2 Porque nu'mø ya di 'b_ucä p'u ha guí 'b_uhm_u, høndä n'na ra hya dá sänni ngue ga xi'ah_u. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma mā cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo.

3 A nu'mø ya di 'b_ucä p'u ha guí 'b_uhm_u p'uya, gá nuh_u ngue hindí ya manzaqui. Sinoque asta dí huaqui, porque dí sü ngue hindä bøngmanho ra hya ga mma.

4 Nu'mø mā xi'ah_u na ra hya na, hindá mangā'u yø hya mahotho da nt'øde ngue mā mfadiε, para ngue di thap'a ni mmaih_u. Sinoque nuya yø hya dá xi'ah_u, guesε ra Espíritu Santo i ja rá ts'edi

ngue bi xoc'a n̄i mm̄aih̄ para
ngue d̄a d̄inni n'yomf̄en̄ih̄
xanho hanja n̄a r̄a hya n̄a.

5 Jan̄angue nuna n̄i
nt'εc'εih̄ ja ya, guehna Oja
jase r̄a ts'edi bi the n̄a r̄a hya
n̄a. H̄inga guerp̄'u ja ȳo hya ȳo
ja'i n̄u'u εnā gue ȳo bamhya
bi the n̄a r̄a hya n̄a.

6 Pε nup̄'u 'b̄uhȳo ja'i ngue
ya x̄a nzehȳo nt'εc'εi, guehya
dí xic̄a r̄a hya n̄u'a majuani
ngue di gohi ngue ȳo bamhya
ȳo ja'i. Pε nuna r̄a hya n̄a,
h̄inga guehna r̄a hya pa'u
ȳo ja'i εnā gue ȳo bamhya
'b̄ucua ja r̄a x̄imh̄ai ȳo hya
n̄a. N̄i x̄inga gue'a te r̄a hya
pa'u ȳo ja'i d̄i manda ua ja r̄a
x̄imh̄ai ȳo hya n̄a. Porque nu
te r̄a hya pa'u, d̄a thotho'a.

7 A nuna r̄a hya ngue
majuani di gohi ngue ȳo
bamhya ȳo ja'i, guehna r̄a
hya Oja dí mm̄anḡa n̄a.
N̄u'm̄o ȳo pa x̄a thogui, nu
ȳo ja'i m̄i 'b̄ucua ja r̄a x̄imh̄ai
h̄imb̄i bad̄i hanja n̄a r̄a hya
n̄a. Hante ngue di hocra
x̄imh̄ai Oja, ya xi z̄anni te
'b̄ε'a d̄i njam'm̄efa ngue ha d̄i
njap̄'u d̄i nyamma teh̄a.

8 Nu'u ȳo ts'ut'abi ua ja
r̄a x̄imh̄ai, h̄injomb̄i n'yo ȳo
mm̄ai ngue xt̄a mb̄adi hanja
na r̄a hya n̄a. Porque nu'm̄o
ngue xt̄a nd̄inȳo mm̄ai ȳo ja'i
hanja n̄a r̄a hya n̄a, nuna ma
Hm̄uh̄ Jesucristo maguese,
ya h̄inx̄ta mma ma cuati r̄a
pont'i'm̄o.

9 B̄i nja tengutho r̄a hya
mm̄amp̄'u ja r̄a Mac̄a Libro
ngue εnā: "Nuna Oja, ya x̄a

nz̄anni te d̄a japȳo ja'i n̄u'u
d̄i mad̄i. Guehna r̄a njapi
Oja h̄injonn̄i ja'i di p̄oni ngue
di pad̄i hanja n̄a. Porque
h̄inj̄am'm̄o 'be bi nja'a te m̄i ja
ngue d̄a 'ȳot'Oja".

10 Pε Oja bá p̄εngah̄ r̄a
Esp̄iritu Santo, gue'a bi 'ȳot'e
ngue bi d̄inma mm̄aih̄ hanja
n̄a r̄a hya n̄a. Porque r̄a
Esp̄iritu Santo i pad̄i ḡatho'a te
r̄a n'yomf̄en̄i Oja'a.

11 N̄u n'na r̄a ja'i ya,
h̄injongui parpi te ja r̄a
n'yomf̄en̄i. H̄onse r̄a ja'i pase
te mb̄emp̄'u ja r̄a n'yomf̄en̄i.
Xquet'a njarb̄utho Oja ya,
h̄injonn̄i ja'i d̄a z̄a d̄a bad̄i te
ja r̄a n'yomf̄en̄i Oja. Sinoque
h̄onse r̄a Esp̄iritu Santo i pad̄i
xanho te ja r̄a n'yomf̄en̄i Oja.

12 Jan̄angue nuju, h̄inga
gue'u ȳo hya ȳo bamhya
'b̄ucua ja r̄a x̄imh̄ai n̄a r̄a hya
dí pah̄m̄. Oja'a bá p̄εngah̄
r̄a Esp̄iritu Santo ngue ḡda
pah̄m̄ hanja n̄a r̄a njapi Oja
di 'dac̄h̄.

13 Jan̄angue nuna r̄a hya
dí m̄m̄anya, h̄inga guehya
ȳo hya ngue ma n'yomf̄en̄ise
dí m̄ma, sinoque r̄a Esp̄iritu
Santo i x̄ännga r̄a hya dí x̄ihȳo
ja'i n̄uya n'youi r̄a Esp̄iritu
Santo.

14 Pε ȳo ja'i h̄ingui n'youi
r̄a Esp̄iritu Santo h̄ingui sä d̄a
d̄inȳo mm̄ai hanja n̄a r̄a hya
x̄änngah̄ r̄a Esp̄iritu Santo.
εmb̄i ngue h̄ingr̄a bamhya
r̄a ja'i m̄m̄anna r̄a hya n̄a.
H̄ingui pad̄i hanja, porque
h̄ingui n'youi r̄a Esp̄iritu
Santo.

15 A nu ȳo ja'i n'youi r̄a
Esp̄iritu Santo i sä hacra

güenda xandønhø hanja nā rā hyā nā. 'Nē hingui sā to dā 'yēmbi ngue hinga gue'a te rā hyā i mma.

16 Porque nt'ot'i p'ua ja rā Maçā Libro rā hyā ngue εnā: “¿Te'o nī ja'i dā zā dā bārpabi rá n'yomfēni'a mā Hmūhū? ¿Te'o dā 'yēnā ngue bi m'muhrá xānnbāte Oja ngue bi xānnbi te øt'e?” Pē nuju, rā Espiritu Santo'a dí n'yohū, 'nē gue'a rā Espiritu Santo øt'e ngue dí timhmū zits'ua hanja rá n'yomfēni rā Cristo.

3

1 Ague mā zi cū'ahū, nu'mø dāmbā m'macā p'ua guí 'būhmū, nugā hindā xi'ahū yø hyā nu'ua dí xicā yø 'yēc'ēi ya n'youi rā Espiritu Santo. Sinoque dá xi'ahū rā hyā hingui hēnni gdi pahmū. Porque guí 'būhmū tengutho yø basī ngue zits'utho tinnī mmūihū hanja rá hyā rā Cristo.

2 Dā xān'nahū yø hyā hingui hēnni gdi pahmū. Tengutho n'na rā basī 'mø sidra xi'ba, hingrā hmē mā t'unni dā zi, dá ja'ahū p'ua. Porque hīmbi zā xtā ndīnni mmūihū hanja ya yø hyā xanhēnni. Astā nī xinga guedya di tintho nī mmūihū hanja rā hyā ya.

3 Porque tobe guí øthohū tengutho gā 'bū hmī'da yø ja'i. Tobe gyø zeyathohū. Tobe gyø 'yøt'i sūithohū. Tobe hinga 'da'igu rā hyā guí mmāmhmū. Tobe guí øthohū

tengutho øtyø ja'i nu'ua hingui pā Oja.

4 Porque nu 'da'ahū, guí εm'mø guí yahū: “Nugā dí tēnnā rā hyā mmanā Pablo”. Mī'da p'uya εnā: “Nugā dí tēnnā rā hyā mmanā Apolos”. Janāngue ja di nēqui p'uya ngue guí øthohū tengutho øtyø ja'i 'būcua ja rā ximhāi.

5 Nugā drā Pablo, conā Apolos, ¿teni 'bē'a gomā ts'edi jagā'be ngue go tēngā'be yø ja'i? A nugā'be yø mēfithogā'be Oja. Høntho dá øt'ā'be rā 'bēfi ngue gā 'yēc'ēihū rā Hmū Jesucristo. Pē n'na ngu n'nagā'be, nu'a te rā 'bēfi bi 'dacā'be Oja, gue'a dí øt'ā'be'a.

6 Nunā rā hyā dá xi'ahū, tengutho n'na rā hmudā 'mø bi thūhū, njarbūtho nā. Nu rā Apolos, go bi xinthē'a. Pē gue'a Oja di tetra hmudā.

7 Janāngue nuyā, ngu'a tū rā hmudā, ngu'a xithe, hīnjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rā hmudā'a.

8 A nu'ua tuhū hmudā, 'nē'ua xithe, 'da'igu yø hyā. Pē n'na ngu n'na ya, nu'a te rā 'bēfi bi 'yøt'e, Oja dā gut'i.

9 A nugā'be, yø mēfithogā'be Oja. A nu'ahū, nī mmūihū p'ua bi ma nthūhū rā hmudā, gue'ahū i nnøpā huahī Oja.

I ja mān'na rā hyā ya. Nunā Oja, tengutho 'mø ngue bi dū'mi bi hyø'a n'na rā ngu p'ua guí 'būhmū.

10 A nugā p'uya, tengutho n'na rā gado. Nunā Oja bi 'yøt'e ngue dá dū'mā rā

'bɛfi. A nu mi'da yø xännbate p'uya, tengutho 'mø dädi tetra jado'u. Pɛ n'na ngu n'na yø gado di sigue ra 'bɛfi, i ja ngue da mädi xandønho, hinha di dunna ngu.

11 Nunā te ra hya bi ma ma du'mi ngue bi si'ahū hanja ra Jesucristo, guehnā ra hya bi nōpa do p'u ha brá fahra ngu na. Hinguí sä ngue da ma madu'mi rá 'bɛfi Oja mente hinguí hma hanja'a ra Jesucristo.

12 Pɛ nuyá, xangu yø do i ja ngue di usa'u to di sigue ra 'bɛfi ngue hōnnigu. Nu 'da yø mɛfi, da japra do ngue ra oro p'u ja ra ngu. Nu mi'da yø mɛfi, da japra do ngue ra t'axi. Mi'da yø mɛfi, da japyø do ngue mazihotho guí nɛqui. A nu mi'da yø mɛfi, yø za da japra ngu. Mi'da yø mɛfi, da japyø paxi ra ngu. Mi'da yø mɛfi, yø xanza da japra ngu.

13 Pɛ n'na ngu n'na yø mɛfi, nu'a te ra 'bɛfi bi hoqui, nu'mø ra pa daní thaxra güenda, ja da fadi xanho p'uya ngue'mø xanho ra 'bɛfi bi hoqui, oque hin'na. Porque nu'a ra pa'a, ra sibi di nja. Nu'a ra sibi p'uya, ja di nɛqui p'u'a te ga nho ra 'bɛfi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyōnnigu.

14 A nu ra hyōnnigu ngue hīndi nzø'a te bi japra ngu, ya da hyanna nzäbi.

15 Pɛ nu ra hyōnnigu ngue bi nzø'a te bi japra ngu, ya di m'mɛ'a te ra 'bɛfi bi hoqui. Hōnse ra hyōnnigu di nyanna te, tengutho 'mø ngue bá pon-grā ndate n'na ra ja'i p'u ja ra

ndate sibi.

16 ¿Ua hinguí pahmū ngue gätho'ahū, i nnōpa nija Oja hapū 'būhra Espiritu Santo? Porque ra Espiritu Santo ya guí n'yohū'a ya.

17 Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga ra ja'i. Porque rá nija Oja xanduxqui'a. Janangue nu ra xännbate ngue di ts'onnbabi rá 'bɛfi Oja p'u guí 'būhmū, da ma ra castigo.

18 Hinguí sä ga här'ma mmūi, ga enā ngue dí pasɛhū hanja ra hya. Madague'a en'i'da yø ja'i ngue xangu yø mfadi i ja, pɛ nuya yø ja'i ya, jatho ngue da 'yøt'e tengutho 'mø ngue hīnte di padi. Ja da dimp'u xanho rá mmūi ra ja'i ha rá nja na ra hya majuani di nja rá mfadi.

19 Porque nuya yø ja'i 'būcua ja ra ximhäi, ngue hinguí pa Oja, nup'u ja rá hmī rá dä Oja hīnte di muui yø mfadi ya yø ja'i ya. I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue enā: "Nunā Oja, i øt'e ngue nunā ra ja'i enā ngue bi dīnse rá mmūi na ra hya padi, nunā ra hya bi dīnna ja'i, hīn tema nho da 'yørpabi".

20 I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro man'na ra hya ngue enā: "Nu yø ja'i enā ngue ja yø mfadi, pɛ Oja parpabi yø n'yomfēni yø ja'i ngue nuya yø hya pahyø ja'i hīnte di muui".

21 Janangue nuyá, nu'u yø ja'i guí emhmū ngue ja

yø mfadi ngue yø bamhya, 'yo sä guí espahua ngue da guehya gui huanhni ndana guí tēnhua ya. Porque gātho yø xānbbate, gātho'a te ja nximhāi, gātho Oja bá sānni ngue i ja para ngue da 'yøt'ahua rā nho.

22 Nūgā drā Pablo, rā Apolos, rā Bedu, dí 'bucāhe ngue gā fāxāhe. A nuyá, nū te gā bá sän'Oja ngue ja ua ja rā ximhāi, i ja mā tehua, i ja rā ndate, nū te gā dí nnuhua ngue ja rā pa dí 'būhmua ya, da gue'a te gā nnuhua rā pa di 'yēp'ua, nū te gātho dí nnuhua ya, gā nja yø cosa ngue da 'yørcāhua rā nho.

23 A nujua ya, ma gā ørpahua rá pāhā rā Cristo. Rā Cristo p'ua ya, i ørpabi rá pāhā Oja.

4

1 A nuyá, dami 'yø'ni güendahua ngue yø mēfithogāhe rā Cristo. Bá excahe ngue nuna rá hya Oja hingui fadi hanja, gā xānbbate yø ja'i hanja nā rā hya nā.

2 Guí pahua ngue n'na rā mēfi 'mø bi ndāpa n'na rā 'bēfi, nū'a rā 'bēfi sifi ngue da 'yøt'e i ja ts'editho ngue da 'yøt'e.

3 A nūgui, ¿te'o da zā da hyasca rā güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, oque hin'na? Dí haxā njuani ngue hinga gue'a ni 'bēfihua' ngue gui hyascahua rā güenda. Nē hinjonni ja'i da zā ngue da hyascagui rā güenda ngue'mø gue'a dí øt'e oque hin'na. Ni xinga gueque dí haxā njuani ngue'mø gue'a te dí øt'e oque hin'na.

4 Nup'ua nnā bēngā'a te dí øt'e, dí ena ngue ya gue'a te nnā 'yo ya. Pē hingue masque dí ena ngue hin'yua mā ts'oqui. A nuyá, nū'a ja ngue da hyasca rā güenda te dí øt'e, guesē Oja da hyasca rā güenda.

5 A nuyá, 'yo to sä guí haspaha rā güenda mente tobe hingui sōnna pa da ep'ua mā Hmuhua Jesucristo. Nū'a go da hyaxra güenda'a, ndana rā ja'i xanho te xā 'yøt'e, ndana rā ja'i hingui ho te xā 'yøt'e. Nū'a go pa'a te mbēmp'ua ja yø n'yomfēni n'na ngu n'na yø ja'i. Nū'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a rā nju'ti di nja'a.

6 Ague mā zi cu'ahua, ya dá xi'ahua ya yø hya dá hyequi ngue rā 'bēfi dí øt'e, da guehra 'bēfi øtra Apolos. Nguna rā hya dá xi'ahua, n'namhma ngue guí pahua ngue nū'a te mmamp'ua ja rā Maca Libro, 'yo gui festhohua. Porque gātho di muui yø xānbbate, hingui ho gui 'yēspahua 'da yø xānbbate, xingui 'yēmhmua ngue hinte di muui mi'da yø xānbbate.

7 Xiya, ¿te'o bi xi'ahua ya ngue man'na tate xanho'ahua ngue mi'da yø ja'i? ¿Ndana rā hya guí timhmua ya ngue hinda gue'a Oja bi 'da'ahua rā hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yøt'e ngue gā pahua rā hya guí pahua ya, ¿hanja ngue gadi 'yēxhua co nū'a te rā hya guí pahua ya 'mø, entho xōga xāsehua rā hya p'ua gni bēhmua ya?

8 Nup'u gni bεmhmυ ya, ngue ya gá pahmυ hanja na ra hya na, guí εna ngue ya h̄inte gadi 'bεhmυ ya. Guí 'bυ mmanhohmυ p'υ gni bεmhmυ ya, εntho guí ndast'abihmυ p'υ ga mbøn'a te guí øthmυ ya. Nugähe p'uya, guí enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue h̄inte dadī mugähe. Nuhmā 'mø majuanī ngue gdi ndast'abi, gadi mandahmυ ndap'υ bi zä. 'Nεcähe dí jats'υ mā cargogähe 'mø ngue'a te ra 'bεfi gdi pεhmυ.

9 Nup'u ga mbøn'a te t'ørcähe ngue yø representegähe ra Cristo, εna gue xøgue ga 'yøt'a Oja'a ngue ga m'mεfathogähe. Dí 'bucähe tengutho 'mø ngue yø ofädi xa ts'ännbi ngue da tho, di njagähe p'υ. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxε, ngu yø ja'i da nu tho te ga thohme.

10 A nugähe, i t'enje ngue dyø 'yammügähe ngue rá hya ra Cristo dí mmamhme. Pε nu'ahmυ p'uya, nup'υ gni bεmhmυ, nu'a rá hya ra Cristo ya guí t̄inseh̄mυ xandønho hanja ra hya. Pε nugähe dí εngähe ngue h̄indi ya manzaquigähe. A nu'ahmυ p'uya, guí εmhmυ ngue xanzaqui te guí mmamhmυ. Mente thenngähe yø ja'i, a nu'ahmυ p'uya i hnu mansu'ahmυ.

11 Nu'mø yø pa xathogui, xtá sähe ra n'υ ngue h̄in'yυ te ga sihe. Asta guehya, dí sähe ra n'υ ra thuh̄y. Ja'mø dí t̄uthegähe, ogue h̄in'yυ te ga

hegähe. Ja'mø di unje yø ja'i ngue pεgähe. Ni xingra ngu di ja ngue hapmυ ga m'mahme.

12 Dadī n'unnī dadī mpefi conmā 'yεhe. I sanje yø ja'i, pε nugähe p'uya dí äpähe Oja ngue di japi te'o sanje. I mbεngahe xan'υ yø ja'i, pε dí setähe.

13 I nnø man'uje p'υ ha ya yø ja'i. Pε nugähe dí thammanhotho gähe. I nnu häigähe yø ja'i, enje p'υ tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hørbmυ yø ja'i, ya h̄inte di muui. Nguna bi 'yørcähe yø ja'i, asta guetya njarbutho.

14 Nuna ra hya dá cuatä ua ja ra s̄ucua ja ua, h̄indä cuatä na ra hya na ngue gadi 'bet'a ni sähmυ. Sinoque dadī 'da'ahmυ n'na ra consejo tengutho 'mø ngue mā basi'ahmυ.

15 Madague'a gui 'yεna ngue di 'bui 'det'a mahuah̄i ni xännbätehmυ ngue di xän'nahmυ hanja rá hya ra Cristo, pε nugä go ni papägahmυ. Porque go rá mudi dá xän'nahmυ ra hoga 'da'yo hya, janangue bi njap'υ ngue guí εc'εihmυ ra Cristo ya.

16 A nuyá, ya gá nuhmυ te dá øt'a p'υ guí 'bεhmυ, gue'a dí xi'ahmυ gui 'yøthm'a ya.

17 Janangue dí et'ä p'υ na ra Timoteo ngue da xi'ahmυ te ja ngue gdi n'yohmυ. Nuná, dadī madī tengutho 'mø ngue mā ts'ant'υ, porque dí padī ngue εc'εi xanho ra Jesucristo. Nu'a te nnä 'yogä ya ngue dí tennä ra Jesucristo, go da xi'ahmυ hanja na. Tengutho ra hya dí xännbä yø 'yεc'εi

dí mpɛti ndap'ɸ bi zä, da ngut'atho da xi'ahɸ naya.

¹⁸ Nu'ɸ ni xännbätehɸ p'ɸ ha guí 'bɸhmɸ, i 'bɸp'ɸ 'da ngue di 'yɛts'i, ɛna ngue yø bamhya. Nup'ɸ ga mbɛni, ɛna ngue ga su ga mmagäp'ɸ ngue ga ma nyahɸ.

¹⁹ Pɛ da ne Oja ngue ya hinda ya'atho ga mmagä p'ɸ ga ma nyahɸ. Ga nnugä p'ɸya tegue ngu da 'yøt'ɸ di 'yɛxpɸ guí 'bɸhmɸ. Ya ga nnugä 'mø ngue majuaní øt'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma.

²⁰ Porque nu'ɸ yø ja'i ngue ørpabi rá 'bɛfi Oja, hingra hyatho mman'ɸ, sinoque ha ra ts'edi ngue øt'a te ra hya i mma.

²¹ Xiya, ¿ndana guí nne guí 'yøthɸ ya? Guí nne guí sigue te guí øthɸ para ngue ga sɸ'ahɸ 'mø dá magä p'ɸ, ¿uague guí nne guí n'yo manhohɸ para ngue mahotho gda zo'ahɸ 'mø dá magä p'ɸ?

5

¹ A nuyá, ndap'ɸ bi zä i hma te 'bɛ'a bi 'yøt'a n'na ma cuhɸ p'ɸ ha guí 'bɸhmɸ, ngue ya 'bɸhmi rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'ɸya, guehna tate xants'o, conque guí nnuhɸ ngue nu'ɸ yø ja'i hingui pa Oja, hingui øt'e tengu na ra hya na.

² 'Nɛ tobe gadi 'yɛxpɸ guí yahɸ ngue guí ɛna ya gä gue'a te guí øthɸ. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue guí m'mɸ ndummaihɸ. A nuna ra n'yohɸ bi 'yø'na ra

ts'oqui na, dami hyømhmɸ thi p'ɸ ha gadi mpɛtihɸ na.

³ Madague'a ngue hinda 'bɸcä p'ɸ ha guí 'bɸhmɸ, pɛ nu'mø dá bɛn'ahɸ ɛntho ya xti 'bɸcä p'ɸ ngue ga haspa ra güenda na ra n'yohɸ bi 'yøtra ts'oqui.

⁴ A nuyá, dami mpɛtihɸ ya, dami 'yøthɸ'a te nnu manho ma Hmuhɸ Jesucristo. Nup'ɸ ha guí mpɛtihɸ, guí 'yø'ni güendahɸ ngue di 'bɸcä p'ɸ. Da gue'a ma Hmuhɸ Jesucristo guí pahmɸ ngue di m'mɸp'ɸ'a ngue da xän'nahɸ'a te ja ngue guí 'yøthɸ.

⁵ Nu'a ra n'yohɸ bi 'yøtra ts'oqui, dami hyømhmɸ thi p'ɸ guí 'bɸhmɸ, di map'ɸ 'bɸhyø ja'i di manda ra zithu, ja da säp'ɸ ra n'ɸ rá do'yo. Xamhmatho ngue di nyanna te 'mø ra pa da ɛp'ɸ ra Hmu Jesús.

⁶ Nu'a te ra hya guí øthɸ, ya hingui sä nimantho sä guí 'yɛts'i ngue guí 'yɛna gä gue'a te gni 'yohɸ. ¿Ua hingui pahmɸ ngue co zits'ɸ ra íxi, di ixqui gä ra janí?

⁷ Janangue nuyá, dami hyømhmɸ thi'a ra n'yohɸ bi 'yøtra ts'oqui ya, n'namhma ngue hinda ts'om mi'da yø ja'i. Porque tobe hinda nts'onyo n'yomfɛni yø ja'i ya. Ra Cristo ya bi tho ngue bi hoga ma ts'oquihɸ, bi gohi tengutho ra 'bøt'e ja'mø ra ngo ngue ra Pascua.

⁸ Janangue jatho ngue majuaní guí hɛhmɸ p'ɸ ra nts'o, gätho da gue'a ra nho gdi n'yohɸ.

⁹ Nū'a rā carta dá pēn'nāhū m'met'o, dá xi'ahū te ja ngue guí 'yøthū, ngue 'yo gadi nuansū'u yø 'yots'om'māi.

¹⁰ Pē nūgā hīndī ēn'ahū ngue ya hīngui sã guí ntøthū'u yø 'yots'om'māi 'būcua ja rā xīmhāi. Ogue ya hīngui sã guí ntøthū yø ja'i hōndyø mēnyū di xāndi, ogue yø bē, ogue thanne yø dahmū. Nū'mø ngue dā gue'a gdi xi'ahū'a, ya nnetho ngue guí pømhū ua ja rā xīmhāi 'mø. Pē nja ngue hīngā gue'a dí mmāngā'a.

¹¹ A nūnā rā hyā dá ne gā xi'ahū ya, 'yo nīmantho gadi nsixui'u sã ēnā ngue gadi ncūhū, 'nē yø 'yots'om'māi, ogue hōndyø mēnyū di xāndi, ogue thanne yø dahmū, ogue yø fēhni, ogue yø iti, ogue yø bē. Nuyá, guehya nī xīngā gue'a di sã ngue 'dap'u guí nsīmhēmēhū ya.

¹²⁻¹³ Porque nū'u yø ja'i hīngmā n'yohū, hīngo di tocagui gā haspā rā güenda. Guesē Oja dā hyaspā rā güenda ya dí xi'ahū. Pē nūp'u ha gadi mpētihū, dami hyaxhū rā güenda te gā 'yo yø 'yēc'ēi. Janāngue nūgā dí xi'ahū ngue nūnā rā n'yohū bi 'yøtrā ts'oqui, dami hyømhū thi nā.

6

¹ A nuyá, nū'mø 'būhyø 'yēc'ēi ja ngue di yāprā mmi'yēc'ēiui, 'yo di thop'u 'būhrā ts'ut'abi hīngā 'yēc'ēi. Dā zã di map'u 'būyø mmi'yēc'ēiui, dā xifi ngue di hojpi temā hyā hēmbi.

² ¿Ua hīngui pahmū ngue nū'u yø ja'i Oja, gue'u dā hyaspā rā güenda yø ja'i 'būcua ja rā xīmhāi'u? Xi'mø ja ngue gā haspāhū rā güenda yø ja'i 'būcua ja rā xīmhāi, xi rā asunto zits'utho guí hēmphū, ¿ua hīndā zã guí xihni mmi'yēc'ēihū ngue di hoqui?

³ Conque astā yø anxē Oja gā haspāhū rā güenda. Janāngue goma gue'a n'na rā asunto zits'utho di hēmsehū ngue hīndā zã gā hocjū.

⁴ Xi'mø hīngui padī ha gdi hocjū n'na rā asunto 'mø guí hēmphū, ¿ua sã ngue gue'u yø ja'i hīngyø 'yēc'ēi di hoc'a nī asuntohū 'mø?

⁵ Dí xi'ahū nā rā hyā nā n'namhmā ngue guí pēs'ni sāhū. Xip'u ha guí 'būhmū, ¿ua xīngā n'na nc'ēi nī n'yohū ngue di padī di hocā n'na rā asunto 'mø ja te hēmbiyø cū?

⁶ ¿Hanja ngue nūp'u 'būhrā ts'ut'abi hīngā 'yēc'ēi, ja nī map'u yø 'yēc'ēi ngue di yāprā mmi'yēc'ēiui?

⁷ A nuyá, nū'a te rā njunt'i guí øthū, ja di nēqui p'ūya ngue gadi 'bēhmū rā hyā. ¿Hanja ngue nū'mø hīngā gue'a t'øt'ahū, hīngui hāt'i guí sēthū? ¿Hanja ngue hīn gadi n'ūni dā fē'ahū, xøgue mādi zits'u te guí nne guí 'bēhmū?

⁸ Conque xquet'a guí njahū p'u ngue hīngui ho te guí øthū, astā nī mmi'yēc'ēiui guí pēhū.

⁹ 'Yo gyø thātihū. Guí pahmū ngue nū'u yø ja'i xānts'o te øt'e, hīndā yārbbū ha di mānda Oja'u. Hīndā yārbbū yø 'yots'om'māi. Hīndā yārbbū

ya yø n'yohu ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmìn'yohui. Hinda yaru ya yø ja'i thanne yø dahmu.

10 Hinda yaru yø be. Hinda yaru ya yø ja'i hontho i nne ngue di xandi te pets'i. Hinda yaru yø iti. Hinda yaru yø zate. Hinda yaru corpa ra 'yu yø mmic'eiui ngue pe.

11 Nuya yø hya dí xi'ahu ya, ya xcá njap'u 'da'ahu ya. Pe nuyá, ya bi ma mahojpi'ahu. Ya yø ja'i'ahu Oja ya, ngue gá 'yeci'ahu'a ra Hmu Jesús. Ya guí n'yohu ra Espiritu Santo bá pen'nahu Oja ya.

12 Ya hinda mandagahu ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øthu te dí nnehu ya. Pe ma ga samma mmaihü ngue hinga øthu'a te hinni 'yup'u ga øthu.

13 Majuaní'a te ra hya i hma ngue nu te si ra ja'i, rá mmái ni ma. A nu rá mmái ra ja'i p'aya, ga nja'a ngue ja da mespu'a te si. Pe nuya yoho yø hya ya, Oja da 'yøt'e ngue di njap'u rá nzequi ya. Pe hinguí sä ga emhmü ngue ga nja ma do'yohu ngue ra 'yots'om'mäi. Sinoque rá do'yo ra ja'i, ga nja na para ngue da 'yørpabi rá 'befi ra Hmu. A nu'a ra Hmu p'aya, di hatra ts'edi ma do'yohu.

14 Nuna Oja bi japi ngue bi bennate ra Hmu Jesucristo p'u ha bi t'ägui. Xquet'a di jaju p'aya, ja rá ts'edi ngue da 'yøt'e ngue ga bennatehu.

15 ¿Ua hinguí pahmu ngue nu ma do'yohu, i nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo? ¿Ua da

zä ga hajpahü n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue di mpenhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi? Nu'a, hinguí sä'a.

16 Guí pahmu ngue n'na ra n'yohu 'mø bi me n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi, nuya yo nc'ei ya, entho n'na nc'eitho, porque n'nat'a ra te comhmi. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu'u yo nc'ei di mpenhni, i cohi ngue n'nat'a yø do'yo, porque i comnda ra te".

17 A nuyá, nu ra ja'i di mpenhui ra Hmu Jesús, i cohi tengutho 'mø n'na nc'eitho.

18 'Yo gui 'yots'om'mäihü. I ja xangu mi'da yø ts'oqui øtyø ja'i, pe nu ra ja'i ngue 'yots'om'mäi, rá do'yose di ts'oní.

19 ¿Ua hinguí pahmu ngue nu ma do'yohu, gue'a nnøpa nija ra Espiritu Santo'a? Porque Oja bá penhna Espiritu Santo ngue di m'map'u ja ma mmaihü. A nuyá, ya hin dadi mmandasehu ya.

20 Porque ya dí ohu rá 'ye Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihü. Janangue nuyá, jatho ngue ga ørpahu rá pähä Oja conma do'yohu 'ne conma n'yomfenihü. Porque ya rá mmetigahu Oja.

7

1 Nuna man'na ra hya guí änggahu ya, dí nne ga xi'ahu hanja. Nu ra ja'i ngue hinguí nne di nthati, ya xanho ngue'mø hinda nthati.

² Pɛ i fadi ngue ndap'u bi zä emm̄i 'yots'om'mäi yø ja'i. Janangue man'na xanho ngue ra n'yohu di m'mährá xisu. Ra xisu p'uya, di m'mährá ndø.

³ Nu ra n'yohu i jatho ngue di m'mahmi xanho rá xisu. Ximmangu ra xisu, i jatho ngue di m'mahmi xanho rá ndø.

⁴ Nu ra xisu ngue ya o rá 'yɛ rá ndø, da 'yørpabi rá pähä rá ndø. A nu ra n'yohu ngue ya o rá 'yɛ rá xisu, da 'yørpabi rá pähä rá xisu.

⁵ Nu'mø ja rá pähä ra n'yohu, 'yo di enna xisu ngue hinda zä. Nu'mø ja rá pähä ra xisu, 'yo di enna n'yohu ngue hinda zä. A nu'mø ja ngue da 'yøtyø mhmat'Oja, man'na xanho da gohra cohi ngue hinda dährá xisu ra n'yohu njamm̄i pa. M'mɛfa p'uya, ya di siguetho tengutho m'mɛt'o. A nu'mø hinda siguetho tengutho m'mɛt'o, nu'a hinda hyäti da zamyø mm̄i, ra zithu p'uya da japi ngue da 'yøtra ts'oqui n'nann̄i.

⁶ Nuna ra hya ja ua di xi'ahu, hontho di xi'ahu ngue da zä di nthatra ja'i. Pɛ nugä hin dadi mandagä ngue xøgue di ja ts'editho di nthatra ja'i.

⁷ Dí ensegä ngue xanho 'mø ngue gätho'ahu gui 'yøthu tengutho di øt'ä ngue hin dadi nthati. Pɛ nuna Oja, Gä go bi sannbi n'na ngu n'na yø ja'i te da zä da 'yøt'e. 'Bähyø ja'i ngue di nthati, 'bähyø ja'i hinda nthati.

⁸ Nugä dí xihyø ja'i nu'u

tobe hinda nthati, da guehyø 'danxu, nu to hinda nthati tengutho di øt'ä ngue hin dadi nthati, ya xanho.

⁹ Pɛ nu ra ja'i ena ngue hinda zä di m'mæɛ, man'na xanho ngue di nthati, hinda gue'a ngue ja di andrá mm̄i ngue hinda nthati.

¹⁰ Nugä dí xihyø ja'i ngue ya xa nthati, nu ra xisu ya 'bährá ndø, 'yo di hɛp'u rá ndø. Nuna ra hya di xi'ahu, hinga hyasägä na, sinoque gue'a ra Hmu rá hya na te di xi'ahu ngue gui 'yøthu.

¹¹ Pɛ nu'mø ya bi hɛp'u rá ndø n'na ra xisu, ra xisu 'yo dadi nthati mahøn'a, oque man'na xanho da mɛ rá ndø mahøn'a. Ximmangu ra n'yohu p'uya, hingu ja ngue da hɛp'u rá xisu.

¹² I ja man'na ra hya di nne Gä xi'ahu, pɛ ja di nne Gä xi'ahu na ra hya naya, himbi man'a m'mɛt'o'a ra Hmu na ra hya na. A nu mä cuhu ngue ra n'yohu, nu'mø hinga 'yɛc'ei rá xisu, nu'mø nnu manho ra xisu ngue di sigue di m'mahmi rá ndø, ra n'yohu 'yo di hɛp'u rá xisu.

¹³ A nu'mø ngue ra xisu, hinga 'yɛc'ei rá ndø, 'nɛ'mø nnu manho ra n'yohu ngue di sigue di mm̄i rá xisu, ra xisu 'yo di hɛp'u rá ndø.

¹⁴ Porque ra n'yohu ngue hinga 'yɛc'ei di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue ra 'yɛc'ei. Da guehra xisu ngue hinga 'yɛc'ei, di nthui rá njapi Oja di t'unna n'yohu ngue ra 'yɛc'ei. A nu'mø ngue hønse ra 'yɛc'ei di nthui rá

njapi Oja, nu yø basi p'aya, ya hin'na'u. Pe ya fadi ngue xquet'a n'ehyø basi di nthëui rá njapi Oja di t'unna papá ogue rá mamá ngue rá 'yεc'εi.

15 Pe nu'mø rá n'yohu ogue rá xisu ngue hingra 'yεc'εi da ne ngue da hyep'u rá 'yεc'εi 'buhmi, ya da zä da hyep'u. Porque rá 'yεc'εi hingui sä da 'yøpá rá ts'edi di m'muhmi 'mø hingui nne. Porque bi zongahü Oja ngue gä m'mu manhohü, hin temä sai di nja.

16 A nuyá, ngu yø n'yohü, ngu yø xisu ngue yø 'yεc'εi, nu'mø 'buhmi yø ja'i hingyø 'yεc'εi, xamhmatho da zä ha di japi di nyanná te rá ja'i hingra 'yεc'εi.

17 Nuná Oja, bá sänni te nná 'buhmu n'na ngu n'naju. Nu te di jahu 'mø mamba zongahü Oja, ya gue'a gä siguethohü'a. Ndap'u bi zä yø hnini hapu di mpeti yø 'yεc'εi, guehna rá hya dí xicá yø ja'i naya.

18 Nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'εi, 'nε ya n'youi rá hmεpya ngue rá circuncisión, 'yo sä di tu rá mmüi ngue ya mhεpya. A nu rá ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yεc'εi, 'nε hinmani njapra hmεpya, 'yo sä dädi ja ndummüi ngue di njapra hmεpya.

19 Porque ya hingui ja ts'edi'a ya ngue di njapra hmεpya yø ja'i, ogue hin'na. A nu'a ja ts'editho ngue da 'yøtyø ja'i ya, mä datho ja ts'edi ngue da 'yøpabi rá pähä Oja.

20 N'na ngu n'na yø ja'i, nu te mi ja 'mø mi zon'na Oja ngue bi 'yεc'εi rá Jesucristo, ya di nja tengutho ja rá ja'i.

21 A nu'mø ngue grá hmiqúi 'mø mamba zo'i Oja, 'yo sä di tu ni mmüi ngue grá hmiqúi. Pe nu'mø ngue da zä ha gdi japi ngue gui pømp'u 'buhnü hmu, dami hyoni ha i japi.

22 Pe nu rá ja'i mará hmiqúi 'nε ya rá 'yεc'εi ya, da badi ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá n'youi rá Cristo. A nu rá ja'i ngue manjo'o rá hmu, 'nε ya rá 'yεc'εi ya, da badi ngue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, ya rá mεfi rá Cristo.

23 A nuyá, ya dí ohü rá 'yε rá Cristo nu'a bi gurca mä ts'oquihü ya. Ya hingrá ja'itho mä hmu ya.

24 A nuyá mä zi cu'ahü, nu'a te rá 'bεfi mi pεhyø ja'i 'mø mi zon'na Oja, di siguehmana yø 'bεfi yø ja'i. Porque ndap'u bi zä 'buhyø ja'i ngue εc'εi Oja ya, pε ya gä yø n'youi Oja.

25 A nuyá, nu'u yø ja'i ngue tobe händi nthati, nu'a rá Hmu hin temä hya bi mä ngue ha di njapi. Pe nugä gä xi'ahü nā te rá hya dí mbeni gä mma. Pe dami 'yεc'εihü te gä mma, porque conná mate Oja ja ts'edi nā te rá hya dí mma.

26 Nup'u nná bεngä, xanho ngue händi nthata n'na rá n'yohü. Porque yø pa dí 'buhmu, ya xanhennitho 'mø ngue 'buhrá xisu rá n'yohü.

27 A nu rá n'yohü ngue ya 'buhrá xisu, 'yo sä di sänni da hyep'u. Pe nu rá n'yohü ngue

h̄injo'o rá xisu, man'na xanho 'yo di honná xisu.

²⁸ Nu'mø bi nthat̄ra n'yoh̄u, h̄ingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nu ra hmute 'mø bi nthat̄i, ngutho h̄ingrá ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'u yø ja'i di nthat̄i, h̄indi 'bēdi tema hya h̄ēmbi, h̄inga ngu'mø ngue h̄indi nthat̄i. Dí mmangā na ra hya na ngue h̄indí nnegā ngue gui thohm̄'a rá d̄umm̄i tho'u yø ja'i ya xa nthat̄i.

²⁹ Ague mā zi cu'ah̄u, nu'a gā mbønna ra hya dí xi'ah̄u ya, ya m̄its'u dyø pa jap'u. Janangue jatho ngue gui 'yørpah̄u rá 'bēfi Oja. Ya h̄inga mbongui ra ora gā m'mamma p̄ah̄athoh̄u p'u ja mā ngumhm̄u ya.

³⁰ Nu yø ja'i ngue 'b̄u nd̄umm̄i, ya h̄inga mbongui ra ora 'be di nzoni. Nu yø ja'i 'b̄amma p̄ah̄a, ya h̄inga mbongui ra ora 'be di nthede. Nu yø ja'i ja te nne da d̄ai, ya h̄inga mbongui ra ora da d̄ai te honi.

³¹ M̄ente ngue dí 'b̄ahm̄u ua ja ra ximh̄ai, ya h̄indi ma mā mm̄ih̄u'a te dí pesh̄u ua. Porque nunā ra ximh̄ai ja ua dí 'b̄ahm̄u, ya n̄i ma da guadi.

³² Dí nnegā ngue h̄inte man'na n̄i hya di ma n̄i mm̄ih̄u. Nu ra n'yoh̄u h̄indi nthat̄i, guehna ra n'yoh̄u di ja nd̄umm̄i ørpabi rá 'bēfi ra Cristo para ngue da nu manho ra Cristo te øt'e.

³³ P̄e nu ra n'yoh̄u ya xa nthat̄i, gue'u yø cosa honyø ja'i ua ja ra ximh̄ai n̄i ma rá mm̄i ngue honi. Porque nne

da nu manho rá xisu.

³⁴ Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbatho. Nu ra hmute h̄indi nthat̄i, i ho rá mm̄i ngue ørpabi rá 'bēfi ra Cristo. Ngu rá do'yo, ngu rá n'yomf̄eni, gā xa d̄ap'a Oja ngue ørpabi rá 'bēfi. P̄e nu ra hmute ngue ya xa nthat̄i, i ho rá mm̄i ngue da 'yøt'a te ra 'bēfi ja ua ja ra ximh̄ai, porque i nne ngue da nu manho rá ndø.

³⁵ Nunā ra hya dí xi'ah̄u ya, h̄ontho dí nnegā ngue gā f̄axah̄u. Porque h̄indí nnegā ngue gui m'm̄u mman'uh̄u. Sinoque dí nnegā ngue gui m'm̄u mmanhoh̄u, gui hyo n̄i mm̄i ngue gui 'yørpah̄u rá 'bēfi ra Cristo.

³⁶ A nuyá, dí nne gā xi'a n'na ra hya ya yø n'yoh̄u si yø t'ixu, 'n̄e ya sønyø pa ngue di nthat̄i. Nu'mø enna n'yoh̄u p'uya ngue h̄ingui ho ngue da thohrá nthat̄i rá t'ixu, da zā di tharpi. Porque ra nthat̄i, h̄ingra ts'oqui'a.

³⁷ A nu ra n'yoh̄u ngue n'nat'a mb̄eni ngue h̄indi tharpabi rá t'ixu, da 'ȳemp'u ja rá mm̄i ngue h̄ingui ja ts'edi ngue di nthat̄rá t'ixu, ya xanho te øt'e.

³⁸ Nu'a di tharpabi rá t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a h̄indi tharpabi rá t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

³⁹ A nu ra xisu 'mø ngue bi nthat̄i, ya h̄in'ya ra nt'edi ngue h̄ondi nthat̄ui man'na ra n'yoh̄u m̄ente ra pa ngue 'b̄at̄rá ndø. P̄e nu'mø ya bi d̄u rá ndø, ya da zā di nthat̄i mah̄on'a. H̄ont'o bi zā da ne

da mε, gue go drá 'yεc'εi'a ra n'yohu da mε.

⁴⁰ Pε nu ra 'danxu ngue'mø ya hinnj mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya di mbεngä naya, pε di padj ngue ra Espiritu Santo'a di bεnngui te di mma.

8

¹ A nuna man'na ra hya guí ännghu ngue'mø da zä guí sahu ra ngø i tho ngue 'bøspabi yø dahmu, ogue hindä zä guí sahu. Majuanj ngue nuju di pahmu ngue nu'a ra ngø 'bøspabi ra dahmu, hindi ts'onnga ma mmaih 'mø ngue ga sahu. Pε hingui ho 'mø ga εna ngue di pasεhu xanho hanja ra hya ngue mī'da ma mmic'εihu. A nuju, jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'naju para ngue man'na di zajma nt'εc'εihu.

² A nu ra ja'i εna ngue ya bi dinj xanho hanja ra hya, pε di 'bεtho da dinj xanho ha εxa nja ra hya nu'a ja ngue da badj.

³ Pε nu ra ja'i di ma Oja, Oja j nnu manho ra ja'i.

⁴ A nuyá, ma ga xi'ahu xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'børpabi yø dahmu ya. Dí pahmu xanho ngue nu yø dahmu 'bucua ja ra ximhäi, hinte di muui, porque n'natho Oja i 'bui.

⁵ A nu yø ja'i embj ngue xangu yø Oja i 'bui, ngup'u mahεts'i, ngu ua ja ra häi. Madague'a εnyø ja'i ngue xangu yø dahmu 'bui, 'nε xangu yø hmu,

⁶ pε para ngue nuju, n'natho'a ma Ojahu 'bui, gue'a ma Papáhu'a. Nuná, guehna Oja bi hoqui te gä dí nnuhu ngue ja naya. A nuju p'uya, dí bahu para ngue ga ørpahu rá pahä Oja. A nuna di nnøpe ngue ma Hmuhu ya, guehna ra Jesucristo na. Conná guehna ya, i ja dyø cosa dí nnuhu ngue ja ya, 'nε guehna di 'dacju ma tehu na.

⁷ Pε hinga gätho ma cuhu tinj xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'i ngue mi thanne yø dahmu. Janangu nuya yø ja'i hingui nzaqui yø nt'εc'εi ya, nup'u ga mbεni, i εna ngue ra ts'oqui ør'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'ørpa ra 'bøt'e yø dahmu.

⁸ A nuyá, nuna Oja, hinte da jacju ngue'mø ga sihu ogue hinga sihu'u yø cosa'u. Pε nu'mø ga sihu, hinga sä ga εmhu ngue man'na xanho te di øthu. Nu'mø hinga sihu, ngutho hinga sä ga εmhu ngue hingui ho te di øthu.

⁹ Madague'a sä ngue ga sihu'a ra ngø'a, pε dami mfähmu xanho ngue te guí sihu. 'Yo guí nne ngue nu te guí sihu, go guí ndupatehu p'u da 'yøtra ts'oqui'u ma cuhu hingui nzaqui yø nt'εc'εi.

¹⁰ Xi'mø da nu nj cuhu ngue guí sihmε p'u ja n'na ra ngunja 'bøhyø dahmu. A nu'ahu p'uya, ya guí pahmu ngue hinte ja ngue guí sihu'a te ts'i p'u. Pε nu nj cu, ngue hingui nzaqui rá nt'εc'εi, da 'yøtra ts'edi da zi'a te xa 'børpa

yø dahmu.

¹¹ A nu'ah_u guí pahmu_u ngue da zä guí sihu'a te gä ts'i p'u. Pε nu_u ni_u cu, ngue hinguí nzaqui rá nt'εc'εi, da 'yøt'e tengue guí øt'e. Gue'a di m'mε'a p'uya ngue εna_u ngue ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi zi'a te ts'i p'u 'b_uhyø dahmu. Conque guí nnuh_u ngue gue'a i du_u ra Cristo'a ngue bi yäni.

¹² Janangue nu_u to ndupate p'u øtra_u ts'oqui rá cu, gue'a ra ts'oqui øt'a, ngue festho'a te ra hya_u mman_u Cristo.

¹³ A nugä, nu'mø ngue gue'a ra ngø dí si ngue ga 'yøtra_u ts'oqui ma_u cu, ya hinguí ja ngue ga si ra ngø. Porque hindí nne ngue ga japi da 'yøtra_u ts'oqui ma_u cu co nu'a te dí si.

9

¹ A nugä, rá representantegä ra Cristo, hinga_u to bi zä ni_u ja'itho di mandaqui ya. Nunä ra Hmu Jesús, dá nyasεgä'be na. A nunä te ra 'bεfi bi 'dacrä Hmu, di nεqui ngue bi bømmanho, porque go dá ja'ah_u gä 'yεc'εibah_u rá hya.

² Madague'a 'b_u i'da εngui ngue hinga_u guezä rá representantegä ra Cristo, pε nu'ah_u guí pahmu xanho ngue guezä rá representantegä'a. A nuyá, ngue ya guí εc'εih_u ra Cristo ya, ja guí haxh_u p'u majuan_u ngue go rá representantegä na.

³ Nu'mø te'o εna_u ngue hinguí nnu_u manho te dí øt'e, guehna_u ra hya dí xihna_u ya.

⁴ Nunä te ra 'bεfi dí øt'e, ni 'yup'u di n'acrä hmε dí si.

⁵ 'Nε xquet'a ja gra_u nt'εdi ngue ga nthati_u, ga mme'be n'na ra xisu ngue dra_u 'yεc'εi n'namhma_u ngue ga mme'be p'u gdä ma. Porque gue'a øt'u mi'da yø representante'a ngue sixtyø xisu. Tengutho øtyø n'yoh_u ra Hmu Jesús, ximmangu_u ra Bedu xquet'a njarb_u.

⁶ ¿Ua guí εmhmu_u ngue nugä ya, 'nεhra Bernabé, høngthogä'be jatho ngue ga taha_u te ga si'be mεnte ga mmangä'be ra hoga_u 'da'yo hya?

⁷ Xi n'na ra soldado, ¿ua hinguí tahrá nzäbi ngue'a te rá 'bεfi øt'e, ua n'nanni bi tahrä mεnyu ngue rá gasto p'u ha 'yo? Xi n'na ra n'yoh_u ngue'mø bi 'yøt'a n'na ra nuandät'a ngue yø uva, ¿ua hinguí si'a te pømp'u ja rá 'bεfi? Xi n'na ra n'yoh_u ngue fähyø de'yo, ¿ua hinguí si ra leche'mø bi de'mi?

⁸ 'Yo guí εmhmu_u ngue ma hyasε na_u ra hya dí mmangä ya. Porque nunä ra hya na, guehna_u mmamp'u ja ra ley bi 'yotra Moisés.

⁹ Nunä ra hya nt'ot'i p'u ja ra ley, guehna_u ngue εna: "Yo guí turpabi_u rá ne ra ndani nu'a nnehyø trigo ngue di ntaqui", i εna. A nunä Oja ya, hin'i mman_u ra hya na ngue da høndyø ndani dadi ja ndummäi ngue di nnepe di nsihmε.

¹⁰ Sinoque bi man_u ra hya na, porque nnepe ngue gue'u yø mεfi Oja da 'bäts'i. Porque

n'na ra mēfi dī mpεp'ua ja n'na ra huahī i tō'mī dā dahrá nzābi. Ximmangu'a tacyø trigo, xquet'a tō'mī dā dahrá nzābi ngue'a te pēfi.

11 Nunā rá hya Oja dá mangä'be p'ua guí 'buhm, tengutho 'mø dá tucä'be n'na ra huahī co nunā ra hya nā. Xi ya, ¿ua ya nī mmuihu ya ngue'mø guí fäxcä'be te dí hongä'be ya?

12 Conque gadi unhn te hon'ua mī'da yø mamhya. Goma guecä'be p'uya ngue man'natho nī 'yup'ua ngue guí 'dacj te dí hongä'be.

Pe nugä'be hīnte dí xi'ahm 'mø ja te dí hongä'be. A nu'mø hīn'ya te ga hongä'be, dí hāt'i dí setä'be p'ua. Porque hīndī nnegä'be ngue dā gohyø mmui yø ja'i nguehna rá hoga 'da'yo hya ra Cristo dí mmangä'be.

13 Pe guí pahmu xanho ngue nu'ua yø ja'i øtra 'befi p'ua ja ra nija dī mpeti yø judío, nu'a temā cosa haxyø ja'i p'ua ja ra nija, gue'a ja ngue dā zi'a. Nuya dí mmangä guehya yø ja'i ho yø zu'ε ngue øtra 'bøt'e p'ua ja ra altar, guehya di tocabi sa ra ngø nu'a pøt'e.

14 Ximmangudya, nunā ra Cristo bá sänni ngue nu'ua yø mēfi manna hoga 'da'yo hya, nu'ua yø ja'i sihra hya gue'ua go di pøn'a te honyø mamhya'ua.

15 Pe nugä hīnjam'mø te dí xi'ahm ngue guí fäxcähm 'mø ja te dí honi. Madague'a nī 'yup'ua ga xi'ahm ngue guí fäxcähm, pε hīnte dí xi'ahm.

A nugä ya, hīnna ot'ä nā ra sæcua ja ua ngue gdí ädi guí 'dacj te dí honi. Man'na xanho gá tu ua ra thuhu, hīnda gue'a ngue guí 'yεnjm ngue dí ädi guí fäxcähm.

16 'Yo guí εhm ngue ra matetho dí øt'e ngue dí xi'ahm ra hoga 'da'yo hya. A nugä, ya mā 'befigä'a, i høxhma xi ngue ga mmanna hya. Huεcategori ngue'mø hīnga mmangä nā ra hoga 'da'yo hya.

17 A nuyá, nu'mø ngue mā pähäε nnä mmangä nā ra hya nā, ya ja rá njut'i xanho. Pe nja ngue hīngma pähäεhe te dí øt'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanna hya, porque Oja bi 'dacrä 'befi ngue ga mmambrä hya.

18 A nuyá, nunā dí ør'ma güenda ngue mā nzābi ya, i ja gra pähä ngue hīnte dí jai nguehna ra hoga 'da'yo hya dí mma. Madague'a ja gra nt'edi ga xi'ahm ngue guí 'dacj te dí honi, pe nugä hīnte dí xi'ahm ngue guí 'dacj.

19 A nuyá, madague'a ngue hījonni ja'i di 'bai ngue mā hmu, pε nugä dí øt'e ngue tengutho 'mø dī nnøpa hmu gätho yø ja'i. Porque dí nne ga japi ngue xtangu yø ja'i dā 'yεc'ei ra Cristo.

20 Nu'mø dí 'bucä p'ua ha 'buhyø judío, dí øt'ä tengutho øtyø judío, n'namhma ngue xamhatho ga tapyø mmui ngue dā 'yεc'ei ra Cristo. Tengutho øt'ua to øt'a te mmamp'ua ja ra ley bi 'yotra Moisés, gue'a dí øt'ä'a.

Madaque'a ngue hinguí ja ts'edi ga øt'ä te mmamp'u ja ra ley, pe dí øt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmæi yøja'ingue da 'yεc'ei ra Cristo.

21 Nu'mø ngue dí 'bucä p'u 'buhyø ja'i hinguí paði hanja ra ley bi 'yotra Moisés, dí øt'ä tengutho øt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmæi ngue da 'yεc'ei ra Cristo. Pe hĩndĩ nne ga mma ngue ga ena ya hĩndĩ tennba ra ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo.

22 Nu'mø dí 'bucä p'u 'buhyø 'yεc'ei ngue hinguí nzaqui yø nt'εc'ei, dí øt'e tengutho øt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga hatra ts'edi yø nt'εc'ei ja. Nná øt'ä'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'i 'bup'u ha dí mmanna hya, n'namhma ngue xamhmatho da zäp'u di nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma.

23 Nguna ra hya dá øt'ä ya, n'namhma ngue da zäp'u da 'yøhyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya na, da zäp'u di tocabi gätho'u bi 'yøde hanja ra hya.

24 Ya guí pahma ngue nup'u ja n'na ra xequi majuanni ngue di nja ra 'dihi, gätho'u to da gucra 'dihi, n'na ngu n'na ni tih, pe n'natho'a da daha. Damĩ njathu p'uya, guí ja ndummæi gui 'yøth'u'a te di 'bep'ah Oja gui 'yøth, n'namhma ngue da zäp'u gui tahmu.

25 Gätho'u to honi ha di dap'u ja ra nt'eni, hĩnte nne di heni para ngue da daha. Pe nuya p'uya, di ja ndummæi

ngue da da'a n'na ra corona ngue da thotho, porque ra paxitho. Pe nuju, dadi ja ndummæi ngue ga øth'u'a te di 'bejpa'u Oja, n'namhma ngue di 'dacju rá njapi, nu'a hĩnjam'mø da thogui.

26 Nuna ra hya nná 'yogä, dí haxra 'yu nu'a ja ngue gdá n'yo, hĩndĩ päjtho'a te ja ngue gdá n'yo. Nugä dí ho ma mmæi ha gda ørpabi rá pähä Oja, porque hĩndĩ nne ngue hĩnte di bøntho na rá 'befi Oja nná 'yo.

27 Nu ra ja'i 'mø nne ngue da daha, di n'annbi ngue emmæi di xädi ha di daha. Di njadä p'uya, di ho ma mmæi ngue dí honi ha di ntahna ra hya nná 'yo. Porque dí nne ga øt'e tengutho ra hya di xihyø ja'i da 'yøt'e. Nugä hĩndĩ nne da 'yenc'a Oja ngue hĩnga gue'a te dí øt'e.

10

1 Ague ma zi cu'ah, mamĩ pumbeniha na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o ra gui p'u ni ma yø nyogui ja'i nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe.

2 Gätho ya yø ja'i ya, 'dap'u ni 'youi ra Moisés ngue ni dennu gui, 'ne gä 'da i thorp u ja ra jathe. Guehya yø ja'i bi 'yøt'e ngue yø n'youi ra Moisés.

3 Gätho yø ja'i bi zi'a ra hme bi 'ye mahets'i.

4 'Ne gätho yø ja'i bi zi'a ra dehe bi bop'u ja ra mmundo. Pe nu'a bi 'uĩthe yø ja'i, hĩngra do, sinoque gue'a ra

Cristo bi mäxyø ja'i hapu ni ma.

5 Pe nuna Oja, himbi nu manho te bi 'yøtyø ja'i m'mefa. Janangue ya mme ga bi du p'u ja ra dapo.

6 A nuyá, nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'nɛcju ga øthra ra nts'o ya, xquet'a ngu'a ra ndate ga thohma.

7 Janangue nuyá, 'yogui thannehu yø dahmu tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi danne yø dahmu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro te bi 'yøtyø ja'i, i ena: "Bi mi yø ja'i ngue di nsihme, 'nɛ bi mmihni. Mi juate ra ts'ihme yø ja'i, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mahra hnei p'uya", enna Maca Libro.

8 'Nɛ hinga n'yots'om'mäihu tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi n'yots'om'mäi. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'däte mahyu mahuañi yø ja'i.

9 Nuna Oja i seti te dí øthra, pe hingui sä ngue xøgue gdá øthra'a ngue ga unhu ra cue Oja. Nguna bi 'yøt'i'da yø nyogui ja'i, pe mi søtrá mmhi Oja, bi guadi bi du yø ja'i ngue bi za yø c'eya.

10 Mamí nømman'uhu Oja tengutho bi 'yøt'i'da'u yø nyogui ja'i ngue bi nømman'u Oja. Janangue Oja bá pennbabi rá anxɛ ngue bi hyo ya yø nyogui ja'i.

11 Nuna ra ndate bi thohya yø nyogui ja'i, bi ma macuati p'u ja ra Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'i 'bhaya yø pa rá nzequitho

dí 'buhma, da sifi ngue 'yo di njap'u.

12 Janangue nu te'o ena ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue di mfädi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'i bi 'yøtra ts'oqui.

13 Nu'mø so ma mmihhu ngue ga øthra ra nts'o, xquet'a njarbutho gätho mi'da yø ja'i. Pe nuna Oja hingui hegahu na, da mäxchahu ngue hinda dajpa ma mmihhu ra nts'o. Nu'mø ya bá ep'u ra ts'on'yomfeni, nuna Oja di mfäxte ngue da zä ga tapha'a ra nts'o ngue hinda nja.

14 Janangue nuya ma zi cu'ahu, 'yogui thannehu yø dahmu.

15 Da dinni mmihhu na ra hya ga mmangä ya. I sä ngue gui hyacscha ra güenda ngue'mø gue'a dí xi'ahu ogue hin'na.

16 Nu'mø dí äphu Oja ngue di japra vaso 'mø dí sihu ra Santa Cena, çhuangui ga mbøni ngue nuya yø ja'i si, guehya yø ja'i i mäna ji ra Cristo p'u ja ra pont'i ngue da yaní? Nuna ra thuhme dí xeni ngue dí sihu, çhuangui ga mbøni ngue nu to gätho di sihu na, gue'u yø ja'i i unná do'yo ra Cristo p'u ha bi tho na ngue da yaní?

17 A nuyá, xa nguju ya. Pe ma mmihhu, xøgue 'da'igu porque nu'a ra thuhme di xeni ngue di comhi di sihu, n'natho'a.

18 Gui nnuhu te øtyø judío 'mø ørpa ra 'bøt'e Oja. Nu to gätho sa ra ngø i tho ngue

ørpa ra 'bøt'e Oja, i comhmi sa, porque 'da'igu yø mmæi ngue'a ra ndanne øt'e.

19 Nunā te dí nne ga mmanya, hinga mbøni ngue da t'embj ja rá ts'edi n'na ra dahmu. Ni xinga gue'a ra ngø 'børpabi ra dahmu da t'embj man'na xandæxqui ngue'a ra ngø hinga m'møt'e.

20 Nunā ra hya dí mmangä, ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, ørpa ra 'bøt'e ra dahmu, gue'u yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'nε hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pε hīndi nnegä ngue 'nε'ahæ gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yøthæ ya yø ja'i thanne yø ts'onthi.

21 Hingui sä ga sihæ ra Santa Cena bi zogahæ ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthæ, 'nε xinga mmähä p'u ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi.

22 'Yo gui nne ngue da zæcjæ ra Hmæ Jesús. ¿Teni 'bε'a gui εnæ go ga japhæ'a?

23 A nuyá, ya hīndi mandagahæ ra ley ga 'yo yø judío ya. Ya sä ga øthæ te dí nnehæ ya. Pε hingui ja ngue ga øthæ'a te hīnni 'yup'u ga øthæ. Hinga nne ngue ga øthæ'a te di ts'onnbabi rá mmæi mā mmic'εihæ.

24 Jatho ngue ga honnbahæ ra nho mi'da yø ja'i, hingue masque ga honse ra nho gdá 'buhmæ.

25 Nu'a ra ngø pä yø ja'i p'u ja ra tai, dami sihmæhæ hma. 'Yo temæ nt'änni gui øthæ porque 'yo sä gui su gui sihæ'a ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu.

26 Porque nu te gä ja ua ja ra ximhäi, gä rá mmeti Oja.

27 Nu'mø da zixahæ ra ts'ihmε n'na ra ja'i ngue hingra 'yεc'εi 'nε gui n'uni ngue gui mmähä, dami sihæ te di 'da'ahæ. 'Yo 'be gui änhnæ ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hīn'na. 'Yo sä gui su gui sihæ.

28 Pε nu'mø toni ja'i da 'yεn'ahæ: "Nunā ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yεnæ, 'yo gui sahæ ra ngø p'æya. Porque hingui nneto ngue gui ts'onnbahæ rá mmæi ra ja'i nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e.

29 Madague'a gui pahmæ ngue gätho yø ngø 'da'igu, pε 'yo gui sahæ ra ngø 'mø embyø ja'i ngue hingui ho da ts'i.

A nuyá, rá nzεgui 'bæ i'da ngue nne da 'yεngui: "¿Hanja ngue ga ets'a te di si connä ngue'a te rá n'yomfēni n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yεngui.

30 "Xi'mø dí äprá mate Oja ngue di japi te dí si, ¿teni 'bε'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'i ngue da 'yørpa rá hya te di si?" da 'yεngui.

31 Nugä ga xi'ahæ hanja na ra hya na. Nu'mø gui sihmεhæ ogue gui sithehæ, ogue ja te man'na macosa gui øthæ, nu te gä gui øthæ, dami hyomhmæ ra hya ngue ha di t'εspabi Oja.

32 'Yo gui nnehæ ngue go da t'εnjæ ngue di jæthæ ra 'yu hapæ øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, ni xinga gue'u yø ja'i Oja.

33 Conma parte, dadi ja ndumm̄i ngue dí øt'ä'a te 'bε'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingma nhosε dí honi, sinoque dí honnbabi ra nho da n'yo mi'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

1 Tengutho gui nnuh̄u dí øt'ä ya, da ngu'a gui 'yøth̄u. Porque nugä dí øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

2 Ague ma zi cu'ah̄u, dadi johyagä ngue zant'a gui mbεnj̄u, 'nε hingui hehm̄u na ra hyä dá xän'nah̄u.

3 Pε nugä jap'uh̄ n'na ra hyä dí nne ga xi'ah̄u. Dami pahm̄u ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue ra Cristo. Ra Cristo p'uya, i 'bet'o na ngue ra n'yoh̄u. Ra n'yoh̄u p'uya, i 'bet'o na ngue rá xisu.

4 Nu'mø mmat'Oja n'na ra n'yoh̄u p'uh̄ ja ra nija, ogue nne da manna hyä di bεnnba Oja da ma, 'nε'mø hustho rá fwi ra n'yoh̄u, ya di nεqui ngue h̄indi respeta xanho ra Cristo.

5 Nu n'na ra xisu 'mø ngue mmat'Oja p'uh̄ ja ra nija, ogue i nne da manna hyä di bεnnba Oja da ma 'nε hingui 'uε rá ya, ya di nεqui ngue h̄indi respeta xanho rá damme. Nu'mø hingui 'uε rá ya ra xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya.

6 Nu ra xisu hingui nne da 'uε rá ya, man'na xanho da 'yaxrá ya. Pε nu'mø εnna xisu ngue ra 'be'isä ngue da 'yaxrá

ya, man'na xanho da 'uε rá ya 'mø.

7 A nu ra n'yoh̄u, hingui sä da hyusta rá fwi p'uh̄ ha dí mpeti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yoh̄u ngue bi gohi tengutho'a. Janangue connä nguehra n'yoh̄u i t'εspabi Oja. Pε nu ra xisu, i 'bwi ngue ga t'εspabi ra n'yoh̄u'a.

8 Porque Oja, nu'mø mambi hocra n'yoh̄u, hingra xisu'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra n'yoh̄u. Sinoque ra n'yoh̄u'a bi tajpabi rá do'yo ngue bi nhohra xisu.

9 A nu ra xisu, bi ma mahoqui para ngue rá mäxtetho ra n'yoh̄u, hingue masque ra n'yoh̄u bi ma mahoqui para ngue drá mäxtetho ra xisu.

10 Janangue guehna dí mmangä naya ngue ra xisu jatho ngue da 'uε rá ya, gue'a ra hmεya'a ngue εC'εi rá damme 'mø nzofu. 'Nε gue'a nnu manho yø anxε Oja'a.

11 Pε Oja bá sänni ngue ngu yø n'yoh̄u, ngu yø xisu, mahyonitho ngue di m'mai.

12 Porque majuan̄i ngue nup'uh̄ bá fwi bá m'mahra xisu, guerp'uh̄ ja rá do'yo ra n'yoh̄u bá thaqui. Pε xquet'a majuan̄i ngue nu ra n'yoh̄u, ra xisu di mi'mi. Nuna p'uya, gätho Oja bá sänni ngue njap'uh̄.

13 Dami hyac̄ju xanho ra güenda na ra hyä dí xi'ah̄u ya. Xi n'na ra xisu 'mø mmat'Oja, çua xanho ngue da 'uε rá ya uague hin'na?

14 Ya gui nnuh̄u te øt'e gätho

yø ja'i. Nu ra n'yohu, hingui nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque embi ngue ra 'b'e'isä.

15 Pε ra xisu i nnu manho ngue xtamma rá xta. Porque gue'a rá xta bi t'unni ngue da nopa nt'eya.

16 Pε nu'mø 'bwi to i nne di nnemhya guehna ra hya di xi'ahu ya, da bata njuani ngue ni xinga guecju, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bwi ndap'u bi zä yø hñini ngue da n'nan'yo man'na ra hya di tenni.

17 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahu ya. Porque nup'u ha gadi mpetihu, hinga gue'a te gui øthu. Ngue hingra nho gni mpetihu, sinoque n'na ra n'utho gni mpetihu.

18 Dí øcä ngue nup'u ha gadi mpetihu gadi njun'mahyahu. Rá nze gui majuaní na ra hya di øcä.

19 Pε ngutho ya ja ngue da ngu'a di nja, ngue di nja ra njun'mahya p'u ha gui 'b'ahmu. Gue'a di fa'a ndana ra ja'i ngue majuaní ra 'yεc'ei, ndana ra ja'i himma juani ra 'yεc'ei.

20 Janangue nu'mø gadi mpeti ngue gui sihu ra Santa Cena, hingui nnu manho ra Cristo te gui øthu.

21 Porque nu'mø bi zonna ora gui nsihmehu, n'na ngu n'na yø ja'i xahyø hmε ni hya ngue da zi. Da mi, di nsihmε sehe p'uya. Pε nu yø ja'i ngue hyoya, i tu manthuhu, mente mi'da yø ja'i p'uya i niya asta ititho.

22 ¿Ua hin'yu ni ngu gui si'a te gui timhmu? ¿Hanja ngue hontho gui nne ngue gadi 'berpahu yø sä'u yø ja'i Oja i hyoya, hin'yu te di nsihmε p'u ha gadi mpetihu? ¿Ua gui emhmu ngue di nnu manhogä te gui øthu? Nu'a, hin'na'a.

23 A nuna ra Santa Cena di xi'ahu, guesε'a ra Jesucristo bi xänngagui hanja na ra hya na. Nu'a ra xui bi ma ma dä ra Hmu Jesús, bi hyacra thuhmε.

24 Mi ja mamgadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yεmbyø xädi: "Dami sihu ra thuhmε ja ua ya. Guehna ma do'yogä na. Nu'mø gá sihu yø pa di map'u naya, gue'a gdi benju'a ngue ma do'yo dadi dä ngue da du conná ngue'ahu".

25 Mi juadi bi nsihmε p'uya, bi decra vaso, bi 'yεna: "Nuna ya, guehna ra hmeya naya ngue nu'mø dá tu, di nja rá ts'edi na ra 'da'yo cohi øt'ahu Oja. Porque di mfamma ji conná ngue'ahu. N'na ndi ngu n'na ndi gui sihu naya, dami benju ngue dá tugä", bi 'yεna.

26 Janangue n'na ndi ngu n'na ndi gui sihu na ra thuhmε na, 'nε gui sihu na rá ngui ra uva, gui 'yøthu ngue da bahyø ja'i ngue bi du ra Hmu Jesús. Dangu'a gui 'yøthu asta guehra pa ngue da ep'u ra Hmu Jesús.

27 A nuyá, nu to bi zä ngue hingui nnu mansu na ra Santa Cena 'mø bi zi, ya ra ts'oqui øt'e. Porque hingui

nnu mansu'a ra Hmu bi
männá jī p'ha bi du conná
guehra ja'í.

²⁸ Janangue nuyá, n'na ngu
n'najha, ma ga hacjha ra güenda
te ja ma n'yomfenihha hante
ngue ga sihha ra Santa Cena.

²⁹ Porque nu'mø gue sä
da zi ra Santa Cena ra ja'í,
'ne hinga 'bet'o hacra güenda
hanja te ga mbøni gue bi du
ra Hmu, ra ja'í ya honse rá
castigo da thogui.

³⁰ Ja njap'ha gue xangu yø
ja'í tho ra castigo, sä ra n'ha
ngue di hyenni. Ya hingui
nzaqui 'da, 'ne ya xandu 'da.
Porque hingui nnu mansu ra
Santa Cena.

³¹ Pe nu'mø gue ga hacjha
ra güenda xanho p'ha ja
ma n'yomfenihha tengue ga
mbønna Santa Cena, ya hin
tema castigo ga thohma.

³² A nuya yø ja'í hingui
hacra güenda xanho p'ha
ja yø n'yomfeni tengue ga
mbøni, guehya da pennabi
ra castigo Oja ya gue di
hyenni. Porque Oja nnepe
ngue di 'bätyø n'yomfeni yø
ja'í, n'namhma gue hinda
map'ha ja ra castigo di ma yø
ja'í hingui ec'ei Oja.

³³ Janangue nuya ma
zi cu'aha, nu'mø gadi
mpetihha gue 'dap'ha gui
sihmeha, dami ntø'mi n'na
ngu n'na'aha gue 'da gdi
nsihmethoha.

³⁴ Pe nu'mø gue to hingui
hatra thuhu, 'be di nsihme
'mø bi nexp'ha ja rá ngu,
n'namhma gue hinda 'yøtra
ts'oqui p'ha ha gadi mpetihha,
ya hin tema castigo da thogui.

A nu'mø gue ja mi'da yø hya
gui hēmphha, ga xi'i ha gdi
japha 'mø dá magá p'ha.

12

¹ Ague ma zi cu'aha, di nne
ga xi'aha hanja'a te ørpe n'na
ngu n'na yø ja'í na ra Espiritu
Santo.

² Ya gui pahma gue nu'mø
yø pa xa thogui, nu'mø tobe
hingmani pahma Oja, xcá
thanneha yø dahma hingui
ya. 'Ne conná guehyø
dahmu xcá thanneha, hinga
pahma hanja na rá 'yu Oja.

³ A nuyá, nu ra ja'í ena gue
ra Espiritu Santo di bennabi
ra hya i mma, dami padi ha
gdi hyacjha ra güenda xanho
gue'mø majuaní ra Espiritu
Santo di bennabi te mma øgue
hin'na. Porque nu ra ja'í gue
ra Espiritu Santo di bennabi
ra hya i mma, guehna ra ja'í
hinjam'mø di sanna Jesús. A
nuyá, nuya yø ja'í n'youi ra
Espiritu Santo, høndya sä da
ma gue ra Jesús gue'a ra
Hmu mahets'ia.

⁴ A nuna rá 'befi Oja i ja,
'dama 'dan'yo ma 'befi di 'bepi
da 'yøtyø 'yec'ei. Pe gá gue'a ra
Espiritu Santo øt'e gue da zä
da 'yøtra 'befi yø ja'í.

⁵ N'na ngu n'najha, 'dama
'dan'yo ra 'befi di pēhma, pe
nu te gá dí øthha, gue'a ra Hmu
Jesús dí ørpa ha rá 'befi.

⁶ Hinga 'da'igu ra 'befi
bi n'nacjha, sinoque 'dama
'dan'yo ra 'befi. Pe gätho gue'a
Oja di hatra ts'edi yø ja'í gue
da badi ha di japra 'befi da
'yøt'e.

7 N'na ngu n'naj_u, Oja bi zänni tema 'befi ja ngue ga øth_u, gue'a ra Espíritu Santo di hacj_u ra ts'edi ngue da zä ga ørpah_u rá 'befi Oja. Pε nu'a te gätho ma 'befi bi 'dacj_u, bi 'dacj_u ra 'befi para ngue da 'yørpabi ra nho ma mmi'yεc'ei_h.

8 Nu 'da yø 'yεc'ei ya, ra Espíritu Santo di japyø ja'i ngue da badi xanho p'ua ja yø mmui ha di japra hya da ma. Nu mi'da p'uya, di japi ngue da badi ha di japi da man'ua yø hya xanhenni, para ngue da zä da dinyø mmui yø ja'i ya yø hya da ma.

9 Mi'da p'uya, di japra Espíritu Santo ngue nu'mø mmat'Oja ra ja'i, da dinna mmui ra ja'i ngue di nja'a te äp'a Oja. Mi'da p'uya, ra Espíritu Santo di unna ts'edi ra ja'i ngue da 'yøthe yø därquēhi.

10 Mi'da p'uya, ra Espíritu Santo di unna ts'edi yø ja'i ngue da 'yøtyø milagro. Mi'da p'uya, ra Espíritu Santo di bennbabi'a te ra hya ja ngue da ma. Mi'da p'uya, di japyø ja'i ngue da badi xanho ngue'mø guesε ra Espíritu Santo di bennbabi'a ra hya mmanna ja'i ogue hin'na. Mi'da p'uya, ra Espíritu Santo di japyø ja'i ngue da nya yø 'dan'yo hya hingui padi. 'Bu i'da yø ja'i p'uya ngue ra Espíritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da ma te ni bøn'ua yø 'dan'yo hya i hma.

11 Pε gätho ya yø 'befi ya, guesε'a ra Espíritu Santo di

japyø ja'i ngue da zä da 'yøtra 'befi. Nu'a, go gue'a sännbi n'na ngu n'na yø 'yεc'ei'a ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøtyø ja'i.

12 Nu ra ja'i, madague'a xangu yø xεqui n'youi rá do'yo, pε ra ja'i n'na nc'ei_{tho}. Di njath_u p'uya, ngue conna Cristo xanguj_u ngue di εc'ei_h'a, pε tengutho 'mø ngue n'na nc'ei_{tho} di jah_u ra Cristo.

13 Gäthogah_u ya, ngu yø judío, ngu'ua hingyø judío, 'bu i'da ngue 'bahyø hmu, 'bu i'da ngue hinjo'o yø hmu, pε gäthogah_u, nu'mø bi ma ma xixyagah_u, ra Espíritu Santo øt'e ngue dí cohi ngue εntho n'na nc'ei_{tho} di jah_u. Porque gäthogah_u, gue'a ra Espíritu Santo dí n'yoh_u.

14 Ya guí nnuh_u ngue rá do'yo ra ja'i hinga n'na xεquitho i ja, sinoque xangu yø xεqui n'youi.

15 Nu'mø da 'yenná gua ra ja'i: "¿Hanja ngue hingrá yεgä ra ja'i? Ya hingma n'yogä'be rá do'yo ra ja'i", da 'yεna, pε nup'ua ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'ua.

16 Ogue ma guh_u da 'yεna: "¿Hanja ngue hingrá dägä ra ja'i? Ya hingma n'yogä'be rá do'yo ra ja'i", da 'yεna, pε nup'ua ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'ua.

17 Xi'mø ngue gä rá nguñi rá do'yo ra ja'i, gä dyø dä, ¿ha di zä ga øhm_u ra hya 'mø? Ogue gä ma do'yoh_u, gä dyø gu, ¿ha di zä di nja ma fahah_u 'mø?

18 Pε Oja bi 'yøt'e ngue bi njap'ua mā do'yohua. N'na ngu n'na yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, bi japi hapua bi nepe da me.

19 A nu'mø ngue gätho ya yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, da 'da'igü, ¿ha di zä di nequi ngue ja rá do'yo ra ja'i 'mø?

20 Pε nuna ra hya i ja, madague'a ngue xangu yø xequi n'youi rá do'yo ra ja'i, pε gätho ya yø xequi ya, gue'a gui nequi xanho ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

21 Nu yø dä ra ja'i, hingui sä da 'yembyø 'yε: "Nugä händi hon'a'i", da 'yembi. Nu rá ya ra ja'i, hingui sä da 'yembyø gua: "Nugä händi hon'au", da 'yembi.

22 Pε gätho ya yø xequi ja mā do'yohua, gätho mahyonitho. A nu yø xequi dí emhma ngue hin'ε mahyoni, gue'ua yø xequi mā datho mahyoni'ua.

23 I ja 'da yø xequi n'youi mā do'yohua ngue entho hints'ehmi su t'ørpa masu, pε gue'a ra xequi'a ngue man'na dí paxhua xanho. 'Nε ja n'na ra xequi mā do'yohua ngue hingui sä da hnu, 'nε guehna ra xequi na p'uya ngue man'natho dí suphua na.

24 I ja yø xequi mā do'yohua ngue di nequi, 'nε hinte man'na dí honi ngue ga japhua. Nuna Oja bi hoqui gätho mā do'yohua, 'nε bi 'yøt'e ngue man'na di muui'a ra xequi dí emhma ngue hinga njuani p'ua gui nequi.

25 Janangue nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo ra ja'i, sinoque gätho'ua yø xequi

ja rá do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni.

26 Nu'mø ngue di hyenna n'na xequi rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá do'yo ra ja'i, gä di johya.

27 A nuyá, guecju'a nnope ngue rá do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju, guecju'ua yø xequi n'youi p'ua ja rá do'yo'a.

28 Njarbatho Oja ya, n'na ngu n'na yø 'yεc'ei bi zänbi ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na ngu n'na. Rá maditho, Oja bi unyø 'befi'ua yø representante ra Cristo. Rá yoho, 'bahyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue da manna hya di bennbabi ra Espiritu Santo ngue da mā. Rá hyu, i 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di nxänbäte rá hya Oja. I 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue otyø milagro. I 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue da 'yøthe yø därkehi. A nuyá, i 'bahyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø mmic'eiui. 'Nε i 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di manda p'ua ja ra nija. I 'bahyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue da nya'ua yø 'dan'yo hya hingui padi.

29 Pε hinga to bi zä ngue da zä da 'yøtra 'befi ngue drá representante ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da zä da 'yøtra 'befi ngue da nya'ua yø hya di bennbabi yø ja'i ra Espiritu Santo da mā. 'Nε hinga'da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä di nxänbäte rá hya Oja. 'Nε hinga'da gui t'untho yø

'bɛfi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø milagro.

³⁰ 'Nɛ hinga'da gui t'untho yø 'bɛfi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø dārquɛhi. 'Nɛ hinga'da gui t'untho yø 'bɛfi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguɪ paɖi. 'Nɛ hinga'da gui t'untho yø 'bɛfi yø ja'i ngue da zä da ma te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma.

³¹ Damɪ nehɔ ngue Oja di 'da'ahɔ rá 'bɛfi nu'a ma datho tate di muui. Pɛ nugá, nuna man'na ra hya tate di muui ngue mi'da yø hya, guehna di nne ga xän'nahɔ naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi paɖi gdá nya'u'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, oque gdi paɖi gdá nya'u'u yø hya ga ya yø anxɛ, pɛ nu'mø hin daɖi mahma mmic'ɛihɔ, ya hinte daɖi muhɔ. Nu ma hyahɔ hinte di muui porque di cohma tengutho ra t'ɛgui 'mø ma zant'i, oque tengutho ra xit'ɛgui di zantyø hyaxi.

² Madague'a gdi paɖi gdá nya'ahɔ'u yø hya di bɛnnbabi ra Espíritu Santo yø ja'i da ma, oque gdi pahma gátho'u yø hya xanhenni, oque gdi timhma xandønho hanja'u yø hya hinguɪ faɖi hanja, oque di ja xanho ma nt'ɛc'ɛihɔ, asta ga emphɔ yø nyuni ngue da 'uegue, danɪ mpa n'na nguadi, 'nɛ di nja, pɛ nu'mø hin daɖi mahma mmic'ɛihɔ, ya hinte daɖi muhɔ.

³ Madague'a ga dat'i gátho'a te di peshɔ ngue ga unhnɔ te

da zi yø hyoya, oque asta ga n'uni ngue da ma nt'udi gahɔ, pɛ nu'mø hin daɖi mahma mmic'ɛihɔ, ya hinte daɖi muhɔ.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanɪ di mahra mmic'ɛiui, guehna ra ja'i seti te sifi. Guehna ra ja'i ja rá yemmɔi. Guehna ra ja'i hinga zɛya. Guehna ra ja'i hindi 'yɛts'i hapɔ ya.

⁵ 'Nɛ di jammansu rá mmic'ɛiui. Hinguɪ honse ra nho da m'mɔi, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'ɛiui. 'Nɛ hingaɔ cue. I ja rá mpunnbi tengue t'ørpe.

⁶ Hindi johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i.

⁷ Nu'mø di mahra mmic'ɛiui n'na, ya di siguetho di maɖi madague'a hinguɪ ho te ørpabi. Zant'a embra mmɔi ngue xanho te øtra mmic'ɛiui, porque hinguɪ nne da hyɛp'u'a gui maɖi. I tømɪ ngue di n'yo rá mmɔi rá mmic'ɛiui 'mø ngue hinga gue'a øt'e.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'ɛihɔ, i jatho ngue hinha rá nɛgui ga mahma. Pɛ nuya yø 'bɛfi bi 'dacɔ Oja, di njap'u rá nɛgui ya. Porque da 'yɛhra pa ngue ra Espíritu Santo ya hinni mantho di bɛnnba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yɛhra pa ngue ra Espíritu Santo ya hinni mantho da japyø ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yɛhra pa ngue ra Espíritu Santo ya hinni mantho ngue

ja da xännbabi yø ja'i'u yø hya xanhenni.

⁹ A nuyá, majuaní ngue hinga gátho dí pahmu hanja yø hya. Porque Oja hinguí udi gátho'a te ra hya i ja.

¹⁰ Pε da 'yεhra pa ngue gáthogahú ga pahmu xanho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyoni ngue di m'mahyø ja'i da xännba ra hya yø mmi'yεc'εiui.

¹¹ A nu'mø mará ngüεgui, dí mmanyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfēni mi ja, tengutho yø n'yomfēni yø basi. Pε nuyá, ya dá ndan'yohú ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangá 'mø mará ngüεgui.

¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmui hanja ra hya ya, εntho tengutho 'mø dí hεtra hyε, hīndi nεqui xanho hanja gátho yø hya. Pε da 'yεhra pa ngue ga nnurpahú rá hmi ra Cristo. Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'utho dí pahmu hanja ra hya ya, pε nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacju xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øthú. Ja ts'editho ngue zant'a ga εc'εihú Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga εmhmu ngue di nja'a te mman'Oja. 'Nε ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'εihú. Pε nuna ma datho di mui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'εihú.

14

¹ Dami ja ndummui ngue guí mahni mmic'εiui n'na ngu n'na'ahú. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'bēfi i ja, pε dami ne ngue da zä gui 'yørpahú rá 'bēfi Oja. 'Nε ma datho dami nehú ngue di m'mahyø ja'i ngue ya dyø 'bēfitho'a ngue da manna hya di bēnnba Oja.

² Porque nu'mø 'buhra ja'i ngue ga ya'u yø hya hinguí fadi, ya hīngyø ja'i'u nzofu, porque hīnjonguí øde te ga ya. Hīnda hōnse Oja padī tema hya mmanna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bēnnbi te da ma, pε hīnjonguí padī te ga mbønyø hya i mma.

³ Pε nu ra ja'i ngue di bēnnbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofu para ngue di zacyø nt'εc'εi yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'nε hurpabi yø mmui.

⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hīnjonguí øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pε nu ra ja'i ngue di bēnnbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmui yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sä gdi nyahú yø 'dan'yo hya hinguí fadi. Pε ma datho dí nnegá ngue di bēn'nahú Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya guí mmahmu, hīnda gue'a ngue gdi nyahú

n'na ra hya ngue hinguí øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pε gue'mø 'bap'ua te'o da zã da ma te ga mbønna hya da hma. Janangue gãtho yø ja'i di 'bap'ua da dinyø mmwi hanja ra hya.

6 Ague ma zi cu'ahua, xi'mø ga mmagã p'ua ngue ga xãn'nahua ra hya, 'nε gdã zo'ahua yø hya hinguí øhmua, ¿dana ra hya gui 'yεt'ammuihua 'mø? Pε nu'mø gdã zo'ahua'a te ra hya gni yahua, ya da dini xanho ni mmuihua hanja ra hya 'mø. Ya gui pahua hanja'a ra hya di bεnngagui Oja ga mmamp'uya, guehna ra hya da zã ga xãn'nahua na.

7 Ya gui nuhua, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø hĩndĩ ntinyø hya, ya hinguí fadi tema so i ja.

8 Nup'ua ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hinguí padi da mixt'i, aha ya ra corneta, hĩnte ni bõntho. Porque hĩndĩ nsã yø ja'i ngue di nja ra tunhni.

9 Gui njathua p'uya, nu'mø hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni yahua, ¿hague da mbahyø ja'i'a ra hya gui mmamhmu 'mø? aha gadi yahnihua, hĩnjongui øde te gui mmamhmu.

10 Nuua ja ra ximhai, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pε gãtho'ua yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni.

11 A nuyã, nu'mø toni ja'i da zoqui, 'nε ga ya ra hya hĩndĩ øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'utho rá hai'a nzoqui, porque hĩnda zã gdã nya'be'a

te ra hya ga ya ra ja'i.

12 Nugã dí padi ngue εmmei gui nne di ha'ahua ra ts'edi ra Espĩritu Santo ngue da zã gui 'yørpahua rá 'bεfi Oja. Pε dami nehua ngue nu'a ra 'bεfi gui 'yøthua, da gue'a ra 'bεfi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yεc'εihua gui 'yøthua.

13 Nu to nne da nya yø hya ngue hinguí øhyø ja'i, da 'yãpra mate Oja ngue da zã da xihyø mmic'εiui te ga mbønna hya da ma.

14 Porque nu'mø dí mmat'Oja 'nε hinguí øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nuua ja ma mmwi dí padi ngue dí mmat'Oja, pε nuua yø hya dí mma, ya hĩn tema nho da 'yørpabi yø ja'i.

15 ¿Ndana gue'a ja ngue ga øt'a ya 'mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gãtho ma mmwi, pε guehya yø hya øhyø ja'i gdã mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gãtho ma mmwi, pε da gue'ua yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma.

16 Nu'mø gadi ja mammadihua Oja, 'nε'mø hĩnjongui øde tema hya gui mmamhmu, nu ra ja'i øts'e te gui mmamhmu, ya hinguí padi te ga mbønna hya. Ya hinguí sã da 'yenna ja'i da ngut'atho.

17 Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadihua Oja, pε nu'mø ngue hinguí øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadihua Oja, ya hĩn tema ntho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

18 Nugã dadi ja mammadi Oja ngue mĩts'ua xangu yø

'dan'yo hya dí padí gdá nyagä ngue'ahü.

19 Pε nup'ü di mpeti yø ja'i, nugä dí nnu manho ngue høndi cut'atho yø hya ga xännbabi yø ja'i, pε da gue'ü yø hya øhyø ja'i gdá nya, hinda gue'a ngue ga mmangä 'det'a mahuahí yø hya ngue hingui pahyø ja'i te ga mbøni.

20 Ague ma zi cu'ahü, 'yoni mantho guí øthü tengutho yø basi ngue zits'ü dyø n'yomfëni i ja. Pε xanho ngue guí cohü tengutho yø basi ngue hingui ngu rá nts'o padí, guí njathü p'üya. Pε ya gyø daja'ihü, damí 'yøt'e ngue ya ja xanho ni n'yomfënihü ya.

21 Nup'ü ja rá libro ngue rá ley, Oja i ënä: "Nüya yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofó conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pε madague'a di ts'ofó conyø 'dan'yo hya, ngutho hinda 'yørcagui masu", ën'Oja.

22 Janangue nuna Oja, nü'mø nzohyø ja'i conyø hya hingui fadi, gue'a rá hmëya'a ngue hinyø 'yεc'ei yø ja'i ts'ofó, sinoque yø mmejmahyatho. Pε nü'mø nzo Oja yø ja'i connä hya di bennbabi yø pøngahya da ma, gue'a rá hmëya'a ngue ya yø 'yεc'ei yø ja'i nzofo.

23 A nü'mø ngue n'narbü xá mpeti yø 'yεc'ei, 'nε'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'øde te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na rá ja'i hingra 'yεc'ei 'nε hingui pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangui da 'yεmbi ngue loco yø ja'i di yahni.

24 Pε nü'mø nne di nya n'na ra 'yεc'ei ngue da manna hya di bennbabi Oja da ma, 'nε da nya rá hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na rá ja'i hingra 'yεc'ei 'nε hingui padí hanja rá nt'εc'ei, rá ja'i da dinnä mmü ngue ja rá ts'oqui co nü'a te ra hya da 'yøde.

25 Di n'yo rá mmü rá ja'i ngue Oja i padí xanho te gäma hya mbemp'ü ja rá mmü. Di ndantyøhmü p'üya ngue da danne Oja. Da 'yëna: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bücu", da 'yëna.

26 Ague ma zi cu'ahü, nup'ü ha gadi mpetihü ya, i 'büi to nne da dütyø salmo, i 'büi to nne di nxännbate rá hya Oja, i 'büi to nne da manna hya di bennbabi Oja, i 'büi to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'øde, i 'büi to da zä da ma te ga mbønyø 'dan'yo hya hinga nt'øde. Pε nü te gäma hya guí nne guí mmamhmü, guí mmamhmü'ü yø hya di hatra ts'edi yø ja'i.

27 A nü'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'øde, ya høndi yo nc'ei oque hyü nc'ei di nya. Pε 'da mi'datho di nya. 'Nε nnetho ngue di 'büi te'o da xihyø ja'i teni bøn'ü yø hya da hma.

28 A nü'mø ngue hinjo'o p'ü to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo rá hya ga ya. Porque hijnongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyasëui Oja p'ü ja yø mmü.

29 Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'u yø hya di bennbabi Oja da ma, di nya yonc'ei ogue hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuanì Oja di bennbabi ra hya mmanna ja'i ogue hin'na.

30 Nu'mø ngue 'bap'u man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, di nsäya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya.

31 Gätho'ah, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Janangue nu'u yø ja'i øxra hya da hma, da dinyø mmäi hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a.

32 Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bennbabi Oja da ma, da dö'mi mente da zä di nya.

33 Porque Oja hingui nnepe ngue 'da di yahnitho yø ja'i p'u ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yec'ei mi'da yø hnini, dangu'a gui 'yøth.

34 Porque yø xisu hingui sä ngue di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei. Porque yø xisu hin'ya ra nt'edi ngue da gue'u di opan'yu ra hya yø ja'i'u. Sinoque yø n'yoh'u i ja ngue di m'met'o tengutho ra hya mmamp'u ja rá ley Oja.

35 Nu'mø ja tema hya nne da 'yänna n'na ra xisu, da 'yänna damme p'u ja rá ngu. Porque hindi nejmanho ngue ra xisu di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei.

36 Mahsä mi 'yena ngue da zä gui sänse te gui 'yøth.

Porque hingo gá damhma rá hya Oja, sinoque m'mefatho bi zønna hya p'u gui 'buhm.

37 Nu'mø toni ja'i da 'yena ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da ma, ogue to da 'yena ngue n'youi ra Espiritu Santo, da badi ngue nuya yø hya dí xi'ah, gue'a Oja di 'bejpasεgui te dí mma.

38 A nu'mø toni ja'i da 'yengui ngue hinga gue'a ra hya dí mma, da gue'a to mman'a p'uya xquet'a hingui ja ngue da t'embì ngue gue'a ra hya mma.

39 Ague ma zi cu'ah, dami neh ya ngue guesε Oja di ben'nah ra hya gui xihm yø ja'i. A nu'u yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhn ra nt'edi ngue di nya.

40 Pe da 'yo ni 'yu'a te gäma hya gui mmamhma, mazihotho gdi mamhma ra hya.

15

1 A nuya ma zi cu'ah, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbenih na ra hoga 'da'yo hya dá xi'ah ya. Ya gá nu manhoh na ra hya na, 'ne guehna ga da ni nt'ec'ei na naya.

2 Nu'mø ngue hingui hyehmüp'u na ra hya naya, gue'mø ngue hingma xøts'etho gni 'yec'ei na ra hya 'mø, guehna ra hya di nyanni teha na.

3 Nuna ra hya bi siqui, guehna ra hya rá maditho dá xän'nah na. Guehna ra hya na ngue bi du ra Cristo ngue

bi hoga mā ts'oquih_u. Ya bi nja nā te rā hyā nt'ot'i p'ū ja rā Maçā Libro.

⁴ Mī dū rā Cristo, bi ma nt'āgui. Pē bi bēnnate'a rā hyū pa. Ya mahømbi nja rā hyā nt'ot'i p'ū ja rā Maçā Libro.

⁵ Mī bēnnate rā Cristo, bi nū rā Bēdu ngue ya 'būi mahøn'a. M'mēfa p'ūya, bi nū gātho'ū mī'da yø representante rā Cristo.

⁶ Man'na rā pa p'ūya, tho'i cat'a ciento'ū mā cūh_u bi nnuūi rā Cristo mahøn'a. 'Nē xangu tobe 'batho ya, xinxā ndū 'da.

⁷ M'mēfa p'ūya, bi nū rā Jacobo. Man'na rā pa p'ūya, gātho'ū yø representante bi nū mahøn'a.

⁸ Mī nū rā Cristo ya to gā bi nū, ya dá nthēsē'be p'ū rá nzequi. Pē nūgui, man'natho hinga njuānigui.

⁹ Porque guecā mīts'ū hinga njuānigā ngue gātho mī'da yø representante rā Cristo. A nūgui, ya rā matetho bi 'yøt'Oja ngue bi 'dajmā 'bēfi nguerā representantegui, porque nūgui xtā sacā ya yø ja'i Oja.

¹⁰ Pē Oja bi 'yøtra mate ngue bi 'dacrā 'bēfi di pēhya, 'nē hinga sərbatho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu rā 'bēfi dí øt'ä ngue gātho'ū mī'da yø representante rā Cristo. Pē nūnā rā 'bēfi nā, hingo dadi jasegā nā, sinoque ørcagui rā mate Oja ngue fäxqui te dí øt'e.

¹¹ A nuyá, nū'mø gueque xangu rā 'bēfi dí øt'e, ogue go gue'ū mī'da xangu rā 'bēfi

bi 'yøt'e, pē nūnā rā hyā dí mmangähe, 'da'igu nā. 'Nē guehnā rā hyā guí εc'ēih_u nā ya.

¹² A nuyá, gā 'da'igu dí mmangähe ya ngue bi dū rā Cristo 'nē bi bēnnate. ¿Pē hanja ngue guí εmh_u ngue hīndi bēnnate yø ánima?

¹³ A nū'mø ngue majuanī guí mmāmh_u ngue hīndi bēnnate yø ánima ya, ¿hanja ngue bi zā bi bēnnate rā Cristo 'mø?

¹⁴ A nū'mø ngue hīmma juanī bi bēnnate rā Cristo, ya hīnte nī bøntho nā rā hoga 'da'yo hyā dí mmangähe 'mø. Dā guehni nt'εc'ēih_u p'ūya, xquet'a hīnte nī bøntho 'mø.

¹⁵ Ya rā fehni dí mmangähe 'mø ngue dí xi'ah_u te bi 'yøt'Oja. Porque dí xi'āhe ngue Oja bi japi bi bēnnate rā Cristo 'mø mī dū. A nū'mø ngue hīmma juanī di bēnnate yø ánima ya, ya hīmma juanī ngue Oja bi japi bi bēnnate rā Cristo 'mø.

¹⁶ Xi'mø ngue hīndi bēnnate yø ánima ya, ya xmama bi dū rā Cristo 'mø.

¹⁷ Xi'mø ngue rā Cristo hīmbi bēnnate, nūnā nī nt'εc'ēih_u i ja, ya hīnte nī bøntho. Porque hinga njut'itho nī ts'oquih_u 'mø.

¹⁸ Nū'mø ngue ngu'a ya, nū'ū to ya xā ndū, madague'a bi 'yεc'ēi rā Cristo, pē xquet'a 'nē'ū di m'mē'ū.

¹⁹ Nū'mø ngue hīnte nī bøntho ngue dá εc'ēih_u rā Cristo mēnte rā pa dá m'māh_u, ya man'natho

hu_εcatej_u 'mø ngue gätho m_i'da yø ja'i.

20 P_ε majuan_i dí xi'ah_u ngue nu'mø m_i d_u r_a Cristo, bi b_εnnate. Cò n_una r_a h_ya n_ya, dí h_ax_a njuan_i ngue gätho yø ánima x_a nd_u jatho ngue di b_εnnate m'm_εfa.

21 Nu'a r_a ts'oqui bi 'yøtra Adán, ja bá f_up'u ngue bi d_u yø ja'i ua ja r_a ximhäi. P_ε xquet'a nu'a i b_εnnate r_a Cristo 'mø m_i d_u, go bá j_utra 'yu'a ngue jatho di b_εnnate yø ánima.

22 R_a Adán, rá 'y_u'a ngue gäthogah_u, gätho ja ngue ga t_uh_u. P_ε nu to gätho _εc'ei r_a Cristo ya, ja ngue di b_εnnate.

23 N'na ngu n'na bá n'youi r_a pa p'u ngue di b_εnnate. Rá m_uditho bi b_εnnate r_a Cristo, m'm_εfa p'uya, nu'mø bá _εhra Cristo, nu te'o gä x_a 'y_εc'ei, gä di b_εnnate.

24 Nu'mø ngue b_i d_ap_i gätho yø ns_uiui, nu'u _εna ngue ja yø ts'_εdi ngue di mmandas_ε, gä di ts'onnbab_i yø h_ya, ya gue'a r_a pa rá n_εgui'a p'uya. N_una Oja rá Papá, di d_aprá cargo p'uya ngue di ndast'abi.

25 Porque r_a Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mø d_a 'yøt'a Oja ngue d_a d_ap_i gätho yø ns_uiui.

26 Nu'a rá ns_uiui rá n_εguitho d_a d_ap_i, gue'a r_a ndate i ja'a, porque ya h_injon d_a d_u.

27 N_una Oja bi unná cargo r_a Cristo ngue gä go d_i m_anda te gä ja n_a. P_ε n_yá, h_ingu_i nne d_a m_a ngue r_a Cristo di m_anda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unná cargo

r_a Cristo ngue d_i m_anda te gä i ja.

28 Da zønna pa ngue da dahra Cristo ngue d_i m_anda te gä ja. R_a Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue d_i m_anda te gä ja, di d_ap_i ngue d_i mandas_ε, ya gues_ε Oja d_i m_anda te gä ja p'uya.

29 I ja man'na r_a h_ya d_i nne g_a xi'ah_u ya. I 'b_u i'da yø ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di pørpabi yø ánima h_imbi nxixya hante ngue d_a d_u. A n_yá, xi'mø _εnyø ja'i ngue h_indi b_εnnate yø ánima, ¿hanja ngue nxixya yø ja'i ngue di pørpabi yø ánima tengutho 'mø x_ti nxixya hante ngue d_a d_u 'mø?

30 ¿Hanja ngue hang_u r_a pa dí engä m_a te 'mø ngue h_indi b_εnnate yø ánima 'mø?

31 Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue d_a h_yo gyø ja'i. Ague m_a zi cu'ah_u, høntho dí xi'ah_u n_a r_a h_ya n_a, porque majuan_i ngue ja gampähä ngue n'na ngu n'naj_u, gä d_i n'yoh_u r_a Hmu Jesucristo.

32 Nup'u ja r_a h_in_i Efeso, xandøngu r_a n'u dá sägä p'u, porque _εna yø zate yø ja'i d_a njun'me. A n_yá, xi'mø ngue h_indi b_εnnate yø ánima ya, ¿teni 'b_ε'a dí tah_a ngue te dí øt'a 'mø? Man'na xanho ngue g_a _εna: “Ma g_a nsännigo ya, g_a mm_i g_a si te x_ta t_in_i. Porque n_i xud_i g_a t_u”, g_a _εna.

33 'Yo gad_i nhy_εgui ngue to d_a h_ya'ah_u. Porque nu'mø gad_i nsixh_u'u yø ja'i xants'o g_a 'yo, di ts'on'natho'a te ra nho gn_i 'yoh_u'u.

34 'Yo ma'bedi ni mm̄aihu. Dam̄i hyax̄hu ra 'yu njuantho, mam̄i 'yøth̄u ra ts'oqui. Porque 'bu i'da ngue tobe hinḡui pah̄mu Oja. Dí mm̄anḡa na ra hya na n'namhma ngue gūi p̄es'nis̄ahu.

35 Rá nzēgui 'bu i'da nne ngue da 'yørc̄a ra nt'änn̄i ya, da 'ȳenḡui: "¿Ha di njap'̄u di b̄ennate yø ánima? ¿Tengu da gohyø do'yo 'mø bi b̄ennate?" da 'ȳenḡui.

36 Gue'a ra ja'i ngue ma'bedi rá mm̄ai da 'yänn̄i tengu na ra hya na. Ya gūi nnuh̄u 'mø bi ma nthuh̄u n'na ra hmud̄a, i 'ya rá do'yo ra hmud̄a, nu'a rá mm̄ai ra hmud̄a p'aya da bøts'e.

37 Nu'mø bi ma nthuh̄u ra hmud̄a, oque ra trigo, oque ja te man'na ma hmud̄a, hinḡa tengu nja ra hmud̄a da thuh̄u da ngut'atho 'mø bi bøts'e. Sinoque ya n'nan'yo rá do'yo 'mø bi bøts'e.

38 N'na ngu n'na yø hmud̄a 'mø bi ma nthuh̄u, nu te nne Oja ngue da gohr̄a do'yo n'na ngu n'na yø hmud̄a, gue'a di jap'a.

39 Gätho yø cosa ngue ja yø do'yo, hinḡa 'da'igu yø do'yo. Nu rá do'yo ra ja'i hinḡa 'da'iguui rá do'yo yø zu'ε. 'Dama 'dan'yo yø do'yo i ja, n'nan'yo rá do'yo yø ts'int's̄u, ndan'yo rá do'yo yø hua.

40 Njarb̄utho te bí ja mah̄ets'i ya. N'nan'yo gūi n̄equi yø do'yo nguep'̄u gūi n̄equi yø do'yo ya te ja ua ja

ra häi. Nu'̄u bí ja mah̄ets'i, n'nan'yo gūi n̄ejmanho ngue'a te gūi n̄ejmanho ya ja ua ja ra häi.

41 N'nan'yo gūi yotra hyadi ngue'a gūi yotra zana. Xquet'a njarb̄utho yø sø ya, nu'a te gūi yot'i 'da yø sø hinḡa 'da'iguui yø nyot'i m̄i'da yø sø.

42 Nu'mø ra pa dan̄i b̄ennate ma do'yoh̄u, n'nan'yo da gohi, ya h̄inda ngu'a tengutho ja ya. 'N̄e ya h̄inda zä da du 'mø bi b̄ennate.

43 Xants'o rá do'yo ra ja'i 'mø bi t'ägui. Nu'mø bi b̄ennate p'aya, ya di n̄ejmanho rá do'yo. Hinḡui nzaqui ra ja'i 'mø bi t'ägui, p̄e nu'mø bi b̄ennate, ya xanzaqui.

44 Nu ma do'yoh̄u ja ua ja ra ximhäi da ma nt'ägui. P̄e nu'mø dan̄i b̄ennate p'aya, ya h̄inma nzä ngue da du. Porque ja rá do'yo ra ja'i ngue da du, x̄indi nja rá do'yo ra ja'i ngue h̄inda du.

45 I mm̄amp'̄u ja ra Mac̄a Libro ngue εna: "Nuna ra Adán, ra m̄adi ja'i bi m'm̄ai, Oja bi hoqui 'n̄e bi japi ngue bi nja rá te", i εna. P̄e nuna ra Cristo bi m'm̄a' a m'm̄efa, ya hinḡra ja'itho na, guehna da zä di unna 'da'yo te yø ja'i na.

46 Rá m̄adi, bi nja ma do'yoh̄u ngue da du. M'm̄efa p'aya, di nja ma do'yoh̄u ngue h̄inda du.

47 Nuna rá m̄adi ra ja'i bi m'm̄ai, ra häi rá do'yo 'mø m̄i ma mah̄oqui na. P̄e nuna rá

yoho rā jā'i bī m'mu'a m'mefa, gue'a rā Cristo bi 'yε mahεts'i nā.

⁴⁸ Gātho yø jā'i 'bu'a nximhāi i ja yø do'yo tengutho rá do'yo nā rā jā'i rá mudi bī m'mai ngue rā hāi rá do'yo. Pε nu'u yø jā'i dī ma mahεts'i, dī nja yø do'yo tengutho rá do'yo'a bī 'yε mahεts'i.

⁴⁹ A nuju, i ja mā do'yohu tengutho rá do'yo rā Adán. Pε m'mefa, xquet'a dī nja mā do'yohu tengutho rá do'yo rā Cristo bī 'yε mahεts'i.

⁵⁰ Ague mā zi cu'ahu, dī nne gā xi'ahu ya, nuna mā do'yohu n'youi rā ji, hinda zā dī m'mup'u ha dī manda Oja nā. Porque nuna mā do'yohu hingui zai, ya hinda zā dī m'mai para zantho nā.

⁵¹ Pε dī nne ngue gā xi'ahu n'na rā hya hingui fadi hanja. A nuju ya, hinga gātho gā tuh, pε gā da ma mapādi mā do'yohu, n'nan'yo da gohi.

⁵² Tengutho gui ts'antrá da rā jā'i, n'na zihmantho dī njarbatho'a te ja ngue dī nja. Nu rā pa ngue rá nzequi, da t'øde ngue dī nya rā corneta. Nu'mø bī nya'a p'uya, nu'u xandu, di bennate ngue dī m'mai para zantho. Pε nu'u yø jā'i di 'butho'a rā pa'a, da ma mapādithobi yø do'yo.

⁵³ Porque mā do'yohu hingui zai, jatho ngue dī mpādi, da gohi ngue dī nzai. A nuyá, nuna mā do'yohu ja ngue da du. Nu'mø bi zā bī mpādi, ya hinda du.

⁵⁴ Nuna mā do'yohu i tu, bi zā bī mpādi, para zantho dī

nja mā 'do'yohu. Ya dī nja'a te mmamp'u ja rā Macā Libro ngue εnā: "Nu rā ndate i ja, dī m'mehrá ts'edi, porque da thapi.

⁵⁵ Ya hinda zā da hyoju rā ndate. Porque hinha da zā dī ntate ngue da hyoju", i εnna hya.

⁵⁶ I ja rá ts'edi rā ndate ngue ho yø jā'i porque ja yø ts'oqui yø jā'i. 'Nεi mmanna ley ngue dī njapra castigo rā ts'oqui.

⁵⁷ Pε janjuani dadi ja mammadi Oja ngue mī zā mā εc'ei mā Hmuhu Jesucristo, gue'a bi 'yøt'e ngue dá taphu rā ndate'a.

⁵⁸ Janangue nuya mā zi cu'ahu, gā duhu xandønho. 'Yo guí hehmu nā mā nt'εc'ei hu i ja. 'Yo guí sāyahu ya, zant'a dami 'yørpahu rá 'befi rā Hmu. Ya guí pahmu ngue nuna rá 'befi rā Hmu dí ørpahu hinga sərbatho dadi mpεhmu.

16

¹ Nu'a rā mεnyu ja ngue gui pεthu para ngue gui unhu mā cuhu rá m'mu'a n'nanni, dami 'yøthu tengutho rā hya dá xicā yø 'yεc'ei rá m'mup'u ja rā hāi Galacia.

² Nu'mø gā mpεtih'a ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi guí mpεtih, n'na ngu n'na yø 'yεc'ei da hyaxi zi algo rā mεnyu ngue rā ofrenda para ngue da ma m'mets'i. Janangue nu'mø dá magā p'u guí 'bahmu, hinga ja gui pεthu rā mεnyu. Ya xqui 'uecju zihangu'a tengue xa nzat'a ni ts'edi xcá tahmu.

3 Nu'mø dá magä p'ü, ya xqui huanhñu yø n'yohu ga et'ä ngue da ma Jerusalén, di dá ra mēnyu. 'Nē ga unna carta da gats'i ngue danj dá.

4 A nu'mø da zä ngue 'nēqui ga mma, 'da gdá mēgä'be'u yø n'yohu da ma p'üya.

5 Nu'mø dá nēxä ua ngue ganj mpagä p'ü ja ra häi Macedonia, m'mēfa p'üya ga thogui ganj mpap'ü Corinto guí 'bñhm.

6 Xamhmatho da zä ngue ga m'mēcä p'ü njammj pa. A nu'mø da zä, ja ga m'map'ü mēnte gä di thohyø se'ye. Ya da zä guí fäxçahu te ga honj ha ganj mpa 'mø dá thogui.

7 Hīndī nne ngue ga thotho 'mø dá map'ü guí 'bñhm. Da ne Oja ngue da zä ga m'mēcä p'ü njammj pa.

8 Pē nuyá, dí nne ga m'mēcua Efeso mēnte da zōnna pa ngue ra ngo Pentecostés.

9 Porque nūua Efeso sãp'ü ga mmangä xanho ra hya ua madague'a xangu to sñqui.

10 Nu'mø bj map'ü guí 'bñhm na ra Timoteo, damj 'yørpah masu, porque nuna xquet'a ørpabj rá 'befi ra Hmü tengutho ra 'befi dí øt'ä.

11 Nuna ra Timoteo, damj nu mansuh na. A nu'mø bá pengui ngue da zøcua dí 'bñi, guá fäxhu'a te di zøcua. Porque dí tømj ngue da zøcua ha dí 'bñi, da gue'u ma cñhu n'yoi dí tømj ngue da zøcua.

12 A nuna ma cñhu ra Apolos, dá xicä na ngue 'da xtí mähä'u ma cñhu bj ma da

nu'ahu. Pē hñmbj ne bj ma. A nuyá, xamhmatho da bongui ngue da map'ü ya.

13 Dá 'yo nj 'yu te gui 'yøth. Damj 'yøt'e ngue da nj nt'ēc'ēih. Damj hyahu nzammñ n'na ngu n'na.

14 Nu'a te gä i ja ngue gui 'yøth, to bi zä ma ja'i, gä guí mahm.

15 Ague ma zi cu'ahu, nu'mø rá mudi mambá hmanna hoga 'da'yo hya p'ü ja ra häi Acaya guí 'bñhm, guí pahm ngue nuna ra Estéfanos co gätho'u 'bap'ü ja rá ngu na, guehya rá māditho bi 'yēc'ēi na ra hya na. 'Nē guehya janjuanj ngue ho yø mmñ ngue fäxyø cu ya.

16 Dí nnegä ya ngue nu'a te ra hya mmanya dí xi'ahu ya, damj 'yēc'ēih. Da gue'u mj da dí mpēfi ngue mmanna hya, 'nē dá 'yøt'ahu ra nho na ra hya i mma, damj 'yēc'ēih te mma.

17 Janjuanj dadi johya ngue bi zøcua ya nj mmēnguh ra Estéfanos, bá n'yoi ra Fortunato, conna Acaico. Porque hñguj sä guí zēnguagahu ngue yap'utho nj nguh. Pē ya bi zøcua ya ma cñhu ngue bi zēnguagui, ãntho gá søsehu ua ngue gá zēnguagahu.

18 Janjuanj ngue di hacra ts'edi 'mø mj zøhø, tengutho gui ha'ahu ra ts'edi. Damj pahm ngue nuya yø n'yohu njap'ü ngue di hatra ts'edi yø ja'i, damj nu mansuh ya.

19 Nuya yø 'yēc'ēi 'bñi gä ra häi Asia, gä di zēngua'ahu. Nuya di zēngua'ahu, guehna

ra Aquila 'nēhra Priscila,
 dā guehya yø ja'i di mpeti
 p'ua ja yø ngu ya p'uya di
 zengua'ahua. Porque n'nat'a
 ma Hmu di ec'ehua.

²⁰ I pen'nahua ra nzengua
 gätho ya mā cūhua 'bucua.
 Gätho mā zengua n'na ngu
 n'na'ahua.

²¹ Nuga drá Pablo dadi cu-
 atā mā thuhū nā rā carta ja ua
 ngue dadi zengua'ahua.

²² A nuyá, nu'mø toni ja'i
 ngue hīndi mā'a mā Hmuhua
 Jesucristo, guehna rā ja'i dā
 ma rā castigo nā. Dā ne'a rā
 Hmu ngue dā ehē.

²³ Nu'a mā Hmuhua Jesu-
 cristo dā ne ngue di jap'ahua.

²⁴ Nu to gätho di ec'ehua
 rā Jesucristo, di pennbabi rā
 hya ngue dadi madi. Dā
 ngut'atho.

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

1 Nügä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rä Jesucristo. Nügä ya, co 'nɛhna mä zi cühä rä Timoteo dädi zɛnguagä'be'ü yø ja'i Oja di mpɛti p'ü ja rä hnini Corinto, dä gue'ü mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja rá m'map'ü ja rä häi Acaya dädi zɛngua'be.

2 Dí nnegä'be ngue nuna Oja mä Papáhü co 'nɛhna mä Hmühü Jesucristo di jap'ahü 'nɛ dä hyut'a ni mmähü.

3 Nuna Oja ngue rá Oja 'nɛhrá Papá mä Hmühü Jesucristo, ma gä ja mammadihü naya. Nuna Oja mä Papáhü, di huɛgahü 'nɛ di hoga mä mmähü na.

4 N'na ndi ngu n'na ndi gä sähü rä n'ü, guehna Oja di hoga mä mmähü. Pɛ tengütho bi 'yørcähü Oja ngue bi hoga mä mmähü, i nnepe ngue gä jahü p'ü mä mmic'ɛihü ya. Nu'mø dí nnu mä mmic'ɛihü ngue sä rä n'ü, xquet'a gä hojpahü yø mmäi.

5 Nu'mø xangu rä n'ü di sähü tengütho rä n'ü bi zä rä Cristo, pɛ nuna rä Cristo mathoguitho di hoga mä mmähü na.

6 A nuyá, nuna rä n'ü di sägä, guehna di zäp'ü di nhohni mmähü na 'nɛ di nyanni tehü naya. Nu'mø ngue di hogä mä mmäi Oja, xquet'a dä zä gui tini ha di nhohni mmähü 'nɛ gui tini ha di nyanni tehü. Porque nu'mø gui sähü rä n'ü tengütho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho te gä rä n'ü ja ngue gui sähü.

7 A nuyá, dí pa'a njuani ngue gä gui pømmanhohü ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi sähü rä n'ü tengütho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmähü tengütho i hoga mä mmäi.

8 Ague mä zi cu'ahü, nu'ü yø xequi jap'ü ja rä häi Asia, dämi pahmü ya ngue xandøngu rä n'ü xtá sägä p'ü. Janjuani ngue dá m'mü mman'ü. Ya di ɛna ngue hin xcabá seti te gä rä n'ü dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui.

9 Nup'ü ngue nná bɛni, ɛna gue ya xi ts'anni ngue dä thogui. Pɛ nuna te gä rä n'ü dá thocä, i nja na para ngue man'natho gä hon'Oja ngue dä yangui. Porque Oja i sä dä 'yøt'e ngue di bɛnnate yø ánima. Ya hindä zä dä 'yɛnna ja'i ngue dá hyonse ha di nyannate.

10 Pɛ nu'mø rä ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i faxqui. Dä guehya dí haxa njuani

ngue nu'mø nimantho ga sä
ra n'ua di sigue da yangui.

11 Pε i jatho gui fäxcähü
ya ngue gui mmarcähü Oja.
Nu hangü gangü yø ja'i da
marcagui Oja, nu'mø bi nu yø
ja'i ngue di jajpagui Oja, ga
gue'ua di ja mammadi Oja'ua.

12 I jap'ua man'na ra hya ya
ngue man'na ma datho nnä
johya. Porque dadi unna
güenda ua ja ma n'yomfeni
ngue majuanü dadi mporta
xanho ua ja ra ximhäi. Pε
nu te gä dí øt'e, majuanü ngue
ma mmui nnä øt'e. Nunä ra
hya dí xi'ahü ya, guehna dá
n'yogä 'mø ma magä p'ua gui
'bühmü naya. Pε gue bi 'dacrä
mate Oja, go bi 'yøt'a ngue
ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga ena
ngue dí pasε te nnä 'yo.

13 Nuya yø hya dadi cuatä
ua ja ra sücua, hin tema
man'na ma hya ma uants'ibi,
gä gue'a te mmanä sücua.
Nunä ra hya gui timhmü
p'ua ja ra sücua, guehna ra
hya dí nne ga xi'ahü naya,
nugä hinda hä'ahü. Emmei dí
nnegä ngue da dinni mmuihü
xandønho ngue gä gue'a te dí
øt'e.

14 Porque nuyä, hinga gä
tinni mmuihü xanho hanja te
dí øt'e. Pε dí nnegä ngue
da dinni mmuihü xanho te dí
øt'e, n'namhmä ngue nu'mø
ra pa da ep'ua ra Hmu Jesús, ya
da zäp'ua gui 'yεspah'ua tengue
nnä 'yogä. Dagueque, xquet'a
ga εspabi'a tengue gni 'yohü
p'uya.

15 Nugä nup'ua nnä beni,
dí ena ngue ya gui nnu

manhoju, janangue dá
sännä'a rá yondi ngue
xca map'ua ngue xcabi
zεngua'ahü.

16 Porque dá ne ngue
nu'mø xca ma Macedonia,
xcani nthocä p'ua gui 'bühmü.
Nu'mø xcabä pengä Mace-
donia p'uya, mahøn'a xcabä
thocä p'ua gui 'bühmü. Dí engä
ngue gui fäxcähü te ga honi
ngue gdä thop'ua ja ra häi
Judea.

17 Pε ya himbi zä dá
map'ua. ¿Ua gui emhmü ya
ngue himma juani te dí
mmangä 'mø ma sänni ngue
ga mmap'ua? Nunä ra hya dá
ma ngue xca øt'e 'nε ya himbi
nja, ¿ua sä gui 'yεmhmü ngue
'da'igu nnä yagä'be yø ja'i
'bücua ja ra ximhäi? Porque
yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a
n'na ra hya, 'nε padi xanho
ngue nu ra hya i mma, hinda
'yøt'e.

18 Pε i pa Oja ngue
hinjam'mø dí mma ngue ga
øt'a n'na ra hya nu'a dí padi
ngue hinda zä ga øt'e.

19 Hinga gue'a dí øt'a'a,
porque dí tennä ra Jesucristo
rá Ts'ant'ua Oja. A nugä
ya, conna Silvano, conna
Timoteo, ya xtä xi'ahé hanja
na ra Jesucristo. Nunä,
hinjam'mø bi man'a n'na ra
hya ngue da 'yøt'e, 'nε padi
ngue hinda 'yøt'e. Porque
nunä ra Cristo gätho majuanü
te bi ma.

20 Nu te gäma hya xa yat'Oja
ngue di nja, go gue'a ra Cristo
øt'e ngue gä di nja. Janangue
ya dí εspahü Oja 'mø dí

ε̄mhm̄a ngue majuan̄i'a te mman̄ná hya Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja.

21 A nugã ya, ximma ngu'ah̄a, guehna Oja di hacju ra ts'edi ngue hinha gdã hεhm̄a ra Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igah̄a.

22 Ya dí oh̄a rá 'ye Oja ya. Ya bá 'benngah̄a ra Espíritu Santo ngue ga n'yoh̄a. Janangue ya dí haxh̄a njuani ya ngue gátho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacju, gã di nja.

23 Nu'a ngue hindã magã p'ũ, Corinto tengutho nmi sãnni ngue xca map'ũ, nugã dí εna ngue go ni nhoh̄a ngue hindã magã p'ũ. I pa Oja ngue majuan̄i te dí xi'ah̄a. A nu'mø guí εmhm̄a ngue himma juani te dí mma, nugã dad̄i n'uni ngue madã zãcã Oja 'mø.

24 Hind̄i nne ga mma ngue ja ga sãnni ha gdi japni nt'εc'εih̄a, ya dí pad̄i ngue da ni nt'εc'εih̄a. A nuna ra hya dí nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyah̄a 'mø di yah̄a.

2

1 Janangue nugã dí εna ngue man'na xanho ngue ya hindã map'ũ mahøn'a, porque nu'mø xca magã p'ũ, hønt'a xti du ni mm̄aih̄a co nuna ra hya xca ma ngue xca hεc'ah̄a te gã guí øth̄a.

2 Porque nu'mø ga øt'ã ngue da du ni mm̄aih̄a, ¿te'o da zã da 'yøt'e ngue ga johyagã 'mø? Hinda

høn'athoh̄a sã gui 'yøth̄a ngue ga johyagã. Pε ¿ha di zã ga johyagã 'mø ga xi'ah̄a yø hya di du ni mm̄aih̄a?

3 Janangue ya hindã magã p'ũ, sinoque høntho dá pen'nah̄a ra carta dá ot'i. Hindã ne ngue ga mmap'ũ ngue høndra dumm̄ai ga ma ha. Porque ya hinda zã ga johya 'mø ga hεc'ah̄a te guí øth̄a. Dague'ah̄a p'ũya, xquet'a dí pad̄i ngue hinda zã gui johyah̄a 'mø høndra dumm̄ai ga hats'ah̄a p'ũ.

4 Nu'mø ma ot'ã ra carta dá pen'nah̄a p'ũ, januan̄i ngue hind̄i pad̄i te ga ot'i, asta dí zoni ngue ra ndødumm̄ai jagui. Porque dí pad̄i ngue da du ni mm̄aih̄a 'mø gã nuh̄a na ra hya dá ot'i. Pε nuna ra hya dá pen'nah̄a p'ũ, hindã pen'nah̄a p'ũ ra hya ngue da du ni mm̄aih̄a. Sinoque dá pen'nah̄a p'ũ ra hya n'namhma guí pad̄i ngue mathoguiho dad̄i ma'ah̄a.

5 A nuna ra n'yoh̄a bi 'yøtra sui p'ũ guí 'bahma, hinga høngthogui bi 'yøt'e ngue bi du ma mm̄ai, sinoque xquet'a 'nε'ah̄a bi 'yøt'e ngue bi du ni mm̄aih̄a na. Pε hind̄i nne ga mma ngue mathoguiho ra nts'on̄i bi 'yø'na ra n'yoh̄a dí xi'ah̄a. Porque hind̄i nne ngue da 'yεngui ngue dí hørpabi ra hya.

6 Pε nuyã, ya mme gátho 'da'igu ga mamhma ngue ga hejpah̄a'a te ø'na ra n'yoh̄a na. Ya co nu'a ya.

7 Xanho ngue guí punnbah̄a'a ra n'yoh̄a ya.

Damí hojpaḥ rá mmái. Nuya hinguí padí te dá 'yøtya, pɛ 'yo guí nnehá ngue nimantho mathoguiho dá du rá mmái.

8 Ma'da'yo damí 'yuti ngue gadi mahmá'a rá n'yohá ya.

9 Ya mam'met'o xtá pɛn'nahá p'á rá carta ngue guí hejpaḥ'á yø mmejmahya. Dá xi'ahá ná rá hya ná, dá ne ngue gá haxá njuani ngue'mø gui 'yøt'e te dí xi'ahá, ogue hín'na. Pɛ ya bí nja, ya gá hejpaḥ ná rá n'yohá dí mmangá.

10 Nu'mø guí punnbahá ná rá n'yohá gá hejpaḥ ya, xquet'a 'nɛqui dadí punnbí. Porque dí nne ngue rá hmí rá dá rá Cristo p'á gá punnbí te'o guí punnbahá. Madague'a hinguí ho te bi 'yørcagui rá ja'i, pɛ gá punnbí, porque hín'dí nne ngue di nts'onna hya p'á ha guí 'báhmá.

11 Porque rá zithu janjuani ngue thuhrá xá ngue di ts'onna hya p'á ha guí 'báhmá. Pɛ nu'mø dí nhojpabi yø ja'i, ya hinda dahra zithu.

12 Nugá dá map'á ja rá hnini Troas ngue dá mangá hanja ná rá hoga 'da'yo hya ngue rá Cristo. Pɛ Oja bi 'yøt'e ngue bi bøngmanho rá hya dá mangá p'á.

13 Pɛ himbí zä xca n'yo mapähä, porque má cühá rá Tito ya mará hya'a ngue ja xca nthɛ'be p'á, pɛ himbí zøhø. Janangue dá n'yɛtegá p'áya, dá thogui, daní mpagá p'á ja rá häi Macedonia,

xamhmatho ngue ja xcaní nthɛ'be p'á rá Tito.

14 Bí mäqui jammadigui Oja nuna bi 'yøt'e ngue dí n'yo'be rá Cristo, 'nɛ fäxqui ngue hønna bi zä nná ma í nthaha rá hya. Ndap'á bi zä ní ma rá hya, tengutho rá bopo ngue mahotho gá yäni ndap'á bi zä. Porque Oja bi 'yøt'e ngue nuna rá hya dí mma dí n'yo ndap'á bi zä.

15 Janjuani ngue nnu manho Oja ngue dadí 'yonna hya ngue rá Cristo. Nu'mø zø rá bopo, nu'a gá yäni, gátho yø ja'i páha. Njarbatho rá hya dí mmangá ya, gátho yø ja'i øxra hya, ngu'á dí nyanyø te, ngu'á dá ma rá castigo, gá øxra hya.

16 A nu yø ja'i dá ma rá castigo, nuna rá hya øde, ɛna rá ndate n'youi rá hya p'á gá mbɛni. Pɛ yø ja'i dí nyanyø te, nuna rá hya øde, mazihotho p'á gá 'yøde, 'nɛ tinyø mmái ngue guehna rá hya í dinna 'da'yo te ná. ¿Te'o xøda bøni ngue dá basɛ ha di japi dá 'yø'na rá 'bɛfi ná?

17 Porque xangu yø ja'i di ho ngue dá mambrá hya Oja, pɛ høntho nne ngue dá gujpabi rá mɛnyu yø ja'i. Porque má uants'í rá hya í mma, hinga gá gue'a rá hya Oja í mma. Pɛ nugá, nuna rá 'bɛfi bi 'dacá Oja ngue gá øt'e, gue'a dí øt'a. 'Nɛ nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmái ngue dí ørpabi rá 'bɛfi rá Cristo.

3

1 Mam̄i 'yēmhm̄a ngue nná mangä nã rã hyã nã ngue dí εspabi rã hyã dí mma. ¿Ua guí εmhm̄a ngue mahyonitho gdi cagã n'na rã carta ga dã'ah̄a, ja di mmamp'ũ ngue xanho rã 'bēfi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'dacjũ n'na rã carta ngue ga caxpũ nná ma, ja da mamp'ũ ngue xanho rã 'bēfi dí øt'e, tengutho øt'i'da?

2 Pε nugã hingrã carta dí honi ngue da mãxqui. Nu'mø nne n'na rã ja'i ngue da badi hanja rã hyã, da zã da nu te gni 'yoh̄a, ja da bap'ũ p'ũya ngue'mø pømmanho rã hyã dã mangã p'ũ guí 'bãhm̄a ogue hin'na. Nugã zant'a dí mbεn'ah̄a.

3 Rã Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangũ rã nho bi 'yøt'ah̄a nã rã hyã dã mangã. Pε himbi 'yotra carta connã tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Nε himbi 'yotyø letra p'ũ ja n'na rã xindo tengutho yø hyã bi 'yotra Moisés. Sinoque rã Espíritu Santo bi 'bãt'a ni mmãih̄a, gue'a guí nεqui'a te bi 'yøt'ah̄a rã Cristo'a.

4 Dí hãxã njuani ya ngue nup'ũ ja rá hmi rá dã Oja, nunã rá 'bēfi rã Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogã'be rã Cristo.

5 Nu'a rá 'bēfi Oja dã øt'e, i pãse Oja ha gui japi ngue i sã di ørpabi rá 'bēfi. A nugui, hingui sã ga εnã ngue dí pãse ha gda japi te dí øt'e.

6 I øt'a Oja ngue i sã ga xicã yø ja'i hanja nã rã 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nunã

rã 'da'yo cohi nã, hingui ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'εmbi da 'yøtrã ja'i. Sinoque i mmanna 'da'yo cohi ngue høndrã Espíritu Santo da zã di unã 'da'yo te yø ja'i. Pε nu rã ja'i εnã ngue da 'yøt'e gãtho yø hyã nt'ot'i p'ũ ja rã ley, ya rã castigo di nthεui, porque hinda zã da 'yøt'e te gã mmamp'ũ ja rã ley. Pε rã Espíritu Santo, rã 'da'yo te di uni.

7 A nunã rã ley bi 'yotra Moisés, guep'ũ ja n'na rã xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i nã rã hyã p'ũya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi rã Moisés, asta hingui sã da hyεtyø judío porque εmmεi di yoxni rá hmi. Pε nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'ũ bi m'medi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'met'o. Janãgue mazihotho te bá njap'ũ ha bá fãdi bá nja rá ts'edi rã ley. Nja ngue nu'a rã ley, i mma ngue nu rã ja'i hingui øt'e te gãma hyã mmamp'ũ ja rã ley, da ma rã castigo rã ja'i.

8 Pε mã dãtho mazihotho nã rã hyã bi 'dacjũ rã Espíritu Santo.

9 Xi'mø ngue mazihotho i nεqui nã rã hyã bi mã ngue da ma rã castigo yø ja'i, goma guehna rã hyã xicjũ Oja ya ngue ya bi hoga mã ts'oquih̄a. Man'na mã dãtho ngue mazihotho nã rã hyã nãya.

10 Mi tãte mi ho rã ley mi ja mam'met'o, pε hapũ gue da hyãnbabi rã ley'a ganho rã hoga 'da'yo hyã ya.

11 Xi'mø ngue mī tate mī ho rā ley mī ja m'mæt'o, 'nε hīmbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho nā rā hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

12 Dí pa'a njuani ngue guehna rā hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummai ngue dí mmana hya, dí nnepe da badi gátho yø ja'i ngue tate xanho nā rā hya nā.

13 Nugā hīndi øt'e tengutho bi 'yøtra Moisés ngue bi gūtrá hmi, hīmbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi. Porque hīngui nnepe da nu yø ja'i ha di m'mε'a gui yoxni rá hmi.

14 Hīmbi zā bi dīnyø mmāi yø judío hanja nā rā hya nā. Asta guetya njarbatho, hīngui tīndyø mmāi yø ja'i hanja rā hya. Nu'mø di xāhra Maca Libro ha nt'ot'i rā nyogui cohi bá nja m'mæt'o, hīngui tīni hanja rā hya. Porque hōndra ja'i da 'yεc'ei rā Cristo, da zā da dīni xanho rá mmāi hanja nā rā hya nā.

15 Asta guetyø pa ja p'uya, nu'mø di xāhyø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yø n'yomfēni.

16 Pε nu'mø bi 'yεc'ei rā Hmu Jesucristo rā ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i, da dīnna mmāi hanja rā hya.

17 Porque rā Hmu Jesucristo conna Espíritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá, nu rā ja'i ngue n'yoi rā Espíritu Santo, nuna rā ley mī mma ngue

da ma rā castigo rā ja'i, ya bi xotra hya madi ja ts'edi rā ley.

18 Gátho gahya ya, ya bi dīni xanho mā mmāihya ngue mā datho xandønho'a rā Hmu Jesús. Mente rā pa dí 'bāhma ya, hōnt'a hōnt'a so mā mmāihya'a ya, ya sār'mø ngue man'na man'na gda cohma tengutho'a. Pε gue gue'a rā Espíritu Santo da ja nā rā hya nā.

4

1 Bi 'yøra rā mate Oja ngue bi 'dacā nā rā 'bēfi nā. Janangue nuyá, hījam'mø di cohma mmāi ngue ha nnā mangā rā hya.

2 Nu'a n'na rā hya ngue nt'aguitho i nja, i n'yoi rā 'be'isā, hīnga gue'a nnā 'yogā'a. Hīngra nts'o nnā n'yo ngue ga hātyø ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hīndi sänse yø hya dí mma. Nup'u ja rá hmi rá dā Oja, gā gue'a rā hya majuanī dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue di n'yo yø mmāi yø ja'i ngue xanho nā rā hya dí mma.

3 Pε nuya yø ja'i hīngui tīmp'u ja yø mmāi hanja nā rā hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya rā 'yu ngue di ma rā castigo ya.

4 Gue'a rā zithu 'yo ua ja rā xīmhāi xā ngorpa yø n'yomfēni yø ja'i hīngui εc'ei rā hoga 'da'yo hya ya. Porque hīngui nnepe da xohyø n'yomfēni yø ja'i co nuna rā hoga 'da'yo hya, ngue da badi hanja ngue maguesε nā rā Cristo. Porque rā Cristo

bi nja'i, 'nε gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja.

⁵ Nuna ra hya di mmangä p'u ha 'buhyø ja'i, hinna mangä na ra hya na ngue go da 'yεscagui yø ja'i. Sinoque gue'a ra Jesucristo di mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue da t'εC'εi'a. A nugä p'uya, rá mεfitho gra Cristo, di ørpabi rá 'bεfi nuna da 'yøt'ahü ra nho.

⁶ A nuyá, Oja bi zänni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja ra 'bεxui. 'Nε xquet'a bá sänni ngue guehna ra hoga 'da'yo hya bi xoga ma mmühü, n'namhma ngue ga pahmu hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmühü hanja ra Cristo.

⁷ Nuna ra hya bi färcagui Oja ngue ga mma, guehna ra hoga 'da'yo hya hin'yu n'na ra cosa ngue rá muui na. Pe nugui, hin tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmanä hya. Janangue ja di nεqui p'u xanho ya ngue guesε Oja bi 'dacra ts'edi ngue di mmambrá hya.

⁸ Madague'a ngue ga ra n'u nná 'bui, pe hingui tu ma mmui. Madague'a ngue ja'mø ya hindí padi te ga øt'e, pe hingui cohma mmui.

⁹ Madague'a sacyø ja'i, pe Oja hingui hegagui. Madague'a engba häi yø ja'i ra hya di mma, pe mahøndi ha ra ts'edi di honi ha nná japra hya.

¹⁰ Hønnbu bi zä di søni dadi n'uni ngue mada thogui,

tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue fäxcagui.

¹¹ Mente yø pa di 'bui, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue di mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue fäxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i.

¹² Mente yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pe nugä p'uya mente di 'bui, di honi ha gdi nthehu ra 'da'yo te.

¹³ Nup'u ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yεna: "Nuna te ra hya di εC'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na", bi 'yεna. Xquet'a di njadä p'uya ngue nuna te ra hya di εC'ei, guehna di xihyø ja'i naya.

¹⁴ Nε hindí su ngue da hyogyø ja'i, porque di padi ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bennate. Di njathu p'uya, ngue ya ma n'yohu ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bennatehu, 'nε 'da zixcathohu Oja p'u ha 'bui.

¹⁵ Nu te ga ra n'u dá sägä ya, dadi n'uni ngue dá sägä ra n'u ngue di honi ha gdi nthehu rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthui rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mammadi Oja p'uya, ga guehya yø ja'i da 'yεspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mmui te di øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pe

ma n'yomfɛni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'ɛdi.

¹⁷ Madague'a ngue dí sã ra n'u mɛnte yø pa dí 'bɛcua ja ra ximhãi, pɛ zits'utho p'u nnã bɛngã'a, porque da thotho'a ra n'u dí sãgã. A nup'u di men-grã n'u xtã sãgã, xandøngu ra nho ga nthɛ'be para zantho.

¹⁸ Janangue nu'a te ra n'u dí thogui, hindí ør'mã güenda ngue masque dí sã ra n'u. Nu'a ma datho ngue so ma mmui, gue'a ra nho di 'daca m'mefa Oja'a. Porque nu'a te ra n'u tho'a n'na mɛnte ra pa 'bui, i thotho'a. Pɛ nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mefa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyã, gã dí padí ngue ga tuhɛ, porque ma do'yohɛ hingui zai. Pɛ Oja, ya xa nsãp'u mahɛts'i ngue ja ganí m'mahmɛ p'u para zantho. Nɛ nup'u ha ga m'mahmɛ, guesɛ Oja bi hoqui.

² Majuani ngue mɛnte ra pa dí 'bɛhmɛ ua ja ra hãi, hindí nnuhɛ ra pa di mpãdi ha dí 'bɛhmɛ, n'na zihmantho ganí m'mahmɛ p'u mahɛts'i bí ja ma nguɛhɛ.

³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'mahmɛ. Hingui sã ga ɛna ngue hin'yɛ ma ngumhmɛ.

⁴ Mɛnte dí 'bɛhmɛ ua, dí dants'i ngue ra n'u dí sãhɛ. Hindí nne ga mma ngue ga ɛna dí xønni ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a dí xønhnɛ ngue ga m'mahmɛ p'u ja ra ngu di 'dacju Oja para zantho, ya hinjon da du.

⁵ Guehna xí nsã Oja naya ngue xa hoqui hapɛ ga m'mahmɛ. 'Nɛ bá pɛnhna Espíritu Santo ga n'yohɛ. A nuyã, ngue ya dí n'yohɛ ra Espíritu Santo, ya dí haxɛ njuani ya ngue nu te gãma hya mman'Oja, gã di nja.

⁶ Janangue nuyã, dí ha ra ts'ɛdi hangu ra pa hindí yobɛni. Mɛnte dí 'bɛcua ja ra ximhãi, ya dí padí ngue tobe hindí 'bup'u ja ma ngum'me ra Hmu Jesús.

⁷ Nu'a dí tømí ngue dí nja, dí haxã njuani ngue majuani di nja.

⁸ Ya hindí yobɛni ngue ngu'a di nja, janangue dadi xøni ga tu. Porque dí xønni ganí m'm'be ra Hmu Jesús.

⁹ Pɛ nuyã, mɛnte dí 'bui ogue xa tu, para zantho dí nne ga ørpabi rá pãhã ra Hmu.

¹⁰ Porque gãthogahɛ, nu'a te xtã n'yohɛ ua ja ra ximhãi, da zønna pa da hyascahɛ ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'u te xa n'yo mɛnte ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyã, nuna ra Hmu Jesús dí nnu mansugã na, 'nɛ dí nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyã, dadi ja ndummui ngue ga tapyø mmui mi'da yø ja'i ngue da 'yɛc'ei ra hya. Nuna Oja, ya padí te gã dí øt'e, da gue'ahɛ, xquet'a dí nne ngue gui pahmɛ hanja'a te dí øt'e.

¹² Nuna ra hya dí mma, mamí 'yɛmhmɛ ngue høntho

dadi hoqui te dí mma para ngue da zäp'u ga εspi te dí øt'e. Sinoque dí xi'ahx xanho hanja te dí øt'e, n'namhma ngue da zäp'u gui nyanjx p'u ha di jajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di jajpagui, guehya di ho da 'yεspabi yø hya p'u ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfεni.

13 Nu'mø gui εnjx ngue dí locogä ngue te dí øt'e, nu te dí øt'e høntho dí honnbj ha di t'εspabi Oja. A nu'mø gui εmhmx ngue hindí locogä, gue'mø høntho gdi honj ha gdá japi ngue ga øt'ahx rá nho 'mø.

14 Ränge di macjx rá Cristo, a nuya høndrá pähä rá Cristo dí honj ha gdá ørpabi ya. Ya bi du rá Cristo ngue bi yancjx. Janangue dí ør'ma güenda ya ngue εntho Gä dá tuhx 'mø mj du'a.

15 Bi du rá Cristo ngue da yanj gätho gahx. Janangue ya hinga sänse te gdá 'yohx ya, sinoque ya gdá 'bæhm'a ngue ga ørpahx rá pähä rá Cristo, nu'a bi du 'nε bi bεnñate.

16 Xiya, ¿ua høntho da hnu n'na rá ja'i, ya fadi te ja rá mmæi? Nu'a, hinda zá'a. Nu'mø yø pa mj m'mæhra Cristo, dá εnā ngue dá padj te'o. Pε nu te dá bεngä'x yø pa'u, ya hinxma ngu'a ja ma n'yomfεni ya.

17 A nu rá ja'i εc'ei rá Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfεni. Ya bi zεp'u'a te manj n'yo m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, Gä ma'da'yo.

18 Guehna Oja øt'e ngue

ma'da'yo'a te ga 'yo rá ja'i. Ya ma amigohx Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihx rá Cristo. Janangue bi 'dajhma 'bεfihx Oja ngue ga xihmx mj'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja.

19 Nuna Oja, bá εxra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bεntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacjx rá 'bεfi ngue ga xihmx rá hoga 'da'yo hya yø ja'i.

20 A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä rá Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'asεhx Oja, nu te nne da man'Oja, guehna rá hya dí xi'ahx naya. Nuna rá Cristo j nne nā ngue gui n'amigohx Oja.

21 Rá Cristo hjn tema ts'oqui i ja nā, pε para ngue bi gurca ma ts'oquihx, Oja bi japi ngue bi du connā guehmx ts'oquihx. Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nu'mø bi zá dá εc'εihx rá Cristo, ya bj nhohmx ts'oquihx p'uya.

6

1 A nugä ya, ngue ya rá mεfigä Oja, dí xi'ahx ngue mamj anthohx nā rá mate Oja di 'da'ahx.

2 Porque Oja, nu'a rá hya nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro i εnā: "Bá εp'u rá pa xtá sännj ngue ga 'da'ahx n'na rá mate. Nu'mø ga socjx, ga øde te gui xicjx. Gue'a rá pa'a ngue da zá di nyannj tehx 'nε ga fäxahx", εn'Oja. A nuyá, guehra pa jap'u i sä gui

nzohm_u Oja ya. Guehra pa jap'_u di nyanni teh_u ya.

³ Nu te di øt'e, di honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hinda nnepe ngue da 'yengyø ja'i hinguï ho rá hya Oja di mma.

⁴ Sinoque di nnepe ngue da badï gátho yø ja'i ngue rá 'befi Oja di ørpe. Janangue nugä di seti hangu rá n'u di thogui. Ja'mø hin'y_u te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue saqui.

⁵ Ja'mø fegbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadi mpefi hin'y_u p'_u rá nzegui. Ja'mø hinga mbongui rá ora ga n'aha. Ja rá ora ngue ya ga tu rá thuhu.

⁶ Nu'a gui nequi xanho ngue rá 'befi Oja di ørpe ngue di 'yo xanho, 'ne di padi xanho hanja na rá hoga 'da'yo hya. 'Ne gä di seti te gä ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmai. 'Ne faxcagui rá Espiritu Santo ngue sä di ørpabi rá 'befi Oja. 'Ne majuanï ngue dadi madi gátho yø ja'i.

⁷ Di 'dacrä ts'edi Oja ngue nuna rá hya majuanï da zä ga mma xanho hanja. 'Ne dadi ja ndummai ngue gä rá nho gdá n'yo, n'namhma ngue hinha di dajpagui rá nts'o i ja ndap'_u bi zä.

⁸ A nuyá, 'bahyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bahyø ja'i ngue hinguï nnu mansugui. 'Bahyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bahyø ja'i ngue nnømmān'ugui. 'Bahyø ja'i engui ngue di häte, pe

nugä zant'a gä gue'a rá hya majuanï di mma.

⁹ Madague'a dadi mpa'be xanho yø ja'i, pe 'b'u i'da mma ngue hinguï pagui. Ja rá ora ya di 'bui ngue rá ndate, pe tobe di pongui. Mbenngui xa n'u yø ja'i, pe hinguï hogui.

¹⁰ Madague'a tár'man'u ma mmäi te di thogui, pe nuua ja ma n'yomfeni dadi johyatho. Madague'a di hyoya, pe nuna rá hya di mma, xandøngu yø ja'i ørpabi rá nho na rá hya na. Madague'a hinguïts'_u te di pets'i, pe nu te gátho i ja, gä gue'a ørcagui rá nho'a.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu gyø mmenguh_u p'_u ja rá hini Corinto. Nugä, gä dá xi'ahu te gäma hya so ma mmäi, hin tema hya dá co'mi. Porque janjuanï dadi ma'ahu.

¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pe ngue gui nnesε ngue hin dadi n'amigoui. Pe nugui, emmei di nne ga n'amigoui.

¹³ Nugä di nzo'ahu tengutho n'na rá papá 'mø nzohyø basi, dadi ja'ahu p'_u. Dami maqui tengutho nná ma'ahu.

¹⁴ A nuyá, 'yo gui nne gui nsixhu'_u yø ja'i hinguø 'yεc'ei. Porque n'nan'yo rá hya ga 'yo yø 'yεc'ei ngue'a te rá hya ga 'yo yø ja'i hinguø 'yεc'ei. A nu rá ja'i ngue gä rá nho ga 'yo, hinga 'da'igu øt'ui rá ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'_u, tengutho rá nyot'i, n'nan'yo gui nequi ngue'a gui nequi rá 'bexui.

15 Porque ra Cristo hinga 'da'igu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yεc'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na ra ja'i hingra 'yεc'ei.

16 Nup'u ja ra nija Oja, hønse'a majuanì ngue Oja i 'bhai i nthanne p'u. Hin'yua ra nt'edi ngue ja di nthanne p'u yø dahmu. Gue'ahu i nnøpa nija Oja, porque Oja i εna: "Ga n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'Nε gueque ra Ojagä'u, 'nε gue'u ma ja'i'u", εn'Oja.

17 Nunä Oja mahøn'a εna: "Dami põmhmu p'u ha 'bhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthua ra nts'o øt'u, n'namhma ngue da zä gui sohu ma 'yεgä.

18 Nugä ya da zä gui 'yøt'e ngue ni papägahu. Nugä p'uya, ga øt'e ngue ma basi'ahu", εnna Oja i jase rá ts'edi.

7

1 Ague ma zi cu'ahu, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcahu ya. Janangue ma ga hehmu p'u'a te gäma nts'o i ja. Ga hehmu p'u'u te gäma cosa di ts'onnga ma do'yohu. Ga hehmu p'u'u te gäma hya di ts'onnga ma n'yomfεnihu. Ma ga hahma mmäi ga nnu mansuhu Oja. Ma ga unma mmäihu Oja para zantho.

2 Ague ma zi cu'ahu, 'yo di junnä ni mmäihu, dami 'yøt'e ngue gui macju. Porque nugä hijnondi sai. Hin tema nts'oni dí ørpabi n'na ra ja'i,

'nε hijnondi här'ma hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i.

3 Nunä ra hya dí mma, hijnondi hørpa ra hya ngue ga εmbi hingui ho te ørque. Ya xtä xi'ahu m'met'o ngue nugä dadi ma'ahu mente dí 'bhai 'nε asta gue'mø dá tu.

4 Nugä dí pa'a njuani ngue gui 'yøthu ya yø hya dí xi'ahu. Nugä dí εts'ahu 'mø dí ya'be yø ja'i, porque dí xifi te gui øthu. Madague'a dí sägä ra n'u, pe nu'mø bi zo ma mmägä'a te gui øthu, ya man'natho dadi johya.

5 Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hijnam'mø xtä nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'u bi zä mi ja ra sai. Ya bi du ma mmäi dí εna ngue xtí ts'onnyø ja'i na ra hya dí mma.

6 Pe nunä Oja, nu'u yø ja'i hingui ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmäi.

7 Hinga hønt'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiqui ngue εmmei gä 'yørpahu ma su mente bá m'map'u gui 'bähmu. Porque ra Tito janjuani di johya connä ngue'ahu. 'Nε bi xiqui ngue tu ni mmäihu ngue'a te gni unngahu ma mmägä. I εngui ngue εmmei gui mbenju. Mi zä ma øcä na ra hya na p'uya, man'na mathoguitho dá johya.

8 Nu'mø ma pen'nahu p'u ra carta m'met'o, bi du ma mmäi ngue'a te ra hya bi me ra

carta. Porque dí pa'a njuani
ngue da du ni mmaih. 'mø
gã nuh'a ra hya nt'ot'i. A
nuyá, ya hingui tu ma mmai
ngue'a ra carta dá pen'nah
p'u. Porque dí padi ngue
hinxma ma da du ni mmaih.

⁹ A nuyá, janjuani dadi
johya. Pe hingue dadi johya
ngue bi du ni mmaih. Sinoque
dadi johya ngue nu'a
i du ni mmaih, bi mpahn
n'yomfenih. Oja bi 'yøt'e
ngue bi du ni mmaih ngue'a
te gmi øth, n'namhma ngue
nu'a ra carta dá ot'i bi 'yøt'ah
ra nho, hingue masque ra
nts'oní bi 'yøt'ah.

¹⁰ Porque nu ra ja'i
tär'man'u rá mmai ngue te
ga 'yo, ya di 'bätrá mmai, da
hyep'u ra nts'o ga 'yo. 'Nε
gue'a nnu manho Oja'a, gue'a
di nyanná te ra ja'i'a. Pe
nu'u yø ja'i njuantho hingui
nne da 'yεc'ei Oja, madague'a
ja'mø tu yø mmai, pe hinda
nyanyø te.

¹¹ Bi nu manho Oja te gá
'yøth, porque mi zä gmi
nuh ra carta dá pen'nah
p'u ngue'a ra ts'oqui bi nja,
bi du ni mmaih p'uya. Ya
gui nnuh te bi nja m'mefa
mi zä gmi pahm'a te bi nja.
Gá mbøcueh p'uya, porque
gui suh ra castigo da ja Oja.
Janangue gá hya ra ts'edi ga
hejpa'h'a bi 'yøtra ts'oqui.
Ya di nεqui ngue hin gadi
hothoh'a ra ts'oqui bi nja.
A nuyá, janjuani gui nne gui
nnuj ya.

¹² Nu'mø ma ot'ä na ra
carta dá pen'nah p'uya,
hinga hontho dí nnegá ngue

di njapra castigo'a to bi 'yøtra
ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'ei.
Sinoque pa Oja te dá bεngá,
porque dá negá ngue da
dinni mmaih ngue nuna ra
hya dí xi'ah, guehna ra hya
gui nnu mansuh na.

¹³ Gue'a i nhohma
mmaigá'a ya.

Pe hinga hønt'a i johya ma
mmai'a, sinoque man'natho
dá johya 'mø ma nu ra Tito
ngue janjuani di johya conná
ngue'a ra nja mmansu guá
ørpah.

¹⁴ Nu'mø tobe himmani
map'u ra Tito ya, nugá dí
εmbi: "Dí pacá njuani ngue
da 'yørpabi masu yø ja'i na
ra hya ga penbabí ya", dí
εmbi. Pe nu te dá xicá ra
Tito, majuani ngue gue'a gá
'yøth'a. Ja bi bømp'u majuani
te dá xicá ra Tito ya, tengutho
'mø dambá m'macá p'u gui
'bahma ya, gá majuani ra hya
dá xi'ah.

¹⁵ Dí pa'a njuani ngue
man'natho di ma'ah ra Tito
ya, porque mbεndya ngue
gá gá 'yørpah masu yø hya
bi xi'ah, 'nε nu'u yø hya bi
xi'ah, gá ja ndummái ga
'yøth'u.

¹⁶ A nuyá, janjuani dadi jo-
hya, porque nu'a te gá gui
øth, gá gue'a, hinte di 'bεdi.
Ya hinda yobeni co nu'ah ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ah, di
nne ga xi'ah hanja ngue bi
bøngmanho'a rá njapi Oja bi
unyø 'yεc'ei 'bøp'u ja yø hini
ja'a ra häi Macedonia.

2 Madague'a 'bammān'u ngue ts'ai, pε janjuani di johya. Madague'a hyoya, pε nu'u yø 'bäxte øt'e, di unna mēnyu tengutho 'mø di mmēmmeiti.

3 Dadi jagä majuani ngue nu'a te yø 'bäxte di unī, co gä yø mmāi gui unī. Nu'a te xa nzānni di unī, man'na ngue hus'mø bi unī.

4 Emmēi bi 'yācra mate'u yø 'yεc'ei 'bū'a Macedonia ngue da ma macūt'ibi ra güenda yø mēnyu ngue da 'yørpa ra 'bäxte'u yø 'yεc'ei 'bū'a Jerusalén.

5 Nu'a te mi so ma mmāigä ngue xta 'yøt'e, hinga hōnt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rā maditho bi unyø mmāi ra Cristo. M'mēfa p'uya bi ma ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi.

6 Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmēngu Macedonia p'uya, dá xicä ra Tito p'uya ngue mahōnda map'u ngue di 'yopra hya ngue'a ra mēnyu gä dū'mi gä pethu m'mēt'o, gui sigue gui pethu'a ra 'bäxte'a.

7 A nuyá, man'na xanho te gui øthu, porque xanzaqui ni nt'εc'ei hu i ja. 'Nε gui padī gui nxānnbatehu xanho ra hya, porque gui timhmū xandōnho hanja ra hya. I ja'ahu ra pähä gui 'yørpahū rá 'bēfi Oja. 'Nε janjuani gadi macjū. Janangue dami ntātehū ya ngue man'na xtangu ra 'bäxte gui 'yørpabi ni cūhu.

8 Hinna māngä na ra hya na ngue xøgue gadi

'bep'ahu gui 'yøthu ra 'bäxte. Sinoque dí xi'ahu na ra hya na ngue dí nne gui pahmū'a te ør'mi'da yø ja'i nuyā ja mpähä da 'yørpabi ra 'bäxte yø mmi'yεc'eiui. Nugä dí ena ngue xamhmatho di nequi ngue 'nε'ahu majuani gadi mahni mmi'yεc'eiui.

9 Ya di nequi xandōnho hanja'a rá mate ra Hmu Jesucristo bi 'dacjū. Nu'a go rá mmēti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi madi gāthogahu. A nuyā ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacjū, mathogutho di muui.

10 Nu'a ra mēnyu ngue ra 'bäxte gä dū'mi gä pethu ra jeya bi thogui, nugä dí ena ngue man'na xanho ngue gui juathu ya. Porque go rá madi bi nja'ahu mpähä gä pethu ra mēnyu ngue mi'da yø 'yεc'ei.

11 A nuyá, tengutho gä 'yøthu m'mēt'o ngue gä hyahu ra ts'edi bi nja ra 'bäxte, ximmangudya dami hyahu ra ts'edi gui umhmū hangu ts'u da zat'a ni ts'edi gui umhmū.

12 Porque ra ja'i majuani ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madague'a hingui ngu n'na ra cosa sarpa rá ts'edi di unī. Nuna Oja hingui äcjū n'na ra cosa ngue hin'yū gahu na.

13 Hindí en'ahu ngue gui unī gātho'a te gui pets'i astā da hin'yū te gui sihu.

14 Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gä di nja te gui sihu. A nuyá, ngue ja te gui sihu ya,

dami unhn'a te hommi'da yø ja'i. Pε man'na ra pa p'uya, nu'mø da hin'yua te gui hyomhma, xindi 'da'ahu p'uya. Janangue n'na ngu n'na'ahu hinjonda zä ra n'ua, da 'da'igu yø ja'i, gä di ja te da hyoni.

15 Ya di nja tengutho ra hya mmamp'ua ja ra Maca Libro ngue εna: "Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hinte di pongui, porque di uni. A nu ra ja'i ngue zits'utho ja te da zi, hinte di 'bedi, porque ma t'unni te da zi", i εna.

16 Dadi ja mamadi Oja ngue tengutho ma n'yomfeni ngue di nne ga øt'ahu ra nho, njarbatho ra n'yomfeni ra Tito ya. Xquet'a di ja ndummui ngue nne da 'yøt'ahu ra nho.

17 Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ahu, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nεεε na nne da map'ua da nu'ahu na.

18 Nuna ma cuh ra Tito, xquet'a da με man'na ma cuh ngue da nu'ahu. Nuna ma cuh da με, i nnu manho yø 'yεc'ei ndap'ua bi zä na, porque nuna, i padi xandønho ha di japi da manna hoga 'da'yo hya.

19 Nuna ma cuh na, bi 'yεxyø 'yεc'ei ngue ga mme'be Jerusalén, ga ma dä'be ra mēnyu ngue ra 'bäxte. Di nnehe ngue nuna ra 'bäxte na, guehna di mama jama madi ra Jesucristo na, 'nε da bahyø ja'i ngue ja'ahu ra pähä gui faxni mmi'yεc'eihu.

20 Mente di yoho hyue hinte da ja'ua nemhya nguehna ra mēnyu di xihyø 'yεc'ei di peti.

21 I pa Oja ngue nuna ra mēnyu hinjonda hyaqui, gä da ma ma dä. Xquet'a di nnepe da badi gätho yø ja'i ngue gä ga dägähe na ra mēnyu na.

22 Nuya yo nc'ei ya, da με man'na nc'ei ma cuh. Nuna, ya padi xanho ha di japa 'befi da 'yøt'e, 'nε di nequi ngue ja mpähä da 'yørpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha da ma. A nuyá, janjuani di johya ngue da map'ua ya, porque εna ngue hinguí ya ni mmui ngue gui faxhu mi'da yø 'yεc'ei.

23 Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga penhna p'ua ra Tito, dami xihma ngue ma amigo na, 'nε ma mmimmedi'be para ngue da hyoni ha gdi timhma ra nho. A nuya mi yoho ma cuh da map'ua, dami xihma yø ja'i ngue guehya ma cuh 'bucua bi huanhni ngue da map'ua. 'Nε conná guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i.

24 Nu'mø bi ma p'uya di mmangä ya, dami 'yørpahu ma su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei ndap'ua bi zä 'bui da badi ngue majuaní gadi mahni cuh. Porque guehna ra hya di xifi gätho yø ja'i na ngue εmmei gadi mahni cuh.

9

1 A nuyá, nuna ra 'bäxte

ya xtá xi'ahú m'met'o gui 'yörpahú yø 'yεc'ei, ya himma hyoní ngue hõnga otra sæcua ngue ga yopã nã rã hyã nã.

² Porque ya dí padí xanho ngue ja mpähã gui 'yörpa rã 'bãxte nĩ cühã. Dí xicã yø ja'í 'mø mã magã p'ü ja rã häi Macedonia, dí embi: "Nüya yø mmengu p'ü ja rã häi Acaya, ya desde rã jeya bi thogui di peträ mentyu ngue rã 'bãxte da 'yøt'e", dí embi. A nuyá, co nuna te rã hyã gui øthü ya, nuyã yø mmengu ua ja rã häi Macedonia, xquet'a ya hã rã ts'edi ya ngue di petyø mentyu ngue rã 'bãxte da 'yøt'e, tengutho gui øthü ya.

³ Pε nuyá, da map'ü mã cühã ngue di yopra hyã. Porque dí nne ngue nü'a rã mentyu gui mfãxtehã gui pethü hante gã mmagã p'ü. Porque ya xtá xicã yø ja'í ngue ya gui 'bui ngue gui mfãxtehã.

⁴ Xi'mø gue 'da gdã megã'be p'ü 'da yø mmengu Macedonia, da thín'ahü p'üya ngue hin gadi pethohü rã mentyu gui mfãxtehã, sä ya xtã mangã p'üya ngue ya gui 'bui ngue gui mfãxtehã. Gã pets'ã mã sä p'üya. Xingui pes'ní sãhü ngue da hin'yutho rã mentyu ngue nĩ 'bãxtehã.

⁵ Janangue nugã dí nnu manho ngue di m'met'o ya mã cühã da ma di zengua'ahü. Guehya di bεn'nãhü ya ngue nü'a rã 'bãxte ya xcã yat'í gui pethü, ya di ja 'mø dá mãcãhe p'ü. Ya di nequi p'üya ngue nü'a rã 'bãxte gui øthü, i ja mpähã gui øthü rã 'bãxte.

Ya hinda zãp'ü da 'yεnyø ja'í ngue go dadi ja ts'edigã ngue gui 'yøthü rã 'bãxte.

⁶ Pε damí bεmhü xanho nã rã hyã gã xi'ahü ya. Nü rã ja'í ngue zits'utho di uní, xquet'a Oja zits'utho di unni. Pε nü rã ja'í ngue xangu di uní, xquet'a Oja xangu di unni.

⁷ N'na ngu n'na rã ja'í, nü te mi'a mpähã rá mmü i ja ngue di uní, di uní. 'Yo di ya rá mmü'a te di uní, 'yo di enã ngue rã ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho rã ja'í nü'a mpähã gui un'a te di uní.

⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zã da 'yøt'e ngue gui tímhmü'a te rã nho gui homhmü. Mathoguitho di unni n'namhmã ngue da bongtho p'ü'a te gdi fãxni mmic'eihü.

⁹ A nü rã Macã Libro i enã: "Nü rã hoja'í, ngue mathoguitho fãxhra hyoya, guehna rã ja'í hinda 'bε'a te di uní".

¹⁰ Nuna Oja bádi unna hmudã ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'í, xquet'a di 'da'ahü te gã gui hyomhmü. Ya di nja xangu n'namhmã ngue da zãp'ü gui 'yörpahü rã nho mi'da yø ja'í.

¹¹ Gui tímhmü xangu n'namhmã ngue da zãp'ü xangu gui umhmü. Nü'mø dá dägã'a rã 'bãxte gui pennbã mã cühã 'bü mman'ü, gue'a εmmei di ja mammadi Oja'a.

¹² Porque nü'mø gui 'yörpahü rã 'bãxte'ü mã cühã, hinga hõntho da mã mã t'unni te honí, sinoque nü'mø bi

hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mammadi Oja ngue te gui 'yorpahu.

¹³ Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'baxte gui 'yothu gue'a di nequi'a ngue majuaní gui εc'εibahu rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuaní ni mmái gní 'yorpabi rá 'baxte ni cuhu 'bup'u Jerusalén, da gue'u 'bni ndap'u bi zä.

¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja conná ngue'ahu 'ne mathoguitho di ma'ahu. Porque da nu yø ja'i ngue Oja bi 'yεmméi bi xoc'a ni mmáih hu ngue da zä gui 'yothu rá nho.

¹⁵ A nuyá, ma ga ja mammadihu Oja ya ngue bá penngahu ua rá Ts'unt'u. Nuná ra mate bi 'yorcahu i tate di muui, porque hinguí sä di hma hangu gangu rá muui'a te bi 'yorcahu.

10

¹ Nugä drá Pablo, jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'ahu. Pε mahotho dí nne gdá zo'ahu tengutho i nya ra Cristo 'mø mi n'yo ua. A nuyá, 'bu i'da εnguí ngue di ya manhuεhigä 'mø dí yasehu, pε nu'mø ngue rá cartatho dí pen'nahu p'uya, εnguí ngue høn'mø dí ya manzaquigä 'mø.

² Ague ma zi cu'ahu, dami hyεhm u p'u'a te gäma hya hinga gue'a, n'namhma ngue nu'mø da magä p'u ga ma nu'ahu, ya ga nya manhohu p'uya. 'Yo gui nne ngue ja

ga hecahu'a te gní 'yohu. Pε nu'mø tobe 'bui to xi'ahu ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya.

³ Majuaní ngue nugä drá ja'itho, pε himma hyase nná ørpabi rá 'befi Oja.

⁴ Hinga guecsequi dí honi ha dí nthahna rá 'befi Oja dí ørpe, porque n'na ra hya ngue rá hyase ra ja'i, hinda zä ha di dahä. Janangue nugui, nuna rá 'befi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja.

⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue säp'u dí tapra hya'u yø ja'i di 'yεxp u ha ya, guehya honi ha ga ndäcra hya dí mmangä ya, porque hinguí nnepe da bahyø ja'i hanja Oja. Di hät'i di 'uajpatho yø hya yø ja'i, dadi japi ngue da 'yεc'ei xandønho rá Cristo.

⁶ A nu'mø bi nequi xandønho ngue gui εc'εihu na ra hya dí xi'ahu ya, nu'u yø ja'i fesra hya p'uya, ya säp'u ga ha ra ts'edi ngue ga hejpi te øt'e.

⁷ ¿Hanja ngue høntho gui nnuhu te ja n'na ra ja'i, pε hinga 'be gui hacju ra güenda te ja mbo rá mmái ra ja'i? A nuya yø ja'i saqui, i εna ngue yø mefi rá Cristo, pε da badi hanja ra hya, ngue xquet'a 'nequi rá mefigui rá Cristo.

⁸ Madague'a sä ga hongä mi'da yø hya ngue ga o'ahu n'yu xanho hanja te nná 'yo, pε nuna te ra hya dí mma, hinda pεs'mä sä. Porque dí haxa njuani ngue gue'a rá Hmu Jesús di hacra ts'edi

ngue dí mmambrá hya, para
ngue man'na di hya rá ts'edi
ni nt'ɛc'ɛihɯ. Hingue masque
dadi ts'on'na ni nt'ɛc'ɛihɯ i ja,
tengutho øt'ahɯ mi'da yø ja'i.

9 Yo guí ɛmhmɯ ngue
høn'mø dí otra carta
dí pen'nahɯ ngue dí ya
manzaqui.

10 Porque gue'a mmanyø
ja'i'a, ɛmbi ngue nu'mø
dí otra carta ga pen'nahɯ,
gue'mø dí ya manzaqui 'mø.
Pɛ nu'mø dí yasɛhɯ p'uya, ya
ɛngui ngue dí ya manhuɛhi
'mø. Nɛ ɛngui ngue nu'a te ra
hya dí mma, hinga njuani ga
nt'øde.

11 Pɛ nu to i mmanna
ra hya na, da ba'a njuani
ngue hinga høn'mø dí otra
carta dí pen'nahɯ ngue dí ya
manzaqui, sinoque xquet'a
da zä ga nya manzaquigä'a
ra pa ga mmagä p'u ngue ga
nyahɯ.

12 Pɛ nuna ra hya dí mma,
hinguí sä ma mmæi ngue ga
øt'e tengutho ga ya mi'da yø
ja'i ngue ɛspabi yø hya, i ɛna
ngue tate yø bamhya ngue
mi'da yø ja'i. Pɛ guehya yø
ja'i ma'bedi yø mmæi ya. Gue-
hya høntho honi ngue ha di
ntate yø hya ngue mi'da yø
mmixännbatehɯ.

13 A nugui hingra
n'yets'itho na ra hya dí mma.
Nu te dí øt'e, gue'a dí mman'a.
Pɛ høntho dí nne ga xi'ahɯ ha
rá nja na ra 'bɛfi bi 'dacä Oja.
Bi 'dacrä 'bɛfi Oja ngue nup'u
ja ni hninihɯ Corintio, asta ja
ga ma mangä p'u rá hya Oja.

14 A nuyá, hindä sänse ngue
ga mmagä p'u guí 'bɛhmɯ,

sinoque Oja bi 'dajma 'bɛfi
ngue ga mmap'u. Nɛ guecä
rá mæditho dá xi'ahɯ hanja rá
hya ra Cristo ngue mi'da yø
mamhya.

15 Nuna ra 'bɛfi dí øt'e,
guehna dí nne ga xi'ahɯ
na. Hinga gue'a ra 'bɛfi
n'nan'yo to xa mpɛfi dí nne
ga mma. A nuyá, dí nne
ngue man'na xta nzaqui ni
nt'ɛc'ɛihɯ, n'namhma ngue
nup'u ha guí 'bɛhmɯ da zä ga
mpɛfi xanho. Pɛ nuna ra 'bɛfi
bi 'dacä Oja, quehna zant'a dí
nne ga ø'na.

16 M'mefa p'uya, nu'u yø
hnini rá nja n'nanni p'u ha
guí 'bɛhmɯ, da zä ga sigue
ga øtra 'bɛfi ngue ga mmanna
hoga 'da'yo hya. Pɛ hinga
gued'u ha 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ngue
n'nan'yo to bi manna hya ga
øtra 'bɛfi, sinoque n'nanni ga
mma mmanna hya.

17 A nuyá, nu ra mɛfi nne
ngue da 'yɛspabi'a rá 'bɛfi øt'e,
pɛ gue daque'a rá Hmu bi
'bɛ mahets'i i fäts'i da 'yɛspi.
Hingue masque ra ja'i go di
'yets'i da 'yɛna ngue go øse ra
'bɛfi.

18 Porque nu ra ja'i ngue
pømmanho rá 'bɛfi øt'e, ngue
guesɛ rá Hmu da ma ngue
xanho te øtrá mɛfi, hingue
masque ra ja'i'a da manse
ngue xanho te øt'e.

11

1 A nugui, nuna ra hya dí
nne ga mma, dí nne xindi nne
ngue ga xi'ahɯ. Pɛ dami seti te
ra hya ga xi'ahɯ.

² A nuguī, co 'nɛ'a Oja janjuani ngue hĩndĩ nnegä'be ngue gui hyɛhmɔ p'ɔ rɔ Cristo. Ya dá ja'i ngue gá 'yɛc'ɛihɔ rɔ Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na rɔ hmute 'mø i ja ngue di nthati, høndra ndø di mađi, njarbatho na rɔ hya di xi'ahɔ ya. Nu'a ma datho ja ngue gui mađi gátho'ahɔ, gue'a rɔ Cristo'a.

³ Tengu rɔ Eva bi hyätra zithu, guehna di sugä naya ngue da thä'i ngue gui hyɛhmɔ p'ɔ rɔ Cristo.

⁴ Porque nuya yø mamhya søhø ngue n'nan'yo rɔ hya xännbate, go gui ørpahɔ masu ya. Conque nuya yø hya xän'nahɔ, hinga 'da'iguui ya yø hya di xän'nahɔ ngue hanja rɔ Jesús. N'nan'yo gá xän'nahɔ hanja rɔ Espiritu Santo, n'na'yo gá xän'nahɔ ha ránja rɔ hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtá xän'nahɔ.

⁵ Nuya yø xännbate ɛna i tate ngue yø representante rɔ Cristo, hinga høndya pađi te mmanya. Xquet'a di pačá hanja'a rɔ hya nne da xän'nahɔ ya.

⁶ Madague'a ɛngä yø ja'i ngue hĩndĩ pađi gá ut'i xanho rɔ hya di mma, ngue mahotho da nt'ode, pɛ nugä nuna rɔ hya di xännbate, di pađi xandønho hanja rɔ hya. Nu te gäma hya di mmam'mø di xännbate, ya gá 'yøhmɔ xanho hanja rɔ hya.

⁷ ¿Ua gui ɛmhmɔ ngue hĩngui ho te dá øt'e ngue hĩnte dá jɔp'ahɔ mɛnte dá xi'ahɔ rá hoga 'da'yo hya

Oja? Para ngue da zäp'ɔ gui jɔxni yahɔ, dá n'ɔni ngue dá mpɛfi, da taha te ga si mɛnte di xän'nahɔ rɔ hya.

⁸ Mɛnte rɔ pa ngue dá xän'nahɔ rɔ hya p'ɔ ja ni hninihɔ, gue'ɔ yø 'yɛc'ɛi rá m'mɔ'a n'nanni bađi pønna mɛnyu di honi.

⁹ Nu'mø dámba m'mɔcä p'ɔ gui 'bɛhmɔ ya, ja'mø hĩn'yɔ te ga si, pɛ hĩnjondi äpi te di honi. Nu'ɔ go ma cuhɔ bi zøhø bi 'yɛ'a Macedonia, go bi 'daqui te di hongä'ɔ. Co ngu'a p'ɔya, ya hĩnda ä'ahɔ te ga si, 'nɛ da ngut'a yø pa di ma p'ɔya, nu te di honi, hĩnte di ä'ahɔ.

¹⁰ A nuya ngue di ɛc'ɛi rɔ Cristo, nuna rɔ hya majuanĩ, guehna di mmana. 'Nɛ majuanĩ ngue nu'ɔ yø 'yɛc'ɛi rá m'mɔp'ɔ ja rɔ häi Acaya, hĩn tema mɛnyu di äpi.

¹¹ Nuna rɔ hya di mma, mamĩ 'yɛna ngue hĩndĩ nnu manho'ahɔ. Nuna Oja, i pađi hanja ngue janjuani dađi ma'ahɔ.

¹² Mađa mi 'dacjɔ rɔ mɛnyu di honi, pɛ nugä hinga hani, n'namhma ngue nu'ɔ yø xännbate høndra mɛnyu jɔp'ahɔ hĩnda zäp'ɔ da 'yɛna ngue 'da'igu di øthe.

¹³ A nuya yø xännbate di mmangä, i ɛna ngue guehya yø representante rɔ Cristo ya, pɛ hĩmma juani'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'ɔ ɛna ngue yø representante rɔ Cristo.

¹⁴ Nuna rɔ hya di mmangä ya, hĩngui ja ngue di 'yødyø

ja'i na. Porque 'nεεε rā zithu i sã ngue di pährá hmi p'ü guí nεqui, i cohi tengutho n'na ra anxε mahεts'i.

15 Janangue ja di nεqui p'ü xanho rā hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mεfi rā zithu, xquet'a i sã øt'e ngue maxøts'etho di nεqui ngue øtrā nho. Pε nu te ga 'yo, nup'ü rá nεgui di nja rá njut'i'a.

16 A nuyá, mahøndi nne ga xi'ahü ya, masä mi 'yεmhü ngue dadi 'becä rā n'yomfēni ngue dí mma te dí øt'e. Pε nu'mø ngue ngu'a guí mbεmhü ngue dadi 'becä rā n'yomfēni, pε dami 'dacjü rā nt'ēdi gā nya, gā mman'its'ü te dí øt'e. Porque nu'ü yø xännbate sūqui, i εspabi yø hya i mma.

17 Nugä dí εnā ngue jatho gā mma te gä dí øt'e, mada 'yεngyø ja'i ngue ya hindí øt'e ngue rá representantegui rā Cristo, sinoque yø ja'i εngui ngue dadi 'bεhrā n'yomfēni.

18 Ya guí nuhü ngue xangu yø xännbate xi'ahü hanja'a te gāma hya εnā ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gāma hya dí øt'e xquet'a 'nεqui di nne gā xi'ahü.

19 Porque guí εnā ngue ya gyø bamhyahü ya. Nu rā ja'i ngue hingui hant'a gā ya, ngue di 'bεhrā n'yomfēni, ya guí seti te xi'ahü.

20 'Nε nuya yø xännbate guí εc'ēihü rā hya i mma, i nne di manda'ahü. Pε guí häti gui seti te øt'ahü. Guehya yø ja'i høndra mēnyu i nne

da gac'ahü ya. I øt'e ngue ni hmühü 'nε εmbi ngue hñte gadí mühü, asta pεp'a ni hmihü. Pε gā guí sεthü.

21 A nugä p'üya, hingui sã mā mmüi ngue ngu'a gā øt'ahü tengutho øt'ahü ya dí mmangä. ¿Ua rā 'bε'isä te dí øt'e ngue hin dadi ün'ahü?

A nuya yø xännbate i mma te gä øt'e, εspabi yø hya, xquet'a 'nεqui da zä gā mma te dí øt'e, mada 'yεngui ma'bēdi mā n'yomfēni ngue dadi 'yεts'i.

22 Di 'yεxya yø ja'i ya ngue εnā ngue yø judío. Pε 'nεqui xquet'a drā judío. Di 'yεts'i ngue εnā yø mmεngu p'ü ja rā häi Israel. Pε xquet'a 'nεqui drā mmεngugä p'ü. Di 'yεts'i ngue εnā yø mbom'meto rā Abraham. Pε xquet'a 'nεqui rá mbom'meto grā Abraham.

23 I mma ngue yø mεfi rā Cristo. Pε nugui, man'natho ngue xangu rá 'bεfi rā Cristo xtá ørpe nguehya dí mmangä. A nuyá, hindí nne gā mma te gāma hya i ja ngue gā mma. Ya man'natho xangu rā 'bεfi xtá øt'e ngue nu'ü. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä rā n'ü, xa 'bεgbagui ngue nu'ü. Man'natho xangu yø nnidi xtá ogä rā fädi ngue nu'ü. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue da thogui ngue nu'ü.

24 Nu'ü yø judío cat'a nnidi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'däte ma'de'ma guto yø mfei.

25 Nhyu ndi bi 'bāzagui. N'na ndi bi 'bādogui. Nu'ü yø barco di o, nhyu ndi bi

thunt'a mbonthe. N'na pa 'nε n'na xui xoque ya dí oxma xots'e ra dehe p'u ja ra jathe ngue bi thuntra barco.

26 Man'natho ngue xtá sä ra ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxca ra dehe 'mø i po yø dehe p'u ha di thogui. Yø bε ya ja ngue da hyogui. Ma mmijudiohe, ya ja ngue da hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judío, ya ja ngue da hyogui. Nup'u ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue da thogui. Dá guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yεc'ei, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'u ja yø dapò di thogui. Nup'u ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu.

27 Xanhenñitho na ra 'befi dí øt'e, xandøngu ra n'u xtá sä. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sä ra n'u ngue ra thuhu. Xta sä ra n'u ngue ra duthe. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hinda sihmε. Nup'u ja yø dapò, xangu yø nnidi xtá sä ra ε. Xangu yø nnidi xtá sä ra n'u ngue hin'yu ra ulu ga he.

28 Anuyá, i ja man'na ra hya ngue dí unnga ma n'yomfeni ya. N'na pa ngu n'na pa i tár'man'u ma mmái ngue hinda padi te ga 'yo yø 'yεc'ei rá m'mu'a n'nanni.

29 Nu'mø dá tingá p'u ha 'báhyø 'yεc'ei ngue hingui nzaqui yø nt'εc'ei, 'nεqui tu ma mmái tengutho ga ndu yø mmái yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yεc'ei bi tháti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'báhra sibi

ma mmái ngue'a ga ndu ma mmái ngue te øt'u to hátyø ja'i.

30 I jatho ngue ga xi'ahu te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahu ngue nugui hingui nzaquigui.

31 Nuna te ra hya dí xi'ahu, Oja padi ngue majuaní te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuha Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'εspabi para zantho na.

32 Nuna ra hai madi manda ra dast'abi Aretas, ja jap'u ra hnini Damasco. Nu'a ra ts'ut'abi mi 'bup'u ja ra hnini, guehna bi manda ngue bi ma m'madi ra nenihni. Nu hapu da hnuqui, di mbεnngui ngue da joqui.

33 Pe nup'u ja ra ngu nmi 'bái, bi t'εca n'na ra canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ní gop'u ja ra jado di thesra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

1 Hinte ga taha ngue ga mmanse ngue xandønho ra hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'ahu te dá nu.

2 Ya xi 'danyø pa ngue dí εc'ei ra Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'u mahets'i bí 'báhra Hmu Jesús. Pe hinda padi ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na, hinda hønse Oja padi hanja.

³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nɛhma do'yo bi ma, ogue hin'na.

⁴ Pɛ dí pađi ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'u bí 'bui. Ja dá øcä p'u 'da yø hya ngue hĩndĩ unna nt'ɛđi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui.

⁵ Nuna ra hya naya, mfadi ngue i sä ga ɛspabi na. Pɛ nugui hingui sä ga n'yets'i ngue sä ga ɛna dí pase ra hya dí mma, nugä njuantho dí mma ngue hingui nzaquigui.

⁶ A nu'mø xinga ɛna ngue ga mmansɛ ngue xanho te nná 'yo, da zä ga mma. Hinda zä to da 'yɛngui ngue himma juani te ga mma. Pɛ hĩndĩ nne ngue to da 'yɛngui ngue dí ɛpase ra hya dí mma. Sinoque dí nne ngue guĩ nnuha te nná 'yo, 'nɛ'a te ra hya guĩ øhma, dami hyacsɛha ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihoto. Pɛ Oja hingui nneque ngue guehya yø hya gdá 'yɛxä ya. Janangue bi zäcä n'na ra n'u, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nõgbagui p'u ja ma do'yo ra zithu.

⁸ A nuna ra n'u na, nhyu ndi dá äpä ra Hmu ngue da hyagagui.

⁹ Pɛ ra Cristo ɛngthogui: "Hontho dami pađi xanho ngue dađi ma'i. Nugä hinga øthe'i n'namhma ngue di nɛqui ngue hingui nzaqui'i. Gue'a di nɛqui'a ngue go guecä dađi 'da'i ra ts'edi te guĩ øt'e", bi 'yɛngui. Janangue

dađi johyagä 'mø hingui nzaquigui. Porque gue'a guĩ nɛqui'a ngue ra Cristo di 'dacrä ts'edi te dí øt'e.

¹⁰ Dađi johyatho 'mø dí sä ra n'u, ja'mø ts'ɛqui, ja'mø hĩn'yha te ga si, ja'mø hingui nne ha da nugyø ja'i ngue sɛqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sä ngue rá 'bɛfi ra Cristo dí ørpe, pɛ dađi johyatho. A nu'mø di nɛqui ngue hingui nzaquigui, ya man'natho di nɛqui xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrä ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bɛngä ya, xøgue ɛna gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hingui pɛsrä sä ngue ɛspabi te ga ya. Pɛ nuna ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xännbate ɛngui ngue hingui ho te dí øt'e, hingä täjpaha yø hya. Uanguĩ xtä nzä xqui xihma ngue xanho te dí øt'e. Guĩ pahma ngue nuya yø xännbate guĩ tennbahma yø hya, guehya ɛna ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pɛ hapu go man'na da ha'a te di ntate yø hya ya p'uya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacä'a, madague'a ɛngui ngue hĩnte dađi mu'be.

¹² Nu'mø dambä m'mucä p'u guĩ 'bahma ngue dá manna hya, bi nɛqui xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'bɛfi ra Cristo dá ørpabi, dá hãt'i da seti te gäma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a guĩ nɛqui'a

ngue rá representantegui ra Cristo.

13 'Yo guí εmhmα ngue 'bαtyø 'yεc'εi i tate dí nnu mansu ngue'ahα, ngue nugä hñdá xi'ahα ngue xqui fäxçahα te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yεc'εi ngue fäxqui te dí honi. ¿Ua guí εmhmα ngue asta ga n'yo ndantyøhmugä ngue ga ä'a mpunnbate ngue hñte dí xi'i guí fäxçahα te dí honi?

14 A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'α mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'α, hñ temα mεnyu dí ädi ngue gui 'dacjα. Høntho dí ädi ngue guí macjα. Porque ra papá'a di ja ndummai ngue honna mεnyu si yø basi. Hingue masque yø basi'α go i pεpate.

15 Di njadá p'αya, di ho ma mmαi dadí mpefi conná ngue'ahα. Dí nne ngue nu te dí øt'e, da 'yøt'ahα ra nho 'nε i ja gampähä ngue ga unj te dí pεts'i ngue ga fäxahα. Pε εna man'na ngue dadí ma'ahα, εntho gue gue'a man'na ga ngohni mmαih'α ngue hñga εgadj macjα.

16 Guí pahmα xanho ngue ja'mø hñ'yα te ga honi, pε nugä hñte dí ä'ahα. Pε 'bαi'da ya ngue di yajpagui, εngui ngue ra nthät'itho dí øt'ahα.

17 ¿Ua guí εmhmα ngue 'bαi toni ja'i dí penhnä ngue da jεc'ahα ra mεnyu? Nu'a, hñ'nä'a.

18 Xi'mø ma penhnä p'α ra Tito ngue bi ma di zengua'ahα, 'nε bi mε man'na ma çuhα, xina ra Tito, ¿ua bi 'yä'ahα ra mεnyu? Guí pahmα

xanho ngue ra Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Høntho bi ne ngue nuna ra hya bi xi'ahα, da 'yøt'ahα ra nho. Pε hñ temα mεnyu bi 'yä'ahα.

19 'Yo guí εmhmα ngue nnä mangä na ra hya na ngue høntho dí nnegä ngue gui nnu manhojα. Nu'a, hñ'nä'a. Sinoque nuna ra hya nnecra Cristo ngue ga mma, guehna ra hya dí mmana. 'Nε dí nne ngue gue'a Oja da nu manho na ra hya dí xi'ahα. A nuya ma zi çu'ahα, nuya te gäma hya dí xi'ahα, dí honi ngue ha di zajni nt'εc'εhα.

20 Porque dí su ngue nu'mø dá magä p'α, nthambεnitho ga tin'ahα ngue hñgdi 'yohα xanho. Gadi nsathohα, di 'bαtyø zεya, di 'bαtyø cuε, di 'bα'α di honi ha di dinε ra nho, di 'bαtyø mambεthanj, di 'bαtyø nemhya, di 'bα'α dadí 'yεts'i, di 'bαtyø 'yøt'i sai. Nu'a ra hya manho guí nnehα gdä nyagä'be p'αya, ya hñga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuetho di nja porque ga hεc'ahα te gdi øthα.

21 Guehna ra hya dí sugä 'mø dá søngä p'α guí 'bαhmα naya. Nu te gdi øthα, ga pesta ma sä p'α ja rá hmi rá dä Oja. Porque asta gara zongä 'mø dá padí ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'mεt'o yø ja'i, hñgui nne da hyεp'α. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'nε nu'a te ra nts'o xa bεnnba yø mmαi yø ja'i dadí siguetho.

13

1 Ya rá hyu ndi ga mmap'α

ngue güi zengua'ahü ya. Nu'mø 'bui to nne di yaprá mmi'yéc'eiui, mahyonitho ngue di 'bui yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuaní rá hya.

² Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gátho mi'da yø ja'i, tengutho rá hya dá xi'ahü 'mø rá yondi má magä p'ü ya, a nu'mø dá magä p'ü mahøn'a ngue ga ma nu'ahü 'nε ga tini ngue gadi siguethohü rá nts'o, ya hinni mantho ga seti te gá guí øthü.

³ Ja guí pahmü p'ü xanho p'üya ngue gue'a rá Cristo di hacra ts'edi'a rá hya ga xi'ahü. Porque rá Cristo hinga 'nε'a di nya manhuēhi 'mø dá zo'ahü'a, sinoque di nya manzaqui'a.

⁴ Madague'a himbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø mi gua-tra pont'i, pε nuyá, ya i 'bui 'nε i n'youi rá ts'edi Oja. Da guecä ya, xquet'a di n'yo'be rá Cristo. A nu'mø dá magä p'ü, gue'a rá Cristo di hacra ts'edi ná rá hya ga xi'ahü, madague'a t'enguí ngue dí ya manhuēhi 'mø dí yahü.

⁵ Nu te gni 'yohü ya, dami hyacsēhü rá güenda ngue'mø dū xandønho ni nt'éc'eiü ogue hin'na. Dami pahmü xanho ngue'mø guí n'yohü rá Jesucristo ogue hin'na. A nu'mø hinguí n'yohü rá Jesucristo, ya himma juani ngue gyø hoga 'yéc'eiü 'mø.

⁶ Nugä dí ena ngue di n'yo ni mmaihü ngue majuaní dí n'yo'be rá Cristo 'mø dá nyahü, hingrá nthätitho ga

øt'ahü.

⁷ Dí äpä Oja ngue dá 'yøt'e ngue hinte mant's'o dá din'nahü. Pε nuna rá hya dí mma, hndí honi ha di t'enguí ngue go dí øt'e ngue guí 'yohü xanho, sinoque høntho dí nnegä ngue majuaní guí n'yohü xanho. A nugui, hinte ja'a ngue engyø ja'i hinguí pømmänho te dí øt'e.

⁸ Nuna rá hya majuaní, guehna dí honi ha di nthaha. Hndí nne ga øt'a n'na rá hya nu'a di ts'onna rá hya ná.

⁹ Janangue nugui dädi johyatho 'mø t'enguí hndí ya manzaqui, høntho dí nnegä ngue dá zedi xanho ni nt'éc'eiü. Nugä zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahü ngue dá bømmanho ni nt'éc'ēhü, hinda t'en'ahü ngue te dädi 'bedi.

¹⁰ Hante ngue ga mmagä p'ü ga ma zengua'ahü, dí otra carta ja ua ngue ga pεnnbü. Nuna rá carta dá ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho ya himma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magä p'ü ngue ga nyahü. Nugä, nuna rá 'bēfi bi 'dacä Oja, guehna dí øt'a ná. Nugä dí honi ha di zēhni nt'éc'eiü. Hingue masque dí honi ha gdá japyø hya ngue ga en'a häi te gni 'yohü.

¹¹ A nuya má zi cu'ahü, Oja dá mäxahü ya. Dami hyomhmü rá nho gdi n'yohü. Oja dá hyut'a ni mmaihü. 'Nε dami mmadi n'na ngu n'na'ahü. Nu'mø ngue ja rá njun'mahya, dami nhojpahü. Nu'mø ngue ngu'a guí 'yøthü,

ya gue'a rá pähä Oja gui
'yøpähü p'üya. Nuna Oja
p'üya hinha di hyεc'ähü.

¹² Dami nzengua xanho
n'na ngu n'na'ähü. Di nequi
xandønho ngue gadi ncühü.

¹³ Gätho ma cühü 'da'igu ma
nt'εc'εihü i ja, i pen'nahü ra
nzengua.

¹⁴ Di jap'ähü na ma Hmühü
Jesucristo ngue da dinni
mmüi ngue di ma'ähü. 'Nεhra
Espíritu Santo da 'yøt'e ngue
da dinni mmüi ngue gui
n'yohü'a. Da ngut'atho.

Gálatas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Galacia.

1 Nugä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Hingra ja'itho rá ts'änni ngue drá representantegä. 'Nε h̄injonn̄i ja'i da b̄on̄i ngue da t'εmbi bi 'yεxcagui. Nu'a bi 'yεxqui, guehna ra Jesucristo co 'nεhna Oja ma Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi bennate ra Jesucristo 'mø mi d̄u.

2 Nugä ya, co 'nεhya ma zi c̄uh̄ dí n'yogä'be ya, dadi zenguagähe'u yø 'yεc'εi di m̄p̄eti p'u ja yø hn̄ini ngue ra häi Galacia.

3 Nuna Oja ma Papáhu co 'nεhna ma Hm̄uh̄ Jesucristo, dí nne ngue di jap'ah̄u 'nε da hyut'a ni mm̄aih̄u.

4 Nuna ra Jesucristo bi nese ngue bi tho conná guehma ts'oquih̄u para ngue da ḡugah̄u p'u ja ra nts'o ja ua ja ra ximh̄ai. Nuna Oja ma Papáhu, go rá ts'änni'a tengue bi thohra Cristo na.

5 Janangue ma ga εspah̄u Oja hanḡu ra pa. Da ngut'atho.

6 Nuna rá mate ra Jesucristo bi 'dac̄u, Oja bi 'yøt'e ngue bi d̄im̄ma mm̄aih̄u ngue nzongah̄u Oja ngue ga εc'εih̄u ra Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogä hanja ngue n'nahmantho guí nne gui

hyεhm̄u p'u Oja, guí nne gui tenhn̄u mi'da yø hya t'εmbi ngue ra hoga 'da'yo hya.

7 Pε nu'a majuani ngue ra hoga 'da'yo hya, h̄inguí yoho, hyu ja'a, sinoque h̄onda n'na. A nuyá, 'b̄ai to øt'e ngue di 'yot'itho ni mm̄aih̄u, i nne da mäna hoga 'da'yo hya ngue te bi 'yøtra Cristo.

8 Pε nuyá, madague'a da guecsegahe, oque n'na ra anxε di 'yε mah̄εts'i da b̄on̄i ngue da xi'ah̄u man'na ra hoga 'da'yo hya ngue h̄inda 'da'iguui na ra hya ya xtá xi'ah̄e, nuna n'nan'yo ra hya da ma, da ma ra castigo na.

9 Ya xtá xi'ah̄u m'met'o, 'nε mah̄on'a ga mm̄angä ya. Nu'mø to da xi'ah̄u man'na ra hoga 'da'yo hya h̄inda 'da'iguui na ra hya ya guí εc'εih̄u, nuna n'nan'yo ra hya da ma, da ma ra castigo na.

10 Co nuna ra hya naya, ζua da zä gui 'yεmhm̄u ngue dí hongä ra hya ha di nu manhogä yø ja'i? Nu'a, h̄in'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nugä h̄inna mangä ya yø hya ya, ngue di nu manhogyø ja'i. Nu'mø gdi hongä ra hya ngue da gue'a te nnu manho yø ja'i ga mma, ya h̄ingrá mεfigä ra Cristo 'mø.

11 Ague ma zi c̄u'ah̄u, dami pah̄m̄u ngue nuna ra hoga 'da'yo hya dadi øt'ah̄u, hingra ja'itho rá ts'änni na.

12 H̄injonn̄i ja'i dá mεpyagä te bi ma, 'nε h̄injonn̄i ja'i xāngui te dí mma. H̄inda

hønsē rā Jesucristo bi jaqui
ngue dá pacā nā rā hyā nā.

13 Ya xcá 'yøhmū te 'be'a
nmará n'yogā m'met'o
ngue'mø nmī tennā yø nt'εc'ei
yø judío. Guí pahmū ngue
janjuani hīnmī sāyagā dí
honi ha gda sūcā'u yø ja'i
Oja. Porque nmī nnegā ngue
xøgue xtī m'mēhnā rā hoga
'da'yo hyā nā.

14 Nu'a rá nt'εc'ei yø judío
mī ja, mān'na tātē ngue nmī
εc'ei'gā'a ngue'u mī'da mā
mmījudiógāhe 'da'igu rā pa
dí 'bahme. Nugā mān'na xtā
øt'a xanho'a te rā costumbre
manī n'yo mā mboxitahū.

15 Nunā Oja bi 'dacrā mātē
ngue bá huanngui hante
ngue gá m'mai. 'Nε bi zoqui
ngue ga øtrā 'befi bi 'daqui.

16 Porque bī ne Oja ngue
dá mpaçá'be'a rá Ts'unt'u,
n'namhā ngue dā zāp'u ga
xicā yø ja'i hīngyø judío te'o
nā rá Ts'unt'u Oja. A nugā
p'uya, hīnjonnī ja'i dá ännī te
ja ngue ga øt'e.

17 'Nε hīngā 'bet'o dá
magā p'u Jerusalén ngue
xca xādi te mī xānnbātē'u yø
representante rā Cristo bi
'yεxa m'met'o hante ngue dā
'yεxqui. Sinoque danī mpagā
p'u ja rā hāi Arabia. 'Dāmba
pengā p'uya, māhøndā εcā p'u
ja rā hīnīnī Damasco.

18 Mī tho'a nhyū jεya p'uya,
ja dá magā Jerusalén ngue dá
nyagā'be rā Bedu. Pε høndā
n'ne'mā cūt'a dá m'mūcā p'u
mī 'bū'a.

19 'Nε hīnjom mī'da nī
representante dá nyagā'be,

hīndā høndra Jacobo nu'a rá
n'yohū mā Hmūhū Jesucristo
dá nugā p'u.

20 I pa Oja ngue majuanī nā
rā hyā dí xi'ahū.

21 M'mēfa p'uya, danī
mpagā p'u ja rā hāi Siria,
'nεp'u ja rā hāi Cilicia.

22 A nu'u yø ja'i εc'ei rā
Cristo dī mpeti p'u ja yø hīnīnī
ngue rā hāi Judea, tobe hīngā
n'na ndī dadī nnugāhe'u.

23 Høntho nt'øde te hma
ngue εnyø ja'i: "Nunā rā
n'yohū mī honī ha di zāhyø
'yεc'ei 'mø mān'na rā pa, a
nuyā hmānya ngue guehna
xihyø ja'i ngue dá 'yεc'ei'a rā
Cristo nunā hīnmī nnepe dá
'yεc'ei yø ja'i m'met'o".

24 Janangue εspabi Oja yø
ja'i, porque nunā Oja bi hyāt'i
bi pārcagui mā mmūi.

2

1 Mī gua'a rá 'de'mā goho
rā jεya p'uya, māhøndā magā
Jerusalén. Dá mēgā'be rā
Bernabé conñā Tito.

2 Dá magā p'u, porque Oja
bi 'yurcagui, bī neque ngue
ga mmagā Jerusalén. Bī
mpeti'u 'bet'o rā hyā p'uya
ngue dá nyahe. Dá xicā'u
p'uya hanja nā rā hoga 'da'yo
hyā dadī øtā yø ja'i hīngyø
judío. Dá ne ngue dā fādī
ngue 'da'igu rā hyā dí xihme
yø ja'i. Porque dá negā ngue
hīndī nts'onñā mā 'befi ya xtā
øt'e, 'nε nīmantho dadī mpefi.

3 Pε majuadi dá nyahe, bi
hnu manho nā rā hyā dá mā.
Nunā rā Tito mā n'yogā'be
hīngui n'youi rā hmεpya

ngue ra circuncisión. Pε ya hĩmbi ma ma jats'edi ngue di njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío.

⁴ Høndi 'da yø ja'i mi 'bup'u ngue hĩmma juani yø 'yεc'ei, bi nepe ngue xta hmεpya na ra Tito. Pε nuyá, guehya yø ja'i cuatyø 'yεc'ei ya, i honi ha di zarcá ma guahu ngue da zäp'u di yajpahu m'mefa ngue hĩndi øthu'a te ga mmamp'u ja ra ley. Porque ya dí εc'ei hu ra Cristo. 'Nε guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue ga øthu te ga mmamp'u ja ra ley ya.

⁵ Pε nuna ra hya mmanya, hĩnga n'na ne dí ørpähe masu. Porque nuna ra hoga 'da'yo hya ya gui εc'ei hu, guehna ra hya ngue majuanĩ na, ya hĩnda zá to di pädi.

⁶ Nu'u yø 'yεc'ei 'bet'o ra hya, hĩndi mportagä 'mø ngue 'bet'o ogue hĩn'na, porque nup'u ja rá hmi rá dá Oja, ya hĩmma hyets'i yø ja'i p'u. Pε nu'u 'bet'o, hĩn tema hya bi xiqui ngue da 'yεnguĩ hĩnga gue'a ra hya dí mma.

⁷ Hante gue bi mmεyase ngue Oja di färcaguĩ rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyø ja'i hĩngyø judío. A nuna ra Bedu bi ma mafäti ra hoga 'da'yo hya da xihyø ja'i ngue yø judío.

⁸ Porque guesε Oja bi 'yεxra Bedu ngue drá representante ra Cristo p'u ha 'buhyø judío. Pε xquet'a bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Cristo p'u 'buhyø ja'i hĩngyø judío.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ei ya, ra Jacobo, ra Bedu,

ra Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagä ra mmenthĩ ngue ga øt'a na ra 'befi na. Ya dá mbennba 'yεhe p'uya, guehna ra hmεya na ngue jaje ra acuerdo na te ra 'befi ga øthe. Bi ts'ännbaya ngue ga mmεgä'be ra Bernabé, ga ma mangä'be ra hoga 'da'yo hya p'u 'buhyø ja'i hĩngyø judío. A nuya dá nyagähe p'uya, guehya da xihra hoga 'da'yo hya ya yø judío ya.

¹⁰ Hønda n'na ra hya bi sicä'be p'uya, ngue hĩnda ma mapumbeni yø hyoya, da 'bäts'i te honi. Pε nuna ra hya na, hĩnga ja dí mbennagui, ya zant'a dadĩ ja ndummĩ ngue da 'bäts'i te honyø hyoya.

¹¹ M'mefa p'uya, ya dí 'bucä p'u ja ra hĩni Antioquía, xquet'a bi zøp'u ra Bedu. Mi ma njammĩ pa p'uya, bi 'yεhra pa ngue hĩnni 'yup'u te bi 'yøtra Bedu. Janangue yø hmi yø dá yø ja'i p'u dá hejpi te øt'e.

¹² Rá mæditho xanho te bi 'yøtra Bedu. 'Dap'u bi nsihmεui yø 'yεc'ei hĩngui n'youi ra hmεpya di njapyø judío. Mi zø i'da yø ja'i bá nεxp'u 'buhra Jacobo, guehya yø ja'i di ja ts'edi ngue da hmεpya gätho yø 'yεc'ei hĩngyø judío ya. Mi zøhya p'uya, ra Bedu bi zu ngue da ts'ui, janangue bi 'uep'u 'buhyø 'yεc'ei hĩnga mhmεpya.

13 Nuyá mǐ'da yø judío ngue ya yø 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a 'nɛhya bi 'yøt'e tengutho øtra Bødu ya ngue bǐ nsu, bi 'uep'u 'bøhyø 'yɛc'ɛi hinga mhmɛpya. Co 'nɛhna ra Bernabé bǐ ntet'i te øtra Bødu.

14 Nu'mø ma nugá te øtra Bødu p'uya ngue ya himma juani ngue gue'a te mmanna hoga 'da'yo hya ga 'yo, yø hmi yø dá yø 'yɛc'ɛi p'u dá hejpi, dí embi: "Ague Bødu, nu'i grá judío, pɛ asta 'nɛsɛ'i, ya xcá hyep'u 'da yø hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío. Ya guí øt'e tengutho yø 'yɛc'ɛi hingyø judío. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe dá 'yɛn'u yø 'yɛc'ɛi hingyø judío ngue jatho ga øthu te gá mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío ya?" dí embi.

15 Dí nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gátho ya ma mmijudío. A nujø, hinna 'bøhm'a ngue ra ts'oqui ga øthu tengutho øtyø ja'i hingyø judío.

16 Pɛ dí pahmu ngue nu'a di nhohma ts'oquih, hinga gue'a ngue ga øthu te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue dá t'ɛc'ɛi ra Jesucristo'a. A nu yø ja'i hingyø judío ya ɛc'ɛi ra Cristo ya, pɛ xquet'a 'nɛcjø ya dí ɛc'ɛih na ra Jesucristo ya. 'Nɛ guehna di nhohma ts'oquih na ngue dá ɛc'ɛih ra Cristo, hingue masque bǐ nhohma ts'oquih ngue xcá øthu te mmamp'u ja ra ley ga 'yo ma mmijudío.

Porque hǐnjonda bøni ngue di nhohrá ts'oqui ngue da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley.

17 A nuyá, ya dí ɛc'ɛih ra Cristo ngue di nhohma ts'oquih. Pɛ mǐ'da yø ja'i embi ngue ra ts'oqui dí øthu ngue hǐndí øthu te gáma hya mmamp'u ja ra ley. ¿Ua sä dá 'yɛnya yø ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xänngahu ra Cristo, ya i 'yøt'a ngue ga øthu ra ts'oqui? Nu'a, hǐn'na'a.

18 A nuyá, ya xtá mangá ngue hǐngui ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mø hønga 'bät'i, ga embi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya himma juani ngue bǐ nhohma ts'oquigá'mø.

19 Pɛ ya hǐnni mantho ngue ja rá ts'edi ra ley ya, porque ya bǐ nja'a ra castigo mǐ mmanna ley. Nugá tengutho 'mø bi hyogá ra ley. Nuyá, ya gdá 'bø'a ngue ga tɛn'na Oja.

20 Nu'mø mǐ ma maquat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nɛqui dí ør'ma güenda ngue ya bǐ ncuarcagui ra pont'i. Nuyá hǐndí sänsɛ te nna 'bøi, hønt'a ra Cristo o ma mmuigá ya. A nuyá, mɛnte ra pa dí 'bucá ua ja ra ximhäi, hønt'a rá Ts'ant'u Oja dí ɛc'ɛi ya. Nuná, di maqui 'nɛ bǐ ndäse ngue bi tho conná ngueque.

21 Nuná rá mate Oja bi 'daqui, hǐndí nne ga joni. Xi'mø ngue dá gue'a ra ley ga 'yo yø judío di nhohrá ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo'mø.

3

1 Ague gyø mmεnguh_u p'_u ja rā hāi Galacia, rá nζεgui mā'bedi nī mmuih_u. ¿Hanja ngue gadi n'unī thā'ah_u ngue hīnguí εc'ei_u nā rā hya majuanī? Nī hmi nī dāh_u p'_u dá māngāhe nā rā hya na ngue rā Jesucristo bi 'dømp'_u ja rā pont'i. ¿Ua ya gá pumbenih_u nā rā hya naya?

2 Ya guí pahm_u xandønho ngue Oja bá pen'nah_u rā Espíritu Santo ngue gá 'yεc'ei_u rā hoga 'da'yo hya bi si'ah_u. Hīmbi 'ben'nah_u nā rā Espíritu Santo ngue gá 'yøth_u'a te gā nt'ot'i p'_u ja rā ley.

3 ¿Mba hanja'a nī m'mεmmhi guí øth_u? Ya guí pahm_u ngue gue'a rā Espíritu Santo bi 'da'ah_u rā 'da'yo te. Pε nūya guí εnā ngue gui hyonε ha di gommanho te gdi n'yoh_u ya.

4 Ya xangu rā n'_u xcā sāh_u ngue guí εc'ei_u rā Cristo. ¿Ua hīnte nī bøntho'a ya? Pε dí εnā ngue ja te nī bøn'a.

5 Damī pahm_u hanja ya ngue Oja bá penhna Espíritu Santo ngue bi 'yøtyø milagro p'_u guí 'buh_u. Nguna gá nuh_u ngue bi nja rāngue gá 'yεc'ei rā hoga 'da'yo hya bi si'ah_u. Pε hīn'i nja nā te gá nuh_u ngue gá 'yøth_u'a te gā nt'ot'i p'_u ja rā ley.

6 Tengutho dí xi'ah_u ya, nguna nt'ot'i p'_u ja rā Macā Libro ngue εnā: “Rā Abraham bi 'yεc'ei ngue di nja'a te rā hya xi xi Oja. Nu'a i 'yεc'ei p'_uya, Oja bi hojpa_u bí rá ts'oqui”, i εnā.

7 Janāngue damī pahm_u ya ngue nu'_u nnøpā mbom'mεto rā Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'εc'ei ya.

8 Nup'_u ja rā Macā Libro, ya manjam'møtho nt'ot'i rā hoga 'da'yo hya ngue 'nε'_u yø ja'i hīngyø judío di nho-hyø ts'oqui 'mø bi 'yεc'ei Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyāui rā Abraham ngue bi 'yεmbi: “Connā ngue'a'i gātho yø ja'i 'bucua ja rā ximhāi da ma majapī”, bi 'yεmbi.

9 Nu rā Abraham bi 'yεc'ei Oja, 'nε Oja bi japī. A nuyá, nu to gā da 'yεc'ei Oja, Oja di japī tengutho rā Abraham.

10 Nu to gā εnā ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te gā nt'ot'i p'_u ja rā ley, da tho rā castigo rā ja'i. Porque nt'ot'i rā hya ngue εnā: “Nu to hīnguí øt'e para zantho'a te gātho nt'ot'i p'_u ja rā ley, gue'a da tho rā castigo'a”.

11 Pε dí pahm_u ngue nu rā ja'i εnā ngue da 'yøt'e gātho'a te mmamp'_u ja rā ley, hīnga gue'a di hojpa_u Oja'a. Porque rā Macā Libro i εnā: “A nūya to bi 'yεc'ei Oja, guehya di hojpa_u ya, 'nε di unna 'da'yo te”.

12 Ya hīnte nī bøn_udrā nt'εc'ei rā ja'i nu'a εnā ngue di nyan'a ngue da 'yøt'e te mmamp'_u ja rā ley. Porque nt'ot'i p'_u ja rā ley rā hya ngue εnā: “Nu rā ja'i hīnte di 'bedi da 'yøt'e gātho'a te mmamp'_u ja rā ley, hønt'a rā ja'i di t'unna 'da'yo te'a”.

13 A nuyá, ya hīnga thomhm_u rā castigo mmamp'_u ja rā ley ya.

Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguecjü'a. Nup'u ja ra Maca Libro i emp'u: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui".

14 Ra Cristo bi thohra castigo conná nguecjü n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthëui rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'në'u yø ja'i hingyø judío di nthëui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gä dí εc'ëih ra Jesucristo, ya dí n'yoh ra Espíritu Santo.

15 Ague ma zi cu'ah, nuna ra hya ga mmangä ya, gdá hyejpah'a te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yoh ngue'mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'ëiui, 'në bi firma ra sæcua da nangui, ya hinda zä to da xotra hya bi nja, ni xinda zä ngue to da hyuts'i te nt'ot'i.

16 Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'në'a rá mbom'meto bi terpap'u. Pë hñte mmamp'u ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yëna "yø mbom'meto" tengutho 'mø di mma ngue xtángu. Sinoque n'na nc'ëitho'a mmamp'u, guehna ra Cristo na p'uya.

17 Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohmi n'na ra cohi ra Abraham, 'në bi yarpí ngue di nja'a te bi xifi. Mí tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pë himbi nts'onna ra cohi mi javi Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na.

18 Xi'mø hont'u to øt'e te gä di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema

hya di yarçah Oja 'mø. Pë ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unná njapi, 'në bi unni.

19 Pë çhanja ngue bi nja na ra ley 'mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'bë'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Në bi nja rá ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'm'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuna, bá ts'ännbi ngue da 'yøt'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxë bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxë.

20 Pë nu'mø mi nyauí Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasëui.

21 ¿Ua sä ga emhma ngue nuna ra ley bi 'yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'a, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yotra ja'i te gä di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i.

22 Pë nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gätho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue dí pahma ya ngue hont'u to εc'ëi ra Cristo di nthëui'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yëc'ëi.

23 Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley maði manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahma ngue gue'a ra Cristo ga εc'ëih ngue di nhohma ts'oquiha.

24 Nuna ra ley bi nopa mádi yø ja'i, ngue di ndäpyø ja'i ra Cristo 'mø mi zøhø. A nu to da 'yεc'ei na ra Cristo p'uya, ya di nhohrá ts'oqui ra ja'i.

25 A nuyá, ngue dí εc'ei h ra Cristo, ya hinni mantho di mandagah na ra ley mi fácju ya.

26 Rángue dí εc'ei h ra Jesucristo ya, ya yø basigah Oja ya.

27 A nuyá, nu to gä bi nxixya 'mø mi 'yεc'ei ra Jesucristo, guehya ga 'yo tengutho i n'yo ra Cristo ya.

28 Ya hinda mporta ngue'mø grá judío ogue hingrá judío; 'bähni hmu ogue hijnjo'o ni hmu; ogue grá n'yohu ogue grá xisu. Porque nu'mø ya gä guí n'yohu ra Jesucristo, ya n'na hyatho gui jah'a.

29 Nu'mø ngue guí n'yohu ra Cristo, ya gue'ahu yø mbom'meto ra Abraham. 'Nε di toca'ahu na te xa yat'Oja ngue di uni.

4

1 Ya guí nuhu ngue nu'mø rá nguetho n'na ra ts'ant'u ja ngue da gohmi n'na ra erensia, 'da'igudui n'na ra hmiqui, madague'a ngue rá mmeti gätho.

2 Porque 'bähyø ja'i di ncarga ngue da märpabi te pets'i astä gue'mø bi zonna pa da zännbabi rá papá ngue di ndäpi.

3 Di njathu p'uya. Hante ngue ga pahmu hanja na ra Cristo, dá ja ndummui ngue ga øth'u yø costumbre ga 'bähyø ja'i ua ja ra ximhäi.

4 Pε nu'mø mi zonna pa bá sän'na Oja ngue bá penhua rá Ts'ant'u, bi øn'a n'na ra xisu. Nuna ra Ts'ant'u na, bi 'yøt'e te mmamp'uja ra ley ga 'yo yø judío.

5 Bí 'yεhε ngue go bi tho'a ra castigo mi ja ga thohmu tengutho di manda ra ley. Janangue nuyá, ya guecju yø basigah Oja ya.

6 A nuyá ngue ya yø basigah Oja, nuna Oja conná Ts'ant'u bá penhua Espiritu Santo p'u ja ma mmaih ngue ga n'yohu. 'Nε guehna ra Espiritu Santo bi bennbi te mmanna ja'i 'mø xi Oja ngue embi: "Ma Papá'i Oja".

7 Janangue nuyá, ngue ya yø basigah Oja ya, ya hinda 'bähmu tengutho n'na ra hmiqui. A nu'mø ngue ya yø basigah Oja, tengutho n'na ra basi ja rá erensia, di njathu p'uya, di tocagah'a te di un'Oja rángue dí εc'ei h ra Cristo.

8 Nu'mø yø pa xa thogui ngue hinmani pahmu Oja, gue'u yø dahmu ngue himma juani Oja gmi nnopa hmuhu ngue gmi thannehu.

9 A nuyá, ya guí pahmu Oja ya, ogue man'na xanho, bi ba'ahu Oja. ¿Hanja ngue ya guí nne gui hyehmu p'u Oja ya, mahønguí nne gui 'yεc'ei h'u yø costumbre hin tema ts'edi di ja?

10 Porque guí suphu yø pa di costumbra yø ja'i ngue supi. Nu'mø ra t'usna gui

suphᵘ. Njeyᵘ, njeyᵘ i ja mī'da yø pa guí suphᵘ.

11 Ya xanguᵘ rᵘ 'bɛfi xtá øt'e ngue dí xān'nahᵘ rᵘ hyᵘ. Guehnaᵘ dí sugā naya ngue di nts'onᵘ rᵘ hyᵘ nᵘ.

12 Ague mā zi cu'ahᵘ, dami 'yøthᵘ tengutho dí øt'ä ngue hīndī øt'ä'ᵘ yø costumbre yø judío ya. A nugā dí øt'ä tengutho gmi øthᵘ m'mɛt'o. Pɛ nugā dí ɛnᵘ ngue hīngui sɔcɔjᵘ tengue dí øt'e.

13 Guí pahmᵘ ngue nu'mø rᵘ mādi mā magā p'ᵘ guí 'bᵘhmᵘ, dá xi'ahᵘ rᵘ hoga 'da'yo hyᵘ, nugā nmaᵘ hɛnnī.

14 'Nɛ nu'a rᵘ n'ᵘ nmi hɛmbä, xānhɛnnītho ha xtí zä xca nyahᵘ. Pɛ nu'ahᵘ p'ᵘya hīngā 'yɛmhmᵘ ngue hīnda zä gā nyahᵘ, nī xīngā fɛscəthohᵘ rᵘ hyᵘ dá mangä. Hante gue co n'na rᵘ pähä guí 'yøhmᵘ rᵘ hyᵘ dá mangä, tengutho 'mø di 'bäp'ᵘ n'na rá anxɛ Oja ngue da zo'asɛhᵘ, ogue tengutho 'mø di 'bäɛ p'ᵘ rᵘ Jesucristo da zo'ahᵘ, gá jajᵘ p'ᵘ.

15 ¿Нарᵘ gá 'yɛmhmᵘ'a rᵘ pähä bi nja'ahᵘ'a rᵘ ora dá xi'ahᵘ rᵘ hyᵘ? Conque dí pacā ngue nu'a rᵘ 'bäxte guí nne xqui 'yørcāhᵘ, nu'mø di sä astā nī dá guí nne xqui hyai ngue xqui 'dacjᵘ.

16 Xiya, astā guí nne guí 'yøt'e ngue mā nsəihᵘ ya ngue njuantho dí xi'ahᵘ na te majuanī.

17 A nuyᵘ mī'da yø ja'i ɛmmɛi nne da māxahᵘ, pɛ hīngraᵘ nho nne da 'yøt'ahᵘ

ya. Sinoque høntho nne ya ngue guí hyɛgahᵘ p'ᵘ, i nne ngue go guí tɛnhnᵘ'a rᵘ hyᵘ mmanya.

18 Pɛ ya xāho ngue'mø to nne da māxahᵘ, pɛgue ya da n'yo'a ngue rᵘ nho da 'yøt'e. A nugā xquet'a dí nne gā fāxahᵘ, pɛ hīngā høn'mø dí 'bᵘp'ᵘ guí 'bᵘhmᵘ dí nne gā fāxahᵘ, sinoque hangᵘ rᵘ pa dí nne gā fāxahᵘ.

19 Ague mā basī'ahᵘ, tengutho n'na rᵘ xisu 'mø ja ngue di ønnā basī sä rᵘ n'ᵘ, dī njadä p'ᵘya, mahøndī sä rᵘ n'ᵘ co nu'ahᵘ astā gue'mø guí 'yøthᵘ tengutho bi 'yøtra Cristo.

20 Nugā hīndī sanī ngue gdi 'bɛcä p'ᵘ guí 'bᵘhmᵘ ya ngue gā nyasɛhᵘ, n'namhma gā nnuᵘ ha gda japä'a rᵘ hyᵘ si'ahᵘ. Porque nuyᵘ, janjuanī hīndī padī te gā øt'e co nu'ahᵘ.

21 Nu to gātho nne da 'yøt'e te gā nt'ot'i p'ᵘ ja rᵘ ley gā 'yo yø judío, dami xicjᵘ ya. ¿Ua hīnjam'mø guí øhmᵘ'a rᵘ hyᵘ nt'ot'i p'ᵘ ja rᵘ libro ngue rᵘ ley?

22 Ya guí pahmᵘ ngue nt'ot'i ngue rᵘ Abraham bi m'mᵘ'i yoho yø ts'unt'ᵘ. Nunᵘ n'na rá ts'unt'ᵘ, rá ts'unt'ᵘ n'na rᵘ xisu ngue rᵘ gūñitho. Nunᵘ man'na rá ts'unt'ᵘ, rá ts'unt'ᵘ nᵘ rᵘ xisu ngue rᵘ mmɛnnīgu.

23 Nunᵘ rᵘ xisu ngue rᵘ gūñitho, hīngraᵘ 'yabasī nᵘ, janangue bi m'məhrä basī. Pɛ nunᵘ rᵘ xisu ngue rᵘ mmɛnnīgu, mará 'yabasī, guesɛ Oja bi yarpabi rᵘ

Abraham ngue bi m'mahrá basi na.

²⁴ Ja ua yø hya mahyequi. Nuya yoho yø xisu ya, gui nhyejpabi yoho yø cohi i ja. Nunā rā xisu ngue rā ganitho ni hu ngue rā Agar. Gui nhyejpabi'a rā cohi bá njap'u ja rā t'øhø Sinaí. A nuya yø ja'i εna ngue da 'yøt'e te di manda rā ley ya, guehya nnøpa basi rā Agar.

²⁵ Nunā rā Agar, yoho yø xequi mahyejpi. Gui nhyejpa rā t'øhø Sinaí jap'u ja rā häi Arabia. 'Nε gui nhyejpa rā Jerusalén, nu'a ja ua ja rā häi. Porque nuya yø judío 'bap'u, i tenthō te nt'ot'i p'u ja rā ley.

²⁶ Pε nuya yø ja'i yø ngump'u ja rā Jerusalén bí ja mahεts'i, hīndi manda rā ley ya. A nuju, ja dyø mmenguha p'uya.

²⁷ A nup'u ja rā Maca Libro, nt'ot'i p'u rā hya ngue εna: "Di nja'i mpähā grā 'yabasi, nu'i hinga pahra ønnate. Ga mafi ngue gui johya, madague'a ngue tobe hinguī pa'a rā ønnate. Porque rā xisu ngue rā 'yabasi bi hyep'u rá ndø, pε man'na xangu yø basi di m'mai, hīnda gue'a rā xisu 'bähmi rá ndø".

²⁸ A nuju ya mā zi cu'aha, tengutho rā Isaac, Oja bi yat'i ngue di m'mai. Di njathu p'uya, Oja bi yat'i ngue dyø basigaha.

²⁹ Nu'mø mi nja na te rā hya xí yat'a Oja ngue di nja, rā Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue bi m'mahrá Isaac. Pε nunā rá ts'ant'u rā Agar bi mbøcue, bi zuhra Isaac. Xquet'a di njathu

p'uya, nu'u mma ngue øt'e te nt'ot'i p'u ja rā ley i sæcj'u.

³⁰ Pε gui pahmu te nt'ot'i p'u ja rā Maca Libro ngue εna: "Nunā rā xisu ngue rā ganitho, da thøn'athi, da mε rá ts'ant'u. Porque nunā rá ts'ant'u na, hīndi tocabi'a te da hyanna rá ts'ant'u na rā xisu ngue rā mmεnnigu", i εna.

³¹ A nuya mā zi cu'aha, hīngyø basigaha na rā xisu ngue rā ganitho, sinoque gue'a rā xisu ngue rā mmεnnigu yø basigaha.

5

¹ Ya bi hoga mā ts'oquihā rā Jesucristo. Janangue ya hīndi tēnhn'a rā ley ga 'yo yø judío ngue ga εna di nyanma tehā. Dami hyaha rā ts'edi ya, dami ndaha co nunā rā hya na. 'Yo sā gui εna ngue di nja rā castigo ngue'mø hīngui tenna ley ga 'yo yø judío.

² Nugā drā Pablo, dami 'yøhmā na rā hya ga mmangā ya. 'Yo gadi n'unj ngue da hmεpya'aha ngue sā gui 'yεna gue'a di nhohni ts'oquih'a. Nu'mø, ya sāditho gá pahmu rā Cristo 'mø.

³ Mahøn'a di nne ga xi'aha ya, nu gātho yø ja'i εna ngue da mεpya yø do'yo, 'yo sā di εna ngue hōnt'a da 'yøt'a, sinoque ja ngue da 'yøt'e gātho'a te nt'ot'i p'u ja rā ley.

⁴ Nuya yø ja'i εna ngue di nhohyø ts'oqui ngue da 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i p'u ja rā ley, guehya yø ja'i hεp'u rā Cristo ya. Ya εmp'u na rá mate Oja.

5 Pε nuj̄u, r̄a Espír̄itu Santo di h̄at̄ra ts'edi mā mm̄aih̄u ngue dí t̄om̄hm̄'a r̄a pa r̄á n̄zegui. Guesε Oja d̄a m̄amp'uya ngue ya b̄i nhoh̄m̄a ts'oquih̄u r̄ángue dí ε̄c'ε̄ih̄u r̄a Cristo.

6 A nuyá, ngue ya dí n'yoh̄u r̄a Jesucristo, ya h̄inte d̄i m̄uui 'm̄ø m̄hm̄εpya mā do'yoh̄u ogue h̄inga m̄hm̄εpyagah̄u. A nū'a t̄ate d̄i m̄uui ya, gueh̄n̄a mā nt'ε̄c'ε̄ih̄u ja naya, 'nε nūn̄a mā nt'ε̄c'ε̄ih̄u n̄a, gueh̄n̄a øt'e ngue d̄ad̄i m̄ah̄m̄a cūh̄u n'na ngu n'naj̄u naya.

7 Ya x̄anho te ḡm̄añi n'yoh̄u m'met'o. ¿Te'o di ts'on'na n̄i mm̄aih̄u ngue guí h̄eh̄m̄u p'ua n̄a r̄a hya m̄ajuani?

8 Nūn̄a r̄a hya di ts'on'na n̄i mm̄aih̄u, h̄ingr̄á ts'änn̄i Oja n̄a. Porque Oja, i zon'nah̄u n̄a ngue guí siguethoh̄u te m̄i ja.

9 Ya guí n̄nūh̄u ngue n'na zit̄equi r̄a íxi di ix̄qui ḡatho r̄a j̄ñi.

10 Nūḡä h̄u mā mm̄ai ngue mā Hm̄uh̄u Jesucristo h̄indi ja'i ngue guí p̄äh̄ni nt'ε̄c'ε̄ih̄u i ja. Pε nūn̄a r̄a n'yoh̄u nne di ts'on'na n̄i mm̄aih̄u, d̄a j̄ap̄ra castigo Oja n̄a, h̄ont'o bi z̄ä m̄aj̄a'i.

11 Pε nūḡä mā zi cū'ah̄u, nū'mø gdi xi'ah̄u ngue guí m̄m̄εpya n̄i do'yoh̄u, h̄indi n̄nū m̄añ'uḡä yø judío 'mø. Pε nuyá, s̄acyø ja'i co nūn̄a r̄a hya dí x̄än̄b̄ate, ngue r̄a Cristo bi dup'ua ja r̄a pont'i, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a.

12 Nūya yø n'yoh̄u di pi'ah̄u ε̄n̄a ngue j̄atho guí m̄m̄εpya n̄i

do'yoh̄u ngue d̄a ma nth̄equi, ¿hanja ngue nūya yø n'yoh̄u ya, h̄indi n̄hyεcse x̄anho asta d̄a mā m'moqui?

13 Ague mā zi cū'ah̄u, bi zon'nah̄u Oja ngue h̄inni mantho guí sūh̄u r̄a castigo d̄i m̄anda r̄a ley. Pε 'yo s̄ä guí ε̄m̄hm̄u ngue s̄ätho guí 'yøth̄u r̄a nts'o so n̄i mm̄aih̄u ya. Nū'á, h̄in'na'a. Para ngue d̄i n̄ε̄qui ngue ḡad̄i m̄mad̄i n'na ngu n'na'ah̄u, a nūya d̄ami mf̄äts'i n'na ngu n'na'ah̄u ya.

14 H̄ont'a n'na r̄a hya ja ngue d̄i n̄ja para ngue d̄i ma m̄acumple te ḡä nt'ot'i p'ua ja r̄a ley. Gueh̄n̄a r̄a hya ngue ε̄n̄a: "D̄ami m̄äh̄ni m̄mic'ε̄iui tengutho gn̄i ne ngue d̄i ma m̄amad̄i'j̄".

15 Pε nū'mø ḡad̄i nsoth̄u, ya ja ngue guí nsah̄u n'na ngu n'na, pets'i guí t̄utho n̄i m̄mic'ε̄iui.

16 Nūḡä dí xi'ah̄u, d̄ami n̄un̄i ngue gue'a r̄a Espír̄itu Santo d̄a x̄än'nah̄u te ḡd̄i n'yoh̄u. Nū'mø guí hyaxh̄u'a r̄a 'yu di 'da'ah̄u'a, h̄ingui 'yøth̄u'a te n̄i p̄äh̄s̄eh̄u 'mø.

17 Nū'a r̄a nts'o so mā mm̄aih̄u, h̄ingui n̄nū m̄an̄ho r̄a Espír̄itu Santo'a. Nūn̄a te nne r̄a Espír̄itu Santo ḡa øth̄u, n'nan'yo n̄a ngue'a r̄a nts'o so mā mm̄aih̄u. Guehya d̄i ntør'm̄ahya p'ua ja mā mm̄aih̄u ya. Jan̄angue x̄angu yø n̄nid̄i h̄ingui s̄ä ḡa øth̄u'a te dí nne ḡa øth̄u.

18 A nū'mø gue'a r̄a Espír̄itu Santo d̄a x̄än̄gah̄u te ḡa øth̄u, ya h̄ingui ja ngue ḡa sūh̄u r̄a castigo d̄i m̄anda r̄a ley 'mø.

19 Hingui henni gdá pahmu ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a ra n'yots'om'mäi, Gä ra nts'o ja rá mmäi ra ja'i, hingui nne di ts'ammí ngue'a te ra nts'o ga 'yo.

20 I thanne yø dahmu, i εte. Di nsahyø ja'i. Høndra njunt'i nne. I sehya. I ncuε. Di 'yets'i. I 'uenyø ja'i ya yø hya i mma. Porque høndra ntapahya i nne.

21 I nnepe te pesrá mmic'eiui, hote, iti, 'nε hinha ga ndits'i. Gätho mi'da yø nts'o i ja, Gä øt'e. Nugä ya xtá xi'ahm m'met'o 'nε mahøn'a dí xi'ahm ya, ngue nuya yø ja'i njap'ü, ya hinda ma macat'i p'ü di manda Oja ya.

22 Pε ra Espíritu Santo di hatra ts'edi ra ja'i te da n'yo. Guehna ra ja'i di mahrá mmic'eiui na, di johya, hu rá mmäi, seti te thogui, ra hoja'i, hingui ya rá mmäi ngue'a ra nho øt'e. Nu te ra hya pønna ne, gue'a øt'a.

23 Híndi 'yets'i, hät'i samrá mmäi. A nuyá, hin temá ley di ja ngue da zä da ma ngue da ma ra castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya dí xi'ahm ya.

24 Gätho ya to n'youi ra Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'mε'ü yø pähä xants'o maní n'yo.

25 Nuná ra Espíritu Santo di 'dacju ra 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhmä ya ngue gue'a ra Espíritu Santo da xänngahm te gdá n'yohm.

26 Hingui sä ga 'yεxhm ya, hingui sä ga njunthm ya. Hingui sä ga nseyabahm n'na ngu n'najm ya.

6

1 Ague ma zi cu'ahm, nu'mø gá pahmu ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigohm, nu'ü n'youi ra Espíritu Santo, gue'ü di nyau'i'a bi 'yøtra ts'oqui'ü. Da xifi ngue da hyep'ü'a te øt'e. Pε gue di nya manhuεhi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbεnnbm ngue xquet'a 'nε'ü di njap'ü m'mεfa'ü.

2 Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nuhm te hεmbi n'na ngu n'na dami nfäxhm. Nu'mø ngue ngu'a guí øthm ya, ya guí øthm'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø.

3 Nu ra ja'i εna ngue sähra güenda ngue tatesε, pε hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma.

4 N'na ngu n'na'ahm dami hyacsε ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yohm ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pε hingue masque di johya ngue da denna mmic'eiui ngue hingui øtrá mmic'eiui tengutho øt'e.

5 Porque n'na ngu n'najm høxhma xihm ngue ga hacjm ra güenda ngue'mø xanho te dí øthm ogue hin'na.

6 Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da mäxrá xännbate ngue di unni te honi.

7 Nuná Oja hingra nt'εmbi na. Hercathohm na, masä mi 'yεna ngue hingui nnu te dí øthm. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a.

⁸ Porque nu ra ja'i o tra nts'o so rá mmái, gue'a ra castigo da tho'a. Pε nu ra ja'i haxra 'yu xännbabi ra Espíritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espíritu Santo na.

⁹ Ogui säyahü, ma ga øthü ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthü ra nho, da zønna pa di njurcahü.

¹⁰ Janangue nup'ü da zä ga øthü ra nho, ma ga ørpaü ra nho gätho. Pε ma datho'ü ma cuhü n'nat'a ma nt'εc'εihü i ja ngue nnetho ga ørpaü ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuhü ya yø da letra ga osega ya.

¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmεpya ni do'yohü, hontho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hinguí nne da zä ra n'ü tho'ü to i mma ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i ngue bi dü p'ü ja ra pont'i ra Cristo.

¹³ Pε nuya yø xännbate ya mhεpyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te ga mmamp'ü ja ra ley ya. Hontho nne ya ngue da hmεpya'ahü n'namhma ngue nup'ü di nya, ya di 'yεts'i, da ma ngue ya gui øthü'a ra hmεpya di manda gui 'yøthü.

¹⁴ Pε nugä hindí nne ngue te gdá 'yεxä, hont'a dí nne ga mma ha bi nja ngue bi dü p'ü ja ra pont'i ra Jesucristo. Pε rangué bi dü p'ü ja ra pont'i, ya hin dadi hogá'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuya yø ja'i øtra

nts'o p'üya, xquet'a hinguí nnu manhogui.

¹⁵ Nu'mø ya dí n'yohü ra Jesucristo, ya hinte di mmuui ngue'mø mhεpya rá do'yo ra ja'i o gue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a ngue da gom'na'yo ma n'yomfεnihü.

¹⁶ A nuya to gätho da hyaxna ra hya dí mmangä, dí nne ngue da hyut'a ni mmaihü Oja 'nε di huεc'ahü. 'Nε hinga høn'athohü, sinoque gätho'ü te'o ya yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'üya, hindí nne to da gun'mahyagui. Nuya yø medi n'youi ma do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nεqui ua ngue rá mεfigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahü, dí nnegä ngue gä di jap'ahü ma Hmuü Jesucristo. Da ngut'atho.

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Efeso.

1 Nūgä drá Pablo, bá εxcä Oja ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nuyá, dadi zenguagä yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'ua ja rá hnini Efeso.

2 Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáha co 'nehna ma Hmuha Jesucristo di jap'aha 'ne da hyut'a ni mmaih.

3 Ma ga ja mammadiha na Oja rá Papá ma Hmuha Jesucristo. Porque nuju ngue ya dí n'yoha rá Cristo, ya bi jajpah Oja. Nup'ua mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ua, gue'a bi 'dacju'a ya.

4 Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'na Oja hante di nhohra ximhäi. I nnepe ngue dá hεp'ua rá nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'namhma ngue nup'ua ja rá hmí rá dá Oja, hin tema nts'o da thinnbi.

5 Nuna Oja di macju. Ya mandø njam'møtho xpá nzänni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue ga cohi ngue yø basigaha Oja. Nu'a te bi nja mpähä Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a.

6 Nuna rá Ts'ant'ua Oja mathoguiho di mađi, ya ma

n'yoha naya. Ja ts'editho ngue zant'a ga εspaha Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacju.

7 Conná guehrá mate Oja, nuna rá Ts'ant'ua Oja bi du ngue bi yanju 'ne bi punnga ma ts'oquih.

8 Mathoguiho di macju Oja. Bi xoga ma n'yomfεnih, bi 'yøt'e ngue dá pahma hanja rá hya.

9 Nuna rá hya Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue da fadi hanja'a te xpá nzänni di nja.

10 Nu'a te ya xpá nzänni di nja, da 'yεhra pa di nja'a. Nuna Oja, da japi di manda rá Cristo gátho'a tema cosa i ja, ngup'ua mahets'i, nguua ja ra ximhäi, gátho go di manda'a.

11 Nu'a te ya xpá nzän'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzän'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yoha rá Cristo, ga nnuha'a rá nho di un'Oja.

12 Janangue'a, nuya rá maditho dá εc'εihe ngue rá Yante na rá Cristo, ya nnu rá nho ørcahe Oja. Guehya jatho ngue ga εspaha Oja ya.

13 Xquet'a nu'mø gmi 'yøhmū na rá hoga 'da'yo hya majuaní ngue di nyänni teha, ya gá 'yεc'εiha rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yoha rá Cristo, ya bá 'ben'nah ra Espíritu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue da pennbabi rá Espíritu Santo te'o gátho ya o rá 'yε.

14 Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo ga n'yoha, ya

dí haxhə njuani ngue nu'a te gä rä nho xa yat'Oja di 'dacjə, gä di nja. Nu'mø bi dät'i da 'yεc'ei'ə to ja ngue da zo rá 'yε Oja, guehya yø hya jaua da 'yørpe. Nu te gä øt'Oja, gä tate. Janangue jatho da t'εspi.

15 Nugä dí øde ngue janjuani guí hahni mməi guí εc'ei'ə rä Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmə gätho'ə to ya o rá 'yε Oja.

16 Janangue nugä hindí säya janjuani dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahə. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahə.

17 A nuna Oja, guehna rá Oja na mä Hmu'ə Jesucristo na, 'nε guehna rä Papá maguesε na. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue da dinni mməihə xandønho hanja Oja.

18 Nuna Oja, bi zongahə ngue di tocagahə rä nho m'mεfa. Dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfεni'ə xandønho, n'namhə ngue da dinni mməihə hanja'a te rä hya dí tømhmə di nja. Porque mazihotho'a te rä nho xa nzän'Oja di unni te'o gätho ya o rá 'yε.

19 Dí äpä Oja ngue da dinni mməihə xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nze'gui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gätho'ə to εc'ei'ə na. Nuna Oja na, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi.

20 Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate rä

Cristo 'mø mi du, 'nε bi zits'i i ma mahεts'i ngue i mmip'ə ja rá n'yεi Oja.

21 Nuna rä Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gätho'ə bi ja yø ts'edi mahεts'i na, 'nεcua ja rä häi. Di manda yø dast'abi, 'nε gätho'ə to mi'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gätho, da gue'ə 'bəhra pa ja p'əya, da gue'ə di m'məhyø pa di 'yεp'ə, gätho go di manda'a.

22 Nu te gäma cosa i ja, Oja bi japrä Cristo ngue gä go di manda'a. 'Nε bi japi ngue rä Cristo go di manda gätho yø 'yεc'ei'a.

23 A nu'ə yø 'yεc'ei, gue'ə nnøpa do'yo rä Cristo'ə. Nu'a rä Cristo n'youi gätho yø 'yεc'ei'a, 'nε 'bəi hønbnə bi zä, bí 'bə mahεts'i 'nε 'bεcua ja rä ximhäi.

2

1 Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmi øthə. Ëntho ya xtá tuhə ngue ma ts'oquihə mi ja.

2 Xtá øthə yø nts'o ja ua ja rä ximhäi. Xtá ørpa'ə rá pähä rä zithu nuna di manda gätho yø ts'onthi i 'yo ndap'ə bi zä. 'Nε gue'a rä zithu xa bennba yø mməi'ə yø ja'i hingui nne da 'yεc'ei Oja ya.

3 Nu'mø man'na rä pa gä xtá njahə p'ə tengutho øtyø ja'i hingui pa Oja ya. Xtá øthə'a te mä pähäschə. Nu'a te rä nts'o so mä mməihə, gue'a xtá øthə'a. Janangue mama nsähə'a rä castigo da ja Oja,

tengutho ra castigo da thohyø ja'i hinguì pa Oja ya.

4 Pε nuna Oja, mathoguitho di macjη, 'nε mathoguitho di huεgahη.

5 A nuyá, ngue dí n'yohη ra Cristo, ya bi 'dacjη ra 'da'yo te ya. Porque nujη ya xtá tuhη ngue ma ts'oquihη mī ja. Pε nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanjη.

6 Nuna Oja, xquet'a da 'yøt'e ngue 'nεcjη da zä ga bennatehη tengutho ra Cristo ngue bi bennate. 'Nε da 'yøt'e ngue 'dap'η ganì mmihmη p'η mahεts'i.

7 Nguna ra hya xpá nzän'Oja di nja ya, n'namhma ngue hangu ra pa di nεqui xandønho ngue janjuanì di macjη, ngue'a te ra nho bi 'yørcahη conná nguehra Jesucristo.

8 Nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi yanjη ngue dá εc'εihη ra Jesucristo. Hinga εmhmη ngue ja tema nho dá øthη ngue bi yanjη. Sinoque bi nesε Oja ngue bi yanjη.

9 A nu ra ja'i, hinguì sä da 'yεnā ngue ja tema nho da 'yøt'e ngue da zä di nyanì. Janangue hinda zäp'η di 'yεts'i da 'yεnā ngue nu'a te ra nho øt'e, gue'a di n'yan'a.

10 Oja bi 'yøt'e ngue ja ma'da'yo dá m'mahmη ngue dí n'yohη ra Jesucristo. Ya mam'met'o xpá nzännì ngue ya gda 'bηhmη'a ngue gä ra nho ga øthη.

11 A nuya ngue hingyø judíoη, damì bεnì te gmì

jahη 'mø yø pa xa thogui. Yø judío himmì nnu manho'ahη porque nì do'yohη hìmma mhmεpya tengutho øtyø judío.

12 Nu'η yø pa'η, hìngmì pahmη te'o nā ra Cristo. Mama hyaqui'ahη ya yø judío 'bηp'η ja ra häi Israel. Hìngmì pahmη'a te ra cohi mī jauì Oja'η. Nì xinga gue'η yø hya di yat'a Oja ngue gdi pahmη hanja. Ahā gmì 'bηhmη ua ja ra ximhäi, 'be xingmì tømhmη ngue xtā 'yεhrā pa xtā nyan'ahη Oja. Hìngmì pahmη ngue 'bη Oja.

13 Pε nuya ngue guì n'yohη ra Cristo ya, 'nε bi dū conná guecjη, gue'a øt'e ngue gä pahmη Oja'a ya.

14 A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yøt'e ngue gä n'amigohη Oja naya. Ngu yø judío, ngu'η hingyø judío, ya n'na 'bηitho bi gohyø ja'i ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya madì hyagahη.

15 Nu'a ra ndate bi thohra Cristo, ja bi zεp'η rá ts'edi ra ley nu'a madì manda yø costumbre manì n'yo yø judío. Nuya yo 'bηi yø ja'i madì nsai, ma'da'yo bi mpεhnhì ngue n'na 'bηitho bi gohi. Porque ya gä yø n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a.

16 Porque nu'a i dū p'η ja ra pont'i ra Cristo, gue'a i nhojpauì Oja yø ja'i bi 'yεc'εi'a. Ngu yø judío, ngu'η hingyø judío, nu'a ra njunt'i mī øt'e ngue madì nsai, ya bi zεp'η. Bi ma ma pεhnhì gätho yo 'bηi yø ja'i tengutho 'mø n'na

nc'εitho bi gohi.

¹⁷ Ra Cristo bá εηε ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja, ximmangu yø judío ya mi pa Oja xquet'a bi xihra hya.

¹⁸ Conná nguehra Cristo, ngu yø judío, ngu yø ja'i hingyø judío, gue'a ra Espíritu Santo fäxçahü ya ngue da zäp'ü ga n'amigohü xanho'a ra Papá.

¹⁹ A nuyá, ya hingyø 'dan'yo ja'ihü ya. Ya gue'ahü yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohü gätho'ü yø ja'i ya o rá 'yε Oja.

²⁰⁻²² Nup'ü ha nanga n'na ra ngu ngue ra njja, nup'ü brá fähra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá njja Oja. Gue'ahü'ü yø do di tetra jado ngue ra njja ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi dü'mrä jado'a. A nu'ü yø representante p'üya co 'nε'ü yø pøngahya Oja, gue'ü yø do rá müditho bi mε ra ngu'ü. A nuyá conná nguehra Cristo ya, nu yø ja'i hingyø judío, ya yø n'youi to gä εc'εi ra Cristo'ü ya. Porque gäthogahü, gue'a ra Espíritu Santo di n'yohü.

3

¹ Nugä drá Pablo, dí ofädi ngue di mmangä rá hya ra Jesucristo p'ü 'bahyø ja'i hingyø judío.

² Ya guí pahmü ngue bi 'yørcaguí ra mate Oja bi 'dajmä 'bεfi ngue ga xi'ahü ra hoga 'da'yo hya.

³ Gä dá cuatä ua ja ra säcua'a te gäma hya bi yurcaguí Oja. Himmi fadi hanja na ra hya na.

⁴ A nu'mø gá nuhü na ra säcua naya, ya gui hyaxhü njuani p'üya ngue nu'a rá hya ra Cristo himmi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja.

⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, hinjonni ja'i xa mbøni ngue xtí japi xta mbahna ra hya na. Pe nuyá, nuna Oja bá pennbabi ra Espíritu Santo'ü yø representante co 'nε'ü yø pøngahya ngue bi japi da badi hanja na ra hya na.

⁶ Nuna ra hya himmi fadi hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue hinga høndyø judío di tocabi na rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nεhyø ja'i hingyø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yεc'εi ra hoga 'da'yo hya. Ya gä da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a ra nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yεc'εi ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajhma 'bεfi ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya. 'Nε guesε Oja di 'dacrä ts'edi ngue da zä ga øt'ä na ra 'bεfi na.

⁸ Nugä, man'natho hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Pe guesε Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä ra mmenthi ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judío. 'Nε ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yεc'εi ra

Cristo, mathoguitho ra nho di tocabi hinha ra nzegui.

⁹ I nneque ngue ga japi da badj gätho yø ja'i hanja na ra hya hingu fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpa nzän'na te nnepe di nja. Pe himmi fadi hanja, astä ja guehya ja bi fahya.

¹⁰ A nuyá, ya bi zonna pa ngue co 'nēhyø anxε bi ja yø ts'edi mahets'i da nu'a te da 'yørpabi Oja yø 'yεc'ei. 'Nε da nu ngue mathoguitho ja ra mfadi Oja.

¹¹ Ya mandø njam'møtho xpa nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pe ya bi nja 'mø mi t'εc'ei na ra Hmu Jesucristo.

¹² A nuyá, ngue ya dí εc'ei hu ra Cristo, ya nthummui ngue ma n'yohu Oja ya.

¹³ Janangue nugä dí xi'ahu ngue 'yo di tu ni mmui hu ngue dí sägä ra n'u ngue dí xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. Sinoque dami johyah hu ngue nu'a te ra n'u dí thocä connä ngue'ahu da 'yøt'ahu ra nho na.

¹⁴ Janangue nugä dí ndantyøhmu ngue dadi ja mamadi na ra Papá ma Hmu hu Jesucristo.

¹⁵ Nuna ra Papá na, nu'u bi 'bu mahets'i, da gue'u 'bucua ja ra häi, gätho yø Papá.

¹⁶ Guehna ma datho ngue ja ra ts'edi na. Janangue dí äpi ngue di zac'a ni mmui hu ngue da penhna Espiritu Santo di ha'ahu ra ts'edi.

¹⁷ Dí äpi ngue nu te'o gätho ja gui εc'ei hu ra Cristo, høndra

Cristo da 'yo ni mmui hu. A nu'a te gni mahni mmic'ei hu, januanj ngue ni mmui gdi 'yøthu.

¹⁸ Dí nnegä ya ngue gätho'ahu co gätho mi'da yø 'yεc'ei, dami pahmu xandønho hague ngu gangu'a te gui macju ra Cristo.

¹⁹ Janangue dí äpä Oja ngue da dinnj mmui hu xanho hanja na te gui macju ra Cristo, madague'a ngue hinjam'mø da zä ga pahmu gätho'a te gui macju. Pe co ngu'a, man'na man'na di nequi ngue gui n'yohu Oja.

²⁰ Nuna Oja, ma datho ja ra ts'edi na, porque sä di un'a te t'äpi. Hinga hont'a te ra hya so ma mmui dí äphu di unj, sinoque man'na xangu di unj ngue'a te t'äpi. A nuyá, nuna ra ts'edi Oja i ja, guehna di hacju ra ts'edi naya.

²¹ Nu to gätho dí εc'ei hu ra Jesucristo ya, ma ga εspahu Oja para zantho. Da ngut'atho.

4

¹ Nugä dí ofädi ngue dí ørpabi ra 'befi ra Hmu Jesús. Pe nuyá, dí xi'ahu ngue gui mportahu xandønho. Nuna te ra hya i zon'nahu Oja gdi n'yohu, gue'a gui 'yøthu'a.

² O gadi 'yεx'mø gui yahu, mahotho gdi nyahu. Dami seti te gadi n'yørpahu. Di nequi ngue n'na ngu n'na gadi mahni mmic'ei hu.

³ Da mäx'ahu ra Espiritu Santo ngue da 'yøt'e ngue xøgue n'na hyatho gui

mmamhmu. Dami ja ndummui ngue hinjam'mo guj njunthu.

⁴ Nu to gätho ya dyo 'yεc'ei, entho n'na nc'eiho p'u da nnuju Oja. Nu'a ra Espiritu Santo di n'yohu, n'nat'a'a. Nuna te ra hya di tomhmu di nja m'mefa, n'nat'a na ra hya gá nzonngahu Oja.

⁵ N'nat'a ma Hmuhu. N'nat'a ma nt'εc'ei i ja. N'nat'a ra nxixya i jaju.

⁶ Ne n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gätho. 'Ne gue'a di manda gäthogahu'a. Gue'a 'bui ndap'u bi zä'a. 'Ne gue'a di n'yohu gäthogahu'a.

⁷ Nup'u ha di mpeti yo 'yεc'ei, bi zännba ra Cristo n'na ngu n'naju'a te ja ngue ga othu. Di hacju ra ts'edi ngue da zä ga othu'a te nnepe ga othu.

⁸ Nguna mmamp'u ja ra Maca Libro ngue εna: "Nuna ra Cristo bi ma mahets'i, pe 'be bi dapi gätho'u yo nsui. 'Ne mandongu dra mate bi unyo ja'i bi gocua ja ra ximhai", i εna.

⁹ Te nne da manna ra hya embi ngue bi ma mahets'i? I nne da ma ngue ra Cristo bi zocua ja ra hai 'ne bi mengui, i ma mahets'i.

¹⁰ Nuε na ra Cristo ba nεxp'u mahets'i, bi zocua ja ra hai. 'Ne bi ma asta ndoya maya bija ra c'amahets'i para ngue di nεqui ngue ndap'u bi zä 'bui ngue di manda.

¹¹ N'na ngu n'na yo ja'i, bi zännba ra Cristo'a te ja ngue da mεfi. Bi 'yεxyo ja'i ngue dyo representante.

Mi'da p'aya, bi 'yεts'i ngue da manna hya di bεnnabi Oja ngue da ma. Mi'da p'aya, bi 'yεts'i ngue di n'yo ngue da manna hoga 'da'yo hya. Mi'da p'aya, bi 'yεts'i ngue di m'met'o ngue dyo mamhya p'u ha 'buhyo 'yεc'ei. Mi'da p'aya, bi 'yεts'i ngue dyo xännbate ngue ra hya.

¹² Nuya yo ja'i bi 'yεts'i, guehya da japi gätho yo 'yεc'ei ngue da 'yotra 'befi di manda ra Cristo da 'yotyö ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yo 'yεc'ei 'bucua ja ra ximhai ya.

¹³ Di mpefi asta gue'mo da zadi ngue xogue da 'da'igu ma nt'εc'ei, 'ne ga pahmu xandönho'a ra Ts'ant'u Oja. Man'na man'na di thinj xanho hanja ra hya, ya da zä ga n'yohu tengutho i n'yo ra Cristo p'aya.

¹⁴ Ya hinga othu tengutho otyo t'ubasi p'aya. Porque yo basi hingui henni ga that'i. Tengutho 'mo te haxra ndahi ni ma ua, ni ma nu, njarbatho yo basi, hont'o bi zä maxädi tenni. A nu'u yo xännbate ngue yo hyäte, xogue ga mbatho da hyoni ha di hyätyo ja'i. I nne'u ngue ga tenhnu'a ra fehni hya i xännbate.

¹⁵ Pe nuju, ma ga ja ndummui ga mmamhmu na ra hya majuanj. Ma ga udi ngue dadi mahmu'u yo ja'i di xihmu na ra hya na. Ma ga homhmu ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o na ngue di manda gätho yo 'yεc'ei,

tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o
ngue di mandabi rá do'yo.

16 Ngue guehna ra Cristo
'bet'o ngue di nnopa yah
ya, nu'x yø xequi ha di
ntøtrá do'yo ra ja'i p'aya, go
gucj'a. A nu'mø ngue cu
xanho yø hyundo'yo, gátho
'da gui mpetho, ya xanho i
ja. Njarbutho ya, nu'mø di
mmadí n'na ngu n'na yø ja'i,
gátho 'da ga hyadra ts'edi di
mpefi xanho.

17 Nuna ma Hmuha Jesu-
cristo, go di 'daca ra ts'edi
na guehna ra hya dí xi'aha
ya. 'Yoni mantho gui oth'a ra
nts'o ga 'yo yø ja'i hingui pa
Oja. Nuya yø ja'i ya, nu'a ra
nts'o so yø mmái, gue'a øt'a.
Pe hinte di muui te øt'e.

18 I njot'i yø n'yomfeni,
hingui pa'a ra 'da'yo te di
un'Oja. Porque mandø
nnaixitho yø n'yomfeni. Híndi
n'uní da sifi ha di njap'x dí
ba Oja, janangue hingui padi
hanja.

19 Janjuani ngue xa unyø
mmái yø ja'i'a ra nts'o ga
'yo. 'Be xingui ja yø 'be'isä.
Ena gue man'na di johya 'mø
'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

20 Pe hinga ngu'a ra hya ga
'yøhmü bi nxännbate ra Cristo.

21 Majuani ngue ya gá
'yøhmü na te ra hya bi
nxännbate ra Jesucristo.
Nuna ra hya naya, guehna
majuani na, 'nē guehna ra
hya xänngaha ra Jesús.

22 Janangue nuyá, nu'a
te gá ra nts'o gmani n'yohü
mam'met'o, dami hyehmü

p'ua ya. Porque nu'a ra
nts'o gmadí ho gui 'yøthü, mi
hät'atho ni n'yomfēniha.

23 A nuyá, dami 'yøt'e ngue
da gom'na'yo ni n'yomfēniha
ya.

24 Gátho ma'da'yo'a te gdí
n'yohü. Gä ra nho gdí n'yohü.
Tengutho Oja majuani ngue
xändønhø'a, gui njathü p'aya,
gá ra nho gui 'yøthü, hin tema
nts'o gui 'yøthü.

25 A nuyá, 'yo gui
mmamhmü ra fehni. N'na
ngu n'na'aha, gá majuani
gui xihni mmic'eiui. Porque
gátho yø 'yēc'ei tengutho 'mø
n'na nc'ei'itho di jahü.

26 Nu'mø gui ncuehü,
man'nan'yo mi 'yøt'e ngue
da gohi ngue dra ts'oqui'a ni
cuehü. Da thotho'a ni cuehü,
'yo gui nnehü ngue gá ra
ngani ra pa gui ncuehü.

27 'Yo gadi unhnü ra 'yu ra
zithu ngue gui 'yøthü'a te rá
pähä.

28 Nu ra ja'i mará bē, da
hyep'ua rá mfē, di mpefi.
Nu ra ja'i ngue rá 'befise da
'yøt'e, gue'a di diní te da zi'a,
janangue di nja te di unyø ja'i
hin'yü te da hyoni.

29 'Yo tema ts'omhya gui
mmamhmü. Sinoque ra hoga
hya gui mmamhmü, da gue'a
ra hya da 'yørpabi ra nho yø
ja'i da 'yøde.

30 'Yo gui othü ngue da du rá
mmái ra Espíritu Santo ngue
n'na ra ts'oqui gui 'yøthü.
Porque dí n'yohü ra Espíritu
Santo, ya di haxhü njuani
ngue ya dí ohü rá 'yē Oja, 'nē
fäcju astä gue'mø bá ep'x ma
Yantehü.

³¹ A nuyá, dami hyehma p'u gätho ya yø hya ga xi'ahya ya. Ra sui, ra cue, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'ahya.

³² Nu'a ja ngue gui 'yøthya, dami n'yørpahya ra nho n'na ngu n'na'ahya. Di nja ni yemmähya. Dami mpunnbi n'na ngu n'na'ahya ngue'mø 'bhi to hinga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nahya conná nguehrya Cristo.

5

¹ Nuná Oja, janjuani ngue di macjya ngue ya yø basigahya. Janangue nuyá, ma ga øthya tengutho øt'Oja.

² Ma ga mahma mmic'eiha tengutho gui macjya ra Cristo. Nuná, asta bi ndä ngue bi du conná nguecya. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquihya'a.

³ Ya gui ohya rá 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmühya'a ra n'yots'om'mäi. 'Yo tema nts'o gui øthya. 'Nε 'yo gui emhma ngue gue'a ra mēnyu ma datho di muui.

⁴ 'Yo tema ts'omhya gui mmamhma. 'Yo gui mmamhma yø hya hinte ni bontho. Porque nuyá yø hya ya, hinni 'yup'u ngue gui mmamhma ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u gui 'yøthya, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadihya Oja'a.

⁵ Ya gui pahma ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nεhrá Papá, nuyá yø ja'i ngue yø 'yots'om'mäi hinda ma macut'i p'u ya. Da guehyø

ts'oc'ei, da guehya yø ja'i ngue hont'a te pes'ua ja ra ximhäi so yø mmäi ngue di xandi, hinda yarbya ya. Porque nuyá yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mmäi, gue'a thanne'a, hinga gue'a Oja i thanne.

⁶ Mañonma hyä'ahya ngue gui 'yøthya ya yø nts'o di xi'ahya. Porque nu to øtya yø hya di xi'ahya ya, ngue fεspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja ya.

⁷ Man'nanyo mi 'yøt'e ngue gui 'yøthya tengutho øtya yø ja'i di xi'ahya ya.

⁸ Nu'mø mam'met'o, ga ra nts'o nmará n'yohya. Pe nuyá, ya ma n'yohya ra Cristo ya. Ma gdá n'yohya'a te nne Oja gdá 'yohya ya.

⁹ Nu ra ja'i ngue xojpabi Oja rá mmäi, ga ra nho ga 'yo ra ja'i. Nu'mø ha ya, ga majuaní te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a.

¹⁰ Dami ja ndummähya ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthya'a.

¹¹ Man'nanyo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthya tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Dami japhya ngue da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui'a te øt'e.

¹² Nu'a ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isätho ngue da hmangua'a.

¹³ Pe nu'mø da ma nsadi ra hya ha rá nja na ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui øt'e.

¹⁴ Janangue emp'u ja ra Maca Libro: "Nup'u bahyø ja'i entho ya xa ndu, da xoc'a

n̄i mm̄ai r̄a Cristo. Ǝntho ja gūi n̄nu'a nt'ah̄a", i ɛna.

15 Jan̄angue n̄uyá, dam̄i f̄ah̄m̄u x̄anho te ḡd̄i n'yoh̄u. 'Yo gn̄i 'yoh̄u tengutho ḡa 'yo ȳo ja'i h̄ingui pa Oja. Sinoque dam̄i 'ȳo't'e ngue d̄i n̄ɛqui ngue gūi pah̄m̄u Oja.

16 Dam̄i ja nd̄umm̄ai gūi m̄p̄efi ngue gūi mm̄am̄hm̄u r̄a hȳa. Porque ȳo pa dí 'b̄ah̄m̄u, x̄and̄onḡu r̄a n̄ts'o i ja.

17 Jan̄angue n̄uyá, 'yo gȳo 'ȳamm̄aih̄u. Nu'a te rá pah̄a mā Hm̄uh̄u Jesucristo, dam̄i ja nd̄umm̄ai ngue da d̄in̄i x̄anho n̄i mm̄aih̄u hanja r̄a hȳa, n'nam̄hm̄a ngue gue'a gūi 'ȳo'th̄u'a.

18 Para ngue gūi m'm̄amma pah̄ah̄u, 'yo ḡad̄i un̄ni mm̄aih̄u r̄a n'it̄i. Porque r̄a n'it̄i x̄ants'o te ɔt'ah̄u'a. A n̄uyá, go dam̄i un̄ni mm̄aih̄u'a r̄a Esp̄iritu Santo ngue da gue'a da x̄än'n̄ah̄u te ja ngue gūi 'ȳo'th̄u'a.

19 N'na ngu n'na'ah̄u, nu'm̄o gūi yah̄u, nu'u ȳo hȳa mazih̄otho nt'ot'i p'u ja ȳo salmo, gue'u dam̄i nxih̄m̄u'u, 'n̄ɛ'u ȳo hȳa nt'ot'i p'u ja ȳo alabansa. Dam̄i ja mam̄mad̄ih̄u'a r̄a Hm̄u Jesucristo p'u ja n̄i mm̄aih̄u. Gui 'ȳɛsp̄ah̄u conȳo salmo 'n̄ɛ conȳo alabansa gūi turpah̄u.

20 R̄angue gūi ɛc'ɛih̄u mā Hm̄uh̄u Jesucristo, n̄un̄a Oja mā Pap̄ah̄u da 'ȳo'm̄o ḡá zoh̄m̄u. Jan̄angue n̄uyá, z̄ant'a gūi ja mam̄mad̄ih̄u ya ngue'a te ḡa r̄a n̄ho ɔrc̄ah̄u.

21 A n̄uyá, ngue gūi n̄nu m̄ansuh̄u Oja, dam̄i mf̄ats'i n'na ngu n'na'ah̄u ya.

22 Ague gȳo xisuh̄u, dam̄i 'ȳɛc'ɛi n̄i dam̄me 'm̄o nzo'ah̄u. Porque gue'a d̄i m̄anda r̄a Hm̄u Jesucristo'a.

23 Porque r̄a n'yoh̄u i 'bet'o'a ngue d̄i m̄anda rá xisu, tengutho r̄a Cristo i 'bet'o'a ngue di m̄anda ȳo 'ȳɛc'ɛi. Nu'a r̄a Cristo bi ȳanȳo 'ȳɛc'ɛi, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya r̄a ja'i, 'bet'o ngue d̄i m̄andabi rá do'yo.

24 A n̄uya ȳo 'ȳɛc'ɛi i ɔt'e te d̄i m̄anda r̄a Cristo. Xquet'a njarb̄utho ȳo xisu ya, da 'ȳo't'e te ḡa di 'b̄epȳo dam̄me.

25 Ague n'ȳo'ah̄u, dam̄i mah̄ni xisuh̄u, tengutho r̄a Cristo d̄i mah̄ȳo ja'i bi 'ȳɛc'ɛi, ast̄a bi d̄u ngue bi ȳani.

26 Nḡun̄a bi 'ȳo'rp̄abi ȳo 'ȳɛc'ɛi para ngue di zo rá 'ȳe Oja. Co n̄un̄a r̄a hȳa bi 'ȳɛc'ɛi ȳo ja'i bi hojpa ȳo ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hȳep'u r̄a n̄ts'o.

27 I n̄ne ngue nu'm̄o bá ɛp'u mah̄on'a r̄a Cristo, ḡätho ȳo 'ȳɛc'ɛi da 'ȳɛspi, porque ya h̄in tem̄a n̄ts'o da d̄in̄nbi.

28 A nu ȳo n'yoh̄u i jatho ngue d̄i mah̄ȳo xisu. Tengutho ḡa mm̄ahr̄á do'yo, di jarb̄u rá xisu. Porque nu r̄a n'yoh̄u d̄i mah̄rá xisu, i ɔtr̄á gǖenda r̄a n'yoh̄u ngue rá do'yose d̄i m̄adi.

29 'N̄ɛ h̄injo'o n'na r̄a ja'i ngue di s̄ahr̄á do'yo, sinoque f̄ahr̄á do'yo r̄a ja'i 'n̄ɛ p̄epi. Njarb̄utho'a te ɔrc̄ah̄u r̄a Cristo ya, f̄äc̄ju 'n̄ɛ i p̄ejpah̄u.

30 Porque ra Cristo, i nnøpe
ngue rá do'yogah.

31 N't'ot'i p'ua ja ra Maca
Libro ngue ena: "Nu'mø bi
nthatra n'yohu, ra n'yohu
p'uya sop'ua rá papá 'nehra
mamá ngue 'buhmi rá xisu.
Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na
ngu n'na, janangue ya hingui
yo nc'ei, sinoque entho n'na
nc'eitho", enna hya.

32 Nuna ra hya na,
mazihotho hma te nne da
ma. Porque ga mbøni ngue ra
Cristo ya yø n'youi yø 'yec'ei
'ne gue'ua yø 'yec'ei nnøpe ngue
rá do'yo.

33 Pe xquet'a i nne da
ma ngue n'na ngu n'na yø
n'yohu jatho di mahyø xisu.
Tengutho ga nne ngue di ma
mamadi, di jarbatho rá xisu
ya di madi. A nu ra xisu p'uya,
i jatho ngue da nu mansu rá
damme.

6

1 Ague gyø basih, nu'mø bi
zo'a ni papá ogue ni mamá,
dami 'yec'ei te xi'ahu. Porque
gue'a jatho ngue da 'yøtyø
basi ya ec'ei ra Cristo'a.

2 Guehna rá mæditho ra hya
mmamp'ua ja rá ley Oja na,
ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te
xi Oja, da dinnababi rá njapi
Oja. Guehna ra hya naya
ngue ena: "Dami su ni papá,
dami su ni mamá.

3 Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya
ya, ya'atho ra pa di m'mæcua
ja ra häi, 'ne di m'mæmma
pähä", enna hya.

4 A nu yø n'yohu conyø xisu,
ngue ya 'buhyø basi, 'yo di

honnbi ha di mbøcue yø basi.
Sinoque di tede xanho, da
badi ngue da zamm. 'Ne da
xänbä yø basi ngue da 'yec'ei
ra Cristo.

5 Ague gyø hmiqih, dami
'yec'ei ni hmu gadi mpæhm
ua ja ra häi. Majuan ngue
ni mmæi gdi 'yørpabi masu ni
hmuha. Ni mmæi gdi 'yøtra
'befi gui pæhm, gui 'yø'ni
güendahu ngue tengutho 'mø
gdi ørpahu rá 'befi ra Cristo.

6 Gui hyumbabi 'mø gadi
mpæhm. 'Yo gui nnehu
ngue høn'mø nnu ni hmu gui
humbahu, sinoque gui 'yøt'e
ngue yø mæfi'ahu ra Cristo. Co
gätho ni mmæi gdi 'yørpahu'a
te rá pähä Oja.

7 Nu'mø ja te gui pæhm,
con n'na ra pähä gdi 'yøthu ra
'befi. Gui 'yø'ni güenda ngue
ra Cristo gui ørpahu rá 'befi,
hingue masque gui 'yæmhm
ngue ra ja'itho gui ørpahu rá
'befi.

8 Porque ya gui pahmu
ngue nu'a ra Hmu Jesucristo,
nu'a te ra nho xa 'yøt'e n'na
ngu n'na ra ja'i, gue'a rá nzäbi
ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bührä
hmu ogue hinjo'o rá hmu
n'na ra ja'i, nu te ra nho
xa 'yøt'e, gue'a rá nzäbi di
t'un'na.

9 Ague gyø hmuha, dami
'yørpabi ra nho ni mæfi gui
sihu. 'Yo gadi pihmu yø
mæfi. Dami bæmhm na ra
hya ja ua. Ngu'ua yø hmu
ua ja ra ximhäi, ngu'ua yø
hmiqij, n'nat'a ni Hmuha bi
'bæ mahets'i. A nu'a p'uya,

hĩngui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

 10 Ague ma zi cu'ahũ, dami zajni mmũihũ conna ts'edi di 'da'a ma Hmũhũ. Porque hont'a tate ja rá ts'edi'a.

11 Nuna ra hya di 'da'ahũ Oja ngue gdi mfahũ, dami 'yøthũ ngue tengutho 'mø da m'mant'i'ahũ na ra hya na. Janangue da zã gui tãjpahũ rá hya ra zithu nu'a nne da hyãcjã.

12 Porque nuna ra tunhni dí øthũ ya, hĩnga gue'ũ ma mmic'ei dadi ndũnhũ, sinoque nu'ũ dadi ndũnhũ ya, gue'ũ yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhãi. I 'yo maya ndap'ũ bi zã.

13 Janangue di ndũ xanho ni 'yomfẽniũ ya co nuna ra hya di 'da'ahũ Oja, guehna gdi tãcjã ra nts'o na. Nu'mø da 'yẽhra ora ngue gui nthẽhũ n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahũ. Nu'mø ngue gã 'yøthũ na ra hya naya, ya dũ xanho ni 'yomfẽniũ 'mø.

14 Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsã ngue da ma ra tunhni, ya xa dũtra ngat'i, ya ha ra njudi di nyani, 'nẽ he rá he ngue ra t'ẽgui. Dami njathũ p'uya ngue gdi nyamhũ na ra hya majuanĩ. Nu'a te xanho, gã gue'a gui 'yøthũ'a.

15 Nu ra soldado 'mø ja ngue ha da ma, ya xa nsã, hĩnha ga hyẽhyø 'boxthi. Dami njathũ p'uya, gui ja ndũmmũ ngue gui mma guã

mãmhmã ra hoga 'da'yo hyã. Guã xihmã ra hyã yø ja'i ngue ha di zã di nhojpaui Oja.

16 Nu ra soldado ha rá njudi. Nu'ũ yø nsa n'youi ra sibi bi enyø nsũiui hĩngui thot'i. Gui njathũ p'uya co nu'a ni nt'ẽc'ẽihũ i ja, ya hĩnda zã da dap'ahũ ra zithu.

17 Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushũ ra fũ t'ẽgui, hĩnte da thot'i. Dami njathũ p'uya, n'nat'a bẽni ngue ya bi nyanni tehũ. Nuna rá hyã Oja di 'da'ahũ ra Espĩritu Santo, guehna gui nnøpa juaihũ na, ngue gdi taphũ ra hyã yø ja'i.

18 'Yo di cohni mmũihũ, mat'Ojahũ hangũ ra pa. 'Yãphũ Oja'a te gãma hyã di bẽn'nahũ ra Espĩritu Santo gui 'yãphũ. Gãtho yø ja'i ya o rá 'yẽ Oja dami marpahũ Oja yø ja'i, 'yogui sãyathohũ.

19 Xquet'a 'nẽcã dami marchãhũ Oja n'namhã ngue Oja di 'dacrã hyã ga mma. Nup'ũ ha ga mmanna hyã, ga ha ra ts'edi ngue ga mmanna hyã. Nuna ra hoga 'da'yo hyã, hĩnga su ga xicã yø ja'i hanja na ra hyã na. Porque hĩngui pahyø ja'i na ra hyã na.

20 Oja bi 'yẽxqui ngue drã representantegui ngue ga mmangã na ra hoga 'da'yo hyã na. A nuyã, ngue di mmangã na ra hyã na, ya dí ofãdi. Janangue dami marchãhũ Oja n'namhã ngue nuna ra hyã ni 'yẽhma xi ga mma, da zã ga ha ra ts'edi ga mma xanho ra hyã.

21 Nuna mā zi cūhū ra
 Tíquico, xquet'a emmēi dī
 mpefi ngue ørpabi rá 'bēfi ra
 Hmū. Nu'mø bī map'ū naya,
 go dā xi'ahū te dadi jagā nā.
 'Nē dā xi'ahū te dī øt'ā ua.

22 Nuna ra Tíquico dī et'ā p'ū
 nā ngue dā ma di zengua'ahū.
 'Nē danī xi'ahū te dadi ja.
 Nuna ra hyā dā xi'ahū p'ūya,
 di hatra ts'edi nī mmūihū nā.

23 Dī nnegā ya ngue nuna
 Oja mā Papáhū co 'nēhnā mā
 Hmūhū Jesucristo di dørpabi
 yø nt'ēc'ēi to gātho ya ja
 yø nt'ēc'ēi, 'yo dadi njunt'i,
 sinoque dī mahyø mmic'ēiui
 n'na ngu n'na.

24 Oja di japi te'o gātho ngue
 yø mmūi guī mā'a mā Hmūhū
 Jesucristo. Dā ngut'ātho.

Filipenses

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Filipos.

¹ Nügä drá Pablo, conna Timoteo, yø mɛfigä'be ra Jesucristo. Nu'ɥ yø mamhya p'ɥ ja ra hnini Filipos, da gue'ɥ yø n'yohɥ ja yø cargo p'ɥ ja ra nija, gátho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ngue ya ɛc'ɛi ra Jesucristo, gá dadi zɛngua'be.

² Dí nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáɥ co 'nɛhná ma Hmuɥ Jesucristo di jap'áɥ 'nɛ da hyut'a ni mmɥihɥ.

³ N'na ndi ngu n'na ndi gá mbɛn'áɥ, dadi ja mammadigá Oja conná ngue'áɥ.

⁴ Nu'mø dá mat'áɥ Oja, janjuani dadi johya.

⁵ Porque dí mbɛn'áɥ ngue nu'mø mambá fudi gá 'yɛc'ɛihɥ ra hyá, gá fáxcáɥ mɛnte dadi 'yongá ra hoga 'da'yo hyá. 'Nɛ asta guetya guí fáxcáthohɥ.

⁶ Asta gue'mø gambá fudi gá 'yɛc'ɛihɥ ra Jesucristo ya, bi 'yøt'áɥ ra nho Oja. 'Nɛ man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohɥ. 'Nɛ dí padí ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohɥ mø ra pa da ɛp'ɥ ra Jesucristo'a.

⁷ Ni 'yup'ɥ ngue ɛmmɛi di mbɛn'áɥ, porque gáthogáɥ, bi 'yøtra mate Oja ngue bi

'dacjɥ rá 'bɛfi ngue dadi 'yonnbáɥ rá hyá. A nuyá, gue'mø dí ofádi, ogue dí 'bucá p'ɥ ja ra ts'ut'abi, dí tøxá na ra hoga 'da'yo hyá, 'nɛ dadi ja majuani ngue majuani na.

⁸ Nuna Oja i padí ngue janjuani dadi madi gátho'áɥ tengutho gui ma'áɥ ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagá, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmɥ, man'na man'na gdí mmahmɥ. 'Nɛ dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfɛniɥ ngue da dini xanho ni mmɥihɥ hanja ra hyá.

¹⁰ Dí nnegä ngue gui padí gui huanhnɥ ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthɥ. Janangue nu'a ra pa da ɛp'ɥ ra Cristo, ya hinte mants'o da thin'naɥ.

¹¹ 'Nɛ hont'a ra Jesucristo da zä da 'yøt'e ngue gá ra nho gdí n'yohɥ. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue gui 'yohɥ xanho, ya da 'yɛspabi Oja yø ja'i.

¹² Ague ma zi cu'áɥ, dí nnegä ngue gui pahmɥ ngue nu'a te gá dá thocá, ɛna gue gue'a man'na i fáhra hoga 'da'yo hyá'a.

¹³ A nuyá, gátho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'nɛ gátho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padí ngue dí ofädigá ngue dí ɛc'ɛi ra Cristo.

¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigá, xangu ma cuɥ bi hyá ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hyá Oja. I padí ngue hingui hegáɥ'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'ɥ to mmanna Cristo ya, 'bɥ i'da ngue di

seyagui, i nne da 'yengahäi. Pɛ mɪ'da p'uya, conna pähätho ga mman̄na Cristo.

16 A nu'ɥ di seyagui, i mman̄na hya ngue di nu man̄hose yø ja'i, 'nɛ himma juani ngue yø mm̄i ga man̄na hya. Porque embi ngue da du ma mm̄igä 'mø ga pad̄i ngue gä tɛnyø ja'i'a ra hya mman'ɥ.

17 Mɪ'da p'uya, ga mman̄na Cristo ngue di maqui. I pad̄i ngue di 'b̄i ngue ga tɔxä ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'at'abi.

18 Pɛ h̄inte ja'a, gue'mø gue yø mm̄i ga man̄na Cristo yø ja'i, oque h̄in'na. Pɛ squerangue i hman̄na Cristo, guehna nnä johyagä naya. 'Nɛ man'natho dadi johya.

19 Porque dí pad̄i ngue ga pømman̄hogä ua ja ra fädi ngue guí mmarcah̄ɥ Oja, 'nɛ fäxcä ra Esp̄iritu Santo bá pɛnhna Jesucristo.

20 A nugui, nu'mø ga su ga mman̄na hya ngue ra Cristo, ya ra 'be'isätho te dí øt'a 'mø. Hante gue ga ha ra ts'edi ga mman̄na hya hangu ra pa, h̄ingue masque ga su ngue dí ofädi. Oque ga pongui, oque da thogui, h̄indi mportagä'a. Nugui dadi ja ndum̄mi dí honnbi ha di hnu man̄ho ra Cristo.

21 A nuyá, dí nne ngue ya gdä 'b̄a' ngue ga ørpabi rá pähä ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na ma datho ra nho ga nth'e'be.

22 Nu'mø ga sigue ga m'mæcua ja ra ximhäi, da zä ga tapä mɪ'da yø ja'i ngue da

'yɛc'ɛi ra Cristo. Janangue nuya h̄indi pad̄i ndana gue'a exa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'm̄i, ua gue xanho ngue ga tu?

23 Nuya h̄indi pad̄i ndana exa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'ɥ nnä bɛngä, man'na xanho ngue ga tu, ya gani m'm̄'be ra Cristo p'uya. A nugui, dí nnu man̄ho ngue ga tu.

24 Pɛ co nu'ah̄ɥ, ya xanho ngue dí 'b̄i.

25 Janangue'a dí haxa njuani ngue ga sigue ga m'm̄i, n'namhma ga ha'ah̄ɥ ra ts'edi ngue di nd̄ɥ ni nt'ɛc'ɛih̄ɥ. 'Nɛ man'na di nja'ah̄ɥ mpähä porque man'na di nd̄ɥ ni nt'ɛc'ɛih̄ɥ i ja.

26 Nu'mø ga nuja mahøn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mamadih̄ɥ ra Jesucristo connä guecä.

27 Guí ja ndum̄mi guí 'yøth̄ɥ yø hya mman̄ná hoga 'da'yo hya ra Cristo. Dam̄i 'yøt'e te dí xi'ah̄ɥ, gue'mø ga mmagä p'ɥ ga ma nu'ah̄ɥ, oque h̄in'na. Pɛ dí nne ga øde ngue guí hah̄ɥ ra ts'edi 'nɛ 'da'igu guí mmamhm̄ɥ. 'Nɛ guí honi ha gdi japh̄ɥ ngue di nth'a'ä ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'ɛc'ɛi ja'ah̄ɥ.

28 Nu'mø di pi'ah̄ɥ ya yø ja'i sah̄ra hoga 'da'yo hya, 'yo sä guí suh̄ɥ. Porque nuyá, nu te øt'e, gue'a ra hm̄ɛya'a ngue di m'm̄edi. Pɛ nu'ah̄ɥ p'uya, nu te guí øth̄ɥ, gue'a ra hm̄ɛya'a ngue di nyanni teh̄ɥ. Porque guehna Oja fäxah̄ɥ.

29 Nuna Oja bi 'da'ahua rá mate, hinga hontho ngue gui 'yεc'εihua rá Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui sahua ra n'ua ngue gui εc'εihua na.

30 A nuyá, ma ga homhmu ha di nthahra hya ya. Ya gui nnuhua te dá øt'ä m'met'o, 'nε ya gui øhmu ngue dadi sigue dí honi ha nná japi ngue di nthahra hya.

2

1 Di ha'ahua rá ts'edi na ra Cristo. Nu'a gui ma'ahua, gue'a di hoc'a ni mmuihua'a. Nu'a ra Espiritu Santo gui n'yohua ya. Ya ja ni yemmuihua ya, 'nε ya ja ni nhuεcatehua ya.

2 Pe man'na ga johyagä 'mø gui 'yøthua ya yø hya dí xi'ahua. Dami ne ngue 'darbua di n'yo ni hyahua. Gätho'ahua 'da gdi mmathohua, hijnon da bøni ngue da n'nan'yo rá n'yomfeni.

3 'Yo gadi 'yεxhua, 'nε 'yo gui nne ngue go da nu manho'asehua yø ja'i. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hinte gadi muhua. Gui 'yøthua ngue tate xanho mi'da yø ja'i ngue'ahua.

4 'Yo gui øthua ngue høn'asehua gui timhmu ra nho. Dami 'yøthua ngue 'nε hmi'da yø ja'i da dinna nho.

5 Dami 'yøthua tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue hinguí ts'ua bi 'yεts'i.

6 Madague'a ngue Oja'a, pe bá sop'ua rá cargo mi ja ngue madi manda p'ua mahεts'i.

7 Bi n'uni bi nja'i. Bi gohi tengutho n'na ra hmiqiu.

8 Nu'mø mi m'mai ngue ra ja'i p'uya, hinguí ts'ua bi 'yεts'i. Gä bi 'yutho'a te rá nt'εdi Oja, asta bi n'uni bi tho. Bi dup'ua ja ra pont'i, madague'a t'εmbi ngue ra 'be'isä ngue to da dup'ua ja ra pont'i.

9 Janangue nuna Oja bi japi ngue ma datho da hnu mansu. Bi japi ngue bi ntate, hin jomman'na ngue tengu'a.

10 I nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrá thuhu ra Jesús, ga di ndantyøhmu'ua bí 'bua mahεts'i, 'nε'ua 'bucua ja ra häi, co 'nε'ua 'bup'ua ja ra nidu, ga di ndantyøhmu.

11 Gätho da ma ngue ra Jesucristo, gue'a ra Hmu'a. 'Nε nu'mø t'εspabi ra Jesucristo, tengutho 'mø go di t'εspabi Oja, rá Papá.

12 Ague ma zi cu'ahua, nu'mø dambá m'mucä p'ua gui 'buhmu, ga 'yεc'εi te dá xi'ahua. A nuyá, madague'a yaua dí 'bucä ya, pe ma datho dami 'yεc'εihua na ra hya dí pen'nahua ya. Ya bi nyanni tehua. Janangue ma datho dami nu mansuhua Oja ya. Dami ja ndummui gui hyoni ha di hnu manho'ahua.

13 Nuna Oja, go di ben'nahua na te ra nho ja ngue gui 'yøthua na, 'nε da mäxahua ngue da zä gui 'yøthua'a te nne Oja ngue gui 'yøthua.

14 Nu te ja ngue gui 'yøthua, 'yøthua co n'na ra pähä. 'Yo 'be gui εna ngue ra ts'edi t'øt'ahua.

15 Janangue hin tema ts'oqui da thin'nahua. Porque ya yø basi'ahua Oja p'ua

ha 'buhyø ja'i ngue yø
ts'oc'ei 'nehyo mmejmahya.
Mahyonitho ngue di nequi
ngue n'nan'yo'ahh ngue yø
ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhai.

16 Damj xihm yø ja'i ha di
zä di nthēui ra 'da'yo te. A
nu'mø bá ehra Cristo p'uya,
da zä di nja ga mpähä conná
ngue'ahh. Porque ya hinga
särbatho dá mpēcä p'ü guí
'buhm.

17 A nuyá, ya guí ec'eihh
ra Jesucristo, ya gá unni
mmaih Oja ya. Nu'a te gni
johyah ya, xquet'a 'nequi
dadi johya, madague'a ya ja
ngue da thogui co nuna ra
hya dá xi'ahh.

18 Pē damj johyah
tengutho nná johyagä, 'yo tu
ni mmaih 'mø dá tugä.

19 Da ne ra Hmu Jesús ngue
ga penhnä p'ü ra Timoteo,
da nu'ahh. Nu'mø bá penc'a
p'uya, ya ga johya 'mø dá padí
te gadi jah.

20 Porque hujungui pōni
ngue di øt'e tengutho dí ør'be
ra Timoteo ngue dí hon'na'be
ha gdi timhm ra nho.

21 Nuya gätho mi'da 'bucua,
yø 'befise'a ni ma yø mmai
øt'e, hinga gue'a rá 'befi ra
Cristo ni ma yø mmai ngue da
'yøt'e.

22 Guí pahm ngue ra Tim-
oteo di nequi ngue ha ra ts'edi
fäxcagui ngue dí mmam'be ra
hoga 'da'yo hya. Tengutho
n'na ra ts'ant'ü 'mø fäxrá papá
p'ü ha di mpefi, njarbatho na.

23 Dí nne ga penhnä p'ü
ra Timoteo, hontho ga padí
tengu da gohma asunto.

24 Da ne Oja ngue ya himma
ya'atho ga mmagä p'ü, ga ma
nu'ahh.

25 Nuna ra Epafrodito
guá penngahh ua ngue bá
hanngagui ra menyü dí honi,
xquet'a 'ehna emmei bi
mäxqui ngue honi ha gdá
japra hya. Pē nuyá, dí ena
ngue mahyonitho da map'ü
ya.

26 Porque mi zä mi badi
ngue gá 'yøhm ngue bi
hyenni, emmei bi dü rá mmái.
Janangue nuyá, ya hingui
nnu ra pa da map'ü ya, para
ngue guí pahm ngue ya bi
zä.

27 Nē majuanj bi hyenni, ya
ja ngue xta ndu. Pē conná
nguehrá mate Oja himbi dü.
Nu'mø ngue xta ndu, xøgue di
ntimb ma dummaigä p'uya.

28 Janangue nuya dí xōnni
ga pennbhaya, n'namhma
ngue man'na guí johyah 'mø
gá nuh mahøn'a. Ya xquet'a
da hyu ma mmäigä p'uya
ngue guí nnuh ngue ya hinte
di ja.

29 Guí johyah ngue guí
nnuh, porque gadi ncuh
ngue ra Cristo. Damj nu
mansuh gätho yø ja'i te'o
ga 'yo tengutho ga 'yo ra
Epafrodito.

30 Ya guí nnuh, ya ja ngue
xta ndu ngue ørpabi rá 'befi
ra Cristo ngue bi mäxcagui.
Bi n'uni bi m'ma man'ü ngue
bi 'yørcagui ra 'bäxte nuna
himmi sä guí 'yørchh.

3

1 Ague mā zi cū'ah_u, dami johyah_u rángue guí εc'ei_h mā Hmūh_u Jesucristo. A nugui, hinte ga 'bedi ngue nyondi ga xi'ah_u na ra hya dá cuatā ra sūcua. Nuna ra hya na, da 'yot'ah_u ra nho.

2 Dami mfāhm_u ngue'u yø ts'oc'ei 'yop'u hinni 'yup'u te øt'e. Guehya embi ngue jatho da hmεpya yø 'yεc'ei ngue di njapra circuncisión.

3 A nu_u, nu'a mā hmεpyah_u, gue'a nná thanneh_u Oja co gátho mā mmāih_u'a. Ya dadi johya ngue mā n'yoh_u ra Jesucristo. Dí pahm_u ngue hinda zā ga honse ha gdá nyamhm_u.

4 Pε nu'mø to εna ngue da zā da hyonse ha di ma mahojpi, pε mā dathogā ngue gue'a nmi hongā'a. Porque man'natho mi pømmanho te nmará 'yogā ngue mi'da.

5 Ja rá hyato mā pa dí 'bucā 'mø mi hmεpyagā bi njacra circuncisión. Porque drā judiógā. Nuna mā mboxitagā, guehna ra Benjamín. Drā judío 'mø mā mi, 'nε nu'a mā hya, guehna ra hya ngue ra ebreo. Nu'a te nná mangā'a te mmāmp'u ja ra ley ca yø judío, gue'a rá nt'εc'ei yø fariseo'a.

6 Ngue hinmi nnegā ngue da thep'u'a p'uya, nmi sūcā'u yø ja'i εc'ei ra Cristo. Nu'a ngue nmará øt'ā'a te ra hya mmāmp'u ja ra ley p'uya, hinjongui engui ngue hinga gue'a te dí øt'e.

7 Pε nuya te gátho nmi embā ngue tate madi muui ngue'mø ga øt'e, nuya dí ør'ma güenda ngue hinte di muui ya, porque ya dí εc'ei ra Cristo.

8 A nuyá, madague'a ngue nmi engā ngue tate di muui te xtá øt'e, pε nuya dí ør'ma güenda ngue hinte di muui ya. Porque nuyá, man'na tatetho di muui ngue dá pacā'a mā Hmu Jesucristo ya. A nuyá, nu te gátho nmi nnøxā m'met'o, dí engā p'u'a ya ngue dí tenna Cristo.

9 Høndra Cristo di nnøxā ya ngue bi yangui. Ya hinga gue'a ngue ga øt'ā'a te ra nho mmāmp'u ja ra ley ca yø judío ngue gdá nyanya. Sinoque bi hogagui mā ts'oqui Oja ngue dá εc'ei ra Cristo. Porque Oja di hojpi te'o ngue εc'ei'a.

10 A nu'a dí nnegā ya, ngue ga padī xanho ra Cristo. Dí nne di 'dacā'a rá ts'edi Oja bi 'yu'mø mi bennate ra Cristo. Janangue tengutho ra Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nεqui dí εmma te ya, madague'a ngue ga tū.

11 Dí nne ngue 'nεqui ga bennate 'mø bi bennate yø ánima.

12 Di 'betho ga øt'a te gátho ja ngue gdá n'yogā. Hingue masque sä ga εna ngue ya hinte di 'bedi. A nuyá, dadi ja ndummai ngue xamhatho ga sadi ga øt'ā'a te i zongagui ra Cristo ngue ga øt'e.

13 Ague mā zi cū'ah_u, hinda nne gā mmā ngue ga εnā yā gā xanho te nná 'yo. Pε hōnda

n'na rā hyā ja ngue gā øtya. Nū te xā thogui, ya dā gop'u'a ya. Nū rā pa dī ma p'uya, ma gā ja ndummai gā øt'a te ja ngue gā øt'e.

¹⁴ Nū'mø bi zadi ngue gātho gā øt'a te i zongagui Oja ngue gā øt'e, hīnte di 'bēdi, nup'u mahēts'i dī n'najhma nzābi ngue ya mā n'yo'be rā Cristo.

¹⁵ Gāthogahū ngue ya bi dīmā mmāihū xānho hanja nā mā nt'ēc'ēihū i ja, a nuyá, ma gā homhmū ya ngue mān'na mān'na di zā gā n'yo mānhohū. Pē nū te'o ēnā ngue ya hīnte di 'bēdi, ēnā ngue ya gā øt'a te nnep'a Oja ngue dā 'yøt'e, Oja dā xojpā rā mmāi rā ja'i ngue dā bādī ngue hīngā gue'a te øt'e.

¹⁶ Nū'a te gāma hyā dī tīhmū ya, gue'a ja ngue gā øthū'a.

¹⁷ Ague mā zi cū'ahū, para ngue guī padī te i ja ngue gdī n'yohū, tengūtho gā nūhū ngue dī øt'ä, dā gue'a guī 'yøthū'a ya. Ya guī nnuhū te gā 'yo yø ja'i nūya øt'e tengūtho dī øt'ä.

¹⁸ Ya xāngu yø nīdī xtā xi'ahū nā rā hyā hōnga mmāngā ya. 'Nē conmā guidā nnā xi'ahū ngue 'yop'u xāngu yø ja'i nū'u i mma ngue hīnte dī mui'a i dū p'u ja rā pont'i rā Cristo.

¹⁹ Nū'a ja ngue dā thoya yø ja'i ya, dī m'mēdi. Guehya hīngui so yø mmāi Oja ya, sinoque hōnt'a te yø pāhāse so yø mmāi. Nū'mø bi 'yøtra nts'o ja ua ja rā xīmhai, gue ēmma gue di 'yēxtho, 'be xīngui pēs'yø sä.

²⁰ Pē nūjū, dyø mmēngūhū p'u mahēts'i. 'Nē dī tōmhū ngue ja di 'yēp'u nā rā Hmū Jesucristo mā Yāntehū.

²¹ Nūnā, di pārca mā do'yohū porque nūya hīngui nzaquigahū ya. Di japi ngue dā gohi tengūtho rā do'yo ngue māguesē. I ja rā ts'ēdi ngue nū te dī mānda dī nja, gue'a dī nja'a.

4

¹ Ague mā zimmādi cū'ahū, janjuani ngue dī nne gā nnu'ahū. Janjuani ngue dādi johya connā ngue'ahū. A nuyá, dī xi'ahū ngue 'yogui hēhmū nā rā Hmū Jesucristo.

² Nūnā rā Evodia, connā Síntique, dī āpra mate ngue 'yo dādi nsūi, dā 'yøt'e ngue dī ncū ngue ēc'ēi rā Cristo.

³ A nū'i mā mmīmēfiui, dī ä'i rā mate ngue guī nnu ha gdi japra hyā dī nxihya mā zi cūhū yø xisu dī nsūi. Nūya yø xisu ya, guehya bī māxcagui m'mēt'o p'u ha dā māngā rā hoga 'da'yo hyā. 'Nē xquet'a bī māxcagui rā Clemente con mī'da mā cū bī māxqui ngue bī mānā hyā. Nū yø thūhū ya yø ja'i ya, i nt'ot'i p'u ja rā libro nt'ot'i yø thūhū yø ja'i nūya dī nthēui rā 'da'yo te.

⁴ Zant'a damī johya ngue guī n'yohū rā Hmū Jesús. Dādi yopra hyā dī xi'ahū, damī johyahū.

⁵ Nū'a te rā nho gnī 'yohū, damī 'yūthū yø ja'i 'bup'u guī 'bāhmū ngue gyø hoja'ihū. Nū'a rā Hmū, ya hīmma ya'atho dā ēcua'a.

6 Nu'mø ja te guí hēmphē, 'yo di sū nī mmāihē. 'Yāphē Oja ngue dā māxahē 'mø te guí thohmē. 'Nē damī bēmhē ngue xandøngu te ja ngue gdi ja māmādhē Oja.

7 Nu'mø gui 'yøthē nā rā hyā dí xi'ahē ya, Oja dā hyūt'a nī mmāihē. Nu'a di hyū nī mmāihē p'uya, mā datho ngue nthummāi xandønho, hīnga ngu'a rā hyā gā yā yø ja'i ngue ēmbi nthummāi. Ya hīnnī mantho te dā zū nī mmāihē ngue'mø ya guí n'yohē rā Jesucristo.

8 Ague mā zi cū'ahē, ya rā nzeguiho nā rā hyā dí xi'ahē ya. Dā zo nī mmāihē ya yø hyā mājuānī. Guehya yø hyā bá n'youi rā respeto. Guehya yø hyā njuāntho ya. Guehya yø hyā hīn temā ts'omhya bá n'youi. Guehya yø hyā ngue mahotho dā zo nī mmāihē.

9 Nu'a rā hyā dá xān'nahē, gue'a gui 'yøthē'a. Ya guí nnuhē te dá øt'ä, dā ngūt'a gui 'yøthē ya. Nu'mø gui 'yøthē'a ya, Oja dā hyūt'a nī mmāihē.

10 Dādi johyagā 'nē dādi ja māmādhī Oja ngue ya gā bēnjē mahøn'a 'nē gādi zecjē te dí honī. Dí pacā ngue hīn gādi pumbēnjē, pē mām'met'o hīmmī sāp'u gui zecjē 'mø.

11 Nugā hīn dādi 'mø hīnguī fāxchē. Dādi johyatho høn't'a ts'u te nnā 'bui.

12 Dí padī te nnā tho 'mø dí hyoya, xīndī pā 'mø ngue ja te gā si. Dādi johyatho 'mø

dī niya, oque dí tū manthūhū. Ngūtho dādi johya gue'mø mbonguitho oque hīnguī ts'u te gā honī.

13 Hønt'a ts'u tengue gā thogui, hīndī sū, porque rā Cristo di hacra ts'edi.

14 Xanho te guí ørchē ngue guí fāxchē 'mø te dí hongā.

15 Nu'ahē, gyø mmēnguēhē p'u ja rā hnīnī Filipos, nu'mø rá mudi dambā māngā rā hyā p'u Macedonia ja nī hāihē, mā thocā p'uya ngue danī mpagā man'na nguadi, høn'atho gā fāxchē'a te dí honī.

16 Nu'mø tobe dambī 'butā p'u ja rā hnīnī Tesalónica, nyo ndī, nhyū ndī gā pēnngahē rā mēnyū gā si 'mø hīn'yū te gā honī.

17 Hīnga høntho dādi johyagā ngue gādi 'dacjē te dí si, sinoque dādi johyagā ngue nū te guí ørchē, gue'a man'na dī nū manho'ahē Oja'a.

18 Nu'a te rā mēnyū guā pēnhē ngue bá hā rā Epafrodito ngue bi 'daqui, nugā dá hanī. A nuya mbonguitho te dí honya. Nūnā rā mēnyū nā, cohi como tengūtho rā bopo 'syø ja'i 'mø øtra 'bøt'e, māzi hotho gā yūnī. 'Nē i nnu manho Oja.

19 Nu'a mā Ojahē, dī mfāxte ngue di 'da'ahē te gā gādi 'behmē. Porque hīn'yū p'u rá nzegui i ja rá njapī di unni to n'youi rā Jesucristo.

20 Para zāntho gā 'spahē Oja mā Papāhē. Dā ngūt'atho.

²¹ Dí pɛnnb̄abi r̄a nzɛngua te'o ḡätho ya n'youi r̄a Jesu-cristo. N̄uya mā c̄uh̄a 'b̄ɛcua dí 'b̄ui, x̄quet'a pɛn'n̄ah̄a r̄a nzɛngua.

²² Ḡätho ya yø ja'i 'b̄ɛcua ngue ya yø ja'i Oja di zɛngua'ah̄a. D̄a guehya 'da yø 'yɛc'ɛi 'b̄ɛp'ɛ ja r̄a ngu r̄a d̄ast'abi Roma pɛnhm̄a nzaqui r̄a hȳa ngue di zɛngua'ah̄a.

²³ N̄un̄a mā Hm̄uh̄a Jesu-cristo di j̄api ḡätho'ah̄a. D̄a ngut'a tho.

Colosenses Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Colosas.

1 Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxquí ngue drá representegä rá Jesucristo. Co 'nεhna mā zi cūhā rá Timoteo

2 dadi zεnguagä'be'u to gätho ya o rá 'yε Oja rá m'map'u ja rá hnini Colosas. Gue'e mā zi cū'ahū ngue guí εc'εihū rá Jesucristo. Dí nne ngue nūnā Oja mā Papáhu di jap'ahū 'nε dā hyut'a ni mmāihū.

3 Nūnā Oja, guehna rá Papá mā Hmūhū Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammadi 'mø dá mat'Oja conná ngue'ahū nā.

4 Porque dí øcä te ja ni nt'εc'εihū ngue rá Jesucristo. 'Nε dí øde ngue majuaní gadi mahmū to gätho ya o rá 'yε Oja.

5 Xquet'a dadi ja mammadi Oja ngue'a te gä rá nho ya xpá nzänni di 'da'ahū p'u mahεts'i. Ya guí pahmū ngue Oja di 'da'ahū rá nho, porque guehna rá hyā n'youi rá hoga 'da'yo hyā bi si'ahū nā. A nūnā rá hyā bi si'ahū, majuaní nā.

6 Pε hinga høn'athohū bi si'ahū nā rá hyā nā, sinoque mā'yoni rá hyā ndap'u bi zä rá nguñi nximhäi. A nuyá, ndap'u bi zä, man'na man'na

ni 'yεc'εitho rá hyā yø ja'i. 'Nε man'na ni xohyø n'yomfēni yø ja'i ndana rá nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'u bi zä njap'u tengutho'a te bi njap'u guí 'būhmū asta guehyø pa xcá 'yøhmū nā rá hyā nā. Ja bá timp'u ni mmāihū ngue majuaní ja rá mate Oja.

7 Nūnā mā zi cūhū rá Epafras bi xän'nahū nā rá hyā nā. Xquet'a ørpabi rá 'bēfi rá Cristo tengutho dí øt'ä. Nūnā rá Epafras di mpefi xāho p'u ha guí 'būhmū ngue manna hyā, tengutho 'mø gdí 'bucä p'u.

8 Nūnā rá Epafras, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahū rá Espiritu Santo ngue gadi mmāhmū n'na ngu n'na'ahū.

9 Asta guehra pa xtá øcä nā rá hyā nāya, hīndí sāya dí mmat'Oja conná ngue'ahū. Dí äpä Oja ngue dā 'yøt'e ngue guí pahmū xāho'a te gä nne Oja guí 'yøthū. Dā xoc'a ni n'yomfēnihū ngue man'na gdí pahmū'a te rá nho ja ngue gdí n'yohū.

10 Porque dí nnegä ngue guí n'yohū tengutho nne Oja gdí n'yohū. Nu'mø ngu'a guí 'yøthū ya, nūnā Oja zant'a jampähä conná ngue'ahū. Dí nnegä ya ngue nūnā te gä guí 'yøthū, gä dā gue'a te xāho guí 'yøthū. Dí nne ngue man'na man'na gdí mbenthū Oja.

11 Nūnā Oja jase rá ts'edi, guehna dí äpi ngue di 'da'ahū rá ts'edi nūnā guí homhmū ngue dā zäp'u guí sethū'a te gä

ra n'ua guí thohma. Zant'a guí johya thohu.

12 Dí nne ngue guí ja mamadiah Oja, nuna rá Papá ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yot'e ngue di tocagahu na te gá di unnbu mahets'i'ua yø ja'i ya o rá 'ye.

13 Nuna guehna bá jughu p'ua ja rá ts'edi ra zithu madi mandagahu na. Bi 'yot'e ngue go dá ec'eihua te ra hya di manda rá Ts'unt'ua Oja. Nuna Oja emmei di ma'a rá Ts'unt'ua.

14 'Ne guehna rá Ts'unt'ua Oja bi gurca ma ts'oquih. Janangue ya bi punnga ma ts'oquih.

15 Nuna Oja, hinjongui nnu na. Pe conná nguehra Jesucristo ya fa Oja ya, porque 'da'igu'ua. Nuna ra Jesucristo, guehna maguesε na ngue'a te gátho i ja.

16 Conná nguehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahets'i'ne'a te gá ja ua ja ra ximhai. Guehya yø cosa dí nnuh ngue ja, co 'ne'ua yø cosa ngue hinda nnuh. Conná ngue'a, 'bu'ua to ja yø ts'edi, 'ne' 'bu'ua to t'ec'ei, 'ne' 'bu'ua yø ts'at'abi, 'ne' 'bu'ua to gátho yø hmu. Porque ra Cristo go bá sanni te gátho ja'a, 'ne' go gue'a di manda gátho yø cosa'a.

17 Nuna ra Cristo, ya mi 'bu'mø tobe himmi ja'a te ja ya. Pe nu te dí nnuh ngue ja ya, go gue'a ot'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja.

18 A nuyá, nuna ra Cristo guehna 'bet'o na ngue gátho

yø 'yec'ei 'bui, tengutho rá ya ra ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gá rá do'yo ra ja'i. A nuna ra Cristo, guehna di unna 'da'yo te'ua to gá ec'ei na. 'Ne go 'bet'o na ngue'ua to di bennate p'ua ha da nt'agui. Janangue nuna ra Cristo, guehna maguesε na ngue'a te gátho i ja.

19 Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbatho ra Cristo ya.

20 Oja bi ne ngue conná Cristo da zä di mpenhui Oja yø ja'i 'bucua ja ra hai co 'ne'ua bí 'bu mahets'i. Di nhøjpau Oja rángue bi du p'ua ja ra pont'i ra Cristo.

21 Nu'mø yø pa xa thogui, gmi nnu 'dan'yohu Oja p'ua ja ni mmaih. Mani nsuih na, porque gá ra nts'o gmani n'yohu. Pe ya bi ne Oja ngue da n'amigohu ya.

22 Ra Cristo bi n'uní bi tho, n'namhma ngue di hoga ma ts'oquih. Janangue nu'mø ya gdi 'buhmu p'ua ja rá hmi rá dá Oja, ya hin tema nts'o di nequi p'ua ja ma mmaih. Ya hin tema hya da thinnghu.

23 Pe jatho ga hahu ra ts'edi ngue di ndu ma nt'ec'eihu i ja. 'Ne 'yo guí yobenhua guehna ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. 'Ne guehna ra hya i hma gá rá ngani nximhai na. Nugá drá Pablo xquet'a guehna ra hya dí mmanga p'ua 'buhyø ja'i naya.

24 A nuyá, dadi johyagá ngue dí ságá ra n'ua conná ngue'ahu. Porque ya dí thocá ra n'ua ja ngue ga thogui,

tengutho ra Cristo bi zä ra n'u connä ngue'u yø ja'i bi 'yɛc'ɛi.

²⁵ Nuna Oja bi 'dacä ra 'bɛfi ngue ga fäxah co gätho mi'da yø 'yɛc'ɛi. Janangue nuyá, gä dí mmangä'a te gäma hya n'youi rá hya Oja.

²⁶ Nuna ra hya dí mmangä, himmi fa'mø yø pa xa thogui, astä ja nuya, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mai, himbi bahna ra hya na. Pɛ nuyá, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'yɛ ya.

²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangü gangü ra nho di unyø ja'i hingyø judío. Guehna ra hya naya ngue ya guí n'yohu ra Cristo. A nuyá, ngue ya guí n'yohu ra Cristo, ya tinni mmaihü xandønho ngue majuaní dí n'na'ahü ra nho p'u mahɛts'i.

²⁸ Nuna ra Cristo dí mmangähe. Dadi consejohé gätho yø ja'i. Dí xännbahe ra hya gätho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja ra hya. Dí nnegähe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi ra Cristo, gätho ra nho da n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja.

²⁹ Guehna ngue nná ho ma mmui dadi mpefi. Porque di hacra ts'edi ra Cristo ngue ga mpefi ga mmanna hya.

2

¹ Dí nnegä guí pahmu ngue mathoguiho dí hogä ma mmui dí mmat'Oja connä ngue'ahü. 'Nɛ dí mmat'Oja connä ngue'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja ra hnini Laodicea. 'Nɛ dí mmarpabi Oja gätho

mi'da yø 'yɛc'ɛi hinjam'mø xa nnugui.

² Dí nnegä ngue guí hatra ts'edi ni mmaihü ngue xøgue da 'da'igu guí mma n'na ngu n'na'ahü. 'Nɛ dí nnegä ngue hinguí nyobɛnihü, guí pahmu xandønho hanja na ra Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a ra Cristo.

³ Nuna ra Cristo, guesena da xoga ma n'yomfɛnihü na ngue da dinma mmaihü hanja na ra hya tate di muui.

⁴ Dí xi'ahü na ra hya na, n'namhma ngue hinjonda hyär'ma hya'ahü. Porque 'bahyø ja'i ngue mahotho ga ngucyø hya mma ngue ga nhäte.

⁵ Nugä hinga 'dap'u dí 'bahmu ya, pɛ høn'atho dí mbɛn'ahü. 'Nɛ hu ma mmwigä 'mø dí øde ngue du xandønho ni n'yomfɛnihü, porque guí hahü ra ts'edi guí ɛc'ɛihü ra Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gá 'yɛc'ɛihü ra Jesucristo, gá 'yøt'e ngue ni Hmuü na. A nuyá, nuna ra Cristo gá 'yøt'e ngue ni Hmuü, hønt'a zant'a da 'yo ni mmaihü na ya.

⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui hyehmu p'u ra Cristo. Gá 'bahmu connä ngue'a. Di ndu ni nt'ɛc'ɛihü co nuna ra hya bi sän'nahü. Gui ja ndummai gui ja mammadihü Oja.

⁸ Dami mfähmu xandønho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'ɛc'ɛihü, sä da 'yɛna ngue da xän'nahü yø hya ngue yø mfaðise yø ja'i, 'nɛ hinda gue'a ra hya bi nxännbate ra

Cristo da xän'nah_u. Guehya yø hyäte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfadi yø ja'i ua ja ra ximhäi i mmanya. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

9 Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hinte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja.

10 Ya dí n'yoh_u ra Cristo ya, ya hinte man'na dí 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gätho ja yø ts'edi.

11 A nuyá, ngue ya ni n'yoh_u ra Cristo, ya bi mēpya'ah_u. Pe gue himma xøts'etho bi mēpya'ah_u tengutho øtyø judío. Sinoque nuna ra hmēpya bi ja'ah_u, bi hyēcra nts'o mi ja ni n'yomfēñih_u.

12 Nu'mø gmī nxixyah_u, gá 'yø'ni güendah_u ngue ya bi zep'u ra nts'o gmani n'yoh_u m'met'o. Guí øth_u ra güenda ngue 'darb_u bi t'äc'ah_u ra Cristo. 'Nē gá 'yēc'ēih_u ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bēnnate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøth_u ra güenda ngue 'dap'u gá bēnnateh_u ra Cristo, gá pahm_u ngue ya ma'da'yo gá m'mahm_u mahøn'a.

13 A nu'mø man'na ra pa, gätho yø ja'i hingyø judío, ma hin'y_u ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gá ra nts'o manī n'yo. Pe nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthēh_u ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquih_u mi ja, ya gá bi punngah_u Oja.

14 Mī ja ma ts'oquih_u ngue xtá fēsthoh_u rá ley Oja. Pe nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquih_u ngue bi du p'u ja ra

pont'i ra Cristo.

15 Nu'mø mi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yēmba häi rá hya'a ra hmu ua ja ra ximhäi, porque nu'u mama duxquibi, gá bi ma häi. Xøgue nhmīte ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gätho.

16 Janangue nuya yø ja'i embi ngue hingui ho te guí sih_u, 'yo guí ēc'ēih_u te mmanya. 'Yo guí ēc'ēih_u 'mø da 'yēmbi ngue jatho guí suph_u ra ngo, oque guí suph_u ra t'usna, oque da 'yēmbi ngue jatho guí suph_u ra pa ngue ra ts'äya.

17 Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da ēhra Cristo. Pe nuyá, ngue ya bá ēhra Cristo, ya hin'na ya.

18 'Yo guí ēc'ēih_u 'mø da 'yēn'ah_u ngue ra ts'oqui guí 'yøth_u 'mø hingui thanneh_u yø anxē Oja tengutho øt'u. Embi ngue di 'yēxra ja'i nu'a hingui nne da 'yøt'e tengutho gá 'yo'u. 'Nē guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfadi, ena ngue nnu yø cosa nu'u hinjongui nnu. Pe di nequi ngue guehya yø ja'i di 'yēts'i, porque ena ngue pase, guehya yø ja'i hinte di muui te mmanya.

19 Guehya yø ja'i xa hyep'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gätho yø 'yēc'ēi. 'Nē guehna ra Cristo faxyø 'yēc'ēi, porque gue'u yø 'yēc'ēi nnøpe ngue rá do'yo. 'Nē guehna di 'dacj_u ra ts'edi ngue gá n'yoh_u xanho na,

tengutho nnecj_u Oja_u ngue gdá n'yoh_u.

 20 Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'nɛ'ah_u ya gá tuh_u, ya bi zep'ua te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pɛ, çhanja ngue gui emhm_u ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe gui nne gui siguetho gui 'yøth_u'a te ga 'yo yø ja'i.

21 Nuya embi ngue hingui sä da ts'i 'da yø cosa. Em'mø bi nya: "Yo gui nne ngue gui sä, asta 'yo gui thädi", i ena.

22 Pɛ gätho yø cosa i ja, xanho ngue da ts'i, 'nɛ nu'a te si ra ja'i, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xänbäte ya yø ja'i ya, yø hyasɛ.

23 Majuan_i ngue nuya yø ja'i mmanya yø hya ya, ena xøyø bamhya p'ua gui nequi. Porque ena ngue xänbäte'a te ni 'yup'ua ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'i. 'Nɛ xän'nah_u ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muh_u. 'Nɛ xän'nah_u ngue gui samm_i xandønh_o'a te rá pähä ni do'yoh_u. Pɛ hinte di muui ya yø hya mma, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfɛni jap'ua ja rá mmäi ra ja'i.

3

1 Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi bennate ra Cristo, xquet'a 'nɛ'ah_u ya gá bennateh_u. Janangue nu te gdí 'bahm_u ya, 'yø'ni güenda ngue tengutho 'mø ya gdí

'bahm_u p'ua mahɛts'i bí 'bähra Cristo ja rá n'yɛi Oja.

2 Ma datho da zo ni mmäih_u'u yø cosa bí ja mahɛts'i. Hinga gue'ua yø cosa ja ua ja ra häi gui 'yɛmph_u ngue ma datho di muui.

3 A nuyá, ngue gui n'yoh_u ra Cristo ya, ya hingui ja ngue gdí 'bahm_u tengutho gman_i 'bahm_u m'met'o. Nuna ra Cristo, i n'youi na Oja rá Papá, 'nɛ guehna fät'a ni teh_u naya.

4 Nuna ra Cristo rá mmeti ma teh_u. Nu'mø bá ep'ua na, ya da hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Nɛ xquet'a 'nɛcj_u da hnu ngue ya man'yoh_u na.

 5 Janangue nuyá, nu'a te gá ra ts'on'yomfɛni ja ua ja ra ximhäi, dami hyehm_u p'ua. 'Yo gui 'yots'om'mäih_u. 'Yo tema nts'o gui øth_u. 'Yo di so ni mmäih_u ra nts'o. Nu te gui pesh_u, 'yo gui nneh_u ngue man'na man'na di nxand_i. Porque nuya yø ja'i ngue njap'ua, gue'a te pets'i thanne, hinga gue'a Oja ni ma yø mmäi ngue thanne.

6 Nuya yø ja'i njap'ua, guehya fɛspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya da japra castigo Oja ya.

7 Da gue'ah_u 'mø yø pa xa thogui, xquet'a xcá njah_u p'ua ngue gm_i fɛspathoh_u rá hya Oja.

8 Pɛ nu ra pa ja p'ua, dami hyehm_u p'ua gätho ya yø hya ga xi'ah_u ya: 'yo gyø cuh_u, 'yo høndra njunt'i gui nneh_u, 'yo gyø zateh_u, 'yo gyø neq-uisih_u, 'yo gyø ya mantsoh_u,

⁹ 'yo gadi nhyät'i n'na ngu n'na'ahü. Nu'a te gmani n'yohü m'met'o, ya bi mpädi.

¹⁰ A nuyá, ya bi gom'da'yo ni n'yomfënihü ya. A nuna Oja, da zä da 'yöt'e ngue man'na man'na gdí pahmü na. 'Në da 'yöt'e ngue nu'a te nne Oja gdí n'yohü, hont'a hont'a da zo ni mmühü'a.

¹¹ A nuyá, ya händi mporta ngue'mø ra judío ogue hingra judío ya, mhmëpya ogue hinga mhmëpya ra ja'i ya, ra 'dan'yo ja'i ogue ra ja'i hin'yu ra mfadi, 'bührá hmu ogue hinjo'o ra hmu. A nuyá, nuna ma datho ngue di mporta ya, guehna ngue da t'ëc'ëi ra Cristo. Porque ra Cristo, guehna n'youi gätho yø ja'i ëc'ëi na.

¹² Nuna Oja di ma'ahü 'në bá huan'nahü ngue gui sohu rá 'yë. O gadi 'yëxhü ya, sinoque di nja ni nhuëcatehü. Di nja ni yemmühü. Dami 'yörpa ra nho ni mmic'ëihü. Nu'mø te si'ahü, dami sëthü.

¹³ Dami seti te gadi n'yörpe n'na ngu n'na'ahü. Nu'mø ja te gni njunthü, dami mpunnbi n'na ngu n'na'ahü. Tengutho ra Cristo bi pun'nahü, dami njathu p'uya ngue gui mpunnbahü.

¹⁴ Nuna ma datho i ja ngue gui 'yøthü ya, guehna ngue gui mahni mmic'ëiui n'na ngu n'na'ahü. Gue'a di zä gui 'yøthü'a te gä dadi 'bëp'ahü gui 'yøthü'a p'uya.

¹⁵ Nuna Oja, bi 'yöt'e ngue xøgue ëntho n'na nc'ëitho ja gätho yø 'yëc'ëi. 'Në bi zon'nahü Oja ngue

hingui nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ahü. A nuyá, gui ja ndummüi ngue mamüi ts'omhmü na ra hya i zon'nahü Oja. Zant'a gui ja mammadihü Oja.

¹⁶ Nuna rá hya ra Cristo hønna da 'yo ni mmühü xandønho na. Nu'mø gui xänbatehü ra hya, dami padi ha gdi japhü ra hya gui mmamhmü. Dami ja mammadihü Oja co gätho ni mmühü mente gui turpahü yø salmo 'nëhyø alabansa.

¹⁷ Nu'mø ja te gui øthü, ogue ha gui yathohü, dami 'yøthü para ngue di t'ëspabi ma Hmü Jesús. Ränge gui ëc'ëihü ra Cristo, nuna Oja ma Papähü da 'yø'mø gä zohmü. Janangue nuyá, gui ja mammadihü Oja ya ngue'a te gä ørcähü.

¹⁸ Ague gyø xisuhü, dami 'yëc'ëi ni dammehü. Guehna rá nsäui da 'yöt'e te'o ngue ya ëc'ëi ra Hmu Jesús.

¹⁹ Ague n'yø'ahü, dami mahni xisuhü. Mahotho gdí zohmü, 'yo høndra säi gui nnehü.

²⁰ Ague gyø basihü, nu'mø nzo'i ni papá ogue ni mamá, dami 'yëc'ëihü. Porque gue'a di ho ra Hmu Jesús ngue gui 'yøhmü ra hya 'mø ts'o'ahü.

²¹ Ague gyø papähü, nu'mø gui nzohni basihü, dami hyonnbü ha händi mbøcüe ni basihü, n'namhma ngue hindä gohyø mmüi.

²² Ague gyø hmiqühü, dami 'yöt'e te gä di 'bëp'a

nĭ hmu gui 'yøthũ. 'Yo gui øthũ tengutho øtyø ja'i ngue høn'mø nnu yø hmu dĭ mpefi, høntho nne ngue da hnu manho. Rãngue guí nnu mansuhũ Oja, nu te gui pɛhmũ, co gãtho nĭ mmũi gdĭ 'yøthũ rã 'bɛfi.

²³ Nu'mø ja te gui pehmũ, damĭ ne ngue co n'na rã pãhãtho gdĭ 'yøthũ rã 'bɛfi. Gui 'yø'nĭ güendahũ ngue tengutho 'mø gdĭ ørpaɦũ rá 'bɛfi rã Hmu Jesús. Hingue masque gui 'yɛmhmũ ngue rã ja'itho gui ørpaɦũ rá 'bɛfi.

²⁴ Ya gui pahmũ ngue nuna ma Hmuɦũ Jesucristo go da gut'ahũ nã co nu'a te gã rã nho di 'da'ahũ m'mɛfa. Porque guehna ma Hmuɦũ Jesucristo dĭ mandagahũ ya.

²⁵ Pɛ nu rã ja'ixants'o te øt'e, rã castigo rá njut'i. Porque gãtho yø ja'i, nu te gã xã 'yøt'e, gue'a rã njut'i dĭ nja'a.

4

¹ Ague gyø hmuɦũ, nu'a nĭ 'yup'ũ gui 'yørpa nĭ hmiqũihũ, gue'a gui 'yøthũ'a, 'yo mathogũitho gãdi ɛmhmũ. Damĭ pahmũ ngue xquet'a bí 'bãhni hmuɦũ mahɛts'i 'nɛ nnutho te gui ørpa nĭ hmiqũihũ.

² Guí hyã rã ts'edi ngue njandyatho guí mat'Ojahũ. Hinha rá nɛgui gui ja mammadihũ Oja.

³ Nu'mø gã mat'Ojahũ, xquet'a 'nɛcã damĭ marcaɦũ Oja, n'namhma ngue nuna Oja da nu ha di japi hapũ da zã gã mmangã nã rã hyã

nã. Porque yø ja'i tobe hingui padĭ hanja'a rã hyã ngue rã Cristo. A nuyã, ya dí ofãdi guehna rã hyã dí mmangã.

⁴ Damĭ marcaɦũ Oja n'namhma ngue Oja da xãngui ha gdã japra hyã gã mma. Porque nu'mø dá mangã nã rã hyã nã, mahyonitho ngue da 'yo nĭ 'yu rã hyã.

⁵ Nup'ũ 'bũhyø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi, damĭ mportahũ xãhũ. 'Nɛ damĭ hyoni ha gdĭ xihmũ rã hyã yø ja'i. 'Yo gãdi 'bethũ rã ora.

⁶ Nup'ũ hapũ guí yahũ, damĭ nehũ ngue gã rã hoga hyã gdĭ nyahũ, mahotho da nt'øde rã hyã gdĭ nyahũ. I jatho ngue ya gdĭ padĭ ha gdĭ japhũ rã hyã gui xihmũ n'na ngu n'na yø ja'i.

⁷ Nuna ma zi cuɦũ rã Tíquico hingui hegagui, i fãxqui xãhũ. Porque 'dap'ũ dí 'yo'be ngue dí ørpa'be rá 'bɛfi rã Hmu Jesús. Nu te dí øt'ã ua ya, go danĭ xi'ahũ p'ũ nã rã Tíquico 'mø bĭ map'ũ.

⁸ Guehna nnã ɛt'ã p'ũ ha gui 'bãhmũ nãya, para ngue gui pahmũ te dí øt'ãhe ua. Go da hyut'a nĭ mmũihũ nã.

⁹ Da mɛ nã ma zi cuɦũ rã Onésimo, xquet'a 'nɛhna hingui hehã hyã nã. Guehna n'na nc'ɛi nĭ mmɛngũhũ nã. Nuya p'ũya, go da xi'ahũ tema hyã ja ua ya.

¹⁰ Nuna rã Aristarco 'daua dí ofãdigã'be, di zɛngua'ahũ. Da guehna rã Marco rá primo rã Bernabé, xquet'a di zɛngua'ahũ. Ya xtã pen'nahũ

p'ua ra hya ngue nuna ra Marco 'mø bi zomp'ua gui 'buhma, dami umhna xanho ra ts'äya.

11 Xquet'a di zengua'ahna na ra Jesús i Justo. Nu gätho yø judío ngue ya ec'ei ra Jesucristo ua ja ra hnini, høndya hyu nc'ei pøni ngue nne da mäxqui ngue rá 'befi Oja ya. A nuyá, guehya hurcagui ma mmigä ya.

12 Nuna ra Epafra nni mmenguhna xquet'a di zengua'ahna na. Pe xquet'a ørpabi rá 'befi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja na, janjuani ngue apra mate Oja conná ngue'ahna. Nnepe ngue di ndu xanho ni nt'ec'eiha, n'namhma ngue gui ja ndummai gui 'yøthna gätho'a te rá pähä Oja, hinte di m'medi.

13 Nuna ra Epafra, dädi jagä majuanj ngue mathoguiho ho rá mmái ngue mmat'Oja conná ngue'ahna na, dague'ua yø ja'i rá m'map'ua ja ra hnini Laodicea, co 'ne'ua rá m'map'ua ja ra hnini Hierápolis. Gä mmarpabi Oja.

14 Xquet'a di zengua'ahna na ma zi cuhna ra Lucas, nuna ra médico. 'Nehna ma zi cuhna ra Demas, xquet'a di zengua'ahna.

15 Nugä drá Pablo, dí pennbabi ra nzengua'ua ma zi cuhna rá m'map'ua ja ra hnini Laodicea. Xquet'a dädi zengua'a ra Ninfas co 'ne'ua yø 'yec'ei di mpeti p'ua ja rá ngu na p'uya.

16 Nu'mø ya bi hnu na ra carta ja ua p'ua gui 'buhma,

dami thocju ra carta, di map'ua ha di mpeti yø 'yec'ei p'ua ja ra hnini Laodicea ngue da hnu. Xquet'a nuna ra carta ga pennbagä'ua yø mmengua Laodicea, xquet'a di thoqui, di map'ua gui 'buhma ngue gui nnuhna tema hya nt'ot'i.

17 Nuna ra hya ja ua, dami xihma zi cuhna ra Arquipo, gui 'yembi: "Dami 'yøt'e gätho'a te ra 'befi bi 'da'i ra Hmu Jesús, 'yo te dädi 'bedi", gui 'yembi.

18 Nugä drá Pablo, nuna ra nzengua ja ua dá otra letra conma 'ye. O gadi pumbenijua ngue dí ofädi. Da ne Oja ngue di jap'ahna. Da ngut'atho.

1 Tesalonicenses

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

1 Nügä drá Pablo, conna Silvano 'nɛhra Timoteo, dadi zenguagähe'ɛ mǎ zi cūhɛ rá m'map'ɛ ja ra hnini Tesalónica. Nu'ahɛ, guí n'yohɛ Oja mǎ Papáhɛ co 'nɛhnǎ mǎ Hmuhɛ Jesucristo guí n'yohɛ. Dí nnegähe ngue guehya di jap'ahɛ ya, 'nɛ da hyut'a ni mmaihɛ.

2 Zant'a dadi ja mammadigähe'ɛ bi zä fadi ngue guí ɛc'ɛihɛ Oja conná ngue'ahɛ. 'Nɛ zant'a dí mmat'Ojagähe conná ngue'ahɛ.

3 Nu'mø dá mat'ähe Oja mǎ Papáhɛ, dí mbɛn'ähe ngue'a te ra 'bɛfi guí øthɛ ngue gá 'yɛc'ɛihɛ ra Jesucristo. 'Nɛ dí mbɛn'ähe ngue'a ra 'bäxte guí øthɛ ngue gadi mmahmɛ n'na ngu n'na'ahɛ. 'Nɛ dí mbɛn'ähe ngue dɛ ni nt'ɛc'ɛihɛ porque guí tømhmɛ'a ra pa da ɛp'ɛ mǎ Hmuhɛ Jesucristo.

4 Ague mǎ zi cū'ahɛ, nunǎ Oja di ma'ahɛ, 'nɛ dí haxähe njuani ngue Oja bi huan'nahɛ.

5 Porque nup'ɛ guí 'buhmɛ 'mø mǎ haxähe p'ɛ ra hoga 'da'yo hya, hinga høndra hya bi zømp'ɛ. Sinoque ra Espiritu Santo bi hya ra ts'ɛdi ngue bi xoc'a ni mmaihɛ ngue gá pahmɛ ngue majuaní nǎ ra

hya nǎ. Dami bɛmhmɛ te dá n'yogähe 'mø mǎ mǎcähe p'ɛ guí 'buhmɛ. Dá negähe ngue guí timhmɛ ra nho.

6 Nu'ahɛ, nu te gá nurcahe, gue'a gá 'yøthɛ'a. Ya guí øthɛ tengutho i n'yo ra Cristo. Gá nu manhohɛ ra hya, madague'a bi zə'ahɛ yø ja'i. Pɛ ra Espiritu Santo øt'e ngue gadi johyathohɛ.

7 Nu'ɛ yø 'yɛc'ɛi rá m'map'ɛ ja ra häi Macedonia, 'nɛp'ɛ ja ra häi Acaya, nu te bi nu ngue guí øthɛ, xquet'a gue'a bi 'yøt'a.

8 Nu'ahɛ ya gá xihmɛ ra hya yø ja'i ngue hanja nǎ mǎ Hmuhɛ Jesucristo. Ya hinga hønnbɛ Macedonia 'nɛ Acaya bi zønnǎ hya, sinoque ndap'ɛ bi zä fadi ngue guí ɛc'ɛihɛ Oja ya. A nuyá, ya himmǎ hyoni ngue hønga xicähe te 'bɛ'a guí øthɛ'ɛ ya.

9 Hante gue di nxise yø ja'i ya ngue tema hya bi njap'ɛ guí 'buhmɛ 'mø mǎ mǎcähe p'ɛ. Di nxihyø ja'i ha bi nja ngue gá hychmɛ p'ɛ yø dahmɛ, gá 'yɛc'ɛi'a majuaní ngue Oja i 'bui.

10 Nunǎ ra Jesús rá Ts'ant'ɛ Oja, nu'mø mi du, bi japi bi bɛnnate, bi ma mahets'i p'ɛya. 'Nɛ ja dí 'yɛp'ɛ mahøn'a ngue da zøcua. Guehna di nxihyø ja'i naya ngue guí tømthohɛ da ɛp'ɛ mahøn'a. A nunǎ ra Jesús, guehna da yanju nǎ ngue ra castigo ja ngue di nja.

2

1 Da gue'a sehɛ mǎ zi

cu'ah_u, guí pahm_u ngue nuna te dá macähe p'_u guí 'b_uhm_u, hinga särbutho.

2 Guí pahm_u ngue nup'_u ja ra hnini Filipos, ya xi zucähe yø ja'i, bi unje. Nu'mø ma macähe p'_u ja ni hninih_u p'_uya, mahombi ts'ucje. Pe Oja bi hacähe ra ts'edi ngue dá xi'ähe ra hoga 'da'yo hya.

3 Nu'mø ma xi'ähe ra hya, hindá homhme yø hya ha di thä'ah_u. Hin tema hya dá xi'ähe ngue hinda gue'a. Hønt'a te ra hya da 'yøt'ah_u ra nho dá mangähe.

4 Porque bá huanngähe Oja ngue bi färcahe na rá hoga 'da'yo hya. 'N_e guehna dí mmangähe naya. Hinna mangähe na ra hya na ngue di nu manhogähe yø ja'i. Sinoque dí nnegähe ngue Oja da nu manhoje. Porque gue'a haspa ra güenda ma n'yomf_engähe'a.

5 Ya guí pahm_u xanho ngue hindá xi'ähe yø hya ngue gdi honi ha di t'ets'ah_u. Da gue'Oja padj ngue hinna xi'ähe ra hya para ngue da zäp'_u ga juc'ähe ra m_enyu.

6 Hinna mangähe ra hya ngue gdi nne da nu manhogähe yø ja'i, ni xinga gue'ah_u, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Hini ya manzaqui ha nna zo'ah_u, madague'a ngue säp_u ga nya manzaquigähe porque yø representan-
tegähe ra Cristo.

7 Hante mahotho nna zo'ah_u, tengutho øt'a n'na ra mamá 'mø di hotyø basj, dá ja'ah_u p'_u.

8 Mathoguitho dadi ma'ah_u. Dá negähe ngue hinga hønt'a rá hya Oja di n'na'ah_u, pets'i ngue xcá hahma mmäigähe ngue xcá 'da'ah_u. Porque mi zä ma mpahm_u, janjuaní ngue dá ma'ah_u.

9 Ague ma zi cu'ah_u, çua hinguí mbemhm_u te ra n'_u dá sägähe p'_u ja ra 'befi? Mente ra pa dá xi'ähe rá hya Oja, ra pa ra xui dá mpecähe ngue da tah_u te dí sihe. Porque hindá negähe ngue di toca'ah_u ra gasto.

10 Ya guí pahm_u, da gue'Oja padj, ngue hinjonni 'y_ec'ei da zä da 'y_ena ngue hinga gue'a te dá n'yogähe. Hin tema hya bi thinnähe.

11 Xquet'a ya guí pahm_u na ra hya ya xtá o'ah_u n'y_u, dá hatä ra ts'edi ni mm_ui n'na ngu n'na'ah_u. Tengutho di japyø basj n'na ra papá 'mø i fädi, dá ja'ah_u p'_u.

12 Dá xi'ah_u ngue guí n'yoh_u xanho tengutho nne Oja ngue gdi n'yoh_u. Porque Oja bi zon'nah_u ngue guí n'yoh_u to di manda. 'N_e guí pahm_u ngue gue'a tate'a.

13 Nuya hini säya dadi ja mammadigähe Oja conná ngue'ah_u. Porque nu'mø ma xi'ähe ra hya, hinga 'y_emhm_u ngue rá hya ra ja'i gá 'y_ec'ei_h. Sinoque bi dinni mm_ui_h ngue majuaní rá hya Oja. Conná guehna ra hya guí _ec'ei_h, ya man'na man'na gní n'yoh_u xanho.

14 Ya gá säh_u ra n'_u ma zi cu'ah_u, ngue bi zä'a ni mm_enguh_u. Gá thohm_u

tengutho bi thohyø 'yεc'εi thanne Oja p'u ja ra häi Judea. Porque nu'u, xquet'a bi zä ra n'u ngue bi zäh'yø mmijudío'h.

15 Nu'u yø judío'u p'uya, gue'u bi hyo ma Hmu'u ra Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'mεt'o. 'Nε nuya 'bex hinguinne hapu da nuje. Nu'u yø judío'u, hinguinnepe da hnumanho Oja. Xquet'a 'nεε ya, hinguinne nnumanho gätho m'ida yø ja'i.

16 Porque nu'mø ma xihme ngue hinga høndyø judío ja ngue di nyanyø te, nu'u yø judío'u, bi hegahe. Gue'a man'na ni duxra ts'oqui'a p'uya. Pe nuyá, nuna Oja ya xa nzänni ngue guehya da thohra castigo ya.

17 Ague ma zi cu'ahu, nu'mø rá ts'atho xtá εcähe p'u guí 'buhmu, εmmεi dá bεn'ahu. Asta gue'mø ya, zant'a di nne ga nnu'ahu.

18 Nugä drá Pablo, n'na ndi ngu n'na ndi di sänni ga mmähme p'u, pe ra zithu p'uya, di nthint'i ngue orcahe.

19 Con n'na ra pähä di tømhmü ngue dá εp'u ma Hmu'u Jesucristo. Porque di njaje mpähä ga xihme ngue nuna ra hya dá xi'ahu, gá 'yεc'εihü xandønhø.

20 Janjuani ngue dadi jøhyagähe conná ngue'ahu.

3

1 Pe ya hindá hät'ähe ngue xtí njarbutho ngue xta tho hman'na ra pa ngue

to da map'u guí 'buhmu. Dá sännähe p'uya ngue dá cosegä'be ua ja ra hnini Atenas.

2 Dá penhnä'be na ma cuhu ra Timoteo bi ma bá nu'ahu. Porque ma mmimmεfigähe na, di mmpεhmü Oja ngue di mmangähe ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Bi ma di ha'ahu ra ts'edi ngue hindi nts'onni nt'εc'εihü i ja.

3 Híndi nnegähe ngue da gohni mmüi ngue'a ga ts'u'ahu. Ya guí pahmu ngue jatho ga sähu ra n'u ngue da ts'ucju.

4 Porque nu'mø nmará 'bucähe p'u guí 'buhmu, dá xi'ähe ngue jatho da ts'ucju, pe ya bi nja'a te dá xi'ähe ya.

5 Janangue nugähe, ya hindá tømüi ngue xtá thohma man'na ra pa, dá penhnä p'u ra Timoteo ngue da pä'a njuani te ja ni nt'εc'εihü. Dí εngä nthambεnitho ngue da dap'ahu ra zithu 'nε nu'a ra 'befi nná 'yogähe p'uya di nts'oni.

6 Pe ya bá pengra Timoteo p'u guí 'buhmu, bi zøcua di 'bucä'be. Bá hya ra hya ngue xanzaqui ni nt'εc'εihü, 'nε majuani gadi mmähmu n'na ngu n'na'ahu. Bi xicä'be ngue εmmεi guí mbεnje, 'nε guí nne guí nnuje, xi mmangugähe p'uya xquet'a di nne ga nnu'ähe.

7 Ma zi cu'ahu, nu'a te ra hya bá hya na p'uya, bi hyu ma mmüi'be 'mø ma øcä'be te ja ni nt'εc'εihü, madague'a n'na ra n'u dá n'yogähe.

8 A nuyá, man'na di hagähe

ra ts'edi ngue dí haxähe njuani ngue hinguí hehm'a ra Hmu Jesucristo.

⁹ Emmëi dadi ja mammadigähe yø hya dá xän'nah, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús.

¹⁰ Nuyá, ra pa ra xui dí äpähe Oja ngue da zä ga mmäcähe p'u ga nnuh. Dí nne ga xän'nah hanja'u yø hya tobe hinguí pahmu xanho hanja.

¹¹ Da ne na Oja ma Papáhu co 'nëhna ma Hmuhu Jesucristo da 'yøt'e ngue ga mmäcähe p'u guí 'buhmu ngue ga nnuh.

¹² Da ne na ma Hmuhu ngue man'na gdi padí guí mahmu n'na ngu n'na'ah, co 'në'u hingyø 'yëc'ëi guí mahmu, tengutho nná ma'ah.

¹³ Da 'yøt'e ngue gui hyahu ra ts'edi gui hyehmu p'u ra nts'o. Porque dí nnegä ngue hin temä nts'o da din'nah Oja ma Papáhu 'mø ra pa da ëp'u ma Hmuhu Jesucristo co gätho'u da n'youi.

4

¹ A nuya ma zi cu'ahu, jap'u man'na ra hya ga xi'ahu ya. 'Në gue'a ra Hmu Jesús di 'dacrä ts'edi ngue ga o'ahu n'yu na ra hya na. Ya xtá xän'nah m'mët'o te ja ngue gdí n'yohu ngue di nu manho'ahu Oja. 'Në ya gue'a guí øth'u'a ya. Pë dí nnegähe ngue man'na man'na gdi

hyoni ha di nu manho'ahu Oja.

² Ya guí pahmu ngue nuya yø hya dá xän'nah, guehya yø hya di manda ra Hmu Jesús.

³ Inne Oja ngue guí cämfení guí unni mmüh Oja. 'Yo to di 'yots'om'mäi.

⁴ A nu yø n'yohu, n'na ngu n'na di m'mähyø xisu, di nthati, pë da zupyø xisu, di madí.

⁵ Yo di nnepe ngue di m'mu mman'u yø xisu tengutho øthø ja'i hinguí pa Oja.

⁶ 'Yo guí nnehu n'na ra xisu ngue ya 'bührä ndø. Porque ya xtá xi'ahu m'mët'o ngue nu yø n'yohu njap'u, mathogutho ra castigo da jap'a Oja.

⁷ Porque Ojá, bi zongahmu ngue ra nho gdá m'mahmu, hinguí nnecju Oja ngue ra nts'o gdá m'mahmu.

⁸ Nu ra ja'i festho na ra hya dí xi'ahu ya, hingra ja'i festpabi rá hya, sinoque guesë Oja festpabi rá hya. 'Në guesë Oja bá pënhna Espíritu Santo ngue da mäxçahu ngue ga hehm'u p'u ra nts'o.

⁹ A nu'a gní mahni cüh, himma hyoni ngue ga ot'ahu'a, porque Oja ya bi xän'nah te gdi mahmu n'na ngu n'na'ahu.

¹⁰ 'Në nuna ra hya dí xi'ahu ya, gue'a guí øpahu gätho ma cüh 'bwi ndap'u bi zä ngue ra häi Macedonia na. Pë nuya ma zi cu'ahu, dí ä'ahu n'na ra mate ngue nu te guí øthu ya, hinga hønt'a gui 'yøthu'a,

sinoque man'na man'na ngue gdí mmahm̄.

¹¹ Dami ja ndum̄m̄i guí m'm̄ mmanhoh̄. Gue'a te ni 'bɛfisē gui 'yøth̄, hingui nthinh̄ yø asunto mi'da yø ja'i. Dami mpɛhm̄ tengutho ya xtá xi'ah̄.

¹² Janangue h̄inte gui 'bɛhm̄. A nu'x̄ yø ja'i hingyø 'yɛc'ɛi p'uya, di respeta'ah̄.

¹³ Ague mā zi cu'ah̄, dí nnegāhe ngue guí pah̄m̄ hanja'x̄ yø 'yɛc'ɛi ya x̄andu. Nu'mø to bi du, 'yo di tu ni mm̄ih̄ tengutho øtyø ja'i hingui pa Oja, ngue tu yø mm̄i 'mø to bi du.

¹⁴ Pɛ dí ɛc'ɛih̄ ngue bi du ra Jesús 'nɛ bi bɛnnate m'mefa. Janangue nuyá, ma ga ɛc'ɛih̄ ngue nu'x̄ x̄andu 'nɛ ɛc'ɛi ra Jesús, nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesús 'mø bá ɛcua mahon'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ah̄ x̄anho hanja na ra hya bi x̄anngh̄ ra Hm̄ Jesús. A nu'x̄ yø 'yɛc'ɛi di 'batho'a ra pa da ɛp'x̄ ra Hm̄, h̄indi m'mɛt'o ngue da ma di nthɛui ra Hm̄.

¹⁶ Porque nu'mø bá ɛhra Hm̄ di 'yɛ mahɛts'i, nu te da ne da 'yøt'e, da mā nts'ɛditho. Co 'nɛ'a ra anxɛ 'bɛt'o ngue yø anxɛ Oja, xquet'a da ɛnna hya. 'Nɛ da nya rá corneta Oja. A nu'x̄ to ya x̄andu 'nɛ ɛc'ɛi ra Cristo, rá m̄adi di bɛnnate yø do'yo'x̄.

¹⁷ A nu'x̄ yø 'yɛc'ɛi di 'batho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yø gui. Ja dan̄i nthɛui p'x̄ ra Hm̄. Ya 'dap'x̄ di m'm̄hm̄ para z̄antho ra Hm̄ p'uya.

¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya dí xi'ah̄ ya, dami nhyath̄ ra ts'ɛdi n'na ngu n'na'ah̄.

5

¹ A nuya mā zi cu'ah̄, h̄imma hyoni ga ot'ah̄ hanja ra hya ngue hingui fadi tema pa, tema ora da ɛp'x̄ ra Hm̄.

² Porque ya guí pah̄m̄ x̄anho ngue h̄injongui pad̄i tema pa da ɛp'x̄ ra Cristo. Nu'mø 'yo ra bɛ ngue ra nxui, h̄injongui pad̄i tema ora da zøp'x̄ ja ra ngu, njarbatho ra hya dí xi'ah̄ ya.

³ Da gue'a ra ora ngue dadi n'yɛmbyø ja'i ngue ya 'b̄mmanho, h̄in tema hya. 'Nɛ da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambɛn̄itho da zøhø, tengutho 'mø bi zønna ora di m'mɛn'a n'na ra xisu ha rá basi. Ya h̄inha di mpom̄i.

⁴ Pɛ nuya mā zi cu'ah̄, ya hingui 'b̄x̄ 'bɛxuih̄ ya. Janangue nu'a ra pa da ɛp'x̄ ra Hm̄, h̄inga nthambɛn̄itho da z̄'ah̄. H̄indi nja'ah̄ tengutho øt'a n'na ra bɛ, ngue nthambɛn̄itho sømp'x̄ ha søni.

⁵ Porque ḡatho'ah̄ ya gn̄i n'yoh̄'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya ḡa hyɛhm̄ p'x̄'a ra nts'o ja 'mø ra xui.

⁶ Janangue nuyá, hingui ja ngue 'nɛcj̄ da njot'i mā n'yomfɛn̄ih̄, tengutho mi'da yø ja'i ngue njot'i yø n'yomfɛn̄i. Sinoque nne ngue ga n'yomfɛn̄ih̄ x̄anho.

⁷ Nu'x̄ aha, ra xui aha. Nu'x̄ iti, ra xui iti.

8 Pɛ nuju, ya dá hehm̄u p'ʰ ra 'bɛxui. Ya nná 'yohu rá nyot'i Oja ya. Ma ga sanna mm̄ih̄u ya ngue h̄inda dajpah̄u ra nts'o. Da zehma nt'ɛc'ɛih̄u i ja. A nuyá, ma ga mmahm̄u n'na ngu n'najh̄u. Ma ga segurah̄u ngue da yanjh̄u Oja.

9 Porque h̄imb̄i zán'Oja dá m'mah̄m̄u ngue ga thohm̄u ra castigo. Sinoque bá sanni ngue gda nyamh̄m̄u na ma Hm̄uh̄u Jesucristo.

10 Ra Jesucristo bi du conná nguəcju. Janangue nu'mø bá ɛhɛ, ngu'ʰ xandu, ngu'ʰ di 'batho, 'dap'ʰ ga m'mah̄m̄u para zantho.

11 Dam̄i hyutho ni mm̄ih̄u 'nɛ dam̄i hya ra ts'edi n'na ngu n'na'ah̄u, tengutho guí øth̄u ya.

12 Ague ma zi cu'ah̄u, dí nnegáhe ngue gui 'yørpah̄u masu'ʰ yø mɛfi Oja di mpɛp'ʰ guí 'bah̄m̄u. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'mɛt'o p'ʰ guí 'bah̄m̄u ngue da xán'nah̄u rá hya Oja.

13 Rángue ørpabi rá 'bɛfi Oja, jatho ngue guí nnu manhoh̄u, dam̄i mah̄m̄u. 'Nɛ 'yo gadi njunth̄u p'ʰ guí 'bah̄m̄u.

14 Dam̄i hyah̄u ra ts'edi gui xihm̄u'ʰ to h̄inguí nne di mpɛfi ngue 'yo di njap'ʰ. Dam̄i h̄ath̄u ra ts'edi'ʰ yø ja'i 'b̄u ndum̄m̄i. 'Nɛ dam̄i hyonnbah̄u ha di zacyø nt'ɛc'ɛi yø ja'i tobe h̄inguí nzaqui yø nt'ɛc'ɛi. Dam̄i serpah̄u te ga 'yo.

15 Dam̄i mfähm̄u, 'yo to dadi cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue gui n'yørpah̄u ra nho n'na ngu n'na'ah̄u, co 'nɛ'ʰ h̄ingyø 'yɛc'ɛi gui 'yørpah̄u ra nho.

16 Hangu ra pa guí johyah̄u.

17 'Nɛ hangu ra pa guí mmat'Ojah̄u.

18 Zant'a dam̄i ja mam̄madih̄u Oja, madague'a ja'mø ja te guí thohm̄u. Porque Oja, guehna nnepe da 'yøt'e te'o gä tenna Cristo na.

19 'Yo gui täcju'a te nne da 'yøtra Espiritu Santo.

20 Dam̄i 'yørpah̄u masu'a te mmanyø pøngahya Oja, 'yo-gui fɛsthoh̄u ra hya.

21 Dam̄i hyacju xanho ra güenda ngue'mø majuan̄i ngue rá hya Oja mma, ogue rá hyaɛ mma. Nu'mø guí haxh̄u njuan̄i ngue majuan̄i rá hya Oja mman̄a ja'i, dam̄i 'yɛt'a mm̄ih̄u'a te i mma.

22 Dam̄i hyɛhm̄u p'ʰ'a te gäma nts'o i ja.

23 Nun̄a Oja ya dá nho-jpah̄u, da 'yøt'e ngue guí unni mm̄ih̄u xandønho, gui nsuph̄u, da mä't'a ni teh̄u, 'nɛ da mä't'a ni do'yoh̄u, h̄in tema nts'o di nɛqui 'mø ra pa da ɛp'ʰ ma Hm̄uh̄u Jesucristo.

24 Nguna da 'yøt'Oja, porque guehna bi zon'nah̄u na 'nɛ h̄inguí hɛc'ah̄u na.

25 Ague ma zi cu'ah̄u, dam̄i march̄u Oja.

26 Dadi zengua gätho'ah̄u.

27 Guehna ra Hmu di hacä ra ts'edi te dí mma. Dí xi'ah̄u ngue nu'ʰ gätho ma zi cuh̄u, jatho ngue di mpɛti para ngue

da 'yøde te mmanna carta ja
ua.
28 Nuna ma Hmuh Je-
sucristo di jap'ah. Da
ngut'atho.

2 Tesalonicenses

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mεnnba yø 'yεc'εi Tesalónica.

1 Nügä drá Pablo, conna Silvano 'nεhra Timoteo, dadi zenguagähe'ü ma zi cüha yø 'yεc'εi rá m'map'ü ja ra hnini Tesalónica. Gue'ahü yø ja'i Oja ma Papáhu, co 'nε'a ma Hmüha Jesucristo.

2 Dí nnegähe ngue guehya di jap'ahü ya 'nε da hyut'a ni mmäihü.

3 Ague ma zi cü'ahü, zant'a dadi ja mammädigähe Oja conná ngue'ahü. Ní 'yup'ü ngue gue'a gä øthe'a, porque ni nt'εc'εihü i ja, man'na ni hyuxtho. 'Nε xquet'a man'na man'na gadi mmahmu n'na ngu n'na'ahü.

4 A nucεgahe p'ü ha nná mähme, nup'ü di mpeti yø ja'i Oja, i jaje mpähä ngue dí xihme yø ja'i hanja ni nt'εc'εihü. Nu'a te ra n'ü guí sähü ngue sähü yø ja'i, gä guí sεthü.

5 Nuyá, guí sähü ra n'ü ngue guí εc'εihü rá hya Oja. A nu'a gä dū ni nt'εc'εihü, gue'a guí nεqui'a ya ngue gä xanho te ø'Oja. Gue'a di zadi ngue gui thohmu p'ü di manda Oja'a.

6 Pε ní 'yup'ü di ün'Oja'ü te'o di ün'ahü.

7 A nujü ngue dí sähü ra n'ü, da 'yεhra pa da zεp'ü'a

ra n'ü dí sähü. Di n'nacju ra ts'äya 'mø ra pa da εp'ü ra Hmü Jesús. Nuna di 'yε mahεts'i, da n'youi yø anxε ja yø ts'edi. Nu'mø bá εhε, dadi yoxni tengutho gui yoxni ra sibi.

8 Di 'yεhε da mεnhna castigo gätho yø ja'i hinxá mba Oja, 'nε hinxá 'yεc'εi rá hoga 'da'yo hya i hma ngue hanja'a ra Hmü Jesucristo.

9 A nuyá yø ja'i ya, da ma ra castigo, di m'medi para zantho. Da ma ma'ueque p'ü ja rá hmi rá dá ra Hmü Jesús. Nup'ü da 'yudi hague ngu gangü rá ts'edi i ja, ya händi njapi di m'map'ü ngue da nu.

10 Nu'a ra pa da εp'ü ra Hmü, gätho yø 'yεc'εi da 'yεspabi 'nε da danne. Xquet'a 'nε'ahü gui m'mahmu p'ü ngue gá 'yεc'εihü na ra hya dá xi'ahü.

11 Janangue nuyá, zant'a dí mmat'Oja gähe conná ngue'ahü. Dí äpähe Oja ngue nu'a ra hya i zon'nahü ngue gdí n'yohü, gue'a gdí n'yohü'a. Dí äpähe Oja ngue nu'a te gä ra nho so ni mmäi gui 'yøthü, di ha'ahü ra ts'edi gui 'yøthü. 'Nε di ha'ahü ra ts'edi gui 'yøthü'a te gä ra nho rá nsäui ni nt'εc'εihü i ja.

12 Nu'mø da nu yø ja'i ngue guí 'bähmu xanho, yø ja'i da nu mansu ra Jesucristo. Xquet'a 'nε'ahü da hnu mansu'ahü p'üya ngue guí n'yohü ra Jesús. Nguna di nja conná nguehrá mate Oja 'nε conná nguehrá mate ma Hmüha Jesucristo.

2

1 Ague ma zi cu'ah_u, da ep'_u ma Hmu_h Jesucristo ngue di perca_h 'dap'_u ga m'mah_m. Di nne ga xi'ah_u te 'be'a ja ngue di nja.

2 Nu'mø to da 'yεn'ah_u, ya da guehra pa jap'_u da zøhra Hmu ya, da 'yεna, 'yo sä dädi fe'ni mmah_u. 'Yo gui εc'ei_h te da ma, madague'a da 'yεna ngue Oja di bεnnbi te i mma, ogue da 'yεn'ah_u ngue go dá ot'ä ra sacua n'youi yø hya da xi'ah_u.

3 Xinda hangu da si'ah_u, 'yo gadi n'uni da thä'ah_u. Porque hante da zønna pa da ep'_u ra Hmu, i jatho ngue rá mæditho di n'yo yø ja'i ngue dyø mmæjma_hya, da gohi ngue yø nsæiui Oja. Nu'mø bi nja na ra hya na, ja di nequi p'_u ra ja'i ngue tate ja rá ts'oqui p'_uya. 'Ne guehna ya xpa ts'ännbi ngue da ma ra castigo.

4 Nuna guehna da bøni ngue da zambabi'a te gä thanne yø ja'i na, da gue Oja da zæi. Hønse na da ne ngue da ma nthanne na. 'Ne da mip'_u ja rá nija Oja tengutho 'mø ngue da guehna Oja na. Da 'yεmp'ya: "Nugä, gucä Ojagä ya", da 'yεna.

5 Damj bεmhm_u'a ra hya dá xi'ah_u 'mø dämbi 'bæcä p'_u gui 'bæhm_u. Gui nnu ngue dá xi'ah_u tengu na ra hya na.

6 Ya gui pah_m te 'be'a samya ngue hingui nequi nts'edi, hante ngue da zønna

pa bá ts'ännbi ngue di nequi te'o na ra ts'oc'ei na.

7 Tobe hñdi nequi xandønho'a te gä rá ts'edi ra nts'o, pε nu'a ra nts'o, ya i ja. Høntho ngue hñdi unna nt'edi'a to sammj ngue di nequi xanho te'o ni ja'i na di xi'ah_u.

8 Pε nu'mø bi zønna pa di t'unna nt'edi da 'yührá ts'edi, ya di nequi na ra ts'oc'ei di xi'ah_u p'_uya. Pε nu'mø bá ep'_u ra Hmu Jesús, ya da hnu ngue mathoguitho ja rá ts'edi, porque conná hyanetho di hyo na ra ts'oc'ei na.

9 Nu'mø bi nequi na ra ts'oc'ei na, ra zithu'a di hatra ts'edi. Da hnu ngue ja rá ts'edi da 'yøtyø hmεya hinjongui sä da 'yøt'e. Gue'a di nhäte'a p'_uya.

10 Xants'o te gätho da 'yøt'e. 'Dama 'dan'yo te gä da 'yøt'e, da hyoni ha di hyätyø ja'i ja ngue di m'medi. Nu'a di m'medi ngue himbi ne xta mbahna ra hya majuanj. 'Ne guehna ra hya xti nyanyø te yø ja'i na.

11 Janangue Oja di japi ngue da thätya yø ja'i ya, da 'yεc'ei'a ra hya ngue ra fehni.

12 Gue'a di ma ra castigo gätho ya yø ja'i, ngue himbi 'yεc'ei na ra hya majuanj. 'Ne hont'a te yø nts'o ga 'yo nnu manho.

13 Ague ma zi cu'ah_u, nuna ma Hmu_h Jesucristo di ma'ah_u. Janangue nuyá, zant'a jatho ngue ga ja mammadigähe Oja ngue te bi

'yøt'ah̄. Porque rá m̄ditho bi huan'nah̄ Oja, ya xp̄á nzänni ngue di nyänni teh̄. Nu'mø gmi 'yεc'eīh̄ na ra hya majuan̄i, ra Esp̄iritu Santo bi 'yøt'e ngue gá soh̄ rá 'yε Oja.

14 Dá xi'ah̄ ra hoga 'da'yo hya, guehna ra hya i zon'nah̄ Oja na. I nnepe ngue di toca'ah̄ na ra nho jap'ũ ha 'b̄h̄ma Hm̄ũh̄ Jesucristo.

15 Janangue nuya ma zi cu'ah̄, di nd̄u xan̄ho ni nt'εc'eīh̄ ya. Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumb̄enīh̄ ya yø hya dá x̄an'n̄as̄eh̄. Dá gue'ũ yø hya dá orp̄u ja ra carta dá pen'nah̄ p'ũ, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumb̄enīh̄.

16 Bi mac̄jũ Oja ma Papáh̄, 'nε bi 'dac̄jũ rá mate ngue bi hoga ma mm̄aih̄ para zantho. Xquet'a dí tømhm̄'a ra nho di 'dac̄jũ Oja m'm̄efa. Dá ne Oja co 'nε'a ma Hm̄ũh̄ Jesucristo di jap'ah̄.

17 Dá ne Oja ngue di hatra ts'edi ni mm̄aih̄ 'nε gui da'ni n'yomf̄enīh̄ ngue nup'ũ gui yah̄, ra hya xtan̄ho gui mam̄hm̄. Nu'mø te gui øth̄, gá dá gue'a te xan̄ho gui 'yøth̄.

3

1 Hønt'a di 'b̄ehya ma zi cu'ah̄, dami marcahe Oja, n'namhma ngue nup'ũ di mm̄angähe rá hya ma Hm̄ũh̄, xtangu yø ja'i da 'yεc'eī tengutho bi njap'ũ gui 'b̄h̄m̄.

2 Xquet'a dami marcahe Oja n'namhma ngue da yangähe Oja ngue'a te mb̄enngähe yø ts'oc'eī. Porque hinga gätho yø ja'i da 'yεc'eī ra hya di mm̄angähe.

3 Pe nu'a ra Hm̄ũ hinguĩ hegah̄'a. Dá 'yøt'e ngue gui hyah̄ ra ts'edi 'nε dá yan'ah̄ ngue ra nts'o.

4 Dadi seguragä ngue di mfäxte ra Hm̄ũ. Janangue di pacä ngue nuna te ra hya ga 'b̄ep'ah̄, guehna gui nne gui 'yøth̄ na, hinda 'yεhra pa gui festhoh̄ na ra hya na.

5 Dá ne Oja ngue dá dinni mm̄aih̄'a te gui ma'ah̄ Oja. 'Nε dá 'yøt'e ngue gui seti hangũ ra n'ũ gui thohm̄ tengutho ra Cristo bi zeti hangũ ra n'ũ bi thogui.

6 Ague ma zi cu'ah̄, ma Hm̄ũh̄ Jesucristo di 'dacähe ra ts'edi ga xi'ah̄e na ra hya ga m̄anya. Nu'ũ ma cuh̄ hinguĩ nne di mp̄efi, 'nε hinguĩ haxra hya dá x̄an'nah̄, ogadi nsixh̄'ũ.

7 Ya gui pah̄m̄ te gdi 'b̄h̄m̄, hin tema ndanhyei gá nurcahe.

8 Hinjonda äptho te dá sihe. Sinoque dá honi ha dá japi te dí homhme. Ra pa ra xui dá mp̄efi ngue di tah̄a te ga sihe, porque hindá negähe ngue di toca'ah̄ ra gasto ngue te dí sihe.

9 Madague'a ni 'yup'ũ xcá mangähe ngue xqui fäxcahe, pe h̄inte dá mangähe. Sinoque dá mp̄ehme para

ngue gā ut'āhe te ja ngue gdī
n'yohā.

10 Porque nu'mø dambā
m'macāhe p'ū guí 'bāhmā,
guehnā rā hyā dá xi'āhe
nā, dá mangāhe ngue nū to
hīngui nne dī mpefi, ya hīndī
nsihmε.

11 Dī øcāhe n'na rā hyā
ua, ngue 'bū i'da nī amigohā
hīngui nne dī mpefi. Nu'a te
gā 'yo, høndyø ja'ī di ats'ī te gā
'būi para ngue dā zāp'ū di c'ā.

12 A nūya yø ja'ī njap'ū,
guesε rā Jesucristo di hacje
rā ts'edi ngue gā xifi ngue 'yo
nīmantho di orpabī yø ja'ī,
njuantho dā ma rā 'befi dā
dahā te dā zi.

13 Ague mā zi cū'āhā, 'yo
guí sāyahā, hangū rā pa dāmī
'yøthā rā nho.

14 Nu'mø tonī ja'ī dā 'yεnā
ngue hīndā 'yεc'εī nā rā hyā
dá cuatāhe ua ja rā carta ja ua,
'yo gādī nsixhā, n'namhma
ngue dā mεsrā sā.

15 Pε 'yo guí øt'e ngue
nī nsūiui. Sinoque dāmī
hεjpa'hā'a te øt'e, porque nī
cūhā.

16 Nūnā mā Hmūhā Jesu-
cristo guehnā dā zā dā hyūt'a
nī mmāihā nā. Dā ne ngue
hīndā hεc'āhā hangū rā pa.
Nu'mø temā hyā guí thohmā,
dā hyonī ha di japi ngue dā
hyūt'a nī mmāihā, hønt'a bi zā
mahyā guí thohmā.

17 Nūgui drā Pablo conmā
'yεε nā cuatā nā rā letra
ja ua ngue nā zεngua'āhā.
Nu'mø dādi firmagā mā carta

'mø bi gua'a nt'ot'i, guehnā rā
hyā ja ua dādi cuati:

18 Nūnā mā Hmūhā Jesu-
cristo di japi gātho'āhā. Dā
ngūt'ātho.

1 ra Timoteo

Ja uá rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba ra Timoteo.

1 Nugä drá Pablo, rá representantegä ra Jesucristo. Nuyá bi 'yεxqui, gueſe Oja, nuna ra Yante, co 'nēhna ra Hmū Jesucristo bi 'yεxqui. 'Nε dí pahmī ya ngue conná nguehra Jesucristo di nja'a te gä dí tōn'ui ya ngue di nja.

2 Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bēn'a'i, xøgue εntho majuañi ngue mā ts'ant'ui p'ε nnā bēn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nēhna mā Hmuui ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε da hyut'a ni mmwi.

3 Damba soc'a'i p'ε ja ra hnini Efeso. Nu'mø ma thogui, dá magä p'ε ja ra häi Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'ε Efeso. A nuyá, dí nnegä ngue guí sigue guí m'map'ε, porque jatho ngue nu'ε yø fchni xänbäte xänbäte p'ε, gui hejpañi.

4 Guí xifi ngue 'yonj mantho di xänbäte'ε yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzequi xänbäte'ε yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuyá yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hñte ni bontho. A nuna ra hoga xädi rá n'youi

mā nt'εc'ei hε, guehna nne Oja ngue ga xänbähε yø ja'i na.

5 Damj hejpañi ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gätho yø 'yεc'ei di mmañi n'na ngu n'na. Para ngue dá zä di mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue da hyεp'ε ra ts'on'yomfēni, nu'a te ra nho pañi, gue'a da 'yøt'a. 'Nε hñmma xøts'etho di nεqui ngue ja yø nt'εc'ei.

6 Porque 'bwi'da yø ja'i ngue ya bi hyεp'ε na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne.

7 I nne da t'embj ngue pañi xanho di nxänbäte rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xänbäte. Pε hñmma juani ngue tinyø mmwi hanja'a ra ley i nne di nxänbäte.

8 Nuna ra ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmī xanho te mma. Pε jatho ngue da fañi hanja ngue bi ma nt'ot'i na ra ley na.

9 Nu'ε yø ja'i ya øtra nho, ya hñ tema ley di ja ngue da hyaspa ra güenda. Nuna ra ley, bi ma nt'ot'i para ngue da hyaspa ra güenda yø ja'i festho ra ley. Haspa ra güenda yø mmεjmahya. Haspa ra güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa ra güenda yø ja'i ngue hñgui sū Oja 'nε hñgui εc'ei. Haspa ra güenda yø ja'i ho yø papá, oque ho yø mamá, oque ho yø mmic'eiui.

10 Haspa ra güenda yø 'yots'om'mäi. Haspa ra güenda yø n'yohε ørpe tengutho 'mø dra xisu yø mmñ'yohui. Haspa ra güenda'ε yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i

yap'atho. Haspa ra güenda yø mambethani. Haspa ra güenda yø ja'i ngue mmanna fehni 'ne exa ntestigo Oja ngue ena majuanj te mma. Haspa ra güenda gätho yø ja'i festho na majuanj ngue ra hoga xädi.

11 Nunä ra hoga xädi naya, rá n'youi ra hoga 'da'yo hya. Nuná, di 'bejpagui'a ma maca Ojai ngue ga xihyø ja'i.

12 Nunä ma Hmuui ra Jesucristo di 'dacra ts'edi ngue dí mmambrá hya. Dadi ja mamadigä na, porque guehna bi nu manhogui 'ne bi 'yexqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui.

13 Bi 'yøt'e ngue drá mefigui madague'a xtá nu man'ugä mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangä yø amhya co nuna, 'ne nmi sacä'u yø ja'i mi 'c'ei na. Pe bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hĩndĩ padĩ te dí øt'e ngue tobe hĩn mará 'yεc'ei.

14 Nunä ra Hmu, mathoguithont'εc'ei. 'Yo di tap'a'i ra nts'o. rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na di ndu ma nt'εc'ei, 'ne øt'e ngue man'na man'na gdá madi.

15 Nunä ra hya ga xi'i ya, majuanj na, 'ne guehna ra hya jatho ngue da 'yεc'ei gätho yø ja'i na: ngue ra Jesucristo bá εcua ja ra ximhäi ngue da yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mmangä ngue ja yø ts'oqui ya, pe man'na ma datho mi ja ma ts'oquigä.

16 Pe bi huεgagui Oja n'namhma ngue da fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te gä dá ørpe, conque nugui mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a gui nequi'a ya ngue gätho mi'da yø ja'i xquet'a di punnbabi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho.

17 Janangue nuyá, jatho ngue da t'εspabi Oja para zantho. Porque nu te gä ja, go di manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hĩnjam'mø da du, 'ne hĩnjonni ja'i di sä da nu. Hĩnjom man'na tengu na. Guehna jase rá mfadi. Da ngut'atho.

18 Ague ma ts'ant'u'i Timoteo, nuna ra hya dí xi'i gui 'yøt'e, di nthēui na ra hya bi bennbabi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue di nja ni 'befi. Nunä ra hya dadi 'bep'a'i ya, dami hya ra ts'edi gui 'yøt'e gätho'a te ra 'befi bi 'da'i Oja ngue gui 'yøt'e. Di ndu ni

19 'Bu i'da yø ja'i padĩ xanho ndana ra hya hĩnni 'yup'u da 'yøt'e, pe gue'a øt'a. Gue'a gui ts'onnyø nt'εc'ei'a p'uya.

20 Nguna ra hya bi 'yøtra Himeneo 'nehra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dāpra zithu para ngue da badĩ hanja te øt'e. Porque hĩngui ho ngue da nømman'u Oja p'u ha ya.

2

1 Rā māditho dí xi'i ngue gui xifi gātho yø 'yεc'εi ngue dā marpabi Oja gātho yø ja'i ndap'ua bi zā. Dā 'yāpi ngue dā māxyø ja'i nā Oja. 'Nε di ja māmadi Oja yø ja'i ngue'a rá 'bāxte Oja dā 'yøt'e.

2 Dā marpabi Oja yø dast'abi. Dā marpabi Oja gātho yø ja'i ja yø cargo. Porque gāthogahua dí nne ngue gā m'mamma pāhāhua, hīn temmā hya, n'namhma ngue co n'na rā pāhātho gdā thānehua Oja 'nε dā zāp'ua gā n'yo manhohua.

3 Mā dātho mahyonitho ngue gā mmarpahua Oja gātho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja mā Yantehua nā.

4 Porque Oja, nnepe ngue xøgue gātho yø ja'i dī nyanyø te. 'Nε nnepe ngue dā dīni xanho yø mmāi yø ja'i hanja nā rā hya majuanī.

5 Nunā Oja, n'natho i 'bui. 'Nε xquet'a n'na nc'εitho nā dā zā dā 'yøt'e ngue dī nhojpauī Oja yø ja'i, guehna rā Jesucristo nā.

6 Rā Jesucristo bi n'uni bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gātho yø ja'i. Nu'mø mī zonna pa bi nja nā rā hya nā, ya bi nεqui xandønho p'uya ngue Oja nnepe ngue gātho yø ja'i dī nyanyø te.

7 Janangue bi 'yεxcagui Oja ngue drā representantegā rā Cristo. 'Nε penngagui ndap'ua bi zā ya ngue gā ma xihra hya yø ja'i hīngyø judío. Nunā rā hya majuanī dí εc'εiui, guehna gā xānnbabi yø ja'i

nā. Guí padī xanho ngue majuanī te dí xi'i, 'nε guí padī ngue hīndī fēhni porque dí εc'εi rā Cristo.

8 Dī nnegā ngue ndap'ua bi zā dā mat'Oja gātho yø n'yohua. Nu'mø εns'yø 'yε yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmāi Oja, di ja manho yø mmāi, hīngue di dānzø yø mmāi ngue dādi njunt'ui yø mmic'εiui.

9 A nu yø xisu, 'yo dādi 'yεx'mø bi nhoqui. Hīngra n'yεts'i di hocyø ya. Hīngra n'yεts'i di hye rā ulu xammadi rá muui. Hīngra n'yεts'i di japyø oro oque yø perla dā japyø he. Sinoque dā hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hīndī 'yεts'i.

10 Nu'a dī nejmanho yø xisu, dā gue'a ngue rā nho dā 'yøt'e. Porque yø xisu εc'εi Oja, mahotho 'mø dī nεqui ngue øtra nho.

11 Mente rā ora sānnbabi rā hya yø ja'i, yø xisu 'yo sā dī ya ngue dā zohyø ja'i, dī nja yø ts'u.

12 Porque hīn dādi ungā rā nt'edi ngue dī nxānnbate n'na rā xisu, sinoque rā xisu i ja ngue dā 'yøxtho rā hya. Porque hīngui sā dī m'met'o p'ua ha 'bahyø n'yohua ngue dī manda.

13 Porque Oja, rá māditho bi hocra Adán, m'mefa p'uya bi hocra Eva.

14 Pε rā Adán hīmbi hyātra zithu'a, sinoque rā xisu'a bi hyātra zithu. Mī thātra xisu p'uya, ya gue'a rā ts'oqui bi 'yøt'a.

15 Pε rā xisu dī nyanná te

'mø da 'yøtra 'bēfi bi un'Oja, ngue di tehyø basj. Høntho ngue rā xisu jatho ngue di nja rá nt'ēc'ēi, di mahyø mmic'ēiui, di n'yo xanho, hinda 'yēspi te ga 'yo.

3

1 Nunā rā hyā dí mmangä, majuanī na. Ngue nu rā ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'ua ja rā nija ngue dra mamhya, xandønhø rā 'bēfi nne da 'yøt'e.

2 Janāgue nu rā ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o rā hyā, jatho ngue hīn temā hyā da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmēi. Di mfādi xanho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'āya p'ua ja rá ngu. Da badī xanho ha di japra hyā di nxännbate.

3 'Yo di iti. 'Yo dra nequisai. Di nja rá yemmēi. Da badī ha di hojpabi yø ja'i di nsai. 'Nē hinga høndra mēnyu di ma rá mmēi.

4 Da badī ngue di manda xanho p'ua ja rá ngu. Da 'yøt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basj, 'nē di nja yø ts'u yø basj.

5 A nu'mø hingui pađi di manda xanho p'ua ja rá ngu, ya hinda badī ha di japi di m'met'o p'ua ha di mpēti yø ja'i Oja 'mø.

6 A nu'a rā n'yohua da t'ēts'i ngue di bēntrā cargo di m'met'o p'ua ja rā nija, hinda gue'a n'na rā n'yohua ngue ts'udra pa xa 'yēc'ēi rā Jesu-cristo. Porque nthambēnitho di 'yēts'i. Ya da 'yøtra ts'oqui

tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yēts'i 'nē 'da di mēp'ua ja rā castigo.

7 Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'ua yø ja'i hingyø 'yēc'ēi da nu mansu. Ya hinda zā ha di japyø ja'i da 'yēmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque rā zithu emmēi honi ha di ts'onnbj ha ya yø mamhya.

8 A nu'ua yø ja'i ja yø cargo ngue fäxte p'ua ja rā nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yøt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hīndi nhäte p'ua ha ya. Jatho ngue hīndi n'iti. Jatho ngue hinga høndra mēnyu di ma yø mmēi.

9 Nunā rā hyā n'youi yø nt'ēc'ēi i ja, guehna rā hyā hīmmi fādi hanja na, guehna di nxännbate na rā hyā na co gātho yø mmēi.

10 Nuya yø n'yohua ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hīn temā nts'o bi thinnbi, ya da zā di nja yø cargo ngue di mfäxte p'ua ja rā nija.

11 Ximmangu yø xisu fäxte p'ua ja rā nija, xquet'a di nēqui ngue dyø hoja'i. Hīndyø zate. Da zamyø mmēi. 'Yo di hep'ua'a rá 'bēfi pēfi.

12 A nu yø n'yohua ngue ja yø cargo fäxte p'ua ja rā nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pē da badī ngue di manda xanho p'ua ja rá ngu. Ngu yø basj, ngu'ua hingyø basj, da badī di manda xanho.

13 Porque nuya yø n'yohu ja yø cargo ngue fäxte p'u ja ra nija, nu'mø padj xanho ha di japi da 'yøtra 'bēfi pēfi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya säp'u da hya ra ts'edi da ma hanja ngue εc'ei ra Jesucristo.

14 Ague Timoteo, nugä di xønni ga mmap'u ga ma nu'i.

15 Pē nu'mø himbi zä dä magä p'u n'nahmantho, ya di otra carta ja ua ngue ga pēn'a'i p'u. Porque di nnegä ngue guí padj xanho hanja ra hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Nuna Oja na, majuanj ngue 'bui. A nuya yø ja'i Oja ya, guehya färpabi rá hya 'nε tōxhma hyabi rá hya Oja.

16 Janjuanj ngue mazihotho na ra hya di εc'ei hu. Pē Oja bi 'yøt'e ngue bi dinma mmui hu hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Nε ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yøtra Cristo. Da guehyø anxε Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Nε t'εc'ei gä rá nguni nximhäi. 'Nε bi zix Oja ngue i ma mahεts'i.

4

1 Pē ra Espiritu Santo njuantho xicja ngue nu'mø ni ma da gaxyø pa, di m'mahyø ja'i da hyep'u yø nt'εc'ei. Nu'u yø fehni xännbate ngue ra zithu di bēnnbabi ra hya xännbate, go gue'u da den'nu.

2 Nuya yø xännbate ya, ra fehni na ra hya da ma ngue

di hyätyø ja'i. Padj xanho ngue hinga gue'a te øt'e, pē 'be xingui tär man'u yø mmui'a te øt'e.

3 Nuya yø xännbate ya, xihyø ja'i ngue εmbi hin'yua ra nt'edi di nthatyø ja'i. 'Nε xihyø ja'i ngue εmbi hinga gätho yø cosa sä ngue da ts'i. Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuya yø 'yεc'ei di ja mamma di Oja 'mø bi zi'a te si.

4 Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga εmhu ngue ja rá ts'oqui ra ja'i nu'a si te tini. Sinoque ma ga ja mamma di hu Oja 'mø di si hu'a te bá sänni ngue ga si hu.

5 Porque nu'mø t'äprá mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

6 Nu'mø ngue nguna ra hya guí xännbabi hu ma cu hu ya, majuanj ngue gue'e rá hoga mēfi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyanj guí hyu'ni mmui na ra hoga xädi ya xcä bent'i.

7 Pē nu'u yø hya te säma cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo guí ørpa masu hu yø hya hu, porque hinte di muui. Dami hyoni ha di ndu xanho ni nt'εc'ei i ja.

8 Porque nu ra ja'i ngue xuhrá do'yo, di 'yanj, man'na xanzaqui cohi ngue'a guí 'yanj. Pē ma datho man'na xantho ngue di zacrä nt'εc'ei ra ja'i. Porque nuna ma nt'εc'ei hu i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbahu rá njapi Oja, sinoque 'nεhra pa di 'yep'u.

9 Nuna ra hya na, guehna ngue majuan na. 'Ne guehna mahyonitho da 'yεc'ei gätho yø ja'i na.

10 Janangue nuyá, madague'a sacui yø ja'i ya, pe ma ga ho ma mmui ga øt'ui ra 'befi bi 'dacui Oja. Porque dí haxa njuani ngue nu'a ma Ojai i 'bu'a. 'Ne guehna ja ngue da yani gätho yø ja'i na. Pe nu'u yø ja'i di nyanyø te, guehya da 'yεc'ei ra Cristo ya.

11 Nu'mø guí xänbabi ra hya yø ja'i, nuya yø hya dí xi'i, guehya gui xihyø ja'i ngue da 'yøtya yø hya ya.

12 'Yo guí nne ngue hinjonda 'yøt'a masu ngue grá ts'unt'utho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø 'yεc'ei. Dami 'yudi ngue guí yamanho p'u ha guí ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'eiui. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'εc'ei. Dami 'yøt'e ngue da bahyø ja'i ngue gä ra nho gní 'yo.

13 Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummui guí mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yø 'yεc'ei. Dami opan'yu hanja ra hya. Dami nxänbäte xanho.

14 Nu'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija bi japyø 'ye p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yøt'e. Nuna ra 'befi bi 'da'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue te sätho gui 'yøt'e.

15 Nuya yø hya dí xi'i ya, dami ja ndummui ngue gui 'yøt'e te dí xi'i. Dí nne ngue da nu yø ja'i ngue man'na

man'na gdí padi ha gdí japra hya ngue da zä gui 'yørpe xanho rá 'befi Oja.

16 Dami mfädi xanho, 'ne dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxänbäte. Nu'mø gui 'yøt'e te dí xi'i, ya di nyanni te, da guehyø ja'i da 'yøxra hya guí mma, xquet'a di nyanyø te.

5

1 Nu ra dac'ei ngue hinga gue'a te øt'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpabi te øt'e. Mahotho gdí zofo, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a ra dac'ei. A nu'u yø ts'unt'utho, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohu.

2 A nu'u yø xisu ngue ya yø dac'ei, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue ni mamá. A nu'u yø hmute xisu, gui 'yøt'e como tengutho 'mø ngue eni nju, pe gä ra nho gdí n'youi.

3 A nu'u yø 'danxu ngue hinjo'o to da hyonnbj te da zi, gue'u yø mmi'yεc'eiui da mäts'i ngue di unni te honi.

4 Pe nu ra 'danxu ngue 'bahyø basi ogue 'bahyø 'bet'o, guehya yø basi na ra 'danxu høxyø xi ngue di unni te da zi. Porque yø pa xa thogui, gue'a rá mamá yø basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ni 'yup'u ngue di ja mmansu yø mamá yø basi 'mø bi ndac'ei. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yø basi di ja mmansu to bi tede.

5 Pe nu ra 'danxu ngue 'buse, hinjo'o to da hyonnbi te da zi, guehna ja ngue da maxyø mmi'yec'eiui na. Porque hinda hont'a Oja nnøts'e 'ne hingui säya ra pa ra xui nzo Oja.

6 Pe nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bui, ya hinda ma m'mäts'i. Porque nuná, emma 'bui pe tengutho 'mø ya xa ndu.

7 Guehna ra hya gui xifi da 'yøtyø 'yec'ei naya, n'namhma ngue ya hinjonda 'yembi ngue hinga gue'a te øt'e.

8 A nu ra 'yec'ei ngue hinda unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá menj, guehna ra 'yec'ei ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'ec'ei na. Man'na nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei hingui njap'u'u, man'na di unni te honyø dac'ei'u.

9 A nup'u ja ra lista ngue yø 'danxu gui 'yets'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yø 'danxu ngue tho'i hyate nje ya 'bui. 'Ne n'nat'a rá ndø xa m'mahmi.

10 Da gue'u yø xisu fadi ngue xa 'yøtra nho, xa tede xanho yø basi, xa unna ts'äya p'u ja rá ngu te'o hin'yu ha di nsäya ngue yap'u ní 'yehē. 'Ne fadi ngue hinda 'yets'i ha ya, di ja mmansu yø mmi'yec'eiui. I fäts'i to sä ra n'u. Zant'a ngue høndra nho di ho da 'yøt'e.

11 Pe nu'u yø 'danxu ngue cohra je ya 'bui, 'yogui ets'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija'u. Porque nthambenitho ngue

da dini to di nthatui mahøn'a, ya da hyep'u'a rá 'befi ra Cristo ørpe.

12 Ya cohi ngue festho'a ra hya xa nhyøxmaxi ngue di mfäxte p'u ja ra nija p'uya.

13 Ogue da gohi ngue yø monni, ní yat'i ní bømp'u ja yø ngu. 'Ne hinga hontho ngue yø monni, sinoque di c'a yø mmi'c'eiui p'u ha 'yo. I mmanyø hya nu'u hinni 'yup'u da ma. Nu'a te ga 'buhyø ja'i p'u ha søni, gä di nthint'i.

14 Janangue di nnegä ngue nu'u yø 'danxu ngue yø hmute xisutho di nthati mahøn'a, di m'mahyø basi, da mahyø ngu. Ya hinda zä ngue toni ja'i da 'yembi hinga gue'a øt'e.

15 Porque 'bui da yø 'danxu ngue ya xa 'uegue, ya ørpabi rá pähä ra zithu.

16 Nu'mø n'na ra n'yohu ogue n'na ra xisu ngue ra 'yec'ei, nu'mø bi n'nanxu n'na rá menj, da mäts'i, di unni te honi. 'Yo di nnepe ngue gä go yø 'yec'ei da hyonnbab'i'a te rá gasto honi. Porque yø 'yec'ei, gue'u yø 'danxu hinjo'o to da hyonnbi te da zi, gue'u ja ngue da mäts'i, di unni te honi.

17 A nu'u yø n'yohu 'bet'o ngue øtra 'befi p'u di mpeti yø 'yec'ei, jatho ngue emmei da nu mansu yø ja'i. Da gue'u yø mamhya ho yø mmi'c'eiui ngue xännbabi rá hya Oja yø ja'i, ma datho nne ngue da nu mansu yø ja'i ya.

18 Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena:

“Dāmī japi ngue dī nsihmē rā ndanī nūnā nnehyō trigo ngue dī ntagui, 'yogui turpabī rā ne”, i ēnna hyā. Mahōn'a nt'ot'i rā hyā ngue ēnā: “Nū rā mēfi ōtra 'bēfi, nī 'yup'u ngue dī t'unnā nzābi”.

19 A nū'mō ngue mā yapī n'na nc'ēi'u 'bēt'o p'u ja rā nija, nū'mō ngue hīnjo'o yoho oge hyū yō testigo dī ja majuanī'a te guī nyapī, 'yo guī 'yōrpa masū'a rā yapate.

20 Pē nū'a mā yapī 'nē majuanī ngue ja rā ts'oqui, dāmī hējpabī. Dā nū gātho yō jā'i p'u guī hējpi n'namhma ngue nū'u yō jā'i dā nup'u guī hējpi, ya dā zū dā 'yōtra ts'oqui.

21 Nūnā rā hyā dī xi'i ya, nūnā Ojā co 'nēhna mā Hmūui Jesucristo co 'nē'u yō macā anxē bī 'bū mahēts'i ōde te dī xi'i ya. Nū'mō gādī n'amigoui n'na rā jā'i, oge hīn gādī n'amigoui n'na rā jā'i, pē nū'mō ja rā ts'oqui dāmī hējpahmabi.

22 Nū'mō ja ngue guī 'yēts'i to dī m'mēt'o p'u ja rā nija, 'yo guī nne ngue rā sōnitho'a te guī 'yōt'e. Dāmī tō'mi, 'be guī nnu te gā 'yo rā jā'i. Xi'mō gue guī 'yēx'a n'na nc'ēi, nū'a fādī ngue ja rā ts'oqui, 'yo guī nne dā 'yēn'a'i yō jā'i ngue guī nnu manho'a rā ts'oqui ōt'a guī 'yēts'i. Pē nū'i, 'yo tema nts'o guī ōt'e.

23 Ague Timoteo, nū'mō ngue thoipatho gādī hyēnnī ngue xān'u nī mmāi, 'yo hōndrā dehe guī si, dāmī si zits'u rā vino.

24 I 'bū i'da yō jā'i ya, hante ngue dā thaspabī rā güenda, dī nēqui xānho ngue ja yō ts'oqui. Pē ximmi 'bū mī'da p'uya ngue hīndī nēqui ngue ja yō ts'oqui. Sinoque ja gue'mō bi thaspabī rā güenda dī nēqui ngue ja yō ts'oqui.

25 Xquet'a njarbūtho yō jā'i ngue ōtra nho ya, dī nēqui xānho'a te rā nho ōt'e. Madague'a ngue hīngui fādī te gāma nho ōt'e, pē m'mēfatho fādī ngue xānho te ōt'e.

6

1 A nū'u yō 'yēc'ēi ngue yō hmīqui, jatho ngue dā nū mansū yō hmu. Porque nū'mō hīngui nnu mansū yō hmu yō hmīqui, yō jā'i p'uya dā 'yēmbi ngue hīngui ho rā hyā nnā 'yohū. Ya dā nōmman'u Ojā p'uya.

2 A nū'u yō hmīqui ngue yō 'yēc'ēi yō hmu, 'yo dī ēnā ngue ts'ūtho ja ngue dī nū mansū yō hmu, dā 'yēnā ngue ya 'da'igu yō nt'ēc'ēi i ja, ya dī ncu. Sinoque man'natho ja ngue dā hyūmbi dī mpefi, porque mā madī'a rā 'yēc'ēi t'ōrpabī rā 'bēfi. Ngūnā rā hyā guī xihyō jā'i 'mō guī xānnbāte ya.

3 Nūnā rā hoga hyā bī nxānnbāte rā Hmū Jesucristo, guehna rā n'youi mā nt'ēc'ēi jagūi naya. Pē nuyá, ya 'bū i'da yō jā'i ngue n'nan'yo rā hyā xānnbāte.

4 Guehya yō jā'i dī 'yēx'mō ya, guehya hīnte pahya.

Mā'bēdi yø mm̄ai, gā rā njun'mahya ga 'yo. Guehya yø zeya, yø nequisai, yø nemhya. Hinguī ɛc'ɛi te sifi.

⁵ Hinha rá nzēgui rā njunt'i øt'ui yø ja'i porque xants'o yø n'yomfɛni. Nuna rā hya majuanī, hinguī pađi hanja na. I ɛnaŋ gue nuna rā hya gue rá nt'ɛc'ɛi i ja, xangu rá muui, porque ɛnaŋ gue guehna rā hya di daha xangu rā mɛnyu. Pɛ nu'a'i, ogadi nsixui'ʰ njap'ʰ.

⁶ Majuanī gue nuna ma nt'ɛc'ɛi jagüi, xandøngu rá muui na, porque xandøngu rā nho n'youi. Pɛ rā ja'i, ja gue di johyahmaha hønt'a zihangu ts'ʰ tɪni.

⁷ Porque nu'mø bi mihra ja'i ua ja rā ximhäi, hinte bá hya. Ximmangu 'mø bi du, hinte da hyats'i.

⁸ Janangue nu'mø ja te da zi rā ja'i, oque ja te da hye, co nu'a p'aya, di johyahmaha.

⁹ Pɛ nu rā ja'i høntho nne gue di mm̄mm̄eti, guehna rā ja'i hinguī hɛnni gā hyátrá n'yomfɛni gue øtra ts'oqui ha di dinna mɛnyu. ɛntho so rā 'dihi, porque hønt'ʰ yø pähä hinte di muui so rá mm̄ai, gue'a di m'mɛ'a.

¹⁰ Porque nu rā ja'i gue høndra mɛnyu di ja ndumm̄ai honi ha di dinī, xangu rā ts'oqui øt'e gue ha gā ndinna mɛnyu. A nuyá, 'bʰ i'da yø ja'i, asta ya xa hyep'ʰ yø nt'ɛc'ɛi gue høndra mɛnyu di ja ndumm̄ai honi ha di dinī. Pɛ nu'a te rá mɛnyu ya xa ndini, gue'a rā m'm̄ man'ʰ i

tho'a.

¹¹ Pɛ nu'i, gue rá mɛfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e gue gui 'yøt'e tengu ya yø hya ja dí xi'i. A nu'a'i dami 'yøt'a te xanho. Di nɛqui gue ja xanho ni nt'ɛc'ɛi. Ja ndumm̄ai dami thanne Oja. Ja ndumm̄ai dami mahni mm̄ic'ɛiui. Dami seti te gāma hya gui thogui. 'Nɛ ogadi 'yɛx'mø gui ya.

¹² Dami ja ndumm̄ai gue ya gdí 'bʰ'a gue gui 'yøt'a te rá nsäui ni nt'ɛc'ɛi i ja, n'namhma gue gui nthɛui rā te para zantho. Porque bi zon'na'i Oja gue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a rā pa bi zon'na'i Oja, xangu yø ja'i bi 'yøde te gā ma gue ja ni nt'ɛc'ɛi.

¹³ A nuyá, nuna Oja di unná te gätho'ʰ ja yø te, guehna øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yøt'e. Da guehra Jesu-cristo, nuna bi dä xanho rá hya p'ʰ ha 'bʰhra Poncio Pilato, xquet'a øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yøtya.

¹⁴ Gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'i gui 'yøtya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bɛdi, n'namhma gue hin tema hya da thɪn'na'i gue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa gue da ɛp'ʰ mahøn'a rā Hmu Jesucristo.

¹⁵ A nuyá, nu'mø bi zønna pa xpá nzännbabi Oja gue da ɛp'ʰ, ya da ɛhɛ. Nuna ma maça Ojah, guehna hønse na jase rá ts'ɛdi na. Guehna rā dast'abi na gue yø dast'abi. Guehna rā Hmu na gue yø hmu.

16 Guehna Oja na ngue hinjam'mø da du. Nup'ua ja rá nyot'i 'bui, hinjonda zā da guat'i. 'Nε hinxa 'yεhra pa ngue toni ja'i xa mbøni ngue da nu, porque hinguĩ sã di hnu hapua 'bui. Nuna Oja na, guehna ma datho hnu mansu na. 'Nε guehna jase rá ts'edi para zantho na. Da ngut'atho.

17 A nu yø ja'i ngue yø mmεmmeti ua ja ra ximhai, dami xifi ngue 'yo dadi 'yεts'i ngue ja yø mεnyu. 'Yo sã di εna ngue gue'ua yø mεnyu da mäs'ti. Porque hinga gue'a rá mεnyu ra ja'i da mäs'ti. Dami xifi ngue da hyutho yø mmai ngue gue'a Oja i fäs'ti. Nuna Oja i 'bui, guehna mathoguitho di jajpahua na, porque nnepe ngue ga johyahua.

18 Nu'ua yø ja'i ja xangu yø mεnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di muui ngue xtã ngu ra nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mεstho rá mεnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmai ngue di unyø ja'i'a te tini.

19 Nuna ra nho da 'yøt'e ngue da mäxyø mmic'εiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa di 'yεp'ua, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

20 Ague Timoteo, nuna ra hya bi ma mafäti'i ngue gui xännbabi yø ja'i, dami fädi xanho ngue da guehna ra hya

gui nxännbate na. 'Yo gui ørpa masu'ua yø hya te sätho hinte di muui. Da guehyø ja'i nu'ua εna ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'ua yø hya mma, porque himma juani ngue di nthε yø hya i mma.

21 'Nε nuyá, ya 'bui'da yø ja'i ngue di xähna ra hya na, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, astã gue'mø da gohi ngue di pumbeni'a rá nt'εc'εi i ja. Ya di xi'i ngue mamj njap'ua.

Oja di jap'a'i. Da ngut'atho.

2 rā Timoteo Ja uā rá yoho rā carta bi 'yo'trā Pablo, ngue bi mεnnba rā Timoteo.

1 Nugā drā Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drā representegā rā Jesucristo. Bi neque ngue gā xicā yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gā di unyø mmæi ngue dā 'yεc'ei rā Jesucristo.

2 Janjuanī ngue dadi mā'i, ague mā ts'unt'ui Timoteo. Dī nnegā ngue nunā Oja mā Papáui co 'nεhna mā Hmuui rā Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nε dā hyut'a ni mmæi.

3 Tengutho manī danne Oja'ua mā mboxitagā manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, dí thanne Oja co gátho mā mmæi. Rā pa rā xui dí mmat'Ojagā conná ngue'e. Nu'mø dá bεn'a'i, zant'a dadi ja mammadigā Oja.

4 Dī mbεngā ngue nu'mø dambá soc'a'i p'ua, astā gā nzoni. A nuyá, janjuanī ngue dí nne gā nnu'i, n'namhma ngue di nja gā mpähä.

5 Dī mbεn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'εc'ei i ja. Nu'a ni su Loida 'nε'a ni mamá Eunice, rá mæditho bi 'yεc'ei rā hya'ua. Dí pacā njuanī ya ngue xquet'a 'nε'i majuanī ja xanho ni nt'εc'ei ya.

6 Nugā dí xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mε'a rā ts'edi bi

'da'i Oja 'mø mā japā mā 'yε p'ua ja ni ya.

7 Porque nne'e Oja ngue hingui nsu. Janangue di 'da'i rā ts'edi ngue 'yogui su yø ja'i. 'Nε di 'da'i rā ts'edi ngue gui mahyø ja'i. 'Nε di 'da'i rā ts'edi ngue gui sammī xanho ni n'yomfēni.

8 'Yogui εmbi ngue rā 'bε'isā guí xihyø ja'i hanja rá hya na mā Hmuui Jesucristo. Ximmangugā p'uya, 'yogui pεs'ni sā guí mma ngue dadi mpahmi, a nugā madague'a dí ofadi ngue dí mmambā rá hya rā Cristo. Tengutho dí øt'ā ya, dami njap'ua, dami ne ngue di ha'i rā ts'edi Oja ngue guí mmanā hoga 'da'yo hya, madague'a guí sā rā n'ua conná guehna rā hya na.

9 Nunā Oja bi yanju, 'nε bi zonggahua ngue gā hehmu p'ua rā nts'o. Madague'a ngue hinga gā rā nho xtá n'yohua, pε Oja bi 'yøtra mate bi zonggahua ngue dā yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhäi, Oja ya xi zänni ngue dā pεhna Jesucristo ngue dā yanju.

10 A nuyá, ya bi zøcua na mā Yantehua rā Jesucristo ya. Mī zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Rā Cristo bi daprā ts'edi rā ndate. Nunā rā hoga 'da'yo hya bi mā, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthēui rā 'da'yo te para zantho na.

11 Nunā rā hya naya, go bá t'εxcā ngue gā mmangā na. 'Nε bá t'εxqui ngue drā representantegā rā Cristo ngue

gā xān**bab**i rā hyā yø ja'i 'bui ndap'ʉ bi zā.

12 Janangue guehna nnā sǎgā rā n'ʉ naya. Pɛ nugā hīndī pɛs'mā sǎ ngue dí ofādi. Porque nunā Oja dī nnøxā, dí pacā njuani ngue xanho nā. 'Nɛ dí haxa njuani ngue ja rá ts'ɛdi Oja ngue dā māqui, 'nɛ dā bømmanho te nnā 'yo asta gue'mø rá nzɛgui yø pa.

13 Ague Timoteo, nunā rā hoga hyā dá xān'na'i, dā ngut'atho rā hyā guí xān**bab**i yø ja'i ya. Dami 'yɛc'ɛi rā Jesucristo hangū rā pa. Rāngue guí n'youi rā Jesucristo, dami mahyø ja'i hangū rā pa.

14 Di fāt'a'i rá hyā Oja ngue gui xān**bab**i yø ja'i. Nunā rā Espíritu Santo dí n'yohʉ, dami 'yāpi ngue dā māxa'i ngue gui padī ha gdī japra hyā.

15 Ya guí padī ngue nu'ʉ mā cuhʉ ngue yø mmɛngu Asia, gā bi hyɛgagui p'ʉ, tengutho bi jacra Figelo 'nɛhra Hermógenes.

16 Pɛ nu'a rā Onesíforo, Oja di japi te'o gā 'bʉp'ʉ ja rá ngu. Porque nunā, xangu yø nnīdi bi hoga mā mmɛi. Hīmbi mɛstā rá sǎ ngue dí ofādi.

17 Nu'mø mi zøcua Roma nā rā n'yohʉ nā, bi 'yɛmmɛi bi hyongui hapʉ dí ofādi asta gue'mø mi dīngui.

18 Dā gue'e, ya guí nnusɛ ngue nunā rā Onesíforo xangu rā 'bǎxte bi 'yørcagui 'mø dambá m'mæcā p'ʉ ja rá hnīni Efeso. Dā ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzɛgui rā pa.

2

1 Ague mā ts'ant'ʉ'i, dami hyā rā ts'ɛdi co nunā rá mate dí 'da'i rā Jesucristo.

2 Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja nā rā hyā dá xān'na'i. Nuyā yø hyā dá xi'i, dami xi-hyø ja'i nuyā ya padī ha di japra hyā dā mā, dā ngu'a rā hyā dā xān**bab**i mi'da yø ja'i.

3 Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i rā Jesucristo. Gui seti hangū rā n'ʉ ja ngue gui thogui.

4 Nu rā ja'i nnøpe ngue rá soldado rā Cristo, nu'a rá Hmu dī manda, gue'a ørpabi rá pāhā'a. Ya hīngui sǎnse'a rá 'bɛfi gā 'yo.

5 Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa rā taħa ngue rá 'dihī. Nu'a hīnda 'yøt'e gātho'a te dī manda'a to dī marca rā 'dihī, ya hīnte dā dāħa.

6 Gui 'yøt'e tengutho rā mɛfi dī mpɛp'ʉ ja rā huahī. Nu rā mɛfi sǎ rā n'ʉ ngue dī mpɛfi, gue'a rā mɛfi ja xanho rá nzābi'a.

7 Dami padī hanja nā rā hyā dí xi'i. Nunā mā Ojai, dā 'yøt'e ngue dā dīnni mmɛi xanho te gāma hyā dí xi'i.

8 Hønna dā zo ni mmɛi nā rā Jesucristo. Nunā rá mbom'mɛto rā David, guehna ndast'abi naya, porque bi bɛnnate 'mø mi tho nā. Nuyā, guehna rā hoga 'da'yo hyā dí xicā yø ja'i naya.

9 Connā guehna rā hoga 'da'yo hyā dí mmangā, guehna rā n'ʉ dí sǎgā naya. I nthut'igā ua ja rā fādi conyø

cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'onī. Pε nuna rá hya Oja dí mmangä, hinga 'nehna nthut'i conyø cadena na, siempre dí mmamhmagä rā hya.

10 Nugä, nu hangu rā n'ua di thogui, gätho dí seti. Porque dí nnegä ngue da 'yεc'ei rā Jesucristo'ua yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyø te'a, 'nε da dinna nho para zantho.

11 Majuanī na rā hya na ngue εna: “Nu'mø dá thojū connä nguehra Cristo, ya 'dap'ua gā m'mahmu na rā Cristo p'uya.

12 Nu'mø ngue gā seti hangu rā n'ua gā sähu, xquet'a nup'ua ha di manda rā Cristo 'nεcju di nja mā 'bεfihu. Pε nu'mø ngue gā hehmu p'ua rā Cristo, xquet'a rā Cristo da hyegahu p'ua.

13 Xiya, xi'mø ngue hindä jats'i te dí mmamhmu, pε nu'a rā Cristo zant'a ngue di jats'i te rā hya mman'a. Porque rā Cristo, nuna rā hya i mma, hinjam'mø ngue dadi pädi”.

14 Dami bεnnabāi yø ja'i na rā hya dí xi'i. Rá hmi rá dá Oja p'ua gui xifi ngue hīndi njun'mahya co nu'ua yø hya hingui ja ts'edi. Porque rā njunt'i hingui pømmanho. Sinoque di ts'onnbā yø n'yomfēni yø ja'i øxra hya.

15 Nuna Oja i hajta rā güenda te guí øt'e. Dami ja ndummui gui pøni xanho rā 'bεfi bi 'da'i Oja, ya hin'yua te gdí pes'ni sä. Gui hyats'i

xandønho na rā hya majuanī, da guehna gui xānnbabī yø ja'i nā.

16 Nu'ua yø hya hīnte di muui ngue hinga gue'a rá hya Oja, ogui xānnbate'ua, porque guehya yø hya di ts'onnbā yø nt'εc'ei yø ja'i ya.

17 Nuya yø hya xānnbate ya yø ja'i njap'ua, i 'yo yø hya asta gue'mø da 'yøtra nts'onī. Ngu'a rā nts'onī bi 'yøtra Himeneo, ximmangu rā Fileto.

18 Guehya bi hyep'ua rā hya majuanī ya, xānnbabī yø ja'i ngue embi hīmma juanī di bεnnate yø do'yo, sinoque embi ngue nu'a rā mbεnnate ya bi nja'mø mi 'yεc'ei rā hya'a. Co nuna rā hya na p'uya, di ts'onnbabī yø nt'εc'ei 'da yø ja'i.

19 Pε nuyá, hīnda zä ngue di ts'onnbabī rá 'bεfi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i da. Nuya yø hya ya, i εna: “Nuna Oja, ya pädi te'o gätho ya o rá 'yε”. Nu'a rá yoho rā hya p'uya i εna: “Nu rā ja'i ngue nne da dēna Cristo, jatho ngue da hyep'ua rā nts'o”.

20 Nup'ua ja n'ua rā ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'ua. Jap'ua yø mohi ngue yø oro, jap'ua yø mohi ngue rā t'axi, jap'ua yø mohsa, jap'ua yø mohi ngue rā häi. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upī. Ximmī ja 'da ngue hinga nts'upī.

21 Njarbatho p'ua ja rā nija ya, hinga gätho yø ja'i hep'ua rā nts'o. Pε nu rā ja'i nne ngue da hyep'ua rā nts'o, guehna rā

ja'i ɔt'e ngue rá mɛfi Oja na, i pɛhra 'bɛfi ngue nts'upi.

²² Yo guí ɔt'a te rā ts'oqui ɔr'mi'da yø ts'unt'u. Dami 'yøt'a te xanho. Di nɛqui ngue ja ni nt'ɛc'ɛi. Dami mahyø ja'i. 'Yo to gadi njunt'ui. Da 'da'igu guí 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyɛp'u rā nts'o, ya nzo'a rā Hmu Jesucristo co gätho yø mmɛi.

²³ Pɛ nu'u høndra njun'mahya nne, hingui padi te mma, dami hyɛp'u'u. Ya guí padi ngue nu'a rā njunt'i, ja bi fup'u ngue di nnu man'u yø ja'i.

²⁴ A nu rā ja'i ngue rá mɛfi Oja, hingui ja ngue di nnequuisi. Sinoque ja ngue 'da di matho gätho yø ja'i. Da badi ha di japi ngue dra hoga hya di nxännbate. Da zeti te mmanyø ja'i.

²⁵ Di nya manhuɛhi ha di opan'yu rā hya'u to hingui nnu manho rā hya. Xammatho da ne Oja di 'bärpabi yø mmɛi, da 'yɛc'ɛi rā hya majuanj.

²⁶ Nu'mø bi xohrá n'yomfɛni rā ja'i, ya da hyɛp'u rā zithu o rá 'yɛ. Porque gue'a rā zithu ɔrpabi rá pähä.

3

¹ Dami pahna rā hya ga xi'i ya. Nu'mø ya ni ma da gaxyø pa, ya man'na xtā n'utho.

² Di m'mahyø ja'i da ne ngue hønse da dinna nho. Høndyø mɛnyu da ne di xandi. Di 'yɛxp'u ha ya. Da 'yɛna ngue maguesɛ. Di nsate. Hinda 'yɛc'ɛi te da xihyø papá yø ja'i. Hinda bɛnna mate

t'ørpe. Ni xinga guehna Oja da 'yørpabi masu.

³ Hīndi nja yø yemmɛi. Hīndi nja yø nhuɛcate. Da nømman'u yø mmic'ɛiui. Hinda zamyø mmɛi. Dyø nequisi. Porque yø nsuiui'a te gätho xanho.

⁴ Guehya dyø ngajmahyatho ya. Hinha ga nja yø ts'u. Di 'yɛx'mø ya. Nu'a te yø pähä yø ja'i, gue'a ni ma yø mmɛi'a, hinda gue'a Oja.

⁵ Nup'u guí nɛqui, ɛna xø majuanj ngue su Oja. Pɛ himma juani ɛc'ɛi ngue jase rá ts'edi Oja. Ogadi nsixui'u to njap'u.

⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onnbā yø nt'ɛc'ɛi yø ja'i. Rá mæditho, nuya yø xisu tu yø mmɛi ngue ja yø ts'oqui, 'nɛ hingui padi ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fehni xännbate.

⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne da badi tema 'da'yo xädi i ja. Pɛ nu'a rā hya di xädi, hinjam'mø di tɛnyø mmɛi ndana gue'a rā hya majuanj.

⁸ Nuya yø fehni xännbate, ɔt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nɛhra Jambres ngue bi mɛs'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbutho ya di mmangä ya. Nuna rā hya majuanj i fɛstho. Guehya xants'o yø n'yomfɛni ya. Himma juani ngue tɛn'na rā nt'ɛc'ɛi jaju.

⁹ Pɛ hinda zä da hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te

yø m'memmai, sär'mø da badi
gätho yø ja'i. Di nja tengutho
bi ja'u yo nc'ei bi mes'ra hya
bi manna Moisés.

10 Pε ague Timoteo, ya gui
padi xanho hanja na ra hya
di xännbategä. 'Nε gui padi
te nnä 'yogä. Gui padi te di
øt'ä. Gui padi ngue nugä di
εc'ei xanho ra Jesucristo. 'Nε
di seti te ørcagui yø ja'i. Dadi
macä yø ja'i. Nu'mø di sägä ra
n'u, εnä gue man'na di ha ra
ts'edi.

11 Gui padi hanja ngue nnu
man'ugyø ja'i, hingui nne da
nugui. 'Nε gui padi hangu ra
n'u xtä sägä. Tengutho ra n'u
dä sägä p'u ja ra hnini Antio-
quia, 'nεp'u ja ra hnini Iconio,
'nεp'u ja ra hnini Listra, dä
sä ra n'u ngue hingui nne da
nugyø ja'i. Pε nuna Gä ra n'u
naya, bi yangä Oja.

12 A nuyä, nu to gätho nne
da denna Jesucristo, Gä da zä
ra n'u ngue da ts'ei.

13 A nu yø ja'i ngue yø
ts'oc'ei 'nε yø fehni xännbate,
man'na man'na ni go mant'so
te ga 'yo. Mente häte, ximmi
thät'i.

14 Pε ague Timoteo, 'yogui
hεhna ra hya bi sän'na'i.
Ya gui haxa njuani ngue
majuanä na ra hya na, porque
gui padi ngue nu'u bi xän'na'i
ra hya, hingyø fehni'u.

15 Asta gue'mø marä ngü'e'i,
gä xähya yø hya nt'ot'i p'u ja
ra Macä Libro. A nuna ra
hya na, ja mmamp'u ngue di
nyanna ja'i 'mø da 'yεc'ei ra
Jesucristo.

16 Gätho'u yø hya nt'ot'i p'u
ja ra Macä Libro, guesε Oja
bi bennbabi ra hya bi 'yot'u
to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna
mahyonitho ga xähmu naya.
Gue'a gdä pahmu ndana
gue'a ra hya ja ngue ga
εc'ei'h'a, ndana gue'a hinga
εc'ei'h. Gue'a gdä pahmu
ndana gue'a ra hya hinga
gue'a di øth'u, gue'a gdä
pahmu'a te Gä ra nho ja ngue
ga øth'u'a.

17 Janangue nu ra ja'i ørpabi
rä 'bεfi Oja, nu'a di xädi, gue'a
di dinna mmu'a te Gä ra nho
ja ngue da 'yøt'e, hinte di
'bedi.

4

1 Rä hmi rä dä Oja, 'nε
rä hmi rä dä ra Hmu Jesu-
cristo, go guehya øhna ra hya
dadi 'bεp'a'i gui 'yøt'e. Porque
ra Jesucristo da εp'u mahøn'a
ngue di manda ua. Nu'mø
bä εhε, ya da hyaspabi ra
güenda'u i te, 'nε'u xandu.

2 Gui ja ts'edi ngue gui
'yø'na ra hya di xi'i. Dami ja
ndummui gui mmana hoga
'da'yo hya. Ogui säya gui
xihra hya yø ja'i, madague'a
hingui nne da 'yøde. Gui
hyoni ha gdi tapyø mmu yø
ja'i. Nu'u hinga gue'a te ga 'yo,
dami hejpabi. Gui japa nts'edi
ngue da gue'a te nnu manho
Oja da 'yøt'e. Gui serpabi te
xi'i yø ja'i. Ogui säya dami
xännbabi rä hya Oja.

3 Porque da 'yεhra pa ngue
yø ja'i hinda ne da 'yøhna ra
hoga xädi. Sinoque da hy-
onyø xännbate yø ja'i ngue

n'nan'yo rā hya dā xännbabi, gue'a rā hya dā ne dā 'yøhyø ja'i'a. 'Nε nuya yø xännbate ya, yø mmundotho di m'mai ngue di nxännbate rā fehni xādi.

⁴ Porque yø ja'i hinda ne dā 'yøhra hya majuanī. Nu'u yø hya xa nzänse yø fehni xännbate, gue'u dā 'yøt'u.

⁵ Pε nu'i, dami samse ni n'yomfeni. Nu'mø gui sä rā n'u, dami seti. Ja ndummāi gui 'yonna hoga 'da'yo hya. Dami 'yøt'e xanho nā ni 'befi bi 'da'i Oja.

⁶ Ya ni ma dā zønna pa ga pøngä ua ja rā ximhäi. Pε nugui dadi n'unī dā thogui ngue rá 'befi Oja dí ørpe.

⁷ Nugä xtā ho mā mmāi di honi ha di nthāra hya. Nu te rā hya bi 'bejpagui Oja ga øt'e, dá øt'e asta guerp'u rá nzεgui. Nuna mā nt'εc'ei i ja, dá fādi xanho.

⁸ Nuyá, dí tømī ngue nuna mā Hmu mahets'i hasca rā güenda xanho. Dí pacā ngue di 'dajma njut'i, nuna dā ma mā t'unni te'o gä øtra nho. 'Nε hinga høngthogui di 'daqui, sinoque di unni te'o gä di mā'a rā Hmu Jesús, 'nε tømī ngue dā zønna pa dā εp'u.

⁹ Ague Timoteo, gui ja ndummāi guá εhe n'nahmantho ua dí 'bucā ngue ga nyāi.

¹⁰ Porque nuna rā Demas bi ho rā pähä ja ua ja rā ximhäi nā, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'u ja rā hnini Tesalónica.

Nuna rā Crescente i ma Galacia nā. Rā Tito p'uya, i ma Dalmacia nā.

¹¹ Høndra Lucas bi gocua ya. Dí nnegä ngue guá sip'u rā Marco 'mø guá εhe. Porque nuna rā Marco dí hongä ua nā ngue di mpefi.

¹² Nuna rā Tiquico dá penhnä nā ngue i map'u ja rā hnini Efeso.

¹³ Nu'mø guá εhe, guá cannguits'u mā tuhu dá socä p'u ja rā hnini Troas, ja rá ngu rā Carpo. 'Nε guá cā yø libro dá socä p'u. Pε mā datho ja ts'edi guá cannguits'u mā sacua nuya m'mänitho.

¹⁴ Nuna rā Alejandro ngue rā 'yøt'a t'εgui, xants'o te bi 'yørcagui. Pε Oja dā gut'i te bi 'yøt'e.

¹⁵ Pε nu'i, dami mfādi xanho 'mø gā nu nā. Porque janjuanī ngue täcra hoga 'da'yo hya dí mmamhmu nā.

¹⁶ Nu'mø rá madi mi ma mā juannagui p'u ja rā ts'ut'abi, dá honi ha dā japi ngue dā nyāni. Pε hinjombi bønī ngue xtā mmäxqui. Hante gue gätho'u mā cū bi hyεgagui p'u. Dā ne Oja ngue hinda bennbatho ngue bi hyεgagui p'u.

¹⁷ Pε nuna rā Hmu bi mäxqui, 'nε bi hacra ts'edi ngue dá mangä rā hoga 'da'yo hya p'u 'bøhyø ja'i hingyø judío. Oja bi yangui, porque εnā yø zate yø ja'i pets'i dā dujthogui.

¹⁸ Pε Oja di sigue dā yangä p'u ha 'bøhyø ja'i xants'o ga 'yo. 'Nε dā māqui xanho para ngue dā zixcagui p'u mahets'i

bádī m̄anda. A nuyá, ma gā
 εspāh̄u Ojā hangū rā pa. Dā
 ngūt'atho.

 19 Dāmī zεnguagui ts'ɸp'ɸ
 rā Prisca co 'nεhnā rā Aquila.
 Co 'nε'ɸ to gā 'bɸp'ɸ ja rá ngu
 rā Onesíforo dāmī zεnguagui
 ts'ɸ.

20 Nūnā rā Erasto bá cop'ɸ
 Corinto nā. Nūnā rā Trófimo
 dá socā p'ɸ ja rā hnīnī Mileto
 nā ngue mī'ɸ.

21 A nū'ī, gui ja ndumm̄ai
 guá εhε hante ngue dā c̄utyø
 pa x̄tā s̄ε.

Nūnā rā Eubulo pεn'nā'ī rā
 nzεngua nā. 'Nεhnā rā Pru-
 dente di zεngua'i. Dā guehra
 Lino co 'nεhrā Claudia, gātho
 ya mī'da mā cūh̄u 'b̄ɸcua, gā
 di zεngua'i.

22 Dā m̄axā'ī mā Hm̄uui
 rā Jesucristo. Ojā di jāpī
 gātho'ah̄u. Dā ngūt'atho.

Ra Tito

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnba ra Tito.

¹ Nügä drá Pablo, rá mɛfigä Oja, 'nɛ rá representantegä ra Jesucristo. Bi 'dacra 'bɛfi ngue ga japi da 'yɛc'ɛi ra Cristo'u to ya xpá huan'Oja. Ga japi da badi ngue majuaní na mā nt'ɛc'ɛih i ja.

² Janangue da bahyø ja'i ngue di n'nacju ra 'da'yo te para zantho. Hante ngue di nhohra ximhäi, ya xi zän'Oja ngue di 'dacju ra 'da'yo te. A nuna Oja, hingui fɛhni na.

³ A nuyá, ya bi zonna pa bá sän'Oja ngue da fadi hanja na ra hoga 'da'yo hya. Nuna Oja mā Yanteha bi 'yɛxqui ngue ga mmambrá hya.

⁴ Dadi zengua'i, ague Tito. Nu'mø dá bɛn'i, xøgue ɛntho majuaní ngue mā ts'unt'u'i. Porque dá ja'i gá 'yɛc'ɛi na ra nt'ɛc'ɛi jagüi. Dí nnegä ngue nuna Oja mā Papáhu co 'nɛhna mā Hmuh Jesucristo di jap'a'i, di huɛc'a'i, da hyut'a ni mmæi.

⁵ Nügä dá soc'a'i p'u ja ra häi Creta ngue gui juatyø hya di m'mɛp'u 'bahyø 'yɛc'ɛi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'u di mpeti yø 'yɛc'ɛi, gui 'yɛxyø n'yohu di m'mɛt'o. Ya xtá xi'i ndana gue'a'u gui 'yɛts'i.

⁶ Da gue'u yø n'yohu hin tema hya xa thinnbi gui 'yɛts'i. 'Nɛ n'na drá xisu di si.

Nu yø basi di si, dyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ hinjonda zä da 'yɛna ngue mathøguetho yø basi, ogue dyø mmejmahya.

⁷ Jatho ngue nu to 'bɛt'o ngue yø 'yɛc'ɛi, hin tema hya da thinnbi, porque nu'a 'bɛt'o, ørpabi rá 'bɛfi Oja. Janangue da thanhni to hindi 'yɛts'i. Hindra cuɛ. Hindra iti. Hindi mputɛ. Hinga høndra mɛnyu di ma rá mmæi.

⁸ Gue'a ra ja'i ngue di unna ts'äya p'u ja rá ngu. Di ho da 'yøtra nho. Da zamrá mmæi. Di nhoja'i. Da nu mansu Oja. Di mfäse xanho.

⁹ Nu ra n'yohu gui 'yɛts'i, jatho ngue tengutho ra hya bi sännabji, da gue'a ra hya di nxännbate'a. Porque gue'a ra hya majuaní'a. Co nuna ra hya naya, da zä di hatra ts'edi mi'da yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ da zä da dap'u te'o hinga gue'a ra hya mma.

¹⁰ A nuyá, 'bui xangu yø mmejmahya, hinte di muui yø hya xännbate, hätyø ja'i. Pɛ mā datho'u yø judío njap'u.

¹¹ Jatho ngue da thejpa yø hya'u. Porque hinga gue'a ra hya majuaní xännbate. Hontho nne ngue da gujpabi ra mɛnyu yø ja'i. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bärpabi yø mmæi yø ja'i.

¹² Nuna n'na ra bamhya p'u ja ra häi Creta bi mā te ga 'yo'u yø mmɛngu'u. Bi 'yɛna: "Nu'u yø mmɛngu Creta ga 'yot'a yø fɛhni'u. 'Bui tengutho yø ts'o zu'ɛ. Hønt'a te da zi honi, ɛmmei yø danhyɛi", bi 'yɛna.

13 Nuna ra hya bi manna, gue'a ga 'yo yø mmengu p'u gui 'bui. Janangue 'yemmei dami hejpa'bi'u yø hyäte, n'namhma ngue da bømmanho yø nt'ec'ei yø ja'i.

14 Ya hinda 'yørpa'bi ma su'a te samahya mmanyø judío, ni xinga gue'u yø hya ngue ra ja'itho di manda, guehya yø ja'i hingui nnu manho ra hya majuaní ya.

15 Nu to xanho yø mmái, hinga høntho di ntøt'ui n'na ra cosa, sä da t'embí ngue ya bi nts'onyø mmái. Pε nu to hingui ho yø mmái, ngue hingyø 'yεc'ei, hin hapu da thinnba ra nho. Porque ya xants'o yø n'yomfēni, ni xingui tär'man'u yø mmái 'mø xants'o te øt'e.

16 I mma ngue pa Oja, pe co nu'a te ga 'yo, di nequi ngue hingui pa Oja. Hingui hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmahya, janangue hingui sä tema nho da 'yøt'e.

2

1 A nu'i ague Tito, nuna ra hya rá nc'at'iuí ma nt'ec'eiui i ja, da gue'a ra hya gui xännbabi yø ja'i'a.

2 Gui xihyø daja'i ngue da zamyø mmái, di nhoja'i, di mfädi xanho. Nuna ra hya majuaní, guehna da 'yεc'ei na. Di mahyø mmic'eiui. Da zeti te ra n'u i sä.

3 'Nε'u yø xisu ngue yø daja'i, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mansu. Hindyø zate. Hindyø iti. Gä ra nho da 'yudi.

4 Da xännbabi yø hmute xisu ngue di mahyø damme conyø basi di madi.

5 Da xännbi ngue di mfädi xanho, 'yo di øtra nts'o. Da mahyø ngu. Di nja yø yemmai. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nu'mø da 'yøt'e tengu na ra hya naya, ya hijnonda zännbabi rá hya Oja.

6 Nu'u yø ts'ant'u, xquet'a gui xifi ngue di mfädi xanho.

7 A nu'i, dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yø ja'i. Nu'mø gui xännbate, dra hya njuantho gui mma. 'Nε di nja ni ts'u.

8 Dra hya xta nho gui mma, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hinda gue'a gui mma. Janangue nu'u mbøcue da mes'yø sä. Porque hinda dini ha di japi da nømman'u'ahu.

9 Dami xi'u 'bui ngue yø hmiqui ngue da 'yεc'ei yø hmu 'mø nzofø. 'Yo di thatho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo.

10 'Yo tema cosa di haqui. Zant'a da 'yøtra nho n'namhma ngue di nejmanho rá hya na Oja ma Yanteha.

11 Ya fadi hangu gangu rá mate Oja bi 'dacu. I nnepe ngue di nyaní gätho yø ja'i 'bucua nximhäi.

12 Ränge bi 'dacu rá mate, ya nne ngue ga hehma p'u ra nts'o, da gue'u yø pähä ja ua ja ra ximhäi ngue hingui ho, ma ga hehma p'u. Ya jatho ngue mente di 'buhma ua ja ra ximhäi, ga mfähma xanho. Ga n'yo manhoha. Ga ørpa hu masu Oja.

13 A nuyá, co n'na ra pähätho nná tømhmá'a ra pa da εcua ra Jesucristo. Ga nnuhæ ngue i tate na, porque nuná, guehna Oja ma Yantehæ na.

14 Guehna bi dæε rá te conná nguecæ na. Bi du ngue da yanjæ ngue ra nts'o. Bi hoga ma mmæihæ. I nne ngue ga sohæ rá 'yε. 'Nε i nne ngue ga hahæ ra ts'edi ga øthæ ra nho.

15 Guehna ra hya gui xännba yø ja'i naya. Dami hatra ts'edi yø ja'i ngue di n'yo xanho. Dami hejpabi 'mø hinga gue'a øt'e. Gue'a ni 'bæfi bi 'da'i Oja'a. 'Yo gui nne ngue hinda t'øt'a'i ma su.

3

1 Dami xihyø ja'i ngue da 'yørpa ma su ra dast'abi, gätho'æ mi'da ja yø cargo xanhets'i. Da 'yεc'ei te di 'bæpi. Co n'na ra pähätho da 'yøtra hoga 'bæfi sifi da 'yøt'e.

2 Gui xifi ngue 'yo to di nnømman'æ. 'Yo dyø neq-uisæi. Di nya manho p'æ ha ya. Da hnu ngue di m'mæ manhuæhi p'æ ha 'bæhyø ja'i.

3 Ma ga mmbæmhmæ 'mø man'na ra pa ngue 'nεcæ nma yø m'mæmmæihæ, dyø mmejmahyahæ, hinga gue'a te nmi øthæ. Xi bænga ma mmæihæ yø pähä xants'o. Xtá m'mæ mants'ohæ, 'nε dyø zeyahæ. 'Da xi nu man'æjthogahæ yø ja'i. 'Nε dadi nnu man'æhæ n'na ngu n'najæ.

4 Pε bi 'yεhra pa ngue nuna Oja ma Yantehæ, bi fadi hanja na ra mate bi 'yøt'e ngue bi madi gätho yø ja'i.

5 Nuna Oja bi yanjæ. Hin tema nho dá øthæ ngue'a i yanjæ. Sinoque bi huεgahæ, janangue bi yanjæ. Bi hoga ma ts'oquihæ. Bi 'dacæ ra 'da'yo te ngue ra Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mæhmæ.

6 Ngue ya bi yanjæ ra Jesucristo, Oja bá penngahæ ra Espiritu Santo ngue da mäxchæ xandønho.

7 Bi 'yøtra mate Oja ngue bi hoga ma ts'oquihæ, bi nepe ngue nup'æ 'bæ Oja di tocagahæ ngue ja ga m'mæhmæ p'æ para zantho. A nuyá, gue'a di tømhmæ'a ya.

8 Nuna ra hya ja ua, gæ majuanæ na. Janangue dami hatra ts'edi yø ja'i ngue guehna ra hya da 'yεc'ei na. Nu to gæ εc'ei Oja, di ja ndummæi da 'yøtra nho. Nuya yø hya ya, xanho 'nε da 'yørpabi ra nho yø ja'i.

9 Pε 'yo gui nnehæ ngue di nja yø njunt'i hingui ja te rángue'a. 'Yo gadi njunthæ co nu'a te xi n'yo yø ndiua manjam'mø. 'Nε 'yo gadi njunthæ ngue connæ ley ga 'yo yø judío. Porque ra njunt'i, hin tema nho øt'e.

10 Nu'mø 'bæi to øtra sæi ngue di 'uecyø 'yεc'ei, dami hejpi. Rá 'dandi ogue rá yondi gui hejpi. Pε nu'mø hingui nne da 'yøde te gui xifi, o nimantho gadi nsixui.

11 Porque nu to hingui nne da 'yøde te sifi, ma'bædi rá

mm̄ai. Ya d̄i n̄ɛq̄ui ngue nne
rá mm̄ai øtr̄a ts'oqui.

12 D̄í s̄änn̄i ngue ḡa p̄en'na'i
p'ɥ r̄a Artemas, ogue r̄a
Tíquico. Nu'm̄ø bi zømp'ɥ,
'yørq̄uits'ɥ r̄a m̄ate guá ɛ'a
n'nihi, ḡa nc'atui p'ɥ ja r̄a
hn̄in̄i Nicópolis. Porque d̄i
nne ngue ja ḡan̄i nthoc̄a p'ɥ
r̄a s̄ɛ'ye.

13 N̄un̄a r̄a Zenas r̄a
pøngah̄ya ngue r̄a ley, dam̄i
f̄äts'i te hon̄i. D̄a guehra
Apolos dam̄i f̄äts'i te hon̄i. Ḡüi
un̄ni te d̄a n'yo, 'yo te d̄adi
'b̄edi.

14 Ḡätho yø 'yɛc'ɛi d̄a b̄adi
ngue jatho d̄a 'yørp̄a r̄a
'b̄äxte'ɥ ja te h̄ɛmb̄i. Porque
nu'm̄ø h̄in̄ tem̄a nho ørp̄abi
rá mm̄ic'ɛiui r̄a ja'i, ya h̄inte
d̄i muui te ḡa 'yo r̄a ja'i.

15 Ḡätho ya 'daua d̄i 'b̄ucähe
di z̄engua'i. Gui xi'ɥ m̄a
zi c̄uh̄a p'ɥ guí 'b̄ai ngue
d̄adi z̄enguaḡähe. Oja di japi
ḡätho'ah̄a. D̄a ngut'atho.

Ra Filemón Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Filemón.

¹ Ague ma zimmaḍi mmimɛfiɥa Filemón. Nugui, conma zi cui ra Timoteo, ḍadi zɛngua'a'be. A nugui, ḍrá Pablo, dí ofädigä ua ngue ḍi mmambä rá hya ra Jesucristo.

² Dí pennbabi ra nzɛngua'u yø 'yɛc'ɛi ḍi mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nɛhna ma cu ra Apia, 'nɛhra Arquipo, nuna fäxqui ngue dí 'yonna hya, gä ḍadi zɛngua'be.

³ Dí nnegä ngue nuna Oja ma Papáɥa, co 'nɛhna ma Hmuɥa Jesucristo di jap'ahɥa 'nɛ ḍa hyut'a ni mmɥiɥa.

⁴ Nu'mø ḍi mmat'Ojagä, zant'a ḍadi ja mammaḍi Oja connä ngue'e.

⁵ Porque dí øcä ngue janjuani gadi maḍi to gätho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, 'nɛ guí hañni mmɥi guí ɛc'ɛi na ra Hmu Jesús.

⁶ Nu'u yø ja'i gä japi bi 'yɛc'ɛi na ra hya guí ɛc'ɛi, dí äpä Oja ngue ḍa xojpa yø mmɥi ngue ḍa baḍi xanho hanja'a te gä rá njapi Oja di 'dacjɥa connä nguehra Jesucristo.

⁷ A nuyá, janjuani ngue ḍadi johya, ya hu ma mmɥi tengue guí øt'e, ngue gadi ma'u ma zi cuɥa. Porque nu'a te ra nho guí øt'e ma zi cu'i, di

hakra ts'edi yø n'yomfɛni'u ma zi cuɥa'a.

⁸ Janangue nugä, n'na ra mate ḍi nne ga ä'i. Hingrá ngue'mø ngue bi 'dacra ts'edi ra Cristo ngue ga xi'i te ja ngue gui 'yøt'e.

⁹ Pe dí ä'i ra mate, porque ḍadi ma'i. Nugä ḍrá Pablo, ya ḍrá ḍac'ɛigä 'nɛ dí ofädigä ngue ḍi mmambä hya ra Jesucristo.

¹⁰ Nuna ra mate dí ä'i, ḍami huɛcra Onésimo. Nuna, 'bui tengutho 'mø ngue ma basigä na. Nuna ra hya dá xicä ua ja ra fädi, bi 'yɛc'ɛi te dá xifi.

¹¹ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna ra Onésimo mañi hmiqui na. Himmi ponna güenda te mi øt'a'i. A nuyá, mente dí yohmi ya, dí hommi na ra Onésimo ya.

¹² Ya ga et'a ya ngue ḍa map'u guí 'bui. Pe nugä hinha nnä pumbɛni, porque ɛmmɛi ḍadi maḍi.

¹³ Dí pacä ngue guí nne gui fäxqui te dí honi. Janangue nmi nne xcä sammä ua na ngue ḍa mäxqui mente dí ofädi, ma'uqui ngue ḍi mmangä ra hoga 'da'yo hya.

¹⁴ Pe hindä sammɛi, porque hindí nne ga øt'a'i ra ts'edi gui fäxqui. A nu'mø guí nne gui fäxcagui, nu te ḍa mi'a mpähä ni mmɥi, gue'a ḍi nja'a.

¹⁵ Rá nzɛgui mi jatho ngue ḍa zoc'a'i p'u ni hmiqui njammɛi pa. Porque nu'mø bá pengui, ya ḍrá 'yɛc'ɛi, 'nɛ ya hinni mantho ḍa hyɛc'a'i p'u.

¹⁶ Nuna ni hmiqui, 'yo ni mantho guí ørpe tengutho

ørpa yø hmiq̄ui yø ja'i. Sinoque nunā ni hmiq̄ui, guí mb̄enī ngue bi gohi tengutho 'mø ngue enī cu nā. Nugǟ em̄m̄eī dadī macǟ nā ra Onésimo, p̄e d̄a gue'e mā d̄atho ja ngue guí mādi. Porque nuyá, h̄inga h̄ontho ngue ni hmiq̄ui ya, sinoque ni cu ya ngue n'nat'ā ra Hmū guí̄ εc'eīui ya.

¹⁷ Janangue nu'mø guí 'b̄ai ngue dadī n'amigoui ya, damī unnā ts'äya nā ra Onésimo tengutho 'mø ngue go gadī 'dacrä ts'äya.

¹⁸ Nu'mø ngue bi 'yøt'āi ra nts'on̄i, oque tūi ra m̄enyu, go damī jugbaguī.

¹⁹ Gā cuatǟ ua ja ra s̄ucuā na ra hyā ja ua: “Nugǟ drǟ Pablo, go gā jut'āi”. P̄e h̄indí̄ nne gā b̄en'āī ngue 'n̄e'ī guí tuq̄ui. Porque go dá̄ xi'i ra hyā ngue hā dī nyannī te.

²⁰ Ague mā zi cu'ī, ngue n'nat'ā ra Hmū dí̄ εc'eīui, 'yørcaguī ra mate nā ra hyā dí̄ xi'i. Damī hyurcaguī mā mm̄aī ngue dadī ncuui ngue ra Cristo.

²¹ Dí̄ pen'nāī ra hyā ja ua, porque dí̄ pacǟ x̄anho ngue gui 'yøt'ā te dí̄ xi'i. 'N̄e dí̄ pādī ngue man'nā x̄angū gui 'yøt'e ngue'ā te dí̄ xi'i ya.

²² A nuyá, damī nsǟ hapū gā nsäya 'mø dá̄ magǟ p'̄u. Ya dí̄ enā ngue gā mma p'̄uya, porque gue'ā gui äp̄hū Oja ngue dī nja'ā.

ngue ī mm̄ambrá̄ hyā ra Jesucristo.

²⁴ Nunā ra Marco, 'n̄ehrā Aristarco, 'n̄ehrā Demas, 'n̄ehrā Lucas, guehyā dī mp̄efī fäxquī ngue mm̄annā hyā ya, xquet'ā dī zengua'ī.

²⁵ A nuyá, nunā mā Hmūhū Jesucristo dī japī gätho'ah̄u. Dǟ ngut'atho.

²³ 'N̄ehnā ra Epafrās, 'dauā dí̄ ofädigǟ'be, pen'nāī ra nzengua. Xquet'ā bī n'upī

Hebreos
Ja ua ra carta bi
'bennbabi yø 'yεc'ei,
ca ra nyogui
testamento, nt'o't'i
ra hya ngue ra
ebreo.

1 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofo. Xandøngu yø nnidi bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i.

2 A nuyá, nuya ya rá nze GUI yø pa ya, Oja bá penhá Ts'unt'u ngue bi zoc'segah. Nuna rá Ts'unt'u Oja bá penhua, guehna bi dapi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'unt'u Oja bi nhogui te gáma cosa ja nximhäi, da gue'a te bí ja mahets'i bi hoqui.

3 Tengutho Oja ngue maguese, njarbatho rá Ts'unt'u ya ngue maguese, porque da'iguui. 'Nε høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhäi, da guerp'u mahets'i di siguetho te bí jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquih na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha badi manda, i mmip'u bí ja rá n'yei Oja rá Papá.

4 Guehna tate ja rá ts'edi na gue'a ra ts'edi ja yø anxε. Porque ma datho xanhets'i rá

'bēfi bi tocabi ngue'a te ra 'bēfi pēhyø anxε.

5 Nuna rá Ts'unt'u Oja i tate na ngue gátho yø anxε. Porque Oja bi 'yembrá Ts'unt'u: "Gue'e ma Ts'unt'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecá ni Papágui", bi 'yembi. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxε ngue da 'yembi rá ts'unt'u. Mahømbi 'yεn'Oja: "Go gueque rá Papágá'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'unt'u'a", bi 'yεna.

6 Nuna rá Ts'unt'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá penhá Ts'unt'u Oja ua ja ra ximhäi, Oja bi 'yεna: "Gátho yø anxε, da danne na ma Ts'unt'u", bi 'yεna.

7 Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pēhyø anxε bi 'yεna: "Nuya yø anxε, guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nε 'yo yø anxε tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda dáqui", bi 'yεna.

8 Nuna Oja, bi 'yembrá Ts'unt'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nε gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'ut'abi, gá ra nho gui 'yøt'e.

9 Gä gue'a ra nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathogutho gui johya ngue gátho mi'da ni n'youi".

10 Mahømbi 'yembrá Ts'unt'u Oja: "Nu'i, gue'e grá

Hmū, ngue nup'ua bá fudi bá nja rā ximhāi go gá hoqui. 'Nε conni 'ye gui hoqui te bí ja mayā rā c'amahets'i.

11 Pε nu te gātho ja ya, da 'yεhra pa ngue da guadi. Pε nu'i, gui 'bui para zantho. Gātho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho rā zεbazu 'mø ya hñte pefi,

12 da jaqui, da ma ma poni. Di njarbatho'a te ja ya. Pε nu'i di siguetho gui 'bui para zantho", bi 'yεn'Oja.

13 Nunā Oja, hinjonni anxε bi xifi tengutho bi xihrá Ts'ant'ua ngue bi 'yεmbi: "Damī micua ja mā 'yεi mēnte gā øt'ā ngue gui mānda gātho'ua ni nsuiui", bi 'yεmbi.

14 Gātho yø anxε, i ja yø te pε hin'ya yø do'yo. 'Nε guehya 'bui ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'ua bi zā ngue bí fāhyø ja'i nuya tømī ngue da nu rā nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yāni.

2

1 Janangue nuyá, ngue ya dá pahma ngue tate na rá Ts'ant'ua Oja, mathoguitho nne ngue gā ørpahma masu na rā hoga 'da'yo hyā bi xicjū. Ma gā ja ndummai ngue hinga hehma na rā hyā na.

2 Conque rā hyā bi manyø anxε Oja 'mø yø pa xā thogui, di nja'a te rā hyā bi mā. Pε nu'ua yø ja'i himbi 'yørpa masu na rā hyā na, sinoque bi mεstho rā hyā, guehya bi nthēui rā castigo ya yø mmejmahya.

3 Janangue nuyá, ¿hague ngu rā castigo gā thohma 'mø hinga ørpahma masu na rā hoga 'da'yo hyā sicjū ngue ha di nyanma tehū? Porque guesε rā Hmū Jesucristo bi mā ngue ha di nyanma tehū. A nu'ua yø ja'i bi 'yεc'εi na rā hyā bi mā, i haxa njuani ngue majuanī na rā hyā bi sifi, janangue bi thogahū na rā hyā na.

4 Nunā rā hyā bi mā, nunā Oja bi japyø ja'i ngue da dinyø mmūi ngue majuanī na rā hyā bi sifi. Porque bi mfāxte Oja ngue di japyø mēfi ngue da zā da 'yøtyø milagro p'ua ha 'bāhyø ja'i, 'nε bá pennbabi rā Espiritu Santo yø mēfi ngue da māt's'i da 'yøtyø mēfi'a te gā nnepe da 'yøt'e.

5 Pε nunā rā 'da'yo ximhāi dí mmangā ngue di nja, hñte mman'Oja ngue da gue'ua yø anxε di mānda na.

6 Sinoque nt'ot'i p'ua ja rā Macā Libro te'o bi zān'Oja ngue di mānda na rā 'da'yo hāi. I εnna hyā nt'ot'i: "Aguē mā Oja'i, ¿te 'bε'a exā gui mbennbabi yø ja'i? ¿Hanja ngue mathoguitho gui ho ni mmūi conná ngue'ua?"

7 Mā Oja'i, m'met'o gá japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'i ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε m'mefa p'uya, gá japi ngue mā dātho da hnu mansu. Porque gá unná cargo ngue di mānda gātho yø cosa gá hoqui.

8 Nu hangū yø cosa i ja, gā gá japi ngue di mānda", i

ɛnna hya. Ngue nguna ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'i di manda gátho yø cosa i ja, gue'a gui nequi'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gá bi fäti. Pɛ astá guehya, tobe hindí nnuhɛ ngue gátho yø cosa i ja, dadí manda ra ja'i.

9 A nuyá, ma ga umhmɛ xanho ra güenda te bi thohra Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrá ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxɛ. Pɛ Oja bi 'dadjɛ rá mate ngue bi du ra Jesús, bi hoga ma ts'oquihɛ. A nuya ngue bi du ra Jesús conná nguecjɛ, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguitho hnu mansu na ra Jesucristo.

10 Nu te gäma cosa bá sän'Oja ngue i ja, ga nja yø cosa ngue da 'yørpabi rá 'bɛfi. Pɛ nne Oja ngue nu hangu yø ja'i da gohi ngue yø basi, guehya da zixpɛ ha 'bai. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'i, bi japi ngue bi du ra Jesús ngue da yani.

11 A nuyá, nuna ra Jesús bi hoga ma ts'oquihɛ. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáhɛ'a ya. Janangue ra Jesús ya hingui pesrá sä da manya ngue dadí ncuhɛ.

12 Ra Jesús bi xihrá Papá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yɛmbi: "Nup'u 'buhyø ja'i dadí ncu'be, ja ga mmangä p'u te'o'i. Nup'u hapɛ mandøngu dyø ja'i di mpeti, ja ga tut'a'i p'u yø alabansa", bi 'yɛmbi.

13 Ra Jesús mahømbi 'yɛna: "Nugä hinda hønt'a Oja dí

nnøxä ya". Mahøn'a ɛmp'uya: "A nuyá, nuya yø basi Oja bi däqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'bɛ'be", bi 'yɛna.

14 Nuya mma ngue yø basi ya, guehya yø ja'i ya. Janangue ra Jesús bi nja'i para ngue da gohi tenguthoju. Bi ne ngue da zäp'u da du, n'namhmɛ ngue di ts'onnbá rá ts'edi rá zithu nuna rá ts'oqui p'u bá nja ra ndate ngue bi du yø ja'i.

15 Nuya yø ja'i mi 'bɛ ndummɛi hangu ra pa ngue mi su da du, a nuya bi japi ngue ya hinni mantho da zu da du yø ja'i ya.

16 Nuna ra Jesús himbi 'yɛhɛ ngue yø anxɛ da mäts'i. Sinoque guehya yø ja'i bi dɛnnbabi rá nt'ɛc'ɛi ra Abraham bi 'yɛhɛ da mäts'i.

17 Para ngue da zä da mäxyø ja'i na ra Jesús, mi jatho ngue bi nja'i, bi tho'a te gäma n'u thohyø cu. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyø cu p'uya, ya bi nja rá yemmɛi di huɛcyø ja'i. A nuyá, ya da zäp'u da gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, da 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i.

18 Nu'mø majapi da 'yøtra ts'oqui yø ja'i, pɛ ra Jesús padi ha di japi ngue di zajpabi yø mmɛi yø ja'i. Porque nua ja ra ximhäi xangu ra n'u bi thogui, 'nɛ xquet'a 'nɛsɛ ra Jesús bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui.

3

1 Ague mā zi cū'ahū, bi zon'nahū Oja ngue dyō ja'i'ahū. A nuyá, dami hyacjū xandõnho rā güenda ngue te rá 'bēfi rā Jesucristo i ja. Guehnā rā representante Oja ua ja rā ximhāi nā, 'nē guehnā nnøpe ngue rá 'bet'o mmācja Oja p'ū ha bí 'būi ngue fāxcāhū nā. Porque nunā rā hyā dí εc'ēihū, guehnā gui nēqui nā ngue ja te pēfi.

2 Nunā rā Jesucristo, guehnā bi 'yēx Oja ngue dā 'yōrpabi rá 'bēfi. Pē bi 'yōt'e tengutho bi 'yōtra Moisés, ngue bi 'yōt'e xanho rā 'bēfi bi xi Oja ngue dā 'yōrbū ha 'būhyō ja'i Oja.

3 Pē nunā rā Jesús, mā datho nī 'yup'ū dā hnu mānsū nā ngue rā Moisés. Tengutho n'na rā ja'i di hocā n'na rā ngu ngue dī mānda. Nu'a rā ja'i di mānda rá ngu, gue'a mā datho hnu mānsū'a ngue gātho mī'da yō ja'i 'būp'ū ja rá ngu.

4 Porque gātho yō ngu i ja, i 'būi to bi hoqui. A nuyá, nu te gāma cosa i ja, gā gue'a Oja bá zānni ngue bi nja.

5 Rā Moisés bi gohi ngue rā mēfitho ngue bi mpēp'ū ha 'būhyō ja'i Oja. Pē bi 'yōt'e xanho rā 'bēfi bi xi Oja dā 'yōt'e. Porque bi xihyō ja'i te ja ngue dī nja m'mēfa.

6 Pē nunā rā Cristo ngue rá Ts'ant'ū Oja nā, bi 'yōt'e xanho te rā 'bēfi bi un'na Oja ngue dī māndabi yō ja'i ya o rá 'yē. A nujū ya, guecju yō ja'igahū Oja ngue'mō ga hahū rā ts'ēdi ga tēnhū rā

Cristo astā guep'ū rá nzēgui, 'nē ga hahū rā ts'ēdi co n'na rā pāhā ga tōmhū'a te rā nho di 'dacjū Oja m'mēfa.

7 Janāngue nuyá, dami 'yōrpahū masū nā rā hyā mmānā Espiritu Santo p'ū ja rā Macā Libro ngue εnā: "Nu rā pa ja p'ūya, dami 'yōhmū nā rā hyā xi'ahū Oja.

8 Ogui festhohū rā hyā mman'Oja. Mami 'yōthū tengutho bi 'yōtyō nyogui ja'i p'ū ja rā dapo ngue bi mēstho rā hyā bi mān'Oja, astā gue'mō mī unna cue Oja te ørpe.

9 Janāngue Oja bi 'yēnā: Nup'ū ja rā dapo, mathoguitho ngue bi 'dacrā cue'ū yō nyogui ja'i. Mēnte gue'a nyote njēya, ngunā rā hyā bi 'yōtyō ja'i, mādague'a bi nu yō ja'i yō milagro dí øt'e.

10 Janāngue nugā dá sui. Porque nuyā yō ja'i ya, xoxcā nzāntho ngue dā hyεgagui p'ū. Hinguī nne dā hyaxrā hyā dí xifi ngue dā n'yo.

11 Janāngue nu'mō mī 'dacrā cue yō ja'i, dá xi p'ūya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cū'ahū p'ū ja rā hāi xtā sānni ngue xcāni nsāyahū ya", εn'Oja.

12 A nuyā mā zi cū'ahū, dami mfāhmū ya, mān'nan'yo mī 'yōthū ngue to dā 'yēnnā mmūi ngue dā hyēp'ū Oja, dā 'yēnā ngue ya hinguī εc'ēi Oja. Porque Oja mājuani ngue 'būi.

13 Mēnte tobe nzocjū Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami

nhyathu ra ts'edi n'na ngu n'na'ahu. Man'nan'yo mi 'yot'e ngue sagui hya'ni mmui gui 'yothu ra ts'oqui ngue gui festhohu ra hya mman'Oja.

14 Nu to gatho ya di ec'ei hu ra hya ya, nu'mo ga hahu ra ts'edi ngue hinha gda hchmu ra hya asta guep'u ra nze gui, gue'mo di tocagahu ngue ma n'yohu ra Cristo p'u ha di manda 'mo.

15 Nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu ra pa ja p'uya, dami 'yohmu na ra hya xi'ahu Oja. Ogui festhohu ra hya mman'Oja ya. Mami 'yothu tengutho bi 'yotyø nyogui ja'i p'u ja ra dapo ngue bi mestho ra hya bi man'Oja", i ena.

16 Ya gui pahmu te'o ya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja. Guehya yø ja'i ba jaca Egipto ra Moisés.

17 Ne ya gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi hu Oja ngue bi 'yotyø ts'oqui mente nyote nje ya. Janangue bi dup'u ja ra dapo gatho ya yø ja'i ya.

18 Ne gui pahmu ngue guehya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyo ja'i ngue bi 'yembi: "Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra hai xta sannu ngue xcáni nsayahu ya", bi 'yembi.

19 Ja di nequi ua ya ngue himbi ma macat'i p'u ja ra hai mi ja ngue xtáni nsaya porque himbi 'yec'ei ra hya mman'Oja.

4

1 A nuyá, nuna Oja nzongahu ngue di cucju p'u ja ra ts'aya mma ngue di sayagahu. Pe tobe nimantho nzongahu. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenitho ngue di m'mu i'da ngue hinda ma macat'i p'u ja ra ts'aya Oja.

2 Porque tengutho na ra hya bi sicju ya, ngue nne Oja da yanju, xquet'a guehna ra hya bi si'u yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mo naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pe hinte ni bontho ngue bi 'yøde, porque himbi 'yec'ei ra hya bi sifi.

3 Pe nuju, ngue ya da ec'ei hu ra hya bi man'Oja, ya di cucju p'u ja ra ts'aya Oja. Pe nuya yø ja'i himbi 'yec'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi hu Oja ya. Janangue nguna bi man'Oja mam'met'o: "Janangue nu'mo mi 'daca cuø yø ja'i, da xi p'uya, di embi: Nuyá, ya hinga cu'ahu p'u ja ra hai xta sannu ngue xcáni nsayahu ya", bi 'yembi. Pe nuna ra ts'aya bi man'Oja ngue di unu, ya ja na asta gue'mo mi hocra ximhai Oja.

4 Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yot'Oja'a ra yoto ma pa. I mma ngue bi nsaya Oja'a ra yoto ma pa ngue bi jua'a te ra 'befi bi 'yot'e.

5 Ya mahon'a guehna ra ts'aya bi man'Oja 'mo yø pa mi 'yembyø ja'i naya: "Ya hinda za ga cu'ahu p'u hapu mi ja ngue xcáni nsayahu", bi 'yembi.

6 A nuyá yø ja'i rá madi bi 'yøhna rá hoga hya ná, nuna Oja, himbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'äya, porque himbi 'yεc'ei yø ja'i te xifi. Pε nuyá, tobe nimantho nthø'mitho mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'ei te mman'Oja ngue di unna ts'äya yø ja'i p'u ja rá ts'äya.

7 Asta guehyø pa dí 'buhmu ya, hingui thohna rá hya bi xi Oja yø ja'i ngue εna: "Nu rá pa ja p'uya", i εna. Nu'mø yø pa xa thogui, mi nzo Oja yø ja'i p'u ja rá dapo. Mi ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'uya, mahømbi bennbabi Oja rá David hanja rá hya bi cuarpu ja rá Maca Libro ngue bi 'yεna: "Nu rá pa ja p'uya, dami 'yøhmu ná rá hya xi'ahu Oja. Ogui festhohu rá hya mman'Oja ya", bi 'yεna.

8 Ja di nequí ua ya ngue nu'a rá ts'äya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guerp'u ja rá häi maní zixyø ja'i rá Josué bi xi Oja. Porque nu'mø rá pa mi zixyø ja'i rá Josué, mi thogui ya'atho yø pa p'uya, mahømbi 'yεn'Oja ngue jap'u man'na rá pa ngue da yatyø ja'i p'u ja rá tsäya.

9 Janangue nuyá, jap'u rá ts'äya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsäya'a rá yoto ma pa.

10 Porque nu rá ja'i ngue da yurbu ha 'bu Oja ngue 'dap'u di nsäyauí, guehna rá ja'i ya bi zεp'u rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mi jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsäya.

11 A nuyá, gäthogahu, dami hyahu rá ts'edi ya, ma ga ja

ndummui ngue ga cathu p'u ja rá ts'äya Oja. Man'nan'yo mi 'yøthu ngue gui 'yøthu tengutho bi 'yøt'u yø ja'i himbi 'yεc'ei rá hya bi xi Oja. Janangue Oja himbi carpu ja rá ts'äya.

12 Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mper'u ja rá n'yomfēni rá ja'i. Tengutho n'na rá juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbutho ná rá hya mman'Oja ya. Porque thohra hya asta mbo rá mmui rá ja'i, bí 'uεspabi rá n'yomfēni rá ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfēni rá ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hingui ho.

13 A nuyá, nu te gäma hya ja mbo ma n'yomfēnihu ya, hindä zä ngue tema hya ga ajpahu Oja, ga εna ngue hingui padí te dí mbεmhmμ. Porque ma n'yomfēnihu, hinte jutí, gä pa Oja te dí mbεmhmμ. Porque nuyá, guesε Oja ga daphu rá güenda tengue nná 'yohu.

14 Nuna rá Jesús rá Ts'ant'u Oja, bi yurbu mahets'i, 'ne guehna di nnøpa mmäcjahu p'u ha 'bu Oja naya. Janangue nuyá, nnetho ngue di ndu xandønho ma nt'εc'ei hu.

15 Nuna ma mmäcjahu ná, guehna di huεgahu 'mø nnu ngue dí 'bu ndummui ngue hingui nzaquigahu. Ya padí te dí thohmu 'mø dí 'bu ndummuihu, porque 'ne'a bi njapi ngue xta 'yøtra ts'oqui'a. Pε nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na.

16 A nuyá, ma ga hah̄u ra ts'edi ga nzohm̄u Oja ya. Ga äph̄u ra mate ngue da mäxc̄ah̄u. Porque Oja ja rá nhuεcate. Nu'mø ga xihm̄u ngue da mäxc̄ah̄u, di mfäxte.

5

1 Nu gätho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho tengutho yø mmijudioui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'ü 'b̄u Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi rá 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i.

2 Guehna di huεcyø mmic'eiui hingui padi te øt'e, guehya taphobi rá ts'oqui ngue hingui nzaqui. Nu'a gui huεqui ngue 'nεε nã ra mmäcja hingui nzaqui.

3 A nuna rá 'bet'o mmäcja, ngue 'nεε nã hingui nzaqui nã, rá m̄di ørpa rá 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'üya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i.

4 Nuna rá 'bet'o mmäcja, hingui sänse rá 'befi pefi ngue rá 'bet'o mmäcja. Tengutho rá Aarón, himbi zänse rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yets'i.

5 A nuyá, nuna rá Jesucristo nnøpa 'bet'o mmäcja Oja p'ü ha 'b̄u. Himbi zänse nã ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue p̄hya. Porque Oja bi 'yemb̄i: “Gue'e m̄ Ts'ant'ü'i. Da bahyø ja'i ya ngue guecã ni Papágui”, bi 'yemb̄i.

6 A nuyá, mahøn'a nt'ot'i rá hya p'ü ja rá Macã Libro ngue εnã: “Nuyá, gue'e grã

mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi p̄hra mmäcja Melquisedec”.

7 Nu'mø mi m'm̄cua ja rá ximhäi rá Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mø bi mat'Oja, astã zoni. Porque Oja xtã nzã xtã nyan̄i ngue h̄inxta ndu. P̄e Oja ørpabi masu 'mø bi zofo, porque mathoguitho nnu mansu Oja.

8 Madague'a ngue rá Ts'ant'ü Oja nã rá Cristo, p̄e para ngue da zã da 'yørpabi rá pähä Oja, bi n'un̄i ngue bi zã rá n'ü.

9 A nuyá ngue h̄inte di 'bedi, gã bi 'yøt'e te bi zänbabi Oja ngue da thogui, janangue ya sã da yan̄i para zantho yø ja'i nuyã da 'yøt'e te xifi.

10 Rã Cristo, Oja bi 'yets'i ngue da gohi ngue rá 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mi p̄hra mmäcja Melquisedec.

11 Di nne ga xi'ah̄u hanja nã rá hya di mma. P̄e xanhenn̄itho ha di zã ga mma, porque hingui t̄inni mm̄i te di xi'ah̄u.

12 Ya manjam'møtho gui εc'eīh̄u rá Jesucristo ya. Nu'mø gdi hah̄u rá ts'edi ya, ya gdi xänb̄ah̄u rá hya mi'da yø ja'i ya 'mø. P̄e astã guetya ngue hingui t̄inni mm̄ih̄u hanja rá hya gui εc'eīh̄u ya. Tobe n̄imantho gui nneh̄u ngue nu'mø sän'nah̄u rá hya Oja, da gue'ü yø hya hingui h̄enni gui nne da si'ah̄u. Mahøngui nne gui coh̄m̄u tengutho yø bas̄i ngue sidra

xi'ba, conque ya ja ngue ra hmε da zi.

¹³ A nu'η sidra xi'ba, gue'η yø basī satho 'nε hinguī padī ndana ra hya njuantho, ndana hin'na.

¹⁴ Pε nu'η ya si ra hmε, gue'η yø daja'i. Porque ya padī da hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mø ngue xanho te ga 'yo ogue hin'na.

6

¹ A nuyá, ma ga xähmu yø hya rá nsäui di xä yø daja'i ya. A nu'η yø hya hinguī hεnnī güi xähmu p'η bá fudi güá pahmu ra Cristo, 'yo guī nne ngue hont'η gui 'yøhm'η yø hya'η. Ya hinnī mantho ja ga xi'ah'η ngue hinguī 'yøth'η yø nts'o bá n'youi ra castigo, ogue ja ga xi'ah'η ngue gui 'yεc'εh'η Oja.

² Ya hinnī mantho ja ga xi'ah'η ngue guī nxixyah'η, ogue ja ga xi'ah'η ngue gui japnī 'yεh'η p'η ja yø ya yø 'yεc'εi. Ya hinnī mantho ja ga xän'nah'η ngue di bεnnate yø ánima. Hinga ja ga xän'nah'η ngue jatho ngue da thaspabi ra güenda yø ja'i, ngue ja da zännbabi Oja te da thogui para zantho n'na ngu n'na yø ja'i.

³ Da ne Oja ngue da zä ga sigue ga xähmu mi'da yø hya.

⁴ Porque nuya yø ja'i ya xa hyεp'η ra Cristo, ya hinte nī bontho ngue mahøndi xännbabi ra hya. Guehya bi xojpahma Oja yø mmui ya, bi nthεhmaui rá njapi Oja. Ya bi nthεhmaui ra Espiritu Santo.

⁵ Ya bi dindhma yø mmui ngue xanho rá hya Oja. Madague'a tobe hinguī søhra Jesucristo ngue di manda ra ximhäi yø pa bá εp'η, pε bi badī xanho ya yø ja'i ya ngue ja rá ts'edi.

⁶ Pε bi hyεp'η ra Cristo m'mefa ya yø ja'i ya. Ya hinguī sä ngue xøgue ra ts'edithe ga ørpe ngue høndi 'bätyø mmui, porque nuya yø ja'i njap'η, tengutho 'mø mahøn dädi cuarpabi ra pont'i rá Ts'ant'η Oja. Di japi ngue thenni gätho yø ja'i mahøn'a.

⁷ Nuya yø ja'i ya, øt'e tengutho yø huahī 'mø bi n'ye, ngue sinna häi ra 'ye. Nu ra huahī bi zinni xanho ra 'ye häi, nu'mø bi nja ra huahī i pø mmanho, ya da 'yørpabi ra nho'a to bi mpefi. I n'youi rá njapi Oja.

⁸ Pε nu ra huahī ngue bi zinni xanho ra 'ye häi, 'nε høndyø 'uini bi nja, ya di nzø, porque hinte di muui. Guehya yø ja'i da japra castigo Oja ya.

⁹ Ague ma zi cu'ah'η, dá mangä na ra hya na, pε hindī mmangä ngue gdī εn'ah'η ngue ya xcá hyεhm'η p'η ra Cristo. Porque dí pacä ngue ya bi nyänni teh'η, janangue ya guī øth'η ra nho.

¹⁰ Nuna Oja, Gä gue'a te nī 'yup'η øt'e. Janangue nuna rá 'befi Oja guī ørpah'η, hindī pumbeni na. Da gue'a ra 'bäxte njandyatho guī ørpabi nī mmi'yεc'εih'η, xquet'a

hĩndĩ pumbɛni Oja. Nuna te gã ra nho guĩ ɔrpa ni mmic'eiɦu, gue'a guĩ nɛqui ngue majuanĩ gadĩ mahmũ Oja'a.

¹¹ A nuyá, dí nnegã ya ngue nuna ra 'bãxte mi'a mpähã ni mmũ guĩ ɔrpabi ni mmi'yɛc'eiɦu, dami sigue ngue hangũ ra pa da gue'a guĩ 'yøthũ'a. Janangue nu te ra nho guĩ tøm'i di 'da'ahũ Oja, ya ra seguro di 'da'ahũ.

¹² Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue hĩngui 'yøthũ ya yø hya dí xi'ahũ ya. Dami hyahũ ra ts'edi guĩ 'yøthũ tengutho øtyø 'yɛc'ei nu'ũ di nɛqui ngue ja xanho yø nt'ɛc'ei. Nu hangũ ra n'ũ thogui, gã seti, 'nɛ guehya yø ja'i ya ngue di tocabi'a ra nho di yat'Oja ngue di unĩ.

¹³⁻¹⁶ A nu'mø ɛna ngue majuanĩ te nne da manyø ja'i, i ɛxa ntestigo Oja. Nu'mø ya bi 'yɛxa ntestigo Oja ra ja'i p'uya, nu rá amigo yauĩ, ya hĩngui sã da 'yɛmbi ngue hĩmma juani te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham, pɛ nuna Oja hĩjongui tate ngue nuna. Janangue rá thũhũɛ bi nøni, bi xihra Abraham ngue da jase Oja na ra hya bi ma. Bi 'yɛmbi: "Nugã, majuanĩ te dí xi'i, mathoguitho ga jap'a'i. Ga øt'e ngue ɛmmɛi di nxanni basĩ di m'mũ", bi 'yɛmbi. Pɛ ra Abraham, hĩmbi xøtrã mmũ na ra hya bi xi Oja. Sinoque tøm'i, tøm'i ngue di nja, astã gue'mø mi 'yɛhra pa

ngue bi nja na te ra hya xi yarpababi Oja ngue di nja.

¹⁷ Oja bi nepe ngue da badĩ xanho yø ja'i ngue majuanĩ gã di nja na te bi ma, hĩnte di m'medi. Pɛ comma ngue hĩjo'o to da 'yɛxa ntestigo Oja, rá thũhũɛ bi nøni para ngue da fadi ngue majuanĩ te mma.

¹⁸ Nu te gãma hya xicjũ Oja ngue di nja, i dũ xanho ra hya, porque Oja hĩngui fehni. A nuyá, ya dá ãphũ Oja ngue da yanjũ. Nu te ra hya xa mman'Oja, ya dí haɦũ njuani ngue ra seguro di nja.

¹⁹ Ya hĩndĩ yobɛni ngue di tocagahũ na ra nho di un'Oja. Porque nuna di nnøxũ ngue di darca ma n'yomfɛniɦu ya, guehna ra Jesucristo bí 'bũ mahɛts'i na.

²⁰ Nuna ra Jesús bi yurbũ mahɛts'i bí 'bũ. Guehna fãxçahũ na ngue da zã ganĩ m'mũhmũ p'ũ bí 'bũ. I cohi ngue rá mmãcja Oja para zantho. Di thocra 'bɛfi mi pɛ ra Melquisedec.

7

¹ Nuna ra Melquisedec mará dast'abi p'ũ ja ra hnini Salem. 'Nɛ guehna Oja maguesɛ rá mmãcja na. Guehna ra Melquisedec bi ma bi c'at'ui ra Abraham 'mø mambã pengui ngue bá tapra tũhni yø dast'abi madĩ nsahmi. Mi the p'uya, ra Melquisedec bi 'yãp'Oja ngue di japra Abraham.

² Pɛ ra Abraham, nu'a te gãma cosa bá hap'ũ ja ra

tunhni bá taha, bi hyacra diezmo ngue bi dāpra mmäcja Melquisedec. Nunā rá thuhu rá Melquisedec i nne da mā ngue rá dast'abi ngue otra nho. Ngue bi ndast'abi p'ua ja rá hnini Salem, janangue i hutyo ja'i ngue rá dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsui.

³ Pε nunā rá Melquisedec hinha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi tema pa bá mi, ni xingui fadi tema pa bi du. Hontho nt'ot'i ngue mará mmäcja. Janangue nuyá, gui nhyejpabi rá Ts'unt'ua Oja ya, porque nunā guehna rá mmäcja para zantho na.

⁴ A nuyá, dami hyacra xandõho rá güenda hanja ya ngue mathoguitho bi hnu mansu rá Melquisedec. Porque rá Abraham guehna rá 'ya na ngue yø judío, pε nu te gāma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dāpra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi dāpra Melquisedec.

⁵ A nuyā yø mmäcja ngue yø mbom'meto rá Leví, di manda rá ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gāma cosa tinyø ja'i, da gumbabi rá diezmo. Madague'a yø mēni p'ua bá fadi bá m'muhra Abraham, pε da gumbahma rá diezmo.

⁶ Conque rá Leví hingrá mēni rá Melquisedec, pε rá Melquisedec bi gumbabi rá diezmo rá Abraham nunā ya xi yarpabi Oja ngue di japi. Pε rá Melquisedec mahøn'a bi 'yāp'Oja ngue di jāpra Abra-

ham.

⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu rá ja'i mathoguitho hnu mansu, gue'a āp'Oja ngue di jāpra ja'i ngue co'a gā hnu mansu.

⁸ A nuyā yø mmäcja 'buhya, nu te gāma cosa tinyø ja'i, jumbabi rá diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo rá mmäcja di thojpabi rá 'bēfi pēfi. Pε nunā rá Melquisedec hīndi nequi ngue bi guahrá 'bēfi na. Sinoque nt'ot'i p'ua ja rá Maça Libro tengutho 'mø ngue di 'batho.

⁹ Nu'ua yø mmäcja ngue yø judío 'buhya, jumbabi rá diezmo yø ja'i. Pε gātho ya yø mmäcja ya, gue'a rá Leví rá 'ya p'ua bá fadi ngue bá m'muhya. A nunā rá Leví, gue'a rá Abraham rá 'ya p'ua bá fadi ngue bá m'muhna. Janangue nu'mø mi hyacra diezmo rá Abraham ngue bi dāpra Melquisedec, a nunā rá Leví co gātho mī'da yø mmäcja 'buhya, εntho go mā dāpi rá diezmo rá Melquisedec.

¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo rá Abraham ngue bi dāpra mmäcja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'ua yø mbom'meto bi m'mua m'mefa.

¹¹ Nuyā yø mmäcja ya, di jāpa nts'edi yø judío ngue da denna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá otra mmäcja Aarón. Pε nunā rá ley sihyø judío ngue di cumple ya, ya hīn'ya rá ts'edi na ngue da

zä di nhojpauí Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai, pe hinda denth'o'a te mi øtra mmäcja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec.

12 A nuyá, ngue ya bi ma mapädi yø mmäcja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpähya.

13 Nunä ra 'da'yo mmäcja mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna ra Jesús, hingrá mení ra Leví, sinoque rá mení ra Judá. 'Né nuya yø mení ra Judá, hinjam'mø to xi bøní ngue dra mmäcja ya.

14 Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra mení na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambá exyø mmäcja ra Moisés, nuya yø mení ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmäcja ya.

15 Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmäcja di m'mai ngue di tocrä 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec.

16 Nunä ra ley ga 'yo yø judío ngue i mma to di mmäcja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmäcja na. Sinoque bi mmäcja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mai para zantho.

17 Porque guesε Oja bi 'yexna ra mmäcja na ngue bi 'yembi: "Gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra

'befi mi pehra mmäcja Melquisedec", bi 'yembi.

18 Porque ya bi zep'u rá ts'edi na ra ley maði manda yø hya maní n'yo yø ja'i m'met'o ya. Ya hin'yü rá ts'edi ra ley ngue da yanyø ja'i.

19 Nunä ra ley bi 'yotra Moisés, hinjonni ja'i xta nzä xtí hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tate ja rá ts'edi, porque guehna di nhojpauí Oja yø ja'i na.

20 Guesε Oja bi yat'i ngue di mmäcja na ra Jesucristo.

21 Gätho mi'da yø mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pe nuna ra Jesucristo hønse na ngue Oja ya xi yat'i te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yembi: "Guecä drá Ojagä, majuaní te dí xi'i. Nunä ra hya dí xi'i, hinjonda zä di pädi. A nuyá, gue'e grá mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pehra mmäcja Melquisedec", bi 'yembi.

22 Janangue nuna ra Jesús, ma datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

23 Nu mi'da yø mmäcja xa m'mai, gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyá, mandønngu dyø mmäcja xa m'mai, pe gä xa thogui.

24 Pe nuna ra Jesús, ya hinda du na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hinjam'mø da thogui, porque ya hinjondi ponnbi.

25 Janangue nuya yø ja'i ya

o rá 'ye Oja ya ngue bi 'yεc'εi ra Jesús, ya hīndi m'mēhyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'bεfitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'ua ha 'bu Oja ngue da mäxyø ja'i nuya εc'εi.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja ma datho ngue nmi homhmu na. Hangu ra pa ga ra nho øt'e. Hin'yu rá ts'oqui. Hinjam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'ua mahets'i bí 'buhya, ma datho ngue bi hnu mansu ya.

²⁷ A nuya yø judío ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquisε. M'mefa p'uya, ja da 'yøtra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i. Pe nuna ra Jesús hōnda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nōpa 'bøt'e yø ja'i.

²⁸ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, nuya yø ja'i εts'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mefa guehna ra ley na, guesε Oja cohi ntestigo na ra hya bi ma ngue rá Ts'unt'ase bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'ua te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'bεfi.

8

¹ Nuna ra hya ma datho ja ts'edi ngue gui pahmu ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nnōpa 'bet'o mmäcjahua naya. 'Nε ya bí hup'ua mahets'i ha bí ja rá n'yei Oja na.

² Nup'ua mahets'i bí 'bu Oja, bí ja rá 'bεfi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga guecua ja yø nija bi hocyø ja'i øtra 'bεfi ngue ra 'bet'o mmäcja na.

³ Nu'a rá 'bεfi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mi jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja.

⁴ Pe hinga guecua ja ra ximhai 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bæcua, ya hingui sä da t'εmbi ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bæcua ja ra ximhai, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra ley bi 'yotra Moisés.

⁵ Pe nu'a te yø 'bεfi yø mmäcja 'bæcua ja ra ximhai, hōntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mi nyauí Oja ra Moisés, bi 'yεmbi: "Dami bεni xanho te ra forma dá ut'a'i p'ua ja ra t'øhø dá nyauí, da ngu'a ra forma ra nija gui hocya", bi 'yεmbi.

⁶ A nuju ya, ngue ma 'bet'o mmäcjahua na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'bεfi pεfi ngue'a ra 'bεfi pεhyø mmäcja ua ja ra hai. Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguitho xandønho ra hya di yat'Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mi ja m'met'o, hinjonni ja'i bi bøni ngue xta 'yøt'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja.

⁸ I nnu Oja ngue hingui øtyø ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanã Macã Libro ngue Oja bi 'yēnã: "Da 'yēhra pa ngue nuya yø judío ngue yø mmēngu Israel conyø mmēngu Judea, ma'da'yo man'na ra cohi ga cohme.

⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hinda ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'u yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambá jəjpə ja ra hãi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yøt'e, himbi 'yøt'e. Janangue dá hecãp'u yø ja'i.

¹⁰ Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi di mma ngue ga co'be yø ja'i Israel. Nu'mø ya bi nja na ra hya na, ga japyø ja'i ngue da dinyø mmui hanja na ra hya dadí manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadí 'bepi da 'yøt'e. Nugã p'uya, gueque drã Ojagã ya yø ja'i ya. Nuya p'uya, guehya ma ja'i ya.

¹¹ Di ngüe di nnoho, gã da badí te'ogui. Ya himma hyoni ngue ja da xännbabi yø mmic'eiui ogue yø cu ja da xännbi te'ogui. Porque 'da di batyø ja'i te'ogui.

¹² Nu'a ra nts'o xa 'yøtyø ja'i, ga punnbabi. Ya hinní mantho ga mbēnnbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yēn'Oja.

¹³ A nuyá, Oja i mma ngue ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nu'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o, di nēqui xanho ngue ya bi thogui, porque ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nuna ra nyogui cohi mi ja, ya bi zep'u na.

9

¹ Nu'a ra nyogui cohi mi ja m'met'o, xandøngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'i. Pē nup'u mi øtyø ndanne yø ja'i, gue'a ra nija ja ua ja ra ximhäi.

² Nu'a ra nija mi ja ua ja ra ximhäi, mi ja yoho yø cuarto. Nu'a rá mudi ra cuarto gui nhuti ngue ra xequi xa ndaxqui. Nup'u mbo ra cuarto, jap'u ra mfoxiyo. 'Nē jap'u ra mēxa hap'u t'uspabi yø thuhmē Oja ngue da nu.

³ Nu'a man'na ra cuarto brã ja mbo, nup'u ja ra goxthi, zəp'u ra ulu ngue nnøpa jut'i ra goxthi. Nup'u mbo p'uya, gue'a ra xequi mathoguitho xa ndaxqui.

⁴ Brã jap'u n'na ra altar ngue ra oro, ja zøp'u ra bopo. 'Nē jap'u n'na ra huada ngue gã ra oro maxøts'e, guehna ra huada m'mets'i ra nyogui cohi mi ja m'met'o naya. Nup'u mbo ra huada, op'u n'na ra tsøye ngue gã ra oro, ja op'u ra thuhmē ni hu ngue ra maná. Da guehrã tøhø ra Aarón nuna bi 'doqui, ja op'u ja ra huada na. 'Nē ja cəp'u ja ra huada'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue ra nyogui cohi mi ja m'met'o.

⁵ Nup'u maxøts'e ra huada, 'da'a n'na nguadi yø hyo ra huada mahoqui yoho yø anxē di nzøtyø zahua p'u maxøts'e ra huada. Porque nup'u maxøts'e ra huada ja m'møt'e p'u ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Pē nuyá, hingui ja ngue

'bexca xi'ah_u hanja na ra hya naya.

⁶ Guehna ra forma mi jap'u ja ra nija m'met'o naya. A nu'a ra madi ra cuarto, n'na pa ngu n'na pa cattyø mmäcja ngue øt'a te yø 'befi i ja.

⁷ Pe nu'a ra yoho ra cuarto brá ja mbo ngue mathoguitho xa ndaxqui, høndra 'bet'o mmäcja ja ra nt'edi ngue carb_u. 'Ne høndra n'na ndi n'na jeya i sä ngue da yat'ambo. Nu'mø bi yat'ambo p'uya, ni de ra ji da pøt'e ngue di hocse rá ts'oqui, ne xquet'a ni de ra ji da pøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mi'da yø ja'i.

⁸ Nuya yø hya ja uaya, ra Espiritu Santo nnepe ngue ga pahmu hanja na ra hya ngue ra yogui cohi mi ja m'met'o. Mente yø tiempo ngue øtyø ndanne yø mmäcja p'u rá madi ra cuarto, ya hin'y_u ra nt'edi to da tho'ambo ra cuarto nuna mathoguitho xa ndaxqui.

⁹ Nuya yø hya ya, di nequi xanho ngue nuya yø 'bøt'e ørpabi Oja yø mmäcja, hin'y_u rá ts'edi ngue da hyät'i da hyajpa ra nts'o ja yø mmai yø ja'i.

¹⁰ Nuya yø hya mi ja m'met'o, gue'a ngue da huantho yø cosa da zi yø ja'i, i xihyø ja'i tema forma di mpet'e para ngue da zä da danne Oja. Pe gätho ya yø hya ya, bi nja rá ts'edi te mi øtyø ja'i mente tobe hinmani nja ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i.

¹¹ Pe nuyá, ya bá ehra Cristo nuna bi gohi ngue ma 'bet'o

mmäcjah_u ya. 'Ne guehna bá hangah_u ra nho mi ja ngue di nja naya. Nup'u ja ra nija di mpéhra Cristo ngue ra 'bet'o mmäcja ya, tate ngue xandønho. Hinga ngu ra nija ja ua ja ra häi ngue ra ja'i bi hoqui.

¹² Ra Cristo bi yurbu ja ra xequi mathoguitho xa ndaxqui. Pe rá jisε ra Cristo ni hya ngue da pøt'e. Ya hingrá ji ra ndani oge rá ji ra chivo ni hya ngue da pøt'e, tengutho øtyø mmäcja ua ja ra häi. 'Ne ya hinga xøxti yatho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i para zantho ngue bi yanja.

¹³ Nu'a rá ji ra ndani, oge rá ji ra chivo, oge rá 'bospi ra ngøndani zøp'u ja ra altar, nu'mø bi njapyø ja'i nuya t'embj ngue n'youi ra ts'oqui yø do'yo, ya di nhohrá do'yo ra ja'i.

¹⁴ Goma guehrá ji ra Cristo ngue ma datho ja rá ts'edi ya. Porque guesε ra Espiritu Santo nuna 'bui para zantho bi hatra ts'edi ra Cristo bi ndäse ngue da tho ngue bi nøpa 'bøt'e Oja. Conque ra Cristo, hin'y_u rá ts'oqui. Pe bi männá ji ngue bi hoga ma ts'oquih_u, mi ja ngue xcá mähä ra castigo. Pe nuyá, nuna majuanj ngue Oja i 'bui, ya säp'u ga ha ra ts'edi ga thanneh_u naya.

¹⁵ Gue'a ra hya'a ya, ngue ra Jesucristo go bi hocra da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yø ja'i nzon'na Oja ya ngue da 'yεc'ei ra Cristo, nu'a ra nho xa yarpabi Oja yø ja'i ngue

di unni para zantho, go di to-cabi ya to nzofu. Porque ra Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga ma ts'oquih xa nja mente bi nja ra ts'edi ra ley mi ja m'et'o.

16 Ya guí nnuh ngue nu'mø bi nanga n'na ra sũa hapu di consta'a te ja ngue di nja m'mefa, nu'mø bi du'a to bi hocra sũa, nu'a ra sũa bi xots'i. Nuna ra hya bi zohra du, i ja ra ts'edi ra hya m'mefa.

17 Pe mente ngue 'bura ja'i bi xoxra sũa, tobe hin'yua ra ts'edi ra sũa. A nu'mø bi du'a to bi xoxra sũa, gue'mø ja ra ts'edi ra sũa m'ø.

18 I njarbutho na ra nyogui cohi mi ja m'et'o ya. Nu'mø bi tho yø mbo'oni ngue da 'bøt'e, ya ja ra ts'edi ra ley.

19 Nu ra Moisés, mi juadi bi xihyø ja'i na te gama hya di manda ra ley, bi gaca n'na nt'o ra isopo, i n'youi ra xide'yo xa ntheni. Nup'u ja ra ji yø ndani 'nēhyø chivo, bi japra dehe, ja bi dímba ra t'o. Nu'a ra ji p'uya, bi naspabi p'u ja ra Libro ngue ra ley, xquet'a bi japra ji gátho yø ja'i.

20 Bi 'yembyø ja'i p'uya: "Nuyá, gá cohmu ra cohi Oja ya, ya bi xi'ahua tema hya ja ngue gdí n'yohua. Nuna ra ji jaua ya, guehna di hatra ts'edi ra hya bi xi'ahua Oja naya", bi 'yembi.

21 Ra Moisés bi naspabi ra ji p'u ja ra nija 'nē bi naspabi ra ji te gama cosa ja mbonnija.

22 Nt'ot'i p'u ja ra ley ngue ra ji yø zu'ε i tho, nup'u ha pe ra

ji, ya co mmanho. Pe mente hinte ho ra ja'i ngue da 'yøtra 'bøt'e, hin'yua rá mpunnbi ra ts'oqui.

23 Nua ja ra ximhai, para ngue da gommanho yø cosa i ja, mama hyonitho rá ji yø zu'ε mi tho ngue ra 'bøt'e, ngue majapi yø cosa. Pe nup'u mahets'i ya, xquet'a bí jap'u ra 'bøt'e ngue ma datho ja rá ts'edi.

24 Janangue ra Cristo ya hinga guehra nija ja ua ja ra hai bi hocyø ja'i ja rá 'befi ngue ra mmäcja ya. Porque ra nija ja ua ja ra ximhai, hontho uhra forma te bí ja mahets'i. Ra Cristo p'uya, ya bi yarbu mahets'i bí 'bu Oja ngue da mäxcahu.

25 A nuna ra 'bet'o mmäcja ua ja ra hai, nup'u ja ra cuarto mathoguitho xa ndaxqui, njeya njeya cat'ambo ra mmäcja ngue bi pørpabi rá ji yø zu'ε i tho, ya hingrá jise bi pøt'e. Pe ra Cristo hinga xøxti dutho ngue hõnda gohi ngue ra 'bøt'e.

26 Nu'mø da ngu'a ngue xøxti dutho, asta gue'mø mamba fu'a nximhai xtabá ts'ännbi ngue xøxti dutho 'mø. Pe nuna te bi nja ya, nu'mø ni ma da gaxyø pa, ra Cristo bi zøcua, 'nē bi ndäse ngue da tho. Pe n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue ra 'bøt'e. Bi gurpi gátho yø ts'oqui yø ja'i.

27 A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bai, gátho ja ngue da du, pe hõnda n'na ndi da du. M'mefa

p'uya da hyaspabi ra güenda
Oja te xa n'yo yø ja'i.

²⁸ Njarbutho ra Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue ra 'bøt'e. Mandøngu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. A nuyá, mahønda ep'ya ya, pe ya hindj 'yehε ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yehε ngue da yanyø ja'i nuyya tømj ngue da ep'ya.

10

¹ Nunā ra Moisés bi 'yotra ley da n'yo yø judío. Pe nunā ra ley bi 'yot'i, tengutho 'mø ngue drá xahatho na te ra nho ja ngue di nja m'mefa. Porque conna ley, himbi nεqui xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuyya yø ja'i mī thanne Oja, mī øtyø 'bøt'e di manda ra ley. Pe nunā ra 'bøt'e øtyø ja'i, hinxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeya njeya øtho ra 'bøt'e yø ja'i mahøn'a.

² Nu'mø ngue da gue'a di nhohrá ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gāma hya di manda ra ley, ya hinnj mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na nditho 'mø εna ngue di hocrá ts'oqui, ya hingui nne ngue nimantho da du rá mmæi ra ja'i da 'yεna ngue ja rá ts'oqui.

³ Ja di nεqui p'uya ngue nuyya yø ja'i njeya njeya øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmæi ngue jadyø ts'oqui.

⁴ Nu rá ji ra ndani ogue ra chivo 'mø bi tho, hinjam'mø da zā da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da εcua ja ra ximhäi, εnna hya bi xi Oja: "Nu'ya yø zu'ε ho yø ja'i ngue pøt'e, hingui nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guá sännj ngue bá nja ma do'yo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na.

⁶ Nu'ya yø zu'ε ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'nε uhyø ngø, zøp'ya ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hinga gue'a guí nnu manho'a ya.

⁷ Janangue dí εngä p'uya: Dí 'bucä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'ya ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yεna.

⁸ Rá mædi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yεmbj ngue i patho ngue Oja hingui nnu manho'ya yø zu'ε ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Ni xinga gue'ya yø zu'ε ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'ya ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'ya ja ra ley'a te gä øtyø ja'i, pe ngutho hingui nnu manho Oja te øtyø ja'i.

⁹ Pe ra Cristo mahømbj xi Oja, bi 'yεmbj: "Dí 'bucä ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guí nnu manho", bi 'yεmbj. Ja di nεqui ua ya ngue ya bi zerp'ya yø 'bøt'e mī øtyø ja'i, go da zε'a te bi 'yøtra Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e.

¹⁰ Porque ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui

yø ja'i.

11 Pε nu'ḡ yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pε nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, h̄injam'mø da zä ngue da hyacra ts'oqui ya.

12 A nuna ra Jesucristo, hõnda n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Nε ya bí hup'ḡ ja rá n'yεi Oja ya.

13 A nup'ḡ bí 'bahya, tømtho ngue da dapi gätho yø nsaiui.

14 Ja di nequi ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

15 Ya dí pahma ngue majuaní na ra hya na, porque ngu'a mmanña Espiritu Santo p'ḡ ja ra Maca Libro ngue εna:

16 "Bá ep'ḡ ra pa di nja na ra cohi dí mma ngue ga cocä'be yø ja'i Israel. Nugä p'ḡya, ga japyø ja'i ngue da dinyø mm̄i hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", εn'Oja.

17 Mahøn'a εmp'ḡya: "Ya h̄inni mantho ga mbεnnbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yεna.

18 Janangue nuyá, Oja ya bi punnga ma ts'oquih̄. Ya h̄imma hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpah̄ Oja ya ngue di hoga ma ts'oquih̄.

19 A nuua ja ra ximhäi, nup'ḡ ja ra xequi mathoguithe xa nduxqui, hõndra 'bet'o mmäcja mi sä da yat'i. Pε

nuya ma zi cu'ah̄, gä da zä ga thohma p'ḡ ja rá hm̄i rá dá Oja ya. Porque guesε ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquih̄.

20 Mi zä mi du ra Jesucristo, bi xocra jut'i nu'a mi jurp̄ ha 'b̄h̄ Oja. Bi xogah̄ ra 'yu ngue da zä ga thohma p'ḡ 'b̄h̄ Oja.

21 Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjah̄ ya, guehna fäxch̄ p'ḡ ha 'b̄h̄ Oja naya.

22 Janangue ma ga cuath̄ p'ḡ ha 'b̄h̄ Oja ya. Ga thanne co gätho ma mm̄ih̄, h̄injam'mø ga nyobεnih̄ na ma nt'εc'εih̄ i ja. Nu'a ma ts'o n'yomfεnih̄ mi ja, ya bi 'beque. Da guehma do'yoh̄, bi meque para ngue da zä ga thohma p'ḡ 'b̄h̄ Oja.

23 Ma ga ha ra ts'edi ga εc'εih̄ ngue di nja ya yø hya dí tømhm̄ di nja. Porque nuya yø hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma.

24 Xquet'a ma ga honi ha gdä nhyath̄ ra ts'edi ngue man'na gdä mahma mm̄ic'εi n'na ngu n'naj̄. 'Nε ga ha ra ts'edi ga øth̄ ra nho.

25 I 'bahyø 'yεc'εi ngue ya hingui pap'ḡ ha di mpeti yø mm̄i'yεc'εiui ya. Pε hingui ja ngue ga tenthoh'a te øt'ḡ, sinoque ma ga mmähä p'ḡ ha di mpeti yø 'yεc'εi, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'naj̄. I ja ts'editho ngue gue'a ga øth̄'a, porque ya gui nnuh̄, man'na ni guatyø pa ngue da ep'ḡ ma Hmuh̄ Jesucristo.

26 Pε nu ra ja'i ngue ya padi ndana ra hya majuaní,

'nε sänni ngue ya di m'mu'a ngue ra nts'o da 'yøt'e, m'mefa ya hin'yu ra 'bøt'e di nhohrá ts'oqui da 'yøt'e.

27 Sinoque høndra ndate sibi di danzø da japyø nsuiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tø'mi di nthεui'a.

28 Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to mi festho'a te ra hya mmamp'u ja ra ley, co yoho hyu yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondi huεqui, sinoque da tho.

29 A xiya 'mø, ¿hague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fεspatho te mmanná Ts'ant'u Oja, da 'yεmbi ngue hñte ni bøntho ngue bi du rá Ts'ant'u Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pe yø ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di uni, i thenma hyathobi.

30 Pe ya dí pahmu te da 'yøt'Oja. Porque bi 'yεna: “Nugá go ni 'yεhma xi ga jagá ra castigo. Go ga jut'a'a te øtyø ja'i”, bi 'yεna. 'Nε bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'u yø ja'i ya o rá 'yε.

31 Nuna Oja majuaní ngue 'bui, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

32 Dami bεmhma yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'atho xqui 'yεc'εihu ra hya ya. Mathoguiho gá sähm ra n'u ngue bi z'u'ahu yø ja'i. Pe gá hyät'i gá seti te bi 'yøt'ahu yø ja'i.

33 Bi nja yø pa ngue bi mpeti yø ja'i ngue thenma

hya'ahu, 'nε bi un'ahu. Mi'da ni mmi'yεc'εihu p'uya gui hεthohu ha gui anyø ja'i, pe hñgá sutho gui 'yøt'e ngue ni amigohu to ma'uni.

34 Nu'u yø 'yεc'εi bi ma fädi, gá fäts'i ngue gá unhnu te honi. Nu'mø bi fε'a te gui peshu, asta ja'ahu mpähä, porque gui pahmu ngue ma datho di muui na ra nho gui nthεhu p'u mahεts'i, 'nε para zantho i ja na.

35 Dami hyahu zammui ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøthu yø pa di map'u. Porque xandøngu ra njut'i bi ja mahεts'i.

36 Hønt'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami seti te gá ra n'u gui thohmu. Dami ja ndummui gui 'yørpahu rá pähä Oja, n'namhma ngue di toca'ahu na ra hya xa yat'Oja ngue di nja.

37 Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro na ra hya bi man'Oja ngue εna: “Ya himma 'ya'atho yø pa ya, ngue da εp'u'a ja ngue da εhε. Ya hñni mantho da hmanya ngue di 'betyø pa.

38 Nu ra ja'i bi nhohrá ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yεc'εiguí. Pe nu ra ja'i hep'u ma hya, ya hindí nnu manho te øt'e”.

39 Ague ma zi cu'ahu, hñga hεhmu p'u Oja, porque yø ja'i hep'u Oja, gue'u di m'mε'u. Pe nuju, ngue dá εc'εihu Oja, ya di nyanma teh.

11

1 Nu ra ja'i εc'εi ngue

majuani te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuani ngue di nja'a te tø'mi di nja. Pε di segura ngue majuani di nja, madague'a ngue tobe hingui nnu te 'bε'a ja ngue di nja.

² Nuna Oja, bi nu manho 'da yø nyogui ja'i xa m'mahma njam'mø porque bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue di εc'ei hu ngue majuani te mman'Oja ya, ya di pahma xanho ya ngue Oja høntho bi ma ngue di nja ra ximhai, 'bexpì nja. Nu'a te gá dí nnuhu ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'met'o hin tema cosa mi ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bøt'e bi 'yøt'e bi nu manho Oja. Pε nuna rá 'bøt'e ra Caín, himbi nu manho Oja. Janangue di nequi ngue Oja bi hojpabi rá ts'oqui ra Abel ngue bi 'yεc'ei. A nuyá, madague'a ngue ya xa ndu ra Abel, pε di sigue xangathohu ngue ga øthu tengutho bi 'yøt'e ngue bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja.

⁵ Nu ra Enoc bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bi ma mahets'i. 'Beximbi du na, ya hinha mambi thingua ja ra ximhai, porque Oja bi zits'i. 'Nε mmamp'u ja ra Maca Libro ngue Oja mi nnu manho te manì n'yo ra Enoc, m'mefa p'uya bi zits'i.

⁶ Pε nu ra ja'i hingui εc'ei

ngue majuani te mman'Oja, ya hingui sä da 'yenna ja'i ngue nnu manho Oja te ga 'yo. A nuyá, nu ra ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue da 'yεc'ei ra ja'i ngue majuani 'bu Oja, 'nε da 'yεc'ei ngue nu'u yø ja'i hon'Oja, gue'u di nsixui Oja'u.

⁷ Nu ra Noé bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja. Bi 'yεc'ei 'mø mi xi Oja ngue di nja ra ndate, madague'a tobe di 'betra pa di nja'a te bi sifi. Pε bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja di nyamp'u ra Noé co 'nε'u to 'bur'u ja rá ngu. Rángue bi 'yεc'ei ra Noé na ra hya na, ya di nequi ngue ra ts'oqui øtyø ja'i nu'u hingui εc'ei te mman'Oja. 'Nε bi ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yεc'ei ngue majuani'a te bi xifi.

⁸ Nu ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja. Janangue nu'mø mi zon'na Oja, bi xifi ngue da bømp'u mi 'bui, di map'u ja ra hai xi xifi ngue da gohmi, 'nε bi 'yøt'e te bi xifi. Bi bømp'u ja ra hai mi 'bui, bi ma. Ni xingui padi haru danì mpa.

⁹ Mi zømp'u ja ra hai xi yarpabi Oja ngue drá mmeti, bi dimp'uya ngue 'bur'u yø ja'i yø mmeti ra hai. Pε ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuani te mman'Oja, bi mihi hap'u di m'mai. Bi hocyø ngun'ulu, ja bi m'map'u. Mi m'mahra Isaac, ngut'a bi 'yøt'e. Mi m'mahra Jacob, ngut'a bi 'yøt'e, guehya bi tocabi ra hya xi yat'Oja m'met'o ya p'uya.

10 Porque ra Abraham bi dø'mi ngue danī m'map'u ja ra danīhni bí ja mah_ets'i. Guehna ra danīhni ngue guesε Oja bi hoqui 'nε i ja para zantho na.

11 Xquet'a ra Sara bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue madague'a ya ra bødac'ei, pε bi m'mährá ts'unt'u bi xi Oja ngue di m'mai.

12 Da guehra Abraham xquet'a ya ra bødac'ei, ya bi tho ra ora p'u ngue di m'mahyø basi. Pε madague'a, siempre bi m'mährá ts'unt'u. Guehna bi nxandi, mandøngutho yø mbom'meto bi m'mai. Nu'a gangu tengutho yø sø bí ja maya ogue tengutho yø 'bomu dehe jap'u ja rá nnengui ra jathe, hingui sä di 'bede hangu gangu.

13 Gätho ya yø ja'i ya, bi m'mai, pε bi du. 'Nε himbi nu'a te ra hya xi yarpabi Oja. Pε comma ngue εc'ei ngue majuanī te mman'Oja, januanī ngue di johya porque padi xanho ngue di nja'a ra hya di yat'Oja ngue di nja. Janangue mente ra pa bi m'mæcua ja ra ximhäi, bi ma ngue hingyø ngungua, sinoque da ma, danī mpa mah_ets'i.

14 A nuya yø ja'i ngue nguna ra hya i mma, ya di nεqui xanho ngue guehya yø ja'i honna häi hapu danī m'mai para zantho.

15 Pε hinga guerp'u ja ra häi bá pøni honi ngue danī m'mai. Porque nu'mø da

gue'a, mi ja ra tiempo ngue xta mmengui ha bi 'yεhε.

16 Nu'a ra häi honyø ja'i ngue danī m'mai, gue'a ra häi ma datho xandønho bí ja mah_ets'i. Janangue nuna Oja ya, ya hingui pεsrá sä 'mø mmanyø ja'i ngue εmbi: "Ma Oja'i". A nuna Oja, ya xa hojpabi n'na ra danīhni hapu danī m'mahya yø ja'i.

17 Nuna Oja, bi ne ngue da ba'a nuanī 'mø ngue εc'ei'a te bi xihra Abraham ogue hin'na. Bi xihra Abraham ngue da zixrá ts'unt'u Isaac ngue da hyo, da 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Pε ra Abraham bi 'yεc'ei te xi Oja, bi n'uni ngue xta hyo ra Isaac, xta 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuanī te xi xi Oja ngue xi 'yεmbi:

18 "Nu'mø bi m'mahni ts'unt'u Isaac, di nxandi, di m'mai xandøngu ni 'beto", xi 'yεmbi.

19 Janangue ra Abraham bi 'yεc'ei ngue majuanī ja rá ts'edi Oja ngue nu'mø xta ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'mai. Pε mi zä ngue himbi du ra Isaac, εntho ja ma'da'yo bi m'mai, porque ra Abraham ya xi zänni ngue xta hyo.

20 Nuna ra Isaac bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'unt'u, bi xifi ngue da dinnbabi rá njapi Oja m'mæfa. Guehna ra Jacob 'nehra Esau.

21 Ra Jacob xquet'a bi 'yεc'ei ngue majuanī te mman'Oja. Janangue nu'mø ni ma da du, bi xi'u yoho yø ts'unt'u

ra José ngue da dinnbabi rá njapi Oja. Nguna ra hya bi ma mente tosrá tøhø ngue bi danne Oja.

22 Ra José xquet'a bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ya ni ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yεhra pa da bømp'u ja ra häi Egipto. 'Nε bi zohra hya ra José ngue nup'u Egipto hinda cop'u rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi bømp'u Egipto.

23 Rá papá 'nεhrá mamá ra Moisés bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø ra pa mi m'mahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'mahyø ts'ant'u yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø mi m'mai. Nhyushna bi 'yagui.

24 Ra Moisés bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue nu'mø mi ndan'yohu himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'u ja ra häi Egipto.

25 Sinoque bi ne ngue 'dap'u da zäui ra n'u yø ja'i Oja. Himbi ne xta 'yøtra ts'oqui ngue xta hyep'u Oja ngue xta ngop'u mi 'bui, nup'u zits'adyø pa xti nja mpähä.

26 Nuna ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zä ra n'u tengutho ra n'u ja ngue da zä ra Cristo. Janangue nup'u Egipto himbi ne xtabá ngop'u ngue drá mmeti gätho ra mentyu mi jap'u. Porque padí xanho

ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'mefa.

27 Ra Moisés bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Bi bømp'u ja ra häi Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohrá mmui, porque padí ngue n'youi Oja, madague'a hingui hεti.

28 Ra Moisés bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja, bi 'bepi gätho yø judío ngue da hyo yø de'yo, da zä ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø de'yo da hyo, da gospabi p'u ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxε ngue da hyo yø ts'ant'u mada, ya hinda hyopyø ts'ant'u yø judío.

29 Yø judío bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue bi zä bi thop'u ja ra Thenga Jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yonhäi p'u ni 'yo. Yø mmengu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'u ja ra jathe, pε bi go'mra jathe.

30 Yø judío bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hnini Jericó. M'mefa p'uya bi xotyø jado madí thesra hnini.

31 Nuna n'na ra xisu ni hu ngue ra Rahab ra mmengu Jericó, mará 'yots'om'mai na, xquet'a bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mmengu Jericó, porque nuna ra xisu na, bi unna ts'äya'u yø judío bi ma bi axra häi m'met'o.

32 ¿Te 'be'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ahu mi'da yø hya di 'bedi?

Pε ya hinga mbongui ra ora ga xi'ahua te bi 'yøtra Gedeón, ra Barac, ra Sansón, ra Jefe, ra David, ra Samuel, co gátho yø pøngahya Oja.

³³ Nuya yø ja'i ya, gátho bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Janangue 'bu i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi mi nzaqui te mi mma. I 'bu i'da ngue bi 'yøtra ts'ut'abi xanho, bi nthēui rá njapi Oja xi yarpí. I 'bu i'da ngue bi t'ennbu 'buhyo zate, pε himbi za yø zate.

³⁴ I 'bu i'da ngue bi thørbu ja ra sibi, pε himbi nzø. I 'bu i'da, ya ja ngue da tho conna juai, pε pongui. Nu'ua yø ja'i t'εmbi ngue hinga njuani, gue'ua bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'nε bi dapyø nsuiui.

³⁵ I 'bu i'da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mai.

I 'bu i'da p'uya, i nthut'i ngue ma'ani, sifi ngue nu'mø da hyep'ua Oja, ya di mpommi ra ndate. Pε bi n'uni ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø dani nja ra mbennate m'mefa.

³⁶ Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue bi 'bei. 'Nε bi zä ra n'ua ngue rá n'yemma hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyo cadena, bi ma fädi.

³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bando. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pε hingui nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'ua bi zä

ngue hin'ya ha di nsäya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zä ra n'ua ngue hyoya. 'Nε bi ma ma'ani, gä ra dummai ga 'bui.

³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin hapu da hyannabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhai. Pε bi zä ra n'ua ngue bi n'yo dapo, ni xingui padi hapu dani mpa. Bi n'yop'ua ja yø daxant'øhø. Bi m'map'ua ja yø 'bido. Bi m'map'ua ja yø hyado brá ja mbo hai.

³⁹ Gätho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Pε tobe himma t'unnitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni.

⁴⁰ Porque Oja bi zanni ngue himbi nequi xanho hanja ra hya, asta guehyø pa di 'buhma ya. Ya xa nzän'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i 'da gdá nutho'ua na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dajua.

12

¹ Ya di nnuhua ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'ua bi thogui, porque bi 'yεc'ei ngue majuaní te mman'Oja. Da guecju ya, ma ga seti hangu ra n'ua ja ngue ga thohma. Nu'a dí padi ngue da 'yøcahu ra nts'oni, ma ga emhma n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'oqui di ts'onga ma nt'εc'εhu, ma ga hehma p'ua. Ma ga ja ndummai'ua yø pa di map'ua ya, ngue nu te nnecju Oja gdá n'yohu, gue'a ga øthua.

² Zant'a da zo ma mmuihu ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yot'e ngue da ec'ei hu ngue majuanj te mman'Oja na. 'Ne go guehna da 'yot'e ngue para zantho ga ec'ei hu xandonho. Nuna ra Jesus, madague'a ngue ra 'be'isa ngue to tup'u ja ra pont'i, pe nuna himbi 'besra sa. Bi zeti hangu ra n'u bi thop'u ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mo mi tho'a te ra n'u bi za, ma datho ja mpaha ngue danj mmip'u ja ra n'yei Oja.

³ Nu'mo mi anyo ts'oc'ei na ra Jesus, dami bemhu hangu ra n'u bi za. Janangue nuyá, 'yo di cohni mmuihu 'mo di sahu ra n'u.

⁴ Mente gui honi ha gdi hyehmu p'u ra ts'oqui ja ua ja ra ximhai, tobe hingui sa da hyo'ahu yo ts'oc'ei.

⁵ Mami pumbenihu na ra hya xi'ahu Oja ngue ya yo basi'ahu. Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue bi 'yen'Oja: "Ague ma basi'ahu, dami hyacju ra guenda xanho hanja ngue fer'ahu Oja. 'Yo di cohni mmuihu 'mo di hec'ahu Oja te gui othu.

⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mo hinga gue'a otra ja'i, di hejpi. Nu yo ja'i ngue ya yo basi Oja, nu'mo hinga gue'a ot'e, i fei".

⁷ Nu'mo ngue gui sahu ra n'u, dami bemhu ngue nuna Oja ot'e ngue yo basi'ahu, guehna fer'ahu na. Porque gatho yo basi, nu'mo hinga gue'a ot'e, i fehyo papa.

⁸ Gatho'u yo basi Oja, ga i fei, pe nu'mo hingui nne ngue

da mep'ahu Oja, cha di za gui 'yembi ngue ni Papahu Oja 'mo?

⁹ Conque nu'mo mara ngueju, nu'a ma papa bi tecju. Nu'mo hinga gue'a di othu, i fegbahu. Pe xquet'a di nnu mansuhu. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papahu bi 'bu mahets'i ga ena ngue hinga orpahu ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfenihu.

¹⁰ Conque ma papahu 'bucua ja ra ximhai mente ra pa bi tecju, i fegbahu 'mo ena ngue orcahu ra nho. Pe nuna Oja 'mo ngue i fegbahu, majuanj ngue ni 'yup'u te orcahu, porque ga ra nho ot'e. I nnepe ngue ga ra nho gda n'yohu, tengutho Oja ngue ga ra nho ot'e.

¹¹ Nu'mo ngue bi megbahu Oja, di sahu ra n'u, hinda nnu manhohu ra mfei di jacju. Pe nu'mo bi dinma mmuihu ngue da 'yorcahu ra nho'a te ot'e, ya hu ma mmuihu p'uya. Ya man'natho ga ja ndummai ga n'yo manhohu.

¹² Janangue nuyá, dami hyahu ra ts'edi ya, di ndu xandonho ni n'yomfenihu.

¹³ Dami hyaxhu n'na ra hoga n'yomfeni ngue gui n'yohu xanho, n'namhma ngue nu'u yo ja'i hingui padi di n'yo xanho, da dinyo mmui ndana ra 'yu njuantho.

¹⁴ Dami ja ndummai ngue 'yo gadi njunthu. Dami hyehmu p'u'a te gama nts'o i ja. Porque hinda nu Oja yo

ja'i hinguí nne da hyep'u ra nts'o.

¹⁵ Dami hyamhmu na rá mate Oja nne di 'da'ahmu, 'yo gadi costhohu. Dami mfahmu xandonho, man'nan'yo mi 'yothu ngue to da boni di ts'onnbabi rá nt'ec'ei ja mi'da yø ja'i.

¹⁶ 'Yo gyø 'yots'om'mäihmu. 'Yo guí othmu tengutho bi 'yøtra Esaú ngue bi mespatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esaú, mi zä mi ntu manthuhu, hondä n'na ra nts'ihme i pä'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana.

¹⁷ Guí pahmu te bi 'yøtra Esaú. Janjuani ngue hangu ra mben'a m'mefa ngue xta nzo rá 'ye'a te mi ja xti unna papá. Pe ya himbi zä ha xti japra hya. Madague'a ngue janjuani ja ra zon'a m'mefa, pe ya himbi dini ha xti xotra hya xi 'yøt'e.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahmu, nuna ra cohi bi 'dacju Oja ngue gdä n'yohu ya, ma'da'yo na, hinga 'da'iguui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'met'o yø judío ngue da n'yo. Nu'mø mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'øhø ja ua ja ra ximhäi bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxni yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'a'bexui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahi.

¹⁹ Bi 'yøhyø ja'i ngue ya yø corneta. Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofo. Nuya yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yadi ngue ya

hinni mantho da 'yøde tema hya mman'Oja.

²⁰ Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'onitho da guarbu ja ra nexant'øhø, da tho ngue da 'bando, oque da tho conyø lansa.

²¹ Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'nεεε ra Moisés bi 'yεna: "Nugui, asta dí huaqui ngue dí su".

²² A nuju ya, nup'u nnä mähä, gue'a ra t'øhø Siön bí ja mahets'i ja ra hini bí 'bu Oja, ja nnä mähä p'uya. Guehna ra Jerusalén bí ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahí yø anxε i 'bui.

²³ Nu'mø gä bi mpeti yø anxε ngue da 'yεspabi Oja, 'dap'u gä m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojahmu guehna ra ts'ut'abi na ngue gätho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'nε xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gä dadi ncuhmu ya.

²⁴ Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi mäni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquihmu, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'äst'abitho.

²⁵ Janangue nuyá, dami mfahmu xandonho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui fεspathohu rá hya na Oja nzocju. Ya guí nuhmu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mespatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhäi. Goma guehya ngue gui 'yεna ga

mpomh_m r_a castigo 'mø g_a f_es_pathoh_m te mman'Oj_a nuna bi nzocse_gah_m asta mah_ets'i.

²⁶ Nu'mø yø pa x_a thogui, nu'mø bá nya Oj_a ngue nzo-hyø ja'i ua ja r_a häi, asta di 'yan'ahäi. A nuyá, mahøn'a _en'Oj_a: "Nu'mø ngue høndá nyagá ya, g_a øt'e ngue di 'yan'ahäi 'n_e g_a øt'e ngue di 'yan'a te bí ja maya", bi 'y_ena.

²⁷ Ngue nguna r_a hya mman'Oj_a da yør'mø hømbá nya ya, ya di n_equi ngue Oj_a da hyajpabi yø 'b_efi te g_a bi hoqui. Nu te da bøn_i ngue h_indi 'yan_i, gue'a di nja para zantho'a.

²⁸ Nuna r_a x_equi h_indi 'yan_i, guerp'u ha di manda Oj_a ja g_a m'mahm_m p'u. Janangue nuyá, ma g_a ja mammadih_m Oj_a ya. Ma g_a thanneh_m Oj_a tengutho nnu manho ngue g_a ørpah_m. Porque Oj_a n_i 'yup'u ngue mathoguitho g_a nnu mansuh_m.

²⁹ Porque Oj_a r_a ndussutho, tengutho r_a sibi ngue di juadi udi ha sadi.

13

¹ Hangu r_a pa, dami m_madi n'na ngu n'na'ah_m, tengutho 'mø ngue _ega di ncuh_m.

² Mami pumb_enih_m ya, ngue nu'mø to bi zøp'u ja n_i ngu_m, dami unhn_m r_a ts'äya. Porque 'b_h i'da yø ja'i di unna ts'äya p'u ja yø ngu, p_e h_ingu_i pad_i ngue'mø yø anx_e Oj_a'u di unna ts'äya.

³ Nu'mø to bi n'ofädi, dami fäxh_m te honi. Dami fäxh_m

gui 'yø'ni güendah_m tengutho 'mø ngue go gdi ofädih_m. Gui fäxh_m sä r_a n'u ngue ma'ani. Gui 'yø'ni güendah_m _entho go gui thohm'a te r_a n'u thogui.

⁴ Nu gätho yø ja'i ya x_a nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oj_a da hyaspabi r_a güenda yø 'yots'om'mäi.

⁵ 'Yo sä guí _emhm_m ngue gue'a r_a m_enyu ma datho di muui. Dami conformah'a te ts'u macosa di 'da'ah_m Oj_a. Porque Oj_a i _ena: "Nugä, h_in dadi pumb_eni'i. 'N_e hinga h_ec'atho'i".

⁶ Janangue nuya ma mm_i gdä mamhm_m na r_a hya ja ua ya ngue _ena: "Nuna ma Oj_a, guehna fäxcagui na. Ya h_indi sugä 'mø ja tema hya mb_ennagagui yø ja'i".

⁷ Dami b_emhm_m te man_i n'yo'u yø mamhya bi xi'ah_m r_a hya Oj_a. Dami m_epyah'a te r_a nho bi 'yøt'e m_ente bi m'm_i, da ngu'a gui 'yøth_m. A nuya yø mamhya m_i d_m xanho yø nt'_ec'_ei ya, dami njath_m p'uya, di nd_m xanho n_i nt'_ec'_eih_m.

⁸ Nuna r_a Jesucristo, ngu'mø yø pa x_a thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, h_injam'mø ngue dadi mpädi.

⁹ Janangue mami n'un_i da thä'ah_m ngue hønt'o bi zä ma xädi gui t_enhn_m ngue h_inda 'da'iguui na r_a hya guí _ec'_eih_m ya. Dami hyannbah_m r_a mate Oj_a di 'da'ah_m, gue'a di zajni nt'_ec'_eih_m'a. 'Yo di hä'ah_m ya yø ja'i hajtho te si, porque

hinga gue'a di zacrá nt'εc'εi ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

10 A nuju, guehna ra Jesucristo di nnopa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquihu. A nuya yø 'bet'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'nε ja ra 'bøt'e ngue hin'yu ra nt'εdi da za ra ngø pøtyø ja'i.

11 Nu rá ji ra zu'ε i tho, haxra mmäcja ní ma mbonnija, ja ra xequi mathoguitho xa ndaxqui ja bi porbu ra ji gui nhohyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'uya bi nt'udi maxøts'e ra hnini.

12 Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'u ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnopa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquihu na.

13 I embyø ja'i ngue ra 'be'isä te t'ørpa ra Jesús ngue bá tho maxøts'e ra hnini. Pe ma ga tēnhmahu ra Jesús, madague'a t'embj ngue ra 'be'isä ngue di εc'εihu ra Jesús.

14 Porque nuua ja ra ximhäi, hin'yu gahu ua n'na ra hnini ngue di ja para zantho. Sinoque di tømhmü man'na ra hnini, nuna ja ngue di nja m'mεfa.

15 Janangue nuyá, ma ga ja mammadihu Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahu p'u 'bu Oja, go guehna haxpu 'bu Oja'a te nnä ja mammadihu Oja na.

16 Mami pumbεnihu, zant'a dami 'yøthu ra nho, gui fäxni mmic'εihu co nu'a te gui pεshu. Porque gue'a di nεqui

ngue gadi ja mammadihu Oja'a. A nu'mø ngu'a gui 'yøthu, da numanho Oja te gui øthu.

17 Nu'u yø n'yohu di manda p'u ja ra nija, dami 'yøt'e te da xi'ahu. Gui 'yørpahu masu xanho, porque gue'u fät'a ni tehu'u. I padi ngue nu'a ra 'befi øt'e, bá ep'u ra pa di dāpra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni madihu, 'yo gui honnbahu ngue ha di du yø mmü. Porque nu'mø hingui 'yεc'εi te xi'ahu, ya hingui säp'u da mä'ahu xanho.

18 Dami marçahu Oja, porque nugui dí εnā ngue ya xanho te nnä 'yo, 'nε dí nne ga sigue ngue nimantho ga n'yo xanho.

19 Nu'mø gá marçahu Oja, dami 'yähmu ngue da yøt'Oja ngue n'nahmantho ga mmagä p'u ga ma nu'ahu.

20 Nuna Oja bi 'yøt'e ngue bi bεnnate ra Hmu Jesucristo 'mø mi du. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, gue'a ra ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja ra 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nuna ra Cristo, guehna ma Maca Madihu na. 'Nε øt'Oja ngue yø 'yεc'εi di mmaði n'na ngu n'na.

21 Dí nnegä ya ngue da 'yøt'Oja ngue da zäp'u gui 'yørpahu'a te gä rá pähä, hinte di m'medi. Da ne Oja ngue connä ts'edi ra Jesucristo gui cohmu tengutho nnepe ngue gui cohmu. A nuyá, ma ga εspahu ra Cristo para zantho. Da ngut'atho.

 22 Ague mā zi cū'ah_u, dāmi
 'yøde xanho nā rā hyā ja ua dī
 xi'ah_u. Ya dá xi'i ha gdi japi te
 gui 'yøth_u, pε hinga yap'atho
 pa rā hyā.

23 Dī pεn'nah_u rā hyā ngue
 nūnā mā cūh_u rā Timoteo mī
 ofādi, ya bi bøts'e. A nuyá,
 nū'mø ngue himmā ya'atho
 dā zøcua ya, 'da gdá mε'be p'ū
 ngue gā ma zεngua'ah_u.

24 Dadi zεngua gātho'ū
 yø māmhya 'bup'ū. Dā
 gue'ū mī'da mā cūh_u, gā
 dadi zεngua. A nūya mā
 cūh_u ngue yø mmengu Italia
 xquet'a di zεngua'ah_u.

25 Oja di japi gātho'ah_u. Dā
 ngut'atho.

Ra Santiago

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Santiago.

1 Nugä drá Santiago, rá mēfigā Oja, 'nē rá mēfigā mā Hmūhā Jesucristo. Dadi zēnguagā'ū mā cū ngue yø mbom'metojū ra Israel, nu'ū 'būi ndap'ū bi zā gā rá ngūni nximhāi.

2 Ague mā zi cū'ahū, dami johyahū ngue'mø 'dama 'dan'yo man'ū guí sähū.

3 Porque guí pahmū ngue nu'mø guí sähū rá n'ū, 'nē himbi nts'onni nt'ēc'ēihū i ja, ya man'natho guí seti te guí thohmū 'mø.

4 Dami seti xandønho te guí thohmū, n'namhmā ngue man'na di ndū ni nt'ēc'ēihū p'ūya, hinte da t'ēmbi ngue di 'bēdi.

5 Nu ra ja'i ngue hingui padi ha di japi te thogui, da 'yāp'a Oja ngue da mäts'i. A nuna Oja da xānnbi ha di japi. Nuna Oja ēmmēi di ho di mfāxte, hingui ēnā ngue hin'na.

6 Pē nne da 'yēc'ēi ra ja'i ngue Oja da mäts'i, 'yo di yobēni. Porque nu ra ja'i ngue hinga n'nat'a mbēni, ni maua, ni manū rá n'yomfēni, øt'e tengutho ra jathe 'mø enna ndahi.

7 Nu ra ja'i ngue yobēni, nuna Oja hinte di unni.

8 Nu ra ja'i ngue n'na ra hya da zānni, 'nē yobēni,

hinjam'mø di tinnā mmūi ndana gue'a eda 'yøt'e.

9 A nu ra 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmbi ngue hinte di muui, pē di johya hmāhā. Porque Oja ēmbi ngue di muui ra hyoya.

10 Pē nu ra 'yēc'ēi ngue ra mmēmmēti, di johya hmāhā 'mø bi dinnā mmūi ngue nu'a rá mēnyū i ja, hinte di muui p'ū ja rá hmī rá dā Oja. Porque gātho yø mmēmmēti da thotho. Ya guí nnuhū yø paxi 'mø bi ndøni, hinga ya'a ra pa hāt'i.

11 Nu'a ga mpa ra hyadi 'mø mā pa, ra paxi da 'yot'i, ya da dāhrā dōni, ya di m'mē'a te ganho. Njarbatho ra mmēmmēti 'mø di xandra mēnyū ya ngue nnepe xāngū di nja, pē nu'mø bi dū, da zotrā mēnyū xā xandi.

12 Ra mmēnthi di nthēui ra ja'i da zēti hangū ra n'ū da thogui. Porque nu'a da zēti te thogui, mman'Oja ngue para zantho 'dap'ū di m'mūhmī. Guehna di yarpabi Oja ya yø ja'i di mā Oja co gātho yø mmūi naya.

13 Nu'mø te'o so rá mmūi ngue da 'yøtra nts'o, 'yo sä di ēnā ngue Oja di bēnnbabi'a ra nts'o nne da 'yøt'e. Porque Oja hingui so rá mmūi'a ngue tema nts'o da 'yøt'a, 'nē hindi bēnnbabi yø ja'i ngue da 'yøtra nts'o.

14 N'na ngu n'na yø ja'i, i sōē rá mmūi'a ra nts'o nne da 'yøt'e.

15 Nu'mø ngue ya bi nja'a ra nts'o so rá mmūi ra ja'i da

'yøt'e, ya rā ts'oqui bi 'yøtra ja'i. Nunā rā ja'i ngue rā 'yøt'its'oqui, ya ndø'mate dra castigo 'mø ngue di sigue.

16 Ague mā zi cū'ahū, nū'a rā nts'o so nī mm̄i gui 'yøthū, 'yo sã guí εmh̄m̄ ngue Oja di b̄en'nahū'a.

17 Porque nū'a di 'dacjū Oja, gātho gue'a tate xanho'a. Nunā Oja bādī un'a rā nho p'uya, gue'a bī 'yøtyø nyot'i bī ja maya. Nūya yø nyot'i ya, di pāhyø hmi ya, pε Oja h̄inha gui pā'a te mman'a, nū'a mma, i mma.

18 Nū'mø mā εc'eīhū nā rā hyā majuanī, nunā Oja bā sānni ngue bī 'dacjū rā 'da'yo te. Bi zigahū p'ū 'būhyø ja'i para ngue dyø m̄di 'yεc'eīhū nā. M'mefa p'uya, xangu mī'da yø ja'i dā 'yεc'eī rā hyā.

19 Ague mā zi cū'ahū, nū'mø tonī ja'i dā zo'ahū, damī 'yørpahū masū. Hante ngue guī nyahū, 'be hyacra güenda 'mø xanho te guí nne guī mm̄amh̄m̄, ogue h̄in'nā. Nū'mø guí mbøcuehū, hyacra güenda ngue'mø nī 'yup'ū guī mbøcuehū, ogue h̄in'nā.

20 Porque nū rā ja'i mbøcue, h̄ingui øt'a te rā nho nnep'a Oja dā 'yøt'e.

21 Janangue nuyá, damī hyehm̄ p'ū'a te gā xants'o. 'Yo n̄imantho guí øthū'a te h̄inga njuani. Damī hyahnī mm̄i gui 'yεc'eīhū nā rā hyā bī ma nthuhū p'ū ja nī mm̄ih̄. A nunā rā hyā nā, ja rá ts'edi ngue dā yan'nā nī tehū.

22 Pε damī 'yøthū'a te xān'nahū nā rā hoga 'da'yo hyā. 'Yo sã guí hā'nī mm̄ih̄ ngue gui 'yεnā ngue h̄ontho guí 'yøxthohū rā hyā. Nū'a, h̄in'nā'a.

23 Nū'a te'o h̄ontho nne ngue dā 'yøde te mm̄anna hoga 'da'yo hyā, 'nε h̄ingui øt'a te mm̄anna hyā, i øt'e tengutho n'na rā ja'i h̄etra h̄mī connā hyε.

24 Nū'mø h̄etra hyε, i nnu rá h̄mī, pε nū'mø bi gū rā hyε p'uya, ya di pumb̄enī tengu rá h̄mī.

25 Nū rā ja'i bi 'yεt'a mm̄i xandõho'a te rā hyā di manda Oja, h̄imbī pumb̄enī, nū te øde i h̄mā, i øt'e, guehna rā ja'i di jap'a Oja te gā 'yo nā. Porque rā hyā di manda Oja, tate ngue xandõho, 'nε nūya yø ja'i εc'eī te mm̄anna rā hyā nā, guehya ho yø mm̄i ngue nne dā 'yøt'e te di manda Oja ya.

26 Nū te'o gātho h̄ingui sammrá janī ngue xants'o gā ya, 'yo sã di hātrá mm̄i, dā 'yεnā ngue rā 'yεc'eī. Nunā rā ja'i nā, ya sāditho ngue thanne Oja nā.

27 Nunā Oja mā Papáhū, i nne nā ngue nū rā ja'i majuanī ngue rā 'yεc'eī, dā 'yøt'e te rá nsāui rá nt'εc'eī. Dā 'yørpabi rā 'bāxte yø basi h̄injongui 'bai. 'Nε dā 'yørpabi rā 'bāxte yø 'danxu 'mø h̄in'yū te dā hyoni. 'Nε h̄inda 'yøtra nts'o gā 'yo yø ja'i ua ja rā ximhāi.

2

1 Ague mā zi cū'ahū, ngue guí εc'εihū nā mā Hmūhū Je-sucristo maguesε, ya hīngui ho ngue'mø guí huanthohū to guí nne guí mahmū.

2 Xi'mø dā yarbū ha gadi mpetihū n'na rā mmεmmeti di hā n'na rā mfo'yε ngue rā oro, di he rā ulu xanho. Xquet'a dā 'yut'a n'na rā hyoya hīngā njuani rá he.

3 'Nε go guí nnu mānsuhū nā rā n'yohū xanho rá he p'uya, gui 'yεmphū p'uya: "Damī micua ja rā nthuts'i xanho", gui 'yεmphū. Pε nuna rā hyoya p'uya, gui 'yεmphū nā: "Nu'a'i gā 'bāhnū, ogue damī micua hāi".

4 Xi'mø ngue ngu'a gui 'yøthū, ya guí huantho to gadi mahmū 'mø. εntho go guí nts'at'abihū ngue go gui sāhnū ndana gue'a rā ja'i di muui, ndana hīnte di muui. Ya hīngā hoga n'yomfēni'a p'uya.

5 Ague mā zi cū'ahū, nuna Oja, ya xpā huan'nū yø hyoya ua ja rā ximhāi, ngue nu'mø bi 'yεc'εi Oja, εntho di mmεmmeti, hīnda gue'a ja xangu rá mεnyū. Porque nuya yø hyoya, nu'a rā nho di un'Oja p'ū ha di mānda, go di tocabi ya. Guehna rā nho mā yat'ibi ya yø ja'i di mā Oja co gātho yø mmūi ya.

6 Pε nu'ahū gadi 'berpahū rá sā yø hyoya. Go guí nnu mānsuhū ya yø mmεmmeti, conque guehya yø ja'i di puc'ahū ya. Nu'mø hīngā 'yøthū'a te di mānda ya, da

ma mābent'i'ahū, dā ts'ixahū p'ū ja rā ts'ut'abi.

7 Ya fadi ngue guí εc'εihū rā Cristo. ¿Hanja ngue go guí nnu mānhohū ya yø mmεmmeti i ya mants'o 'mø i hnøn'a rá macā thuhū nā rā Cristo?

8 Nup'ū ja rā Macā Libro i nt'ot'i p'ū rā Ley i tate ngue mī'da yø ley, i εnā: "Damī mahni mmic'εiui tengutho gnī ne ngue di ma mammadi'i". Nu'mø ngue majuanī guí øthū'a te mmanna rā ley nā, ya xanho te guí øthū 'mø.

9 Pε nu'mø guí huantho yø ja'i gadi mahmū, ya rā ts'oqui guí øthū 'mø. Ya guí festhohū'a te mmamp'ū ja rá ley Oja.

10 Xi'mø ngue n'na rā ja'i dā 'yøt'e gātho'a te nt'ot'i p'ū ja rā ley, pε con n'na parte di 'bedi hīnda 'yøt'e, ya festho rā ley. Ya sutho 'mø hīnte bi 'yøt'e te mmamp'ū ja rā ley.

11 Porque guesε Oja bi 'yεnā: "Yo grā 'yots'om'māi". Mahøn'a εnā: "Yo grā hyote". A nuyá, nu'mø hīngā 'yots'om'māi rā ja'i, pε rā hyote, ya festho'a te mmamp'ū ja rā ley.

12 Gā rā hyā manho gdi nyahū. Nu'a te guí øthū, dague'a te nnu manho Oja gui 'yøthū. Porque guí pahmū ngue dā thats'ahū rā güenda connā 'da'yo ley bi zān'Oja ngue di n'yo yø ja'i nuya bi nyani.

13 A nuyá, nu rā ja'i ngue hīndi huεcrā mmic'εiui, hīnda ma mahuequi 'mø bi thaspabi rā güenda. Pε nu

ra ja'i ngue ja rá nhuɛcate, nu'mø bi thaxra güenda, hĩnte di njapi.

 14 Ague ma zi cu'ahɯ, nu ra ja'i ɛna ngue ra 'yɛc'ɛi 'nɛ hĩn tema nho di nne da 'yøt'e, ya säditho ngue ɛna ra 'yɛc'ɛi ra ja'i. ¿Ua da zä di nyanna ja'i ngue høntho da 'yɛna ngue ja rá nt'ɛc'ɛi?

15 Xi'mø ngue di 'bɯhma cu ngue ra n'yohɯ ogue ra xisu, hĩnyɯ ra ulu da hye, ogue hĩnyɯ te da zi.

16 Nu n'na'ahɯ p'ɯya da 'yɛmbi: "Da hyu ni mmɯi ya. Nu ya hĩndi sɛ'i ya, 'nɛ hĩnguĩ tu ra thuhu ya", da 'yɛmbi. Pɛ nu'mø hĩndi unna ulu da hye 'nɛ hĩndi unni te da zi, ¿ndana ra nho ɛna ør'mø?

17 Njarbatho ra ja'i ɛna ngue ja rá nt'ɛc'ɛi ya. Nu'mø hĩnguĩ nne ngue tema nho da 'yøt'e, ya himma juani ngue ra 'yɛc'ɛi ra ja'i.

18 Xi'mø di 'bɯi to da 'yɛna: "Nu ya 'bɯi to ja rá nt'ɛc'ɛi, ximmi 'bɯi to øtra nho", da 'yɛna. Ga ɛmbɯa: "¿Ha di zä di nɛqui ngue ja ni nt'ɛc'ɛi 'nɛ hĩn tema nho di fadi ngue guĩ øt'e? A nugä, ya da zä guĩ padi ngue ja ma nt'ɛc'ɛi co nu'a te ra nho dí øt'e", ga ɛmbi.

19 A nu'i, guĩ ɛc'ɛi ngue n'natho Oja. Xanho ngue guĩ ɛc'ɛi ngue hõnda n'na Oja i 'bɯi. Pɛ xquet'a 'nɛhyø ts'onthi i ɛc'ɛi ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'ɯ yø ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui.

20 Nu'i, di 'bɛ'a'i ra n'yomfɛni. ¿Ua hĩnguĩ padi

ngue ra nt'ɛc'ɛi hĩn tema nho n'youi, himma juani ngue ra 'yɛc'ɛi ra ja'i?

21 Nu ma mboxitahɯ ra Abraham bi 'yøt'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpabi yø ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta hyo rá ts'ant'ɯ ngue xta 'yørpabi ra 'bøt'e Oja.

22 Ya guĩ nnuhɯ ngue hĩnga høntho bi nja rá nt'ɛc'ɛi ra Abraham, sinoque bi 'yøt'e te rá nsäui rá nt'ɛc'ɛi. Co nu'a te bi 'yøt'e, di nɛqui ngue majuanĩ ja rá nt'ɛc'ɛi.

23 Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ɯ ja ra Maça Libro ngue ɛna: "Ra Abraham bi 'yɛc'ɛi ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yɛc'ɛi p'ɯya, Oja bi hojpabi". 'Nɛ Oja bi 'yøt'e ngue rá amigo ra Abraham.

24 Ya guĩ nnuhɯ ngue nuna Oja, di hojpa yø ts'oqui yø ja'i ngue øtra nho. Pɛ ngue da 'yɛna ja'i ngue høntho ɛc'ɛi, ya di punnbabi, nu'a, hĩn'na'a.

25 Nu ra Rahab, mará 'yots'om'mäi na, pɛ Oja bi hojpabi yø ts'oqui ngue'a ra nho bi 'yøt'e. Porque nu'ɯ yø m'mɛnhni ra Josué bi ma di axra häi, bi zømp'ɯ mi 'bɯhna ra xisu. Nu'mø mi thon'ɯ yø m'mɛnhni, bi 'yagui 'nɛ bi xifi ngue n'nanni man'na ra 'yu di mengui, n'namhma ngue hĩndi mbent'i.

26 Xi ra ja'i ngue ya xandu, ya hĩnte pɛfi. Njarbatho ra ja'i ngue himma juani ra 'yɛc'ɛi ya, hĩn tema nho di nɛqui ngue di øt'e.

3

¹ Ague mā zi cū'ahū, nu'ahū ya, hinguī sā ngue to bi zā dā 'yēnā ngue dī nxānnbāte rā hyā Ojā. Porque ya guī pahmū ngue nūgāhe ngue dī xānnbātehe rā hyā Ojā, mā dātho ngue hascahe rā güenda Ojā, a nu'ū hinguī xānnbāte nzāni'ū.

² Gāthogahū ya, xangu yō nnidī hinga gue'a te dī ōthū. Nū rā jā'i dā 'yēnā ngue gā gue'a rā hyā mmanya, rā nzēgui gā rā nho gā 'yo nā rā jā'i nā. Porque nū rā jā'i majuanī ngue padī dā zamrá janī, guehna dā zā dā zamrá mmūi ngue'a te rā pāhā rā do'yo nā.

³ Nū'mō majapi rā freno p'ū ja rā ne yō ndōfanī, ya sā dī ts'ammī p'ūya, hīnte dī ja. Nūp'ū go dā t'ēmbī dī ma, ja dī map'ū.

⁴ Nū yō barco, xānnohū'ū. Nū'mō bī nthēui rā ndahī i tōnhni, pē hinguī anī. Porque nū'a dī 'yonī, hōntho dā 'yānnbā rā nt'annbī ngue dī n'yo, ya dā ma rā barco nūp'ū go dā nepe dī ma.

⁵ A nū mā janīhū ya, gue'a n'na rā parte n'youi mā do'yohū ngue zitchū. Pē nū'mō dá nyahū, nū'a n'na ne pōmma nehū, xangu nja'a.

Nū rā sibi ya, nū'mō ja bī mādi bī nzō, rā t'ūspi. Pē dā zā dī juadi dā 'yū'a n'na rā daxant'ōhō'mō bī ndaspi.

⁶ Njarbūtho mā janīhū ya, ēntho rā sibi nā. Dī ts'onna jā'i porque nū'a rā nts'o ja ua ja rā ximhāi, gā go mmanā mā janīhū. Brá

thēp'ū ja rā nidū'a rā sibi udī. Porque mente rā pa 'bāhra jā'i, 'bāmmān'ū rā jā'i ngue rā ts'omhyā pōnnā ne.

⁷ A nū rā jā'i, i sā ngue dī māxubī yō zū'ē 'būi, yō zate, yō ts'int's'ū, yō c'ēya, 'nēhyō zū'ē 'būp'ū ja rā jathe dī māxubī yō jā'i.

⁸ Pē nū rā janī rā jā'i, hīnjonguī pōni ngue dā hyāti dā zammi. Porque gue'a n'na rā nts'o'a ngue hinguī sā dī ts'ammī. Nū rā c'ēya 'mō bi za rā jā'i, i tū rā jā'i. Njarbūtho mā janīhū ya, mman'i'da yō hyā ngue n'youi rā ndate.

⁹ A nuyá, nūnā mā janīhū nnā espahū Ojā nūnā mā Papáhū. Guehna mā janīhū nnā samhū yō jā'i nā. Conque Ojā go ōt'a ngue rā jā'i ja rā te tengūtho Ojā.

¹⁰ Nūnā mā nehū espa Ojā, guehna mā nehū sate nā. Ague mā zi cū'ahū, hinguī ho ngue ngu'a gā ōthū.

¹¹ Xip'ū pōhra hojtehe, hinguī sā ngue ja dā bōp'ū rā ts'othē.

¹² Ague mā zi cū'ahū, hinguī sā ngue nūp'ū ja rā za ngue rā igo ja dī nzūp'ū rā ndāt'ā nī hū ngue rā aceituna. Hinguī sā ngue nūp'ū ja rā 'yū rā uva ja dī nzūp'ū rā igo. Hinguī sā ngue nūp'ū pō rā ts'othē, 'dap'ū dā bōhmi rā hojtehe.

¹³ Nū'mō to pōni ngue rā njammūi ya, ēt'ammūi rā hyā ōde, ya dā hnu ndana rā jā'i dā 'yōtra nho. Nū'a rā hyā padī, gue'a ōt'a, 'nē hinguī espase'a te ōt'e.

14 I ja man'na ra hya ya, nu ra ja'i ngue ra zeya, ra neq-uisai, honi ha di nu manhose yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammai na.

15 A nuna ra hya pahya yø ja'i njap'u, himma juani ngue Oja di bennbabi ra hya mma. Gue'a ra hya pahyø ja'i 'bucua ja ra ximhai padi. Di theui tengutho ra n'yomfeni ra zithu na ra hya na.

16 Porque nup'u ja ra nts'eya, ya hondra sui ja. N'na ngu n'na yø ja'i honi ha di hnu mansuse, ya hin tema ntho jap'u.

17 Pe nu ra ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammai, ra muditho di nequi ngue ga ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Ne hinga neq-uisai, hinjondi njunt'ui, di jammansu ra mmic'eiu. I ja ra yemmai. I øtra nho. Hinguí huantho'a fäts'i. Co ga ra mmai ga 'yøt'a te øt'e.

18 Nu ra ja'i di ja ndummai ngue honi ha di nhøjpai'u di njunt'ui, ya da zä di m'mu manho m'mefa.

4

1 ¿Ua hinguí pahmu hanja ngue gadi njunthu, xøgue hondra nnemhya gui pefi n'na ngu n'na'ahu? Nu'a ra ts'on'yomfeni ja'ahu, gue'a tap'ahu'a, hinguí sä gui 'yøthu ra nho.

2 Guí nnehu n'na ra cosa, pe hinguí sä gui timhu, gui nhotehu p'uya. Nu'mø te ga nurpabi ni mmic'eihu, gadi seyabah. Guí fahmu ra njunt'i p'uya, gui nemhya

n'na ngu n'na'ahu. Pe nu te gui nnehu, hinda n'na'ahu, porque hinga gue'a Oja gui äphu.

3 A nu'mø ja te gui äphu Oja, hinda 'da'ahu, porque hinga gue'a ni 'yup'u di un'a te gui äphu Oja. Hontho gui nne ngue di ja te gui umhu p'u ha gui ø'ni pahahu.

4 ¿Hanja ngue gui hehmu p'u Oja? ¿Ua hinguí pahmu ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, gue'u yø nsuiui Oja'u? Janangue nu to bi zä ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai, gue'a cohi ngue ra nsuiui Oja'a.

5 ¿Ua gui emhu ngue hinte ni bontho'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna Oja, bá penhna Espiritu Santo ngue da mäcju ua. Guehna hinguí nne naya ngue ga hehmu p'u Oja"?

6 Nuna Oja, øtra mate ngue emmei faxcahu. Porque nup'u ja ra Maca Libro, i ena: "Nuna Oja, hinguí nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyá, nu'u hinda 'yets'i, gue'u fax'u", i ena.

7 Dami neh u ya ngue gui 'yøpah ra pahä Oja. 'Yo gui øpah ra pahä ra zithu, n'namhma ngue da hyc'ahu p'u.

8 Dami 'yøt'e ngue man'na gdí pahmu Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinni mmih u hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihu, dami hychmu p'u ra nts'o gní 'yohu. A nu yø ja'i ngue di ho ra pahä ja ua ja ra ximhai 'ne ximmi

nne Oja, da hyahyø mmæi da hyep'ua ra nts'o ja yø mmæi yø ja'i, da den'na Oja.

⁹ Da du ni mmæihua, dami m'mua ndummæi ngue ja ni ts'oquihua. Nu'mø to thede ngue ja mpähä, da gohi ngue ra ts'onj'a rá thede. Nu'mø gadi johyahua, da gohi ngue ra dummmæi'a gui johya.

¹⁰ Nu'mø gui thannehua Oja, dami m'muamma nhuçhihua. Oja da 'yets'ahua 'mø ngu'a gui 'yøthua.

¹¹ Ague ma zi cu'ahua, oğadi n'yembahai te gni 'yo n'na ngu n'na'ahua. Nu te'o ngue en'a hai te ga 'yo rá mmic'eiui, oğue haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hinguí nnu manho te mmaná ley Oja na, embi ngue hinga gue'a i mma. Pe xi'mø gui haħhua ra güenda te mmaná ley, 'ne hinguí øthua te ra hya mmaná ley, ya gui sänse te gdi n'yohua tengutho ra ts'at'abi ngue di mmandase.

¹² Pe hont'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'ne nu'á, gue'a ra ts'at'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pe nu'ahua, çte go mangu'ahua ngue gui haspa ra güenda mi'da yø ja'i te ga 'yo?

¹³ I 'bua i'da ngue di n'yembi: "Nu'ya, oğue nixudi, ga mmähä p'ua ja n'na ra danihni. Ga ma m'muamma p'ua n'na jeya, ga honi te ga peħhua, ga tahma ra menyu", di n'yembi. Pe nu to mmaná tengü na, da 'yøhna ra hya ja ua.

¹⁴ Nu'i, hinguí padi te ja ngue di nja nixudi. Hinguí padi tema pa gui tu. Gui nnu 'mø ngue ja n'na ra gui, ja gui nnu ngue jap'ua, ja gui nnu ya hin'yua p'ua, n'na zihmantho di m'medi. Gui njarbutho ya, gui thotho.

¹⁵ Nguna ra hya ja ngue gui mma, gui 'yena: "Nu'mø da ne Oja ngue ga m'muamma njammí pa, ga øthua te ra 'befi da zä ga øthua", gui 'yena.

¹⁶ Pe nu'i, ya gni 'bua ngue gadi 'yex'mø gui ya. 'Ne nu'a ra n'yets'i gui øt'e, hinguí ho'a.

¹⁷ Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pe hinguí øt'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hinguí nne da 'yøtra nho i padi.

5

¹ Ague gyø mmemmetihua, dami 'yøħhua na ra hya jaua. Ga ma'a ts'onj ngue'a ra n'ua ja ngue gui thohma.

² Nu'a te gui peshua, ya xa 'ya. Nu yø hoga ulu xcá peshua, ya xa nzi yø zu'ç.

³ Xa mboxjuatho ni menyuhua ngue ra oro 'ne ra t'axi. Pe ngue xa mboxjuatho ni menyuhua, ya di nequi ngue nu'ua yø ja'i hin'yua ra menyu, hinga 'yørpahua ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo gui thohma na. Porque xøque xa petitho ni menyu gadi xanthua asta guehyø pa ja p'uya.

⁴ Nu'ua yø mefi bi mpep'ua ja ni huahihua, hinga unħua yø nzäbi. Di yap'ahua ngue hinga juthua. Nuna Oja di

mandase'a te gāma cosa i ja, øde te mmanya yø mēfi di yapate.

⁵ Nūua ja rā ximhāi, janjuanī ngue gā m'mamma pāhāhū. Xøgue xā noc'athohū tengutho rā ts'udi manoqui ngue dā tho.

⁶ Nū'ahū, nūya yø ja'ī hīnte ndupate, go guī sānhnū ngue dā tho ya. Nūya p'uya, hīngui tāqui te guī sānhnū.

⁷ Janangue nūya mā zi cu'ahū, oḡadi xøhni mmāihū, damī tømhmū'a mā Hmūhū Jesucristo mēnte dā zønna pa dā xhē. Conque nū'mø bi duhrā huahī n'na rā ja'ī, hīndī xøtrā mmāi, tøm'ī asta gue'mø bi nja'a rá mudi thogui rā 'ye. A nū'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padī ngue dī nxofo.

⁸ Xquet'a damī njathū p'uya, 'yo ḡadi xøhni mmāihū. Porque rā pa dā ep'ū rā Hmū Jesucristo ya nī map'ū.

⁹ Ague mā zi cu'ahū, 'yo ḡadi nyāpī n'na ngu n'na'ahū, n'namhma ngue hīnda thats'ahū rā güenda. Porque nūna rā ts'ut'abi ja ngue dā hyaxra güenda, guehna Oja nā. Pē ya nī ma dā ep'ū nā.

¹⁰ Nū'ū yø pøngahya Oja hīmbī xøhyø mmāi, madague'a ja rā ora ngue bi zā rā n'ū. Damī njathū p'uya, 'yo ḡadi xøhni mmāihū.

¹¹ Porque dī pahmū ngue rā mmēnthī bi nthēui ya yø pøngahya bi zeti hangū rā n'ū bi thogui. Gā 'yøhmū te rā n'ū bi thohra Job, 'nē bi zeti. Xquet'a guī pahmū'a te

rā nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá nzēgui. Pē nūna Oja ēmmēi ja rá nhucate, 'nē ja rá yemmāi.

¹² A nūya mā zi cu'ahū, ja ua man'na rā hyā ja ts'editho ḡa xi'ahū. 'Yo te guī xhū ntestigo 'mø guī yahū, nī xingra c'amahets'ī, nī xingra hāi, hīn temā man'na mā cosa guī 'yēxhū ntestigo. Nū'mø guī yahū, damī 'yēmhmū: "ahá", ya hønt'a guī mmāmhmū'a. Nū'mø guī 'yēmhmū ngue hīn'na, ya hønt'a. Oguī nnehū ngue dā mēn'nahū rā castigo Oja co nūna te rā hyā guī mmāmhmū.

¹³ Nū'mø 'bui to sā rā n'ū, dā mat'Oja. Nū'mø to dī johya, dā dutyø alabansa.

¹⁴ Nū'mø to di hyēnnī, dā zon'ū to 'bet'o p'ū ja rā nīja ngue dā marpabi Oja. Dā gōspa rā aceite rā dārquēhī mēnte tāprā 'bāxte mā Hmūhū Jesucristo.

¹⁵ Nū'mø dā 'yēc'ēi yø ja'ī ngue rā Jesucristo dā 'yøt'e ngue dā yanna dārquēhī 'mø āprā 'bāxte, rā dārquēhī dā zā. Nū'mø sā rā n'ū rā dārquēhī ngue yø ts'oqui xā 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate.

¹⁶ Janangue nū'mø ja rá ts'oqui rā dārquēhī, dā mā, n'namhma guī mmarpahū Oja. Rā dārquēhī dā zā ha hēmbī. A nū rā hoja'ī 'mø ngue janjuanī rá mmāi ḡa mmat'Oja, Oja i fāts'i.

¹⁷ Nū rā pøngahya Elías xquet'a rā ja'itho'a tenguthojū. Pē janjuanī ngue rá mmāi i mat'Oja, bi 'yāpī ngue hīndī n'ye. 'Nē hīmbī

n'ye nhyu jεya m̄ade.

¹⁸ Nu'm̄ø m̄i mat'Oja
mah̄øn'a p'ɛya, ngue bi 'yähra
'ye, mah̄ømbi n'ye p'ɛya. Bi
nja yø huahi yø ja'i bi uahi.

¹⁹ Ague mā zi cū'ah̄u, nu'm̄ø
'b̄ai te'o x̄a hyεp'ɛ n̄a ra
hya majuan̄i, nu'a n'na'ah̄u
p'ɛya, d̄a japi ngue d̄a pengui
mah̄øn'a.

²⁰ Dami pah̄m̄u ya ngue
nu to di 'b̄ärp̄a rá mm̄i rá
mm̄ic'ε̄iui ngue d̄a hyεp'ɛ ra
nts'o ḡa 'yo, ya bi yanna ja'i
m̄i ja ngue d̄a ma r̄a castigo.
Nu te ḡa rá ts'oqui x̄a 'yøt'e, ḡa
b̄i mpunn̄b̄abi.

1 ra Bedu Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugä drá Bedu, rá representantegä rá Jesucristo. Dadi zenguagä'u to bá sohyö häi, 'bap'u ja yø 'dan'yo häi. 'Bu i'da p'u Ponto, 'nep'u Galacia, 'nep'u Capadocia, 'nep'u Asia, 'nep'u Bitinia.

2 Bá huan'nahü Oja ma Papáhu, porque nuná, ya padí te ja ngue di nja m'mefa. Rá Espíritu Santo bi 'yøt'e ngue guí cohmu ngue yø ja'i Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthü'a te di 'bep'ahü rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ni ts'oquihü'a conná nguehrá ji bi máni. Dí nnegä ngue emmëi di 'da'ahü rá njapi Oja 'në da hyut'a ni mmühü.

3 Ma ga espahü Oja, nuná rá Oja 'në rá Papá ma Hmühü Jesucristo. Guehna emmëi bi 'dacjü rá mate na, porque bi 'yøt'e ngue ma'da'yo dá m'mahmu. Ma'da'yo dá m'mahmu ngue bi bennate rá Jesucristo p'u ha bi t'ägui. Janangue zant'a dí tømhmü'a te di 'dacjü Oja ya.

4 Nu te di n'nacjü, hingyø cosa ngue di m'mëdi, ogue di nts'oní, ogue di m'manhni. Sinoque dí tømhmü'a rá nho bí ja mahëts'i xa nzän'Oja di 'dacjü.

5 Rángue guí ëc'ëihü Oja, nuyá m'mädi'ahü conná ts'ëdi

Oja asta gue'mø rá pa rá nzëgui. Nu'mø bi zønna pa p'üya, guí pahmu xandønho te gä rá nho di n'na'ahü rángue bi yan'ahü.

6 Janangue dami johyahü ya, madague'a di nja'mø da du ni mmühü ngue 'dama 'dan'yo man'u guí thohmu.

7 Porque guí thohmu rá n'u ngue di ts'ä ni nt'ëc'ëihü. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá muui, pë di m'mëdi. Pë nuná rá oro, guép'u ja rá sibi ts'ä na ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'u ja rá hmi rá dá Oja, man'natho di muui na ni nt'ëc'ëihü i ja, ngue rá muui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'u, 'në majuaní guí ëc'ëihü Oja, Oja da nu manho'ahü 'në da 'yëts'ahü 'mø rá pa da ëp'u rá Jesucristo.

8 Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhu. Nu'á, guí ëc'ëihü ya, madague'a hinguí hëthü. Pë gadi johyahü co n'na rá pähä hinguí sä di hma te ganho.

9 Rángue guí ëc'ëihü ya, di nyanni tehü.

10 Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'ahü. Nuyá yø pøngahya ya, bi ja ndummüi bi hyoni te 'bë'a nne da 'yøt'Oja ha di nyanyø ja'i.

11 Porque rá Cristo bi 'yøt'e ngue n'youi rá Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuná rá Espíritu Santo, bi japi da 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue da zä rá n'u, m'mefa p'üya, di mmandasë. Pë nuyá yø pøngahya ya, bi ne extá

mbadi te'o ma ja'i na da bõni
ngue ra Cristo, ogue tema pa
di m'mui. Emm̄i bi hyoni ha
di dini hanja ra hya.

12 Nuya p'uya, bi t'ut'i ngue
hinda fadi te ga mbõnna hya
bi 'yot'i, asta ja guehyø pa di
'bhm̄ ya da fadi. A nuyá,
nu te bi 'yot' u yø pøngahya' u,
ya gá t̄imhm̄ te ga mbõnna
hya 'mø mi si'ah̄ ra hoga
'da'yo hya ya. Porque nu to bi
xi'ah̄ ra hya, gue'a ra Espiritu
Santo bá 'bennbabi mah̄ets'i
bi hatra ts'edi. Ya gá pah̄m̄
ya yø hya ya, guehya em̄m̄i
nne da bahyø anx̄e Oja ya.

13 Janangue dami tanni
n'yomf̄enīh̄, 'n̄e dami sam̄se
ni n'yomf̄enīh̄. Gui cãm̄f̄enī
gui tømhm̄'a rá mate Oja
di 'da'ah̄ 'mø bá eh̄ra Jesu-
cristo.

14 Nu te di 'bep'ah̄ na
Oja ma Papáh̄, gue'a gui
'yøth̄'a. Nu'a ra nts'o xca
'yøth̄ m'met'o 'mø hingmani
pah̄m̄ Oja, 'yo nimantho gui
øth̄'a ya.

15 Nuna Oja bi zo'ah̄ ngue
dyø basi'ah̄. Nuyá, tengutho
Oja ngue tate xanho, xquet'a
gui njath̄ p'uya ngue tate
xtanho te gd̄i n'yoh̄.

16 Nup' u ja ra Maca Libro,
nt'ot'i p' u ra hya ngue en̄a:
"Dami 'yøth̄'a tate xanho,
porque nugã tate xanhogã",
en̄'Oja.

17 Nu'mø gui mmat'Ojah̄,
gui em̄hm̄ p'uya: "Ma Papá'i
Oja", gui em̄hm̄. P̄e nuna
Oja, hinda huantho ndana
ra ja'i da hyaspa ra güenda
te nná 'yo n'na ngu n'naju

na. Janangue jatho gui n'yo
mansuh̄ mente ra pa gui
'yoh̄ ua ja ra ximh̄ai.

18 Nu'mø mam'met'o
säditho te gmani m'mah̄m̄
tengutho bi 'yut'a ni mboxi-
tah̄. A nuyá, ya gui pah̄m̄'a
te ra njut'i bi nja ngue bi ma
mapøhø'ah̄. Nu'ah̄, hingra
oro ogue ra t'axi bi njut'i ngue
gui mpøhm̄.

19 Sinoque gá mpøhm̄
conná maca ji bi männa Cristo
'mø mi dü. Bi tho ra Cristo
tengutho 'mø bi tho n'na ra
de'yo ngue da t'øtra 'bøt'e 'n̄e
h̄inte mants'o di ja, sinoque
di tate xtanho.

20 Nuna ra Cristo, hante
ngue di nhohra ximh̄ai, ya
bá ts'ännbi ngue da dü. P̄e
bi zõnna pa bi m'mucua ja
ra ximh̄ai 'n̄e bi dü conná
nguecj̄.

21 A nuyá, rángue gá pah̄m̄
ra Cristo, ya gui ec'eih̄ Oja
ya. Nuna Oja bi xoxp̄ ha
bi t'äh̄ra Cristo 'n̄e bi 'yesp̄bi.
Janangue nuna gui ec'eih̄ ya,
guehna Oja na. A nu'a ra
nho bí ja mah̄ets'i gui tømhm̄,
guehna Oja di 'da'ah̄ na.

22 Nu'a te mmanna ra
hya majuan̄i gue'a gui
øth̄'a, nu'a ra nts'o mi ja ni
mm̄ih̄ m'met'o, bi hyacra
Espiritu Santo'a. A nuyá, ya
majuan̄i gad̄i mah̄ni cūh̄ ya.
Janangue dami ja ndumm̄i
gui sigue gui mah̄ni cū n'na
ngu n'na'ah̄.

23 Nuna rá hoga 'da'yo hya
Oja, i ja para zantho na.
Rángue gá 'yec'eih̄ na ra
hya ya, ya ja'ah̄ ra 'da'yo
te. H̄imb̄i n'na'ah̄ ra te ngue

dī njap'u rā nzeḡui, sinoque guehna rā te i ja para zantho bi n'na'ahū.

²⁴ Nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro rā hyā ngue ɛnā: “Nu gātho yø ja'i 'būi, tengutho yø paxi ngue dā thothon. Nu'a rā nho gā 'bahyø ja'i, tengutho yø dōni yø paxi ngue dā thothon. Rā paxi dā 'yot'i, dā dāhrā dōni p'uya.

²⁵ Pɛ nuna rá hyā Oja, ja para zantho nā”. Nuná, guehna rā hyā nā ngue rā hoga 'da'yo hyā bi ma ma øte'ahū.

2

¹ A nuyá, dami hyehmū p'u'a te gāma nts'o i ja. O guí nnehū ngue maḡøts'etho dī nequí ngue xta nho ni mmāihū, sinoque dami nehū ngue dā gue'a te majuani guí mmāmhū. O guí seyahū. O to guí nnømman'ahū.

² Nu yø 'uene ngue ts'udra pa xa mmī, i nne dra xi'ba ngue di zacyø do'yo. Guí njathū p'uya, dami nehū nā rá hyā Oja ngue n'nat'a, para ngue di zajni 'da'yo tehū. Man'na man'na gdí timhmū rā hyā, asta gue'mø dā zūdi guí mpøhmū.

³ Nguna gui 'yøthū ya, porque ya bi dīnni mmāihū ngue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdí hyomhmū hanja nā rā Cristo. Nuná, tengutho n'na rā do ngue rá mūdi bi thømbā rá ngu Oja. Yø ja'i bi ne bi 'yenna rā do nā, pɛ Oja bá huanhni ngue dā hyømbā rá ngu.

⁵ Dami ne ngue dā nøpa do'ahū Oja p'u ha nthøe n'na rā ngu ngāmhmat'Oja. 'Nɛ gue'ahū dā nøpa mmācja'ahū para ngue guí mmat'Ojahū. I nnu manho'ahū Oja, porque guí ɛc'ɛihū rā Jesucristo.

⁶ Nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue Oja i ɛnā: “Nup'u Sión, gā pɛcā p'u n'na rā do ngue dā nøpa ts'at'i mā ngu. Gue'a n'na rā do ngue rā thanhni, ngue tate dī mūui. Nu to dā 'yɛc'ɛi nā rā do nā, hinjam'mø dā zønnā pa dā 'yenna ja'i ngue himma juani'a te ɛc'ɛi”.

⁷ A nuyā ngue guí ɛc'ɛihū rā Cristo, ya guí pahmū ngue tate dī mūui nā. Pɛ nt'ot'i te dā thohya yø ja'i hingui ɛc'ɛi, i ɛnā: “Nuna rā do himbi nu manho yø hyønnigu, guehna rā do brā 'bepo p'u brā fahra jado nā”.

⁸ Xquet'a nt'ot'i rā hyā ngue ɛnā: “Guehna rā do dā 'yøt'e ngue di fesyo ja'i nā. Guehna rā mɛdo dā 'yøt'e ngue dā dāhyø ja'i nā”. Nuyā yø ja'i dī fes'na rā do nā, tengutho xpā ts'ännbi dā thogui to hingui ɛc'ɛibi rá hyā Oja.

⁹ Pɛ gue'ahū ya yø ja'i yø thanhni Oja. Gue'ahū ya yø mmācja thanne nā Oja mā dast'abihū. Nu'ahū, ya gā hyehmū p'u rā nts'o ngue ya yø ja'i'ahū Oja. Janāngue gui tansū rā hyā ngue tate xanho Oja. Guehna bi zo'ahū 'mø gmī 'yohū p'u ja rā 'bexui ngue rā nts'o, ngue gdí mähā p'u ja rá nyot'i Oja.

¹⁰ Nu'mø man'na rā pa, himmayø ja'i'ahū Oja 'mø. Pɛ

nuyá, ya yø ja'i'ah_u Oja ya. Nu'mø man'na rā pa, himmi tinni mm_uih_u hanja nā rā mate Oja 'mø. Pε nuyá, ya bi 'da'ah_u rā mate Oja ya.

11 Ague mā zi cu'ah_u, gue'ah_u hingyø mm_unguh_u ua ja rā ximhāi, porque gyø mm_unguh_u mah_uts'i. A nūua, guí säyathoh_u ua. Dí xi'ah_u ngue 'yo di tap'ah_u rā nts'o so ni mm_uih_u. Jatho ngue gui sam_uε ni mm_uih_u.

12 Dami n'yo manhoh_u p'_u ha 'b_uhyø ja'i hingui εc'ei rā Cristo. Nuyá, guehya nnømmān'ah_u ya, εmbi ngue gyø ts'oc'ei_u. Pε dā zōnnā pa dā badi ngue majuan_u xanho te guí øth_u. Janangue dā 'yεspabi Oja 'mø rā pa dā zōcua.

13 A nuyá, rángue guí nne gui yørpah_u rá pähā Oja, dami 'yøth_u'a te di manda yø n'yoh_u xā t'ets'i ngue ja yø cargo. Nu'a rā dast'abi di manda p'_u ja ni häi guí 'b_uhm_u, dami 'yεc'ei_u.

14 Dami 'yεc'ei_u rā gobierno xā 'yεxra dast'abi ngue dā gotyø ts'oc'ei 'nε dā nu manho'ah_u yø ja'i øtra nho.

15 I nne Oja ngue gui 'yøth_u rā nho n'namhma dā gatyø hya'ah_u yø m'mεmm_u ja'i hingui padi hanja rā hya.

16 A nuyá, ngue bi thøgah_u p'_u rā ley nuna mādi ja ts'edi ngue gā mmähā rā castigo ya, ya hinda mandagah_u naya. Pε 'yo sä guí εmh_um_u ngue sätho mahønga øth_u rā nts'o. Nu'á, ya hin'na'a. Dami neh_u ngue

ya guí oh_u rá 'yε Oja. Nu te di 'bεp'ah_u Oja gui 'yøth_u, dami 'yøth_u.

17 Dami nu mansuh_u gätho yø ja'i. Dami mahni mmi'yεc'ei_u. Mā datho guí suh_u Oja. Dami 'yørpah_u masu rā dast'abi 'bet'o ngue di manda p'_u ja ni häih_u.

18 Ague gyø hmiq_uih_u, dami 'yεc'ei ni hm_uh_u, 'nε dami nu mansuh_u. Hinga hont'_u yø hoja'i ya mantudi gui 'yεc'ei_u, sinoque xquet'a 'nε'_u ya manzaqui gui 'yεc'ei_u.

19 Nuna Oja, i nnu manho to sä rā n'_u hingui ja te rángue'a, di n'uni sä rā n'_u ngue nne dā 'yørpa rá pähā Oja.

20 Pε nu'mø guí øth_u rā ts'oqui 'nε gue'a gā 'bεp'ah_u'a, madague'a gui seti te t'øt'ah_u, pε ya hin'y_u te di nu manho'ah_u Oja 'mø. A nu'mø ngue rā nho guí øth_u, 'nε bi ma mā'uni'ah_u, 'nε gā seth_u, ya gue'a di nu manho'ah_u Oja'a.

21 Porque guehna i ts'o'ah_u nā ngue gui njah_u p'_u. Nu rā Cristo bi zā rā n'_u connā nguec_u. Teng_u bi 'yøtra Cristo, dā ngu'a gui 'yøth_u ya.

22 Porque rā Cristo himbi 'yøtra ts'oqui, 'nε hin tema fehni bi thinnbi.

23 Nu'mø mi ts'an_u, hin mādi cots'a te gā ts'an_u. Nu'mø mi zā rā n'_u, himbi pihyø ja'i. Sinoque di dādra güenda te t'ørpe co nuna Oja haxra güenda xanho.

24 Rā Cristo bi 'dōmbā rā do'yo p'ᵤ ja rā pont'i, bi tho conná nguehmā ts'oquihᵤ. Bī ne ngue ya da zεp'ᵤ rā ts'oqui dí 0thᵤ, nnepe ngue gā rā nho gdá m'māhmᵤ. Bī n'ūnī ngue bi zεtrá do'yo, go bi tho'a rā ndāte mī ja ngue xca thohmᵤ.

25 Ya xqui hyehmᵤ rā 'yū tengutho y0 de'yo 'm0 bī n'ūēnī. Pε nūya gá penjᵤ p'ᵤ 'bᵤhñī mādi fāt'a nī tehᵤ.

3

1 Ague gy0 xisuhᵤ, dāmī 'yεc'εī nī dammehᵤ. Nū rā xisu 'm0 'bᵤhrá damme ngue hīnguī εc'εī rá hya Oja, da z0nna pa da 'yεc'εī 'm0 da nū'a te rā nho gnī 'bᵤhmᵤ. Hīmma hyonī te guí xihmᵤ ngue di 'yεc'εī rā hya.

2 Porque rā n'yohᵤ da hyacra güenda hanja ngue guí 'bᵤ mmanhohᵤ, 'nε ja nī ts'uhᵤ.

3 Nū'a te gdí nhocjᵤ, hīnga h0ntho guí x0 nī yahᵤ ngue māhotho dī nεqui, ogue guí sarpahᵤ y0 oro, ogue guí hyehᵤ rā ulu tate xanho.

4 Nū'a te gdí nhocjᵤ, gue'a te dī nzai ngue dra d0nī mbo nī mmāihᵤ. Nū'm0 guí yahᵤ, mazihotho gdí nyahᵤ. Nuná, guehna εmmēī di ho Oja nā.

5 Manjam'm0 ngu'a manī nhocy0 xisu ngue mī nnu mānsu Oja. Mī nn0x Oja 'nε mī εc'εī y0 damme.

6 Tengū rā Sara bi 'yεc'εī rā Abraham, 'nε i huṭī ngue rá hmū. Nunā rā Sara hīnte bī zū, bi 'y0t'a te xanho. A nū'ahᵤ, ya gue'ahᵤ y0

t'ixu'ahᵤ naya, ngue'm0 guí 'y0thᵤ tengutho bi 'y0'na.

7 Y0 n'yohᵤ xquet'a dí xifi, dāmī m'māhmᵤ xanho nī xisuhᵤ. Guí 'y0rpahᵤ masu, porque y0 xisu hīnguī nzaqui tengutho ga nzaqui'ahᵤ. Dāmī suhᵤ porque xquet'a 'nεhya 'da'in'da'a thohᵤ rā mate ngue rā 'da'yo te. Guehna guí 'y0thᵤ naya, n'namhmā ngue nū'm0 guí mmat'Ojahᵤ, da 'y0 Oja te guí xihmᵤ.

8 Ja ua nā rā hya guí 'y0t'e gātho'ahᵤ. Guí 'y0t'e ngue x0gue da 'da'igu nī n'yomfēnīhᵤ. Dāmī 'y0t'e tengutho 'm0 εgadi ncuhᵤ. Dī nja nī yemmāihᵤ. Ogadi 'yεx'm0 guí yahᵤ.

9 Nū'm0 xants'o te 0t'ahᵤ n'na rā ja'i, 'yo gadi cospahᵤ te 0t'e. Nū'm0 ts'an'ahᵤ, 'yo guí satehᵤ. Hante dāmī 'yāphᵤ Oja ngue di japī to san'ahᵤ. Ya guí pahmᵤ ngue gue'a i zo'ahᵤ Oja'a, n'namhmā di jap'ahᵤ Oja.

10 Ngu'a nt'ot'i p'ᵤ ja rā Maca Libro ngue εnā: "Nū'm0 guí nne guí ho'a te gnī 'bᵤhmᵤ, ogue guí nne guí nnuhᵤ y0 pa xanho, dāmī samnī janī 'm0 guí yahᵤ, 'yo guí ya mānts'ohᵤ. 'Nε 'yo guí mmanā fēhñī p'ᵤ ha guí yahᵤ.

11 Dāmī hyehmᵤ p'ᵤ rā nts'o, dāmī 'y0thᵤ rā nho. Dāmī ja ndummāi guí hyonī ha gdí hojpa y0 mmui'ᵤ sᵤ'ahᵤ.

12 Porque Oja i nnu mānho 'm0 hεty0 hoja'i. A nū'm0 bī

mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pε nu yø ja'i xants'o te øt'e, hinguĩ nnu manho Oja 'mø hēti'".

13 ¿Te'o guí εna di un'ahũ 'mø guí øthũ ra nho?

14 A nu'mø guí sähũ ra n'ũ ngue ra nho guí øthũ, ra mmēnthi gá nthēhũ 'mø. Nu'mø bi pi'ahũ yø ja'i, osä guí sũhũ, 'yo dadi fetni mmũihũ.

15 Dami nu mansuhũ ra Cristo, porque gue'a ni Hmuh'a. Nu'mø to da 'yänni hanja'a ni nt'εc'ēihũ i ja, zant'a ya gdí padí te gdí thahmũ. Nu to nzo'ahũ, 'yørpahũ masu, pε guí nya manhuēhi ha gdí nyahũ.

16 Nu'a guí pahmũ ngue xanho, gue'a guí 'yøthũ'a. Janangue da mēs'yø sä'ũ nømman'ũ ahũ ngue guí εc'ēihũ ra Cristo.

17 Xi'mø nne Oja ngue guí sähũ ra n'ũ, man'na xanho guí sähũ ra n'ũ ngue guí nne guí 'yøthũ ra nho, hinda gue'a guí sähũ ra n'ũ ngue di ja ni ts'oquihũ.

18 Ra Cristo bi zä ra n'ũ ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gä mā ts'oquihũ'a. Nuna ra Cristo ngue ra hoja'i, bi dü rángue mā ts'oquihũ, para ngue ga nhojpahũ Oja. Majuanĩ bi dü rá do'yo ra Cristo, pε himbi dü rá te.

19 Hante di bēnnate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya'ũ yø ánima ofädi.

20 Guehya yø ja'i himbi 'yεc'ēi ra hya 'mø ra tiempo bi m'mährä Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé,

bi zerpabi yø ja'i Oja. Høndi hyato nja'i bi nyani ngue bi 'yo ra barco gä nja ra ndate 'ye.

21 Njarbatho na ra hya si'ahũ ya, guí nyamhmũ 'mø guí nxixyahũ rángue bi bēnnate ra Cristo 'mø mi dü. Nu'mø guí nxixyahũ, hinga høntho ngue da bo ni do'yohũ, sinoque gue'a ra hmēya'a ngue guí äphũ Oja ngue di hoc'a ni ts'oquihũ.

22 A nuyá, bi ma mahēts'i ra Cristo, bí 'bup'ũ bí ja rá n'yei Oja. Gä di manda yø anxε, gätho'ũ bí ja yø 'bεfi mahēts'i, gä di manda.

4

1 Bi zä ra n'ũ ra Cristo 'mø mi m'mæcua ja ra ximhäi. Da gue'ahũ ya, 'yo guí sü guí sähũ ra n'ũ, porque nu to sä ra n'ũ, gue'a hεp'ũ ra ts'oqui'a.

2 A nuyá, mente ra pa guí 'buhmũ ua, 'yo guí øthũ'a ra nts'o nnøpa pähä yø ja'i, sinoque gue'a rá pähä Oja guí 'yøthũ.

3 Da zεp'ũ'a ra nts'o xcä 'yøthũ yø pa xa thogui ngue gmĩ øthũ tengutho øtyø ja'i hinguĩ εc'ēi Oja. Guehya yø ja'i hinguĩ nne di ts'ammi, øt'a te yø pähäε. I iti, di hi yø ja'i p'ũ øt'a ngo, hinha rá nzeGUI si sei. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e.

4 Nuyá yø ja'i ya, hinguĩ 'yo yø mmũ hanja, ngue ya hinguĩ nne guí 'yøthũ'a te ra nts'o øt'e. Janangue nnømman'ũ ahũ.

5 Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xa nzänni ngue da hyaspa ra güenda'u i te, 'ne'u xandu.

6 A nuya yø ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to Gä bi 'yεc'ei na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bui para zantho, njarbutho ya yø ja'i ya, 'buihyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sännbi ngue da du gätho yø ja'i.

7 N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gua'a nximhäi. Janangue dami samni n'yomfεnihu, dami padī xanho ha gdi mat'Ojahu.

8 Nu'a ma datho ja ngue gui 'yøthu ya, jatho ngue εmmei gui mmađi n'na ngu n'na'ahu. Porque ra ja'i di mahra mmic'eiui, madague'a thojpatho hingui ho te ørpabi, pe di punnbi.

9 Co n'na ra pähä, dami n'unna ts'äya n'na ngu n'na'ahu p'u ja ni ngumhmu.

10 N'na ngu n'na'ahu di 'da'ahu ra ts'edi Oja ngue da zä gui 'yøthu 'dama 'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue gui faxni cuhu. Dami 'yøt'e xanho ra 'befi bi n'na'ahu.

11 Nu to bá ts'ännbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a rá hya Oja da ma. Nu to bá ts'ännbi ngue da 'yøtra 'bäxte, da 'yørhma ra 'bäxte nnepe'a Oja da 'yøt'e. Nu te Gä gui øthu, dami 'yøthu ngue nu to εc'ei ra Jesucristo da 'yεspabi Oja. Nuná, guehna tate na,

'ne ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

12 Ague ma zi cu'ahu, ogadi 'yøthohu 'mø bi ts'u'ahu. Porque jatho ngue da ts'u'ahu, n'namhma di nequi ngue'mø du ni nt'εc'ei hu ogue hin'na.

13 Dami johyahu 'mø gui sähu ra n'u tengutho bi zä ra Cristo. A nu'mø bi zøcua'a, ma datho gui johyahu p'uya. Porque di nequi ngue maguesε.

14 Nu'mø nnømman'u ahu yø ja'i ngue gui εc'ei hu ra Cristo, ra mmenthi Gä nthehu 'mø. Gue'a gui nequi'a ngue gui n'yohu na ra Espiritu Santo maguesε. A nuya yø ja'i nnømman'u Oja, pe nu'ahu p'uya, gui nnu mansuhu Oja.

15 Nu to øtra ts'oqui, jatho ngue da zä ra n'u. Tengu yø hyote, yø bε, yø ts'oc'ei, 'ne'u di nthintyø asunto ja yø mmic'eiui. Pe nu'ahu mami njahu p'u.

16 A nu'mø to sä ra n'u ngue tenna Cristo, 'yo di pesrá sä, sinoque di ja mammađi Oja ngue εc'ei ra Cristo.

17 Ya bi zønna pa da madi da hyaspa ra güenda Oja yø ja'i. Pe rá maditho da thascahu ra güenda ngue ya yø basigahu Oja. ¿Pe hague ngu ra castigo da nu'u to hingui εc'ei na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mø?

18 Nguna nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue εna: "Xi'mø ra hoja'i, xanhenñitho ha di nyani, ¿hapu go di nequi'a ja rá ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mø?"

19 A nuyá, nu'mø ya xpa
nzän'Oja ngue da zä rā n'ü to
øtra nho, di siguehma yø ja'i
da 'yøtra nho, 'nē di dāpyø
te Oja. Nunā Oja bá zänni
ngue bá m'mahyø ja'i, hinguĩ
hegahū nā.

5

1 Nuya yø n'yohū 'bet'o p'ü
gadi mpetihū, xquet'a 'nēcā
'da'igū mā 'bēfigā'be'ü, ngue
dadi japā majuani yø ja'i ha
bi nja ngue bi dū rā Cristo.
Nunā rā ts'edi di unna Cristo
'mø bá ēhē, 'da dí tocatogāhe
nā. Jap'ü n'na rā hyā dí nne ga
xi'ahū ya.

2 Ague n'yø'ahū, dami
fāhmū ya yø ja'i xā pet'a Oja
p'ü ha guĩ 'bāhmū. Pē hīngrā
ts'editho gdi fāhmū, sinoque
mpāhā gdi fāhmū. 'Nē 'yo guĩ
ørpahū rá 'bēfi Oja ngue rā
mēnyū guĩ nnehū, sinoque
guĩ fāhmū yø ja'i co n'na rā
pāhātho.

3 'Yo guĩ nne ngue guĩ
mandahū yø ja'i guĩ fāhmū.
Nuya yø ja'i xā pet'a Oja, dami
cāmbahū rā 'yū te da m'mūi.

4 A nu'mø bi zøcua rá Hmu
yø mādi, nu'a rá njapi Oja di
'da'ahū hīnjām'mø da thogui.

5 Xquet'a yø ts'unt'ü dí
xifi, nuya yø n'yohū 'bet'o
p'ü ha gadi mpetihū, dami
'yēc'ēi te xi'ahū. A nuyá,
gātho'ahū, 'yo gadi 'yēx'mø guĩ
yahū. Porque Oja hīnguĩ nnu
manho'ü di 'yēts'i, pē di unná
mate ya yø ja'i hīndi 'yēts'i.

6 Janāngue ogadi 'yēxhū,
porque guĩ pahmū ngue
hønsē Oja ja rá ts'edi. 'Nē da

'yēhra pa ngue da 'yēts'ahū
Oja.

7 Nu'a te gui hēmphū, dami
xihmū Oja, porque guehna
fā'ahū nā.

8 Dami samni n'yomfēnihū,
dami mfāhmū xanho. Porque
nu'a ni nsuihū gue'a rā
zithu'a, øt'e tengutho n'na rā
zate i guē, di thēt'i ngue honi
to da za.

9 Nu'a rā zithu dami tōnhū.
Dami zajni mmūihū connā
nguehni nt'ēc'ēihū. Ya guĩ
padi ngue nu'a rā n'ü guĩ sāhū,
xquet'a ngūt'a thohni cūhū
'būi gā rā ximhāi.

10 Guesē Oja bādi unj gātho
rá mate, bi zon'nahū ngue
para zantho di toca'ahū rá
ts'edi di unna Cristo. Nu'mø
ya bi tho'a rā n'ü guĩ sāhū,
ya mits'üdyø pa da 'yøt'Oja
ngue ya hīn temā nts'o nma
thīn'nahū, da 'yøt'e ngue guĩ
ndūhū, ya rā seguro ngue
hīnte guĩ jahū.

11 Nunā Oja, tate ja rá ts'edi
para zantho. Da ngūt'atho.

12 Ja ua rā carta dí
pēn'nahū, da gaxmā cūhū rā
Silvano. Dami 'yēc'ēi te da
xi'ahū nā. Hīmma ya'møtho
dá ot'ahū nā rā sūcua jaua.
Dí nne ngue gā ha'ahū rā
ts'edi, dadi ja'ahū majuani
ngue nunā rā hyā dá ot'i,
ja mmāngua ha dí njap'ü di
jap'ahū Oja. Co nunā rā hyā
naya, gā dūhū.

13 I pēn'nahū rā nzengua
ya ni cūhū 'būcua Babilo-
nia, nuya yø thanhni Oja
tengutho'ahū. Nunā rā

Marco, ɛntho mā ts'unt'ugä
na, xquet'a di zɛngua'ah̄.

¹⁴ Dāmī nzɛngua n'na ngu
n'na'ah̄, co n'na rā beso
tengutho guī nnu mānsu'uh̄
ɛxa dī ncu. Dī nne ngue da
hyu nī mm̄ai gātho'ah̄ ngue
guī n'yoh̄ rā Jesucristo.

2 rā Bedu Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nuḡā drá Simu, 'nε drá Bedu, rá mεfigā rā Jesucristo, 'nε rá representantegā'a. Dādi zengua'u to gā ja rā hoga nt'εc'ei jagāhe ua. Porque nuna mā Yantehū Jesucristo, guehna mā Ojahū i nne na ngue to bi zā mā ja'i da 'yεc'ei.

2 Dī nne ngue man'na gdī pahmū Oja co 'nēhna mā Hmūhū Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahū 'nε man'na di hyut'a nī mmāihū.

3 Ya 'yo mā mmāihū ngue nzonngahū rā Jesucristo, porque ya tīmā mmāihū ngue maguesε nā. Rāngue dī pahmū rā Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja dā 'yōt'e ngue nuna rā hyā rá n'youi mā nt'εc'ei hū, guehna gdā 'yohū nā.

4 Janāngue tate mazihotho rā hyā mayat'i ngue dī n'nacjū. 'Nεcju dā zā gā othū rā nho ya, tengutho Oja ngue gā rā nho o't'e. Ya hīnnī mantho gā nne gā othū rā nts'o ja ua ja rā xīmhai ya.

5 Janāngue hīnga hōnt'a dī nja nī nt'εc'ei hū, dāmī ja ndūmmāihū ngue man'na gdī n'yo manhohū. Hīnga hōnt'a gdī n'yo manhohū, dāmī 'yōt'e ngue man'na di xohnī n'yomfēnīhū.

6 Hīnga hōnt'a di xohnī n'yomfēnīhū, dāmī samse nī mmāihū. Hīnga hōnt'a gdī samse nī mmāihū, dāmī seti te guī thohmū. Hīnga hōnt'a gdī seti te guī thohmū, dāmī 'yōrpahū rā pāhā Oja.

7 Hīnga hōnt'a gdī 'yōrpahū rā pāhā Oja, dāmī mahni cūhū. Hīnga hōnt'a gdī mahni cūhū, dāmī mahmū gātho mī'da yō ja'i.

8 A nu'mō ngue guī othū ya yō hyā dī xi'ahū ya, 'nε gādi ja ndūmmāihū ngue hīnte dī m'mεdi, ya hīnjonda 'yεmbi ngue hīnga gue'a guī othū p'ūya. Ya hīnga sārbuttho gā pahmū nā mā Hmūhū Jesucristo p'ūya.

9 Pε nu te'o hīngui otya yō hyā dī xi'ahū ya, guehya njot'i yō n'yomfēnī ya, tengutho 'mō di xādā, hīngui tīnyō mmāihū ngue Oja bi pūnnbābi yō ts'oqui xā 'yōt'a m'mεt'o.

10 Janāngue nūya mā zi cū'ahū, dāmī ja ndūmmāihū guī n'yo manhohū, n'namhma ngue dī nεqui ngue bá huan'nāhū Oja, janāngue bi zon'nāhū. Nu'mō guī 'yōthū nā rā hyā nāya, ya hīnha gnī nhyehmū Oja p'ūya.

11 Gue'a gdi segurahū'a ngue nup'ū ha dī mānda para zantho nā mā Yantehū rā Hmū Jesucristo, dī n'na'ahū rā nt'ēdi guī thohmū.

12 Janāngue thojpatho dī nne gā bεn'nāhū ya yō hyā ya, madāgue'a ya guī pahmū hanja, 'nε hīngui yobēnīhū ngue majuanī te mmānā rā hyā bi sān'nāhū.

13 Mente dí 'bui, dí ena ngue xanho te dí øt'e ngue di nzop'a ni nzaquih ngue gui 'yohmu ya yø hya ya.

14 Porque ma Hmuha Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu.

15 Janangue di hogä ma mmui ngue dí xi'aha na ra hya na, n'namhma ngue nu'mø ya xcá tugä, zant'a da zo ni mmuiha ya yø hya ya xtá xi'aha.

16 Ya dá xän'nahu ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuha Jesucristo, 'ne mahonda ecua na. Nuna ra hya na, hingra cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesε na ra Jesucristo.

17 A nuna Oja rá Papá na, bá nya maya ngue εspabi, bi 'yεna: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuani ngue ja gampähä conná guehna", bi 'yεna.

18 Nu'a ra ora ngue nmi 'bcähe p'u ja ra nduxca nyuni na ma Hmuha Jesucristo, nguna ra hya dá øcähe ngue bá man'Oja bá nya maya.

19 Ya dí haxhu njuani, ngue majuaní na ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja. Mahyonitho gui xähmu na ra hya na, asta gue'mø bi xoc'a ni mmuiha xandønho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'u ja ra 'bexui asta gue'mø bá pøxra haxasø 'mø ni ma da hyats'i.

20 I jatho gui pahmu ngue nuna ra hya bi 'yotyø pøngahya Oja p'u ja ra Maca Libro, hingyø n'yomfεnise yø pøngahya ya yø hya bi 'yot'i.

21 Pe nuna ra hya bi manyø pøngahya Oja, hinjam'mø ngue yø hyase bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya mmam'mø bi xihyø ja'i rá hya Oja.

2

1 Nu'mø yø pa xathogui, mi pøn'i'da yø judío ngue yø fehni pøngahya. Pe xquet'a di njarbu p'u gui 'buhmu ya, da bømp'u yø fehni xännbate. Nt'aguitho gui catyø hya, porque himma juani na ra hya xännbate. Di ts'onnyø ja'i εc'ei te mma. Nuya yø fehni xännbate, da gøn'a ra Hmu Jesucristo yø Yante. Pe ya ra castigo xønni da thogui guehna ra hya da ma.

2 Xangu yø ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yø fehni xännbate. Go yø ts'oqui ya ngue nuya yø ja'i hingyø 'yεc'ei nnømman'u na majuaní ngue ra hoga nt'εc'ei jaju.

3 Nuya yø fehni xännbate, i nne da gac'aha ra mεnyu co nu'u yø fehni i mma. Pe Oja, ya manjam'møtho xpá nzänni ngue da ma ra castigo ya yø ja'i njap'u. Bá εp'u ra pa ngue ra castigo da thogui.

4 Porque Oja, himbi punnba'u yø anxε bi 'yøtra ts'oqui, sinoque bi hyørbu ja ra nidu, bi dut'i conyø cadena, bi gorbu ja ra 'bexui.

I njot'i astā gue'mø rā pa danī thaspa rā güenda.

⁵ Ni xingā gue'u yø nyogui ja'i bi m'mu 'mø manjam'mø xti punnbabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'mø mi nja rā ndate 'ye bi jua'u yø ts'oc'ei. Høndi hyato nja'i connā Noé'u bi bongui ngue gätho. Guehna rā Noé bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho.

⁶ Xquet'a bi jua Oja rā danihni Sodoma 'nēhra danihni Gomorra. Bi 'yudi astā gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yøt'a Oja nā rā ndate nā, n'namhma ngue nuya yø ja'i xants'o te gā 'yo, dā badī ngue ja rā castigo dā thogui.

⁷ A nuna rā Lot ngue marā hoga n'yohu nā, bi yan'Oja nā. Nuna rā Lot madī annā n'yomfeni ngue nutho te gā 'bāhyø ja'i xants'o gā 'yo.

⁸ Nuna rā hoga n'yohu, nup'u mi 'bāhyø ts'oc'ei, ja mi 'bep'u. N'na pa ngu n'na pa tār'man'u rá mmui ngue øde te mmanyø ja'i, 'nē i nnuse te gāma nts'o gā 'bāhyø ja'i.

⁹ A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'u thogui, dā zā dā yan'Oja. Pē yø ts'oc'ei ejpatho rā castigo dā tho 'mø rā pa danī thaxra güenda.

¹⁰ Nuna Oja, mā datho dā japra castigo gätho yø ja'i xants'o gā 'yo, guehya øt'a te yø pähäse, nu'a rā hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho rā güenda'a.

Nuya yø fehni xännbate hingui hant'a gā ya, ena ngue

pasē. Hingui su dā zan'u tate ja yø ts'edi.

¹¹ Conque yø anxē, man'na tate ja yø ts'edi, pē nu'mø 'bep'u ja rá hmi rá dā Oja, hingui sänni dā zan'u cohyø ts'edi.

¹² Pē nuya yø n'yohu ya, hingui tynyø mmui ngue tate ja yø ts'edi ya sanī. 'Bai tengutho yø zu'ē, nu'a te so yø mmui, gue'a øt'a. Nu rā zu'ē nu'a ja rá danyu, i tho'mø bi zo. Njarbutho ya yø ja'i ya, ngue dā du.

¹³ Dā ma rā castigo ya yø ja'i ya, ngue di annba yø mmui yø mmic'eiui. Porque di ho dā 'yøtra nts'o so yø mmui, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'u ja rā ngo gui øthā, pēs'yø sā yø 'yēc'ei 'mø bi nu ngue 'bep'u. Pē 'be xingui tār'man'u'u yø mmui'a te rā nts'o øt'e.

¹⁴ N'na rā xisu dā nu, n'na di ho. Hinha rá nze'gu'a rā ts'oqui øt'e. Di ts'onnbā yø mmui yø ja'i hingui nzaqui yø nt'ēc'ei. Nu te gā sūhyø dā, i nne ngue gā dyø mmēti. Guehya yø ja'i dā ma rā castigo ya.

¹⁵ Gā rā m'mēdi gā 'yo, nu'a rā hya njuantho, i hep'u'a. I øt'e tengutho bi 'yøtra fehni pøngahya Balaam nuna rá ts'ant'u rā Beor. Rā ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra mēnyu.

¹⁶ Nuna rá burru rā Balaam bi nya tengutho rā ja'i, bi hejpathi'a rā ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi rá mmui rā pøngahya, ena mi loco.

17 Nūya yø n'yohu ya, h̄inte manho da 'yøt'ah̄u. Guí nnuhu n'na rā poso 'mø xā xā rā dehe, ogue n'na rā joguī 'mø h̄ingui 'ye, njarbutho yø hya ya. Guehya da map'u ja rā castigo, ja rā ts'a'bexui para zantho ya.

18 Porque εspabi yø hya i mma, pε h̄inte dī muui te mma. Nja ngue nūya yø ja'i ya xā hyep'u rā nts'o manī n'yo, i orpabi ngue di unna nt'εdi hōnda 'yøtra nts'o tengutho ga 'yo mī'da yø ja'i.

19 I xihyø ja'i ngue da 'yøt'a te da nepyø mm̄ai da 'yøt'e. Pε 'nεεε ya h̄ingui s̄a da hyep'u rā nts'o ga 'yo ya. N'na ngu n'na rā ja'i, nu'a te rā 'yu xā bent'i, ya h̄ingui nne da hyεgui.

20 Nū rā ja'i ya bi hyep'u rā nts'o jaua ja rā ximh̄ai ngue bi ba'a mā Yanteh̄u rā Hmu Jesucristo, 'nε hōndi 'bātrā mm̄ai ngue da 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i rā ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te rā ts'oqui mī ja m'met'o.

21 Man'na xanho ngue h̄inxta mba'a rā rā 'yu njuantho ya yø ja'i ya, ngue nu'mø mī badī hanja rā hya, m'mεfa bi hyep'u'a rā maça hya bi 'bep'a Oja xtī n'yo.

22 Go bi 'yøtya yø ja'i ya yø hya mahyεqui, ngue εna: "Rā fo'yo, mahømbi zi rā ts'odi xi zogui. Nū rā ts'udi ja bi ma m'met'e, mahømbi yarb̄u ja rā xabøh̄ai".

3

1 Ague mā zi cu'ah̄u, ya rá yoho nā rā carta dá ot'ä

ya ngue ga pεn'nah̄u. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuani dadi bεn'nah̄u nā te rā hya ya xā si'ah̄u, porque dī nnegā ngue gui hyax̄u n'na rā hoga n'yomfεni.

2 Damī bεmhm̄'a te rā hya bi manyø maça pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a mā Yanteh̄u rā Hmu Jesucristo damī bεmhm̄'a te rā hya bi manda. Nu'u yø representante rā Cristo, ya bi xān'nah̄u hanja rā hya.

3 Damī 'yørpah̄u rā güenda nā rā hya jaua ya. Nu'mø hante da gua'a nximh̄ai, dī m'mahyø ja'i da denthō nā mā nt'εc'εih̄u i ja, guehya da 'yøtho'a te gā yø pähāε xants'o.

4 Da 'yεna: "Guí mmamhm̄u ngue rā Cristo bi mā ngue da εhε. Xiya, ¿hap̄u 'bahya? Ua ngut'a mpa xā thogui gue'mø xā ndū yø ndiua, 'nε xquetho te dī nnuhu ngue ja, asta gue'mø mambā fū'a nximh̄ai", da 'yεna.

5 Nūya yø ja'i ya, nnerb̄u εna ngue h̄ingui padī hanja rā hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nεhra häi. 'Nε bi zänni ngue bi nc'a rā häi made rā dehe, 'nε gue'a rā dehe gui mpepra häi 'mø bi n'ye ya.

6 'Nε xquet'a gue'a rā dehe bi go'mā häi 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mī 'ba'a nximh̄ai ngue bi nja rā ndate 'ye.

7 Pε nūya te dī nnuhu bi ja maya, daguecua ja rā häi, nuna Oja, ya xā nzänni ngue dī nzø connā sibi. I nt'εjpitho

ngue dī nzø 'mø rā pa danī nja rā ts'ut'abi. A nūya yø ts'oc'ēi dā ma rā castigo ya.

8 Hønda n'na rā hya ja ya mā zi cū'ahū. O gadi pumbēnīhū. Nup'ū ga mbēn'a mā Hmūhū Jesucristo, nū'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na māhūahī njēya'a. Nū'a n'na māhūahī njēya p'ūya, tengutho 'mø dā n'na patho p'ū ga mbēn'a.

9 Nūna mā Hmūhū Jesucristo bī mā ngue dā ep'ū. Pē nūyá, 'būhyø ja'ī ēmbī ngue ya bī thohra pa p'ū dā ēhē. Pē hīngui thohra pa p'ū dā ēhē, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'ī, hīngui nnepe dā ma rā castigo yø ja'ī, i nnepe ngue gātho yø ja'ī di 'bātyø mmūi dā hyep'ū rā nts'o ga 'yo.

10 Nū rā pa dā ep'ū rā Hmū, dā gue'mø rā ora ngue hīngui fadi, tengutho rā bē 'mø da zøhø ngue rā xui hīngui fadi. Nū'a rā ora'a, asta dadi thoni rā c'amahēts'ī. Nū te dī nēqui bī ja maya, gā dā guadi dī nzø. Nūua hāi p'ūya, nū te gā jaua, gā dī nzø.

11 Guehna ja ngue dī ma majuadi te gā ja naya. Janangue mā dātho i nne ngue guī nsuphū ha gdi thannehū Oja mēnte rā pa guī m'māhmū ua.

12 A nūyá, ya guī tømhmū ngue dā zønna pa dā ε Oja. Dami ja ndummaihū ngue dī nja rā 'bēfi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho dā ep'ū. Nū'a rā pa'a, nū te bī ja maya dī nzø connā sibi. Nū te gā bī ja maya dā migui connā sibi.

13 Pē Oja, ya xā yarcāhū ngue dī nja rā 'da'yo c'amahēts'ī, 'nē dī nja rā 'da'yo hāi. Nūna rā 'da'yo hāi nā, gā rā nho dā m'māhyø ja'ī. Guehna nthø'mītho dī nja naya.

14 Janangue nūya mā zi cū'ahū, mēnte guī tømhmū ya yø cosa mā'da'yo dī nja ya, dami ja ndummaihū ngue hīn temā nts'o dā dīn'nahū Oja. Nū'a te hīndī zū'ahū Oja, gue'a guī 'yøthū'a.

15 Dami pahmū ngue nū'a hīnguá 'yē'a mā Hmūhū Jesucristo, porque nnepe dā dīnyø mmūi mī'da yø ja'ī ha dī nyanyø te. Nūna rā hya dī xi'ahū ya, xquet'a ngut'atho rā hya bī cuarpū ja rā carta bī mēn'nahū mā cūhū rā Pablo. Gue'a Oja bī bēnnbabi nā rā hya bī mēn'nahū.

16 Gātho'ū mī'da yø carta bī 'yot'i, bī cuarpū ya yø hya dī xi'ahū ya, madague'a ja 'da yø carta xanhēnnī ha gā thīnī te gā mbōnī. Nū'ū yø ja'ī hīngui padī xanho rā sūcua p'ūya, hīngui nzaqui yø nt'ēc'ēi, i nne dā mā te gā mbōn'a te mmamp'ū ja rā sūcua, pē hīnga guep'ū gā mma. Njarbūtho mī'da yø hya nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro ya, nū te gā mbōnī, hīnga guep'ū gā mmanyø ja'ī. Ya di jase rā ja'ī p'ū dā ma rā castigo.

17 Ague mā zi cū'ahū, ya guī pahmū ya yø hya bī si'ahū m'met'o ngue dī m'māhyø fehni xānnbate. Janangue dami mfāhmū ya, 'yo guī nnehū ngue nūya yø hyāte, dā

ja'i gui 'yøth_u'a rā nts'o ga 'yo
ya. Māmi ts'onni nt'εc'εih_u i
ja ngue go gdi māhā'u.

¹⁸ Hante gue dāmi neh_u
ngue nu'a rá mate nā rā Hmu
Jesucristo bi yanj_u, man'na
gdi timhm_u hanja. Dāmi
'yøt'e ngue man'na di dinni
mməih_u xāho te'o nā. A
nūná, guehnā t'εspabi nā
hangū rā pa para zātho. Da
ngut'ātho.

1 ra Xuua

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Xuua.

1 Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'ahua ua ja ra carta te'o na. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyo cosa i ja. Da øhme te bi mamp'u ha bi nya. Di 'bahme p'u di hēthe. Majuani dá nuhe, 'ne dá thädi conma 'yēhe.

2 Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue da fadi te'o na. Dá nuhe, janangue nuya dadi jahe majuani ngue dá nuhe. Nuyá, dí xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yua ha bá fadi 'ne hinha rá nze GUI ngue 'bui. Nuna, mambi 'bap'u bí 'bührá Papá, pe bi zøcua ngue dá nnuhe.

3 Dí xi'ahua ngue dá nugähe na, 'ne dá øsche te bi ma, n'namhma ngue 'ne'ahua 'da gdá n'amigohua na Oja ma Papáhua, conna Jesucristo rá Ts'ant'u Oja.

4 Nuya dí ot'ahua ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathoguitho gui johyaha.

5 Nuna ra hya bi xänngahe ra Jesucristo, guehna dí xi'ahua naya, ngue nuna Oja xandøho, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani.

6 Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohua Oja, 'ne hinga njuani te dí øthua, ya di nequi

ngue himma juani te dí mmamhma. 'Ne himma juani ngue dí padi ga øthua ra nho.

7 A nu'mø dí 'yo manhohua tengutho Oja ngue gä ra nho øt'e, majuani ngue dadi n'amigo n'na ngu n'najua 'mø. 'Ne di nhogui gätho ma ts'oquihua conná guehrá ji bi mäna Jesucristo.

8 A nu'mø ga ena ngue hin'yua ma ts'oquihua, dadi nhyäsehua 'mø, himma juani te dí mmamhma.

9 Pe nu'mø ga xihhua Oja ngue ja ma ts'oquihua, di punnga ma ts'oquihua, di hogahua te gäma nts'ohua i ja. Porque Oja da 'yøt'a te ni 'yup'u, di punngahua tengutho bi ma.

10 Pe nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthua, nu'mø ya dí nnu bethanihua Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi ec'ēihua.

2

1 Ague ma basi'ahua, dí ot'ahua ya yø hya jaua n'namhma ngue hinguí 'yøthua ra ts'oqui. Pe nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua ma hojpatehua p'u bí 'buhma Papáhua. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'ne guehna hin'yua rá ts'oqui na.

2 Nuna ra Jesucristo bi du ngue bi hoga ma ts'oquihua, 'ne hinga hængtho gahua, sinoque bi du ngue di hojpabi yø ts'oqui gätho yø ja'i 'bua nximhäi.

3 Nu'mø dí øth_u te d_i manda Oja, ya dí haxh_u njuan_i ngue dí pahm_u Oja 'mø.

4 P_ε nu te'o ngue εna: "Nugä dí pacä Oja", i εna, p_ε hingui øt'e te d_i manda Oja, nuná, guehna ra ja'i f_εhni na, himma juan_i ngue rá mpadiui Oja.

5 Nu ra ja'i ngue øt'e te d_i manda Oja, guehna majuan_i ngue pad_i xanho ha di ma Oja na. Gue'a gui n_εqui ngue n'youi Oja ra ja'i'a.

6 A nu ra ja'i εna ngue n'youi Oja, i ja ngue d_i n'yo tengutho i n'yo ra Jesucristo 'mø mi m'mæcua.

7 Ague ma zi cu'ah_u, nuna ra hya dá ot'ä ua ja ra carta dadi 'b_εp'ah_u gui 'yøth_u ya, himma 'da'yo na. Guehna ra hya bi m'm_εp'i gui 'yøth_u 'mø gamba εc'εih_u ra hoga 'da'yo hya ma m'm_εt'o na.

8 A nuyá, εntho ma'da'yo na ra hya dadi 'b_εp'i gui 'yøth_u ya, porque majuan_i ngue nuna ra hya na, ja di 'uecra 'b_εxui yucua ja ra ximhäi na. A nuya ngue ndap'u bi zä ma'yoni ra hya ya, εntho di dayot'a n'na ra nyot'i p'u ni ma ra hya. Nuna ra Jesucristo, nu te gä mmana ra hya jaua, gä bi 'yøt'e. A nuyá, xquet'a 'n_ε'ah_u gui øth_u'a te mmana ra hya naya.

9 Nu ra ja'i εna ngue ya xanho te ga 'yo, p_ε nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo na.

10 Nu ra ja'i di mahrá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'y_u p'u di t'εmbi ngue go rá ts'oqui p'u øtra ts'oqui mi'da yø ja'i.

11 P_ε nu ra ja'i ngue nnu man'u drá cu, εmma 'b_ui, p_ε ra nts'o ga 'yo. Hingui pad_i te da n'yo, porque nu'a ra nts'o ja rá mm_ui, gue'a corpa rá n'yomf_εni'a.

12 Ague ma basi'ah_u, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga ma ts'oquih_u Oja ngue bi du ra Jesucristo conná ngu_εcu.

13 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahm_u te'o na ya mi 'b_ui hante ngue d_i nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'u, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta, porque ya gá taph_u ra zithu.

Ague ma basi'ah_u, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahm_u Oja ma Papáhu.

14 A nu yø daja'i, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahm_u te'o na ya mi 'b_ui hante ngue d_i nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'u, nguna ra hya dí ot'ah_u ua ja ra carta, porque gui d_uh_u ngue gá 'y_εc'εih_u rá hya Oja p'u ja ni mm_ui_hu. Ya gá taph_u ra zithu.

15 'Yo gadi hoh_u ra nts'o jaua ja ra ximhäi. Nu to di ho ra nts'o jaua ja ra ximhäi, guehna ra ja'i hingui pad_i di ma'a ma Papáhu na.

16 Porque nu'a te gä ra nts'o jaua ja ra ximhäi, hingrá ts'änni Oja, sinoque rá

ts'änniſe yø ja'i. Nu yø ja'i øt'a te yø pähäſe. Nu te gä hēti, gä nne ngue dyø mmēti, di 'yēts'i ngue'a te ga 'bui.

17 Pε yø ja'i da thogui, da gue'a te yø pähä yø ja'i da thogui. Pε nu ra ja'i ørpabi rá pähä Oja i 'bui para zantho.

18 Ague ma basi'ahū, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ahū, ya xcá 'yøhmū ngue rá nsuiui rá Cristo i ja ngue di m'mai. A nuyá, ya 'bui xangu yø ja'i sū'a rá Cristo ya. Janangue dí pahmū ngue ya ni ma da gaxra pa.

19 Nu ra ja'i ngue rá nsuiui rá Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yēc'ēihū na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yēc'ēihū, 'daua gdi n'yohū 'mø. Pε i 'uegue para ngue di nēqui xanho ngue himma juani ma mmi'yēc'ēihū.

20 Pε nu'ahū, ya bá pēn'nahū rá Espíritu Santo rá Cristo. Guehna rá Espíritu Santo øt'e ngue guí pahmū ndana rá hya majuani, ndana himma juani.

21 Hindá ot'a ua ja ra carta 'da yø hya hinguí pahmū, sinoque ya guí pahmū ngue majuani ya yø hya dí xi'ahū. 'Nē guí pahmū ngue nuna rá hya majuani, hin tema fehni n'youi.

22 Ma ga pahmū ndana rá ja'i fehni ya. Nuna rá fehni ya, guehna rá ja'i i mma ngue rá Jesús hinga guehna rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi

na. Nuna p'uya, guehna rá nsuiui rá Cristo na, porque cøn'a rá Papá, 'nē cønnbabi rá Ts'unt'u Oja.

23 Nu ra ja'i embi ngue hinga guehna rá Jesús rá Ts'unt'u Oja, guehna hinguí n'youi rá Papá na. Pε nu ra ja'i i mma ngue rá Jesucristo, guehna rá Ts'unt'u Oja na, guehna rá ja'i n'youi rá Papá na.

24 Janangue dami 'yēt'ammūihū na rá hya rá mēdi gá 'yøhmū. Nu'mø ngue guí ēt'ammūihū na rá hya rá mēdi gá 'yøhmū, ya guí n'yohū rá Ts'unt'u Oja 'mø, xquet'a 'nē'a rá Papá guí n'yohū p'uya.

25 'Nē xquet'a rá Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacjū rá 'da'yo te para zantho.

26 Dí ot'ahū na rá hya na, n'namhma guí pahmū ngue 'yop'u 'da ngue nne da hyä'ahū.

27 Rá Jesucristo bá penhna Espíritu Santo da mä'ahū. Janangue nuyá, ya himma hyoni ngue to da xän'nahū te'o ya yø fehni dí xi'ahū ya. Porque gues'e rá Espíritu Santo da xän'nahū gätho, ndana majuani, ndana himma juani. A nu'a te da xän'nahū na rá Espíritu Santo, gä gue'a majuani, hingra fehni. Janangue nuyá, hont'a rá Cristo da 'yo ni mmūihū ya, porque gue'a xän'nahū rá Espíritu Santo'a.

28 Ague ma basi'ahū, hont'a rá Cristo da 'yo ma mmūihū ya, n'namhma ga hahū nzammūi 'mø dá nuhū'a, ya hinga pes'mā sähū 'mø bá ēhē.

29 Ya guí pahm̄a ngue rā Jesucristo, gā rā n̄ho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue guí pahm̄a ya ngue nū to gā 'yo manho, gue'ñ yø bas̄i Oja'ñ.

3

1 Ma gā pahm̄a ya ngue majuan̄i d̄i mac̄j̄a nā Oja mā Papáh̄a, porque nuyá, ya yø bas̄i gah̄a Oja ya. N̄ε majuan̄i ngue guecj̄a yø bas̄i gah̄a Oja. P̄ε m̄i'da yø ja'j̄i, h̄ingui pad̄i ngue yø bas̄i gah̄a Oja'ñ, porque yø ja'j̄i h̄ingui p̄a Oja.

2 Ague mā zi cu'ah̄a, ya yø bas̄i gah̄a Oja ya, 'n̄ε tobe h̄ind̄i pahm̄a xanho tengū gā cohm̄a 'mø rá n̄εgui. P̄ε d̄i pahm̄a ngue nu'mø bá εhra Jesucristo, ya gā cohm̄a tengūtho'a, porque ya gā nnurpah̄a rá h̄mi tengū.

3 Nū te'o gā t̄ø'm̄i ngue da gohi tengūtho rā Jesucristo, ya h̄εp'ñ rā n̄ts'o, i nne d̄i n'yo xanho rā ja'j̄i tengūtho i n'yo rā Jesucristo.

4 Nū to gā øtra ts'oqui, guehya nuispab̄i rá ley Oja ya. Porque rā ts'oqui, gue'a ngue nhūits'j̄i rā ley'a.

5 Ya guí pahm̄a ngue rā Jesucristo bá εcua ja rā ximh̄ai ngue di hoga mā ts'oquih̄a. P̄ε nuná, h̄in temā ts'oqui bi 'yø'n̄a.

6 Nū to gātho n'youi rā Jesucristo, ya h̄ind̄i siguetho øtra ts'oqui. P̄ε nū to gā øtra ts'oqui, guehya h̄ingui t̄imp'ñ ja yø mm̄ai hanja nā rā Jesucristo ya, 'n̄ε h̄ingui pad̄i te'o nā rā Cristo.

7 Ague mā bas̄i'ah̄a, 'yo to di h̄a'ah̄a ngue guí 'yøth̄a rā ts'oqui. Nū rā ja'j̄i 'yo manho, ya xanho tengūtho rā Jesucristo xanho'a.

8 P̄ε nu'ñ gā 'yot'a ngue rā ts'oqui øt'e, rā zithū n'youi'ñ. Porque rā zithū di siguetho øtra ts'oqui'a, asta gue'mø mamb̄i d̄u'm̄i bá øtra ts'oqui. Janangue bá εcua rá Ts'unt'ñ Oja ngue di ts'onnb̄a rá 'b̄efi rā zithū.

9 Nu'ñ yø bas̄i Oja, ya h̄ingui øtra ts'oqui, porque ya bi nth̄eui rā 'da'yo te di un'Oja. Ya h̄ingui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø bas̄i Oja.

10 Ja d̄i n̄εqui ua ya, ndana gue'a yø bas̄i Oja, ndana gue'a yø bas̄i rā zithū. Nū to gā h̄ingui nne da 'yøtra n̄ho, ogue h̄ingui nne d̄i mahrá mm̄ic'ε̄iui, guehya h̄ingyø bas̄i Oja ya.

11 Nunā rā hya rá m̄adi gá 'yøhm̄a, guehna mm̄anna ngue n'na ngu n'naj̄a, jatho gā mad̄i gātho mā mm̄i'ȳεc'ε̄ih̄a.

12 H̄inga øth̄a tengūtho rā Caín ngue mará n'youi rā zithū, janangue bi hyo rá n'yoh̄a. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque rā Caín xants'o te m̄i øt'e, janangue bi seyabi rá n'yoh̄a nunā m̄i øtra n̄ho.

13 Ague mā zi cu'ah̄a, nu'mø bi nū man'ñ'ah̄a yø ja'j̄i ua ja rā ximh̄ai, 'yo gad̄i 'yøthoh̄a hanja.

14 Porque mam'm̄et'o emmā d̄i 'b̄ah̄m̄a, p̄ε εntho ya xtáda tuh̄a. A nuyá, ya

dá nthehu ra 'da'yo te ya. Dí pahmu ngue dá nthehu ra 'da'yo te, porque dadi mahma cuhu. Nu to hinda mahyo cu, emma 'bui, pe entho ya xa ndu.

15 Nu to ga nnu man'ua ra cu, satho ngue ra hyote. 'Ne gui pahmu ngue nu'a ya ga 'bua ngue ra hyote, hinga n'na di ntheu ra 'da'yo te.

16 Ra Cristo bi 'yurcahu te ga mbon'a ngue di mahra mmic'eiu n'na, ngue bi n'uni bi du conná nguecu. Xquet'a ga njathu p'uya, nu'mo ja ngue da thoju conná nguehu cuhu, ya da za.

17 Xi n'na ra ja'i ngue xangu te pets'i, 'ne da nu ra cu ngue hin'ya te da hyoni, nu'mo hinda huqu ngue di unni te honi, hague da nza da 'yena ngue di ma Oja p'ua ja ra mmui 'mo?

18 Ague ma basi'ahu, hinga hontho da bomma nehu ngue dadi mahma mmic'eihu, sinoque di nequi ngue majuaní dadi mahmu, ma ga faxhu ma mmic'eihu.

19 Nu'mo majuaní dadi mahma mmic'eihu, ya dí pahmu njuani ngue dí othu'a te mmanna hya Oja 'mo. Ya majuaní ngue hu ma mmuihu ngue ya hinda zecu Oja p'uya.

20 Xi'mo ngue su ma mmuihu ngue hinda othu xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mamamu. Porque pase Oja te o'te.

21 A nuya ma zi cu'ahu, nu'mo ya hingui su ma mmuihu ya, ya sap'ua ga hahu ra ts'edi ga nzohmu Oja 'mo.

22 Nu'mo te gama cosa ga aphu Oja, di 'dacju Oja te di nnehu, porque nuya yo hya di manda, dí ec'eihu, nu te nnu manho Oja, gue'a dí othu'a.

23 Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga ec'eihu ra Jesucristo ra Ts'unt'ua. 'Ne ga othu te di manda na p'uya ngue n'na ngu n'naju ga madi gatho ma mmui'yec'eihu.

24 Nu to ga o'ta te ra hya di manda Oja, ya yo n'youi Oja. Nu'a nna pahmu ngue di n'yohu Oja, ngue ba pengahu ra Espiritu Santo.

4

1 Ague ma zi cu'ahu, nu to bi za ma ja'i da 'yena ngue ra Espiritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sa 'bexque'a gui ec'eihu te ma. 'Be dami hyacu ra guenda xandonho te ra hya ma, n'namhu gui pahmu ngue'mo majuaní ra hya Oja ma, oque hin'na. Porque xangu yo fchni pengahya ya 'yo ndap'ua bi za.

2 Nuyá, ga xi'ahu ha gdi pahmu ngue'mo majuaní ra Espiritu Santo di benna ra hya mmanna ja'i oque hin'na. Nu to gatho mmanya ngue ra Jesucristo majuaní bi nja'i, guehna ra hya Oja mmanna.

3 Pe nu to gatho mmanya ngue himbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espiritu Santo na, sinoque

guelaṅṅa rā hya ṅue rá nsiui
rā Cristo na. Pɛ ya xcá 'yøhm
ṅue ja ṅue di n'yo ua ja rā
ximhāi'a rā hya ṅue rā fehni.
'Nɛ ya 'yo'a rā hya'a ya.

4 Ague mā baṣi'ah, ya yø
ja'i'ah Oja ya. Janangue ya
gá taphu'u yø fehni pøngahya.
Porque nuna rā Espíritu
Santo guí n'yoh, man'na
xanzaqui na ṅue'a rā zithu
n'youi yø ja'i ua ja rā ximhāi.

5 Nu'u yø fehni pøngahya,
yø n'yoh yø ja'i 'bucua ja rā
ximhāi'u, janangue mman'a
te ja ua ja rā ximhāi. Yø ja'i
'bucua ja rā ximhāi p'uya, nnu
manho rā hya mmanya yø
fehni.

6 Pɛ nuju, ya yø ja'igah
Oja. Nu te'o ya rá mpadiui
Oja ya, di ho da 'yøhya yø
hya dí xänbähe yø ja'i. Pɛ
nu to hingrá mpadiui Oja,
hingui nne da 'yøhya yø hya
dí xänbähe yø ja'i. Guehna
gdá pahmu naya ndana rā ja'i
majuaní rā hya mma, ndana
rā ja'i himma juani te mma.

7 Ague mā zi cu'ah, nu'u
mā mmi'yɛc'ɛih ya, jatho
ṅue gā mmahmu n'na ngu
n'najmu ya. Porque nu'a di
mahrá mmic'ɛiui, guehna øt'a
te rá ts'änni Oja na. Nu'a di
mahrá mmic'ɛiui, gue'a rá
baṣi Oja'a. Gue'a rá mpadiui
Oja'a.

8 A nu'a hīndi mahrá
mmic'ɛiui, hingrá mpadiui
Oja'a, porque Oja di mādi
gātho yø ja'i.

9 Ja di nɛqui p'uya ṅue di
macju Oja, porque bá penhá

'dants'ant'u ua ja rā ximhāi,
para ṅue da zäp'u gā nthɛhu
rā 'da'yo te conná ṅue'a.

10 Xinda hangu gadi
mahmu Oja, pɛ hinjam'mø
da zä gā ørpahu tengutho guí
macju. Pɛ bi 'yurcahu Oja ha
guí macju, ṅue bá penhua rá
Ts'ant'u ṅue da du ṅue di
hoga mā ts'oquih.

11 Ague mā zi cu'ah, nu'mø
ngu'a bi 'yøt'Oja ṅue i macju,
nu'u mā mmi'yɛc'ɛih, jatho
ṅue gā mmahmu n'na ngu
n'najmu ya.

12 Nuna Oja, hinjam'mø to
di nnu na. Pɛ nu'mø dadi
mādi n'na ngu n'najmu, ya di
n'yoh Oja 'mø. 'Nɛ majuaní
dadi mahmu Oja 'mø.

13 Nuna Oja bá penngahu
rā Espíritu Santo, guehna
øt'e ṅue gā pahmu ṅue dí
n'yoh Oja.

14 Nuna rá Tsant'u Oja, dá
nuɛgähe na, janangue dadi
jahe majuaní ṅue rā Papá
bá penhá Tsant'u ua ja rā
ximhāi ṅue da yanyø ja'i.

15 Nu rā ja'i mma ṅue ɛc'ɛi
ṅue rá Tsant'u Oja na rā
Jesús, guehna rā ja'i rá n'youi
Oja na, ngu Oja, ngu rā ja'i
hinha guí nhyɛgui.

16 Ya dí pahmu ṅue di
macju Oja, nu'a dí ɛc'ɛih
ṅue majuaní'a.

Nuna Oja di mādi gātho
yø ja'i. Janangue nu rā ja'i
di mahrá mmic'ɛiui, ya rá
n'youi Oja rā ja'i, n'na ngu
n'na hinha guí nhyɛgui.

17 Jatho gā mahmu Oja
co gātho mā mmahmu,
n'namhma ṅue ya hīnte gā

suh_u 'mø rā pa danī hyaxra güenda. A nuua ja rā ximhäi ya, nuna Oja rá Papá na rā Jesucristo, guehna ma Papáh_u na.

¹⁸ Nu rā ja'i ngue rá mm_ui guī mā Oja ya, ya hinguī su da z_u Oja rā ja'i. ¿Teni mantho da zu rā ja'i 'mø ya rá mm_ui guī mađi? Su rā ja'i da z_u Oja, pε gue'mø higrá mm_ui guī mađi.

¹⁹ A nu_u dadī mahm_u Oja ya, porque bi dimma mm_ui h_u ngue rá mađi go bi macj_u Oja.

²⁰ A nu rā ja'i da 'yεna ngue di mā Oja, pε nnu man'_u drá cu, guehna rā ja'i fehni na. Porque rā ja'i hīndī mahrá cu nuna i nnu, ¿hague da nzā di mā Oja nuna hinguī nnu 'mø?

²¹ Guehna rā hya di manda Oja naya ngue nu rā ja'i εna ngue di mā Oja, jatho di mahrá cu.

5

¹ Nu to gātho εc'ei ngue ra Jesús guehna rā Cristo na, guehna rā ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu rā ja'i di mahrá mm_un'yoh_ui, co 'nε' u yø basi na rā n'yoh_u mā mađi jatho ngue da ma mā mađi.

² Janangue nu'mø dadī mahm_u Oja, 'nε dí øth_u'a rā hya di manda, ya dí pahm_u ngue nu' u yø basi Oja jatho da ma mā mađi.

³ Porque rā ja'i di mā Oja, gue'a øt'e te di manda Oja'a. Nu'a te gā di manda Oja, gā øt'e, hinguī nnu manhennitho da 'yøt'e.

⁴ Porque nu to gātho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'_u rā nts'o jaua ja rā ximhäi. Nuna mā nt'εc'ei h_u i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja rā ximhäi na.

⁵ Hinjongui sä da hep'_u rā nts'o jaua ja rā ximhäi, høndya yø ja'i εc'ei ngue rá Ts'ant'_u Oja na rā Jesús, guehya yø ja'i hep'_u rā nts'o ya.

⁶ Mambá εcua rā Jesucristo, bi fađi ngue rá Ts'ant'_u Oja 'mø mi nxixya p'_u ja rā dehe 'nε'mø mi mánna ji p'_u bi du. Pε hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'nε bi tho. Guesε rā Espíritu Santo di ja majuanī te'o na rā Jesucristo. A nuna rā Espíritu Santo gā majuanī te mma.

⁷ Pε nuya hyu ya, bađi ja majuanī p'_u mahets'i ngue rā Jesucristo guehna rá Ts'ant'_u Oja na. Nu'a rá mađi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'ant'_u Oja, nuna øt'e ngue fađi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a rā Espíritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma.

⁸ 'Nεcua ja rā ximhäi, guehya di ja majuanī ya hyu yø hya ya, ja dí haxh_u p'_u njuani ngue rá Ts'ant'_u Oja na rā Jesucristo. Nu'a rá mađi, rā Espíritu Santo øt'e ngue timma mm_ui h_u hanja rā hya. A nu'a rá yoho, bi nεqui xanho 'mø mi nja rā nxixya. A nu'a rá hyu, bi fađi xanho 'mø mi tho rā Jesucristo. Gātho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna rá Ts'ant'_u Oja na.

⁹ Xi'mø bi man'a n'na rā hya yø ja'i 'nε dá εc'εih te bi mā, goma gue Oja hinga εc'εih te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuanī te'o na rá Ts'ant'ua na.

¹⁰ Nu'a εc'εibi rá Ts'ant'ua Oja, pase p'ua ja rá mmui ra ja'i ngue majuanī te εc'εi. Nu'a hinguī εc'εi'a te mman'Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hinguī εc'εi'a ra hya bi man'Oja ngue te'o na rá Ts'ant'ua.

¹¹ Guesε Oja di jacju majuanī ngue di 'dacju ra 'da'yo te para zantho. 'Nε nuna ra 'da'yo te na, di n'nacju 'mø ga εc'εih rá Ts'ant'ua Oja.

¹² Nu'a to n'youi rá Ts'ant'ua Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pe nu to hinguī n'youi rá Ts'ant'ua Oja, ya hin'yu ra 'da'yo te.

¹³ Nuya to εc'εibi rá Ts'ant'ua Oja, dá cuarpabi ra carta ya yø hya jaua, dí nnepe da badī ngue ja ra 'da'yo te para zantho.

¹⁴ Nu'mø dá mat'Ojah, di hah nzammui, porque dí hax njuani ngue nu'mø dí äph Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'dacju, nuna Oja ørpa masu te dí xihmu.

¹⁵ Nu'mø dí pahmu ngue ørcahu masu Oja 'mø tema cosa dí äph, nu'mø dá mat'Ojah p'uya, dí pahmu ngue di 'dacju Oja te dí äph.

¹⁶ Nu'mø to padī ngue bi 'yøt'a n'na ra ts'oqui rá cu, 'nε da zä di mpunnbi, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mø ngue sä

di mpunnbabi rá ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hin'yu rá punnbi, ya ra castigotho tømra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hinte dí xi'ah ngue da zä gui marpah Oja ra ja'i ngue di mpunnbi.

¹⁷ Nu'a te xants'o, gä ra ts'oqui'a. Pe ja ra ts'oqui ngue sä di mpunnbabi ra ja'i.

¹⁸ Dí pahmu ngue ra ja'i nnøpa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yøt'e. Porque rá Ts'ant'ua Oja fähra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onba rá mmui ra ja'i.

¹⁹ A nuyá, dí pahmu ngue yø basigahu Oja ya. A nuya gätho mü'da yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi, gä o rá 'ye ra zithu.

²⁰ A nuyá, ya dí pahmu ngue rá Ts'ant'ua Oja bá εcua, 'nε ya bi xoga mā n'yomfēnihu ngue dá pahmu ndana gue'a majuanī Oja. A nuyá, ya dí n'yoh'a majuanī Oja ya, guehna ra Jesucristo rá Ts'ant'ua Oja na. Guehna majuanī ngue Oja na, 'nε di unna 'da'yo te para zantho.

²¹ Ague mā basi'ah, 'yo gui thanneh yø dahmu. Da ngut'atho.

2 ra Xuua Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua gä na ma cu ngue ra xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'ne'u ni basi dadi zengua. A nugä, majuani ngue gä dadi ma'ahü. 'Ne hinga hönghogä, sinoque di ma'ahü gätho ya to pahna ra hya majuani.

² Porque gäthogahü ya, 'da'igu ma nt'ec'eihi ja. 'Ne di pahmü njuani ngue guehna majuani na. Guehna ga ec'eihi para zantho naya.

³ Nunä Oja ma Papáhu, da guehna ra Jesucristo rá Ts'ant'u, di huégahü, di 'dajü rá njapi, da hyurca ma mmüihü. Da 'yot'e ngue ga haxhü na ra hya majuani 'ne da 'yot'e ngue ga mahma mmi'yec'eihi.

⁴ Emmëi dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nü 'da ni ts'ant'u ya haxra hya majuani tengutho di 'bejpahü Oja ma Papáhu ngue ga othü.

⁵ A nuya ma zi cu'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nunä ra hya ga xi'i, himma 'da'yo na, sinoque 'da'iguui na ra hya bi m'mejpahü m'met'o ga othü. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'najü, jatho ga mađi gätho ma mmi'yec'eihi.

⁶ Nu'mø dadi mahmü Oja, gue'mø dí othü'a te di manda

Oja 'mø. A nunä ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xcá 'yøhmü m'met'o na, gue'a ngue di mahrá mmic'eiui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nuya ja ra ximhäi, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fehni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyäte na, 'ne rá nsüui ra Cristo.

⁸ Damü mfähmü n'namhma ngue händi m'me'a ra 'befi gui othü. Damü nehü ngue da ma ma juati xanho ra njut'i di n'na'ahü.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hont'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo nne da ma, sinoque mmammi'da yø hya ngue himbi nxänbäte ra Cristo, guehna ra ja'i hingui n'youi Oja na. Pe nü ra ja'i ngue hont'a te ra hya bi nxänbäte ra Cristo i mma, nunä, guehna n'youi ra Papá na, da gue'a rá Ts'ant'u Oja n'youi.

¹⁰ Nu'mø to da zöp'ü gui 'bühmü, da 'yena ngue da xän'nahü rá hya Oja, pe hingui xänbäte'a ra hya bi nxänbäte ra Cristo, 'yo gadi unna ts'äya p'ü ja ni ngumhmü, 'ne 'yo gadi zenguahü.

¹¹ Porque nü'a di zengua na ra ja'i na, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxänbäte'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya di nne ga xi'ahü. Pe händi

nne gā cuati gātho yø hyā
 ua ja rā carta gā pen'nāhε.
 Porque dí tømī gā mmap'ε
 gā ma nu'āhε, n'namhma gā
 nyasεhε, man'natho dī njajε
 mpähā p'εya.

¹³ Dí zεngua'i ya yø ts'εnt'ε
 nī juhuε, xquet'a rá thanhñī
 Oja nā.

3 ra Xuua

Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

1 Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dadi ma'i.

2 Ague ma zi cu'i, dí äpä Oja ngue da mäxä'i te guí øt'e. 'Nε dí äpi ngue xtä nzaqui'i, tengutho ga nzaqui ni nt'εc'εi i ja.

3 Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuha bá sømp'u guí 'bwi. Mi zä mi zøcua, bi xiqui ngue gue'a ra hya majuani guí hats'i.

4 Hin'yugui man'na ra johya jag'mø dí øde ngue nuya ma basi ya haxhna ra hya majuani.

5 Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'bäxte'u ma cuha, madaque'a n'nanni ni 'yεhε, pε guí fäts'i.

6 Mambá pengya ma cuha, bá sømp'u guí 'bwi. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue εmmεi gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, dami 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honi n'namhma da zä di sigue'a te ga 'yo. Guí 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e.

7 Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'befi ra Jesucristo. Nuya yø mēfi ya, hingui tømji ngue gue'u yø ja'i hingui εc'εi Oja da mäts'i.

8 Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanna ra hya majuani,

n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hya.

9 Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pēnnbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pε nuna ra Diótfefes ngue nne di m'met'o p'u 'buhyø 'yεc'εi, hingui ørpatho masu te dí xifi.

10 Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahh hanja ngue hingui säya mmanyø fehni conná ngueque. 'Nε hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque hīndi unna ts'äya'u ma cuha sømp'u 'bwi. Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'nε høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yεc'εi.

11 Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basi Oja'a. Pε nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrá mpadiui Oja'a.

12 Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'nε majuani'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dadi jahe majuani ngue xanho te ga 'yo na, 'nε guí pahma ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuani'a te dí mmam'me.

13 I ja mi'da yø hya dí nne ga xi'i, pε hīndi nne gä ga cuatä ua ja ra carta yø hya.

14 Porque dí tømji ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya da zä ga nyasēui p'uya.

15 Da hyut'a ni mmwi Oja. Di zengua'i ni amigo 'bæcua. 'Yørca ra mate dami zengua

quits'а n'na ngu n'na'а ма
amigogähe 'bәp'а guí 'bәhmә.

Ra Judas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nuga drá Judas, rá mēfigā rā Jesucristo, dādī n'yohugā'be rā Jacobo. Dādī zengua to gā bi zon'na Oja. Emmēi dī mā'ahū Oja. Ra Jesucristo p'uya, fā'ahū.

² Dī nne ngue man'na di dīnnī mmāihū ngue di huēc'ahū Oja. Dī nne ngue emmēi dī mā'ahū Oja 'nē da hyut'a nī mmāihū.

³ Ague mā zi cū'ahū, janjuānī dá ne ngue xca ot'ahū rā carta ya yø hya n'youi nā rā nho dá nthēhū ngue ya dá nyamhū. Pē jap'ū man'na rā hyā ja ts'editho gā otrā carta gā pēn'nahū p'ū. 'Yo guī nnehū ngue to di ts'onna rā hya dī ēc'ēihū, guehna rā hyā i ja para zantho nā. Pē n'na ndītho bi un'Oja te'o gā o rá 'yē.

⁴ A nuyá, 'bū i'da yø ja'ī ngue hīngyø hoga 'yēc'ēi. I hāte, guehya mmanya ngue sā gā siguetho gā othū rā nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i enā. Pē ngue ngūnā rā hyā mma, ya cōn'a mā Ojahū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo cōnī. A nuyā p'uya, ya manjam'mōtho nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro ngue guehya yø ja'ī dā ma rā castigo ya.

⁵ Madague'a ya guī pahmū nā rā hyā gā xi'ahū ya, pē dī

nne gā bēn'nahū te xā 'yøt'Oja yø pa xā thogui. Porque nu'mø mambā jūjpū ja rā hāi Egipto ya yø ja'ī Israel, m'mēfa p'uya, bi hyo'ū to hīmbi 'yēc'ēi te bi mā.

⁶ Dāmī bēmhmū te bi tho'ū yø anxē hīmbi zuprā 'bēfi mī pēfi, sinoque bi zop'ū'a te mī pēp'ū mahēts'ī. Nūnā Oja, xā ndūt'ī conyø cadena p'ū ja rā 'bēxūi mēnte dā zōnna pa dī nja rā ts'ut'abi.

⁷ 'Nē dāmī bēmhmū te bi jap'a Oja'ū yø mmēngu p'ū ja rā hnīnī Sodoma 'nēhra hnīnī Gomorra conmi'da yø hnīnī guerp'ūtho mambī ja. Mī njap'ū yø ja'ī mī 'būp'ū ngue 'yots'om'māi tengūtho øtyø ja'ī 'būp'ū guī 'būhmū ya ngue 'yots'om'māi. 'Bū i'da ngue yø mmin'yohūse mādi 'berpā rá sā tengūtho 'mø drā xisu. Pē bi nzø ya yø hnīnī ya n'namhū ngue nu to gātho øtyø ts'oqui dā badī ngue dī njapra castigo m'mēfa conna sibi para zantho.

⁸ Tengūtho dī xi'ahū ya, xquet'a njarbatho'a te øtyø fehni xānbate p'ū guī 'būhmū. Nu'ū, di ts'antyo dā, enā ngue bi t'utī ngue dā zā dā 'yøt'a xants'o ngue di ts'onyo do'yo. Embi ngue hīngui ja ts'edi gā othū ya yø hyā di 'bejrahū Oja gā othū. 'Nē nnōmman'ū tate ja yø ts'edi.

⁹ Nu'mø mī dū rā Moisés, nu'a rā 'bet'o anxē Miguel bi njun'mā hyāui rā zithū ngue dī nuennabāi rá do'yo. Pē nu'a rā Miguel hīmbi hyā rā ts'edi xta nnōmman'ū rā zithū, xta 'yēmbi ngue dā ma rā cas-

tigo. Sinoque hontho embi:
 “Di hec'a'i Oja”, bi 'yembī.

¹⁰ Pe nuya yø n'yohu dí xi'ahu ya, nnømman'u'u ja yø ts'edi 'ne hingui padi hanja. Tengutho yø zu'ε ngue hin'yuh yø n'yomfeni, nu'a ra nts'o so yø mmui gue'a øt'a, njarbutho ya dí xi'ahu ya, guehya di m'mehya.

¹¹ Nuya yø ja'i ya, hague ngu ra n'u da zā ya. Porque tenthō ra nts'o bi 'yøtra Caín. A nuya p'uya, øtra ts'oqui ngue da dahra mēnyu, tengutho bi 'yøtra Balaam. Pe di m'medi tengutho ra Coré, di m'medi ngue himbi ne xta 'yøde te mman'Oja.

¹² Nu'mø pap'u ja ra ngo guí øthu ya yø ja'i dí xi'ahu ya, di 'berpabi yø sä'u yø ja'i njuantho yø 'yεc'ei. Porque nuya yø ja'i ya di ho di nsihmε, pe hingui nnu mansu mi'da yø ja'i 'bup'u ja ra ngo. Hontho nne ngue di nniyase. A nuyá, hin tema nho da 'yøt'ahu ya. Ya guí nnuhu n'na ra jogui 'mø bá ha ra ndahi, 'ne himbi n'ye, njarbutho ya. Nuyá, guehya tengutho yø za hingui zu'mø bi zonna pa di nzudi. Ya xandu, janangue hingui zudi, 'ne majuanī ngue xandu ngue nu'mø mi sat'i, bi c'uts'i.

¹³ Nuya yø ja'i ngue høndra nts'o ga 'yo, guehya yø ja'i guí nhyεjpa yø fanthe jap'u ja ra jathe ya, nup'u ni gohra ts'othe xants'o rá fεgui høts'e, njarbutho ya. Guehya tengutho yø sø 'mø dadi pomp'u thogui. Guehya da ma ra castigo para zantho ya,

da map'u ja ra ts'a'bexui.

¹⁴ Dato yø papá bi m'mui bá fudi asta ra Adán, mi m'mu'a rá yoto, ya ra Enoc. Guehna ra Enoc bi ma te di nja, bi 'yεna: “Nu'mø bá εcua Oja, yø mahuaहितho yø maca anxε da n'youi.

¹⁵ Dá εhe ngue da 'yørpa ra ts'ut'abi gátho yø ja'i. Gátho yø ts'oc'ei hingui εc'ei Oja da ma ra castigo ngue'a te gāma nts'o xa 'yøt'e, da gue'a te gāma ts'omhya xa xi Oja p'u ha ya”, bi 'yεna.

¹⁶ Nuya yø nemhya, hinjongui pøni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyø mmui da 'yøt'e, gue'a di nja'a. Nu'mø ya, εna ngue pase. Di hoqui te xihyø ja'i, para ngue da zäp'u da gajpabi te honi.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahu, dami bεmhmā na ra hya bi xi'ahu m'met'o ya yø representante ma Hmuhu Jesucristo.

¹⁸ Nuyá, bi ma ngue hante da gaxyø pa di 'yεp'u, di m'mahyø ja'i ngue da dentho'u yø hya xandaxqui. Guehya yø ja'i da 'yøtho'a ra nts'o so yø mmui ya.

¹⁹ Guehya yø n'yohu 'uenyø ja'i ya. Gue'a ra 'yu cāmbase yø n'yomfeni da 'yøt'e. Hinga gue'a ra 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo.

²⁰ Pe ague ma zi cu'ahu, dami 'yøt'e ngue man'na di ndu ni maca nt'εc'ei hu i ja. Nu'mø guí mmat'Ojah, dami unna 'yu ra Espiritu Santo ngue di bεn'nahu te guí mmamhmā.

21 'Yo gadi unthohu ra mate Oja. Nuna ma Hmuhu Jesucristo ja ra nhucate na. Ma ga tomhmu ngue di 'dacju ra te para zantho.

22 Nu to yobeni, dami hathu ra ts'edi ngue 'yo di that'i.

23 Pe nu'u ya xa that'i, dami yani, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hingui nnepe da guadi di nzø, gui jarbu. Di nja ni nhucatehu ngue mi'da yø ja'i, pe dami mfahmu, mami njahu p'u tengu øt'u. Nu p'u gdi bemhmu ya yø ja'i ya, tengutho 'mø xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hingui sä ha di mbenni.

24 Hønsø Oja ja ra mfadi, 'nø ja ra ts'edi ngue fä'ahu hingui 'yøthu ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hinte mants'o da din'nahu 'mø ra pa gui m'mahmu p'u ja ra hmi rá dá. Nu'a ra ora'a p'uya, ya da zä gui johyah.

25 Nuna Oja bi yanju conná guehra Jesucristo. Maguesø Oja ngue jase rá ts'edi, 'nø guehna tate hangu ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

Apocalipsis

Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

1 Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugä drá Xuua, ra Jesucristo bá penngagui rá anxe, bi jaqui dá padi hanja na ra hya na.

2 Ma ga xi'ahua te gä dá nu. Ga xi'ahua hanja na te gäma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

3 Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmēnthi di nthēui te'o da manna hya p'u ha di mpeti yø 'yεc'ei. 'Nε xquet'a ra mmēnthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho di nja ya.

4 Nugä drá Xuua dadi zenguagä'u yø 'yεc'ei rá m'map'u yoto yø hnini rá njap'u ja ra häi Asia. Oja di jap'ahua 'nε da hyut'a ni mmēihua. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui. Di jap'ahua na ra

Espíritu Santo, nuna entho yoto yø nyot'i i nεqui p'u ní hyandra nthuts'i Oja.

5 Di jap'ahua na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja na. Go rá māditho bi bēnnate 'mø mi du na, 'nε guehna ja rá ts'edi ngue di manda gätho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi na. Guehna ra Cristo di macju 'nε bi du. Nu'a rá ji bi mäni, gue'a i hoga ma ts'oquihua.

6 Nuna ra Cristo øt'e ngue ma n'yohua p'u ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'dacju ra 'befi ngue dyø mmäcjahua, para ngue da zäp'u ga thannehua na Oja rá Papá. A nuyá, ma ga εspahua na ra Cristo maguesε, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

7 A nuyá, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yε mahets'i, da n'youi ra gui. Gätho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpua ja ra pont'i da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gä di nya dummai. Da ngut'atho.

8 Nuna ma Hmuhua Oja jase rá ts'edi, nguna ra hya xicju, i εna: "A nugä para zantho di 'bui, porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nεgui, pe nugä ga sigue ga m'mui para zantho", i εna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui.

⁹ Nūgā drá Xuua, gā dādi ncuḥu, gāthogahu, ya mā n'yohu rā Jesucristo. A nuyá, di tocagahu ngue dí sáhu rā n'ḥ ya. Pε gā dí ohu rá 'yε rā Cristo nuna di hacju rā ts'edi ngue gā seti hangū rā n'ḥ ja ngue gā thohmu. A nu'mø mā m'macā p'ḥ Patmos, ja n'na rā t'uhāi ja māde rā jāthe, ja dá op'ḥ rā fādi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicā yø jā'i te'o nā rā Jesucristo.

¹⁰ Nuna n'na rā pa ngue mī thanne yø jā'i rā Hmū Jesús, rā Espíritu Santo bi pārcaguī mā nthandi, 'da mā'dan'yo dá nu. Dá øcua ja mā xátha ngue nts'edi gā nzoca n'na n'cēi. Nup'ḥ dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta.

¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yεnguī:

—A nūgā para zantho dí 'bui, porque ya nmī 'bucā p'ḥ bá fūdi bá nja yø cosa i ja ya. Dā guehya, nu yø cosa i ja, jap'ḥ rá nzeḡui, pε nūgā gā sigue gā m'mai para zantho. Ague Xuua, damī cuatrá sacua te gā guī nnu ya. Gui pennbá rā sacua yø 'yεc'ei 'b'ḥ yoto yø hnini rá njap'ḥ ja rā hāi Asia. Nuya yoto yø hnini ya, guehna rā hnini Efeso, rā hnini Esmirna, rā hnini Pérgamo, rā hnini Tiatira, rā hnini Sardis, rā hnini Filadelfia, rā hnini Laodicea.

¹² Nūgā drá Xuua, dá 'bārbuya ngue dá hēt'a nzoqui. Pε nu'mø mā 'bāt'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue rā oro.

¹³ Nup'ḥ ja'ḥ yoto yø mfoxiyo p'ḥya, dá hētī ngue εt'inde n'na rā n'yohu. He rá

he sət'e astā yø gua. Rá tiya p'ḥya, gā rā oro di ngut'i.

¹⁴ Yø xta p'ḥya, gā rā t'axi, εnā rā t'axca xidε'yo ogue rā t'axca se. Yø dá p'ḥya, di yoxni tengutho rá thai rā sibi.

¹⁵ Yø gua p'ḥya, di yoxni tengutho rā t'εgui 'mø bá pømp'ḥ ja rā orno ngue xā mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a gā nt'øde 'mø bi nya p'ḥya, tengutho gui hī rā ndate dehe.

¹⁶ Nup'ḥ ja rá 'yε ngue rá n'yēi, i hā yoto yø sø. I pømp'ḥ ja rá ne n'na rā ts'anjuai ja yoho yø hēti. Rá hmi p'ḥya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hīnte juṭi.

¹⁷ Mā hεrpḥ 'bāi, dá tāgui tengutho n'na rā du, dá sop'ḥ ja yø gua. Bi macrá 'yε ngue rā n'yēi, bi doscaguī, bi 'yεnguī:

—'Yo guí su. Go guecā dí 'bui para zantho, porque ya nmī 'bucā p'ḥ bá fūdi bá nja yø cosa i ja ya. Dā guehya, nu yø cosa i ja, jap'ḥ rá nzeḡui, pε nūgā gā sigue gā m'mai para zantho.

¹⁸ Guecā dí 'bui hangū rā pa. 'Nε bi hnu ngue dá tu, pε nuya dí 'bui para zantho ya. Go dí hagā rā nsogui ngue rā ndate, go dí hagā rā nsogui p'ḥ 'buhyø ánima.

¹⁹ A nuyá, damī cuatrá sacua te gā mā hya guī nnu ya. Cuatrá sacua'a te bi nja ya, da gue'a te di nja m'mefa.

²⁰ Nuyá, gā xi'i te gā mbønya yoto yø sø gā nuua ja mā n'yēigā ya. Co n'εhya yoto yø mfoxiyo ngue rā oro di

mäsqui, gā xi'i te gā mbøni. Nuya yoto yø sø gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto yø mēfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'ua dī mpeti yø 'yēc'ēi ngue yoto yø hnini ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto 'bui yø 'yēc'ēi ya.

2

1 Dami 'yotra carta, gui pēnnbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ua 'buihyø 'yēc'ēi'a rá hnini Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanā ja yoto yø sø p'ua ja rá n'yēi, nuna di therbū mādē ha ja yoto yø mfoxiyo ngue rá oro. I ēnā:

2 Dí pačā te gā guí øthū. Dí pađi ngue guí ha rá ts'edi guí ørpaħū rá 'bēfi Oja. 'Nē guí seti hangū rá n'ua guí thohmū. Dí pačā ngue hīn gāđi nsixū yø ts'oc'ēi. 'Nē dí pađi ngue pønyø ja'i ngue nne dā hyä'ahū, i ēnā ngue mā representante. Pē gā hyaspaħū rá güēnda te gā 'yo ya yø ja'i ya, 'nē gā tinnbaħū ngue guehya fehni ya.

3 Guí seti hangū rá n'ua guí thohmū, 'nē 'bū i'da ngue ēmmēi ørcagui mā 'bēfi, hīnha gā ngohyø mmūi.

4 Pē nugā jap'ua n'na rá hya nnā sū'ahū. Nuna rá hya nā ngue zits'utho gāđi mačjū, ya hīnni mantho gāđi mačjū tengutho p'ua bá fadi, ngue janjuani gā hyo ni mmūi gā mačjū.

5 Dami bēni ha bi njap'ua guá ets'i ngue gāđi mačjū.

A nuyá, dāmi 'bā'ni mmūihū n'na zihmantho, dāmi mačjū tengutho gmi øthū m'met'o. A nu'mø ngue hīnguí nne gui mačjū, gā mmagā p'ua ngue gā hačā ni mfoxiyohū p'ua ha ja.

6 A nuna n'na rá hya jap'ua guí øthū, dí nnu manhogā nā, ngue mađits'ua guí nnu manhohū'ua yø hya xānnbabi yø ja'i rá Nicolás. A nugā p'uya, xquet'a 'nēqui mađits'ua dí nnu manhogā nā rá hya nā.

7 Nu rá ja'i ja rá gu, dā 'yøhya yø hya ja ua xihyø 'yēc'ēi rá Espíritu Santo, i ēnā: Nu rá ja'i dā bōni ngue dā dapra nts'o i ja, gā unna nt'ēdi ngue dā zaprá ndät'ä rá za 'bāp'ua ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za rá ndät'ä rá ja'i, rá ja'i p'uya dī m'mūi para zantho, i ēnā”.

8 Dami 'yotra carta, gui pēnnbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ua 'buihyø 'yēc'ēi'a rá hnini Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanā ya mi 'bū 'mø mambá fadi bá nja yø cosa i ja ya, 'nē di sigue dī m'mūi para zantho. Guehna bi du nā, pē mahømbi m'mūi. I ēnā:

9 Dí pačā te gā guí øthū. Dí pađi ngue xangu rá n'na guí sāhū. 'Nē dí pađi ngue guí hyoyahū, ngue hīn'ya rá mēnyū. Pē mađague'a, tate dī muui nā rá nho di 'da'ahū Oja. Dí pađi ngue nnømman'ua'ahū yø ja'i nuya ēnā ngue yø judío. Pē nuya yø ja'i ya, guehya hīngyø ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i rá zithū ya.

10 'Yo guí sũh'a te rã n'a ja ngue guí thohmũ ya. Porque rã zithũ dı nja rã pa da 'yøt'e ngue guí n'ofãdihũ. Ja da fãp'ũ p'ũya ngue'mø majuanı guí ɛc'ɛigãhũ xãnhø, ogue hın'nã. Dı sã'ãhũ rã n'ũ n'net'a mã pa, pɛ 'yogui hɛgãhũ madãgue'a guí tũhũ. Cabo gã jut'ãhũ connã 'da'yo te para zãnthø.

11 Nũ rã ja'ı ja rá gu, da 'yøhya yø hyã ja ua xihyø 'yɛc'ɛı rã Espıritu Santo, i ɛnã: Nũ rã ja'ı da bønı ngue da dapra nts'o i ja, ya hında tho'a rá yondi rã ndate, i ɛnã".

12 Dãmı 'yotrã carta, guı pɛnnbabı rá mɛfi Ojã 'bet'o p'ũ 'bũhyø 'yɛc'ɛı'a rã hnıni Pɛrgamo. Ja ua ya yø hyã guı 'yot'i, guı 'yɛmbı: "Ngũnã rã hyã mmãnnã pønnã ne n'na rã juai mãdø nts'ãthø, ja yoho yø hetı, i ɛnã:

13 Dı pacã te gã guı øthũ. Dı padı ngue guı 'bũhmũ p'ũ ha 'bũhyø ja'ı dı mãnda rã zithũ. Pɛ dı padı ngue guı ɛc'ɛigãhũ xãndønhø. Nũ'mø rã pa mı hatra ts'edi rã zithũ'ũ nı mmɛngũhũ ya, ngue bi bɛntrã Antipas bi hyø, bi ɯpi ngue xifi xãnhø yø ja'ı hanja'a mã hyã, pɛ hıngã hyɛgãhũ.

14 A nũyã, jap'ũ 'da yø hyã guı øthũ ngue hındı nnu mãnhøgã. Porque nũnã rã hyã bı nxãnnbate mãnjãm'mø rã Balaam, 'bũp'ũ 'da nı amıgøhũ ngue tenna rã hyã nã. Guehnã bi xãnnbabı rã Balac, bi xifi ngue da japyø judıo da 'yøtra ts'oqui,

ngue da zi'a te pørpabi yø dãhmũ, m'mɛfa p'ũya dı n'yots'om'mãı.

15 Nũnã mãn'na rã hyã p'ũya, xquet'a 'bũp'ũ 'da nı amıgøhũ ngue tenna hyã bı nxãnnbate rã Nicolás. Conque nũnã rã hyã xãnnbate nã, mãdıt's'ũ ngue dı nnu mãnhøgã nã.

16 Pɛ nũyã, 'yo gadi unna 'yu yø ja'ı ngue dı xãhya yø hyã bı nxãnnbate nã dı xi'ãhũ ya. Dãmı xihyø ja'ı ngue nũnã rã hyã xãnnbi, da hyɛp'ũ. Porque nũ'mø hımbı ne yø ja'ı da hyɛp'ũ nã rã hyã dı xãdi, gã mmãsegã p'ũ. Nũya yø ja'ı hıngui nne da hyɛp'ũ ya yø hyã dı xãdi, gã sãsegã'be connã juai pømma ne.

17 Nũ rã ja'ı ja rá gu, da 'yøhya yø hyã ja ua xihyø 'yɛc'ɛı rã Espıritu Santo, i ɛnã: Nũ to da bønı ngue da dapra nts'o i ja, gã japi da zi rã hmɛ bı ja mãhɛts'ı, guehnã rã hmɛ hıngui facua ja rã xımhãı nã. 'Nɛ gã unna n'na rã t'ũdo xã nt'axı. Nũnã rã t'ũdo gã unni, nt'ot'i n'na rã thũhũ mã'da'yo, hınjongui padı hanja. Sinoque ja ngue da basɛ hanja'a to da hyãnnã do, i ɛnã".

18 Dãmı 'yotrã carta, guı pɛnnbabı rá mɛfi Ojã 'bet'o p'ũ 'bũhyø 'yɛc'ɛı'a rã hnıni Tiatira. Ja ua ya yø hyã guı 'yot'i, guı 'yɛmbı: "Ngũnã rã hyã mmãnnã Ts'ũnt'ũ Ojã, nũnã dı yoxnı yø dã tengũthø guı 'yotrã thai rã sibi. Yø gua p'ũya, dı yoxnı tengũthø rã

t'εgui mats'uxt'i xandønho. I εnā:

19 Dí paçä te gä guí øthü. Dí pađi ngue gađi maçju 'nε dí pađi ngue n'na ngu n'na gađi mmahmu. Dí pađi ngue guí εc'εigahü xandønho. Dí pađi ngue guí ørpañü rá 'bεfi Oja. Dí pađi ngue nu'a te ra n'ü guí thohmu, gä guí sethü. Dí pađi ngue nu'a te ra ñho guí øthü, man'na tate xanho te guí øthü ya, ngue'mø rá müdi.

20 Pε nugä, jap'ü n'na ra hya nna sü'ahü. Porque nuna ra hya xännbate ra Jezabel, gađi unthohü ra 'yu. Nuna ra xisu na, i εnā ngue Oja di bεnnbabi ra hya xännbate, pε himma juani. Porque dí pađi ngue hä't'ü yø ja'i xännbi. Embi ngue sätho di n'yots'om'mäi ra ja'i, 'nε embi ngue sätho da za ra ngø ørpañi yø dahmu.

21 Nugä dí tømä na ra Jezabel, xammatho da hyep'ü'a rá n'yots'om'mäi ga 'yo, pε hingui nne da hyep'ü.

22 Janangue nuyá, ga japi di hyenni da 'yoxrá t'ots'i. Ga japi da zä ra n'ü. Nu to gä xa hyät'i ngue n'yots'om'mäiui, nu'mø hindi 'bätyø mmüi ya hä't'i ngue da hyep'ü ra nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguiho da zä ra n'ü.

23 Nuna ra Jezabel, ga hogä yø ja'i nuyä xa hyät'i, i nnøpe ngue yø basi. Ja da bap'ü yø 'yεc'εi 'büi ndap'ü bi zä p'üya ngue dí parbabi yø n'yomfεñi yø ja'i, nu te gäma hya mbεmp'ü ja yø mmüi n'na ngu n'na, gä dí pađi. N'na ngu n'na'ahü, nu te gä guí øthü gue'a ra njut'i di

nja'a.

24 Pε nuna ra Jezabel xännbate ra hya p'ü ja ra hnini Tiatira, xangu hingui nne guí tεnhnu na ra hya na. Porque nuyä yø hya εxa di xähyø ja'i ngue nne da bađi xandønho te εga 'yo rá hya ra zithü, ya hingui nne guí xähmu ya yø hya ya. Pε conni parte, ya hin'yü te gdä sü'ahü.

25 Nuna ra hya ya xcä benthü, dami sigue ngue gue'a gdí n'yoh'ü'a ya, asta gue'mø dá εcä mahøn'a.

26 A nuyá, nu to da böni ngue da dapra nts'o i ja, 'nε da 'yøt'e te dađi 'bεpi, 'nε di sigue da 'yøt'e asta guep'ü rá nzeñi, guehna ra ja'i ga unnä cargo ngue di manda yø nación.

27 Ma Papá bi 'dajma cargo, ga ja'ahü p'üya ga 'da'a ni car-gohü. Pε mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ahü. Nu'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya guí xihmu da 'yøt'e, guí japhü yø ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'εgui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpøde.

28 Xquet'a ga 'da'ahü ra dasø bí øx'mø xüdi.

29 Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yεc'εi ra Espíritu Santo".

3

1 Dami 'yotra carta, guí pεnnbabi rá mεfi Oja 'bet'o p'ü 'bühyø 'yεc'εi'a ra hnini Sardis. Ja ua ya yø hya guí 'yot'i, guí 'yεmbi: "Nguna ra hya mmanna to pεnnbabi ra Espíritu Santo ya yoto yø hnini, nuna ha yoto yø ø. I

ενα: Dí pacä te gä guí øthü. Dí padí ngue nup'ü ha guí yahü, guí εna ngue ya guí øthü xandønho rá 'befi Oja. Dí pacä p'üya ngue himma juani guí n'yohü rá ts'edi Oja.

2 'Yo nimantho guí säyathohü, dami mpefi ngue guí hathü rá ts'edi yø ja'i. 'Yo guí nnehü ngue nimantho da hyep'ü Oja mi'da yø ja'i. Porque dí nngä ngue guí säyathohü, guehna hingui nnu manho ma Ojagä naya.

3 Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue guí pumbeni ya yø hya bi san'nahü. Nu te gäma hya bi si'i guí 'yøthü, da gue'a guí 'yøthü'a. 'Yo nimantho guí säyathohü. Nu'mø hingä ja ndümmüi guí 'yøthü ya yø hya dí xi'ahü ya, jagui thambenihü ya gä söcä p'ü guí 'bahmä, tengutho 'mø bi zøhra bε, porque hingui pahmä tema ora gä søhø.

4 Pε dí padí ngue nup'ü ja rá hñini Sardis, 'bap'ü 'da yø 'yεc'ei ngue hñidi ts'onyo he bi ün'Oja. Guehya 'dap'ü ga n'yo'be ya, da hye yø t'axca he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'onyo he bi t'unni.

5 A nuyá, nu to da böni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rá t'axca he'a, 'nε hinga thujpabi rá thuhu p'ü ja rá libro nt'ot'i yø thuhu ya yø ja'i ja rá 'da'yo te. Nup'ü 'bahmä Papá, conyo anxε 'dap'ü 'bähmi, ja gä mmanängä p'ü ngue guehya ma ja'i ya.

6 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhna rá hya xihyø 'yεc'ei rá Espíritu Santo”.

7 Dami 'yotra carta gui penbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ü 'bähyo 'yεc'ei'a rá hñini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanā majuanī ngue gä rá nho øt'e, 'nε nu'a rá hya mma gä majuanī. Guehna hannbabi rá nsogui rá dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I εna:

8 Dí pacä te gä guí øthü. Dí padí ngue nuna ma 'befi, madí zits'ü guí ha rá ts'edi guí 'yøthü na rá 'befi na. A nu'a gni 'yørpahü masu na rá hya dí mma, hingui cønngahü ma thuhu, janangue dá xoc'ahü n'na rá goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e.

9 A nuyá yø ja'i o rá 'yε rá zithu, guehya εxä εna ngue yø judío ya, pε himma juani ngue guehya ma ja'igä ya, sinoque fehni. A nuyá yø ja'i ya, gä japä ngue di ndantyoħmu p'ü ha guí 'bahmä. Ja da bap'ü p'üya ngue dadi ma'ahü.

10 Nugä dí xi'ahü ngue gui seti hangu rá n'ü ja ngue gui thohmä. Nuna rá hya dá 'bep'i guí 'yøthü, gue'a gä 'yøthü'a. Janangue nuyá, gä faxahü 'mø gä sähü rá n'ü da thogui gätho yø ja'i 'bwi rá ngüni nximhäi. Ja da fap'ü ndana rá ja'i da böni ngue xanho rá nt'εc'ei.

11 N'na zihmantho gä ma εcä. 'Yo gadi thøhmü na rá hya ya xca benthü, n'namhü ngue hinga n'nan'yo to di

tocabi rā njut'i ja ngue di n'na'ah̄.

12 A nuyá, nu to da bōni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá dōts'e rá ngu mā Oja'a. 'Nε hinjam'mø da 'uemp'u di m'mái. Nu'a rá thuhū mā Oja, ga cuarpabi rá ja'i. 'Nε ga cuarpabi ra ja'i rá thuhū nā rá 'da'yo Jerusalén bí ja mahets'i, gue'a rá hnini mā Oja'a. 'Nε xquet'a ga cuarpabi rá ja'i mā 'da'yo thuhū.

13 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhnā rá hya xihyø 'yεc'ei rá Espíritu Santo”.

14 Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yεc'ei'a rá hnini Laodicea. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanā zant'a majuanī te mma. Nuna xifi xandønho yø ja'i hanja nā rá hya majuanī. Conná guehna bi nhogui te gāma cosa bi zān'Oja ngue bi nja. I εnā:

15 Dí pacā te gā guí øth̄. Dí padī ngue ni xinga gue'a gui hyεgagui p'u, ni xinga gue'a gdi hā rá ts'edi gui tēngagui mā hya. A nuyá, i nne gui sānni te gui 'yøt'e. O bien ngue gui hyεgagui p'u, oque xingui hya rá ts'edi gui tēngagui mā hya.

16 Pε commā ngue xøgue zi juat'atho guí εc'εigui, nuya njuantho gui mma thi ya.

17 Guí εnā ngue ya gyø mmεmmεtih̄, ya h̄inte gadi 'behm̄. Ya gā gue'a te gui øt'e guí εmh̄m̄ ya. ¿Ua hin

gadi umhm̄ rá güenda ngue rá 'yanthi gá nthεh̄? Porque mađi zits'u te di ja'ah̄. Guí hyoyah̄ nup'u go bi zā. Gyø xādāh̄ nup'u go bi zā. Conque ni xingra ulu di ja ngue gui hyeh̄.

18 Janangue dí xi'ah̄ ngue gui tångbah̄ rá oro mā datho xandønho, ya xpá thop'u ja rá sibi. Nu'mø ngue da guehna di ja'ah̄ nā, ya majuanī ngue gui mmεmmεtih̄ 'mø. 'Nε gui tångbah̄ rá ulu tate mandø nt'axitho gui hyeh̄, n'namhma ngue ya hinnī mantho gui pes'ni sā ngue da hin'ȳ te gui hyeh̄. Dami tångbah̄ rá 'yεthi ni hu ngue rá colirio, di coxnī dāh̄, n'namhma ngue da zā ni nxādā gui thohm̄.

19 A nugui, nu'u gā dadi mađi, nu'mø hinga gue'a ga 'yo, nugā dí fei ngue dadi hejpi te øt'e. Janangue nuyá, ga fεp'ah̄ 'mø ngue hingui hya rá ts'edi gui 'bā'ni mm̄ih̄ ya.

20 Dí 'bācā p'u ja rá goxthi dí nzonhnategā. Nu rá ja'i da 'yøde te dí xifi, da xogagui rá mm̄i ga cut'i. Gā nsāya p'u ja rá mm̄i rá ja'i. Gā n'amigo'be, 'dap'u ga nsihmε'be.

21 A nuyá, nu rá ja'i da bōni ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'edi ngue 'dap'u ga mm̄i'be p'u dadi manda. Tenguthogā ngue da dapra nts'o, janangue nup'u di manda mā Papá 'dap'u dí hu'be.

22 Nu rá ja'i ja rá gu, da

'yøhna ra hya xihyø 'yεc'ei ra Espíritu Santo”.

4

1 Mī tho'a te gāma hya dá nugā p'uya, mahøndá nnøts'e ngue dá hanmahεts'i. Dá handa n'na ra goxthi ngue nsoqui. Nu'a nmī ya'be p'uya, nu'mø nzoqui, εna gue'mø m'mixt'i ra corneta'a ga ya. Bi 'yεnguī:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i te ja ngue di nja m'mefa —bi 'yεnguī.

2 Nu'a ra ora'a p'uya, bi pärcaguī mā nthandi ra Espíritu Santo. Dá handa n'na ra nthuts'i bí ja mahεts'i. Nup'ua ja ra nthuts'i p'uya, ja hup'ua Oja.

3 Nunā dá handi ngue huxpua ja rá nthuts'i, dá nu ngue di yoxni p'ua hudi, tengutho gui yoxni ra dospī ngue ra jaspe, n'youi ra caha xa ntheni ngue ra cornalina. Nup'ua hudi, jap'ua n'na ra nyot'i ngue ra sano, gā ra jaxhmu.

4 Xá 'yεt'inde 'däte magoho yø nthuts'i p'ua hudi. N'na ngu n'na'ua yø nthuts'i hup'ua n'na nc'ei, gā he yø t'axca he. 'Da'a n'na ra corona ngue ra oro oxyø ya.

5 Nup'ua hu Oja, ja pøp'ua yø hüei, ja nεxpua yø ngāni 'mø bi nya. Nup'ua ni hyandra nthuts'i Oja, jap'ua yoto yø nyot'i ngue danzø. Gue'ua nnøpa ts'edi ra Espíritu Santo'ua yø nyot'i.

6 Nup'ua ja ra xεqui socra nthuts'i p'uya, titho tengutho

ra jathe p'ua gui nεqui. Pε thotrá nthandi ra ja'i tengutho ra xito.

Nup'ua ja ra nthuts'i, gā goho yø ts'at'i 'bāi 'da'a n'na'ua ja yø te. Ngu rá hmi, ngu rá xatha, gā ja yø dä.

7 Nu'a rá mædi, di nεqui tengutho n'na ra dafanzate. Nu'a rá yoho, di nεqui tengutho n'na ra ndøtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmi tengutho ra ja'i. Nu'a rá goho, di nεqui tengutho ra dátāni di hmahyø zahua.

8 Gā goho, i ja 'dato yø zahua n'na ngu n'na. Nup'ua ja yø zahua, ngu yø 'bizahua, ngu maxøts'e, gā mā zinni ja yø dä. Ra pa, ra xui hingui säya ngue εna:

—Nunā Oja na, guehna mā datho di nsupi. Guehna mā datho di nsupi. Guehna mā datho di nsupi. Guehna Oja ra hmu na ngue jase rá ts'edi, guehna 'buhna ya, 'nεhyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nεhyø pa di map'ua, hangu yø pa di sigue di m'mai —i εna.

9 Nguna ra hya ga 'yεspabi Oja 'nε di ja mammadi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi da 'yεspabi Oja,

10 nu'ua 'däte magoho huxyø nthuts'i di mäspua hu Oja, gā ndantyøhmu ngue thanne Oja nunā 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyø corona ngue sop'ua ni hyant'Oja. I εna:

11 —Ague mā Oja'i, gue'e mā Hmu'ahe. Gue'e ni 'yup'ua mathoguito da hnu mansu'i. 'Nε ni 'yup'ua da t'εts'a'i, porque jase ni ts'edi

ngue gá hoqui tanto yø cosa i ja. Nu'i, bi nja'i mpähä guá sänni te bi nja, gue'a ja'a ya.

5

1 Nunā Oja huxpə ja rá nthuts'i, dá hēti ngue fo rá n'yei n'na ra sɛcua ngue m'mäni. Nt'ot'i mbo ra sɛcua 'nē nt'ot'i maxøts'e. Nup'ə ja rá nyanī ra sɛcua n'youi yoto yø seyo sammī ngue hīndi nxɛdi.

2 Dá nu n'na ra anxε ngue mandø nzaquitho ga ya, ra ndøts'edi ga 'yøtra nt'änni, i ɛna:

—¿To da bōni di ntate ya ngue da zä da xøjpa yø seyo samra sɛcua, para ngue di nxɛdi? —bi 'yēna.

3 Pε hīnjombi bōni ngue xtā nzä da xɛdi, nī xīngā guerp'ə mahɛts'i, nī xīngā guercua ja ra häi, nī xīngā guerp'ə 'bəhyø ánima. Hīnjombi bōni ngue xtā nzä xtā xøjpa yø seyo ra sɛcua ngue xtā nnu te nt'ot'i.

4 Nugä p'əya janjuanī ngue di zoni, porque hīnjombi bōni ngue xtā xøcyø seyo ngue xtā nnu yø letra nt'ot'i ra sɛcua.

5 Nu'ə 'däte magoho nja'i, bi 'yēnga n'na:

—'Yo nīmantho guí zoni, porque nunā nī hu ngue ra dafanzate, rá mēni ra Judá 'nē rá mēni ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zä da xøcyä yoto yø seyo samra sɛcua naya.

6 Dá nugä n'na ra Dε'yo ngue 'bäp'ə 'bə Oja p'əya. Di nēqui ngue n'yodui yø mēdi bi nja 'mø mī tho. Xa 'yēt'inde'ə di mäspə 'bə Oja.

Ja yoto yø danī, ja yoto yø dä. Nuya yø dä p'əya, guehya nne da mā ngue ra Espiritu Santo handi gá rá ngəni nxīmhäi.

7 Nunā ra Dε'yo, bi ganna sɛcua mī cā rá n'yei Oja p'ə hudi.

8 Mī ganna sɛcua p'əya, nuya goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, co 'nēhya 'däte mā goho hup'ə ja yø nthuts'i, gá bi ndantyəhmū p'ə 'bähra Dε'yo. I hä 'da'a n'na ra 'bida nī hu ngue ra arpa. Nē the 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yup'ə ra hoga bopo. Nunā ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'yε Oja na.

9 'Nē tuta n'na ra thuhu ngue ma'da'yo, i ɛnna thuhu: "Nu'i, gue'e ní 'yup'ə ngue gui canna sɛcua, gui xøjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'nē conni ji gá jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'yε Oja. Guehya yø ja'i 'bəi ndap'ə bi zä yø häi, 'nē 'dama 'dan'yo yø hyä gá nya n'na ngu n'na.

10 Gá unyø 'bēfi yø ja'i ngue dyø mmäcja, para ngue da dānnesε Oja. 'Nē gá unyø 'bēfi yø ja'i ngue di ndast'abi, ngue di manda gá ra xīmhäi".

11 Mā nu mahøn'a p'əya, dá nu ngue mandøngu dyø anxε xá 'yēt'inde'ə 'däte magoho di mäts'ə goho 'bäp'ə ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Pε nu'a gāngu yø anxε dá nugä, yø mahuaḥi ngue yø mahuaḥi'a gandøngu yø mahuaḥi yø anxε dá nugä ngue tuhu.

12 Janjuanī ngue ra ndøts'edi gá 'yēna:

—Nunā rā Dε'yo bi tho, guehnā nī 'yup'u ngue da 'yεspabi yō ja'i nā. Dā manyō ja'i ngue guehnā jase rá ts'edi nā, 'nε dī manda'a te gāma cosa i ja, go guehnā jase rá mfađi nā. Janāngue nī 'yup'u da hnu mansu 'nε da t'εspi.

¹³ Dá ɔcā p'uya ngue mandøngutho i tuhu. Gātho'a te bá sän'Oja ngue ja yō te, gā tuhu, ngup'u mahεts'i, nguua ja rā ximhäi, ngup'u 'bāhyō ánima, ngup'u ja yō jathe. Gä 'da gā 'yεntho:

—Nunā Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nεhra Dε'yo, guehya mā datho nne ngue da hnu mansu ya. 'Nε da hma ngue maguesε ja yō ts'edi. Guehya jatho ngue da t'εspi hangu rā pa ya —i εnā.

¹⁴ A nu'u goho i 'bāi n'na ngu n'na yō ts'at'i rā nthuts'i, 'da gā 'yεntho:

—Xandønho ngue ngu'a dī nja —bi 'yεnā.

A nuya mī 'dāte magoho dī mäspu hu Oja p'uya, gā bī ndantyøhmū ngue thanne Oja nunā 'bāi para zantho.

6

¹ Dá nugā rā Dε'yo p'uya, ngue bi xōts'a rá mudi'u yoto yō seyo. Nu'a n'na'u goho 'bāp'u ja yō ts'at'i rā nthuts'i p'uya, rā ndø ts'edi gā ya, εnā rā ngāni p'u dá øde ngue εngui:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

² Mā nhannigā p'uya, dá nu n'na rā t'axa ndøfanī. Nu'a rā tøgue, fo rá 'yε n'na rā nsa. Bī

t'unna n'na rā corona. Bī ma p'uya ngue dā øtra tunhni. Pε himbā thapi. Nunā, ndap'u bi zā nī ma bí tåhra tunhni.

³ Nu'a rā Dε'yo p'uya, mī xōts'a rá yoho rā seyo. Bī 'yεngā'a rá yoho 'bāp'u ja rá ts'at'i rā nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁴ Mā nugā p'uya, bá εp'u n'na rā thenga ndøfanī. Nu'a rā tøgue, bi t'unna ts'edi ngue da japi dī ndunhyō ja'i 'bæcua ja rā ximhäi. N'na ngu n'na dī nhyo. Bī t'unna n'na rā majuai.

⁵ Nu'a rā Dε'yo p'uya, mī xōts'a rá hyu rā seyo. Bī 'yεngā'a rá hyu 'bāp'u ja rá ts'at'i rā nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

Mā nhannigā p'uya, dá nu n'na rā 'bondøfanī. Nu'a rā tøgue p'uya hā n'na rā pesa.

⁶ Dá ɔcā p'uya ngue bá nya'a hup'u māde hap'u 'bā'u goho 'bāp'u ja yō ts'at'i rā nthuts'i. Bī 'yεnā:

—Nu'a n'na kilo rā trigo, dī muui'a te nthaha n'na pa rā nzābi. Nu'a hyu kilo rā cebada, dī muui'a te nthaha n'na pa rā nzābi. Pε rā aceite 'nεhra vino hīnda nexrá muui'a —bi 'yεnā.

⁷ Rā Dε'yo p'uya, mī xōts'a rá goho rā seyo. Bī 'yεngā'a rá goho i 'bāp'u ja rá ts'at'i rā nthuts'i p'uya:

—Bí 'yεcua, n'namhma gui hyεti xanho —bi 'yεngui.

⁸ Mā nhannigā p'uya, dá nu n'na rā nduhmi ndøfanī. Nu'a rā tøgue p'uya nī hu ngue rā

Ndate. Nup'u ja rá xútha rá tǝgue, bá 'b'efa p'u'a rá xεqui 'b'uhyǝ ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue dá hyo n'na cuarto yǝ ja'i 'b'u'a nximhäi na. Dá japi ngue di nhyo yǝ ja'i p'u ja yǝ tunhni di nja, dá dú yǝ ja'i ngue rá thuhú. Dá dú yǝ ja'i ngue rá guǝhi. Dá dú yǝ ja'i ngue dá za yǝ zate.

⁹ Rá Dε'yo p'uya, mi xǝts'a rá cat'a rá seyo. Dá nugä yǝ te yǝ ánima xä tho ngue mmambrá hyä Oja. Guehya hingui säya'a maní manna hyä, janangue bi tho. Nuya p'uya, gä 'b'ur'u ja rá altar.

¹⁰ Yǝ ánima p'uya, nts'edi gä 'yεna:

—Ague grá Hmu má Oja'i, gue'e majuaní ngue gä rá nho guí øt'e. 'Nε dí pacähe ngue di nja'a te rá hyä xcá má ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi rá güenda ya yǝ ja'i 'b'u'a nximhäi bi hyogähe ya? —i εna.

¹¹ Bi t'unyǝ t'axca he ya yǝ ánima n'äst'abi, pε bi sifi ngue di nsäyahmä mits'u rá pa. Dá dǝ'mits'u, asta gue'mø dá zadi ngue dá thopya yǝ cu ørpa rá 'b'efi rá Cristo, tengutho i dú ya yǝ ánima.

¹² Rá Dε'yo p'uya, mi xǝts'a rá 'dato rá seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ahäi. Rá hyadi bi gohi ngue rá pothi tengu rá 'bo'ulu. Rá zana bi gohi tengu rá ji ngue xa ntheni.

¹³ Bá hǝhyǝ sǝ maya bi zo häi. Guí nnu 'mø ngue huatra ndahí yǝ 'ya'igo, 'da

guá hyǝmtho ngue so häi, bi njarbutho.

¹⁴ Rá c'ammahεts'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mø m'mäni n'na xit'o rá xεcua. Yǝ t'ǝhǝ 'nǝhyǝ t'uhäi ja máde rá jathe, gä bi damp'u ha ja.

¹⁵ Yǝ dast'abi 'b'u'a nximhäi p'uya, gätho yǝ hmu, gätho yǝ mmεmmεti, gätho yǝ general, gätho mi'da yǝ ja'i ja yǝ ts'edi, gue'u 'b'uhyǝ hmu, gue'u hinjo'o yǝ hmu, gä bi 'dagui, bi n'yamp'u ja yǝ 'bido. Bi yurbu ja yǝ hyädo ja mbo rá häi.

¹⁶ Yǝ ja'i bi 'yεmbyǝ t'ǝhǝ, bi 'yεmbyǝ nyuni:

—Bá tähmü ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dingähe ná hup'u ja rá nthuts'i. Porque rá ndussutho rá castigo dá ja rá Dε'yo, hinda nne gä thocähe'a rá castigo'a.

¹⁷ Nuya mfadi ngue bi zǝhra pa di nja rá castigo ya. Ya hinda zä dá däqui te di nja ya —i εnyǝ ja'i.

7

¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndá handi goho yǝ anxε 'bäi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samra ndahí n'na ngu n'na. Hinda japi tema ndahí di n'yo maxǝts'e rá häi, ni xinga guerp'u ja rá jathe di japi di n'yo rá ndahí. Hinda japra ndahí ngue tema za dá 'yaní.

² Dá nugä man'na rá anxε p'uya, ngue bí 'yεp'u ni bǝxyadi. Hannbabi rá seyo ná majuaní ngue Oja i 'bai. Nuna rá anxε, rá ndǝts'edi i matya goho yǝ anxε xi t'unyǝ ts'edi

ngue dá 'yøtrā ndate p'ua ja ra häi 'nɛp'ua ja ra jathe.

³ Bi 'yɛmbi:

—'Yo sä temā ndate guíøthū p'ua ja ra häi, nī xīngā guép'ua ja ra jathe, nī xīngyø za, 'be ga mmɛpyagāhe ya yø ja'i yø mɛfi Oja, dá ma mā seyobi yø dɛ yø ja'i —bi 'yɛmbi.

⁴ Dá øcā hangū gangū ya yø ja'i bī mɛ rá seyø Oja p'ua ja yø dɛ. Nūya 'dɛ'mā yoho yø ts'ant'ua rā Israel, nū hangū yø mɛnī 'būi, n'na ciento 'nɛ yote māgoho māhuahī bi zūdi.

⁵ Nūnā rā Judá, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Rubén, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Gad, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø.

⁶ Nūnā rā Aser, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Neftalí, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Manasés, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø.

⁷ Nūnā rā Simeón, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Leví, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Isacar, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø.

⁸ Nūnā rā Zabulón, nūya

yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā José, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø. Nūnā rā Benjamín, nūya yø mɛnī bī m'mū'a m'mɛfa, bi zū'i 'dɛ'māyo māhuahī bī ma mā seyø.

⁹ Mī tho'a te gā dá nugā p'uya, māhøndá nhannī, pɛ māndøngu dyø ja'i dá nū ngue xpí 'yɛhɛ 'dama 'dan'yo yø häi, ndap'ua bi zä yø xɛqui, ndø yap'utho yø mmɛngu 'da. 'Nɛ 'dama 'dan'yo yø hya gā ya n'na ngu n'na. Gā 'bāp'ua nī hyant'a huxrá nthuts'i ha 'bāhra Dɛ'yo. Pɛ māndøngu dyø ja'i 'bāp'ua, hīngui sä di 'bede. Pɛ gā he yø t'axcā he, 'nɛ gā cā yø palma.

¹⁰ Gātho yø ja'i, gā mafi, pɛ rā ndøts'ɛdi gā 'yɛnā:

—Nūnā mā Ojahū hūhnū ja rá nthuts'i ya, guehnā bi yanjū nā, co 'nɛhra Dɛ'yo mā Yantehū —i ɛnyø ja'i.

¹¹ Gātho yø anxɛ, xā 'yɛt'inde ya 'dāte māgoho ɛt'inde ya goho 'bāhyø ts'at'i rā nthuts'i, gā bī ndantyoħmu p'uya ngue thanne Oja.

¹² I ɛnā:

—Majuani ngue ngu'a bī nja ya. Pɛ nuyá, ma gā ja mā mmadihū Oja hangū rā pa ya. Porque nūnā guehnā jatho ngue gā ɛspahū nā. Guehnā jase rá mfadi nā. Guehnā mā datho ja ngue dá hnu mansu nā. 'Nɛ jase rá ts'ɛdi. Nū te sānni ngue di nja, gue'a nja'a. Dā ngut'atho.

¹³ Nu'a n'na'u 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i ena:

—¿Te'o ya he yø t'axca he? ¿Haru gue xpí 'yehé? —bi 'yengui.

¹⁴ Nugä p'uya dí embi:

—Ague grá hmu, nu'i go gui padí te'o.

Ya engbaya:

—Nuyh, guehyh mathoguitho xa nzä rá ndäte yh. 'Né guehyh bi menyø he, bi bo yø he conná ji rá De'yo.

¹⁵ Janangue ja 'bähna ni hyandrä nhudi Oja ya. Ra pa rá xui thanne Oja na hudi. Nuna Oja ya, guehna fädi ngue hinte da ja.

¹⁶ A nuyá, ya hinní mantho di ntü manthuhu. Ya hinní mantho di ntüthe. Ya hinní mantho da zä rá n'a'a gampa rá hyadi.

¹⁷ Porque nuna rá De'yo 'bähna ja rá nhudi Oja ya, guehna rá mädi yø ja'i na. 'Né da zixpu pøhra dehe ngue rá 'da'yo te. Nu'u yø guidä i ja ngue xa nzoni, da dujpabi Oja.

8

¹ Nuna rá De'yo, mi xøts'a rá yoto rá seyo n'youi rá súa. Nup'u mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yani.

² Mi tho'a rá ora'a p'uya, dá nugä yoto yø anxé 'bäp'u ni hyandrä nthuts'i Oja. Nuya yø anxé bi t'unni 'da'a n'na rá corneta.

³ Hømbá ep'u man'na rá anxé p'uya, bá den'na rá t'uts'i Gä rá oro. Bi m'mäp'u ja rá

altar. Pe xandøngu yø bopo bi t'unni ngue da yuspa rá t'uts'i, da japra bopo p'u ja rá altar ngue rá oro. Ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'ye Oja.

⁴ Nu'a rá 'bifi rá bopo bi japra anxé p'u hu Oja p'uya, ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'ye Oja.

⁵ Ra anxé p'uya, nuna rá t'uts'i the, bi 'yatyø despi mi caxpu ja rá altar. Bi 'yembu ja rá ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huei. Bi 'yan'ähäi. Janjuani ngue rá ndihí.

⁶ Nuya yoto yø anxé ha 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue da mixt'i.

⁷ Nu'a rá mädi rá anxé bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi rá ji. Gä bi 'yembu ja rá ximhäi. Bi nzø n'na xequi rá häi p'uya, pe himbi zu hmäde bi nzø. Nup'u ja rá häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdapo.

⁸ Nu'a rá yoho rá anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embu ja rá jathe p'uya, tengutho n'na rá daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'u ja rá jathe bi zo, bi gohi ngue rá ji rá dehe. Pe himbi zu hmäde rá jathe bi nji.

⁹ Nup'u ha bi nji rá dehe p'uya, Gä bi du yø zu'ε mi 'bap'u. Yø barco mi 'yo maxøts'e rá dehe, Gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyu rá anxé p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na rá dasø mahets'i p'uya, bá danzø. Bi zo rá sø p'u ja

yø dathe 'nɛp'ɥ pøhyø t'atthe bi zo. Pɛ hĩmbĩ zɥ hm̩ade yø dehe ja nxĩmh̩ai bi zo.

11 Nuna rá dasø, ni hu ngue ra ndate gandønju. Nup'ɥ ja yø dehe bi zo, gã bi juhyø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

12 Nu'a rá goho ra anxɛ p'ɥya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pɛ hĩmbĩ zɥ hm̩ade ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Nɛ bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mɛxui ua ja ra xĩmh̩ai. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hĩn temã sø di nɛqui.

13 Dã handã man'na ra anxɛ p'ɥya, ngue bí'yo mahɛts'i. Ra ndø ts'ɛdi ga 'yɛna:

—Huɛcate. Huɛcate. Huɛcate yø ja'i 'bɥ'a nxĩmh̩ai 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyu yø anxɛ di 'bɛhya —bi 'yɛna.

9

1 Nuna rá cut'a ra anxɛ p'ɥya, bi mixtrá corneta. Dã handã n'na ra sø bá tã mahɛts'i. Mi zøcua ja ra xĩmh̩ai, bi nɛqui ngue ra anxɛ, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hĩnha rá nzɛgui ganhɛ.

2 Mi xospã rá njo'mi ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'mã h̩ai, bi 'bɛrpabi rá thai ra hyadi.

3 Nup'ɥ ja ra 'bifi p'ɥya, n'youi p'ɥ yø mmãcja t'axi, so h̩ai. Nu'ɥ yø mmãcja t'axi p'ɥya bi t'unyø ts'ɛdi ngue da

za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra h̩ai.

4 Bi si p'ɥya ngue hĩndi ts'oniyø c'amdapo ja ua ja ra h̩ai. Ni xingyø za di ts'onĩ. Sinoque bi sifi ngue da za yø ja'i nuya hĩngui n'youi rá seyo Oja p'ɥ ja yø dɛ.

5 Nuya yø ja'i da za, bi sifi ngue hĩnda hyo, sinoque ncút'a zana bi t'unna nt'ɛdi ngue di sãtra n'ɥ yø ja'i. Pɛ nu'a ga n'ɥ p'ɥ sa, tengutho gan'ɥ p'ɥ sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i.

6 Nu'ɥ yø ja'i da za p'ɥya, da ne ngue da du ngue'a gan'ɥ 'mø bi za, pɛ hĩnda zã da du. Mada ne yø ja'i da du, pɛ hĩndi nthɛui ra ndate ya yø ja'i di sã ra n'ɥ.

7 Nuya yø mmãcja t'axi, nup'ɥ gui nɛqui, ɛna yø ndøfani ya xã nsã ngue da ma ra tunhni. Nup'ɥ ja yø ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmĩ p'ɥya, rá hmĩ ra ja'i gui nɛqui.

8 Ja yø xtã tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'ɥya, ɛna yø ts'i yø dafanzate.

9 Gã ra t'ɛgui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jatyø ndøfani ni tihĩ ngue ni ma ra tunhni.

10 Ja yø ts'ɥ, tengutho yø ts'ɥ yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sãtra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pɛ ncút'a zanatho mã t'unni ra nt'ɛdi ngue da mihyø ja'i.

11 Nuya yø mmãcja t'axi, 'bɥhyø hmu di manda, guehna n'na ra anxɛ di manda p'ɥ ja ra ots'i hĩnha rá nzɛgui ganhɛ. Nuna ra anxɛ

na, nu'a ra hya ngue ra ebreo
gui hutí ngue ra Abadón. Nu
ra hya ngue ra griego p'uya
gui hutí ngue ra Apolión, i
nne da manna ra hya na ngue
ra Hyote.

12 Ya rá mæditho ra ndate
na p'uya. Pε tobe di 'berhmi
yoho di nja.

13 Mí mixtrá corneta'a rá
'dato ra anxε p'uya. Dá øde
ngue bá nya n'na nc'ei p'u
made ha maqui goho yø daní
ra altar ngue ra oro, ha ní
hyant'a Oja.

14 Nuna bá nya p'uya, bi
zo'a rá 'dato ra anxε mí ha rá
corneta, bi 'yεmbi:

—Damí xoqui goho yø anxε
nthat'i p'u jonna dathe Eu-
frates.

15 Bi ma mathøgue'u goho
yø anxε p'uya ngue da
hyo n'na parte yø ja'i 'bu'a
nximhäi. Pε hinda za hmæde
da hyo. Ya yø 'befitho'a, gue'a
bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø
bi zønna ora, bi zønna pa, bi
zønna jeya ngue da 'yøt'a te ja
ngue da 'yøt'e.

16 Dá øcä p'uya, ngue mma
hangu gangu yø tøgue ngue
yø ts'edi ní n'youi'u goho yø
anxε. Bi ma ngue yo ciento
miyones yø ts'edi ní n'youi.

17 Guehna bi zuhma da
naya, dá nu yø ndøfani, dá
nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya
yø tøgue, Gä ra t'εgui yø njudi.
N'youi yø cahu ngue ra thení,
ra c'anguí, ra c'axt'i, n'youi
p'u ja yø njudi. Yø ndøfani
p'uya, εna yø ya yø dafanzate
yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya,
pønyø sibi, pønyø 'bifi yuni
ngue ra asufre.

18 Bi hyo yø ja'i ya hyu yø
ndate pønyø ne yø ndøfani. Pε
nu hangu gangu yø ja'i 'buí,
himbi za hmæde bi hyo.

19 A nuya yø ndøfani, n'youi
ra ndate yø ne, n'youi ra
ndate yø ts'u. Porque yø ts'u
yø ndøfani, ja yø ya ngue sate
tengutho ra c'εya 'mø sa yø
ja'i.

20 Pε nuya yø ja'i bi bongui,
ngue hin'i du ya yø ndate
ya, himbi ne bi 'bätýø mmæi
ngue xta hyεp'u yø dahmu.
Sinoque bi siguetho ngue
thane yø ts'onthi. Bi
siguetho thanne yø dahmu
ngue ra oro, oque ra t'axi,
oque ra bronze, oque ra do,
oque ra za. Conque nuya yø
dahmu thanne yø ja'i, hingui
'yo, hingui zø yø dä, hingui
øhra hya 'mø nzohyø ja'i.

21 Himbi ne xta hyεp'u'a te
mani n'yo yø ja'i. Bi siguetho
bi nhote, bi siguetho bi n'εte,
bi siguetho bi n'yots'om'mäi,
bi siguetho bi mpε.

10

1 Mandø nzaquitho man'na
ra anxε dá nugä ngue bí 'yε
mahεts'i bá o ra gui. Rá ya
ra anxε, n'youi ra sano ngue
ra 'becjuni. Rá hmí p'uya, di
yoxni tengü ra hyadi. Yø gua,
gä ra sibi.

2 Ca rá 'yε n'na ra sæcuä.
Nu'a rá gua ngue ra n'yεi, brá
nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua
ngue ra gaha, brá nnerbu ja ra
häi.

3 Dá øde ngue ra ndøts'edi
ga ya, tengü 'mø guε ra
ndøzate ngue nne di mmafi,

njarbatho. Mī juadi bī mmafi, yoto yø ngāni dā øde ngue bi thoni.

⁴ Mī thoni'ū yoto yø ngāni bá nya p'uya, dā ne xca cuarta sūcua'ū yø hya bī mā. Pε dā ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yεngui:

—Nūnā rā hya bī man'ū yoto yø ngāni bī nya ya, 'yo gadi cuarta sūcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja rā hya —bi 'yεngui.

⁵ A nūnā rā anxε dā nūgā ngue brá nnerbū ja rā jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbū ja rā hāi, bi 'yεsmaya rá 'yε ngue rā n'yεi p'uya.

⁶ I exa ntestigo Oja nūnā 'būi para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra hāi, bi hocra jathe, bi hoqui te gāma cosa i ja. Bi 'yεnā:

—A nuyá, ya dā guehra ora ja p'uya. Ya hinni mantho dā thotra pa ya.

⁷ Porque nu'mø bi zonna ora dā mixtrá corneta'a rá yoto rā anxε, ya bī nja gātho'a te xpá nzān'Oja dī nja p'uya. Nūnā rá hya Oja xā japyø pøngahya xā xihyø ja'i, ya gā bī nja'a te xā hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadā øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yεngui:

—Nī ma ya. Dami cannabāi rā sūcua cā rá 'yε rā anxε brá nnerbū ja rā jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbū ja rā hāi —bi 'yεngui.

⁹ Dā magā p'ū 'bāhra anxε p'uya, ngue dā aprā sūcua cā rá 'yε. Nūnā rā anxε bi 'yεngui:

—Ja ua rā sūcua. Dami sa. Nup'ū ja nī ne xtā n'ū rā sūcua tengutho rā t'afi. Pε nu'mø bi zøt'a mbo nī mmai, ya xtā nju —bi 'yεngui.

¹⁰ Dā cangā rā sūcua mī cā rá 'yε rā anxε p'uya ngue dā sa. Nu'mø mā yafi, xan'ū tengutho rā t'afi. Pε nu'mø mā tut'i, ya mandø njutho.

¹¹ Ya bi t'εngā p'uya:

—A nuyá, nūnā te rā hya ja ngue dā thogui gātho yø ja'i nūya 'dama 'dan'yo yø hya gā ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue dā thohya yø ja'i ya.

11

¹ Bī n'naca n'na rā t'o ngue rā t'eni p'uya. Bi t'εngui:

—Gā 'yo ya, dami 'yennabāi rá nija Oja, 'nε dami 'yenna altar. Dami pede hangū yø ja'i ndanne p'ū ja rā nija.

² Pε nu'a rā thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nūya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote mā yoshnā dā nepā hāi rá macā danihni Oja ya.

³ Gā penhnā yoho mā m'mεnhni dā mangbagui mā hya, mεnte gue'a n'na mahuaḥi 'nε yociento 'nε hyate mā pa. A nūya p'uya dā hye yø he ngue dī m'mū ndummāi —bi 'yεnā.

⁴ Nūya yonc'ei ya, guehya gā nnøpe ngue yonza yø olivo ya. 'Nε guehya gā nnøpe ngue yoho yø mfoxiyo jap'ū nī hyant'Oja dī manda nximhāi.

⁵ Nu'mø toni ja'i dā ne dā hyo ya yonc'ei ya, hinda zā

da hyo. Porque pønnā sibi yø ne, di juadi da 'yuhyø nsuiui. Janangue nu to da ne da hyo, go da duse ra ja'i nne di nhote.

6 Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue da zā da 'yøt'e ngue hīndi n'ye mente ra pa da mambrā hya Oja. 'Nε xquet'a ja yø ts'edi ngue da zā da 'yøt'e ngue da gohi di nji ra dehe. 'Nε ja yø ts'edi ngue nuua ja ra ximhāi, da 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'ε, hønt'a goma ora da nepe di nja.

7 Nu'mø bi juahyø 'bεfi ngue da manna hya, nu'a ra ndate zu'ε bi pøxpø ja ra ots'i hinha rá nze gui ganhe, guehna da 'yørpabi ra tunhni na, da dapi 'nε da hyo ya yonc'ei ya.

8 Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'ε ja yø caye ja ra danihni bi ma macuati ra pont'i ra Hmu Jesús. Nuna ra hnini na, gui nhyejpabi ra hnini Sodoma 'nε gui nhyejpabi ra häi Egipto.

9 Nhyu pa made bi m'momp'ε yø ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue da nu yø ja'i nuya 'bæi ndap'ε bi zā ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya.

10 Nuya yø ja'i 'bæ'a nximhāi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue madi annba yø mmæi yø ja'i.

11 Pε nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue bomp'ε yø

ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahømbi m'mæi. Nu to gā bi nu ngue ya 'bæi mahøn'a, janjuani ngue bi nsu.

12 A nuya yonc'ei mi mmambrā hya Oja m'mæt'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahεts'i, bi t'εmbi:

—Bí 'yεhmi ua ya —t'εmbi.

Bi ma mahεts'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'ε yø nsuiui p'uya bi nutho ha i ma maya.

13 Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahāi. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'ε ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'dæt'a yø ngu bi xot'i. 'Nε yoto mahuahī nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahāi. A nu'ε yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bæ mahεts'i.

14 Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pε mahømbā erpæ'a rá hyu ra ndate di nja.

15 Bi mixtrā corneta'a rá yoto ra anxε p'uya. Nu'ε bá nya mahεts'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue εna:

—A nuyá, nuna Oja co 'nεhra Cristo, ya da 'yührá ts'edi ya, ngue para zantho di manda gā ra ximhāi.

16 A nu'ε 'däte magoho di mäspø ja rá nhudi Oja, gā bi m'mεmfo häi ngue bi danne Oja.

17 Gä 'da ga 'yεntho:

—Dadi ja mammadi'æhe ya grā Hmu. Gue'e grā Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'bæhya, 'nε ya gmi 'bæi mente

yø pa xā thogui, 'nε gui sigue gui m'mai mēnte yø pa di map'u. Jammādigāhe ya mā Oja'i ngue ya gā d'u'mi gui manda te gā ja ya.

¹⁸ A nūya yø ja'i 'b'u'a nximhāi mi mbøcue, xā mmestho ni hyā. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandū, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Guí unyø nzābi ni mēfi xā mmamp'a ni hyā. Gātho yø ja'i ya o ni 'yε di ngüε di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, gā gui unyø nzābi. Ya bi zønna ora gui jua'u yø ja'i øtra nts'onj u ja ra ximhāi ya, ngue'a te gāma nts'o øt'e.

¹⁹ Dā nūgā p'uya ngue bi xohrá njā Oja bí ja mahεts'i. Nup'u mbonnija, di nεqui ngue jap'u ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huεi, janjuani di hi yø ngāni. Bi 'yan'a häi, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nεqui p'u mahεts'i n'na ra hmεya ngue n'na ra xisu di mpāxa n'na ra ulu ja rá hmi tengū gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nεqui ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxā n'na ra corona n'youi 'de'mā yoho yø sø.

² Nūna ra xisu p'uya, ya ha rá basi, pε mafi ngue sä ra n'u ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handā mahεts'i p'uya, dá nu man'na ra hmεya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a

yø danj. 'Da'a n'na ra corona oxyø yā.

⁴ Di futrá ts'u ngue bi hømyø sø bí ja maya, so ua ja ra häi. Pε himbi zu hmāde'a gangu yø sø bá hømmi. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'māp'u ni hyandra xisu ha rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi.

⁵ Nūna ra xisu mi ha ra basi, bi m'māhrá ts'ant'u nūna ja ngue da zedi di manda ua ja ra ximhāi. Pε nūna ra ts'ant'u bi zixpu bí 'b'u Oja ngue 'dap'u danj mmihmi.

⁶ Nūna ra xisu bi 'dagui, j map'u bí ja ra dapo, ya xi zānnabāi Oja n'na ra xεqui di m'mai. Ja di t'unnbu te da zi mēnte n'na mahuahj 'nε yociento 'nε hyate mā pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'u mahεts'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø anxe ni hu ngue ra Miguel. Bi mfāxui mī'da yø anxe di manda. Bi ndunhui na ra ndate zu'ε, 'nε xquet'a bi mfāxui yø anxe na p'uya.

⁸ Pε nūna ra ndate zu'ε, bí 'behra tunhni p'u mahεts'i. Ya hin'yū ha di m'mai.

⁹ Nūna ra ndate zu'ε bá t'engua ja ra ximhāi, gā bá n'youi yø anxe di manda. Nūna, guehna ra nyogui c'εya ni hu ngue ra zithu 'nε ra Satanás. Guehna hätyø ja'i 'bui gā rá ngūni nximhāi naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pε ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya udi

ngue ja rá ts'edi, da guehra Cristo ya uđi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui mađi yahma cuh p'u ha 'bu Oja, ya ba thon'athi naya.

¹¹ Guehya ma cuh bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra De'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zu bi ma ngue εC'ei ra De'yo ya. Himbi zu bi manna hya, madague'a bi tho.

¹² Bí ja ra johya mahεts'i. Di johya to ga bí 'bup'u. Pe huεcate yø ja'i 'bup'u ja ra hai, da gue'u 'bup'u ja ra jathe, huεcate. Porque nup'u ja ra ximhai ya, ja 'bup'u ra zithu. Janjuaní ngue mbøcue ya, porque pađi ngue ya mits'u dra pa da thaspa ra güenda —bi 'yena.

¹³ Nuna ra ndate zu'ε 'mø mambá t'engua ja ra ximhai, bi hyoni ha 'buhra xisu nuna xi m'mahra ts'ant'u, porque sai.

¹⁴ Pe nuna ra xisu, Oja bi japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'u, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'u ra ndate zu'ε, bi map'u ja n'na ra dapo xi zänba Oja ngue di m'mai. Nup'u ja ra xequi bi zoni, ja bi t'unnbu te bi zi mente nhyu jeya made.

¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ε, bi bønnä dehe p'u ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xta nduxra xisu 'mø xtí ntheu.

¹⁶ Pe ra xisu, bi mäxra hai ngue bi duđra dehe bá pømp'u ja rá ne ra ndate zu'ε.

¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ε mathoguitho bi mbøcue

ngue sahna ra xisu himbi zadi. Bi ma p'uya ngue bi 'yørpabi ra tunhni'u yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne da hye'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'u ja ra nenga jathe p'uya. Dá handi ngue bá pøxma xøts'e ra dehe man'na ra ndate ts'ozu'ε ja yoto yø ya, ja 'det'a yø daní, 'da'a n'na ra corona oxyø daní. Yø ya p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu ngue hingui nnu manho Oja.

² Nuna ra ndate ts'ozu'ε, di nequi tengu ra tigre. Ja yø gua tengutho yø gua ra oso. Rá ne p'uya, tengutho rá ne ra dafanzate. Nuna man'na ra ts'ozu'ε ngue ra theni p'uya, guehna ra zithu na, bi japi bi nja rá ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε bá pøxp'u ja ra jathe. Bi unná nthuts'i ngue da mi, di manda'u to di manda ra zithu.

³ Nuna ra ts'ozu'ε p'uya, di nequi ngue xi ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue da du. Pe bi zä rá ts'et'i mi ja. Mi nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bi nsu gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhai p'uya, ya i mahä yø ja'i na ra ndate zu'ε p'uya.

⁴ Bi danne yø ja'i ra zithu p'uya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a ra zithu xi unna ts'edi ra ndate ts'ozu'ε. 'Nεse'a ra ndate ts'ozu'ε bi danne yø ja'i p'uya. I εnyø ja'i:

—¿Hap'u gue 'buhman'na ngue tate tengu na ra ndate

zu'ε? ¿Te'o da bønī ngue da zä di ndunhui na? —εnyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε p'uya ngue bi xohrá ne, bi nya. Bi manyø hya ngue di 'yεts'i, 'nε bi manyø hya ngue nnømman'u Oja. 'Nε yote ma yoshna bi ts'annbi ngue di nja rá ts'edi.

⁶ Bi nømman'u Oja p'uya. Bí nømman'ubi rá thuhū. Bi nømman'ubi rá nija Oja, co gätho'u bí 'bu mahεts'i bi nømman'u.

⁷ Bi t'unná nt'edi p'uya ngue da 'yørpabi ra tunhni yø ja'i ya o rá 'yε Oja, 'nε da dapi. 'Nε bi t'unná nt'edi ngue di manda gätho yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya.

⁸ Nunā ra ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø ja'i 'bui rá ngunī nximhäi, gä bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhū p'u ja ra libro ca ra De'yo nunā bi tho. Nunā ra libro na, hante di nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thuhū te'o gätho ja ngue di nthēui ra 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua.

¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'εiui ngue da got'i, xquet'a 'nεεε ra gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'εiui conna juai, xquet'a ra hyote jatho ngue di du conna juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yε Oja, jatho ngue da zeti hangū ra n'u ja ngue da thogui, 'nε da 'yεc'εi xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugä man'na ra ts'ozu'ε p'uya ngue bá pøxma

xøts'e ra häi. Nunā p'uya, ja yoho yø danī tengutho ra De'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nunā ra thenga zu'ε.

¹² Nu'a te gä rá ts'edi mi ja m'met'o na ra ndate ts'ozu'ε rá mædi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnuθho te gä bi 'yøt'e. Nunā rá yoho ra ts'ozu'ε bá pøxpu ja ra häi, bi japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue da danne na ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxpu ja ra dehe, nunā xi zä rá ts'et'i m'met'o.

¹³ Nunā rá yoho ra ndate ts'ozu'ε p'uya bi 'yøtyø milagro, yø hmi yø dä yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahεts'i, so ua ja ra ximhäi.

¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue da 'yøtyø milagro mente n'youi na rá mmits'o zu'εui rá mædi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue di mähä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nεqui tengutho rá hmi na ra ndate ts'ozu'ε xi ts'eni conna juai 'nε xi zä rá ts'et'i.

¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a rá yoho ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja rá te ra dahmu ngue di nya. 'Nε di manda na ra dahmu, ngue da tho'u yø ja'i hinda ne da danne.

¹⁶ Nunā ra ts'ozu'ε p'uya, bi ja ts'edi ngue gätho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'yε ngue yø n'yεi ogye yø dε. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüε dinnoho, yø mmεmmeti, yø hyoya, gue'u 'bähyø hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, gä bi

ma mamarca.

¹⁷ Ya h̄injondā zā dā dāi 'nē h̄injondā zā dā mā ngue'mø h̄ingui n'youi rā marca ngue rā thuhū rā ndate ts'ozu'ε, ogue gue'ḡ hangū yø número n'youi rā thuhū.

¹⁸ I nne ngue di n'yomfēni xanho rā ja'i, para ngue da d̄inya yø hyā ja ua. Dā zānnbi hangū yø número pøts'e ngue n'youi rā thuhū rā ndate ts'ozu'ε. Gue'a rā número n'youi rā thuhū rā ja'i'a. Nūnā rā número nā, guehna ngue 'dato ciento 'nē hyate mā'dato.

14

¹ Mā nhannigā mahøn'a p'ḡya, dá nūgā rā Dē'yo 'bāp'ḡ ja rā nyūni Siōn. 'Dap'ḡ 'bāhmi'ḡ n'na ciento 'nē yote magoho maḡuaḡi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rā thuhū rā Dē'yo p'ḡ ja yø dē ya, conná thuhū rā Papá.

² Mahōndā øcā mi'da yø hyā bí ja mahēts'i. Pē rā ndøts'edi gā nt'øde yø hyā. Nūp'ḡ dá øde ngue gui h̄i yø hyā, tengūtho gui h̄i yø dehe, ogue tengūtho p'ḡ gui thon̄i rā ngāni p'ḡ dá øde. Yø mē'bida ngue yø arpa p'ḡya xandøngu dá øde.

³ Guehya tuta n'na rā 'da'yo thuhū p'ḡ ni hyandrā nhudi Ojā ya, hapḡ hūhya 'dāte magoho di māsḡ hū Ojā, hapḡ 'bā'ḡ goho 'bāp'ḡ ja yø ts'at'i rā nthuts'i. Nūnā rā thuhū tūti, h̄injongui padī temā thuhū, sinoque pasē'ḡ n'na ciento 'nē yote magoho

maḡuaḡi, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja rā ximhāi ya.

⁴ Guehya yø ja'i h̄inha gā hyē Ojā, bi nsup̄i hangū rā pa. 'Nē n'youi rā Dē'yo hapḡ ni ma. Guehya yø ja'i rā māditho bi ma mapøhø p'ḡ 'bāhyø ja'i nximhāi ya, para ngue dā zo rá 'yē Ojā co 'nēhra Dē'yo dā zo rá 'yē.

⁵ Guehya yø ja'i h̄injam'mø bi man̄nā fehni ya. Nūnā Ojā, h̄in temā nts'o bi d̄innbi ngue di zhi.

⁶ Dá handā man'na rā anxē bí 'yo māya p'ḡya. I mmannā hoga 'da'yo hyā nūnā ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hyā yø ja'i 'bāi gā rá ngūni nximhāi, nūya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hyā gā ya.

⁷ Pē rā ndøts'edi gā nt'øde rā hyā bi mā, bi 'yēmyø ja'i:

—Dami sūhḡ Ojā. Dami 'yēsḡhḡ, porque nūnā Ojā, ya bi zønna ora dā hyaspa rā güenda yø ja'i ya. Dami thannehḡ nā Ojā bi hoqui te gā bí ja māya, 'nē bi hoqui te jaua ja rā hāi. 'Nē bi hoqui te gā jap'ḡ ja rā jathe. 'Nē bi xityø dehe hapḡ gā pøhø —bi 'yēmyø ja'i.

⁸ Mahømbá εrpūtho man'na rā anxē p'ḡya. Bi 'yēnā:

—Bi guadi. Bi guahra dan̄hni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gūtra 'yū nā rā nts'o øtyø ja'i 'bā'a nximhāi. I tenth'o'a te rā nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nūnā rá hyū rā anxē bá nya māya p'ḡya, rā ndøts'edi gā 'yēnā:

—Nu to gä thanne ra ndate ts'ozu'ε 'nε thannebi rá dahmu, ogue di n'unj da ma mamarcabi rá dε ogue rá 'ye,

10 guehya yø ja'i di nthēui ra castigo xa nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i s_u Oja, ya xa nzännj ngue di sätra ndate p'_u ja ra sibi di danzø conna asufre. Da nudyø anxε Oja, da guehra Dε'yo da nutho te da thohya yø ja'i ya.

11 Nu'a ra 'bifi da pøxp_u ha da zä ra ndate yø ja'i, para zantho di nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da zä ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ε ogue thannebi rá dahmu, ogue ma marca ra ja'i conná thuhū ra ndate zu'ε.

12 Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja, jatho ngue da zeti hangū ra n'_u ja ngue da thogui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'nε 'yo di hε'a ga 'yεc'εi ra Jesús.

13 Dá øcä man'na bá nya mahεts'i p'_uya, bi 'yεngui:

—Damj cuarta s_ucua ya yø hya jaua ya. Rá mmēnthi di nthēui yø 'yεc'εi di du'a ngue ørpā rá 'bēfi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmanna Espíritu Santo na ngue εna: “Ya bi zεp'a'a te gä ra n'_u xa thogui. Nu'a rá 'bēfi Oja xa 'yøp_e, bí ja rá njut'i p'_u mahεts'i”.

14 Mahøndá handä maya p'_uya, dá nu n'na ra t'axca gui, huxp_u n'na nc'εi, oxrá ya n'na ra corona ngue ra oro. I ha rá t'εx_u hεt'i xandønho.

15 Nup'_u ja ra nija bí ja mahεts'i p'_uya, bá pømp'_u n'na ra anxε ngue ra ndøts'edi ga mmat'a huxma xøts'e ra gui. Bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø hmudä ja gä ra ximhäi. Ya bi zønnä ora gui hyets'i —bi 'yεmbi.

16 Nuna huxp_u ja ra gui p'_uya, bi hyεxyø hmudä mi jap'_u ja ra häi. Gä bi peti.

17 Bá pøm man'na ra anxε p'_u bí ja ra nija mahεts'i p'_uya. Bá hya man'na ra t'εx_u ngue hεt'i xandønho.

18 Nup'_u ja ra altar, bá nεxp_u man'na ra anxε ngue ja rá ts'edi ngue da ja ra sibi. Ra ndøts'edi ga mmat'a ha ra t'εx_u p'_uya, bi 'yεmbi:

—Ya bi yaxyø uva jap'_u ja ra ximhäi. Damj hyεqui —bi 'yεmbi.

19 Nuna ra anxε ts'o p'_uya, bi hyεcyø uva mi jap'_u ja ra ximhäi, gä bi peti. N'narbu bi gatyo uva ngue da thε'mi. Nuna ra hya na p'_uya, i nne da ma ngue ra ndate castigo da ja Oja.

20 Nu'_u yø uva bi ma nthε'mi p'_u maxøts'e ra danihni. Nup'_u bi ma nthε'mi yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gä ra ji. Nu'a ga 'yεnsyø ya yø ndøfanj 'mø njumbi rá freno, nup'_u ha pøxrá ne, gue'a ganhε ra ji'a. Nu'a ganzant'i p'_u ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

15

1 Dá handä mahεts'i man'na ra hmεya ngue mathoguiho ra ndyssutho.

Dá nu yoto yø anxε. N'na ngu n'na ya yø anxε, i ha ra n'na ja ngue da ja. Nu mō bi nja ya yoto yø ndate n'na, ya bi nja gātho'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

2 Dá nugā n'na ra xεqui ngue titho, tengutho ra jathe p'ua gui nεqui, di nεqui tengutho ra xito 'mō brá o ra sibi mbo. Ja tōp'ua gātho ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ε p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nε himbi ne yø ja'i xta mma mamarca conna número n'youi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε. Gā ha yø 'bida xi un'Oja.

3 I tutra thuhu mi tutra Moisés rá mēfi Oja. Guehna ra thuhu turpabi ra Dε'yo p'ua ha 'bāi. I εna:

—Mathoguiho mazihotho te guí øt'e grá Hmu, ma Oja'i. I jase ni ts'edi. Majuaní ngue gā xanho te guí øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bwi rá nguñi nximhäi.

4 ¿Te'o da bōnya grá Hmu ngue da 'yεna hinda nu mansu'i? ¿Te'o da bōni ngue da 'yεna hinda zā da 'yεts'a'i? Porque hōn'atho'i ngue gā ra nho guí øt'e. A nuyá, da εhe gātho yø ja'i 'bua nximhäi ya ngue da danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te guí øt'e, gā gue'a ní 'yup'ua guí øt'e —bi 'yεna.

5 Mi tho'a p'uya, dá nugā ngue bi xohra nija bí ja mahεts'i. Nup'ua mbonnija, ja dá nugā p'ua ra xεqui mathoguiho xa ndaxqui, ja

m'mets'i p'ua yø xindo nt'ot'i rá ley Oja.

6 Nup'ua ja ra nija p'uya, bá pōmp'ua yoto yø anxε ya xta nu m'met'o ngue bá hya ra ndate n'na ja ngue da ja. Gā di t'axca he, 'nε gā di ngutra oro yø tiya.

7 Nu'a n'na 'bāp'ua ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro'ua yoto yø anxε. Nup'ua ja yø mohi bi unni, ja yup'ua ra ndate castigo da ja Oja nuna 'bwi para zantho.

8 Nup'ua mbonnija p'uya, yup'ua ra 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesε. Pe hinjongui sá da yat'ambo nnija. Dā zā, pe asta gue'mō gā bi nja'ua yoto yø ndate n'na ja ngue da ja ya yoto yø anxε.

16

1 Mahōndá øcā man'na ra hya bá nya p'ua ja ra nija mahεts'i p'uya. Pe ra ndøts'edi ga xi'ua yoto yø anxε, bi 'yεmbi:

—Ní mähā ya. Nu'ua yoto yø mohi guí theua ngue n'youi ra castigo da ja Oja, dami 'yømmi p'ua ja ra ximhäi ya —bi 'yεmbi.

2 Nu'a rá mudi ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yōmp'ua ja ra häi. A nuya gātho yø ja'i mi n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ε p'uya, 'nε xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasí ngue mandø n'atho.

3 Rá yoho ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yōmp'ua ja ra jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue ra ji, εna bi

ts'enna ánima. Gátho'u mī ja yø te p'u ja rā jathe, gā bi dū.

4 Rá hyu rā anxε p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gátho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gátho yø dehe, gā bi gohi ngue rā ji.

5 Dá øde ngue bá nya ra anxε nu'a bi ts'onnyø dehe, bi 'yεna:

—Nu'i grá Hmu mā Oja'i, gue'e guí 'bahya. Mente yø pa xā thogui xcá m'mui. Pε gā ra nho gnī 'bui. A nuyá, nu'a rā castigo guí øtya, ya nī 'yup'u'a ya.

6 Porque nuyá gadi japra castigo ya, guehya bi hyo yø ja'i o nī 'ye ya, 'nēhyø pøngahya xā mmamp'a'i nī hya, gā xā hyo. Janangue guí unyø njut'i ya, gā japi ngue bi zi rā dehe bī nji.

7 Dá øcā mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja rā altar. Bi 'yεna:

—Nu'i grá Hmu mā Oja'i, gue'e majuanī ngue jase nī ts'edi. Nu'a te rā castigo guí øtya, ya nī 'yup'u'a ya —bi 'yεna.

8 Rá goho rā anxε p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja rā hyadi. Rā hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a gā ndømpa.

9 Mathoguitho bī nzø yø ja'i ngue'a te gā ndømpa rā hyadi. Pε hingui nne yø ja'i di 'bätyø mmui ngue di n'unī dā 'yεspabi Oja. Sinoque man'na nnømman'u nā Oja ja rá ts'edi ngue bī pennbabi rā n'u thogui.

10 Rá cut'a rā anxε p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yønnbabi p'u ja rá nthuts'i rā ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha gā di manda nā p'uya, gā bi gohi ngue rā 'bexui. Asta sa yø janī yø ja'i ngue sā rā ndate.

11 Pε madague'a bi zā rā ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, himbi ne xtī 'bätyø mmui ngue xtā hyep'u rā nts'o gā 'yo. Sinoque εna man'na bī nømman'u nā Oja bī 'bu mahεts'i.

12 Rá 'dato rā anxε p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja rā dathe Eufates. Rā dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue dā zā dā tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, nī 'yep'u nī bøxyadi.

13 Dá nugā p'u ja rá ne rā ndate ts'ozu'ε xā nthēnī, 'nēp'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'εui, 'nēp'u ja rá ne'a rā fehni pøngahya, 'da'a n'na rā ts'onthi bá pømp'u ja yø ne, di nēqui tengutho rā 'uε.

14 Guehya yø ts'onthi dā zā dā 'yøtyø milagro. Bi bønī ngue dí peti gátho yø dast'abi 'b'u'a nximhai. Nu'mø rā pa dā ep'u nā Oja jase rá ts'edi ngue dā hyaspa rā güenda gátho yø ja'i, guehya dā nangui ngue dā 'yørpabi rā datunhni Oja ya.

15 Gátho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'i ua, damī 'yøhmū xanho nā rā hya mmanna Cristo, bi 'yεna:

—Nu rā pa gā ma εhe, n'na zihmantho gā søhø, tengutho 'mø ha bi zønna bε, hingui fadi tema pa dā zøhø, di njarbutho. Pε rá mmēnthi

17

di nthēui to hīngui aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hīndi n'yo mangøtho, 'nē hīnda mēsrá sã ngue da hīn'yū rá t'axca he da hye —i ɛnã.

16 Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja ra xequi gui hutyo ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue ra Armagedón.

17 Rá yoto ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra ndahi. Nu'a ra nija bi ja mahets'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pe ra ndøts'edi ga 'yēnã:

—Ja bi zep'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yēnã.

18 Bi nja yø huēi p'uya, bi nja yø ngāni. Janjuani ngue ra ndihī. Bi 'yan'ahāi, mathoguitho ra ndøts'edi i 'yāni. Mente yø pa xa m'mahyo ja'i ua ja ra ximhāi, hīnjam'mø xi nja'a te bi nja.

19 Nuna ra dānihi Babilonia, hyū xequi bi bōni ngue bi t'i'ahāi. A nuya gātho yø hnini ja rá ngūni nximhāi, gā bi xot'i. Oja bi unná njut'i'a ra hnini Babilonia, bi mennabi ra castigo ngue sai.

20 Gātho yø t'ahāi ja māde yø jathe, 'nē yø t'øhø, ya hīnha mambi nēqui.

21 Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pe mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pe yø ja'i p'uya, nu'a ga nzã ra ndate ngue yø ndo bi nja, ɛnã gue gue'a man'na ga nnømman'u Oja'a.

1 Bá ɛ'a n'na'u yoto yø anxε mi the yø mohi p'uya. Bi 'yēngui:

—Bi 'yēcua ya. Ga ut'a'i ra castigo da thohna xisu mathoguitho ra 'yots'om'māi, huxmā xøts'e ra jathe.

2 Yø dast'abi 'bui gā rá ngūni nximhāi, gā xa n'yots'om'māiui nã ra xisu nã. Da guehyø ja'i 'bui gā rá ngūni ra ximhāi, gā xa itibi ngue di sitra sēi ngue rá 'yots'om'māi —bi 'yēngui.

3 Ra Espiritu Santo bi pãrca mā nthandi. Ra anxε bi zixcagui p'u bí ja ra dapo. Ja dá nugã p'u n'na ra xisu huxmā xøts'e ra ndate ts'ozu'ε xātheni, xpí bøxpū ja ra dehe. Nup'u ja rá do'yo nã ra ts'ozu'ε p'uya, mā zinni p'u yø thūhū nu'u mma ngue hīngui nnu manho Oja. Nuna ra ts'ozu'ε ja yoto yø ya 'nē ja 'det'a yø dāni.

4 Nuna ra xisu p'uya, ra 'bojəpoi rá he conã theni. N'youi yø dōni ngue ra oro rá he, n'youi yø ts'ado mazihotho gui nēqui, n'youi yø do ni hū ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gā rá nts'o xā 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui nã ra xisu ngue ra 'yots'om'māi.

5 Nt'ot'i n'na ra thūhū p'u ja rá dē ra xisu ngue hīngui fadi te ga mbōni. Pe nu'a ga mbōnna ra hya nã ngue ɛnã: “Nuna ra dānihi Babilonia, guehna ra mamá nã ngue gātho yø 'yots'om'māi

'bua nximhäi, 'ne'a te gäma nts'o i ja".

6 Nunā rā xisu, dá nū ngue iti. Porque xā nzipyø ji ya yø ja'i Oja xā thopi ngue hinguĩ nsāya mma hanja nā rā Jesús. A nugā p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nū.

7 Rā anxε p'uya bi 'yεngui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugā gā xi'i te gā mbøn'a te gā nū ya, ngue rā xisu, huxrā xatha rā ndate ts'ozu'ε, nūna ja yoto yø ya, 'ne ja 'det'a yø dani.

8 Nunā rā ndate ts'ozu'ε gā nū ya, guehna ya fadi ngue mi'bua m'met'o naya, 'ne nūya hinha madi nεqui ngue di 'buhya. Pε hōnda pøxpø ja rā ots'i hinha rá nεgui ganhε. Rá nεgui p'uya da ma rā castigo. Asta gue'mø mambá fu'a nximhäi, ya bá nt'ot'i p'ua ja rā libro yø thuhū ya yø ja'i ja ngue di nthēui rā 'da'yo te. Pε nūya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhū p'ua ja rā libro, nū'mø bi nū ngue di 'bui mahøn'a rā ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

9 Nūya yø hyā jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfēni rā ja'i, para ngue da dini xanho hanja rā hyā. Nūya yoto yø yā rā ndate ts'ozu'ε, guehya gā mbøni ngue yoto yø nyuni nnoḡa nthuts'i rā xisu ya.

10 'Nε xquet'a nūya yoto yø yā i ja, gā mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'u cat'a yø dast'abi. A nū'a n'na'u p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nū man'na p'uya, tobe hīndi bēntrā cargo. Pε nū'mø ya

bi mi ngue di bēntrā cargo, hinga ya'atho di nts'ut'abi.

11 Nunā rā ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'bua m'met'o, 'ne hinha madi nεqui ngue di 'buhya, guehna rá hyato rā dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'u yoto yø dast'abi m'met'o. Rā nεgui ya, ya da ma rā castigo.

12 A nū'u 'det'a yø dani gā nūrpī, gue'u gā mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'u. A nūyā, tobe hīndi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pε nū'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiu nā rā ndate ts'ozu'ε p'uya. Pε hōnda n'na ora di ndast'abi.

13 Nūya 'det'a yø dast'abi 'da'igu da mā. Di nhεcahya, ngue nū te da manna rā ndate ts'ozu'ε, gue'a da 'yøt'a.

14 Guehya da 'yørpā rā tūnhni rā Dε'yo ya. Pε rā Dε'yo di ntatetho, porque guehna rā Hmū nā ngue yø hmū. Guehna rā dast'abi nā ngue yø dast'abi. A nūya yø ja'i hinha ni hyēhra Dε'yo p'uya, ya yø n'yohu, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zōnhni ngue da 'yεc'ei rā Dε'yo.

15 Rā anxε p'uya mahømbi 'yεngui:

—Nunā rā jathe gā nū ngue huxrā xisu ngue rā 'yots'om'māi ya, gā mbøni ngue guehya yø nación i ja gā rā ximhäi ya. Guehya yø ja'i 'bup'u ja yø hīni, 'dama 'dan'yo yø hyā gā yā ya.

16 Nū'u 'det'a yø dani gā nūrpābi rā ndate ts'ozu'ε, guehya da nū man'u'a rā

xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätra n'u ra xisu, asta da mōjpa ra xisu ngue da za. Nu te di pongui da 'yudi.

17 Nuya 'det'a yō dast'abi bi nhecahya ngue 'da'igu da 'yot'e. Di n'uni ngue ra ts'ozu'ε bi unyō ts'edi, ya gá 'yōrpa Oja'a ngue ngu'a da 'yot'e n'namhma ngue di nja'a te xpā nzān'Oja ngue di nja.

18 Nuna ra xisu gá nu p'uya, gá mbōni ngue guehna ra danihni di manda gätho yō dast'abi 'b'u'a nximhäi na.

18

1 Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahōndá nugä man'na ra anxε bí 'yε mahets'i. Di nequi ngue xandō nzaqui, asta gä ra ximhäi di yot'a te gui yoxni.

2 Pε ra ndōts'edi ga mafi, i εna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yō ngu yō ts'onthi ya. Ja bi 'yōrbu yō 'bafi yō ts'int's'u xandōnts'o.

3 Porque gätho yō ja'i 'b'u'a nximhäi xa itibi ra vino jap'u ngue'a rá 'yots'om'mäi ga 'yo. Nu'u yō dast'abi 'b'ui rá nguñi nximhäi, gä yō 'yots'om'mäi, porque ot'e tengutho mi otya yō ja'i mi 'b'up'u ja ra hnini. Gätho yō pōhō 'b'u'a nximhäi, gätho xa mmεmmeti ngue mathoguitho manī unyō mēnyu ya yō ja'i ya.

4 Dá ocä man'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, bi 'yεna:

—Aguε ma ja'i'ahh, dami pōmhmu p'u ja ra danihni.

'Yogui othua ra ts'oqui otyō mmengu p'u, n'namhma ngue hingui thohma'a ra castigo da tho'a.

5 Porque nuya yō ts'oqui ot'e, xōgue ja di fixta p'u, i sōni asta mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hingui hät'i da zeti hangu ra nts'o otyō ja'i.

6 Bi sihyō anxε p'uya, bi t'εmbi:

—Damī jahu ra castigo ya. Nu te xa 'yōrpabi yō ja'i xa'ani, ndoble ra n'ani guí japhu ya. Nu'a te ga nzaqui ra vino xa unyō ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drā nzaqui ra vino gui unhnä da zi ya.

7 Mathoguitho xanja mpähä yō ja'i, xa 'yets'i ngue mi ja yō mēnyu. Gue'a mathoguitho ra n'u gui säthua ya. Porque mi εmp'u ja yō mmui: “εntho di ndast'abihä ua dí 'b'ahma, hinte dadi 'b'ehma, 'nε hinjam'mō da 'yεhra pa ga nnuhā ra dummäi”, mi εna.

8 Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate da thohya. Di nzoni, di ntu manthuhu, da du yō ja'i, di nzō ra hnini. Porque jase rá ts'edi na ra Hmu Oja, ngue da japra castigo na ra hnini na.

9 Nu'u yō dast'abi 'b'u'a nximhäi ngue 'da'igu xa 'yot'ui ngue 'yots'om'mäi 'nε xa 'yets'i ngue ja yō mēnyu, guehya di nya dummäi ya, 'nε di nzom'mō bi nu bi nangra 'bifi ngue di nzō ra hnini.

10 Yap'utho da 'bähyō ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zu yō ja'i'a ra castigo di nja. Da 'yεmbra hnini

p'uya: “Huεcate ra danihni Babilonia. Mi ja ra ts'edi, pe nuya n'na ts'equits'utho i nja ra castigo bi thohya”, da 'yenyø ja'i.

11 Nu'u yø pøhø 'bui gä rá nguñi nximhäi, di nya dümmäi 'nε di nzoni ngue te da thohra danihni. Porque ya hinjo'o to da dämbyo 'beni bá du ngue da mä.

12 Ya hinjo'o to da dämbyo 'beni ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue yø ts'ado mazihotho, ogue yø perla. Ya hinda thänyø hoga ulu ni hu ngue ra lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojupoi, ogue yø theni. Ya hinda thänyø za 'dama 'dan'yo ga yuni, ni xinga gue'u yø dan mahotho gui nequi 'mø bi ma mahoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronca, ogue yø t'εgui, ogue yø do ngue ra mármol.

13 Ya hinjonda dämbyo 'beni ngue yø canela, ogue yø cosa mahoqui ngue mahotho ga yuni, ra bopo t'uts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojani ngue ra trigo. Ya hinjonda dänyø ndani, ogue yø de'yo, ogue yø ndofani. Ya hinjonda dänyø carro. Ya hinjonda dämbya yø ja'i pä ngue øtra 'befi hingui taha.

14 Yø pøhø p'uya da 'yembra hñini: “Nu'u yø cosa mathoguiho madi ho'a ni mmäi gui si ya, ya hin'yua p'ua ya. Para zantho gá 'bēhñi mēnyu co gätho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho”, da 'yēmbi.

15 Nu'u yø pøhø madi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xa

mmεmmεtitho ngue'a te mi päp'ua ja ra hñini. Pe nuya yø ja'i ya, yap'utho da 'bäi ngue su'a ra castigo di njap'ua ja ra hñini. Di nya dümmäi p'uya, asta dara zoni.

16 Da 'yēna: “Huεcate ra danihni. Mi 'bui tengutho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ulu. Mi he yø ulu ngue ra 'bojupoi. Mi he yø ulu ngue yø theni, n'youi yø dōni ngue ra oro, n'youi yø ts'ado mazihotho, n'youi yø perla.

17 Pe nuyá, n'na ts'equits'utho i guadi te mi pesya”, da 'yēna.

Yø barco 'yop'ua ja yø jathe, op'ua yø ja'i ngue yø hmu, conyø pasajero, gätho'ua to ja yø 'befi, yap'utho da nsäya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja.

18 Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'uya, asta dara mahyø ja'i. Da 'yēna: “¿Harua gue ja man'na ra danihni tengu nu ra hñini nu?”

19 Da 'yaxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'uya, di nzoni. Di nya dümmäi, da 'yēna: “Huεcate ra danihni. Gätho'ua to di 'yonyø barco p'ua ja yø jathe, xa mmεmmεtitho ngue ja mi mpäp'ua ja ra hñini, ngue mayøndø mmεmmεti yø mēhñini. Pe nuya, n'na ts'equits'utho i guadi te mi pets'i”, da 'yēna.

20 Gä di johya'ua bí 'bua mahets'i conná ngue'a te bi thohra danihni. Di johya yø representante ra Cristo, co gätho yø pøngahya Oja. Gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yε Oja, gä di johya, Nu'a ra castigo

bi njapra hnini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahya yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxε p'uya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhya, εntho ra molino. Bi 'yεnnbη ja ra jathe p'uya. Bi 'yεmbi:

—Tengutho ra do jaua ya ngue hin hapη nma hnu, di njarbatho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin hapη nmi nεqui mahøn'a.

²² Nup'η ja yø caye ra hnini, ya hinjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'mahyø mε'bida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'mahyø mixt'a corneta oque yø flauta. Ya hinma hnu ngue di m'mahyø mεfi 'dama 'dan'yo ma'βεfi da 'yøt'e. Ya hinma t'øde ngue dadi hi yø njani.

²³ Ya hinni mantho da hnu ngue høndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hinni mantho da hnu ngue høn dadi hi yø ja'i p'η di nja ra nthati. Da guahra danihni, madague'a εntho mayø hmu'η madi mpøp'η ja ra danihni. Nu'a te yø nt'εte man'i n'yo, mi hät'i gätho yø ja'i 'bη'a nximhäi.

²⁴ Ra danihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'nε xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'yε Oja. Go yø ts'oqui p'η tho yø ja'i ya o rá 'yε Oja ya gä rá ngani nximhäi.

19

¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcä mi'da yø hya p'η mahεts'i

ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yεna:

—Ma ga εspahη Oja ya. Porque guehna ma Yantehη na. 'Nε guehna maguesε ja rá ts'edi na.

² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, gä majuan'i ngue gue'a ni 'yup'η øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nuna ra hnini na, εntho n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. Xa ts'on'i gä ra ximhäi ngue'a te rá n'yots'om'mäi ga 'yo. Nuna Oja p'uya, di cots'i te xa njapyø mεfi xa thopi.

³ Mahømbi 'yεnyø ja'i p'uya: —Ma ga εspahη Oja. Porque nuna rá 'bifi ra danihni bi nzø, hinha di nsäya η, di mfani para zantho —bi 'yεna.

⁴ Nuya 'däte magoho di mäspη ja rá nhudi Oja p'uya, co 'nε'η goho 'bäp'η ja yø ts'ant'i ra nthuts'i, gä bi m'mεmfo häi ngue bi danne Oja p'η hudi. Bi 'yεmbuya:

—Januan'i ngue ni 'yup'η te bi hma. A nuyá, ma ga εspahη Oja ya —bi 'yεna.

⁵ Nup'η hu Oja p'uya, bi t'ø hman'na ra hya ngue bi 'yεna:

—Nu to gä suprá xudi Oja ya, da danne, da 'yεspabi Oja di ngüε di nnoho —bi 'yεna.

⁶ Nu'η yø hya dá øde, mandøngu dyø ja'i di hi yø hya, tengutho p'η gui hi yø ndøthe, tengutho p'η ga nt'øde ra ngäni. Bi 'yεnna hya:

—Nuna Oja ma Hmuηη ya, ma ga εspahη. Porque

guehna jase rá ts'edi ngue ndap'ua bi zä di manda na.

⁷ Ma ga johyahua ya, di nja'ahua mpähä ngue ga espahua Oja. Porque ya bi zonna ora di nthatra De'yo. Nunä rá xisu da me, ya xa nsä.

⁸ Porque bi n'uni bi ma mahete ra hoga ulu xa nt'axi, di yoxni.

Nunä ra t'axca he, guehna ga mböni ngue Gä ra nho ga 'yo yö ja'i ya o rá 'ye Oja na.

⁹ Nunä ra anxε p'uya bi 'yεngui:

—Damí cuarta sacua ya yö hya ja ua ya. Ra mmēthi bi nthēui to bi t'örpa ra invitación ngue da nu ra ngo p'ua di nthatra De'yo.

Mahombi 'yεngui:

—Nuya yö hya Gä cuarta sacua ya, guehya majuaní ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugä p'uya, dá ndatyohmu p'ua 'bähra anxε ngue dí nne xca thanne. Pe ra anxε bi 'yεngui:

—Hin'na, 'yo gui thannegui. Nugä xquet'a rá mēfigui Oja tengutho'i ngue rá mēfi'i Oja, tengutho'ua mi'da ni cu ngue ha ra ts'edi mmambrá hya ra Jesús. Hōnse Oja i ja ngue da ma nthanne —bi 'yεngui.

Nu'ua di mpefi ngue mmambrá hya ra Jesús, gue'ua yö pōngahya Oja'ua.

¹¹ Dá nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bi nequi n'na ra t'axa ndofani, huxpua n'na nc'ei. Nunä ra tōgue p'uya, guehna fadi ngue hinha ga hye Oja, Gä majuaní

te mma. Gä gue'a te øt'e. Porque nu'a ra tunhni øt'e, Gä majuaní ngue gue'a ra ts'ut'abi ni 'yup'ua øt'e.

¹² Yö dá p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrá thai ra sibi. 'Nε xangu yö corona jap'ua ja rá ya. Nt'ot'i n'na ra thuhü p'ua ja rá dε ngue hingui fadi te ga mböni. I paxe teni böni.

¹³ Nu rá he, njots'i ra ji. Nunä gui hu rá thuhü, guehna ni hu ngue rá Hya Oja.

¹⁴ Gä ni den'ua yö ts'edi bí 'bu mahets'i, pe Gä di tōgue huxyö t'axa ndofani. 'Nε Gä he yö hoga ulu ngue yö t'axca he.

¹⁵ Nup'ua ja rá ne ra tōgue ni 'bet'o p'uya, pōmp'ua ra juai ngue het'i xandōho. Gue'a di ndunhui yö ja'i 'bu'a nximhäi'a. 'Nε dá zedi ngue di manda yö ja'i. Nu'mø bi hyaspa ra güenda yö ja'i, da nehí conyø gua tengutho 'mø tem'yø uva ra ja'i conyø gua. Da japi da zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo da ja na Oja jase rá ts'edi.

¹⁶ Nup'ua ja rá pahni 'nehra güxendehe nt'ot'i p'ua n'na ra thuhü ngue εna: “Guehna rá dast'abi naya ngue yö dast'abi 'bui. Guehna rá hmu naya ngue yö hmu 'bui”, bi 'yεna.

¹⁷ Dá handä man'na ra anxε ngue 'bäp'ua ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'ua 'yo maya. Pe ra ndøts'edi ga nzofo, bi 'yεmbi:

—Damí mpetihua ya. Porque da 'yøt'ahua n'na ra dants'ihmε Oja.

18 Nūya gui saphu yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphu yø ngø yø general, gätho yø ja'i ngue yø nexhmite. Gui saphu yø ngø yø ndøfani. Gui saphu yø ngø yø tøgue. Gui saphu yø ngø yø ja'i 'bähyø hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüε di nnoho, gä gui saphu yø ngø.

19 Dá nugä rä ndate ts'ozu'ε p'uya, gätho yø dast'abi 'b'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpeti ngue da 'yørpabi rä tunhni'a rä tøgue huxrá ndøfani co gätho'u yø ts'edi na p'uya.

20 Nuna rä ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mabent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na rä fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi na rä ndate ts'ozu'ε. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyärpa yø mmäi yø ja'i nūya bi n'uni bi mε rá marca rä ndate ts'ozu'ε, 'nε bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna rä ndate ts'ozu'ε ya, co 'nēhna rä fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja rä zabi danzø conna sibi ngue rä asufre ya.

21 A nūya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne rä tøgue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

1 Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na rä anxε bi 'yε mahets'i bá hyännbabi rá nsogui rä ots'i hinha rá

nzεgui ganhε. Bä cá rá 'yε n'na rä ndø cadena.

2 Nuna rä anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'eya, gä mbøni ngue rä zithu ni hu ngue rä Satanás. N'na mahuahäi njeya bi dut'i.

3 Bi hyørbu ja rä ots'i hinha rá nzεgui ganhε p'uya. Ja bi gorbu rä zithu. Bi japrä seyo maxøts'e rä ots'i para ngue hinnä mantho da hyätyø ja'i 'b'a nximhäi, astä gue'mø bi zøn'a n'na mahuahäi njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuahäi njeya p'uya, mahønda ma mathøgue njammä pa.

4 Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u'u xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi da hyaxrä güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'upi ngue hingui säya mma hanja na rá hyä Oja, hingui säya mma hanja na rä hyä bi nxännbate rä Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'uni xtä ndanne rä ndate ts'ozu'ε ya. 'Nε himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'uni ngue xtä ma mamarcabi yø dε, ogue yø 'yε. Dá nugä ya yø ja'i p'uya ngue mahømbi m'mäi, 'nε 'dap'u bi nts'ut'abiui rä Cristo n'na mahuahäi njeya.

5 Guehya yø ja'i rá mædi bi bennate ya. Pε nu'u mi'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mi gua'a n'na mahuahäi njeya.

6 Rä mmenthäi bi nthæui yø ja'i di nthæui rá njapi Oja ngue rá mædi di bennate. Guehya

da gohi ngue yø mmäcja da danne Oja co 'nēhra Cristo da danne. 'Nε 'dap'ua di nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuaḥi njeḃa. Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

7 Nu'mø mi gua'a n'na mahuaḥi njeḃa p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'ua ofädi.

8 Mahømbi ma da hyätyø ja'i 'bui Gä rá nguni nximhäi. Gue'ua yø ja'i gui nhuṭi ngue ra Gog 'nēhra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yørpabi ra tunhni Oja. Pε mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'ua ja ra jathe.

9 Bá nangyø ja'i Gä rá nguni nximhäi. Bi mäsrä danihni 'buehyø ja'i Oja. Guehna ra hnini di ma Oja na. Pε bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gätho yø nsaiui.

10 Nunä ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø connä sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ε na p'uya co 'nε'a ra fehni pøngahya xi thørbu. Nup'ua bi thørbaya, ra pa ra xui ja da ma ma'uni p'ua para zantho.

11 Dá nugä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'ua Oja. Pε nup'ua hu Oja p'uya, ra häi 'nēhra c'amahets'i, Gä bi m'merpuṭho, ya hinha mambi nεqui.

12 Dá nugä yø ánima p'uya ngue 'bup'ua 'bu Oja, di ngüε di nnoho, Gä 'bup'ua. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'nε'a

man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to Gä bi nthui ra 'da'yo te. Nu'ua yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xi n'yo. Porque nu te Gä xa 'yøtyø ja'i, Gä nt'ot'i p'ua ja yø libro.

13 'Bup'ua yø ánima xa ndup'ua ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, Gä 'bup'ua. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na.

14 Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'map'ua ja ra castigo entho ra zabi di nc'uat's'i connä sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

15 Nu to Gä himbi thinnbabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'ua ja ra libro ngue mma to di nthui ra 'da'yo te, Gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

21

1 M'mefa p'uya, dá nugä ra 'da'yo c'amahets'i 'nēhra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nēhra häi mi ja m'met'o, bi m'merpuṭho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a Gä bi m'merpu.

2 Nugä drá Xuua, dá nugä ra maça danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bi 'yε mahets'i bi 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia 'mø xa nhoqui ngue da mε rá ndø.

3 Dá øcä n'na ra hyä bí 'yε mahets'i p'uya, pε ra ndøts'edi ga 'yεna:

—A nuyá, nunä Oja 'dap'ua 'buhmi yø ja'i naya. 'Nε gue'ua yø ja'i Oja'ua. Yø ja'i p'uya, nunä Oja guehna yø Oja na.

⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'met'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzon, ya hinda nya dummai. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'met'o, ga bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja ra nthuts'i p'uya, bi 'yena:

—Nuyá, ya dá ot'ä ngue ga bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi' yena.

Mahombi nya p'uya, bi 'yengui:

—Dami cuarta sũa ya yø hya ga mmangä ya. Porque nuya yø hya dí mmangä, ga majuan. Guehya sä ngue gui 'yec'ei ya yø hya dí xi'i ya —bi 'yengui.

⁶ Mahombi 'yengbaya:

—Ya bi nja'a te ga mi ja ngue di nja ya. A nugä dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nzequi, pe nugä ga sigue ga m'mai para zantho. A nuyá, nu to tthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi da zitho, hinte da gut'i.

⁷ Nuna ga ørpe to da bõni ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drä Oja gra ja'i.

⁸ Pe yø ja'i ngue su da zä ra n'u connä ngueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yete, 'ne'u thanne yø dahmu, gätho yø mambethani, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di

danzø conna asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yengui:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i ra novia, rá xisu ra De'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi parca ma nhandi. Dá nu ngue ra anxε bi zixcagui p'u bí ja n'na ra danyuni xandønhets'i. Ja dá nugä p'u ra maça danihni Jerusalén ngue bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja.

¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengu yø do ngue ra jasje. Nhanditho asta mbo ra hnini, porque ra hnini, ja tengutho ra xito ngue thotra nhandi ra ja'i.

¹² Nuna ra hnini p'uya, ga ra jado rá nyani. 'Ne xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anxε. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuh'u 'de'ma yoho yø ts'ant'u ra Israel.

¹³ Nup'u ja rá hyo ra hnini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi.

¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hnini p'uya, nup'u bá fadi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brä bebo. N'na ngu

n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna ra anxε bi zocä p'aya, ha n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co 'nehyo goxthi da 'yennbi, conna jado di thesra hnini da 'yeni.

¹⁶ Ra danihni p'aya, ja goho yø ts'at'i, Gä 'da'igu ga njanni Gä goho yø hyo. Ra anxε p'aya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zuhra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuañi 'ne yo ciento kilómetro ga njanni ra hnini. Gä 'da'igu ga njanni Gä goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhets'i yø ngu, Gä 'da'igu.

¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'aya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbutho ra t'eni bi 'yøtra anxε. Bi zu'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuna ra jado di thesra hnini p'aya, Gä gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'aya Gä ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito.

¹⁹ Nu'u yø do brá n'youi ra nducjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cahu yø døni n'youi. Nu'a rá mudi ra do, ra dospo ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'angui ni hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra jxhmu ni hu ngue ra esmeralda.

²⁰ Nu'a rá cut'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni

hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra jxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'ammí ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma'da ra do, ra c'angui ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'bojapoi ni hu ngue ra amatista.

²¹ A nu'u 'de'ma yoho yø goxthi p'aya, Gä ra perla'u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni Gä ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni nija dá nugä p'u. Porque nuna Oja ma Hmu'u jase rá ts'edi, guehna 'bui Gä rá nguni ra hnini na. Da guehra De'yo p'aya, xquet'a 'bui Gä rá nguni ra hnini.

²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, ogue rá nyot'i ra zana di yorbu. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i Gä rá nguni ra hnini'u.

²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexpu ja ra danihni, gue'a nnopa nyot'i yø ja'i 'bap'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bui Gä rá nguni nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, Gä penhni, ni map'u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unni Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a.

²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui.

Porque ya h̄in'y_u p'_u rā xui.

²⁶ Nū hangū yø ja'ī 'b_up'_u ja yø naci_on, nū te gā p_et_s'i, gā haxp_u ja rā danih̄nī ngue ma_dāpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'ī'a.

²⁷ Nūp'_u ja rā hn̄inī, ya h̄in tema nts'o da ma ma_cut'i p'_u. Nū rā ja'ī xants'o te ga 'yo, ya h̄inda y_urb_u'a. Nī xinga gue'u yø ja'ī mmana f_eh̄nī da y_urb_u. Nū'u yø ja'ī da ma ma_cut'i p'_u, gue'u yø ja'ī nt'ot'ibi yø thuhū p'_u ja rā li-bro cā rā D_e'yo. Porque nūna rā libro nā, ja nt'ot'i p'_u yø thuhū ya yø ja'ī dī nth_eui rā 'da'yo te.

22

¹ M'mefa p'_uya, mah_ombi 'yurcagui rā anx_e p'_u ja rā nhudī Oja co 'n_ehrā D_e'yo, ja bī p_op'_u n'na rā ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxnī rā dehe tengū gui yotra xito.

² Nūna rā dacaye jap'_u ja rā hn̄inī, ma_de rā caye o rā 'yū rā dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo rā dehe p'_uya, 'bāp'_u yø za di unna 'da'yo te. 'D_e'ma yondī z_udi ngue n'na j_eya. Porque n'nashnā ngu n'nashnā z_udi. Nū'u yø xi rā za p'_uya, gue'a rā nt'øthe ua ja rā ximhāi'a.

³ H̄injam'mø tema nts'o dī njap'_u ngue dī nja rā castigo. Porque Oja co 'n_ehrā D_e'yo, nūp'_u ja rā hn̄inī ja rā nhudī p'_u. Nū'u yø ja'ī Oja p'_uya, ja 'b_up'_u ngue thanne.

⁴ Nūya yø ja'ī ya, dá nūpa rā hmī Oja, 'n_e nt'ot'ibi rá thuhū Oja p'_u ja yø d_e yø ja'ī.

⁵ Ya h̄in'y_u rā xui p'_u ja rā hn̄inī. Yø ja'ī 'b_up'_u, ya h̄ingui honyø lámpara dī nyot'i. Nī xingra hyadi di honī ngue dī yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'ī. A nū'u yø ja'ī 'b_up'_u ja rā hn̄inī, gue'u dī ndast'abi hangū rā pa'u.

⁶ Nūna rā anx_e p'_uya bi 'y_engui:

—Nūya yø hya ja ua, gā majuanī ya. Dā zā gui 'y_ec'ēi gātho ya yø hya ya. Nūna rā Hmū mā Ojah_u, nū'mø yø pa xathogui, xā b_ennbabi yø p_ongahya ya yø hya bī mā. P_e nū rā ora ja p'_uya, nūna rā hya ja ngue dī nja n'na zihmantho, gues_e rá anx_e Oja bá p_enhya ngue da xipyø m_efi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nūna rā Jesús bi 'y_ena:

—N'na zihmantho 'mø dá _ecā —bi 'y_ena.

Rā mm_enthī dī nth_eui yø ja'ī da 'y_ec'ēi nā rā hya ja ua, 'n_e da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i rā libro ja ua.

⁸ Nūgā drā Xuua, go dá øcā ya yø hya ja ua. Nū te dá nū, gue'a rā hya nt'ot'i'a. H_ontho dá øde 'n_e da nū'a te ja ngue gā nū, dá ndantyøhmū p'_uya ngue dī nne xcā thanne rā anx_e bi 'yurcagui ya yø hya dá nū.

⁹ P_e rā anx_e bi 'y_engui:

—H̄in'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá m_efithogā Oja tengutho'i ngue rá m_efi'ī Oja. Co 'n_e'u nī cū mmambrá hya Oja, co 'n_e'u yø ja'ī _ec'ēi nā rā hya nā 'n_e di ho da 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i rā libro ja

ua, gä yø mεfitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi'yεngui.

¹⁰ Pε mahømbi'yεngui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua.

¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di sigueho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —εna—. Nu ra ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma da 'yøtra nts'o 'mø —εna—. Pε nu ra ja'i di ho da 'yøtra nho, di siguehma da 'yøtra nho. A nu ra ja'i ya xa unná mmæi Oja, di siguehma da den'Oja, 'yonjam'mø di hegui.

¹² Ra Jesús mahømbi'yεna:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá εcä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a.

¹³ A nugä dí 'bæi para zantho, porque ya nmi 'bæcä p'æ bá fædi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'æ rá nzeGui, pε nugä ga sigu ga m'mæi para zantho.

¹⁴ Ra mmεnthi bi nthæi ra ja'i da menyø he ngue hangu ra pa xta nt'axi. Porque guehya yø ja'i di njapi da zaprá ndät'ä ra za di unna 'da'yo te ya. 'Nε di njapi da yærbæ ja ra danihni.

¹⁵ Pε nu'æ yø ja'i himbi 'yεc'ei ya yø hya ja ua, da gop'æ thi'æ. Yø 'yεte, yø 'yots'om'mæi, yø hyote, da guehyø ja'i thanne yø dahmu, 'nεhyø mambethani, gä da go'a thi.

¹⁶ Ra Jesús mahømbi'yεna: —Nugä drá Jesús, dá pεnhnä ma anxε bi manya yø hya ja ua, n'namhma da sifi gätho yø 'yεc'ei di mpæti ndap'æ bi zä. Go guecä rá mbom'mεtogä ra David, 'nε go guecä'a ra dasø bí pøx'mø xudi di dayot'i rá thai —bi'yεna.

¹⁷ Nu'a ra Espíritu Santo co 'nεhrá xisu ra De'yo, i εna n'na ngu n'na:

—Bá εhε.

A nu to gätho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho da 'yεna:

—Bá εhε —da 'yεna.

Nu ra ja'i tütthe, dá εhε da zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hinte da gut'i.

¹⁸ Nu to gä øde hanja na rá hya Oja nt'ot'i ra libro ja ua, dami 'yøhma xanho hanja na ra hya na. Nu to da hyuts'i zits'æ ra hya ja ua, xquet'a Oja da hyuspabi'a ra ndate nt'ot'i ra libro ja ua.

¹⁹ Nu ra ja'i da hyaqui zits'æ ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua, xquet'a da hyajpabi Oja rá thuhu ra ja'i p'æ ja ra libro nt'ot'i yø thuhu yø ja'i di nthæi ra 'da'yo te. Ya hinda njapra ja'i di m'mæp'æ ja ra maça danihni mmanna libro ja ua.

²⁰ Nu'a mmanya yø hya ja ua, i εna:

—N'na zihmantho 'mø dá εcä —i εna.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bá εhε grá Hmu Jesús.

²¹ A nuyá, nuna ma Hmuhe Jesucristo, di japi gätho'æh. Da ngut'atho.